

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_206071

UNIVERSAL
LIBRARY

శ్రీ రస్తు

తెలుగు వామనపురాణము

సహస్రకంఠరామాయణాని ప్రంథకర్తయగు

కవిభూషణ విద్యాశేఖర

పండిత రామావర్షుల కొండయ్యశాస్త్రి

ప్రణీతము

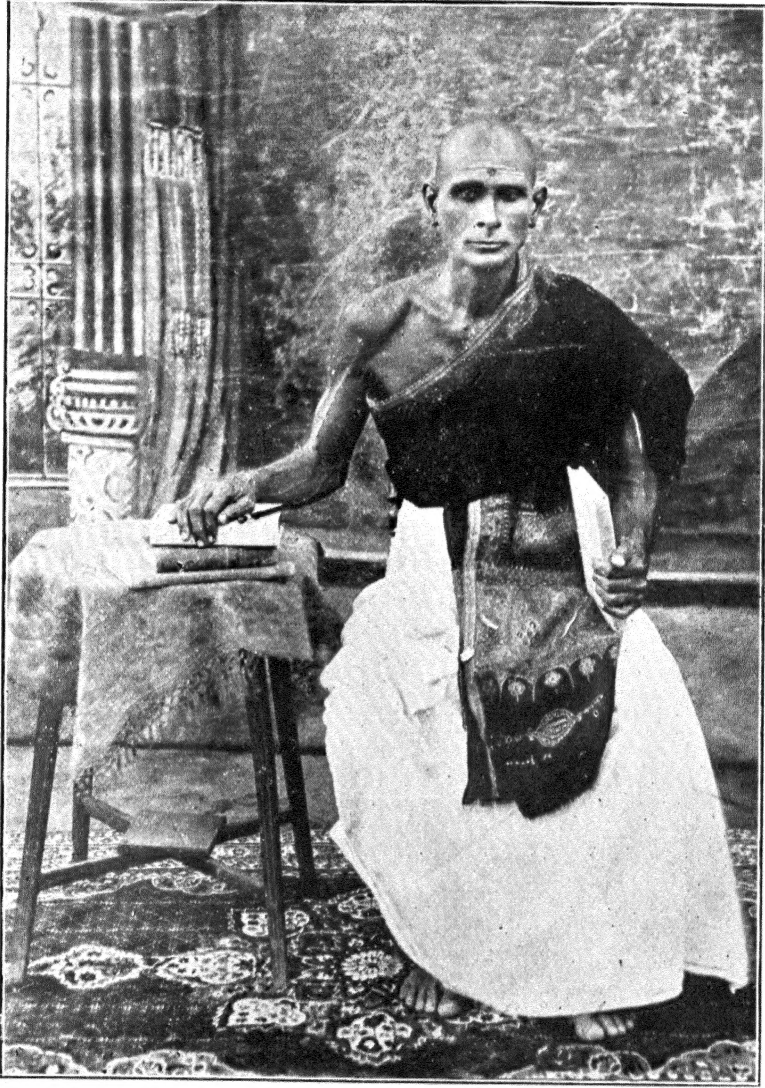
చెన్నపురి :

వావిళ్ల ముద్రణాలయమున.

ముద్రితము

1929

సర్వస్వామ్యసంకలితము

రామావజ్ఞుల కొంపయ్యశాస్త్రి.

శ్రీరామచంద్రయ నమః

సంపాదకీయభూమిక - కృతజ్ఞత.

ఆర్యమహాశయులా ౧

సుజనహితోదేశశకులును శ్రీ అభినవాంధ్రవాల్మీకి కావ్యస్తోత్రీర్థ చిరుదాంచీకులును, నృన్దిత్రులును నగుపండిత జనమంచి శేషాద్రిశిర్షగారిహితోదేశశంబుమెయి సహస్రకంఠమామణమునుః దృఢపూజముచుండి తెలిగించిపన్నట నాయభివృద్ధిని నిరంతరమును గోరుచుండు శ్రీశర్మగారు నన్నుఁగాంచి 'సత్సంతాపములం బ్రశస్తిపహించిన పృథివిరచనంబె' యని నన్ను బ్రోత్సహించి వామనపురాణమును చెనుంగు సేయుమని యుపదేశించిరి గీని కుపబలముగా మాగ్రామముః ముననుండు మంగుశ్లెనివాసులును, దేవబ్రాహ్మణపూజానిరతులును, మా శ్రీతజనసంరక్షణగీతాదగులును నగుశ్రీయుత అల్లంపాటి పోలిరెడ్డిగారు తమ పుత్రుల జూపరి ఈయరువును సంతోసో నూరకుండకి వెచ్చించుచు గచ్చిరి శ్రీశేషాద్రిశిర్షగారు వామనపురాణంబును బొంబాయి శ్రీవేంకటేశ్వర ముద్రణాలయంబుచుండి తెప్పించి యొసఁగిరి ఏను శ్రీరామచంద్రసాదారవిందముల మనంబుర థ్యానించి గ్రంథరచనకుఁ దొడంగితిని పట్టుదలతో ననుగినమును గనిత్యముఁ జెప్పట మీదరపోషణమునకయి యుండు శ్రీమలనలనను, నించుక వైద్యవిద్య యధ్యసించినవాఁకనగుట నాయాగ్రామంబుల కాతురరక్షణార్థ మై చననలసినవాఁడనగుటను, నీగ్రంథము రుధిరోక్షాని సంవత్సర మాఘశుక్ల దశమి నాఁడు సంపూర్ణిచేయఁగలిగితిని ఇంచుమించుగ సాధవత్సరమునకు వ్రాయఁగలిగితిని పునఃకరచనము నాయత్నమున నుండుగట్టిది కావునఁ బూర్తియయ్యె ఇంక నిద్రానిని నెట్లు వెలువరించి లోకమునఁగల భాషాపోషకులయంతికమునకుఁ బంకంఁగలుగుదునా యన్నయూహ యకరిమిశముగ నామనంబున నంతురించి నన్ను బరిరివిధములఁ జీకాను పడజేసి నాపాలి ఇల్పకంబులునాఁ గగు శ్రీశర్మగారును రెడ్డిగారును నున్న నాగుగదా యని తలంచి ముద్రణాకార్యంబుల నెఱవేర్పించి జేయుటకు శ్రీశర్మగారిని, ముద్రణాకార్యంబునకు వలయుధనంబు నిప్పించి సాయంబుగావించుటకు శ్రీపోలిరెడ్డిగారిని నాశ్రయించి నాకృతికన్యకం బరిగ్రహించి బుధజనులసేనకుం బంపుట మిత్రాభారమని విన్నవించితి శ్రీ అల్లంపాటి పోలిరెడ్డి

గాను తనుకుఁ గార్యంబు లేన్నియున్నను వాని పలకుం ద్రోసివైచి గ్రంథము ద్రణకార్యంబై తనకార్యంబుగా వలచి వెంటనే నావెన్వంటవచ్చి తమమిత్రుల కీయత్నంబులతోఁగల విశేషకాచి ద్రవ్యసింహాయ్యంబును జేయు నారలను నాలుగు జేగలుగా నేర్పటగావించి ధీధారకులు, నిర్వాహకులు, పోషకులు, చంపాపకులు వనునామంబుల ద్రవ్యము నొసంగుశక్తిఁ దగినరీతిం గావించుచుఁగని పాచ్చిరించిరి గ్రంథనిర్మాణమునకు జేయుతోడ్పాటనంతమని తెలిసివెంటనే తమతమ శక్తిగానుసరించి యట్లట్లు గ్రామములవారు గ్రామముంజేసిరి వారిసామర్థ్యంబులను గృతజ్ఞతతో నిందుఁ పొందుకాచియున్నవాఁడ విలోకంబ్రార్థికులు ఈగ్రంథమునకు గ్రవ్యసింహాయ్యముంజేసివారికి నాకృతజ్ఞతఁ వెలుపుచున్నాఁడను వారి ముద్రణకార్యంబు మిగిలియుండె పుష్కరింబంగయును భద్రముగఁగిరి కొని కనకపురంబున శ్వాద్యాల్యమిత్రులును సర్వవిధముల నాకాధారభూతులుగ నుండునుఁగను, నాను ప్రోత్సాహము గల్గించిన శ్రీ జూపించి శేషాచలశర్మగారి సగ్గతకుఁజోయి యాగ్రంథమును పొంది యచ్చొత్తింపఁ బ్రార్థించితిని వారు మిగుల నాదృశిమెయి నన్నుఁ గారవించి నాంబూష్యముగా కియ్యకొనిరి పిమ్మట భాషాపోషకులై నిరంతర ముద్గ్రంథముస్థాపనముం గావించుచు లోకమున కుంకారమునుగావించు బ్రహ్మశ్రీ చెన్నపురి వావిళ్లి వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలుగాను ముద్రణమున కియ్యకొని నాకు వసతికిల్లె పుడిచ్చినధనమును గైకొని ముద్రణంబును సంపూర్ణంబుగావించిరి కాఁబట్టి ముద్రణనిరంతరోద్దృతిఁ గావించు శ్రీ వావిళ్లి వేంకటేశ్వరశాస్త్రిలుగానికిని, నోపికమయిఁ బుష్కరింబంగయుం బరించి పీఠికిను ప్రాసీయిచ్చి, యచ్చొత్తించునపుడు, రిమాచుచుఁ దోడ్పడి కడఁ పురమునాస్థానములుగందుఁ వెలుగునగిరియులుగున్న కావ్యపురాణతీర్థ విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ జూపించి వెంకటసామ్రాజ్యశాస్త్రిగారికిని, మొద నుండి గ్రంథపరిసమం ప్రియగు వాఁడు నిరంతరము నా కన్నివిధములఁ దోడ్పాటుగావించుచుండిరి అభినవాంధ్రవాల్మీకి కావ్యపురాణతీర్థ బ్రహ్మశ్రీ జూపించి శేషాచలశర్మగారిని నిరంతరము కృతజ్ఞతతో వందనము లర్పించుచున్నాఁడను

అభ్యర్థనము.

అర్యమహాగియులా రా' పు. ఇమా నాశ్చిక్షిం చెద్దో నాకు గలవాండె
త్యహి యల్పము ముద్రణముచేయునలరా నేను దగ్గజుండుటకు ఎలనుగాని
బయ్యెను ఇందు చెక్కుచోటుల దోషములు యపప్రావ్యాకరణాద్యంశముల
యందు గప్పట్టుట సహజము సహకారపతతములును, బుద్ధిపూర్వకములుగను
దోషములుం, నోపు ఎంద్రెఁ దప్ప గగహడి చెలికి వంగుములతో శిరసాప
హించి దిద్దుకొనుచున్నాడను, అంతకు నెక్కువగ. బంపితాఖండలులవేడుట
కన్న నాచేయు అర్య మేమిగలదు తమకవాపూర్వకాశీః ప్రభావబలంబున బు
ద్ధిద్రణముచేయుభాగ్యంబుగల్గిన నపుడు విద్వి యహ్వాత్తింశు నాయందు దమ
యాదరణము కిలసిల్లుగాక “కిం వాక్రస్థియా హరో, కృశేష స్వాభావిక
ద్రుణః”

అ, పూర్వమున,

వెట్టి,
 విన్నపించు చుటగనపా : వశంవడుడు,
 రామావధుల కొండయ్యకాశ్రమి

శ్రీ మహామాయ నమః

శ్రీ శైలుఁ గు వా మ న మ హా పు రాణ

కృతినమర్పణమహోత్సవ ప్రశంస.

మహాశయరాం '.

చెన గంగాయాత్ర చేసినవిధముగ పులమెల్లగ బద్ధలతిరుణవలనను భగవత్ప్రసాదంబుకలిమివలనను మొట్టమొదట ననుకొనినవిధముగఁ బురాణంబు శైలుఁ గు సేయుటయు ముగ్ధింపుటయుఁ బూర్తియయ్యె సాచినాచారము గనుసరించి యీమహాపురాణంబును దైవసాన్నిధ్యమున మర్పించుటయు, బ్రాహ్మణసంతర్పణమును, బెద్దలగుండికలకలఁ పుటపథయందుఁ బరించుటయుఁ బంపిణిజనాంగీకరణంబును గొఱివడినవిగదా మహా యెట్లుసాగునా యన్నయూహ మగుచుండుఁ బాదమో శుభమహాకార్యము నెఱవేలుట యంతగోష్ఠికావసీ నాకు మరల మిది యందుఁ బోచ నాట మేమనగనుమధీయి, చింతామణిమహానాశ్రితజు వ్రాసె శిష్ట సిథాయులును గను నిరుపురుమహాశయియు గలరు వారవ్యర్తయందురాయని తా రూపింపనేల' బ్రహ్మశ్రీ పండిత ఒనమంచి శేషాశ్రమ గారును, శ్రీయుతులగు ఆల్లంపా పోలిరెడ్డిగారును సమమహానుభావులే వీరలయాదిరంబున నైగ్యకార్యంబయిన గట్టుకెక్కునుగదా యని తెలంగి వాంగ్యజుజేరి యంతి మొర్పుకాగ్యప్రమంబు సన్నపించితి భూసురో చ్ఛిమా' యుగయుగ సంతలనబది శ్రీమహామాయాపురణచే నెల్లకార్యంబులును నిర్విఘ్నంబులుగ సాగుగలవని భక్త్యాగ్రహణ్యులును, సత్కార్యధురంధరులునగు నీక్రిందఁ జెక్కొనఁబడిన వారం ఁది యొకయావాన్వనంధులను నిర్మించిరి

బ్రహ్మశ్రీ, జనమంచి శేషాశ్రమ గారు

మ-రా-ం - శ్రీ, ఆల్లంపా పోలిరెడ్డిగారు

" గంగచరిము వెంటసావ్విమనాయనింగారు

" చల్లా వేంకటనరసారెడ్డిగారు

" నాగిరెడ్డి వెంకీరెడ్డిగారు

" పున్నపు కేశవయ్యగారు

గిరినుండి వేంకటగిరిమహా రాజాగారి యన్నతపాఠశాల ప్రధానాధ్యాపకులును
అష్టావధాన సపుణ్ణులునునగు బ్రహ్మశ్రీ అల్లాడి జగన్నాథశాస్త్రిగారును విజయం
చేసియుండిరి మతీయుచు గొంతలు పండితులును, న్యాయవాదులును వచ్చిరి
వారికందఱుకును శ్రీయుతులును, న్యాయవాదులును, కరంకాగతాన్నదానని
రతులును నగు మ-వ-శ్రీ, ముంగమూరు వెంకటసుబ్బరావు, చివ, పిల్ల, గారు
నానాదేశాగతపండితమంశలికాలిభ్యము గావించి నత్తరించిరి నిల్లససు బాష్పశ
కటంబు గదిరోపించి కలువాయపురంబును జేరిరి కలువాయపురంబును కత్యం
తోత్సాహాబుగ గారు తమగృహంబుల నలంకరించియు, తోషముతో
నిండినవారై యెల్లరింగి కుప్పాంగుచుండిరి శ్రీచెన్నకేశవాలయంబున మంటని
కాణముచలువందిరిపించివిగళరంగులతోడనురంభాంబులతోడనుజూతకల్లవ
తోరణంబులతోడను జూక వేసుకయై యుప్పులట్లు నిగ్గించిజేసిరి కలువాయపుర
వాస్తవ్యులును కార్యదర్శులునైన వారికార్యంబంతయుఁ జొగడిచగియుండిన
కార్యములన్నియుఁ బూరియైనవి అవలసినవారెల్లగుచు వచ్చిరి నానుఁ గల్గిన
యుత్సాహమునకు మేరయేలేదు సూఘశుక్లసప్తమీ స్థిరవాసరమునయమున
మంగళవాద్యములతో దేవాలయంబులం దర్చనలును నభిషేకంబులును జరగినవి
తోష్ఠిగంటలకు శ్రీతెలుగువామనమహాపురాణమును, సంస్కృతవామనమహా
పురాణమును, శ్రీచెన్నకేశవస్వామిపారివిగ్రహంబులతోడఁ బురంబునందు మంగ
ళవాద్యంబులు బోరుకలంగ నుత్సవంబు చేయంబడియెను కడునీకండుగంటలకు
దేవాలయంబున నెల్లగుఁజేరిరి దాగాపుగి రెండువేలమంది హండిరి గ్రంథము
మూలవిగ్రహపాదారవింశములకై జనుజయధ్యానములతో సమర్పించబడియె
దేవుగారు గృతికిని గిర్నూరనీ జనంబు లొంగబడియె అవలంబండిత్రకాం
డులును సభాధ్యక్షులునునగు నాగపూడి కుప్పస్వామయ్యగారు గ్రంథాంశ
భ్యమును పుష్కంతములును బరిచితి త్రకపిఠా జాత్రపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రిలు
గారు గొన్నిభాగములును, త్రిగునుపాల యేనారెడ్డిగారును, శ్రీపాణకేశవ
రెడ్డిగారును నందండుఁ జదివిరి గ్రంథాంశము మన వ్వుట సభముగించి యెల్లగు
గృహంబులకుఁ జనిరి చుట్టుకట్లు రెండ్రామడలదూరమునుండి జనంబు లివ్వహోత్స
వంబు సందర్శించవచ్చియుండిరి బ్రాహ్మణులకు మృషాన్నంబులు నంతుచ్చిగ సమారా
ధనము శ్రీపొలిరెడ్డిగారును, శ్రీజనమగచి లక్ష్మీనారాయణయ్యగారును, శ్రీపాటూరి
వీరరాజుగారును జరపిరి నైశ్యురం శ్రీత్తి గునుమూర్తిశ్రీగారును శ్రీసోమ
సెట్టి సుబ్బయ్యశ్రీగారును భోజనంబులఁ బట్టించిరి జరిజనులగును కూర్చులకు

శ్రీతొంట సుబ్బయ్యగారును, శ్రీదర్శి లక్ష్మీనారాయణయ్యగారును సంతృప్తిగ భోజనముఁ ద్రోసి వీడలకు శ్రీకరణము కద్దానాయకుడుగారును, నాగిరెడ్డి కొండా రెడ్డిగారును, అల్లంపా బ్రహ్మరెడ్డిగారును, కక్కుంగల కార్యదర్శులును అన్న దానముం గాంచిరి దానాపురి రెండువేలమందివీడలు భుజించిరి వీడల కన్నదాన ము గావించుచోటఁ బోసిన యన్నరాశి చూచుట కాశ్చర్యముఁ గొల్పుచుండెను శ్రీమానుగుంట చిన్నచెంచయ్యగారి సమస్తదాన్ధంబులను శ్రీమంబుగ కోర్చి నెల్లుంగురంబునుండి గొనితెచ్చిరి వచ్చియెల్లవారికిని నన్నదానము మిక్కిలి మహోన్నతముగఁ గావించబడియె మగ్ధ్యాహ్నినంతరము గంటల కొకగొప్పసభ శ్రీచెన్నకేశవాలయమునఁ గూడెను భిక్షుకవల్లిన నేల రాలనిరీతిగఁ జూచుట లెక్కకు మిక్కుటఁబడుగ నసంగించియుండిరి నాలుగువేలకుమించినదని కొందఱు చెప్పకొనుచుగిలి దేవాలయావరణమున జోటుచాలమి స్త్రాకరంబులమీఁద నెక్కియు నచటను తావుదొరకనగుదున నన్నబోయినవారము దేవాలయబహిష్కరంబున నిలువఁబడియు నుండిరి చిధ్యతుల మున్నగుపెగ్గలను నన్నును నుం గళపావ్యంబులతో దేవాలయంబునకుఁ గొనితెచ్చిరి ఎల్లరును సుఖాసనాసీనులైరి నెల్లుంగుమంబులనాల్చివృత్తులును నుత్తరగౌరతగ్రంథక్తయు నప్తావధానియునగు తిరిగిరాల రామనాథశర్మగారు దైవప్రార్థనముఁ గావించిరి ఆవల శ్రీజనమంచి కేశవ ప్రసాదగారు మృదుమధురంబులగు వాక్కులచే స్వాంతోఃన్యాసముం గావించిరి ప్రార్థనమున శ్రీ ఆభిరవాంధ్రవాల్మీకి కావ్యస్మృతితీర్థ బసదాంచితులగు జన మంచి కేశవప్రసాదగారు లిరుతిచ్చుకొనుచుండి పచ్చిన శ్రీండిలాఖండిలులగు బ్రహ్మ నాగపురి కుప్పన వైమయ్యగారిపాండిత్యము మున్నగువిషయంబులఁ దెలి యుఁజెప్పి యగ్రాసనాధిపిగా నుండ నంగీకరింపఁగోరిరి శ్రీకవిరాజబ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తికొంట్లగారుబలఁపఁజదిరి శ్రీగుంపరిరాధాకృష్ణయ్యగారు ప్రోత్సహిం చిరి జయజయధావనములతో శ్రీనాగపూడి కుప్పనవైమయ్యగారు సభాధిపత్యమును గొని యగ్రాసనముపై నెక్కించిరి ఆగ్రాసనాధిపి గారిప్రారాభోఃన్యాసము ముగిసిన యనంతరమున ఆగ్రాసనాధిపిగారి యనుమతిచేఁ గడిపనుండివచ్చిన కండిత కావ్య పురణతీర్థ దావ్రి బ్రహ్మశ్రీ జనమంచి వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశర్మగారు పురాణప్ర శంస యనువిషయంబునుసూర్చి గంధీరవాగ్ధంభనల నుపనయించిరి పురాణము లను దెల్లుగావించుటలోఁగలలాభము, పురాణములందెల్లన రచించినవారి నామం బులను దెల్పి సభ్యుల రంజింపఁజేసిరి అంతఁ గాజమహేంద్రవరమునుండి యరు దించిన కండితకాండులు, గవితల్లజులునునగు బ్రహ్మశ్రీ కవిరాజు శ్రీపాద కృష్ణ

మూర్తిశాస్త్రులుగారు తమసహజగంభీరములగువాక్కుంజములచే నిష్పటికాలపుఁ
గవిత్వమునుగుఱించి యుపన్యసించుచుఁ బ్రాచీనకాలపుఁగవిత్వమును దానివిలు
వను వెల్లడించజేసిరి పిమ్మట బల్లారినుండివచ్చినపండితులగు బ్రహ్మశ్రీ కావ్యతీర్థ
రావాడ వేంకటరామశాస్త్రులుగారు వామనపురాణప్రశంసనుగుఱించియు నన్ను
గుఱించియు నీక్రిందిపద్యములఁ జదివి బహువాకరించిరి

తే యక్షసూత్రంబు దండ మృగదీనములు, వింతచెలువంబు దన కొదవించుచుండ
దైత్యనాథునిఁ జేసాచి దానమడుగు, గుఱ్ఱవడుగోముఁ గనివగ్మృగండ్లయార్యు
నీ పరఁగు నొక్కఁగిటుఁ బరిమళోల్లాసాభ్య సరళాంధ్రవివృతి సత్పురభిళుండు
కలఁ బొక్కఁగు డిటఁ గమలగర్భాంధాగిపుణ్యాంధ్రకృతిః రిపుఁతయశుఁడు
నెనఁగు నొక్కఁ డిటఁ గృష్ణభారతకృతి కవిరాజునిరుదంబు గనినఘనుఁడు
వఱలు నొక్కఁ డిటఁ వామనాంధ్రపురాణ రాజంబు రచియించుఁ గవ్యోద్ధరి
తే మఱియు నీభ నెంతతోవహితమతులు, వారి నందఱ వర్ణింపవశమైయరయ
మగనిఁ దలపించు మోహంపుఁమందిరమ్ము, వాణి కెనె సుమ్మువేయాటవలకనేల

చ సురుచిరవామనాభ్యకృతి శోభిలురామ దాంబుజద్వయి
స్థిరతరభక్తి నర్పితమునెయు మహాత్మవ మెంచి చూడఁగా
వగకని తిక్కయజ్జ తనభారతకావ్యము సాదరంబుగా
హరిహరనాథులముల, కర్పణసేయువిధంబు తోచెడి

3

ఉ వ్రాయఁగవచ్చునే యురక భవ్యపురాణవయంబు కెస్సెనె
దాయతపాండితీవిలసి గామలశక్తియై లేకయున్న నీ
లాయితశబ్దచాతురి సులక్షితవామనము పురాణ మో
హా యని పెచ్చఁజేసి తిరిగి నొప్పుగ నిన్ను నులింప శిక్యమే

1

తే ద్యురత్నంబు లర్పించిఁ గంకణాతు, మెప్పుఁ బడసితి సుకవీంద్ర! మిగుల నీవు
నెట్టిపూజయొ ఫలమును నట్టిదబ్బు, గానఁబద్యంపురత్నాలబూనికొనుము
కావ్యతీర్థ రావాడ వేంకటరామశాస్త్రి,

లెలుఁగుబండితుఁడు, మునిసికల్ హైస్కూలు, బల్లారి.

పిమ్మట రాయచోటినుండివచ్చిన బ్రహ్మశ్రీ పండిత వెల్లలూరు వేంకటాద్రి
శర్మగా రీక్రిందిపద్యములను జదివి నను గారవించిరి:—

కం చ ర త్న ము లు

క శ్రీరామావధులకుల, వారాకర పూర్వసోమ! వరగుణధామా!
ధారుణిఁ గొండయనామా! శ్రీరామ పథారవింద! నేవానియమా!

ఉ భారత మాండ్రభాషగను 1 బండితవామర రంజకంబుగా
సారఃదార్థగుంభనలః 1 జక్కనిశైలి రచించి మించు స
త్సారి గురుండు తిక్కవిసోముడు అన్నము నొందినట్టి నె
ల్లూరి సమీపగ్రామమున 1 నుద్భవ మొందితి వింత యెప్పునే! 5

ఉ వ్రాసితి మున్ సహస్రగళరామచరిత్ర త్రిలింగ ధారిత
వాసినిఁగం విష్ణు పీఠ 1 వామర పుణ్యపుణ్య మాండ్రభా
షన్ సకలపుణ్య గావ్యముగ 1 సారకవిత్వమహత్త్వ మొప్పుగన్
జేసి కృతిన్ రఃసాధపునిచేతి కొనంగితి పున్నె మెట్టదో! 6

సీ పరిమళోల్లాసము 1 వ్యాఖ్యాన మొనరించి పండితమాన్యుడై పరఁగు నొకఁడు
కృష్ణగారత మనుకృతిఁజేసి "కవిరాజ" విరుద మంగినబుధ 1 వరుఁ డొకఁడు
అంబ్రబంహండ్ల రామాయణాదుల ప్రాసీ యాంధ్ర నాల్గీ"నానలరునొకఁడు
కావ్యశాస్త్రపుణ్య 1 కళలవిద్యత్పట్టమును బొంది వెలసినపునుఁ డొకఁడు
తే ఇట్టి మహనీయులెందఱో యిచటఁజేరి, యుండుశుభ వేళమివులమహోత్సవంబు
గాఁగ శ్రీరామవరపదాకమలములకుఁ, గృత సమర్పించిమహిఁగృతకృత్యుడై తి

క నరలోకమాన్యుడయి సుస్థిర యశము గడించి హరిని 1 నేవించుచు బం
ధురకావ్య రచన సేయఁగఁ, జరఁపిగఁ గొండయార్య! చలఁగుమహిమహిలోన్.

వెల్లులూగు వేంకటాద్రిశర్మ,
తెలుగుపండితుఁడు,
బోర్డు సొంతరీ సూక్ర, రాయచోటి.

బువాయ
11.2.1929 }

అంతట నుత్తరభారతగ్రంథకర్తలగు బ్రహ్మశ్రీ అష్టావధాని తంగిరాల
రామనాథశాస్త్రిలుగా రీక్షింపద్యరత్నముల నొసంగిరి:—
తే శ్రీమన్మందకటాక్షపీఠములన్ 1 జెల్వొందు లేనవ్యుత్
ప్రమన్ లైదలిఁ గొంగిటా జొనిపి సుప్రీతిన్ విడింబించు నా
రాముం డాఘనుఁడా రమారవాణుఁ డా రఃజీవత్రాత్ముఁ డీ
రామావధుల కొండయాహ్వాయుని నశ్రాంతంబుఁ గాపాడుతన్
సీ ఇయ్యఁగాఁ దలచి పండ్లిగిలించు కల్పకంబునకున్న విఖ్యాతిఁబోవఁ దెగడి
యియ్యఁగాఁ బాడసూపియింతలో వెలవెల బాటు నీరదము దగ్గంగఁద్రోచి

యియ్యఁగాఁ చలఁచియెంతయు నూఁదిగం బాసించు సురభిఁ బోనాడి మించి
యియ్యఁగా నెలకొనియెగురుచుఁ బడుచుండు కలశాంబునిధి యేపుఁగాకునేసి
తే నిరఁగినిర్మలనిశ్చలనిఁజమాని, దానిఁజ్ఞానమానితానూనదీన
సముదయుండైనచెన్న కేశి పుండ్రుఁనుడు, కొంపి శాస్త్రీకేశుభములుగూర్చుఁగాఁతె.

మ అలఘుస్థానమున్ గురూత్తమమున్ ప్రయత్నం తగణ్యంబులై
విలసదాఘవయురంబులై యతికలాపవృత్తంబులై ఘంఘ్రి
విలసిల్లుక భవదీయ సత్కృతులు భావింపంగ భాషావధూ
అలిసాలంకరణక్రయాకరణమేధాశిక్షతోరంబుగఁ

తే బత్తి వెల్పులు వేడుకోఁగి తగ్గించి, యటవటపు బాపఁడై బలిసణఁగఁద్రొక్కి
నట్టి వామనచరితంబునార! తెనుఁగు, బాసఁ గల్పించు సంతయుభవ్యమాఘ!
స అమృతాంశుఁడే కానియట పదాబ్జతీయరౌటయెలుంగఁదాశశీటక్కుసుమ్ము
రసభంగియే కానిరహి నూలుతునియటయెలుంగ దాతెష్విటక్కుసుమ్ము
తలయెత్తుక కాని సలలి వెయివ్రక్కరౌట యెలుంగఁ దాభోగిటక్కుసుమ్ము
సవిగంగయే కానిచివరకుపాయకౌట యెలుంగ దాగంగటక్కుసుమ్ము

తే వరుస నిని యిట్లు జాప్నావీవాసుక్రి, ధితసితాంభోజశశిరూపవిగిలిఁ గ్రిండు
మీఁడుగాఁజేయు గీత ర్థిమిహిరచంద్ర, తారకంబుగ వర్ణిల్లుధరణియందు

నిమిషమునలి
ఇందుకూర్చి పోవు } తంగిరాల రామనాథశర్మ,
16-2-1829 } ఆధ్వపథాని ఉత్తరభారగ్రంథిఁద.

పమ్మట ప్రపాలిరెడ్డిగాట స్వర్ణఃకంఠంబును, రెండుకాశ్మీరశాలువలను
బహుశక్తిం గావించిరి అధ్యక్షు లవ్వానిం దమహస్తములతో నాకొంగిరి మఱి
కొందఱుసభ్యులు రజతముగ్రికలును వస్త్రంబులను సమర్పించిరి ఒకానొకభక్తుఁడు
కార్యదర్శిగానుండుమహానీయుఁడు నన్ను గారవింప స్వర్ణకటకంబుల బహుశక్తిం
గావించె

తర్వాత శ్రీవేదవ్యాసకృతభారతం బవాచ్య గ్రంథంబనియు దూషణములఁ
గావించుచు నెల్లయెడల బోధించుచున్న శ్రీవేంకటాచల వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి
గారి చర్య నిరసించువలయు ననుతీర్మానము మ-రా-శ్రీ పాణికా శేషారెడ్డిగారు
తెచ్చిరి. శ్రీకవిఁజా శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రులుగారు తమయంగీకారమును చెలి
పిరి శ్రీయుతులగు నెల్లంఁగు జిల్లాజోర్డున కధ్యక్షులును శాసనసభాసభ్యులునునగు

ను నా రాశ్రీ బెజవాడ రామచంద్రారెడ్డిగారు తీర్మానము నామోదించుచు
నిట్టి గొప్పవిద్వాంసులుగలసభలలో నిష్ప్రగర్హణీయవిషయంబును జర్పించుటకంటె
సుపేక్షించుటయే పాటియనియు, లోకవిరుద్ధచర్యగానుండు శ్రీశాస్త్రిగారిచర్య
నిరసించవలసివనియుఁ బల్కిరి తీర్మాన మెల్లరచే నంగీకరింపఁబడినది

పిచ్చిట నగ్రాసనాధిపతిగారు లేచి హితోపదేశమును గావించుచుఁ దగురితి
గ్రంథమునకును దత్కర్తకును గారవంబునెఱసిన కార్యదబ్బులకును, ఆహ్వానసంఘ
సభ్యులకును నెల్లరిమండలవాత్సల్యులకునుగల గొప్పతనాబును దెలిపి యిట్లులే
యిడిముందుగూడ భాషను పోషింతురుగాక యని టీకె యుపన్యాసమును ముగిం
చిరి కరలాశభ్యనులతో జయజయశిబ్బిననాదములతో సభ జయ్యదముగ నెఱ
పెఱెను అప్పుఁ కెనిమిదిగంటల రాత్రియయ్యెను ఎల్ల వారును దమతమనివాసంబుల
కరిగిరి మఱుసెనమునను నెల్లవారలఁ దగురితి సత్కరించి యాహ్వానసంఘసభ్యులు
వారి వారిపురంబులకు వారి నినిపిరి

ఈకార్యమునకుఁ గారణభూతి లుగసుండి సమస్తభారమును దారే
వహించి నిర్వహించిన శ్రీయుతులగు అల్లంపాటి పోలిరెడ్డిగారిని బ్రశంసించుచు
శ్రీగునుపాటి ఏనారెడ్డిగా రీక్రంపిఁ ద్యములను జరివి తమసంతోషమును వెల్
బుచ్చిరి

క ప్రాయ వేమనృపాలుని,బోలెన యాపోలిరెడ్డి, బుధఁగివవరుల
లీలమెయిఁ జిచ్చి పిద్యాలోలతసుఖ మొనఁగెనుబుధఁగిలోకిము మెచ్చు
క కృతులు రచించియు సత్కవి,కృతులందు రెడ్డిదొరలు 1 కీర్తిప్రధులై
హితముల నొనరించిన లోలి,గతు లెల్లను పోలిరెడ్డిజ్ఞప్తికిఁ దెచ్చు

ఈవిధంబున నాచేసెయూకృతికిఁ దగివిధంబగు మహోత్సవంబుఁగావించిన
నామిత్రులకెల్లరకుఁ గృతిజ్ఞతఁజూపుటకంటె నేఁజేయఁజాలిన 'దెద్దిగలదు' నేవకుండ
నగు నన్నుఁ గరుణించి మరలన్యకృతిరచుకు ననుఁ బురికొల్పుండని వేడుచు వంద
నము నొనరించుచున్నవాడను

'ఉత్పన్న సాహృదానా ముపచారః కైతవం భవతి' యన్నట్లుఁచారవాక్య
ములేల' నాకృతజ్ఞతాపూర్వకవందనములను మరలఁ దమకుఁ గావించుచు నింత
తతో విరమించుచున్నాడను

చాళురాలశభల్ల } విధేయుఁడు,
నెల్లారుజల్ల } రామూపధుల కొండయ్యశాస్త్రి

— ఇటీవలవచ్చినయభిప్రాయము —

శా శ్రీమద్రామజయంబు ము ద్వైలుగునా ॥ సృష్టించి శ్రీహామస
సావమిప్రాభవసత్పురాణమును వాద్యద్యేవతుల్యంబుగా
భూమిం గ్రన్ననజేసి గౌరవమునం ॥ బొల్పారుచున్నట్లు యో
రామావధుల గొండయాభ్యసుకవింద్రా! ॥ ౨౨ భాసిల్లుము ॥

సీ శ్రీకరంబై టిలిఁ ॥ జెలఁగెడి విభవాబ్ధ మాఘుఁ ట్టిమియందు ॥ మహితదీప్తిఁ
గలువాయ యనువేర ॥ జెలఁగు గ్రామం బందు ఒరిగినపండితి ॥ సభకువచ్చి
నట్టికవీంద్రు లీ ॥ వాంఛ్రీకరించిన గ్రంథంబునందు ॥ గ్రాలుకొన్ని
పద్యగద్యంబులఁ ॥ బరియించి నీమీఁదల బంచరత్నోపమపద్యములను

ఆ గౌరవార్థముగనుఁ ॥ గల్పించి సభ్యులు, పెనగఁ జరివి యిడిరి ॥ వేడ్కఁ గనక
హస్తభూషణముల ॥ నందితి ఎటఁ గొండయాభ్యుకవిచేణ్య! ॥ యద్భుతముగ

తోట సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠి,

వల్ల దుగ్రామము,

నల్లమర్రుడ్ల

చ పరమమునీంద్రవర్యుడగుఁవాఁసుమునీశునిభావ మెంతయుఁ
సరవిని బద్యఁజాలములఁ ॥ జక్కఁగ నిల్పి యనూనరీతి నీ
వరయఁగ వామనంబు జన ॥ మల్బుర మందఁగఁ దెల్లుఁజేసి యీ
ధర సుయశింబుఁ గొంటివి బుధప్రకరస్తులిఁజేసి సత్కవీ !

ఉ. నాసుకృతంబు పెంపునను ॥ ౨౨లినిదుపురాణ మాధృతిఁ
జేసి మదీయమిత్రగృహాసమను జూచిఁజింతిలి ॥ సద
భ్యాసమునం గ్రమంబుగను ॥ వ్రాసిన త్వత్కవిలాహతుత్వముఁ
వాసిగఁ గొండయాభ్యుకవివర్య నుతింపఁ దలంపుఁ జెంచెడిన్.

గీ రామావధుల కులవార్ధిరత్నమా యశేషసత్కీర్తిశోభిత! శేముషీని
థాన! గానుమివెపద్యరత్నములనిట్లుఁ, గొండయా ర్యా! మనంబునఁగూర్చిద్దొలుక.

కడప
27-3-20 }

శారి పెద్దిరాజరాజేశ్వరశర్మ.

శ్రీమత్రిపురసుందరైశ్వరియః పురాణసమాలోచనము.

చ జగిఁ దులఁచుఁ బండ్రింబి శ్రీమమునకా పలసిల్ల నాకమం
దగవరు కూర్చిపుత్తి శనయద్యయనేవిత్తయై చెలంగ జె
న్నగు నగుమోముతోడ ఘోర హారము లొప్పగ శింకలుండు సొగ
పుగఁ గనుకట్టుగాఁ కను నమూసినయప్పుడు విచ్చినప్పుడుకా

సజ్జనవరేణ్యులారా! భక్తమదగ్రగణ్యులారా! పండితాఖండలులారా!

శ్రీహరిమేశ్వరుఁడైనదృశ్యమహిమాంచితఁడు సమస్తచరాచరములందు నిండి
వెలుంగువాఁడు. ఈ ప్రపంచంబంతయు నామహామహానిసంకల్పసంభవము నైన
యిచ్చార్థరూపంబు సృష్టిస్థితిలయంబులఁ గాంచుచు నాపరాత్పరుండు లోకజ్ఞా
లంబుచేఁగ్రిడించుచుండు పవీరిక మొదలు బ్రహ్మహర్షంతముగలప్రాణులు పరమా
త్మయధీనంబులు ఇం దించుకొనియు పంశయములేదు ఆ బ్రహ్మాంబహర్షంత మామ
హాత్మనిసంకల్ప ముదయించినయంతనే యుష్పతిల్లు ఎపు డాదేవుఁడు తలంపుమా
నునో యెల్లలోకంబులు నడింగు ఒక్కొక్కసృష్టి కొక్కొక్కని నధికారిగా
గావించుచుఁ గర్తృత్వంబు వారలకుఁ గల్పించి తానే కర్తయై మాయామయుఁ
డై భ్రాతని జగంబునందు వ్యాపంఁ జేసి తాను జిన్మయుండై సచ్చిదానందమునం
విలసిల్లుచుండును అట్ట హరమాత్రవిభూతులే ప్రాణులు. వాని కాభగవంతుఁడే
వృత్తులం గల్పించి ధర్మధర్మవిచక్షణజ్ఞానంబు నొసంగి వానికిఁ దగినకర్తముల నేర్ప
ఱచి తపనుగుణంబుగ నెంచునట్టిజ్ఞానంబును గలిగించి యెల్ల వానిని నడిపించుచుం
డును ప్రాణులన్నియు భగవంతునిచే సృష్టింఁబడినవై సమానధర్మంబుల నొం
యున్నను బుద్ధి మదగ్రగణ్యత్వంబున మానవులు మొదట లిక్కపెట్టఁదగినవా
రైరి ఆహారనిద్రాదులు సకలప్రాణులకును సమానధర్మంబులే. జ్ఞానముమాత్రమే
మానవుల కెక్కువయగుటంచేసి మానవుల కుత్తమత్వంబుగలిగె జ్ఞానములేని
మానవుఁడు ఃశుతుల్యుఁడేయగు. ఈవిషయంబు వేదంబులందును, స్మృతులయం
డును, బురణంబులందును, నిలిహాసంబులందును విశిదంబుగనుండుట యెల్ల
రెఱింగింపయదియే జ్ఞానమును నొక్కఁ దార్థంబువలనఁ గాఁదగినయుపకృతి యేమిగల
దని మనము ప్రశ్నింపరాదు. ఆమేయంబగులాభంబు దాననే యొదవుచున్నది. లోక

మునందు మనుటకు జ్ఞానమే ప్రధానమగునని దాన యుక్తాయుక్తవిచారణ శక్తి యుదయించును ఆశక్తివలన గామక్రోధాశంబు లగునరిషడ్వర్ణనిజయంబును, దానంజేసి సద్ధర్మాచరణంబును, నక్కారణంబున గురుజనసహవాసంబును, దాన ముముక్షుత్వంబును, నంత నపవర్గస్థాప్తియుఁ గలుగుటయు సంభవించు ఈ యపవర్గస్థాప్తియే మనుజునిజన్మమునకు గణించదగినకార్యము

మొదట మనకంటఁ బూర్వులు మృగు మేలునేయఁగోరి యెన్నియేని నియమంబులను మనమనుగడయందుఁ గలిగించిరి వారిట్లు కలిగించుటకుఁ దగినయాధారము లేయ్యవియని మనము చర్చింపఁదొడంగి మృగు ముఖ్యముగ గోచరించుచున్న పెక్కులుకలవు అట్టివాని కాథారమాయన్న భగవంతునిసత్యవాక్కుకొక్కటికన్న వేలులేదు ఆసత్యవాక్కు వేదము దానినే శ్రుతియందును శ్రుత్యర్థము నెఱింగిన వాఁడే శ్రోత్రియుఁడు. శ్రుతి సృజించదగినహేతు వెయ్యదియో యింక యోగం తము పివీలికాపి బ్రహ్మార్థంతము గలప్రాణిసముదాయము నేపర్తముననుంచిన బాగుగనుండునో యద్దాని నేర్పడమునలోకమునవ్యాపింపజేయఁగూనా యని మనంబున భగవంతుఁడు యోజించి తనవాక్కునుండి వేదములనిర్మించి చతుర్ముఖుకొనిగ చతుర్ముఖుండు తన వదనచతుష్టయంబును సుచ్చరించుటంజేసి యాశ్రుతికిఁ జతుర్విధ త్వంబుగలిగె వానిని వ్యాసాదిమహర్షులు పగశ్రేయస్సునుగోరివారగుటంబట్టియు పదేశించునని లోకంబున శిష్యశిష్యమూలంబున బోధించి స్రావణ, సంకులో మానపులధర్మాచరణంబున కుత్సుఖులఁగావించి సాగిరి స్వేచ్ఛచేసత్యాచారులయి కామక్రోధాద్యరిషడ్వర్ణస్థులయిన మానవులకు నిరయంబు గలుగుచుండుటయు, దానికిం గారణంబు ధర్మములు శాసనములు లేకుండుటయు గారణంబులనియు నట్టివానిని జక్కఁగఁ దెలియఁజెప్పుట పెద్దలకుఁదగినకృత్యంబనియుఁ గలఁచి భగవదంశసంభూతు లగుమహర్షులు వేదవాక్యంబులు సులభంబుగ నెల్లరకును గ్రహింప ననువుకానివ నియుఁ దలంచి వేదార్థోపబృంహణము లగుచ్చుతులను నిర్మించిరి అవియును నించుకొ కరినంబులుగ నున్నవనియు, సుసులభబోధకంబులుగావనియు దర్శించి లోకోపకారార్థంబుగా నష్టాదశమహాపురాణంబులను నష్టాదశోపరాణంబులను నిలిహాసంబు లనురచియించి లోకంబున వెలయించఁజేసిరి ఇట్లు కొంత కాలంబరుగ నల్పబుద్ధుల గుజనంబుల యునికి నిరీక్షించి ఋష్యంశసంభూతులగు మహాశవులు శ్రుతిస్మృతిపు రాణేతిహాసాగమంబులఁగల ధర్మపుంజంబులను విన్నంతమాత్రముననే హాయిని గల్పించునట్టివియుఁ జూచినయంతనే తాదాత్మ్యంబును బొందించుకొట్టివియును నగు శ్రవ్యకావ్యంబులు దృశ్యకావ్యంబులునా జనుకావ్యపుంజంబులను భువనంబుల

నిండించి కృతకృత్యులైరి ఇప్పుటికి వారికార్యంబంతయుఁ దీరినది మొత్తముమీఁద నివియన్నియు మానవసమాజ శిక్షకుఁ బాఠ్రంబులై ధర్మాచరణబోధకు వీఁడబులై యున్నవనుటలో నేసందియంబును లేదు.

ఇట్టివే శాసనంబులుగా భగవంతుఁడు తనయంశభూతులుగా నుండువారిచే నేర్పాటుగావించి ప్రవృత్తికిఁ దోడుపడినవాఁడయ్యె వీనిని ము తైఱంగులుగా విభజించి మహర్షులు ప్రభుసన్నితంబులనియు, సుహృత్సన్నితంబులనియు, గాంతాసన్నితంబులనియు నామకరణంబులఁ గావించిరి పెద్దలవాక్యము లభ్యము గనునరించియుండుచు వాని వ్యజ్ఞానముకలవారు కాంచుడు వారివిభజన బెంతమంజసముగ నున్నదో!

ప్రభుసన్నితములన గా రాజు నేవరునిఁగాని తనప్రజనుగాని యేవిధముగా నియమించి యుటుచుట కడలనీయక తనయాజ్ఞానువర్తుని. గావించునో తద్విధమ్ముగ జనంబులను ధర్మవిచ్యుతులను గాకుండునట్లు గట్టిగాఁజెప్పి నియమించునట్లే శాసనంబులు (చట్టములు) వేదములు

సుహృత్సన్నితములన గా బంధుమిత్రాదులు తగువిధమగుమర్యాదతోఁ దమను గావలసినవానికి నచ్చఁజెప్పి యొప్పించి సాధుపథంబునకు ద్రిప్పరీతిగ హితముఁ సంతార్థముగఁ గ్రిష్ణజాతుశాసనంబులు పుంఁజములును, నితహాసంబులును నయియున్నవి

కాంతాసన్నితములనఁగాఁ బ్రియమగుకాంత తనకాంతునిస్వాంతమ్మునకు సంశయముకలుగువిధమ్మున. బ్రయోగ్యులచే నెవ్వరిగ వశిజనుకొని హితపుగఱపి మంచితోవలఁ గ్రిష్ణకరణి వినంతనే హాయిగలిగించి తన్మయత్వముచుబొందించి హితబంధునకు వర్ణింఁ జేయునట్లే చట్టములు కావ్యంబులు

'ఓవే కర్మకావ్య'వ్దని పురాణంబులను గావ్యకక్ష్యలోఁ జేర్పవచ్చునుగాని పురాణలక్షణమ్ములకును గావ్యలక్షణమ్ములకును నెక్కువ భేదము గలదు ముందు ముందావిషయము చర్చింపఁబడును

'పురాభవం,' అనికాని, 'పురానీయతే' అనికాని పురాణశబ్దమునకుఁ బెద్దలు వ్యుత్పత్తినిఁజెప్పదురు దీనికి వివరణమును "వ్యాసాదిమునిప్రణీత దేవతార్థవర్ణిత సంచలక్షణాన్వితశాస్త్రమ్" అనివిశి శీకరించిరి అన గా వ్యాసాదిమునులచే రచియింపఁబడినదై దేవతార్థము విస్తృతముగా ఎవరింపఁబడిన సంచలక్షణములతోఁ గూడినశాస్త్రమని నిర్వచనము

పురాణములందుఁ గలవిషయంబు లెవ్వో దాని నగులాభము లేవియున్న నిందు ధర్మాత్ములనిర్మలచరిత్రములును, వారికిఁ గలుగువైభవంబులును, తన్మహత్త్వంబులును, దుర్మార్గులజీవితములును, వారికిఁగలుగు వివర్ణయంబులును, దన్నీచప్రవర్తనానుసరణమగు దురదృష్టవైభవంబులును, నుదాహరణపూర్వకంబుగ గర్హించఁబడి గీలిబోధకంబైనవిషయంబు ముఖ్యంగా నుండును దేవతాభక్త్యుః దేశము, సన్మార్గబోధ ఇవి మూవసమాజశిక్షకుఁ బ్రధానసాధనములై వెలయుటంజేసి చక్కఁగ వానియందు వివరింపఁబడియుండును

అనంతమహిమాన్వితంబులైన యీ పురాణవిషయచర్చ శ్రుతులయందే చేయఁబడియుండుటంజేసి వీనినుమా త్త్వంబు నెన్న శత్యంబుగాదని మనము తలంప నగును వేదములపిమ్మట వచ్చినపుఁ ణములైన శాస్త్రములయందుఁ జేసియుండుట విరుద్ధముగ భావించరాదు భగవంతుడు త్రికాలస్థుడు ఆమహామహానకుఁడెలియనియర్థం బుండఁజాలదుగాదా !

“ఋగ్వేదో యజుర్వేదః సావవేదోఽధర్వాంగిరస ఇతిహాసః పురాణం విద్యా ఉపనిషదః శ్లోకాః సూత్రాణ్యనువ్యాఖ్యానాని వ్యాఖ్యానాని”
శతపథబ్రహ్మణము ౧౪-౬-౧౦-౬

“అస్యమహతో భూతస్య నిశ్వసితమేత ద్యదృగ్వేదో యజుర్వేదః స్సాను వేదోఽధర్వాంగిరస ఇతిహాసః పురాణమ్”
బృహదారణ్యకము

ఇదం వా అగ్రేణ కించిదాస్మిత్వాదికం జగతః ప్రాగవస్థా ముపక్రమ్యసర్వ ప్రతిపాదకం వాక్యజాతం పురాణమ్”
బృహదారణ్యకము

ఇచ్చి మహిమగలవేదప్రతిపాద్యములయిన పురాణవతనంబున శ్రవణంబునఁ బొరనంబునఁ బొందులెల్లఁ బటాపంచలగుటయు, దాని ధర్మాధర్మవిచక్షణజ్ఞానంబు గలిగి శీలంబలవడి, భగవంతునియందు భక్తిశ్రద్ధలు మిక్కుటములగుటయేగాక మోక్షంబును గరతలామలకం బగుచున్న నిర్మలగురుభక్త, పితృభక్తి, దేవతాభక్తి, దేశభక్తి, రాజభక్తి కలిగించి యాస్థికులఁగావించుటకుఁ బురాణములే యావశ్యకరణములు మొదటినుండియు సత్యము, ధర్మము, ఫలసిద్ధులు మనంబులందుఁ బ్రతిఫలించఁజేయుట కీపురాణములే హేతువులు సంసారంబను పెనుచీకటియందుఁబడి గుక్కులెలియక యనన్యగతికు లైనమానవులకు విజ్ఞానబాహుదయంబును గావించుటకు కీపురాణంబులే యాగ్యసాధనంబులు విషయైకలోలురై పరమేశ్వరతత్త్వంబట్టిదని యెఱుంగఁజాలక యుక్తిరిక్తియై యల్లాడుమానవులకు నిదమిత్యుని

నిర్ణయించి ఘంటాపథంబుగ మోషించుచు వివేకముగల్గించుచున్న పురాణములే యని మనంబున బాగుగ గ్రహ్యవలయును ఎంతచరివినను గ్రోతగఁ గల్పడుచు నభిరుచినిగల్పించుచు నత్యధికాసన్నిభతమునందు బురాణములు పెంచుచున్నవి

“ఆర్యత్యసోదయసాతసోదయం భారతీకథా, శస్త్రా భార్య మమిత్రం చాప్య భూర్యాణి సేవనే” అనుగా సూర్యోదయంబును, సుగంధంబును, భారణభయంబును, ప్రియులగుభార్యయు, ఒక్కనిమిత్రుండును నరునినంబును గ్రోతవిగనే యగపడుకట్లును నెఱిఁపఁ దిచయంబు గలిగియుండినను సుగుణని నిరీతిగఁ గనఁబడునట్లును బురాణములును వివిధము మూతనములుగఁ దోచుచుండినట్లై యాగద సంధాయకింబుగై యనేకవిషయంబు బద్ధంబులై యలఁగుచుండును

లోక్కిగ్రాంబు దెలియఁబయునన్న బురాణంబు లే చదువవలయును గణితము, నాస్మక్తము, స్వప్నము, శకునము, జ్యోతిషము, ఖగోళవిజ్ఞానము, యోగము, శారీరము, మొదలగుననేకవిషయంబులు పురాణాంతద్భూతంబులై గురువద్యునిగఁ గంఠయచిచ్చేదముండేసి నివృత్తంబు నొసంగి సమర్థంబులై యున్నవి

ఇట్టిపురాణంబు లేన్ని? వానియందుఁ గలలక్షణంబు లేయ్యవి యనువిషయంబు నించుక నించుక విమర్శింపవలసియున్నది ఈచర్చయం దిన్ని పురాణము లొకేలక్షణయు క్తిము కలయఁగఁ దియించుటకు హేతు వెయ్యది? ఒక్కపురాణమునందుఁ గలకథయే మంతాక్క పురాణంబు నించును మూర్ఖుగలిగియుండనేల? యగురాయ మోషింపఁదగియుండ

పురాణములు పదునెనిమిది భాగాక శుభపురాణములు పదునెనిమిది

“మద్యయం భద్యయం హుం బ్రత్రయం వచశుప్తయం

నాకలిం హస్కాని పురాణాని యుక్తృభక్”

అనుగా మత్స్యమార్కండేయములు, భవిష్యభాగవతములు, బ్రహ్మబ్రహ్మాండ బ్రహ్మవేదములు, వామనావతారములై వ్యములు, అగ్నినారద పార్వతింగారుడగ్రంథము లనునవి యష్టాదశపురాణములని పెద్దలు వచింతురు ఇందుఁగలచతుష్టయములో వాయుపురాణము నుపపురాణములందు జేర్చి యాస్థానంబున శివమహాపురాణంబు నుం గగునని పలుకుదురు ఈనిర్ధారణమునకుఁ బెద్దలే ప్రమాణములు

సామాన్యముగఁ బురాణలక్షణము:—“సర్గశ్చ త్రిసర్గశ్చ వంశో మన్వంతరాణి చ, వంశానుచరితం చేతి లక్షణానాంతుః సంచితమ్” అనుగా సర్గము=సృష్టి

ప్రతిపక్షము మరీచ్యాదినవబ్రహ్మాలచే జేయబడినసృష్టి, వంశము-సూర్యచంద్రవంశములయుత్పత్తి, మన్వంతరము-స్వాయంభువు మున్నగుమనువుల కాలమునందుగల గిర్త్యపద్ధతి, వగళానుచరితము పుర్వవంశిస్థుల సుప్రసిద్ధములగుచరిత్రముల సముదాయము ఇట్టి లక్షణములతో నొప్పున యే పురాణమునాఁబడు

మహాపురాణము దశలక్షణమునన్వితము దీనికిం బ్రమాణము

"సర్గశ్చ ప్రతిపక్షశ్చ వంశో మన్వంతరశఃచ,
వంశానుచరితం విప్ర' పురాణం సంచలక్షణమ్"
ఏని దుపపురాణానాం లక్షణంచ కదంబృథాః,
మహతాంశ్చ పురాణానాం లక్షణం కథయామి తే
పుష్టిశ్చాపి విపుష్టిశ్చ స్థితిః ప్రసాద పాలనం,
సర్వణాం వాసనావార్తా సుమానాం ప్రమీణాచ
వర్ణనం శ్రవణయానాంచ మోక్షస్యచ నిరూణమ్,
ఉత్కీర్తనం హరే రేవ దేవానాంచ పృథక్పృథక్,
నశాధికం లక్షణంచ మహాణాం హరిః శ్రితమ్"

(ప్రకృష్ట చ్ఛంపము)

పురాణములు ప్రాయుటకుఁ గలకారణము దానికింబ్రమాణము

"నిస్తారయతు లోకానాం స్వయం నారాయణః ప్రభుః,
వ్యాసరూపేణ కృతవాక్ పురాణాని మహితతే
కరిణా చ్ఛ్రవణా జ్యేషాం సృణాం సాక్షయో భవేత్,
ధిశ్శాశ్వతరిక్తానం దాచారప్రవర్తనం
గతిశ్చ పరమా తద్వద్భక్తి ర్భగవతి ప్రభౌ,
తాని తే కథయిష్యామి సప్రమాణాని భూతతే"

(పారోక్షికం)

శ్రిష్టమహిమంబును బుద్ధి గంబు బాహ్యురూపంబు వెలువరించుచుండును

దీనికిం బ్రమాణము:—

"అఖ్యానై శ్చాప్రసాహ్యనైః గాథాభిః కల్పశుద్ధిభిః,
పురాణసంహితాం చక్రే పురాణాద్భవిశారదః.
ప్రభాశ్చో వ్యాసశిష్యా భూత్సాతో వై లోమహర్షణః,
పురాణసంహితాం తస్మై కదా వ్యాసో మహామునిః

ఆఖ్యాన మనఁగా నుపాఖ్యాన మనఁగాఁ బ్రహూణము

స్వయం దృష్టార్థకథనం ప్రామాణ్యఖ్యానకం బుధాః,

శ్రుతస్వార్థస్యకథనం ముపాఖ్యానం చక్షతే”

(ఇత్యం యోసు విష్ణుపురాణమున మూడవయంశమున నాఖ్యవయస్కామమిదం గలదు)

పురాణం నీనఫలము —

“అష్టాశిపురాణానాం నామధ్యయాని యః పఠేత్,

త్రिसంస్యం జపతే నిత్యం సోఽశ్వమేధఫలం లభేత్”

(మార్కండేయపురాణము)

మహాపురాణములు దశాధికలక్షణసమన్వితము లనిగదా లేలన?

అవి 1 సృష్టి, 2 విసృష్టి, 3 స్థితి, 4 పాలనము, 5 కర్తవ్యాసన, 6 వివాహము, 7 మన్వాదివర్తనము, 8 ప్రళయము, 9 మోక్షము, 10 పారిభక్త్యుత్పత్తినియు ఇవి ముఖ్యములైనయంగములు

ఈపురాణము లన్నియందును వర్తయు శ్రోతయు నుందురు సామీప్యముగ నీ క్షినుబద్ధయే పురాణముగా కొయానామ ముంచఁబడినట్లు తోచుచున్నది. ఈక్రింద నష్టాదశమహాపురాణముల నామంబులును దానియందు వర్తబోధవ్యస్వరూపములును, దత్సంఖ్యానంబును దెలుపుచున్నాను

- 1 బ్రహ్మపురాణము—, 31 శ్లోకవేలగ్రంథము ఇందు బ్రహ్మవర్తశ్రోత మరచి
- 2 బ్రహ్మవైవర్తపురాణము—పంచైంద్రువేలగ్రంథము అంబరీషుడు పృథ్వీకుడు వసిష్ఠుడు, బోధకుడు
- 3 బ్రహ్మండీయపురాణము—పంచైంద్రువేలగ్రంథము బ్రహ్మవర్త
- 4 మత్స్యపురాణము— దునాలుగువేలగ్రంథము మత్స్యమూర్తి మనువునకుఁ జెప్పినది
- 5 మార్కండేయపురాణము—ముప్పదిరెండువేలగ్రంథము ధర్మపత్నులచేఁపఱచిమునికేఁ జెప్పఁబడినది
- 6 భవిష్యపురాణము—ముప్పదియొక్కవేలగ్రంథము శితానీకుడు బోధకుడు సుమంతోని యెందు బోధవృత్తుడు
- 7 భాగవతపురాణము—పదునెనిమిదివేలగ్రంథము శుకయోగి పరీక్షిత్తుహారాజున కుఁడెఱచినది
- 8 విష్ణుపురాణము—ఎనుబదివేలగ్రంథము. పరాశరుఁడువర్త మునులు శ్రోతలు.

- 9 పరాహపురాణము—ఇరువదినాలుగువేలగ్రంథము భూదేవికి పరాహ
మూర్తి చెప్పినగ్రంథము
- 10 వామనపురాణము—దునాలుగువేలగ్రంథము నారదునకు బుల్య
మునీంద్రుడు దుపదేశించినది
- 11 శివమహాపురాణము—ఇరువదినాలుగువేలగ్రంథము వాయుమూర్తిచే
జెప్పబడినది
- 12 అగ్నిపురాణము—ఎనుబదివేలగ్రంథము భృగువు యాగముయమున
బోధించినది
- 13 నారదపురాణము—ఇరువదివేలగ్రంథము కలియుగమును గుఱించి
నారదునిచే జెప్పబడినది
- 14 లింగపురాణము—పదునొండువేలగ్రంథము ఓవునకు చెప్పిన
గ్రంథము
- 15 స్కందపురాణము—లక్షగ్రంథము ఈశ్వరుడు స్కందునకు దేశించి
నది
- 16 గరుడపురాణము—దునాలుగువేలగ్రంథము విష్ణువు గరుడునకు
జెప్పినగ్రంథము
- 17 కూర్మపురాణము—ఆరువేలగ్రంథము కూర్మమూర్తియగువిష్ణువుచే
జెప్పబడినది
- 18 వాల్మీకిపురాణము—ఏబదియైదువేల శ్లోకములుగలది బ్రహ్మదేవునిచే
జెప్పబడినది

ఈమనెనిమిదిపురాణములును మూడువిధములుగా విభజింపబడినది

ఆనఁగా సాత్త్వికములు, రాజసములు, తామసములు నని ఇందుకుఁ బ్రమా

ణము

- 1 సాత్త్వికములు:—“వైష్ణవం, నారదీయం, చ తథా భాగవతం స్మృతం,
సాత్త్వికాని పురాణాని విష్ణుయాని శుభాని వై”
- 2 రాజసములు:—“క్రష్టంశం బ్రహ్మవైవర్తం మార్కండేయం తథైవచ,
భవిష్యం వామనం బ్రహ్మం రాజసాని నిబోధత”
- 3 తామసములు:—చూడన్యంకార్కం తథా లైంగం, శైవం స్కాందం త
త్త్రివచ, ఆగ్నేయంచ షడతాని లామసాని నిబోధత”

పదపురాణము, ఉద్భవభంజము ౪౩ అధ్యాయము.

ందుఁ గాంచగాఁ గొన్ని తక్కువగ నగుఁడుచున్నవి అవి వారహస్తా గారుడములు

ఇది నుఁపురాణములు పదునెనిమిది యెన్వయఁగాఁ—

“అచ్చిం సనత్కుమారోఽచ్చిం, నాగసింహ మథాశరం,
శ్రుతియం స్కాందముద్భవం సుసూరే శు భాషితం
చతుర్థం శివర్షిఞ్చ ఖ్యం నాథౌన్నందీశి భాషితం,
దుర్వాసోఽస్మాద్భూత్యం నారదోఽక్షరుతః పరం,
కాపలం వామనం చైవ తథైవోన సోఽతం
బ్రహ్మాండం వాగుఁడం చాథ కాకావాప్యాయ మేవచ,
మాహేశ్వరిం లఖా సాంబం సౌరం నం వృద్ధసంచయం
ఽం శిరోఽక్షుః సవరం మూరిచం భార్గవాప్యాయం”

(గోవిందము, ౨-౨౭ అధ్యాయము)

ఇవి యుపపురాణములు.

పురాణములందును సుపపురాణములందును గథలు వచ్చినవె వచ్చియున్న వ్యవస్థాని యర్థించి ద్వేదమున నుండును దానఁ బుచ్చిని మఱియొకదానిని భావించ గాదు వీనియందు శివమహిమను జెప్పనవియే యెక్కువగఁ గన్పట్టుచున్నది శ్రీనాథుఁడు దనకాశీఖండమునందుఁ—

“వసుఁ నెనిమిది యన్యదేవతలఁ జెప్ప.

అపుం యంబు శీర్ష్యం బ్రస్తుతించు” అని నిరంఘాటముగఁ జెప్పియున్నాఁడు పేరుమాత్రమే చూచి యిది విశ్వపురాణమనియు నిది శివపురాణమనియు నిర్వచించుటకు వీలుఁడదు మార్తపురాణైతివ్యా మెల్ల రెఱింగినవిషయంబే ఇంక నీయవసరపుమాటలను వదలి ప్రకృతమనుసరింతము

మనము చేతఁబట్టుకొనియుండు నీపురాణము వామనమహాపురాణము. దీనినివేదవ్యాసుఁడవారు సంస్కృతమున రచించిరి చులస్తుఁడను నారదమహర్షికి బోధించినయుపదేశముగల గ్రంథః పంచము

ఇందుఁ— “శృణు వత్స! ప్రవక్ష్యామి పురాణం వామనాభిదత్తం,

త్రివిక్రమచరిత్రాఢ్యం దశసాహస్రం ఖ్యతమ్

హర్షకల్పసమాఖ్యానం వర్ణత్రయకథానకమ్,

భాగదత్తయసమాయుక్తం వత్తిశ్రీరృతుభావహమ్

౧

౨

... ..

పులస్తేన సమాఖ్యాతం నారగాయ మహాత్మనే ౧౬
 తతో నారదతః ప్రసంగం వ్యాసో సుమహాత్మనా,
 వ్యాసాత్తు లబ్ధవాన్ వత్స తచ్చిష్యా రోమహర్షణా ౧౭
 సచాఖ్యాస్యలి విప్రేభ్యో నైమి యేభ్య ఏవచ,
 ఏవం కరం రాష్ట్రం పురాం వామనం శుభమ్ ౧౮
 యే పరింతి చ శ్రుత్వాంతి తేఽపి యాంతి కరంగతిం,
 ల్లిఖ్యైవైత్త్వం యః శరద్ధుభువేత్సయే ౧౯
 విప్రాయ వేదపదుషే ఘృతధేను సహచితం,
 ససముద్భృత్య నరకా న్నయేత్స్వర్గం తత్కాన్వితాన్ ౨౦
 తేహాంతే భుక్తభోగోఽసౌ యాలి విగ్ధః కరం చకా ”

(కావ్యము ౧౦౦౦ వాక్యములకు ౧౦౦౦ వాక్యములకు ౧౦౦౦ వాక్యములకు ౧౦౦౦ వాక్యములకు ౧౦౦౦ వాక్యములకు)

ఇట్లు కొంతకాలపు - అవిషయంబునం యు సవిస్తరంబుగ నారదంబున వివరింపబడియున్నది

ఇందుగల ముఖ్యములగునితీహాసములు, విషయసూచికయందు విశదీకరింపబడియుండుటంజేసి గ్రంథవిస్తరభీతి నిందు జొందులకొనలేదు

ఇట్టిమహిమగల గూఢపురాణంబులను మనశుభాశంసు లగుపెద్ద లెట్లు శ్రుతిస్మృతులనుండి సంగ్రహించి లక్ష్యలక్షణపురస్కరంబుగ సుసులభబోధకై నిర్మించిరో యట్లే కొంతకాలముక్రిందనుండియు ముహూర్తముల కాలమహిమను జూచి గీర్వాణభాషయందున్న యర్థంబును విశదంబుగ నెల్లరకుఁ దెలియఁజేయుఁ గోరి భాషాంతరీకరణముం గావించి దొరకొనిరి పురాణములన్నిభాషలయందును బరివర్తనముచేయఁబడినవి మనస్రేణింగభాషయందును సాధారణముగ నన్నిపురాణములును బరివర్తనముచేయఁబడినయట్లే కాంబశుచ్చుది ఈసందర్భమున నేయేపురాణము నేయేకవిచే బరివర్తనము తెలుగునకుఁ గావించఁబడియెనో వ్రాయుటయు మంచివనియని తోచి వ్రాయుచున్నాను చిత్రగింతురుగాక

ఈపరివర్తనమునకు మొదట మార్గదర్శకులు కవిత్రయమువారే యని గట్టిగాఁ జెప్పఁదగు సంచనవేదం బనుబరగు భారతమును తెలుగునకు వ్రాసి దారిఁజూపిరి, దాన సంస్కృతమునుండి తెలుగునకు వ్రాయుట ప్రారంభమయ్యె.

సం॥	శబ్ద	పురాణము	అంకితము
1180	దుండర్తి సోమనాగడు	బసవపురాణము	
1325	మాన	మార్కండేయపురాణము	నాగయగన్నమంత్రి
1340	మల్లాప్రస్థి	నృసింహపురాణము	నృసింహస్వామి
1410	ప్రేమానంద	1 భీమఖండిము 2 కాశీఖండిము	స్కాంధము వీరభద్రాచార్య ఆన్నయసంప్రీతి
1400	తనక రాకవి	నాగరఖండిము	
1350	కమలనాభుడు	పద్మపురాణము	
1420	మణికి సింహ	పద్మపురాణము	కంగనమంత్రి
1430	బిల్లలమట్టి నవీరభద్రుడు	రామపురాణము	
1600	నల్లపాని సింహాచల		
1180	నందిమల్లయ, సంగ సింగయ	వరాహపురాణము	నరసింహదేవరాయలకు
1500	వెన్నెలకంటిసూరన	విష్ణుపురాణము	రామచంద్ర
1900	సీతారామసిద్ధాంతి		
1500	కొంగమగుంటి తిమ్మకవి	మత్స్యనామనపురాణములు	
1508	వెన్నెయమంత్రి	వాయుపురాణము	దాసరి చినకంగయ్యకు
"	వేనాలిరామకృష్ణకవి	కంగపురాణము	
1530	కొంగరసూరన	కరుణపురాణము	
1550	వాసిరాజు రామన్న	నాగలియము	
1800	ప్రబంధమృగ్యంబు యుడు		
1900	సోమనాగ	హరిశంసా (స్కాంధము)	కామారెడ్డికి
"	కోడూరి వేంకటాచలపతి	2 గోమాన్యకాండము	మహావళిగరుప్రభునకు
"	గృగరమల్ల వేంకటరామకవి	బ్రహ్మోత్తరఖండిము	శ్రీశివునకు
1850	కోడినాము వేంకటాచల	శ్రీకృష్ణకాండము	
1905	ల, పాటి రామానుజ	కల్కిపురాణము	
"	సుంకామేశ్వరకవి	కూర్మపురాణము	
1910	నమిని శేషాచార్య	అర్జునపురాణము	శ్రీవేంకటేశ్వరునకు
1928	"	అర్జునపురాణము	

అది సుహృద్భావములలోఁ దెలుగునకుఁగావలసినవి శివ, భవిష్యత్తర, అగ్నిపురాణంబులును, స్కంద, బ్రహ్మవైవర్తంబులందుఁ గడమఁడినభాగంబులును నైయున్నవి తెలుగుకవితామతల్లి యీపురాణకావ్యంబులనేకాక యెన్నింటినో సంస్కృతగ్రంథములను దెలుగునకు దనపుత్రులచే జేయించినది. ఇతను నీయించుచున్నది

మనవామనపురాణమును దెలుగునకు లింగమగుంటిమ్మకి యనుమహా కవి యొకరు పూర్వకాలముగా వ్రాసిరికాని, యప్పుడు ముద్రణానిసౌకర్యములు లేక తాళపత్రములయందే వ్రాసికొనవలసియుండుటంబట్టి నశించినదని చెప్పవచ్చును ఇట్లే మఱియొన్ని మనయభాగ్యవశంబున నంతరించెనో తెలుఁజాలము

ప్రస్తుతము మనవామనపురాణమును దెలుగునకు వ్రాసినవారు నెల్లూరు మండలమున నాళ్ళూరునుట్టణమునకుఁ జేరిన చాపురాళ్లెల్ల గ్రామనివాసీయుఁ, బండితమహాకవియునగు బ్రహ్మశ్రీ రామావధూల కొండయ్యశాస్త్రిలుగారు వీరి వంశావళి గ్రంథాదినిగాంచనగు వీరు బాల్యమున గడపురమున శ్రీ శేషాద్రి శిర్తగారితోఁగూడ శ్రీమూర్తీ దాసాచార్యులుగారియొద్ద విద్యాభ్యాసముగావించి సాంసారికవ్యాసంగములకు లోనియు విద్యంజాలించి తమస్వగ్రామమునకుఁ జొరికిరి వీరికి బాల్యమునుండి ఓపిత్యమునం నభిరుచి యనియు నాకుఁ దెలిసినది వీరు యయాతినాటకమను నొకయక్షగానమును వ్రాసి దానిని దనశిష్యులఁజెప్పి నెల్లెలలో వారిచే నాడించి వెళ్ళుగాంచిరనియు, నాసమయమున నీకివీంద్రుని మిత్రులగు శ్రీశేషాద్రిశిర్తగారు “నచ్చెలీ” నీకవితను గ్రంథముల వ్రాయుటయందు వినియోగింపుమా” యని ప్రోత్సహించఁగా సహస్రకంఠి రామాయణమును బద్ధపురాణంబునుండి తెలుఁగుజేసి రనియు, నంతట నీవామనంబును బద్యకావ్యంబుగా వ్రాసిరనియు నాగురువర్యులును, నీమహాకవిమిత్రులును నగు శ్రీశేషాద్రి శిర్తగా రొకానొకసమయంబున సందర్భవశంబున నెలవిచ్చిరి నాయందు బాల్యంబు నుండియు నీకవీంద్రునకుఁ బ్రితిమొందు ఈపురాణం బామూలాగ్రంథుఁగరియించితి పురాణతీర్థపరీక్షోత్తిర్గుండ నయియుండుటంజేసి న స్త్రీసమూహోచనంబువ్రాయ నాదేశించిరి పెద్దలగువారియనుమతి నుల్లంఘించఁజాలక సముద్రమున కేతము నెత్తినరీతి నిమ్రహాకార్యంబుఁ గావించి నే నల్పుండనయ్యను వారియాజ్ఞాప్రొత్సాహ బలంబుగలవాడనై పూని వ్రాసితి ఇందలిదొసగులను మన్నింతురని పిజ్జలగు మిముం బ్రార్థించుటయే నా మచిరకార్యము తమింఁజెల్లెతులు

ఇంక నీవామనపురాణంబునందలి కవితాశైలి మిక్కిలి సరసమై, వ్యాచయం గమమై ద్రాక్షాపాకంబున నొప్పుచున్నయది దాని మదాహరణంబుఁ జూడఁ బూనిన గ్రంథమంతయుఁ జూడవలసివచ్చును పిఠ్ఠరభీతి వదలుచున్నాఁడ

భాషాంతరికరణబద్ధితియుఁ బెద్దల ననుసరించుచుఁ బ్రాచీనఘోషిని వదలక యున్నది సంస్కృతగ్రంథమున ముద్రణమునంబడిన దోషంబులుండినను నీకవీశ్వరుండు వానినన్నింటిని దనవిద్యాబలంబున సవరించుకొని తగినరీతిఁ దెలుఁగుఁ గావించినవాఁడు అందందుఁ గొన్నిభాగంబుల నెత్తిచూపుట యుపోద్ఘాతము వ్రాయువానిలక్షణంబుగా నుండినను నాకార్యమును గ్రంథిస్తరభీతిచే వదలితిని. ఎల్లయొడల సంస్కృతంబునందలి భావంబునకు నించుకేనియుఁ దీసిపోవకయున్నది

కివి యుదందుఁ బ్రాచీనులభావంబులను గైకొనినాఁడు. కాని, యది దోషంబుగాఁ
బరిగఁజెంపడు

- (2) 10 సారవశంఠ ఊరకచుట్టుకొన్న ఉత్తర రామాయణము
(3) 21 సత్ప్రబంధంబు సత్సంతానములలో మనుచరిత్ర కనుకృతి
5) 3 సలికెడిది భాగవతమున కనుక్కితి.
(125) 350 రంగదధంగ రంగదంతిధంగ (దాశరథితకము)

అంతమాత్రముచేతనే కపి చేతఁగానివాఁడనరాదు అంతగ్రంథము నెట్లు
ప్రాసెనో యూహింపుడు మాటలా' చదువుట కింపుగానుండువచ్చియుం
గాంచుడు

- 82 పుట శంకుగంపవ్యంబులమనోహర త్త్వముం గాంచుడు
83 పుట 393—399
108—111 పుట యుద్ధవర్ణనము
114, 115 పద్యములఫక్కిని పిలికింపుడు
121, 184, 185, శంకలిశైలిని గనుంగొనుండు
246, 314 వివాహసంబంధములు సొంపు నింపుచున్నయవి

అట్లుదాహరింపఁబూనినఁ బుక్తిమునంతయుఁ జూడవలసివచ్చును అందం
దచ్చుతప్పులు కానంబడుచున్నఁ కపి భాషాభిమానులు రెండవమూర్ఖమునకుఁ
ప్రశంసించుచునేని యపుడు సవరింపఁబడుననుటలో లెంతలేదు

మహాశియులారా! ఇట్టిగ్రంథములవ్రాయించి లోకంబునకును భాషకును
రక్షణంబుగల్గించినవాఁని స్మరింపవగు శ్రీకొండయ్యశాస్త్రులుగారు గావించిన
లోకోపకృతి యెన్నుటకు సాధ్యముకాదు వీరిక్లీ పుటియెచ్చియేనిపురాణమును
దెలుంగునకు వ్రాయుచు నీత్రిలింగదేశజనులకును నాంధ్రులకును దోడ్పడి భాషను
బోషించుచు శాశ్వతారోగ్యవంతులై చిరకాలము విలసిల్లుదురుగాక యని
కోరుచు నాలేఖినికి సెలవువేడుచున్నాఁడను

“శ్లో పుంసః స్వరూపపరివర్తన మేవ కార్యం
తెజ్జ్వలభూమిగుణదోషకథావృత్తైః
రత్నాకరోద్ధి మభినందతి కో విషంవా
కో వా న పద్మ మనందతి సంకజాతమ్”

కడవ,
15-3-1929
విభవ పాల్గుణ శుక్లపంచమి

ఇట్లు, విన్నవించు, విద్యున్నవంశంపడు,
కావ్యపురాణశాస్త్ర విద్వాన్
జనమంచి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశర్మ,
తెలుగుపండితుడు మునిసిపల్ నాన్కూరు.

ఇటీవల తోడుపడినవాు.

పోషకులశేషము

మ-౦-శ్రీ, పేరేచెల్ల జగన్నాథశ్రేష్ఠి, గోకులపల్లె

క ఘనపేరేచెల్లస్వయ, మునఁబుట్ట జనోపకారమునశౌర్యమునం
దనరు జగన్నాథశ్రేష్ఠిని గాచును సంతతంబు శ్రీశుండు పేర్కొ

మ-౧-శ్రీ, తోట చలమారెడ్డిగారు, బాపురొల్లం ల్లి

క వినుతంబగుతోటకులం, బునఁగల్గె విశిష్టమూర్తిమునఁదెజులనగా
దొనరినచలమారెడ్డిని, ఎనజదళాతుండునై న వామనుఁడెలుక

మ-౨-శ్రీ, కాకూరు నాగి రెడ్డిగారు, అనంతసాగిరం, నెల్లూరుజిల్లా

క కాకూరువంశమున ను, శ్లోకులు మెచ్చంగఁ బొడమి శ సొంఁ గుక్కెల్లం
గకొన్ననాగిరెడ్డిని, శ్రీకమలానాథుఁ డేలుఁజెలఁగెడు కరుణక

మ-౩-శ్రీ, నాగిరెడ్డి వెంకీరెడ్డిగారు, కలువాయ, నెల్లూరుజిల్లా

చ విలసిలేనాగిరెడ్డి సమశ్రిభిఖ్య హాస్వయమండు గిట్టితో
గలిగి రమోవిలాసమున శ గ్రాలుచు భూసురదేవభక్తితోఁ
జెలఁగుచు శౌర్యధైర్యములఁజెన్నుఁపహించిననాగిరెడ్డినిక
జలజదళాతుఁడైనవారి శత్రుఁలఁ బ్రేమచెలంగఁ గావుతక
క తనయూరఁ దమినిఁ జరిగిన ఘనవిద్యతృభకుఁడగిన శౌర్యసహాయం
బునుఁజేసి కీర్తిఁగాంచెను, జనులందఱు నై యటంచుఁ శ జాల సుతంక
క పాదూపాయల నచ్చుకుఁ, బగిలం బగుభక్తి బుద్ధి వాంఛ నొసఁగె
బదిదిక్కుల నీసుజనుఁడు, విదితం బగుగౌరవమున శ వెలయుపారిదయక

మ-౪-శ్రీ, శింగమల కొండారెడ్డిగారు, వోబుళిం, కడపజిల్లా

క శింగమల వంశమందున, రంగార జనించి కీర్తి శ సొంచి తమక
బొంగెడకొండారెడ్డి నభంగదయక ంముఁ డెలు శ ఎనుభాస్థలిప

బ్రహ్మశ్రీ, విశ్వనాథ శ్రీనివాసయ్యగారు, అత్తూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

క కరమవిశ్వనాథ శివశదీఁ కుండునై
వెలయు శ్రీనివాస శివప్రసాధుఁ

గరుణతోగనేలుఁ | గమలాక్షుఁ హాహరి
సంతపమున ధాత్రి | సంతతంబు

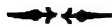
మ-రా-శ్రీ, చితంరెడ్డి సుబ్బారెడ్డిగారు, రంగం లై, కడపజిల్లా
క ఘనచితంరెడ్డికులంబునఁ గల్గి జనోఁ కారమున శాంతమున
జానరెడ్డి సుబ్బారెడ్డిని, మనసారంగఁబ్రోచుఁగాత | మానాధుఁ డిలన్

మ-రా-శ్రీ, మడకల మారారెడ్డిగారు, మలినేనిపట్టణము, కడపజిల్లా
క యలలోన వెలయుమడకల, కులపండునఁ బుత్తమేలి | గుణములవలనన్
జలఁగిన మారారెడ్డిని, జలజాక్షుం డైనశౌరి | సంతత మేలున్

చందాదారుల శేషము

మ-రా-శ్రీ, అన్నపురెడ్డి వోబుళరెడ్డిగారు, గ్రామమేజిస్ట్రేటు, పాంగూరు
కాళిదాసు వెంకటసుబ్బయ్యగారు, నెరడనంపాడు
సూరు వెంకటకృష్ణయ్య, గోగుల లై
చల్లా వెంకటరెడ్డిగారు, పాతాల్లపల్లె
పచ్చ వెంకటరెడ్డిగారు, చాల్లరాల్లపల్లె
చౌడూరు చిన్నయ్యగారు, పోస్తుమాస్తరు, బింబమిట్ల, కడపజిల్లా.
రామావర్షుల లక్ష్మీనరసయ్యగారు, కోటపాడు, కడపజిల్లా
చింతంరెడ్డి సుబ్బారెడ్డిగారు చిట్టెలై, కడపజిల్లా
రామావర్షుల గోవిందయ్య, నగరిపాడు, కడపజిల్లా
వర్షుల సుబ్బనరసయ్యగారు, బుక్కాయలై, కడపజిల్లా
చవనా పెంచలయ్యగారు ” ”

శ్రీ రస్తు.

శ్రీ లెనుఁగు వామనపు రాజమునకు సహాయమొనర్చిన పుణ్యజనులగు
ఉద్ధారక, నిర్వాహక, పోషక చందాదారులనామంబు లిందుఁ
గ్రిందఁ బేర్కొనఁబడుచున్నవి.

ఉద్ధారకులు.

మ-రా-రాశ్రీ ; ఆల్లంపాటి పోలిరెడ్డిగారు, మంగుపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

- నీ శ్రీకరనిజకీర్తి శిష్టలతాంకూర మమరవృక్షంబెల్ల 1 నల్లుకొనఁగ
వరనిజదాసజీ 1 వన మనుపమకంఠి పూరణప్రావీణ్య 1 భూతి నలర
సంతతనిజగుణ 1 సరసపుష్పముదీప్తి శ్రీపతితోఁ జేరి 1 చిందురాడ
నిజదైవగురుభక్తి 1 నిర్మలమణిహార మలవాణివీణపై 1 నమరి వెల్ల
తే నార్తిహరజైకడతుండు 1 నర్థి బృంద, చాతకాభోపముండును 1 సగ్యవాక్యఁ
డనఘఁడును సర్వభూతహి 1 తాత్పుఁ జైన, పోలిరెడ్డిని శ్రీహరి 1 కాచుఁగాత
క భేటులు మెచ్చఁగ నల్లం, పాటికులంబెల్ల వెలుఁగఁ 1 బ్రభవించి ప్రజా
కొటులు మెచ్చ భరిత్రిగ, వాటిల్లెనుఁ గడలజయము 1 వరుసం బ్రాకృ
చ. అనిశము బీదసాదలను 1 నాడట నేలుచుఁ బండితాద్యుతిం
దనరుచు శాంతభావమునఁ 1 దద్ద నటించుచుఁ బుణ్యవీధిసే
వనమునఁ బుణ్యగాత్రుడయి 1 భద్రనిఁ గొల్పుచు భక్తి నుండి శ్ర
ద్ధను సురవిప్ర కార్యరతి 1 భారుణిరాజిలు నాఘనుం డొగిగ
నీ ఒకతటి నీఘనుఁ 1 డుత్సాహ మేపారఁ బలికెను ననుఁగాంచిభక్తి నీవు
లెనిఁగించినట్టి వా 1 మనపురాణం బొగి నవనిపై శాశ్వత 1 మై చెలంగ
ముద్రించుటకుఁ బుణ్య 1 పురుషులకడ శక్తి కొలఁది ధనంబును 1 గూర్చుకొనుము
చాలనిది త్తంబు 1 సమకూరఁజేసెడఁ జింతింపవలడు నీ 1 చిత్తనీవు
ఆ ననుచు రెండునూలు 1 లగు ధనంబునుఁ బ్రోగు
చేసి యిచ్చి కీర్తి 1 శెంచె నిట్టి
పురుషునకును శివుఁడు 1 బుధులెన్నఁ గైలాస
గణ్యవాస మిచ్చి 1 కాచుఁగాత

మ-రా-రా-శ్రీ, కలిసెట్టి వెంకట భొట్లు గారు, చుంచులూరు

సీ శ్రీమించు కలిసెట్టి శివవంశంబందు జనియించి దీప్తితోఁ ॥ బాలవెల్లిఁగి
వెంకటభొట్లనుఁ జేరుతో రాజిల్లి ధైర్యసాహసములఁ ॥ దద్ద నలరి
వైద్యగణంబుల ॥ భాసిల్లి సురవిప్రపూజాపకుండునై ॥ పుణ్యతీర్థ
ముల మున్ది గతపాపముల నలరారుచుఁ దమి బీదలకు నెల్ల ॥ ధనమొసంగి
తే జ్ఞానియై ముక్తికన్యతో ॥ గాఢకేలి, చేలి సంసారవాల్చిని ॥ దీప్తిదాఁటి
పెద్దలనుఁగన్న భక్తితో ॥ విస్తరిల్లె, నార నీఘనునెన్న శిష్యులె ధరణి.
క పదిపదుల సంఖ్యధనమును, సదయుండై యచ్చుఁ గూర్చుస్వయముగ నొసఁగె
బదిల మగుమోక్షపదమును, ముదమున నిడుఁ జక్రి యట్టిపుణ్యాత్మునకుఁ

మ-రా-రా-శ్రీ, గ్రంథే చెన్నయ్య శ్రేష్ఠిగారు, నాయునిపల్లె

సీ శ్రీసరీకకుళతోఁ ॥ జెన్నుమీతెనటన్న వాక్పమత్కారంబు ॥ వలన వెల్లు
విజయాభిరాముడై ॥ విజ్ఞవీరెనటన్నఁ బరహితవృత్తితోఁ ॥ బ్రజ్వరిల్లు
ధీగణ్యబుద్ధితోఁ ॥ చేజరిల్లెనటన్నఁ బుణ్యకార్యసక్తిఁబోలుపు మిగులు
సత్కర్మచాలనసారజ్ఞుడు నటన్న సాధుసంగతితోడఁ ॥ బాల నలరు
తే ధర్మమార్గప్రవిష్టుడై ॥ తనరె నన్న, నిత్యశాంతమువలనను ॥ నెగడసాగె
నార! గ్రంథకులాభిశిక్షాంకుఁడైన, చెన్నయశ్రేష్ఠి భువి నిట్టుఁచెలఁగెఁదమిని
క ఈసుజనునకునుఁ దమ్ముడు, నై సోమయసెట్టి భూసురమరసేనో
ద్యాసితుఁ డచ్యుతపదయుగ, శాసక్తపావ్సంతుఁ డగుచు ॥ నలరును గీర్తి
క ఆచ్యుతశై శతరూప్యము, లిచ్చిరి సమకూర్చి భక్తి ॥ నీతుఁడు వీరి
ముచ్చట లూరం గాచును, సచ్చరితులు మెచ్చుచుండఁజ్ఞాపరిలోనఁ.

మ-రా-రా-శ్రీ, గోపవరం గోపాలరెడ్డిగారు, గోపవరము, కడపజిల్లా

సీ శ్రీగోపరగోత్రసింధుచంద్రుండు నై పృథివీశక్తితోఁనెసఁగి తమిని
సాధుసోపణమున ॥ సంతతేయాచకవాంఛాప్రదాసక్తివలన మిగిలి
సజ్జనగోష్ఠితో ॥ సతతంబు భాసిల్లి కవులసంతుష్టులఁగా నొనర్చి
వాక్పమత్కారంబువలన ధైర్యంబునఁ బ్రబలవిక్రమమున ॥ సొబగుఁగాంచి
ఆ పరులగర్వ మడఁచి ॥ భక్తి నిర్వచిప్ర, కార్య కరణదీక్షఁ ॥ గ్రాలి కీర్తిఁ
గొమకుమిగులునట్టి ॥ గోపాలరెడ్డిని, బ్రోచు రామచంద్రభూపుఁ జెలమి.
తే. వామనపురాణ మిల నచ్చు ॥ పడుటకొఱకు
భునముగను విత్త మొనఁగూర్చి ॥ గణ్యులెన్న

నీచె నీవుణ్యశారిః నీశ్వరుండు
కడిమి సుఖభోగముల నిచ్చి కాచు గాత

మ-రా-రా-శ్రీ, కీర్తిశేషులగు అల్లంపాటి పెంచలరెడ్డిగారు,
మంగుపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

ఉ పెంచనలేనివాడును విభానీతుఁ డల్లముపాటివంశజుం
డంచితవిత్తశాలియు మహామలియుం గురుభోగవంతుఁడు
మించిన కీర్తిశేషమున మేదినిపై విలసిల్లువాఁడు నా
పెంచలరెడ్డిఁ బ్రోచు హరిప్రీతిని నాత్మపదంబునం దొగి

నిర్వాహకులు.

బ్రహ్మశ్రీ, లోకా పెంచల సుబ్బయ్యగారు, సోమశిల, నెల్లూరుజిల్లా

నీ అనిశమ్ము శాంతమ్ము వినయమ్ము రాజ్యం బొల్పారు నేవానిబుద్ధిమ
సఖిలభూతకృపాలతాంకూరచగ్గంబు భాసిల్లు నెవ్వని భావనీమ
దాక్షిణ్యదానాదిధర్మసద్గుణముల జెన్నారు నేవానిచిత్తసీమ
వరదైవగురుమునిభక్తిఁ నెపు డాలవాలమా నేవానిస్వాంతసీమ
తే యుట్టి సుజనుఁడు లోకాన్య యార్థవాఙ్మఁ
డైనపెనుశిలసుబ్బయ్య కీర్తిరాజ
పుత్రికాలోలుఁ డైనట్టి పురహతుండు
కరుణ సుఖభోగముల నిచ్చి కాచు గాత.

క. తనధనము నచ్చుకొనెత్తె, ఘనముగ నిడి కీర్తితోడఁ గాశ్యపిలోనం
దనరాకె నీవరోత్తము, మనసార సుమేశ్వరుండు మాటికి నేలున్

మ-రా-రా-శ్రీ, చల్లా చెంచుపాపిరెడ్డిగారు, రాపూరు చెంచువోబుళరెడ్డిగారు,
చండ్రపల్లె, కడపజిల్లా.

నీ. ధరఁగఁ జల్లొవ్వయిప్రభవుండు భూసుర భక్తుండు బరహితేచరుండు మనుజు
పలిమాన్యుఁడఁ జెంచుపాపిరెడ్డిని దమి. కాలించు శ్రీరామభద్రుఁ డెలమి
శ్రీకరచరితుండు శిష్టగుణాఘ్రిండు రాపూరుకులజుఁడై రహి జెలంగు
చెంచు వోబుళరెడ్డి మించినకరుణతో నలరినవాఁడు నై యభవుఁ డేలు
ఆ వేడ్క నచ్చునకును విస్తృతభక్తితో
నై జధనము నిడిరి నాల్గుదులు.

గానః బుణ్యలోకగతియును గీర్తియు
వీరి కొనరుచుండు ॥ విష్ణుదయను.

మ - రా - రా - శ్రీ, బిజవేముల రామిరెడ్డిగారు, ఆ చెన్నారెడ్డిగారు,
చవుటపల్లె, కడపజిల్లా

సీ శ్రీబిజవేముల ॥ శ్రేష్ఠవంశంబునఁ బిచ్చిరెడ్డి జనించె ॥ విశ్వమందు
నాపుణ్యధనునకు ॥ ననఘాత్తు లగురామిరెడ్డి చెన్నారెడ్డి ॥ ప్రీతి గుల్కుఁ
బుత్తులై వితరణ బుద్ధిభావంబుల నలరారి పుణ్యకార్యప్రవర్త
నంబున యశమున ॥ నర్దిక్కులందునఁ గడిమి శోభిల్లి యాగ్రంథముద్ర
తే కాష్ఠమై రెండుపదులసంఖ్యనుఁ జెలంగు
విత్తమును నిచ్చిరటుకాన ॥ వీరిఁ జక్రి
కరుణఁ చిగురొత్తుచుండఁగాఁ ॥ గాచు సర్వ
విబుధు లరుసందుచుండ నీ ॥ విశ్వమందు

మ - రా - శ్రీ, చిట్లూరు రాచయ్యశ్రేష్ఠిగారు, మంగుపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

తే కొమరు మిగిలిన చిట్లూరు ॥ కులమునందు
వేంకటశ్రేష్ఠి జన్మించి ॥ విపులకీర్తిఁ
జెలఁగె నతనికి రాచయ్యశ్రేష్ఠి పుత్తుఁ
డగుచు ధరఁబుట్టి దీప్తితో ॥ నలరి యులేడు.
తే కాశి మొదలగుచున్నట్టి ॥ గణ్యపుణ్య, లీలములనెల్ల నేవించి ॥ తెంపుతోడ
దానము లొనర్చి నిజవంశోద్ధర్మవృత్తిఁ, బరఁగి శాంతస్వభావంబుభాసిలంగ
సీ సురతంఁగిణిఁతోలి ॥ ఊడఁ బినాఁని తనరుఁ; దదుత్తరతీరమందు
నభవుఁడౌ సోమేశుఁ ॥ డలరును; నట ధర్మసత్రంబుఁ గట్టించి ॥ శ్రద్ధతోడఁ
గరకంఠితమణిల్ల ॥ కాలంబులోఁ బ్రతివత్సరంబున బంధువర్గమునకు
నిమగ్నలకునుఁ దమి ॥ నన్నదాన మొనర్చి పొరఁగిర్తి నలరు నీపుణ్యపురుషుఁ
ఆ డెచ్చ నచ్చకొఱకు ॥ నేబదిసంఖ్యతో, నలరుచుండు ధనము ॥ నధికభక్తిఁ
గాన శంకరుండు ॥ కర్మాణములనెల్లఁ, గరుణ నితని కిచ్చి ॥ కాచుఁగాత

మ - రా - రా - శ్రీ, రామిరెడ్డి వోబుళకొండారెడ్డిగారు,
కడిరినాయనిపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

క ఇలఁ జెలఁగుజనులు పలుదెఱఁ, గులఁ వేర్కొన రామిరెడ్డి ॥ గోత్రం బం దు
జ్వలగుణగణమణియైయో, బుళ కొండారెడ్డి పుట్టి ॥ పొంగారురుచిన్.

చ ధరణిని బాలచంద్రుగతిః । కద్దయుఁ బెంపును జెంది కీర్తితోఁ
బరఁగుచు శాంతచిత్తమున । బ్రాహ్మణులగఁ సురల న్నశించుచుగఁ
నిరతముఁ బుణ్యకార్యముల । నేర్పునఁజేయుచు నుండునట్టి య
పూరుషుని మామనోహరుఁడు । పూర్ణ దయారసదృష్టి నేలుతన్

—
మ-రా-శ్రీ, రాచపల్లె నాగిరెడ్డిగారు, కుంటనెల్లిపాడు, నెల్లూరుజిల్లా

చ అవనిని రాచపల్లెకులముండురుదీప్తిని గంగిరెడ్డి భూ
ధవులు నులింపఁ బుట్టి బహు । భార్గికవృత్తిని విప్ర దేవతా
నివహముల న్నశించుచును । నిత్యము బీదలఁ గాచునట్టి మా
నవునకు నాగిరెడ్డి యను । నర్తిలిపుత్రుఁడు కల్గి సొంపునగ

ఆ. పెరిగి పాధువృత్తిః । వెలయుచు శాంతభా
వమ్ముతోడ మిగుల । వజ్రునట్టి
పురుషవరుని రామ । భూపాలచంద్రుండు
కాచు సుతులధనముఁ । గడిమి నొసఁగి

—
మ-రా-శ్రీ, కీర్తిశేషులగు దరిశి వెంకటసుబ్బయ్యగారు, నెల్లూరు

క ఘనుఁడు యశోశేషుండును,
జనమాన్యుఁడు దరిశి వంశ । సంభవుఁడు దయా
ధనుఁడౌ వేంకటసుబ్బ
య్యుఁడు బ్రాచును ముక్తి నొసఁగి । యచ్యుతుఁడు దయన్

—
మ-రా-శ్రీ, బుట్ట వెంకటరామిరెడ్డిగారు, కామిరెడ్డిపాడు, నెల్లూరుజిల్లా

ఉ పొంకముమీఱ రాజరెడి । బుట్టి కులంబునఁ బుట్టి దీప్తి నే
గాంకునిరీతి భాసిలుచు । నార్యభరామరదేవభక్తితో
శంక యుకింతలేని దగు । స్వాంతమునం దనరారువాఁడు నా
వేంకట రామిరెడ్డికిని । విశ్వవిభుం డొనఁగూర్చుభద్రముల్

—
మ-రా-శ్రీ, పాతపాటి వరసారెడ్డిగారు, వరికుంటపాడు, నెల్లూరుజిల్లా.

క. వరపాతపాటికులజాఁడు, సరసు డు భూదేవదేవ । చయభక్తుండౌ
వరసారెడ్డిని శ్రీహరి, కరుణ న్లాపాడు భామ్రుఁ । గరుణామతితోన్

మ-రా-శ్రీ, తోట సుబ్బయ్యగారు, కుల్లూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

ఉ శ్రీకరతోటవంశవర 1 సింధుశశాంకుడు శార్యవంతుఁడ
స్తోత్రయశోవిలాసుఁడును 1 దుర్జనమూరుఁడు వైద్యగణ్యుఁడుం
బ్రాహ్మదైవభక్తుఁడును 1 బంధురతుండుఁ గవీశ్వరుండు సు
శ్లోకుఁడు భర్తశాలి యగు 1 సుబ్బయ్య నేలును రాముఁ డెప్పుడుగా

మ-రా-శ్రీ, మానుగుంట చిన్న చెంచయ్యగారు, కొత్తపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

చ మనుజ శశాంకుఁడై సకల 1 మానవకోటిహితుండు శాంతుఁడుగా
వినయవివేకిలుఁడును 1 విప్రబుధామరపూగభక్తుఁడుగా
ఘనుఁడును మానుగుంటకుల 1 కంధిశశాంకుఁడుఁ జిన్న చెంచయ్యా
ఖ్యనుఁ జెలువొందుసజ్జనునిఁ 1 గంజదళాతుఁడు ప్రాచు నిత్యమున్.

మ-రా-శ్రీ, పున్నపుకోశవయ్యగారు, నెల్లూరుజిల్లా

ఉ పున్నపుకోశ్రజుండు బుధ 1 పుంగవపాదయుగార్పనాపరుం
డున్నతకీర్తిశాలియు గు 1 నోత్తరుఁడచ్యుతభక్తియుక్తుఁడుగా
సన్నతమాద్లుఁడుగా సతత 1 సత్యరతుండు గుకోశవాఖ్యునా
పన్నశరణ్యుఁడైనవారి 1 భావము రంజిలఁ బ్రాచు ధాత్రిపై

మ-రా-శ్రీ, పాబోతువేంకటరాయలుగారు, గోగులపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

ఉ దాతయు మిత్రశార్యహిత 1 తత్పరుఁడార్యగణార్పనుండుఁ బా
బోతుకులప్రదీపకుఁడు 1 భూరియశుండును శేషయాత్మజుం
దాతతదైర్విశక్తి నల 1 రాసిన వేంకటరాయనిం దమిగా
శ్రీతరుణేషవోహరుఁడు 1 చిత్తము రంజిల నేలు భూస్థలిన్

క రెండగుపదులధనంబును, దండిమతు ల్పైలఁగ నిడిరి 1 తమి నచ్చువనై
చందాంశుకులజాఁడగురా, ముం దొసఁగుశుభమ్ము నిత్యమును వీరి కిలన్

పోషకులు.

మ-రా-శ్రీ, కాలిదాసుసుబ్బాశాస్త్రిగారు, నెల్లూరు.

క వరకాలిదాసకులజాఁడు, గురుభర్తామనుఁడు శాస్త్ర 1 శోవిదుఁడు దయా
పరుఁడొ సుబ్బాశాస్త్రిని, సరసిరువానేత్రుఁ జేలు 1 త్తృప్థిలోనన్

మ-రా-శ్రీ, రామావధుల నారాయణయ్యగారు, ఎప్పిరాలగ్రామము, కడపజిల్లా
 క శ్రీరామావధులకుల, వారిధిసోముండు ధీరభావాన్నితుండ్రా
 నారాయణయ్య నేలు న, పారదయాద్యప్తి శౌరి 1 ప్రత్యహమండున్

మ-రా-శ్రీ, కంచి సుబ్బయ్యశ్రేష్ఠిగారు, చాపురాలపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా
 క. ఘనకంచివంశజాతుడు, మనుజశ్రేష్ఠుండు ధైర్య 1 మహితుండు యశో
 భనుడగుసుబ్బయ్యశ్రే, ప్రిని గాచుచు జక్రపాణి 1 చిత్తం బలరన్

మ-రా-శ్రీ, మురుకూటి కొండారెడ్డిగారు
 క మురుకూటిగోత్రజాతుడు, బరహితకాయుండు ఎంధుపరివృతుడు గుణా
 కరుడగుకొండారెడ్డిని, పరసిజభవజనుడు డేలు 1 సంభవ మలరన్

మ-రా-శ్రీ, సన్నపురెడ్డిరామిరెడ్డిగారు.
 క సన్నపురెడ్డికులంబున, శిర్మలరం బుట్టి పెరిగి 1 తీర్తివై గీర్తిం
 గన్నట్టి రామిరెడ్డిని, వెన్నెలదొరబావమఱిది 1 వేడుక గాచున్

మ-రా-శ్రీ, పెద్దిసెట్టి చలమయ్యగారు.
 క. కరివరదచరణనేవా, పరచిత్తుడుపెద్దిసెట్టి 1 వంశజాడు గృహ
 పరుడగుచలమయ్యను శ్రీ, భరుడోముత సంతలంబు 1 దయకళితత్వన్.

మ-రా-శ్రీ, పెద్దిసెట్టి కొండయ్యగారు
 లే పెద్దిసెట్టికులంబండు 1 మాన్యులెన్నఁ
 బుట్టిపెంపొంది తీర్తితో 1 భువిని గ్రాలు
 కొండయశ్రేష్ఠి సనిశము 1 గువలయమున
 జానకీనాథు డేలును 1 మాసితయ

తీర్తిశేషుడగు కంచి రామయ్యగారు.
 ఆ కంచివంశమండు 1 ఘనులెన్నజన్మించి, మంచివాడటంచు 1 మనుజులనఁగ
 బొసరి తీర్తిశేష 1 ముననున్న రామయ్య, నయ్యతుండుకాచు 1 నాదరమున.

మ-రా-శ్రీ, గుట్టపల్లె నరసప్పనాయుండుగారు, ఏకరపాడు.
 క. ధర గుట్టపల్లె కులజాడు, పరసుండు బంధుప్రియుండు 1 సాధుహృదయుండౌ
 నరసపనాయుని రాముండు, నిరతము గాపాడుఁ బేర్తి 1 నెగడుచు నుండన్.

మ-రా-శ్రీ, తోట గంగిసెట్టిగారు, గోగులపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

- ౮ తోటవంశజుండు 1 గుణశాలియును దయా
పరుండు సత్యరతుండు 1 బంధుహితుండు
విప్రదేవభక్తి 1 విలసితుండౌ గంగి
సెట్టి గాచు నెపుడు 1 శ్రీధరుండు

- మ-రా-శ్రీ, తోట చిన్న సుబ్బయ్యగారు, గోగులపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా
౯. తోటవంశమండు 1 వాటిల్లు వన్నెతో, గలిగి పెరిగి కీర్తి 1 గ్రాలు చిన్న
సుబ్బయ్యాభిధాన 1 సుజనుని గోపాల, బాలుఁ డేలుఁ జేర్చి 1 పరిధవిల్లు

మ-రా-శ్రీ, సుసర్ల అంకయ్యగారు

- ౧౦ శంకారహితుం డపగత, సంకటుండు సుసర్లవంశ 1 సంజాతుండౌ
సంకయ్యనుఁ గమలేతుండు, పాంశమునగా థాత్రిమీఁదఁగ్రోచుచు నుండున్.

మ-రా-శ్రీ, చండలూరి కేశవయ్యగారు

- ౧౧ ఘనచండలూరివంశం, బునఁ బుట్టి విశిష్టమూర్తి 1 మున వేడుకతోఁ
దనరారు కేశవయ్యను, వనజోదరుఁడైన చక్రి 1 బాగుగ నేలున్

మ-రా-శ్రీ, యిరుకుమాటి కొండప్పశ్రేష్ఠిగారు

- ౧౨ కుండితజనరంజకవా, జుండనుండధ్యుండు నిరుకు 1 మాటి కులజాండౌ
కొండప్పశ్రేష్ఠిని వారి, దండిమతిం గ్రాలి మిగుల 1 ధరఁ గాపాడున్

మ-రా-శ్రీ, పల్లా బుడ్డయ్యగారు

- ౧౩ వరపల్లవంశంబున, గురుకాంతి జనించి మించి 1 కూరిమిఁ బ్రజలం
గరిచునుఁ గను బుడ్డయ్యను, బరమాత్ముం డైనరామ 1 భద్రుం డేలున్

మ-రా-శ్రీ, కంటే పుల్లయ్యగారు, కొత్తపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

- ౧౪ వినయమ్మున శాంతమ్మున, గనికరమున సాహసమున 1 ఘనతను మిగులగా
దనరిన కంటే పుల్ల, య్యనుఁ గాచును మాసలేతుఁ 1 డతిమోదమునన్.

మ-రా-శ్రీ, దూదిసెట్టి నాగయ్యగారు.

- ౧౫ ఘనదూదిసెట్టి కులమున, జనియించి సుశీలవృత్తి 1 చాతుర్యములం
భానరారి నాగయ్యను, మనసారంగ నేలు థాత్రి 1 మాసలి కరుణన్.

మ-రా-శ్రీ, కాసా సూరప రెడ్డిగారు, అగ్రహారము, నెల్లూరుజిల్లా.
 క. శ్రీసత్యచంద్రుండును, దాసావనుఁడైన చక్ర 1 దయ తభ్యోత్తం
 గాసా సూరపరెడ్డిని, భాసురమలికోడ నేలు: 1 బ్రత్యహచంద్రున్

మ-రా-శ్రీ, పేరుభొట్ల శేషయ్యగారు, బొమ్మవరము, నెల్లూరుజిల్లా.
 ఉ. శ్రీకర పేరుభొట్ల వర 1 సింధువునందు హిమాంశురీతి న
 స్తోకరుచిం జనించి ధర 1 సొంపునఁ బెంపును జెంది నిత్యముం
 బ్రాకట! ర్తితో మిగుల 1 రాగిలు శేషయ నామధేయు ద
 ద్వీకరవైరివాచాను, దు 1 వేడుక బూరగ నేలు నిత్యమున్

మ-రా-శ్రీ, పప్పు రామిరెడ్డిగారు
 ఆ పప్పువంశముండు: 1 బ్రభవించి ధీరత్వ, సరణివలన థాత్రి: 1 జాల నలరు
 నట్టి రామిరెడ్డి 1 ననిశము గోపాల, బాలుఁ జేలుఁ నూర్చి 1 వైధివిల్ల.

మ-రా-శ్రీ, కలువాయ యెదుకలరెడ్డిగారు
 క కలువాయ గోత్రజుండును, జలజాతపదార్పనుండు 1 శాంతుం దురుధి
 కలితుండు సుగుణుం డగునెరు, కలరెడ్డినిఁ బ్రోచు శివుఁడు 1 కృప చిగురొత్తన్.

మ-రా-శ్రీ, అల్లంపాటి వెంవల రెడ్డిగారు
 క ఇల నల్లముపాటి మహా, కులమందు జనించి దీప్తి: 1 గొమగారి దయా
 కలితగురుచిత్తుఁ డగువెం, చలరెడ్డిని గాచు శివుఁడు 1 సంతోషమునన్

మ-రా-శ్రీ, సంగరాజు వేంకటరామరాజుగారు, ఎగువపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా
 క శంకరభక్తుం డపగత, శంకుండును సంగరాజు 1 సదస్వంశజుఁడౌ
 వేంకటరామవృషాలునిఁ, బంకజదళనేత్రుఁ జేలు: 1 బరమాదృలిమై

మ-రా-శ్రీ, సంగరాజు వేంకటసుబ్బరాజుగారు
 లే. సంగరాజకులంబెల్ల 1 జగతి దీప్తి
 నలర జన్మించి వెంపొంది 1 యధికకీర్తి
 శోభితుం డగువేంకట 1 సుబ్బరాజుఁ
 ప్రోచు మానాథుఁ డగుశౌరి 1 భూమి యందు

శ్రీదొమ్మరాజు చెంచురాజుగారు
 లే దొమ్మరాజు కులాబ్ధిని 1 కుహినశీరణు
 కరణి జన్మించి దీప్తితో: 1 గ్రారి దాన
 B

పరుడు శాంతుండు ధీనుండు 1 భవ్యుడై న
చెంచురాజును బాలించు 1 శ్రీధరుండు

శ్రీపండితు సుబ్బరాజుగారు, గుడిగుంట గ్రామము, నెల్లూరుజిల్లా

క పండితువంశజనితు డు, బృందారికభక్తుఁ డనిశోపృథుయశుండు దయా
స్పండుఁ డగుసుబ్బరాజును, మందరధరుఁ డైనచక్ర 1 మాటికి నేలు

శ్రీదొడ్డురాజు వోబుళరాజుగారు

క. ధరదొడ్డురాజుసంతతి, వరకాంతి జనించి విబుధవిద్యులనేవం
బరగిన యోబుళరాజును, బరమాత్ముం డైనరామభద్రుం డేలు

శ్రీమునగపాటి వేంకటసుబ్బరాజుగారు, చిలకలపట్టి, నెల్లూరుజిల్లా

ఉ పంకవిహీనమా మునగపాటి మహామలవార్ధియందు నే
కాంచునిఁబోలి కల్గి వినియంబును నిర్జరవిప్రకార్యని
శృంకితచిత్రవృత్తియును 1 సజ్జననేవయు నొప్పువాడు నా
వేంకటసుబ్బరాజునకు 1 వేంకటనాథుఁ డొసంగు భద్రముల్.

శ్రీమునగపాటి వేంకటరాజుగారు

ఉ. పంకవిహీనమా మునగపాటికులం బిల వన్నెఁగుల్క బ
ల్పింకముగా జనించి గురువిప్రులఁ బెద్దలఁ గన్న శ్రద్ధతోఁ
గింకరుడై భజించుచును 1 గీర్తిని రాజులుచున్నవాడు నా
వేంకటరాజు నేలు శ్రుతి 1 వేద్యుఁడు నా హరి సార్వకాలము.

శ్రీమునగపాటి నల్లపరాజుగారు

క ఘన మునగపాటికులజాం, డనఘుండు శాంతుండు భూసురామరభక్తి
దనరెడు నల్లపరాజును, పనమాలి దయార్ద్రదృష్టి 1 బరిపాలించు.

శ్రీనందిమండలము వేంకటరాజుగారు.

తే పండితామరభక్తుండు 1 భద్రయశుండు
మేటిగుణములతోడను 1 మెఱయువాడు
నందిమండలపండ్రాజునకును మనుమఁ
డైనవేంకటనృపు హరి 1 యవనిఁ గాచు

శ్రీ పెసల నాగినెట్టిగారు

ఆ పెసలవంశజుండు 1 ప్రియవాక్యసంపన్నుఁ, దార్యకార్యయత్న హర్షుఁ డైన
నాగినెట్టి నేలు 1 నానాచరాచర, స్వామి యైన గామవంక్రుఁ డెపుడు

శ్రీ చిట్లూరు పుల్లయశ్రేష్ఠిగారు, మంగుపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

ఉ శ్రీరమణీయవందిరుండు 1 శిష్టజనాంఘ్రముగార్పనుండుఁ బ
ట్లూరు కులక్రదీఁకుండు 1 లోభవివర్జితమానసుండు స
ద్భారమణప్రసాదుఁ డగు 1 పుల్లయశ్రేష్ఠిని సర్వవిష్టపా
థారుండు నైవ శంఖుండు 1 దారమలిం దనరాతి కాపురం

శ్రీ చిట్లూరు వీరయ్యశ్రేష్ఠిగారు.

తే ఆదిత్యేశుండు భక్తసంఘావనుండు, సర్వభూషణుఁ డైనట్టి 1 శంఖుండు
కూర్చి నోడనుఁ జిట్లూరు 1 కులజుఁ డైన, వీరయ్యశ్రేష్ఠి గాచును 1 వేడుకలర

శ్రీ మాలెపాటి సుబ్బరామయ్యశ్రేష్ఠి గారు

తే సూన్య లెన్నగఁ గీర్తితో 1 మాలెపాటి
వంశమునఁబుట్టి రహిమిఱ 1 నటలు సుబ్బ
రామయ్యశ్రేష్ఠి ననిశము 1 రామచంద్ర
భూమిపాలుండు పాలించు 1 భూమిఁ గరుణ.

శ్రీ బుట్టి బ్రహ్మయ్యగారు, కామిరెడ్డిపాడు, నెల్లూరుజిల్లా

క జనులెన్న బుట్టికలమున, జనియించి రుచిం జెలంగి 1 శౌర్యస్ఫూర్తిం
దనరిన బ్రహ్మయ్యను వారి, మనసారంగ నేలుఁగాత 1 మాటికిఁ గరుణ.

శ్రీ ఊరిమిండి రాఘవరెడ్డిగారు.

తే. ఊరిమిండికులం బండు 1 నుద్ధవించి
విక్రమోదారగుణముల 1 విస్తరిల్లి
ప్రీతి నలరారు రాఘవరెడ్డి శేపుడు
సకలభుజముల నొనకూర్చు 1 శౌరి మిగుల.

శ్రీ చంద్రా నరసపనాయునిగారు, బెడుసుపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

క వరచంద్రాన్వయమందున, సరిసులు మెచ్చంగఁ గలిగి 1 సద్గుణములతోఁ
బరఁగిన నరసపనాయునిఁ, గరుణామలి రాముఁ డేలుఁ 1 గాశ్యపిలోనన్.

శ్రీ యగిటిల చంచయ్యగారు, వెంకటరెడ్డిగల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

క. యగిటిల వంశోద్భవుడును, సుగుణయు నాఁ జెంచయాభ్యు ॥ సుభగశ్రేష్ఠా
ఖగవాహనుండు ప్రాచును, సగుణత మగుశుభము దిచ్చి ॥ యశములు మెచ్చన్

శ్రీ కందనూరి వెంకటసుబ్బయ్యగారు, దేవగాయపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా

తే. కందనూరికులంబందుఁ ॥ గలిగి దీప్తిఁ
బెరిగి యశమున థాల్చిపై ॥ విస్తరిల్లి
నట్టి వేంకటసుబ్బయ్య ॥ నచ్యుతుండు
కరుణ చిగురొత్త రక్షించుఁ ॥ గౌతుకమున

శ్రీ గంజాము నృసింహాచార్యులు, మహిమలూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

సీ వసుధగంజాము సద్యోశమం దుదయించి వినయగుణంబుల ॥ విస్తరిల్లి
భిషగుల్లేముండు నై ॥ పృథ్వి బీజలఁ గాచి సభలందుఁ గీర్తితోఁ ॥ జాల నలరి
భవవాంఛఁ బోనాడి ॥ వరచిత్రగోపురప్రాసాదములనొడఁ ॥ బ్రబలు గుడినిఁ
గట్టించి యట రమా ॥ కాంతుఁడౌ శౌరిని నిర్వి పూజించుచు ॥ నిర్మలాత్మ
తే నలరి వీతరాగుఁ ॥ డౌ నృసింహాచార్య, వద్యువకును భక్త ॥ వరకుఁ డమర
వందితుండు నైన ॥ వామనదేవుండు, నిజపదంబు నొసఁగి ॥ నెమ్మిఁ గాచు.

శ్రీ యద్దనపూటి వెంకటప్పయ్యగారు, ఆత్తూరు, నెల్లూరుజిల్లా.

తే బుధులు మెచ్చంగ యద్దనపూటి వంశ
మండు జన్మించి మిత్రత ॥ నలరి పుణ్య
మనుజుఁడై కీర్తితోడను ॥ కులయుచున్న
వేంకటప్పయ్య నిల నేలు ॥ విశ్వవిభుఁడు.

శ్రీ వేమన శింగయ్యశ్రేష్ఠిగారు, చుంచులూరు, నెల్లూరుజిల్లా

తే ఉర్వి వేమనవంశవం ॥ కుద్భవించి
పెరిగి విప్రార్చనాశక్తి ॥ వెలసి కీర్తిఁ
జెలఁగుచుండిన శింగయశ్రేష్ఠి నెపుడు
పురహరుం డైనశంభుండు ॥ ప్రాచుఁగాత.

శ్రీకంచి కంట పోలయ్యశ్రేష్ఠిగారు, కొండయ్యశ్రేష్ఠిగారు.

క వినుతం బగుకంటకుల, మునుఁ జేర్కొనఁజేసినట్టి ॥ పోలయ్యశ్రే
ష్ఠిని గంచి కొండయ్యశ్రే, ధ్మినిఁ దమిఁ గాపాడు థాల్చి శ్రీకుండు పేర్చి.

శ్రీ సుద్దపల్లె గిద్దయశ్రేష్ఠిగారు

ఆ సుద్దపల్లె వంశజులను సురవిప్రు, భక్తుఁ డధికశౌర్యబంధుఁడుఁ
గీర్తిలలితుఁ డైనగిద్దయశ్రేష్ఠిని, సంలెలంబుఁ గాచుఁ 1 జక్రధరుఁడు

శ్రీ జొన్నా రోశయ్యగారు

క చెన్నలకు సుగుణగణముల, సన్నులఁ గన్నట్టివాఁడు 1 సరసాత్ముడౌ
జొన్నారోశయ్యనుఁ దమి, వెన్నలదొర బావకుఁడది 1 వేక్కనుఁ గాచుగా.

శ్రీ కంటే చంచయ్యగారు.

క వనజోదరభక్తుండును, వినయోత్తి విశారదుండు 1 విత్తోన్నతుఁడుగా
ఘనుఁ డగుకంటే చెంచ, య్యను గాచును మాధవుం డిహిష్ణిశమండుగా

శ్రీ వేమన చిన్నియ్యగారు

తే పరమ వేమనవంశసంభవుఁడు వినయ
శీలుఁ డైనట్టి చిన్నియశ్రేష్ఠి శేపుడు
భద్రవిజ్ఞానముల నిచ్చి 1 భవుఁడు పేర్తి
సంలెలంబునుఁ గాపాడు 1 జగతి యందు

శ్రీ వేమన ఓబయ్యశ్రేష్ఠిగారు

క. ఘనవేమనకులజుండును, మనుజాధ్యుఁడు విమలవాక్యసహితుండు దయా
ధనుఁ డగునోబయ్యశ్రేష్ఠినిఁ గాచును జక్రధరుఁడు 1 ఊలేలలమండుగా

శ్రీ గీర్తిశేఖరఁడగు కంటే రోశయ్యగారు

క. వినయుఁడు గంటేకులజుం, డనఘుండునుఁ గీర్తిశేఖర 1 డగురోశయ్యగా
వనమూర్తి యైనశ్రీకుఁడు, లనలోకమునందుఁ జేర్చి 1 దద్దయ నేలుగా

శ్రీదూలినెట్టి పాపయ్యగారు

క. మునిజనవంధ్యుఁడు సుజనా, వనుఁడును భగవంతుఁ డైనవనమూర్తిదయగా
ఘనుదూలినెట్టి పాప, య్యనుఁ బ్రాయను జేర్చితోడ 1 నవనీధరిపై.

శ్రీ మానుగుంట కోడండరామయ్యగారు,

నాయనిపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

క ఘనమానుగుంటకులజుం, డనఘుఁడు కోడండరామయ్య య్యం డగుస
జ్ఞు నేలు విబుధు లెన్నగా, వనజాతుం డైనరామభద్రుం డుర్విగా.

శ్రీ నాగరాజుపల్లె మునిస్వామి సీతా రామయ్యగార్లు

క సామజవరదుఁడు విలస, ధాముఁడు రాముండు గాఁచుఁకను శ్రీ సీతా
రామయనాదటనుముని, స్వామిని ధర నాగరాజు 1 పల్లెకులజాల

శ్రీ ఆస్తి వెంకటరాజుగారు, రాచపాలెము, నెల్లూరుజిల్లా

క ఘోరులెన్న న స్తిగోత్రం, బునఁ గల్గి పరోపకారబుద్ధి న్నిగులం
దనరిన వెంకటరాజునుఁ, గనికరమునఁ జక్రపాణి 1 కాచు ధర్మిని

శ్రీ వేల్ల చంచయ్యశ్రేష్ఠిగారు, లిమ్మానాయునిపేట, నెల్లూరుజిల్లా

ఆ. వేల్లవంశమండుఁ 1 బ్రభాస్థి జన్మించి, వెరిగి శాంతవృత్తి 1 వెలసి తీర్తి
నలరునట్టి చంచయ్యశ్రేష్ఠి నిత్యముఁ, గరుణతోడ శౌరి 1 కాచుఁ గాత

శ్రీ మాలే చెంచురామయ్యశ్రేష్ఠిగారు

క కిరివరదుఁ జేలు నిత్యము, ధరణీసురభక్తుఁ డధికీర్తయ్యుడు మాలే
వరగోత్రకంధిచంద్రుం, డిరివారుఁ డగుచెంచురామయ్యశ్రేష్ఠిఁ దమిన్

శ్రీ సంబటూరు రామసుబ్బయ్యగారు, చంద్రపల్లె, కడపజిల్లా

ఆ సంబటూరు వంశజాతుండు నిజవర్ణ, సరణిరతుఁడు సత్య 1 సహితవచనుఁ
దార్యలక్షణుండు 1 నగురామసుబ్బయ్య, నామవిప్రు, నేలు 1 నరసఖుండు

శ్రీ పావుదిప్పు కొండారెడ్డిగారు, రామాపురము, కడపజిల్లా

క. శ్రీ రాముఁ జేలు తుభగుణ, వారాత్తునిఁ బావు దిప్పు 1 వంశజా నమరా
చారునిఁ గొండారెడ్డినిఁ, భూరమణులు మెచ్చుచుండ 1 భూస్థలిలోనన్.

శ్రీ యాదాల బాలయ్యశ్రేష్ఠిగారు, బెడుసుపల్లె, కడపజిల్లా

తే భాసురం బైనయాదాలవంశమండుఁ
బుట్టి గురుతీర్తితోడనుఁ 1 తానరుచున్న
బాలయ్యశ్రేష్ఠి కొసఁగును 1 భద్రపదము
సంతసంబున నలరారి 1 చక్రధరుఁడు.

శ్రీ కాల్య ముసలరెడ్డిగారు, వేతాయపల్లె

ఆ కాల్యవంశజుండుఁ 1 గరుణాసముద్రుండు, శాంతభావుఁ డధిక 1 శౌర్యుఁడైన
ముసలరెడ్డి నెపుడు 1 ముచికుండవరదుఁడౌ, మాసతీతుఁ జేలు 1 మహినిఁ వేర్చి

శ్రీ కొమరిగిరి వాసుదేవయ్యగారు, గోపవరము

తే కొమరిగిరిగోత్రమందునఁ ॥ గూర్చిఁబుట్టి
వాసుదేవాఖ్య నలరారి ॥ వసుధవన్నెఁ
గన్న విప్రోత్తమునిధైర్య ॥ కలితు నేలు
వామనస్వామి నిత్య ము ॥ వారిగాఁగ

శ్రీ గాజులపల్లె వేంకటసుబ్బారెడ్డిగారు, బోవిల్లవారిపల్లె

క ఘనగాజులపల్లె కులం, బునఁ బుట్టి సుదీప్తితోడ ॥ భువివైఁ బెంపాం
దిన వేంకటసుబ్బారె, డ్డినిఁ ప్రోచుచుఁ గేశవండు ॥ డీకొను కరుణా

శ్రీ ఎనమంఠ గురుస్వామయ్యగారు, రివిన్యూ యిన్స్పెక్టర్, కడపజిల్లా

క శ్రీమహితుని సుగుణోజ్వల, థాముని గురుకీర్తి పుష్ప ॥ రాముని శాంతో
ద్ధాముని నెనమంఠగురు, స్వామిధరామరుని రామ ॥ చంద్రుం డేలున్

శ్రీ వేమభూట్ల నారాయణయ్యగారు, బచ్చేలు, కడపజిల్లా

క. సారాచారుడు ధర్మా, థారుండును వేమభూట్ల ॥ రెతకులజండా
నారాయణయ్య నేలును, నారాయణుఁ డెపుడు మనుజ ॥ నాథులు మిచ్చన్

శ్రీ పెద్దిరెడ్డి చన్నారెడ్డిగారు, తంగేడిపల్లె

క విసయవిధేయుఁడు దీనా, వసుండును శ్రీపెద్దిరెడ్డి ॥ వంశోద్భవుఁడుగ
మనుజశ్రేష్ఠం డగుచుం, దిన చెన్నారెడ్డిఁ జక్ర ॥ డీకొని కాచున్

శ్రీ శింగరరెడ్డి శేషారెడ్డిగారు, పోరుమిల్ల

క సింగరరెడ్డికులజా వా, కృంగుని విజయాభిరాము ॥ శాంతుని దుష్టా
సంగుని శేషారెడ్డిని, తొంగుచు మానాథుఁ డేలు ॥ భూపతు లెన్నన్

శ్రీ మురుకూటి గురివిరెడ్డిగారు, వడ్లకూను.

క మురుకూటి గోత్రజాండును, గరుణాకరుఁ డార్యభక్తి ॥ కలితుఁడు ధర్మా
కరుఁ డైనగుర్తిరెడ్డిని, బురహరమిత్రుండు కాచు ॥ భూభాగమునన్

శ్రీ వీరంరెడ్డి గోపాలరెడ్డిగారు, గోపాలునిపల్లె, కర్నూలుజిల్లా

క శ్రీపతి వీరంరెడ్డికు, లాపానిధి సోముఁ డచ్యు ॥ శాంఘిరతుం డా
గోపాలరెడ్డి ననిశము, గాపాడును భూస్థలమునఁ ॥ గారుణ్యమునన్

శ్రీవిప్పర్తి వేంకటసుబ్బయ్యగారు, వేంకటమ్మపేట, నల్లూరుజిల్లా
 క శంకరభక్తుం డపగత, పంకుడు విప్పర్తివంశ 1 పావకకరుడౌ
 వేంకటసుబ్బయ్యను శ్రీ, పంకజనేశ్రుండు ప్రాచుః 1 బరమముకమునన్
 క అచ్చునకై పదిరూఁద్రము, లిచ్చిరి వేత్తేఱ భక్తి 1 నెసఁగడిమకులౌ
 సచ్చరితు లైసవీరిని, ముచ్చట లూరంగ శౌరి 1 భువివైఁ గాచున్.

పందాదారులు.

చాపురాళ్లపల్లె, ఆత్మకూరుతాలుకా, నల్లూరుజిల్లా
 మ-గా-శ్రీ, కంటే యానాదిసెట్టిగారు
 దరిసి కొండయ్యగారు

అగ్రహారము

ఇరుకుమాటి పెద్దవేంకటసుబ్బయ్యగారు
 ఇరుకుమాటి చినవేంకటసుబ్బయ్యగారు
 కంటే సుబ్బయ్యగారు
 అక్కలరెడ్డి నారపరెడ్డిగారు
 బొమ్మవరము.

కాళిరాజు సీతారామయ్యగారు

కలువాయ

పాటూరు వీరంరాజుగారు
 చల్లా వేంకటసరసారెడ్డిగారు
 అమరా సుబ్బరాయుడుగారు

పొంగూరు

ఊట్ల వేంకటసుబ్బాశాస్త్రిగారు
 కాలిదాసు శ్రీరాములుగారు
 సొట్టు సుబ్బయ్యగారు

కామిరెడ్డిపాడు

రామావధుల అప్పయ్యగారు
 అక్కం ఆదెయ్యగారు
 వాసిలి వీరయ్యగారు
 పిన్నంరెడ్డి పిచ్చిరెడ్డిగారు

మంచాలపల్లె.

మ రా-శ్రీ, చల్లా శివరెడ్డిగారు

సద్దా వేములరెడ్డిగారు

రూపిరెడ్డి కొండారెడ్డిగారు

కంభంపాడు

గామావర్లుల సుబ్బయ్యగారు

కంభంపాటి నాగయ్యగారు

వెంబులూరు వేంకటసుబ్బయ్యగారు

వెంగంపల్లె

మునగా వేంకటసుబ్బయ్యగారు.

వెసల వేంకటసుబ్బయ్యగారు

గురిడి చలమయ్యగారు

వేములపాటి సీతారామయ్యగారు, చిరివేళ్ల

కంభంపాటి అన్నయ్యగారు పాతల్లపల్లె, గ్రామము

కల్లూరు

పల్లి గురుమూర్తిశ్రీశ్రీగారు

వడ్లపూటి రంగయ్యగారు.

లెడుసుపల్లె

రాటకొండు పిచ్చినాగూడుగారు

కొడిదల వేంకటసుబ్బానాగూడుగారు

జేవరాయపల్లె

అనంతర సుబ్బయ్యగారు

పువ్వాడి సుబ్బరాయగూడుగారు

మహిషలూరు.

వనిం వేంకటనారాయణయ్యగారు

వాకాటి నారసింహరెడ్డిగారు

చింతలపల్లె వేంకటనరసారెడ్డిగారు

పల్లెపాడు, నెల్లూరుతాలూకా

ఇంగువ శివయ్యగారు.

పులుగల్లు సుబ్రహ్మణ్యచయ్యగారు

నూకలపాటి కృష్ణారెడ్డిగారు, అల్లూరు గ్రామము

దొవ్వరాజు తొంతురాజుగారు, ఎగువపల్లె

సంగరాజు వేంకటసుబ్బరాజుగారు, గుడికుంట

చిలకలమట్టి

నందిమండలం వేంకటరాజుగారు

మ-రా-శ్రీ, మునగా వేంకటసుబ్బయ్యగారు.

పార్లమెంటు చివర వేంకటరెడ్డిగారు, మాకనవల్ల

వరికుంటపాడు

రావుగారు వేంకటసుబ్బయ్యరెడ్డిగారు.

పాతపాటి పెంచలరెడ్డిగారు

గౌరవరము.

గంగవరం వేంకటస్వామినాయుడుగారు

గంగవరం రామనాయుడుగారు

గంగవరం వెంగళనాయుడుగారు

చల్లగొండ శేషయ్యగారు

దూది చెంచయ్యగారు

కుర్నూరు యెదుకలయ్యగారు

ఆమరా వెంకటచెంచయ్యగారు, దాచూరు

మంగులై

బిస్సాటి రమణయ్యగారు

చిట్టూరు వెంకటసెట్టిగారు

కొమ్మనేని నరసయ్యగారు, కోటిల్లిరము

కొత్తపల్లె, ఉడయగిరితాలూకా, నెల్లూరుజిల్లా

నారాయణ సుబ్బయ్యగారు

కంటి పిచ్చయ్యగారు

పాటి వీరశేఖరమయ్యగారు

కంటి కొండయ్యగారు

కువ్వూరు వేంకటసుబ్బయ్యగారు, చుంచులూరు

నెల్లూరు నరసింగరావుగారు, రైరవరము

నాయనిపల్లె

కంటి వేంకటసుబ్బయ్యగారు.

కంటి సుబ్బయ్యగారు

నాగిసెట్టి వీరయ్యగారు

సోమిసెట్టి శృణ్ణయ్యగారు

మన్నె పిచ్చిరెడ్డిగారు

తాకే నాగిరెడ్డిగారు.

మన్నె చెంచిరెడ్డిగారి కొండారెడ్డిగారు.

పోలంరెడ్డి వేంకటసుబ్బయ్యరెడ్డిగారు

మన్నె కొండారెడ్డిగారు

మ-రా-శ్రీ, మన్నె సోమయ్యగారు
పడచల వీరయ్యగారు
ఫారెస్టర్ రంగయ్యగారు

లిక్కవరం

విస్సాటి వేంకటేశయ్యగారు
గంగినేని అప్పానాయుడుగారు
చంద్ర పిచ్చినాయుడుగారు
గంగినేని పిచ్చినాయుడుగారు

రాచపాలెము

యల్లంరాజు కొండ్రాజుగారు
యల్లంరాజు వెదకొండ్రాజుగారి కొండ్రాజుగారు
బద్వేలితాలూకా, కడపజిల్లా
జొండలకుంట వేంకటనారాయణయ్యగారు
గట్టుపల్లె లక్ష్మీనరసయ్యగారు
కొమరగిరి నరసింహయ్యగారు, చెన్నంపల్లె
గాజులపల్లె సుబ్బరామిరెడ్డిగారు
సంగరాజు వేంకటరమణయ్యగారు, మల్లెగుడిపాడు
ఝుపుల వేంకటసుబ్బయ్యగారు, బాలాయపల్లె
ఉగ్గరాజు గోవిందయ్యగారు, గానుగపెంట
పాలకొలను అబ్బిరెడ్డిగారు, రజాసాహెబుపేట
డీర్ఘాగురుమూర్తియ్యవగైరా, సిద్ధన కిచ్చాయపల్లె
కట్టమూడి నరసింహంబుగారు, పోరుమాళ్ళి,
వారణాసి కృష్ణయ్యగారు ,,
లీగలపల్లె రామయ్యగారు, సిద్ధవటము
గోపవరం రామిరెడ్డిగారు, వేతాయపల్లె
భూమిరెడ్డి చినరామిరెడ్డిగారు, భూమిరెడ్డిపల్లె
దాసా సోమయ్యగారు, గోపవరము ,,
సుస్వరం వేంకటప్పయ్యగారు, ,,
కొమరగిరి నరసింహయ్యగారు, ,,
సిద్ధమూర్తి సుబ్బారెడ్డిగారు, చింతపూతాయపల్లె
మోటిపాతుల వేంకటయ్యగారు, లికువెంగళాపురము
పేరుభాట్ల సీతారామయ్యగారు, చంద్రపల్లె
సంబలూరు కోదండరామయ్యగారు ,,
కనువల్లిపూడి గురునాథము ,,
బంజారు చిదంబరసెట్టిగారు, యల్లంపేట.

మ-రా-శ్రీ, యాగా కొండా రెడ్డిగారు, కొమ్మనవారిపల్లె.
అవతానం రామచంద్రయ్యగారు, పుల్లంపేట
చౌదూరుసీతారామయ్యగారు ,,
లిరుమల రెడ్డి ఆళ్ళపల్లి రెడ్డిగారు, పల్లపాడు
బోయనపల్లె

సనినెట్టి సుబ్బరామయ్యగారు
నాగరాజుపల్లె చెంచయ్యగారు
కొణిదన, వెంచలయ్యగారు
నాగరాజుపల్లె వెంకటసుబ్బయ్యగారు
గ్రంథే చెన్నయ్యగారి రామయ్యగారు
వడ్ల చెంచయ్యగారు
భూమి రెడ్డి సుబ్బారెడ్డిగారు, చింతల చెగువు
తన్నేరు సుబ్బయ్యగారు, దాత, వోళూరు
వాళమడ.

సన్నపు రెడ్డి కొండా రెడ్డిగారు
మల్లు నరసా రెడ్డిగారు.
మల్లు వెంచల రెడ్డిగారు

యప్పిరాల

అడ్డగంటి సుబ్రహ్మణ్యమయ్యగారు
అడ్డగంటి శేషారద్రయ్యగారు
మూరం రెడ్డి వేంకటయ్యగారు.

రుగదాలపుల్లయ్యనాయుడుగారు, నెల్లూరు, పెన్నన్దుసచ్ ఆసిస్టాంటు సర్జను
ఒంగోలు.

వరదా రంగయ్యనాయుడుగారు, బి ఏ, స్టీడరు
వరదా రావళియ్యనాయుడుగారు, బి ఏ, యల్టి, టీచరు, మిషను
హైస్కూలు [చేపాకో, మద్రాసు
వరదా వేంకటరమణయ్యనాయుడుగారు, ఫారెస్టు పంచాయతీ ఆఫీసరు,
రావుసాహెబ్ వరదా శ్రీరాములునాయుడుగారు, మునిసిపలు
చేరైను, తాలూకాబోర్డు ప్రెసిడెంటు, రైల్వే కంట్రాక్టరు
వరదా లక్ష్మీనారాయణనాయుడుగారు, రాండుహోల్డరు
రావుసాహెబు బడీటి వెంకట్రామయ్యనాయుడుగారు, బి ఏ, యం ఎల్
కోట నరసింహులునాయుడుగారు, సి ఐ డి ఆఫీసు, మద్రాసు.

క ఇంకా తొగడగఁ జందాదా, రులు నై వేర్యేత నైదు 1 రూప్యంబుల ని
శ్చలమతుల నిడిరి వీరిని, గలువలదొర బావకురుగఁ 1 గాచు ధరియిన్.

విషయసూచిక.

ప్రథమస్కంధము

విషయము	పుట.
వీరిక (మంగళాచరణము.)	1
గురుస్తుతి	3
సుఖిస్తుతి	4
నిజనంశక్రమము	5
కృతిసమర్పణము	7
కథాప్రారంభము	"
సారముఁడు వాడునపురాణమును తెచ్చుమని పులస్త్యు నడుగుట	"
గ్రీష్మవర్షర్తువర్ణనము	8
శరదృతువర్ణనము	11
దక్షుఁడు యజ్ఞనిధిసర్పట	"
సృష్టిచక్రము	12
బ్రహ్మహత్యాపీడితుఁడై శివుఁడు విడుగుట	15
హరుఁడు భగవంతుని తేజుఁగానుట	16
కాశీపురవర్ణనము	17
మండరగిరిపైనున్న నలిని జయ చూడవచ్చుట	20
హరివీరభద్రులు వక్షయజ్ఞభ్వంస మొనర్చుట	21
హరివీరభద్రునితోఁ జోరుట	23
శివుఁడు దక్షయజ్ఞభ్వంసముఁజేయుట	24
హరుని కాలస్వరూపనిర్ణయము	26
వ్యాదశరాసులయూరక్రమము	27
పులస్త్యుఁడు సారదునకు నరసారాయణుల ఇన్ద్రమముఁ తెచ్చుట	28
వనంశక్తువర్ణనము	30
హరుఁడు మదనోత్పాదపీడితుఁడై విడుగుట	31
మదనుఁడు హరునిపైఁ గలియుట	33
మునులు హరిలింగముఁ బుడమిపైఁ బడునట్లు శపియుండుట	34
పరమేష్ఠితేజవులు శివలింగావ్యూతము ను గన నడుగుట	35
నలంబ నాలుగొక్క ములఁకను లింగత్రాచారిధానమును గన్పించుట	36

ద్వితీయస్కంధము

హనునికంటి నుంటచేత నున్నందున కాలిపోవుట	98
సారాయణకాకయును మార్వసినిఁ జూచి మదనుఁడు బ్రనుసి రలిగాఁ దలంచుట...	40
ప్రహ్లాదకథాప్రారంభము	41
చ్యవనముని చరితము	"
నర ప్రహ్లాదుల యుద్ధము	43
సారాయణుడు ప్రహ్లాదునితోఁ బోరుట	44
ప్రహ్లాదుఁడు నరసారాయణులఁగెల్వలేక నీకవాసునకు విన్నవించుకొనుట	46
ప్రహ్లాదుఁడు నరసారాయణుల శరణఁజొచ్చుట	47
సారాయణుఁడు ప్రహ్లాదునకు వరంబులిచ్చుట	48
అంధకాసురుని వృత్తాంతము	50
పులస్త్యుఁడు సారదునకు జీవదానపు తెచ్చెడువాహనంబులఁ తెచ్చుట	51
జీవదానపుల ద్వంద్వయుద్ధము	52
ఇంద్రుఁడంధకాసురు నెదిరించుట	54
యముఁడు ప్రహ్లాదుని నెదిరించి పోరుట	55
వరుణుడు ద్రులు చైత్యులమోఁచి నరుగుట	56
సుశీశచరిత్రము	59
ఋషులు సుశీశి జీవాదులధర్మంబుఁ తెచ్చుట	"
నర్మద్వీపపరిమాణముఁ తెచ్చుట	61
నరకనిర్ణయము	62
ఋషిద్వీపవర్ణనము	67
చతురాశ్రమములపద్ధతి	71
మునులు సుశీశి నదాచారఁగినిఁ తెచ్చుట	"
మునులు సుశీశి భక్త్యభక్త్యవధానములతెచ్చిఁ తెచ్చుట	75
మునులు సుశీశి దుష్టాన్నపద్ధతిఁ తెచ్చుట	77
అశ్వచరియమాశ్రమవిధులక్రమము	78
సుశీశి రాక్షసులకు నీతిగఁబుట	80
సుశీశిపురవర్ణనము	"
సూర్యుఁడు సుశీశినిఁ పత్నీరంబును నేలంగూలఁ జూచుట	83
శుక్రుఁడు సూర్యుని గగనపాతుని జేయుట	"
శివుఁడు మరల సూర్యుని గగనమునఁ జేయుట	85

తృతీయస్కంధము

పులస్త్యుఁడు సారదునకు జీవాదుల శయనస్థితులఁ తెచ్చుట	86
---	----

పుట.

విషయము

దేవాదుల నిద్రాకాల నిర్ణయము	...	87
అకాశ్యులయన ద్విరీయావ్రత పద్ధతి	..	88
ద్వాదశమానవ్రతవిధి
పులస్త్యుడు కాలావ్రతమీవ్రతవిధి చెప్పుట	..	89
ప్రహ్లాదులవలనఁ గలిగినతరుణంభము	...	92
సారాయణపంజరము	.	93
మహిషాసురాది రాక్షసోత్పత్తివిధము	.	95
దేవతలు వైకుంఠమున కరిగి వారిఁ మహిషాసురునిప్రభావము చెప్పుట	.	98
కాత్యాయనిశస్త్రము	...	98
ఆగస్త్యుండు వింధ్యనగరగర్వముఁ బాపుట	.	100
చండముండు మహిషాసురునకుఁ కాత్యాయనికూపరేఖలఁ చెప్పుట	.	102
దుందుభి కాత్యాయనిఁ మహిషాసురుశక్తిఁ బలుకుట	..	104
కాత్యాయని దుందుభిలో రణశుక్లముఁ బలుకుట	.	105
నమరదానపుడు కాత్యాయనిపై యుద్ధముఁ జేయఁబోవుట	..	106
కాత్యాయనిఁ బాష్కరాది రాక్షసులఁజంపి వారిపై కృశ్యముఁ జేయుట	...	108
మహిషాసురుడు కాత్యాయనిపై యుద్ధముఁ జేయఁబోవుట	..	109
కాత్యాయని మహిషాసురుని వధించుట	...	110
పులస్త్యుడు నారదునకుఁ బార్వతిశస్త్రముండు చెప్పుట	...	111
దేవతలు వారికడ కరుగుట	.	..
వారి దేవతలకు పార్వతి శస్త్రముఁగై చెప్పుట
తపరీసంపరణోపాఖ్యానము	...	112
తపరీ పసిష్ఠనకు సంపరణించిష్ణుముల చుడుట	...	114
మరున్మరిచరిత్రము	...	116
మరురాజహ్లాదగంధిగై నేలందున్నుట	.	117
వారి మరువరి వరములిచ్చుట	...	118
రోమహర్షి యాడు మునులకు సరోమహత్త్వము బలుకుట	...	119
బలిచక్రవర్తి మంత్రము	...	120
శ్రీశక్తి బలిం జేరుట	..	121
ఇంద్రాకు లిలికళ్యపులకడ కరుగుట	.	122
కళ్యపాదులు ప్రహ్లాదసంయన శేగుట	...	123
ప్రహ్లాద శ్రీకణ్ఠేశ్వరుండు హరిఁగూర్చి తపంబొనర్చుచు కళ్యపాదినురులకుఁ చెప్పుట	.	124
కళ్యపాదినురులు హరిఁగూర్చి తపంబొనర్చుట	...	126

విషయము.

పుట.

చతుర్థస్కంధము.

కళ్యణుడు హరిని స్తుతించుట	...	128
అదిలి హరినిఁ జొగడుట	...	131
అదిలి హరి వరము నిచ్చుట	...	133
అలి రాక్షసలేజోహనిఁ బ్రహ్లాదు నడుగుట	...	134
ప్రహ్లాదుడు అలికి దమరలేజోహని గారణము తెచ్చుట	..	135
అలి హరినిఁ దిరస్కరించుట	...	136
ప్రహ్లాదుడు అలిని శపించుట	..	137
అలిప్రహ్లాదుని వేడుకొనుట	..	138
ప్రహ్లాదుడు హరిని నమ్మియుండుమని అలికి తెచ్చుట	...	139
వామనమూర్తిఁ బ్రక్షాళనము	...	"
ప్రహ్లాద వామనినిఁ జొగడుట	...	140
వామనుడు ప్రహ్లాదో నిండునకుఁ ద్రిభువనముల నిక్కునని వలగుట	...	141
అలికి శుక్రుడు వామనునిరాక తెచ్చుట	...	143
అలి శుక్రునితో వామనునకు వానమిచ్చెదనని తెచ్చుట	...	144
వామనజేవుడు అలియర్థశాల శేతించుట	..	146
వామనమూర్తి విశ్వరూపము ధరించుట	..	148
వామనమూర్తి అలిని పాతాళమందుంచుమని తెచ్చుట	...	149
వామనుఁ దదృశ్యుండగుట	...	151
వరస్వతీనదిఁ బ్రక్షాళనము	..	152
హర్కండేయుడు వరస్వతీనదిని స్తుతించుట	..	"
వరస్వతి కరుణైక్రమానుఁ జొంది ప్రవహించుట	...	154
కరుణైక్రమీర్థప్రళంస	...	"
కరుణైక్రమనదీప్రళంస	...	156
వీర్థప్రళంసక్రమము	...	"
వరకురానువీర్థమహిమ	...	159
మామవవీర్థప్రభావము	.	163

పంచమస్కంధము

రోదుహర్షణుడు మునులకుఁ గరుణైక్రమీర్థమహిమఁ తెచ్చుట	...	165
భువనవిక్రమవీర్థప్రభావము	...	167
వాయువీర్థప్రభావము	..	172
వేదవవీర్థమహిమము	...	"
నందవీర్థప్రభావము	...	173

విషయము.	పుట.
మంగళమునిచరితము	175
కొళసరికమహిమ	178
కొళసరికప్రభావము	"
వృధూచకరికమహిమ	179
అచిరతీర్థమాహాత్మ్యము	180
అరుణసరస్వతీనదీప్రభావము	181
మరుతీర్థప్రభావము	186
కామవిహారతీర్థమహిమము	189
మార్కండేయుడు తీర్థలింగప్రరావములః తెచ్చుమని యనర్కు మాడునడుగుట	191
బ్రహ్మసంభవము	193
శివుడు మునిరూపమున దారువనశ్శమునిభార్యలకడ శిగుట	194
మునివత్సులు హరుని మోహించుట	196
బ్రహ్మ మునులకు జేదాంతవిధిః తెచ్చుట	197
బ్రహ్మ భవుని నులించుట	198
బ్రహ్మవినురలు శివుని వెడలుట	200
బ్రహ్మవినురముతులు హరుని బొగడుట	201
హరుడు స్థాణులింగగతుఁడై కల్లింగతీర్థమహిమ బయలుట	202
స్థాణులింగాశ్రితాన్యలింగప్రతిష్ఠాపరణము	204

మచ్చ స్కంధము

మృతనుతుఁడగు జేనునిచరితము	210
మక్కకథ	213
జేనుడు స్థాణుని బొగడుట	214
ఈశ్వరుడు జేనునకు వరము లిచ్చుట	221
వృద్ధిచక్రము	224
బ్రహ్మ శివుని బొగడుట	"
జీవతలు వృధూచకమునశిగి పశ్యజీవతలః బ్రార్థించి మఃకంబెచ్చి } హిమవంతునకు భార్యగా నిచ్చుట	228
మేనకయందు రాగిణి మఱి ౩ తీసుకాములు పుట్టుట	229
బ్రహ్మ మఱిలకు రాగిణి కావమిచ్చుట	230
జీను వరమేకునిగూర్చి కవంఱుఁచేయట	231
బ్రహ్మ జీవతలకుఁ గాళి శవ భార్యయగునని తెచ్చట	"
గాళి లలితాభ్యకలిగి శివునిగూర్చి కవంఱుఁజేయట	232
శివుడు వటురూపమునఁ గాళికడకు వచ్చి సంభాషించుట	233

విషయము.	పుట.
శివుడు నిజరూపమునఁ గాఢని గృహంబున కెదురుట	235
నర్తకులరుంధరీనహితులై హిమవంతుని యాటిఁజేర్చిపెత్తనము చేయుటోపుట	236
అంగరతుడు గాఢని హరునఁబ్రొవ్వెంచేయుచుని హిమవంతుఁడగుఁ జెప్పుట	238
హిమవంతుడును కలవర్చకంబులఁ దిరిగించుట	239
హిమవంతుడును నుతను హరున కిచ్చెదనని మునులకుఁ జెప్పుట	240
దేవదరిప్పకుఁడై శివుడు హిమవంతుని గృహంబుఁజేరుట	242
హిమవంతునిపురస్కృతుల హరునిఁ గానఁజోపుట	243
కాశీశంకరులు వివాహచేడిపైఁ గూర్చుండుట	245
పార్వతినిఁ జరమేశ్వరుండు పెండ్లాడుట	"
హరుఁడు మాలినిఁ గోరినవరంబిచ్చుట	246
వాలభిల్బమునినాథోత్పతి	"
కాశీ ప్రహ్లాదుని కథలుఁజేయుట	247
ప్రహ్లాదుని మునకు లాస్వతిని వరమిచ్చుట	248
భవుఁడు భవానిగూడి మహామోహన మొనర్చుట	249
పార్వతి సురలకు కావమిచ్చుట	251
శ్రీనివాసోత్పతి	252

సప్తమ స్కంధము.

కుంభనికుంభమరీచుల చరితము	254
కుంభాసురుడు కన్నుఁ జెండ్లాడుచుని కాశీనర్సిధిఁ సుగ్రీవాసునిఁ బొందుట	257
ముందకురులు కుంభాసురప్రీతులై నేరఁగూడి కాశీపైఁ యుద్ధమునకుఁ జోవుట	258
కాశీ భూమిఁ గాశీనింది ముందాదిరాక్షసుల వధించుట	259
చందమరీచసంభవము	"
కాశీనలన బ్రహ్మమొదలగు శక్తులుపుట్టి దుష్టాసురుల వధించుట	261
శంకరుఁడు కాశీకి దాత్యం జూనర్చుట	262
కుంభనికుంభులు కాశీమీఁది యుద్ధమొనర్చు జనుట	264
జీవి నికుంభుని నవనిఁ గూర్చుట	265
కుంభుఁడవనిఁ జెల్లుట	"
దేవతలు కాశీనిఁ జూడకుట	266
మహారాష్ట్రమొనర్చుట	268
జీవాదులు మహారాష్ట్ర నేనాధిపత్య మొనంగుట	271
హరి స్కంధునకు నర్పణమున మొనంగుట	275
స్కంధుఁడు తారకాదిరాక్షసులఁ జంప వలంగుట	276
పాతాళశీరుం దండమనిఁజేరి శక్రునినిఁ జెప్పుట	277

విషయము.

పుట.

స్కంధసేవాధిపతులు రాక్షసబలనాశముఁ జేయుట	...	278
మహిమతారకులు స్కంధునిపైఁ జూడఁగలవన శీఘ్రమందుట	...	279
స్కంధుఁడు తారకాసురుని శక్తితోఁ గూర్చుట	..	281
స్కంధుఁడు క్రాంచలిని భేదించునని భయపడుట	..	"
శక్రస్కందసంవాదము	...	282
గుహుఁడు మహిమయత క్రాంచలిని భేదించుట	...	283
ఋతధ్వజస్వపురి చరితము	...	284
అంధకుఁడు మందరగిరివన్న పార్వతినిఁ జూచి మోహించుట	...	285
ప్రహ్లాదుఁడంధకునకు నీతి బోధించుట	...	287
అంధకుఁడు ప్రహ్లాదనీతి వివర పార్వతిపైఁ జేసి యూర్ధ్వశాపించుట	...	288
హరు యు తపఃఋషికుమారులు	...	289
శివారవిష్ణోత్పత్తి	...	"
మందరానవచరిత్రము	...	291
విష్ణుచతుర్దశాక్షులలక్షణము	...	294
అష్టా ననర్కుమారునకుఁ బుత్రశిష్యవిశేషముఁ జెప్పుట	...	295
అష్టా ననర్కుమారునకు వ్యాఙ్గపుత్రులఁ దత్పదమును బెలుపుట	...	297
నలువ ననర్కుమారునకు హరిచరుర్ముక్తిఁ దిఁ బాఁతుట	..	298

అష్టమ స్కంధము.

జేవకలు జగదాత్రినిఁ జెప్పఁ దత్కృత్యాదిని వారికి హరిచెప్పుట	..	301
హరి జేవకలకుఁ దనహృదయమున శిష్యునిఁ జూపుట	...	302
హరుఁడు శుక్రనకు సంజీవినీదిక్ష్వి నిచ్చుట	...	304
మంజునాథునిచరితము	.	"
ప్రహ్లాదుఁ డంధకునకు నీతిబోధించుట	...	306
దండనృపాలుచరితము	..	307
దండరాజు చిత్రాంగదకథ నిరణకుఁ జెప్పుట	...	308
అరణదండనుకుఁ చిత్రాంగదగారిఁ జెప్పుట	...	309
ఋతధ్వజుఁడు చిత్రాంగదను గోదావరీరీతమునకుఁ బోయిని చెప్పుట	...	311
దండుఁ దరణకుఁ జ్యోతర్జగారిఁ జెప్పుట	..	312
కాళాలి తనకావ్యక్రమము దమయంతిఁ జెప్పుట	...	314
ఇక్ష్వాకుఁడు తననుకుఁదగుశకునిని కాళాలిబాధనములు నిడివించ ఋతధ్వజునివెంటఁ బంపుట	...	317
చిత్రాంగద జేవకలఁ దనకథ నెఱిఁగించుట	.	320
జేవకలి చిత్రాంగదకుఁ దనకథఁ జెప్పుట	..	321
ఇంద్రదుర్యోధులు చిత్రాంగదాదినీతల నిరణకుఁ జెనుట	...	322

విషయము	పుట.
కవిరూపమునకున్న విశ్వకర్మ కాకాంక్షింపవలయును వదలించుట	325
కవిరూపియగు విశ్వకర్మ ఘృతాదిః గూడుట	326
చింత్రాంగదాడినవలయును నాడుని స్తుతించుట	327
ఋతశ్వాతాదు వానవాదులః విరివిరవ్వని కవివత్సవి. అంతుట	329
వానవాదులు సప్తగోదావరీరీర్థముః శేరి పులికలః గాంచుట	330
సలవన్తము-విశ్వకర్మ కావనివృత్తి కథ	331
దిత్రాంగదాడినికల వివాహ క్రమము	332
దంతుః దరణు అర్చి భోగించుట	333
శుక్రః దు దండునకు కావమిచ్చుట	334
అంధకుః దు ప్రహ్లాదునిని నిరసించుట	335
ప్రహ్లాదుః దంధకున కశితముని తెప్పినిని బోధించుట	336
అంధకుః దు ప్రహ్లాదనీలనిః దిరస్కరించి కంబరుని హరికథ కనుట	337
దుర్బోధనానురుః దంధకాజ్ఞానీయం దై రణభేరిః గొట్టుట	338
అంధకానురుః దు సలలుః దై శివుని దై యాద్ధమన కడుగుట	339
నంది హరునకుః అనుభాదిగణనిరూపణముః తెప్పట	340
శివుః దు హరిని దణకుట భేదములేవని ప్రమథులకుః తెప్పట	341
హరుః దు ప్రమథగణములకు శివశేఖరై క్షయః తెప్పయ విశ్వరూపంబుః కాపుట	342
శివుః దు ప్రమథులకు సద్భిషముః రై కాపుట	343
ప్రమథులు భేదజనితపాపనిరసనవరంబుః గోరుట	344
న వ మ స్క ర ధ ము	
గారీవిష్ణుశ్వురు అంధకుః ఇందహరునిః బొత్తునుట	345
హరుః దంధకుపై కరుగుట	346
ప్రమథరాక్షసుల ద్వంద్వయుద్ధము	347
శుక్రః దు సంజీవివిద్యచేః అచ్చివరక్కనుల ప్రసరించుట	348
శుక్రః దు శివునిః తొగడుట	349
శివుః దు నిజమక్షినున్న కిరిని అయలునకు వచ్చుట	350
ప్రమథానురంజితయ ద్వంద్వయుద్ధము	351
ఇంద్రాంధికాశ్వుత్తి	352
శివుః దు సంధ్య సుపాసింది వృత్త మొనర్చుట	353
అంధకుః దు కవిరూపుః దై నిరః గరియనీగుట	354
హరి అత్తలు రక్కసుల వధించుట	355
ఇంద్రః దంబరముననుండి కలకండుగః అడుట	356
హరికలిని క్రమము	357

విషయము.

పుట

మాతలిరథంబు నమన నిండ్రుఁడు సంభాదిరాక్షసుల వధిండుట	353
ఇంద్రుండంధకునిఁగని భద్రుఁడైతలక వినివాఁడని నొనర్ప జేవకలపై నడుగుట	360
మాదుఁడు నత్తైరవకృతులఁదాల్చి యంధకురి భరఁగూర్చుట	361
చర్చి కాంగారతుల జన్మవిధి	362
అంధకుఁడు హరిని నులిండుట	363
మాదుఁడంధకుని భృంగీశ్వరుఁడగునట్లు వర మొసంగుట	365
అంధకుఁడు పార్వతిని దొంగడుట	367
ఇంద్రుఁడు మలముగిరిపైనున్న పాళాదిరాక్షసులఁ జంపుట	368
మరుదుత్పత్తి	370
స్వామియందువడును కాలమరుదుత్పత్తి క్రమము	371
స్వామిచివడును కాలమరుదుత్పత్తి క్రమము	373
ఉత్తమమనుజుడు మరుదుత్పత్తి క్రమము	374
తామసమన్వంతరమగుత్పత్తి క్రమము	375
రైవతమన్వంతరమగుత్పత్తి విధి	376
తామసమన్వంతరానిల్పత్తి విధి	377
బలిపురిస్కందులై పక్కనులు చేల్పులజయింప నేగుట	378
దేవతలు యుద్ధమున కరుగుట	379
దేవతాసవయుద్ధము	"
శ్రీహరికాలదేవినిఁ గూర్చుట	381

ద శ మ స్కంధము.

దేవతలపై బలిరాగాదిరాక్షసు లని చచ్చుట	383
బలిచైత్యుఁడూ నర్హాధిపతి యగుట	384
ప్రహ్లాదుఁడు బలి రాజధర్మము నెవ్వట	386
కలిపురుషుఁడు బ్రహ్మకడగి మొఱివెట్టుకొనుట	387
జయలక్ష్మి బరించేరుట	388
చతుర్విధరమాన్వయాచనిర్ణయము	"
ఇంద్రుఁడు బ్రహ్మకడకుఁ జని నిజరాజ్యములఁ తెచ్చుట	390
ఇంద్రుఁడు నరస్వభేదముండు హరిఁగూర్చి తనస్సుచేయట	391
ఇంద్రుఁడనిరి నిజ కన్తముఁ తెచ్చుకొనుట	392
అదిని హరినిఁ దొంగడుట	393
అదిని హరి ప్రకృతమై సంభాషించుట	394
బలి దనున లేవోహనికారణముఁ బ్రహ్లాదు నడుగుట	395
బలి ప్రహ్లాదులతో హరిని సింపించి చలాగుట	396

విషయము	పుట
ప్రహ్లాదుడు బలికి కావించుచుట	397
బలి నిజకావమోక్షణముఁజేయుచుని ప్రహ్లాదునిఁ బ్రార్థించుట	398
ప్రహ్లాదుఁడు బలికి నీరిఁ బెట్టుట	"
పులస్త్యుఁడు వారడునకుఁ బ్రహ్లాదబీర్థయాత్రాశ్రమము నెఱపుట	400
ధుంధువనము చరితము	401
వాచనోత్పత్తి	404
ధుంధువకు వాచునుఁడు నిజవృత్తాంతముఁ తెల్పుట	"
వాచునుఁడు ధుంధునిఁ బాతాళమునకుఁ ద్రొక్కుట	406
సుధర్మనిచరితము	408
నక్షత్రపురుషవ్రతఁది	413
ప్రహ్లాదబీర్థయాత్రాశ్రమము	415
ఇలాఁడృషా నురుని కథ	417
ఉపమన్యునికథ	419
శ్రీరామనామానుచరితము	420
ప్రహ్లాదబీర్థయాత్రాశ్రమము	423
బలిశుక్రాదులు కురుభూమిశేగుట	426
గజేంద్రమోక్షణము	430
గజేంద్రుఁడు హరిని మలించుట	431
హరి గజేంద్రుని రక్షించుట	434
దుష్టనృపచరితము	436
హరివంశరము	"

ఏకాదశ స్కంధము

ఈశ్వరకృతపాపప్రళయనశ్రమము	447
అగస్త్యకృత ద్వితీయపాపప్రళయనశ్రుతి	450
బలిశుక్రలు కరుషేత్రమున కరుగుట	452
కరుషేత్రమందు బలి హయశేధమొనర్చుట	454
వాచునుండు దుదయింప నొనర్చునశ్రుతిచుట	455
వాచునుఁడు బలివననభూమిఁ బ్రయాణమగుట	461
కోకకాఁసుకుఁడగు నికాకదుచరితము	463
వాచునుండు బలివననభ్రుతీయ	470
వాచునుఁడు విశ్వరూపమొందుట	472
కాగానురుఁడు వాచునునితో వాదించుట	473

విషయము.

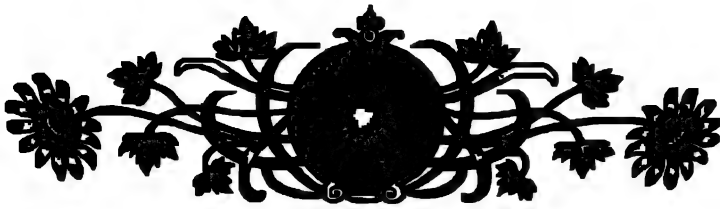
పుట.

ద్వారక శస్త్రంధము

అస్త్ర వాచునుండి తొగడుట	...	478
అరి నుతలకుండు నివసించుట	...	480
చక్రము పాతాళమున కడుగుట	...	481
చక్రము తురలిచనుట	...	482
ప్రహ్లాదుడు అరి హరిభక్తిఁ జెప్పుట	.	„
ప్రహ్లాదుడు అరి దానాదిప్రళంభఁ జేయుట	...	487
హరి భద్రభదుఁడై అరిగృహచ్యూరముండుగా పుండుట	..	492
ప్రహ్లాదోత్తరఁ బ్రశంసించుట	...	„
వామనపురాణప్రళంభ	.	493

సమాప్తము.

—

శ్రీ రస్తు

శ్రీశీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేక శ్రీరామచంద్రాయ నమః

తెలుగు వామనపురాణము

ప్రథమ స్కంధము

శ్రీ చ క

శ్రీరామ్యంబు బుధంద్రచిత్తవనజశత్రులవాలంబు, నీ
తారామాలతికాయులంబు, గురుసత్త్వస్థారపుష్పంబు వి
స్తారోదారకృపాఫలంబు, నరకేశస్తామర్శంబు నా
శ్రీరామామరపాదపంబును మదికి నేనింతు మోక్షాప్తికై.

1

ఉ శ్రీకరరామవామనరసీమను వేడ్క వనించి నిత్యమ
స్తోకదయార్ద్రభావయుతసుందరదృష్టుల భక్తపూగముగా
వీక్షించుచుచూత, కవిబృందనిషేవిత నిత్యపూత, మా
యాకృతి యైనసీత, పృథుహర్షసుఖంబుల నాకొసంగుతన్

2

చ హరికులుఁ డైన ఘృవుని హస్తలంబున నుండి ప్రోల్లస
ద్యరమణిహేమదివ్యరుచి వారవిభాసితదిగ్విలాస మై
సురరిపుపూజ్యతత్పరత శోభిలునట్టిశరాసంబు నా
కరముడి శర్మకాయకము నై చెలువొందుచుఁ బేర్చి ప్రోవుతన్

3

చ నరహరికుల్యులై తనరి నర్తిలి రాముని రెండుప్రక్కలం
గరము వనించి భర్తమణి కాంతివిరాజితచాపహస్తై
నిరుపమభక్తితోఁ బరుని నిశ్చలత స్థబింబు శ్రీకరుగా
భరతుని లక్ష్మణానుజాని వావిరిఁ గొల్పెద నిష్టసిద్ధికై

4

చ. పరమకృపాలవాలుఁ డయి భాసీలురాముని భక్తి నెన్నుచుగా
శరవరచాపహస్తై డయి సంతత మావిభువెన్నినుండి సు

స్థిరమతిః గార్యకారణవిశిష్టరతి స్తనరాదులక్షణాః
సరగున నామనకమలసద్వత్తుమునందు స్థరింతు నిత్యమున్.

5

మ జననాథుం డగురాముకాసనము శీర్షంబందు నిత్యంబుఁ దా
ఘనతం దాల్చి తదగ్రసంస్థితుఁడు నై 1 కై వారము లేయుచుఁ
వినుతిం గాంచినవీర్యవంతు, సుమనోవీధీసమాక్రాంతు, శ్రీ
హనుమంతు న్నదిలో భజింతుఁ గవితాఽయత్పార్థసంసిద్ధిశ్చ.

6

చ స్థిరతరచిత్తము లైలంగ 1 శ్రీరఘురాముని కన్ని నైపులం
గరము వసించి తన్నయతః 1 గ్రాలి పరేతునిఁ బ్రస్తుతించుచుం
బోరిఁబోరి నుండుఋషివతి 1 పుణ్యవిభీషణసూర్యపుత్రవా
నరపతుల న్భజించెద ననారత మాత్రవిశుద్ధిశ్చ తగున్.

7

ఉ వావిరి నిన్నిలోకముల 1 వైఖరిమీఱి సృజించి నిత్యుఁడై
గీవి సరస్వతిం గలిసి 1 గేవ చెలంగఁ బయోజనీరిపై
భావము పల్లవింపఁ గడు 1 భాసిలుబ్రహ్మ కవిత్వభాటిఁ చెం
పావహిలంగఁ జేసి మనసారఁగ నిత్యము నన్నుఁ బ్రేపుతన్

8

ఉ వాణి, సువాణి, దేవమునివర్ణ్యపవిత్రచరిత్రసద్గుణ
శ్రేణి, విమాత్మరత్నరుచిఁచిత్రతపేళకంకణోల్లాస
త్పాణి, మదద్విరేఫతలిపత్రసమాససుకాంతకాంతిభృ
చ్చేణి, పవిత్రసుందరకవిత్వపటుత్వము నిచ్చి ప్రేపుతన్

9

ఉ, సారసపం 2 మారకయై 1 చక్కఁగఁదాల్చిన వాడునంచు భా
గీరథిఁ కూర్చి చుట్టిలివి 1 కృత్యమె జాడపు చూడఁ జూడ నీ
ధీరసికత్వముం దెలిసె 1 దెల్లముఁగా నని పల్క నవ్వనీ
హరమహీధ్రజారమణుఁ 1 జాశివుఁ డోముత నన్ను నిత్యమున్.

10

మ. పఁమేళుం డగుఁడు డగుండు నగువిశ్వప్రాప్తకుఁ శక్తివి
స్ఫురణత్వంబున సర్వసద్గుణలసఁచ్ఛోభాన్వితుం జేసి నాం
దరియై భాసిలి స్వాఖ్యసార్థకమునై 1 తల్కోల్ల వేదస్తుతిఁ
గరిమం జెందినదేవి ప్తామవతి నఁ 1 గాపాడు నెల్లప్పుడున్

11

సీ ఎలమి భక్తులకోర్కె 1 లీడర్ప నేదేవి ధనముచే ముక్తిసాధనముచేత
దేవారికప్తంబుఁ 1 దీరిచ నేదేవి రణముచే వీర్యకారణముచేత
సకలజగత్సృష్టిఁ 1 జరియించె నేదేవికృతులచే విస్తృతాకృతులచేత
మహిషాదిదైత్యుల 1 మర్దించె నేదేవి బలముచే భూరిజోర్యలముచేత

తే నంగనాగణ్యసతి, దిలీతాసురేంద్ర, వితతి, గుణవతి, సురగణావనుతి, నిత్య
దివ్యమతి, యైనపాశ్చతీదేవి యిచ్చ, సమితి నొనఁగూర్చి నన్నేలు 1 సంరథంబు 12

క. వితతసుధార్ణవమధ్య, స్థితసాగసమీకమందు 1 దీప్తి చెలంగఁ

సతతము బాగుగ వెలిగెడి, శతగృహశరదేవి నన్ను ! సంరక్షించున్
మ కరుణ! శంభుడు పుత్ర ! రమ్మనుచు వేడ్క బిల్వః దా వచ్చి త
త్తుకంబింబున వ్రేలుసర్వసమితి! బల్లాలు వీక్షించి వా
ని రహి! దామరతూండ్లదండలనుచు ! నేర్పొప్పు నూహించుకుం
జరవక్త్ర మదిలో భజింతుఁ గవితాసన్నాతసంసిద్ధితే. 14

— గురుస్తుతి —

క. వరకందార్ల కులాంబుధి, పరిపూర్ణేందుండు శిష్యపరివృతుఁ డస్త
ద్ధుఁ డగుదాసాచార్యుని, చరణంబుల నే భజింతుఁ ! జంచద్భక్తిన్ 15

సీ. వసుధపై జనమంచి ! వంశాబ్ధిచంద్రుఁ డై శేషాద్రి యనువేరఁ ! జెన్నుమిగిలి
పావనబాహు వీఁముఖనదీన్నానపుణ్యస్థలాబ్జితపుణ్యసమితి
బాల్యమందునె కడుఁ ! బడసి జ్యోతిశ్శాస్త్రపారజ్ఞుఁ డై తనుఁ ! బ్రజ్ఞా లెన్న
నీశ్వరీకరుణతో ! నెలమి బ్రహ్మాండపురాణంబుఁ దెనుఁగునఁ ! బ్రకటితముగఁ
ఆ గృతి నొనర్చి పిదపఁ ! గీర్తనీయంబు నొ, రామచంద్రగాథ ! రమ్యకృతినిఁ
భక్తి జేసినట్టి బాల్యసూక్ష్మాద్ధుఁ, వరుని నే భజింతు ! భావమందు. 16

ఉ. శ్రీకరయోగమూర్తి యయి ! చెన్నలరారెడునమ్మహత్తుఁ డ
స్తోకదయానిరూఁ ననుఁ ! జూచి వచించెను మానవుండు భూ
లోకమొనగ జనించి భవలోలతఁ గాలము గిగి వృదుఁ డై
ప్రాకటదుఃఖవార్ధిఁ బడి ! వ్యాకులమందుచు సిల్లి క్రమృతన్. 17

ఆ. చేసినట్టికర్త ! చేత నిబద్ధుఁడై, పుట్టి గిట్టుఁ గాని ! పూర్ణుఁ డైన
వరునిఁ జేరునట్టిపరణినిఁ గనుఁగొనఁ, జాలఁ డకట ! ప్రకృతిసహితుఁ డగుచు.

క. సంసారమె తన తెప్పడు, సంసారం బనుచుఁ దలఁచు ! జడవతి భువిలోఁ
గంసారిని నేవింపక, సంసారాంబుధిని దాఁట ! శిష్యమె చూడన్ 19

క. కాలము జరపక భక్తిగ, గాలాత్ముఁడు సకలదేవగణమాన్యుఁడు శ్రీ
లోలుఁ డగుపద్మాభుని, గీరించి, భవంబు విడిచి ! కృతనిశ్చలతన్ 20

తే. సత్ప్రబంధంబుఁ గావించి ! చక్రి కిడుము
జన్మరాహిత్య మగుఁ గాన ! జగతి నదియె
సప్తసంతానములతోఁ బ్రశస్త మగుచు
భలముఁ గాకుండు నిత్యమై ! చెలసి మిగుల 21

చ. సకుండ మదీయవాక్యము విశంకటబుద్ధి గ్రహింపఁగా నగుగ
ప్రకటిత మైనవామనపురాణము నాంధ్రవచోభిరామస
త్ప్రకరణులంబు నొకృతిని ! వానిఁ జేయుమటంచుఁ బల్కి యా
సుకవి యొసంగె నాకు దయ ! శోభిలుచుండఁగఁ దత్పురాణమున్. 22

- క. ఇచ్చిన నే దానిగఁ గొని, సచ్చరితాత్మనకు మ్రొక్కిఁ | శౌంని శ్రీశుక
హెచ్చుగఁ దలఁచుచు నీకృతి, మచ్చికమీఱంగఁ జేయ | మది నెంచి తమిన్
క ఇనసోమభౌమబుధగురు, ఘనకవిశనిరాహుకేతుఁ భగములనెల్లఁ
వినులించెద సత్యము నా, మనమునఁ గుదురంగ మాటిమాటికిఁ జెర్చిన్ 24
- క హరివహ్నికాలరాక్షస, వరుణమరుద్ధుహ్యకేశభవులను దామో
దరభక్తుల భీష్మాదుల, వరభక్తిగఁ గొలుతు నెపుడు | వాంఛాప్తికి నై 25

— సుకవిస్తుతి —

- క. శ్రీరామకల్పతరుశా, భారమ్యస్థలనివాసఁకవి యై సతమా
శ్రీరామునిఁ బలుకుచుఁచెం, పారెడివాల్చీకికము | నాత్మ నులంతున్. 26
- సీ శ్రుతిజాలములనెల్ల | శోధించి భాగించి లేటతెల్లంబుఁగఁ | దెలిపె నెవఁడు
రాజ్యలక్ష్మిని భోజి | రాజాన కొనఁగూర్చెఁ బ్రాజ్ఞుల నోడించెఁ | ప్రాజ్ఞు నెవఁడు
కాళిచే సభలోనఁ | గవి వీఁడె యని మూఁడుసారులు వరికించె | సరవి నెవఁడు
పరదేవికయతోడఁ | బద్యంబుఁ దులయందుఁ దూఁగించి వాసిచేఁదొడరె నెవఁడు
తే కవిత నెంగిలె గావించిభావ్యతి మిగులఁ, గన్న వాఁ దెవ్వఁ డావ్యాస | కాళిదాస
దండి భవభూతి బాణులఁద | తల్పవిదులఁ,దలఁతు నిష్టాప్తికై | సంతోరంబుహృదిని
మ. చతురత్వోక్తిఁ గవీంద్రులెల్లఁ బొగడఁ | జాతుర్యవాక్య్యుక్తితో
ఁజిలపై భారతవేదముఁ దెనుఁగునఁ | జెన్నారఁగఁ జేసి త
ల్లినిఁ స్తుభ్యుఁడు నై ననన్తయబుధుఁ | దివ్యప్రభావుండు నౌ
కృతిలిక్కిన్నను శింభుదాససుకవిం | గేల్తోడ్చి వర్ణించెదన్. 28
- ఉ. రామనృపాలమాలిపదఁరమ్యసరోజయుగంబు నాత్మలో
వేమరు సంస్కరింపుచు విఁవేశశిఖామణి యై తనర్పి బల్
గోముగ నాంధ్రమందుఁ గృతిఁ | గూరిమి భాగవతం బొనర్పి తా
భూమినిఁ గీర్తిఁ గన్న ద్విజరవుంగవుఁ బోతనసూరి నెన్నెదన్ 29
- క కవిసార్వభౌముఁ డని బుధ, నివహము కొనియాడుచుండ | నృపవర్యసభా
భవనముల చెలుఁగు శ్రీనా, ధవరకవిఁ దెందమందుఁ | దద్దయుఁ దలఁతున్ 30
- తే. ధరణి నెవ్వఁడు కవిలాపిఁతామహాభ్య, నలరె నట్టిమహాత్ముని | నమలమలించి
గవికులేశ్వరుఁ బెద్దనఁ | గామి తార్థ, సిద్ధికై నే స్పరించెదఁ | జిత్తమందు. 31
- సీ వేశలకవింసఁవిజ్ఞఁడై చెన్నుండు తిమ్మనసూరిని | నెమ్మి బొగడి
పదపద్యచాతుర్యభాసురరామలింగకవిని ముదమొప్పుఁగను నులించి
గడియకు శతపద్యకల్పనఁ గలరామరాజకవీంద్రుని | బ్రస్తుతించి
క్లేషప్రబంధము | ఁజిల నొనర్చినమేటిఁ బింగళసూరన్నఁజ్రమఁ దలఁచి
తే. భవ్యసత్కృతు లొనరించినవిధవిల్లు, సూరితుహినమయూఖు లొసకవివరులఁ

గడిమి వినుతించి కలలెల్లుకవుల తెఱఱి, వివిరి కృతిఁజేయ సమకట్టిరిని గడంగి,
క సురతుల్లు లైనకవులకు, నరయఁ బ్రమాదములు కల్లు నటలొట సుధీ
వరులార! నెరసులుండినఁ, బరమదయఁ దిద్ది నమ్మఁ న బాలింపనగున్ 33

వ అని యిట్లభిమతదేవతల నారాధించి దయాసముద్రు లగునస్తద్గురువరుల నభినం
దించి ప్రాచీనగీర్వాణాంధ్రకవికుంజరులఁ గొనియాడి బుధేంద్రుల కంజలి
యొనర్చి 34

ఉ. వామనమూర్తిసర్వోధలఁవర్జిత మై సుమహాజనేష్ట మై
భీమవిశాలపాపనగభీషణవజ్రసమానమై మహా
ద్వామగుణాభిరామమయి న తద్దయు ఘామిని నొప్పునట్టి శ్రీ
వామనసత్పురాణమును న వావిరి వ్రాసెడఁ దెల్లుబాసలొన్ 35

శా నానార్థప్రతిపాద్యవామనపురాణంబు గృతిఁ జేయ వి
జ్ఞాం జేమియు లేక చింతఁబడఁగా నాకుఁ గవిత్వానుసం
థానారంభవివేకమార్గమును మోదం బొప్పుఁ జానిచ్చె ము
న్నేనారామునియాజ్ఞలేకయె కృతిఁ నెర్పింప శక్తుండనే 36

క పలికెడిది వామనం బట, పలికించెడువాఁడు రామఁపార్థివుఁ డట నేఁ
బలికిన దుష్కృతపార మట, పలికెడఁ బరగాథ లెపుడు న పలుకఁగ నేలా 37

చ గురుకలికల్పమేధనవిఁ ఘోరహతాశనదివ్యమూర్తితోఁ
బరఁగి మునీంద్రహృత్కమలఁవాసుఁడు నై పాలుపొందు రామఘో
వరపతినా నుతం గనెడిభర్తకు నీకృతికన్యకామణి
స్థితరథక్తి నిచ్చెదను న తంతిలమోక్షసుఖాప్తికై తగన్ 38

లే శౌరికథయందు దోషలేశంబుఁ గా, నైన నది పాపంబు నై న యలకు జగతిఁ
బ్రమథనాథునిగళమందుఁ న బరిధివిల్లు, చిహ్నమట్టులఁ గనఁబడు నేవ్యమగుచు

— నిజవంశ క్రమము. —

క అని నిర్ణయించుకొని నే,మును మద్యంశప్రకారమునుఁ జెప్పుటకై
మనమునఁ దలంచి చెప్పుంగనుఁ బూనితి నెట్లు లనినఁ న గాశ్యపియందున్. 40

ఉ. నాకధునీసమామలపినాకిని కుత్తరభాగమందుఁ బు
ణ్యాకరమై సమస్తవిభాధాఘనిషేవిలఘామిభాగమై
ప్రాకటపార్వతీరమణభాసురదివ్యనివాససుప్రతి
ష్ఠాకరమైన సోమశిల న చారుతలం బొకఁ బొప్పు నెంతయున్. 41

క తారాధీశకృతం బై, వారక నీక్షేత్ర మలరె న బహుపుణ్యతఁ బెం
పారెడిదక్షిణకాశియు, నై రహిఁ బాలుపొంది పాపహరమై వరమై. 42

క ఆరమ్యక్షేత్రమునకు, వారుణదిశయందు నొక్క ఓ చర్యతలలి యొ
చ్చారుచు ననిలాశకుఁ బెం, పారఁగఁ గొనసాగియుండు ఓ నతిరమ్యంబై. 43

ఉ ఆనగపంక్తిలోఁబల మహామునిరాజసుపర్యవేష్యమై
మానితసానుసంహతిసమన్వితమై తనరాతి నిత్యమై
సూనశరారిసంస్థిలిని ఓ శోభిలు మల్లముకొండ దీప్తితో
దానికి నుత్తరస్థమగు ఓ థాల్నిని సజ్జనవారయుక్తమై. 44

ఆ. పరఁగు చావురాళ్ల పల్లి యొక్కటి కల, దదియు సకలజనుల ఓ కధికహర్ష
దాయకంబు నగుచుఁ ఓ దనరు నచ్చట ముల్కి, నాటివారు కలరు ఓ సాటిలేక

ఆ. అట్టివిప్రులందు ఓ నామ్నాయవిదులు నై, ధూరివైభవమునఁ ఓ తొనరునట్టి
రామవజ్జులనెడి ఓ ప్రథితపాదుషనామ, ధేయు లనఁగఁ గలరు ఓ ధృతి దలిర్ప 46

ఉ. శ్రీకరరామవర్ణులవిశిష్టకులామలదుగ్ధసింధుస
తోకనదారిఁ బోలి తమిఁ ఓ గొండయనాముఁడు సంభవించి య
స్తోకగుణాధ్యుఁడై చెలఁగి ఓ సుందరబంధురమందిరుండు వి
ద్యాకలితుండు నై వెలసెఁ ఓ దజ్జలు మేలని యించిచూడఁగన్ 47

కా సారాచారుఁడు నైనికొండయ భువిఁ ఓ సావిత్రి యన్కామినిం
ధీరు లైచ్చుఁగఁ బెండ్లియై సతత మాస్త్రీరత్నముం గూడి సం
సారోదాసమఖ్యాః జేలుచు జను ఓ ల్సంప్రీతిఁ జెన్నొండఁ దాఁ
దారాధీశునిమాడ్కి నింపెనఁగె నిరద్ధార్త్రి బ్రభావోన్నతిన్ 48

సీ. అంత వారికిఁ బుట్టి ఓ రసఘులు కొండయ సుబ్బయ పోలయ్యఁసుతులు మూఁగు
రందగ్రజుండునై ఓ హరువాండు కొండయ పారాణికుఁడు వైద్యపారగుండు
సత్యశీలాచారసంపన్నుఁ డంబికాఁతిభక్తుఁ డామ్నాయపరుఁడు నగుచు
భవ్యసద్గణకదంబయు నైన నన్నమాంబను పెండ్లి యై తోషభావ యగుచుఁ
లే. తొనరునట్టి సర్పి గూడి ఓ పూర్ణభోగ, విరలి నొందుచు భాసిల్లె ఓ విశ్వమండు
రమ్యరూపయు నగురతిరమణిఁ గలసి, వెలుఁగుచుండిన కందర్పవిభునిరీతి. 49

క. శ్రీమంతుఁడైనయతనికిఁ, ప్రేమను సుతు లుద్భవించి ఓ పెరిగిరి లేజో
ధాములు కొండయ సుబ్బయ, నాములు సత్కార్యనిపుణానియతంత్రజ్ఞుల్. 50

సీ. ఆం దగ్రజుండునై యలరుకొండయ మహాశీరాధిరామయై ఓ చెలఁగి యింద్రు
రాణిచందంబున ఓ రాజిల్లులయ్యెంబఁ పెండ్లాడి ప్రియురారిఁ ఓ బ్రీతిఁ గూడి
కొమరొందుచుండఁగఁ ఓ గొండయ సుబ్బయసుబ్బరామయ యనుసుతులు కలిగి
రండు శ్యేష్ఠుండఁ గొండయాఖ్యుండ దోషజ్ఞపదపక్షసంస్తుతిఁగరుండ నిపుడు

ఆ. భావశర్తసరణిభావించి మది రోసి, ధూరిభక్తిపుష్ప ఓ పుంజశోభి
తంబు నగుచు నెపుడుఁదద్దయు నొప్పుమ, ద్యావసీమయందుఁబ్రొడి మెరియ.

— కృతమర్పణము. —

- క. శ్రీసీతాభామాహృ, ద్వాసునకు మనోజ్ఞ హేమోవాసునకుఁ జిదా
భాసునకు రత్నభూషో, ద్భాసితున కనంతహంసభావాసునకున్ 52
- క. శీతాచలజాపరినుతి, జాతానందునకుఁ గామశత్రుసుందరజే
హతతరుచికందునకుం, గోతర్పితబంధురునకు 1 గోవిందునకున్. 53
- క. తోషాకరభేషణఖగ, దూషణముఖదనుజహరణితోషునకున్ స
ద్భాషునకును భాషాధిః, భాషాపతివినుత సాదాపంకరుమానకున్. 54
- క. మేరునగధీరునకు జగ, దా రాధితనిత్యమంజులాలాగారునకున్
సారాచారున కఖిలా, భారున కనవరతభక్తతలెసులభునకున్ 55
- క. వాతాత్మజాదికపినుత, సాతకహరనామునకును 1 భవభయగురుసం
తాపితదాసాపనరత, చేతోయుతకామునకును 1 శ్రీరామునకున్ 56

— కథా ప్రారంభము. —

- వ సమర్పితంబుగా నాయొనగ్నంబూనినవామనపురాణకథాక్రమం బెట్టిదనిం 57
- శా. శ్రీరాజిల్లుమొగంబుతో వటుడునై 1 సృష్టికుఁ దెవ్వాడు వి
ప్తారప్తాభవశాలి యైనబలిచెంతం జేరి త్రైలోక్యల
క్ష్మీరామామణిఁ గొంచు చేవపలి కెచ్చె స్మృతిఁ దద్వామనా
కారస్వామికి నిర్జరేశునకుఁ గాంత న్నోక్కుడ న్నిత్యమున్ 58

— నారదుడు వామనపురాణమును తెచ్చుచుని పులస్త్యు నడుగుట. —

- క. ఆశ్రవరహితుఁ బులస్త్యుని, నాశ్రమసంస్థితుని వాగ్విదగ్ధియు పముల్
ఆశ్రవుఁడు నారదుం డోగి, నాశ్రేయతలఁ జూచిచరితె 1 హర్షము మీఱన్ 59
- సీ రమణీయవామనాశ్రయపురాణము వేడ్క వినుపింపు వీనులవిందుగాఁగ
విష్ణుఁడు మును ప్రభవవిష్ణుఁ జేలకొచూడ వామనత్వముఁ దాల్చె, వాంఛ మీఱ
నడిగెడునా కర్ణివానతియ్యుగ నగు జైత్ర్యాభిభక్తుండు 1 దైత్యవరుఁడు
ప్రహ్లాదుఁ జేటికి 1 బర్హిర్ముఖులతోడ బాహుశక్తి దలిర్పఁ 1 బటుతరరుష
తే. యడరఁ గయ్యంబు నొనరించె 1 నధికసంశ
యము మనంబునఁ గలిగె, ద్విగజాఘ్ర! మేటి
వన్నెకలదియుఁ బ్రాగ్రియవదన యైన
దక్షుపుత్రిసతీదేవి 1 తాపసేంద్ర! 60
- క. భయరహితుండును సద్గుణ, చయుఁడునుఁ గాలాత్మఁ డఖిలజగదీశ్వరుఁడున్
జయశీలుఁ డగుభవునకు వి, నయవతిసతి యయ్యె నని విసంబదె థాత్రిన్. 61
- క. మునివర్య! యావరానన, తనదేహము వదలి యేల 1 తగ రమ్యం బై
తనరెడిహిమవంతునిగృహ, మూఁ గలిగెను గడలి లక్ష్మీ 1 పుట్టినకరణిన్. 62

తే వెండియు శుభాంగి ముక్కుంటి నెలది యయ్యె

నీవు సర్వజ్ఞుడ వటంచు 1 భావమందుఁ

దలఁచినాడను గృహతోడఁ 1 దవలి నాడు

సంశయముఁ దీర్పు మిత్తటి 1 జగము లెన్న

53

క నానావిధవీర్యవ్రత, దానమహాత్మ్యముల వానితత్త్వవిధుల నో

మానికులవర్య! తెలుపుము, మానుగ జయమబ్బు నీకు 1 మహి నతయ మై

చ అనియిటు నారదుం డడుగ 1 నాయెడ వాగ్వియు మానిసత్తముం

డనఘుడు నొపులస్త్రుఁ డొగి 1 నాత్మను బొంగుచుఁ బల్కె నారదుగ

వినుతతపోనిధిగ ఘనుని 1 విశ్రుతతేజాని దైవభక్తునిం

గని హరి వామనుం దలఁచి 1 కమ్రమృదూక్తులతోడ నాదృతిన్

65

తే. వామనపురాణమును మునివర్య యిపుడు

మొదటినుండి క్రమంబుగ 1 ముగియువఱకుఁ

జెప్పెదను సావధానత 1 చేరి వినుము

దాన మోక్షంబు చేకూరుఁ 1 దధ్య మరయ

66

— శ్రీవృషభవర్ణనము —

తే హైమవతి తొల్లి కుమ్మర 1 మైనశ్రీవృశాలమరుదేరఁ గని భీతిఁ 1 గడఁగి భవుని

మండరస్థమహిళుని 1 మహితయశుని, భవునిఁ గన్ఱాని పరికను 1 భక్తి గడుర

క. దేవేశ శ్రీవృశాలం, దీవసుధః బ్రవృత్త మయ్యుఁ 1 బృథుభీషణమై

దావాగ్నికరణి నున్నది, పావన భక్తార్తిహరణ! 1 భాసురమూర్తి!

68

తే. భయదవాతాతపంబులు 1 వసుధ మనల, నెవటఁ జెందక పోఁగల 1 వచట నాకు

నిల్లు లేకయ్య నేగతి 1 నిట్టిపాప, కాల మేగునొ తెలియదు 1 కలఁగె మనము

ను. అని క్షేళార్తిక యై వచించుసతితో 1 నాడె భవుం డొలిమై

వనితా నేను నిరాశ్రయుంఁ నగుచు 1 న్వర్తించుచున్నాడ; నీ

వసభాగస్థలి నంచుఁ బల్కె విని తాఁ 1 బ్రాణేశుతోఁ గూడి త

ద్యవవృక్షంబుల నీడలం గడపె నుద్యక్షీవృశాలం బొగిన్

70

తే నిర్జనాచరితము ఘననిధిదలిమిర, కారితాశంబు నయి పటాకలితరావ

మగుచు నుత్పన్నమయ్యె శ్రీ ప్రహంతమందు, వర్ష కాలంబు వసుధపై 1 భాసురముగ.

క వానిం గని సంతసమున, దానవవిధ్వంసి యైనభవుఁ డగుభవుతో

మానిని యగుసలి పల్కెను, మానుగ సప్రణయదివ్యగుంజాలసూక్తుల్

72

తే మహి మహేశ్వర వీచెను 1 మారుతములు

హృదయభేదనకరములై 1 యెంతయు నిన

మండలము తోచెఁ బరివేశమహిత మగుచు

నింద్రవాపంబు పడమట నెఱగుచుండె.

73

వ. మఱియుఁ బటుతరజాతవాతకంపితంబు లై పతన్తినీలగోత్రంబులఁ దాటి నెమ్మిఁ గ్రమ్ముకొని హరిమండలములసరణి మీఱి యొడనెడఁ దెఱపి పడక గర్జించు చున్న ఘనంబులును; ఘననీలవేణుల మేనుల మనమిసల పెంపుసొంపులకుఁ గంపించి నైరింపక బాగుగ దాఁగి మూఁగి రేఁగి పోయిదురీతి కంబుదంబుల గడుమను మలయక పాలయక వడిఁ బోయి మెఱయు క్రొమ్మెఱుంగులును, మెఱుంగులకు నులుములకు వెఱవక తమపింఛములఁ దమిని గొప్పగ విప్పి యొప్పిదంబుగ రొప్పుచు గర్జనంబులఁ గావించుమయూరంబులును గలిగి, రావ గానుజాచిత్రంబుపోలిక హరిరావవైభవంబై కరివరదమిత్రుకంబుమాడ్కి సారంగరాజితంబయి శృతయుగంబురీతి గురువర్షంబయి వర్షాగమం బరుదెంచె వెండియు

74

క జలధారలు గగనచ్యుతములు గుఱు పడుచున్నవి బకసములు కొక్కిఱలుం జలకాంక్షఁ గొలుచుచున్నవి, జలదంబుల గమ్మి మిగుల న జలజాతాక్షా

75

నీ నీవసద్దాదునిర్మలకేఠికితరువులకన్ననితావు లొప్పుఁ బూచినపూవులు న పాలుపొంద వాణాదు లను రాలుచున్నవి న లక్ష్మీమగనిఁ దలఁచెడుభక్తులతలపాతకంబులు కడువడిఁ బాసినకళణి మేఘ గర్జనంబులు విని న కాపారములనెల్ల విడుచుచున్నవి హంసవివేచి యల్లె

తే బుధులు నీచాశ్రితంబు లై నీవిఁ బ్రవృద్ధ మూలములు నైనియాశ్రమములను విడుతు రెటులు భుజగేంద్రధూషణ న కుటిలదనుజ హరణ! భక్తాధిరక్షకయార్ధహరణ

76

ఉ శంకర యావనిస్థలిని నెరవ్వుమృగావళి లేజరిలై ని శృంక రమించె సత్వరత న సంతస మొందెఁ జరించె లీలమైఁ బొంకము మీఱి భాసితెనుఁ న బొల్కుగ ధూములు నూత్న కాంతి నే వంకను జూడ సన్వయతలబాలతృణంబులు కల్లిరాజితెన్

77

తే నీలరమ్యాభ్రములయందు నెగడుచుండు మలినవృద్ధినిఁ బొడఁగాంచి న మృము చెదరి శూరులందఱు గృహములఁ న జేరుటకును వెడలుచున్నారు పడిభూష న వినుతవేష

78

క తగజోద్గమముల నుద్వృత, కరవేగము లగుచు గడులు న కలఁగె, జనంబుల నిరతానుజ్వలు లైకొగి, బనిమేళా చిత్ర మేమొ న పరికింపంగన్

79

క సోమాంకితమకుటా! తమి,భామలు నీచులను గూడ న భావములొసం గామించి కొలుచుచుండిరి, వేమలు జలదములఁ న జడలు విస్తృతి చెలిగన్

- వ మఱియుఁ బూచిన వీరతరులును తరులసఁగఁ బెట్టిగి సురనారీవిహారముల కిర
వగుచు ముకుళితసుమనోభిరామము లయిన కదంబములునుఁ గదంబసారసవా
తారఖడ్జురచారుపనసాదిమహీరుహశాఖామండితఫలకమలయుఁ గమలాపూ
ర్ణము లై గమనాగమననిరోధకరము లగుతరంగిణులును రంగత్తరంగకాలవా
తచలితపద్మపత్రకాసారంబులునుఁ గలిగి. 81
- క ధూలేశ! దుస్సహం బయి, చేతస్మిత్రదము నగుచుఁ యి జెన్నిలరాచెగ
ఏతాదృశకాలము ఊతి, నీతటిఁ గరుణించి ప్రోవు యెలమిఁ బలికిన్ 82
- ఉ వాగకుఁ జిక్కి స్రుక్కి కడుఁగవంతలఁగుండఁ యుండురీతి మై
నీనగరాజమందు గృహఁ మేదెస నైనానుఁ గట్టుమో విభూ
దీనపరా! యటంచు సలిఁ దీరత వేడఁ ద్రినేత్రుఁ డాడె స
మ్మానముతో నలిం గనుచు యమంజులచిత్రవచస్సు లొప్పుగన్ 83
- చ సుమహితసింహచర్మపరిశోభితదేహఁక నై హంబులో
సమతః జరించునా కిపుడు యెద్దముఁ గట్ట ఘంబు లేడు న
త్యము ఫణిరాజు జన్మిదము యామరపువ్వులు కర్ణధూష లో
ప్రమదరొ! ప్రవృహిను-కు యభ్యగృహంబులు గల్గ నేర్పునే 84
- సీ ప్రియమానినీమణి యింగళాఖ్యాహినాకొకబాహుపురి, మఱియొకటి యయిగ
ఘారిధిగాంజయభజగంబు సొంపున, నశ్వనామకుఁ డని యలకుసాము
సవ్యకంకణము తళితుఁ డఁసవ్యకంకణము నీలాంజనకాంతికలుగు
నీలనామకమగు యవ్యశము శ్రేణిపై రాజిల్లుచున్నది యరమ్యగలిసి
- తే. దివ్యభాగ్యంబు నాకిట్లు యేజరిల్ల, నీకు సుఖ మెట్లు వాటిల్లు యీరకాఊ
యవఁగఁ దదసత్య సంయుక్తఁ ఘోరకౌగ్ర, వాక్కులాలించి భీతిమోచనత యపుడు
- ఆ అవనితలముఁ జూచి యతిలజ్జతో బలి, వాసకవృక్షమునను యబహుళరోష
కలితభావ యగుచుఁ గడిమి నిట్టూర్పులు, వేండ్రముగను విడిచి విసిరిఁ బలికె
- క ఊరకహిత! సంప్రతను నై, తరుమూలముగండునుండి యేడఁబడునా కి
గురువృష్టికాల మిగలి, సగ నెటు చాకుండుఁ జెపుమ యెక్కింప మదిన్. 87
- క అని దీ యగుచు నాడెడు, వనితామణిఁ జూచి తనదుఃఖావము లోనం
గనికరము తోచె శంకరుఁ, డనియొ న్నునివంశతిలక! యహర్న మెలర్పన్ 88
- తే ఘ. ఘనావస్థితాంగవై యత్రాదు నీడు, కాయముగ నంబుధారలు యకదియ తెట్లు
కడవఁగలవావిధంబుఁ యగడిమివాన, కాలమరుగంగఁగల దింక యగలత వలదు
- క ముగమున నీకని తద్వై, ఘనభాగములోని కరిగిఁగరుణామతి ద
క్షునిపుత్రి యైవసతితో, మౌనీజహరుఁ డంతః గూడి యమమత వసించెన్ 89
- క మునివంశతిలక దాగా, ఘనుడు మహేశ్వరుఁడు నైవకటకంధినకుగ
వినఁబడె దివి ఘనకీతుం, డనునామము సార్థకముఁగ యనమరులు మెచ్చన్. 91

క పిమ్మటఁ బ్రావృట్కాలం, బిమ్మల మేఘములమీఁదఁ నేగె హరుఁకున్
నెమ్మి జనించె శరత్సమ, యమ్మ జనాంధకరము నై నమ్యముగన్ 92

శరద్భటువర్ణనము

క తొలఁగెను నులుములకలుములు, విలసిల్లెను భానుదీప్తిఁ విశ్వము నిండిం
గలఁగెను జారులమనములు, వెలసెను జౌంపములచేతఁ వివిధవిహారు 93
వ మఱియు సారసీచనంసారమును బాసిపురుషులకరణి గాలివలఁ దూలి చదలు
వదలిం జలధరములను, భారంసాత ముడిగినఁ గని తరులఁ బాసి చను లోహ
పుష్పములును, బుచ్చవేగమును మాని దరులఁ దగులక పాటులఁగినులును, దట
గృహరామవనసీమలనుండు విటపములలోని గూడులఁ బరివ్రేలించి నిక్కి
తెక్కలు చక్కఁగ విప్పకొని చను పికవర్ణములును, వర్ణమానములై నేలరా
లిన కొమ్ములుఁ గల శల్లచారల దుప్పి కుటుములును, దుటుములగు రంపుల
పెంపుసొంపు లుడిగిఁ బరాశయములును, జలాశయముల మిగుల రాణించున
సిజములును, సరసిజానానిర్మిత నిర్మాండకరంశఘంసారఖంములమాడ్కి వెల్లి
విడిసిన చంద్రకిరణములును, ఒంద్రవర్ణనన్నిభములై తావులకుఁ దావులగుచు
బుప్పించిన పూలగుత్తులుగల లతాఁగలములును, లతావృక్షముల క్రింద నందు
లేక పసరురంగునఁ బెంపొందిన కిసవుల మెసవి బలిసి శ్రమఁబాసి విచ్చలవిడి
దిరుగు గోకులములును, గులఁ ద్రాచులులై సంబోహంతరంగులగుకవులును,
గవిముఖగ్రహతారకోపేత మగు విష్ణుపదంబును, విష్ణుభక్తుల హృదయముల
చెలుపున దిట్టుఖవై మల్యముఁ గల చంద్రికలునుఁ గలిగి ధనదుభావంబుచా
డ్చున శుంభభర్తృకుండశ్రియులెం బై వరివర్షిని చెలువున గృష్ణపయోధరం
బయి శరత్కాలంబు చూపట్టి. 94

క. నారద! యేతాదృశ మగు, శారదకాలంబు నందుఁ జలధరములపైఁ
గూరిమి నుండినసతిఁ గొని, శారుణ్యాకరుఁడు హరుఁడుఁ కిమనీయగలిన్ 95

క. మందరాభిధానమహితఁ శ్రవణము, కనుగుచెంచి పిదఁ నమలమాన్ద
సమశిలాతలానిర్వృతమునై నతన్నగ, పృచ్ఛమందుఁ గాంతిపుష్పఁ డగుచు 96

తే. సరవి శంభుఁడు రాజిల్లెఁ నసలిం గలిసి
చాయతోఁ గూడి వెలుగొందుచదలుమాని
కమువిధంబున శారదకాల మేగె
కౌరి హరి మేలుకొంచెను న సంతనమున 97

దక్షుఁడు యజ్ఞపథి నొనర్చుట.

సీ. దక్షప్రజాపతిఁ ధరణిపై యజ్ఞంబుఁ గావింప సమకట్టిఁ కశ్యపులను
శక్రాదినిర్జరచయమునుఁ బిలిపించి కడిమి నదస్యులఁ గా నొనర్చి
సరవి నదుంధలీసహితు వసిష్ఠుని శంసితవ్రతుని నిఃస్సంశయాత్తుఁ
ననసూయ యనునట్టి నయతివకు భర్తయౌ ఘనుని నత్రిని ధృతిఁగలితుఁ డైన

- ల. కాళికునిఁ జంద్రతోఁ గూడిఁ క్రాలుచున్న
నంగిరసనామమాని నహల్య యనెడి
సతిఁ బలియగుగౌతమసంయమిని న
మాయ యనునాఁతిమగఁడు నైఁ మహిని వెలయు 98
- తే వరభరద్వాజుఁ బలిపించిఁ భక్తితోడ, సభ్యనిర్దేశసత్కర్త సకటి యందు
నిలిపె శ్రుతిశాస్త్ర వేదాంగనిపుణు లైన, వారి నామానిచంద్రులఁ బరమచరిత్ర!
- క. యముని నహింసానాథుం, బ్రముడితమతిఁ బలిచి ద్వారపాలునిఁ గా య
జ్ఞముఁ జేయుచోట నిలిచెను, రమణం జంద్రేకు నంగిరసుని నేడ్కన్ 100
- తే కడఁగి మృష్టాన్న పానసంస్కారమందు
బరఁగ నియమించె సత్రంపుఁ బనినిఁ జక్కఁ
జేయుటకు నుంచె భృగువునుఁ సలఁగి రోహి
ణీహృదీశుఁడు నగుచంద్రుఁ నియతిఁ గుల్క 101
- చ ధనవతిఁ జేసి పిమ్మటనుఁ దక్షుఁడు కూతుల వారిభర్తల
మనుమల యజ్ఞమందు గరిమంపుదయం బలిపించి మోనకే
తనరిపుఁ దై నశంకరునిఁ దత్పరి యైనసలీలరామను
వినుతగుణాభిరామనుఁ బ్రవృద్ధజనావగదీక్షి కామనున్ 102
- ఆ. పిలువఁబనుపకుండఁ బ్రీతి లేకుండుట, చేత నన సన్నిహితతాత్మఁ
డగుచు నారకుండుఁ యత్నంబుతోనా పు,లస్తుఁ జూచి పలికెఁ బరితః
డి ఏలాకా దక్షుఁ దాద్యుఁడు మఁ పాశుఁడు శ్యేష్ఠుఁడు శ్రేష్ఠుఁడుం జగ
జ్జాలతనుండు నాహరునిఁ జన్నముకై పిలిపింపఁ డయ్యె స
చ్చిల యటంచుఁ బల్క వినిఁ శేముడి పొంగ నలండు నంశయా
ఘోలమనస్కుఁ దై మిగులఁ వెల్లెడు నారదమాని యాదృతిన్. 104
- తే దయదలిర్పఁగఁ బలికెనుఁ నయము మీఱ
దక్షుఁ దాద్యుఁడు శ్యేష్ఠుఁడుఁ దత్త్వవర్యుఁ
డగుమహాశుఁడు పునుకనుఁ హస్తమందుఁ
దార్పి చరియించువాఁ డనిఁ తలఁచి యతని 105
- వ యజ్ఞమునకు రమ్మని పిలువఁ బనుపఁడయ్యె నన విని చిత్రపడి యలేడు మునీంద్రా
దేవతాశ్రేష్ఠుఁడును శూలపాణియును ముక్తింటియును వడ్డుదైశ్వర్యసంపన్నుఁ
డగు శంకరుఁ డేకర్తమునఁ దనకరంబునఁ బునుకను ధరించె వత్కాణింపు మని
వేడఁ బులస్తుఁ డిట్లనియె. 106

— శృద్ధిచిత్రము —

సీ అవ్యక్తు డయినబ్రహ్మముచేత నాదిపురాణంబులనుఁ దొల్లిఁ రహినిఁ జెప్పఁ
బడినపురాతనఁ పరమగాథను దృఢమతితోడ విను నష్టమాంశులార్క

చంద్రోడుపావకస్తావరజంగమకలితార్థవంబు | నౌకాలమందు

మునిగినలీలగల | తొదరిండ్ల జమ్మచీకటు లొప్పి యెవరికి గానరాని

ఆ. దగుచు నప్రతర్క్య | మై జన్మమృతులును, లేని దుర్దినమున | లీల మెఱసి

యచ్యుతుడు సహస్రహాయనపరిమితి, కలుగుకాత్రి వళి | గడగి నిదుర

తే పోయి క్రవ్వుట దద్రాత్రి | పాయుచుండ, నిర్గుణ బ్రహ్మమంతట | నిఖిలలోక

సృష్టిసంకల్ప మొనరించె | బృథులశక్తి, రాజసంబగురూపుతో | కమ్యచరితి

తే. దివ్యపంచాస్యములచేత | దివిరి నర్వ, జగములకు సృష్టికర్తయై | సర్వవేద

విదుడు నై రాజసగుణంబు | విస్తరిల్ల, బుట్టి రాజ్యలై బరమేష్ఠిపూజ్యభంగి

సీ మునినాథ పిమ్మట | మూడుకన్నులచేత భాసిల్లుచుండెడివదన మొప్ప

శూలంబు జేపట్టిసుధ గాఢమాలనుఁ జూపించుచును దమోరూపుడగుచుఁ

దలెజటాజాటంబు | తలమీఁద రాజల్ల బ్రహ్మపుట్టిన రీతి | బనుడొకండు

కలిగ వెంటనె యహంకారంబు పొనుసూపె దాని వారిద్దలు | దర్పమొప్ప

తే. గర్వితులునయి రామీఁడ | గరళికండ్లి

దాగ్రహంబున బ్రహ్మతో | నాడె నెవడు

నిన్నుఁ బుట్టించె నిచటికి | నీవు రాఁబ

నేమి యన థాత కోపించి | మృదునిఁ జూచి

110

క పలికెను నీ వెవ్వండవు, తలదండ్రులు నీకు నెవగు | తడియక నాతోఁ

బలుకు మటంచని యీగతి, బలిమిం బ్రయవాద మొదవె | వారికి నచటన్.

క. ఆవాదమందు ద్రుహిణుడు, భావజపరిపంథిఁ జూచి | బహురోషమునగా

భావాభావస్థితులను, భావింపంజాల కిపు | పలికిలిని బలీ

112

ఆ. శబ్దగుణకమగుచుఁ | జనియించె జడలెట, నతులవీణ గరమునందుఁ దాల్చి

కిలకీలారవంబు | లవి నొనర్చుచు నటఁ, గలిగినాడ వీవు | గర్వమేలా

113

చ అని యిటులాడుచుండ విని | యాలేడు మానియు నైన బ్రహ్మచే

తను బరిధూతుఁడై మొగము | భారుణివంకనెపెట్టి దీగతం

దనరుచు నుండ రాహుగళితద్విజరాజానుఁ బోలి యంతటగా

ఘనపరమేష్ఠిసంచమముఖంబుఁ గడిందియు నైన కిన్కతోన్.

114

తే. ఆడఁ కోపాంధకారితుఁ | డైనరుద్ర

తోఁ దమోరూఁగ నీవాగిఁ ద్రుళ్ల నేల

నే నెఱుంగుదు నీశక్తి | నెద్దు నెక్కి

తిరుగుచు దిగంబరుండ వై | తివురుచుంట.

115

క లోకక్షయమును జేయఁ, ప్రాకటముగ వెలసినావు | బహుదోష వంశ

ఆకడులజాఁ గని కోపము, భీకర మయి వెంపునెండఁ | బృథుగర్వమునన్

116

క. త్వరపడి బ్రహ్మనుఁ గాల్చెడి, గరిమపుఁగామామున తోఁచు | ఘనునికరణి నా

పురహరుడు కానవచ్చెను, గరమరుడుగ నతని 1 కపుడు కాంఠిస్ఫూర్తిన్
 వ మునీంద్రా! శ్వేతరక్షకర్బురావదాతనీలపింజరవర్ణములు కలిగి దుర్దశము
 లయిన మోము లయిదు పుట్టి నంతటఁ జదువుల పేలుపు వెడిచెలుంగున
 కెయ్యగు నామొగంబుల నాలోకించి కటకంఠినితో నిట్లనియె శంకరా! నీ
 మొగంబు లెగురఁగొట్టఁబడిన నీటిబుగ్గలచాడ్పున నగపడుచున్నవి నీనియుం
 దేమి పరాక్రమము కలదని ఎలికిన విని ప్రోధస్ఫూర్తి తమానమానసుఁ డయి
 రుద్రుడు తనగోటిచేత నాథాతలల నొకదానిం ద్రుంచె నది యాతనియొడమ
 చేలియండుఁ దగులుకొని యొకానొకతటి యైనను వదలకుండె నంత 118

నీ పరమేష్ఠి రోషంబు 1 ప్రజ్వలించుచునుండఁ గవచంబుఁ గలవాఁడు 1 ఘనశి రాస్త్ర
 ధరుఁడు కుండలములు 1 దాల్చినధీరుఁడు ధీమంతుఁ డగువాఁడు 1 దీప్యమాన
 శరచాపవాస్తుఁడు 1 శక్తియుక్తుఁడు నాశరహితుఁడు ఘనబాహురమ్యతనుఁడు
 హరి తుల్యదర్శనుఁ 1 డతులచతుర్భుజఁ డమ్ములపొదిఁ దాల్చినట్టివాఁడు
 లే నయిపురుషుని సృష్టించె 1 నంత నతఁడు
 వారునిఁ గనుఁగాని పలికె దుష్టార్త ! శూల
 హస్త ! పాఁమనీష నీ 1 వండువలనఁ
 జంపఁ బో చాలు నింకేల 1 జాడ్య మేల' 119

క నీవాఁడు జగతిలోపల, గావరమునఁ దిరుగు పాం 1 కిర్దునిఁ జంపం
 భావంబులోనఁ దలఁచును ? నీటిట నుండంగఁ దగదు 1 నీచగుణాధ్యా! 120

క అని యీశైవడి నాతఁడు, ఘనపరుబోక్తులనుఁ బలుకఁ 1 గటకంఠిఁడు తా
 విని దిక్కునోప కయ్యొడఁ, దనకప్రియ మొదవఁ జూచి 1 తహతహపడుచున్

క సరిదాధ్య యగుసంస్కృతి, నిరతముఁ బ్రవహించుచోట 1 నెగడి నరునకుం
 గురువగు నారాయణునకుఁ, బరమస్థానంబు నగుచు 1 భాసిలునది యై 122

లే సరవిఁ జెన్నొందు బదరికా 1 శ్రమమునకునుఁ
 బోయి నారాయణునిఁ గాంచి 1 పూర్ణభక్తి
 నాడె ; దేవేశ ! నీవు మహాదయాస
 ముద్రుడవు భిక్ష నాకిమ్ము 1 పుణ్యచరిత! 123

చ. అని కడుదీనుఁడై నుడువుత్ర్యంబకుఁ గన్గొని ధర్మపుత్రుఁ డో
 మనసిజవైరి! నాభుజము 1 మానితశూలముచేతఁ గొట్టు మం
 చని వచియించె నాకరణి 1 నట్టులానర్పఁ ద్రిశూలఘాతం
 జనితము నైనమార్గమున 1 సంభవ మొందెను మూఁడుభారలున్ 124

క నారద! యాభారలలోఁ, దారాపథమం దొకండు 1 తగ భాసిల్లె
 భార యొకటి పృథివీస్థలిఁ, జేరను రాఁ జూచి మదినిఁ 1 జడిముడిపడుచున్.

ఆ. తపమె ధనముఁగాఁగఁ 1 దనరారు నత్రిసం,యమి గ్రహించె దాని 1 నతనివలనఁ

గలిగె శంకరాంశోకలితుఁడై దుర్వాసుఁ, జనెడు మానినాథుఁ డతులశక్తి
తే పరఁగ మూడవభార కరపాలముందు, బడియై వ్రావృద్ధినంబుదగపటల మెలమి
వడిని గర్జించుచున్నట్టి పగిది నెవని, నిలనుఁ దాళిఫలక్రియ నిపుడె కూల్చు.

మ అని గర్జించుచుఁ దర్కపాలమున నుశ్యద్ధిప్తితో నంజకుం
జనువాఁడస్త్రలేనుత్రచాపధరుఁడై యుత్యంతతారుణ్యుఁడై
ఘననీలాసితగాత్రుఁడై కలిగె నుత్కంఠ నిర్జ్వలింబించుచుం
దనదేహచ్ఛవి దిక్కులందు గడిమిం దళిల్పిల్లి దీపింపఁగాన్. 128

సీ ఆయెడ నారాయణాత్మజుఁడగునరుఁ గాంచి హరుం దాడెఁ గ్రౌర్య మొప్పు
నోనరవర! వారిజోద్భవుఁడును దుష్టవాక్యుఁడు రవిశతప్రతిభిఁడైన
నీనరుఁ బడగొట్టుమనవుఁ దాపురుఘం దాద్యము సుప్రసిద్ధ మ్రేయజగవాఖ్య
నలరువిల్లునుఁ దాల్చి యక్షయతూణీరములతోడ గనిఁ జేయ మోహరించెఁ
ఆ గడిమి బ్రహ్మసుతుఁడు గర్వంబుతోఁ బోరఁ, బ్రతిఘటించె వారుబలిమివేయఁ
దివ్యవత్సరములు ధృఢశక్తి మై పోరి, రంత హరుఁడు నలున కనియొ నిట్లు
వ పరమేష్ఠీ! పరమాద్భుతశర్దుఁ డగునానరుఁడు దురమున నీనరుని వేడి కోలల
నొప్పించి త్రోసినఁ బడిఁ బరాశతుఁడయ్యె నని చెప్ప నామాటవిని యతఁడు
నవ్వి, గిరిశ! త్వదీయమదీయపురుషు లీజన్మమునఁ బరాశతులుకా రని నుడు
వుచు నిజాంశజం డగునరుని సూర్యునియం దగత్యర్హితునిఁజేసె నంత హరుఁడు
తననరుని ధర్మపుత్రుఁ డగునరునియం దైశ్వర్యముఁజేసె ఇట్లు బ్రహ్మేశ్వరలకు వివా
దంబు కలిగి నివర్తించె నని చెప్పి వెండియుఁ బులస్త్యుఁ డిట్లనియె 130

క నారద! హస్తలంబున, ఘోరం బగువునుక హరుఁడు కొని బహుచింతా
భారాకులేంద్రియంబుల, వారనిసంతాప మొదవి వర్తింపఁగాన్ 131

— బ్రహ్మహత్యపీడితుఁడై శివుఁడు తిరుగుట. —

తే. నలుపుకాటుకగుమిచవిసలిఁ జెలంగ, రక్తమూర్ధజ యయి మహారౌద్రభంగి
బ్రహ్మహత్యహంకారిభాగమందు, వచ్చినిలిచినఁ గనుఁగొని భర్తృ డనియె
క. వికారాని నీచవలెనా, వికటిగలిగె రాఁ బనేమి వివరింపు మన
వికవిక నవ్వుచుఁ బలికెను, సకలేశునితోడ నదియు సయమిచంద్రా! 133

తే. బ్రహ్మహత్యను నేఁబరబ్రహ్మరూప
వచ్చితి నటంచు వాక్రుచ్చి వడిగ నతని
కాయమందుఁ బ్రవేశించెఁ గడఁగి దాన
గర్హితుఁడు నయి హరుఁ డంతఁ గలఁత మిగుల 134

తే బడరికాశ్రమధూమికఁ బరమభక్తి
నరిగి నారాయణుని నరు నచటఁ గానఁ

జాలకయై చింతచేఁ గుండి ॥ సత్వరముగ
యమునలోఁ గ్రుంకఁ జోయిన ॥ నదియువెఱచి.

135

చ జలరహితస్థితి న్వహితె ॥ శంకరుఁ డంతటఁ బ్రతాపరి
జ్వలమున స్నాతుఁ డౌటకునుఁ ॥ జయ్యనఁ జోవ నిరస్తనీర మై
పొలిసినఁ గాంచి సిగ్గుపడి ॥ పుష్కరమాగధనైంధవాటవీ
స్థలమున సంచరించి విగతశ్రముఁ డై వఱి మానినాయకా

135

క నిమిషారణ్యస్థలిం, గ్రమమున ధర్మాటవికిని ॥ రయమునఁ జనిత,
ద్విమలాంభస్సుల మునిగినఁ, దెమలక యాబ్రహ్మహత్య ॥ తిరముగ నుంటన్

తే దేవగృహములను బవిత్ర ॥ దివ్యనదులఁ
దీర్ఘముల నాశ్రమంబుల ॥ దిరిగి మునిగి
పశుమయోగంబుతో నున్నఁ ॥ బరుని నదివ
దలియుఁ జనకుండె నత్యంతదారుణముగ.

138

ఉ పిమ్మట గట్టువిల్లుఁ డతిభీతుఁడు నై కురుజాంగలమ్మ నొ
క్కుమ్మడిఁ జేరి చక్రగు ॥ నుజ్వలపత్రిపతిఘ్నఁ గేశవుం
దమ్ములఁ బోలునేత్రములఁ ॥ దార్పిదానవవైరిఁ జక్రిఁ దా
నిమ్ముల గాంచి కేల్తాగిచి ॥ యంతయు వేడఁ దొడంగె భక్తితోన్

139

— హరుఁడు భగవంతుని పాదానుబంధము —

క. శ్రీకర! భక్తశివంకర, పాకారిప్రముఖనిమిలే ॥ భాసురసారా!
భీకరదానవహర సు, శ్లోకా! జోహారు నీకు ॥ శుంభదీరా!

140

తే శంఖచక్రగదాధర ॥ సర్వదేవ, నాథి! గరుడధ్వజానంతరినామ! వాసు
దేవ! నిర్గుణ! హైరణ్యదివ్యగర్భ! వందనము నీ కొనిచ్చెద ॥ వాంఛ మిగుల
శాస్త్రానాస్త్రాననిరావలంబ సకలాకారా! జగద్రక్షకా!

ధీనిష్ఠాతుండ వై విరాజనగుణోద్ధీప్తిం బరబ్రహ్మ వై
నానాస్థావజంగమాత్మజగతి ॥ న్నానావిచిత్రంబులం
గాన న్యచ్చైదురీతిఁ జేయు నిను నే ॥ గాంక్షించి సేవించెదన్

142

ఆ సత్వగుణముఁ దార్పి ॥ జగదీశ! విష్ణురూ
పమున సర్వలోకపాలనంబు
సేయునీకు నతులు ॥ చేసెది గురుహస్త
విజితవిషయజాత! ॥ విశ్వచేద!

143

క సకలవ్యాపక! నిర్జర, నికరాధిప! తిమిరకాయ! ॥ నేనుఁ ద్వదీయాం
శకుండను రోహిద్యపుండను, వికలగుణాన్వితుండఁ బ్రాప్త ॥ విశ్వేశ! హరి!

క వామన! మాధవ! మునిజన, కామితసద్ధామ రత్న ॥ కాంచనదామా!
సోమానలరవిసేత్రా! కోమలనీలాభ్రగ్రాత! ॥ గుణరత్ననిధి!

145

సీ శ్రీకరకుభగార్త్ర శృంగారచారిత్ర పావకాంబరమనోవాయుబుద్ధి
జలశర్యులును నీవ శివంబు శౌచంబు ధర్మమహింసయు శివానార్య
వము నీవ యక్కటికము నీవ లక్ష్మీయు బ్రహ్మచర్యం దీవ శివశాంతి
సత్యమార్గము నీవ శాంగము లానాల్లు తొలిచదువులు నీవ తోయజాన్
తే వేదపారగ! యుపవేద! వేద్య! నాదు, కాయమున బ్రహ్మహత్యచేగలిగినట్టి ప్ర
జోసమును బాపి రక్షింపు శివమొదలె, దగ్ధుడను నవ్వలనుడను శివరమెనై

క దీనులకష్టముఁ దీర్చును, దీనులఁ బాలించి కీర్తిదిక్కుల నిండు
దీనావన! నీ కమరును, దీనుఁడ నను గావవయ్య శివవిరిసకరుణన్. 147

ఆ దుర్నిరీత్య మగుచుఁ శివోచుచున్నది దీనిఁ, బాపి నన్నునీతఃభావుఁ జేయు
భక్తబృందలోల! శివర్పనిర్మితచేల, భావకలుషవారణ! భాగ్యకరణ! 148

చ ఆని మునివర్య! శంకరుఁడు శివార్థము దూరి వచింపఁ గేశవుం
డనఘుఁడు చక్రపాణి మనఃసాగర నాశివుఁ జూచి బ్రహ్మహ
త్యను వదలింఁజేయుగలదై కలనాదకుభప్రదంబు నై
తనరెడుమాట చెప్పెదను శివాన జయం బగు నీకు నీశ్వరా! 149

చ కలదు ప్రయాగ, గాంగజలఃగాహననిర్వతసర్వలోకని
స్తులకలుపాలివేగ, సురశోభితభాసురసవ్యరత్నకో
మలరుచిసాధపుగ, బుధశమండులమండితభాగ, భామిని
కలకరకంకణకన్యకానకమవిరాగయు నై వసుంధరన్ 150

తే ఆట్టిపుణ్యంపుఁజోట మహాత్మ యోగ, శాయి నానాస్పృశేవుఁ డస్తత్యభాభి
జాతుఁడు వసించుచున్నాఁడు! సరవి నతని, దక్షిణపదంబుననుబుట్టి ధిగణిమాఁడ

తే సరగఁ బ్రవహించుచున్నది శివారువరణ
సర్వజనపాపహరణ! విస్తారపుష్ప
భాగ్యకరయగు వరుణ తేనవ్యరదుసవ్య
చరణమునఁ బుట్టి పాలుచు శివలియులేక 152

క ఆసీనావ కమగునది, భాసిలె నారెండునదులు! పాపహరము లై
వాసిగనె సర్వభూతా, వాసునిచే వానిగుడుమ శివలినచోటన్. 153

క త్రిభువనముల శ్రేష్ఠంబయి, కుభములఁ జేకూర్పఁజాలి శివకృతప్రదన
ద్విభవమున నుండుతీర్థము, సుభగగుణా! కలదొకండు శివభావలకంబై 154

తే భోగినిగు నీకు దోసంబు! పోవునట్టు, చేయఁజాలిన దై పుణ్యశీమ యగుచుఁ
దనరు వారాణసీపుగ! దానిమహిమ, బలికెదను వేడ్కతో వినుభావజారి

— శివ కీర్తి రవర్ణన ము. —

తే విశ్రులకుచిస్వరత్వంబు శివి హసించి
వలఁపుగల్గెల మొలనూళ్ల శివలనఁ గలుగు

శవముచేనైనవేదస్య శవమున వివరగఁ
జాలఁ గోరిరి గురువులు శసారె భగ్గ!

156

చ. చెలువలు నాల్గుదిక్కులను శిన్నలరారెడుత్రోవలంబుగా
లలిఁ జరియించుచుండఁగను శిన్నుచే నెట్లువైనకాళులగా
వలిచెలుఁగంతః జూచి స్థల శిన్నని పోవుచునున్న జేమొకో
తెలియకటంచు విస్తయముఁ శిన్నకువలెక చెలంగె నీశ్వరా!

157

తే తుంగసారమందిరములు శిన్నహినకీరణ
నన్యగించుచునున్నవి శిన్నమినులనుఁ
బొడవులగులెక్కెములు గాలిఁ శిన్నదలి తూలి
మఱుఁగుఁజూచి వర్కుని శిన్నహితశక్తి

158

చ తరుణులలేటమోములనుఁ దమ్ములుచందురుతాలగోడలగా
సరగు సంత్రమింఁ గని శిన్నదసంఘము లెల్ల భాగింతి మై
స్ఫుందరవిందవ భ్యమును శిన్నచ్చుట శెంతయు నవ్వనంబులగా
గరముఁ దలంఁవయ్యె నతి శిన్న ఘనంబుగఁ బూని శంకరా

159

సీ. లేడు పరిశ్రమ శిన్న సంమోహనభేలఁజిత్రాఁ జాలము శు
తీరదాశ గృహస్థ శిన్న కాజలకేలిఁ జేలుచునుండిన శిన్నవలకును
నడ్డగింఁ జొకిండు శిన్న హరితోడఁ గలిసియుఁబరగృహంబులఁదమి శిన్న మెఱసి
చూపఁడు శక్తి స్వ శిన్నదరిసూరతంబుఁబోనాడి మఱియొక శిన్న పాలఁలియందుఁ

తే. గోఁ రొరులధాముఁ శిన్న గూటసాక్ష్యంబులుఁ జెప్ప రెపుడు సత్యశిన్నులగుచుఁ
జేయ రెవరిశ్రవఁ శిన్నదనని నాపురి, జనులు నాగభూష! శిన్నచతురభూష! 160

ఆ జవ్వనంపువేళ శిన్న జనులందుఁ గరులందు, మానమదముచుదము శిన్న మానువేళ
దానభేదనంబు శిన్నదంతింద్రములయందుఁ, ద్రాటి ముడియుఁ గలదు శిన్న దైత్యభేది!

క కుయిచెట్టుకాశికములుం, బ్రియదోషము లగుచునుండుఁ శిన్న రెంపారంగఁ
బ్రియదోషులు కారాపురి, నయముఁగ నున్నట్టి జనులు శిన్న నాగాభగణా! 162

క సారెకుసారెకుఁ జూచిన, వారిదగణమందు గలిర శిన్న వర్తనమటులే
తారాగణాకులీనత, వాళక వర్తించుచుండు శిన్న వరవృషదూధా! 163

చ పరఁగ మహాభిజంగరి శిన్న వారిత లైవరధూలిబుల్లలై
కరము సుచంద్రదేహ లయి శిన్నమృవిలాసిను లైసభామలా
పురవరమందు నీవలెనె శిన్న పొల్కుగనుండురు వింతనోపఁగా
సురుచిరగాత్ర! బీవతతి శిన్న సూత్ర! పవిత్రచరిత్ర! శంకరా! 164

ఉ ఆపురిలో మరాశ్రయము శిన్న నం దొగినిత్యములోలభాస్కరుం
దేవుననుండుఁ బాపహర! శిన్నద్యతముం డయి కాంతిఁ గుల్కని

- హృదయశాశ్వమేధమునఁ జక్రి మదంశెఁ దైవకేశవుం
దాపడఁ బాపుదేవుఁడగు నీ చచ్చటికిం జను నిశ్చయంబుగన్ 165
- ఉ పాపనివృత్తిఁ జెందఁగల నీ వాఁడవు పొమ్మని చెప్పె వెక్కిరి
శ్రీపతికింత మ్రొక్కి నుతి నేసియుఁ బిమ్మటఁ గాశికిం పిగం
బాపవిమోచనార్థమయి నీ బంధురభక్తినిఁ బూని దీక్షతో
గోపలియా మహేశ్వరుఁడు నీ గొట్టునఁ బోయెను దార్జ్య కైవడిన్ 166
- క నారద! శివుఁ డట్టులె చని, వారఁజూసి నచటిల్లి నీ వరము లోలుగా
సా శ్వమేధముం గని, కోరికద తీర్థములనుఁ గ్రుంకి సభ కిన్ 167
- ఆ విగతపాపుఁ డగుచు నీ విశ్వేశుఁ గోపుఁ
జూడ నరుగుదెంచి నీ సుఖగు నచటఁ
గాంచి వందనములు నీ కావించి నుతియించి
బలిశె నతనిగార్చి నీ భయముగదుర 168
- మ భువనేశ! హతదానవేశ! సుఖదా! నీ పుణ్యప్రదా! నీ ప్రసా
దవిశేషత్వముచేతఁ గాసి తలఁగెం దధ్యంబుగా బ్రహ్మహ
త్య వడిగ బోయెనుగాని యీపునుకమిన్ స్తమ్యులింజెంది యీ
యవనిం గూల దిదేమి కారణమొ నాఁకారీతి దెందంబునన్ 169
- చ తెలియదు కాన తి వ్యధముఁ నీ దెల్లముఁగా వచింపుమంచునా
వలిమలనిల్లువాఁ డడుఁగి వారనిప్రేమను గేశ్మంబున
గలదు విచిత్ర కారణము నీ గాసిల నేటికి నీకు నేర్పడం
దెలియఁగఁ జెప్పవాఁడ విను నీ లీలును సంశయ మింక నీశ్వరా! 170
- తే కమలకన్ధారములచేతఁ గ్రాలి దివ్య, పుష్కరినిరాజ, సంమై నీ పాలుపు మిగిలి
నాదుముంగల సురతలినిరసునేవ్య, మైనమడుగొక్కటియుఁ గలదదియుజగతి.
- తే తీర్థరాజము కావునఁ దివిరి దాని, యందు శ్రద్ధను స్నాతుండ నీ వైనయెడల
నంతఁ ధరమీడఁబడును నీ హస్తగతకి, పాల మద్రాన నీకుఁ గలపాలి యనఁగ.
- క భ్యాతిగను పేరు రాఁగల, దాతతముగ నెల్లవార నీ లానందింప
భూతలమున నాయది వి, భ్యాతిఁ గపాలప్రమోచనాఖ్యఁజెలంగున్ 173
- క. ఆని సురపతి యగుకేశవుఁ, డనఘం డగుశివునితో నాడిన వేడ్కం
జని తత్కపాలమోచన, మున శాస్త్రవిధిస్తునిం గోమునివరతిలకా! 174
- క. మునిగినఁ ద్రిపురాంతకుచే, తిని భాసిలుపునుక వదలి స్థిఁపైఁ ద్వరఁగ
జనులెల్లఁ జూడఁ బడియెను, మనసిజహరుఁ డంత నోమనమహితుం డయ్యెన్
- క. వనమాలి సుప్రసాదము, ననుఁ ద త్తిర్థంబునకును నలుఁగడలందు
స్తునుకొని కపాలమోచన, మనునామము సార్థకము గల నలఁరెం జుండి 175

ఆ దేవసూని! హరుడుఁగిరివిరి యిరీరిఁ గ, పారి యయ్యె నందుఁవలన దక్షుఁ
డతనిఁ బలువఁ దయ్యెననభ్యురమునకును, గర్వితుం డటంచుఁ గరుణ వదలి 177
వ అట్టితరుణమం చెల్ల వారిలు కుతుకంబున దక్షయజ్ఞమున కరుగుచుండి రంత.

— మందరిఁదై నన్నవలని జయ చూడవచ్చుట —

- క సుందరవఁ కందర మగు, మందరనగమందు హరునిమగువనుఁ జూడఁ
జంతువను వచ్చెఁ గౌతమ, నందిని యగు జయ కడిం గ నర్చిలి మించన్ 179
- క అయ్యెడ నొంటరిగా జయ, దాయుటయును దక్షపుత్రి గ దానిం గని యా
తోయజముఖ! నీవాకతచె, యత్నం పేము తెలియఁరా దయ్యె మదిన్ 180
- నీ విజయాఖ్య నలరారుఁ వెలఁదియు నీవెంటరా, దేవులుకు మోరమణి! యుగ
నాదేవిమాటల గ నాఁరమేశ్వరి విని పల్కె నొయ్యమ్! గ వినుము తమినిఁ
దల్లి తండ్రియునైన గ దక్షునిచేత నాహూతలై యజ్ఞంబుఁ గ్రీతిఁజూడ,
నరిగిరి నేదల్లియైనయహల్యతోఁ దండ్రియా గౌతమ గ తఁసికొడ,
ఆ యజ్ఞవాటమునకు గ యత్నంబుతోఁ బోవు, చుండివారివిడిచి గ యువిడ! నిన్నుఁ
జూచుటకును పేడ్కఁసొంపార వచ్చితి, నరుగుదేరవా! శుభాంగి నీవు 181
- క. హరుఁ డచటికిఁ జగఁడా య, భ్యురమునకును దక్షుఁ డిపుడు గ తరుణిమణిరో!
కరుణను రమ్మని పిలుచుట, కొఱ తెవ్వనిఁ బనుప లేదెఁకోరికమీఱఁ 182
- తే తాతపిలుపింపకుంట నత్యంతవిస్త, యావహం బయ్యె రాఁగలవా లతఁగి.
సకలసుమారులునువారిసతులుసుతులు, రోహిణీదేవిచంద్రుడుఁగూఁగిగుల్క
వ హదునాలుగులోకముల నుచ్చిరాచఁ జంతునిఁగములు మతల్లికలగుపినతల్లులు
ను దక్షభ్యురమునకామంత్రిణమ్మ వడసి, జన్మమునుఁ గన్నులారఁ జూడి
విన్నాణము గఁ జనుచున్నవారు నీవు నిమంత్రితవు కావా! రావా యని
జయ వక్కాణించె రంత 184
- క అవ్వుట వజ్రపాతని, భక్తుఁ గ నాలించి దక్షవరపుత్రి వెసం
డిమ్మవడుచ్చుమతితో, నువ్వులికము కలిగి కూలెననూపిరి చెడలఁ 185
- చ మృతసతిఁజూచిచూచి జయ గ ముంచినదుఃఖమునందు మున్గి వి
స్తృతజల మక్షియగ్గమునఁ జెచ్చెట జారుచునుండవేగ హ
సతి యని సుస్వంబుఁగనుఁ గ జాలఁగ నేడ్చి ధరిలి వారి ధూ
తలితివిచిత్రమంచుఁ గడు గ దల్లడమందెను సంయమిశ్వరా 186
- క ఆక్రందనరావమువిని, విక్రమమున శూలియైన గ విషకూతుఁడు బ
ల్వక్రగతి నేమి యిది యని, సక్రోధతను జయకడకుఁ గ జనుదెంచి వడిఁ 187
- తే గండ్లగొడ్డలిచే నరకంక మ్రాను, వదలి పుడమినిఁ బడులీఁగవలెను మిగుల
శిథిలమైనట్టి యంగముఁలౌదటనేలఁ, బడిన నిజసతిఁ బొడఁగాంచి గ పండ్లుగొటికి.

- క. ఎలికె వైయనుఁ గనుంగొని, లలనా! ధేదింబుబడిన పరగతి నీనా
కులసతి యా సతి హాలెనుఁ, బలుకవె యన నావెలం. ప భాషించె మునీ! 189
- తే. లీలభర్తలఁగూడి చెల్లెండు, సకల, దేశములవార లాదిత్యుఁ దేవమునులు
సవమునుఁ జూడఁజనఁగని ప జాకుడిట్లు, తనవిజ్ఞతఁ యుగఁ పధర్తమానె
చ అని పుతల్లి యైసతి ప యాత్మఁ దలంచి విపన్నయై వెల
గనులనుబాష్పము ల్దొరఁగ ప గాసిలి కూలెను పట్టినింతతో
నని వచియింప భీతిదము ప నా ఎలుకు నివ్వని రోషముగ్నుడై
కంబడె రుద్రుఁ డాయెడినుఁ ప క్రూర్యము శౌర్యము పిచ్చులింగఁగ 191
- ఉ. రుద్రుఁడు క్రుద్ధుఁడైతలఁచి ప రూ నిఁ దత్సకలాంగకంబులఁ
భిద్రములేక పావకుని ప చిత్రపురోచులు నిగ్గుంచె సం
భద్రులు వీరభద్రముఖవర్యగణంబులు కేసరీముఖుల
రుద్రులు గాత్రరోమజులు ప రోషముతోడ జనించి రంతట 192
- తే. తద్బలంబులఁ గూడి గంధర్వసేవ్య, మానమందరగిరినుండి ప మహాలింగాల
కలుగు తుహినగిరిం జేరి ప కింఖలమ్ము, దాల్చియొచ్చిదడుఁడిపధ్వముఁ పిర్తి

— హరివంశీధర్మము దక్షయజ్ఞధ్వంస మొనర్చుట —

- ఉ. చేయుచు నున్నచోటికినిఁ ప శిచ్చెవచ్చెనుఁ క్రూర్య మొప్పుఁగా
నాయెడ వీరభద్రుఁడు మహాబలశాలి కుజేరదక్కునం
బాయక నిల్చి శూలమును ప బాహువునం దగఁదాల్చి యుద్ధతిం
దోయజనేత్ర యైన జయ ప దుస్సహజైన తదధ్వరంబున 194
- క. ధరియించి పూర్వదక్షిణ, ధరశీఘ్రమందు నిలిచెఁ ప దత్తధ్వమునఁ
వారుఁడు త్రశూలధరుం డై, గురురోషముతోడ నిలిచె ప ఘోంకృతిమై
- చ. అట్టియెడ 195
- క. నారద! శక్రపురోగము, లైరహిదేవతలు సర్వయత్నులు మాను
ల్భిరు లట వీరభద్రుని, వీరుని హరివదనుఁ జూచి ప విస్తయపడుచు 197
- క. ఇదియేను హేతునో యని, మదిఁ జింతిలుచుండి రవుడు ప మహినుజ్జ్వలభ
ప్రదనీలదేహకాంతులు, విదితంబుఁగ సర్వదిశలఁ వెలుఁగుచు నుండఁ. 198
- క. చిలువల శెనయగుతూపులు, విలుదొనలును వేగ లాల్చి ప పితరులదొరవా
కిలిఁ గాచుచుండి వెడలెను, బలిమి గణనాథుఁ డల్ప ప భావించి వడఁ 199
- చ. వచ్చుచున్న జముని ప వావిరిఁ జూడఁగాంచి, వీరభద్రుఁ డంత ప బృథులశక్తి
నొక్కికరమునందు ప నుజ్వలపవనిభ, శూలమును ధరించి ప సారిది మించి 200
- క. విలుఁగొని రెండవచేతనుఁ, జలుకుల మూడవదియైన ప చేఁదాల్చి గడఁ
నలి నాల్గవకేలం గొని, బలుఁడుగుయముతోడఁ జోరఁ ప బాటించి మడిన్. 201

వ ఎదిరించినిలిచిన గణేశుని గాంచి సహింపక కినుక నిష్టభుజం శుభదక్షిణంపు
సామి పెక్కువారసములను ఖచ్చింసి ప్రాసూపముఖసా నమ్ములఁ గరంబు
కరమ్ములఁ దాల్చి యాతని వధియింపఁ బూని నిలిచినఁ గని వీరభద్రుడు రాద్ర
రసోల్లసితమూర్తియై మహార్థవంబునం దిరుగు మందరనగమ్ముచందమ్మునఁ గద
నమ్మునఁ జెలరేగి తిరిగి సనాతనుఁ డగుజముని సమయింప సమకన్తి మత్త
వేదండ శుండా దండ సన్నిభ మృగునిజభుజదండమందు మండితమ్మగుకోదం
డమునఁ దండోపతండములగు బాకాండముల నరివోసి పూసినఁ జూచి కా
లుడు లయకాలునిభాతి తేగి లద్బాగాములను నడుచునె ఖండించె నిట్లా
మహాత్ములు శరచాపధరులై పరస్పరజయకాంక్షఁ గలిగి పోరిపోరి కత్తిసిక్తాంగు
లగుచుఁ బూచినమోదుగులవలెరాజిల్లి రపుడు వీరభద్రుడు విజృంభించి స్త్రాగ
నారాచములఁ బ్రొద్దుకొమరుని బిట్టల్కొట్టిన నతఁ డట్టె సొమ్మసిల తూట
వ్రాలి చిన్న పోయినమనంబుఁ బెడమొగమువెట్టుకొని దురముఁ జెయుట
వదలి నిలిచె నంత గణేశుడు నిరాటంకముగ యజ్ఞవాటంబు సొచ్చెనని పుల
స్త్యుడు చెప్పి మఱల నిల్లనియె

202

చ సవనఁపుశాలఁ జొచ్చినవిశాలయశస్సుని నగ్గణాధిపుం
దివిజాలు చూచి బాణములఁ గణేశువఁగైకొని నిల్పి రంత భూ
దివిజాలు వాసవాదులునుధిగులు పన్నగ సిద్ధసాధ్యులు
భవనతుల్లిగాధిపులు పుణ్యులు చక్రధరు ల్పనిశ్వరుల

203

గంధర్వవసువులు కదనశూరులు నవగ్రహములు ద్వాదశిరవులు యక్షు
లును సూర్యకులజాఁగి మనుజేశ్వరులు చంద్రవంశపురాజులుభానుంగు
లగుయక్షు లేకాదేశ ఖ్యుగారుదురు కింపురుషులు భోజిరస్యపులు,
భవ్యవిశ్వదేవభద్రులు దివిజుల దానవులును మఱిదక్షయజ్ఞ
లే వాటమున కేగుదెంచిన భవ్యులెల్ల, నుద్ధతి నుదస్త్రపాణులై యొక్క మొగద
మూగి యెరించి నిలిచిరిభూతశక్తిమోనికులచంద్ర! విమల విజ్ఞానసాంద్ర!

ఉ ఆయొడ వీరభద్రుడు మహాసురముఖ్యులఁ జూచి విస్ఫుర
త్సాయకచాపధారియయి చయ్యన వారి నెదిర్చి గాయము
ల్లాయము నందు నేర్పడఁగఁ గాండములం బఱగించి యార్వనా
తోయము వారు ధీరులయి వోళ్లలశక్తులు పెంపునెందఁగన్

205

తే. వీరభద్రుని నొగించి వివిధ ఘోర, శస్త్రవర్షంబు గుఱిపింపఁజంచరింప
కతఁడు తద్బాణములనెల్ల నతులబీక్షితరంబులఁ జూడిచేసి భరణి గలిపి

క వెంటనె శస్త్రాస్త్రంబులు, వింటను సంధించివ్రేయవెఱచి సురాడు
లైంటించి యతనినోడను, దంట జేయంగలేక తహాపడుచున్.

207

వ మన మితనిచే జంపఁకగినవార మైతి వని యెంచి యూరక నిలిచి జచివ్యచేయఁ
గోరరై రంత జిహ్వామాను లగుమహర్షు లెచట హవిస్సును భాగించి దేవతా
ర్థమై హోమముగావించుచుండిరో తదవృష్ణమధ్యభాగమునగానాథుఁడు నిలిచె
నయ్యెడ 208

హరివీరధర్మశ్లోక బోధుట. ౭

క హరివదనుని గణనాథుని, బరమాద్భుతవేషుఁ జూచిఁ | భయమున నునులా
వరహోత్రమునూనుచు శ్రీ, హరిశరణముఁ జొచ్చి రపగ | తానందులునై 209
క దిగులాంకి మునులం గని, భగవాహునుఁ దైవచక్రి | కరుణదలిర్ప
వగచేలఁ జూడుఁ డిపు డా, ఎగతునిఁ బరిమార్చువాఁడ | బంధురశక్తిన్ 210
మ అని వారందఱ మూడించి హరియు | ద్యచ్ఛార్మకాంభుద్వై
ఘనదేహవరణఁ దారణభుజం గస్సార ఘోరాస్త్రముల
తోని శార్ఙ్గంబునఁ గూర్చి యార్చి గణపుం | గ్రోధంబుతోఁ జూచి నై
చెను వక్షస్థలిఁ దాకునట్లు పెలుచం | జీజేలు మోదించగన్ 211
క. మునినాథ! యమోఘముగా, వనజాక్షుని తూపు లతని | వరదేహముఁ దా
కి నిరస్తశక్తితోఁ బడె, గననాస్తికువలన నర్థి | గణములమాడ్కిన్ 212
క అది కని బిట్టల్కా హరి, గదవైచిన శూలమునను | గణపుండు దానిం
జదియఁ గొట్టెను ధరఁబడ, విడితాబుగ నెల్ల రంత | విస్తయపడగన్ 213
శా ఘోరాస్త్రంబులు వ్యర్థమాటఁ గని బలహీనంబుతో శౌరి యా
వీరాగ్రేసరు దివ్యబాణతతుల | న్వేవేగ నొప్పించినా
ధీరత్వంబున వీరభద్రుఁ డొకటా | దీక్షాంబకశ్రేణుల
సారానేకశరత్రిశూలగదలం | జక్కాడె నత్యుద్ధరిన్ 214
క గదభగ్ను మైవహరితా, బొదలినకినుక స్తలంబుఁ | బోతే బోతేనైవం
బదరక గదచే దానిం, బదఁ పడి నుగ్గాడె నతఁడు | పరమమునీంద్రా 215
ఆ హలము విఠిగిడిన | హలధరుఁ డగుశౌరి, ముసలసాధనమును | మోహరించి
వ్రేయ హలముకరణి | వెస వీరభద్రుఁడు, దానిఁ ద్రుంచి త్రొసె | ధరణిమీద
క ఆరెండుచదియుట న్గని, వారిజనాథుండు గరుడ | వాహనుఁ డంతం
గ్రూరతఁ జక్రము వైచెను, వీరునిఁ జెండాడుటకును | విశ్రుతశక్తిన్ 217
మ మునినాథా! హరిమీనరూపధరుఁడై | పొల్తూరశక్తిన్మథుం
డనువానిం గబళించినట్లు గాపుం | దావేళఁ జక్రస్థిం
గని శూలం బటవైచి దానిగడియ | గాంతించి మ్రొంగె న్నహ
ఘను లౌరా! యని చూచు నుద్ధతిమెయిం | గ్రౌర్యంబు పెంపొందగన్ 218
తే చక్రమును మ్రొంగఁ గనుఁగొని | శౌరి లోప
తామ్రనయనద్యయింఁడయి | దర్ప మొప్పు

వచ్చి యవ్వీరుబాహులబలిమి నదిమి
భూస్థలంబునఁ బడఁద్రోసెఁ | తొడలుశక్తి.

219

సీ గణనాథుఁ డచ్యుతుఁకరములఁ దొడలనిచ్చేషణుఁడైయుండఁజిత్ర మొప్పుఁ
దిద్వక్తముననుండి | తలరుధిరోద్ధారసహిత మై చక్రంబు | చారిపడినఁ
గని దానిఁ గైకొని | కైటభసంహారి కదనంబునను వాని | వదలె నంత
సిగ్గుతో గణపుండు | శివునన్నిధిని జేరి దైత్యాదిచేతనుఁ | దవకు సంభ

తే వించిన పరాజయముఁ జెప్ప | విని హరుండు
రోషతామ్రాయతాక్షుఁడై | రుధిరసిక్త
కాయుఁ డగువీరభద్రునిఁ | గాంచి నిశ్చ
సింఘ నాగంబుకైవడిఁ | జెలఁగి యపుడు

220

క ఉద్దవిడి నతనిసశరుం, దద్దయుఁ గావించి యానఁ | కగనిడి వడిగా
నుద్దిష్టసానంబున, నద్దికమున నునిచె శూరు | శౌరా యనఁగన్

221

అ శూలధారి యగుచు | బాటుకుఁజూపులకొడఁ, గాళివెంటగాఁగఁగ్రార్యమొప్పు
యజ్ఞవాటమునకు | హరుండు వచ్చినఁ జూచి, వెఱచిరచటిమునుటువనుతచరిత

క శిరమునఁ బెంజెడ లొనరఁగ, నురుగు ద్రక్షాంబికముల | నుగ్రుం డగుశం
కరుఁ జూచి కుబ్జమాతాం,తరమున హరి దాఁగి నిలిచెఁ | కథ్యలగతుఁడై

223

తే అష్టవసువులు హరుఁజూచియతులభీలి,జనిరి సరిదాహ్య యగుసరస్వతి జనించె
నీతనా నొప్పు ప్రఖ్యాతిచేత గపుడు, మానికులచంద్ర! సద్గుణమహితసాంద్ర!

క. భీకరనేత్రత్రయముల, వీరకు వృషకేతనముల | వెల్లఁజివారై
యేకాదశరుద్రులు హరుఁ, దాకి దిగుల్యలన చెడలిగిరఁగారి కొగిన్

225

తే ప్రవిమలవిశ్వదేవులు, పవనాశ్వనులనలసాధ్య | భాస్కరముఖ్యుల
సవనార్తాభూపంబుల, నవఘోషముగ మ్రొంగుచుండి | హరుఁ జెం భువిన్

226

— శివుఁడు దక్షయజ్ఞధ్వంసముఁ జేయుట —

తే పడిరి తమ్ములపగవాడు | భయమువలనఁ, జొక్కలనుఁగూడి - తిరిఁజూపుచున్న
వాడు నయి వై | పడిలేచివచ్చి, మింటఁ జేరితనచోట నిలిచెను | శివుచరిత 227

క అతులితకళ్యపముఖమును, లలితక్తిదలర్పణుచ్చహస్తులు నగుచుగ
శతరుద్రీయజంబును, మిలిమిఱఁగఁ జేసి మ్రొక్కి | మెలఁగిరి భీరిన్

228

క మాటికి మాటికి దతుని, చోటి బలుం డైనహరుని | తొడఁగని భీరిగ
భాతేశాదిమహాసుర, కోటులకడఁ గృపణ యగుచుఁ | గూయుచు నేడ్చెన్

229

వ అయ్యెడ మునీంద్రా! కోపావేశుఁ డగురుద్రునిచేతఁ గొందలు తలప్రహరు
లగుచుఁ బడిరి కొందలు సాదతాడితులై కూలిరి మఱికొందలు శూలఘాత
కోర్వఁజాలక మగ్గిరి పసికంటిమంటచే గొందలు నీల్గిరి ఇక్కైవడి వర్తింఘ

చుండఁ, బూషుఁ డనుసూర్యుఁడు వెక్కిరింపఁగూరకకసులను జేవరలనుఁ
జక్కాడుచున్నముక్కంటిం గని వెక్కసఁడి వక్కఁగఁ జేతులు చాచి మిక్కిలి
వడి నతనిఁ జిక్కించుకొని సుక్కింప సమకట్టి వచ్చుచుండ విలోకించి కఱ
కంటుఁడు కనలి నలిరేగి పూషునిహస్తముల నొకకేల నొక్కిపట్టి యతనివ్రేళ్ల
తుదలనుండి రక్తఘాత లవ్వారిగ వెడలుచుండినను విడువక సింగము మృగ
శాబకమునుఁ బట్టి యవనీలఁ గ్రిప్పివై చినకరణి మహావేగమునఁ గాంతిమంతుఁ
డగు దివాకరుఁ జిరజిగఁ గ్రిప్పివేసినఁ దద్బాహువులు లేగిన సన్ననినరముల
ముడులుకిలిగి కులుచవయ్యె హనుఁ డంతట రక్తమందు దోగిగ వేడివెలుం
గునుఁ గని వదలిపెట్టి మఱియొకవో¹³ 48 గ నని చెప్పి పులస్తున్నాడు వెండియు
నిట్లనియె

230

చ. పురహరుచేత భంగపడి | పూషుడు కండ్లగిలించి నవ్వి యో
పురుషవరేణ్య ! చివ్వకునుఁ | బొందుఁగ రమ్మని | సారెసారెకుం
బరుషఃపుమాటలం బిలువ | భర్తఁడు రోషసమన్వితాత్మఁ డై
యురవడిఁ దద్రదంబుల మహాత్కటముప్పినఁ గొట్టె వారదా'

231

ఉ కొట్టినతోడ దంతములు | గొట్టుచ కాలెను భగ్నదంతుఁ డై
నెట్టన నెత్తు రొల్కగను | నిగ్గతసంజ్ఞ నతండు శీఘ్రమే
గుట్టుగఁ గాలె వజ్రహతఃగోత్రము కైవడి వింతదోషఁ బర
దిట్టరి యాభగుం డనెడుదివ్యదివాకరచేతఁ మధురన్

232

తే శోణితము మీనఁ గారఁగా | సుక్కిపడిన
పూషుఁ గని ఘోరరూపుతోఁ | బొదలి మండు
నట్టికన్నుల వృషభవాహనునిఁ జేటి
చూడ నాగోపపతి వానిచూడుకొ లణఁగ

233

క. కరతలమునఁ గన్నులపై, నురవడిదాటించి యతని | నుర్వినిఁ ద్రోసె
సురలకు డ్దోభ మొనర్చుచు, బరమాద్భుతశక్తితోడఁ | బరమమునీంద్రా

తరువోజ సకలమరుద్గణపావకనిర్జగతసంఘము శక్తపురస్కర మై
ప్రకటితశీలిని బంధురదుఃఖ మోవారిగఁ బుట్టి దిగంతరభూ
మికి వెనఁ బోయిరి వారలు పోగని | వించినభక్తిని నోణపుదా
చకతసుకారులు చక్కఁగ నిల్పిరి | సన్నులిచేయుచుఁ బ్రాంజలులై

235

చ. హరుఁ డటమీచఁ గోపపడి | యభ్యురశాలను దైత్యదేవతా
వరులనుఁ గాల్చి జూడఁ గని | బాధను వీరులు కొండ తాముడ
వరుసఁగఁ గూడుచు న్నతులుగ వారక చేయుచు నేగి రన్య లా
పురహరుఁ జూచి వెం గులుఁ | బొందుచు నీర్లిరి సయమిశ్వరా!

236

లే. అపుడు భర్తఁడు నేత్రత్రయమునఁ బావ
కులనుఁ జూడఁగఁ దద్భూరిఁ ఘోరదృష్టి
వలన నవి భస్మమయ్యెను ॥ పడిని నగ్ను
లెల్ల సమయుటఁ గని భీతి ॥ యెసఁగుచుండ

237

డి యాగము దివ్యరూపమృగమై యచిగ్మత్యతప్తమృగంబునం
దీగయెలుంగు విక్లబగఁగిన్దీని నుల్లసీల న్వడింపనం
గాఁ గని కాలరూపమునఁ ॥ గ్రాలుచు నున్న మహేశ్వరుఁ డుద్ధరి
బాగుగఁ జావమం దపుడు ॥ పాశుపతం బటివోసి కిన్నరతోన్

238

ఆ. అనుసరించి వెడలె ॥ నందుపై నర్థము, చే జటాధ రాఖ్యశివుని కధ్వ
రంపుశాలనడుమ ॥ రాణించె మింట న, ర్థమునఁ గాలరూపితనుఁ జెలఁగి

239

క. చెప్పఁబడుచున్న వాడని, యప్పరమమునీంద్రుఁ డాడ ॥ నాలించి ముదం
బుప్పతిల నలెనితో ననె, నప్పుడు నారదుఁడు విస్తరయావహుఁ డగుచు

240

— కాదుని కాగ్యరూప నిర్ణయము. —

చ. పరమమునీంద్ర! నీవిపుడు ॥ భర్తఁడు కాలతనుండు వ్యోమగో
చరుఁ డని నాకుఁ జెప్పితివి ॥ చక్కఁగఁ దల్పితిలక్షణంబుల
గురువయఁ జెప్ప నర్హుడ వగుంబిత లేజ! యటంచు వేడ సు
స్థిరమతి యాపుల స్త్ర్యమునిశేఖరుఁ డిట్లనిచెప్పె నాదృతి

241

మ. కర మెవ్వఁడు జగద్ధితేవుఁ డగుచు ॥ గ్రాతెన్న భోవ్యాప్తితో
బురనాశుండునుఁ గాలరూపియును నై ॥ పూర్వాగుతచ్ఛద్వభీ
కరరూపంబు వచించెద నివ్వినుము వీఁ ॥ కర దాన నిష్కంశయుం
బు రహి ॥ గల్గును నీకు నిర్తతి మహాపుణ్యాత్మ! సత్యంబుఁగా.

242

చ. ఆశ్విని నాల్గుచరణములు భరణి చతుష్పాదములుఁ గృత్తికాప్రథమాంశముఁ
గలిసి కుజక్షేత్రమై రాణిల్లుమేషరాశికాలరూపుఁ డగుహరునకు శిరం బని
చెప్పఁబడును కృత్తికాంశత్రయము రోహిణి నాలుగుపాదములు మృగశిరా
ర్థంబుఁ జేరి శుక్రక్షేత్ర మగువృషభరాశి శివునకు ముఖమని కలుకఁబడును.
మృగశిర్ష రెండంశలు కార్తీక చతుశ్చరణములుఁ బునర్వసు మూడుపాదము
లుఁగూడి బుధాలయమై వెలుఁగొందుమిథునము గగనస్థుండగుశూరికి భుజద్వం
ద్యమని వక్కాణింతురు పునర్వసుశిష్టాంశముఁ బుష్యమి నాలుగుపాదములు
సర్పనక్షత్ర చతుశ్చరణములు మిరితమై చంద్రనక్ష మగుకర్కటకమధ్వరధ్వంసికి
బార్హద్వజ్యమని నుడువుడుకు మఖ నాల్గంశములు పూర్వఫల్గునీచతుష్పాదము
లుత్తరాప్రథమాంశముఁ దివిరి రవిగృహమై రాజిల్లునింహరాశి పరమేశ్వరునకు

హృదయమని భావించును ఉత్తరాశ్రపాదములు హస్తచతురంశములుః జిత్రార్థముః తొలిచి బుధుని ద్వితీయస్థానమైన కన్యారాశి శంకరునకుః గుఱియని భావించును చిత్రానక్షత్రార్థము స్వాతి నాలుగుపాదములు విశాఖ మూడు చరణములుః గలిసి శుక్రునకు రెండవయిత్తై తనరాకు తులారాశి రుద్రునకు నాభియని యాడుదురు ద్వితైవత్యైకాంశము నమారాధ నాలుపాదములు జ్యేష్ఠాచతుశ్చరణములుః గొడి కజానికి ద్వితీయతైత్రమై భాసిల్లువృశ్చిక రాశి శరద్వనకుః బురుషాంగ మని వచియించును మూలపూర్వాషాఢాష్టాంశములు సుత్రం పాథప్రథమచరణముః గలిసి గురునికి గృహ మగుధనుస్సుమ హేళునకు మారు ద్వయమని తలంతురు ఉత్తరాషాఢాశ్రపాదములు శ్రవణచతురంశములు ధనిష్ఠార్థముః గొడి ఇనితైత్రమై శోభిల్లుమికిరాశి భూలేళునికి రెండుజానువులని యొన్నుదురు శ్రవిష్టాంశములు శతతారాచతుష్పాదములుః బూర్వాభాద్రమూడుచరణములుః గొడి ఛాయాపుత్రునికి రెండవగృహమై యుల్లసిల్లుః గుంభరాశి మృత్యుంజయునకు రెండుజంఘలని వినఁబడుచున్నవి. ప్రోవృపదాంశము సుత్రాభాద్ర నాలుగుచరణములు రేవతీచతుష్పాదములుః జేరి గురునికి ద్వితీయతైత్రమై వన్నె కెక్కినమీనరాశి గిరిశునకు రెండుపాదములని వక్కాణించును నిక్కమని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె

243

ఉ నారద! కాలరూపమును నాగవిభూషణుఁ డిట్లు తాల్చి తాదారుణకౌప మొప్పు గడు నదర్శితుడై సవనాగ్ని నల్లజీఘారము నైనశస్త్రమునఁ నొట్టిన స్రుక్కుచు ఋత సన్నిభాకారముతోడ వింట నది క్రాలిం దయ్యెను భీతివెన్నానన్

244

క. అనిపలుకు పులస్తున్యని గని, మనసారంగ నారదుండు నమరల నడిగె నోమునినాథచంద్ర! యిత్రజీ, ఘనమతిమై సీవు నాకు న గాంక్ష తలర్పన్

245

ః ద్వాదశింసులః గ్రమమున, నాదటఁ దెలిపితివి వాని న యాకారంబుకాదకువును సంచారము, సాదరమతిః జెప్పవలయు నర్హభణితులన్.

246

క అని ప్రార్థించిన విని ముద, మునఁ దద్రూపాదివిధిము న మోసనెడుభక్తి నిన్వినిపించెద నెచ్చది విను, పని వక్కాణింఁ దొడఁగె నాతని కలమన్

247

— ద్వాదశరాసులహుక్రమము. —

సీ. కాంతిమేషమజావి కాధనాదిసమాన మూర్తియౌ దానికిఁ న బూర్ణభాన్యరత్నాదులందును నరమృతమాలనశాడ్యలచ్చన్న కలితస్థ నలములందుచో టది నిత్యంబు న శోభితకాసార పుల్లాబ్ధినైకత నేధూములందుఁ దిరుగును, వృషభంబు న తివిరి సన్నిభ దేనుకులములఁ జరియించు న గూర్చిదానితే కలమి కృషికుల నేలయె న యిక్కయుగ్గమమలశయ్యాసనపరిగ్రహంబు నైన

- కామిని పురుషదూపంబు 1 కలిగి వీణఁ
బుట్టువాద్యంబు ధరియించి 1 పాలుపు మిగిలి 248
- వ గీతన వ్రసశాలల నెపుడు వసించుచుండి యది వెండియు 249
- క. భేలారతిమై నిత్యము, వాలాయము తిరుగుచుండు 1 భర్తం డిట్టి
లీలను చేసినాత్మకుఁ డై, పాలి న్యెలుఁగొందుచుండుఁ 1 బరితృప్తుం డై. 250
- తే కటకదూపంబు కలది కి 1 ర్కటక రాశి
వారిసంస్థితి వెలసి కే 1 దానహూప
పులిసభాసురభూములఁ 1 తొలుపు మిగిలి
యది చరించును నిత్యంబు 1 హర్ష మొదవ 251
- క వారియుత కాననదుర్గమ, గురునగరలములవిశేష 1 ఘోరపుగుహలం
గర మొప్పుచుండిఁ బోయల, కిర వగుపల్లియలఁ గరుగు 1 హృచ్చస్థితిసోఁ 252
- కా భావారూపిని ప్రేపిడిపికకరప్రభాతయతా కన్యతా
రీవిన్నిత్యము స్త్రీరతిస్థలమునకా 1 రేవక జరించుకా గమికా
సావిం దప్పక వెల్లునడ్వలములొ 1 స్థానంబులందుండి తా
వే వీభావపణక త్తయతా నరుగతి 1 స్విచ్ఛాణ మేపాఁగన్ 253
- ఆ త్రాసుఁ గార్చిఁబట్టి 1 తతపురాతన వ్య, వాటముల వసించు కీటరాశి
శూఃకీటరూపశోభితమై గర్త, ములనుఁ బుట్టలందు 1 ముదముతోడ 254
- క తిరుగుకా దవి విషగోమయ, పరిమితకటాదిదీర్ఘ 1 పాపాణములం
గరకరనుండును నిత్యము, భరితతపోవిశ్లేసాన్త్ర ! 1 పరమముసీంద్రా! 255
- తే వాజిజఘనంబుపోలి 1 వజ్రలునట్టి
కార్ముము సింగిణిని దాల్చి 1 కాంతి గుల్క
వాజిసూంస్త్రవేయై 1 వన్నెకెక్కి
గజనభాదులస్థాయియై 1 క్రాలుచుండు 256
- ఆ మకరముఖము కలిగి 1 మకరాఖ్య నలరారి
యెద్దుమూపురమున 1 నెలమియణముఁ
గలిగి నదులఁ దిరిగి 1 కడలిలో నర్థించు
మకరరాశి యెపుడు 1 మహితశక్తి. 257
- ఆ. కుంభపురుషుఁ డెపుడు 1 నానకాని భుజశీర్ష, కైతవాలయములఁ 1 గ్రాలి తిరిగి
నీటఁ గ్రుంకి పొదలి 1 నేర్పుతోఁ గల్గెన్ము, వారియిండ్లపొంత 1 జేరియుండు.
- ఉ. మోనముమోనయుగ్మతను 1 మించినకాంతఁ జెలంగుచు న్నహ
జానకదాభిరీకముల 1 సౌఖ్యముతో వివారింపుచుండి స
న్తానితపుణ్యదేశముల 1 భార్గవభూసురవేత్తభూములకా
మానక స్థాయియై మెలఁగు 1 మంజులలీలఁ జెలంగి నారదా! 259

సీ కడుభక్తితో నీకుఁ గ్రహమున మేషాదులైన నట్టిరాసులఁ నలరునట్టి
 లక్షణంబుల నెల్ల నలవిహితఁ జెప్పితి భవుఁ డిద్వరాన్నినిఁ బట్టి సర్వ
 భవనంబులకు హితంబునుఁ జేసినట్టి యీశ్వరమరహస్యంబుఁ భావ చలర
 బలికిఁ గావునఁ బాపహరంబునై పుష్కలదంబునై న పాలులు మిగిలి,
 తే భద్రముల నిచ్చి పాపంబుఁ బోఁజొలి, పరమపుణ్యప్రదంబునై న పరిభ్రష్టు
 నట్టి దీనిని నెవ్వనికైనఁ జెప్పఁ గూడదు నిజంబుఁగా నీవు నీకులయమున
 క తోయజసంభవసుత! తమి, నీయొనింకొకవిశేష న మెఱిగించెదనీ
 తోయము విని ముడముందుము, పాయును నెఱుసులునుబుణ్యపదమబ్బునొగి

— పులస్త్యుఁడు నారకునకు నరనారాయణులవత్సక్రతుముఁ జెప్పుట. —

తే. భవ్యతనుఁడైన బహ్వాచర బ్రహ్మమునకు
 భర్తుఁడనుపుత్రుఁ డుదయించె న దాల్చి మిగుల
 నతనికి నహింస యనుపేర నలరునట్టి
 భామినీమణి భార్య యై న పరిభ్రష్టులై 262

క. ఆరమణీగర్భంబునఁ గూరించి హరికృష్ణు లనెడికొమరులు మఱియు
 నారాయణనరనాము ల, పారపరాక్రములు పుట్టి న భాసిల్లి రిలగా 263

క. వారలలో హరికృష్ణులు, పారపుసంసారసరణఁ న జాలించి ముదం
 బారఁగ యోగాభ్యాసులు, నై రహిఁ జెన్నొందిగంత న వార్షముతోడగా. 264

క నారద! పురాణములు నా, నారాయణనరులు లోకనాథహితేచ్ఛం
 గోరి తపంబునుఁ జేయుట, కై రయమున దుహినగిరికిఁ న గదలిరి పూనిగా 265

క చేరి కని రచట గంగ న, పారభవత్రాసభంగిఁ న బావన విలస
 త్సారంగహస్తమస్తక, సారస్థలసంగ నతులఁచారుతరంగగా. 266

క గంగావిస్తృతతటతల, మంగళకర బదరికాశ్రమ గతీర్థమునం
 బొంగుచు వసించి పరు మది, సంగతునిఁగఁ జేసి తపము న సల్పిరి భక్తిగా. 267

తే తపనసములైన వారిట్లు న తప మొనర్చు
 జగములన్నియు నెఱపుతోఁ న జాలఁ గలఁతఁ
 జెందె నింద్రుఁడు దానిచే న గుంది కంది
 జెందమునఁ గొంతవడిఁ జింత న పిఁకొనంగ 268

క ఇది యేమివింతయో యని, పదఁపడి కారణము నెఱిగి న భంగ మొనర్చు
 గునిగొనుతలఁపున నచ్చర, ముగతలలో మేటి యగుచు న మొనసినరంభగా 269

మానిని ఆయ్యొడఁ బంపె దదాశ్రమభూమికి నంతలెన కంతుఁడు న దుర్దముఁడై
 చయ్యునఁ జాతకిసాలయసాయక న సంపద మిత్రవ్రసంతుఁడు రా

నెయ్యమునం జనె నేర్పున వారలు నీటొడవం గుమిగూడి యటగ
అయ్యరె నాగ యధేచ్ఛవిహారము నత్యధికంబుగ నెవ్వ రొగిగ 270

— వసంతవర్షవర్షము —

క. భాసిలె నంత వసంతము, భాసురశుకశారి కాని బహుఁడీరవా
ద్యాసంతము సుమచరిమళ, వాసిలేదిగ్వంత మగుచు నెవను ధాన్యలిపై. 271

ఉ. రాలినయాకు లొప్పి కడుగిరమ్యరవిప్రభకల్ల ధూన్లలిం
జాల వెలుంగఁజేయుచును నంతతము న్విలసిల్లె మోదుఁగుల
లీలను గోయిల ల్లిగుల నేతచిగుళ్లను మెక్కి నిక్కి బ
లోలుచుఁ గూసె గాముకులు నొక్కియు సోలియుఁ జింత సెందఁగఁ. 272

క. నారక వసంతసింహము, వారని కింకిరిని శిశిరవారణమును గం
భీరతః గింశుకనఖముల, భారుణి వెసఁ జిల్పి పాలించె నదర్ప మెలర్పఁ 273

క. బలిమిగ దుషారనాగము, నిలఁ గూర్చితె ననుచు నవ్వె నెలమి వసంతుం
డలలోధ్రకుండకుట్టల, సలలితహాసములచేతఁ జతురత్వముగఁ 274

క. తనపుత్రుఁడు తనకంటెను, ఘనుఁడై యామ్యాశనుండఁ గని నే నిచటం
జనరా దనినటువలెఁదా, ధనదునిదిశ సంచరించె నదరణి యధేచ్ఛఁ 275

నీ కాంతిమైఁబూచినకర్ణికారవనంబు లవనిశపత్రము నెలమలహేమ
రమ్యభూషణవలె నరాజిల్లె నీవము ల్పార్థివసన్తాన్యభవ్యకాజ
సుతకింకరులమాడ్కి నశోభిల్లెఁ బుష్పితోజ్వలరక్తవంజితచారువనులు
రిహిని వసంతభూగరమణుని కడఁ గ్రాలు సంగ్రామశోణితక్షతులునైన
తే. భటుల కైవడి రాణించె నవనములందుఁ, దేశరిల్లెడితేఱులు నెనిది పింజ
రితములై సఖరాకను నంతత పులకితాంతరంగాత్తమా సజ్జనాధిః జోలి.

ఆ. ఏటియొడ్డులందు నెసఁగు ప్రబ్బలితఁగ,లిలను మల్సమాన వృక్ష మేది
యనుచు వ్రేల్లుఁ జూపి నయాడెడికైవడిఁ,బుష్పగుచ్ఛపటలఁబొలుపు మిగిలె

వ. దేవమునీంద్రా! బదరికాశ్రమమునందు రక్తపలాశకిరణసంకాశ దేహయునుఁ గిం
శుకచరణయును, వికసితాబ్జవదనయును, బిల్వఫలకుచయును, వికసత్కుండదం
తయును, మంజరీకరవిరా జితయును, బంధూకాధారయును, సింధుకనవాం
కురయును, బురుషకోటిపివ్యనాదయును, గంఠోలవస్త్రయును, మయూర
వారభూషణయును, సారసారావమంజీరయును, బ్రాగ్వింశరసనయును, మద
హంసగమనయును, బుష్పమాలాంశుకయును, సంసర్గరోమరాజిరాజితయు
నైన వసంతలక్ష్మి సుప్రాప్తం బయ్యె నంత 278

క. నారక! నారాయణుఁ డిం,పారఁగ నావేళ బదరికాశ్రమభాగ్యో
దారము నఖలాశలఁ గని, శూరాస్త్రం దైవమరునిఁ జూచెఁ బదపన్. 279

ఆ. అని పులస్త్యుఁ డాడ ననియె నాలేడు వెండి,సంయమింద్రసర్వజగములకును

నాథుడై వెలుంగు నారాయణుడు గాంచె, బకరికాశ్రమమునఁ బాఠింపవని,
మత్త వానిసంస్థి నాకుఁ జెప్పు మనవార్యలేజ యటన్న నా
మాని యిట్లనె చక్రిపుత్రుడు నమన్తగుం దొగి శంభుతో
పానలమ్మున దగ్గుడై భువి నంగహీనత నొం బ
ల్లీనుడయ్యె నటన్న బల్కెను న దేవమాని ముదంబునన్ 281

ఆ దేవదేవుడైన న దివ్యశంభునిచేతఁ, గామదేవుఁ దేమిఁకారణమునఁ
గాల్పబడెనో నాకుఁగరుణతో నద్దానిఁ, జెప్పు మనఁగ నతఁడుఁ చెప్పఁదొడఁగె
క దాతొయడె యాసతి ముగ, దీక్షన్తృతిఁ జెందఁజూచి తెగువఁ గాని సా
లాతుడు దతుని జన్మము, నాక్షణమునఁ జెలిచి తిరిగె నవనీస్థలిపై 282

— హరుడు మదనోచ్చాకరపీడితుడై తిరుగుట. —

తే ఆలరుతూపులుకలచూరు న దావృషధ్వ
జాని నపత్నీకుఁ గని రోష న మొనరఁ దనదు
విలుగుణధ్వనిఁ గావించి నేడ్కి మించి
పొంచి యున్మాదశరమును న బూని వై చె. 284

చ. పిదప హరుండు మన్తఘని న బెట్టగుతూపులఁ దాడితుండు నై
పదరుచు బాణవిగ్ధకరిభంగిఁ దపించుచు భార్యయా సతిగా
మడి దని సుస్థరించుచును న మాటికి వీటిడి యై వనంబులగా
విదితసరోవరోపవనవీధులఁ గ్రుమ్మరెఁ దాపకంఠిశై 285

క కాలిందీనదియందుం, చూలుచు బడిఁ దానిలోని న తోయము లెల్ల
న్నీలత్యగతము లై వటి, మాలిన్యము నెంఁగి వేగ న మలసె ముసీంద్రా 286

క. అది మొదలుఁజేసి తేజల, ము దగం భృంగాంజనంబు న పోలిక నుండెం
గుదియక నది స్రవహించును, విదితావనికేశపాశచిధము తలర్చన్ 287

ఆ పుణ్యకూపతీర్థభూమిర కానన, సరసులందుఁ బులిననానుతీర్థ
నిఖిలభూములందు న నిటలాతు దిచ్చనో, జేరి తిరిగి సుఖముఁ న జెందఁడయ్యె

క ఊణకాలము దుఃఖించుం, ఊణకాలము పాడుచుండు న సన రసభణిం
ఊణ మాత్సర్యుఁ దలచుం, ఊణకాలము నిదురఁబోయిన్వచ్చుముఁ గాంచున్

ఉ ఆకలయందు నాత్మరమ న యైనసతీమణిఁ గాంచి ముద్దరా
లా! కరుణావిహీనవ్రాదాయని యిట్లనపల్కె భాగ్రితిహో
నోకలకంఠి! న న్నిచట న నొంటిగ నుంచి చనంగవచ్చునే!
పో కిఁక నైన నిల్వ నగుఁ న బూర్ణదయారస మొప్పుచుండఁగన్ 290

క చెలి నీచే విడువంబడి, వలరాజనునగ్నిలోనఁ న బడి దగ్గుడ నై
కలతనుఁ జెందితిఁ గావున, వల దిఁకఁ గోపంబు నీకుఁ న బాలింపు ననున్ 291

- చ ఆలివరొ! నీదుపాదముల 1 కంజలిజేసి వినమ్రబుద్ధిమై
సతతము సంచరించెదను 1 సత్యము! వేడుక బల్కనాడమిం
జతురత మాటవచ్చి విని 1 చయ్యన గన్నడి తాకి మ్రొక్కి స
మృతమునఁ గొనించుచును 1 మాటలు చెప్పవ దేమి యిత్తటిన్ 292
- క విలపించు నరునిఁ గనుఁగొని, కలుగజె దయ యెవనితైనఁ 1 గాశ్యపిలోనఁ
గల్గఁగడిపలిఁ గననిర్దయ, కలదా? నీ కద్దికలదు 1 కాంతామణిరో! 293
- ఉ కన్నెరొ! నీవు తొల్లి ననుఁ 1 గల్గొని మోదముమాట నాయకా!
నిన్నెడఁబాసి లోకమున 1 నేమనఁజాలను నిక్కమంచు నా
కున్నలిఁ జెప్పి తప్పిలి వి 1 దొప్పనె' వేగమె వచ్చి తాపముం
దిన్నఁగ దీర్చి ప్రాప్త మిఁక 1 దివ్యసుఖాత్మఁడ నాడు నీదయన్ 294
- క వేటుగ నాసంతాపము, లీటదు శపథంబు నిజము 1 లివిరినపూన్కిం
బాటక దోలుము కంతుని, వేటిడి యైనట్టివాఁడ 1 వెలఁదిరో! కనుమా 295
- తే ఆటుల విలపించి స్వప్నాంతఃమందు బుద్ధుఁ
డగుచు డగ్గుల్లికనుసారె 1 నడవిఁ గూయు
చున్నహరుఁ గాంచి మరుఁ డంత 1 నోర్యతేక
వింట నారిని సారించి 1 విక్రమించి 296
- క సంతాపనశరము న్వడిఁ, బంతంబునఁ గూర్చి మగలఁ 1 బరశివువైన
న్వీంతఁగ వైచెను దానఁ, సంతాపితుఁ డగుచు మగుడఁసాంబుఁడు మిగులన్.
- క వెగడొందుచు పూత్కారము, జగమంతటఁ జేసి చేసి 1 జడమలి యగుచుకా
వగపున వసింపఁ బొడఁగని, మగఁటిమితో మరుఁడు మగుడఁమహితస్ఫూర్తిన్.
- చ. కరము విజృంభణాస్త్రమున 1 గాసిలఁగొట్టి విజృంభితుండు నై
పరఁగుచునుండ దన్నిశితఃఖానితుణ్ణుఁడు నా మహేశ్వరుం
డరలిని బూని యంతటను 1 హా! యని మిక్కిలి సంచరించుచుం
బరిభవ మొంది కుండి కడుఁబాధనుఁ జెందెను సంయమిశ్వరా! 299
- క అంతట జగత్ప్రభానుని, సంతతపాంచాలికాఖ్య 1 సమరసు నలకా
కాంతుసుతుఁ గాంచి యాతని, చెంతకుఁ జని వానినోడ 1 శివుఁడాడె దగన్
- సీ. భ్రాతృవ్య! యొకమాటఁ 1 బాటించి యిప్పుడు చెప్పెద నద్దానిఁజేయు; మమిత
విక్రమశాలివై 1 వెలుయుచున్నావన విని వాడు పలికెను 1 విశ్వనాథ!
పనియేమి చెప్పుమా 1 పని యొనరించెద నది దేవతాభద్య 1 మైనదైన
నతులనీరుఁడ వగుహర నీకు దాసుఁడ భక్తియుక్తుఁడ నని 1 పలుక! సంత
ఆ సించి శివుడు పుత్ర! 1 చెప్పెద నాసలి, నాశమొందఁ జూచి 1 నన్ను మరుఁడు
సమయ మిది యటంచు 1 సంతాపనోన్పాడ, వరవిజృంభణాస్త్ర 1 వహ్నిఁగార్చె.

- క. కట్టా! తద్విరహ ముచే, నట్టి ట్టాంనివోటు 1 లంఠట వెట్టిం
బట్టి చరించితిఁ గంతుఁడు, ట్టరివాఁ డనుచు మదికి 1 దెలిసెను వత్సా! 302
- క. కామాగ్నిదగ్గదేవఁడ, నై మహితోన్నదశస్త్ర 1 హతి సృక్కి సుఖో
ద్దామరతిధైర్యములులే, కిమాడ్కిం జిక్కినాఁడ 1 నిత్రజ్జిఁ జొండీ! 303
- క. మదనిప్రణున్నములు నై, పొదలెడిసంతాపనాది 1 భూరిశరతలి
నిద్రితముఁగఁ దాల్చుశక్తియుఁ, బదిలంబుఁగ నీకు దప్పఁ, బరునికేదరమే 304
- ఉ. కాపునఁ గోరు మీవనుచుఁ 1 గాళగళుండు వచింప వాఁడొగ్గి
వాదిరి దల్పైకాండములఁ 1 బంధురశక్తినిఁ దాల్చి వెట్టియై
బోవుచునుండఁ జూచి మదిఁ 1 బొంగుచు శంకరుఁ డాడె వానితో
నీవు మదియవాంఛతము 1 నియ్యెడఁ నీర్చినవాఁడ వందుచో 305
- వ. మిత్రపుత్ర! నీకుఁ బ్రతిపూజనము కొఱకు వరము నిచ్చెద నఖిలలోకహాస్య
కారి వగునినుఁ జైత్రమాసమం దెపుడు బాలగరుణవృద్ధయువతులలో నెవ్వ
రతిథక్తిజూచి కాకి పూజింతురో వారందఱా యున్నాదమునుఁ దాల్చి నీచెం
గట నాడుచుఁ బాడుచుఁ గ్రిడించుచు వాద్యములఁ బోరుకొల్పుచు హాస్యవ
చోనురక్తులయి మెలంగుచు నుండి తుదకు యోగరతు లయ్యెదరు నీవు
మన్నామమునఁ బొంచాలిశేష్యుఁడ వని జగత్సృసిద్ధుఁడ వయ్యెదవు ఇంతియ
కాక మదనుగ్రహమునఁ బూజ్యతిముఁడవయి సకలపురుషులకుఁ గోరినకోర్కె
లిచ్చువాఁడవు కాఁగలవు పొమ్మని యానతిచ్చిన విరూపాక్షునకు నమస్కరించి
యత్తుఁ డాత్మణమున దీక్షతోఁ గదలి వృక్షవనత్కాభ్యున్నర్యచేశములఁ దాటి
కాలంజరమున కుత్తరమం దుండునదియును, హిమవద్దిరికి దక్షిణమునఁ బొద
లుచున్న పుణ్యప్రదేశమునుఁ జేరి యచట నివసించి రుద్రప్రసాదమునఁ
బూజ్యుడై రాజిల్లుచుండె నని చెప్పి పులస్త్యుఁడు వెండియు నారదున
కిట్లనియె 306

— మదనుఁడు మరల హరినివై గలియుట. —

- చ. ధనదునిపుత్రుఁ డేఁగఁ గని 1 ధైర్యముతోడఁ ద్రినేత్రుఁ డాయుడ
మన మలరార వింధ్యగిరి 1 మంజులభాగముఁ జేరె వెంటనే
మనసిజుఁ డంత వేగమున 1 మానక యచ్చటి కేగి శంకరుం
గని చిగురాకుఁదూపులనుఁ 1 గాసిలఁ గొట్టుతమిం జెలంగఁగన్. 307
- తే. చూచి యతివేగమునఁ బాటి 1 సాంపుతోడ
భామలనుఁగూడి మాసింద్ర 1 పటల మెచట
నుండె నాభీషదారు వ 1 నోర్విఁ జేరె
సంగళాతానుస్మతుఁడయి 1 హరుఁడు భీతి 308

- డి చేరినఁ జూచి సంయములు 1 శీఘ్రమై నమ్రశిరస్కులై నమ
స్కారముచేసి నిల్వఁ గని 1 శంభుఁడు భిక్ష మొసంగుఁ డంచు వే
సారులు వారితోఁ బలుక 1 సంయము లంతట నూరకుండఁ క
ద్భురిసుపుణ్యదాశ్రమపురభూములఁ గ్రమ్మరె నారఁ జేర్చడన్ 309
- నీ వర్ధించు శంభుని 1 వారకఁ బొడఁగించి భార్గవాశ్రేయలభార్గ్య లెల్ల
మునిపత్నులును మోహమున మున్ది నిర్దేశతత్వలై క్షోభముఁజాల జెంది
రపు డరుంధలియు నగహల్యయు శ్రద్ధతో నాశ్రేయజాపగార్తతత్వ
మొప్పారుచుండఁగ 1 నుండిరి వలపునఁ జెలరేగి తక్కినసచెలులు కాము
లే. బాటికినిఁ జిక్కి తమతమసతుల సుతుల
నాశ్రమంబుల విడనాడి 1 హరుఁడు చనిన
సరణిఁ జేరిరి కరిణులు 1 కరి మెలంగు
చోటులకుఁ జేరుచందాన 1 సుభగచరిత! 310

— మునులు హరిలింగముఁ బుడమిపైఁ బడునట్లు శనియించుట. —

- చ తమసతు లేగఁ జూచి కడుఁకల్లడ మొందుచు భార్గవాదిసం
యములు విశేషకోప మడఁరార మహేశునిఁ జూచి వీని లిం
గము పడిపోవు నిక్క మని 1 ఖండితవాక్కుల నాడి రందుచేఁ
త మహిని వ్రచ్చి దూరె వడిఁ 1 కచ్చివలింగము సంయమిశ్వరా 311
- లే భవుఁడు తనలింగ మవనిపైఁ 1 బడినఁ దాఁగె
ధరణి ననివ్రచ్చి చని రసాలిలముఁ జేరి
పిదప బ్రహ్మాండమంతటఁ 1 బెడేగి పైన
వెలిఁగె నిజకాలి దిక్కుల 1 వెలయుచుండ 312
- క ఆచేళఁ గరిగె గొండలు, భూవనధులు నదులు వృక్షపుణ్యస్థలముల
స్థావరజంగమయుతలో, కావలికల్లోల మొండ 1 నగణితతేజా! 313
- లే బాధపడులోకములఁ జూచి 1 బ్రహ్మ వడినిఁ
బుండరీకాక్షు కర్పింపఁ 1 బూని పాల
కడలి కడకేగి యచ్చోటఁ 1 గ్రాలుచున్న
హరికి వలఁగొని మ్రొక్కి యిట్లనియె భక్తి. 314
- క శ్రీవత్సానికితవత్సా, జేవారిధ్వంసదీప్తి! 1 దీనసురత్సా!
భావజ్ఞ! సర్వలోకము, లీచేళగ గలఁతఁజెందె 1 నేలొకా చూడన్ 315
- చ. అని వచియించుబ్రహ్మఁ గని 1 యచ్యుతుఁ డిట్లనె దారుకావనం
బున విహరించుశంకరుని 1 బోలఁగఁ జూచి మును లృపింపఁగా
ఘనతరశంభులింగ మిలఁ 1 గ్రక్కునఁ దున్ది పడఁగ దదార్తిచే
తను ధర యిట్టికంపమును 1 దార్పె నన న్భరమేష్టి భాగినితోన్. 316

తే. ఆవిచిత్రము విని భక్తి నాడె సర్వ, దేవతాధీశ! మన మింకఁ దివిరి యచటి
కేగుడ మటంచు సారెకు నిట్లుచెప్పెవినయ మింపారుచుండఁగ వినుతచరిత

— పరమేశ్వరేశ్వరులు శివలింగాద్యంశముఁ గన నరుగుట. —

ఉ అంతట బ్రహ్మదేవుఁ డఖిలాలతలలోకపుఁ దైనశౌరియుగా
సంతనకట్టి యాడుడనుశంకరలింగము వెల్లువొటి కి
త్యంతరయంబునం జని వియస్థలి మొటిసదై నతచ్చివా
కాంతుని లింగమూర్తిఁ గని గాఢతరాదృశ్చతు లైరి పిమ్మటన్ 318

వ హరి దానిమూలమునుఁ గనఁ దలఁచి 319

క. వినతాసుత వాహనుడై, ఘన మగుబలిగృహముఁ జేరి కళివళిఁడుచుం
డిన బుద్ధిఁ దిరుగుచుండెను, వనజాసనుఁ డాక్షణంబ గ వడిదానిఁ గనన్ 320

తే అంచపై నెక్కిదానికా నింత మరయుఁ
గడఁగి వైనుండుసత్తలోకముల కేఁగి
వెదకి తుడిఁ గానఁజాలక నిసిగి మరల
వచ్చె భూలోకమునకు విభగ్నవృత్తి 321

ఉ క్రిందట నేడులోకములఁ గేశవుఁ గి దాశివలింగమూలముం
బొంద నశక్తుఁ డై మఱి గి భూస్థలిఁ జేరెను నంత భక్తి బ
ల్కొందుకొనంగ వా రపుడు గాఢమహేశ్వరలింగసన్నిధిం
జెంది నమస్కరించి నుత గి చేయఁ దొడంగిరి సంయమిశ్వరా! 322

సీ శ్రీకర శంకర గి శివ మహేశ్వర శర్వ సురవైరినాశక గి శూలహస్త
దీమూతవాహన గి శితకించి పరమేశ సర్వేశ కనకాక్ష గి సత్యదీక్ష
కవివర్య దక్షియాగధ్వంస వృషకేత నాభ కేశాభవహర త్రినేత్ర
అహిరాజకేయూర గి హాలావాలాహర బాలేందుభూషసద్భక్తహృద 323

తే పుణ్యచారిత్ర యి జగంబునకుఁ జూడ, నాదిమధ్యావసానము గి లరయ నీవ
దేవదేవ మహాదేవదివ్యభావ, జోత నీకును సన్నత గి సుభగచరిత! 324

వ. అని వినులింపుచుండి రంత. 324

తే. ఇట్లు సంస్తూయమానుఁ డై గి హితపుగదుర
వాగ్ని వరుడునుఁ దద్దారువనగుఁ డైన
హరుడు నిజరూపమున వారి గి కనియె నపుడు
మానికులరాజ! సద్గుణమహితలేజ. 325

క. సురనాథులార! పరిభవ, పరివిధుఁడను గామతే హ్తబంధురలేనుఁడం
గరమస్వస్థుఁడ నగునను, విరామ మే లేకయుండ గి విస్తృతభక్తిన్ 326

క. పొగడద రేలాకా తెలియదు, వగఁగుండక నల్కుఁ డనిన గి వారని రపు డొ

జగదీశ్వర! నీలింగము, జగతిం బడినందువలనఁ 1 జనముల తెల్లన్ 327

క ప్రాకటభారంబై యది, వీరకను జెన్నారె దానిఁ 1 బ్రతి స్తరలం
గైకొనఁ దగు నని వేడెద, మీఁగడినిఁ బూన్కి మీఁగనెలమి మహేశా!.

చ అనుటయు శర్వుఁ డిట్లనియె 1 నబ్జజమాభవులార! దేవత
ల్లనమల 11 గా నెపుడు 1 మామకలింగముఁ బూజఁజేయుచు
దనరెడివార లైనయెడఁ 1 దప్పుక దీనిఁ గ్రహింతు నట్టుకా
దనిన గ్రహింప నెన్నటికిఁ 1 దభ్య మటం చని పల్కె సంయమి! 329

క. అనవిని కేశవుఁ డట్లే, యని తమి వాక్రుచ్చె నంత 1 నబ్జజాఁడు మహి
వినయమున హేమసింగళ, ఘనలింగము స్వయముఁగానె 1 గైకొనె వేడ్కన్.

క పిమ్మట భగవంతుఁడు నా, బమ్మ చతుర్వర్తమార్గభవపూజల నా
క్కుమ్మడినిఁ జేసి భక్తిం, గ్రమ్మట నవి దెలియుటకును 1 గాంక్ష తలెగ్గన్. 331

— నలువ నాలుగాశ్రమములకును లింగపూజావిధానముఁ గల్పించుట. —

క నానావిధరీతులఁదగి, జ్ఞా నానందప్ర థానకరశాస్త్రముల
మానుగ వానికిఁ జేసె న, నూనము గాకుండునట్లు 1 బురుతరభక్తిన్ 332

తే అందు మొదటిది శైవమనన్యంబు పాశు
పతము మూడవయదియు నై 1 పరఁగుచుండుఁ
గాలదమనంబు సొరిది 31 పాలికంబు
నాల్గవదియోను మునికులనాథ వర్య! 333

సీ శక్తి నాముఁడు వసిస్థప్రియపుత్రుఁడు శివుఁడయ్యె స్వయముగఁ 1 ఊరినిఁ దొల్ల
యతనికిఁ బ్రియశిష్యుఁ 1 దాయ గోపాయనుఁ డని వినఁబడుతపోధనుఁడు నైన
వరభరద్వాజుండు 1 వర్ణ్యమహాపాశుపతుఁడయ్యె నతనికిఁ 1 బార్థివముగ
జాతుఁడౌ సోమకేశ్వరుఁడు శిష్యుం డయ్యె సరవినాప స్తంబసంయమిండుఁ

తే దెలమిఁ గాలాస్యఁడయ్యె గ్రోధేశ్వరాఖ్యుఁ
డతనికిని ఛాత్రుఁ డాయె నత్యధికబలుఁడు
ధనదుఁడు మహావ్రతంబునఁ 1 దనరె నట్టి
దివ్యచారిత్రునకు మహాదీప్తిగులుక. 334

ఆ శూద్రజుండు నగుచు 1 సొంపారి సంతత, వీర్యవంతుఁ డగుచు 1 వెలసి భూరి
యత్న! తపసి యైనయర్హదరుం డను, వాఁడు శిష్యుఁ డయ్యె 1 వాసి మిగుల

క. నారద! భగవంతుఁడు నా, సారసభవుఁ డభవుపూజ 1 సబ్బుటకొఱతై
చారుచతురాశ్రమస్థితి, నీరీతిఁ జేసి తనదు 1 గృహమున కరిగఁ 336

చ నలువ నిజాలయంబునకు 1 నర్పిలి నేఁగ హరుండు హటకో
జ్వల నిజలింగరూప ముచసంహృతిఁ జేసి విచిత్రకాటవీ

స్థలమున సూక్ష్మలింగముఁ బ్రసన్నముఁగాఁగఁ బ్రతిష్ఠచేసి వి
చ్చలవిడి నంతటఁ దిరిగె ॥ శ్రాంతి సుఖంబును గోరి సంయమి! 337

వ అని పులస్త్యుఁ డాడిన విని నారదుండు తరువారివృత్తాంతం బాసతిమ్మని
యడిగిన. 338

క ధారాధరరుచివారా! వారణసంతాపహరణవర్జితధీరా!
ధీరజనకార్యకారా! కారణపురుషావతార! ॥ కరుణోదారా! 339

ఉ. శ్రీమహితప్రభావ! మునిచిత్తకుశేయదామ! సద్గుణ
స్తోమ! సుగంధకాంతసుమ! శోభితదామ! వినూత్ననీరద
శ్యామ! నిరస్తకామ! పటుసారదితీశ్వరభీమ! ఘోరసం
గ్రామ వికర్తనాన్వయని! రాజితనాగరసోమ! రాఘవా! 340

మాలిని. నిరుపమహితవిద్యా ॥ నిత్యభావానవద్యా
పరమసుగుణహృద్యా ॥ భవ్యవేదాంతవేద్యా
గురుతరపటుసారా ॥ గోనుతాఘ్యప్రచారా
భరతభువనభారా ॥ పాపసంఘాపహారా 341

గద్యము ఇది శ్రీమద్దామచంద్రకరుణాసమాసాదితకవితావైభవ, హరితసగోత్ర
సంభవ, శ్రీరామవర్ణులదుగ్ధపారావారిసుఖార, కొండయకుమార, నయగుణ
విధేయ, కొండయనామధేయవిరచితం బగుశ్రీవామనపురాణంబునందుఁ బ్రథమ
స్కంధము

శ్రీ రస్తు.

శ్రీశీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము

ద్వితీయ స్కంధము.

సీతాహృత్సారస

వాసా! శశికోటివిశదః భాసురహాసా

వాసవభోగవిలాసా

దాసా వనలీలకామః ధశరథరామా.

1

తే. అవధరింపుము మునిగణాధ్యక్షుఁ డమలలితభాషణుఁ డైనపులస్త్యుఁడంత
నబ్బయోనికుమారుండు యైన నార దునిఁగనుంగొనిపల్కెసంసతోచ మొదవ.2

— కాదునికంటిమంటచేత మన్నఁడు కాలిపోవుట. —

ఆ లేటియల్లెవాఁడు యెరుగుఁడుఁబడుగట్టు,విలునచటఁ జూచి యెనిగి మఱలఁ
జెంత నిలిచి ముందుఁ జేరి యింగిఁజే దాల్చి, గాసిబెట్టఁగడఁగఁ యిగడిమిమెఱసి.

మ. హరుఁ డగ్రస్థితుఁ డైనకందుఁ గని కొసాత్థాశెదప్పి నిర్
శ్చరణాగ్రంబులదాఁకఁ జూచె నపుడాశార్యత్రిణ్డ్రాగ్నిదు
స్తరవేగంబునఁ గాముపాదయుగమధ్యప్రాంతపర్యంతమా
తరుణం బందునఁ గాల్చె మేలని బుధు యెల్లించి భాషింపఁగన్

4

ఆ దర్పకుండు తనదుఃఖగ్ధపాదంబులఁ,గాంచి మేటిఁడైన యెకార్దుకంబు
విడిచె నంత నదియు యెప్పుడు మొప్పుర, నైదువిధము లొనర యెరిగె నపుడు.

బ మునింద్రా! వానియందు.

5

ఉ. ఏయది ముష్టిబంధమున యేర్పడె హేమమయాలిశోభతో
నాయది భూరిదీధితుల యార్జవమై సుమనోభిరామమై
పాయని మేటితావులకుఁ యెల్ల సుపూజ్యమునై ధరిల్లిలో
నాయుడఁ జంపకాఖ్యతరువై జనియించెను వింతమీఱఁగన్.

7

తే. వజ్రభూషితశుభరూపభాసురంబు నైన నాభీష్టంబు యెంపారునట్టి
నకుళ నామనగంబు నై యెనిగెక్కుకేసరారణ్యమునఁ బుట్టి యెరిగి మాని

ఉ. నీలమణి ప్రభూషితవినిర్మలకార్డుకకోటిమత్తభ్రం
గాలినుకోభిరస్థిలినిఁ గన్పడు పాటలమయ్యై గోమణిం
ద్రాలఘుకాంతఁ గల్గి తనఁరారుచు నాభికి ముష్టికూర్ధ్వమై
కాలెడి దైవచోటు శశి కాంతకరంబులకోభితంబునై 9

నీ పంచగుల్మంబులఁబరఁగుచూలతియయ్యై మొనసిక్రిందిదిఁసు నై గ మొననెముష్టి
కెలమిన్మూర్ధ్వంబు గా గ నొగ్గివిద్రుమభూషితం బగసస్థలముసంఘతముఁ బెక్కు
తీరులుకల మల్లెఁగిఁగయ్య జన్మించె నొడలు కాలెడితఱిఁపడిసి మరుఁడు
విడిచినకోలలు గ వేలకొలంపిరమ్యములు దేవాచరితములు జాతి

తే కలితములుఁ దానితావులుఁ గ మ్రపుచ్చ
వినుతేఫలములు భోజ్యంబులునగుచూత
నగములై పుట్టె బార్యవీరనాథుఁడైన
హరుని కృపతోడ మానికులబ్రచంద్ర 10

ఉ. ఈగతి శంకరుండు మరుగీర్ష్యనుఁ బొందినబుద్ధిఁ దగ్గునిం
గాఁగ నొనర్చి భిష్టమగుఁకాయముఁ దాచి విశేషపుణ్యభూ
భాగముఁ గోరి శీతగిరివాసముఁ జేరెఁ దపం బొనర్చ బల్
రాగిలుభక్తితోడ సురరాజి నులింపుచు నుండఁ జెచ్చెఱన్. 11

ఆ సాస్త్రచాపుఁ డైనస్తరుఁ డభవునిచేత, దగ్గుఁ డయ్యై దొల్లి గ దానివలన
వాఁ డనంగుఁ డగుచుఁ గ బటుధనుర్ధారియై, దేవపూజ్యసరణిఁ గ చేజరిల్లె 12

వ. అనిచెప్పి మఱియు నిట్లనియె 13

క నారక! నారాయణబుష్పి, ధీరుం డగుమదినుఁ జూచి గ భృతి నగి మారా!
శూరా ! యిటుండు మని యీ, లీరున భాషించె నపుడు గ దివిజాలు చూడన్

క ఆతని సుస్థిరవృత్తినఁ, జేతోభవుఁ డంతఁ జూచి గ చిత్రగుఁ డయ్యై
భ్యాసిన వసంతుఁ డాతఱి, నాతత మగుచింత నొందె గ నత్యధిఃముగన్. 15

కా రంభా సుందరి తత్పురాణముని సంరంభోక్తిచాతుర్యముగా
శుంభలైజముఁ జూచి స్వాగతమునగా గ సొంపారఁ బూజించి ని
ర్దంభత్వంబున నుండె నంతట జగత్సంతాపనానంగవి
స్రంభప్రక్రియతోడ నుండినవసంతున్నిర్దయాక్రాంతునిన్ 16

క. నారాయణుండు కని నగి, రారా ! నిలు మిం దటంచు గ రహిసుమయులేమా
సారప్రసూనమంజరిఁ, గోరికఁ జేబట్టి వారు గ గుడికొని చూడన్ 17

ఆ మిహి పసిండిమేన గ మించినబాలిక, నొకలై దొడలయండు గ నుజ్వలంపు
నీటుగుల్కునటుల గ నిర్మించెఁ దనలేవో, మహిమవలన ముందు గ మహితలేజ!

నారాయణాకాయగూర్చునీఁ జాచి కుదమఁడు శ్రుతునీ రలిగాఁదలండుట. ౧౯

క కుటుప్తునఁ బుట్టినదియు నై, నెఱిఁగలసర్వాంగములను 1 నెగఱెడుతెఱవఁ
విఱివినిఁ గని మరుఁ డీసరి, యతిముఱి నారతియ యేమొ 1 యని భావించెన్.

క మాటలు కన్నులు దృగ్గరి, నీటగుకుటిలాలకములు 1 నెఱి కన్నామలుగ
వాటంపు ముక్కు వాతెఱ, దీటగు నారతికిఁ జూడఁ 1 దెల్లముఁగాఁగన్. 20

నీ చేరిన సజ్జనశ్రేణిచందంబున మగ్నచూచుకములై 1 మహితపీఠ
రావిరళంబులై 1 యలరారు దీనిగుబ్బలు దానినన్నట్లై 1 పాలిఁ జెలఁగె
వభులమూఁడిటితేత 1 వఱలెడియీచెలి సన్ననియుదర మాసకీయ దనఁగఁ
బొలుపొందెఁ దేటలు 1 పులిసముకడనుండి సరసికిఁ బోయిన 1 సరణిఁగుల్క

తే జఘనముననుండి నూగారు 1 స్తనతటద్వ
యమునుఁ గన నేగుచున్నదో 1 యనఁగ వెలసెఁ
గనుల కానంద మగుచు నీకాంతకాయ
మబ్బకింజల్కసన్నిభ 1 మయ్యె నార!

21

అ. పాలకడలిఁ కటచు 1 పట్ల వాసుకీచేత, నలరు నట్టిమందఃరాద్రికరణి
దివ్యరశనచేత 1 దీప్తమై యీనాతి, చెడఁదనడుము వెలసె 1 వింతఁ గులుక. 22

క విరి బోడితొడలు కడలి, తరులా యననొప్పెఁ జూడఁ 1 దభ్యముగాఁ గం
దరతుల్య మగుచుఁ బోక్కిరి, కర మరుదున వెలసె నార! 1 కమనీయంలై. 23

అ. మలుఁగుపడిన చీలమండచేనొప్పారు, బానుపులు విలోమఃఖంఘికలును
లత్తుకలు రహించు 1 లలితపాదంబు లీ, సాగసుక తై కమరఁ 1 బోద్యమగుచు.

క. నెలరా మొగ మది నునుచె, న్నెలరా వాల్లంటినప్తు 1 నీలపురుచిచే
నలరాఁత మేలుకీర్తెడ, నెలరాలసరాల మించె 1 నెలతనఖంబుల్ 25

క శ్యాతిగ మారుం డిగలి, నాతన్నిని నాత్తపత్ని 1 యనిపేర్కొని కా
మాతరుఁ డయ్యెను మనుజ, వ్రాతస్థితిఁ బలుకవశమె 1 వసుధ స్తానీ!. 26

క. అత్తటి మఘా దూర్వశఁ గని, తత్తపా బాదపుచుండఁ 1 దహతహదచుగా
జిత్తజనిదై మెలంగెడు, చత్తనమా! యే మి దనుచు 1 భావించె మదిన్ 27

అ. రాత్రిపోపుచుండ 1 రహితమానీచంద్ర, శోభసూర్యకిరణసుప్రతాప
వీడితంబు నగుచు 1 భీతితో నీతన్ని, శరణుఁ జొచ్చె నేమొ 1 సత్య మరయ.

క అని యిట్లు తలఁచి యచ్చర, వనితలకడఁ జేరి మానివలె ధ్యానముతోఁ
దనువు వృతచి వసించెను, జనుఁ డెవ్వఁడు పొగడనేర్పు 1 జగతిగ దానిగ 29

క. అంతట నానారాయణుఁ, డంతిమభాగమున విస్త 1 యాక్రాంతులు నై
మంతన ముండినమదనవ, సంతాడులఁ జూచి పలికె 1 సన్నితఁ డగుచుగా 30

అ. మన్నభాదులార! 1 మానుగ నాయూరు, బాత ధైవదీనిఁ 1 బారుతన్ని

నిపుడె స్వర్గమునకు 1 నింపుతోఁగొనిపోయి, దేవలకి నిడుండు 1 నివిరియారు

చ అని వచియింప భీతి వెనుపారఁగ వారలిరూపరేఖలం
దనరుచు యావనాంగి యగు 1 తత్సలిః కైకొని స్వర్గధూమికిం
జని దివిజాధినాథునికిఁ 1 జారువిలాసిని యైనమూర్త్యశిఁ
వినయము మీఱ నిచ్చి ముని 1 వీరులసంగతి నాడి రింపుతోఁ

32

ఉ నాకవిఘ్నండు చిత్రపడె 1 నాఁగినె పట్టి బలీంద్రలోకభూ
నాకములందు నీకథ ఘనంబయి చెన్నులరాఁచె దీనిన
స్తోకమనీషచే నెవఁడు 1 ట్లోణి వినుఁ దమ నాతఁ డచ్యుత
శ్రీకరపుణ్యధామమును 1 జేరి సుఖంబున నుండు నాగదా!.

33

— ప్రహ్లాదకథాప్రారంభము —

సీ మునినాథ యొకఁడనిఁ 1 బుష్పమి హిరణ్యకశిపుఁ డనుపేరుతోఁ 1 జెలఁగునట్టి
ఘోరాసురుని హరి 1 హుల్వఁగాఁ దత్పుత్రుఁ డైనప్రహ్లాదుఁ డా! యవనియందు
నభిషిక్తుడై బ్రాహ్మణామరభక్తితో 1 రాజ్యంబుఁ బాలింప 1 రమణ నృపులు
వేదోక్తవిధితోడ 1 వివిధయాగంబులుఁ జేయుచు నుండిరి 1 ఓలెసురారి
తే తీర్థయాత్రాతఃకామ 1 దీప్తు లైరి, వైశ్యులందఱు నిజవృత్తి 1 కరులు నైరి
చెలఁగి శూద్రులు బ్రాహ్మణ 1 సేవచేసి, వాసికెక్కిరి సత్కీర్తి 1 పఱలుచుండ
తే భర్తకర్తాశ్రమంబులఁ 1 దగిలి నాల్గు, వంగడస్కంబలవారలు 1 వాసిఁ గాంచి
రపుడు నిజవృత్తియుక్తులై 1 యమరవరులు, సంతసించుచు నుండిరి 1 సంతలేంబు

— చ్యవనమునిచరితము. —

క. అగణితదివ్యతపస్వియు, నిగమాంతవిచారపరుండు 1 నిష్కాముండు నా
భృగుపుత్రుం డగుచ్యవనుండు, మగఁటిమితో నొక్కనాఁడు 1 మహితస్ఫూర్తిన్.
వ. మునీంద్రా! స్నానార్థమై నర్పదానదికిని నైనాకు లేశ్వరతీర్థంబుకుఁ జని మహాచేత్ర
నట దర్శించి మునుఁగుటకొఱకు నవీజలమందు 1 గిన నెలువగుకడకన్నులు కల
పామొకటి యతనిగ్రహించిన భయపడి మనంబున వనజాతుని నులించె దాని
వలన నా విషములేనిదై భయంకరముగఁ బాతీ సాతాళలోకమునకుఁ గొని
చని విషహీనతంజేసి తన్నుని విడిచిపోయినదయ్యెనంత నతఁడు పాముచేత విడువఁ
బడి యంతటఁ బూజితుండై నాగకన్యలంకూడి ముచ్చటలరఁ గిరిగి దానవేం
దుపురంబుఁ బ్రవేశించి తదర్పితుండై పిదపఁ బ్రహ్లాదుని కగఁడె ననిలకిపుల
స్మృండు వెడియు నిట్లనియె.

37

క. నారద! ప్రహ్లాదుం డా, భూరితపోధనునిఁ జూచి 1 పూజించి మునీ!
కూరిమి నిక్కడి కేలాకా, చేరితి రన నతఁడు పలికెఁ 1 శత్రుం బలరగా

38

- క. ఏనర్తదలో మునుఁగం, గాఁ గనియొకపాము నన్ను 1 కైకొని యిటకుం
బూనికఁ దెచ్చినవచ్చిలి, దానవవర! యన నలండు 1 తలభక్తిమెయిన్ 89
- మ. మునినాథా ! బలిసర్వమందు మఱియున్ 1 భూమ్యంతరిక్షంబుల
వినుతంపందగి పుణ్యదాయకములై 1 వెల్లొందుల్కింబుల
వనసాస్పారఁగ నాకుఁ జెప్పి కరుణ 1 వృన్దింప నర్హుండ వీ
వన హర్షంబునుఁ జెంది దైత్యపతితో 1 నామానివర్త్యం డనెన్ 40
- క ధర నైమిషతీర్థము పు, మృతమునఁ బుష్కరము నాగ 1 పురిఁ జక్రాశ్రిం
బరఁగిసతీర్థము మేలని, నిరతముఁ గొనియాడుచుండు 1 నిరుపమతేజల్. 41
- చ ఆన విని సంతసించి యలఁ 1 డత్తతీ నైమిషతీర్థసేవఁజే
యను మఱియెంచి రాక్షసుల 1 నందఱఁజూచి మునీశ్వరుండు చె
ప్పినగతిఁ దజ్జలంబుల న 1 పేక్షనుఁ గ్రుంకి మురారఁ బీతవ
స్తునిఁ గని పూజసల్పుటకుఁ 1 దుష్టిజనం దగుఁగాన మీరొగిన్ 42
- ఉ. సంతస మొప్పు లెం డనిన 1 సాధుమనంబుల దైత్యదానవు
ల్పంతన కట్టి భక్తిని ర 1 సాతలము నివ్వడనాడి భూస్థలా
భ్యంతరనైమిషాటవికి 1 నత్తతీఁ జేరి తదీయతీర్థమం
దింతనరాని భక్తి జనియింపఁగ స్నానముచేసిరో మునీ! 43
- క. శ్రీమంతుఁడు దైత్యకుల, స్వామియు నై శ్వాతిఁ గనిన 1 ప్రహ్లాదుండా
భూమిని వేటను సల్పుచు, సామీప్యమునం దిరుగుచు 1 సంయమినాథా! 44
- మ. ఉరుపుణ్యప్రద యాచు వారియుత యై 1 యుద్వృత్తవేగంబునఁ
ధరఁచైఁ బాటుసరస్వతీనదిని హృదయం బొట వీక్షించి చెం
త రహిం గొప్పగుఱొప్పులం దనరి విస్తారాస్త్రశాఖాత్తభీ
కరమా సాలనగంబు దానికిడ బిల్లాఢప్రభ నిక్కిలిన్ 45
- క పెనుబాములవలె విస్తయ, మును జేయుచు నొకటి నొకటి 1 ముఖలగ్నములై
తనతనశరములఁ గల్గొని, ఘనకోపముఁ జెంది దైత్యగణపతి పిదపన్ 46
- ఆ. పొడుగుజడలబరువు 1 పొలుపొంద నల్లని, జంకతోల్లఁ దాల్చి 1 స్థిరతపోభి
రాషమానసముల 1 లలినొప్పు మునుల నిర్దలనిఁ గాంచి వారీదలీని మఱియు.
- క. లక్షగాయుతకార్డుకముల, నక్షయతూణీరముల మహాజగవంబున్
దక్షం బగుశార్ఙ్గంబును, వీక్షించి మహాసురాధిపిభః దావేళన్ 48
- తే దాంధికులు వీ రటంచనితలఁచి పురుష, వర్త్యులగువారితో ననెవాస్తవముగ
ధర్తనాశన మగునట్టి 1 దంభ మెల్లఁ, దాల్చుబడె నద్ది ద్విజులకుఁదగదు తగదు.
- క బరువగు జడ లెట తప మెట, వరబాణాసనమహాస్త్ర 1 వారం బెట దు
ర్భర మని తోఁచెను మీవిధిఁ, బరికింపఁగ నాకు నిపుడు 1 పరమాద్భుతమై. 50

క అని చల్కుచున్నప్పుడు, దునిఁ జూచి నరుండు పల్కె ॥ దోరఁపుండలఁచే
లను శక్తి నీకుఁగలిగి, దనుజేశ్వర! దానిఁజూపు ॥ తలుఁగని పూనిన్. 51

క అని విని దైత్యుఁడు ధర్మం, బనుసేతువుమీఁద నేన ॥ హర్మిశమందుం
బనిఁగొని తరుగుదు గావున, ఘనశక్తియు నాకుఁ గలఁడు ॥ కలదా మూకున్! 52

శా. ఈరితి నన్వచియింపఁగా విని నరుం ॥ ధీర్వ్య నివృత్తింబించి బ
ర్హిరత్యంబునఁ బల్కె నూర్జితము నై ॥ దీపించె మాశక్తి వి
స్తారోదగ్రపటుత్వశాలి యగుచు ॥ ధైర్యంబుతో మమ్ము నే
శూరుం దోర్వను శక్తుఁ జానె యనిలో ॥ ఊర్జిస్థులం దానవా 53

ఆ నీవు తెలియ కిట్లు ॥ నిక్కుచు బలికితి, వనిన దైత్యనాథుఁ ॥ దాగ్రహించి
యెట్టులైన మిమ్ము ॥ నెదిరించి పోరి నేజయముఁ గాంచువాఁడౌజగతి ననుచు

— నరరహస్యోద్ఘాటనము. —

చ పలికి ప్రతిజ్ఞఁ బూని గుణావంతుఁడు నైన దితిశ్వరుండు వి
చ్చలవిడి నున్న సేనలనుఁ ॥ జారువనాంతములోన నిల్చి ని
స్తుల మగువిల్లుఁ జెలఁగొని ॥ లోడనె నారినిఁ గూర్చి తద్వన
స్థలమద్రువంగఁజేసె గుణశిబ్దము నాయుడ సంయమాశ్వరా! 55

క. అంతట నరుఁ డజగవమును, బంబెంబున వంచి నిశితోపటుబాణముల
నివ్రంతగ విడిచిన దైత్యుం, డింటిం తనరానితోప ॥ మేర్పడ నంతన్. 56

సీ. భర్తపుంభోజ్యుల ॥ బహుశస్త్రములతోడ నాబాణములఁ ద్రుంచె ॥ నంత నరుఁడు
తనతోల లతనిచే ॥ ధరఁగూలుటనుఁ జూచి క్రమ్మట విల్వించి ॥ కరినభూరి
శరములసంధించి ॥ సరగునవైచె నీచందాన రెండేసె ॥ సరవి నరుఁడు
మూఁడస్త్రముల నేసె ॥ మెనసి దానవంజు నరుఁడంతటను ప్రేసెనాల్లశస్త్ర

ఆ. ములను విడిచి మరల ॥ మోహరంబుగఁ బంచ
బాణములనుఁ బఱపు ॥ బాహుశక్తి
నంత దానవేంద్రుఁ ॥ దా ఋషిపైఁ దీవ్ర
శరము లాటుఁ బఱచె ॥ సర్వరముగ 57

క. వడి నరుఁ డెనిమిదితూఁపుల, జడియఁగ దితిపుత్రుఁ గొట్టె ॥ శౌర్యస్ఫూర్తి
గడిమినిఁ దొప్పిది చిలుకులు, విడిచెను నరుమీఁద దైత్యవిభుఁ దావేళన్ 58

క ముప్పదియా టమ్ముల గుఱిఁ, దప్పక నరుఁ డతని ప్రేసె ॥ దైత్యుఁడు వానిం
దప్పించుకొని రయంబున, నప్పుడు చెనుకొప మడర ॥ నమితోద్ధతి మై 59

క. దెబ్బదిరెండుశరంబుల, నబ్బలునిగా దూల నేయ ॥ నతఁ డల్లి వడిగా
నిబ్బరమున శతశస్త్రము, లబ్బురమునుఁ జెంద విడిచె ॥ ననురేఖునిపై. 60

3. దితిజాఁడు మున్నూరమ్ముల, శరితోపముతోడ నరుని ॥ నాగటఁ గొట్టె

- జతురతపట్టుతేకాండము, లతఁ డసురునిమీఁద నేసె 1 నారాయణగన్ 51
- ఉ వెండియు వెయ్యికోలలను 1 వేగమె భర్తజామీఁగ దైత్యుఁ డు
ద్దండత నేసెఁ బిచ్చుటను 1 దర్పముతో మితిలేనితీకుల
భండనము దొకం దొకనివైఁ బడవైచిరి కింకిరి స్వహా
ద్దండపటుత్వబాహుబలదాన్ధ్యులు నై మునివంశ శేఖరా! 52
- క నరుఁ డోవాటించి యుద్ధతిఁ, బరిమితి లేనట్టిశస్త్రవారంబులు పు
ష్కరభూదితలు న్నిండనుఁ, గర మరుదుగ విడిచె భూత 1 గణ మదరి చనన్. 53
- క గురుబలుఁ డగుప్రహ్లాదుండు, పరువడి నరుఁ డేసినట్టి 1 బాణౌఘముల
వరహామపుంఖశరముల, ధరుఁ బిండిగఁజేసె మిగుల 1 దర్పం బలరన్ 54
- ఉ అంతట 1 మరూపులయి 1 హర్షముతో నరదానవేశ్వరుల్
పంతముఁబట్టి యొందొరులపై నతితృష్ణను మార్గణాలి న
త్యంతము నాట నేసికొని 1 రాదుడి దానవుఁ డాగ్రహించి బ
ల్బంతనఁజిట్టిచాపమునఁ 1 జయ్యన బ్రహ్మశరంబుఁ గూర్చినన్ 55
- క కని ధర్మజుండు వెలుచను, ఘననారాయణశరంబుఁ 1 గార్తుకమందు
గనలుచు సంధించినఁ గని, దనుజుండు సింగిణిని నునిచెదహనునిశరమున్ 56
- క పురుషోత్తముండు నగునరుఁ, దురవడిఁ గోదండమందు 1 నుగ్రాస్త్రంబు
నిరసించుచు సంధించెను, సురలందలు చోద్యమొంద 1 సురుచిర లేజా 57
- వ. ఇట్లరువురు శరాసనంబులఁ బిరింగు గలుకుటమ్ముల నజివోసి యార్చి ప్రి
యొక్కుమ్మడిఁ జక్కఁగ విడిచిన నవి జాజ్వల్యమానము లై పోరిపోరి శాంతి
నొందె నంత సజ్జనాహ్లాదకరుం డగుప్రహ్లాదుండు తనబ్రహ్మస్త్రము వ్యర్థం బగుటఁ
గని మండిపడి వేదండశుండాదండతుల్య మగునిజభిజదండమందు గదాదండ
మునుఁ దార్చి రథముననుండి భూమండిలికి దూకి వచ్చుచుండె; నపుడు నారా
యణుండు కినుకిం గదాహస్తుడై వచ్చునట్టిదానవాధినాథుఁ నాలోకించి స్వయ
ముగఁ దనవెనుక నరుని నునిచి ముందుఁ దాను యుద్ధకామ మగుచిత్రముకలిగి
వచ్చుచుండె; నాదిలిజాఁ డంతటఁ దపోనిధియును శార్దూపాణియునుఁ బ్రఖ్యా
తుఁడునుఁ బురాణముపియును గురుపరాక్రమఁడును లోకపాలుండు నగు
నారాయణదేవుని నపు డెదురింపఁ జనె ననిచెప్పి వెండియు నిట్లనియె. 58

— నారాయణుండు ప్రహ్లాదులతోఁ బోరుట. —

- క నారద! శార్దూముఁ జేగొని, నారాయణుఁ డగ్రమందు 1 నడువం గని డు
ర్వారం బగుగడఁ ద్రిప్రచు, ఘోరస్థితి నతనితలను 1 నొచ్చెం బెలుచన్ 59
- తే తగ్గదాపీడితుండు నై 1 తనరుధర్మ, జానికనుంగవనుండి విఠ్యుతము నగుచు

- వహ్నివర్షసముం బగువాని పాతె, నంత దానవుఁ డేసిన ధైర్యదయ 70
- క వరదుని తలఁదాఁకినదై, విరిసిశతాకృతులతోడఁ 1 బృథివినిఁ గూర్చి
ధరణీధరశిఖరంబునఁ, గరకరఁబడుపిడుగురీతి 1 గాంభీర్యనిధి! 71
- చ. దనుజుఁడు వీరుఁడై మఱల 1 ధైర్యముతో రథ మెక్కి చాపముం
గాని వెస వంచి తూణమున 1 ఘోరత నుండెడిగార్ధపత్రసం
జ్ఞనుఁ దనరాదుబాణములఁ 1 గ్రక్కునఁ గూరిచి సాధ్యమిఁడ నే
సెను ప్రతిఘాంధకారితవిశేషమనంబునుఁ గల్గి సంయమి! 72
- ఆ రూఢి నర్థచంద్రరూపము లై వచ్చు, వాఁడిబాణముల నసాధ్యబలుఁడు
తనదుదివ్యశస్త్రతతులచేనుగ్గాడి, వాని నొవ్వఁజేసె 1 బటిమతోడ 73
- ఉ. వింతగ దైత్యవల్లభుఁడు 1 వీరుని నాతని నేసెఁ గోలలం
బంతముఁబట్టి ధర్మజుఁడు 1 బాగుగ దైత్యునిఁ గొట్టె శక్తిమై
నంతట మర్త్యభేదితము 1 లైనశరంబులు వైచి యార్పుచుం
బొంతఁ బరస్పరంబుగను 1 బోరి నివిధి వార లుద్ధతి. 74
- తే ఆలఘులఘుచిత్తసమరంబు 1 నరయు దేవ
గణమునకుఁ బుట్టెఁ గలయిక 1 గగనమండు
దేవదుందుభిరవములు 1 దివిఁ జెలంగె
నతులసుమవృష్టి వారిపై 1 నపుడు కురిసె. 75
- సీ గగనస్థులై తమిఁగ్రతుభుజా తీర్వీక్షింప ఘనశస్త్రులై ప్రేక్షింప ప్రమాద
వర్ధనంబుగ నని 1 బటశక్తిఁజేయుచు దీప్రాశుగంబుల 1 దిశలవిదిశ
లను మఱివోయవతలం చెల్లఁ గప్పిరి ధర్మజుఁ డామిఁడ 1 ధనువుఁ దాల్చి
దారుణాస్త్రములచే 1 దనుజుని సర్వాంగసంధులభేరింప 1 జడియ కతఁడు
తే. కోపమున వేగవంతుఁడై ఘోరధనువుఁబట్టి కడిమిని సాధ్యుని 1 వదనవృదయ
భేదనమొనర్చె శిలుకులఁబిలుకుతోడ, నంత గోపంబుమీఱ నాసాయణుండు.
- చ. దనుజుని ముష్టినిఁ బొలయు 1 దారుణధన్వము నర్థచంద్రరూ
పాసరినకోలతోఁ దునిమె 1 నుద్ధతి దైత్యుఁడు భిన్నచాపముం
గని మఱియొక్క మేటివిలుఁ 1 గ్రక్కునఁ గైకొని లాఘవంబునం
గనలుచు నక్కుచెట్టి శిలకాండసువృష్టి జెలంగఁ జేసినన్ 77
- ఆ. సాధ్యుఁ డాత్మశస్త్రచయమునఁ దల్కొండ, ములను బిండిచేసి 1 పుడమిఁ జల్లి
మత్సరమున వానిఁమహితకోదండంబు, ఎఱిచె నర్థచంద్రవిశిఖమునను. 78
- ఆ. ధనువు లెన్నివిఱిగి 1 ధరఁగూలుచున్నను, వెగడుపడక దైత్యవిభుఁడు వేటు
విండ్లఁ దాల్చుచుండ 1 వీరుఁడు వీక్షించి, ఎఱిచెవానినెల్ల 1 విపులశక్తి. 79
- ఓ. దనుజుఁడు శింగిలు లడఁగిన, మనికితుఁడై సర్వలోహానుయమై భృంభం

- దనరాదుదీర్ఘపరిఘముఁ, గొని త్రివృచు నతని పైన గొబ్బున వైచెన్ 80
- ఉ. క్రన్నన దాని నొక్కవిశిఖంబున ద్రుంచె నరాగ్రజాండు వి
చ్చిన్ననిజాయథంబుఁ గని 1 శ్రీయుతుఁ డౌ దనుజాండు చెంటనే
పన్నుగ ముద్గరంబుఁ గొని 1 బాహుబలంబునఁ ద్రిప్పి సాధ్యుడై
నన్నువలేనికోపమున 1 నత్తటి వైచెను సంయమిశ్వరం! 81
- చ వినుతచరిత్ర ధర్మజాండు 1 వేగమె వచ్చెడిముద్గరాస్త్రముం
గని పటుశక్తితోడ దళకాండములగా దళరితు లేర్పడం
గనుబడఁ గొట్టఁ దున్దిపడఁ 1 గాశ్యపినాయది దైత్యుఁ డుదతిం
ఘన మగునొక్కపాశమును 1 గైకొని సాధ్యునిమీఁద వైచినన్ 82
- క నరగణ్యుఁడు తత్పాశము, సరవిని ఛేదించ వాఁడు 1 శక్తిం గొని భీ
కరగతి నేయఁ దపోనిధి, ధననర్థేంద్వస్త్రము ననుదానిం గొల్పెన్. 83
- క. పటపినశస్త్రము లన్నియు, విజిగి ధరం బొలయుచుండ 1 వేటగుధినువుగా
గటకరిఁ గైకొని తూపుల, నటిముఱిఁ గాటించెనతని 1 నసురుఁడు బలిమిన్ 84
- లే. భువనగురుఁడును దైత్యేంద్రభూరితాప
నుండు నైనట్టి నారాయణుండు కినుక
నస్త్రమునఁ గొట్టె హృత్స్పలమందు దాన
భగ్నహృదయుఁడు నై వాఁడు 1 భ్రాంతిచెంది 85
- క. అరదముపైఁబడ సారథి, బిరబిరఁ దొల గించె నతని 1 వెలిగె నంతగా
గురుబలుఁడు లేచి క్రవ్వటఁ, గరమున దృఢకాదుకంబుఁ 1 గైకొని కడిమిన్.
- మ. అని చేయం బనిఁ బూని రాఁ గదిలిపుత్రాధీశుని స్వీకరిం
గని సాధ్యుండనె దైత్య! పోరెదము పో 1 కాఁకించి సూర్యోదయం
బునఁ జేయం దగునట్టికార్యమును సమ్రాదంబుతోఁ జేయుమీ
వనఁ బ్రహ్లాదుఁడు నై మిపాటవికిదా)యం బోయి సద్భక్తితోన్ 87
- ఉ. అయిడ నాహ్నిక్రియను 1 యత్నముతో నొనరించి యుద్ధముగా
జేయఁదొడంగె ధర్మజాండు 1 జెచ్చెట నట్లనె వచ్చిపోరె నా
తోయముఁ జూచి దాన వుఁడు 1 తోరపుదాంభికు నెట్లు గెల్తు నీ
తోయమునం దటంచు నిశేదుర్బటచింతనుఁ జెందె సంయమి! 88
- లే తపసిచంద్రు! యీరీతి 1 దైత్యవిభాండు, ధర్మపుత్రుని నెదిరించి 1 ధైర్య మొప్పు
దివ్యవర్షసహస్రంబు 1 దివిరి పోరి, ఘనునిఁ గెల్వంగఁజాలక 1 కలఁగి పిదప. 89

— శ్రహ్లాదుఁడు నరనారాయణులఁ గెల్వలేకఁ బిరివారిఁ విన్నవించుకొనుట —

- సీ. భర్తవాసునిజేరి 1 భక్తితో దైత్యుండు పలికెను దేవేశ 1 భవనినాశ
హరియు నారాయణుఁడగుసాధ్యునిఁ జయించుశక్తి నాకేలాకాచాలదయ్యఁ

- దత్కారణముఁడెట్లు 1 దయనన్నఁ బీతవాసుండు ప్రహ్లాదునిఁ 1 జూచిపలికె
నురుగుజ! నీచేత 1 నొగినిర్బదులచేత నాసాధ్యవిప్రుఁ డసాధ్యుఁ డాచ
- ఆ ననఁగ నసురుఁ డనియె 1 నాతఁడు నాచేత, నని నశేయుఁ డైన 1 నవని నేను
జేసినట్టిప్రతిస 1 చెడి యపర్యం బాచు, సకలలోకపాల 1 సత్యశీల! 90
- క పీనప్రతిజ్ఞలై భువి, మానసములు తల్లడిల్ల 1 మాదృశు లెట్టా
దీసస్థిలి మై మనుదురు, కాన భవన్నికటమందుఁ 1 గదలని పూన్కిన్ 91
- ఆ కాయశోచణమ్ముఁ 1 గావింపఁగలవాఁడ, ననుచు నిర్జరేశ్వ 1 కాగ్రమండు
నిట్టు పలికె దైత్యుఁ 1 జెలమి శిరఃస్సాతుఁ డగుచునుండె నజని 1 నార్తఁ జేర్చి.
- ఉ పిమ్మటఁ బీతవాసుఁ డగువిష్ణుఁడు దైత్యునిఁగార్చి పల్కె నీ
వచ్చువానీయు నెన్నటికి 1 నైనను యుద్ధమునకా జయంప కీ
విచ్చగుభక్తినిం గెలుతు వీ 1 విపు డేగు మటన్న భిన్నుఁడై
సమ్యతిలేక దానిపుడు 1 వయ్యనఁ బల్కెను విష్ణుమూర్తితోన్ 93
- శా. దేవా! సువ్రత! మూఁడులోకములలో 1 దీపింప నీధర్మజం
డేవంకం గనఁగా నశేయుఁ డగుచో 1 నే నీప్రసాదంబుచే
భావింపంబడి కీర్తిజెంది తు 1 నిర్భంధప్రతాపుండ నై
యీవేళ న్వసీయింప సాధ్య మగునే 1 బృందారకాదు ల్లవన్ 94
- తే శ్రీశ! నాచే జగంబులుగజితములయ్యె, ధర్మపుత్రుఁడు నీప్రసాదమున విజితుఁ
డయ్యెనేని శవీరతి 1 యనఁగ నెంత, వాఁడనంగను విని పీతవాసుఁ డనియె.
- తే. అసురశంఛాస్య! నేనె నా యాణాండ, భవనములమీదఁ దయశల్లి 1 భూరిధర్మ
సత్సర్వార్థసత్తత్సత్సర్వయందుఁ, దత్సర్వరూపంబుతో నుండుఁడధ్య మరయ.
- క దానవ జయమునుఁ గోరిలి, లేనిమహాభక్తి నామఁపాళు ననంతుం
గానం జని నేవింపు మ, మానజయం బలకు నీకు 1 మరీచిస్థలిపై 97
- మ అని పీతాంబరుఁ డాడ వ్యాఘ్రుఁడయి దైత్యాధీశ్వరుం డంధకా
భ్యను జెన్నారినదానవోత్తముని వేషకుం బిల్చి యీవేళ ని
ట్లనె నాచేత విసృష్టమై తనకు కాజ్యశ్రీనిఁ గాక్షింపు ప్రే
మను దైత్యాదుల నేలి కీర్తిఁ గనుమామర్యాదగో నంధకా! 98

— ప్రహ్లాదుడు నరనారాయణుల శరణఁజొచ్చుట. —

- క మునివర ప్రహ్లాదుం డిటు, లన విని కనకాక్షుఁ డైనయంధకుఁ జెలమి
ఘన మగులేద్రాఢ్యంబును, మన మలరంగఁ దాల్చె నపుడు 1 మహితస్ఫూర్తిన్.
- తే సరవి నాయుడ బడరికాశ్రమమునకును
మంతు శక్తి-నప్రహ్లాదుఁ 1 డంతె సరిగి
సాధ్యనరులనుఁ గని వారిచరణములకుఁ
గరములు మొగిచ్చి వలఁగొనె 1 గడిమిఁ బికఁ.

- క ఘనలేఖః డక్షరుఁడు నా, వసతోదరుఁ డతని కనియె 1 బలియి న్నును నీ
ఎనిలో జయింప కిటు ప్రణు, తిని జేసెద వెందుకొఱకుఁ దెలియ దటన్మగ.
- క వినయముతో దైత్యుండనె, నిను నెవ్వఁడు గెల్వఁగలఁడు 1 నీ కంటె ధరం
గన దివ్యపురుషుఁ డెవ్వఁడు, వసతోదర పరమశూరభావవిదూరా. 102
- చ జేవా! నీవు నారాయణుండవుఁ బీతవసనుండవు, జనార్దనుండవు, దేవుఁడును విష్ణుఁ
డవు, శార్ఙ్గచాఁ ధరుఁడవు, నాశరహితుండవు, మహేశానుఁడవు, శాశ్వతుఁడవు
పురుషోత్తముఁడవు కావె యోగనిష్ఠాగర్విష్టులు సతతము నినుఁ కలంచుచున్న
వాచు బుద్ధిమంతులు నినుఁ బూజించెదరు స్నానశీలవ్రతులు సదా జపించుచు
న్నారు యజ్ఞము నడుపువారు నిను యజించుచుండెదరు చ్యుతములేనివాఁడ
వును, హృషీకేశవుఁడవునుఁ జక్రహస్తుఁడవును, విశ్వంభరుండవును, మహా
మీనరూపులడవును, హయమస్తకుండవును, దివ్యశమరరూపినియును, హిరణ్యా
క్షునిఁ బగవాఁడవును, మాతండ్రి యగుహిరణ్యకశిపుని వధించిన నృకేశరి
వియుఁ గార్యార్థమై వరాహ మైనవాఁడవును దేవదేవుఁడ వగునీకు వందనం
బులు సర్వనాథుఁడవు విభుఁడ వగునట్టి యోగరుడకేతనా! బ్రహ్మద్రేంద్ర
పావకయమనె ఋతివరుణవాయుకు బేరశర్యసూర్యచంద్రచరాచరాదులు నీవె
కావే జగదీశ్వరా పరమేశ్వరా యని వేడి వెండియు నిట్లని స్తుతించె 103
- నీ మాధవ భక్తసంఘమివారతపా వకభూమి జలనభో 1 వాయురూప
ధరుఁడవై వేయివిధమ్ముల నిఖిలలోకములందు వ్యాపించి 1 క్రాలు నిన్నుఁ
గదనంబులో గెల్వఁగలఁ డెవ్వఁడో హృషీకేశ నిశ్చేషగనాశరహిత
పూర్ణభక్తినిఁ దోషమును జెందెదవు చూడ నితరభక్తి జయింపఁ నెట్లు నీవు
లే శక్తుఁడవు కావ దేవేశ జగదధీశ, సంతతంబును నామగిఁ జాలభక్తి
వేఁడెదను నామొత్తాలింపు 1 విపులదయను, భక్తమందార సతజనపాపదూర
క. నారద! ప్రహ్లాదు డు వెం, పారినసద్భక్తి నిట్లు 1 ప్రార్థింప మహా
కారుణ్యంబున హరియమ, రారాతినిఁ జూచి పలికెనలితోషమునన్. 104

— నారాయణుఁడు ప్రహ్లాదునకు వరంబు నిచ్చుట —

- క అనుజమ మా నీస్తులిచే, తను హృష్టుఁడ నైతి ముఖ్యతమ మగుభక్తి
దనరిన నీవలననుగాంచి న వాఁడఁ బరాజయంబు 1 ఓలిదై త్యేశా!. 105
- క. జిత్తుఁ డైననరుఁడు దండముఁ, కలెత్తున్ నొసంగుచుండు 1 దండార్థంబై
కుతుకమున వర మొసంగెద, నలివేళ్ళగ గోరు దిలిసుకా గ్రహే పూన్కిన్.
- చ. అనవిని డై క్షుఁ డాడె జగదన్వయ! కోరినకోర్కెఁ దీర్చ నీ
కును దగుఁగానఁ గోరెద నీకుంరితభక్తి చెలంగుచుండు నే
ననితరసాధ్యులైనమిమునాజినిఁ గాతీయఁ బెట్టినందుచే
తను జనియించు కాయదురితంబుల నెల్లనుఁ బొపు మీశ్వరా!. 106

- క. అని ప్రహ్లాదుడు వేడిన, వనబోదరుఁ డతనికల్లెఁవరము నొసఁగి యో
దనుజేశ్వర! రెండవవర, మును దయ నిచ్చెదను కోరు 1 పూర్ణేచ్ఛ వనన్. 109
- మ. విని ప్రహ్లాదుడు సంతసించి పలికె 1 నివృత్తేశ! యేరిలి నా
మనసొప్పారినయిచ్చదాశ్రయమహామర్యాదనేవాపరా
యణివృత్తిం దనరాదు నిత్యమనదైత్యధ్వంసి యట్లాను వీఁ
కను వేటొక్కవరంబు నిచ్చెదను వేడకుం గోరు దైత్యోత్తమా 110
- చ. అన విని దానవేశ్వరుడు 1 హర్షముతో ననె నన్నికోర్కులుం
భునమగు నీప్రసాదమున 1 గాంచితి సత్యమదోక్షజ! ముదం
బున భవదీయపాదరతిపూర్ణముఁ గా నగుచీరిఁ జేయుమీ
వనఁగ రమేతుఁడప్పు డటుఁకానని పల్కి వచించెఁ గ్రమ్మఱన్. 111
- తే. విబుధు లా నొననంగ నీవేళ నొక్క
వరము నిచ్చెద మద్భక్తివహలి యెపుడు
జరయు మృతియును లేక నిర్జరుఁడ వగుచు
నవని నుండఁగఁగలవు నీవాద్యు లెన్న. 112
- డి. దానవసంహ! కార్యరతి దాల్చి పురంబున కేఁగి స్త్రీతితో
మానుగ దైత్యశేఖరులమానసము ర్వికసింపఁజేయుచు
బూనిక నిత్య రాజ్యమునుఁ 1 బొందుఁగ నేలుము మత్సదాంబుజ
ధ్యానుఁడ నైననీకు భవమండలి బంధములేదు ధాత్రివై 113
- క. ఉత్తమనిజకులభర్తముఁ, జిత్రంబున మఱవ కెపుడు 1 చేయు మనంఁగా
నక్షత్రఁ బ్రహ్లాదుండనె, నుత్తముఁ డగుశౌరితోడనుజ్వలమలియై. 114
- క. వడలిసరాజ్యము నాచే, బడబడి యేరిలి దాల్చుఁబడు నీవేళ
సదయా!లోకగురూ! యన, ముదమున హరి పలికె దైత్యముఘ్నినితోడన్
- ఆ. అసుర! నీకు నట్టులార్తలోఁ బోఁచిన, నార్తపురికిఁ బోయియత్న మొప్పు
దైత్యదానపులకుఁదగునీరిఁ బోధించు, వాఁడ వగుము ధాత్రివన్నెగుల్క
- క. నారక! యీచంకంబున, నారాయణుండంత దైత్యనాథుఁడు భక్తిం
శ్రీరమణునకును వలఁగొని, చేరెను తనపురికిఁ గోర్కెఁచెలువారంగ 117
- నీ. ఆసుమయంబుననంధ కాసుర దైత్యవరులు సభాస్థానవర్జితుండు
నైనప్రహ్లాదదైత్యాధీశుఁ బొడఁగాంచి పలికి పుణ్యాత్మ!భవ్యరాజ్య
మున కధీశుండవైముదమొప్పుఁ బాలింపు మని వేడుచుండిన 1 వినకదానిఁ
గామంబు దిగనాడి 1 కర్బురేకుల సవ్యమార్గస్థులనుఁ జేసి 1 మదినిప్ర
తే. మేయుఁ డగుకేశవుని భక్తి 1 మిగులఁ బొగడి
సారిది ధ్యానించి యొగవోతుద్ధకాయుఁ

డగుచు నిర్వాతపింబు 1 పగిది 3తఁడు

మహిని వర్తిం చె సద్గుణముణివిధూష!

118

క. ఈరిలనిఁ బ్రహ్లాదుఁడు, శౌరియు సకలేశుఁడు నగుచ క్రాయుధుచే

ధారణఁజేతుఁడై రాజ్యము , గోరకమది నజానిదలఁచి 1 కూర్చి వసించెన్ 119

— అంధః సురుని వృత్తాంతము —

ఉ. నానిని నారదుండనె సనాతనభూపతి ధర్మ మేదియై

వాచిరినుండు ; దైత్యకులవల్లభుఁ డంధకుఁడై ననంధకుఁ

గీవిని రాజ్యముం దెటుల 1 దేవను నిల్పె ననం బులస్త్యుఁ డా

భావవిదూరుతో 1నియె 1 భావముచెన్నులలరారుచుండఁగన్

120

తే విను హిరణ్యాక్షుఁ డవని జీవింపుచున్న

సమయమున నంధకుఁడు లబ్ధిచక్షుఁ డై

కతన నాతని నభిషిక్తుఁ గాఁగఁజేసె

నాత్మపదమందుఁ బ్రహ్లాదుఁ 1 డాత్మనలరి.

121

చ అని వచియింపఁ జిత్రపడి 1 యమ్ముని పల్కెను మానినాథ! యా

దనుజుఁడు రాజ్యభారమును 1 దాల్చి ధర్మతలమందు నేక్రియం

బనులనుఁ జేసె నెట్లు సురవర్యులఁగూడి వసించెఁ జేర్చితో

ననఁగ బులస్త్యుఁ డిట్లనియె 1 నామునివర్యునిఁ జూచి క్రమ్మటన్

122

క. నారద! హైరణ్యాక్షుఁడు, ధారణఁ బాలించుచున్న 1తఁటి నంధకచే

వారితపంబున శూలిని, సారెకుసంతుష్టుఁడేసి 1 సజ్జను లలరన్

123

నీ చన్నగముని సిద్ధబర్హిర్ముఖులచేతఁ 1 జావులేక జయంబు 1 చాలఁగల్గు

నవియును వెండి వనఁతాళనులోఁ జిక్కి కాలకవారిచేఁ 1 గాసిఁబడక

యందునట్టివి యైనయరువరంబులఁ గొని సంతుష్టుఁడై వచ్చి 1 సుతసమునఁ

గవనిఁ బురోహితుఁ గాజేసి రాజ్యంబు భాసురగతి నేరె 1 బ్రాహ్మ మెఱయ

తే బిడప నమరులఁ గలువఁ దాఁబ్రీతి నెంచి

వసుధ నెల్లను వ్యాపించి 1 వసుమతీశ

వరుల నిర్జించి దైత్యుఁడు 1 వారిఁగూడి

చిత్ర మగునట్టి కవకాద్రిఁ 1 జేర నరిగె.

124

క అరుదెంచుగాఢసేంద్రునిఁ, బురువహతుఁడు చూచి సురలఁ 1 బోరొనరింపం

బురికొల్పి వేడ్కతో మద, కరిని గద్దింపి యుద్ధకాంక్ష న్నానీ

125

తే. పోయి యమరావతినిఁ గుప్తఁ 1 బొందఁజేసి

మగుడఁ జనుదెంచె నాచేళి 1 మహితబలులు

నైన లోకేశ్వరులు శక్తు 1 ననుసరించి

నిజరథంబులపై నెక్కి 1 నేర్పు మిగుల

126

క తమతమశిస్త్రాస్త్రంబులఁ దమిటోఁ గరములనుఁ దాల్చి ॥ ధైర్యస్ఫూర్తిం
గుములై కదన మొనర్పఁగ, సమధిఁతోషమున లేచి ॥ చనుదెంచి రోగిన్ 127
వ. ఆట్టిసమయంబున.

క. సురసేనశక్రయుత మై, కరివాజరథాఘముఖ్యగణములతోడం
గురువేగంబున వెడలెను, కరమరుదుగ భూతిరాశి ॥ కంపింపంగన్. 129

వ మునీంద్రా! పిదప నాయోధనబద్ధబుద్ధిగో మందఱ ద్వాదశాదిత్యులు, నడుమ
సాధ్యాశ్విమరుద్గణములతోఁగూడిన వసువిశ్వేదేవతలు, వెనుకనైపున ముక్కుం
టియుఁ దడనుచులై విద్యాధరాదులు తమతమవాహనంబుల నెక్కి వేడ్క
వెడలి రని చెప్పిన నారదుఁ డతని కిట్లనియె మునివర్యా! దేవాదులు కలహ
మొనర్ప సమకట్టి వాహనారూఢులై వెడలి రని వాక్రుచ్చిలివి ప్రతాపశాలు
రగు దేవతలలో నెవని? నేవాహనం బైనది విన నాత్మయలకుచున్నది కరు
ణించి వచియింపవే యని ప్రార్థింపఁ బులస్త్యుఁడు చెప్పందొడంగె. 130

— పులస్త్యుఁడు నారదునకు దేవదానవు లెక్కడువాహనంబుల తెప్పట —

సీ. వినవయ్య! చెప్పెద ॥ విబుధాదు లెక్కినవాహనంబులరీతి ॥ వరుసఁగాను
దనుకరతలజమై ॥ తతవీర్యసత్వమై తనరిన దగుశుభ్రదంతిశక్రు
వాహన మగునీశు ॥ వర లేజమునఁ బుట్టి నలుపైనవన్నెతో ॥ నలరి మనసు
గలికల్లి పొండ్ర కాఁఖ్యను వెల్లుచుహిషంబు యమునికి వాహన ॥ మగుసురుద్ర
తే. కర్ణమలజంబు నై నీలకాంతి నొప్పి
చతురగతి కల్గి జలనిధిసంజ్ఞకంబు
నైన మొసలి జలేశువాహనము నగుచుఁ
బుడమిఁ బెర్కొనఁబడుచుండుఁ ॥ బుణ్యచరితి 131

తే. అంబికాపదసంభూత ॥ మైనదియును
కౌద్రనక్రస్వరూపమై ॥ క్రాలునదియు
శకటచక్రాంబకంబునై ॥ సరవిఁ గుల్కు
రుచిరసరివాహనము కుటేరునికిఁ గలదు. 132

క. లేకువ గలగంధర్వులు, భీకరు లగుభుజగవరులు ॥ పృథుబలయుతులై
నేకాదశరుద్రులు శుభ్రాకృతిజవపుషభవాహు ॥ లగుదురు మానీ 133

క. శరశతహంసల నొప్పెడి, యరదము పాల్కడలిపట్టిదై చెన్నొందుగ
తురగోష్ఠరథులు సూర్యులు, వరవసువులు కరుల నెక్కి ॥ వర్తింతు రోగిన్.

క. నరవాహనసంస్థితు లై, చరియింతురు యక్షు లెలమిఁ ॥ జర్పింపంగా
నురగారూఢులు నై కిన్నరు లుందురు మానిషంశె ॥ నాయక! పేర్చిన్. 135

తే. ఆశ్వినేయులు తురగవాహనులు భీమి, రూపు లై యుండునట్టి మరుద్గణము

- మేటిజంకలపై నెక్కినీటుకుల్లు, మెలగుచుందురు మోదంబు! మించియుండ
 క శుకములమీఁదఁ గన్పొందు, బ్రృతితముగఁ గాలిబంట్లపై గంధర్వర
 సుకరస్థలి వర్తింతుడు, సకలాశాస్త్రలములందుఁ 1 జతురత్వముతోన్ 137
- చ. అనివిని నారదుం డనె మహాత్మ! సురేశులవాహనంబుల
 వినిలిసి దానవాధిపులు 1 వేడుక నెక్కడిస్వందనాదులం
 గనికరమొప్పు బల్కుమనఁగ మనసారఁ బులస్తున్ దాడెనో
 మునివర! తచ్చతాంగవిధము 1 దమి జెప్పెద నాలకింపుమా. 138
- క రెండ్రాటునూర్లమూరల, నుండుకొలంకిఁ గలశిఖర 1 మొనర న్నులుపై
 దండి నలుగడలవెడిగెడి, చండరథం బంధకునికి 1 సరవిం బరఁగున్ 139
- సీ. చంద్రవర్ణాష్టాశ్వస త్రమసహితమై భద్రవివ్వంబునై 1 పరఁగి శుభ్ర
 రమ్యహాటకమయఁగరథము ప్రహ్లాదునిదా విరోచనునికి 1 హస్తీ యగును
 రహిఁ గుజంభునికిఁ దురంగమా హయకంఠదానవునకు దంటి 1 తనరుచుండుఁ
 గనకతుల్యాశ్వసంకలితదివ్యరథంబు జంభునిదై యుండుఁ 1 జారుకాంతి
- తే శంకునికి వారువం బగుఁజతురుఁ డైన, మయసురానికిఁ దనరారు 1 మంచిలేరు
 దుండుభాఖ్యనుఁ జెలువొందుకద్రుచ్చదై త్యసతిఁ బటుతరసర్పంబు 1 పరిధవిల్లు.
- క వినులోహకర్ణునకు వా, హన మగుసింగంబు శంఖరఖ్యధరిత్రం
 దనరిన దై త్యశ్వరునకు, ఘనమైనవిమాన మొనకుఁ 1 గాంతిస్ఫూర్తిన్. 141
- వ. మునీంద్రా! దైత్యవరు లేతాద్యశవాహనములనెక్కి సమరోన్ముఖులై చెడలి
 రింకఁ దత్సమరవిధివిశేషంబులఁ జెప్పెద వినుమని యి ట్లనియె 142

— శేవదానపుట ద్వంద్వకథా. —

- క గురుబలు లగుబలివృత్తులు, పరువడిఁ బవరంబునేయఁ 1 బలతెంచిరి ని
 ర్జరనేనలు పడచరులై, పురుణింపఁగ చెడలి రపుడు 1 పుణ్యానిధానా! 143
- ఆ. పిదఁ ద్రిదశదై త్యవితతికిఁ దుములసం, కులరణంబు కలిఁగెఁగ్రహార మగుచుఁ
 గపిలవర్ణ ధూళిఁగలితమై జగమెల్లఁ, గానవచ్చెఁ బ్రాణిగణమునకును 144
- క జనకుఁడు సుతుఁడని తలఁపఁడు, జనకుం డని సుతుఁడు తలఁచి 1 చనఁ దాఱుడలం
 బెనఁకువఁ గొందలు తమవా,రిని గొందలు పరులఁగొట్టిరి కడురుషమెయిన్.
- క. ఒకదానిమీఁద నొక్కటి, వికటస్థితోడ నపుడు 1 చెడలె రథంబుల్
 కకవికలై కరిపాదా,తకులును జనిరట్లు వడిని 1 దీప్తి న్నానీ. 146
- క లేటపడ నొకని నొక్కఁడు, వాటంబుఁగఁ దెలిసికొనుచు 1 వడిఁ బడగులు బల్
 పాటించి కొట్టుకొనిరనిఁ, బాటవమునఁ జయముఁ గోరి 1 పరమమునీంద్రా.
- క. తరువాయి సురలు దైత్యులు, వరవిక్రమశౌర్యదైర్యబలసంయుతు లై
 నిరతిమా గెలుపుం గోరుచుఁ, గరికరి పోట్లాడుచున్న 1 కాలములోనన్. 148

వ. మునీంద్రా! నెత్తురునీట వన్నె శక్తి లేకులనుసుడులచే మీటి కాలిబంటుయొ
ఱపడినఁ బుట్టినమ్రోత కలిగి గజకుంభము లనెడితావేళ్లతో గాణించి యుడతె
గక పాడుచు వాడిమొనలు కలఖడ్గముకిరంబులం కూడి మహాసిగ్రాహవాహిని
యై ప్రేగులనునాచులీగల నల్లిబిల్లిగ నల్లుకొని పుక్కింపునుదుగుడండ
లతో శోభిల్లి గృధ్రలోహపుష్పఘనహంసరాజిత యగుచు జేగలనుచక్రవా
కములచే నలంకరింపబడి దివ్యకాలకంఠకాదంబ యగుచు నక్కలనుగుక్కు
లచే నాకులతః జెంగి పిశాచసంయమిశ్వరులచే గలిసి సామాన్యులకు దాట
రానిదైన దారుడరణమహానది ప్రవహించఁ దొడంగెనని చెప్పి వెండియు
నిట్లనియె.

149

క. నిరతము నెత్తురులేరును, వరశూరులు లేకులనెడి 1 పడవలచేతం
ద్వరితమునఁ దాటుచుండురు, దూర మొనరింపంగఁ దలచి 1 తోడ్తో శక్తిన్
క. మోకాటిబంటఁ దడియుచు, వీకండ న్నుడినిఁదాటి 1 వేగమె యోధు
ల్పాకటజయకావంబున, భీకరులై చంపుకొనుచుఁ 1 బెనఁగిరి పెలుచన్ 151
ఉ. అంతట రాద్రభీరుగృహమై నసురాసురఘోరయుద్ధమం
దంతములేక యక్షపిశిఃతాళనఘోరపిశాచబృందము
ల్వీరిత జనింపఁ జేరి భటవీరులరక్తముఁ గ్రోలి మాంసముం
బంతముఁబట్టి వేగమున 1 బాగుగ మెక్కియుఁ గొఁగిరించుచున్ 152

క. పలుచనిపారలగ ధరవైఁ, బలులీరులఁ జల్లిచల్లి 1 బహుతోషముతోఁ
జెలఁగుచు ననోన్యన్యంబుఁగఁ, బలుకుచు వర్తించుచుండఁ 1 బరమమునీంద్రా!
క. అయిడఁ గూసెను నక్కలు, పాయనిశరవేదనార్తి 1 బడి భటు లిల న
య్యా యని యేడ్చిరి యొరు లా,తోయముఁ గలవారిఁబట్టి క్రుంచిరి పెలుచన్.
లే. భూరివంచకఘోషము 1 పాసఁగుచుండ
దైత్యులు రాకుభీకరదవ్వందవ్వసమితి
నూపిరులె యొడ్డుఁగా నట 1 నుంచఁబడిన
శాస్త్రవిధికలజాదంబు 1 చాల వెలిగె.

155

ఉ. ఆరణ్యరంగమందుఁ గనఁకాతుసుతుం డగునంధకుండు దై
త్యారిపతిగ మహాజనుని 1 దర్శితమ త్తకరీద్రపుష్పగుగ్గ
వీరుని శక్తుని గవిసె 1 వేగమె దుంతను వేడ్క నక్కిబ
భీరతదక్కినంపుఁబలి 1 లెంపున రాగని గ్రోధయుక్తుఁడై

156

క. జను లడరనుఁ బ్రహ్లాదుం, డనురాతునుఁ డవ్వదివ్యహయయుతరథముగ
మనసార నక్కి భీకర, ఘనశక్తుం డగుచు నెదురుఁ 1 గా నడిచె వడిన్ 157

సీ. సంయమిశ్వర! విరోచనుఁడు జలేశుని నెదురించఁ జనె జంభఁడెలమి ధనదు
దాసఁ గుజంభండుశివసనుని గవిసెను మయిఁ డగ్నిహాత్రుపై 1 మార్జానంగ

నరిగెను బలవంతు 1 లై నహయగ్రీవముఖ్యుడై త్యేకులు 1 మొనసి దనుజ
వరులు విక్రమమున 1 వసుధుద్రభాస్కరచంద్రార్కనిర్జరసమిలినెల్ల
తే తొంది కడువడి నన్యోన్యముగనుఁ గూడి
గర్జనంబులు కావించి 1 కార్తవీరములుఁ
దాల్చి యుద్ధలి వేయివిధమ్ము లొప్ప
చుండ బలశౌర్యములఁగడు 1 నొప్పి యపుడు. 158

క ఏరా రాగా పోరను, ధీరతతో నుండుమెడుటఁ 1 దెంపరివైసం
వీరము చెడెనా నీ కని, వారని నొందొరులు నిట్లు 1 చలికిరి కడిమిన్ 159
వ. మునింద్రా! త్రైలోక్యవిభవముఁ గోరుచున్నవారును, సంప్రబుద్ధులును, గురు
వేగు లగుదేవదానవులు వాడికోలలఁ బడింపబడి ఘోరామోఘశరతాడితు
లై మిన్నువాఁకవేగమునకంట మిన్నఁగఁ బాటి భయంకరం బై భూతప్రేతపి
శాచగణంబులకుఁ దుడ్చి నిచ్చునట్టిశోణితనడిఁ బ్రవర్తించఁజేసి తన్నదిం
దాఁటుచుఁ బోరుచు నుండిరి గగనస్థులై దేవమునిసంఘములు వారినిం
జూచుచుఁ ద్వరితముఁగ సుశబ్దములఁ గావించుచు నెగడమునఁ జచ్చినశూరు
లకు రంభాద్యపూరిలంగూర్చుచు సంకోపించుచుండి రని పలికి మరల
ని ట్లనియె. 150

— ఇందుఁ దంధకావయ నెదిరిండుట. —

క. మునివర! తేల్సంగ్రామము, గనభీమభయంబు నగుచుఁ 1 గ్రాలఁగ సంక్రం
దనుఁడు ధనువైత్తి శరతలి, దనుజేకునిమోఁద వైచె 1 దర్పం బలరన్ 161
చ గురుబలుఁ దైనయంధకుఁడు 1 ఘోరతరం బగుదివ్యచాపముం
గరమునఁ దాల్చి యింద్రుపయి 1 గ్రన్నన బర్హిణశస్త్రకాండముల్
విరివిని వైచె వారు మఱివిస్త్రుతశక్తిని భర్తృపుంఖడు
ర్భరనతపర్యవేగశిత 1 బాణహతాంగులు నైరి సంయమి. 162

తే. అపుడు శక్రుఁడు కోపించి 1 హస్తమందుఁ
గులిశిమునుఁ బూని వెనఁదిప్పి 1 ఘోరదనుజా
మోఁద వైచినఁ గనివాఁడు 1 మిగుల నలిగి
దానిఁ బొడిచేసె శస్త్రాస్త్రుతతులవలన. 163

క. తమిఁ బలి తచ్చరముల భ, స్తముగాఁ గావించె నగ్నిసర్పంబుల వే
గముతోఁ గాల్చినతెఱఁగున, సుమనస్సంఘమ్ము లెలమిఁ 1 జూడఁగ నంతన్ 164

తే. బలవదగ్రీయుఁడును వేగవంతుఁడైన
యంధకుఁడు వజ్రమునుఁ జూచి 1 యత్నే మొప్పుఁ
జేరుపైనుండి డిగివచ్చి 1 దీనుఁ డగుచు
నవని నుండెను హస్తసహాయుఁ డగుచు. 165

- ఉ. ఆయది వానిసారథిని 1 నశ్యమును భవజూబరంబుల
 వేయివిధంబులం దునిమి 1 వేగమె యాదనుజేతుచెంతకుం
 దాయఁగఁ జూచి వాఁ డపుడు 1 దానిని ముష్టినిఁ గొట్టిత్రోసి యా
 తోయమువారు భేదపడఁ 1 దోరఁపుఁగర్జనచేసె నాయుడన్ 165
- సీ కని శతక్రతుఁడుమా!ర్థణము లాతనిమీఁదఁబటగింప దనుజొందు 1 బాహుశక్తి
 వానినిఁ జోద్రోసి 1 వాసపుఁ గాటింప వాంఛించి వడివచ్చి 1 వారణంబు
 ఘనకుంభమధ్యంబుఁ 1 గట్టిఁగా నటచేతఁ 1 గొట్టి మోఁకాలిచే 1 గూలఁ తొడిచి
 సరవివిషాణంబుఁ 1 జక్కాఁది రెండుపార్శ్వంబులపై గ్రుద్ది 1 బాధపటచి
- ఆ వసుధమీఁదఁ ద్రోయ 1 వడిఁబడుచున్నట్టి, దంతినుండి శక్రుఁ 1 దంతలోనె
 నేలఁ దూఁకి పవిని 1 నేర్పుతోఁ గైకొని, యమరసేనఁ దూరె 1 ననువుదక్కి.

— యముడు బ్రహ్మాదుని వెదికించి పోదుట. —

- క నారక! పరాబ్దులుం డై, ధీగతఁజెడి శక్రుఁ డరుగ 1 దీపించి వెనఁ
 వారక సురనైవ్యములన, కాదుణ్యంబునఁ గలంచె 1 గరపదహతులన్ 168
- వ. పరమమునీశ్వరా ! విను మత్తటి నమరశ్రేష్ఠుఁ డగుజముఁడు కరము కరంబున
 దండమునుఁ బూని బిరచిరఁద్రిప్పి దిలిజోత్తముఁ డగుప్రహ్లాదునిఁ జంప నెంచి
 వానిపైఁ నుటికి వచ్చుచుండె, హిరణ్యకశిపుసుతుఁడు వానిరాకనుఁ గని విలుఁ
 గైకొని గుణధ్వనిఁ గావించి బిరాన శరంబుల నరివోసి వ్రేసి యాద్రి పేర్చినఁ
 గడునలిగి రవిసుతుఁడు వానిబాణకాండములనెల్ల దండమున ఖండించి మరల
 నిజభయంకరదండమునుఁ బ్రయోగించిన నది తత్కరమునుండి వెడలి కాలా
 గ్నివలె భూనభోంతరములనెల్లఁ జొచ్చి భువనత్రయంబులఁ గాల్పుచు వచ్చు
 చున్నఁ గని రక్కసులు దిక్కునెడి స్రుక్కి యమదండమువలనఁ బ్రహ్లాదుఁడు
 మడిసె నని యాశ్రోశించిన సంధకాసురుఁడు తదాక్రందనధ్వనిని విని దానవు
 లారా! నేనుండ మీరేల భయపడెదరు సురాధముఁ డగువాఁ డెవ్వఁడు
 మిమ్మేమిఁ జేయఁగలఁ డని వాక్రుచ్చి వేగమునఁ జని యపసవ్యకరమున దానిఁ
 గ్రహించి మరల సవ్యహస్తమున దానిఁ ద్రిప్పుచుఁ బ్రావృట్కాలఘనంబు
 మాడ్కి గర్జించుచుండె. అంత దైత్యదానవులు తర్జునుఁ డగుప్రహ్లాదుని
 విలోకించి మేలని పొగడిరి పిదపఁ గాలుఁడు మహాదండము ద్రిప్పుచున్నయం
 ధకుని నరసి వీడు ముస్సహుఁడును, మర్ధరుఁ డని తెలిసికొని యంతర్ధానుం
 డయ్యె ననిచెప్పి పులస్త్యుఁడు వెండియు నిట్లనియె. 169
- క. అంతటఁ బ్రహ్లాదుఁడు యముఁ, దంతర్జితుఁ డగుటఁ జూచి 1 యమరశ్రేణిం
 బంతముఁబట్టి ధరంబడ, సంలసమునఁ గొట్టి నపుడు 1 సంయమించెద్రా. 170
- వ. ఆసమయంబున.

— వరుణచంద్రులు దైత్యులమీఁది నడుగుట. —

- క. అప్పులి మకరస్థుండై, తప్పుక పాశమున మేటిదైత్యుల నెల్లం
గుప్పలుగఁ గట్టి గడచే, నప్పుడు ఖండించి నైచె ॥ నత్యుద్ధతిమై. 172
- క. ఆయెడ విరోచనుఁడు తమి, దోయాశ్వరునిఁ దాఁడి ॥ తోమరనానా
సాయకశక్త్యాదులతో, వేయివిధంబులుగ బాశవివలనిఁ ద్రుంచెన్. 173
- చ. జలఁబలి హస్తమందుఁ గడఁ ॥ జయ్యనఁ బూని విరోచనుఁ ధరం
జలమునఁ గొట్టి త్రోసి జవసంయుతుఁడై యరుడెంచి నాగముం
బలిమినిఁ బాశజలమున ॥ బాగుగఁ గట్టిన నారఁ దాఘనుం
గలిసి తడీయపాశములఁ ॥ గ్రచ్చుటఁ ద్రెంచెను సాహసంబునన్. 174
- ఆ. నాశమును లేని దైనతేన్నాగ మపుడు, దర్ప మెప్పార రెండుదంతములవలన
వరుణదేవుని మర్ధించె ॥ వడి నతండు, వధ్యమానుఁడు నై యున్నవరుణుఁజూచి.
- ఉ. శీతకరుండు నై నళశి ॥ శీఘ్రమై వచ్చి తనుఁ ప్రభేదమా
శాతశ రాశితోడఁ గరిసత్తమముం బడఁగొట్టఁ దచ్చర
వ్రాతనిపీడ్వమై గజము ॥ రాయిడిఁ జెనియు వారిసాధునిఁ
భూతలమందుఁ గూలఁదనఁ భూరిపదంబులఁ దన్నె నంతటన్. 175
- సీ. మదకరిచేఁ జిక్కి ॥ మసలక వరుణుండు నలిరేగి తత్కరి ॥ నాల్గుపాద
ములను హస్తములతోఁ మోహరంబునఁ బట్టి కడఁగి వెన్నటిరెండుకాళ్లగొప్ప
పాశమునను గట్టి ॥ బలమునఁ బెరించి వడిఁ ద్రిప్పి మిన్నంది ॥ పడఁగనేయ
నాత్త యంత్రార్థశోహర్షభూమిని నొప్పు వరసుకేశిపురంబు ॥ వడినిభాను
తే విద్ధమై స్వర్ణముననుండి ॥ పృథివిఁ కూలు
పగిది వరుణేరితుండు నై ॥ వాఁడు నాగ
సహితుఁ డై కూలె దానవచయము విస్త
యాకులస్వాంతతనుఁ జూడ ॥ నపుడు మిగుల 177
- సీ. అటుమీఁద జలనాథుఁ ॥ దాగ్రహంబున గదా పాశసమేతుఁ డై ॥ బలిమి నసురుఁ
జంప నాత్తదలంచి ॥ సత్వరుఁడై రాఁగ వెఱచి దైత్యులలో ॥ వీర! జంభ
రాక్షసులార! దుర్భరదైత్యునై న్యరక్షకుఁడు మహాబలికలితదక్షుఁ
డైనవిరోచనుఁ ॥ డనిలోనఁ బాశచే నయ్యయో వినిహతుఁ ॥ డగుచుఁ కూలె
ఆ నంధకునిఁ గూడివచ్చి మీఁగింద జీతని, నేలుఁ దురుబుద్ధిశక్తుల ॥ నెసఁగు పాశి
వాహనాసురభటుల నగవార్యపాశ. గడలచేఁ జంపెఁ జిత్రంబుగలుగ నపుడు.
- క. ఈరిలిని భారాధర, భూరినినాదోపమానఁ పూర్ణము నై దుః
భారావము దిలిజేశ్వర, వారకృతం బగుచుఁ జెలఁగ ॥ వసుధ న్నానీ! 179
- క. ఆరవమును విని యుద్ధతి, సారామోక్షాన్తశస్త్రసంయుతు లగుచుఁ

వారకజంభాదిమహా, ధీరాసురవరులు సమర శ్రీశక్తిమెయిన్

180

క. పక్కులు దీప్తానలు వై, గ్రక్కునఁ జనురీతి వరుణుఁ శ్రీ గదియం జని రా
రక్కుసులఁ జూచి జలపతి, పక్కునఁ బ్రాహ్లాది విడిచి శ్రీ పటుశౌర్యమునన్. 181

వ. అంత నతితీవ్రంబుగఁ బాశంబును గేలఁగొని గదను జేత ధరించి జరజరఁ
ద్రిప్పుచు జంభనికుంభ రాక్షసవీరులవైఁ గవిసి దర్పయుతుఁ డగుజంభనిఁ
గొట్టి కట్టివేసి దర్పితుడై సాహసంబున 182

క. అరచేతఁ దారదైత్వ్యుని, జరణంబున వృత్రదనుజాజవమున జంభం
గరిమపుఁ బిడికటబలునిం, భరణితలం బండు గూల్చె శ్రీ దర్పంబలగన్ 183

తే అమరవరుఁ డగువరుణుచే శ్రీ నసురు లభిక
తాపమునుఁ నెం శస్త్రము శ్రీ భగదే వైచి
యదిరి దిశలకుఁ జని రంత శ్రీ నంధకుండు
వేగి యై వారిగతి గెల్పి వెడలె మానీ 184

చ ఘనజలనాథుఁ డాయెడను శ్రీ గర్వముతో నరుదెంచుంధకుం
గనుఁగొని వానిపాశమునఁ శ్రీ గట్టి మహాగదతోడఁ గొట్టిన్
దనుజవరుండు పాశమును శ్రీ ధైర్యముతోడ గ్రహించి తద్గదం
గొని యమృతేకువై మంబుఁ శ్రీ గొబ్బుగా దానినె వైచె సంయమి. 185

తే మొనసి వచ్చుగదాపాశములనుఁ జూచి
యపుడె దాక్షయజ్ఞీసుతుఁ డైనవరుణు
డంబునిధిఁ జొచ్చె నంతట శ్రీ గంధకుండు
భరణిఁ గూల్చెను సురసైన్యతలుఁ గడిమి. 186

ఉ. పిమ్మట వీరిహోత్రుఁ డలిక్కిచటగంధవహవహూతుఁడై
ముమ్మర మొప్ప దానవసమూహబలంబులఁ గాల్పుచుండఁగా
నమ్మహనీయమూర్తి పయి శ్రీ నల్లి సురారులవిశ్వకర్మ యొ
క్కుమ్మడి నుగ్రవిక్రమభూతోన్నతశక్తి చెలంగి మార్కొనన్ 187

తే శంబరునితోడఁ గూడి నిశ్శృంఖ మిగుల
వచ్చుచుండినయుని నావహ్ని చూచి
కరువలినిఁ గూడి తద్దైత్యకంఠములను
శక్తిచేఁ గొట్టి కట్టెను శ్రీ శౌర్య మొప్ప 188

వ అత్తెటి 189

చ కనిలుచు శక్తి తద్దనుజాకంఠము నుద్ధతి ద్రుంప దగ్ధమా
తనువున వాడు ఖాత్రిఁబడి శ్రీ తద్దయుఁ గాలెను వహ్నిదీప్తితో

గనలుచు శంబరుం డవని 1 గ్రక్కున వ్రాని హరిప్రత్యక్షం
లిసినదతుల్యరావమును 1 దీర్ఘముగా వెను జేసె సంయమి

190

వ నారదా! తదార్థరవంబు నాకర్ణించి యంధకుఁడు కోపరక్తనేత్రుడై ఆ! యిదేమి
మయశంబరు లని నెవనిచే విజితులై సనుచు వానింఁగూర్చి పలికి విమృట నీయగ్ని
దేవరరక్తసులదండునుఁ బరాక్రమంబున నుక్కుమిగిలి చక్కాడుచున్నవాఁడు
రక్షాగ్రమం దిలనిఁ గెలుచుట సాధ్యముకాదు కనుక నోయంధకా! నీవిపు
డరుదెంచి మమ్ముఁ బాలింపు మని యీరిలిం దైత్యులచేఁ బ్రార్థింపఁబడి బంఁగా
రువంటిన్నులుకలయాయంధకుఁడు వడిఁ బరిఘముఁ బూని నిలునిలు మని
బిగ్గర నటచి హుతాశునిపైకిఁ బోవుచుండె నవ్యయాత్మఁ డగుచైశ్వావరుఁ
డాయసురునిమాట నాకర్ణించి క్రుద్ధబద్ధబుద్ధి యై యొడురేగి వానింబట్టి యైత్తి
పుడమిపై నట్టి పడవైచిన నసురాధినాథుఁడు లేచి మేటిపరిఘముచేఁ దెచ్చెరచె
లిసిం గొట్టిన దల్పీడితుఁ డై నీట బడ్డ శంబం ంధకుల విడిచి వారిమీఁదికిఁ గడు
వడిఁబోయినఁ గని దనుజుఁ డలెనినెత్తిమీదఁ గ్రమ్మటిఁ దశ్శాధనమ్మునఁ
గొట్టి విజృంభించె నపు డగ్నితదసుఁపరిఘహతుఁ డై భయమువలనఁ గదన
భూమి వెలుపలికిఁ బాతె నంత నంధకుఁడు పంక్తమమున నలిరేగి యుద్ధ
మందుఁ జిలుకులచేఁ దన్నుఁ బీడించుచున్నవారచంద్రభాస్కరాశ్వపసుమరుద్ధ
గంబులనెల్ల సమరపరాజ్ఞులులనుఁజేసి పిదప నుదగ్రదేవనైన్యంబుల గెలిచి
యంద్రాదిదేవగణంబులం గూడి రక్తసులచేఁ బూజింపఁబడుచుఁ బుడమికి
నేఁగుదెంచి సకలరాజాధిరాజులఁ గప్పముల నిచ్చువారిఁగఁజేసి చరాచరమయ
జగంబులనెల్ల వశపఱచుకొని దీనుంతుఁ డై పాతాళలోకమం దశ్శకాఖ్యఁ
జెక్కిండు మేటిపురంబు సొచ్చి సుఖంబున నుండె ననిచెప్పి వెండియు ని
ట్లనియె.

191

తే ఆచట వాఁ డుండినను నిత్య 1 మనరతతులు
వాని సేవించుటకు మహాభయముతోడ
గుంపు లై యచ్చరలఁ గాడుకొని రయమ్ము
మీఱఁ బోవుచు నుండురు 1 మేకొనంగ

192

వ ఇట్లు పులస్త్యుఁడు చెప్పిన వారదుం డామునింజూచి

193

తే ఆలసుకేశిపురంబు సప్తాశ్వఁ డైన
కమలమిత్రుఁడు త్రోయ స్వర్గముననుండి
వసుధ నది పోట్టుచుచును 1 బడె నటంచుఁ
జెప్పిలివి దాని విన వేడ్క 1 చెలఁగె ననఘః!

194

క. భవహర! సుకేశి యనువాఁ, డెవఁ డలఁ జెప్పానివలన 1 నెట్టివరములం

ధృవముగఁ గొనె రవి వానిని, భువి నేలగా త్రోసఁ బలుకు పుణ్యానిధానా!
క ఆన విని పులస్త్యుఁ డిట్లనె, మును నే విన్నట్లే నీకు ॥ మునుపటి దగునా
ఘనపుణ్యకథనుఁ జెప్పెద, మనసుచు సుస్థిరముఁజేసి ॥ మానుగ వినుమా 198

— సుశీలచరిత్రము —

సీ ఆనఘ! విద్యుత్కేళి ॥ యని వివరబడునట్టి దానవనాథుండు ॥ ధరిణినుండె
నలనికి వరగుణుఁ ॥ డగుసుకేళి జనించి తపమున నంబికాధిపునిఁ బ్రీతుఁ
గావింప నతనికిఁ ॥ గరళకంఠుఁ డజేయతను మఱివైరిసంసృతతులచే న
వధ్యత్వమును వ్యోమగవర్తియౌ పురమునుఁ గరమర్థి నిచ్చినఁ ॥ గౌతుకమున
ఆ భవునిచేత నట్టివరములఁ గైకొని, నిత్యధర్మ మార్గసరితుఁ డగుచు
గగనపురమునందుఁ ॥ గర్భురేఖులతోడ, వెలుఁగుచుండె వాఁడు ॥ విపులకీర్తి.

క. ఒకతటి వాఁ డితివేడ్కం, బ్రకిటితమగధాటవికిని ॥ బనిఁ గొని చని త
న్నికటమునఁ జూచె వరముని, నికరంబుల వారివైన ॥ నిలయుములమునీ 198

చ కని ప్రణవించి వారిపదసంజయుగంబుల ముట్టి మ్రొక్కి త
న్నునిచయదత్తప్రీతిమున ॥ మోదముతో వసియించి నామనం
బునఁ గలశంక దీరుటకుఁ ॥ బూనికతో విముఁ బ్రశ్నచేసెదం
బనిఁ గొని పల్కుఁ డపరమపద్ధతిఁ జెప్పను థాత్రి నేరిన్ 199

తే విహితామప్తికములందు ॥ నధికమైన
మంగళం బెద్ది! దేనిచే ॥ మాన్యుఁ డగును!
పురుషుఁ బెద్దానితోఁ బుణ్యపురుషులందుఁ
బరమసుఖమునుఁ జెందునుఁ ॥ శ్రీమద్రామాయ 200

క ఆని యిట్లాతం దాడిన, విని పరమమునీండ్లు లపుడు ॥ వినువీధిని మే
దినిఁ గలపుణ్యార్థంబును, ఘనముగ వివరించి చెప్పఁ గడఁగిరి ప్రీతిన్ 201

మ సురవైరీశ్వర! ధూనభస్మలములగా ॥ సొంపారుధర్మంబు సు
స్థిర మై దానిసమాశ్రయించి యుఁ డుద్దిపింప సచ్చేణిలో
వరపూజ్యుం డగుదానశర్మయుతుడై ॥ భాసిల్లు నట్లాటఁజే
గర మొప్పారఁగ దానిఁ జేయఁదగుచేడ్క న్నానపు ల్భక్తిమై 202

ఆ. ఇటుల మానులాడ ॥ హితముగ ననె వాఁడు, లలిని ధర్మ మెట్టి, లక్షణములఁ
జెలఁగు దాని నెట్లు ॥ చేయనా ధర, దేని, వలనఁ బ్రీతి సురలు ॥ వజలుచుండ్లు

— ఋషులు సుశీలః కేవాదులధర్మముఁ జెప్పట. —

సీ. అట్టిదు దానిమహాదయఁ జెప్పుఁ డన నామును లాడి రాక్షయసముతోడ
తేదతత్త్వ జ్ఞత్వవిష్ణుపూజలు నిత్యయజ్ఞాదికక్రియ ॥ లమరులకును

- బంధుభర్త ములగుఁ 1 బటుశక్తి మత్సరకలహకార్యములు శంకరుని భక్తి
దైత్యనాథులకెల్ల 1 ధర్మమై యొప్పారు చనిశము సుస్థిర 1 మైనయోగ
తే దివ్యసిద్ధియు హరిమహాదేవపాద
భక్తియును వేదపఃసంబు 1 పరమసిద్ధ
గణములకు మేటిపుణ్యమై 1 త్రాలు ననుచు
బలుకఁబడెఁ బండితులచేత 1 భావ్య మగుచు 204
- వ దానవేంద్రా! సుగీతస్పృత్యవాద్యవిశేషములఁ జక్కఁగఁ దెలియుటయుఁ బలు
కులచెలఁపఁజైఁ జలనములేనిభక్తియు జ్ఞయోక్తుప్రసాసనంబు గంధర్వ
లకుఁ దగినధర్మము లని చెప్పఁబడియె 205
- 3 గురువిద్యాశాలిత్వము, హరుపతిపై భక్తి యమిత 1 మగుతెలివి మహా
పురుషోద్యోగము విద్యా, ధరులకుఁ దగినట్టి వైనధర్మములు సుమీ 206
- తే సకలగాంధర్వవిద్యావిశారదత్వ, మునుఁ బ్రభాకరభక్తియుఁ 1 బూర్ణశిల్ప
కాశలము కింపురుషులకుఁ 1 గ్రాలునట్టి, ధర్మపద్ధతు లివి మహాధర్మచిత్త 207
- 3 సరసి మానిత్వము సు, స్థిరయోగాభ్యాసరతియు 1 స్వేచ్ఛాగతులం
దిరుగుటయుఁ బొత్తకం బగు, వరధర్మ మటంచు పలుకఁబడె దైత్యశా 208
- 3 జ్ఞానము ధర్మవిదిత్వము, మానుగ సద్భక్తివ్రాచర్యమహితనియమము
ల్లానసజప్యము సత్యము, మానులకుం దగినధర్మ 1 మార్గము లరయన్ 209
- వ దానవేశ్వరా! స్వాభ్యాసబ్రహ్మచర్యములు, దానయజ్ఞములు, నిర్గతాయా
సము, సర్వభూతసమబుద్ధియు, విగతలోభత్వము, దయాహింసాక్షమాదులు,
జితేంద్రియత్వము, సదాచారశుచిసంపత్తిభద్రంబులు, కేశవశంకరదేవీభాస్కర
పదభక్తిభజనంబులు మానవధర్మంబు లని చెప్పి వెండియు నిట్లనిరి. 210
- క. ధనఃత్వగర్వసుఖములు, ఘనశౌండీర్యంబు గరళకంఠిని పదసే
వనము గురువేదవరనము, కన ధర్మము లాను గుహ్యకీర్తేత కిలన్. 211
- తే. అన్యదారావమర్శిత్వ 1 మభవపాద, భక్తిభావంబు పరధనబద్ధయుక్తి
వేదపఃసంబు రాక్షసవీరులందు, నుండఁ దగుధర్మము లటంచు 1 నుడువఁబడియె.
- 3 అవివేకాజ్ఞానంబు, ల్పవిమలహైన్యం బసత్యపక్షతి కుస్మం
భవమామిషగృహ్మత్వము, భవిధర్మము లౌపికాచములకును వత్సా! 213
- క. సదయుం దిగువిధిచేతను, వికలంబుగ నిట్టిపుణ్యవిధములు తొలుతం
గదిరములయ్యె సుగతికిని, బదునాలుగుయోనులందు 1 బాటంపంగన్. 214
- క. నారద! యీచండంబున, వారాడిన దైత్యవిభుఁడు 1 పలికెను భక్తిం
గూరిని మారాడిన వి, స్తారద్యాదశసుపుణ్యసరణాలయండున్. 215

క. నరధర్మంబులఁ గ్రమ్మఱఁ, గరమర్థిం చెల్పుఁ డనఁగఁ ॥ గరుణామతులై
పరమమునీండ్రులు ॥ లికిరి, సురవైరినిఁ జూచి యపుడు ॥ సురుచిత్రేణ. 216

— సప్తద్వీపపరిభ్రాతముఁ దెప్పట —

సీ భూపుష్పతలమునఁ ॥ బొలుపారుచున్నట్టి యేడుదీవులయందుఁ ॥ గూడియున్న
ప్రజలకుఁ దగినట్టి ॥ పరమధర్మంబుల నాలింపు మేబది ॥ యైనకోట్ల
కోలఁదియోజనములఁ ॥ గొను గారునట్టి దై హ్యదినీజలమందు ॥ నమరుచున్న
కలముచందంబునఁ ॥ గమలమం దీధూమి పరిఁగుచున్న దానివైన దేవ

ఆ. నాథుఁ డైననలువ ॥ నగపతి యై తప్పి, దుద్ధవంటిరూపుఁడొక వెలుగు
కొండ నొకటి నునిచి ॥ కూర్చి నల్లడల నీ, పుణ్యనరులనెల్లఁ ॥ బుట్టఁజేసె 217

కి. వ్యాపింప వలల సప్త, ద్వీపంబులు సృష్టిచేసె ॥ దీపింపఁగ నా
ద్వీపములలోన జంబూ, ద్వీపముఁ బుట్టించె మంచీదీవియుఁ గాఁగన్ 218

క. ఆ॥ లక్షయోజనంబులఁ, బొడలునుఁ దద్విగుణ మగుచుఁ ॥ బొరి బాహ్యమునం
గదిసికొని యుప్పుసంద్రము, విఠలంబై వెలుగుచుండు ॥ విశ్రుతచరిణ 219

క. దానికి రెండంతలు నై, గానంబడుఁ బ్లతనామఃకీర్తిపము ని
త్యానతమై యిత్తూదధి, దానికి రెట్టింపుఁ గలిగి ॥ తనరుచు నుండున్ 220

సీ. పదియాలులక్షల ॥ పరిమితిగలయోజనంబులచే నీజగంబునందు
దీపించుశాల్మలీరీద్వీపంబు వెలుపల దానికి నినుమడిఁ ॥ దశరుఁ గల్లు
కడలి యాయుదధికిఁ ॥ గన నిబ్బడియు నగుఁ గుశవనుద్వీపంబుకొమరు మిగులు
నాదీవికంట రెండంతలనిడివితో నాజ్యపారావార ॥ మలరుచుండు

ఆ. దివిరి దానికన్న ॥ ద్విగుణ మై శ్రాంతాభి, థాన మైనదీవి ॥ తనరునట్టి
దాని కినుమడింపఁ ॥ దగునట్టికోలఁతతో, దధిసముద్ర మొదపు ॥ దైత్యనాథ!

క. ఆడలికి నిబ్బడి యై, కాకద్వీపంబు చెలఁగు ॥ సత్తమ మగుచుం
బ్రాకటమగు నాదీవికి, వీక్షి ద్విగుణత్య మొప్పి ॥ విష్ణుని కెలమిన్. 222

తే. స్థాన మైనట్టి పాలసంద్రంబు వజ్రలు
నాయలంబునఁ దద్విగుణశాస్త్ర మగుచుఁ
బుష్కరద్వీప మొప్పారుఁ ॥ బుష్కం బ్ధి
యలరు దానికి రెండంత ॥ లగుచు బెరసి 223

సీ. తివిరి యీసాగరకీర్తిపములే పదికోట్లయోజనముల ॥ కోలఁదిఁగలుగుఁ
బొడవున నన్యోన్యముగ మీటియుండునుఁ బాలకింధినిఁ జాట్టి ॥ పంచకోటి
ఁదిమితిఁ బొడవునఁ ॥ బాటిల్లుచును లక్షమండకటాహస ॥ మృహిత మగుచుఁ
బుష్కరద్వీపంబు ॥ పొడలు నీక్షేపడి ద్వీపంబు లీయేడు ॥ తివురుచుండు

ఆ. వీనియందు ధర్మవిధులు సత్కీయలన్ని, చేటుచేటుఁగాన ॥ చెలయుచుండుఁ

- గాన వాని నీకుఁ ॥ గరవర్ణఁ బలికెద, నాలకింపు చిత్త ॥ మిలర నిపుడు 224
- చ దిలిబాధిచా! ప్లతాదిశాకాంతద్వీపముల నుండుపురుషులు వీరులుఁ జరకాల
జీవితులు నై యుగప్రళయంబు నొందఁ జేజెలవలె సంలెసించుచుండురు తద్ధ
ర్మంబు లత్యుత్తమంబు లై యుండు వారికి. గల్పాంతమందుఁ బ్రళయంబు
కలుగు భయదర్శనం బగుపుష్కరద్వీపమందు నివసించు ప్రజలు పైశాచధర్మ
శ్రీతు లై కర్మాంతమున నశించెద రన నతఁ డిట్లనియె. 225
- క ఆదీవి శౌచహీనము, నైదుద్దళవలనఁ జెలఁగి ॥ యెలభీషణ మై
మేదిని నేలాకొ కర్తాం, తోడితనాశకింమయ్యు ॥ నోమునులాం. 226
- ఉ. నావిని మాను లాడి రసురాధిప! రాక్షసయుక్త మైన నా
దీవిని రౌరవాడు లగుఁగిగ్గపుడుర్గతు లుంటచే మహా
ధావసమానతా దనరి ॥ తద్దయు బుద్ధినిఁ జూడఁ బుష్కరం
దీవసుధాస్థలంబున నహీనపుడుద్దళమయ్యు దానిచేన్. 227
- చ ఆనిన సుకేశి యిట్లనియె ॥ నామునివర్యులతోడ నెన్ని యై
తనకును ఘోరదుర్గతులు ॥ తథ్యముగా నవి యెంతకవ్యునో
నొనకును వానిరూ పెటుల ॥ నొప్పు నటన్న ముసింద్రు లాడి కిం
పున విను తత్ప్రమాణమును ॥ బొల్పగురూపును దానవేశ్వరా! 228

— నరకవిర్ణయము —

- క గురుఘోరదుఃఖసంతతి, భరితాఖిలనిరయసంఖ్య ॥ పరికింకంగా
నిరువదియొకటై చెలఁగును, బురుణింపఁగ వానియందుఁ ॥ బుణ్యనిథానా. 229
- సీ ద్విసహస్ర యోజనవిస్తృతికలఁ యై ప్రజ్వలితాంగారపరివృతంబు
నై రౌరవం బనునరక మొప్పారును దద్ద్విగుణంబు నై ॥ తప్తతామ్ర
మయభూమితోఁ గ్రిందిమంటతో గలిసి మహారౌరవంబు పోల్పారుచుండు
దానికి నినుమడి ॥ దర్పించి తామిప్రనిరయ మొప్పారు దానికిని ద్విగుణ
ఆ తనుఁ జెలంగు నంధఃతామిప్రదుర్గతి, దానికంటె ద్విగుణమాన మగుచుఁ
గాలసూత్ర మొప్పు ॥ గడిమిఁ దద్ద్విగుణమై, యప్రతిష్ఠనరక ॥ మలరుచుండు
వ పూర్వోక్తనరకమునకంటె నిబ్బడికొలందిని ఘటియంత్ర ముండును ముప్పది
రెండువేలయోజనంబులపరిమితి నసిపత్రవనము చెలయు. ఇట్లేతోత్తరవృద్ధిసంఖ్య
ఓరిమాణములై క్రమముగఁ దక్కుంభ, కూటశాల్మలి, కరపత్ర, శ్యావభోజన,
లోహపిండ, కరంభ, సికత, తూరవదీ, క్రిమిభోజన, వైతరణి, శోణితపూయసం
శోషణ మనుపేరులతో నరకము లిరువదియొకటి యై యుండు నని చెప్పబడెను
- చ ఆన విని దైత్యుఁ డామునుల ॥ నందఱతో ననె నెట్టికా క్రియా
జనుఁ దురుదుర్గతిం బడును ॥ సత్కృత దీనినిఁ బలుకు డెంచుతో

- వినుటకు నామనంబు కడు వేడుకఁ జెందె నటన్తు మాను లా
ఘనునిఁ దద్విచారమునుఁ ॥ గాదిఁ జెప్పఁ దొడంగి రాయెడన్ 232
- క నరు లెట్టికర్తముల నే, నరకంబులఁ జేరుచుండు ॥ నలి నిజకర్త
కరఫలభోగముకొఱివై, పొరిఁబోతి విను వానినెల్లఁ ॥ బురుషశ్రేష్ఠా! 233
- తే దేవభూసురనిండచేఁ ॥ దివురువారు, మొగిఁ బురాణేలిహసార్థముల నతృప్తు
లైనజనములు మఱి గురుగ్రంథ ధర్మ, నాశకులు చేరుచుండురు ॥ నారకముల
- క యాజ్ఞాభ్యాపణజననీ, ప్రాజ్ఞసుహృద్భవక రాజభృత్యసుహృత్స
త్పూజ్యత్వజాలకుమిత్త్యి, వ్యాజ్యముఁ గావించు నరుడు ॥ కడు నరకమునగా
- చ ఒకనిఁ గన్య నిచ్చి మఱియొక్కని కాబిడనిచ్చుదున్జన
ప్రకరముఁబట్టి క్రూరకరపత్రముతో యమభృత్యు లుగ్రులై
తికమకలాడుచుండ వడి ॥ దెంపున రెండుఁగఁగోసి గోసి బ
ల్లకవికలై పడఁగ ధరణిఁ గ్రక్కున ॥ ద్రోతురు దైత్యశేఖరా! 235
- తే పరమచందనశిశుఁశుభ్రవృజనములనుఁ
శోర్యముఁగఁ గొన్నక్రూరులు ॥ సర్వమనుజ
తాపకరు లైనచెడుఁగులు ॥ తలకరంభ
సికతమనుదుర్గతినిఁ గూలి ॥ చెడుదు రనఘ! 237
- మ. ధరలో నెవ్వఁడు శ్రాద్ధవైత్యకమహాదైవత్యకార్యంబులం
దు రహిఁ జాడనిమంత్రితుండు నగుచుఁ ॥ దుర్బుద్ధిమై యన్యమం
దిరమండుఁ భుజియించెనేని కినుక ॥ దీక్షంబుగొ ముక్కులగా
గరుడు ల్వారిని రెండుముక్కులుగ వేడ్కం బిల్చి వైచు న్వడిన్ 238
- ఉ దాసబుధేంద్రమర్తముల ॥ దారుణవాక్కులఁ గ్రచ్చి నొవ్వఁగాఁ
జేసినవారిమీదఁబడి ॥ చేవనుఁ బతులు వాఁడిముక్కులగా
గాసినిఁ జెందఁ బల్పుచుచు ॥ గ్రక్కునఁ ద్రొక్కి ధరాస్థలంబునం
ద్రోసి వసించుచుండుఁ దగఁ ॥ గ్రూరమనంబుల దైత్యశేఖరా! 239
- నీ పండితశ్రేణిఁ ॥ బై శున్య మొనరించునట్టి దురాత్ముని ॥ దైవశివ్యా
నశనితుల్యాస్యములై వాయుసంబులు కట్టి లాగుచునుండుఁ ॥ బౌరుషమునఁ
బిత్సమాత్సగురులకు ॥ బ్రీతితోఁ దెగడికఁ గావించుపురుషులు ॥ కడఁగి చర్మ
పూరితం బగుమాత్రపూయవిల్లరకంబునందుఁ గ్రుంకుచు నుండుఁరథికముగను
- తే దేవతాభ్యాగతాతిథి ॥ దివ్యమాతృ
పుత్రజనకాగ్నిభృత్యాదిభు-తలకులు
కుడువకుండిన తఱి వారి ॥ విడిచి లినిన
చెడుగు లెల్లరు యమపురి ॥ చేరి మిగుల 240

క పూయాస్పగ్విషంబుల, నాయుడఁ దిని తుత్తురేఁగ 1 నద్రితనువులై
సాయకళిఘరాననముల, దాయుచుఁ బుట్టుదురు ఘోరదానవనాథా! 241

తే. పంక్తిగాఁ గూరుచుండిన ప్రజల కెలమి, భేదమున భోజనంబును 1 బెట్టివట్టి
ఖలుఁడు విద్యోజనంబు నై 1 క్రాలునట్టి, దుర్గతినిఁ జెందుచుండును 1 దురితదూర!

క చేరి చని యన్న మడిగెడు, వారినిఁ బొడఁగాంచి వేలుపలుపకఁ దారే
కోరి లిచుజనులు శ్లేష్ఠా, దారాశనవరకమందు 1 దగ నుండు రోగిన్ 243

క సుకేశీ! గోబ్రాహ్మణాగ్నులపై నెంగిలివస్తువులఁ గోరి చల్లినపాపిజనులచేతులు
మిగుల వేంఱమగు తత్తకుంభనకమందు నుంపబడు సూర్యచంద్రనక్షత్రముల
మీఁదఁ గామించి యుచ్చిష్టముల వైచుదుర్జనుల కన్నులందు యమకింకరు
లగ్నిఁ బ్రజ్వలించఁ జేసెదరు మిత్రపత్నిని, శ్వేచ్ఛసోదరుని, జెల్లెండ్రను, జననీ
జనకులను, బలివ్రతలను, గురువృద్ధులను, గాల్గేదన్నిన భేదకర్తుల నర్కపుత్ర
దూతె లగ్నితప్తము లగునినుఁగొలుసులతోఁ గట్టి మోక్షాల్లవరకుఁ గాలునట్లు
చేయుచు భయదమగురౌరవనరకమునఁ ద్రోయుదురు పాయసమును, బులగ
మును, మాంసమును వ్యర్థంబు గ్రహించి భక్షించు మందప్రజ్ఞులనోళ్ల యందుఁ
బెతరులదొరదూతలు విచిత్రము లగుతత్తాయఃపిండముల నునిచెదరు దేవ
గురుబ్రాహ్మణవేదముల నిందను విను దుర్జనులచెవులయందుఁ బ్రొద్దుపట్టి పరి
చారకులు పావకతత్తారుణము లగునినుపమేకులతోఁ బలుమాటులు పొడుచు
చుండురు విప్రగృహంబులను, సభాలయంబులఁ, బావులను, జెలువులనుఁ
ద్రవ్వె చెలుచునట్టి బానిశులమేనులనుండుఁ చర్మముల గాలకింకరులు వాఁడి
కత్తెరలతోఁగ త్తిరించెదరు గోబ్రాహ్మణాగ్నాగ్నులం దేమాధులు కోరి వీర్య
నేచనంబుఁగావించెదరో వాఁగుదద్యాగమి లనుండి కాకులు ప్రేగులను వెలుప
లికి నీడ్చుచుండును స్వప్నోషణార్థమై వేదపడినపుత్రమిత్రకళకాదిబంధువర్గ
ములఁ బరిత్యజించిమానవులు సాశ్వయోనియు సంభ్రమయు దుర్భిక్షయు
ననుదుర్గతియందు నివసించెదరు 244

తే శరణుఁ జొచ్చినదీనుఁ డౌ 1 జనునిబంధ, కల్వే మగుపాలనంబునఁ 1 గ్రాలఁజేసి
విడుచు జనములు పడుదురు 1 విపులయంత్ర, పీఠనారకమందు విచేకధర్మ!

క భూసుర హోమక్రియలను, భాసురహరిఁ జెలుచునట్టి 1 వారి యమభటుల్
వేసరుచుండఁగ తాళ్లం, ద్రోసియుఁ జూర్లంబు చేయుదురు చైత్యేశా! 246

క న్యాపాపహరులర్కజ, దాసౌఘకరస్థనిగుడఁతాడితలను లై
గాసిల్లుచు తుత్తులై, వాసులు శుష్కోష్ణతాలుభరితులు నగుచున్ 247

తే వృశ్చికాసనములమీఁదఁ 1 బృథులదుఁఖ
మున వసించురు ధరఁ 1 బర్హముల రమించు

చెనటి మనుజులు మఱి పరశ్రీలఁగూడు
వారిగతులను విను నైత్యహింసేంద్ర

248

సీ. మలయుఁడు గొటకొల్లలిఁ గొఁగిటనుఁజేర్చి వర్తించుచుండును బహుళగతులఁ
గురులిరస్కారంబుఁ ॥ గొమరొప్పుఁ గావించి వేదముఁ జదివెడు ॥ విషమవిప్ర
తతులకు గురుఁడు నై ॥ తనంబుదుష్టుండు శిరముపై బరువగుశిలనుఁ బూని
పొరిడుఁఖపడుచుండు ॥ మూత్రవిచ్ఛేదవిషంబులు వారిలోఁ ॥ జల్లు నతఁడు
తే పూయపూరితదుర్గంధఃపూత్రనరిక, సహితులై బాధపడుదురు ॥ శ్రద్ధలిధికి
నీడుఁగాఁ దిన్నయూనవు ॥ తెల్లవారి, పలలముల ఇందు రన్యోన్యభావసరక

క. శ్రుతిజననీజనకులపై, సతతము విరసమున వఱలు ॥ జడమతి వైవ
స్వతుభృత్యవతలిచే వడి, బలితుం డగుచుండుఁ గొండపయ్యనుండి ధర్మ 250

ఆ మారుమనువుతోడ ॥ మహినొప్పుమగువల
మగలుఁ గన్నెఁ జంపి ॥ మలయు నరులు
మొనసి వారిగర్భములఁ బోనొనర్చిన
జనులు క్రిములఁ దినుచు ॥ జడియుచుండు 251

క. చందాలాంత్యజా లిచ్చిన, దండిధనంబులు గ్రహించుచాతయు ఋత్వి
జ్ఞుండనుఁడును రాపులుఁగై, చండశ్రమము జనించు ॥ సౌజన్యనిధి 252

తే పృష్ఠపలలాశినులు పరశ్రుతసుశ్రు
లైనమర్త్యులు వృకభక్షణాత్తనరక
మందుఁ గాలునిదూతలు ॥ కుండి త్రోయఁ
గవ్వములు చెందుచుండురు ॥ కర్బురేశ 253

సీ. కనకాపహరు లగుఁకిష్టచరిత్రులు బ్రహ్మఘ్నులైనట్టి ॥ బాలిశులునుఁ
గల్లుఁ ద్రావెడిదుష్టకిర్దులు గురుచారతోఁగూడ రలిపల్పు ॥ దురితమతులు
గోధూమిపార్తగాఁకుజనులు స్త్రీబాలగోఘ్నులై వెలసిన ॥ కుటిలజనులు
గోవిక్రయులు గురుఁకూటసత్యులు సోమవిక్రయలును వేదవితతి నమ్ము

తే. విప్రులును శౌచహీనులు ॥ విషులనిత్య, కర్తనాశులు హుటసాక్ష్యముల నిచ్చు
నట్టివా రగుమర్త్యులకగుఫలంబుఁ, బలికెడిము రాక్షసేశ్వరి ॥ భక్తి వినుము

వ పరివేదవత్సరములదాఁక రౌరవనరకమందును, బదివేలహయనంబులవఱకు
దా మిప్రనారకమందును, నల్లె యంధశామిప్రమందున నల్లెనడి బిడప నసి
పత్రవనరకమునఁ ద్వధంబున ఘటియంత్రదుర్గలియందును, దగ్గరిం దప్త
కుంభమందును గ్రమక్రమంబున నొకదానివెనుక నొకదానిఁజేరి పారాచరించిన
దుష్కృతములకుఁ దగినఫలంబుల ననుభవించుచుండురు నీవడిగిన నరకములస్థి
కుల నెల్ల వివరించి చెప్పితి మని వెండియు నిట్లనిరి

255

- క. అంగదనిరయస్థితి యీ, సంగతిమై నుండజనులు 1 జడమతితోడ
వెంగలు లగుదురు మఱియొక, భంగినిఁ బలికెడము వినుము 1 భావం బలరగ
- సీ అమరులలోన శ్రీహరియుఁ గాండలయందు నచలాధిపతియాయుఁ 1 తాళియందుఁ
జక్రంబు బట్టింపచయమందు భగవతి కుండలితేతులందు 1 గుండలీశుఁ
డఖిలసూతములందు 1 నవనియు నదులందు స్వర్ణదియును జలజంబులందుఁ
బద్మంబు హస్తసవరులలో హస్తపద్మ క్తుందు ధూప్తిః 1 బరగు వాస
- తే. ములనుఁ గురుజాంగలంబనుఁ 1 బుగ్యసూమి
తీర్థములలోనఁ బృథుజలతీర్థవరము
సరసులం దొగిమానససరసు సకిల
లోకములలోనఁ బరమేష్ఠి 1 లోక మగఘు
- 257
- తే పుణ్యములయందు సత్యంబు 1 సూరియజ్ఞ
పూగముల నశ్వమేధంబు 1 పుత్రులందు
నారసుండును మానుల 1 యం దగస్తు
దాగమంబులలో శ్రుతి యధిక మదయ
- 258
- క. తారలలోఁ జంద్రుండును, భూవ్రాదంబుల సముద్ర 1 మును విబుధులలో
నాగముఁ బరువచాతుండును, వాగః లేజన్వివరుల 1 భానుడు సుందీ! 259
- వ పురాణములయందు మాన్యెన్యంబును, సంహితలలో బ్రహ్మసంహితయు, స్మృతు
లందు మనుస్మృతియు, శ్రేష్ఠంబు లైయుండు మఱియు 260
- క. సురవైరులందు నీవును, వరపాశములందు నాగ 1 పాశము గురు సు
స్థిర మొందు బంధనంబును, ధరఁగలధాన్యముల శాలి 1 ధాన్యము వినుమీ
- వ మనుష్యులయందు బ్రాహ్మణుండును, నాలుగుకాళ్లజంతువులలో ధేనువును,
మృగములందు సింగంబుఁ, బుష్పముల జాతియు, నగరంబులందుఁ గాంచ
నగరంబును, సుదతులలో రంభయు, నాశ్రమములందు గృహస్థాశ్రమంబును,
బురములలో గుహ్యలియు, దేశములందు మధ్యదేశంబును, యములఁ జాత
ఫలంబును, మొగ్గలలోఁ గోశంబును, సకలౌషధులందుఁ బథ్యంబును, దుంప
లం గంఠయు, రోగములలో నదిర్శంబును, దెల్లనివస్తువులయందుఁ బాలును,
వస్త్రములలోఁగల నూలుగుడ్డయు, గాలములో గణితార్థయు, విచిత్రజ్ఞాన
ముల నైంద్రజాలంబును, శాకములయందుఁ గాచమాచియు, వృక్షసములలో
లవణంబును, ఫలంబులందు దాశేఫలంబును, సరోవరంబులఁ బంచయు, వాన
రులలోపల జంబవంతుండును, వృక్షములయందు వటవృక్షంబును, విజ్ఞానులలో
శంకరుండును, సతులలోఁ బరవ్రతరాజపుత్రియు, ధేనువులందు గపిలధేనువు,
వృషభములఁ గృష్ణవృషభంబును, శ్రేష్ఠంబు లైనమాడ్కి దుస్సహంబులును

దుర్గములు నగురొరవాదినరకములలో వైతరణియు మిగుల గురుతరఃఖయు యొప్పుచుండును సకలపాపిష్ఠజనంబులందుఁ గృతఘ్నుడు గొప్పవాఁడు గోబ్రాహ్మణహత్యఁ గావించినవారికిఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు కలదు కాని విత్తకార్యద్రోహికి నెన్నఁటికైనఁ బ్రాయశ్చిత్తంబు కలుగదని నొడువు మునులకు సుకేశి యిట్లనియె

— జంబూద్వీపవర్ణనము —

క. మునులారా! మీచేతను, ఘనపుష్కరఘోరతతులు ॥ గడమట్ట గవి
టిని జంబూద్వీపస్థితి, వినియెడఁ గల్గేంద్రియముల ॥ వేడు, లూక 253

కి అని విని వారాదనుజాని, గని ముదమునఁ బలికి రపుడు ॥ కరుణావతులై
విను జంబూ ద్వీపస్థితి, మనమును నిర్మలము నేసి ॥ మాన్యచరిత్రా 254

క భవితాకరమై కడిమిగ, బ్రవిమలస్వర్గాపవర్ణ ॥ ఫలదం బగుచు
న్నవవిధి వైశాల్యంబున, భవి నగి యొచ్చుగుచుండుఁ ॥ బుణ్యనిధానా 255

సీ. అదీవిఁ బ్రాగంత్యోపం దద్భుతం బైన భద్రాశ్వవర్షంబు ॥ పరఁగుచుండు
నలి నగ్నిదెస హిర ॥ గ్నియవర్ష మలరారు దక్కినంబున భార ॥ తంబు చెలఁగు
నసురదిక్కున హరి ॥ హవణించుచుండుఁ గి లాలేశుడెసఁ గేతుమాల మొనరుఁ
గరువలిదిశఁ జంప ॥ కం బొప్పు నుత్తర దెస గురువర్షంబు ॥ తేజరిల్లుఁ

తే బొసఁగు నీశాన్యమందుఁ గిం ॥ పురుష వర్ష
మతులకాంతి నిలావృత ॥ మంలిరమున
నింపునోనుండు నీరీతి ॥ నెఁగి యెచుడు
రమ్యగుణసాంద్ర ॥ రాక్షసరాజచంద్ర! 256

క ఈతొమ్మిదివర్షంబులు, చేతఃస్థితివము లగుచుఁ ॥ శిరపుణ్యము లై
భ్రాతృగఁ బరస్పరం బొగి, నీరీరున వెలయుచుండుఁ ॥ బృథుదీప్తిమెయి 257

వ. సుకేశీ! భారతవర్షంబు దప్పుఁ దక్కినభద్రాశ్వాద్యప్తవర్షములందు యుగా
వస్థయు జరామృత్యుభయంబులును లేవు వానిఁ సుఖప్రాయ మగుస్వాభావిక
సిద్ధియు శ్రేష్ఠమధ్యమాధిపంబు లేనియునుఁ గలుగవు నవద్వీపయుక్త మగు
భారతవర్షమం దింద్రకశేరూతామ్రపర్ణగభస్తిమన్నాగ కటాహాసింహాలవారు
ణము లనునానుంబులతో నొప్పు నీయనిమిదిద్వీపములు కడలి నడుమ నున్న
వగుటంజేసి పరస్పరమగవ్యము లై చెలంగెను తొమ్మిదవది యగుభారతంబు
సముద్రముచే జాట్టఁబడి కుమారాఖ్య నలరారి దక్షిణోత్తరవిస్తృతం బై రాజి
ల్లుచున్నది దానియందు వినుము. 258

ఆ. తివిరి తూర్పుతుదను ॥ దృఢీకృత్య లైన కి
రాతు లుండు పడమ ॥ రను విశేష
ధీరు లైనయవన ॥ వీరులు కల రాంధ్ర
లధిపసింక్రు దక్షి ॥ కాశయండు. 259

- క ఉత్తరమందుఁ దురుష్కుల, మొత్తం బొప్పారుచుండు 1 ముద మొదవఁగ వి
ప్రోత్తమ నృపవిట్కాద్రక, సత్తములును గలరు నడువ 1 సౌజన్యనిధి 270
- కి ఈనాలుగుజాతులు కిల, మానవు రిజ్యాజిపాల్య 1 మానితనేవా
భావత్వవృత్తు లొప్పిఁగ, మానుగ వెలఁగుదురు మైత్రి 1 మహితాత్ములు నై.
- క నా కాపవర్ణగలియుం, బ్రాకటముగఁ బుణ్యపాప 1 ఫలభోగత్వ
శ్రీకరసుఖములు వారికిఁ, జేకూరు నటించు నమ్మ 1 జెల్లు సురాధి 272
- ఆ మలయవింధ్యసహ్య 1 మాపేంద్రశుక్తిమం
తములు పారి యాత్ర 1 తతనగంబు
ఋక్షధూప్తి మనఁగ 1 నివె కులగిరు లని
తలఁతు రమలకుతులు 1 దైత్యనాథ 273
- ఉ కులగిరిపార్శ్వభాగములఁ 1 గోటికి మించిన కొండలుండు ని
ర్మలజలభారలం దనరి 1 మానవవైభవకారణంబు లై
సరిలితసానుసంహతులఁ 1 జక్కఁగఁ జెన్నలరారి సుప్రభం
గలిగి మహోన్నతత్వమును 1 గాంచి సురాభుల కాలయంబులై. 274
- సీ మైనాకదుర్ధర 1 మందరవైద్యుత వైభ్రాజలైవతేవతథూమ
కోలాహలజయంతేకుధరము రాదువ్య మూకపుష్పగిరులుఁబూజ్యచిత్ర
కూటంబు గోమంత 1 గోవర్ధనాద్రులు సరసతుంగప్రస్థ 1 శైలములును,
చిత్రకోకణములు 1 శ్రీపర్వతము ధాత్రి విఖ్యాతిమీఱఁ గా 1 వెలయుచుండు
- తే మఱియు మిక్కిలిఁ గలవు ఊమాధరమ్ము
లవియుఁ బొడవుఁ బఱపున 1 నధికమైన
పేరునుఁ బ్రతిష్ఠయును లేక 1 పృథవిలోన
బరఁగుచుండును నిత్యము 1 భవవిదూర 275
- చ జనపదసంఘ మిగిరుల 1 సన్నిధి నాద్యులమైచ్చజాతులం
దనరును ధూరిధూధరవి 1 తానవినిర్గతసత్తరంగిణీ
వనములఁ ద్రావి సల్లలిత 1 భావులు నై జను లుండు రానడు
ల్యసనిధిఁ జేరుచుండు విను 1 వానిని వేడ్కను దైత్యశేఖరా. 276
- సీ జహ్నుకన్యాసగ 1 స్వతులు కాలిందియుఁ జంద్రకేరావతీ 1 సరయువులును
బాహుదాశాశికు 1 ల్వరఁగును సీరయుధాతీయమునలు 1 తగదృవద్య
తియు శతద్రుప్త గోమ 1 తియు గండకియు ననఁ బడునడు లొగి భవ్య 1 పర్వతేశ
పార్శ్వస్థపర్వతేప్రస్థతములునుఁ బుణ్య కరములుపానయోగ్యములు నగుచు
- ఆ నఖిలపాపహరము 1 లై తనరారుచు, గమనమహిమవలనఁ 1 గడలియందుఁ
గలియుచుండు నెవుడు 1 గడువడితో మిఱి, దనుజలోకిపాల 1 ధర్మశీల!

- సీ చేదనీనివిదిశః పేదస్తృతియు సింధుః పక్షాసశరములు ప వైణుమలియుఁ బ్రయును
గరతోయయుఁ బశాచి ప కయు మహానదియు వృ ప త్రస్సునందినులుచరర్షణ్యతి
సంతతసీరయుఁ ప జాలుక్తిస్తానది పారియాత్రాదిసం ప భవము లయ్యెఁ
జిత్రకూటక్రియా ప చిత్రోత్పలంబులు శోణమహానద ప సుగదేవి
- ఆ. కలును మఱియు ద్రిదివ ప కమ్రవిపాశలు, నర్తదయు గళార్ణ ప నదియుఁ దమస
మధురసలిలవివృ ప మందాకినులు ఋతు, గోత్రజములు సగుచుఁ గువలయమున
- క వరవల్లువాహినులు నై, పరిపరివిధములను బాటి ప వసనిధిలోనఁ
సరగునఁ జేరుచు నుండునుఁ, గరమరుదుఁగ నెపుడు చూడఁ ప గలుపవిదూరా.
- సీ. విశయుఁ బయోష్ణిని ప ర్వింధ్యలు తాపియు నైతరశియు లేవ ప వాసిలాన
దియు సినీబాహున ప దియు వేణినిషధలు, తోయగౌరి ఘన ప దుర్గనదులు
వరకుముద్యతియను ప బదినాల్గులేటినులు, విధ్యాంఘ్రిజంబు లై ప వెలయుచుండు
వాహ్యయు మఱిసరి ప ద్యతియు గోదావరి, దుగ్ధోదయయు లస ప త్తుంగభద్ర
లే భీమరధి కృష్ణవేళి కా ప వేరి సుప్ర
యోగ విశ లనునదు లతి ప యోగ్యజలము
కలిగి సహ్యాద్రిలోఁబుట్టి ప గాఢగతిని
వసుధపైఁ బాటి కంధిలోఁ ప బడును దైత్య
- 280
- క కృతమాల, తామ్రపర్ణియుఁ, దతవంజుళ శునిసుదామ ప తలనులు మఱివి
స్తృతి సుత్పలావతియుఁ దగ, సతతము శక్తి యనుకొండ ప సరవిఁ జనించుఁ
- ఉ. ఈనదులన్నియుం జగతి ప నింపగులేల్లులు నై సుపుణ్యవి
జ్ఞానఫలప్రదంబులయి ప కమ్రజలంబుల నొప్పి కంధిసం
ధానవిశేషమార్గములఁ ప దద్దయుఁ జెన్నలరారి విస్తృతిం
బూని విరాజమానలయి ప భూమిని బాటును దానవేశ్వరా
- 282
- క మఱికొన్నియేరు లచ్చట, విఠివిఁగఁ బ్రవహించుచుండు ప వేలకొలఁదిగాఁ
బటికింపఁ గొన్నివానను, విలుగడ లేకుండఁ బాలు ప వింతఁ దలిర్పఁ.
- 283
- క. ఇవి మధ్యమజనపదసం, భవములు నై మనుజతతకః ప బానార్హము లె
భువనములఁ గ్రాలి దీప్తిం, భువిలో నలరారుచుండు ప బుణ్యనిధానా
- 284
- సీ ఆనదీతీరంబులందుఁ గుశూద్రంబుఁ, బాంచాల, శాళిక, ప బర్హరకుడు,
మర్తక, వృక, శాక ప మాక్రియములుఁ గలిం, గాంగ, వంగంబులుతీరంగుమీలు
మధ్యదేశంబు లై ప మలయు నాభీరంబు, బాష్ణిక, పల్లవ, ప వాటధాన,
శార్యధానక, భవ్య, ప సావీర భద్రక, కాలతోయద, ఘట ప కములు భూరి
లే. శూద్ర, గాంధార, యవనులు ప సారిది మిగులు
విలసదపరాంత, మాతర, ప విపులసింధు

క మ్రపారావతకమూడి 1 కములు, దరద
దివ్యశాలేద్రవములును 1 దివిరి మఱియు.

295

వ లలిత్తో, దకథార, కేకయ, దంశనులును, ప్రావృణత్రయవైశ్యశూద్రజన
పదంబులును, గాంధోజా,ంగ, లోలికి, వేణు, తుమార, బహుధబాహ్యతో
ద, రాలేయ, భరద్వాజ, ప్రస్థాల, దశోరక, లంపాకా, వకా, గామ, చూడి
కా, లసా, విభద్రలును, దామసకర్త మార్గములు కలికారాతజాతిదేశంబులును,
గణక, కులూత, కుహిక, తూర్గపాద, కుక్కుట, మాండవ్య, పాణవీయ
చూర్గ లనునివి యుత్తరదిక్కున నుండుదేశము లని తెలియుము; అంగ, వంగ,
మద్గు, గాంతర్లిరి, బహిర్లిరులును; బ్రవంగ, వంగేయ, మాంసాద, బలదంతిక,
బ్రహ్మోత్తర, ప్రావిజయ, భార్గవాం, గేయ, మర్తక, ప్రాక్ష్యోలిష, వృషశ్శు,
విదేహ, తామ్రవిప్తక, మాళవ, మగధ, మానందినులను నివి తూర్పుదేశము
లై భాసిల్లును పుండ్ర, కేరళ, చోళ, కుల్య, జానుకి, మూషికాద, కుమార,
దామహాశక, మహాంస్త్ర, మాహిషిక, కలింగా, భీర, నైసక్య, శబర, పులింద,
విదగ్ధ, వింధ్యశైలేయ, దండక, పారిక, సారికా, శ్వక, భోగవర్ధన, నైమిక,
కుంతలాంధ్ర, కులింద, నల, మారిషాదులు దక్షిణభాగంబునుండి పశ్చిమ
ప్రాంతవ్యాప్తంబు లగుదేశంబు లై యొప్పురును. శూర్పార, వారిధాన,
దుర్గా, వికట, పుశ్పిమూ, సినిల, తాపస, కామస, కారస్కారంబులు, భీమినీ,
నాసికాదిసర్వదాదక్షిణభాగస్థదేశంబులును, వాకుకచ్చ, సుమాహోయ, సార
స్వత, వాల్మీయ, సురాష్ట్ర, వంత్స, ద్వుదంబు లనుజనపదంబులు పడమరచేస
నుండునవి యని భావింపుము కారూ, మైకలవ్య, మేకిలో, త్తమర్గ, దశార్గ,
గోప్త, కికరవ, తోశిల, కోశిల, త్రైపుర, ఖేల్లిశ, తురగ, తుంబుర, నైషధా,
మాప, తుండికేర, వీలిహోత్రా, వంతు లనుజనపదంబులు వింధ్యమాలస్థంబులై
యుండు మఱియు; బర్హతాశ్రయంబు; గలిగి నీరాహార, హంసమార్గ, కుపథ,
రంగణ, ఖశలకుపథలును, అప్రావరంబు లగునూర్గా, పుష్ప, సుహోహిక,
త్రిగర్త, కింఠ, తోమర, శశిభాద్రులాద్యాంతస్థము లై ప్రతిభాసిల్లుచుండును.

క. దనుజ! కుమారదీప్తిపము, ననుగలవిషయంబు లివియ 1 నర్మిలి నింకా
మునుకొని తద్దేశంబుల, దనరెడిధర్మముల వినుము 1 తద్దయు భక్తిగ. 297

క మానుగసత్యాహింసలు, దానాస్తేయములు యెంత 1 దమశౌచరసా
దీనకృపణతలు పది యివి, మానవులకు దగినధర్మ 1 మార్గములు సుమీ. 298

తే ఆశ్రమచతుష్టయంబిది 1 యవనియందు
విప్రులకు మాత్రమే కల్లు 1 విహిత మగుచు
ననగ దైత్యుడు పల్కె ద 1 కాశ్రమత్వ
సరణి నెఱిగింపు; దన వారు 1 సంరసమున.

299

— చతురాశ్రమములవర్ణన —

చ మన మలరార నిట్లనిరి ॥ మానుగ విప్రుడు దీక్షమై గృహో
పనయనుఁ జై తమింగురుని ॥ వాసమునం దొగి బ్రహ్మచారి యై
వినయముమీఱి నుండఁదగు ॥ వేసట లేకటవాడు నిత్యముం
బనిఁ గొని చేయుకార్యములఁ ॥ బాగుఁగఁ బల్కెద మాటకింపుమా 290

ఆ. మొదట గుర్వసుజ్ఞఁ ॥ బదిలంబుఁగాఁ గొని
స్నాతుఁ డగుచు నగ్నిఁ ॥ జాలఁ గొలిచి
తిరిపె మైనకూడుఁ ॥ దినియు నధ్యయనంబుఁ
జేయు చుండవలయు ॥ స్థిరమనీష 291

చ. కరమెదభక్తితోడ గురు ॥ కార్యములందుఁ బ్రయత్నయుక్తుఁడై
నిరతమునుండి తద్గురుఁడు ॥ నెమ్మిని రమ్మని నంత వచ్చి సు
స్థిరమతి నాల్గువేదములఁ ॥ దృష్టిమెయిం బరియించి దక్షిణార్
చారిణిని నిచ్చి పిమ్మటనుఁ ॥ తొందుఁగ నాజ్ఞను జెంది పూన్కితోగ. 292

క విమలగృహస్థాశ్రమకా, మముతో గార్హస్థ్య మూని ॥ మహి నుండఁదగు
సుమహితవాసప్రస్థా, శ్రమమందు ద్విజాండు పిదపఁ ॥ జరియించవలె 293

క తన కిష్టమైనయెడలం, బనిఁ గొని చతురాశ్రమత్వ ॥ యధానినుండం
దనరునుఁ దానిం గొను ఘనుఁ, దునికిం గురుగృహమునందు ॥ వోగిఁ జేయనగు 294

తే. గురుఁడు లేకుండెనేని త ॥ ధ్వురునిపుత్రుఁ
డతఁడు లేకున్నఁ దచ్చిహ్యుఁ ॥ డగును గురుఁడు
కాన వారినిఁ బూజించి ॥ గర్వ ముడిగి
థాత్రిపై బ్రహ్మచారి యై ॥ తనరు టొప్పు 295

క సారెకు విప్రుం డీగతి, దారుణవృత్తువును గెలుచు ॥ ధర్మపై దాన
భూరిగృహస్థాశ్రమకాం, తొరతితోఁ జెలఁగి తోష ॥ సహితుం డగుచు 296

క అతులార్హ కులజకన్యనుఁ, గుతుకంబునఁ బెండ్లిచేసి ॥ కొని నిజకర్తా
ర్జితధనమునఁ బితృగణముల, గతిఘలఁ బ్రీతులను జేయ ॥ నౌ సద్భక్తిగ. 297

తే అనిన వాఁ డాడె మునులతో ॥ ననఘులార!
లలితమైన సదాచార ॥ లక్షణంబు
వినుటకును గోర్కె కలిగెను ॥ వేడ్క దానిఁ
బలుకుఁ డన వారు నుడివిరి ॥ ప్రమద మలర 298

— మునులు సుకేశ! సదాచారవిధినిఁ తెల్పుట. —

క తనరెడి నడవడికను నీ, కునుఁ జెప్పితి మింక వానిఁ ॥ గుణముల నెల్లం
బనిఁగొని పరిశెడ మీయెడ, విను సుస్థిరమనమునగా వి ॥ వేకనిథానా 299

తే మొనసి గేస్తు సదాచార ॥ మును నిరూఢిఁ
గానుఁ బాలింప నగునట్లు ॥ కానియెగల
నుభయలోకింబులందు శు ॥ భోన్నతత్య
సరణి కలుగదు వానికి ॥ జతురధిపణి!

300

క నవవడిక లేక మెలఁగెడు, జడునికి నేరీలింగల్లు ॥ జగతిం జూడం
గడిమిఁ దపోసుఖదానము, లుడుగని కలిమియును మఱియు ॥ నుత్సాహంబు
క కోరిక నాచరణంబును, వారనిగలిఁ జేయవలయు ॥ బనిఁగొని మనుజుం
దారము నది దుర్లక్షణ, భారముఁ దొలగించు నిజము ॥ భావవిదూరా 302

క కావునఁ దల్లక్షణమును, భావించియుఁ బలుకుచున్న ॥ వారము దాన
భావం బలరంగ విను మది, పావన మగుపదము నొసఁగు ॥ భాసురమూర్తి 303

ఆ. పుణ్యభోక్త యైన ॥ పురుషునిచే సదా
చార మనెడికల్ప ॥ శాఖసేవ్య
మగును ముఁడు రేయి ॥ యరిగెడుతఱిఁ బ్రబు
ద్ధకుఁడు నగుచుఁ దొలుత ॥ దైత్యనాథ 304

ఉ చేవలల న్దునీశ్వరుల ॥ దివ్యుల వేకువవేళ నిత్యము
భావమునా స్మరింప నగు ॥ భావజవైరి వచించినట్లు తా
వావిరిభక్తితోడనుఁ బ్ర ॥ భాతికముం బరియింప నొ ననం
గా విని దైత్యుఁ డిట్టులనె ॥ గాఢతరప్రమదంబు మూఱఁగ 305

చ నరుఁడు ప్రభాతకాలమున ॥ నర్తిలిఁ చేనిఁ బరించి ఘోరమా
దురితమునుండి త్రొఁయఁబడి ॥ నోవముఁ జెందునొ శంకరోక్త మై
పరఁగినతత్ప్రభాతమును ॥ బాగుఁగఁ బలుకుఁ డటంచు వేడ నా
హరమమునీంద్రు లద్దనుజ ॥ పాలునితో వచియించి రత్తఱి 306

సీ కర్పరేశ్వర! ఎను ॥ గరళకంఠోక్త మై యొనరు ప్రభాతంబు ॥ నుత్సవమున
దాని భక్తిని విన్నుఁ ॥ దద్దయుఁ దలఁచినఁ బలికినఁ బాఁంబు ॥ పాటిపోవు
హరిహర బ్రహ్మలు ॥ హరి కశ్యపంధ్రులు కుజ బుధశుక్రులు ॥ గురుఁడు శనియు
గౌతమాంగిరసులుఁ ॥ గ్రతువసిష్ఠపులస్త్య ॥ రిపురై భృకణ్య మగిరిచి పులహా

తే లాసురి సనత్కుమారులు ॥ వాసి భృగుఁడు
భవ్యసనకసనందను ॥ ల్వరసనాత
నాఖ్యఁ గలమానియుఁ బ్రభాత ॥ సౌఖ్యఫలము
నొసఁగుదురు గాత వీరు మ ॥ హోన్నతిగను 307

వ మఱియు భూజలాగ్నిపవనాకాశమహాత్ములును సప్తద్వీప సప్తరసాలసప్తార్ణవ
సప్తకులాచలసప్తర్షి సప్తద్వీపసప్తలోకాదులు ప్రాథాతికశర్తఫలంబు నా కాసఁ
గుదురుఁగాత!

308

- క అని మదిని శ్రద్ధమీఱఁగ, ననఘంబును బావనంబు నగు నీనుతి భ
త్తిని వేఱువఁ జదివిన విని, ననుభగవత్కృపను స్వప్ను న నాశము కలుగుగా.
- మ నకుఁ దామీఁదను శయ్యనుండి కడువి న్నాణంబుఁగా లేచి సు
స్థిగధర్మంబును నర్థముం దలపుచుగా న శ్రీనాథ! దామోదరా!
పరమానందకరా! పరాత్పరా హరి! న పాలింపుమం చాడుచుం
చొరి విష్ణూత్రవిసర్జనంబు సలుఁగా న బో నాను చైత్యోత్తమా! 310
- క భూసురగుర్మవైశ్యావర, భాసుగసుర విరాజ న పద్ధతులందుగా
భాసిలుఁ జతుష్పథంబుల, దాసజనాదులు వసించు న దారులయందుగా 311
- క తోరుపు పడమరగిళలుం, జేరిన భువిమీఁద న నాలుచేరెడుపట్టం
గోరి య. త్వంబును, వారిక యెవ్వఁడు చేయ న వల దని రాద్యుల్ 312
- తే. సంతగాచారవిదుఁ డైన న జనునిచేత, నెలమి వల్లీకమృత్తుగ్గ న హింప నగును
మూషికబిలా భూములఁ న బొదలుచుట్టి, వలదు శుద్ధికి నెప్పుడు న వాస్తవముగ
తే మూఁడుతడవలు గుహ్యంబు న నేకుసార్లు
కాళ్లు నొక తేఱ లింగంబుఁ న గడిగి హస్త
ములను బదితూర్లు మృత్తుచేరబాసఁగఁ జేసి
శుద్ధిఁ గావించు తొప్ప వి న శుద్ధచరిత 314
- తే బుధుఁడు పనశుద్ధిఁ గావించి న భూతలమున
నుత్తరప్రాబ్ధులుండు నై న యుపనసించి
నురుగు లేనట్టి నీటిచే న నోరుఁ గడిగి
నలిఁ ద్రిరావృత్తి నాచమ న నంబుచేసి 315
- సీ తనహస్తమునఁ దలఁ న దాఁకి వెండ్రుకిలనుఁ బడిఁ ద్రిప్పి కంఠభా న వన మొనర్చి
దర్పణంబునుఁ గని న తల తడియఁగఁగాని కంఠంబువఱకును న గాని నీటఁ
మునిగి యంధ్యను వాల్చి ననుకొని జలమునఁ బితృచేవపూజఁ గావించిహామ
మునుఁ జేసి విష్ణుట న మోదంబుతో శుభకారణకరము లై న క్రాలుచున్న
తే ధేనుదూర్వల లాజలఁ దృప్తిగోమ, యమును మఱి స్వస్తికోదక న విమలకుంభ
విష్ణుకన్యాతామ్రుల న వృషభపుష్ప, చందనాశ్వత్థమధుహాతాశనుల ననఘ
అ నెప్పు దర్శించి విష్ణుట న నిజకులించి, లెంబు నొ ధర్మమునుఁ జేయఁ న దగును చేశ
మం దనుష్ఠింపఁ దగినవై న యలరు గాత్ర, వంశధర్మంబులను విడు న వంగరాడు
వ సుకేశీ, సాధుజను గట్టిధర్మమున ధనార్జనముఁ జేయందగు నెన్నఁజేనియు దురా
లాప మగునదియు, సత్యము కానివియు, శాస్త్రాగమహీనమైన కిరసపుమాట
నాడరాదు, ధర్మధ్వంసమునుఁ బరనిందయుఁ జేయఁదగదు దుర్జనగోష్ఠికూడదు.
క తగదు రతి నీటియందును, వెగటుగ వెలుపల వసించు న వెలఁదులయందుం

బగలందు సంధ్యలందును, నగుమొగములఁ దెగడు పరుల 1 నారులయందుఁ

క. ఇమ్మహిగేస్తుఁడు ఁశునా, శమ్మును నేచ్చావిహార 1 సద్ధర్మములఁ
వమ్మునఁ జేయించగ దని, సమ్మతిఁ బలికిరి బుధేంద్ర 1 సంఘములనురా! 320

లే వ్యర్థసంచారమునఁ గిడు 1 వచ్చు, వ్యర్థ
దానమున విత్తమంతయు 1 ధ్వంసమగును
జీవహింసనుఁ గావించు 1 చెనటి ననుఁడు
దుర్గతినిఁ గూలి బాధతోఁ 1 దొట్టువడును 321

సీ. పరకళత్రంబుల 1 బట్టి భోగించిన నరయధీతవ్య మై 1 నట్టి వర్ణ
సంకరభయ మొప్పు 1 జగతి దాన జనించు సంశాసమెల్లన 1 శ్లాఘ్య మగునుఁ
బరకళత్రంబులు 1 కరవిత్తములు మృత్యునిరయ ప్రదంబు లై 1 నెగడుచుంట
వానిఁగోరిన కీడువచ్చు నిక్కముగాను మఱిగంబర యగుమగువఁ జూడఁ

ఆ దగదు దొంగనడతఁ 1 దనరాదు నగునితో, నాడరాదు ముట్టు 1 దైన బోటిఁ
దాఁకరాదు దాని 1 దర్శింపఁజూడదు, మూటలాడఁ దగదు 1 మహితచరిత

ఆ. చేరి పుట్టినట్టి 1 చెల్లెల్లతోఁ బిన, తల్లితోడఁ బనుని 1 దారతోడ
నాత్మ దుహితతోడ 1 నైకమత్యంబుగా, నొక్కపీఠమందు 1 నుంకఁదగదు

క. ధరఁకి దిగంబరు డై పు, మ్మగములఁ దోఁగుటయు వఱియుఁ 1 బొలుపుగ నట్టే
నిరతాటనశయనస్థితిఁ, బురుషుఁడు వర్తింపఁ దగదుఁ 1 బుణ్యనిధానా 324

వ. ఆత్మార్థంబునఁ బరిశుద్ధికి భిన్నశయ్యాసనభాజనంబులు వర్జనీయము లై
యుండు ఆభామవారములయందును, జిత్తాహస్తశ్రవణనక్షత్రములందును,
నందలిపులయం దభ్యంగముహూఁడు శుక్రవారమందును రితిథులలోనుఁ
జిత్తావిశాఖాశివ్యక్షములతోరంబు ననికి 1 దు శనివారమందును జయతిథు
లను మూలవృగశీర్షహస్తాశ్వినారకారలందును నూంసము గిన దగదు
బుధారనందుఁ బూర్వతిథులందు గుఖాకృత్తికోత్తరనక్షములయందు స్త్రీసంగ
మంబు త్యజింప నగును సోమగురువారముల భద్రతిథుల నన్ని కార్యము లాచ
రింప నగును 325

లే పశ్చిమోత్తరశీర్షుఁ డై 1 వసుధ నెపుడుఁ
బవ్వరించుట సరికాదు 1 పాలి మెఱసి
పరఁగఁ బశ్చిమదక్షిణ 1 వదనుఁ డగుచు
ననుఁడు భజియింపరాదు దానవకులేశ 326

క గురువిద్యాధికుఁ డగుస, క్లురుశంబరవసనచైత్య 1 కుటజంబులు ని
ర్జరగృహములు శుద్ధాన్నము, ధర్మపై బుధవకులచేత 1 భార్యములు సుమీ
క తలఁ దడియునట్లు నిత్యము, జలమున గ్రుంకుటయు నొ ని 1 శలలోపల వెం
గలి యై నిష్కాగణముఁగ, జలకముఁ గావించఁదగదు 1 సౌజన్యవిధి! 328

తే విధుఁడు జన్మగతుఁడైన వేళఁదప్ప
జనుఁడు గ్రహణంబులందు స్వః జనవివాశ
కాలములయందు దైలంబుఁ గాయకేశ
ములకు రాచి ఒలంబులఁ మునుఁగఁదగదు

329

చ వనముల గ్రంథి గాత్రములఁ వస్త్రముతోఁ దుడువంగరాదు గో
మనుజువరేశ యుక్తిమగుఁ సంచనివాసములందు పుణ్యులై
తనరెడిపండితోత్తములఁ దాపున సాధుల చెంత నిత్యముగా
జనుఁడు వసింపఁగా నగును సారెకుఁ గాశ్యపి దైత్యశేఖరా.

330

సీ అవిమత్సగులు మఱి యక్రోధనులు కృషివలులు సత్యాత్ములు సరమబుధులు
సజ్జ కౌషధిజాతి సంచయంబులు వైద్యధనికులు శ్రోత్రియు సర్వగవసించు
పల్లియలందుండఁ బాడియా విను మెట దండించుకోర్కెతోఁ దనరి సంత
తోర్నవబద్ధులై రోన్నతచిత్తుడై విజిగిషుడై బలఁ విరహితుఁడు

తే నైన రాజుండు దేశంబునందు నుండఁ దగదు, ఎద్యర్థస్థనీయతఁ దనకు వానిఁ
దినఁదగినవాని నిర్తతఁ గవిరి నీకుఁ జెప్పెదము భక్తితో విను శిష్టచరిత 331

— ముతులు మరేఁ! భక్త్యభక్త్యపదార్థములనుఁ జెప్పట. ౨ —

క తైలాక్షాన్నము భోజ్యము, వాలిని సంభృతము నగుచుఁ బర్యవసితంబై
క్రాలెడియన్నము విజిగిన, పాలాగి భోజ్యములు కావు సరికింపంగ 332

వ అన్నేహములై సన్నలివవడ్లు వర్జ్యంబులు శశశల్యకసమే, గోభాషత్సృకచ్చ
పంబులును, ద్విరభాదు లగు కాయగూలు భోజ్యంబు లని మనువు వచించెను
మణులు, వస్త్రములు, పవడములు, ములైములు, నైలదారుమయము లైన
వస్తువులు, తృణమూగౌషధులు, గట్టివలువలు, శూర్పభావ్యము లన్నివిధము
లగునారవస్త్రములు నీటఁ బరిశుద్ధి నెందును చమురువస్తువు లభోగ్నిచే నిర్మ
లము లగుచు బ్రత్తిచే నైవలువలకు వేడినీటఁ బరిశుద్ధి కలుగుచున్నది
ఏనుంగులదంతాస్థిశృంగము లపుడె శుద్ధి నొందుచున్నవి పునఃపాకిముఖో
మట్టిపాత్రలకు శుద్ధి యేర్పడును భైత్యులహస్తములు హ్యయోను లగుస్త్రీల
మొగములు పరిశుద్ధములై యుండు 333

సీ. రహి నవజ్ఞాతమా సరభ్యాగతంబును భక్తాలిక్యతమునై సరగునదియుఁ
దలెబహుభాంతరి తముచిరానీతము తనువైనవార్యసూ తంబు మఱియు
బాలవక్త్రము వృద్ధబాలఁ చేష్టలు శుచితో జెలంగును ఓడి నెపుడుఁ
గర్హంతములును నై సకన్పట్టు నీటిపాననిమేటికాలలు సాయు ద్రావు

తే బాలకులు గల్గుకాంతలు సాయువిప్రు
మములు సంతోజలబిందు చయముఖాత

దాహమాద్దినగోక్రమ ॥ ధరణు లెలలు

దోషములు లేని వగుచుండు ॥ దురితదూఁ

334

३ నిలయము నేచనమార్జన, మలను లేఖనవిలేప ॥ ములచేత నొగిం

దిలకింప విమల మగుని, శృలముగ భావించి చూడ ॥ త్వాస్థియందుగా. 335

లే. కేశమక్షిగోఘృత ॥ కీటసహిత

మైయన్నంబు తొరమృ ॥ దంబువులను

శుద్ధి యగునామ్లమున రాగి ॥ సొరిది సత్తు

సీసములు తొరమున శుద్ధి ॥ జెందుచుండు

336

లే. కంచు భస్మాంబువులశుద్ధి ॥ గాంచు, సీరు

కాచినందున శుద్ధిలో ॥ గ్రాలు; గంధ

హరణమృత్తాయముల శుద్ధి ॥ యగు నమేధ్య

యుక్తవస్తువు లవనిపై ॥ యోగ్యచరిత

337

క తక్కినవస్తువు లెల్లను, జక్కగఁ దద్ద్రవ్యగంధ ॥ సమహరణతతో

నక్కజమున సంశుద్ధిని, చిక్కటిలుగా సంతతంబు పృథ్వీని జండ్లి 338

క. జననీప్రసూతియందును, దనయుండు ఫలపాతనమునఁ ॥ దగళాకునియుగా

ఘనభారవహనమున శుద్ధిని జొందుఖరంబు నిజము ॥ దిలిజాధీశా 339

సీ. సరణియందలి రృణ ॥ సంచయంబులు ధేనుగణములు రథ్యాప్ర ॥ కర్దమాక్ష

జలములు పక్షేచ్ఛ ॥ సంహతు ల్లకువలిచేత విశుద్ధిని ॥ జెందుచుండుఁ

బక్వాన్న మొగిద్రోణ ॥ పరిమితి కధికిమై పొసరినయొడ దూచ్యమును వహించు

నటు కాన మొదటిదా ॥ నన్నంబుఁ గొని త్యాజ్యమైనట్టిదానికి ॥ నంబునేచ

ఆ నంబుఁ జెప్పఁబడెను ॥ నలి దూషిల్పాన్నంబుఁ

దెలియఁగొని భజింపఁ ॥ దెగువ మూఁడు

దినము లుపవసంపఁ ॥ దీటు దోసము, దానిఁ

దెలిసి కుడువ శుద్ధి ॥ తెలియ దెవట

340

వ. దిగంబరలై జలమునఁ గ్రంకుచున్న ముట్టయినచానలనుఁ బ్రసవించినతెఱవల

చెంగటనున్నవారిని శవవాహకులను దాఁకినఁ బరిశుద్ధిగొఱ్ఱకై స్నాన మొన

ర్చుట నొప్పును స్నేహాస్థులఁ దగిలిన సచేలస్నానముఁ గావించి యాచమన

మొనర్చి గోవునుఁ దాఁకి నూర్యునిఁ విలోకింపవలెను నరునిఁ దాటరాదు.

మఱియు రక్తశరీరోద్యర్తనము నొనర్పఁగూడదు గృహములనుండి నిత్యము

దులమాత్రోత్పిష్టజలంబులు వెలుపల విసర్జింపనగుఁ; బంచపిండములఁ గ్రహిం

పక కరజలమందు మునుఁగరాదు దేవభాలములందును నదులలోనుఁ గాలఁ

కులందును స్నానముఁ గావింపఁదగును. పూలతోటముంగల నకాలమందుఁ

బ్రాహ్మం దుండరాదు. కరవిద్వస్థుని వీరుండు లేనితోటిని గూర్చి భాషింపఁ

గూడదు విబుధపితృసచ్చివ్యయాగాదినిండును లగుదుష్టులతో జేరి మాట
లాడినఁ గలుగుదోషము సూర్యునిఁగన్తుతోడనే పోవును సూరికి, మండ,
మార్జా, రాఖు, పతిక, పవిధ, నగ్న, ధను, చండాలాన్నంబులు భుజింపఁ
దగినవి కావనినన విని సుకేశి మునుల కిట్లనియె 341

క. పరమాత్ములార మీచే, బురుణింపను. బడ నబోజ్యములు పితృముల
గురులెల్లఁ జాముల వి, న్నరమతి వినవలయుఁ చెపుడు దయ తల్కిత్ర

— మునులు సుకేశి కుష్టాన్నపథిఁ తెచ్చుట —

చ. అనుటయు మాను లాయసురు 1 నాయుడఁ గన్గొని పల్కిరో మహా
దనుజవరేణ్య! బ్రాహ్మణియుఁ 1 దద్దయు బ్రాహ్మణుఁ డెంతకాలము
ఘనత నశేషతెం తెలఁగి 1 క్రాలుదు రట్టిదు లెల్లసూరికు
ల్లనఁగఁ దదోగిరంబు కడు 1 గర్జిత మై తనరారు థాత్రిలో 343

అ. ఉచితకాలమందు 1 నుదకంబులోఁ గ్రుంకి
కయి విదానుఁ డగుచుఁ 1 గడఁగి యగ్ని
పైతృదైవతుష్టి 1 ధక్షిణో జేయని
జనుడు మండు డగుచు 1 జగతి నొప్పు 344

క. నకు డెవఁడు ముక్తిఁ గోరక, ధరఁ గపటముతోడి జపము 1 దఁముం దమితో
విరివిగఁ జేయునొ పలుకునొ, పారిమాజ్ఞారం పెటండ్లు 1 బుధు లానరుని

క. ధనతలికూడినవేళలఁ, దినక దరిద్రులకు నిడక 1 లెల్లముఁగా న
గ్నిని ప్రేల్చి కున్నమనుజుని, ఘను లాఖుం డతఁ డటంచు 1 గణులెంతు రొగి

వ. తదన్నభక్షకుఁడు సాలెపనాదివ్రతానుష్ఠానతఁబరశుద్ధుం డగు 347

లే. సభ్యుఁడే వాఁడు వచ్చెడి 1 జనులలోనఁ, బక్షిపాత మొనర్చిన 1 బరమబుధులు
పలుకుదురు కుక్కుటం బనివాని నెఱుఁడు, గర్జితం బన్న మతనిచాఁ 1 గర్భరేశ.

ఉ. ఆపదలేనికాలమున 1 నన్యసతిఁ న్వికులాభిధర్మముం
బాపుచు నన్యధర్మముచుఁ 1 బాగుగఁ జేసెడుదుష్టమానవుం
డేవునఁ తేర్కొనంబడుఁ బుధేంద్రులచేఁ బలితుం డటంచు దు
ష్ప్రాపితమా తదీయసహ 1 చర్యయుఁ జూడ మహాసురాధిపా. 349

క. జననీజనకుల గురులను, బనిఁ గొని సేవింపకుండు 1 పాపిహులు స్త్రీ
జనవిప్రగోగణఘ్నులు, కనుఁగొన నపవిధ్ధ లగుచు 1 గ్రాలుదు రనఘా! 350

వ. దైత్యశేఖర! వజ్రికొన్నిధర్తంబులు వక్కాణించెదము సావధానచిత్తుడవై
విను మని యిట్లనిరి 351

సీ. అనఘ! యవ్యరికుల 1 మండు దైవతశాస్త్రసత్యవ్రతంబులు 1 సమయునేని
యట్టివారలు నగ్ను 1 లగుదు రాదుష్టులకూడు గర్జితము నొఁ 1 గుడువరాడు

కోరివచ్చిన జన శోటికి చెట్టక దాతలకడఁ జేరి దానమేలఁ
చేసెద రని చెప్పి జనఁటియు శరణాగతునిఁ బాఱఁదోలెడి శ జనుఁడు మిగుల

తే నధమనకుఁ దైగచండాలుఁ శ డగును బంధు
సాధువిప్రుల విడనాడు శ జడుఁడు కండ్
శీయుఁ డగువానియన్నంబు శ క్షితినిఁ దినిన
వాఁడు చాంద్రాయణముఁ జేయ శ పాటలు శుద్ధి

352

తే నిత్యనైమిత్తి కక్రియా శ నిరసనంబుఁ
గోరెక్కతోఁ జేయుచునుజుని శ కూడుఁ గుడిచి
నిరశవప్రతుఁడై మూఁడు శ నిశలనుండ
శుద్ధుఁ డగుచుండు నకుండు వి శ శుద్ధచరిత

353

వ. జాతమృగేదివసములండు నిత్యోర్తహానిఁ జేయరాదు నైమిత్తికిం చెట్టులైనఁ
గావించనగు

354

క జనుచకు భృగుఁడు విధించెనుఁ, దనయూడు జన్మించినపుడుఁ శ దనబంధువు లె
ల్లను నీల్ల సవస్తుం దై, చను న్నావం బాడ దైత్య శ సత్తమ భక్తిగా. 355

— ఆశోచనియమాక్రిమవిధులక్రమము. —

క రాయలు జ్ఞాతిని వెలుపలఁ, బాయనిశ్రద్ధను దహించి శ షరమప్రీతిం
దోయముల నీయఁదగు నా, తోయమువారికిని భక్తి శ తో దైత్యేంద్రా. 356

చ సరవిచతుర్థసంక్షాంత శ సంబులఁ బ్రక్షధమాహమండు భూ
సురముఖులస్థిసంచయము శ శుద్ధిగఁ జేసి తదంగసూగముం
గర మొనరింపఁ భర్తమగుఁ శ గ్రమ్మఱ సోదకు లైనగోత్రజాత
పారిఁబారి నూర్ధ్వకర్తమును శ బూనికితోడ నొనర్పఁగావలెన్

357

క జ్వలనవిరోధభవముల, జలశస్త్రాదులధరిత్రి శ సమసిన నరవం
డలమండు బాలసన్యా, సులయం దగుశౌచ మపుడై శ చోర దామీదగ 358

ఉ ఆయఁ నాల్గుచండముల శ నొనని రెట్లన గర్భభిన్నమం
దేయడఁ బూర్వమార్గమున శ నేర్పడు నొక్కట మూఁట నాటిటం
బాయును విప్రభూమిపతి శ వైశ్యుల ద్వాదశశవాసరంబులం
మాయును కూర్తజాతులను శ మానుగ శౌచము దైత్యనాయకా. 359

ఉ దాయుల దైవశౌచవిధి శ ధర్మముఁ జెప్పెద నద్ది విప్రులం
దాయుఁ బదింటి రాజులకు శ ద్వాదశశవారము లెను వైశ్యులం
బాయునుఁ బదిమం దవర శ వర్ణులకెల్లను మాసముండు నీ
దోయమునాల్గుజాతులకు శ దొల్లి విధించిరి మానిపుంగవుల్. 360

క. తమతైన కాలములలోఁ, దమవారికిఁ జేయు బాపపు 1 దగ వగుచునులగా
సమచుతితో నేకోద్ది, వ్రము. జేయందగునుఁ బ్రేతచయముల కెలమిగా. 351

సీ. రహినిసపిండికరణము సంవత్సరంతంబునఁ గావింపఁ 1 దగును వరులు
పిదపఁ బితృత్వంబు 1 పెంపొందుదర్శనాగ్నిఁ సములందు 1 నధిభక్తి
జలతర్పణము శ్రుతిసందర్శనంబుగ పాఠకి. గావింపవలెఁ దక్కర్
మునుఁ గూర్చి స్వయముగఁ సూమిదానాదులు కావింపఁ బ్రీతులై కింఁగి పితరు
లే లేగుచుందురు గృహమందు 1 నిష్ప్రతమము
నైనదానిని గుణవంతుఁ 1 దె నబుధున
కలఁడు ముదమొందుటకు నీయ 1 నగును మోక్ష
కామి యగుమానవుఁడు ధరఁ 1 గర్బుచేంద్ర! 352

క తొలి చదువులమూఁడింటిని, విలసితమతి. జదువవలయు 1 విపులశ్రద్ధం
బొలిపుచ్చక నిజధర్మము, వలన ధనాద్వనమునేసి 1 వాంఛాస్ఫూర్తిగా. 353

తే. చెలఁగి తనశక్తికాలఁది యశించఁ దగును
జేయుచుఁ జుగుచ్చ నొందనిచిత్త మలర
సందియములేక చనులెల్ల 1 సమధికతను
గోప్యవిధిఁ జేయవలయు వి 1 కంఠితాత్మ! 354

క ఈతైవడి జగమందుం, బ్రాకటముగ పాలగుబుధునివాసములోనం
జేకురు ధనాదు లొగిఁ బర, లోకసుఖం బలరు ధర్మలోలురు మెచ్చగా 355

క కావున గార్హస్థ్యం బొగి, నీవసుధఁ బ్రశస్త మగుచు 1 నింపారఁ దగగా
భావించి నొడిచెదము విను, మావాసప్రస్థధము 1 నసురశ్రేష్ఠా 356

వ. విద్యాంసుఁడు సుశుని సంఘటినిఁ గాంచి శరీర మనిత్య మని యెంచి యాత్మ
కుద్ధికిఁ గారణం బగువానప్రస్థాశ్రమంబుఁ జెందఁగను అందు మెలఁగెడిపూరు
చుండు సతతమరణోన్మోఘోగములఁ దనియుచు భూశయనంబుఁ గాంచి
బ్రహ్మచర్య మూని త్రిషణస్నాతుఁడై దేవాదిధిపితృవర్ణంబులఁ దృప్తిసొంగఁ
జేయుచు నన్నియందు హోన మొనర్చుచు జడలుఁ దాల్చి నారచీరలుగట్టి
విసినములఁ గలిగినన్నేహవస్తువుల భక్షించుచు నాత్మదర్శనంబుఁ గోరి తనస్సు
చేయందగుఁ దురీయాశ్రమమందు వర్తించున్విజుఁ డమానియై సగ్యసంగఁబ
త్యాగం బొనర్చి జితేంద్రియత్యగింబుననుండి బ్రహ్మచర్య వ్రాణసుష్మానుఁడై
యొకరియింటఁ జిరకాలముండఁ యనారంభఁడై తద్విధానాదులం దగుచు
భిక్షాన్నంబుఁ గుడుచుచు నాత్మజ్ఞానావభోధాపేక్షతఁ జెలఁగుచుఁ బరుని
దర్శింపఁ గమఱించుచుండనగు గాత్రసేంద్రా నృపవైశ్యసూద్రధర్మములఁ జెప్పె
ద మాలకింపుము బ్రహ్మచర్యగృహస్థవానప్రస్థాశ్రమము లీమూఁడురాజుల
కును, వైఖానసత్వగార్హస్థ్యములు వైశ్యులకును, గృహస్థాశ్రమ మొకటియు

శూద్రులకుఁ జెల్లుఁగాన నాలుగుజాతులవారు వారి కనుగుణ్యము లగునట్టి
యాశ్రమంబులనుఁ దధర్మంబులను విడువరాదు 367

ఆ బ్రాహ్మణుండు ధర్మపద్ధతి విడనాడి, పరులధర్మ మూనఁ 1 బరఁగెనేని
చేదవానిఁజేసి 1 వెలసినవాఁడౌను, దాన భానుఁ డడరి 1 దర్ప మొనర 368

మ కులనాశత్వము రోగవృద్ధిని మహాకోపంబుతో నిచ్చు భూ
స్థలిలో వానికి నిక్కి మాత్మకుల పద్ధర్మంబుఁ జూనాడి వెం
గలి యై గోత్రపుహానిఁ జేయనగు నాకాంక్షించి ధర్మోన్నతిం
దిలకింపఁ దగుసర్వమానవులచే 1 దీపింప దైత్యేశ్వరా 369

చ కరుణ మునీంద్రు లిట్లు పలుక న్నిని ధైత్యుండు నా సుకేశి యా
పరమతపోధనాన్వితులపాదయుగంబు 1 శిరంబు సోక సు
స్థిరమతి మ్రొక్కి యాజ్ఞఁగొని 1 శీఘ్రమై పైకిని లేచి వేగ్గతో
సురుచిరమైనయాత్మ పురిఁ 1 జొచ్చెను ధర్మవిచారుడై తమిఁ. 370

— సుకేశి రాక్షసులకు నిలగఁబడుట —

చ. పరమమునీంద్ర దానపుండు 1 భాసురనూ స్వపురంబుఁ జేరి దు
ర్భరబలసర్వదైత్యులను 1 బాళినిఁ బిల్చి నిశాటులార యీ
తరుణమునందు నేఁబలుకు 1 ధర్మహిలోక్తుల నాలకించి సు
స్థిరగతిఁ జెందుఁడి యనుచుఁ 1 జెప్పఁ దొడంగె దయాసమేతుడై 371

నీ సత్యమస్తేయంబు 1 శౌచమహింసయు నఖిలేంద్రియములసంయమము బ్రహ్మ
చర్యంబు దాంబు 1 తొంటియు దానమహానిర్వ మాచార 1 మహితవిధియు
శుభదమై వధురమై 1 శోభిల్లువాక్యంబు సత్క్రియారతిదయ 1 ల్పంతలంబు
పరశర్మదంబులై 1 భాసిల్లు నని నాకుఁ బరమ మునీంద్రులు 1 ప్రతనమైన

తే ధర్మగతిఁ నెప్పి రటుకాని 1 దాల్చి మోకుఁ
గరుణ నాజ్ఞప్తి నిచ్చులిఁ 1 గలఁతలేక
సర్వధర్మంబులనుఁ జేసి 1 చాలశుభముఁ
జొందుడు రటంచు వచి యుండుఁ 1 తొంగి గుల 372

క పివ్వుటఁ దద్యచనంబున, నిష్కుల నసురౌఘమెల్ల 1 హిత మని మదిలో
నెమ్మిఁ ద్రయోదశధర్మము, లిమ్మహిఁ గావించుచుండి రెంతయు భక్తి. 373

ఆ అందువలన దైత్యు 1 లధిక్ ప్రవృద్ధినిఁ, గాంచి పుత్రపౌత్రకలితు లగుచు
వత్తభోగమహిమ 1 వెలసి నదాచార, కలితు లగుచు నచటఁ 1 గ్రాలి రంత

— సుకేశిపురపర్వము. ౨ —

చ అనఘ! మహాత్ము లైనదిలిజాతులభాసురసగ్యదీప్తితో
నినశశి తారకాగణము 1 చేగ నశక్తము లయ్యె దానిచే

తనుఁ ద్రిజగంబులందు నగి 1 తద్దయు లేయనిఁ జంకమామరీ
నిఁ బగలందుఁ బ్రాప్తుగతిఁ 1 దెల్లముగా విలసిల్లె నాయుడగ.

375

లే. తెలియఁబడదయ్యె రవిగతి 1 దీప్తివలన

మంటఁ జంద్రునివలె దాని 1 మిగులఁ దలఁచి

రంబరంబుఁ లేయియం 1 దాత్తకాంతి

విడిచి చింతించుచున్నట్లు 1 వింతతోఁప

376

క. కమలాకరమందుండిన, కమల తమి న్నిత్రుఁ జెంది 1 కామవిధూర్తిగ

సమత నిడఁ దలచి లేయని, సమధికమలిఁ బ్రబ్బరిల్లె 1 సంతతము ముని! 377

ఉ. ఘోషములెల్ల రాత్రి యని 1 హర్షిఁ దలంచుచు సంచరింపఁ గాఁ

గాకులు వాని నాయుడను 1 గన్గొని కింకిరి దన్నసాగె సు

శ్లోకులు నైనసాతకులు 1 స్తోతసులందు మునింగి దీక్షుం

నై కొని జప్యమార్గమునఁ గ్రాలిరి 1 తిరిఁ గాఁ దలంచుచుగా

378

లే. ఆపురినిఁ జూచి చక్రాహ్వ 1 యములు దాని

చెంతఁ జేరక పారిఁబారి 1 శీఘ్రగతిని

దివస మిగి యని తలఁచుచు 1 దృఢముగాను

బలుకుచున్నది పలుమాటలు 1 భ్రాంతిఁ బొంది

379

చ. పారి నొకకోకిమార్తె చెలి 1 పొందెడఁబాసి విశూన్యనూ నదీ

గురుతటమందు చెగ్గడిలి 1 గొబ్బున భూత్కృతిజేసి నీల్ల భా

స్కరుఁడు కృప వృహోష్ణకర 1 కాండములం జగమెల్లఁ గాల్పుచుం

గరకటి నస్తమానమును 1 గాంచఁ దొకప్పుడు నైన నారదా!

380

మ. ఒకచక్రాహ్వము కూలఁ దత్పరి విచా 1 కోట్లార్థిచే బొక్కుచుం

బ్రకటస్ఫూర్తిఁ దఁంబుచేయఁ గృపతో 1 భానుండు జాబిల్లినిగా

వికలుంజేసి పరాభిఁజేర కలస 1 దీప్తిరుండు నై యుండె భా

ర్తికత న్నిక్క మటంచుఁ గోకములు పే 1 ర్తిగా బల్కసాగె న్నునీ

381

ఉ. జన్న మొనర్చునట్టి జన 1 సత్తము లందలు హోమశాలలం

దన్నువతోడ నధ్వరములం దొగి ఋత్విజయుక్తులై తమిం

గ్రన్నన సర్వకార్యముల 1 రాతిరులందె యొనర్చుచుండిర

త్యున్నతభక్తిభావముల 1 నొప్పెడిరీతులతోడ నాయుడగ

382

ఉత్సాహము సారె భాగవతులు చేరి 1 చాలభక్తిమీఱఁగా

వారిజాతుఁ డైనవారిని 1 భావములనుఁ జేర్చి వి

స్తార మైనపూజ నపుడు 1 తొంటిఁ గుల్కఁజేసి పెం

సారుచుండి రతులమోక్ష 1 వాసకాము లై ధరగా

383

క. కొండలు శశిభాస్కరులను, కొండలు బ్రహ్మాంధుధరులఁ గూర్చి సభల్లిం
జెందినమనసులఁ బూజను, బొందికగా సలిపి రపుడు గ పుణ్యనిధానా! 381

ఉ. వెన్నెలచేతఁ గూడుకొని వేష్టఁ జగిర్చెడిచై చలంగు నీ
వన్నెలఁగుల్కురాత్రి హిమ వ భ నునిచేరి సృజించఁగాఁ బడె
గన్నులికెక్కురీతి నిది వ చల వెలుగుట మంచిదంచు సం
పన్నమనసుల్లై తలచి వత్తులుచుండి కాముకు బ్రగ్గ. 385

నీ. మునిగులాంబుధిసోమ! ముదములోడనిశూన్యశయనం బటంచుఁ బ్రశస్తి నొంది
యఖిలకావ్యుదయ మా ద్వితీయ్యనులోగురుఁ డగుచక్రినిఁగూర్చి భాగ్గ
వీసమేతునిఁ గాగ వ పులమహాగంధభద్రపుష్పముల నవ్యాజముగను
మేము పూజించిన వ మెచ్చి శ్రేష్ఠులైన వ శాశ్వతశయనంబుసరవి నొసఁగె

తే. నందుచే నీప్రభాకరుఁ గాడియై
చదును గలయింటిపై యోగసహితుఁ డగుచు
నస్తమింపక స్థితఁ గ మైనవిభవ
పదముఁ గెంచె నటం చని వ పలికె రొరులు. 386

ఉ. తమ్ముల వైరివాశమునుఁ గాఁ గని రోహిణి యక్షయంబు పు
ణ్య మ్మగునట్టియప్తయని వ నాగవిహూచను వేడ సుస్థిగ
త్య మ్మగుకోర్కె నాశశక్తిఁ గా దయమెచ్చి భవుం డొసంగె స
త్య మ్మని కొంద తాడి రిల వ నత్యధికాద్భుతవిక్తులై ధరగ 387

తే. కమ్మనిలుకాని మానచే. గంజనేత్రుఁ
డొనర నాగధితుం డయ్యె వ నోడ బూర్ణ
మైత్ర్యవ్రతమునఁ జంద్రుఁ గాధికిపూర్ణుఁ
డయ్యె వింటను నిక్కచం గాడి రొరులు 388

మ. గురుతేజం డగుశౌరిపాదయుగముం గోకారి యర్పించి త
త్కరుణ స్థిపిని జెంది భాస్కరుని వేష్టం గల్పి మాబోంట్లక
వరతోషకరుఁ డై హరి త్రిగఁ డై వ భాసిల్లి స్వద్రక్షతం
బరఁగెం గాదణవృద్ధిచే నని చతుర్భాషించి రీరీతిగ, 389

నీ. తొవలయనిచేతఁ గాడి ప్రభాకరుం డొక డి నిష్కాంతిమై నుండెనేని
కమలాకరము లెట్లు వ కాంతిఁ దొలంగఁ సద్రణస్త్రీట్లద వ సంచయమ్ము
లై విచ్చి విలసిల్లు వ నంబుజమిత్రదయముకల్గె స్థవనని వ యాడి రొరులు
కుచుదాకరములల్లె వ గూర్చి తొ విలసిల్లె నందుచే జంద్రుఁడు వ హర్షకలిగి
ఆ పరిధవెల్లె ననుచు వ భావించి పలికెడి, వారివాక్యములను వ భాస్కరుండు
విని మనుష్యు లెట్లు వ వివిధరీతులనేల, బలుకుచుండి రనుచుఁ గ బరితపించి 390

— సూర్యుడు సుశీలకర్మరంజనశేలంగూలజాడుట. —

- క మలయుచు నంతట నారవి, కలలెఱఁ గెఱుంగంగఁగోరి ॥ కడునిర్మలమై
విలసిల్లునట్టిచి త్తము, కలవాడై భావనిష్ఠఁ ॥ గడఁగ న్నానీ. 391
- క. రవి యోగ మూని కనుఁగొనె, భవనత్రయభాగమెల్ల ॥ పారిజాతి రక్షో
నివహముచే గ్రస్తంబయు, నివసించెడిరీతి నంత ॥ నిర్మలతేజా 392
- క మఱియోర్వరానిదై దివి, వజ్రలెడి దిలెనుతులవృద్ధి ॥ భాసుగదృష్టిం
గఱకఱలేక కనుఁగొనె, విజీవిగ భాస్కరుఁడు యోగి ॥ విధమున మోనీ. 393
- ఉ. పిమ్మట బ్రాహ్మణామరులఁ ॥ శ్రీతి భజించుచు భర్తయుక్తులై
సమృతితో సదాచరణ ॥ శాలురు నై రుచితోఁ జెలంగుచు
బమ్మెరపాటులే కట వి ॥ భాసితు లౌ దనుజాధినాథులం
బమ్మిన తెల్వితోఁ గనియె ॥ భాసుడు వేగమె యోగదృష్టితో 394
- ఆ పిదప రాక్షసేంద్ర! ॥ భీకరుఁ డతితేజా, గజమృగారింధుల ॥ కరనఖండు
నైన సూర్యుఁ డప్పు ॥ డసురవిఘాతంబు, జేయునట్టిబుద్ధి ॥ చేఁ జెలంగి 395
- ఆ అత్తదివ్యధర్మ ॥ హానిఁ గావించుచు, సకలధర్మములను ॥ సమయునట్లు
చేయునట్టి దైత్య ॥ శేఖరచిద్రంబు, భావమందు నెఱిఁగి ॥ భాస్కరుండు 396
- వ అంతటఁ గోపాంధకారితుండు నై యాసుశీలదన్యనగరమును విత్రస్థులతయు
వినాశయు నగు నట్టానరించె నాయుఁ నసులేకుఁ డగుసుకేశి దివారణోపా
విష్టదృష్టివృష్టుఁడై నష్టపుణ్యగ్రహంబుగలి మింటినుండి పడుచుఁ దలక్రిందై
పడు నిజపురంబునుఁ జొచ్చి పారా! శివ! నీకు నమస్కార మని భక్తి నిట్లు
బిగ్గర నాక్రోశించె నంత దదార్త! రావమునుఁ జవలఁ జరించుచారణులందఱాక
ర్జించి యయ్యుతా! శివభక్తుఁ డగునీసుకేశి హతుడై పడె నని బెట్టుగ నఱ
చిరి ఆచారణులదీనాలాంబుల సర్వన్యాసియు నాశరహితుఁ డగుచుహాదేవుఁ
డారింది సుకేశిపురంబు నెవఁడు పుకమిం బడఁజేసెనని కొంతవడి విచారించి
దేవప్రభుఁ డగుభానునిచే నీపురం బిట్టానర్పఁబడఁగదా యని తలంచి 397

— ఈశ్వరుడు సూర్యుని గగనపాతునిఁ జేయుట. —

- చ. మనిగితుఁడై మహేశ్వరుఁడు ॥ మండడిమూఁడవంటిచూపుచే
తను రవిఁ గాంచ నారేఁ జొగి ॥ దల్లడ మొందుచు మింటనుండి క్ర
న్ననఁబడె యంత్రసంగళితఁగ్రావమురీతి విభీషణంబుగా
ననిలనిపేవితోరుపధమందు యధేచ్ఛ వికంపితాత్ముఁడై. 398
- చ. మారుతమార్గవచ్యుతుఁడు ॥ మంజుశేఖరిఁకుఁసన్నిభాంగుడుం
జారణసిద్ధయుక్తుఁ డగుఁచాయమగండు నిజాంకురీప్తి పెం

సాగుఁవంబుతోడఁ 1 బరివక్షముఁ జెందితి తాళవిచ్యుతం
తై రసఁ గూలు తాళఫలమా యనురీతిని వెల్లె సంయమి!

399

- సీ. పదుచున్న భానునిఁ 1 బరికించి మునివరు ల్బలికి కోకిమలాత్త! 1 భగ్రవాంధ
కలజేని మాసతీ 1 కాంతుని త్కేత్రంబునందు వ్రాలు మటంచు 1 నాడ నర్కుఁ
డధికతపోధను 1 బయినట్టిమునులనుఁ బరికించి పలికెను 1 భవ్యులారి!
పుణ్యాకరస్థితిఁ 1 తొనరుహరిత్కేత్ర మెచ్చియె దాని నా 1 కేర్పడంగ
ఆ పలుకుఁ డనిన వారు 1 భాషించి రక్కుని, గాంచి యోమరాత్త! 1 గాఢపుణ్య!
పూర్ణమైనశౌరి 1 పురహరత్కేత్రవి, ధంబు వినుము చెప్పె 1 దము సుభక్తి
ఆ. యోగశయనునుండి 1 యోగ్యకేశవదగ్గ, నాంత మగుచు నడుమ 1 నెంతవఱకు
నొనరునట్టివాస 1 ముర్వి వారిత్కేత్ర, మనఁగ వెలయుచుండు 1 ననఘ! చూచె.
క. అని మాను లాడ విని రవి, ఘనభవనేత్రాగ్నితప్తకాయుం డగుచు
వినుతాశీవరుణులనడు, మన నుండినధూమిఁ జేరె 1 మానిలలామా! 402

తే. మఱియు భానుఁడు సంతప్తమానుఁ డగుచు

నసినిఁ గ్రుంకియుఁ దిరుగుచు 1 నంత వరుణఁ

జేరి స్నానంబు దానిలోఁ 1 జేసె నిచ్చ

వచ్చురీతి నగురుతర 1 బాధ నలర

403

- క. సుందరవరుణాసీనడు, లందును మఱి యసినివరుణాయందును భానుం
డిండుధరునేత్రవహ్నినిఁ, గుండుచు మఱి తిరిగెఁ దిరుగు 1 కొఱవిగతి మునీ!
వ. తత్సమయంబున జగంబులు చీకాకునొందె విను 405

ఉ. అకిమలాష్టదివ్యరథమందుఁ బిశాచగణాదు లెల్ల నెం
దాఁక వసించుచుండెనొ సదర్పముతోఁ దమి నంతలో వెస
న్నాకపురాపురోహిణుధానాగులు సాధ్యులు బ్రహ్మచింతకుం
జేకువఁ జేరి తద్గతినిఁ 1 దెల్పిరి ధీని సంయమిశ్వరా! 406

- వ. ఆ త్తటి బ్రహ్మదేవుండు దేవగణంబులువెంట నంటి నడున తరణికారణంబు
మనంబున నిడి యీశ్వరు నివాసం బగుమందరపర్వతంబునకుం జని దేవాధీ
శుండును, దుర్జయుండును నగుశ్రీశంభునిం గాంచి భక్తిగదుర శ్రద్ధతో నంద
తొక్కుమ్రుడి. 407

చ. కరములు మోడ్చి మ్రొక్కి భవకాలవిభీషణ! భక్తపోషణ!
పరమదయాకరా! విబుధపాలనతత్పరా! చంద్రశేఖరా!
సురవరా! భూరిపాపహరా! సూరిమనోబ్ధవిభాకరా! హరా!
పురహరా! సత్యవాక్యపరిపూర్ణమహేశ్వర! పాతుమాం విభూ! 408

- క అని వేడి దేవదేవుని, ఘనతుష్టుని జేసి సూర్యుఁ 1 గడురక్షింపం
గను ధాత కాశిఁ జేర్చెను, మినుసిగదయ్యమును బుధులు 1 మేలని పొగడన్.

— ఇతి శ్రీమద్ భగవద్గీతా ప్రథమోఽధ్యాయః —

- ఆ. పిదప శంకరుండు 1 ప్రీతి చెన్నారంగ, నబ్జవైరి నాత్మసహస్థమండు,
బూని లోలనామమును వియన్తణి కిడి, రథకుఁ జేసె మరలఁ 1 బ్రథితలేజ.
- చ. అరదమునందు భాస్కరుండు 1 హర్షన నుండ విరించి రాక్షసే
శ్వరుఁ డగుతత్సకేశిని సహస్రబంధవయుక్తుఁ డేసి పు
ష్కరమున నుండఁజేసెను జగంబులు మెచ్చుచు నుండఁ గ్రమ్మటం
గర మటమీఁద శంకరుండు 1 గాదిల్లిదైత్యుని బంపి భక్తితోన్ 411
- క. హరిచరణములకు వలఁగొని, సురుచిరనిజగృహమునకును 1 సారిదినఁ జనె నీ
కరణం బూర్వము వారల, చరితము రాజిల్లె థాత్రి 1 సంయమినాథా 412
- క. ఈకథను వినినఁ జదివినఁ, జేకూరును మనుజులకును 1 స్థిరపదసర్థా
ర్థాకరసరణులు నిత్యము, కాకోదరరాజశయను 1 కరుణన్దానీ! 413
- వ. అని పులస్త్యుఁ డాడిన విని నంతసించి నారదుఁ డేప్రతంబులఁ దొల్లి పరమేశ్వర
పూజకొఱకై కామిజనులు కువలయాప్తుఁ గూర్చి పలికిరో వానిని విస్తరించి
భాషింపు మ నుటయు 414
- క. కరుణారసభరితాంతః, కరణా! సత్కార్యకరణ! 1 కమ్రాభరణా!
నరదేవమానిపూజిత, చరణా! లోకావన్తక 1 సాధననిపుణా! 415
- క. ఇనకోటిథామ! సజ్జన, జనకామ! గుణాభిరామ! 1 సన్నతనామా!
ఘనరత్న హేమథామా!, దనుజాధిపక్రభీమ! 1 దశరథ రామా! 416
- కలహంసోత్సాహవృత్తము కలుషదూర! భవవిదూర! 1 కార్డుకోజ్వలల్కరా!
కలితదివ్యసుగుణధీర! 1 కామకోటిసుందరా!
లలితనీర నిధిగభీర! 1 లసదుదారకీర్తిని
ర్దలితహార! విశ్వభాగ! 1 రామచంద్రభూవరా! 417
- గద్య ఇది శ్రీరామచంద్రకరుణాసమాసాంతకవితాప్రాథమహరితసకులాన్వయప్రభ
వరామవజ్జలవంశదుగ్ధసాగరసుథాకరకొండయకుమారబుధజనవిధేయకొండయ
నామధేయవిరచితంబగు తెలుఁగువామనమహాపురాణమందు ద్వితీయస్కంధము.

శ్రీ రస్తు

శ్రీసీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము

తృతీయ స్కంధము

శాంకరీశ కార్త్యుక

నాశ ! వికర్తనకులాద్ధి ! నవ్యనిశేళా!

క్షేళా ! దుష్టననాళా!

శ్రీళా ! గుణసన్నివేశ ! సీతాధీళా!

1

క ఆవధాను యోగనిష్ఠం, డవిరళచిత్తుండు నిత్యహర్షుండు లక్ష్మీ
ధవపాదరతుండు బ్రహ్మో, ద్భవుః దైవపులస్త్యహానివరుః దావేళా.

2

మ. ఘనభక్తి నిస్సనులించునారదుని వేడ్కం జూచి యాపూని యి
ట్లనియె శంకర ! విష్ణుపూజకొఱకై ! యత్నంబుతోఁ గాముకు
ల్లునుభాషించిన వా వ్రళంబులనుఁ దగ్గుణ్యంబులం జెప్పెదగా
విను దాన వృద్ధి నుండుచింతవెదలు ! నేవ్ మానివంశోత్తమా!

3

సీ. కూర్తండుఁ దాపాఢమాసంబు నేతతినొందివెంపొందుచు ! నుత్తరాయ
ణమునఁ జరించునా ! నలి నపు డజ్జాఁ దైవహరిచుహాభోగిపర్యంకమందు
నిదురించుచుండును ! నెఱి నంతః గ్రమముఁగ నమరగంధర్వగుహ్యాకుల మేటి
జేజేల తల్లులు ! సిద్ధవిద్యాధర సాధ్యకింపురుషులు సకలమునులు

ఆ నెమ్మి గులుకుచుండ ! నిదురింతు రన విని
తొవ మొప్పు నారగదుండు పులస్త్య
సంయమిండ్రుఁ జూచి ! సద్భక్తితో నంత
నాదె విషయసహితుఁ ! డగుచు నపుడు.

క. హరిజేవాదులపుష్కల, గురుశయనస్థిలిని వినుటగను నాచిత్ర
స్ఫురణము చెలఁగెను బలుకుము, వరుస నన నిన్విని పులస్త్యవరముని పల్కెన్.

— పులస్త్యుండు నారదుని జేవాదులశయనస్థికులఁ తెచ్చుట. —

తె రవియుగాభిముఖుండు నై ! రహిఁ జెలంగ
నిశదపక్షుడ మై చాల ! వెలయురుద్ర

వాసరం బందు శ్రీహరి 1 భవ్యశయన
మునుఁ బ్రకల్పన చేయును 1 మొనసి మాని!

6

క కాపున నఖిలజనంబులు, హవిరిశేషాహిభోగపర్యంకమ్ముం
గావించి శుద్ధుఁడౌ నా, చేపునిఁ బూడింపఁ దగును 1 దృఢమగుభక్తా

7

చ. పడఁపడి బ్రాహ్మణోత్తముల 1 బాగుగఁ దృప్తులఁజేసి వారిచే
తఁ దగ ననుజ్ఞనొంది తమి 1 ద్వాదశియందు విశుద్ధచిత్తులై
నిదురను జెందఁ జేయ నగు 1 నీరజలోచనుఁ డైనశోరినిం
బదిలపుభక్తి పెంపొదవఁ 1 బల్లలు మానవు లోమునీశ్వరా!

8

— శ్రీవాడల నిద్రాకాల నిర్ణయము. —

తే. మేటితావులు కలవిధ్మై 1 మెఱయు కడియ
పూలనెఱ్ఱను వల 1 జా 1 పొందుమీఱఁ
బవ్వలించుఁ ద్రయోదిశీ 1 భద్రదివస
మందు ముదమొందుచును భోగ 1 రుతిశయిల్ల

9

తే. శర్తశీతలసౌవర్ణసారసౌఘ, నిర్మితం బైనశయ్యపై 1 నిఖిలగివ్య
యక్షవరులు చతుర్దశియందు నిద్ర, జెందుచుందురు సుభగులై 1 చెలఁగువేడ్క

కా. ధ్యేయుండౌ శివుఁ డన్యచర్మమున ను 1 ద్వేల్లజ్జటాభారముం
బాయ 1 గ్రంధిగఁ గట్టి పున్నమను భాసవ్యవర్ణసంయుక్తమా
వైయాఘ్రా 1 త్రమచర్మసం సరముపైఁ 1 బాలిం బినాలింప నా
తోయం బందు సుషుప్తిఁజెందుచు మహా 1 తోమంబుతో నాయుడన్

11

క ఆలోఁ గురీరకాశిని, బాలి 1 భాస్కరుఁడు సొచ్చుఁ 1 బదపడి సుమనో
జాలమునకు రాలిరి యై, పోలు 1 యామ్యాయనంబు 1 పుణ్యనిథానా!

12

తే అట్టితఱిఁ బద్మయోని లో 1 కాళిదివ్య
సరణి నరయుచు నసిలేలసత్పువర్ణ
కుముదమయలేల్పచుందు వికటంబితాత్మఁ
డగుచు నిదురించు బాడ్యమి 1 నతులదీప్తి

13

నీ. విశ్వకర్మచలంగి 1 వాయును నగసుత లిదియను గణఁది 1 తగఁ జతుర్థిఁ
గాలుండు వంచమి 1 గడఁగి స్కంధుఁడు వచ్చి నమ్కుండు సత్తమి 1 నంబయచ్చ
మిని హరి ప్రియనవమిని వాతేభక్షకదండశూకేశులు 1 దశమియందు
సాధ్య లేకాదశీ 1 సర్వాసరమునందు నిద్రించుచుందురు 1 నియతిమీఱ

తే. నిట్లు భాద్రపదాదిని 1 నెలమిఁ దల్ప
గతులు నై నిద్రసెందెడి 1 ఘనులవిధముఁ
జెప్పితిని వారు శయనింపఁ 1 జెలుపు మిగిలి
వానకాలంబు వచ్చును 1 వరగుణాధ్య!

14

- క. కొంగలు కొత్తైరతుటుములఁ, బొంగారంగూడి వృక్షఃపుంజములందుఁ
రంగు చెలంగ వసించెను, నింగి ఘనావృతము నగుచు ॥ నెగఁజెనుఁ దీప్తిన్ 15
- ఆ తాకు లవుడు గూండ్లుఁ ॥ గరమర్థిఁ గట్టిన, వయ్యుఁ బెంటిపతు ॥ లమితగర్భ
భారమునను డస్సి ॥ పవళించ నాబుతు, వందు నీడలందు ॥ నమలలేజ! 15
- ఆ. ఎట్టి తిథియందు నిదురతో ॥ నెఱగె విశ్వ
కర్తనామప్రజాపతి ॥ తాతుకిమున
నద్ది శయన స్వలీయ యం ॥ చవని విబుధ
సత్తములు పల్క నెగడును సత్య మరయ 17

— ఆకాశ్యశయనద్వితీయాశ్రమకథలి —

- వ. మానీంద్రా! తాదృగ్వాసరమందుఁ బద్మాలయోపేతుఁడును, దివ్యపర్యంకగతుఁ
డును, శ్రీవత్సాంకితవతుండును, జతుర్భుజుండు నగుహరిని సుగంధపుష్పాదు
లచేఁ జాలఁ బూజించి కోవిడు యగువాఁడు క్రమ్యుఁడై గేశపునికొఱకై శయ్య
యందు మనోజ్ఞఫలంబుల నునిచి నివేదించి జగన్నివాసా, అనంతా, త్రివిక్రమ,
నీవిపుడిందీరతోనీయత్రాన్యశయనమందుఁ గూడవేని మాకిట భవదనుగ్రహము
వలన స్థిరతల్పము పొసఁగకు దేవా నీ కిపుడు ఁత్తితో నీశయనంబు లబ్ధంబ
య్యునేని సత్యముగ దాన మాకు గార్వస్థ్యనాశము లేకపోవును దయతో
మత్సృతతల్పమును గ్రహింపు మని పలుమాలు ప్రార్థించి హరినిఁ బ్రసన్నుని
జేసికొని రాత్రియందుఁ దైలతొరకహితాన్నంబు కుడువఁదగు 18
- క. రెండవనాఁడు సభక్తినిఁ, బండితుఁ డగుజనుఁడు విప్రపరునకు ఫలముల
దండిమతి నీయఁదగు ముని, మండలి నర్పించు టొప్పు ॥ మానితభక్తిన్ 19
- క. మానాథుఁడు ప్రీతుండో, మానుగ ననిల్కి దివ్యమానస మొప్పు
గా నై చేద్యము హరికి న, నూనం బగుశ్రద్ధ నిడఁగ ॥ నొనరు న్నానీ 20
- క. చాతుర్తాస్యవ్రతమును, భూతలమున నిట్లు జేయఁబోలు ॥ భక్తిం
బాతకహర మగునీవ్రత, రీతిం జెప్పితిని నీకుఁ ॥ ప్రీతి తలిర్చన్ 21

— త్యాగమానవ్రతవిధి. —

- క. ఎందఁక త్రోణకాశిం, బొంది దివాకరుఁడు వెల్లుఁ ॥ బొరి నందాఁక
బృందారకులు క్రమంబున, జెందిన నిద్దురను విడిచి ॥ చెలఁగుడు రంతన్ 22
- నీ వణిగుదయస్థుఁడై ॥ భానుఁడుండఁగ హరి ముందెప్రబుద్ధుఁడో ॥ మొనసి వెనుకఁ
గండుఁడు తెలియును ॥ గడిమి నిద్దురనుండి దీపించునట్టి ద్విస్వలీయయందుఁ
జేసినదానంబు ॥ శ్రీవతిప్రియమగుఁ దల్పసంయుక్తమై ॥ తనరు శయ్య
నిజవిభవమునకు ॥ నిలయమా నీమహావ్రతము నాచే నీకుఁ ॥ బలుకఁబడియె

— తుల్యుడు కావచ్చుమాత్రముగనెక్కట. —

- తే. బుణ్యమునివర! యింకొక పుణ్యసరణి
కలదు దానిని భావించుఁ గాంతు వినుము
మహిని నెవ్వనికైన నే మాసమందుఁ
గలుగకుండ వియోగంబు కనఁగ నెపుడు 23
- వ. అట్టి భార్యపదమాసమం దేకుభక్తప్రాప్తమిమ్మగశీర్షనక్షత్రయుక్తమై తనదునో
యట్టి పుణ్యతిథికాలాచమి యని చెప్పబడు నానాఁ డన్నిలింగములయం దభ
వుడు నిద్రించి సన్నిధానుఁడగుఁ గావున నాతిథియందలి పూజ నాశములేని
దని నిగదితంబయ్యె 24
- తే. అట్టి తిథియందుఁ బ్రాజ్ఞుఁ కి డత్యధికభక్తి
శక్తు గోమూత్రజలముల పన్నాతుఁడేసి
కుడ్డుఁడై ధూర్తసుమముల సుస్థిరాత్ముఁ
డగుచుఁ బూజింప నగు నుర్వి సధికభక్తి 25
- సీ. ద్విజవర! ధీరుడు పులహా శ్రద్ధతోఁ జంపక వృక్షసం జాతగంధ
నిర్యాసధూపంబు నిర్మలమధుఘృతనైవేద్యదక్షిణ నిర్యాసరీరి
జెలఁగి సమర్పణ చేసిన వీనిచే హరుఁడు సంప్రీతుఁడౌ ననుచు నిట్లు
పలికి నైవేద్యంబు బ్రాప్తానునకు నిడ నగు మఱి నాశ్వినిమందు పట్టి
ఆ. విధముఁగానె బుధుఁడు విజలేంద్రియుఁడు నుప
వాసి యగుచు నవమి వాసరమున
గోమయోదకములఁ గూడినస్నానంబు
చేయవలయు మదిని శివునిఁ దలఁచి 26
- క. తమ్ములచేతనుఁ బూజను, నెమ్మినిఁ గావించి సర్వనిర్యాసంబుగ
సమృతి ధూపముఁగా నిడి, కమ్మని మధుమోదకములఁ గమనీయముగన్ 27
- క. హరునకు నైవేద్యం బిడి, పారి నప్తమి నుపవసించి పాండుఁగ నవమీ
వరతిథిని పన్నాతుఁడయి నా, కొఱకై శివుఁ డధికతుష్టిఁ గొనుగా కనుచున్
- తే. సలిదక్షిణాభూజేవసత్త్వమునకు, నీయ నగుఁ గార్తికంబందు సలమి భవునిఁ
బాలతో పన్నాతునిగఁజేసి పరమభక్తి, బుణ్యకరవీరసుమములఁ బూజిచేసి.
- క. శ్రీవిలిపిజనిర్యాసము, పావన మగుధూపముఁగను బాయసమధువుర
నైవేద్యముగ నిడి గురు, భావం బలరారుచుండఁ బాయనిభక్తి 30
- క. మీనధ్వజారిప్రీతుం, డౌ నాకొఱ కనుచు బలికి హర్ష మ్మౌదవం
గా నైవేద్యము రాజత, దానం బిడఁ దగును భక్తి ధరణీసురునకుఁ. 31
- క. వాసిన నప్తమియం దుప, వాసముఁ గావించి భక్తిభావం బలరం
గా సలిమందు నవమీ, వాసరమున జలక మాడవలయుం జొండీ. 32

- వ మునీంద్రా! కోవిదుడు మార్గశీర్ష మాసము దశమికి స్నానంబును సరళపుష్పా
 ర్పణంబును, దేవదారుబంకతోఁగిరిసిన గంధద్రవ్యసూపమును, మధుమిశ్రిత
 దనంబును దామదక్షిణను సమర్పించి శర్వుడు ప్రీతుఁ డగుంగాని నమస్క
 రించువగుఁ, బాషమాసముండు శే ఖరుని నాజ్యజలస్నాతునిఁజేసి నందివర్ధన
 పుష్పములతోఁ బూజించి యిప్పబంకితోఁ జేసినగంధద్రవ్యమున సూపమొసంగి
 మధుపక్షినై వేద్యునిచ్చి, జగద్గురుఁ డగుసూర్యుని ముదన్వితుఁ డగుటకై సము
 ద్రదక్షిణ నిసి, త్రిణేత్రా! దేవదేవా! నీకు నమస్కార మనుచు నులింప
 వలెను మాఘమాసమందు భర్తని. గుశోదకాభిషిక్తునిఁ గావించి కలువలఁ
 బూజించి కడంబని వ్యాసధూపకలితుంజేసి సలిపక్షిరభక్తాన్నంబుఁ గనకసహిత
 తాంబూలంబును సమర్పించి పార్వలీచాకుఁ డగుమహాదేవుఁడు సుప్రీతుం
 డౌనని వాస్తవ్యందగు నిల్లె పారణముచాటుమాసములందుఁ జేయ నొప్పును.
౮. పారణాంతమందు 1 భక్తపాలనపగ, చిత్తుఁ డైనవంద్రశేఖరునకుఁ
 జెలఁగు శ్రద్ధతోడఁ 1 జేయింప నగుష్నాన, నంబు భక్తుఁ డైనవరుఁడు చూని!
- సీ గోరోచనంబుతోఁ 1 గూడినగుహమున శివునకు లేవనఁచేసి ఘాజఁ
 గావించి దేవ! నేఁ 1 గడుదరిద్దుండ నైతి. ప్రీతుఁడనై నీవు 1 బెడఁగు నెందు
 మద్దుఁఖములఁ బాపి 1 మమతతోఁ బాలింపు మని వేడ నగుఁ బాల్కుఁగాఖ్యమాస
 మందు యతవ్రతు 1 బండలు గీతనో నుపవాసయుక్తులై 1 యుండవలయుఁ
- ౯ బొరి ద్వితీయమందుఁ 1 బురహరుఁ బంచగ వ్యమున స్నాతుని గనుఁవలఁజేసి
 గంధకుండకుసుమకలితసూపమ్మిడి, రాగిపాత్రయందు 1 రమణఁగుల్కు 35
- క ఘనఘృతగుడయుక్తోదన, మును నై వేద్య మ్మొసంగి 1 భూసురులకు భ
 క్తినిఁ దన్నై వేద్యము ద, ట్టిణలం దగ నిచ్చు టొప్పుఁ 1 దరుగనిభక్తిన్ 36
- క పరమేశ్వర కరుణాకర, వరదా! యని యుచ్చరించి 1 వస్త్రయుగంబు
 గురుభక్తితోడ భూసుర, వరునకు నర్పింపవలయు 1 భావం బలరన్ 37
- ౮ వైత్రమాసమందు 1 శివుని నౌ దుంబర, నీరముననుస్నాతునిఁగ నొనర్చి
 మానుగాను దివ్యమందారసుమముల, వలనఁ బూజచేయవలయు భక్తి 38
- ౮ మహిషానామ మొప్పు 1 మంజుశృతాక్షగు
 గ్గులము దూపముగనుఁ 1 గూర్చిఁజేసి
 ఘృతసమేతమాదుఁకలెలి మృగాజన
 దక్షిణాలి నెల్ల 1 దాల్చిఁదాల్చి 39
- క ధనదాప్త! నీకు వందన, మని తమి నిట్లాడి త్రిపురగోపరునకు వాని
 ఘనభక్తి నిచ్చు టొప్పు, వ్రనసార సుధీవవకుండు 1 మాన్యచరిత్రా! 40
- సీ. మంజుశృ వై శాఖమాసమందు సుగంధబంధురసుమవారివలన భవుని
 నభిషిక్తు నొనరించి 1 యలరారు సహకారసుందరమంజరీస్తోమములనుఁ

జక్కఁగాఁ బూజించి శివునిరార్యసహాయము సద్భుతయుక్తిఁగలనివేద
నము సమర్పణచేసి శనానావిధంబుల శాలఘ్న! యని కవిశిశ్వుజపము
తే. నిర్మలం బగుభక్తితో నెగడఁజేసి, భవుని కర్పించినట్టి స శక్తస్తవారి
కుంభములఁ గూటమిఁ జూపి కుంజరులకు, విమలమైనట్టి బుద్ధి నరర్పించెదగును

ఆ. జ్యేష్ఠమానమందు శివుని నామలక సు, స్నాతునిఁగ నొనర్చి నరవి నర్క
పుష్పకలితుఁడేసి పారి వృషాంకమువృద్ధి, కారకంబు నగుచు గ్రాలుచున్న

క హరనేత్రము నర్పించియు, వరదధిఘృతయుక్తసక్తు శివములఁగ్రతిం
బురహనునకు నైవేద్యము, గురుభక్తి నొసంగుటానయ గుణార్పితునిధి! 43

తే భక్తి కలిగినపురుషుండు పాదరక్ష
యుగళమును ఛత్రమును మహాయోగ్యుడైన
భూమిసురునకు దానంబుఁ శివోల నిచ్చి
పూర్ణదంతఘ్నభగనేత్రపుష్టిహరణ! 44

కి ఆని భవునిఁ దుష్టికొఱచై, వినుతినిఁ గావింప నగును శివయముతోఁచఁ
పనిఁగొని యీచందంబున, జనవర్కుండు చేయఁదగును శివజన్మనిధి! 45

సీ ఆమాధమందు శ్రీహరుని బిల్వఫలతోకంబున సుస్నాతుఁగ నొనర్చి
బిల్వదళంబులఁ శ్రీలితోఁ బూజించి పాండురకితవపుష్పప్రధూప
మిడి సఘృతాపూచశీతసర్పియవదక్షిణలనివేదకచేసి శనాగభూష
దక్షయజ్ఞవినాశ! దయ నేలు నీకు నమస్కార మని యిట్లు శివంజుభజితఁ

తే బలుకఁ దగుభృంగరాజంబు శివశ్రావ
ణమున స్నానంబు శివునికిఁ నమరఁజేసి
వరుస నర్పించి శ్రీవృక్షభవ్యపత్ర
ధూప మర్పింపవలయును శివార్జుటికిని. 46

క ఘృతదధిమిశ్రితమోదుఁ, హితనైవేద్యంబు శివున శిడఁదగుఁ బూని
న్మలిమంతుఁడైనమానవుఁ, డతిభక్తివెలుంగుచుండ నమలమనీషా. 74

వ పిదప దధోద్ధనంబునుఁ బులగమునుఁ జక్కిలములను కుంభకపిలధేనువును శ్వేత
వృషభంబును రక్తవస్త్రంబులను విప్రునకు సమర్పించి గంగాధరా! యని ఖం
డఁగకునినావ జంబు చేయవలయు నిట్లానర్చుచు నీయాఘోరమాసము
లందుఁ బారణ నొనర్పందగుఁ బూర్ణసంవత్సరం బీమాడ్కి వృషభధ్వజానిఁ
బూజించినమానవుఁ డక్షయలోకములఁ జెండు ననుచు భవుండు భాషించెనని
వలికి మఱల నిట్లనియె. 48

కి పాపహరంబు మోక్షదము శివసురశంకరభాషితంబు నొ
నిపరమివ్రతంబు భువి నెచ్చడు శోభనపుణ్యభోగి

త్పావక మై చెలంగుచును 1 భాసిలు సత్యము వేలుకా దొగిం
గోపన మీ వ్రతం బనుచుఁ 1 గూర్చిఁదలంపుము మానిచంద్రమా! 49

— బ్రహ్మదులవలనఁగలిగినకరుణంభవము —

క శ్రీసమధికిమా నాశ్విస, మాసమున స్మృష్టానాభిసమధ్యచ్యుత మై
వాసిఁగను పుండరీకము, భాసురసత్కాంతతోడఁ 1 బ్రభవించె మునీ 50

వ ఆత్మజీ దేవాదు లన్యప్రవర్తకులు కారైరి. 51

క అంగజావాస్తాగ్రంబున, శృంగారం బగుకదంబరవృక్షముకలిగె
బొంగెడిప్రీతి జనించెను, రంగారెడుదానివలన 1 రహిఁ గంతునకున్ 52

ఉ. యతులకెల్ల నాయకుఁడు 1 నా మణిభద్రునికిం జనించె స
ద్యృష్టము నా వటం బితని 1 కివా చెలంగెనుఁ దద్రమంబుపై
నక్షయు. డా మహేశ్వరమయం దొకధూర్తనగంబు పుట్టిగా
నక్షయకాంక్ష శింభునికి 1 నాతిరువందునె కల్లె సంయమి! 53

మ అనఘ! బ్రహ్మశరీరమధ్యలమం 1 దాపచ్చడా ల్కల్లి ముం
గ్లనుఁ జెన్నొందినచంద్రచెట్టోదవె వేడ్క నివృత్తిర్నృపతే
శుని కావృక్షముమీదఁ గోర్కె మిగుల 1 శోభల్లె స్వాంశం జనిం
చినదా హేతువుతోడ నాయుడ మునిశ్రేష్ఠు ల్పృశింసింపఁగఁ. 54

నీ. దాక్షాయణిహ స్తలలమందు సుందరకుండగుల్లముపుట్టెఁ 1 గొమరు మిగిలి
హైరంబుకుంభస్థమై సింధువారంబు సంజనిలంబయ్యె 1 జమునియామ్య
భాగమందుఁ బలాశ 1 సాదవమాదక్షిణో తరవందసీతోరుజంతు
ఫలదుద్రవృక్షము 1 ల్పృభవించె నవ్యయతోభకరంబు లై 1 చోద్యముఁగను

తే శరణునకు మంకెన జనించె 1 జలజసఖుని,
వలన సంచారమయ్యె న 1 శ్వేతతరువు
పర్వతేశాత్మజకుఁ బుట్టెఁ 1 బాలిఁ జెలఁగు
జమ్మి నానొప్పు చెట్టు భాస్వద్దూణాధ్య! 55

క సిరి చేతియందు బిల్వము, కరమరుదుగఁ గల్లె రెల్లుగంట జనించె
వరశేషహిముఖంబున, సురభియుతం బగుచుఁ జూడఁ 1 సురుచిరతేజా! 56

ఉ. వాసుకే పృష్ఠపుచ్ఛముల 1 వావిరిఁగల్లె సిలాసితంబు లా
భాసురదూర్వ లెంతయును 1 భాసిలు సాధ్యులచిత్తమందు మే
ల్వాసనచెల్లనట్టి దగు 1 పచ్చనిచందన ముద్భవించుగా
వాసిలె వాంఛ దానిపయి 1 భావములం దసుంఁభికిం దమిన్ 57

వ అనఘ! తాదృక్కుభరవ్యధివసమగుశ్చైతాదశినాఁడు సుగంధవర్ణరసాన్వితము
లగుపుష్పరత్రఫంబులతోడను ముఖ్యావధులచేతఁ గేశవుని శరదాగమపర్యం

తముః బూజించగల దానివలన నది యఖండమై వెంపొందు నంతటఁ గిలాజ్య వ్రీహియవలునుఁ గనకాదిహిరణ్యము వివిధవస్త్రమణిప్రవాళము క్తాఫలాబులు స్వాదురసవంతము లగుఫలంబులు కటావృష్ణకషాయము లగుసీయఖండ నై వేద్య వస్తువులు సంవత్సరము పూర్ణమగువఱకు నిజగృహంబున మహాత్ముఁ డగుమాధవునకు నర్పించనగు మహర్షి! పిదపఁ గృత్యోపవాసియై నియతితో న్నాశోచితము లగుతిలాజ్యసిద్ధద్రవ్యములచే నబ్జంతముదాఁకఁ బద్మనాభినికి నలుగిడి శుద్ధోదకముల నభిషిక్తునిగ నొనర్చుకొన్న నావలఁ దద్ద్రవ్యములతో హోమంబుచేయవలెను నిజశక్తికొలది దానమియ్యనగు బిదపఁ బువ్వులవలనఁ బాదాదిగఁ గేశవుని నలంకృతునిఁ గావించి ద్వివిధధూప మిడి కనకమణిస్థగితభూషణ భూషితుండేసి రాగఖండవచోష్యము లగుహవిస్సుల నివేదనచేసి మంత్ర పుష్పాదు లర్పించి

58

శా శ్రీనారీహృదయేశ్వరా! మురహం! శృంగారహేమాంబరా!
పారాచారకభీర! ధీరసుకం! భక్తాభిహృద్భాగసం
చారా! భూరివిభాకరా! సురవరా! చక్రార్తదీప్యత్కరా!
సారాచారవిచార! నీకును నమస్కారంబుఁ గావించెదన్.

59

తే నాకు ధర్మార్థకామము శర్మాగశయన
పూర్ణములు నై ధరిత్రిఁ బెంపొందుఁగాక
నీదుదయ నని విజ్ఞప్తి నెగఁపఁజేసి
భక్తితో నిట్లు ప్రార్థించవలయుఁ నియతి

60

ఉత్సాహా ఘల్లకమలపత్రనేత్ర! భువనములనుదీప్తిసి
వెల్లయొడల నిండియుండు వెట్లఖండమూర్తివై
కల్ల కాదు కనఁగ నట్లఖండధర్మమోక్షము
ల్పల్లవించునట్టి సత్యసదభిరా రమేశ్వరా!

61

తే. ఈవిధంబున వత్సర శ్రమెల్ల నిండు, వఱకు విజితేంద్రియుఁడు నుఁ శవాసి యగుచుఁ
బండితుం డీవ్రతంబు నంఖండవస్త్ర, వితతి సమకూర్చిచేయ నా విపులభక్తి

62

క ఆనఘా! యిది పూర్ణస్థితి, దనరినస్పష్టముగ దేవతలు వేడుకతో
డను జెలఁగుదు రర్థాదులు, ఘనముగ నక్షయము లగుచుఁ గడురాజిల్లున్.

క. మానుగఁ గామిదనోక్తము, లా నీవ్రతములను నీకు శాడితి నింక
రానవరిపుపంజరమును, నే నాడెద భక్తి వినుము నిశ్చలమతివై.

64

— నారాయణపంజరము —

ద జలరుహపత్రనేత్ర! సురసన్నుతిపాత్ర! రమాశత్ర! నే
బలుమరు మ్రొక్కెద స్విపులభక్తిలెల్ల సుదర్శనంబునై

- చెల గెడుచక్రముండయనుఁ ॥ జేకొని కాపుము తూర్పుదిక్కునం
దెలు నిజంబుఁగా శిరణ ॥ మిత్తటిఁ జొచ్చితి దార్ధ్యబుద్ధితోన్ 65
- క కామాదకనింగదనుం, ప్రమం గొని నన్ను నేలు ॥ పేరెలుదొర ది
గ్భాషి న్గురణాగతుడను, బామరుఁ డెనుఁబద్మినాభ ॥ బహురుచిశౌరీ! 66
- క నరవర్య! సగదకమలముఁ, గరుణం గరమందుఁ బూని ॥ కాపాడుము న
న్వరుణాశి యందు నీకుం, గరఃశిశరణార్థి నైతిఁ ॥ గడుభక్తిమెయిన్. 67
- క శాత మగుముసలముగా గొని, చేతోమోదంబుతోడ ॥ శ్రీదునికడన
న్నీలెటి రక్షింపుము జల, జాతాత్మ భువనరక్ష ॥ సత్యసుదీక్షా! 68
- క. ఘనశార్దూపావనారా, యణశరముల. దాల్చి హరుని ॥ జా దెసయందు
న్ననుఁగావు ॥ శిరణుఁజొచ్చితి, వనజోదర దివిజనాశ ॥ వందనము హరి 69
- లే యంకజంబునుఁ జేఁబట్టి ॥ పాంచజన్య, మైనచందంబుఁ బూరించి ॥ యగ్నిదెసను
నన్నురక్షింపునిత్యమనాధినాథ! యజ్ఞసూకర! గురు!ముర!హర!సుధీర 70
- క. ఇనశతసమకవచంబును, ఘనఖడ్గము కేదెమును సకరుణా గొని న
న్ననయము నెలుము రక్షి, జనఁబదిదెసఁ జిత్ప్రకాశ! ॥ చటుల! నరహరి! 71
- లే వైజయంతిని శ్రీవత్సభద్రచిహ్న
కంఠభూషణములుఁ దాల్చి ॥ గాలికడనుఁ
బ్రోవు నను వేడ్కతోడినుఁ ॥ బొందుఁగాను
వాచి సంకాశముఖ! భక్తరవారసుముఖ! 72
- క వరిద! జనార్దన! దుర్జయ! గరుఁడునిపై నెక్కి మింటఁ ॥ గరుణన్నన్నుం
బరిపాలింపుము మ్రొక్కెద, నిరుపమ మగుభక్తితోడ ॥ నిశ్చలమతిన్ 73
- క. గురుమీనరూప! దండము, సరిదధిపా! నీకు నతిరసాతలమందుం
బరమేశ! నన్ను నేలుము, వరద! విశాలాత్మ! గవవనైదగ్ధ్యముతోన్ 74
- ఉత్సాహ మస్తకాదిసకలభాగమహితలమునందుసం
శస్తమైన యప్తబాహుసత్యపంజరం బొగి
సిస్తుఁ గుల్కఁబొందఁజేసి ॥ టిలిని నన్ను నేలునిం
బ్రస్తులించెదను మహానుభావ! దేవ! శ్రీహరి! 75
- క నారద! ము న్నివిధముఁగ, గౌరికి శంభుండు నెచ్చె ॥ గరుణామతితో
శ్రీరమ్యమైన నీకుభ, నారాయణపంజరంబు ॥ నరరక్షణై 76
- క. హైమవతి వహిచదనుజాని, భీమాసురవిలతి, రక్షబీజాని వరుసం
గామించి దీనిచే రణ, భూమిని బరిమార్చె దొల్లి ॥ పుణ్యనిథానా. 77
- సీ. ఆన విని నారదుఁ ॥ దాపులస్త్వనిఁ జూచి పలికె నోమునివంశ ॥ భవ్యదీప
రక్షబీజాదుల ॥ రాక్షసు లెవ్వరో మహిమాసురుఁ డెనిందో ॥ మహితెబలులు

నైనవారలనెల్ల 1 నడఁగించినట్టి కార్యాయని యేదేవి 1 యవనివార
 లెవ్వారికిని బుట్టిరెలమిఁ బూర్వము వారిచరిత మంతయు నాకుఁసత్య మొప్పు
 బలుకు మనుచు నిట్లు 1 ప్రార్థింప నతః డాడె, బాపహరము నగుచుఁబరఁగునట్టి
 పుణ్యకథను దీనిఁ 1 బూనివచించెద, భద్రక మిది వినుము 1 పరమలేజ 78

— కుహిషనురాదిరాక్షసోత్పత్తివిధము. —

చ గురుబలవీర్యసంపదలఁ 1 గూడినరంభకరంభులవృహ
 సురవరు లిద్దఱుం గలరు 1 ఊహిని వార లపుత్రవంశులై
 గురుతరచింతతో మదినిఁ 1 గుండుచు సంతతిఁ గోరి శ్రీధరుగ
 వరదునిఁ గూర్చి పత్తపము 1 బాగుగ సల్పిరి సంయమిశ్చయా 1 79

క కోరికఁ బంచనదస్థిత, వారిని వారుండి రధికోవత్సరగణముం
 దాహూధ మయినతపమున, ధీరులు వెర నొందుచుండ 1 భృతి తగ్గొత్తన్ 80

సీ అంత వా రిద్దఱ 1 యందుఁ గరంభుండు చేయు మండఁ దపంబు 1 చెలఁగినీట
 నంత జలాంతస్థు 1 దైవకరంభుని పదములరెంటిని 1 వాసవుండు
 గాఢనక్రాశ్చితి 1 గ్రహియించి స్వేచ్ఛమై తిగిచి చంపెను వానిభృతితెలిర్ప
 నన్న చావఁ గరంభుఁ డాగ్రహస్థుఁడు నై తనతలఖండించి 1 దహనులోనఁ
 తే గురుబలుఁడు హోమ మొనరింఁ 1 గోరి సూర్య

కాంతియుత మగుఖడ్గంబుఁ 1 కరమునందుఁ
 దార్చి కేశా త్ర మయిపట్టి 1 తలనుఁ ద్రెంపఁ
 బూనఁ దెంపున గాక్షును 1 ల్పొగులుచుండ 81

డి వాయుసఖుండు సత్కృతను 1 వాని నివారితఁ జేసి పల్కె నీ
 తోయము ధర్మమానె కడుగడోషము కాదె నిశాచరేశ్వరా
 మాయురె శత్రుదావిధము 1 మానుగఁజేయుట దుష్టరంబు నాఁ
 జేయుకు మాతృహత్య నది 1 చేయుట మిక్కిలి కష్ట మేరికిన్ 82

శావీరా! నీ విపు డేదికోరిన దయ 1 నే్వల్పు ల్పృశంసింపనే
 సాకోదారతతోడ నిచ్చెదను రాచావలగ నా నొక్కొ ని
 స్సారుం దై మృతినొందువానికథ నరప్టం బానుఁ జాల్పాలు నీ
 శూరత్వం బని పలుకువహ్నిఁ గని యాశూరుం డనగా భక్తితోన్. 83

కని రాజవిరాజితము కరువరిమిత్ర వరంబు నిడన్త 1 గాంక్షపాసంగినగలహములో
 సుర లకజేయుఁడు సురుచిరయుచ్చోచ్ఛోభాధిక్యుఁడు భవనములగా
 గరము జయించెడివాఁడుం గనువలిశైవడి నిత్యమహాబలుఁడౌ
 వరసుతు ని మ్మిక భక్తిని మ్రొక్కెద 1 భద్రదుఁగామశరీరుఁడమిన్ 84

చ. అని వచియించు దానవబలాధిపుతో ననె నగ్ని చేవుఁ డో
 దనుజవరేణ్య! నీ విపుడు 1 తద్దయుఁ గోరినతోరెన్ సత్యమై

- తనదును దేనియందు మనః తత్పరమా తగ నీకు దానిచే
జనితుఁడు నాఁ గుమారుఁ డనఁ జాలఁగ సంలేస మొంది యంతటన్. 85
- క జలయోనిచేత వాఁ డిటు, పలుకఁబడి యున్నబృందఃపరివృతమూలా
కలితవరయున్నవాఁముఁ, దిలకింపం జనియొ గాండ్లఁ దీపింపంగన్ 86
- క చని తత్పద్మాకరమం, జనితరచి త్తంబుతోడఁ నటనుండి మహా
వనమహిషధేనుగజచయ, ఘనతూరగాజాదిగుణముఁ గనుఁగాని పిదపన్ 87
- తే భావయుక్త మగుచుఁ బరఁగినదై మూఁడు, వత్సరములచేతఁ వన్నెకెక్కి
నట్టి మహిషిమీఁదఁ నసురేశ్వరుం డలి, మోహచిత్తవృత్తిఁ మొనసె నంత
క బలముకలమహిషిదనుజాఁ, వలనొప్పఁగఁ జూచి మోహావాద్ధినిఁబడి తా
మలయుచుఁ దన్నికటంబున, కెలమిం జనుదెంచి నిలిచెఁ బృథుకామముతోన్. 88
- తే కాఁదగినకర్మమున నాఁడుఁ కడిమిఁ బ్రేరి
తుండు నయి దానితోఁగామఁ తుష్టి నెల్లఁ
దీర్చుకొనె దానిచే నదిఁ తివిరి గర్భ
మును ధరించెదనుఁజాడుఁ ముదితుఁ డగుచు 90
- క ఆనఘా! దానిం గైకొని, పాననారెడినాగలోకమునకుం జని సొం
పున నున్ననిజగృహంబును, మన మలరఁగఁజేరెనంతఁ మమతదలిర్పన్. 91
- క. అంతట సకలసురాదులు, మంతనముం జేసి వింతఁ మల్లడిఁగొనఁగఁ
సంతనకట్టి హసించుచుఁ, బంతంబున వానితోడఁ బలికిరి మానీ 92
- క. వహిఁగుల్క మహిషిఁగానీ, మహిషినిఁగాని నీవు పురికిఁ మహితోద్ధతితో
నహహ! చనుదెంచితివి దు, సృహమై తనరాఁ నీదుఁచరితముఁ జూడన్ 93
- క. వలనొప్ప నీవు మాతోఁ, బలికిపలు కేమి యిట్టిఁ పనికై విపిన
స్థలమునఁ దప మొనరింఁగఁ, లలిఁ జనిలివొ ధరణి నీకుఁ లజ్జయు లేదో? 94
- సీ. పొమ్ము నీ విటనుండఁ బుద్ధికాదనిఁ బల్కిహాస్యంబుఁ గావించిఁ రతనిబంధు
గణములు నిష్కార్యకరుఁ డని భావించి చెడలఁ గొట్టిరి వానిఁ చేగ యంత
సిగ్గుతో రంభండుఁ చేరె మూలవటంబు చారుదర్శనయునుఁ శ్యామయైన
మహిషి యత్తలేఁ దనఁమగఁ డగుదనుజాతోఁబుణ్యయుక్తస్థానమునకు నరిగి
ఆ సాధువనమునందుఁ సరగునఁబలితోడఁ
గలసి మెలసి యుండిఁ కాంచె గామ
తనుఁడు నైనమహిషలేనయుని నొక్కని
ముదముతోడ నపుడుఁ మునివరేణ్య! 95
- చ ఆట్టిసనుయంబున 96
- చ ఋతుమలి యైనతన్నహిషిఁ నేర్పడఁ గన్గొని యొక్క దుంతమో
హాలఁబయి దూఁకఁగా నది నిఁజాధికశీలముఁ గాచుకొంచు ద

తృతి యగుడైత్యనాయకుని 1 దాపునఁజేరి నిశేఖ! దున్నపోఁ
తు లేమిని వచ్చి నాపయికిఁ 1 ద్రుంపు మటం చని పల్క నత్తేన్.

97

లే ఉన్నమితనాసికం బొప్పు 1 చున్నమహిష
మునుఁ గనుంగొని డైత్యుండు 1 మోహరించి
నిశితఖడ్గంబు నంకించి 1 నేర్పుతోడఁ
జంప సమకట్టి వెడలెను 1 సంయమింద్ర!

98

క లేనుఁ జంప వచ్చుదానిపుఁ, గని మహిషముతోప మొప్పుగడుఁగ్రూరముతోఁ
దనవాడిశృంగముల నా, దనుజునివత్సంబుఁ గ్రుమ్మఁ 1 దహతహపడుచున్.

99

ఉ. ఘోరరవం బొనర్చి భువిఁ 1 గూలెను రంభుండు భిన్నవత్సఁ డై
భారుణఁ ద్రెల్ల నట్టివలిఁ 1 దద్దయు గన్గొని గేదె దీన యై
హారమణా! యటంచు మది 1 నార్తినిఁజెంది భయంబుతో వెఁగ
నారుచు యక్షధివ్యశరణంబునుఁ బొచ్చెను సంయమిశ్వరా

100

క శరణుం బొచ్చినమహిషినిఁ, గరుణామతు లగుచు యక్షగణములు పేర్కొ
సరవిఁ సంరక్షించిరి, గరువపుమహిషంబుఁ ద్రొసి 1 కర మర్థి చెసన్.

101

ఉ. అంతట యక్షవారిలేము 1 నైనతురంగమవైరిడెందము
దంతము లేనిదై వెలయుకట్టి మనోజుని ధాక కోర్వలే
కెంతయుఁ దల్లడిల్లుచు నిరీహితతోడనుఁ గ్రాలి దీర్ఘనూ
చింత నిజాత్మలో నిగుడి 1 చేప దలిర్చుచు నుండఁ దెంపుతోన్.

102

క. ఉత్తమకాసారంబున, నత్తటిబడి చచ్చి విక్రమాధికబలసం
పత్తికల నమరదానవ, సత్తముఁ డై వెలసె థాత్రి 1 శౌర్యస్ఫూర్తిన్.

103

సీ మునివరయనుపెంటి 1 భుజబలాధికయక్షపుంగవాశ్రితయు నై 1 పొగిలి పొగిలి
కాలంబు వనమందుఁ 1 గడుపుచుండినలేటి మాలవటస్థులై 1 మలయు యక్ష
వరులు రంభాసురకవరుని నంతటఁ జలి 1 నారోపితునిఁ జేయనలేనివహిషి
నాథుతో సహగమనంబుచేసెను భక్తి నాయుడ నన్నిమధ్యస్థుఁ డగుచు

లే. భీమదర్శనపురుషుండు 1 వెడలివచ్చి
ఖడ్గపాణియు భీషణకరుండు నగుచు
యక్షులనుఁ బాఱఁదొలి సంరక్షితుండు
నైన రంభాత్మజుని మహిషాఖ్యు వడలి

104

క. తక్కినమహిషంబులఁ చెం, పెక్కినదోశ్శక్తివలను 1 బృథ్విని గూల్చె
గిక్కుచెడివృగములన్నియు, దిక్కులకుం బాతె భీతి 1 దెప్పుర మగుటన్

105

ఉ నారద! మారుతాదిసురనాథుల నెల్ల జయించినట్టి యా
వీరుఁడె రక్షణఁ జనుపేరఁ జలంగెను డైత్యవల్లభం

దై రహిఁగాంచుకాసరసుఁ గారినిమండలనాథుఁడేసి రిం
పారఁగతారకాదిదిలిఁగార్తజ్జ లందలు సంలసంబునన్

106

లే. ఆత్మజని హీనశక్తి సహాయులగుచుఁ
జంద్రసూర్యాగ్నిపురుషచారతఁ సకలలోక
పాలకులువీడి గార్తీయఁవాసములనుఁ
బర్చె చీకటిదిశలందుఁ సబలసి మాని!

107

— జేవతలవై కుంఠమున కరిగి హరిఁ దుహిహనురునిద్రభావముఁజెప్పట. —

క ఆనఘా! మహిషాసురుచే, తను నిర్జితు లైనదేవతలు నిజగృహవా
హనశక్తముల విడిచి భయం, బున వెడలిరి బ్రహ్మలోకమున కట్టిరజిన్

108

క చని నలువఁ బురస్కృతుఁగాఁ, గనుచేసి రమాకళత్రుఁ సగమలసునేత్రుఁ
వినుతు గదాచక్రాన్వితఁ, గననే గి ఖగేంద్ర పీఠః సగదుసుఖమొప్పున్

109

సీ ఆన్యోన్యమైత్రితోఁ నమరి సురోత్తములైన శ్రీలక్ష్మీశహరులఁ గాంచి
భక్తితోఁ బ్రణమిల్లి సవరసిద్ధసాధకు లగువారికిని మహిషాసురేంద్రు
శక్తిసంలయుఁ జెప్పి సశిసూర్యపావకపవనాశ్విజలపతి సవాసవాని
బర్హిర్ముఖులఁబట్టి సబాధించి మోదించి యంత దీధితుల సొంపారు నాక,

ఆ తలముఁజేరి మమ్ముఁ సదలుమఁగొట్టిన నిరా
కృతుల మగుచువచ్చి సృధివియందు
నధికఁ తివలన సనడలుచునుండెడు
వార మైతి మిపుడు సవాస్తవమున.

110

క. శరణాగతు శా నిర్జర, వరులాడిరి మరల దీనసావ్యము లిట్లొ
హరిహరులారా! దయతోఁ, బరమహితం బయినపలుకుఁ సభాపింపుఁ డొగిన్.

క. సరగున మీరాహితమునుఁ, గరుణ న్నామ్రవ్యలేని సకర్మరువలన
దురమున వికలాత్ముల మై, పారివడిఁ బాలాశమునకు సబోయెద మార్తిన్. 112

చ అని యిటు దీనభావముల సనాయెడ నిర్జరు లాడువాక్కుల
మనసిజవై రియుక్తుఁడును సమంజశభావుడు కాలహవ్యవా
హననిభఁ డవ్యయాత్ముడగు సనామరసూదనుఁ డాలకించిమా
చి నిలుపులేని రీత్రుమఁచే ననె శౌర్యము పిచ్చులింపగన్

113

చ పరమానంద! పిమ్మటను సప్రహరాన్వితఁడౌరమాసతి
వరుని సకోపవక్త్రమున సవావిరిభాసురభూరిసత్వ మా
తరుణమునందు చెల్వడి సుదగ్ధముతో నొకటై చెలంగి భూ
ధరవరకూటనన్నిభతఁ సదార్పి రయంబున మించి శ్రన్ననన్

114

లే ఆనఘుఁ డైనట్టి కాల్యాయ సాఖ్యమాని, విలసదాశ్రమభూమి సేవగపావ

- నతులతన్మనివర్యవీర్యంబుచేత, నద్ది కుదియింపఁబడినదై 1 యలరి పెడన్ 115
- క. అన్ముని సృష్టోత్తమవీ, ర్యమ్మనవ్యాపింపఁబడినదై త త్రైదం
 బిమ్మహి వెలింగె జూడను, సమ్మతి లసదర్శకోటి 1 నన్నిభ మగుచున్ 116

కాత్యాయనిజన్మకృమము. ౪౦

- నీ తివిరి తన్మనిచంద్రు లేజస్సుతో నట విలసదాయతనేత్ర 1 విశగయోగ
 గాత్రయై తనగారుకాత్యాయని జనించె గడఁగి యాదేవిముఖంబు భవ్య
 శివశక్తితో నయ్యు 1 శిఖివలననుఁ గల్గె మూడునేత్రంబులు 1 మొనసి జముని
 దై నవీర్యంబున 1 నమరెఁ గేశంబులు చక్రిచే నష్టాదశింబులైన
- ఆ. చేతు లొడవె బుధునిచేత సుసంహిత, స్తనయుగంబు పొసఁగె 1 శక్రుశక్తి
 వలనఁ గలిఁగె నడుము 1 భాసిల్లు వైఖరి, బుష్కరంబురీతిఁ 1 బొలుపు మిగిలి
- వ వరుణప్రభావంబునఁ బిలుచులతోఁగొడినగొప్పతోడలుఁ బిక్కులును నటవవ
 లనఁ బద్మకోశప్రతీకాశము లగుచాదంబులు ద్వాదశాదిత్యులవీర్యంబువలనఁ
 జేతులచ్రేళ్లు వసుప్రభావమునఁ బాదములచ్రేళ్లు, నవబ్రహ్మలతేజస్సువలన దం
 తంబులు యతులచే నానికయుఁ గరువలిశక్తిచే జెవులు, సాధ్యప్రభావంబు
 వలనఁ గడుఁజెలువంబున నలరి వలరాజాసింగిలుల యెగురెండుకనుబొమలు
 కలిగి రాఱించె జగత్ప్రసిద్ధిఁగాంచిన తదుత్తమవీర్యంబై కాత్యాయని యనుచేర
 వాసిఁగాంచె నాదేవి కల్తటి 118
- క. వరదుఁడు ముక్కంటియు నొ, హరుఁడు త్రిశూలంబు నిచ్చె 1 హరిచక్రంబుం
 గరమర్ధి నొసఁగె, సలిలే, శ్వరుఁ డిచ్చెను శంఖ మపుడు 1 భక్తతలిర్పన్ 119
- ఆ. అగ్ని శక్తి నొసఁగె 1 నినిలుఁడు చాపతూ, ణముల నిచ్చె నక్షయములు నైన
 బాణతతుల నిదె విభాకరుఁ డెమరేకుఁ, డిచ్చె ఘంటతోడ 1 నెనఁగుఁడని 120
- క ప్రాద్దుకొమకుండు దండము, నొడ్డిఁ ధనదుండు గదను 1 నొసఁగిరి ద్రుహిణుం
 డిదకమండలవరగుణ, బద్ధాత్మయమాల నొసఁగె 1 బరమప్రీతిన్ 121
- క. కత్తినిఁ గేడిముఁ గాలుఁడు, బిత్తరి యగుచందమామ 1 పృథుహారంబుం
 బత్తినిసంద్రముచామర, ముత్తమ మగుమాల నొసఁగె 1 నోమునిచంద్రా 122
- ఆ. కడఁగి దేవశిల్పకర్తమాదామణి, కుంజలార్థచంద్రః ఘోరపరశు
 సాధనముల నిచ్చె; 1 నరవి గంధర్వాది, పతియొసంగె రజతపానపాత్ర 123
- కా. వ్యాకాశిశ్వరుఁ డిచ్చె సర్వమయమా 1 హారంబు నమ్మానలా
 లాలిత్యోన్నతగంధసారసుమమాలనృద్ధ చెన్నారఁగఁ
 బాణి చక్రతుపు ల్లహోత్సవము మై 1 భాసిల్లఁగా నిచ్చె నా
 కారీదేవి మహాట్టహాసమును చేడకంజేసె సంతా మునీ! 124
- ఆ. వాసవాదిదేవీవర్యులు హరిహరి, వివనమూర్తుకాగ్నిభానుముఖ్య

లతులభక్తి నంటి నాదేవిఁ గొనియాడఁ, దొడఁగి రవుడు వేళ్ళ నొంగలింప.

క. యోగవినిర్మలతనువున, బాగుగ భువి నిండి తుల్పిపాసాశాస్త్రీ
దాగురుభయదయు నగుసుర, పూగార్చితదేవికి నలభిపుంజములగుతన్ 126

వ శ్రద్ధా, కాంతి, తూతి, స్తుతి, పుష్టి, ఓమా, ఛాయా, శక్తి, లక్ష్మీ, మేధా,
కాంతో, మాయా, మయరూపంబులతో రాణించుకుభ దాయని యగుకాత్యాయనీదేవిగొఱకు వందనంబు లొనర్చెదము 127

క. ఈతైవది సురవర్యుల్, ప్రాకిలముగఁ బొగడ దేవి న బహుమోదంబుం
జేకొనిన దగుచు నత్తటి, ధీకరసింహంబు నెక్కి పృథువేగమునన్ 128

లే. మహి నగస్తునిచేత నిమ్మతనుఁజెంది
ఘోరవిపినాఢ్యమును దీర్చుకూటము నగు
వింధ్యతైలంబునకుబోయె నేడగోడ
నతులగుణధామ! మానివంశాభిసోమ! 129

— ఆగస్త్యుడు వింధ్యనగరముఁ బాల్చుట. —

సీ. అనుటయు నారుదుం నడనె భగవానుఁడౌ కలశసంజాతుఁ డెఘనునిగొఱకు
మున్నేమికారణమున వింధ్యగిరి నేల ప్రాస్తకూటములతో నమరియుండఁ
జేసె బల్కుము దానిస్థిరబుద్ధివృత్తి మై యలరు నీవనఁబల్కెనతిఁడు తొల్లి
నారక! వినువింధ్యనిగ మడ్డిగించెను మంటఁ జరించెడి నమహిరుగలిని

లే భానుఁ డంతటఁ గుంభసంభవునికిడకు
నరిగి హోమావసానమం దినియె దూర
మందు నివసించు నినుఁజూడ నరుగుదెంచి
తని జగం బుద్ధిరింపుము నద్వితవరేణ్య! 130

క. వినునీథియందు సుఖనై, చనునట్టుల విడిచి నాకు న జనియించినదై
తనరెడుదానము నిచ్చూ! యని భానుం డిట్లుఁబడి నాలించి తమన్ 131

క. విలసితగుణగణవణి యగు, కలశోద్భవుఁ డనియె నాడు నడవిఫలంబై
యిల నేయాచకుఁ డేగునె, వలచినగోరికను నిత్తు న వారిజమిత్రా! 132

క. అని లోపాముద్రైకుఁడు, వన మలరనుఁ బల్క ద్యుమణిమహితామృత మై
బొనరెడు మునివరుమాటను, విని శిరమునఁ గేలుమోడ్చి నేడకం బలికెన్.

సీ. ఈవింధ్యనగవర్య న మిత్రఁ బూనికొ నడ్డిగించెను దారి నతులశక్తి
నిమ్మకూటంగ దీని నేర్పుతో జేసెడి వనియందుఁ బూనుతఁగి స్వియనుచు
మార్తండుఁ డిట్లాడ న వతియగమ్యుడు పల్కె నీకొండ నాచేత నపుడె హీన
శిఖరి యానట్టుల నేయఁగా బడు నని తెలియుము వది నీదుదివ్యకిరణ

లే. విజిత మగుసీహస్తాస్త్రము న విశ్వవంతు, నిస్తదంఘ్రిమాశ్రిత నమరు నీకు

నేమిదుఃఖ మటం చని 1 పృథులభక్తి, నతని వినుతించి సంతోష 1 మతిశయింప
తే. వృద్ధదేహుడు మునిగణావృత్రహుఁ డగు
కుంభసంభవుఁ డామీఁద 1 ఘోరదండ
కావనముఁ బాసి వింధ్యనగముఁజేరి
పలికె నాగిరిఁ గనుఁగొని 1 పరవచూని! 135

తే. వింధ్యనగవర్య! నామాట 1 వినుము లేమిని
జమున నైదోడు దెసయందు 1 సకలపాప
హరము పుణ్యప్రదంబు నా 1 నట్టితీర్థ
వరమునకు నేఁగ మృనంతో 1 వాంఛకలిగి 136

ఉ. వావిరి వచ్చితి స్తుసలివాఁడను నీవయి నెక్కి గీతం
బోవుదృఢంబు లేచివుడు 1 భూమి నణంగు మటంచుఁ బల్కనా
గ్రావము నీచకూటమయి 1 క్రాలె నగస్తుయ్యఁడు వేడ్క నంతటకా
వావిరి దానిమీఁటి చని 1 పల్కెను వింధ్యనగంబుతో మునీ! 137

ఆ తీర్థమందుఁ గ్రుంకి 1 నివృదేహుండ నై
స్వాశ్రమమున కెపుడు 1 చనుట కేను
వచ్చునంతవఱకు 1 వసుధ నీగతినుండు
మట్లు కానియొడల 1 నద్రిరాజ 138

ః నీతెగడికితో శాపం, బాలెటి నొసఁగెద నటంచు 1 నాఁ యమాళా
భూతలభాగమునకుఁ జనెఁ, జేతోమోదంబు జయము 1 చెన్నారువతిన్ 139

చ కలశిజాఁ డట్లు పోయి 1 తగుకాలమునం దిటవచ్చునాఁడ నే
నెలమి నటంచుఁ బిల్లమున 1 నేర్పఁ జింతనుజేసి పుష్కర
స్థలమున కేగి రమ్యమును 1 దక్షసువర్ణసుతోరణాంతముం
గలిగినపర్ణశాల నటఁ 1 గౌతుకముప్ప నొనర్చి కన్ననన్ 140

క. ఆచ్చట విదర్భపుత్రిని, మచ్చికతో నునిచి తాను 1 మహితోత్సుకుఁడై
వచ్చి నిజాశ్రమమునకుఁ, ముచ్చటతో మరల మాసిముఖ్యుం డనఘా! 141

సీ పరఁగుఱుతాపుత్రి 1 పర్వదినంబులయం దంబరస్థమా 1 నాశ్రమమునఁ
గడక నామునియుండి 1 కడిమవేళను దండకావనభూమిలోఁగడిమి నిష్ఠఁ
దప మొనర్చుచునుండఁ 1 దరుగనికాంతితో వింధ్యాద్రివినువీధి 1 వెలయుచున్న
పర్ణశాలనుఁ గాంచి 1 పరమర్షి భయముతో వృద్ధినిఁ జెందక 1 వృద్ధమాని

ఆ. మరలి రాఁ డటంచు 1 మదిలోనఁ దలపోసి, నీచశిఖరి యగుచు 1 నిలిచె నిట్లు
కుంభజాండు వింధ్యశిఖరమ్ము నీచలే, రమ్మఁగా నొనర్చి 1 ప్రథితశక్తి 142

క. ఘన మగుతెద్దిరిశిఖరం, బున మునిజనవినులే యగుచు 1 ముదము లేలిర్పం
గను దుర్ల నిలిచె రాక్షస, జనులం బరిమార్చుటకును 1 శౌర్యముగోడన్ 143

క. సురవిద్యాధరకాశో, దరసురవేశ్యాభజంగలతలరాజేవిం
గరమర్థిఁ గొలిచి యుండిరి, పారిఁబారి దుఃఖంబుమాని ॥ పుణ్యనిధానా! 144

— చందమండలు మహిషాసురునకుఁ గాత్రాయని దూతభావఁ తెల్పుట. —

తే. అట్టియొడఁ జండముం దాఖ్య ॥ నలరునట్టి
యసురు లిద్దఱు విస్తయాఁయత్తు లగుచు
నమలవింధ్యాద్రిశిఖరాగ్రమందు యోగ
నిష్ఠ నలరాకు కాత్రాయనిని ముసీంద్ర! 145

చ. కనుగొని శైలము న్విడిచి ॥ గ్రక్కునఁ గ్రిందికివచ్చి స్వాలయం
బున కిపు డేగి శౌర్యబలఁపూర్ణుఁడు నా మహిషాసురేంద్రునిం
గనుగొని భీతితో ననిరి ॥ కర్బురనాయక ! నీవు సొంపునం
బొనరినవాడ వేమి నిజబుద్ధిఁ దలంపపు నిక్క మారయన్. 146

క. ధీంసురగణనాయక, ॥ గా కడువడిని మనము ॥ రమణీయముగా
సారెకు వెలిగెడివింధ్యను, జేరుద మాకొండ నలరు ॥ శిఖరమునందుకా. 147

క. సురనారిరూపంబునఁ, బరిఁగి మహాత్మ్యమున వెలసి ॥ బంధురలీలా
భరితాంగంబుల నడరెడి, తరుణీమణి కలదు దానిఁ ॥ దరమే పొగడన్ 148

తే. ఆమె ముంగురు లిలగెల్పెనభ్రసమితి
మోము సోము జయించెను ॥ మూఁడుకన్ను
లగ్నులను మూఁడిఁటిని నోర్చె ॥ నధికదీప్తి
గళము శంఖము నోడించె ॥ కడఁగి నియతి 149

చ. ఘనసకలావనీవిజయుఁ ॥ గా నిను నెంచి మరుండు మించి చే
సిన పటుభూరిదుర్గముల ॥ చెన్నువహించుచు వర్తలంబు లై
తనరి కరింద్రకుంభములదర్పము మాపి మనోహరాన్నతిం
గనఁబడు నాతిచన్దవలు ॥ కర్బురవంశఽయోధిచంద్రమా! 150

చ. నిరతము నీచరాక్రమము ॥ నేర్పు నెఱింగి హరిప్రియాత్మజుం
డరముడిఁజేసినట్టి వగుఁయంత్రములో యన నొప్పి మిన్ననా
పరిఘలఁబోలి పీనతను ॥ భాసిలి శస్త్రసమన్వితంబు లై
సరిఁగొని రెండుతొమ్ముడుల ॥ సంఖ్యను నున్నవి తన్విహస్తముల్ 151

తే. రాక్షసేశ్వర ! త్రివర్తరంగ మగుచు
స్థిగ్ధమై సుందరంబయి ॥ చెలఁగు నడుము
వైః గొనసాగుటకు నీకు ॥ భయమువలన
నతనుఁ దునిచిననోచాన ॥ మనఁగ నెచ్చడు 152

ను దనుకొల్పెద్యయకాతరుం డగుచుఁ గంగదర్పండు వైకెక్కఁ బు
ట్టినదా న్నైదపునీటివెల్లు వనఁగా ॥ తీవిం దగం గుల్కుచుం

ఘనతం గైకొని ఊరగేహముల వీరకందాకి రాజులై నా
వనితాభాసురరోమరాజ మిగులం బాళిం బినాళించుచున్. 153

తే భవ్యమై వద్దులంబయి బరమభాగ్య, సూచకం బయి పద్మంపు సొంపుగులుకు
నాభిమకరధ్వజుని భేలించుపు సరసి, గాగఁ జెలువొందు సురవైరి కాండనాథ.

చ. మంతు వహించి సంతతము బమానుగ మంజుళమై సుదీప్తితో
సంతట మేఖలావృతము బనై నడు ముల్లసిలె వృగాక్షికి
వింతఁగనేఁ దలంచెదను బిష్టతపాలసుగుహ్యదుర్గమా
క్రాంతమనోజరాజవరకన్యపురం బన దీని నార్తలోక 155

సీ విగతవాలుకములై బచెలసి వృత్తంబులై సమను త్రవస్థితిఁబాల నొప్పి
కడుమృదుత్వముకల్గి కాంతయూరుదవ్వయి విలసిల్లుఁ గామభూరిఁ ఘోరజనులు
నివసించుటకుఁగాను బనేన్పుతో నునిచిన దేశింబాశోయనుబీరు చెలఁగ
నత్కున్నతంబులై బయలరి భాసిలై నాకలకంఠిజానుయ్యంగ్గంబు మిగులః

తే దానిఁ బొడగించి శ్రాంతుఁడై బతప్తిచూలి
తలఁచి తార్కాణముగను హస్తస్థలము
లాచకోరాక్షి కిడె గదా బయనుచు నేను
మదిని యోజించెదను ఘోరమహిషదనుజ! 156

ఉ. లోకములెల్ల మించి నిను బలోలత గెల్వను మారుఁ దెంచి సు
శ్రీకర మొప్పు నీకరణఁజేసె ననం గతకేశవర్థలా
స్తోకశివప్రదంబులయి బసిస్తున శోభిలె నారా చూడ నా
కోకిలవాణి జంఘ లొగి బసారిమి నీనెడివై దిలీశ్వరా! 157

ఉత్సాహ ధీరనలువవాంఛబుద్ధిఁ బదేరిల్లుచుండ నా
సారసాక్షిపాదయుగము బసారసోదరప్రభా
చారుతరముఁ గా సృజించె బసర్వదేవనాయక లో
సారె సన్నుతించుచుంగ బక్ష్యస్థలంబులోఁ దమిగ 158

౪. ఆనలియ్యఁదగిన బదైవట్టిబింబోధి, నఖరరత్నమాల బనభమునందు
చెలయుముత్యమాల బవిధము నై చెలువొందె, దాని నెన్నఁదరమె బదనుజనాథ

మ దనుజేంద్రా! యటువంటిరూపమునఁ బదత్తన్వీలలామం బొగిగ
ఘనభాణాసనశస్త్రపాణి యగుచుగ బగ్రాంగయై యుండ మే
మునుఁ గన్గొంటిమి భాత్రిమి! ద నది యేపుణ్యాత్మసత్పుత్రియో
వనితారత్నము గురైఱుంగ మనుచుగ బవారిట్లు భాషించినన్ 159

౫ ఆదైత్యులవాక్యంబుల, నాదేవీరూపృత్తియత్నస్థికులగ
సాధరముగ విని మహిమం, దాదట వెనఁగొనుచు నుండ బనాకాలమునన్.

క. కలదా విచార్య మిట నని, వలనొప్పుగఁ దలఁచె మహిషవల్లభుఁ డోలిగ
దొలి దుష్కర్తం బీగతి, వలపించుచు నుండ మోహవశుఁడై యంతన్. 152

ఉ భూసురవర్య! పూరుషులు 1 ముందుగఁ జొందుదు రబ్బయోనిచే
వ్రాసినపుణ్యపాపములఁ 1 వారక స్థానమునందె నెవ్వఁ డే
వాసములోని నెట్లు చనుఁ 1 వ్రోసి నట్లతఁ డట్టిచోటికిం
వ్రోసినమాడ్కి మైఁ జనునుఁ 1 దోడనె తాఁ జనునట్టుకానినోన్ 153

వ విను, పిదప నాచనుజేంద్రుఁ డతిమోహంబుతో చండ, ముండ నమరబిడాల
నేత్ర, కపిల, ఘోరాయుధ, బాష్కల, విత్తుర, రక్తిబీజాదులఁ గాంచి సమర
సమర్థు లగుమీరిపుడు మిక్కుటముగ రణభేరిమ్రోయించి నాకమునువదలి విం
ధ్యవగంబుఁ జేరి యక్కొండ నొలిదంశయం దండంబుగఁ జొందుపజచిన శిబిర
మందు వసించి కవచంబులు ధరించి బాణబాణాసనపాణు లై మెలఁగుచుండుఁ
డని యాజ్ఞాపించె నంతట విరోధిహంతయును దుండుభిరప్రండును రాక్షసనే
నానాయకుఁడును మయునిసుతుఁ డగుదుండుభిమహిషాసురప్రేరితుఁడై పోయి
మింటనుండి కాత్యాయనీదేవిఁ గని 154

— దుండుభికాత్యాయనీకి మహిషాసురకర్తః బలవంతు. —

క భరమకుమారి! వినుమా, నిరుపమభుజబలముతోడ 1 నెగడి మహాభీ
కరడై త్యపుఁ డగుమహిషా, సురదూత నటంచుఁ బలికెఁ 1 జోద్యం బలరన్

సీ. అంతఁ గాత్యాయనియాదుండుభినిఁ గాంచి రారమ్ము దైత్యనిర్భయుఁడ వగుచు
మహిషుఁడు చెప్పిన 1 మీట నిక్కమ్ముగఁ బలుకుమీవన సురవైరిదేవి
వాక్యంబువలన నంబరమును విడిచి కాశ్యపిఁజేరి తరువాయిఁ 1 జారుపీరి
పైసుఖంబుననుండి 1 పలికె రంభాత్మజుఁ డాదిననుడుల నాయంబతోడ

ఆ నసురుఁ డమరవైరి 1 యగుమహిషాఖ్యుఁ డి, ట్లాజ్ఞ నిచ్చె నీకు 1 నమరవరులు
తనకు నోడి విగతదైర్యులై శ్రమతోడ, నవని మెలఁగుచుండి 1 రధికచింత

తే మర్త్యపాతాళవమానమార్గదేవ, వాసములు మర్త్యనాథాదిపంచజనులు
నాకు వశులైరి స్వర్గధివాధి దివ్య, నీలగళభాను లొగి నేనె 1 నీరజాక్షి!

క. బాలా! సకలజగంబుల, నేలెడు మన్నీడభువినిఁ 1 బృథువుష్కరపా
తాళసురలోకములలో, నాలమునం దెవఁడు సమత 1 నందును నాకున్ 155

తే అఖిలములు నన్నుఁ జెందె వీర్యార్జితంబు
లగుచు నిత్రజే నీభూమియందు నేనె
దివ్యభోగాలయుండ శౌర్యక్షిప్తతనుఁడఁ
జారుగుణజాలపాత్ర! ఏ 1 కాలనేత్ర!

మ. వరనారీదుణి వాడు వీ వనుచుఁ బరల్వంఁగించి యీవింధ్యధూ
భరముఁ జేరితి నీనిమిత్తమయి మోదం బొప్ప నీధారణీ
భరముఁ బూనిన న వృజింపు తగ నీ ప్రాణేశు గా నీకు నే
గరమర్హుండను రాజభర్త నగుదుఁ గంజాతపత్రేక్షణా!

170

— కాశ్యాయని దండభిత్ రణగుల్కముఁ బలుకుట —

చ. అని యిటు లాశరేణ్యుడనె నంచు మయాత్మజాఁ డాడ జేవి త
ద్దనుజానితోడఁ బల్కె జిత్రదైవతుడై భువి దానవేశుడై
మనుట యథార్థమే యతఁడు నమాట లింకేటికి వాని భర్తఁగాఁ
గొను మని నీవు పలుకుదువా నూర్చినిఁ జెప్పెద నాలకింపుమా!

171

మ. ఇతిహా! మాకులమందు శుల్కముని భ్రాతృభిఁ గాంచుధర్మంబు సు
తత మొప్పారుచు నుండుదానిఁ బట్టుడై త్యస్యామి నా కిచ్చెనే
ని తమి న్వాని వరింతుఁ బ్రాణపతిఁగా నేనంచు భాషింప వాఁ
డతిమోదంబున నాలకించి పలికె నహంబు సంతిల్లంగన్

172

డి ఆయతపత్ర నేత్ర! మనసార వచింపుము శుల్కమెట్టితో
పాయనికూర్చితో నతఁడు నల్లి శిరంబును నైనఁ దెంపుతో
నీయెడ నిచ్చుశుల్కమన నెంతటిదాతని కే దలభ్యమై
పోయినతానె సారెకును నూమిని నింగిని నెంచి చూచినన్

173

నీ. మయుపుత్రుఁ డీరితి నమందలింపి విని శివయట్టహాసంబుఁ చేసి నవ్వి
సర్వవరాచరసంహితార్థం బగువాక్యంబు నొకివెనుఁ బ్రా మెతయ
మానుషాశన! విను నమాకులంబునఁబుట్టి నట్టికుమారిని నని నెవండు
దర్పించి గెలుచుకో నభవఁజ్ఞాను దానికి నతఁ డని పూర్వమం దస్తదీయ

ఆ కులజు లిట్టిశుల్కగురుధర్మ మొనరించి
రనుచుఁ దేవి చెప్ప నాలకించి
మహిమదనుజుఁ జేరి నమానీమాణి చెప్పి
నట్టిదెల్లఁ బలికె నతఁడు మాని!

174

వ. అంత సధిక లేజస్వి యగురంభునిపుత్రుఁ డతిమోదమున వింధ్యనగకూటంబు
నాక్రమించి సరస్వతినిఁ గెలువఁగోరి సమరసన్నాహసంరంభాత్తచిత్తు. డగుచు
వెడలె విత్తురుఁ డనురాక్షసుఁడు దీక్షతోఁ బ్రతిపక్షులనెల్ల నీక్షితిఁ గూల్చి
నెంచి సమరదానవుని ంజువకు ముందు నడుచునట్లుచేసె నంత సమరాసురుఁడు
బలాధిపత్యమును వహించి ధృధాశ్వమునెక్కి దండండినచోటుఁ జేరి నేన తన
వెంటనంటి రాఁ జనుచుఁ గాత్యానీజేవి నెదురింప వేగంబునఁ బోయి నంత
యుద్ధపద్ధతుద్ధితో నడుచెంచు సమరుని నాలోకించి బ్రహ్మపురోగము లగువేలు
పులు రరమేశ్వరితోఁ గవచంబుఁ దాల్చుమని ప్రార్థించిన నాదుర్ల విని దేవశ

లారా! నేఁ దనుత్రాణమ్మును ధరింపను నా ముందట నారాక్షసాధముఁ దుండి
భండనమ్ముఁ గావింపఁగలఁదే యని భాషించుచు శరనివారణకరం బగువర్త
మునుఁ బూనకున్నం గని త్రిదశవరేణ్యుఁ డగుముక్కంటి తద్రక్షణార్థమై
దేవికి హరిచంజరం బుపదేశించె గౌమారి తత్ప్రభావమువలన సకలదేవతావ
ధ్యుఁడును కనుజవరుఁ డగుమహిషాసురునిఁ కనపాదములతోఁ దన్ని పుడమిఁ
గలిచె నిట్టి మాహాత్మ్యముకల యీ విష్ణుచంజర మంతట నధికమైన దని
యెన్నఁబడె.

175

తే. బ్రాహ్మణోత్తమ! యేవానిభావమందు
శౌరి వసియించునో యట్టిజనున శివఁడు
కర్మహాని నొనర్చునె ॥ భాత్రి నట్లు
చేయఁ గమఁగించెనేని తా ॥ జెడును నిజము

176

సీ ఇటుల పులస్త్యముగింద్రుఁ డాడిన విని నారదుం గనె మునినాథ! దేవి
పరమవింధ్యమహిధ్రుగ్రవప్రగుఁడును వాహనాన్వితఁ డగుమహిషాసురేంద్రుఁ
బటుబాణతేతులుండఁ ॥ బడహతునిఁగ-జేసెనేలగో యని మది ॥ నిపుడు శంక
కలుగుచున్నది దానిఁ ॥ గరమర్థి వివరించి యటుకుమన్న నలందు ॥ పలికె భక్తి
తే వెలయు దేవయుగాదిప్రవృత్త మగుచు
నతులపుణ్యప్రదమ్ము భగయాహమ్ము
నైన నీపుణ్యకథను నీవవహితుండ
వగుచు నిత్రటి వినుదగు ॥ ననఘు లెన్న

177

— నడరవానపుడు కాశ్యాదుని నై యుద్ధము శియఁబోవుట —

క నారద! నమరాసురుఁ డా, లీరునఁ గోపించి మించి ॥ దివ్యాశ్వమహా
వారణరథుండై వచ్చె న, వారితదేవీజయాభివాంఛ చెలంగన్

178

డి అంతట దేవి దేవయుత ॥ యై సురవైరులఁ దా ॥ కార్దుకం
బంతన నేర్చుతోఁ దిగిచి ॥ యస్త్రవితానముతోడ వారిని
బంతముఁ బట్టి ముంచె జలహవాము నింగిని వృద్ధిభారలఁ
వంత గఁ గచ్చమాడ్కిఁ దననీర్యము శౌర్యము పిచ్చులింపఁగన్.

179

క. ఆకార్దుకంబు శివచే, నాకర్జిత మగుచు మెఱసె ॥ హాటకసుమముగ
జోకఁదగి జలదగత మై, ప్రాకటముగ వెలయు మెఱపుభంగి న్నానీ!

180

చ సురరిపు లైనరాక్షసుల ॥ ఊడనిఁ గొందఱఁ గూల్చి గోలలఁ
గురుముసలంబునఁ బరులఁ ॥ గొందఱ మొత్తై గదాయుధంబుతోఁ
బరువడిఁ గొందఱ న్నిగుల ॥ స్వస్థలభగ్నులఁజేసె దేవి యీ
కరణినిఁ బెక్కురక్కసులఁ ॥ గ్రక్కున నుక్కడఁగించె నా యెడన్.

181

- క. ఆకేసరి యొక్కబైనను, భీకరలయకాలుమాడ్కి 1 విలసిల్లి జటా
ప్రాకటపటల విదిర్చియు, వీరక గురుదైత్యనాగవిలసి వధించెన్ 182
- వ. అంతః గాత్రాయనిచే నసురులు కులిశవిదారతులును, శక్తినిర్భిన్నవతులును,
నాగళ్లచే జీర్ణబడినకుత్తుకలుకలవారును, గండ్లగొడ్డంగడ్లతో రెండుతుండె
ములుగాఁ జేయఁబడినవారును దండాభిహతులు నైరి. కొందఱు కంపించిరి
కొందఱు మోహితులై వడిరి, మఱికొందఱుస్వమరవిముఖులై చనిరి ఇట్లాదే
విచే దైత్యదానవులు చంపఁదగినవారును రుద్రాసనులు నై భయాత్తచిత్త
మొప్పు గాళంత్రినిఁగా నా పరదేవిని భావించి పోయిరి పిదప నమరదాన
వుఁడు విజిసి చనినబలంబును బలాధిపతినిఁ గాంచి రణాగ్రమందు బాణబా
ణాసనపాణి యై నిలిచియున్నదుర్గ నాలోకించి మత్తమాతంగాధిరోహఁడై
వెడలివచ్చి దేవివై శక్తిని సింగముమీఁదఁ ద్రశూలంబును వైచిన నవి జ్వల
నోపమానములై రాఁగని దుర్గవానివలంకారరవంబుతోఁ బండిసేసె. 183
- క. అంతట మత్తకిరీంద్రము, పంతుంబున జేవి హరినిఁ 1 బట్టిన నది పై
శింతయు వైశమునం జని, సంతస మొప్పారుచుండ 1 శౌర్యస్ఫూర్తిన్. 184
- క. దనుజునిఁ బాదతలంబున, ఘనశక్తిం గొట్టి పట్టి 1 గతజీవునిఁగాఁ
గనుఁ జేసి దంతి మూపుర, మున నుంచి కుమారి కపుడు 1 ముదమునఁ దెలిపెన్.
- ఆ. జేవి దైత్యు నంతః 1 దీప్తకోపంబున
నెడమచేతఁబట్టి 1 పృథులశక్తి
రణమునందుఁ ద్రిప్పి 1 రయమున నిస్సాణ
భంగి మ్రావఁజేసి 1 ప్రాధి మెఱయ 185
- సీ. పటహారునాదనిఁభం బగుహాస్యంబుఁ గావించె నాయుడఁ 1 గడఁగి యట్టి
హాసంబువలన నత్యద్భుతం బొనఁగూడ శస్త్రపాణులు మహాశౌర్యధనులు
వృకసమరూపులు 1 విషధరగంధర్వశార్దూలసూరిరైనైంధవాఖు
మూషికాజావికీముఖులు గోవదనులు నానాస్యగురుపాదసయనచరణు
- ఆ. లై నభూతవీరు 1 లటఁబుట్టిగుమిఁగూడి
రందు మ్రావఁజేసి 1 రమ్య లెలమి
నజిచి లొలులు వేడ్క 1 నలరి పాడుచు నన్వి
రమ్య లంబఁ బొగడి 1 రంత మాని! 187
- క. భ్యాసమహాశనితృణసం, ఘాతంబునుఁ గూల్చుకరణిఁ 1 గాత్రాయని త
ద్భూతాలిఁ గలసి రిసగుచు, దై లేయుని వానిస్థైర్యతలిఁ శెండాడెన్. 188
- క. నేనాపరియో నమనుఁడు, హీనప్రాణుండు నగుచు 1 నిలఁగూలంగా
నేనాపురోగతులు వడి, తో నీటున వెడలి రంత 1 దుర మొనరింపన్, 189

— గాత్రాయన చిత్తురామమన పథింతుట —

చ రథికులలోన మేటియయి 1 రాజిలువాడును నైన న్యపాలుడుం
బ్రథితుడు నైన చిత్తురుడ 1 ప్రాధిని గర్లము దాక వింటినిం
బృథుగలిలాగి దేవతలి 1 చెల్లుగఁ గప్పె శిలీముఖంబులం
బృథివిని యిష్టిచే బాదువు 1 వారిదము న్వలె నంత నోమునీ! 190

మ సురతనీమణి యైనదేవి ధరపై 1 శోభిల్లఁ దవ్వీయభి
కరశస్త్రంబులుఁ బిండిచేసి దనుజు 1 ల్కంపింపఁగా దేవతా
శరంధానసువర్ణపుంఖశితభాసవ్వత్నోడశాస్త్రంబులం
గరపంక్తి ధరియించి మించి మెఱసె 1 గ్రార్యంబు మిన్నంకగన్ 191

ఉ పిమ్మట దేవి యాదనుజుఁ 1 బీచ మడంచెను నాల్గుముల్కులం
బమ్మింశక్తితోడ నొకబాణమున 1 నయించె సారథిం
గ్రమ్మఱ నొక్కశస్త్రమునఁ 1 గాల్చెను బక్కెము నొక్కతీవ్రబా
ణమున సాస్త్రచాపమును 1 నాశముచేసెను నై యనగ వెం. 192

ఉ సింగిణి నాశమైనఁ గని 1 చిత్తురు డాగ్రహ మొప్పుఁ గేదెముగ
రంగదళంగఖడ్గముఁ గ 1 రమ్మనఁ దాల్చి బిరాన నై వ నా
భంగిని జూచి దివ్యసురభామిని సాధ్యసనై న్యపాలనా
చంగుని చర్మఖడ్గములఁ 1 జయ్యనఁ ద్రుంచెను నాల్గుతూపులన్. 193

శా శ్యాచార! విచార! నారచ! మహాసంత్తోషయై శ్రోహుకుం
డత్యాగ వరసింహిఁగాడఁజను నట్లాల్లాడ మొప్పుంగ నా
తైత్త్యం డంతట శూలముం గొని లసిద్ధర్పాతిరేకంబుతో
నిత్యోత్సాహయునౌ కుమారిఁ గవిసె 1 న్నేర్పఁగా నా యెడన్ 194

చ ఎదుఁగ వచ్చుదానపు మిహిషాశ్విరి కన్దాని శ్రోధయుక్తయై
పదముల నైదుచేతులును 1 బల్లినిఁ బట్టి శిరంబుఁ గోలల
గుదియఁగఁ గొట్టఁ జిత్తురుడు 1 కుంభిని చేగమె కూలె నంతట
మదమున నుగ్రవక్త్రుఁ డనుసమానముఁ బొందక దాక దేనినిన్. 195

— గాత్రాయనఁ బాష్కలాదిరాక్షసులఁబంపి వాపై నృత్యంబుఁజేయట. —

సీ. ఘోరక రాశివక్త్రులు నైనదానపు లుద్ధతపటుబాష్కలలోగ్రవదన
దనుజులు దుర్ధరదర్శితదుర్బుధమాద్ధారనేత్రుల 1 మాంసభతు
లలిబలు లై నట్టి 1 యసురులు కొందఱు బాణాస్త్రపాణులై 1 పరిమళివనుఁ
దాకుటకై రాఁగ 1 దర్శించి లీలతోఁ గాత్రాయనీదేవి 1 కరమునండుఁ
తే దమినిఁ డమరుకనీకలఁ 1 దాల్చి నవ్వి, వివిధరీతులవాయించ 1 వేడ్క భూత
గణములెల్లనుఁ దద్వాద్యగతిక సమము, గాఁగ నాడుచు నవ్యచుఁగ్రాలె నంత.

ఆ అసురు లన్త్రధరులు 1 నై సరస్వతిని నొప్పింప చేసి దనుజులతో కేళి
పాశములను బట్టి 1 పంచాస్యముననుండి, పైకి నెగిరి వేడ్క 1 పరిధవిల్ల. 197

చ. సురుచిరవింధ్యసానువున 1 సొంపున నృత్యముచేయుచుండ భీ
కరబలతద్దిలీశ్వరులు 1 బాహువికంపితశీర్షదర్పితా
విరహితశస్త్రజీవులయి 1 విశ్వముపైఁబడి; రట్టి దానవా
త్కరమును జూచి రోషమున దానవనాథుఁడు తామ్రనేత్రుఁ డై. 198

— మహిమనుడు కాశ్యాదునిపై యుద్ధముఁ జేయఁ బోవుట. —

చ ఖరములచేత భూతములఁ 1 గొట్టున ముక్కులఁబుట్టుగాలిచే
నొరులను దుండపుచ్చముల 1 మూర్జితతేజముతోఁజి గొండఱ
గురుతరకాతశృంగములఁ 1 గొండఱ భగ్నమునేసి సింగముం
గరకరిఁ గూల్చి నెంచి చనెఁ 1 గవ్వనికాటుఁడు సంయమిశ్వరా! 199

ఉ. అంతట నంబికాసతి మహాగ్రహ మొప్ప బిరాస వాని బ
ల్వితరంగఁబట్టి పైకెగుర 1 వేసిన దైత్యుఁడు తీక్షణ్యుఁడు డై
పంతమునా ధరాభ్రములఁ 1 బాలినిఁ ద్రవ్యచు విత్తకంఠులం
బంతముమీఱవే చెఱచి 1 పారెఁ గుమారినిఁ గెల్పఁ బూన్కితోన్. 200

క. అరుదెంచు మహిషదానవుఁ, బరికించి విశేషః పరివృత యగుచుం
బరదేవిపాశమున నాసురవైరినిఁ గట్టి సురలు 1 చోద్యము నొందన్ 201

సీ కడఁగి దైత్యుఁడు భిన్న 1 కటహస్తీరూపుఁ డై కదిసినదేవి తత్కరముఁ ద్రుంచె
నతఁడు క్రమృత మహిషాసురుఁడై రాఁగఁ బరదేవి వానిపై 1 వడిఁ ద్రిశూల
మును వైవ నగి శీర్ష 1 మూలమై పడఁగని, జ్వలనాస్యమైనట్టి 1 శక్తి వైచె
నది కుంతితాగ్రమై 1 యవనిఁ గూలివదై త్యహర మైనచక్రంబు 1 నంత ప్రేసె
ఆ నపుడు భిన్నరూప 1 మై యది ధర వ్రాల, ధనదుగదను ఘోరదనుజామోదఁ
బరవె నద్ది మిగుల 1 భస్మమై కాశ్యపిఁ, బడినఁ బరమదేవి 1 ప్రాధిమెతయ.

వ. మునీంద్రా! మహిషాసురుని వారుపాశములతోఁగట్టిన నది తచ్చృంగతుం
డాగ్ర ఖరచూర్ణితంబైన విలోకించి భవాని కోపించి యామృతదండముఁ
బ్రయోగించె; నదియు బహుదండత్యముఁ జెందె, నంత నమరదలి వజ్రముతో
వానిం దేవి చదిమిన నదియు భగ్నత్వముం గాంచె, బిడచఁ గాత్యాయని సిం
గమునువదలి సర్వరంబున నమరవీరునివీపుపై నధిష్ఠింపఁ గని వాఁ డతివీర్యశ
క్తితో నవనింబడి పారలాడం దొడంగిన నాబింబోష్ఠి నిజమృదుకోమలపదము
లతోఁ దడిచర్తమువలె వాని మర్దించిన; నగాఢుఁడును సముద్యమానుఁడును
బలశాలియు నగురంభుసుతుఁడు తల్పదప్రహరితుం డై పీనశక్తి నుండె నర్చుడు

— తాత్పర్యమును మహిమనును వర్ణించుట. —

ఉ దానవనాథుకంఠమును ॥ దగ్ధిరేఖద్ధముతోడ ద్రుంపఁగా
దాన సఖద్ధపాణి యగుదారుణమర్త్యుడు పుట్టి నంతలో
వానియురంబుఁ ద్రొక్కి పటువైఖరిఁ గేశములెల్లఁ బట్టి స
మ్మానితమానసిం దునిమె ॥ మానుగ మానిని మచ్చరంబునన్ 204

తే కచుజబలమంత హాహాక్షరంబుతోడ
వెలసెఁ జండుఁడు ముందుఁడు ॥ వీరతార
సారమయ, హాసిలోమ్నాది ॥ సకలదైత్య
పతులు ప్రమథులచేతనుఁ ॥ బవరమందు 205

క. పారిఁబారిఁ దాడితు లగుచుం, దిరదిరఁ బాతాళమునకు ॥ భీతిగా జని రా
సురవిలేతితజ్జయంబునుఁ, బరికించి భవాని నిట్లు ॥ ప్రార్థించి కాగిన్ 206

ఉ. పాయనిఁ ద్రి లోకములఁ ॥ బర్హవిదారుణవక్త్రదృష్టితో
నీయొడ నుండినట్టి జగఁజేశశరణ్యకుఁ జారురూపనా
రాయఁకి న్నహమరికి ॥ రాక్షసహంత్రికి సత్యవాక్యకా
త్యాయని కేమొనరెచ్చెము ॥ ధన్యత మ్రొక్కులు భక్తి నీయొడన్ 207

తే. ఇట్లు లాడేని జేవతాఁధీశవినుత, యగుచు సురతలి కొఱకు నై ॥ యవని మరల
జన్మమందెద నని పల్కి ॥ శర్వపాద, జలజముల నాశ్రయించె నిర్జరుల వదలి.

క. భూసురవర్య! పులస్త్య! భాసురదుచియా భవానిభవము న్నజల్గా
వాసి ॥ బలుకుము విన మది, నాసక్తి చెలంగె నాకు ॥ నలివిస్తృతిఁగన్ 209

సీ ఆనిన నారదుతోడ ॥ నాపులస్యుఁడుపల్కె సంయమిశ్వర! జేవి ॥ సంభవంబు
భాషింతు విను కుంభుఁ ॥ బరిమార్చి సకలలోకములకుహితమునుఁ ॥ గడిమిఁజేయ
దుదిలోనఁ దలపోసి ॥ మహితతపోధన యగుదేవి హిమగిరియందుఁ బుట్టి
భవుని జేవేరియై ॥ భాసిల్లి యువ! యనుపేరుతోఁ జెన్నొంది ॥ పృథివిమీఁదఁ

ఆ. గోశమందుఁబుట్టి ॥ కాళికి యై వింధ్య, భూధరంబుఁ జేరి ॥ భూతవలలిఁ
గలిసి కుంభదైత్యుఁ ఘనుని కుంభాసురు, నుగ్రవిశిఖపుష్టి ॥ నుర్విఁ గూర్చె

కి ఆనిపల్కు నారదుం డనె, ననఘ! దక్షునికిఁ బుత్రి ॥ యగుసలి మృతినిం
గని హిమవద్ధిరిసుత యై, తనరినదని పల్కి తీవు ॥ దయ పెంపొందన్. 211

క. నీ వీయొడ ననితరమగు, భావం బొచ్చారఁ దానిఁ ॥ బల్కుము నాతో
భావింప నర్హుడవు ధర, పావనమునివంశదీప! ॥ చరిహృతపాపా! 212

తే ఎలమిఁ బార్వతికోశమం ॥ దెట్లుపుట్టె, గోళికియు నై ముదంబునఁగర్భరేఖ
లై నకుంభనికుంభుల ॥ నాటి నెట్లు, చంపె నీవీరు లెవరికొంచంగసుతులు! 213

విలసదగ్నిప్వాత్రవిబుధసంజాత యై 1 మేనాభ్యతో భువి 1 మెఱయునట్టి
దేవత కలదు లేదేని నలిశ్రద్ధ నలరి మహావిధియందు భక్తి

లే. హైమగిరికయి ప్రార్థింపుఁ 1 దామయందు
దక్షుకోపంబుతో జీవితము మలంబు
రీతి విడనాడి తపమునఁ 1 బ్రీతిఁ జెలఁగు
నలి మనోహరదూపయై 1 సంభవించు

223

డి భావము పొంగ నాసుదలి 1 భద్దనివీర్యవరాంశయుక్తి సం
భావితఁ డాకుమారు ననవద్యునిఁ గాంచును వాఁడు ప్రాప్తిమై
దేవ సవత్స నాథుఁడును 1 దీపితనై న్యగుఁడౌ నిశుంభునిగా
వావిరిఁ బట్టి చంపఁగల వాఁడు సురోత్తములార! యాజిలోన్

224

తే కాన గురుఫలయుక్త యై 1 కలితపుణ్య, శేఖరం బైనయాకురు! తైత్తమునకు
నరిగి తత్పుణ్యదేశమునందు చెలయు, నట్టి పృథుజలతీర్థమందమలమతిని 225

క భవుకార్యకరులు నై పితృ, నివహంబులఁ బుణ్యలిథిని 1 నిశ్చలభక్తిం
దవలి భజించిని యెడ రిపు, నివహారాజయము కలుగు 1 నిజముఁగ మిఁకుగా.

న ఇట్లు చక్రపలుక జిహ్వాపురోగము లగుక్రతుభుజులు వాసుదేవుని దివ్యోక్తుల
నాలించి నిటలతటఘటితాంజలిపుటులై నుడివరి బరమేశ్వరా! కురుతైత్త
మన నెద్ది యెటఁ బుణ్యమగుపృథుజకతీర్థంబు కలదు? తత్తీర్థరాజం బెట్లు కలిగె!
వపుణ్యలిథియందుఁ బితరులు ప్రయత్నముగ జలములచే నంతుష్టు లగుదురని
చెప్పంబడ నట్టి వారోత్తమలిథి యెయ్యది? మాకు నానలియ్యఁదగు నని
చేల్పులు ప్రార్థించి కలిగిన విని శైటభారి కురుతైత్తోత్పత్తినిఁ బృథుజకతీర్థ
ప్రభావంబును బుణ్యలిథివిశేషంబును వక్కాణింపఁదొడంగె

227

— కపతీనంపరలోపాఖ్యానము. —

౪ కృతముగాదియందు 1 మృగచిహ్నకులజాఁ డై
చెలసె ఋతుఁ డనెడివిభుఁడు భూరి
బలుఁడు వానివలనఁ 1 బ్రభవించె సంవర
తప్రభుండు జగతి 1 నవ్యక్తిరి

228

సీ. అంతట ఋతుఁ డత్యామాదమును జెంది పిన్నవాడైనను 1 బ్రియకుమారు
నభిషిక్తునిఁగఁజేసె 1 నాత్మ రాజ్యమునందు బాలుఁడై యుండి యోపార్థివుండు
సర్వధర్మంబులఁ 1 జక్కఁగ నడపుచు మద్యక్తుఁడయ్యెను 1 మాన్యు లెన్న
నతనికే వరుణజాఁ 1 డగువసిష్ఠుఁడు పురోహితుఁడు నై చెలసిఘాఁమీశ్వరునకు

౪ సొంగవేదములను 1 జదివించె సత్కృత, వాని నెల్ల రాజసలి గ్రహించి
సర్వకర్తవిధుల 1 నత్తబోనిధియు నొవరుణసుతుని నునిచి 1 భావ మలర. 229

క రాజన్యుఁ డనధ్యాయము, గాఁ జను లెథియందు ఘోటకంబిగ్గి పనిగా
దేజము దగ వేటాడం, గాఁ జతురత నొంటి. జనియొ గడుజనమొప్పున్. 230

క. వననగవైభావము నై, పొనరుచు సర్వర్తుజనితపుష్పంబులతోఁ
దనరెడి వసిష్ఠమునివరు, వనముఁ బ్రవేశించె వాంఛ 1 వలలుచు నుండగ. 231

క ఆవనభూమినిఁ దిరుగుచు, దావులకుం దృష్టుఁ డగుచు 1 దత్తరమలితో
నావేళ మెల్ల మెల్లన, భూవరసుతు జేగి చూచె 1 బూర్ణోత్కర్షణ. 232

సీ ఘల్లకల్తారాజ్యపుష్కలీందీవరః క్షపద్ద సుమాలిరంజితంబు
నగు నాననాంతంబు 1 నరసి యచ్చట నచ్చరలు వేల్పుకన్నెలు 1 కమలాగ్రిఁ
మలయుచుండిరి వారిమధ్యమునం దధికయు నైన యొకకన్యఁ 1 గాంచి జేడు
కామునికోలల 1 గాసిగ్గె నానతిసంవరణునిఁ జూచి 1 స్వరుని వాడి

తే తూపులకుఁ జిక్కి పుక్కెను 1 దోర నిరువు
రతను శరవీడితాంగులై 1 యకులమోహ
వార్ధి జూచ్చిరి సూరి 1 వాజినుండి
జారిపడె మేను- దెలియఁ 1 జగతి వంశ 233

ఆ దివ్యమతులు కామదేహులౌ గంధర్వు, లవనిమీదఁబడిన 1 గంధపు శేరి
శీతజలము మేన 1 సేవన మొవరింప, నత గు లభ్యసంజ్ఞా 1 డయ్య నపుడు. 234

తే వేల్పువెల్లాటకల్తెలు 1 వేగ మట్టి, చెలిని నిజతాతగృహమునుఁ 1 జేర్చి యంత
దీపుకలరేటమాటలఁ దేర్చి వాని, నూరడించిరి స్త్రీలితో 1 నురుగుణాధ్య!

ఉ దీవత నంత భూవిధి దు 1 తేజని నెక్కి విచిత్ర హేమకూ
టానతరత్నతోటిరుచి 1 రాయతసౌధ మేతమా ప్రతి
స్థానపురోత్తమంబునకుఁ 1 డయ్యన నే గెను గామచారి నై
మానితమేరుహటమును 1 మానుగ జెందెడివేల్పుపోలికన్ 235

క మనుజేశుఁ డెపుడు గిరి దళ, తిని గనె నానాటనుండి 1 దివియందును రే
యినిఁ గుడువక నిద్రింపక, వనుచుండెను వదనువహ్ని 1 మల్లడి చెట్టన్ 236

వ ఆట్టియొడ 238

క స్థిరచిత్తుఁడు సకలజ్ఞాదు, గురుతఃసియు నైన హుణుకొమరుండు నిరా
వరుఁ డగుసంవరణుని గతి, వరియొగేక్షణము వలన 1 బరికించి వెన్ 239

క వినువీధి శెగిరి సూర్యుని, ఘనమండలమందు శేరి 1 కమనీయరథం
బున నుండుతీక్షణానుని, గని ద్విజప త్నముడు మ్రొక్కె 1 గడుభక్తి మెయిన్

ఉ క్రమృత వేడివేల్పు ఋషి కాంతుడు నైనవసిష్ఠమానికా
బచ్చిన భక్తి మ్రొక్కె ముని 1 పార్థివ దాయుడ వర్కుసన్నిధిగ

సమృతినుండి తా వెలిగెఁ ॥ జారుతరప్రభ మింట దంట యా
తమ్ముల నేస్తకానివలెఁ ॥ దద్దయు దివ్యజటాకలాపియై

241

నీ రవి యంతటను మునిప్రవరునితో ననె నీవేయి పనిఁగోరి ॥ యిచటి కిపుడు
వచ్చితి వన విని ॥ వారుశే భాషించె నివరణప్రయోజనముగొఱకు
నిను నేను యాచింప ॥ నే దరుచెంచిత దయను నీసుత యైన ॥ తపతి నిమ్ము
చేవేళ యనుచు బ్రార్థించిన దపముఁడు పార్థివాగ్ధమునకై ॥ స్వగృహసీమ
లే. తెలమఁ జనుచెంచినట్టి మునీంద్రవర్యుఁ
డగువసిష్ఠుని కార్తజ ॥ యైనతపతి
నిచ్చిన గ్రహించి మునివరు ॥ డినునియాజ్ఞఁ
జెంది నిజవర్ణశాలకుఁ ॥ జేరె నంత

242

క హరిసుత సంవరుణుని వా, బారిఁ బారిఁ దలపోసి మానిప్రాజ్ఞునకు నతి
గురుమత నొనర్చి పలికెను, నిరుపను మగుభక్తితోగ ॥ నియతార్తయునై

243

చ విమలచరిత్ర! నేను సురవేశ్యలఁగొడిచుహాటిస్థలిఁ
సమధికతుష్టనై వెలసి ॥ చారుగతి నివహింప చేవతా
సముఁ డగురాజపుత్రు డట ॥ సారెకు నల్లని కామతప్పుడై
శ్రమఁ జనె నేనెలుంగుడునుఁ ॥ జక్కగ నాతనియాపు జెప్పెదన్

244

— ॥ తపతి పసిష్ఠునకు సావరణునిదిహ్మముల శుభవుట. ॥ —

లే. ఆతనిపదములు చక్రగఁదాసిచిహ్ని
తమ్ములు జంఘలు గురుతరదంతిహస్త
సన్నిభంబులు నడువఁతొడమ మగుచు
క్రివళులనుఁగొడి హరిమధ్య ॥ రీతి వెలయు

245

క పాండికకలచిందమువలె, నందం బగునతనికంఠమంసంబులు బ
ల్బుండరములు దీనాయత, సుందరదృఢతరము లగుచు ॥ శోభిలు మాని

246

క. వనకోద్యవాంకములు నై, పానరెడిహస్తములు ఛత్రమునుఁబోలు శిరం
బును నీలవక్రలోమము, లును సమనాసికయు జెల్లు ॥ లోకోకేతునకున్

247

క పరిశుభ్రదంతం క్రియు, బారి దీర్ఘములై సుపర్వములు కల్గినవై
కరపాదాంగుళు లొనరును, ధరణీశ్వరు సుతున కెపుడు ॥ తాపసవర్యా!

248

నీ. మునినాథ! యా రాజపుత్రుడు దశపద్మభాసితుండును మహాబలధనుండు
షడ్గుణోన్నతుఁడును ॥ సన్తాంగరస్తుండు త్రైగుణానతుఁడు ప్రతాపశాలి
విపులవ్రీశక్తిగఁగోహుడు గీరుడు వ్రీలంబుడు మహాదీప్తితను డు
నార్జిటఁ గృష్ణుఁడునార్జిట సురభియు, ద్విశ్వేతుఁడై చాలఁ ॥ దివురువాఁడు
ఆ. కాన నతనిఁ బలినిఁగా నేనుఁ గోరితి, మానసమున ముందు ॥ మమత నరసి

- మానుగాను సుగుణమాన్యుడె నతనికి, నిమ్మ నన్ను నిప్పు 1 డిద్దచరిత! 249
- చ. కులధనదూపభాగ్యములఁ 1 హుడినవానికిఁ గన్యకామణిం
శలిమి నొసంగ మే లనుచుఁ 1 బెప్పరి పెద్దలు నన్ను నిర్దయా
కలితుఁడవై పరేశునికిఁ 1 గాంక్ష నొసంగఁగి చిత్తమందు నే
వలచినపార్థివేంద్రునకు 1 వాసి నొసంగుము మానిశేఖరా! 250
- క అని యిట్లినసుతపరికిన, మునివరుఁ డామిఁడ భాస్కరమును బూని వహి
శునిగతిఁ గని ముడమున నా, వనితామణితోఁ బలికె 1 వారనిపేర్చిన్. 251
- తే. సుదతి! నీచేత నేయిత్తునుతుఁడు తొల్లి
చూడఁబడి కామతప్పుడై 1 సాలసె మిగుల
నట్టి రాజేంద్రపుత్రుని 1 నమలయోగ
దృష్టితోఁ జూచి తెలిసితి. 1 దివిరి యిపుడు. 252
- క నీ చెవనిఁ గోరి నాతో, భావం బలంఁగుచుండ 1 భాషించితి వా
భూవిభుఁ డగుసంవరణుఁడు, వావిరి నాశ్రమమునకును 1 వచ్చుట బుద్ధి! 253
- చ. అని యిటు మానిసత్తముఁడు 1 నైనవసిస్థుఁడు పల్క నంలేట
జనపతిపుత్రుఁ డాయుడ ద్విజప్రముఖాశ్రమభూమి శేరి యా
మునివరుఁ జూచి మ్రొక్కి యిట 1 మోహినికై వడి నున్నకంజనే
త్రనుఁ గని దృష్టపూర్వ యిది 1 తేధ్య మాటం చని యెంచి క్రన్ననన్ 254
- తే. వేడ్క చిగురొత్తుచుండ భూవిభుఁడు పల్కె
విప్రకులవార్ధిచంద్ర! యీ వెలది యెవ్వ
రనఁగ వరుణాత్మజం డిట్టు 1 లపుడు రాజు
తోడఁ బల్కెను సంప్రీతితోఁ జెలంగి 255
- క. నరవర! తపతి యటం చని, పురుణేంతురు పేరుచేత 1 భువి బుధవద్యుల్
హరిసుత! యిది నీకొఱకే, నరవిందాప్తని భజింప 1 నాతం డోలిన్. 256
- క. సారోదారివిచారయు, సారసరిపుసన్నిభాస్యసహితయుభవ్యా
చారసుశీలయు నగునీ, చారుతంగిని నొసంగె 1 సంతస మొప్పన్. 257
- ఉ. ఇచ్చినస్వాశ్రమస్థలము 1 నింపున శేర్పిరిఁ గాన లేచి యీ
సచ్చరితాధ్యయా తపతి 1 చాకుకరంబును శాస్త్రపద్ధతిం
మచ్చికమీఱఁ గైకొనుము 1 మానవనాథ! యటంచుఁ జెప్పఁ బ
ల్తుచ్చట లూర దాని చెయి 1 భూపతి సన్నిధిఁ బట్టె నత్తటిన్. 259
- ఉ బానునిపులి యా తపతివాసవభోగసముజ్వలుండు స
మ్మానితుఁ డాధ్యుఁడుగ సకలమానవరక్షకుఁ డైనతద్విభా
మానసనాథుఁగాఁ బడసి 1 మంజుశేషద్వములండు నిత్యముగ
కానుగఁ గ్రీడసల్పె శచిశక్రునితో విహరించుపోలికన్. 260

— విద్యుదలహస్తము —

- క ఆనవలయందుఁ దిమ్మట, మానవఁలె లక్షణుండు 1 మాన్యుఁడు కురువఁ
సూనుఁడు జనించె లక్ష్మీకి, సూనశబుం దుష్టవించు 1 సౌఖ్యగుఁ జూడన్ 260
- తే జాతకర్తాదిసత్కీయాసంస్కృతుండు
నగుచు నలెఁ దాజ్యమున హుతుఁ 1 దైవయగ్ని
మాడ్కిఁ జెలుపునఁ బెంపొందె 1 మాన్యు లెన్న
నాత్మగృహమందు నిత్యము 1 హర్ష మొప్ప 261
- వ. ఇట్లు దినదినప్రార్థమానుఁ డగు రాజపుత్రునకు బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుఁ డగునగస్తుఁడు
చూడాకర్తం బొనరించె నంత నవనీశాత్మజుఁడు లోబ్ధుడవయ్యెట నుపనీతుఁడై
బ్రహ్మచర్యాశ్రమత్వముఁ బూని గురుశుశ్రూషఁ గావించుచు వేదవేదాంగ
శాస్త్రైతిహాసాదివిద్యలనెల్ల హృదయంబుగ నేర్పుకొని పరియవత్సరమం దఖ
లజ్ఞాఁడయి పుడమియందుఁ బురుషోత్తమం దగుచు రాజల్లి కురు వనునామం
బుఁ బ్రయత్ని గాంచె, ఎదవ నరఁలె యగునంబరణుడు పోషితవత్సరప్రా
యుఁ డగునుతుని విలోకించి శుభవంశముం దుద్వాహ మొన్నఁ బ్రయత్నించి
- నీ సద్బ్రాహ్మణు సుదామఁజనపతిపుత్ర యాపాదామనీకన్య 1 నాదిరమున
నిమ్మన సుతునకు 1 సమృదించి సుదాముఁ డింపుతోఁ దనకూతు 1 నిచ్చెదానిఁ
గార్తితోఁ బెండ్లాడి 1 కరుణ జూపిఁగొడి రాజసలాచారరతుండు నగుచు
భాసిల్లె శశితోడ 1 వాసిఁ గాంచిన పాకశాసన్ముత్తవడి 1 జగతియందు
- ఆ. జనకుఁ డంత రాజ్యసంభారవహునిఁగా, దనయు వ దిని నెంచి 1 తగవిధాన
మునను యశావఁ జ్యోమున కిచ్చిక్తునిఁ, జేసె జనులు జూచి 1 చిత్ర మొంద
- ఆ తండ్రవలన నిట్లు 1 తనరాజ్యమం దభి, ప్తిక్తుఁ డగుచు నలఁడు 1 ఊరిని వెలయు
జనుల సుతులమాడ్కి 1 సంతసంబున నేలె, జనకుఁ డనుచు వారు 1 సంస్తులింప,
- క రాపార్థివుండు సకల, త్కాపాలుఁ డజాదిజవగణపాలుఁడు స
ద్భూపాలపాలుఁ డగుచు, బ్రాపింపనుఁ జేసె ధర్మప్రదతి జగతిన్ 265
- వ ఇట్లు కురువతి యశావరాజ్యంబు నేలుచు నొక్కనాఁ డాత్మగతంబున. 266
- క ఎందఁకఁ గీర్తి లోకము, నం దింపొందంగ నుండు 1 నందాక మహా
నందముఁ దానితోఁ జెలు, వందుచు నవ్విడఁడు బ్రతుక 1 నగు నవనిఁ దగన్.
- మ. అని రాజేంద్రుండు చిత్తమం దటులు తా 1 నాలోచనం బొప్ప వే
డ్కను గీర్త్యర్థముగా మహీధ్రసహితత్వాభాగమం దంతట
ర్షనసాప్తార్థను సంచరించి పిదప 1 న్నాన్యప్రపుణ్యంబు పా
వనమా డై వ్రేవనంబుఁ జొచ్చెఁ దమితోభావంబు సొంపారఁగన్. 268
- ఉ అంత విభుండు తత్సవయఁగమందు సముజ్జ్వల మైనతద్యనా
భ్యంతరసీమఁజేరి సముదంచుతుండై కనె బ్రహ్మపుత్రియగా

సంతతపాపనాశనియు 1 సద్ధరిశివ్యయుఁ బల్లజాతయుం

గాంత సుగాత్రియుఁ సకలగణ్యయు చేవియు నొ నరస్వతిన్

269

సీ కని విస్తృతంబు నై 1 క్రాలుప్రాదంబును గావించి తన్నిదీఁ కాండములను

గ్రుంకి హృచ్చత నీరుఁ 1 గ్రోలి బ్రహ్మ తరదిగ్వేదిపైఁ జాలఁ 1 దేజరిల్లి

సర్వసహాభాగసమదశయోజనాయతవిశాలసమేత 1 మియి శమంత

పంచక మనువేరఁ 1 బరఁగుధగ్రస్థానమునుఁ జేరె నరసత్తముఁడు ననంగ

ఆ విబుధు లనిరి పురుషసీర! నీచే సర్వ పంచకోత్తరస్థిపరమవేద

పలుకఁబడెను బ్రహ్మపరవేదు లెన్నియో, విస్తరించి చెపుమ 1 విశ్వనాథ! 270

చ అన హరి వారితో ననియె 1 నాఁ డట లోకవిభుండు దేవతా

ఘనపతి యైనశంకరుఁడు 1 శాకుఁ యై మును నెట్టివేకులం

దాసర యడించె నట్టి పరమోత్తమధర్మ విరించి వేడు లిం

పానరుచు నుండు నైదు త్రికశోత్తముగాఁ! ధరిత్రై నెన్నఁగన్

271

వ వానియందుఁ బ్రయాగచ ధ్యమవేదియనియు, గయాశీర్షముఘోర్వవేదియనియు,

మహాపుణ్యఫలప్రదం బగువిరజ దక్షిణవేదియనియు, మూఁడుకుండములతో

రాశిల్లుపుష్కరిము పడిమరవేదియనియు, శ్యమంతపంచక్తి మగునట్టిది యుత్తర

వేదియనియు భాషింపబడె, నట్టి త్రైతమును గురువిభిఁడు మహాఫలదం బని

యించి కోరినట్టికోర్కుల నిటఁ గృష్ణశేనెడ నిని ప్రయత్నించి యంతట 272

— శ్రీ మదురాజస్తావనాంసద్ధికై శేలం దున్నట. —

చ పరమరథంబుఁ బోవిడిచి 1 పార్థివవర్మఁ డనంతకీర్తికై

తిరమగుచో టానర్పుకొని 1 దీప్తి జెలంగెడిభర్తనీరముం

బారి సమకూర్చి కైవపుషము న్నమవాహన మైనదుంతెనుం

సరిగునఁ బూన్చి భూతలముఁ 1 జక్కఁగ దున్నుచు నుండె నత్తతీన్

273

చ సురపతి దానిఁ గాంచి మగిఁ 1 బోద్యము నొందుచుఁ గర్షకుండుగాఁ

బరఁగెడు నమ్రహిశ్యరునిపాలివచ్చి వచించె బార్థివా

కర! యిట నేమిచేయ సమకట్టితి వీని యేమటన్న భూ

వరుఁ డనె శక్రతో నపుడు 1 భావము రంజిలుచుండ ధీరతన్

274

తే. దయయు నిత్యక్షమాశోచదానయోగ

సత్తపోబ్రహ్మచారిత్వసత్యములనుఁ

జాలఁ గృష్ణశేయుచున్నాను 1 సర్వదేవ

నాథ! యన శక్రఁ డనియె భూనాథుతోడ

275

ఉ. భూవర! యెట్లు బీజమునుఁ 1 బొందెద విందోగి జూడ చేనితో

నీవని నవ్వి స్వర్గమున 1 కింద్రుఁడు పోవ నహర్నిశంబులం

దావిభుఁ డోలి నావాలము ॥ హర్షముతోఁ గొని తక్కుచోట బర
తెను దున్నుచుండెఁ గడుఁగిని సంతట నేడుక్రొసులుగ.

275

౩ పిచ్చట నేఁ జని పలికితి, నమ్మనుజేశ్వరునితోడ ॥ నధిపా! యిట నీ
విచ్చహి దున్నెడ వేటికి, నిమ్మలముగ బలుకు మనిని ॥ నృపుఁ డావేళన్

277

లే పలికె నస్త్రాంగధర్మంబుఁ ॥ స్త్రోః నిగుడ
సంతనే బీజ మెక్కడ ॥ ననుచు నతని
నడుగఁ దనజేహామందున్న ॥ కది యటంచు
నాడ నాలించి నే నపు ॥ డతనిఁ జూచి

278

చ జనవర! నేని జేహినయి ॥ చక్కఁగ దున్నుచు నున్న వాఁడ భూ
మిని విభవంబులగ హలము ॥ మిక్కిలి దున్నుచు నుండుఁ గాన నీ
తను వెటు బీజ మా ననుచుఁ ॥ దాలిమి. బల్కిలి సంత తే దు తెం
పునఁ గుడిచేయి నా గటినిఁ ॥ బూనియుఁ బూన్కిని దున్నె నొక్కటన్

279

౪ కొనసాగి పెరుగుహ స్తముఁ, గిని నే. జక్రంబువలనఁ ॥ గడువడి దానిం
దునిటులి వేయి తెఱంగులఁ, మనుజేశుం డంత దానిఁమహితోత్సుకతన్.

280

౪ రెండవకరమునఁ గొనఁ గని, ఖండించితి దాని నేను. ॥ గాశ్వపిఁబడ భూ
మండలపతి క్రమ్మఱఁ దన, కుండినస్థి ద్వయంబు ॥ నొసఁగెం గడిమిన్.

281

నేవానిద్రుంచితిని వడి, నావేళ నృపాలుఁ డెలమి ॥ నార్తశిరంబుగ
వావిరి నిడఁ గని యొడయని, భావస్ఫుటవృత్తిఁ జూచి ॥ పరమప్రీతిన్

282

— హృ కుదుపలి! పరంబు లిచ్చుట. —

నీ. పలికితి వానితోఁ ॥ బార్థివ! భవదీయసాహసంబున కేను ॥ సమ్మలించి
వరదుఁడ నైతిని ॥ వరము గోరు మటన్న విని కుదుపలిపల్కె ॥ వేడ్క నెట్టి
విగుధ నాచే దున్నఁబడె నట్టితా వెల్ల నధిధర్మక్షేత్ర ॥ మగుచు నెపుడు
చచ్చినవారికి ॥ స్నాతులౌ జనులకుఁ బుణ్యప్రదంబు నై ॥ పొసఁగు టొప్పు
౭ స్నానదానయోగఁజప్యోపవాసాదు, లితగకార్యవిరతు ॥ తెల్ల నిండు
నక్షయంబు లగుచు ॥ హవణంపఁగా నగు, లరమధర్మశీల! ॥ భర్తచేల!

283

౪ శౌరీ! శంకరనిర్దేశాన్వితుఁడ నై ॥ సంప్రీతిమై నీ, నా
పేరగ జెన్నలరారు నీస్థలమున ॥ నివృత్త్యాతితో నుండుచుం
చారాశేంధ్రుఁడు భక్తిమూల ననఁగా నాలించి భూపాలునిగ
గారుణ్యంబునఁ జూచి పల్కితిని నే ॥ గమ్రాక్తు లొప్పారఁగన్

284

ఉత్సాహ ధీర! నీవు వలచినట్టి ॥ దివ్యవరముల న్దుదం
బాదుచుండ నీకు నిడితి ॥ నధికవరము లొసఁగెదగ

సారదేహి వగుము మరల 1 సమయునట్టివేళలో

శేరఁగలవు దీప్తి నన్ను 1 సిద్ధసాధ్యు లెన్నఁగన్

285

ఆ మానవేళ! చంద్రుమాడ్కి నీకీర్తి, వెలయు జగములందు 1 వితరీరి
సోమయాజి వగుచు 1 నీమంబుతో వేయి, క్రతువరములఁజేయఁగలవు నీవు

వ నారదా! పురుషోత్తముఁ డిట్లు వరము లొసఁగి కురుక్షేత్రముఁ బాలించుటకై
చంద్రనాముఁ డగుయత్తుని జక్రినాథుఁ డగువాసుకిని, శంకుకర్ణుఁ డనువిద్యా
ధరుని, నసురేశ్వరుఁ డగుసుకేశుని, నజావనుఁ డనురాజునుఁ బావకదేవుని నిచ్చె;
దదాజ్ఞఁ బూని వారరుదెంచి కురుజాంగలమ్ముఁ బాలించుచుండురు తరను
చరులును శరచాపధరులును బలశాలు రగునెనిమిదివేలనీకు లలిదురితముల
నెపుడు నివారించుచుండురు దానినడుమఁ బెక్కుపుణ్యములతోఁ గూడి
నదియుఁ బాపహరయు మంగళప్రదం బగుపృథ్వాదకంబు కలదు ఈపృథ్వాదక
జనిత యై జలాశ్శయగుచుఁ దూర్పుముఖముగఁ బాటు నొకపుణ్యనది కలదు
తొలుత మహాభుజుఁ డగునలువచే సకలభూతగణములతో నీనది సృష్టింపఁ
బడియె దానఁ జరాచరస్థుచుహోగ్రవీరులందఱిందుఁ గ్రుంకఁ బ్రయత్నింతురు
సృష్ట్యాదియందుఁ బృథివ్యాపస్తేజోవాయ్వింబరసృహదకములు సకలసాగర
ములు గొప్పసరస్సులు నిరంతరజలప్రవాహహర్షము లగునడు లిట్టి జతుర్ముఖ
నిర్మితంబులయ్యె వానియందలి నీరిత పుణ్యదంలైయుండు నాక్షేత్రము దేవ
సరణయై వెలయుచుండు సరస్వతీదృవద్వీపులకు నడుమనుండుచోటు కురు
జాంగల కుని వాసిఁ గాంచె

287

నీ అట్టి కురుక్షేత్రమందు నాసీనుఁడై రాజిల్లువాఁడు పురాతనమందు
ఘనతపస్వియు మునిగణగణ్యుఁడౌ కోమహర్షణుఁ గనుగొని 1 యమరతుల్కు
లగుబుద్ధిసత్తము 1 లాడిరి మునినాథ! క్రమ్యకాసారలీర్థప్రమాణ
ములను దేవమహత్వములను శ్రీవామనదేవునిచరితంబుఁ 1 దేటపడఁగఁ

ఆ గిలుకు మనుచు నిట్లు 1 భాషింప విని యతఁ
డపుడు వారిమాట 1 లాలకించి
కరయుగంబుమోడ్చి 1 కరమర్థితో మ్రొక్కి
పలికె ఋషులఁ జూచి 1 భక్తి వెలయ

288

— కోమహర్షణుడు మనులకు సరోమహత్త్వముఁ బలుపట్టె —

క మునులారా! తొలుతఁ గమలా, సనుఁ డగుబ్రహ్మను సరోజి సనాతనియా
వనమాలిని, శ్రీకంఠిని, వినుతించి వచింతు వినుఁడు 1 విస్తృతభక్తిన్. 289

ఆ అమలబీర్థరాజ 1 మగుబ్రహ్మసరసిని, నాడితను విశుద్ధుఁ 1 డైనరంతు
కుండు మేటికాంతిఁ 1 గూడినదై నాల్గు, మొగము లొసరి చాలసాగసు కలిగి,

క. వెలసెడి కాసారంబును, విలసితముగఁ జేసె ననుచు 1 విబుధాధ్యుండౌ
జలజాసనుండు నజీముజ్జి, బలికెను మోదంబు వెలయఁ 1 బ్రథమమునందున్
వ ఋషివరులారా! కలి ద్వాపరమధ్యమందు మహాత్ముఁ డగువ్యాసమునిప్రవరుఁడు
కొలఁకులకొలఁతను, విశ్వేశ్వరినిహితము లగుహస్తినాపురసంస్థులను, నిరం
తరజలప్రవాహ యగుఁజ్యోజరదగ్గవిఱును, వామనుచరితంబును నాకుం జెప్పి
బుణ్యాకరము లగువాని నేను మీకుఁ బలికెద నాలకింపనగు దేవతరుఁ డగు
విశ్వేశ్వరునివలనఁ బావని యగుసరస్వతీన యు, నంతట నర్థయోజనపరిమితిగల
కాసారంబు సన్నిహితమాటు నని చెప్పియుంటి, నట్టి సరసికి ఋషు లరుదెంచి
ముక్తిగోరి దాని నేవించుచుండురు కొందఱు పల్లర్థులకాములై భజించుచుం
డురు 292

తే. స్తుతికాముఁడు యోగియా 1 శ్రీసరస్వ
తీశ్వరుం డీసరస్సునుఁ 1 బృథులభక్తి
నమర నేవించె స్థితికాము 1 డగుచు విష్ణుఁ
డెలయి హరియాపుండ్ర దీని 1 గొలిచె బెరి 293

సీ నేవ్యతీర్థంబు నై 1 చెలఁగు రోమధ్యమునదొల్లి శంభిండు 1 మొనసి మునిగి
దివ్యప్రభాపుండ్ర 1 దీప్తితో స్థానాత్మముచుజెందె ని 1 బ్రహ్మ 1 ముందు వేది
యగుచుండు దానికి 1 నావల రావివ్రాదం బుండుఁ బిమ్మట 1 ధరణివిభుఁడు
నగుకురునాథుండు 1 యత్నంబుతో దున్నినట్టి కురుక్షేత్ర 1 మమకు ననుచుఁ
ఆ. గడఁగి పలుకఁబడెనుఁ 1 గవనీయరంతుకా, రంతుకంబులకును 1 రహి శమంత
పంచకముననుండి 1 భాసిల్లు రామహ్ర, దంబునకును నడుమ 1 దసరి మిగుల,
వ క్రాలునీకురుక్షేత్ర శమంతపంచకము బ్రహ్మాత్మరవేది యని వక్కాణింప బడె నని
పలికిన సంతసించి 295

క. మునివగులు రోమహర్షణుఁ, గని పలికిరి మానినాథ 1 కర్పరపతిఁ
తనరెడుబలిదైక్యఁడు శ, కునిరాజ్యము నెటు గ్రహించెరూఁగఁ జెపుమా!
తే. వామనోత్పత్తిఁ దత్ప్రభావములఁ జెప్ప
మనుచుఁ బ్రార్థింప విని రోవ 1 హర్షణుండు
ఋషులతో ననె మునులారా! 1 ప్రీతు లగుచు
నిర్మలస్వాంతముల నొప్పి 1 నియతితోడ 297

— బలివక్రవర్తివంశక్రమము. —

క. ఘనుఁ డైనవామనేకుని, జననముఁ దచ్చక్తియుక్తిసంగతులను దు
ర్జనదనుజాన్వయరీతిని, వినిపించెద నేను మీకు 1 నినుఁ డీవేదన్ 298
క. బలిదైత్యుం జేకొలమున, నిలఁబుట్టెనొ పూర్వమందుఁ 1 బృథుశక్తిని ద
క్కులమున హిరణ్యకశిపుం, డలరెనుఁ దొలిపురుషుఁ డగుచు 1 ననురేశ్వరుఁడై

- క. వానికిఁ బ్రహ్లాదుం డను, సూనుండుడయించె నట్టిసురవైరికిఁ బ
జ్ఞానుగఁ బుట్టి విరోచన, దానవుఁ డాల్పజాఁడు నగుచు 1 ధారణిమీఁదన్
సీ ఆవిరోచనునకు 1 నాత్మజాఁడై బలి జన్మించి పెంపొంది 1 సారసాక్షు
చేత హిరణ్యకశిపుఁడు హతుండైనఁ దత్కాలమున దేవతకులఁ దటిమి
సకలచరాచరసహితమా త్రైలోక్యరాజ్యంబుఁ జేయుచు 1 గహి యజంచె
నసురులు కృతయుజ్ఞు 1 లైరి బలీశ్వరిమయశంబుగఁ సుగమహితవిజయ
ఆ మున సమస్తజగంబులు 1 పూర్వదేవ
వశములై వెల్లె నామాడ్కి 1 బరఁగె మిగుల
నఖిలదిశి లెల్ల శుద్ధంబు 1 లగుచు నెచ్చడు
దిర్ఘకర్మంబు లేపారె 1 దైర్ఘ్య మగుచు. 301
- ఆ. సంప్రవృత్తుమగుచు 1 జాల నంతట వెల్లి, విడిసెఁ బటిమదైత్యవిరోధపథము
శంఖరాడ్కిదైత్యసత్తమ గత్తితో, నయనసంస్థ గగుచు 1 నమ్మఁ జలరె 302
- క. దనుజా వనమై గగనము, తనరెగ గుఁంబు లగుచు 1 దశదిశి లమరెగ
కినఁబడె వేదము లధ్వర, ఘనశోభను మింట మిగులఁ 1 గ్రాలఁ జూపెన్ 303
- క. పిమ్మటఁ బ్రకృతిస్థితితో, బద్ధినలోకంబు సప్రసవ ర్తయియుత్తమై
సమ్మతి నొప్పెను ధర్మము, నెమ్మి జనింపంగఁ బాపనిహతియుఁ బొంగెన్ 304
- ఉ. ధర్మము నాల్గుపాదములఁ 1 దద్దయు నొప్పెనుఁ జూడఁగా నస
ద్ధర్మము పాదమాత్రచుయి 1 కార్కాన సాఁగె నిజాశ్రమస్థులై
నిర్మలచిత్తము ల్లలిగి 1 నిత్యము న్నోచితధర్మవృత్తినిం
చేర్చి వహించి బాసిలిరి 1 పృథ్వీని మానసలెల్ల డీక్షతోన్ 305
- చ. బలివిరిజేశ్వరుం డెల్లడు 1 భాసురదానవరాజ్యమందుఁ కాఁ
జెలువము మీఁది నిర్దరులఁ చే నభిషిక్తుఁడు నయ్యు, రక్కసుల్
విలసితభావులై చెలఁగి 1 విస్తృతశబ్దము భూనభోంతర
స్థలముల నిండఁజేయుచును 1 దైర్యముతోఁ జెలఁచేగ నంతటన్ 306

— శ్రీ.శ్రీ బలిం జేరుట. —

- క. కమలాంతరపమకాంతి యు, గమలోద్యుష్కరయుఁ గమలఁకలితయు దీప్య
ద్విమలాంతరంగయును నగు, కప.లబలిం జేరి పలికె 1 గమ్మాకులతోన్. 307
- చ. విలసితవీర్య! భూరిబల! 1 వీర! మహాసురరాజ! యాజఁ ద్య
ద్బలజతుఁడై శచివిభుఁడు 1 పాటిన నీదగుఁద్యవప్రముగా
లలిఁ గని నంతరించి జయలహూయక్తుడ వైననిన్ను నే
వలచి వసించవచ్చితిని 1 భాసురభావనిరూఢి నిత్యతీన్ 308
- క. వినుతహిరణ్యకశిపుకుల, మునఁ బుట్టిన నీకు నిట్టి 1 పూర్ణజయశ్రీ

ఘనరాజ్యయు క్షకార్యముఁ గనఁ జిల్లమె యుంచిచూడఁ 1 గర్భురసింహ! 309
 చ దానవేంద్రా, నీవు శాశ్వత మగుత్రైలోక్యరాజ్యమును జెంది దైత్యనాథుఁ
 డగుయుష్మత్ప్రేతామహానిఁ బ్రతిష్ఠాధికునిఁగఁ జేసితి వని భావించుచు నఖిల
 దేవమనోరమము నేవింపఁదగియు వరము లొసఁగునది యగునాకలుములజవ
 రాలు సురవైరీద్యుఁ డగుబలిచక్రవర్తిని జెందె నంతటఁ గీర్తిప్రభాద్యుతిప్రీ
 తక్షున్ధిమహామతిక్రుతివిద్యాప్సితశాంతిపుష్టియాది సకల దేవీకదంబము
 మంజునృత్యగీతవిశారద లగువేల్పు వెల్లాటకలైలు త్రిభువనరాజ్య మేలుచు
 సంపూర్ణైశ్వర్యయుక్తుడును బ్రహ్మవాదియు నగుబలిదానవేంద్రునిఁ జూం.
 యుండి రని విలికిన విని మునులు రోషహర్షణున కిట్లనిరి 310

క లలితతపోవిభవాధ్యాస', బలినిర్జితు లగుచు విబుధసవకు శ్రేక్రియచేఁ
 మెలఁగిరా తదవస్థాస్థితి, బలుకుము విఁ గుతుక మొదవె 1 భావములందున్
 క దేవాధిదేవుఁ డజరుఁడు, భావతీతుండు నైన 1 కద్రాతు డిలం
 బావనవామనరూఁము, నేవిధమునఁ దాల్యై దొల్లి 1 హితమనిఁ 'పుమా!
 క అని ప్రార్థించిన మునివరు, డనె నోమునులార! వినుఁడు 1 హర్షముతోఁ ద
 డనుజేశలబ్ధమై త్రిభు, వనరాజ్యము వెలయఁ జూచి 1 వారనిభీలిన 313

— ఇంద్రాదు లదిలికశ్యపుకడ కుండుట —

చ సురపతిమేరుగోత్రమున 1 సుందరమై విలసిల్లుతల్లిమం
 దిరమునుఁ జేరఁజోయి కడుదీనుఁడు నై జనయిత్రఁ జేరి సు
 స్థిరమతి మ్రొక్కి గాక్షిసునిచేత వినిర్జితులైరి సర్వని
 ర్జుకు లని పల్కఁగా నాతి 1 శక్రునితో ననె నంతఁ జెర్చిమై 314

క తనయు, విరోచనసుతుఁ డై, పానరెడిబలిదైత్యవిభు డు 1 పోగున మీచే
 దునుమ నశక్తుం డనిఁ జదు, పును పానిని గేశవుండు 1 పారి దానోకఁడై

ఆ దేవనాథ! నీకు 1 దితిజేంద్రు గెలువంగ, శక్యమగునె వేగ 1 చని మనీషి
 యైవకశ్యపునకు 1 నభివందినముచేసి, వినయముచ్చ నిలిచి 1 వేడవలయుకె'ర

మూలినీ ఆనరభోజననాయకుఁ డౌ బలి 1 నాజిని మీరూ పరాజితులై
 దీనతఁ గుండినపద్ధతి యుంతులు 1 దెల్పుచు గాక్షిసుఁ డేక్రియతో
 హీనపరాక్రముఁడొనని భక్తిని 1 నేర్పఁ గోరుమన స్వని వే
 యానతి శక్రుఁడు పిమ్మటఁ గశ్యపు 1 నంతి మొందెను గార్యరలిన్. 317

చ మునులారా! క్రతుభిజులు చని యట నురీచిపుత్రుఁడును, దేవగురుఁడును,
 శ్రేష్ఠుఁడును, బ్రహ్మలేజోవిలసితు డును, దీప్తతపోనిధియును, ఘృణ్యగ్గ
 దేహుఁడును, స్థిరానలభిభోషముఁడును, దొలివాఁడును, గృష్ణాశనవస్తుండును,
 వల్కలాశనపరివృతుండును, ద్యుతిమంతుఁడును, ఘృతగంధపురస్కృతాన్నిసన్ని

భుండును, స్వాభ్యాయవరుండును, దేహవహనలుండును, బ్రహ్మవాదియుఁ
బ్రతితితత్త్వప్రభావోద్భూతుఁడును, సకలచరాచరగురుండును, నర్వజగత్ప్రజాసృష్టి
కర్తయు నాత్మభావవిశేషుని యై యత్యుచితజాతయు, జనకుఁ డగుశిష్యుని
సందర్శించి పదప నాదిత్యాదిదేవోత్తమ లాపుణ్యగమ్యునికి నుపస్కరించి నిటల
తటఘటితాంజలిపుటులై వినుతించి దైన్యంబున నిట్లనిరి 318

తే జనక! బలశాలియా బలిశక్తునలన
ననిన జేయుండు నై యొప్పె నట్లుకాన
నమరు లగుమాకుఁ బ్రీతి 1 మైనశుభముఁ
గడిమి నొనగొగ్గఁగానగు 1 గరుణతోడ

319

చ అని యిటు దీవభావముల 1 నాడెడుపుత్రులభావణంబులగా
విని గుణయుక్తాధిపతి 1 విశ్రుతితత్త్వ యై నశిష్యుఁడనై
డనె సుగలాక! మీరు చతుర 1 నాలోకిగమంబునందు బు
ద్ధినిఁ దమిఁజేయుఁ, దానలున 1 దివ్యవతిం దనగారి పిమ్మటన్ 320

క బలి దానపుని జయింపగా, గలిగిన తెఱఁగును విశేషకారుణ్యము మైఁ
బలుకఁగలండు 1 యెంబున, నిలసిల్లెడు మీకు నిపుడు 1 విపులోత్కంఠన్.

— కళ్యాణదులు బ్రహ్మసంపన్నుల కేగుట. —

సీ శక్ర! బ్రహ్మకుఁ బరాజయముఁ జెప్పుటకు నై సమకట్టిలిమి కానసరవి నలువ
యిల్లుచేరుడ మని 1 హితమతిఁ బలికె బిమ్మట నాదిత్యవితతితోడఁ
గలిసి నిర్జరవరు 1 ల్కశ్యపాశ్రమమున కిది సంప్రసిద్ధు 1 లగుచుఁ గదలి
సుమహాబలంబు లై 1 శోభల్లి కామగములు యథార్హంబుఁగ. 1 బొనరు యాన

ఆ, ముల ముహూర్తమంత్రముననుఁ బితృవహన

భువనమునకుఁ జోయి 1 ముదిఁగు లగుచు

న హితమానిసేవ్యమానమా తద్దివ్య

చిత్రమందిరంబుఁ 1 జేరి పదప

322

క. వినుతతపోరాశియు నై, ఘనుఁడై నాశంబులేక 1 క్రాలెడు నలువగా
గనుఁగొనెడితోర్క మనముల, జనియింప సుకేజి లగుచు. 1 జని యట మిగులన్.

తే పట్టుతోడ్గితమధురమై 1 చతురసాచు
వేదపాఠకరవముల 1 వెలసి శక్రు
విదళనము మంగళంబు నై 1 వెలయు నలువ
గుభనుఁ గని నాకవాసులు 1 సంతసించి

324

క క్రమవరపాదాక్షరముల, విమలస్థితి బలుకఁబడిన 1 వినుతశ్రుతులగా
గుమధికపుష్కలస్మృతియలం, దమరులు విని మరల మోడ 1 మలరుచు నుండన్.

సీ ఆయెడి యాగవిద్యావేదములఁ బదక్రమముల నెఱిగినఁ ఘనసువర్చ
వసు లుత్తమక్రమ సపదయుతాక్షరసహితోక్తుల నఱిగింతి ॥ నొప్పుచుండు
వేదభాగంబుల ॥ విమలమునీశ్వరగర్వనాదితంబును ॥ సత్తతంతు
సంస్తవశీల ॥ సర్వవిద్యలనెల్ల డవిరి యందస్సుల ॥ చెరిసినట్టి

తే. పూర్ణలోకాయతీసత్తములు చెలంగి
వార్తమునఁ బలుమూటల ॥ నాదరమున
గర్వపాత్రంబుగా విని ॥ కాంతమీఱ
నక్కింకిడి నిష పెం ॥ పారుచుండ

326

చ ఆమరి సునిశ్చితవ్రతులు ॥ నై జపహోమఁ బ్రతిచిత్తు లై
క్రమమున నున్న మోక్షులను ॥ గాంచి తఱియై భాంతరంబునం
దమలఁ యోజపీఠియి ॥ హర్షమున న్నసియించి సర్వలో
కములకుఁ దాలయా నలువ ॥ క్రాలుచు నుండె నిగణ్యకాంతిహాన్

327

వ అట నమరమాయ యగువిద్యయుఁ బ్రజాపతులును, శ్రీకృష్ణులగుదక్షవరు
ణాదులు, బులహవ రీచిభృగవ్రతపితృగౌతమనారదాగిమునులును, బృథ
వ్యాకస్తేజోవాయాకాశములును, శబ్దస్పర్శరసరూపగంధములు, బ్రకృత్య
వికారకారణమహాదహంకారములును, సాంగోపాంగము లగునాలుగువేద
ములు, దపోలోకఃతులును, షడ్పతువులును, ధర్మార్థకామక్రోధమోదము
లును, రవిచంద్రకుజబుధగురుశుక్రశనిరాహుసంవర్తగ్రహంబులు మరుగ్గణం
బులు విశ్వకర్తయు దివరాత్ములును, వసుషట్కంబును, నక్షత్రమూసఙ్కములు,
భక్తితోఁ జరాచరగురుఁడును, శ్రీమంతుఁడును వన్నియఁడు నగుబ్రహ్మనుఁ
గొలుచుంఁ నపుడు కశ్యపుఁడును దత్తనయుఁడు ధార్మికోత్తముఁ డగు
శిశుఁడును, దేవతలును సకలవారి శ్రేయల నొసఁగుచు మిగుల శ్రేష్ఠం బయి
నదియు, సర్వతేజోవిగాజితమైనదియు, బ్రహ్మసమన్వితమైనదియు, బ్రాప్తిశ్రీ
సేవితమైనదియు నచింత్యమైనదియు నపగతశ్రమకలదియు నగుచతురాననసభనుఁ
దత్తభామధ్యపరమానందుఁడు సర్వాతీతుఁడు నగువిరించినిఁ గని యపుడు 328

క కరమర్షి యుతులు నై, శిరసులతో వందనములు చేసి యజని ॥

చూరణము లనియతి సందలు, కరమర్షి ప్రియించి విగతశిల్పచు లగుచున్. 329

తే వెలసి కశ్యపుఁడొగాడి ॥ విపులభక్తి, వచ్చియున్నట్టి సర్వదేవతల జూచి
భూత లేజొండు నిజ్జగద్రుంగవేండ్రు, డగుశతానందఁ డనె గృప ॥ యతిశయిల్ల.

— బ్రహ్మ శ్రీకర్షిపమండు హరిఁగూర్చి కపటానందఁ డని కశ్యపాదిగురులకుఁ తెచ్చుట —

తే తివిరి నామూట విసఁదగు ॥ నివ్యవ లిని

దానవోత్తముఁ డగుబలి ॥ దాఁకి యెవఁడు

సమరమూనఁ గెల్వ నేర్చెడుఁ జక్రివలనఁ
గాఁగలదు మీకు సర్వమాఁ కాంతిలంబు

331

క. ఆవిశ్వతిరుడు గలికాఁ, దానిబుధులకు నాకు సతఁడె గలియా
దేవతలకు నతఁ డధిపుఁడు, భావింపఁగ లోకములకుఁ బ్రభు డగుచుండున్.

క. ఏశ్వరి దీవలోకా, ధీశుం డయి విశ్వరూపఁ పీఠితు డగుచుఁ-
నాశమె లేక విభావ్యుఁడు, నై శాశ్వతుఁ ఁ డగుచు నెప్పు డలరుం జూడన్.

చ ఎవఁడు సమస్తలోకముల ఁ కీర్తరుఁ డెవ్వఁడు ధర్మసత్యరూ-
పవహుఁ డపూర్వజుం డనుచు ఁ బాగుఁగ నెవ్వనిఁ బల్కి రావ్యలా
భవహుఁడు గన్తానన్వయిబుధ ఁ వరులు శక్తులె యెవ్వఁడోపు మా
ధిపుఁడగుచక్రినిఁ దెలియ ఁ భాత్రని నిజ్జరురార! యారమున్

334

డి. నాకపురస్థులైరమిము ఁ యన్నును సర్వమువేడ్కఁ జూచువాఁ
దాకమలేక్షఁబండు జగ ఁ దాహ్యునిసత్కృపతోడసద్గతిఁ
మీకిపు డేనుఁ జెప్పెదను ఁ మించినభక్తిచెలంగుచుండఁగా
నాకధచాలింపనిగు ఁ నాత్మల శ్రద్ధ యనునమైతెగన్

335

నీ. ముక్కంటిచెవిదెస ఁ మొనిసినచాలసంద్రంబును కుత్తరఁతటమునందుఁ
గశ్యపుఁడుయయోగ ఁ కలితుఁడై దుశ్చరలంపము శ్రీహరిఁ ఁ హర్షితార్చిఁ జేయ
నగునట్లు మీగు నిష్ఠాత్ములె యుండిన నంగతఃకల్పచ ఁ వధికసత్య
మత్రగంభీరర ఁ వానివైత మభయద మనిశకల్యాణము ఁ నమలపుష్ట

తే. వర్ణయుక్తంబు నొకరఁ బ్రహ్మయోగి
గణ్యభాషణమునువినఁ గలరు పిదప
నిశ్వకరుఁ డవ్యయుండును ఁ విబుధవండుఁ
డైనహరి తుష్టితోడను ఁ నడరు నిజము

336

ఉ క్రమ్మఁ దద్రూపాంగమయి ఁ క్రాలెడియోగవిసర్జనంబునం
దమృహనీయమూర్తి జగ ఁ దాకృతివీర్య మమోఘమైన దై
క్రమ్మనలందు వెండి సురగఁబ్రానిఁ గశ్యపుఁ జేరఁగోరి తా
నిమ్ముల మెచ్చి వచ్చి వర ఁ మిచ్చును వేడ్క చెలంగ నయ్యెడఁ

337

క. సురలార! శౌరివలనఁ, వరముఁ గొని పిదప మీరు ఁ బంధురభక్త
వరదుని నెన్నుచు నాడి, కరుదేరం దగును భద్ర ఁ మలరార నొగిన్.

338

క. అదిలియుఁ గశ్యపుఁ దాయుడ,ముదితుఁడు ధీమంతుఁ డైన ఁ మురహరుదీవ్య
త్వకముల తెరఁగి వరంబునుఁ, బదిలంబుగఁ గొనుచు వెండి ఁ పరుఁగని భక్తిన్.

తే. పద్మదైశ్వర్యముల నొప్పి ఁ చాల వెల్లు, నీవు మాకాత్మజుండవై ఁ నెగడునట్లు
వరమొసఁగి మమ్మఁ బాలింపు ఁ భక్తలోల,వినుతగుణజాల! కాంచనఁవిమలచేల

- చి అని గురుభక్తిఁ బల్క హరి య హర్షితుఁడై యటులొ నటంచు వా
రిని. గని పల్కఁగాఁగలఁడు యీ ప్రీతిని మారపు డట్లు చేయుడం
చని వినుతింప నొక గరుణ య నంతట నట్లొనఁచువాఁడనే
ననిదయ మొకుఁ జెప్పఁగలఁడ డాయెడ లోకవిభుండు ప్రీతితోగ. 341
- ఁ నాకేతులార! యటులా, నై కుంఠినివలన మొకు య వరసంసిద్ధిం
జేకొని కృతకృత్యులు నై, ప్రాకటకుచిఁ జేరు డాత్మభవనంబులకు 342
- క అని బ్రహ్మపలుక నట్లా, నని పల్కి సురౌఘమెల్ల య నాయెడభక్తిగ
వసజాసనునకు వలఁగొని, వినుతులు గావించి మించి య వేడుక బారన్ 343
- లే సత్యవాక్యుఁడు సద్గుణసహితుఁ డైన, బ్రహ్మః లికినీతి జేవతలు పుణ్య,
కిరనదీపకాననగణ్యాశిఖరి, జలధియుత థారణిని దాఁటి య సత్వరమున. 344
- ఁ భూతాధివాసవాసము, నై తనరెడిదుగ్ధసాగరంబంతయు జా
శ్వేతిదీప్తముఁ జేరి, చేతోమోదంబుతోడ య శ్రీవారిఁ గాలువగ. 345
- వ పిమ్మటఁ గశ్యపుఁ గలిసి వేలుపు లటఁ జటులతరభీషణం బఖిలసత్త్వగహితంబ
భాస్కరంబ మరణ్యదం బధికాంధకారబంధురవ్యాప్తాశాభాగాంతరం బగున
మృతస్థానంబుఁ గని రత్నతీ 346

— కశ్యపాదిసుతులు హరింగూర్చి తపంబుఁ జేయుట. —

- సీ బ్రహ్మవిదుండు నై య భాసిల్లు కశ్యపబ్రహ్మధీమంతుడు వాసుదేవుఁ
డమరేశ్వరుండు నాక రాయణుండు సహస్రనేత్రుండు జేవుండు య నిర్మలుండు
భూతియోగస్వరూపుడు నైనవారిఁ గూర్చి తదనుగ్రహార్థమై దశశతాబ్ద
వర్షప్రమాణమా య వ్రతమును శ్రద్ధతో స్థాపింపరాసె య సత్యమాన
అ సరణివలన బ్రహ్మ య చర్యంబుతో దీక్షఁ, బూని చేయఁగడఁగె. య బూర్ణభక్తి
నఖిలజేవవత్కు య లటఁ దపోయోగాధి, నిష్ఠవలన మిగుల య నెగడి రంత 347
- క. ఘనుఁ డైనకశ్యపుం డట, వనజోదకు నాత్మ నిలిపి య వారనిభక్తిగ
వినుతామ్నా యోక్తస్తవ, మున జొగడఁ దొడంగె భక్తియొనయుచునుండన్.
- వ. అని పులస్త్యుఁడు సంభాషింప నాలించి నారదుఁడు కశ్యపకృతవేదస్తవంబు
నుడువు మనుటయు. 349
- ఉ. రంగదళంగనిరయుతఁ గాక్షసభంగ, మహార్తిపేటికో
త్తుంగతమఃపతంగ, గురుతోపణరంగ, పవిత్రక్షీరస
త్పుంగ, కృపాంతరంగ, భవసంచయదుష్కరఘోరకూఠమా
తంగ, మనీంద్రచిత్రవరశామరసోన్మీలభృంగ, ర ఘవా!

క శ్రీరత్నహోమమందిర, నీలాసత్యప్రచార, 1 దీనోద్ధారా,
కారుణ్యాకర, ధర్మా, ధారా, సద్గుణవిశాల 1 జశోరథబాలా

351

తరల పరమకాంచనరత్ననిర్మల 1 భావిరాజితభూషణా!
సరసిజేషణ ధర్మధారణ 1 సత్యసంగతభాషణా!
వరశ రాసనబాణసంతతి 1 భక్తపాలనకారణా!
ధరణిజారమణాసుతౌఘవిదారణా! సురరక్షణా!

352

గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణాసమాసాంతికి వితాస్తాభవ, హరితసకులాన్వయప్రభవ,
రామ వర్ణులవంశిదుగ్ధసాగరసుధాకర, కొండయకుమార, బుధజనవిధేయ
కొండయనామధేయప్రణీతిం బగులెలుగువామనమహాపురాణమందుఁ దృతీయ
స్కంధము

—

శ్రీ రస్తు

శ్రీ సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్పటేక శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము

చతుర్థ స్కంధము

కాకుత్స్థకులాభిషు
ధాకర! పితృవాక్యసంగతేవనివిహింసా!
శ్రీకర! జగదాధారా!
రాకాశీణాంతులీల! ఓ రామస్వచాలా!

— శత్రుఘ్నఁడు హరిని మ్రలించుట. —

- క అవధారు పులస్త్యముని, ప్రవరుఁడు నారదునితోడ 1 భాషించెను నీ
వవహితుఁడ వగుచు చేద, స్తవమును విను మనుచుఁ జెప్పఁదానూల్కానియెన్
- నీ ఏశశృంగవృషాకపిశ్యైరవృషసముద్రాక్షయక్షరకుర్త్రహక్షివాహ
సురవృషసురుచిరఃసుందర బంధుర సర్వభూతేశ్వర 1 చారుహర
భాస్వదనాదిసంభవ ధర్మ వైకుంఠ కపిల విచ్ఛక్తేన 1 కలుషహరణ
క్షుప్త వృషావర్త భూధ్రువరగణాధీశ బహురూపగతపాప 1 పక్షనాథ.
పురుషవీరదహన 1 పురుషసాత పృశ్నితే, జోధిరామ భూసుర రాధినాథ
ముంజీకేశ హంస 1 మురహర భవహర, భర్తవాస సత్యభవనవాస! 3
- చ ప్రణమనమశ్శబ్దపూర్వకవాసు జేవానాం ముద్గనిధన, ధనంజయ, కుచిశ్రవోనిజజ
యసంతతామృతశయ, సనాతన, త్రిసదన, కుషిత, మహాసత్య, భూసురజ్యేష్ఠ,
పరకునామదానవహర, మహాదక్షిణ, మహానియమధర, నిత్యారూప, లోకప్ర
తిష్ఠ, ధర్మజా, గ్రజ, ధర్మనాథ, గభస్తీశ, వాసవేశ, చంద్రరథ, సూర్యవీర్య,
సుధాసాగరశయన, జన్మనాశన, గరుడవాహన, మాంసాలయ అనియు 4
- ఆ భాసురాంగ సర్వోపచారుమందార, భవసహస్రశీర్షపాదహస్త
లదనదివ్యభవనలక్ష్మీమనోంబుజ, భాస్కరాప్రమేయభక్తగేయ 5
- క. పురుషోత్తమ గురుసత్తమ, పరమమహాపురుషవేద 1 పావనభాషా
మురహర పరమదయాకర, సురుచిరతేజోధిరామ 1 సుందరధామా. 6
- క విశ్వేశ్వర నిఘః బ్రాజ్ఞులు, విశ్వం బని పలుకుచుండు 1 విస్తృతభక్తి

విశ్వజ్ఞ విశ్వభావన, కాశ్వత బహుయోనిజాతఃసత్యసమేతా!

7

నీ అనఘ! నీవు వషట్పునై యుండు వగ్గయోగంబుల నిను వషట్రూర మనిరి
శతసహస్రకథారసహితుఁ డయ్య నటంచుఁడలఁతురు మదిమహాతత్వవిదులు
భూవంద్యభృగుపుత్ర 1 భూనాథ భవమిత్ర సద్భిష్టాశయ వేద 1 సరణివేద్య
పుణ్యవాతాంబరపుష్కరంబులు నీచె గురుశిష్యులును నీచె 1 గుణము నీచె

తే. జలధికాననపర్వతఃస్వర్గమేరు

నాకపాతాళములు నీచె 1 నయవిశేష

శమతపోదానములు నీచె 1 సామవేద

చరమములు నీచె ని న్నెంచ 1 శక్య మానె

8

క. హోతపు పోతపు హంతపు, నేతపు మంతపు సమస్తనిపుణుండవు ని

మౌతకుఁడవు నీచే సా, కాలరభయభంగ, భక్తగణసత్సంగ!

9

క యజ్ఞకర హోమకారణ, యజ్ఞేశ్వర యజ్ఞరూప 1 యజ్ఞాధీశ

యజ్ఞహంత యజ్ఞఫలదా, యజ్ఞాంగమహానుభావ 1 యజ్ఞనిధానా!

10

తే. ఋక్సామయజుర్మఋత 1 ననఁగి మిగుల

భవ్యుండవు నై ప్రకాశించువాఁడ వైతి

విజ్ఞయును సృక్కుభాండంబు 1 నీవ ఋక్కు

సమిధలును మేథయును నీవ 1 సామివీవ

11

క సతతము సమస్తమునకుం, బలిచై గలిచై చెలంగి 1 వర్తింతువు స

మృతి శక్తియుతుండ వయి భూ, పలిచై తనరారు దీవు 1 పావనమూర్తి!

12

క. యోగము సమధికభోగ, త్యాగంబులు మోక్ష మీచె 1 ఛాత్రంశముతో

రాగమున లోకసమిలిసి, బాగుగ సృష్టించు చున్నవాఁడవు శౌరి!

13

క. నిశలు దారాగణములు, పశు, తృణ, జల, కాష్ఠ, దీర్ఘసామాణంబుల

పశుపాల, చంద్ర, వీక్షిత, శశిధర, దక్షిణలు నీచె 1 సౌజన్యనిధి.

14

వ. దేవా! నీవు విశ్వభరుండవు హిరణ్యగర్భుండవు, నారాయణుండవు, ప్రథమవ
ర్ణుండవు, రవి తేజుండవు, మహాపురుషుండవు, బురుషోత్తముండవు, నిరంజనుండ
వాదిదేవుండవు, భూక్రముండవు, త్రివిక్రముండవు, బ్రభాకరుండవు, శంకరు
ండవు, సోమధీపుండవు, భూతాధిమహాభూతుండవు, విశ్వభూతుండవు, విశ్వరూ
కుండవు, నిత్యోర్ధ్వోర్ధ్వుండవు, 9వస్థలివి, వాచస్థలివి, ఘృతరుచివి, బహు
కర్తవంతుండవు కాచే పరార్థివరకరా, దామోదరా, సంసారభారహరా! నామొ
తాలించి పాలింపు మని వెండియు

15

తే యాజకులు యజ్ఞములలో ననాగమోక్ష

రీతి నాల్గింట నాల్గింట 1 రెంటి మఱియు

నైదిటను రెంట నినుఁ బిల్లు 1 రట్టి నీకు
వందనము హోత్యరూప విధ్వస్తపాప!

16

క. మునులార! యిట్లు బాడబ, ఘనుఁడుం బ్రహ్మజుఁడు నైన 1 క శ్యపుచేఁ చెం
పొనరగఁ బలుకం బడుశ్రుతి, వినుతస్తుతి నాలకించి 1 విపులాకాంక్షన్ 17

క. శ్రీమద్యేవుఁడు ప్రబుఁ డగు, దామోదరుఁ డంత హర్షతత్పరుఁ డగుచుం
ప్రేమం బుచ్చపదాక్షర, భామం బయి వెలయు మాటఁ 1 దద్దయుఁ బలికెన్. 18

ఆ. కశ్యపాదులార! 1 కరమర్థి నేనుప్ర
సన్నబుద్ధి నైతి 1 సకలశుభము
లమరు మీకు వరము 1 నడుగుఁడి యనుటయుఁ
గశ్యపుండు శౌరిఁ 1 గని నచించె

19

నీ ఆమరసత్తమ! నిశ్చయంబుఁగ నందఱ యందుఁ బ్రసన్నుఁడ 1 నైతి వీవు
పురుషాత్మనకుఁగూడఁబుట్టినమేటితమ్ముఁడవు గోత్రజాలకుఁముదముఁ గలిమిఁ
బలిమి నొసంగెడి 1 వాఁడవు శ్రీమంతు డవు మజీభగవంతుఁ 1 డవును నదితి
తనయుఁడ వగు మని 1 తద్దయుఁ బ్రార్థింప వరఫలార్థినియు చేవతలతెల్ల

ఆ యైన యదితి దాని 1 నాత్మఁ గోరుచునుఁ బు
త్రార్థముగను వరము 1 నడిగె దాస
హృదయకమలవాసు 1 ని దయావిలాసుని
నధికభక్తి మిగుల 1 నంత సురలు

20

క దామోదర! సర్వసుర, స్తోమక్షయంబుకొఱకు 1 సుచహితవలెనై
స్వామివి త్రాతపు దాతపు, నై వద్దగ్రీకుఁడ వగుచు 1 నలరుము చేవా! 21

ఉ అని సద్భక్తిని వేడుచుండఁ గరుణామయైత్యుఁడై మాధవుం
డనె నావేల్పులతోడ మీకు రిపులై 1 హర్షాంగి యేపాటుపెం
పునవర్తింతురొ వారు నాయెదుట 1 సమోదంబుతో నిల్తురే
కనఁగా నొక్కముహూర్తకాలమయినం 1 గాంక్షించి యుద్ధంబునన్. 22

తే యజ్ఞభాగాగ్రభోజను 1 లైనరాత్రి, చరుల. బరిమార్చి పారమేష్వర్యంబు నైన
కర్తమునఁ బితృతేజులఁ 1 గవ్యహవ్య, భాగవిరులఁ జేసెడఁ 1 బ్రాధిమేటయ.

క కాపున నిర్జరులారా! భావం బలరార మీకు 1 వచ్చినత్రోవ
లేవనుఁ తోనగు నని శ్రీ, చేపుం డగువిష్ణుఁ డాడఁ 1 దివిరెడువేడ్కన్ 24

క భావంబు లలర విశ్వే, చేపులు కశ్యపుఁడు సకలఁ చేవతలు మహా
చేవి యగుచేవమాతయు, చేవేకుం డై నవిష్ణుఁ చేవునకుఁ దగన్. 25

ఉ. పూజయొనర్చి మ్రొక్కి సురపుంగవులంతటఁ దూర్పుదిక్కున
రాజిలునట్టి కశ్యపుని 1 రమ్యమహాశ్రమధూమిఁ జేరి స

- ద్భూజలతాఢ్యపుష్పగలపుణ్యమునీర్వరచేదనాదవి
భ్రాతృమై ద్విజాధిరవబంధురమై తనరానింపుతోన్ 25
- తే వజ్రులనట్టి కురుక్షేత్రవనముఁ జేరి, తద్వనంబున నదిలినిఁ 1 దఁమునందు
నిలువ నాడేవి ఘోరమై 1 నెగడుతపముఁ, జేసెఁ బదిచేలయేడులు 1 చిత్తశుద్ధి.
- ఉ పిమ్మటఁ దద్వనం బదిలివేరఁ జెలంగుచు సంతతోరుభ
ద్రష్టు సమస్తకామఫలదమ్ములు శోభితఁ గృష్ణపూజితై
బమ్మనభక్తిఁ దెచ్చెరను 1 భాగ్యుగ నింగుచు మానమూని ని
త్యమ్ముసరాళికిఁ వెఱచిదండడిఁజెందెడుదేవవారమున్. 28
- క విసయతపోధన యగుచుగ, దనరెడిసురమాల చూచి 1 తహతహపడి నా
తనయులు దుఃఖాంబుధితో, మునిగిరి దైత్యార్తు లగుచు 1 భూభాగమునన్.
- తే వ్యర్థసుత నైతి నేనని 1 ఎగచి భక్త
వత్సలుండు శరణ్యుండు 1 వాసుదేవుఁ
దాదిమథ్యాంతరూపుండు 1 హరియు దేవ
దైత్యమయుఁ డగుశ్రీజనానార్ద్రునినిఁ గూర్చి. 30

— అదిలి హరినిఁ తోగడుట. ౨ —

- సీ. వినులించె భక్తిని 1 విశ్వేశ మంగళకర దివ్యమంగళ 1 కలుషభంగ
పంకజదళనేత్ర 1 బహుదీపతలసూత్రపూర్వలోకేశ్వర 1 భూరిసార
రవికోటిసన్నిభ 1 రాజీవనాభ పంకజభూతిసంభవకమ్రభావ
పద్మాలయాధీశ 1 భవనాశ సర్వేశ కాంత హృద్యాకరదాంతసుకర
తే చక్రధరసంతతాత్మసంజాలసర్వ, దేవపద్మాదియుతకరదివ్యభర్త
వసన కృత్యార్తిపరిహరఁడద్వధామ, నీకు మ్రొక్కెద సదృశి 1 నెగడుచుండ.
- తే. ఆత్మవిజ్ఞాన సవనయోగాధ్యచింత్య, యోగధరనిర్గుణామలయోగసార
హర విశేషయశస్కరఃసురుచిరాబ్జ, సంభవాకార మ్రొక్కెద 1 శ్రద్ధతోడ. 32
- ఉ ఏవిభుకుఁడియందు జగమెల్ల వనించె సమస్తలోకమే
దేవునిచేతఁ జూడఁబడి 1 దీపితమై తనరారె నట్టిస
ద్భావుని స్థూలసూక్ష్మతను 1 భాసీకు శార్దూలి నామనంబులో
వావిరినిల్చి మ్రొక్కెద నసవారితభక్తి చెలంగుచుండఁగన్. 33
- చ. పురుషులు సర్వలోకములఁ 1 బూనికఁ గన్గొనుచుండి యేరమా
వరుఁ గనఁజాల లేవిభుండు 1 పాలినిభూతహృదంతరస్థుఁ డై
నరులకుఁ గానరానిభువనంబులఁ జూచునొ నిత్య ముట్టి శ్రీ
భరునకు భక్తి మ్రొక్కెదనుఁ 1 దద్దయు నామదియందు నిత్యమున్ 34
- క. వలనొప్పు నెవఁడు వెలువలి, వెలుగై కనఁబడక వెలుగునలి వెలసి కుచిగ,

విలసిల్లునట్టి హరికే, వలఁగాని ప్రార్థింతు మిగుల 1 వాంఛా ప్తికి నై 35
 3 ఏకాగ్రమున దేనికి, నై కడువాటిల్లె నెవనియం దఖిలం బొ
 లోకిం బొలోకేతుగ, బ్రాకటముఁగఁ దలఁచి మ్రొక్కి 1 భావించు మదిన్ 36

నీ ఆద్యప్రళాఃలియయ్యె నెవ్వఁడు పితృవరఁపతి యయ్యె నెవ్వఁడు దేవ
 పతి యయ్యె నెవ్వఁడు 1 భావింప దశ్శృష్టదివ్యపరబ్రహ్మదేవునకును
 పలుమరుఁ గావించు 1 బహువందనంబు లేవాఁడు ప్రవృత్తినివర్తనముల
 పంక్తిచే సంతోషపరుఁడు నై స్వర్గావర్గఫలంబులఁ 1 బాధి నిచ్చు

తే. సతత మట్టిగదాధరసాన్నిధి కలమి
 వందనం బాచరించెద 1 భక్తి నాత్మ
 చింత్యుఁడై యెవ్వఁ డపుడె విశేషపాఠః
 గోటులను బాపుచుండునొ 1 కూర్చితోడ 37

క పరిశుద్ధుఁడు పరముఁడు శ్రీ, కరుఁ డగునాబ్రహ్మమునకు 1 గాఢాదృతిచేఁ
 గరయుగము మోద్వి వినుతిం,తు రహిగ మన్ననమునందుఁబోఁచెడు పూన్కిన్.

తే ఆఖిలవిశ్వాస్పదం డజాఁ 1 డవ్యయుండు
 నగుచు నలరాకు నేవిభు 1 నరసి జన్మ
 మరణములఁ బొందకుండురొ 1 మగుడ నట్టి
 హరికి నిత్యము మ్రొక్కెద 1 నధికిభక్తి 39

నీ సవనపూరుషుఁడు యజ్ఞస్థుఁడై యేవాఁడు శ్రేష్ఠాధ్వరముల యజింపఁబడునొ
 యజ్ఞేశ్వరుఁడు విష్ణుఁ 1 డఖిలేశ్వరుం డగు,నట్టిశ్రీహరికి జోహారు సకల
 విబుధసద్గతియు నై 1 వెలసి యెవ్వఁడు వేదవిభులచే నామ్నా యజింపఁబడుఁ
 బలుమరుక్తింప 1 బడి వానిఁ గాంచునొ వేదవేద్యుఁడు షహావిష్ణుఁ డాద్యుఁ

ఆ డబ్జవ్రతేత్రుఁ 1 డగునామరాఠికి, బ్రణతు లాచరించి 1 ప్రస్తుతింతు
 సకలభూతమయుఁడు సర్వేశ్వరుం డగు, చక్రిఁ గొలుతు మిగుల 1 సంతసమున.

ఆ ఎవనివలన విశ్వోమెల్ల సంభవమయ్యె, విశ్వ మెవనిచేత 1 వృద్ధి నొందె
 నఖిలవిశ్వ మెవనియందు లీనతఁజెందె, నట్టిహరికి నతుల 1 నాచరింతు 41

న బ్రహ్మాదిస్తంబపర్యంత మగుచందర మేదేవునిచేత వ్యాప్తమయ్యెఁ బ్రకృతిక
 రుఁడును; సమున్నద్ధుఁ డగునట్టియుపేంద్రునికి వందనంబు సంతతమే సర్వేశ్వ
 రుఁడు త్రిమూర్త్యైక్యఁడై సకలమును భరించుచున్నవాఁడొ మాయాజా
 లుఁడు విశ్వమయుఁడు విశ్వపతియుఁ బ్రజాపతియు నగునావిష్ణునిఁ గూర్చి నమ
 స్కరించెద నని చెందియు 42

చ. ఆసురమయ ప్రమూర్తతిమిరాత్తుఁడు కాక రవిస్వరూపుఁ డై
 పాసఁగడు నేపరాత్మరుఁడు 1 భూరినిశోద్భవ మైనచిఁకిటిం

- గని చెను ద్రుంచునో సకలగణ్యుఁ డుపేంద్రుఁడు దుష్టఘోరరా
క్షసహరుఁ డైవ నాహరికి 1 సాగిలి మ్రొక్కెద నిష్ఠసిద్ధితే 43
- అ. భానుచంద్రమూర్తి 1 భాసిల్లునే శౌరి, కనులు సకలలోకకవ్వకలిత
కర్తములను మిగులఁగించునో యాదైత్య, నాశనునకు వందసము లొనర్తు
క. పలుమరు నేఁబలికిన యీ, పలుకే జగధీశునందు 1 బహుసగ్యము నై
లలిఁజెలఁగెనేని నిత్యం, బలఘుండు నగు నమ్మరారి 1 నభవర్తింతుఁ 45
- క. జలరుహనేత్రుం డాడిన, పలుకు నిజం బైనయొడలఁ 1 బడఁపడి నాకుం
గలకోర్కెల్లెల్ల దానఁ, వెలయుం బూర్ణంబు లగుచు 1 వినుతించంగఁ 46
- క. అని యిట్లదిలి నులించిన, విని భగవంతుండు భూతవిరాద్యత్యం
డనఘుఁ డగుశౌరి యామెకుఁ, గనఁబడి భాషించె నంతః 1 గమ్రాక్షులతోఁ

— అదిలి హరి వరంబు నిచ్చుట —

- క. ఓయదిలి నీమనంబునఁ, బాయని దగుకాంక్షల్లెల్లఁ 1 బడయంగల వీ
తోయమున మత్ప్రసాదవి, భాయక మగుసరణిలోడఁ 1 దభ్యముఁగాఁగఁ 48
- తే. ఓమహాభాగ! నీపది 1 నొనరునట్టి, కాంక్ష నొసఁగెద నాలింపు 1 కడిమి నాదు
దృష్టి యెన్నటికైనను 1 నవ్వుఫలము, కలది యానె విచారింపఁగఁ ధరిత్రి 49
- క. ఎవఁ డీనావనమందున, నివసించి త్రిరాత్రుము గడుసనియలిం దపముఁ
బ్రవిమలమతిఁ గావించునో, భువి నతనికి సర్వకామములు పెంపొందుఁ 50
- క. దూరస్థుండై యుండియు, సారెకు నీవనము నెవఁడు 1 స్వాంతం బందుం
గూరిమిఁ దలఁచునో సద్గతి, కారయఁ జను మరలఁ జేరఁ దాతఁడు పుడమిఁ
- సీ. భక్తితో నెవ్వఁ డీవనమందు నొకవిప్రునకుఁగాని మఱి యిద్దరటికినిఁగాని
కడఁగి యైదుగురికిఁగాని మువ్వరికినిఁగాని భోజనమును 1 బూని భక్తిఁ
చెట్టునో వాడు సంప్రీతితోఁ బరగలిఁ జెందు సత్యకుటస్థుఁ 1 జిత్రమలర
నదిలి వచించె నాహరిఁ జూచి జేవేళ! భక్తవత్సల! నాదుభక్తి మెచ్చి
- అ. సరవి నీవు సుప్రసన్నుడవైనది
నిక్కమైనయొడల 1 నిజసుతుండు
నైనవాసవుండు 1 హర్షాందః త్రైలోక్య
పలియు నై సుకీర్తిఁ 1 బరఁగు టొచ్చు 52
- క. ధరదా! సురపతిరాజ్యా, ధ్వరభాగము లసురసంహృతము లయ్యెను వా
విరివానిఁ జెంద నగునతఁ, డిరవగు నీకరుణవలన 1 నీయొడ మరలఁ 53
- క. వాసపుకవ్వముకొఱతై, భాసురరాజ్యంబు దైత్యరతిహృత మగుటం
జేసి ప్రపన్నతఁ గనునా, కీసమయమునందుఁ డుఁభ 1 మేర్పడె నభవా! 54
- మ అని భాషించెడిదేవమూలఁ గని సర్వాధీశుఁ డౌ శౌరి యి
ట్లన నో జేవి! త్వడిప్పితం బొసఁగితిఁ 1 స్వాంతంబుచే గర్భమం

- దున నేగశ్యపునుండి చేరి విబుధస్థామంబు కీర్తింప వే
 డ్కను నీపుత్రుడ నై జనించి పిదపఁ గౌతూహలం బొప్పుగఁ 55
- క భవనందిని! నిద్దరిపు, నివహముఁ బరిమార్తుఁ గాన నీ నిజగృహమునకుఁ
 బ్రవిమలమలిఁ బొమ్మనఁగా, నవికల మగుభక్తితోడ నదిలి పచించెఁ 56
- తే. దేవగతభావ కేశవ నీ దేవదేవ
 విశ్వభావన బుధజనవినుతసదన
 సంతసింపుము మ్రొక్కెడఁ జాల నాదు
 విన్నపము నాలకింపు మీరేవేళ సూర్తి 57
- ఆ సకల మెవనియందు నీ సంప్రతిష్ఠితమయ్యె, విశ్వయోని యగుచువేడ్క నెవ్వఁ
 డలరె నట్టి నిన్ను నాత్మోదరంబునఁ, దాల్చుజాల సర్వభరుడ వగుట 58
- క అని వేడ శౌరి పలికెను, నిను నను నే దాల్చుగలను నీ నిజముగ నీకా
 ర్తినిఁజేయ, భద్రమగు; సప్తలిఁ జనుచున్నాడ నాత్మమందిరమునకుఁ 59
- చ మునివరులార! శ్రీధరుడు నీ మోదముతో నిటుఁబ్బి దేవతా
 జననిఁగి గానక చనఁ జయ్యన నయ్యెడ నామె గర్భముఁ
 ఘనులు నులింపఁ దాల్చెఁ దమి నీ గ్రన్ననఁ దజ్జతరాంతరస్థుఁడై
 వనకుహనేత్రుఁడైనవారి నీ వావిరివెల్లుచు నుండ దీర్ఘతోఁ 60
- క థాదుడె గిరగిరఁ దిరిగెను, సారెకుఁ గంపించె భూరిశైలము లెల్లఁ
 నీరధులు క్షోభమొందెను, దారలు వినువీధినుండి నీ తద్దయు రాలెఁ. 61
- క. సురుచిరముగఁ గశ్యపుసతి, కర మేయేచోట్లఁ దిరిగి నీ కాంక్షతలిర్పఁ
 చరణమువెట్టునొ తల్లిలి, గురుదుఃఖముతోడఁ గ్రుంగె నీ ఘోరధ్వనిమై 62
- క. వారి తద్గర్భగతుం డై, సరవిఁ రాజిల్ల దైత్యసంహతి శెల్లఁ
 మురవైరి ఁదికినట్టల, గురులేఖోహని యొకవఁ నీ గుంభిని సంతఁ 63

— అది బల రాక్షసలేఖోహనిఁ బ్రహ్లాదు ననుగుట. —

- నీ. అపగతలేఖలై నీ యలరెడి సర్వంశముల విలోకించి నీ కర్బురేకుఁ
 డైనబలీంద్రుడు నీ పూని పితామహుఁడైనప్రహ్లాదునతో నీ కనియి సంత
 తాత! యీదైత్యులు నీ దహనసంకల్పలవలె మఱిభావింప నీ బ్రహ్మదండ
 నిహతులహారిక నీ నిస్తేజాలై రతెరిగిలముగ నిప్పు డగిరివృమసుర
 తే. వీరులకు సంభవించునొ నీ విబుధవరుల, చేత నీనాశకృత్యంబు నీ చేయఁబడెనొ
 తెలియకున్నది రక్షిసు నీ ద్వేషవలన, విగతవీర్యులు నై యిట్లనీ వెగటు గనిరొ.
 క. అనియిట్లు మనుమఁడొ బలి, దనుజుఁడు భాషింప నలఁడు నీ తనమది దానిఁ
 ఘనముగఁ జింతించి బలీంద్రునిఁ జూచి వచించె నపుడు నీ తోచినరీతిఁ 65
- క. గురుగిరులు కదలె విశ్వం, భర నిజసంస్థిలిని వదలె నీ వాధులు నడులుఁ

- నిరతము తుభయము లయ్యె ననుకు లపగతలేజ్జాలైరి సురవిజ్యేషి! 66
- లే. వేడివేలుపు పొడిచెడి వేళయందు, బూర్వము చెల్లు గాములుపోక యలని
నాశ్రయించునో యట్లై సుగంధి గూర్చి, చేరుచున్నది వరలక్ష్మిచిత్త మలర
క. దనుజేశ! యిట్టిహేతువు, ఘనమై వర్తించె దీని స గడువల్పముగా
మనమున నెంచకు తగవగు, బని వెను గావించులయుఁ స బటుయుక్తిమెయిన్
లే. ఆసురవరుఁ డైవప్రహ్లాదుఁ స దాహితుఁ, డైనబలితోడ నీరితి స నాన్ది వెనుక
నమరదేవుడు నా హరినాత్మఁ జేర్చి, మొదట భావనంబుఁ గావించిపిదప భక్తి
క పరమజనార్దనదేవుని, బరిపరివిధములనుఁ దలచి స వామనమూర్తిగా
బరికించె దేవజననీ, వరగర్భమునందు దైత్యులనుఁ డట్టిరతిగా 70
- నీ ఆవామనునికుక్షియందు మరుద్దేవగంధర్వవసురు ద్రగణము నాశ్వ
నేయులసాధ్యుల స నిశులవిశ్వంబుల ఘోరగాక్షుననాయకులను దిలిజ
జంభకుజంభ లోపర్ప గాసులఁ దనలేనయుఁ డై నవిరోచనుని బలీంద్ర
సరకుల బాణుని స నానాసురేశులఁ దనునాకసంబును స దహన వారి
- ఆ. పవనచిత్తకంధి స పగ్వరదీప్తిపద్మ, మములఁ బక్షితతుల స మనుజభూమి
విశ్వకరులకరుల స వివిధగ్రహప్రళా, పతులభవమునీంద్రపతులఁ గాంచి 71
- క కడువిస్తయపడి ప్రహ్లాదుఁడుమాయాజెంది యపుడె స దుష్టాసురనా
భుఁడు వైరోచనుఁ డగుబలి, జడదానవుతోడఁ బలికె స సంయములారా! 72
- లే వత్స! సకలంబుఁ గంటినేభావముండు, నిట్టి నిస్తేజ మీయొడఁగెందుకొఱకొ
పుట్టె మీకును దానినేపూర్ణముగను, దెలియఁజెప్పెద వినుమదిలేటపడును.
- వ. పాత్రా! దేవదేవుడును, విశ్వయోనియు జగదాద్యంతరహితుఁడును, జగ
దాద్యుఁడును, జన్మగహితుఁడును, శ్రేష్ఠుఁడును, వరదుఁడును, బరానరపరముఁ
డును, గార్యస్థితి నొసర్చుటకొఱకై యదితిగర్భస్థుఁ డైనవాఁడును, జగన్నా
భుఁడును, రాజరాజైనవాఁడును, ముఖ్యప్రవరుఁడును, నిరంజనుఁ దాదిమ
భావంతరహితుఁడును, మహాత్ముఁ డగువారి తా నొక్కఁడయ్యును నిజాంశం
బువలనఁ ద్రిభువనరాజ్యమును శచీపతికి నొసంగుటకై కశ్యపురాణికి సుతుఁడై
యవతరింపఁగలఁ డని పలికి వెండియు నతనిఁ గని యిట్లనియె 74

— ప్రహ్లాదుఁడు బలి దనుజలేఖోహని కారణముఁ జెప్పట. —

- క ఏవానిరూప ముక్కుఁడు, పాపకపురుషాతరుద్రపరమేష్ఠిముఖుల్
వావిరిఁజూతుకొయావను, దేవార్తజాఁ దార్తకళను స దిగ దైత్యేశా! 75
- నీ. ఎవ్వనిశ్రుతివిదు స లీక్షించి యుత్తుంగుఁగాఁ బల్కుచుండుగా స గలితకలుషు
లైనవాఁడెవ్వనియందు బ్రవేశించుచుండుకొ యెవ్వనిఁబొందినట్టి
పుణ్యులు క్రమృతఁబుట్టకండుకొయాద్యుఁడయి చెలంగుచు నుండుఁడట్టి వాసు
దేవుని గూర్చి నేఁ దివిరి మ్రొక్కెద సంద్రముననుండి నిత్యముఁ భువతరంగ

ఆ. చయము పుట్టుమాడ్కి 1 సకలభూతంబులే
వానియందె పుట్టి 1 ప్రళయమందు
లయముఁ గనునొ యట్టి 1 లక్ష్మీశ్వరున కేను
ఁడనం జొనర్తు 1 భక్తివిగుల

76

సీ. గంధంబుఁ గొనునట్టి 1 ఘ్రాణంబు స్పర్శముఁ దెలిసెడిచర్మంబు 1 దివ్యరసముఁ
గాంచెడినాలుక 1 కడఁగి రూపంబులఁ గనుఁగొనుకన్నులే 1 కమలనయను
నకు లేవొ యట్టి శ్రీనారాయణుఁడు యుక్తిచే వేదితప్రయఁజై 1 చెలఁగు నెపుడు
సకలేశుఁ డనఘుండు 1 సత్యచారిత్రుఁ డీశ్వరుఁడు తారుఁడు భవభయహరుఁడు

ఆ మరలనహరుఁ డనాదిసమధ్యఁ దాద్యం డజాఁ
డఖలలోకనాథుఁ 1 డక్షరుండు
వేదవేద్యుఁ డగుచు 1 వెలయు నాహరినాత్మఁ
డలఁచి మ్రొక్కువాఁడ 1 దైత్యనాథ!

77

ఉ సతత మెవండు విశ్వమునుఁ 1 దక్కఁగఁ దార్చి చలించునట్టి యీ
క్షితి నొకకోట నెత్తి వరగిక్తిర్తి వహించె నెవండు సర్వలో
కతలని సంహరించె లయకాలునికైవడి నీకుఁ డీద్యుఁ డా
తతబలుఁ డైవనాహరినిఁ 1 దద్దయు భక్తి నమస్కరించెదగ

78

తే స్వాంశమున గర్భమందుండి 1 భాసమానుఁ
డైన నెవ్వనిచే దిలిఁజాలి వీర్య
నాశమయ్యెనొ భవఁటునగకురారుఁ
డీశు డగు నాయనంతు నేనెలమిఁ గాలుతు

79

మ త్రోకోల లోకయోనియుఁ దాపస్తోత్రమగలోకుఁ డీమహనీయుఁడ
స్తోకసద్గుణశాలకశ్యోసమండరిమణిగర్భగుం
డై కడఁగి భవచ్ఛరీరబలాధిశోన్నతు లెల్లఁ దా
శ్రీకరం బగుఁడోడశాంశముఁ 1 జెంది చేకొనె దానవా!

80

— బలి హరినిఁ దిరస్కరించుట. —

క అనిపల్కెడి హ్రస్వాదునిఁ, గని నుడిచెను బలివిఘండు 1 కడుఁగోపమునం
గనులం దగ్నికణంబులు, పెనఁగొని ధగగాలుచుండ 1 భీషణగతితోన్

81

ఆ తాత! యెవనివలనఁ 1 దద్దయు మాకును
నేఁగి కలిగె నట్టి 1 జన్మఁ దెవండు
హరిని మించినట్టి 1 యసురేశ్వరులు నాకుఁ
గోట్లకొలఁది గలరు 1 కూర్చి వినుము

82

ఉ శంభుఁడు విప్రచిత్రియుఁ గు 1 జంభుఁడు దుర్జయుఁ డశ్వశీర్షుఁడుగ
జంభుఁడు భంగకారకుఁడు 1 సాహసుఁ డా శిలిదానవేళుఁడుగ

కుంభుడు కుంభుడు గురుర ఘోరవినేత్ర మహాహనులగా
రంభులు వీరు వెలియిన గాఢసులుందుగు కొండ బుద్ధులన్.

83

చ గురుబలవీర్యసంపదలః గూడినవారును భూమిభారము
బోరిబోరిదాల్చి శక్తులయి పాంపరి జెంచెడివీరియందు శ్రీ
హరి కొక వీరుఁడేభుజబలాలిశయంబుల నీడుకాఁడె నీ
వరిని నుతింప భర్తమగునా' ఘోరమా' దనుజాధినాయకా!

84

— ప్రహ్లాదుడు బలిని శపించుట. —

క మునులార యిట్లు నైరో, చని పలికిన విని మహానిశాచరవరుఁడై
పానరిన ప్రహ్లాదుండనె, వసజాతుని నిండచేయువాఁడగుబలిశోన్

85

సీ మనుమఁడా! నీయ్యుత్తమందాత్ముడును జ్ఞానరహితుఁడౌనపురియేరక్కసులకు
దొరయ్యెన్మో యిట్టి దుష్టదానవదైత్యపూగమ్ము నాశమ్ముఁబొందగలదు
వాసుదేవుడు మహాభాగుఁడశేఱుడు దేవదేవుడు జగద్రీప్తవిభుఁడు
దరుఁడగుహరియాదు బాపసంకల్పుశక్తవైలివినీవలె నరయ నెవఁడు

ఆ పలుకఁగలఁడు నీవు బాపించినట్టి యీ, దైత్యదానవులును నరదైత్యులు
దేవ సిద్ధసాధ్యునివ్యసప్రహ్లాక, స్థావరాంతరూపతతులు మఱియు

86

ఆ తరుసరివత్సహిద్రుతతవనసాగర, ద్వీపవిష్టవములు నీ దివ్యులతలు
పుట్టి గిట్టకుండఁ బొనరునే యి? యదం, శయునుఁ దలఁచి చూడ నదైత్యనాథ!

వ. వంద్యవందుఁ డగుపరమాత్ముని నివైత్యకాంశకలోద్భవములగు; నెవఁడు
నీవలె నిట్లు చెప్పనేర్పు? జ్ఞానశూన్యతయు, దుష్టబుద్ధియు, వృద్ధాజ్ఞోల్లంఘనం
బున జతచిత్తవృత్తియు, సకలదైత్యదానవలయాభిముఖుఁడ వగు నీయొకని
యందె సత్యంబుగ విలసిల్లుచున్న వని నుడిచి క్రన్నన నిట్లనియె

88

ఆ నీకుఁ దండ్రి యగుచునెగడు విరోచన, పాపదానవుండు నీ స్యగృహమందుఁ
గలిగె వాని శాపుడు నీ ఓంపారి నిండించు, నట్టివాఁడ వగుచు నలరు నిట్టి

89

క తనయుఁడు పుట్టుటచే నా, మన మతిదుఃఖాబ్ధియందు నీ మల్లడివడె నే
మని నీకుఁ జెప్పఁగలనో, ఘనముగ మోజుంచిచూడఁ గర్పరనాథా!

90

తే సకలసంపాదనవహనాశకుడు నగుచు, శౌరి రాజ్యలఁ దత్పాదసరసిజముల
యందు నేభక్తిరతుఁడనై నీ యలరుచుండ, నట్లు నీవేల వర్తింఁ నైతివకట!

క వనచూలికంట నన్న, తన్ను వధికిము కా దటంచుఁ నీ దగ నీలోకం
బనయము తలఁచుచు నుండును, గన నాస్రాణంబు శౌరికంటనుఁ బ్రియమై.

క పానరినది కాదు కాదని, గురుజాధను! నీ వెఱింగి నీ దర్పముతో నా
కు నగౌరవంబుఁ జేయక, వసజాతుని దూరుచున్నవాఁడవు పెలుచన్

93

ఆ నీకుఁ దండ్రి యగుచు నెగడు విరోచనుఁ
డతని కేనుఁ దండ్రి నగుదు నఖిల

లోకమునకు నాకు 1 లోకేశ్వరః జైననా

రాయఁబండు జనకుఁ 1 డగుచు నుండు.

94

క. గురు గురుగురుఁడై వెలసిన, హరియందే భూతివలన 1 పరిగర్హణముం
జారిఁజారి జేసితి వందునఁ, గర మైశ్వర్యంబు తొలఁగఁ 1 గలదిఁ నీకున్. 95

క. దనుజా! నీతండ్రికి నేఁ, గనగురుఁడ జనార్దనుండు 1 భువదేవుఁడు నా
వసమాలి నాకు గురుఁడై, పానరుఁ భవిమీఁద నెపుడు 1 పురుణింపంగన్ 96

క నిరుపాధిమఁడు నిరంజనుఁ, డరిమర్దనఁడు డు త్రయగర్భుఁడు దేవే
శ్వరుఁ డాదేవుఁడు మూఁడవ, గురుఁ డని చూడంగవలచె 1 కుత్సితచిత్తా! 97

సీ. ఈరితి నాకడ 1 నీవు జగద్గురునిందాకరుండవై 1 నెగడిచేసి
వలనఁ శ్రీనాథుని 1 వాంఛింప వైతివా తత్కారణంబునదైత్య నీకు
నేశాప మిచ్చెద 1 నిక్క మచ్యుతునింజయం దీవుపాగరున 1 నాడినట్టి
కలుకాత్మశీర్షంబుఁ 1 బట్టి చేదించిన దానికంటెను భూరిగరము కావ
ఆ భూతి లక్ష్మీ తొలఁగి 1 భువిపైన బడు నెట్లు, పరుఁడు శౌరికంట 1 భవసముద్ర
పాలకుండుకాఁడో, 1 పరువడి రాజ్యవి, చ్యుతునిగాను నిన్నుఁజూతు నట్లె

— అతి ప్రహ్లాదుఁ డే కుగ్గనట. —

తే. ఆనఘమతులార! యిట్లు ప్రహ్లాదుఁ డాడి

నట్టి కరినోక్తి నాలించి 1 యసురవిభుఁడు

సారె కభివంధన మొనర్చి 1 సన్నుతించి

పలికె నాతనిఁ గన్గొని 1 భయముతోడ

99

డి తాత! యనుగ్రహింపు మతి 1 దర్శితమోహముతో హతుండ నై

భ్యాతిగ నుండు నాపయిని 1 గాఢఘోష మొనర్చనేల నే

నీతటిశక్తి గర్వమున 1 నిట్టిదురుక్కులఁ బల్కితి న్నచా

పాతకుఁడ నిమోహహతః 1 బంధురచిత్తుఁడనైతిఁ బ్రోవుమా

100

క ధీరా! సురేశ! దుష్టా, చారుఁడ నై యిట్లు లేను 1 శపుడ నైతిగ

గురిమినట్లే శాపని, వారణము నొనర్చు టాపుఁబడు నీచేతగ

101

క. వరరాజ్యకీర్తిహానిం, ధరఁ బొంకంగల నటించుఁ 1 కలఁచి విపాదో

త్కరచిత్తుఁడ నగుదును మఱి, పారి నవినయశ్చతుఁడ నగుదుఁబుణ్యనిథానా!

సీ తాత వేటగునట్టి 1 త్రైలోక్యవిభవంబు పొందశక్యంబొనె 1 బుద్ధి నెంచ

సంసారమందు యుత్తత్యైన్చి భులు నైన భవ్యులుండుట దుర్లభమ్ము చూడఁ

గావున దానిని 1 గరుణించి యొసగుము నాయఁడు గ్రంథంబు చేయఁడగునో

తతభవతోపాగ్ని 1 దగ్ధుండ నై యిట్లు పరితపించుచు నున్న 1 వాఁడ నైతి

తే. ననఁగ బలితోడఁ బ్రహ్లాదుఁ 1 డాడె మరల

వత్స! కోపంబుతో నాకు 1 బహుళమోహ

మొదవె నందున జ్ఞానంబు ॥ చదరె దాని
వలన నిచ్చితి నిపుడె శాసనంబు నీకు

103

— శ్రవణాదు హరినవమ్యయందును బలిఁ జెప్పట —

క. దానవనాథా! యస్త, ద్దానము మోహంబుచేరె ॥ గడప విక్షిప్తం

లైనది కా శిటు లది పో, నానె రమానాథనిండఁగయిం దూహింపఁ

104

ఆ. ఘనుఁడు సర్వగుండు ॥ కమలామనోహరుఁ

డగుచు వెలయుచున్న ॥ హరినిఁ దెలిసి

కొన్నవాఁడ నగుచుఁ ॥ గోపంబుతోడ నె

వ్వని శపింతు దైత్యపాల! చెపుమ

105

క. నే నొసఁగినశాపము నీ, చే నలి భావ్యంబు నగుచు ॥ ఊలి నొచ్చారుగా

గాన విషాదము నాత్మను, మానుము నామాట వినుము ॥ మాటలిఁకేలా? 105

ఉ. గొప్పగుశాపముగా బడసి ॥ ఘోరభయంబును జెంగియుండి నీ

విప్పటినుండి దేవవిభుఁ ॥ డీశ్వరుఁ డచ్యుతుడైన శ్రీహరిగా

దప్పని భక్తితోఁ దలచి ॥ తార్చి వసించిఁ జూచి పేర్చితో

నప్పర మేళుఁ జేటు నిను , నంతట నిత్యమా దైత్యవల్లభా!

107

క. దేవేశుఁడు నీచే నిఁక, వావిరిఁ జొగడంగఁ దగినవాఁ డెట్లు శుభం

బీవసుధ నీకుఁ గలుగునొ, భావించి వచించినాఁడ ॥ భక్తిని బాత్రా!

108

క. అని యూఁజించి పలికిన, విని బలి తనదెందమందు ॥ విస్మయపడుచుగా

వనమాలినిఁ జింతించుచు, ననయము వర్తించుచుండ ॥ నతిభక్తిమెయిగా 109

తే. అనఘనుతులార! శౌరిచేసదిలి మిగుల

నధికకామసమృద్ధిద ॥ మైనవరముఁ

జొంది గురుకీర్తిశాలి యైపొసఁగఁ జక్రి,

గర్భమున బాహ్యవృద్ధినిఁ ॥ గాంచె నంతె

110

— వాకునమూర్తిజన్మక్రమము —

చ. పడియవమాసమందుఁ బ్రసవస్థిలికాలము రాఁగఁ గాంతిలో

సదయుఁడు మామనోహరుఁడుఁ ॥ జక్రియు నొహరి వామనాకృతిగా

జొడలుచుఁ గల్గె నాసలికిఁ ॥ బుణ్యులచిత్తము లుల్లసిల్లెఁ బ

ల్లుదమునఁ జొంగె వాద్ధులిలఁ ॥ బూర్ణ తరంగములాప్ప నత్తటిగా

111

తే. సర్వగీర్వాణనాథుఁడు ॥ సకలలోక

పరియు గోవిందుఁడును భగ ॥ వంతుఁ డైన

హరిజనించినచేళయం ॥ దదిలి సురులు

చేడ్కఁ జెలఁగుచు దుఃఖంబు ॥ విడిచి రపుడు.

112

చ పుకముగూఁగఁకుడు గలిగి సొంపునఁ బయ్యెన వీఁచె నింగి ధూ
 లిఁలతహీనమై తనరి లీల వెలింగెను సర్వభూతపే
 టిఁలమనీషధర్మమున స ఁవఁ జెలంగెను జూడ మానుష
 క్రకరశరీరసాధ్యసము స వాసెను వామనుఁ డుద్భవించుగఁ 119
 తే. సంభవించినిమాత్రన స చక్ర కప్పు, డబ్బయోనియు భగవంతుఁ డప్రమేయుఁ
 డఖిలలోపితామహుఁ డైననలున, జాతికి వ్రాదినల్క్రియ స బ్రహ్మ పాగడె

— త్రిప్ప వామనుని లోగడుట. —

సీ జయభివనాథార స జయమామనోహర జయసత్యసంచార స జయసుహరి
 జయవిజయాచ్యుత స జయహరీ జయసర్వగురువర జయధర్మ స గుణవిచార
 జయచహోన్నత జయ స జయ జగదనివృత్త్యుపమతత జయభూరిసారకలిత
 జయనిత్యకల్యాణ స జయభక్తిసంత్రాణ జయదయాసాగరి స జయసుధీర,
 తే జయసమగ్ర జయవ్యక్తసంస్థితేశ, జయసంస్థితవిజ్ఞాన స జయవిధాన
 జయసుర లీసమర్చిత స చరణయుగళ, కరుణలోడుత నన్నెలు స కనకచేల 110
 కి జ్ఞానజ్ఞేయాగ్ధంబుల, చే నలి నిశ్చితుఁ డి వగుచుఁ స జెన్నారెడి ల
 క్షీనాథ! నీవు జయమున, మానుగి ఎత్తింపు మెపుడు స మాన్యులు మెచ్చన్
 ఉత్సాహవృత్తము ధూరినకలవిప్లవేశ సధూతనాథు ఁగతా
 చారురత్నభరణచితసారభూషణాంచితా
 ఘోరకలుషదూర సర్వగురువర మహేశ్వరా
 వారివాహమనశరీర స వారణార్ధిసంహరా 117

క లోకలోకస్థితినిం, బ్రాకటముగఁ బ్రోచునట్టి సపార్థివ స నీవీ
 లోకమున జయముతో సు, శ్రీకరగతి వెలయు టోచ్చు స జేసెద వినుతిన్. 118

సీ. జయజయాఖిలభార స జయభక్తచందార సర్వభూణావాఁచారుహాస
 మహిమామధ్యాంతసమయ, జయసుజ్ఞానమయవగ్య, జయముత్తమాద్ధవిబుధ
 నిర్దేశ్యసంహీన స నిత్యహృష్టజయేశ, ముక్తికాముఁడయోగి స ముఖ్యనేవ్య
 సత్యశాంతదమా స సద్గుణభూషణ, జయసూక్ష్మదుర్జ్జయ స చారుగేయ

తే జయజగన్మల జయజగజ్జలవీర, జయసుసూక్ష్మాతీసూక్ష్మవిషాదరహిత
 జయమహాయోగినాయక స జయజలేంద్రి, యప్రభాకరకోటిసహస్ర లేఖ 119

క నిజమాయాయోగస్థితి, సుజనాఁధరణసర్ప స శోభనశయనా
 కుజనవిమూరాక్షరనిజ, భజనోత్సుక, భక్తజాలపాలననిపుణా! 120

క. ఒకకోట యగ్రవండున, సకలోర్విక దాల్చినట్టి స శౌరీ! జయమా
 సకలేశ పాపనాశా! సుకవీశా! నీకుజయము స ధ్మజం బొసఁగున్. 121

క మురహర! హిరణ్యకళిపుని, గురువత్సముఁ జిల్పించఁ స గురుతరకీర్తిగ
 స్ఫురణముఁ గన్ననృసింహా, కరము జయోస్తుతినిఁ జెంది స క్రాలుముశక్తిన్.

- క. మాయావామన పావన, మాయామయవిశ్వరూపమాధవశౌరీ
మాయాదూర జనార్దన, పాయక సతతంబు జయము | ఘాసీలు నీకున్ 123
- క. ఏయెడ వర్తించెడి నీ, మాయక గప్పంగఁబడుచు | మనుజునివలె ని
తొయమున నుండు నీకల, వేయివిధంబులను జయము | వెలయు రమేశా! 124
- క. బహురూపైకనిధీజయ, బహుశక్తివర్యపాపభంజన పుణ్యా
వహ నిర్వికారభావన, సహచర జయ నిర్విచార | సకలాధారి 125
- ఆ. భూరిపటువికారగపూర్ణ మాయోత్కర, వర్ధితాప్రమేయ | వాసుదేవ
పెంపుచెందు మింక | సొంపుతో నర్యేతి, విశ్వభారమెల్ల | వెడలఁజేయ 126
- క. ఈలోకమెల్ల నీచే, వాలాయము మేటిధర్మపద్ధతికలదై
లీలను శేషస్థితితో, జాలఁగఁ బెంపారవలయు | సకలచరిత్రా 127
- క. ఈశానోద్రాదిసురా, ధీశులు వటి నేను యోగిబృందము సత్వా
వేశులు వగుననకాది ము, నీశులు నినుఁ గానఁజాల | మెన్నటి కభవా! 128
- క. మాయాపటనంబీతుడ, వై యెపు డీలోకమందు | యత్నముతో నీ
వేయెడ నుండువు త్యము, మాయామయలోకనాథ! | మానాథ! హరి! 129
- నీ తద్దయు నీప్రసాదములేక చూచునె నిను నెవ్వఁడైనను | నిఖలచాధ
క్షితిమీఁడ నెవ్వని | చే నీవు పూజింపఁబడి సుప్రసన్నభావంబుతోడ
భాసిల్లెదవా యట్టివాఁడె నిక గాంచును చేప! పరుం డెట్లు | తివిరి నిన్నుఁ
గనుఁగొననేర్చు నాఁఘనతరనందీశ్వరేశ్వరేశానను | రేవేనినుతే
తే. పృథులలోచన వామనవిశ్వరూప, మొనసి యావిశ్వసంభవమునకు నీవు
పెంపుచెందుము నే నిన్ను | వేడ నెంత, వాడఁగరుణించి ప్రాప్తము | పద్మనాభ.
- శా. ఈరితి నిన్వనుతించఁగాఁబడి హృషీకేశుండు నౌ వామనా
కారస్వామి సరస్వతీశ్వరునితోఁ | గౌతూహలం బాత్మఁ బెం
పారక భావగభీరమై తనరుచుక | హర్షోన్మయాపూర్ణ
క్షీరమృగం బగువాక్యముక బలికె విస్తేరంబుఁ గావించుచుక. 131

— వామనుడు బ్రహ్మతో నింద్రునకు. ద్విభువనముల నిత్తు నని కలుగుట. —

- నీ. అనఘ! నీచేత నింద్రాదులచేతనుఁ గశ్యపుచేతనుఁ | గడఁగి మున్ను
వినుతుఁడనై తగుఁపెడకతో నీశ బీనాథునకును భువనత్రయంబు
నిడునట్టిపంతుంబు | నేఁజెసితిని వటిక్రన్నన నదితి న | న్నడిమిఁ బొగడ
హతకంటకంబు నై | యలరుఁ ద్రలోక్యంబుఁ నిడఁగల నింద్రున | కేనటంచుఁ
తే గశ్యపునిరాణితోడనుఁ | గౌతూకమునఁ, జెప్పితినిఁ దద్విధంబుఁగఁ | జేయఁగలను
నాకపతిలోకనాథుఁడైనలఁజెలంగఁ, గలఁడు చెప్పితి నిజ మిదికనుఁడుమీరు.
- క. అని వాషనుండు కలికన, విని వేడుకనొంది రఖిలవిబుధులు పిదక

- వనజాసనుండు కృష్ణా, జనము నిద్రా శౌరి కపుడు 1 చిత్తంబలరగ 133
- క. భగవంతుఁ డగుబృహస్పతి, సగుణాకారంబుతోడఁ 1 జరియించెడి యా
జగదీశ్వరునకు జందెము, నగణిత మగుభక్తితోడ 1 నర్పించె మునీ! 134
- తే బ్రహ్మసుతుఁ డౌమరీచి నా1రాయణునకు
నిచ్చెఁ బాలాశదండంబు 1 నెలమివారి
పూర్ణ మగుకుండికిను ముద్రమున వసిష్ఠ
సంయమి యొసంగె వామన1స్వామి కపుడు 135
- క. ఆంగిరసుం డాచక్రీఁ, తొంగి యొసంగె నంబరంబుఁ 1 తొలుపగుకుశలగ
రంగుఁగ నొంగెగె బులహంబుఁడ, భంగాసన మాపుల స్త్యవరముని యిచ్చెన్. 136
- క. ప్రణవోచ్చారణగురుభూ, షణు లగుదేవతలు సాంఖ్యసద్యోగోక్తుల్
గణనార్హస్థిలశాస్త్రము, లణిమాదులు తొలిచియుండె 1 నాహరి సంతన్ 137
- తే అఖిలదేవమయుండు మా1యావటుండు
జటియు నైనట్టి మాధవస్వామి గొడుగు
గుండికినుదండమునుఁ బూని 1 గండు మిగిలి
పోయి బలిదానవాధ్వర 1 భూమిఁ జేర. 138
- క. ఏయేభూస్థలములలో, శ్రీయుతుఁడు పదమ్ము పెట్టి 1 చెలువునఁ జనె నా
తోయమునఁ బుడమిగిల్తము, నాయాచోటులను గనియె 1 నలపీడితయై. 139
- చ జడగతితోడ వామనుఁడు 1 సంతసమొందుచు మెల్లమెల్లఁగా
నడుచుచు నద్రిసాగర వసనప్రకటావని నెల్ల శక్తితో
వడిఁజలియించఁజేసె సురసేనండుఁడు నౌ గురుఁ డంత మార్గముగ
గడుఁ దముఁజూపసాంగె మహి 1 గౌతుక మొప్పుచు నుండ నాయెడగ. 140
- క. కాలాత్ముఁ డైనశ్రీహరి,లీలాగతి జగతియందు 1 లీల నోవగ
లీలావిరోధమునకై, వాలాయము సంచరించు 1 వైఖరితోఁచెగ 141
- ఆ. మేటిసర్పమగుచు 1 మించినశేషుండు,బలిభవంబు విడిచి 1 వచ్చి దేవ
దేవుఁడైన వాసుదేవునకునుఁ దోడు, పాటుచూపె భక్తి 1 పరిధివల్ల 142
- ఆ. పన్నుగేశ్వరుండు 1 బలిసద్దముననుండి, వెడలివచ్చినట్టి 1 పృథ్వి కపుడు
కలిగె సుప్రసిద్ధి గాన తద్దర్శన, మహిభయంబుఁ బాపు 1 ననఘులార! 143
- ఉ ఆంజట స్వాఽర్యతపనాన్వితసంతుభితావనిగఁడుశో
వంతుఁడు నౌ బలీశ్వరుఁడు 1 వావిరిఁ గన్గొని సర్వవిద్యలగ
మంతువహించు శుక్రుఁ గని 1 మన్ననచేసి విసమ్రపాణియై
పంతుగ మ్రొక్కి పల్కి మడి 1 బల్లలు వింత జనింపుచుండఁగగ 144
- సీ. ఆచార్య! నిగదాన1నాభియులేంబు నై క్రాలుచుండినధూమి 1 కలఁతఁజెందె

జేనివలనజ్వలత్రేతాగ్ను లాసురసంవిభాగంబుల సంగ్రహింప
నొల్లకున్నవటంచు సుకుభేదమున నాడ విపులాత్ముడును వేదవిదుడు నైన
కావ్యుఁ డంతటఁ బెద్దకాలంబు భ్యానించి పలికె దైత్యకుండఁ బలిని గాంచి
ఆ విశ్వకారణుండు స విశ్వేశు డగుహరి, పుణ్యుఁ డెనశశ్యపుని నిశాంత
మందుఁ బుట్టె వామనాకారమున మహా, దీప్తి గిక్కులందుఁ స చేరిల్ల. 145

— ౧౮ బలి శుక్రుఁడు వామనురాక చెప్పుట. —

మ పరమాత్ముండును సుస్థిరుండు నగుచుఁ స భాసిల్లు నాశౌరి యీ
తరుణం బందుఁ ద్వదధ్వరంబునకు నిత్యప్రాభవోత్పన్న చే
తరహి న్వచ్చుచు నున్నవాఁడు నిజ మాదై ల్యైరివిన్యస్తన
చ్చరణక్షేపముఁజేసి యీధరణికిఁ స సంధిలై దుఃఖం బొగిన్ 146

క కులగిరులు తిరుగఁజొచ్చెన్, గలతఁగ బెంపారసాగెఁ స గండులు బెడఁగై
మలఁగఁజేసెను వీర్యము, నిలఁగల్గదె త్యులకు దానవేత్వర కంఠ 147

తే సకలభూతాధిపతియునీశ్వరుండునగుచు
వాసిఁగనిసాంపుఁజెందునీ వామనేశుఁ
దాల్చి నసమర్థ యగుచుండుఁధరణియపుగు
దానవేత్వర! సత్యముఁతలఁచిచూడ 148

వ సురాసురగంధర్వయక్షరాక్షసఃక్షిముతం బగుక్షితి సతత మితనిచే ధరింపఁబడు
చున్నది జలాగ్నిపవనాకాశవేదనరమహాసురనికరమును విశ్వంధర వహించుచు
న్నది భార్యభారకభావముల నెట్టిజగత్తు పీడింపఁబడెనట్లు భవనప్రదుఁ డగు
మాయావామనున కీభాల్లి దుస్వజ యైయుండుఁ, దత్సన్నిభానమునఁబండి
దేవోత్తము లిపుడు భాగవారు లైరి త్రేతాగ్ను లిట్ల దైత్యభాగములఁ గై
కొనిన వయ్యో ననిభార్గవం దాడిన విని హృష్టరోమాంగుడై బలిచక్రవర్తి
శుక్రునకిట్లనియె 149

డి భూసురవర్య! మత్సవనభూమికి యజ్ఞవిభండు నైన శ్రీ
వాసుండు తానె సత్కరుణవచ్చిన నాకధికుండు నైన వాఁ
డీ సకలలోర్విలో నరయ స న్కడలేడు విశేషపుణ్యముం
జేసినవాఁడ నాదు మఱి స శ్రేష్ఠుఁడ ధన్యుఁడ నాదుఁ జూడఁగన్ 150

మ. నిరతోద్యుక్తులు నైన యోగివరులే స నిత్యశ్రవణ జూడ సు
స్థిరచి త్తంబులఁ గోరుచుండురొ దయాసంధుండు నిగ్నాశు దుఁ
బరమాత్ముండును మేటిభాగ్యుండు జగద్భారుండునా నా వ హా
పురుషుండీయెడ రాగలంబొ డయనా స పుణ్యాధ్వరంబు గనన్ 151

క. ఆర్యా! నాచే నిపు డే, కార్యము చేయంగఁదగునా స కరుణామతి నా
కార్యముఁ బలుకుము చెచ్చెఱ, నార్యులు నిను మెచ్చుచుండ స నరిహర్షమునన్.

మ మునులారా! బలిదానపుం డిటుల సమ్రాజంబుతోఁబల్కుఁ గ్ర
న్నన భాషించెను శుక్రుఁ డాఘనునితోఁగన క్తంచరేశా! సురల
ఘనుఁడౌ దేవుఁడె సాక్షిగా నవనభాగప్రాప్తి యాచింతు రీ
దనుజవ్రాతము దానిఁబొందునటు తాగిర్పర్యంబునక జేయనా. 153

ఆ సత్యసంఘః డగుచు సరవి నీతఁడు సిరి, పాలనం బొనర్చి ప్రాశ్నినల్ల
విడుచుదానిఁ దుదచు విడువక భక్షించు, దానె రాద్రవృత్తి దనుజనాథ!

తే. అసుర నీచేత వంచితులైరి సురలు
మేర దృశ్యక విషుండు మెఱయుచుండుఁ
దివిరి దీనినిఁ జక్కిఁగఁ దెలిసి చిత్ర
గతముఁ గావింప నగుచుండుఁ గడిమి నిపుడు 155

సీ కృతశ్రుత్య దును మహాకీర్తి కాముఁడు దేవకార్యకరుండు నై స్రావనట్టి
వాచ నుచు స్వల్పవస్తు విచ్చుటయందు బ్రతివహించుట సాడికాదు
సరని జెప్పందగు సాధువాక్యము నొ సుత్రయోచనమునై సొంపునొందు
దేవభూత్యమై సద్గతంబునై యాచించువాఁడునై యలరువిష్ణుఁ
ఆ జగ్గెయ నెమ్మఁ సబ్బభువాంశతోఁగోర, దేవ నీకు నొసఁగు దివ్యశక్తి
నాకు లేదటంచు నలినేతఁడునితోడఁ, బలుకఁదగును నీవు సభవ్యచరిత! 156

క. మునులారా! యిట్లు శుక్రుఁడు, జనిఁగొని బోధింప దైత్య సలియాబలి క్ర
న్ననఁ బల్కె దైత్యగురునిక, గని నయ భయ విషయవచన సలితుండగుచున్.

— ఇది శుక్రుఁడొ వాడునకు దాన మిచ్చెదనని చెప్పట. —

మ అనఘా! నే బరయాచితుం నగుచుకయత్నంబునో లేదటం
చని యేతరునఁ జెప్పడుక సకల పాపాలిక్రతాశుండు పా
వనజేవేశుఁడు దివ్యలేజుఁడు జగద్భూరుండు నొ చక్రినిక
గనిలేదయ్య! యటంచు జెప్పఁగలనే సకల బె యూహించగన్ 158

తే సరవి నానావ్రతోపవాసములనెట్టి
శారసంప్రీతి నొందునా సంతతంబు
విభఁడు గోవిందుడైన శ్రీ సవిష్ణుడాత్మ
హస్తమునుఁ జూచి సంతోష సమావహిల్ల. 159

క. దనుజేశ! నాకు నిమ్మని, ననుఁ గని భాషింపఁగలిగినదానిని మం
చినమేటివిభవమున్న దె, ఘనతర వగుకీర్తి కాదె సక్రవ్యాదగుదా! 160

ఉ. శౌచగుణాబులుక గలిగి సజనులే హరితుష్కై సదా
లోచనకల్గ జన్మముల సలోలతఁ దారొనఁగించుచుండు రా
ధీపతుకుండు నైన హరి సెంపున మత్సవనంబుఁ జేరినక
జూచి యొసంగు మీవనుచు సొంపునఁ బల్కినఁ జాలు భార్గవా! 161

ఆ. ఏది కత్తమగుచు ! నెసఁగు నాచే దాని, భావ మలర జక్రపాలిఁ గొనిన
నది సుకర్త మగుచు ! నలరు నాతపమతి, సాధుకృతము నగును ! జగతిలోన 162

ఉ. శ్రీదయితుండు కేశపుఁడు, శ్రీకరుఁడౌ పరమేశుఁ గూర్చి నే
నాదట లేక లేదనుచు ! నక్కట! యెట్లు వచింపనేర్తు నీ
వాదము చాలుఁ జేయఁగలఁ ! బ్రాణవిनाశము నిక్కమంతటా
లేదనుకల్ప మెక్కడను ! లే కిలఁబోవును నాకు భార్గవా! 163

చ. క్రతుపతి యౌ జనార్దనుఁడు ! కాతుఁడై చనుదెంచి ప్రేమ నీ
క్రతువున నన్ను ని మ్మనుచు ! గ్రన్ననఁ బల్కిన నేను దన్వనో
గత మగుటోర్కెఁ దీర్తు నిట ! గ్రక్కున పండియ మేమిలేదు స
మ్మతిని వచించితి న్నిజము ! మాన్యులు మేలని యొంచుచూడఁగఁ. 164

శా. ఆగోవిందుఁడు వచ్చి నిల్చి తమి న ! న్నాసించి యిమ్మంచుబల్
రాగాదూశినిఁ బల్కినేని నిజమూర్ధం దైన నేమైన నా
భోగాధీశునికే నిడఁ గలను సప్తాదంబుతో నీయెడఁ
భోగాధీకృత దీనికన్నఁ గలదే ! బుద్ధి నివచించినఁ 165

సీ. దానవాచార్య! సంకతము యాచిం చెడువారికి లేదని ! పలుక నెపుడు
నాశములేనట్టి ! నారాయణుఁడు రాఁగ నరసిలేదని యెట్లు ! రాడఁగలను
దానంబు బాధకుఁ ! దావలం బగుచుండు నది ధీరులకు శ్లాఘ్య ! మగుచునుండు
నేదాన మిలలోన ! నెట్టికష్టము లేనిదై విలసిల్లునొ ! యట్టిదాన

ఆ మంగబలమువంటి ! దనిచెప్పఁ బడునాడు
రాజ్యమండు విత్తరహితుఁ దైన
వాఁడు తేవులుఁ గొనినవాఁడు దరిదుఁదై
వెలయువాఁడు లేడు ! వెదకిచూడ 166

తే భీతుఁ దైనట్టివాఁడును ! బృథులభూష
వర్తితుఁడు నై చెలంగెడువాఁడు సుర
సారహితుఁడు నగునట్టి ! జనుఁడు లేడు
మఱియు నారాజ్యమందున ! మాన్యచరిత! 167

తే ఓమహాభాగ! తృప్తితో ! నొనరి తుష్టి
కలిగి హృష్టతతో నొప్పి ! క్రాలుచుండు
సకలమానవనికరము ! సతతమేనుఁ
దాన సుఖనై మెలంగుడు ! ధాత్రియండు. 168

వ మునిశార్దూరా! నాకెట్లు దానఫలంబు నుపదేశించితివా నేనట్ల విశిష్టదానఫలంబు
బొందితి నిపు డీబీజశ్రేష్ఠ మగుదానబీజము వ్యర్థంబయిన నీక మహాపాత్రుఁ

డగుజవార్తనునియం దది నాచే నెట్లు పొందింపబడినదగు నా కది సమకూడె
నేని వేలుపులు సంతృప్తులగుదురు. నాయందలి యనుగ్రహమువలనఁ బరుఁడు
కాని హరిజన్మమున నారాధితుండగు నిజము తదారాధనమున నాగోవిందుఁడు
తుష్టికొండఁగలఁడు సంతియములేదు తద్దర్శనము నాకు నుపకారియగు నట్లా
హరి హర్నితుఁడుకాక కోపమున వచ్చి దేవభాగనిరోధకుఁడ నగునన్నుఁ జంపఁ
గమకించెనేని హరివలనఁ గలుగుమృతి కొనియాడఁదగినదగు నాహృషీకేతుఁడు
ననుఁ జంపుట కెట్లు రాఁగలఁడు? మునిశ్రేష్ఠా! దీని నీ వెఱింగి జగన్నాథుఁ
డగునారాయణుఁడు సముపస్థితుఁ డగుచుండ దాన విఘ్నపరుఁడ వయిన నీచేత
నాలోచింపఁదగినది కాదే యని భాషించుటలే

169

— వామనదేవుఁడు బలియజ్ఞకాల కేతించుట —

క. మునులార! విను డు నుడివెన, వనజవశేషుఁడు నైన ॥ వామనుఁ డంత
మునిగీష్మలసుగయుతుఁ డై, దనుజేశుని యజ్ఞభూమి ॥ దరియం జొచ్చెన్ ॥ 70

క. వనమాలి రాకడం దమిఁ, గని స్వీయపురోహితుండు ॥ ఘనుఁడగు నాథు
క్రునితోడ మరల బలివిభుఁ, డనె విజ్ఞులు సంతసింప ॥ నలిహర్షముతోన్ ॥ 71

వ. మహాత్మా! శ్రీహరి యేకారణమున నను యాచింప నాత్మ నెంచినచ్చె? నాహరి
సకలచేతస్సాక్షిఁడు సకలభూతమయుండును చింత్యుఁడు నైయుండి మాయా
వామనరూపియై నాగృహంబున కెట్లేఱెంచె నని పలుకునెడ ॥ 72

లే యజ్ఞవాటంబుఁ జేరినహరినిఁ గాంచి, దర్శనభావంబువలనఁ దగ్ధాంఠివలన
విగతపీడ్యులు నై దైత్యవిభులు కలఁతఁ, జెంది రాలోనఁ దాపసశ్రేష్ఠులలర

నీ గాధిపుత్ర వసిష్ఠగర్భాదు లగుమునుల్లతీకొండ తైవట్టి ॥ మానివదులు
సవనంబునందుండి ॥ జడిసిరి బలి తనపుట్టుక సఫలమై ॥ పొనరె ననుచుఁ
దలఁచె. బిమ్మటఁ గలంఠెనుఁ జెందియున్నట్టి మనుజుఁ డొక్కండైనమాటలాడ
కుండి వేత్తేలుఁగా ॥ నురుభక్తి నర్పించె ॥ దేవదేవేశునిఁ ॥ నివిరి పిదప

ఆ దేవదేవవిభుఁడు ॥ దివ్యవామనరూప, ధనుఁడు నైన శౌరి ॥ తాపసులను
నమ్ముఁ డైనబలిని ॥ నలియజ్ఞకర్తాధి, కారయుతులయతులఁ ॥ గాంచి మఱియు

చ. ధనికుల యాజకాధ్వరసదస్యసవాగ్నులఁ గాంచి వేర్కొనగా
విని సవనస్థులైనమునిగీష్మపులు సభ్యులు సర్వపాత్రుఁడై
తనరెడువామనేశ్వరుని ॥ దర్శనమే వినులించి మేలుమే
లనుచు వచించి రంక అుపలాపనచేయుచుఁ బల్కి రాఁడుడన్ ॥ 75

ఉ. ఆదనుజేశుఁ డంతఁ బులఁ కాంకితగాత్రుఁడు నై కరంబునగా
మోదముతోడ నర్హ్యవరముం గొని శ్రీహరిఁ బూజచేసి ని

క్షేపితః జెంది సంస్తుతినిఁ ॥ గీర్తితభక్తి నొనర్చి మించి త

త్వాదములందు శీర్షమునుఁ ॥ దాకొనఁజేయుచు మ్రొక్కి యిట్లనెన్ 176

క వడుగా! యువ్వఁడ చెవ్వరి! బుడుతవా! తావేది నీకుఁ ॥ బురుణింపుమునీ
నడవడికఁ జూడ వెడఁచా, కడలేరెను నేఁడు నాదుఁక్రతువుగులంబున్ 177

క శ్రీరమణీవరశిష్టా, చార కృపాభాగభూరిసత్యవిహ! ॥
నీరాకను నాజన్మము, భారణి సగులంబు నయ్యె ॥ భన్యుఁడ నైతిన్ 178

మ వరరత్నంబులూ కన్యలూ గృహములూ ॥ వస్త్రంబులూ గోవులూ
కరులూ మాడలూ మేడలూ వసుములూ ॥ గ్రామంబులూ సొమ్ములూ
హరులూ దివ్యరథంబులూ కనకశిష్టార్థాభులూ భూములూ
ధరణీభాగమొ కాక యే మడిగెదా ॥ భన్యాత్మగణ్యా! తమిన్ 179

క. ఆనఘా! విను నీకేయది, మనసున తెన యగునా దాని ॥ మమతః దలిర్పగా
మనసార నిడద నియ్యఁడ, గొనిననుఁ బాలించుటాఁపుగురుదయతోడన్ 180

వ ఇట్లు నిలింపవైరి తెంపువెంపుసొంపున నింపుగఁ బలికిని విని హర్షించి భగవంతుఁ
డైనవామనుఁడు ప్రమోదగర్భితములును సస్థితగంధీరములు నగుమాటలతో
ని ట్లనియె 181

క. పావకళరణార్థంబున, కై వసుధఁ బదత్రయము ॥ సలిహర్షముతో
భావించి నాకు నొసఁగుము, భూవర! సత్కర్త వచ్చుఁ ॥ బుణ్యము కలుఁగున్.

ఆ. ఒంటివాడఁగాన ॥ నొకటిరెండిడుగుల, మేర పుడమిచాలు ॥ గోరినట్టి
వారి కిడుము రత్నవసుధాదులనుఁ జేర్చి, దానతోషసాంద్ర ॥ దానవేంద్ర.

సీ. మునులార! వామనసమూర్తి యిక్కెవడి భాషింప నాలించి ॥ బలివిభుండు
ఁలికె నచ్యుత! మూఁడుసదములచే నెట్లు యోజింపనీకుఁ బ్రయోజనంబు
వఱులును శతలక్షసదమాత్రమైనను యాచింప నగునని ॥ యసురవిభుఁడు
చెప్పిన విని నవ్వి ॥ శ్రీకుఁడు పలికెను, దానవేశ్వర పదత్రయముఁ గోరి

తే. నేఁ గృతార్థుఁడ నైతిని ॥ నిజము చాలు
నఖిలవిత్తాదులనుఁ బరయాచకులకు
నిచ్చ మున్నట్టి లీరున ॥ నిమ్మ నీకు
దానిచే మోక్ష మొనఁగూడు ॥ భరను మిగుల. 184

వ ఆని యవ్మానవకుండు పలికిని గృహమేధి యిట్లనియె. 185

మ. వసుధాభాగము వేడితో యువతుల ॥ న్వాంఛించితో వేడ్కతో
వసునాగాశ్వమణిప్రవాళజగదీశ్వర్తాదుల ॥ గోరితో
పసిబాలుండవు కోరనేరవు మహాభాగ్యంబు నాచెంత సొం
తెనలారా గని కొంచె మి మ్మనుచు నీ ॥ వెట్లార్తభావించితో.

వ. అనిన మొగంబునఁ జిటునగవు నిగనిగఁగుల్కు మాయామాణవకుఁడు బాణజని
కున కి ట్లనియె 187

ఉ. దానవనాథ! నా కివుడు 1 దండ మొ ముంజియె యాతపత్ర మో
మానిత మైనకుండియె 1 మానగు నీభువనాశ్వవి త్తముల్
మానిను లేల భూషణవిమానము లేల పదత్రయంబు స
మ్మాన మొనర్చి యిచ్చుటయె 1 మంచి, మేకు వాసంగిన ట్లగు 188

తే ఇట్లు పలికెడు సర్వేశ్వర శేఖుఁడైన
వామనునిమాట లాలించి 1 బలివిభిండు
మోద మొప్ప బదత్రయమును నొసంగె
శ్రీశునకు దివ్యసత్కృపావేళునకును 189

క. బలిద త్తజలము కరమున, సలలితగతిఁబడిన జూచి 1 సంతసపడి స
భ్యులుఁ చూచుచుండఁ గడిమి, వలనుఁగ నావామనుండ 1 వామనతనుఁడై

— వామనమూర్తి దశరూపంబు భంగుట —

శా ఇంతింతై పరికింపఁగాఁ బుడమిపై నని తై ప్రభోత్కర్షచే
నంతై పుష్కరపీఠిమీఁదఁ దమినల్లంతై నిశాధీశుపై
నంతై సూర్యునికంతయై ద్రువునిపై 1 నంతై మహలోకమం
దంతై దివ్యపదోన్నతుం డగుచు 1 బ్రహ్మాండంతగుండై వెస 191

తే మానివరులార! వినుఁడు శ్రీమాధవుండు
పద్మలోచనుఁ డగునట్టి 1 వామనుండు
నిఖిలదేవమయంబు నై 1 నెగడు విశ్వ
రూపమును జూపెఁ జెప్పెద 1 రూఢిదాని 192

వ. ఇట్లు కేశవుండు త్రిగుణమయం బగువిశ్వాకారంబుఁ దార్చి విశ్వంబును గగ
నంబును నాకతలంబును భువనాశాఖాగంబులును సకలంబునుఁ దానై కలసి
మెలసి భూలోకంబు నలిక్రమించి భువర్లోకంబుఁ దాటి సువర్లోకంబునకుఁ
బొడవై మహర్లోకంబుఁ దలఁకడచి జనలోకమున కుచ్చయిండ్లై తపోలోక
మునకు మీఁదై సత్యవిష్ణుపమునకంటె నొన్నత్యమును వహించి బ్రహ్మాండ
ముల నిండి మహాదేహుండై నయనంబులఁ జంద్రసూర్యులును, శిర్షంబున
స్వర్గంబును, బాదంబుల భూమియు, బాహంగుభులఁ బిశాచంబులును, గరాం
గుభుల గుహ్యకులును, జానువుల విశ్వేదేవులును, జంఘుల సమరోత్తము లగు
సాధ్యులు, నంగంబుల నచ్చరోదేవతలును, దృష్టి నఖిలనక్షత్రములును, కేశ
ముల సూర్యకిరణములును, దారకల రోమకూపములును, రోమముల మహ
ాబును, గరముల విక్రములును, శెవులం దిగివ్వనులును, ఘ్రాణంబున నలి

బలుఁ డగుపవనుఁడును, బ్రసాదంబున జంధ్రుండును, మనసున ధర్మంబును, వాక్కున సత్యంబును, జిహ్వాయందు వాగ్దేవియు, గంఠంబున దేవమాత యగునదిలియు, బలంబున విద్యలును, మైత్రంబున స్వర్ణద్వారమును, గను బొమలం దవ్వెల్లపూఁపులును, ముఖంబున వహ్నియు, వృషణంబుల బ్రజా పతులును, హృదయంబున బరమేష్ఠియు, బుంధ్వమునఁ గళ్యపమునియు, బృష్ఠంబున నవ్వవసువులును, సకలసంధుల మరుద్గణంబును, వక్షస్థలంబున నేకాదశ రుద్రులును, దైర్ఘ్యంబున మహార్ణవంబులును, గుహినిం గంధర్వులును, గటి తటంబున రమామేఘాకాంతిధృతినిర్వవిద్యలును, దేజస్సునఁ దపోమహాత్ము లును, శరీరకుతుల నధికబలు లగుదేవతలు, గాంక్షం బతుబంధా గ్రజన్తచేష్టి తములును గలవాఁడై శింఖచక్రగదాశార్ఙ్గదండఖడ్గాక్షయశరతూణిరచాహ

విరాజితుఁడును, గిరిటమకరకుండల కేయూరహారకౌస్తుభమణివనమాలాంబర కంకణవిభ్రాజితుండును, నసమానతేజోవిలసితుఁడును, సునందనాదిపరిచరవా హినీవృతుండునై బ్రహ్మాంగంబు తనమేని కప్పలైజంగున నుండు విజృంభించునెడ

నీ గురుబలు లైనట్టి ఘోరదైత్యేంద్రులు దేవమయంబునై 1 తేజరిల్లు తదివృష్ణరూపంబు 1 కర్పించి కహనునిఁగన్న పతులరీతిః 1 గదలఁజాల కుండి రంతట రాక్షసోత్తముఁ డగుచితురుఁడు కోపమున లేచిరూక్షనయనుఁ డై రెండుకోటల 1 నాకేశపునిచరణాంగుష్ఠమునుబట్టి 1 నాగ్రహించి
 ఆ. చక్రి వానిమెడను 1 జరణాంగుళంబునఁ, దునిమి మించి సర్వద్రుష్టదైత్య దానవులనుఁ జంపి 1 థారణి నంతట, నిండి వెలిఁగె నంత 1 నేర్పుమిగుల. 194

చ. సురపరిపాలనక్రియను 1 సొంపిలుచక్రికి జంధ్రభాస్కరుల్ ధరణిని మించిపోవుతేఁ 1 దద్దయుఁ గన్గొన వీక్షసంస్థులై పరఁగుచు వెల్లి రంతట నభంబును దాటఁగ సక్తిదేశముగ గరకరిఁబొంది రందువయిఁ 1 గ్రాలినజానుగు లైరి చెచ్చెట. 195

చ. సరవి నురుక్రముండు నగుశౌరి సనుత్తము నాక్రమించి భీ కరు లగుదైత్యులగ దునిమి 1 శాతుకి యై భువనత్రయంబు ని ర్జరపతి కిచ్చి విస్తృతధరాస్థలిగ దగఁగ్రిందఁ బొందికగ బరఁగు రసాతలంబు నిడఁ 1 బాలిని దానవచక్రవర్తికిన్. 196

— వామనమూర్తి బలిని పాశాలయం దుండుదుని చెప్పుట —

క. సుగుణాధ్యుడు ప్రభవిష్టుఁడు, ఖగవాహనుఁ డఖిలనాథ 1 గణపతి యగు శ్రీ భగవానుఁ డంత బలివిభు సుగమస్థిలిఁ జూచి పల్లిక 1 సొంపెసలారగ. 197

తే దైత్యనాయక! నీచేత 1 దత్తమైనబలము నేఁ గొన్న హేతువు 1 వలన నీకుఁ గల్పపరిమాణనీచితకాల మొనరఁ, గలదు విను మింకఁ జెప్పవఁ 1 గౌతుకమున

- క. వైవస్వతమనుకాలము, పోవఁగ సావర్ణిమనువు 1 పాడమినవేళ
జేవరలకు నీ వధిపుడ, వై వాసిగ గాంచఁగలవు 1 భాస్వతీర్తి 199
- తే. అసురనాయక! నేదొల్లి 1 యధికభక్తి
నర్పితుఁడ నైతి సురలచే 1 నందువలనఁ
బగచసక్తియుగముల 1 వఱకు నీదు
రాజ్య మొస గితి నిర్జర 1 రాజున కిట 200
- క. ఏవారు రిపులొ సురలతి, కావైరులు ధాత్రిపై నియంత్రులు స
ద్యావులు నగుదురు నాచే, వావిరి నిఁకిమిఁడ దైత్యవర యోజంపఁ. 201
- క. దనుజేశ! సురల మగుచుగ, బొనరెడి పాతాళలోకమున మద్యచనం
బునుఁ గొని యానతి మిఱఱక, ఘనతగ వర్తించుచుండు 1 ఘనయశ మలరగ
- సీ. ప్రాసాదశతముల 1 భాసిల్లి ప్రోత్సల్లపంకజకాసారబహుళవృక్ష
శుద్ధసరి త్లటశోభిత మగునట్టి పాతాళభూమినిఁ 1 బరమగంధ
సహితుఁడవును రూపసంపన్నుఁడవు భర్త రత్నరుభూషణరాజితుఁడవు
చందనస్పర్ధిగఁచారుగాత్రుండవు గానన్యత్యాసంపగ్ధాతోమ,
- తే. భరితచిత్తుండవై శరభామినీయు,తుండవై విప్రనిర్జరస్తోమమునకు
బాధ యొనరింప కి చెంతివఱకు నుండు,వంతర్యంత మతిభోగ మనుభవింపు
- చ. ఎపు డమరాగ్రజన్మలకు 1 నీవు విరోధమునీయ నెంతువో
కపటమనంబుతో నపుడె 1 గ్రక్కునఁ ద్రాళ్లకుఁ జిక్కి సృక్కి డు!
భవుగతి నొంది వేసటనుఁ 1 గ్రాలుచు దారుణదర్శకుండ వై
చపలత నొండఁ గాఁగలవు 1 సత్యము దానవదైత్యశేఖరా! 204
- క. వనమాలి యిట్లుఁదరిసి, విని తహతహఁడుచు దైత్యవిభుఁ డాశోరిగ
గని కేల్తాగిచి వచించెను, వనజోదరసద్విచార! 1 భావవిదూరా! 205
- క. పాతాళంబున నశనము,చేతఃప్రీతిదము నగుచుఁ 1 జలఁగడిభోగం
వారతసర్క్రియలేగతి, చేతను సమకూరు నాకు! జింతింపంగఁ 206
- అ. అనఘ దానివలన 1 నాప్యాఱితుఁడఁ గాక, భక్తితోడ నెపుడుభావమండు
దలఁతు నిన్నటంచు 1 దానవేతుఁడు వేడ, నాలకించి శ్రీకుఁడనియ మరల.
- క. క్రవ్యాదనాథ! సరతము, దివ్యాన్నము నిత్యభోగితృప్తియు నట నీ
కవ్యవహితమై పొనరుగ, గ్రవ్యాదులు యుష్మదాజ్ఞ 1 గ్రాలుదు రోరిగ. 208
- సీ. అవిధిద త్తంబులై 1 యలరుదానంబులు విప్రనిహీనమై 1 వెలయు శ్రాద్ధ
ములు గతశ్రద్ధతో 1 మొనయు హులంబు లడఁగిలైన యధ్వరము లవిధి

కృతములౌక్రియమును సతమున ప్రతములౌసదధీతములునుతీజలవిహీన
పూజలదర్శనై పాసఁగుసత్కార్యంబు రాజ్యము లేక పెంపాడుహామ

ఆ సమితి నీకు ఫలము సరవి నీయునుఁగల

వెపు దెవండు భక్తి నిట్టిచోటు

నాశ్రయించి కొన్నియోక్తియలనుఁ జేయఁ

నేర్చెనేని వాఁడు నిశ్చయముగ

209

తే ఆసురభాగుఁడు కాఁడెపుడైనఁ బుడమి

వినుము భవ్యాశ్రయంబునై విపులపుణ్య

మైనవిష్ణుపదప్రద సుందె వండు

స్నానమొనరించి సద్భక్తి సహితుఁడగుచు

210

వ విధికృతము లగుప్రతంబులను శ్రాద్ధములను సత్క్రియలను జేయునో వాని
కవన్నియు నక్షయములై పానరఁగలవు, సందియములేకు జ్యేష్ఠశుక్లై కాదశి
యం దుపవసించి ద్వారకాయందు విష్ణుపదంబున స్నాతుడై వామనుని దర్శించి
తనశక్తికొలది దాన మొనర్చినవాఁడు పరమపదంబు నొందఁగలఁడనిచెప్పి
మరల నిట్లనియె

211

క నొప్పులు వ్యాధులు బాధలు, తప్పులు లేకుండఁగలవు సత్యము తమి నీ
విప్పుడు చను మచటికి సాం, పాపా నటం చనుచుఁడెప్పి యురుతోషమునన్

— వామనుఁడక్కఱుం దగుట —

క బలి కీవరమునుఁ ద్రిభువనముల శక్రున కిచ్చి రూఁదమును దాచి జనం
బులకు నదృశ్యుం డయ్యెను, జలరుహనాథుండు చూడ సయములారా! 213

క సురపతి ముల్లోకంబులఁ, బొరిఁబొరి బూజ్యుండు నగుచు సభువనంబుల భా
సురమతి నేలెను నిర్జర, పరులందఱు కుటుములగుచుఁ సప్రస్తుతిసేయగ 214

క బలిపాతాళభువంబును, సలలితగతి నాశ్రయించి జలజాతుఁడు నా
వనమాలిని మదిలోపల, దలఁచుచు వర్ణించుచుండె పాపసలారా! 215

క ఇటు లేతస్తాపాత్మ్యముఁ, బటుభక్తి వచింపఁబడెను సమధ నెవండా
దట నాలించునొ కల్పిష, పటలం బాలెనికిఁ బోయి సభక్తం పొనరుగ 216

సీ బలిచక్రవర్తికిఁ సప్రహ్లాదునకుఁగల్గినట్టిసంవాదంబు సహరికి బలికిఁ
పాసఁగినవింత్రితంగిబును విష్ణుబలి కథితంబుఁ దలంచిన సభన్యవిరతి,
నాథులు వ్యాధులుసనతిశయకష్టము ల్పొందవు రాజ్యంబు సమరినిఁ గోలు
పడినవారికి రాజ్యసదమొనఁపాడును గలుషమఁడగు నీకథను వినిన

ఆ భూమిసురుఁడు వేదమును బార్థివుఁడు భూమి

వైశ్యుఁ డధికవిత్తభాగ్యములను

శూద్రవరులు విపులసఖితలును వేడ్కఁ

బొందుచుండు రెపుడు 1 భూతలమున.

217

క. అనియిట్లు రోమహర్షణ, ముని నామనుదివ్యచరితమునుఁ జెప్పిన వే
డ్కను నాలకించి ఋషివరు, లని రానియమినిఁ జూచి 1 యలిశయభక్తిన్.

— సరస్వతీనది వృక్షము. —

తే వరమసరిదాభ్యయును మహాభాగ యైన

యాసరస్వతి భూమిపై 1 నెట్లు పుట్టె

మొనసి యిట్లు కురుక్షేత్రమునకు నేఁగ

మాకు దయతోడఁ దెలుపుము 1 మాన్యచరిత

219

సీ వసుధలో నాయది 1 బ్రహ్మరోవరమునుఁ బొంది పార్శ్వస్థముఖ్యతీర్థ
యగుచు సంతతము దృశ్యాదృశ్యయై యిట్లు యాదపాంచలిశ్రీకురుచుండు
బ్రహ్మవిద్వర 1 యిట్టి 1 భవ్యతీర్థప్రభావమునెల్ల వివరించి 1 పలుకుమనుచుఁ
బ్రార్థింప లోమహర్షణుఁ డాడె వారితో మునులార! శాశ్వతమునుఁ జెలంగి

తే యాచగావర్యయై తనరాకునట్టి, యాసరస్వతి జనియించె 1 నెలమిఁ బల్క
శాఖయందునుఁ దనుభక్తిసంస్కరించు, వారిదురితంబులనుఁ బాపవసుధహిఁద

తే ఆమహానది జైలసహస్రములను, రయము మీఱఁగ భేదించి 1 రమ్యపుణ్య
వారియై దైవైతమిశ్రితవనమునందుఁ, నివ్యగమనమునం జూచ్చె 1 జేజరిల్ల

క అనగిఁగనుఁగాని పోరిఁబారి, నానందము పొడముచుండ 1 నపు డలిభక్తి
మానక మ్రొక్కి మృకండుని, సూనుండు నులింపఁదొడఁగె 1 సుస్థిరమతియై

— మార్కండేయుఁడు సరస్వతీనదిని క్షుతిండుట. —

క ఓదేవి! నీవు కుభదపు, వేదారణి వమలమలివి 1 విస్తృతపుణ్యా

పాదకపు, లోకమాతపు, పాదరగుణమణివి, సత్యచరితపు జగతిన్.

223

క ఏపద మేపదసత్తై, ప్రాచగునో మోక్షబోధపదవికి నది యు

ద్దీపించును నీయందు న, కూపారజలంబు మాడ్కి 1 గొమరొప్పుంగన్

224

తే అంబ! నీయందు నక్షరుఁ 1 దైనబ్రహ్మ

మక్షరముకాని దగువిశ్వ 1 మధివసించు

నన్నిహోత్రుఁడు వారువునందు గంధ

మవని యందుండుచందాన 1 నరయ నెపుడు.

225

సీ దేవి యొక్కడ స్థిరాస్థిరలసత్ప్రణవాక్షరపానగతియు సర్వంబు మిగుల

కలదు లేదనునది 1 కలదో చూడఁగ నట మాత్రత్రయమ్ముసప్తమానమైన

భవనత్రయంబులు 1 మూడువేదంబులు కలెలు మూడునుఁ బావకత్రయమ్ము

మూడుజ్యోతిస్సులు 1 మూడువర్షంబులు మూడుధర్మంబులు 1 మూడుగుణము

లే. లఖలభూతులు వేదశ్రయము మూడు
థాతువులు పితృతతియవస్థలునుమూడు
నలరు నదియెల్ల నీరూప 1 మగుచునుండు
నవని నిన్నెన్న నాతరమానె యరయ

225

లే ఆబ్జయోనికి నాద్యముగల విన్న, దృష్టులై కాశ్వసంబులై 1 తివిరి సోమ
పాకసంస్థితికలవియై బహుహస్య, తంబులై యేవి వెలయుకొ 1 థాత్రిమూడ.

క. వానిని విజ్ఞులు నిత్యము, మానసమున నిన్నుఁ దలచి 1 మమతదలిగ్న
గానలిఁ జేయుచు నుండు ర, నూనం బగుభక్తితోడ 1 నురుతోపులు నై. 228

క నినుఁ దలచుచు నీయందలి, వనసుం దే వాఁడు క్రుంకి 1 భక్తియుతుం డై
తనపితరులకుఁ దిలోదక, మును విడుచుకొ వాఁడు మిగులఁబుణ్యుడుకాఁడే.

సీ. నిర్దేశ్యరహితమై 1 నిత్యమెయ్యర్థమాశ్రయమై దివ్య 1 మైవదగుచుఁ
బరమమై యవికాగ్యభగ్నుమై సరికామరహితమై తనగురువట్టి యిట్టి
నీరూప మెప్పుంగ 1 నేచు శఘంజనే యన్యుడు శక్తుడే 1 యభినులింప
నరయఁ దాల్చోవ్వజిహ్వాదులతో నిత్య మేది చెప్పంబడె 1 నెలమి నద్ది

ఆ పద్మనాభ దివ్యపారవ్రతీహృదయేశ, భాస్కరంబయోని 1 పద్మచైరి
వజ్రదేవవహ్ని వాయుగంధర్వులు, నివ్యతాంతిచయము 1 నిశలు మతీయు

వ. విశ్వాలయంబు, విశ్వరూపంబు, మహేశ్వరత్వంబు, సాంఖ్యవేదాంతవేదోక్తం
బు, బహుళాఖ్యాప్తిరీత్యంబు, సదసతులును, నొకటియైయుండి వెక్కురూప
ముల నొంది చెండియు నొకటెనిదియు, భావభేదసమాశ్రితంబు, నామరహి
తంబు, చక్రకాఖ్యంబు, బహునామవిలసితంబు, ద్రిగుణాశ్రయంబు, నానా
శక్తివిభావజ్ఞంబు, నానాశక్తివిభావకంబు, సుఖాలేశయసుఖకరంబు, నిష్క
లంబు, సకలంబు, సమస్తలోకంబు, దైవ్యాదైవ్యతవ్యవస్థితియు నీయందు
వ్యాప్తంబైయుండు నాశయుతస్థుల సూక్ష్మపదార్థములకును భూమ్యాకా
శపరభాగములందెల్ల సశించువానికి నీవు దృశ్యవై రాజ్యుడువు సతత మేది
విరూపమో సకలరూపమైన దెయ్యునియో భూతములం దల్పమైనకర్త మేది
యో శ్రుతిలేఖలం దేగి సుస్థిరాక్షరసహితమయ్యునో తత్సర్వంబు నీరూపమై
రాణించు నని కొనియాడుచున్న మహాత్ముఁ డగుమార్కండేయమహామునిం
గాంచి విష్ణుజిహ్వయైన పరస్వతీని యిట్లనియె

231

క మునినాథ! నన్ను నేఘల, మునుఁ బొందింపంగలవా 1 భవి నే నాచో
టునిఁ కూర్చి రాఁగలం దని, ననిశేవ తం ద్రితను నగుచు 1 నతిశయకీర్తి 232

క అని యాదేవి వచించిన, విని మార్కండేయమాని 1 విభుఁ గవు డాదే
నినిఁ జూచి సారెసారెకు, వినులించి నమస్కరించి 1 వేడుకఁ బలికె 233

తే. మొదటికొల నబ్బయోనిదై 1 మొనయుదాని

కవలనాగప్రాదంబు బెంపారుదాని

కవ్వలనుఁ బుణ్యకర్తుడౌ 1 నక్కురుముని

చేత నాకృష్ట మగుకురుక్షేత్ర మొచ్చు.

234

— సరస్వతి కురుక్షేత్రమునుఁ బొంది ప్రవహించుట. —

క. ఓయమ్మ! దానినడుమునుఁ, బాయని దగుభూమియందుఁ 1 బ్రవహించుచుఁ బో
న్తూ యచులమలినజలయుత, నై యిపు డమరాభులెల్ల 1 నానందింపఁ. 235

క. మునివరులార! మృకండుని, తనయుం డీరీతిఁ బల్కు 1 దద్దయుఁ బేర్చి
జనె నది వెల్లువతోఁగల, నిన దై తత్తేత్రమందుఁ 1 జెలువము మీఱఁ 236

సీ. పుణ్యతోయయు మహాపుణ్యదాయని యైనయాసరస్వతి యట 1 నమకునట్టి
రంతుకమునుఁ బొందిరమణ నంతనె కురుక్షేత్రమెల్ల చుఁదాటిఁచెలువుమిగిలి
పడమటికడఁగూర్చి 1 ప్రవహింపుచున్నది యచ్చట మానినేవ్యములు నైన
తీర్థసహస్రము 1 లేజరిల్లుచునుండు, బ్రహ్మప్రసాదంబువలనవానిః

తే. తెలియఁజెప్పెద వినుఁడు తీర్థరాజ

తలిఁ దలంచుట పుణ్యంబు 1 దర్శనంబు

పాపనాశంబు స్నానంబు 1 భద్రదంబు

వృషివకర్తులైననుఁ 1 బృథివియందు.

237

— కురుక్షేత్రతీర్థప్రశంస. —

మ. ధరపై నెవ్వరు తీర్థదేవతలఁ జిత్తం బందు థ్యానింతురో
కర మావేల్పులఁ దృప్తిచేయుదురో యాశాంకించుచుఁ శ్రద్ధ నా
వరతీర్థంబులయందు స్నాతు లగుచు 1 న్వర్తింతురో వాడు సు
స్థిరశైవల్యముఁ జెందుచుండురు మహాదీప్తి నివృజ్ఞంభించుచుఁ 238

క. సకలావస్థ గుఁడైనఁ, బ్రకటాశుచి యైన శౌచభరివృతుఁ డైనఁ
సకలేశు నెవఁడు తలఁచునొ, వికలుషుఁ డతఁ డంతరమునఁ వెలుపల నరయఁ

క. వనజాతునిసంస్మరణము, ఘనభవనగవజ్ర మగుచుఁ 1 గ్రాలుచు నుండుఁ
మనుజుం డనిశము దానిని, మనసునఁ దలపోయవలయు 1 మాటికి భక్తి 240

సీ. శ్రేష్ఠంబునొ కురుక్షేత్రంబుఁగూర్చి నేఁ బోఁగలవాఁడ నాభూవి యందు
నివసించుచున్నాఁడ 1 నిజమని యిటువంటిమాటఁ బల్కినవాఁడు 1 మహిలేపాప
రహితుండు నొ గయాశ్రాద్ధంబు గోగ్రహ మరణంబు కడిమి బ్రహ్మంబునందుఁ
బొనరు సుజ్ఞానంబు 1 పుణ్యకురుక్షేత్రమున నుంట నీనాల్పముత్తివిధము

అ. లనుచు బుధులు పల్కి 1 రమలతీర్థసరస్వ, తీనదీప్తచద్యోగతీతరంగి

బులకు నడుమ నెట్టి 1 నెలపు రాజిల్లునో, దాని మానివడుట 1 థాత్రియందు

వ. దేవనిర్మితం బగు బ్రహ్మవర్తదేశం బని వక్కాణింతురు మనుజుఁడు దూరగ
తుఁడయ్యునుఁ జిత్తమందుఁ గురుత్తేత్రమునకుఁ బోగలననియు నట నివసిం
చుచుండెద ననియు భావించిన నఘరహీతుం డగు కురుత్తేత్రసరస్వతీతటవా
సునకు బ్రహ్మమయజ్ఞానంబు సంభవింపఁగలదు నిస్సంశయమని మరల నిట్లనియె.

క. సురసిద్ధసాధ్యపన్నగ, గరుడోగమానినాథ ॥ గంధర్వాదులే
కురుజాంగలదేశంబును, నిరతము సేవించుచుండు ॥ నిర్జలమతులై. 243

క. మునివరులారా! తల్సే, వనమున బుధుఁ డాత్మయందు ॥ బ్రహ్మంబును వే
క్షునుఁగాంచుచుండునిత్యము, ఘోషుడుచ్చుతరహీతుఁడగుచుఁగదలనిపూర్ణిన్.

వ. అస్థిరం బగుమనుష్యశరీరముఁ జెంది మోక్షమునుఁ గోరుమానవులు పాపకర్మ
లయ్యు నియతాత్ములై నివసించువారు బహుజన్మసంభవదుచ్చుతములఁ బాసి
పరిశుద్ధులై శాశ్వతుఁడును హృత్పద్మసంస్థితుఁడు నగువర మేల్వరునిఁ గాంచు
చుండురు బ్రహ్మవేది కురుత్తేత్రములను వానిచెంతనుండు పుణ్యనిరోధరంబు
లను సేవించుపూరుషులు పరమపదప్రాప్తు లగుదురు 245

సీ. రమ్యవక్షత్రతాగ్రాగ్రవాంశికఁ గాలమునగ గల్లుఁ ॥ గడిమిఁ బరేన
భయము కురుత్తేత్రభవ్యస్థలంబునఁ జచ్చినవారికి ॥ జగతిఁ బరేన
సాధ్యసం జాగి లేదు ॥ సరవి నేస్థలమందు బ్రహ్మాదులును మునిప్రవరు లమర
సత్తము ల్లంకర్వసాధ్యయత్నాదులు స్నానాభిలాషము ॥ సంతతంబు

తే. వెలయ నుండురా నిత్యము ॥ వేడ్క నచటి

కరిగి స్థానిప్రాదంబున ॥ నధికభక్తి

కలితుఁడై మున్లు మానవగణ్యుఁ డాత్మ

శామమునుఁ జెందు నిక్కము ॥ కలదె శంక?

246

తే. జనుఁడు నియమంబువలనఁ గాసారమునకు

మ్రోక్కి పలుమాలు రంతుకముననుఁ గ్రుంకి

భక్తియుక్తుండు నై సరస్వతినిఁ జేరి

పాపములఁ బాపుమని మ్రోక్కి ॥ వాంఛ మునిగి.

247

వ. పుచ్చపూపనై వేద్యము లిచ్చి యత్కేంద్రా, నీప్రసాదమువలన నే నీస్థలంబున
రాజిల్లు వనకాసారనదీతీర్థంబుల సేవించుటనై చనుచున్నాఁడ ననిశము విఘ్న
మొనర్చకు మని నయభయవినయభక్తులతోఁ బ్రార్థించి పలుకనగు 248

చ. అని యిటు రోషహర్షణుఁడు ॥ హర్షముతో వచియింప మాను లా

మునిఁ గని పల్కి రత్యధికపుణ్యము లొనడులేడిఁటిన్నహ

వనముల నేడిఁటిగ సకలపాపవత్తిర్థములం దక్షియగా

హనఫలమెల్లఁ జెప్పుము; కరయారస మార్తఁ జెలంగ నియ్యడన్

249

ఆ. విబుధవర్య! యిట్టి ॥ విధులచే నేతీర్థ, మునకు నెట్టిఫలము ॥ మొనయుచుండు

నట్టిలము మాకు 1 నలిక్కుప భాషింపు, మనఁగ బల్కె కోసుహర్షణుండు

— కుటుంబకవన వివరణ. —

4 మునులారా! కురుక్షేత్రం, బున నుండినవనులనాప 1 ములఁ జెప్పెద వా
నిని వినుఁ డవి కిల్చినా, శివరములు పుణ్యదములు 1 జగతి గానన్ 251
వ కామ్యవశంబు, దేవమాతృవనంబు, వ్యాసవంబు, అలకసూర్యవనంబులు, మధు
వనంబు, పుణ్యశీతవనం బని యి శ్లేడువనంబు లుండు నవి శ్రేష్ఠంబు లైనవియుఁ
బా. హరంబు లైనవియు నై విలసిల్లుచుండు నదీనామముల బలికెద నాలిం
పు 1, సోమ్యతీ, వైతరణీ, గంగా, లమ్బు, కాళి, దృవద్వతీ, హిరణ్యతీనామం
బుల నేడునదులు కల వని సుధాజలశ్రవణంబులుఁ బాపహరంబులుఁ బుణ్యప్రదం
బులైయుండు వానియందు సరస్వతీనది సదా జలప్రవాహయై యొప్పుచుండును
నర్మకాలమందుఁ బ్రవహించునై యై తక్కిననదులు 1 కాశించుచుండు నాన
దులందలిజలంబు ప్రావృట్కాలము నఁ బుణ్యదం బని చెప్పంబడె నీనదులన్నిటికి
నొకగతయైనను రజోదోషంబు లే దీనదీవరంబులు తీర్థమాహాత్మ్యమువలనఁ
బుణ్యదాయకములై రంజిల్లుచుండు సంయములాం 1 పంకపార మగుచుహాతీర్థ
గమనస్తరణస్నానఫలంబుల నాలింపుడు 252

ఆ కడిగి మొదట రంతుకంబునూ గని నరుఁ
డధికిబలుండు నైన 1 యక్షునకును
జేతు లెత్తి మ్రొక్కి 1 స్థిరమతి యై తీర్థ
యాత్ర మొదలుపెట్ట 1 నగునుఁ బూనిక 253

— లింగప్రశంసకము. —

సీ. అంతట నిర్మల 1 మైవనంబున నదితివనంబున 1 కరుగవలయు
నతిచే నేచోట 1 నాచరింపబడె బుత్రవాంఛారతిభూరితపము
నలి మూట నచ్చట 1 నరుండు స్నాన మొనర్చి నిర్జగమాతయై 1 నెగడు నదిలిఁ
బూజించి దోషసమూహవర్జితు డైన పుత్రుని తొరునిఁ 1 తొండు భాస
తీ మానరవిశితతుల్యవిమానమెక్కి, కాంతిహేతుల స్వలోకంబులందు
నిచ్చనచ్చినతీరున 1 ముచ్చటలరె, జనును జని లేక క్రమృత 1 సంతసమున, 254

చ పరమిమసింద్రులారా! వరభక్తినిఁ బిమ్మట దానిమీటి శ్రీ
హరికి సమీపభాగతల 1 మైనదటం చని వన్నెకెక్కి యీ
స్థిరను సుపుణ్యదాయకము 1 శ్రేష్ఠము నొ పారివాసభూమికిఁ
నిరుపచుడీక్ష నేగ నగు 1 నిశ్చయమార్గము నాత్మ నెన్నుచున్ 255

క విమలస్థానజలంబున, సమధికమతి మానవుండు 1 స్నాతుండయి త
ద్విమలేశుఁ గాంచి నాక, ప్రమథాధిపవిష్టపములఁ 1 బరువడి నెందున్. 256

క. పరమేశ్వరిని బలరామునిఁ బొరి నేకాదశినిఁ గాంచు స పురుషుఁడు కలిడు
స్తరపాపజనితతోహో, త్కరగహితుం డగును నిజము స కాశ్యపియందున్ 257

సీ. మునులార! పిమ్మట మూఁడులోకములందుఁ గ బారిష్ట వాఖ్యతోఁ బ్రబలుచుండు
నట్టితీర్థమునకు స నరిగి మహాభక్తి నాతీర్థమునఁ గ్రుంకి స యమరనిచయ
కలితు డా పరమేశ్వరి స గాంచినపురుషుఁడు బ్రహ్మయజ్ఞ ఫలంబుఁ బడయు నచట
రాజిల్లుచున్నది స రహిఁ గౌశికీతీర్థసంభవం బైనట్టి స సంగమంబు

ఆ సరవి దానియందు స స్నాతుఁ డైననరుండు
తిరము నగుచు మిగులఁ స దేజరిల్లు
పరమపదముఁజేరి స బహుసుఖముఁగూడు నై
చెలయుచుండు నెచ్చు స వేష్మతోడ

258

క వినుఁ డడవియందుఁ జేసిన, ఘనదోషము లెల్లఁ బోపుఁగడువడితోఁ ద
ద్యవసగాహనమాత్మం ఁగు, మనుజునకు నిజంబుగానుఁమహిమైఁ జూడన్ 259

లే అంత దక్షాశ్రమంబున స కరిగి దక్ష
వాసనాధుఁడు పార్వతీసతియు నైన
భవునిఁ గని నైంధవాభర్తరిఫలముఁ జెంది
పుణ్యశీలుండు నగుచుండు స భుని నరుండు

260

క మనుజుం డంతట శాలూ, కీనతీర్థముఁ జేరి మునిఁగి స గిరిశాన్వితుఁ డా
వనజాతుఁ గొలిచి మదివలఁ, చినలోకము నొందు నఘముఁచే విరహితుఁ డై.

లే. ఆజ్యదధిసంయుతంబుభవ్యంబునైన, నాగతీర్థవరంబునసరుండు మునిఁగి
భుజగభయవర్జితుండునై భూమిమూఁడ, ఎలత మొచ్చుచుండును సంతసమున.

వ. విశ్రేంధ్రులార! దాని కవ్వల నరకోద్ధారకంతుకం బనుశివవరతీర్థంబు కల దచ
టికిఁ బోనగు నాతీర్థసుం దొక రేయి మునిఁగి త తీర్థస్థితుఁడును ద్వితీయద్వార
పాలకుఁ డగుయతునిఁ బూనికఁ బూజించి బ్రాహ్మణుల భజింపఁజేసి మ్రోక్కి
యతొంద్రాభవదనుగ్రహమువలన నే నఖలకలుషవర్జితుండ నైతి నాచే నిపుడే
ఫలస్థిగోరఁబడెనా దాని సంసారమందుఁ బొందుగఁ జెందుచున్నాఁడ గటా
క్షింపు మని యిట్లు యతునిఁ బ్రార్థించి క్రన్ననఁ బంచనదంబుఁగూర్చి పోనగు
నాస్థలంబునఁ దొల్లి భక్తలోకవశంకరుఁ డగుశంకరుఁడు పెక్కురక్కసులకు
వెఱపునుఁ బుట్టించునదుల నైదింటిని నిర్మించె నందుచే నఖలసమయములం
దాతీర్థము పంచనదం బని చెప్పబడును రుద్రునిచే నెచ్చొటఁ గోటితీర్థములు
స్ఫుట్టింపఁబడె నాచొట్టు ప్రాలోక్యవిఖ్యాత మగుకోటితీర్థ మని పలుకంబడు.
దానియందు మనుజుఁడు స్నానముచేసి కోటిశ్వరుఁ డగుగరభకంఠఁ గాంచి
ఎలతశ్రద్ధాగోష్ఠుఁ డై పంచయజ్ఞఫలప్రాప్తుం డగు నట నఖలదేవతలచే వామన
దేవుఁడు సుప్రతిష్ఠితుఁడయ్యె నాతీర్థంబున మునింగినవాఁ డగ్నిష్ఠోమఫలంబు

నెందు నశ్వినతీర్థమున స్నాతుడై నమానవుడు శ్రద్ధాసమన్వితుడును, జలేంద్రి
యుండును, రూపవంతుండును, భాగ్యవంతుడును, యశోవంతుండు నగు
చుండును 253

౪ విష్ణురచిత మగుచు 1 విఖ్యాతిఁ గాంచిన, వరవరాహతీర్థ 1 వారియందు
నరుడు శ్రద్ధతోడఁగనిది గ్రుంకి విషలుడై, చనును బగవ గతికి 1 జాకుడీ ప్తి.

ఉ చందురుఁ డెట్టిచోట మును 1 సాహస మొప్పుఁ దడఁ బొనర్చి పెం
పొందినిరోగము నివ్విడిచి 1 మోదముచెందెనొ యట్టిభూమిలో
సుందరుఁ డైనచందుకుని 1 శోభనతీర్థము వెల్లు దానికి
బొందుఁగ నేఁగ నొ నరుడు 1 పూర్ణపుభక్తి చెలంగుచుండఁగన్ 255

సీ ఆశుభతీర్థంబునం దొగి స్నాతుడై సోమేశ్వరునిభక్తి 1 జూచి రాజ
సూయాధ్వరఫలంబు 1 సుభగు లెన్నఁగఁ బొంది తెవులును విడనాడినీడి ప్తినలరి
దోషవర్జితుడు నై 1 తుహినాంశులోకంబుఁ జేరి చంద్రునిఁ గూడిచెలువ మమర
లలినొప్పుచుండు జ్ఞానలామాలనాథునిభూతచయేశునిఁ 1 బూజచేసి

ఆ పురుషుఁ డవని మిరలఁ 1 బుట్టఁడు వినుఁ డేక హంసతీర్థమందు 1 నధికభక్తి
మొనిగినట్టి నరుడు 1 భూమి ధేను సహస్ర, ఫలము నొందు మాని 1 భవ్యులార!

క. కృతశౌచతీర్థి నేవను, హితమతిఁ గావించు నరుడు 1 కృతశౌచం దా
తతపాండరికఫలగుడు, సతతానందుండు నగుచు 1 జగతిఁ జరించుగా. 267

అ. హరునివాస మగుచు 1 నలరు ముంజవటంబు
నందు నొక్కరాత్రి 1 నతులభక్తి
నుపవసించు మనుజుఁ 1 దుర్వి గాణాపత్య
మతగతుండు నగును 1 మాన్యులెన్న 268

వ మానీంద్రులారా! ఆత్మేంద్రంబునందె మహాభాగయు భవనప్రసిద్ధయు నగు
యక్షిణి కల దాచోటున కరిగి తజ్జలంబునఁ గ్రుంకినఁ బాపహరంబగు నంతట
బుణ్యకరం బగుకురుత్మేత్ర ద్వారముఁ జేరి దానికి నమస్కరించి భూసురుల
భుజింపఁజేయనగు. 269

ఉ అంతట జామదగ్ని కృతహర్ష కవుష్కరతీర్థ భూతలా
భ్యంతరసిమఁ జేరి కడుఁ యత్నముతోఁ బిల్వపూజచేసి య
త్యంతకృతార్థుఁ డై పురుషుఁ 1 డశ్వమఖోరుఫలంబు నొంది తా
మంతువహించువాఁడును సకమంజుభావుడు నొను థాత్రిపై 270

క పూనిక నెవఁ డటఁ గన్య, దానముఁ గార్తికమునందుఁ 1 దిటుగనిక్రీతిగా
మానుగఁ జేయునొ జేవత, లానరునకు నిత్తు రాత్త 1 నలరినఫలముగా 271

క నెలదానము లేమైనఁ, గజగోత్రలేకుండఁ జేసి 1 గణ్యులు మెచ్చగా
నెలినెల పరలోకంబున, గలువతనం బొప్ప నెఱ్ఱకాలుచునుండున్ 272

సీ. అనిశ మచ్చట మహాయక్షుఁడౌ కపిలుండు ద్వారపాలకుఁడునై స్వయముగానె
వెలయుచు దుష్కృతఁడవుంబుఁ గావించి దుర్గతినెడఁబాపితొంగరించి
మెలయునులూఁఖలఁ మేఖల యనుమహాయక్షిణిభార్య యైయతని కొప్పు
నది దుండుభినిఁగొట్టి యనిశముఁ దిరుగాడు చుండిపపుత్ర యైయెవరు పాప
ఆ విషయజనిత యైవఁ వెలఁది నొక్కఁడౌ బాడఁ, గాంచి కనలి భేరిగడిమిఁ గొట్టి
పలికె భామ! నీవు నవస్తుపుత్రేపుతా, నివృతపు నైనయెవల న వినుము పేర్కె 273
ఆ భూతవేశ్యమందుఁ న బొరిఁ గ్రుంకి యచ్యుత
స్థానమున వసించి న దధిని శిక్షట
కూబరమునఁ గుడిచి న కుడివెట్ట కిటనుండు
మనుచుఁ నీకుఁ బగటియందు నేను 274

క. పలికితి నీ వారీతిగ, మలయుము కాదనుచు రాత్రి న మలలితవేనిగ
బొలయగ జేసెన నిక్కము, కలికిరొ యని నుడువ నావెఁకింపించి వెన్ 275
మ కరమా యక్షిణిఁ జూచి మ్రొక్కి వినుతు నల్లవించి యోదేవి నగ
గరుణం బొడుము కోప మేలను మహాకౌతూహలం బొప్పు ద
త్పరనై యాయెడఁ బ్రోవు మీవనుచు వే న కాఁక్షించి దీనోక్ష యై
వరభక్తి నివసించి యక్షిణి దయగ న భాషించె నాబోఁటిహాన్ 276

క. మానిని యల్పంబైనను, భానుగ్రహణంబు కలిగి న భాసిల్లుతటిగ
మానుగ సరస్వతీస, మ్రానితజలమందు గ్రుంకి న మలరహితపు నై 277

ఆ. సకల సిద్ధసాధ్య న చారణగంధర్వ, రాజిరాజితంబు న రవ్యభోగ
వాసమైన నాకభాసురలోకింబు, జేరఁగల వటంచుఁ న జెప్పి చనియె 278

— చరమరామవీరమహిమ —

క అని యిట్లు రోమహర్షణ, మునివర్యుం డాడి మాని న ముఖ్యులతోఁ గ
న్నునఁ బల్కెఁ దగ్ధవరమహి, మను భక్తిచెలంగ నపుడు న విహితోత్సుకుఁడై
క ఘనభక్తిని రామప్రద, మున కెలమిగ బోవ నగును న మునుపటఁ జేచో
వినుతుండు జమకగ్ని మహా, మునిసుతుఁ డౌ రాముఁ డవని న పులఁబటి వెసన్.

చ. తనువులఁ జీర్చి తదుద్ధరభారలతోడఁ బ్రసూరితంబు లై
మొనయు ప్రాదంబు లైదిటినిఁ న బొందుగఁ నందొనరించె నంచు నే
వినితిని నాఘనుండు పితృబృందము నాదృతిమీఱ దీక్షితోఁ
దనియఁగఁ జేయ వా రలిముదంబును జెందినమానసంబులన్ 281

డి రామునిఁ జూచి పల్కిరి పరాజితభాగ్ధవరామ ! సన్నహా
ద్రామ ! జనాభిరామ ! గుణభామ ! జగన్నుతనామ ! రామ నీ
భీమపరాక్రమస్థితికిఁ న ప్రేమకు భక్తికి సారెసారెకు
మేము విశేషమోదమున న మించినవారము నైతి మీయెడన్, 282

- ఉ భూరియశోభిరామ ! మదిఁ గొంగుచు నెట్టివరంబు నిత్తటి
గోరెడో దానిఁ గైకొనుము ! కూడు శుభంబు ధరిత్రి నీకు సొం
పారఁగ నంచు వా రిటుల ! బల్కు లసత్ప్రభవాధ్యుడు న్నహా
దారుడు నైనవాఁడు ముగంబు నిజాత్మనుఁ బెంపునొండగన్. 283
- క వినువీధియందు నుండెడి, తనపితరులవోడఁ బల్కఁగఁ బద్దయు భక్తి
ఘనులార! మీరు తృప్తి, జానరినవా నైతిరేని ! బుధు లగ్నింపన్ 284
- సీ కూరిమి నీశోక్తే ! కొనసాఁగఁజేయుడు భవదనుగ్రహమున ! వజలి మరలఁ
బటుతపస్సినిఁ ! బడయఁగోరెద రోషభూతుడ నైన నాచేత గాత్ర
ముత్సాదితంబు నై ! యొప్పారె నందుచే భవ్యయుష్మత్ప్రభావమునఁ బాప
రహితుడ నై నేను ! గాఢింప నగు నీహ్రస్వంబులు తీగభూతంబు లగుచుఁ
- ఆ బుడమి వన్నెకెక్కి ! పాలుపారఁగల నని, రాముఁ డాడినట్టి ! రమ్యశుభద
భాషణముల శ్రోత్రపాత్రంబుఁగా విని, పితరు లతని కనిరి ! ప్రితు లగుచు.
- క అనఘ! పితృవర్ణమునై, దనరిన సద్భక్తివలనఁ ! దద్దులు మెచ్చ
ఘనమైన దగుచు నీతప, మనయము సొంపారుచుండు ! నవనీపలిపై. 285
- ఆ తనయ! కోపకాశితవుండ వై ననీ, చేత దేనివలనఁ ! జెనకి ట్త
మొగిని భూరిశోభితోత్సాదితం బయ్యె, దానఁ బాపముక్తి ! తనరు నీకు 287
- క ఆరాజులు గర్వింతులై, ఘోరాజినిఁ గూర్చి రాత్రి ! గురుకర్మములగా
ధారుణీ నీహ్రదములు పెం, పారం గల విప్రు పాపహరత్వికములై 288
- ఆ సంశయంబులేదు ! చాలచెలుంగు నీ, మడుఁగులం దెవండు ! మహితభక్తి
చెలయఁ గ్రుంకి తనదుఃపితరులకునుఁ దృప్తి, గలుఁగఁజేయఁగలడో ! గాఢభక్తి.
- చ అనిశము వానికిం బితరు ! లాత్తఁ బెంపగుఫలంబు సర్వశో
భనకరసుస్థిరామగనివాఁముఁ జేర్చి నొసంగ నేర్తు రి
ట్లని శ్రవవద్యు లాతనికి ! నాయుడఁ గోరినకోర్కె లిచ్చి పెం
పున వినులించి చూయ మయిపోయిరి గాపసులార ! యత్తతన్. 290
- క ఇటు లీరామహ్రదములు, పటుపుణ్యకరంబు లగుచు ! భాసితై ధరగా
వటుడు శుచివ్రతుఁడై యా, పటుపుణ్యహ్రదములందు ! భక్తిచెలంగన్.
- తే స్నాతుఁడై రాముఁ బూజించిచాలమేటి, పసిడిఁజెందును సంయతప్రతుఁడు తీర్థ
నేవి యైనట్టిపురుషుండు ! శిష్టవంశ, మూల మగుతీర్థరాజంబుఁ ! జొందిప్రీతి
- క మునిఁగి సమూలనిజాన్వయ, మును సతతం బుద్ధాంచుఁ ! జొరి సత్కీర్తి
గనఁగా యశోషణాభ్యనుఁ, జానరెడుతీర్థంబుఁ జేరి ! పురుషుం డందున్ 293
- ఆ మునిఁగి గాత్రకుడ్డిఁగొంది వినిర్మల, కాయుఁ డగుచు మగలఁ ! గాశ్యపినిఁ
జేరకుండునట్టి ! చిరపుణ్యలోకంబు, నందు వెలయుచుండు ! ననఘులార! 294

సీ తీర్థతత్పరులునై ॥ దీపించునీడ్డులు తీగంబులం దొగిఁ ॥ దిరిగి యిచట
సొంపారుతల్కాయ ॥ శోధనతీర్థంబుఁ జేరక వారెంతోసేపు దనుక
నుండురొ యందాక ॥ నురుభక్తిసంయత మగునాత్మఁ ద తీర్థమందుఁ గాయ
మును ముంచి క్రమృత ॥ బుడమికి రానట్టి పరమపదస్థితిఁ ॥ బడయుచుండు
నంతటఁ బ్రభవిష్ణుఁ ॥ దైవవిష్ణునిచేత నెట సర్వలోకంబు ॥ లెలమినుద్ధృ

తే. తంబు లయ్యున్ యచ్చోటఁ ॥ దనరి మూఁడు,

భువనములలోన విఖ్యాతిఁ ॥ బొంపనట్టి
విష్ణుపాదారతీర్థంబు ॥ చేడ్కుఁ జేర
వలయు మునిచంద్రులార! సదృశక్రిగదుర.

295

మ. హరి నామస్తరణాత్మమా మరసుతో ॥ నాతీర్థవర్యంబున
బురుషశ్రేష్ఠుఁడు క్రుంకి శాశ్వతుఁడునై ॥ పోల్పారు మానాభశం
కకుల ॥ గూర్చి నమస్కరించి వినుతు ॥ ల్లావించి నిష్కర్తుఁడై
సుర లగ్నింపఁగ ము క్తికొందును లసచ్చోభోన్నతిన్నిత్యమున్.

296

శా శ్రీలక్ష్మీపతిచెంతఁ జేర్చుచో యై ॥ చెన్నారి భవ్యంబు నా
సాలగ్రామసమాఖ్యతీర్థమునకు ॥ సచ్చీలుఁడై మానవుం
డొల్గ జేరఁగనా తదీయజలమం ॥ దుగ్గాహియై క్రుంకి పా
పాలిం బోవిడనాడి ముక్తిరదీపవ్యల్లోకగుండె ధరన్

297

చ అనిశము లోకవిశ్రుతమునై కపిలప్రాదనామయై క్తమై
తనరినతీర్థము వ్దనుజతల్లజఁ డంతటఁ జేరి దానిలో
మునిఁగి విక్రమై నపత్యపుంగవుల ॥ ద్రిదశేశమానుల
దనిసి సహస్రగోఫలముఁ ॥ దద్దయు నొందును నిశ్చయంబుగన్.

298

మ వరగాత్రాశ్రితుఁడై మహావిబుధుఁడై ॥ వాగీశముఖ్యామరో
త్కరసంసేవితుఁడై జగచ్చివకుఁడై ॥ తద్భూమిసంవాసుఁడై
వరదుండై తనరారుచున్న కపిలు ॥ బాగొప్పదర్శించి దు
స్తరపాపంబులఁ బాసి ముక్తిని గను ॥ జారుచ్రభోత్కర్షతోన్

299

సీ. భానుతీర్థమునకు ॥ భక్తితోఁ జని క్రుంకి మనుజుఁడు నియమితమానసమున
నశనవర్జితుఁడు నై ॥ యలరుచు దేవరాపితృవర్ణమునకును వితతకుప్తిఁ
గావించి దశశతకరదేవుఁడును జగత్ప్రయవిశ్రుతుండు నా ॥ తరణఁ జూచి
పురుషుఁ డగ్నిష్టోమపూర్ణఫలుండునై ॥ మలమిత్రభవంబుఁ ॥ గాంచి జ్ఞాన
తే కలితుఁడై ముక్తిచెందును ॥ గ్రమముతోడఁ

దీర్ఘసేవాభిలాషతోఁ ॥ దివుగువాడు
పారి భవానీవనించెరి ॥ ధూరిభక్తి
నచట నభిషేక మొనరించి ॥ హర్ష మొదవ

300

- క. గోకోటిదానఫలమును, బ్రాకటముగఁ జొంది కీర్తి ధాసిల్లి తపో
లోకమున కేగి సుఖయై, వీరక న్వర్తించుచుండు ఓ విస్తృతదీప్తిన్ 301
- ఆ. థాత సుధనుఁ దొల్లి ఓ త్రాని లేల్వఁగ దాని
వలన సురభికలిగి ఓ బలిభువంబు
నాశ్రయించి యచట ఓ నలరారుచుండఁ జ
త్కామధేనువునకుఁ ఓ గాంతి నిగుడ 302
- లే. తల్లులై లోకమాతలై ఓ ధర్మరూప, కలిత లైనట్టి సురభులు ఓ కడిమిఁబుట్టె
వానిచేఁ దత్సమ స్తంబు ఓ వ్యాప్తమయ్యె, సందు లేకుండ మునికులఁచంద్రులార! 303
- క. సవకరుఁ డైనవిరించికీ, నవిదక్షిణకొఱకుగాను ఓ దాహృతములు నై
తివిరి విగి పిలువఁ గ్రన్నన, వివరంబును వెడలివచ్చి ఓ వెలిఁ దిరుగాడున్. 304
- క. ఆరంభ ద్వారంబున, వారుణవదనుండు భక్తవత్సలతను వి
ప్తాకృపాసాగరుఁ డా, హేరంబుఁడు స్వేచ్ఛమీఱఁహితమతి నుండున్ 305
- క. నరుఁ డాగణతఱి గని దు, ర్భరదారుణపాపసంఘఃపరిహృతుఁ డగుచుఁ
బరఁగి జలవిషయుఁడై ను, స్థిరలోకమహావిభూతిఁ ఓ జెంది సుఖంచున్ 306
- ఉ. ముత్తికరంబునై వెలసి ఓ పొల్పెసలారెడిసంగిని వృహ
సక్తినిఁ జేరి తద్విమలఁచారుజలోత్కరతీర్థమండు స
ద్భక్తినిఁ గ్రుంకి శ్రీతనయఁపాత్ర సమస్తసుభాగపేటికా
యుక్తుఁడు నై జనుం డధికఁమోగున్యుండు నై కను ముత్తివాసమున్ 307
- క. బ్రహ్మవర్షోదమునం, బ్రహ్మర్పణ మనుచు నరుండు ఓ భక్తి స్తునుఁగఁ
బ్రహ్మజ్ఞానియు నై స, ద్భృహంబునుఁ గాంచుఁ గాంక్షఁ ఓ బ్రాణచ్యుతుఁడై 308
- ఆ. విప్రులార! పిదప ఓ విపులసరస్వతీ, ద్వారపాల మగుచు ఓ వన్నె కెక్కి
నట్టిరంతుకమున ఓ కరుగనొనట మహా, యక్షనాథుతీర్థ ఓ మమరు నెలమి 309
- కా. ఆతీర్థంబునఁ గ్రుంకి బంధురనిరాహారుండు నై జ్ఞానముఁ
జేరిఁప్రీతిఁగ నొంది నిర్మలుండు నై ఓ చెల్వొందుచుఁ యక్షసం
ఘాతాధీశుమహాప్రసాదమునఁ బంకవ్రాతముఁ బాసి వి
ఖ్యాతిం గామితకార్యసిద్ధిఁ బడయుఁగ ఓ గర్భాణ మేపారఁగన్ 310
- సీ. అంతటమునినుత ఓ మైసబ్రహ్మవర్తమునకుఁ జోనగునట్టి ఓ ముఖ్యతీర్థ
జలమండు జలకంబు ఓ సర్పి మర్త్యుండు పరబ్రహ్మంబుఁ జెందునుఁ ఓ బాళి నంత
మిగుల శ్రేష్ఠంబునై ఓ మించును తీర్థకమునుఁ గూర్చి పోనగుఁ ఓ బురుషుఁ డండు
నిత్యముఁ బితరులు ఓ నిఖిలామరులఁగూడి వర్తించుచుండురు ఓ వాంఛతోడ
ఆ. నచటఁ బైతృవైవఁతార్చనయం దతి, హర్ష మొప్ప నిర్వలాభిషేక
మును నొనర్చునేని ఓ పారిశాశ్వతాశ్వమే, ధంబు నొంది పైతృతతినిఁ దనువు

- క. క్రమృత మనుజుఁ డవంతికి, సమృతితో. జోయి మిగుల ॥ శ్రద్ధాన్వితుఁ డై
పమిన కామేశ్వరతీ, ధమ్మన సుస్సాతుఁ డగుచుఁ ॥ కగువగురీలిన్ ॥ 312
- చ. సమధికరోగముకుండయి ॥ చయ్యన బ్రహ్మము నొందు మాతృతీ
ధమ్మన సుభక్తితో మునిఁగి ॥ రఃస్యతమాజాల నిత్యలక్ష్మీనిఁ
విమలపదోన్నతిఁ గనును ॥ వేడ్క నరుండు నిజమ్మ పుణ్యస
త్తము లరు దందుచుండ ఘనతాపసనాయకులార! యారయన్ ॥ 313
- క. లంతట నియతాశనుఁ డై, సంతతనియమంబుతోడ ॥ జనుఁ డురుదీతా
వంతుఁ డై సీతావన, సంతర్పణభూమిఁ జేర ॥ జనునా భక్తిన్. ॥ 314
- క. సచ్చరితులార! వినుఁడీ, హెచ్చగుమోదంబు మిగుల ॥ హితమతులై మీ
తొచ్చోట నుండుతీర్థం, బెచ్చోటను లేడు చూడఁ ॥ బృథ్వీస్థలిపై ॥ 315
- క. జనుఁ డట్టి తీర్థదర్శనమున నిరువదియొక్కతరముఁ బొందినజనులఁ
దనిపినవాఁడై కీర్తినిఁ, గను నిజముగ థాత్రియందుఁ ॥ ఘనులు నులింపన్.
- క. మనుజుం డొకతేఱిఁ గేశము,లను దానందదుపకెట్టు ॥ లావగుదురితం
బును బాసి పూతుఁ డగునా, సంతప్తకచేయవలయు ॥ భావింపంగన్ ॥ 317
- క. శ్వవిలోమాపహమని యీ, ఘివిపైఁ బ్రఖ్యాతితోడఁ ॥ జొడలెడితీర్థం
బవగిర్ల మగుచు స్వజన్మగ, నివహంబులవలన నెపుడు ॥ నెగడుచు నుండున్.
- తే. భూమిసురులార! సంతతపుణ్యకరము
నై ప్రకాశించు తత్తీర్థ ॥ మందుఁ బ్రాణ
ముల నిరోధించి నిజరోమములను ద్వీజాలు
పెరికి పూతాత్తులై కాంతు ॥ విమలగతిని ॥ 319
- సీ. మునులార! యచ్చోట ॥ ముజ్జగంబులవన్నె నలరిన దైనదశాశ్వమేధి
కం బనుతీర్థంబు ॥ కలదు దానిజలంబునందు నదృక్ష్టినిఁజెంది మనుజ
వరుండు మునింగి తేత్ఫలఁగుండై చెలువొందు నంత జగత్త్రయమందు వాసిఁ
దివిరెడి మానుషతీర్థంబునకు నేగ నగును శ్రద్ధాయుక్తుఁ ॥ డగుచు దాని
ఆ. దర్శనంబువలన ॥ దద్దయుఁ గిల్బిష, విరలిచేతఁ దాను ॥ విడువఁబడిన
వాడు నగునుఁ దర్పుభావంబు వినిపింతు, వినుడు వేడ్కతోడ ॥ వీనులలర.

— మూడు తీర్థప్రభావము. —

- ఆ. వివిధలుబ్ధకాస్త్ర ॥ విరలితోఁ గృష్ణమృగంబు లాత్తిఁజెంది ॥ గణ్యమగుచు
రూఢినుండు నాసరోవరంబునఁ గ్రుంకి, భూమిసురులు నగుచుఁ ॥ జొనరుచుండ
- క. సకలకీరాతులు తద్విజ్జ, నికరంబుల నడిగి రంత ॥ నిజశరములచేఁ
గకవికలై మృగగణములు, చకితస్థిలి నెచటి కరిగె ॥ సంయములారా. ॥ 322
- చ. వడఁగొని తన్నుగావళులు ॥ వచ్చి కోలంకును జేరి నీటిలోఁ
బడి పెడ ముల్లెనేమొ చెడి ॥ వానిగలి నివ్వరించి సర్కుపా

వడి నుడువఁ దగుఁ గడిమి ॥ బాడబులార! యటన్న వార లా
చెడుఁగులఁ జూచి యిట్లనిరి ॥ చిత్తము ల త్తటి సత్తు నొండఁగన్ 323

ఆ. మేటిబోయలార! ॥ మే మామృగములము, రివ్వమైన మీసరస్సునందు
మునిగి తన్నభిభావమున మానుచత్వంబు, నందినట్టి వార ॥ మైతి మవని 324

క. ఆకారణమున మీ రిప్పుడీకాసారంబునందుఁ ॥ బృథుమానసముం
గైకొని శ్రుంకి విమత్సర, ధీకలితులు నై విశేషదీప్తి న్నటియున్. 325

ఆ. పాపముక్తు లగుచు ॥ భాసిల్లఁగలరన, నంత దానియందు ॥ నాకిరాతు
లపుడు మునిఁగి నిర్మలాత్మలై నాకలోకిమున కిరిగి రతుల ॥ శాతుకిమున

క. మాసింద్రులార! యెవ్వరు, మానుషతీర్థప్రభావమానితగాధక
మానుగ విందురొ మోక్షస్థానంబున కేగి వారు ॥ తమ నుందురొగిన్. 326

వ. ఇట్లు రోమహర్షునిందు మానుషతీర్థప్రభావంబు వక్కాణించిన విని మునులు
సంతసించి మునీంద్రా! కురుత్వే విలసితశేషతీర్థమహిమముల భాషింపు
మనుటయు. 327

కుసుమవిచిత్రవృత్తము:—

కరిపతిపాలా ॥ కర్బురచేలా, పరజనశ్రమా ॥ ధవహరనామా
పరశివధామా ॥ ధవసుతనామా, శరధిగళి ॥ చతురవిహార! 328

క. పరమేశ్వర కరుణాకర, గురుడోరగసిద్ధసాధ్యగంధర్వమునీ
శ్వరసుతసుందరమందిర, శరణాగతపాల గామి ॥ చంద్రిన్రపాల! 329

ద్రుతవిలంబితము హరవిరించి సురరాధికిభావనా, ధరణిపాలన ॥ దానవనాశినా!
మురనిశాచర ॥ పుంగవశోషణా, సురవిభాషణసుందరభూషణ! 330

గద్య ఇది శ్రీరామకథానమాసాదితకవికావ్యాభవ హరితసకులాన్వయప్రభవ
రామవర్ణనవంశేద్దుగ్ధసాగరసుధాకిర కొండయకుమార బుధజనవిధేయ కొం
డయనామధేయప్రణీతమగు తెలుగు వాచనపురాణవిందుఁ జతుర్థస్కంధము.

శ్రీ రస్తు

శ్రీతా లక్ష్మణ భగవ శత్రుఘ్న హనుమత్సమే శ్రీరఃమహాద్రావిణ్యం

తెలుగు వామనపురాణము

పంచమ స్కంధము

శీతాహృత్కముల

భాసురతామృదివ్యభాస్కర' నత్య

వాస మహాన్నత శివకిర

దాసావనతీప్రకామ ౧ దశరథరామా !

1

— రోమహర్షణః స మునులకు మహాశ్రేష్ఠ మహిమః జన్మట —

క విస నాను నారదునిగో, ఘనుడైన పుల స్త్యహాని ౧ కమసీయగర్భా
వినిపించినట్లు మునులకు, సితరమలిః బలై రోమహర్షణః జలచన్ 2

సీ. ద్విజులార ! మానుషరీర్థంబునకు ముందు నాగా నామవిఖ్యాతితోడ
వెలసి బ్రాహ్మణసిషేవిల యైన నది కోసుడవ్వనదీక్షితోదనరు నచట
నాజ్యపరిపుత్రమై శ్రీరసిద్ధమూ శ్యామాకథాన్యగిలు ౧ సరచి సగ్ర
జన్మల కెవ్వరు ౧ సంప్రీతి నిత్తురో పాపంబు లే దట్టివారికెప్పు
తే. దాపగా నదిః బొందియం ౧ దతులభ క్తిః

జెలఁగి యెవ్వరు శ్రాద్ధంబు ౧ చేయఁగలరా

వార లాత్త మనోరథ ౧ ఫలసమేతు

లై ప్రకాశింపఁగలరు సరస్వమ్ము థాత్రి

3

క. వినుఁ దాపురుషుని పితరులు, మనమందుఁ దలంచుచుండు ౧ మహి మద్వంశం
బునఁ బుత్రుఁడొ పౌత్రుండు, జనియింపంగలఁ డటంచు ౧ సంయమ లారా! 4

మ. విదితశ్రద్ధ చెలంగ నేజనులు సరస్వత్యంబుతో నాపగా
నదికిఁ జోయి తిలోదకంబుల న ము ౧ న్నా చేయకీలాలమం
కుఁ దమిఁ బ్రీతుల గానుఁ సేయుదురా దోషద్వందానిగో మేము తృ
ప్తిఁ దగఁజెందెద మాత్మవంశశతవృద్ధి గోరుచు న్నిత్యమున్ 5

5

చ మనుజవరుండు భాద్రపదమాసమునగా దసితాఖ్య పక్షమం
దెనయుచతుర్దశీతిథిని ౧ హృష్టుడునై యపరాష్టాసంజ్ఞమై

- గనఁబడుచేతఁ బిండములఁ 1 గ్రన్నన నిచ్చినవాఁడు కిర్బిచం
బును నెడఁబాసి మోక్షమునుఁ 1 బొందునుఁ దాపసులార! యెంతయున్ 6
- క బ్రహ్మాదుంబర మనుచుం, బ్రహ్మజ్జలచేత నెన్నఁబడి ముఖ్యుండౌ
బ్రహ్మస్థానమునకుఁ దా, బ్రహ్మజ్ఞుం డరుగవలయుఁభక్తి దలిర్పన్ 7
- తే అచటఁ బ్రహ్మర్షికుండంబు 1 లమరుచుండు
వానిజలమందుఁ గ్రుంకినమానవునకు
సోమఫలము లభించును 1 సుభగ! సప్త
పరమముని సుప్రసాదంబువలన మిగుల 8
- వ మునీంద్రులార! దానివిచారంబు నుడివెడ సావధానచిత్తులై వినుఁడు 9
- సీ గౌతమ జమదగ్ని 1 గాధిపుత్ర వసిష్ఠ కశ్యపాత్రిమునీంద్రఃపునులు భవ్యుఁ
డైనభరద్వాజమానీంద్రుఁ డీయేడు రవోన్యన్యముగఁ జేరి యచటనట్టి
విపులకుండంబుఁగావించిరి దానికి సరియైనకుండంబు 1 జగతిలేదు
మునిసేవిలెమ్మనై 1 మొనఁయుకతమ్మన 1 రహిని బ్రహ్మాదుంబరం బటంచుఁ
అ బలుకఁబడెను దీర్ఘవర్యమా తత్తీర్థ మందు మునిఁగి నరుఁడు 1 వ్యక్తజన్మ
రహితుఁ డైననలువ 1 రమ్యలోకము చెందు, జంత దీనియందుఁజేయఁదగదు
- శా ఆరమ్యస్థలమందుఁ బైతృగణతృప్త్యర్థార్థుడై యెవ్వఁ డిం
పారక భూసురుఁ దృప్తిజేయఁ గలఁడో 1 బాగాపు సంప్రీతులై
కారుణ్యంబునఁ దత్పితృప్రసాదు చేడక న్వానికి న్నిత్యవి
స్తారాభీష్టము నీయఁగాఁ గలరు నిశ్శంకాత్తులై యెప్పుడున్ 11
- తే జనుఁడు సత్త్వలనుఁ గూర్చిఁచాలభక్తి, చెలఁగి వేర్వేటి స్నానంబుచేసెనేని
తత్పితృసాదంబువలన సత్యంబుగాను, సత్తలోకేశ్వరుండగుసరవి నచట 12
- సీ విగతకల్మషులార! 1 వృద్ధకేదారసంజ్ఞితుఁ డైనదేవుండు 1 చెలఁగు వేడక
నతిడి ప్తిస్వయముగా 1 నలరు నాస్థలమందు నఖిలపాతకభగ్ను 1 మైనదగుచుఁ
గపిలాఖ్యతీర్థంబు 1 క్రాలువిశ్రుతమునై తత్తీర్థమందు సదృశ్యః గ్రుంకి
మనుజుఁడు దండిసమన్వితుఁడౌ రుద్రు నర్పించి మరుగుపా 1 టమరఁబోయి
- తే. పరిమల్లునిలోకంబుఁ 1 బడసి మెఱయు
నట మనుష్యుండు స్నాతుఁడై 1 యధికభక్తి
తర్పణమునేసి చౌలకత్రయముఁ ద్రావి
భవునకుని మ్రొక్కి కేదారఫలము నొందు. 13
- అ భక్తి చైత్రశుక్లపక్షచతుర్దశీ, వాసరముననచట 1 భవుని గూర్చి
మోద మొప్ప శ్రాద్ధమునుఁ బెట్టుమనుజుఁడు, పరమగతి! నేగిపాలి నెగడు.
- క భద్రయు దుర్గయు భవ్యయు, నిద్రయు మాయయు సనాతనియు నాయాత్రి
రుద్రాదిపీఠిలో నే, భద్రస్థలమందుఁ గలడో 1 భావం బలరన్. 15

లే. అట్టికాలాస్యతీర్థంబునందు నరుడు, మునిగి తే తీరమందునఁ 1 బొడలుదుర్గఁ
గాంచి దుర్గమసంసారగహన మెల్లఁ, దాటి ముక్తిని జెందును 1 మేటిదీప్తి

ఉ. అంతః ద్రిలోకవిశ్రుతము 1 నౌసరకం బనుతీర్థముగా గనఁ
సంతసమొప్పు నేగ నగుసంతతదుర్లభ మైనదానియం
దంతము లేనిభక్తి నరుఁ 1 దాదటఁ గృష్ణచతుర్దశీలిధి
గంతు విరోధిఁ గాంచి కఱిగండుపదంబును జెందుఁ గాంతిసోగ 17

ఆ. మూడుకోట్లతీర్థములు సరికిం బందు, రూఢి నుండునల్లె 1 రుద్రకోటి
దానినడుమ మిగులఁ 1 దనరుకూపంబున, నలరునట్టి సరసియందు జనుడు 18

ఉ శంకరకోటినిం దలచి 1 స్నాతుఁడునై శివకోటిపూజని
శృంకనుజేసి రుద్రులప్రసాదమునగా గతస్వతోషఁడై
పాంకముతోడ నైంద్రవరపుణ్యవిమానమునెక్కి దీప్తితో
సంకలితుండు నై భవుని 1 చారుపడోన్నతి నొందు నెంతయుగా 19

లే పురుషుఁ డెక్కడ దర్శనమున విముక్తి
నందునో తత్ఫలం బందు 1 నభుహరంబు
నా యిదాస్పదతీర్థ మొప్పారు దాని
యందు సుస్నాతుఁ డగుచు నత్యంతభక్తి 20

క జేవల్లఁ బితరులగా గురు, భావంబునఁ బూజ చేసి 1 పటుదుర్గలినిగా
బోవిడిచి చిత్తచింతిత, పావనఫలమెల్లఁ ఁందు 1 భాసురలీలన్. 21

క. సకలాభునాశకరమా, ప్రకటితకేదారతీర్థవరమందు నరుం
డకలంకమలిని మునిగియు, సకలప్రదదానఫలము 1 సరవిగా జెందున్ 22

ఆ. అచటదుర్లభంబు 1 నగునట్టికింకూప, తీర్థ మొకటి కలదు 1 తివిరిదాని
యందు భక్తిమునిగినట్టి పూరుషుఁ డభి, లాభ్యరములఫలమునందు నిజము

— భువనవిశ్రుతతీర్థరూపము —

సీ. మునులార! సరకాఖ్యపుణ్యతీర్థమునకు ముందట నందమై 1 భువనవిశ్రు
తం బనుతీర్థంబు 1 తనరు దూఢిఁగ దానిభవమఖిలౌఘుని 1 వారణంబు
నై భువియందు విప్రభ్రాతమా నట నారసింహకృతినిఁ బూని 1 చేవ నలరు
రక్కనుఁ గూల్చితి 1 ర్యగ్యోనిసంస్థితుఁ డై వారి వారిభామలందు భూరి

ఆ. రలినిఁ జెందియుండ 1 రహి సంతగంధర్వ
సహితు లగుచు జేవ 1 చయములొలి
వరడుఁ డైనవారుని 1 వావిరి నర్పించి
ప్రణుతకాయు లగుచుఁ 1 బలికి రపుడు 24

క జేవా! నరహరియై వారి, భావం బలరార సింహభామాగణసం
భావితరతిచిత్తంబున, వావిరివర్తించు చున్న 1 వాఁ డతిలీలగా 25

- చ. అని యిటు లాతటి న్నిబుధులరాడ మహాత్ముడు నైనశంకరుం
డనితరశక్తితోడ శరభాస్మతి బూని మృగేంద్రరూపముం
డనరెడిమాధవుఁ గాసి యాదుగాయుద్ధము వేయి మేటిహా
యనములవాఁకిఁ జేసెఁ బటయత్నము పెంపెసలారుచుండఁగఁ 26
- ఉ లాసులార! కయ్యమును యదృశముతో నలిరేగిచేయు శ్రీ
వాసపురారు లంతట విభాసితతద్భద్రమధ్యపాతులై
వేటపాటుతో జనిరి వేగమె తత్తటమందు వేదవి
న్యాసుఁడు సూనిపుంగవుఁడు య నొ కలహాశనుఁ డుండి పొంగుచుఁ. 27
- ఆ రావిచెట్టు మొదట యరహినుండి తద్ధ్యాన
కలితుఁ డగుచు నాల్గు యిరము లొప్పు
వారిని లింగరూపుఁ యి డైయున్న శంభునిఁ
గాంచి పొగడఁడొడఁగెఁ య గాఢభక్తి 28
- సీ దేవు డొ నారునకు య వ్యక్తామంబు ప్రభవిష్టుఁడైలిలఁ య బరిధవిల్లు
వాసుడేవున యభివందఁ మంచికాధవునకు యోహరుధర్మకాల
భరితస్థితుం డగుఁడద్దదశేక్షణునకు యోత నిత్యచునాథనాథుఁ
డును వరబహురూపుఁడును దేవదేవుఁడొహరునకు మోడ్పు విశ్వాత్ముడైన
తే హరికిఁ జేయూర్పు సునిడుఁ య డైనపార్వ
తీశునకుఁ జేజె విజ్ఞాన యహేతుధూతుఁ
డగుచు సర్వంబు వ్యాపించునట్టి యృష్ట
దేవునికిఁ గొల్పు నిక్కము య భావ మలర. 29
- మ పురుషశ్రేష్టులు నైన మిమ్ముఁ గని నేఁ య బుద్ధ్యంతనై ధన్యతఁ
గరమొప్పారితి నస్తదాగ్రమము బిల్లణ్యంబు నయ్యుగ భవ
త్కరుణా శుద్ధమునై సుపుణ్యస్థితమై యత్యంతై నాజన్మ మీ
తరుణం బందును దీని యివ్వల జగదాభివృద్ధిలిగ జూడఁగఁ 30
- ఆ ఇటుకు నెవఁడు వచ్చి యహితబుద్ధిమై క్రుంకి
పాపనాత్ముఁ డగుచు య భక్తి యైత్య
గణముఁ దృప్తిచేయఁగలుగునో కాఁగల
దింద్రబుద్ధివాని యిహమునందు 31
- చ చలదశవృక్షమూలమున య సంతతమేనువసించుచుండు ని
శ్చలమతి దాని కేనగుఁడు య సన్నతి మిన్నఁగఁజేసి కట్టినె
చ్చులికిని గట్టువిల్లునకు య శ్రేష్టపుభక్తిని మ్రొక్కిగల్గునో
సలితపీఠితో నతఁడు య సత్యపదంబున కేగు నారయఁ 32
- క ఘనుఁ డైననాగడుం డిటు, లనె నని భావించి రోమహర్షణుఁ డెలమిఁ

మునులను గన్దొని పలికెను, దనమది సంతోషవార్ధి 1 తద్దయు మునుఁగఁ. 33

వ. విప్రేంద్రులార! పిదప నుత్తమనాగప్రాకమున కరుగనగు నరుఁ డక్కడఁ దత్పుం
డరీకజలమందు స్నాతుఁడై యాగఫలంబు నొందు నాతీర్థంబునఁ జైత్రశుక్ల
దశమీవాసరంబునందుఁ జేసినస్నానపానజపశ్రాద్ధంబులు ముక్తిమార్గదంబులై
వెలయు, నచ్చోటుననె నిర్జరసేవితమగు త్రివిష్టపతీర్థంబు పాపనాశనియుఁ
గలవు వాని నీటఁ గ్రుంకి శూలపాశయు వృషభకేతనుఁ డగుశంకరుని శంక
లేక పూజించినపనుజుఁడు పాపరహితుఁడు నిర్మలాంతరంగుఁడై పరమగతి
నొందు, నంత నుత్తమ మగురసావనతీర్థంబుఁ జేరు టొప్పు దానియందు భక్తి
యుతుఁడై మునిగింపఁగాడు భవ్యసిద్ధిఁబడయు నాస్థలమందె రాజిల్లునట్టి లేపర
హితతీర్థమందుఁ జైత్రశుక్లచతుర్దశివాసరంబునఁ గ్రుంకి యటనుండు పరశివుఁ
బూజించినవానిఁ బాపలేశమైన నుండడు 34

సీ గంధర్వసహితులై 1 క్రాలెడియమరులు సాధ్యులు హనులు 1 సరవివేయి
మేటివర్షంబులు 1 మించునట్లుగ గొప్పలప మెటఁ జేసిరో 1 తార్చి నట్టి
ఫలీవనంబున 1 కిలమిఁ బోనగునరుఁ డట దృవద్యలియందు 1 నధికభక్తి
స్నాతుఁడై పితరులసంప్రీతి నొందించి వేల్పులఁబూజించి 1 విశ్వవినుతుఁ
డై వసంతకాలగ్రమం దైదుదినముల, ముగియునట్టి యాగగ్రమునఁ దగుఫల
మధికపుణ్యకరము 1 నొనలికాత్రఫ,లంబు నొందు నిజముసంబరమున. 35

క. చంద్రోపరాగమందును, జంద్రునిథియం దెవండు 1 శ్రాద్ధము నట ని
స్తంద్రపుభక్తి నొనర్చునొ, సంద్రమతి న్వానిఫలముఁ 1 జక్కఁగ వినుఁడి. 36

తే పుణ్యకరమైన గయయందు 1 భూరిభక్తి
చెలఁగుచుండఁగ శ్రాద్ధంబుఁ చేసి మిగులఁ
బితరులను దృష్టులంజేసి 1 వెలయువాని
ఫలముఁజెందును నిత్యము 1 భవ్యులార! 37

తే ఎట్లు గయయందు శ్రాద్ధంబుఁ 1 బృథులబుద్ధి
తోడఁ గావించి పితరులఁ 1 దుష్టిపఱచు
నట్లై ఫలీవనంబున 1 నమరునట్టి
వారు శ్రాద్ధంబుఁ బెట్టనా 1 వాంఛతోడ 38

క. ఘనమగుఫలీవనమును, జనుఁడెవ్వఁడుతలఁచెనేనిసంతృప్తులునై
తనరుడు రాతని పెతరులు, వనసున సందియములేడు 1 వ.తీమతీచూడన్. 39

చ. మునివరులార! యక్కడనె 1 పుణ్యము గణ్యము చేవనుండితం
బును నగుతీర్థముం గలదు 1 పూనికఁ దజ్జలమందుఁ గ్రుంకున
జ్జనుఁడు సహస్రగోఫలముఁ 1 జయ్యవఁ బొందును చేవభాతమం
దును గురుభక్తిఁ గ్రుంకిపితృతుష్టినొనర్చినపూరుషుండిలన్. 40

- చ నిరతము రాజసూయమును 1 నిర్మలసాంఖ్యమునొందుఁ బిమ్మట
గురువరభీర్థమిశ్రకముఁ 1 గూర్చి జనం దగు నందుఁ బూజ్యుల
బరఁగెడివ్యాసమాని సుర 1 భావ్యుఁడు నైనమరీచికోసమై
కర మిట సర్వభీర్థములఁ 1 గాలిఁగూర్చెను నేర్పుమీఱగన్. 41
- క. ఏవాఁ డీ భీర్థంబున, వావిరి సుస్మాతుఁ డగుచు 1 వసుధం గలతీ
త్థావిష్కృతఫల మెల్లను, భావం బలంఁగ వాఁడు 1 పడయును బ్రాధిన్. 42
- క. అంతట నియమగతాశన, వంతుండై వ్యాసమాని 1 వరవనమున క
త్యంతమనోరథయుతుఁడై, సంతసమున నేగ నాను 1 సంయములారా! 43
- క. జనుఁ డట నుండుచునోజవ, మనుభీగమునందు మునిఁగి 1 హతకల్పఘఁ డై
ఘనబుద్ధి నొనరు దేవుని, గని భావస్థితఫలంబుఁ 1 గ్రక్కునఁ బడయున్. 44
- క. భూవర! మధువనమునకుం, బోవలయుఁ గృచియు నిగుచుఁబురుషం డందుఁ
దేవీభీర్థముకల దా, పావనభీర్థమున మున్గి 1 పాపచ్యుతుఁడై. 45
- తే పితరులను వేల్పుగుములనుఁ 1 బ్రీతినొందఁ
జేసి యాదేవి ముదలను 1 శిశమునందుఁ
బూని కోకినకోర్కెలఁ 1 బొంది లోక
విశ్రుతుండై చరించును 1 చేకు కలర. 46
- సీ. కమ్రపృషత్వతీశాశిసంగమముందు నేపూరుఘఁ 1 డతులభ
నెగడుచునుండఁగ 1 నిశుమితాహారుఁడై స్నాతుఁడై గురుతరసంబ్ధిపాప
ముక్తుడౌ నతఁ డంతఁ మొనసి యొక్క డౌ దొల్లి పుత్రశోకింబున 1 భూరిదుఃఖ
హతుఁడు మహాగ్ధుఁడౌవ్యాసుఁడు దేహంబు విడవను సమకట్టవిబుధులతనిఁ
తే జూచి వలదని భావించ 1 శోకమెల్ల, విడిచి లేచెనా తద్వ్యాసవిమలభూమిఁ
జేరినట్టిమనుష్యుఁడు 1 చిత్తమందుఁ, బుత్రశోకింబు నెప్పుడు 1 పొందఁ డవని
తే. నరుడు కింద త్తరూపమునకునుఁ బోయి
పుణ్యబుద్ధిఁ దిలప్రస్థమును దివ్యజన్మ
వరున కిడి నిర్మలాత్ముఁడై 1 పరమసిద్ధిఁ
జెంది ముక్తిని జెందునుఁ 1 జెలువ మమర 48
- చ. అనిశము లోకదుర్గభము 1 లౌ సువినాన్నసరోవరంబులం
దనితరబుద్ధిఁ గ్రుంకి నరుఁ 1 డర్కునిలోకమునందుఁ బిమ్మట
ఘనకృతపుణ్యభీర్థమునఁ 1 గల్పచరీతినిఁ జేరి తజ్జలం
బునఁ గడుశ్రద్ధతో మునిఁగి 1 పూతుఁడు నై నివసించి కాంక్షతోన్ 49
- క. పురహరునకు నభిషేకముఁ, గరమర్ది నొనర్చి పుచ్చగణములతోడం
బారిఁ బూజించి తురంగా, ధ్వరఫలముం జెందు నిజము 1 తాఁసులారా! 50

- క. అట నొక్కకోటితీర్థము, పటుపుణ్యకరంబు నగుచు ॥ భాసిల్లును ద
త్తమునఁ గోటిశ్వరుఁ డు, త్కటలేజస్తోముఁ డగుచుఁ ॥ గ్రాలుచు నుండున్.
- ఆ. కోటితీర్థమందుఁ ॥ గ్రుంకి కోటికునిఁ
బూజచేసి మనుజులపుంగవుండు
కోటియాగఫలముఁ ॥ గుతుకంబుతో నొందు
మాన్యు లెన్నుచుండ ॥ మానులార! 52
- సీ. విశ్వేశ్వరుఁడు ప్రభవీవుఁ డా వామనదేవుఁ డెక్కడ చున్న ॥ భృతితలిర్ప
బలిరాజ్యముగా గొని ॥ పాశశాసనునకు నాంజ్య మొసఁగె నసత్వాదరమున
వామనికమునకు ॥ వాంఛతోఁ జని విష్ణుపదమందు మునిఁగి యావామనునకు
సంప్రీతితోఁ బూజ ॥ సలిపినమనుజుఁడు బహుళపాపాభుల ॥ వాని ముక్తిః
- ఆ. గాంచుఁ బిదప విగతకలుషమా జ్యేష్ఠాశ్ర
మంబు కలదు దాని ॥ మానవుండు
పావనాత్ముఁ డగుచుఁ ॥ బరికించి ముక్తికి
నరుగు; వలదు సందియమ్ము మీకు 53
- ఆ. జ్యేష్ఠమానసంస్థాసితఃకీగతరుద్ర, వానరమున నరుఁడు ॥ పరమభక్తి
తనర నుపవసించి ॥ ద్వాదశిని గ్రుంకి, మనుజుగణ్యుఁ డగును ॥ మానులార!
- క. ముం దాచోటున శ్రీహరి, పొందికతో నిలిపె విప్రపుంగవులను వా
రంకలు దీక్షాగౌరవ, వందితులు రమేళి! తుష్టిపరు లరయంగన్ 55
- తే. ఆద్విజన్తులొఱుకు నై ॥ యాచరింపఁ, బడినసచ్చార్థములు దాన ॥ పంక్తు లెంత
దనుక మనన్వితరస్థితిఁ ॥ దినరుచుండు, నింతవఱ క్షయంబులై ॥ యమరఁగలవు.
- క. మునులార! కోటితీర్థం, బనునది కల దొకిటి దానియందు సభక్తిగా
మునిఁగి మఖకోటిఫలముగా, జనుఁ డొందును నిజముగాను ॥ సంతస మలరన్.
- క. కర మట నుండెడుకోటి, శ్వరుఁ డైనమహేశుఁ డొచ్చి ॥ వాపచ్యతుండై
నరుఁ డాశంకరుక్మపనోఁ, బొరి గాణాపత్యమలేముఁ ॥ తొందును థాత్రిన్. 56
- క. ఆరమ్యస్థలగతమా, సూరునితీర్థంబునందు ॥ సుజనుఁడు భక్తిం
జేరి మునిగి విభాకరు, సారపదంబునకు నేఁగుజను లరుదందన్. 59
- సీ. సంయమిశ్వరులార! సర్వవర్ణాశ్రమజనతారణమునకై ॥ చక్రిచేత
నొకతీర్థ మచ్చొట ॥ నొనరింపఁబడెఁ దొల్లి వ్రాహ్మణశ్రీయశ్చైశ్వర్యకూడ
జాతిసంభూతులౌ ॥ జనులును స్త్రీలును వర్షివానప్రస్థపరులు యతులు
గృహమేధులందఱుపృథువాంఛ. దత్తీమునుఁడొందిస్తాత్తులై ॥ మోక్షపదము
తే. గాంచుచుండును మనుజుఁడు ॥ కలుషపారణ
మగుచుఁ జెంపారు తత్తారణాఖ్యతీర్థ

వరమునకు నేగి మునిగి నిర్వదియొకండు

కొలములనుఁ దన్ని ముక్తికి 1 నెలమి జనును

50

తే వరకురుక్షేత్రమును దివ్యవామనేశు

నార్త నెన్నునొ దూరఘ్నః 1 డయ్యు నెవ్వఁ

డట్టిసరుఁ డండు ముక్తిని 1 నచట వెలయు

వాఁడు సుగతినిఁ జొందఁడె 1 పలుక నేల.

61

— వాయుతీర్థప్రభావము. —

చ కరువలి పుత్రశోకమునఁ 1 గ్రక్కునఁ దాఁగినఁ జూచి వేల్పులుగ

వరదుఁడు నొ విరించియును 1 వచ్చిసమీరుని వేడ మెచ్చి దు

ర్భర మగుదుఁఖము నివ్విడిచి 1 భక్తిమన్వితుఁడై విభాతనుగ

జొరి నెట సన్నుతించె గురుబుద్ధిని నాయొడ నుండునట్టిదా.

62

క తెమైరమడుఁగునఁ బురుషుఁడు, సమృతితో మునిగి మేటిశంభునిఁ గని పా

పమ్ముల వెడలంద్రొచ్చి ర, యమ్మున శివలోకమునకు 1 నరుగును దీప్తిన్

63

క హనుమద్దేవుం డొక్కడ, మును గంధర్వాదిదేవముఖులచేతగ

ఘనముగఁ బ్రకటింపుతుండై, తనరెనొ యాతీర్థమందు. 1 దరుగనిపూన్నిన్

64

క మునిగి నరుం డమృతత్వము, ననిశముఁ గైకొనును నిశ్చయము కావున దా

నిని నేగు టొప్పు నది శివ, హనుమద్ధ్యానంబు నగుచు 1 నమరుటవలనన్

65

ఉ పిమ్మట శాలిహాత్రుఁ డనుపేరఁ జెలంగెడుతేని తీర్థరా

జమ్మున కేగ నొ నదియు 1 సర్వజగత్తులయందు విశ్రుతిగ

బమ్మినదై వెలుంగు నతివాంఁఁఁ చెలంగుచు నుండ దానియుం

దిమ్ముగఁ గ్రుంకి పాఁముల 1 నెల్లను బాయు నరుండు ధాత్రిపై.

66

ఆ భవనవిదితి మగుచుఁ 1 జొరినరస్వతిని శ్రీ, కుంజతీర్థ మొందు 1 కూడి యుండు

దాని నీటఁగ్రుంకి 1 మోనవుఁ డధ్వర, ఫలము నొందు నిజము 1 భావ మలర

తే. నరుండు నైమిషకుంజంబునకును బిదపఁ

తోయి తే తీర్థమునఁ గ్రుంకి 1 పూతుఁ డగుచు

నైమిషంబున మునిగిని 1 నరునిఫలముఁ

జెందు సత్యము పలుసార్లు 1 చెప్పనేల

68

— శివతీర్థప్రభావము. —

ఉ వేదవలీనిపేవితము 1 విస్తృతపాపహరంబు పుణ్యసం

పాదక మైనతీర్థ మట 1 భాసిలు నొక్కటి తొల్లి యక్కడగ

మోదముతోడ వేదవతి 1 పూర్ణపుభక్తి నిజేకుఁగా మదిగ

శ్రీదయతుగ మది న్నిలిసి 1 సేయుచునుండఁ దరుంబు నిష్కతోన్

69

- క. భూమినిఁ దిరుగుచు రావణుఁ, డామానిని యున్నచోటిఁ కరుదెంచి మహా
ప్రేమమున దానిఁగని పటు, కామాతురుఁ డగుచుఁ బట్టఁగఁ గమకింపన్
తే. చేడవతి వానితో ననెఁ విశ్వవిభుఁడు, నైనశోరిని విభునిఁగాఁ నాత్మ నెంచి
విపులమైనట్టి తపముఁ గాఁపించుచున్న, దాని ననుఁగోర ధర్మమెఁ దానవేద్ర!
క. అనిపల్క దైత్యుఁ డాగ్రహ, మున నాపూఁబోఁడికేశములఁ గరములతో
డనుఁ బట్టి లాగ శోకము, మనమునఁ బెనుఁగాడుచుండిఁ మహితోద్ధతితోన్.
- క. వాని వధించుట కనుసం, తానంబుల నిడిచి జనకధరణ్యపుగ్రహమం
దానలినాఁ జనించెను, మానితేనీతాభ్యసోడఁ మాన్యులు మెచ్చన్ 73
- తే. ఆదతివ్రత రామునిఁ కాత్మఁత్ని, యై వనంబున నుండి దైత్యప్రభుండు
నైనరావణుఁ డాత్మనాశైకకాంక్ష, నాలతాంగినిఁ గైకొనిఁ యరిగెఁ బురికి.
- నీ ఆంత రాముఁడు గావతాసురు ననిఁ గూల్చి సంతోషమున విభీషణుని లంక
కును రాజుఁ గావించిఁ కులసలియా సేతఁ గైకొనివానరకలితుఁ డగుచు
సాకేతపురిఁ జేరిఁ సకలసుఖస్థితిఁ నిజరాజ్యమును నేలెఁ నీటుగుల్క
నట్టితీర్థమునందుఁ నవగాహుఁ డగువాఁడు పరమకన్యాఽష్టభుజమునొంది
ఆ కాయశుద్ధి జెందిఁ కలుషమ్ములను బాసి, పరమపదముఁ జేరిఁ భాసమానుఁ
డగుచు జన్మరహితుఁ ఁ దై విలసిల్లును, బరమమానివరులుఁ ప్రస్తుతింప. 75
- క. మాసింద్రులార! బ్రహ్మ, స్థానంబున శూద్రుఁ డెలమిఁ స్నాతుం డగుచుగా
మానుగ శ్రాస్తాణ్యంబు న, మానస్థితి జెందు మేటిఁ యుత్సవ మొదవన్ 76
- క. సమమతి విప్రం డాతీర్థమునందుగా గ్రుంకి పాపరహితుం డగుచుగా
విమలపదంబున కరుగుచు, సుమనస్తలియెల్లఁబోగడఁ సుస్థిరదీప్తిన్ 77
- క. మునిచంద్రులార! వినుఁడీజనుఁ డటమోఁడటను మాఁడుఁజగములయందుగా
ఘనతఁ జెందినదగుసో, మునితీర్థముఁ జేర నొనుఁ ముద మొప్పారన్ 78
- క. ద్విజరాజు తపము మున్నెట, సుజనులు మెచ్చంగఁజేసిఁ సొంపెసలారగా
ద్విజరాజ్యముఁ గైకొనె నా,రజనీతి దైవతీర్థంజమునందున్. 79
- ఆ. జగతిఁ గార్తికమునఁ జక్కంగ వామనుఁ
బూజచేయ ముక్తిఁ పొసఁగినట్లు
వేడ్కి నట మునింగిఁ పితృతుష్టిఁ గావించి
పురుషుఁ డమలుఁ డగుచుఁ బోవు దివికి 80

— సప్తసారస్వతతీర్థమహిమ. —

- క. ఏడుసరస్వతు లెక్కడఁ, గూడినవై పాటుచుండుఁగంధిని వడిఁగా
నాడ జగత్త్రయదుర్లభ,మై డంబగుతీర్థ మొందుఁ పారుపుగ నుండున్. 81
- న. ఋషులార! యది సప్తసారస్వతం బని పేర్కొనఁబడు సుప్రభయుఁ, గాంచ

నాఁడియు, విశాలయు, మనోహరయు, విమలోదకయు, సరిత్తోయయు, సువర్ణయు, ననునామంబులతో నేడు తెలుగుల సరస్వతీనది రాజిల్లును నొకటి మునులండలు పుష్కరస్థుడై యడించు నలువంజూచి నమస్కరించి మహాత్మా! సరిద్వారయగుసరస్వతీనదిపురః స్థితయై కనఁబడదు ఈజన్నము ఫలదాయకమైనది కాదని పలికిన నమ్మునులమాటల విని భగవంతుఁ డగుద్రుహిణుఁడు సంతసించి మనంబున ఘనంబుగ సరస్వతీనిఁ దలంప నది పుష్కరస్థితుఁడును సవకరుఁ డగుతమ్మిచూరిచేఁ బిలువఁబడినదై సుప్రభ యనువేరున నట బ్రవహించుచు వాసికెక్క సంత నలివేగమునఁ బాఁసుపరస్వతీనిఁ గాంచి మునులు సంతసించి మేలుమేలని తలఁచుచుఁ బరమేష్ఠిని వినులించిరి ఇట్లు నదీవర్యయగు సరస్వతీ పుష్కరస్థితయై కురుక్షేత్రమునకు మహాత్ముఁ డైనమార్కండేయునిచేఁ జేఁబడె నని పులస్త్యుఁడు చెప్పి మరల నిట్లనియె.

82

క. నారద! నైమిశమునఁ బెంపారుచు నున్నట్టి శౌనఁ కాదిమహర్షుల్
కూరిమి నడిగిరి మనసా, ప్సారగ నత్తెని రోమహర్షణుఁ గనుచున్

83

క. మునినాథ! సత్పథంబున, నవయము వర్తించు మాకు 1 నద్వారమందుం
దనరెడుసత్ఫల మెట్లగు, నినుపింపు మటంచుఁ బలుక 1 వేడుక లూరన్

84

తే. ఆమహాభాగుఁ డంతట 1 నఖిలమునుల
కేలమి నభివందన మొనర్చి 1 యెట సరస్వ
తీధుని చెలంగునో యట్టి 1 దివ్యభూమి
యందు కురుయజ్ఞఫలము పెంపొందు మిగుల.

85

క. అని యిట్లు రోమహర్షణుఁడన బహుభాషా యవేత్త 1 నై నమనీంద్రుల్
వినివచ్చి యాసరస్వతీ, ననితరమలిఁ దలఁచి రక్ష 1 దాస్థలమందున్.

86

ఉ. అంతట సత్రయాజికులు 1 నైనమునీంద్రులచేత నద్ది బ
ల్లంతుఁగ భ్యాతయై సకలమానులఁ బ్లావనపాతువై తమి
సంతస మొప్ప నైమిశవిశాలమహాస్థలమందుఁ బాతె న
త్యంతరయముతోడఁ గనఁకాఁడి సమాఖ్యచెలంగు చుండన్.

87

ఆ. భూరితేజః డగుచుఁ 1 బొల్వారు మంకణ
మాని పుణ్యతోయమహిత యగుచు
రహిఁ జెలంగు నాసరస్వతీనది కురు
క్షేత్రమునకు భక్తిఁ 1 జెచ్చె సంత.

88

సీ. యాజికుం డగుగయుఁ 1 డడరు మహాధ్వరమందు సరిచ్చేష్ఠియా సరస్వ
తీనిఁ దలంచిన నది 1 దీప్తితో ఁఁ గని సంత్రితవ్రతులు నా 1 సకలమాగు
లావడికిని విశాలాఖ్యనుఁ బెట్టిరి మాన్యుఁడౌ మంకణమానిచేత
సంత నాహారయై 1 యామహానది కురుక్షేత్రంబునకువచ్చెఁ 1 జెలువ మమర

- తే దీవ్యదుత్తరకోసలదీవ్యభాగ
ధర్మదేశంబునందు నుద్దాలకాఖ్య
మాని సద్భక్తితోఁ దనమదిని మిగులఁ
దలఁచి ప్రార్థింప నంత సంతసము చెలఁగ 89
- క సరిదాధ్యయైవ యానది, కరమాదేశంబు మానిఁగలమునఁ జొచ్చెన్
జొరివల్కు లాజినాన్విత,వరమునిపూజితయు నగుచు 1 భాసురదీప్తిన్ 90
- తే ఆనఘ! కేదారమం దెద్ది 1 యఘనివార
కంబునై యొప్పుచుండునో 1 కడఁగి యాస
రస్వతీనది మునిసుగ 1 రాజనేవ్య
మైనదని యెన్నఁదగినదా 1 నాత్మలోన 91
- తే. ఆమునీంద్రుడు సద్భక్తి 1 యతిశయిల్లఁ
బురహరుం డగుపరమేశ్వరు 1 బూజచేసి
దానినంతఁ గురుక్షేత్ర 1 ధర్మభూమిఁ
జేర్చె మానులు మేలునుఁ 1 జెందుకొఱకు 92
- క. ధీరతదక్షుండు గంగా, ద్వారంబున మఖ మొనర్చునెత్తి గురుభక్తిన్
గోరి సరస్వతిఁ దలఁప న, వారితగలె నది చెలంగి 1 వచ్చెనుఁ జేర్చిన్ 93
- క మనసార దక్షుఁ డానఁగ, గని యిది విమలోద యనుచు 1 గణులించెను దా
నినిఁ గొని మంకణుం డాకురు, జనపతివాసంబునకును 1 సరవినిఁ జేర్చెన్ 94
- క సారకురుక్షేత్రంబున భూరమణుం డైనకురువు 1 పూని యజింహ
సారె సరస్వతిఁ దలఁచిన, గారవమున నద్ది వచ్చె 1 గమనీయరతిన్ 95
- క. సారిది స్వార్కండమునీ, శ్వరుఁ డానది నంత వేడి 1 సరసిదీప్యాం
తరగతఁ జేసెను నిర్జర, వసు లానందించుచుండఁ 1 బరమోత్కంఠన్ 96
- సీ. ప్రబలతపోభాగ్యవంధుకుండై యొప్పి మంకణుం డనువేర 1 వహిని వెలయు
ముని సార్వభౌముండు 1 పుణ్యతోయములతో రాజించునట్టి సరస్వతిని స
భక్తితోఁ బ్రార్థించి 1 పావనసక్తసారస్వతంబున సిద్ధిరమణ నొంది
సర్వలోకములందు 1 సంపూజ్యుడై ముక్తిపదమందు భాసిల్లెఁ 1 బ్రాధికుల్కు
- తే. నట్టి దాతీర్థరాజ మగటంచు రోమ
హర్షణుండు పల్కు మునిచంద్రు 1 లాలకించి
సంతసించుచు నామానించంద్రుతోడఁ
బల్కి రాయెడ సంతోషభరితు లగుచు 97

— మంకణమునిచరితము. —

- క. మునిచంద్ర! మంకణుం డె, వ్యనివలనన్ బుట్టి నెట్లు 1 వరసిద్ధుం డ
య్యెను నర్తకుడై శ్రీశం, భునివారితుండయ్యె నెట్లు 1 భూస్థలమందున్. 98

- క. విను నారక! ఋషివద్యులు, మనమునఁ దమి నిట్లు పలుక 1 మహితశ్రద్ధా
మునినాథుఁ డంత వారిఁ గని భాషింపంగఁ దొడఁగెఁ 1 గమ్రాక్షులతోఁగ.99
- క. మానీండ్రులార! వినుఁ డీ, మానసమున సంభవించె 1 మంకణుఁ డనుస
త్సానుఁడు కశ్యపునకు ఋషు, లానందము చెందుచుండ 1 నలిశయిడిప్తిన్.100
- క. సునిశితమతి యగుమంకణ, మునివద్యుఁడు వల్కులముల 1 ముదమునఁ గొని వా
రినిఁ గ్రంకుకొఱకు నై తమిఁ, దనమదిఁ దలఁపోయుచున్న 1 తరుణమునందున్.
- ఆ. ఇచ్చదర్శనముల 1 నింపారు రంభాది, వారకాంతలెల్ల 1 వస్త్రహీన
లగుచు మునుఁగుచుండి 1 రట ననిందితలు నై, భవ్యరూపలగుచు 1 బాలివచ్చి
డి మంకణుఁ డంత వారిఁ గని 1 మత్తభుబాటికిఁ జిక్కి సృక్కి బల్
సంకటపాటున న్వెలయుఁ 1 జయ్యన నాతనివీర్య మయ్యుడఁ
లంకయు లేక వేగ సరిలంబున జారిపడంగఁ జూచి ని
శ్చంకను దానిలుబ్ధకుఁడు 1 సంతస మొప్పు గ్రహించి పేర్చితోఁగ 103
- చ. కలశజలంబులోన నిడఁగ్రక్కున నద్ది తడియకుంభమం
దలరుచున ప్తభాగములుగ్నైచనె నందె మహర్షిసప్తకం
దెలిమిఁజనించె నామునులనెల్ల మరుత్తులఁగాఁగ మీమదిగ
దెలియుఁడు తక్కుమారులనుఁ దెల్పెద వేడ్క వినుండు భక్తితోఁగ 104
- చ. వాయువేగ, వాయుబల, వాయుహా, వాయుమండల, వాయుకాల, వాయు
చక్ర, వాయువీర్య లని పేర్కొనంబడుదురు. 105
- క. ఘనమతులు వీరె యాముని, తనయులు గురుబలులు భూరిగ్నైర్యులు పూన్కిన్
బనిఁ గొని సర్వచరాచర, మునుఁ దాల్పుచు నుండు నిత్యమును దృఢశక్తిన్
- క. మును గుశల మొనలతోడను, మొనసె న్నంకణునిహస్తమునఁ గాయము దా
ననె వేగ సంభవించెను, ఘనశాకరిసంబు చిత్రకరముగ నంతన్. 107
- క. ఆరసమును మంకణుఁ డిం, పారం గని యాడసాగె 1 నంతట సగ్ధం
బారీతి నృత్యమును వి, స్థారగతిగ జేయఁదొడఁగె 1 నత్యుత్సవతన్ 108
- డి. ఆత్మనివీర్యమోహితము 1 నై కడువేడుకతోడ నాడు స
ర్వమ్మునుఁ జూచి దేవతలు 1 బ్రహ్మయు నివ్యతఃప్రభావవి
త్తమ్ములు కల్లు మౌనులును 1 దద్దయు నాయెడ నమ్మునీండ్రుకా
ర్యమ్మునుఁ బార్వతీపతికి 1 నంతయుఁ దెల్పి వచించి యాదృతిన్ 109
- సీ. దేవ మహాదేవ! 1 దివ్యదయాభావ! యిమ్మనినృత్యంబు 1 నింకఁ జేయ
కలరు నట్టు లొనర్చ 1 నర్తుం డవనివేడ నంతట శిర్దుండు 1 హర్షయుక్త
మానసం జౌనట్టి 1 మంకణుఁ గని పల్కె నమరహితంబును 1 నార్తఁ గౌరి
మునివర్య! సర్వభగమునగుండి తనసిచై యుసఁగెడు నీకేల 1 యిట్టిహర్ష

- తే. మనిన నతః దామహేతుతోనాదే నేమి, గాన నైతిని నాదగుః కరమునందు
జారసాగెను శాకరసంబుదాని, గాంచి గురుహర్షయుతుడనై ఓ క్రూరితభవ.
- చ ఆన విని భూరికాంతియుతుః ఓ డౌ శివుః గమ్మునిరాగమోహితుం
గను వడిః జేసి చల్కె మునిగణ్య! విచిత్రము నేనుఁ జెంద నీ
వనితరబుద్ధి నన్నుఁ గనుమా కనులార నటంచు నిట్టు లా
మునివరుతోడఁ బల్కి సురసృంగవ్ర లందలు చూచుచుండఁగన్ 111
- క అంగుశ్యగ్రముతోఁ దన, యంగులినిగ్ గొట్టి నట్టి ఓ జాతలివలన
మంగళహిమసమిభస్తము, రంగుగుచు వెడలె మానిరత్నములారా! 112
- క అంతట దానిని గని ముని, కాంతుం డగుమంకఃబుండు ఓ కడుసీ గ్ధరగ
భ్రాంతినిఁ జెంది మృదానీ, కాంతునిపదములకు నెరఁగి ఓ గణులించి యనెన్.
- క. పాలాక్ష భక్తరత్నా, శూలాయుధహస్త జేవ ఓ సారిది న్నీచే
నీలీలః జాడమె నన్యుని, చే లలి నిటులొనెయార్తఁ శింతింపంగన్ 114
- ఆ శూలహస్త నీవు ఓ చూడఁజరాచర, సహిత మగుచు వెలయు ఓ జగతి కెలమి
గివ్యగురుఁడ వగుచు ఓ దీపించుచున్నావు, మేటికాంతి దిశల ఓ మించి వెలుంగ.
- క అనఘ! త్వదాశ్రయం లగుచుం, గనబడుచున్నాడు జేవగంధర్వజ్ఞా
సనకన్త రాదు లఖిలం, బనిశము నీవగుచునుండు ఓ వార్తఁ దలంపన్ 115
- క. గురుఁడవు కారయితవు మఱి, వరకర్తవు వేల్పులకును ఓ వారందలు నీ
కరుణకుఁ బాత్రులు నై భయ, విరహితులై మోదమునను ఓ వెలసిరి భర్తా!
- క సురదైత్యనాథ! మత్కృత, గురుతపము విశేషవృద్ధిఁ ఓ గానువదియో నీ
కరుణ నటించని మునివతి, పరమేశ్వరు నిట్లు పొగడి ఓ ప్రకటం డయ్యెన్ 118
- ఉ అంతట శంభుఁ డామునికుఁలాంబుధిచంద్రునితోడఁ బల్కె బల
సంతస మొప్పుచిత్తమునఁ ఓ జక్కఁగ నీతప ముర్విలోన న
త్యంతము పెంపుచెందు సతతంబు మదీయకృపారసంబుతో
సంతత మేగు నిం గలసి ఓ సంయమిచంద్ర! వనింతు నిక్కడన్ 119
- తే. సప్తసారస్వతంబున ఓ స్నాతుఁడైన
పురుషునకు దుర్లభంబు నై ఓ పాసఁగునట్టి
కార్య మేమాత్రమైననుఁ ఓ గానండు
వాకభూలోకమలయం దసనారతంబు 120
- క సారస్వతేతీర్థంబునఁ, గోరికతోఁ గ్రుంకునరులు ఓ గురుమోదమునగా
సారస్వతలోకోన్నత, సారస్థితి నొందఁగలరు ఓ చతురులు మెచ్చన్ 121
- క గురుపాపంబుల నెల్లనుఁ, బరువడిఁ జెందాడి కీర్తిపరివృత్తు లగుచుగా
బరమేశానుగ్రహమున, వరుఁ డొందునుఁ బరమపదము ఓ నాకులుమెచ్చన్.

— కావనీర్థము. —

క. మునులార! తొల్లి యొక్కడ, దనుజాచార్యుండు సిద్ధిఁ 1 దసరిగ్రహల్వం
బును జెందె నట్టికానా, శనీర్థముఁ జేర నాను 1 జనుఁ డటమూఁదన్ 123

సీ శ్రద్ధాసమేతుఁడై 1 జనుఁ డాకురుక్షేత్రపుణ్యభూమినిఁ జేరి 1 భూరిజన్మ
సంభవఁబ్బిచేయువర్జితుండు నై వజలి పరబ్రహ్మపదము నొంది
మరలి రాకడలేక 1 మలయు రహోదరనాముఁడౌ మునికులీనాథు డొకఁడు
సరవిఁ దీర్థమేహత్తైవ్రసందర్శనంబున నధికశిరోగ్రస్తుఁడయ్యె ననఁగ

లే మాను లంతటఁ బల్కిరి 1 మానసియుఁ

జౌరహోదరుఁ డేమాడ్కి 1 నవని మస్త

కాశికుం డయ్యె నెట్లు మోక్షంబుఁ జెందె

నట్టిర్థ ప్రభావంబు 1 నధికభక్తి

124

క. వినఁ గోరుచున్న వారము, ఘనదయఁ బల్కుము మునీంద్రగణ్యా! యని యా
మునులాడ రోమహర్షణుఁ, డనె నామునివరులతోడ 1 నాయుడఁ బ్రీతిన్. 125

— కావనీర్థప్రభావము. —

క. ఘనులార! దండ కావన, మునఁ డొల్లి మహాత్ముఁ డధికపుణ్యుండు సీతా
వనితాపతి యగురాముండు, జనకాజ్ఞను దలనుదాల్చి 1 సాహస మొప్పున్

క. కనలుచు శరములతోఁ బటు, దనుజులబాధించె నట్టిదానవరతియుం
దును కుష్టుం డగునొకదిలి, జనితల శిరథార నొప్పు 1 సురియగ్ బెలుచన్.

క దురమునఁ దెగి పుడమినిఁ బడు, లేరుణమున రహోదరాఖ్యిఁ రావసుమెడపై
సారిది యదృచ్ఛాబడి త, చ్చిర మున్నునిశల్యములను 1 ఛేదించి వడిన్ 128

చ కరకరిఁ జొచ్చె నంత మునిగణ్యుండు తత్పటులగ్న భారతం

ధరఁ దిరుగాడలేక గురుదారుణదుఃఖముతోడఁ దీర్థభా

సురచిరపుణ్యసద్దములఁ 1 జోటులఁజేరుచుఁ దత్ప్రేవంబుతోఁ

గరమపు డార్తిఁజెందుచునుఁ 1 గాసిలఁ దాపసులార! యయ్యెడన్ 129

మ. ధరయందుం గలసర్వలీర్థములలోఁ 1 దాఁజొచ్చి సుస్మాతుఁడై
పారిఁ దత్కృష్టము నీఁగలేక పిదపఁ 1 బుణ్యాత్ములుగ గణ్యులుగ
బరతత్వజ్ఞులు భావితాత్మకులు నై 1 భాసిల్లు మానీంద్రులగ్
దరిశింపఁ జని వారితోడ బలికె 1 దన్తస్తకత్వస్థితిన్. 130

ఉ. అంతట మాను లాతనిఁ 1 నత్తటి. జెప్పిరి మానివర్య! నీ
కింప దురంతింప వల 1 దింతట నాశవసంబు శూర్పి య
త్యంతము భక్తి నేగు చున 1 నమ్మునినాథుండు వారిమాటలగ్
సంతుపహించుచిత్తమునఁ 1 బాగాదవ నిన్విని చేక్కమూఁదగన్. 131

మ చని తత్తీర్థజలంబులో మునుఁగఁ దగ్ధాశోదకస్పర్శచే
తనుఁ దన్మూర్ధము జారి పుణ్యజలచర్యం బందుఁ గూలె న్నహా
నినదం జేర్పడ నంతట నిర్వరజుడై 1 నిర్మూలపాపుండు నై
ఘనసంశుద్ధుడు నై రహోదరుడు వేడ్క జెందుచు జెచ్చెఱన్ 132

తే. ఆశ్రమంబున కరుదెంచి 1 యఖిలమునుల
కఖిలమునుఁ దెల్ప నమ్మును 1 లంక జమితే
పుణ్యతీర్థమహా త్వంబుఁ 1 బూర్ణభక్తి
తనర నాలించి యరుదెంచి 1 దానికపుడు. 133

వ కపాలమోచనతీర్థం బనునామ మొనర్చిరి తత్త్వలమందె దివ్య మగువిశ్వామి
త్రతీర్థంబు కలదు మున్ను గాధిసూనుఁ డగువిశ్వామిత్రుఁ డక్కడ వసిష్ఠము
నింద్రునితో ద్వేషించి ఘోరతపం బొనర్చి బ్రాహ్మణ్యముఁ జెందె నట్టితీర్థమున
మునింగిన నరుడు నిక్కముగ బ్రాహ్మణ్యము నొందు విప్రుఁ డట నవగాహ
నుండైన శుద్ధాత్ముడై పరమపదంబుఁ బొందుఁ బుట్టఁ బురుషుఁడు నియతుం
డును నియమితాశ్రమంబై పృథ్విదకతీర్థంబున కేగ నగు దానిప్రభావంబును
వక్కాణించెద వినుం డని చెప్పఁదొడంగ 134

— పృథ్విదకతీర్థమహిమ —

సీ మున్ను బుచ్చంగనాముం డగుమునివరుఁ డాపృథ్విదకతీర్థమందు మునిగి
జాతిస్తరుండు నై 1 సతతగంగాద్వారసంస్థితి నొప్పారి 1 జగతి సిద్ధుఁ
డగుచు నంతటఁ దన 1 కంఠ్యకాలము రాఁగ సర్వతీర్థంబులఁ 1 జాలఁ దలఁచి
మునిగణ్యులై నట్టి 1 పుత్రుల కనె సర్వస్వతి కుత్తంధమై 1 వజ్జలునదియు
తే నా పృథ్విదకమం దెవ్వఁడాత్మతనువు
విడుచునో జన్మమానుడై 1 విపులభక్తిఁ
జెలఁగునో యట్టిమనుజుని 1 కలమి మరణ
గలియు వెండియుఁ మునులార! 1 కలుగఁబోడు. 135

అ. బ్రహ్మయోనియొకటిభాసిలు నక్కడఁదత్ప్రభావమెన్నఁదరముకాదు
భక్తితోడనేనుఁబాటించెప్పెద, నాలకింపుఁడిప్పుఁడాదరమున 136

సీ మునులార! పరమేష్ఠిమున్నెఁబనిబూని దివ్యపరస్వతీరీతిరమండుఁ
గడఁగునట్టిపృథ్విదకమును శ్రద్ధతోనాశ్రయించినవాఁడునగుచునాల్గు
కొలములవారినిఁగోరిసృష్టించునిమి త్తమైవిజ్ఞానమిత్రితుండు
నయ్యుండ నాలోననవన్య క్షసంభవుఁడలఘుయోగసమాధిఁకలితుఁడాధ్యుఁ
తే డైనపరమేష్ఠిముఖమందు 1 నగ్రజన్మ
నికరమెల్లను భుజముల 1 నృపులు తొడల

యందువైశ్యులు పాదము 1 బండుశూద్ర

గణముపుట్టెను దోస్తోడఁ 1 గాంతి మిగుల

187

క. చాతుర్వర్ణ్యముఁ గని వి,ఖ్యాతినిఁ జెన్నొందు నలువ 1 వార్షముతో నా

జాతులకునుఁ జతురాశ్రమ, రీతులఁ గల్పించె నంతః 1 బ్రీతిని థాత్రిన్ 188

ఆ మానులార! యిట్లు 1 మహిబ్రహ్మయోనియఁ, చనెడు సంజ్ఞ నొప్పు 1 నట్టిదైన

తీర్థవరము సుప్రతిష్ఠితమయ్యె మోక్షంబుఁ గోరునట్టి 1 జనుఁడు భక్తి. 189

క. ఘనబుద్ధి నాజలంబున, మునిఁగి విశుద్ధాత్ముఁ డగుచుఁ 1 బూర్ణానందా

బ్ధినిఁ జేలి వెండి యోని,గన కనిశము ముక్తివొంది 1 క్రాలుచు నుండున్

మ బకదాల్పులందు పృపాలధర్మితుడు నై 1 వైరంబునఁ బ్రాప్తాణ

ప్రకటశ్రేణినిఁ గూడి యొక్కడను రాష్ట్రచ్ఛేదముం జేసి మా

టికి హోమం తొనరింప రాజు మునిధాగిటిం గాంచె నాధూమియం

దొఁకితీర్థం బవకీర్తనామయుతమై 1 యొప్పారునం చాడినన్.

141

— ఆవకీర్ణతీర్థ మాహాత్మ్యము —

క. విని తాపనేందు లాముని,కని రక్కడ నెట్టులోలి 1 నవకీర్ణాఖ్య

దసరినతీర్థము సుస్థిర,తను నిలుపఁ బడినదగుచుఁ 1 దద్దయు నొప్పెన్ 142

క. ధృతరాష్ట్రవిభుఁడు తన్ముని, పరినేలఁ దిరస్కరించె 1 బలుకుము కరుణా

యతమతవై యన వారికి,నతిముదమునఁబల్కె రోమఃపార్షణుఁ డెలమిన్ 143

క. మును దక్షిణార్థమై యే,మునిచంద్రులు నైమిషమునఁ 1 బూనికతోడిగ

జనిరోయామునులందొక,ముని యగుబకదాల్పుఁడంతః 1 బూర్ణ స్పృహతోన్

క. ధృతరాష్ట్రనావ విభుఁ గని,కుతలేళా! నీకు శుభము 1 కూడును వడి నీ

వలిదయ మాకిడు శ్రద్ధం, గ్రతుదక్షిణగొఱకు ధనము 1 గణ్యులు మెచ్చన్

కా మానీంద్రం డిటు వేడజూచి కడుదుఃఖార్థార్థక్షులఁ బల్కి యా

భూనాథుండు తిరస్కరింప నతఁ దాగభూపాలు నిందాప్తితో

దీనాత్మండయి వచ్చి కోపము మదిఁ 1 దీప్తస్థితిఁ జెందఁగా

నానారీతుల నంత మాంసముల నెన్నఁ బట్టి యుత్కంఠమై

145

మ. ఆవకీర్ణాఖ్యఁ జెలంగి పాపహరమై 1 హర్షోందురుగా దేవతా

కవిసంసేవ్యము నొప్పుఁ దకమహాగణోరుతీర్థంబునం

దవవీనాథునిదైనిరాష్ట్రమును స్వాగహయించు హోమంబుచే

నె వడి న్నానివిభుండు దీక్షితరమై 1 చిత్తంబులోఁ బెన్నొనన్.

147

ఉ. అంతట యజ్ఞ కర్తమున 1 నాలేనిరాష్ట్రము సంహారంబు నై

సంతతసంప్రవృత్తి నటఁజాల వెలుంగఁ దడియజేశమ

త్యంతము భగ్నమయ్యెఁ గలుగపాతిశయంబున నంతమేదినీ

కాంతుఁడు విప్రచేష్టితము 1 గాధముగా మదిలోఁ దలంచుచున్,

149

క. వారక సపురోహితుడై, భూరమణుడు సర్వరత్నపూగంబులవి
స్తారధనంబులఁ గొని వెంపారెడిసద్భక్తి చిత్రమండుఁ జగుర్చన్ 149

సీ. అవశీర్ణ తీర్థముం యలరెడిబకరాల్భవ్యదివ్యమానీంద్రునిఁ యేర్ప నేగి
భక్తితోఁ బ్రణమిల్లి బహువిధంబుల వేడ మునినాథుఁ డంతఁ బ్రమోదితాత్ముఁ
డగుచు నాన్పుత్రతో యనె భూతలాధీశ జ్ఞానముతుండు నా జనునిచేత
ధరణీసురేంద్రులు యధర నవమంతవృత్తి లగ్రజన్తుండు భంగాత్ముడైనఁ

తే. బుడమిఁ బురుషత్రయమ్ముతోఁ యోలునట్టి
వంశమును నాశమొనరించు యడివి ననుచు
మాని యిరీతి రాజుతో యమాటలాడి
కోపమును వీడి ముడమునఁ యగొడి యపుడు 150

ఉ. రాజహితంబుఁ గోరి మునిఁ యజా వినాశము నొందియున్న తే
ద్రాజసుగోత్రసంభవులఁ యదద్దయు నాజ్యపయస్సుల న్వేసఁ
రాజితజీవయుక్తులయి యరాజులున ట్టొనరించె జేవలా
రాజయు రాజసత్తములు యరమ్యమతిఁ దనరారఁ గ్రమ్మజన్ 151

క. మునులార! దానియందుం, జనుఁడు జితేంద్రియత నొప్పి యేర్పదానియితుడై
మునిఁగి మనస్సునఁగలిగిన, ఘనఫలమును జెందు నిజము యతాత్మక మమరన్.

ఉ. అక్కడ నొక్కతీర్థము యయాత్రసమాఖ్యఁ జెలంగుచుండు బ
ల్లక్కువ నేసరిద్వరము యమాన్యుడు నొ మఖకర్త లెక్కడఁ
జక్కనితేనె నిచ్చె నట యన్నానమొనర్చినమానవోత్తముం
డక్కిజమైనపాపముల యన్నిటి నాశముచేసి యంతటన్ 152

క. సురకిన్నరాదు లాతనిఁ, బరిఁచివిధములనుఁ జొగడ యబహుతోషముతోఁ
జొరి దివ్యసైంధవాధ్వర,గురుఫలమును జెంది మేటిఁగొలుఁచై వెలయున్ 153

క. మునులార! యట మధువ్రత, మనుతీర్థము కలదు దానియందును శ్రద్ధ
మునిఁగి పితృగణము మధువునఁ, దనుప నగు న్నానపుండు యతలుఁగనిభక్తిన్.

ప. అట వసిష్ఠాద్వాపాసంజ్ఞిత మగుమేటితీర్థము కలదు దానియందు భక్తియుక్తుడై
మనుజుఁడు స్నాతుడై వాసిష్ఠలోకము నొందుననిచెప్పిన విని శానకాదిబ్రువులు
రోమహర్షణముని కిట్లనిరి. 154

— అరుణాచలస్వరూపీ భావము. —

సీ. భవ్యవసిష్ఠాపవాహయై యది గురువెగంబు కలయై వెలసె నట్లు
సరిదాధ్య యగుసరస్వతి యేల మునినాథుఁ డగువసిష్ఠునిఁగొనియరిగెననుచు
భాషించుమునులతోఁ యలిశ నంతట రోమహర్షణుఁ డతిమోహమమరఁజొల్లి
మునులార! రాజర్షిఁముఖ్యుడై వెలయువిశ్వామిత్రునకుఁ దపోభాగ్యుడగుచు

తే నెనఁగునట్టి వసిష్ఠమునీంద్రునకును
బటుతపస్సుగ్గఱోఁ బుట్టె 1 బహుళ మగుచు
వటలు వైరంబు కృతమందు 1 స్వర్గవిధిని
మానసంబున గురుభీతి 1 మలయుచుండ

157

క మునులార! స్థాణుతీర్థం, బున నుండువసిష్ఠమాని 1 పుణ్యాశ్రమ మా
ఘనవాసమునకుఁ బశ్చిమ, మున గాధిసుతోటజంబు 1 పొదలు నీప్తిన. 158

తే మద్గుణైశ్వర్యముల నొప్పు 1 శంకరుండు, పారి సరస్వతి నెక్కడఁ 1 బూజచేసి
భక్తి చెన్నార నానరసస్వతిని లింగ,రూపమున నిల్పె నాయుడకరూఢి నిగుడ

క మునిచంద్రుఁ జౌవసిద్ధుం, డనితర మగుబుద్ధి వెలయ 1 నతిదారుణమై
పానరెడితపస్సుతో నటఁ, బనిఁ గొని వర్తించుచుండె 1 భాస్వదీప్తిన్. 159

ఆ. గాధితనయుఁ డగుచుఁ 1 గ్రాలు విశ్వామిత్రుఁ, డావసిష్ఠమాని 1 దైవభీష్ట
తపముతోడ విగతకర్పుండై వరసర, స్వతినిఁ బలిచి యిట్లు 1 పలికె గినిసి

క. మునిసింహుఁ డగువసిద్ధుని, ఘనవేగముతోడ నీవు 1 కైకొని రా వ
చ్చినమానినాకు నిట నే, చని చంపంగలను నిజము 1 సరిదాఱ్య! యనన్ 162

సీ. ఆమ్మనిమాటల 1 నాలించి సరిదాఱ్యయా సరస్వతి విహ్వలార్త యయ్యె
నట్లు వ్యవస్థితి 1 నలరి కంపముతోడ నచయు సరస్వతీనిదినిఁ గోప
మడకుచు నుండ విశ్వామిత్రుఁ డంతటఁ గని వసిష్ఠుని నాదుకడను నీవు
చేర్చ నా నని యిట్లు 1 చెప్పిన విని ధునీవరయా సరస్వతి 1 వడిని మాని

తే. సత్తముఁడు నా వసిష్ఠునిసరస కరిగి, నిలిచి దుఃఖించుచునుఁ గండ్ల 1 నీరువెడల
గాధిసుతుఁడాడినట్టివాఁడ్యములనెల్లఁ, బలికెమైత్రావరుణితోడభయముదోఁప.

ఉ. అంత వివర్ణయై తనరి 1 యత్యధికం బగుశోక మొప్పు వే
వంతుఁ డిక్కి సృక్కి కృశబంధుర యైనసరస్వతీనదిగ
బంతువహించు చిత్తమునఁ 1 బాలి వసిష్ఠుఁడు చూచి జేవి! నీ
కింత దురంతచింత వల 1 దిత్తటి నన్ను గ్రహించి దీక్షతోన్. 164

క. ఆవిశ్వామిత్రునికడ, కీవు వెఱగ జేర్చు మనుచు 1 నిట్లాడఁ గృపా
భావయుతుఁ జౌ వసిష్ఠుని, పావనవాక్యముల నెల్ల 1 భక్తి న్నిగులన్. 165

క. ఆనది విని తత్త్వానము, నానికి లేకుండ ముంచె 1 నచ్చరు వాలయగ
మానగుజలప్రవాహము, చే నమ్మనినాకు డంతఁ 1 జెడనట్టిమతిన్. 166

క. కూలాపహారమునఁ గడుఁ, దాలిమికలహున్నినుండి 1 తగఁబ్లావితుండై
లాలితమగుగురుపుష్కర,బాలసర్వతిని వేడ 1 సరుకట్టెఁ డమిన్. 167

ఆ. జేవి! నీవు బ్రహ్మాదివ్యపరబ్రహ్మ, సరవి నుండు వెపుడు 1 సంతసమున
సకలజగము నీదుకడలముతో వ్యాప్తమై, మేటిభోగములను 1 మించియుండు.

క. కామగనైజలమును గురు, దీమూలేములందు మిగుల ॥ సృష్టింతువు నీ
వేమహిః గలిగినజలములు, మేము వహించెదము నిన్ను ॥ మించినభక్తిన్. 169

క. కాంలిస్వాహాస్వధలును, శాంలిక్షములును సుపుష్టిసద్వాజీమే
థాంతపైర్థ్యకీర్తులు, దాంలిజగత్సద్ధు లీచె ॥ ధర్మకారా! 170

ఆ. సకలదివ్యభూతసముదాయమందు వా, జీవ్యరూపముననె ॥ నెగడి మిగుల
వన్నె నలరునట్టి ॥ భవ్యాత్మ వటుకాన, నిన్నుఁ బొగడఁజాల ॥ నేను జేవి! 171

చ. భగవతి యౌ సరస్వతిని ॥ భక్తిని నిట్లు వసిష్ఠఁ డత్తజీగ
బొగడిన నద్ది యత్తపసిఁ ॥ బొంపికఁ దాల్చి కృపాత్తపత్తయై
సుగమన మొప్పు గాధివరసూనునివాసముఁ జేర్చి తాపసేం
ద్రుగడనచేసి తెల్పె మది ॥ తొట్టల నాతనితోడ నయ్యుడగ 172

నీ. అంత విశ్వామిత్రుఁ ॥ దాసరస్వతిచేత నానీతుఁడై యలరారునట్టి
వరవసిష్ఠునిఁ గాంచి ॥ బహుకోపకలితు డై కడిమి వసిష్ఠాంలేకరమునైన
విలసదాయుధమును ॥ వ్రేయ నుద్యోగించులెటి రోషయుతుఁడు నైతనరునట్టి
గాధిపుత్రునిఁ జూచికళవళపడి సరిద్వరయా సరస్వతిబ్రహ్మహత్య

ఆ. భయమున న్వసిష్ఠ ॥ వారిమధ్యముతో వ
హించి యుభయమునుల ॥ కింపు నిచ్చు
నట్టి భాషణముల ॥ నాడి యాగాజర్జి
నవుడు మోసపుచ్చి ॥ యలరుచుండ 173

క. పిమ్మట విశ్వామిత్రుఁడు, నెమ్మనమున నీటనుండి ॥ నెగడు వసిష్ఠగ
బచ్చినఁ గిన్నఁగని ర, క్త మ్మగుకనుదోయి చెలఁగ ॥ ననె నానదితోగ. 174

క. సరిదాధ్య! నీవు న న్నీ, తరుణంబున మోసపుచ్చి ॥ తంత్రముతోడగ
గర మరిగినకతమున నె, త్తురు దాల్చి సుగారిగణము ॥ తోఁ జేరి చెరగ. 175

తే. ఉరుతరాత్రిని మెలఁగుము ॥ యుర్వి ననిన
నామహానది తచ్చత్త ॥ యగుచు నొక్క
వల్సెరముఁ దాల్చి రక్తాత్తవారి నధిక
తరమనోవ్యభతోడనుఁ ॥ కల్లఁడిలుచు. 176

ఉ. పిమ్మట వేల్పుతానిసలు ॥ వేల్పులు సిద్ధులు మానిసాధ్యసం
ఘమ్ము సరస్వతీనదినిఁ ॥ గన్గొని హా! యని శోకముక్తచి
త్తమ్ములనుండి రంత శివదమ్ము మనోజ్ఞము నైననాసుతీ
ర్థమ్మున శోణితమ్ము కడు ॥ రాజిలఁ దాపసులార! యంతటగ. 177

శా. నానాభూతపిశాచరాక్షసులు విగ్నాణంబుతో నాయుడగ
దానిం జేరి విశేషకాంక్ష చెలఁగ ॥ కర్తృక్తముగ ద్రావి సం

థానత్వస్థితినుండి స్వర్గజతుచందం బొప్పుచే యాడుచుగా
గానంబు న్వడిఁజేసి నవ్విరి మహాకాతూహలాత్కర్షతోగా

178

సీ. మహితాత్మలార! పిమ్మటఁ గాంతలేటిని బరమమునీంద్రులు వరసరస్వ
లీఘనియందొగిఁ గీర్తయ్యాగ్రను సల్ప యోదించి చని శతయోజనములఁ
బరఁగు దవ్వననుండి వచ్చి ఘోర సురపీఠమై పటుశరశీలి నలరి
నలిచుండు నామహానదిఁ గాంచి మదియందు దానిని రక్షించఁదలఁచి మిగుల
తే యత్నమును జేసి పిదప మహావ్రాహ్మ
దీక్షితులు భూరిసుభగులై లేజరిల్లు
నమ్మనీంద్రులు తుటుములై యాపగాఢ్య
యా సరస్వతిలో నని రాశ్రయించి

179

క. సరిదాఢ్య! శోణితంబుగా, గరము వహించిలివి వింతకారణ మేమో
గురుదుఃఖకలిత వగు నిను వరుసగ నిటు పలుకుచున్న వార మనంగ

180

క. విని యది విశ్వామిత్రుని, ఘనచేష్టితమును వచింపఁ గళవళపడి యా
మునులు సరస్వతియందొగి, మనము దయారసముతోడ ప్రమతిమతి వెలయన్.

ఆ. అరుణపుణ్యతోయభరితమై సర్వపా, పములనెల్ల మిగులఁ బాపజాలి
రమణఁగుల్కు నాసరస్వతిఁ బుణ్యజ, లాఢ్యఁ జేసి రప్పు దాధ్యులార!

182

ఉ. అంతట నానగి న్వలయునట్టి జలంబును దైత్యదానవుల
వింత జనించుచుండఁ గని వేపటకొందుచు హా! యటంచు బ
ర్హితను సర్వమానులను జెచ్చెఱఁ జేరి నమస్కరించి య
త్యంతవివస్మభావముల నాడిరి మాటికి మాటికి దగ

183

క. మేమెల్ల నిత్రటిని తుభ, చే మలసిలి మిందు దుష్టచిత్తులము మహా
భీములము ధర్మనాశన, థాములము సుశాశ్వతులము లాపసులారా

184

ఆ. కలుషకర్తములనుఁ గావించి చెడుబుద్ధి, నలరునట్టి వార మైతి మెట్టు
లట్టు భవదనుగ్రహంబున మాకిద్ది, కామకరయుఁ గాఁ కాల నగును.

185

క. ఏకరణి బ్రహ్మరాక్షసు, లీకాశ్యవివృద్ధితోడ నెసఁగిరా యట్లే
మాఁకఁక బహుము వృద్ధిం, జేకొనునదికాఁక చెలఁగు మీది మిదయతోన్.

ఆ. సారిది రాజవైశ్యశూద్రులం దెవ టిల్లె, పాపకర్తములను బ్రాహ్మణులకుఁ
జేసిలేని వారు శీఘ్రమై దైత్యులై, సంభవింపఁగలరు జగతియందు.

187

క. గురుజననీజనకులతో, నిరతము చేర్పించునట్టి నీవజనంబుల
ధరబ్రహ్మరాక్షసులు నై, తిరుగాడుచు నుండు రెవుడు ధీమతులారా!

188

క. చెడిపలఁగొడినవారును, గడుదయతో లోకములనుఁ గావనిజనులుగా
బుధమిని రక్షసు లగుచుగా, దొడఁబడుధుకు నిజము మేటికుఁబముతోడన్.

క. అని యిట్లు దైత్యదానవు, లనితర చగుబుద్ధితోడ 1 నాడినచుడిలగా
విని యామానులు వానిగా, గని కరుణాశీలు రగుచుః 1 గడుభేదమునగా 190

సీ అన్యోన్యవేదనాయ తచి త్తంబుల నలంకరి టీటతు 1 తాపపన్న
మైయశిష్టాశిత 1 మై శేషములఁగూడి శ్వాసదూషితమా నై 1 శ్వాసనధూరి
కలితమా కూడు 1 తనభాగమై యొప్పు నాకారణంబున 1 నవని వానిఁ
దెలిసి విడ్రొంకుండు 1 తనఁగూడ దట్టియన్నంబునుఁ దినినట్టివరులు రక్క

తే సులను భక్షించువారు నై 1 ఊడ నుండు
రనుచు నావ్యతీర్థము 1 నంత మిగుల
సారిది శోధించి యీతన 1 స్త్రోమమునకు
మోక్ష మొప్పారుకొఱకు నై 1 మొనసి పికఁ 191

క పొంగారుచిత్తముల ముని, పుంగవు లట సంగమంబుఁ 1 తొందికతోడగా
రంగుఁగఁ గల్పించిరి గురు, సంగతి దీపింప మేటిసంయములారా 1 192

తే అరుణయాపసరస్వతి 1 నమరునట్టి
దివ్యసంగమమున మూఁడుదినములందుఁ
బస్తుతో నుండి స్నాతుఁడై 1 నజలుపురుషుఁ
డఖిలకల్పవరహితుఁడై 1 యలరు నిజము 193

క కలియుగము ఘోరమగుచు, నెవలయ నధర్తంబు మించి 1 వెలుఁగుచు నుండగా
లలితాదుణసంగమమునఁ, గలజలమున మునిగి నరుండు 1 కాంచును ముక్తిన్.

క అనిచెప్ప సర్వదనుజులు, ఘనభక్తి న్మునిగి విగతకల్పమై సర్వ
ర్వనితలఁ గూడి యధేచ్ఛగా, జనిరి లసద్వస్త్రహారిసంయుక్తు లగుచున్ 194

ఆ మునులు నాల్గుసంద్రముల నట నిర్మించి, రధిభక్తి వానియందు వరుండు
వేటువేట మునిగి 1 వేయిగోవుల నిచ్చు, కలముఁ జెందు బుడమి 1 భవ్యరీతి.

క ఆతీర్థమందుఁ జేసిన, కా తప మత్యల్పమగుచు 1 నలరిన నది వి
ఖ్యాతినఁ బరిపూర్ణంబై, భూతలమున వెలయుఁ బాపపురుషులకైనన్ 195

క. మునులార! లక్షతీర్థం, బున చటి శతకాఖ్యతీర్థమున మునిగినవాఁ
డనఘంబై శతగోధన, మును నిచ్చినఫలముఁ జెందు 1 బుధు లగ్నింపన్ 196

చ. అమల సరస్వతీతలమునందు హిమాంశునితీర్థముందుఁ ద
ద్విమలజలంబులో జనుండు 1 విస్తృతభక్తినిఁ గ్రుంకి రాజసూ
యమఖిలంబు నొందు నరుఁ 1 డంతటఁ బూనికతో జలేంద్రియ
త్యమునను రేణు కావ్యకముఁ 1 దద్దయు శ్రద్ధనుఁ జేరి యక్కడన్ 197

క జననిని గొలువంగలిగెడు, ఘనఫలమునుఁ జెందు విప్రగణనేవితమై
తనరు బుణమోచనంబున, మునిగి కుమారుని భజించి 1 మోక్షము నొందున్.

- క జనుఁ డోజస్సునుతీర్థం, బున మునిగి యశఃప్రదీప్తిః ॥ తొల్పారుచు స్కం
దునిపురిఁ జేరి సుఖోన్నతిఁ, దసవారుచు నుండు విప్రతల్లజాలారా! 201
- ఆ. మనుజుఁ డెలమిఁ జైత్రమాస పాండురపక్ష, షష్ఠి దినసమందు ॥ శ్రాద్ధమును స
భక్తితోడఁ జేసి ॥ పరమగయాశ్రాద్ధ, పుణ్యఫలమునందుఁ ॥ బుడమి నిజము.
- ఉ అనిలుఁడు పూన్ని సన్నిహితీయం దెటు శ్రాద్ధముఁ దొల్లి చేయఁగాఁ
బనిఁగొని పల్కి నల్లె గురుభక్తి పెనంగొని పెంపునెంద స
జ్జనుఁ డట నాచరింప నగుశ్రాద్ధముఁ జైత్రకృద్ధవస్థిని
వృష మలరారఁ బెద్దలకు ॥ మానగుబుద్ధి జనింపుచుండఁగన్ 203
- ఆ మునుఁగ శక్తుఁడేని ॥ వినుఁ దామవాత్మని, పితరులకును మిగులఁ ॥ బ్రీతి నొసఁగి
యక్షయంబు నగుచు ॥ నలరు నాజలమంతఁ, దాహసేంద్రులారా! ॥ తథ్య మరయు.
- సీ పాలుపొంద వినుఁ డట ॥ ముజ్జగంబులయందు నధికవిఖ్యాతితో ॥ నలరు పంచ
వటి యనుతీర్థంబు ॥ భాసిల్లు నెట వహాశివుఁడు ముదంబునఁ ॥ జెలఁగి దివ్య
మూర్తిధరుండు నై ॥ మొనసె న్నాథులమందుఁ దివిరి సుస్సాతుఁడై ॥ దేవదేవుఁ
డగుమహేశునిభక్తి ॥ నర్పించి మనుజుఁడు మహితగాణాపత్యమతము నొంది
- తే. దేవతలఁగూడి నిత్యముఁ ॥ దేజరిల్లుఁ
బురుషుఁ డంతట ముల్లోకములఁ బ్రసిద్ధిఁ
బొందినట్టి కురుక్షేత్రమునకు నేఁగ
నలయు నెటఁ దొల్లి కురురాజు ॥ భక్తితోడ 205

— కురితీర్థప్రధానము. —

- తే క్షేత్రమును దున్నుకొంటకు నై ॥ స్థిరతరాత్మఁ
డగుచు నతిఘోర మగుచుఁ బెంపారునట్టి
తపముఁ గావించె నాఘోరతపమువలన
నిండ్రుఁ డతితుష్టుఁ డై వచ్చి ॥ యిట్లు లనియె. 206
- క ఊరినాథ! యీతపంబున, నతితుష్టుఁడ నైతి నెవ్వ ॥ నిలిభక్తిశత
క్రతు వగుయజ్ఞము నిట స, మృతిఁ జేయంగలరా వారు ॥ మాన్యులు మెచ్చన్.
- చ కలువహరంబు నై పరఁగి ॥ గణ్యతఁ గాంచిన ధర్మవిష్టపం
బులఁ గడుఁ జెందఁగా గలరు ॥ భూస్థలిపై నని చెప్పి నవ్రచుగా
బలరిపుఁ డైనియింద్రుఁడు దివంబునుఁ జేరి నృపాలునిం గనం
బలుమరు వచ్చివచ్చి తమఁ ॥ బల్కుచుఁ బల్కుచు వార్ష మొప్పఁగన్ 208
- ఆ. పోయివచ్చుచుండి ॥ భూపాలకృతతపో
దామణాగ్నిచేత ॥ దగ్ధ మగుచు
నెప్పు డార్తగాత్ర ॥ మెసఁగె నప్పుడు శక్తుఁ
డనియె నృపునితోడ ॥ నాదరమున 209

క. జననాథ! నీకు నెయ్యది, ఘనతః జీర్ణితము నగుచుఁ 1 గ్రాలెనా దానిఁ
వినిపింపు మనిన శక్రుని, గని యాకురురాజు పలికె 1 గాంభీర్యమునన్ 210

క. పురుషహిత! యేమనుష్యులు, ధర నీతీర్థంబునందుఁ 1 దఱుగనిశ్రద్ధా
గరము వసెతురొ వా రా, పరమాత్మగృహంబుఁ జెంది 1 వజలుదురు తగన్.

మత్తకోకిల. పంచపాతకదూషితుండయి 1 వాసిఁ గాంచినమానవుల్
వంచితాత్ములు నై వికల్పచావాంఛ నుండినవార లీ

మంచితీర్థమునందు స్నానము 1 మానితం బగుబుద్ధితో
మించి చేయఁగ ముత్తిఁగాంతురు 1 మేఘవాహనదీప్తిమై 212

క. జననాథుఁ డిట్లు ఎలికిన, విని యట్లా ననుచు దేవవిభుఁ డాడి నృపా
లునిఁ బ్రస్తుతించి యంతటఁ, జనె ముద మొచ్చారుచుండ 1 స్వర్గంబునకున్.

క. మునులార! పుణ్యతమమై, తనరు కురుక్షేత్రమందుఁ 1 జల్మొత్తెడిదై
యొనరు కురుతీర్థముఁ గని, ఘనమోక్షముఁ జెందు నరుడు 1 గతకల్పఘండై.

క. కురురాజతీర్థజలమునఁ, బురుషుండు మునింగి పాపముక్తుం డైయా
ధరణీశానుజ్ఞను గురు, తరపరచుపదంబు నొందుఁ 1 దజ్జాలు మెచ్చన్. 215

వ. విప్రేంద్రులార! పిదప ననరకతీర్థమునకు నేఁగ నగు; నెట నలువ ప్రాగ్భాగమం
దును, వలిమలల్లుడు దక్షిణమందును, ముక్కుంటివెలది పడమటికడను, వెన్నుం
డు త్తరఃపుత్రేష్టుననుండిరో తన్మధ్యస్థలమందు నరకతీర్థంబు త్రిభువనదుర్లభంబయి
రాజిల్లు నెట్టితీర్థంబునఁ గ్రుంకినపురుషులు పంకరహితు లగుదు రట్టి నరకపుణ్య
తీర్థమున వైశాఖమాస శుభదాష్టమి సంప్రాప్త మగుతే నరుండు మునింగి
విగతపాపుఁడై రత్నసంయుక్తకరకములతో నమరులసంప్రీతులఁ జేయనగు.
మఱియుఁ జతుర్థభాగకలిత మగుకనకము నపూపపూర్ణ మగుబంగారుకలశమును
సకలదుష్ప్రతహరము లగు, మఱి రెండుకలశముల నధికభక్తి నగ్రజన్తుల కిడ
వలయు; నిట్టి విధానమున నెవ్వఁ డట మునుంగునో వాఁ డఖిలపాపములఁ
బాసి పరమపదంబు జెందు, నన్యస్థలమందైన నెప్పుడు మంగళషక్తి సంభవింపఁ
గలదో యాకాలమం దాతీర్థముఁ దలఁచిచేసినికృత్యము శైవల్యపడకరమై
యుండు. సర్వతీర్థములలో నేతీర్థమం దాయెడ నెవఁడు మునుంగునో యట్టిడు
సర్వదేవానుజ్ఞాతుఁ డై శైవల్యస్థానగతుం డగునని చెప్పి మరల నిట్లనియె. 216

తే. దేనిఁ జెందినమాత్రమే 1 దృఢతరాఘ
ముక్తుఁ డై మర్త్యుఁ డొచ్చారు 1 భూమినట్టి
పాపనాశనకరకామ్యోపనమునకును

భక్తి జనుఁ డంత నేఁగ నా 1 భవ్యమతిని 217

చ. మునివరులార! యావిమలపుణ్యవనంబున వేడిచేల్పుచే
ఘనుఁ డగుపూఘఁ డింపు చెలఁగఁగ బ్రకటస్థితుఁ డయ్యె నట్టిభా

నుని వరదర్శనంబున మనసుమృదు నిర్లతపాపజాలుడై
తనదుచు ముక్తిసొందు బుధితల్లజులందఱుఁ బ్రస్తుతింపఁగన్

218

ఆ. మానులార! దివ్యమా ర్థంజవానరం
బరుగుదెంచుచుండ 1 నానుతీర్థ
మందు మునిగి నిర్తలాత్తుడై మదిలోన
చెలయుకోర్కె నొందు 1 వేడ్క నగుదు

219

ఉ. నారద! రోమహర్షణుఁడు 1 నర్మిలి నిట్లు వనింప మాను ల
త్యాదరబుద్ధిశోభనపు 1 దాడిరి కామ్యకపూర్వమందు సొం
పారెడికుంజరంబు త్రిదశార్చితమై చెలువొందునట్టి పు
ణ్యాకరతీర్థసంభవము 1 నాదటఁ బలుకుము మానిశేఖరా!

220

క. అని పల్క రోమహర్షణుఁ, డనె నోమునులార! మీరు 1 హన్షముతోడగ
వినుడు వచించెద నే ద, ధ్వనవరతీర్థప్రభావశీకర నింపారన్

221

క. మునిచరితంబుల నెల్లను, వినినట్టివరుండు పాపవిలక్షులవడి నా
శన మొనరిచి పుణ్యం దై, మనుచు ధరాభాగమందు 1 మాన్యులు మెచ్చన్

క. మును లెవ్వ రొగి నైమిష, మున నుండిరొ యట్టి మానిపుంగవు లెల్లగ
మొనసి కురుక్షేత్రస్థలఁ, మునుఁ జేరినవారు నగుచు 1 ముద మొదవంగన్.

సీ. స్నానాగమై సరస్వతిలోఁ బ్రవేశంబు నందఁజాలనివారు 1 నగుచు నంత
యజ్ఞోపవీతియై 1 యలకు తీర్థంబునుఁ గల్పించి, రమ్యులై 1 క్రాలుమాను
లటఁ బ్రవేశము నొందఁరైరి సద్రంతుకాశ్రమముననుండియుఁ 1 జక్రతీర్థ
మొందఁక చెలసెనొ 1 యందఁక వరవిక్రగణపూర్ణమై యది 1 క్రాలఁ జూచి

తే. దివ్యయైనసరస్వతీరేచి సకల
విప్రులకుఁ గుండములఁ దమి 1 చెలయఁజేసి
భూతహితసంస్థయై పోయెఁ 1 బూర్ణబుద్ధి
వారిపలిమార్గమునుఁ గూర్చి 1 భాసురముగ

224

తే. భక్తి నెవ్వఁడు పూర్వప్రవాహమందు
స్నాన మొనరించునో యట్టిజనుఁడు విష్ణు
పదిని మునిగినఫలమునుఁ 1 బడసి ధర్మ
మహితుడై ముక్తిసొందును 1 మానులార!

225

క. సరిదాధ్యక్షునివర్చక, కర మావాఁకకును జమునికడ వెల్లువయం
దు రహించు పశ్చిమాశా, వరభాగమునందు యమున 1 వజ్రులును దీప్తిన్

225

క. మానుగ సింధువు చెలయును, వానీను విభాగమునఁ బ్రవాహయనై యి
ట్లానదిపుణ్యయు నగుచుగ, గానంబడు గానియందుఁ 1 గడుభక్తిమెయిన్

227

క. మనమున మాధవుఁ దలంచుచు, మునిగిననరుఁ డఖిలతీర్థముల స్నాతుడై

తనరెడు మనుజునిఫలమును, గను నిక్కముథాల్చియందుఁ 1 గమనీయగలిగ్

— కామవిహారతీర్థహామము —

ఉ సంశయమన్నిలోకముల 1 సన్నుతి మిన్నగఁ జెందినట్టి దై
కంతువిహారనామమునఁ 1 గ్రాలినతీర్థముఁ గూర్చి యంతట
సంతనకట్టి పోనగును 1 సర్వసుపద్యులుహరి పార్వతీ
కాంతునిఁ జూచుకోర్కె మది 1 గాఢమునై చెలువొందుచుండగన్ 229

లే. వచ్చి గొరియుతుండు నైవతలు శివుని, గానఁజాలనివారు నై 1 కడిమిభక్తి
నామహాదేవనిగగనాధిశతులఁ, సంస్తుతించిరి గురుభక్తి 1 సహితు లగుచు

ఉ అంతః బ్రసన్నుడై సురలఁ 1 నందఱఁ గన్గొని నందిదేవుఁ డ
త్యంతముదంబు పెంపెనఁగ 1 నయ్యొడ నోసుకలార ! పార్వతీ
కాంతనుఁగూడి శంకరుఁడు 1 కామవిహారసుతీర్థభూతలా
భ్యంతరమందుఁ గ్రిడ నలగారుచు నుండె నటంచుఁ జెప్పెనన్ 231

శా. ఆవాక్యంబుల సర్వదేవతలు ప్రత్యాసక్తి నాలించి బల
రీతిగా గుల్కు నిజాంగనావితతి మే 1 లేవకూర రప్పించి స
ద్భావానందముతోఁ జరింపఁ గని దేవప్రాణభేదావినో
దావాప్తిగా దనివోయి శంభుఁ డనె నగత్యాకాంత నిట్లత్తఱిన్ 232

క జనుఁడు మనోజవిహార, భ్యను భాసిలు నిట్టి తీర్థమందుగా శ్రద్ధ
న్తునిగి ధనభాగ్యాలుతుఁ డై, జనంబును జెందు ననుచు 1 సంయముగా 1
క జను డట్టి తీర్థమందు, న్తునిగి దుఃఖాఘరాశిముక్తుండై త
న్తనసిజవైరిపడంబును, గను సత్యము సర్వబుధులు 1 గణులించ ధరన్ 234

సీ అంత దుర్గానేవ్య 1 మగుచు శ్రేష్ఠంబు నై మొనయు దుర్గాతీర్థమునకు నేగ
నగు నెక్కడ జనుండుఁ యత్నంబుతోఁ గ్రుంకి పెతరుల బూజించిపృథులదుర్గ
లినిఁ జెందఁడో యట్టి 1 దివ్యస్థలం బందె భువనప్రశస్తినిఁ 1 బొంది దీప్తిఁ
దనరు సరస్వతీతీర్థము తద్దర్శనమున ముక్తి చేకూరుఁ 1 బురుషునకును
లే బుడమి నెవఁ డెక్కిడను శ్రద్ధఁ 1 బొడవి భక్తి
కోడ చేల్పులఁ వితకులఁ 1 దుష్టిఁజెందఁ
జేయునో వానికృత్యంబు 1 చెడని దగుచుఁ
విర్యహితామలతీర్థమై 1 వెలయుచుండు. 235

వ మునిశ్రేష్ఠులార! వినుఁ డీస్థలంబున దేవమార్గప్రతిష్ఠాకాఠకుఁ బ్రాచీనసర్వతి
నిష్ఠరమార్గనిర్గత యై వెలసె, నిట్టిపుణ్యస్థలమందుఁ దలిదండ్రులను విప్రులను
జంపినవాడును గురుతల్పగుఁడు నగు ననుజుఁడు మునింగి ఘోరకలుషరహి
తుండగు, నాప్రాచీనసర్వతి దుష్కృతకర్తులకైనఁ బుణ్యము నిచ్చునది యై

రాజులుచుండు నట్టిప్రాకృతస్వతిఁ జేరి త్రిరాత్రపీఠతోఁ దజ్జలముండుఁ గ్రుంకిన
పురుషులగాత్రములందుఁ బాపలేశమైన నుండడు. 236

క నకుండును నారాయణుండును, బరమేష్ఠియు దేవరాజభవ్యమునీంద్రుల్
పురహరుడు చంద్రసూర్యులు, కరమానది నెపుడు గొలిచి 1 క్రాలుదుకొలిన్.

తే వసుధ నెవ్వడు ప్రాకృతస్వతిని భక్తిఁ
జేరి శ్రాద్ధంబు లేమిమీఱఁ 1 జేయగలరా
వారి కిహమందుఁ బరమందు 1 వాస్తవముగ
లేడు దుర్లభ మగుపని 1 లేశమైన. 238

క ఆకారణమున నానది, పాకారిప్రముఖదేవతదేవ్యం బౌ
వీఁక నొగి దానిఁ బంచమి, నేకాత్మ గొలువ లక్ష్మి 1 యొసఁగు నిరునకున్. 239

ఉ ఎక్కడ భార్గవుండు పరమేశు భజించి సుసిద్ధి నొందె ము
న్మక్కడ లోకదుర్లభము 1 నా కవిత్వము వెల్లుఁ బూరుషం
డక్కఱతోడ దానిఁ గని 1 నంత గ్రహంతరపూజ్యుడౌను సొం
పెక్కి వెలింగె నిట్లది ముగిసింద్రుడు నా కవిచేత ఖాల్గివై. 240

బ. శ్రద్ధభాను లగుచు 1 జనుఁ డట్టిలేగంబు
దివ్యభక్తిఁ గొలిచి 1 దీప్తిముక్తి
కరుగు నిజము శ్రద్ధ 1 నట శ్రద్ధ మొనరింప
వేడ్కనుండు రతని 1 పితరులెల్ల. 241

సీ. ఉపవాసయు క్షులైగియండి యేమనుజులు వైత్రమానంబునఁ 1 జెలఁగు బహుళ
పక్షచతుర్దశి 1 భవ్యాష్టమివాసరంబులయందు మగ గ్యాదతోడ
పరఁగు చతుర్ముఖ బ్రహ్మలేర్థంబును భక్తి నేవింతుకో 1 వారు మిగుల
సూక్ష్మమై ఎఱి రానిచోటుఁ గన్గొనుచుండురట నుండునట్టి సహస్రలింగ

తే. రాజతం బగుశంభులేర్దముఁ జేరి
పురుషు లట స్థానివటము సంపూర్ణమతినిఁ
గాంచి క్షిప్రదూరులై 1 క్రాలి కాంతి
మహితులై వెల్లుచుండురు 1 మానులార ! 242

క. వనకాసనపుత్రా! యిటు, లనగా విని వేడ్క శౌనకాదిమహర్షుల్
ఘనుఁ డైనకామహర్షణుఁగని పల్కిరి భక్తిమిగులఁ గ్రాలుచు నుండన్ 243

క మునినాథ! లింగకర్షన, మునఁ దర్పిర్షనమువలనఁ 1 బొడరెడిపుణ్యం
బును లోకవిశ్రుతాఖిల, ఘనసరసీపుణ్యఫలముఁ 1 గడక న్నటియున్ 244

తే పాంసుతలేపూరితంబు నై 1 పరఁగునట్టి
సన్నిహత్యాఖ్యకాసార 1 సంభవంబు

నాడు మని వేడఁ నారోమహర్షణుండు
పలుకసాఁగెను దత్తభావములఁ బేర్చి

245

— మార్కండేయుఁడు తీర్థలింగ ప్రభావముల తెల్పుట నిమిత్తము —

సీ మానవుం డెట్టి వాఁమనపురాణము విని వామనానుగ్రహాశాస్త్రుఁ డగుచు
గైవల్యమునుఁ జేరఁగలుగునట్టిది వినుఁ దెనయ మార్కండేయమునిసభ
సరసిజాసనసుతుల్ సత్తపోధనులుమహాత్ములౌవాలభిలాషిదిమునులఁ
గలిసి స్థాణువటంబు 1 ఓడఁజెలంగు సనత్కుమారునిఁ గననేగ్రీమహితవినయ
తే సహితుఁడై నిర్వి సఖిశాస్త్రప్రవీణు, పండి జాసనవరసుత! 1 పరమయోగ
భోగదివ్య సదానందపుణ్యకింద, నవ్యగుణవారదివ్యసనత్కుమార! 246

చ. పురుషుఁడు చూచినంతటనె 1 పుణ్యము నిచ్చెడునట్టిదై నిరం
తరమును గృహ్యదృశ్యములఁ 1 దద్దయు నొప్పెడితీర్థపుంజము
బరువడిస్థాణుసన్నిధినిఁ 1 బరెప్పడిలింగవిశిష్టపుణ్యము
వరవటపుణ్యసంభవము 1 వావిరి బ్రహ్మకుమార! పల్కుచూ 247

తే తెలుపుఁ డద్దాని వలఁగొని 1 తిరిగినందు
వలనఁ గలిగెడుపుణ్యంబు 1 భవ్యతీర్థ
గాహన మొనర్చిచందునఁ 1 గలుగునట్టి
పుణ్యమును దేవతలఁజూడఁబోసగు శుభము. 248

సీ దేవదేవుండు నై 1 దీపించు భవుఁ డేల సరసిగతుండయ్యె 1 శక్రుఁ డెందు
కొఱకు వెండియు నట్టికొలనుఁ బాంసునఁగప్పెస్థాణుచక్రిరవీందుఁచంద్ర తీర్థ
ములఁ గలమాహాత్మ్యములను మానాయక చక్రి గుప్తోన్నతస్థానములను
సరిదాధ్య యగుసరిస్వతినుండుఁ గలప్రభ వంబునంతయునాకుఁబలుకుమీపు
ఆ. దేహివయ్య బ్రహ్మదేవునిఁబుణ్యతో, దేవదేవుమహిమ 1 దెలిసినట్టి
వాడ వందువలన 1 వాంఛతో నిన్నిపు, డడిగివాడ నేమహర్షివగ్య! 249

క. పనిఁగొని మార్కండేయుఁడు, వినయంబున నిట్టు పలుక 1 వినిబ్రహ్మసుతుం
డు నయినసనత్కుమారుఁడు, విని తీర్థాసక్తబుద్ధి 1 వెలయుచునుండన్ 250

క. ఘనభక్తినిఁ బర్యంకం, బును వదిలి మహితుఁగూర్చి 1 మ్రొక్కి శతానం
దునిచేత నెడ్డి వినఁబడె, మును దానినిఁ జెప్పఁదొడగె 1 మునివరులారా! 251

క. వరదుం డిశానుఁడు పుర, హరుఁ డగుచున్నట్టి యామహదేవునకు
చొరి మ్రొక్కి బ్రహ్మభాషిత, పరతీర్థోత్పత్తి నేనుఁ 1 బలికెద భక్తన్. 252

— సనత్కుమారుఁడు మార్కండేయనకు సృష్టితీర్థలింగ ప్రభావముల తెల్పుట. —

ఆ. అనఘ! వినుము దారుణార్ణవంబునఁ జరా, చరయులేంబు నైన 1 జగతియెల్ల
నాశమై చలంగ 1 నరబీజసంభవ, కరమహండ మొకటి 1 క్రూరఁ దొల్ల. 253

క ఆయండం బిటులుండనుఁ, దోయజసంభవుడు నైనఁ ద్రహిణుం దోర్గ
వేయియుగంబులదాఁకనుఁ, బాయని సుఖనిద్ర నొంది ఁ పాల్గి న్నటియున్ 254

తే. మేల్కొనె రఱోగుణంబున ఁ మించినట్టి
వాడునుఁ బ్రచంచమునుఁ జేయు ఁ వాంఛతోడ
నలకునట్టి విరించిఁ ఁ నపుడు తూన్య
మైనలోకంబు కనబడె ఁ నంతె నతఁడు 255

క గురుసత్వోచ్చైకంబునఁ, బరఁగి సమస్తంబు లౌ భోగవనములయుం దా
తరుణంబునఁ బుట్టింపనుఁ, గరమాత్మఁ దలంచె సారె ఁ గణ్యమునీంద్రా..! 256

నీ ఆనఘ సృష్టించెడు ఁ నది రఱోగుణమగు, నఖిలంబుఁ భావించు ఁ నట్టిదైన
గుణము సత్త్వం బని ఁ కొనియాడఁబడుచుండు సర్వలోకంబులు ఁ సమయఁజేసి
మలయుగుణమ్ము తమస్సగుఁ దద్గుణవ్యతిరిక్తుఁ డైనట్టివాడు దేవుఁ
డతఁడె సర్వంబును ఁ వ్యాపించుచుండుఁ దా, నని చెప్పఁబడుచుండునతనివలన

ఆ. బీజసంజ్ఞ నొప్పి ఁ వెలయు నీసర్వంబు
కడిమి వ్యాప్తమగుచుఁ ఁ గ్రాలుచుండు
నతఁడె నలువ విష్ణుఁ ఁ డతఁడె నిత్యుండైన
శంకరుం డతఁడె ఁ సత్య మరయ. 257

క మునినాథ ! వేదనిశ్చితుఁ, దసఘుం దగుచక్రి నాత్మయందుగా గనుస
జ్జనుఁడు గుణరహితుఁ దా శ్రీవనమాలియు నై చెలంగు ఁ భాస్వదీప్తిన్ 258

క వరకుఁడు మహాత్ముఁ దగుశ్రీ, హరిఁ దెలిసిననరుఁడు చిత్త్రవం దఖిలంబుగా
హరిఁ గని మోక్షవిదుం డై, నిరతానందుండు నగుచు ఁ నెగడుగా థాత్రిన్.

తే. ఎవరిచిత్త మనంతమై ఁ యీశునందు
నడకురో యట్టిపురుషుల ఁ కాశ్రమాఘ్య
సకలబీఠాధిపాఁ బ్రయోజనము లేదు
తథ్య మిది యని నీమదిఁ ఁ దలఁచుటొప్పు 260

మ ఆనఘ! సంయమపుణ్యబీర్థములతో ఁ హర్షించి సత్కామృతం
బున సొంపొంది శమాదిసంయుతయు నై ఁ పొల్పారుహృద్భాగినిగా
దనివోవంగను క్రుంకి పూతుఁ దగుచుగా ఁ దల్కిత్తుశీవుండు నీ
రునఁ దా నెన్నఁడు తుడ్డుఁదాని చెవునూ ఁ రూఢి నివచించినన్ 261

తే ఆత్మసంబోధసుఖమందు ఁ నరయ నరుని
కట్టపని సుప్రవిష్టమై ఁ యెసఁగుగీరు
లదియై సుజ్ఞేయ మనిఁగల్గి ఁ రట్టిదానిఁ
బొంది వాంఛల విడుచునుఁ ఁ బురుషుఁ దవని. 262

సీ. తాపసోత్తమ! యిట్టిధనము విప్రునికేక సమసత్యములతోడ 1 సంతతంబు
కలుగకుండినయొడఁ 1 గడువడి నాతనిశీలసంస్థితులెల్లఁ 1 జెడును సర్వ
శిష్టకార్యములందుఁ 1 జెలువొందును పరమ మంతే దండవిధానముందు నార్జ
వంబు వినప్పటిో 1 వాసిఁ గాంచునటంచు బమ్మదేవరచెప్పెఁ 1 బాలిదాని
తే జెప్పితిని నీకు నేను సంక్షేపముగను
బరమపదమును నీవింకఁ 1 బడయుఁగలవు
సంశయములేదు నామాట 1 సత్య మనుచు
నాత్మలోపలఁ కలపోయి 1 నగును బ్రీతి

255

అప్రచ్ఛ సంభవము.

క వనజాజన్మము నిత్యజీ, విను నారాయణనిఁగూర్చి 1 విప్రులంబగుచుకా
దనరెడి యీశ్లోకం బిట్లననయము దృష్టాంత మగుచుపారువును గాంచున్.
క. ఆప్పులె నారము లనఁ బడు, నప్పులె నరసుతులు వానియం దీశుండు సాం
పొప్పు శయనించుకతమున, నెప్పుడు నారాయణాఖ్య 1 యెసఁగె నతనికిన్ 255
క ఆలేటనీటిసడుమనుఁ, బాతరలాడెడుజగంబుఁ 1 బరికించి బుధ
జ్ఞాతుఁ డగుచక్రయండము, నా తటి భేదింపఁ బ్రణవ 1 మటఁ గల్గెమునీ 1256
తే. అంత నుద్ధరిదానిచే 1 నలరె భూసు
శబ్ద మతిముటి నద్దాన 1 సంభవించె
భవము మఱిదానిచే స్వంబు 1 పుట్టె నిట్లు
భూర్భువస్సువయనుసంజ్ఞ 1 పొలువు మిగిలి.

257

వ మూర్కండేయ ! దానియందు సవిత్సవరేణ్య మగుతేజస్సుగలిగి భూనిర్గత
జలంబు శోషింపజేసె మిగిలిననీరు గర్భపిండాకృతినిఁ దార్చె నాపిండమున
నీరుబుగ్గ జనించి పిదప గట్టిపడి సకలభూతధారిణి యగుధరణీయయ్యె; దండ
స్థానమందు నొకకొలను సన్నిహితమయ్యె; బూర్వోక్తతేజస్సు సూర్యుండుగ
నేర్పఁడె నని చెప్పుదురు అండమధ్యమందు లోకపితామహుం డగునలువ
సంజాతుఁడయ్యె మావి కొండలయ్యె గర్భోదకము నానావిధనదీపముద్రంబు
లయ్యె, బ్రహ్మ నాభిస్థానమువలన నిర్గమించినలేటనీటితో నమ్మహాకాసారంబు
నిండింపంబడె, దత్సరోమధ్యమందు స్థాణురూపమును వహించి మహామనస్సున
నుండువటవృక్షము కలకు దానినుండి బ్రాహ్మణ మ్రియ వైశ్య బుద్ధ
వించిరి బ్రాహ్మణసేవకొరకు శూద్రులు పుట్టిరి పదఁబడి సృష్టివాంఛాపదుం
డును సంతోగావ్యక్తజన్మఁ డగుచరమేష్టికి మానసోద్భవులును నిర్మలాకారులు
నూర్ధ్వరేతు లగువాలఖిల్యాదు లష్టాదశసహస్రంబులు సంభవించిరి క్రమము
నఖిలలోనినిర్మాణకౌతుహాలుం డగువిరించిరి మనోద్భవు లగుసనకాదిమానులు
కలిగిరి మరల సృష్టిచింతాపదుఁ డగువిధాతకు సత్తులు జనించి ప్రజాబత్తు

రైరి. పునశ్చింతుఁడును రజోమోహితుఁ డగువిధి! జపతపస్సాన్వితాఁడు సంపన్ను లగుతాపసోత్తము లుద్భవించి సంతతవ్రతోపవాసకృతీభూతగాత్తు లగుచు వారు పరమేశ్వరార్చనాసక్తులై వేయిదివ్యసంవత్సరములు కడచుదాక భక్తలోకవశంకరుఁ డగుశంకరునిఁగూర్చి ఘోరతపం బొనరించిరి, కాని తత్త కుంబవలన భవుఁడు సంతృప్తుఁడు కాకుండె, నిట్లు కొంతకాల మరుగునెడ 268

డి గౌరినిఁ గూడి శంకరుఁడు 1 కాతుకియై వినువీధియందు నిం పారఁ జరించుచుండునెడ 1 నందికవారిలపంబుఁ గాంచి వి స్తారముగాఁగ భేదపడి 1 సత్కృతకల్గి నిశేతుఁడౌ శివుఁగ సారెకుఁ బ్రస్తుతించుచుఁ బ్రసన్నునిఁజేసి వచించె భక్తితోన్ 269

సి. భాస్వదున్నతదారువనతలాశ్రములు నై తాఁసోత్తములెల్లఁ 1 దల్లడిల్లి రయ్యయౌ కనుఁగొను 1 మధికతపోనిష్ఠతోనుండువారికి 1 దుష్కృతంబు పారంబు లే కెట్లు 1 భాసిల్లు శుష్కశల్యస్నాఁగముశోషితు 1 లగుచు మాని శిష్టు రిప్పటికైన 1 సిద్ధిని జెందరు కారణం బేమొకో 1 కావఁజాల

తే నైలి నాకొఱకై యిపు 1 దైనవారి, కిన్ము క్లేశక్షయమ్ము శుభమ్ము చెలయు భక్తమందార ! నరజనసాపదూర !, సర్వభూతార్తసంచార ! 1 సర్వహర !

చ. అనియిటు వేడుచున్నగిరిజాతజమాటల నాలకించి దు ర్జనహరుఁడు న్ననోజ్ఞతరగచంద్రమయాఖనిరాజితుండు స జ్జననుతుఁ డైనశంకరుఁడు 1 సంతసమార్తఁ లెనంగి వేడఁగా దనసలిఁ బ్రియమీఱఁగనుదద్దయుఁ గన్గొని పల్కెఁ దాపసా ! 271

తే ధర్మగతి చూడ గహనమై 1 తనదుచుంట, దానితత్త్వంబుఁ గనలేవుధర్మదూరు లధికమూఢులు గోపకామాత్తచిత్త, కలితు లీమాను లోడేవి! 1 కనుగొనంగ.

మ అన దాని నివ్వని ప్రాణనాయకునితో 1 నాడేవి భాషించె నో ఘనజేనేశ్వర! నీపదాంబుజములగ 1 గాంక్షించి సేవించు నా కునుఁ దచ్చిత్రముఁ జూచువేక్ష మిగులగ 1 గూడెన్మదిగ దానిసొం పొనరం జూచెడునట్లొనర్చుము పవిత్రోత్కృష్టచిత్తాయనగ 273

తే జేపమునిరాజ ! పార్వతీ! జేవిచేత, నిట్లు పలుకంగఁబడి భవుఁడెలమిమొగము నందుఁ జిటునపున్వ సొంపెన 1 లారుచుండఁ, బలికెనత్తటి సంతోషభరితమిని.

క ఇట మెలఁగుము మునినాథులు, పటులప మొనరించు భూమిభాగంబునకుఁగ దటుకును జని తద్గతి నీ, కటః జూపెద జూడుమిప్పు 1 డగఁజా ! పేర్చిన్ 275

— శివుఁడు మునియౌపమున దారువనస్థమునిభార్యలకడ శిగుట. —

ఆ. ఇట్లు భవుఁడు చెప్పఁ 1 బృథుతరసంతోష భరితచిత్త యగుచుఁ 1 బాలి నరనిఁ

తొమ్మటంచుఁ బలికె ఓ భవనేశ్వరియు నగు
చండికాంబ యపుడు ఓ సంయమింద్ర !

276

ఉ అంతట శంభుదేవుడు కృతాస్తిగృహ్నియులు న్నిరంతరా
త్యంతతపోధురంధరు లిహస్కర లేజాలు భావమార్గవి
శ్రాంతులు కాష్ఠలోష్ఠచయసన్నిభులు గురుదారుసదృశా
భ్యంతరవాసులౌ మునుల ఓ నారసి నేర్పు చెలంగుచుండఁగన్

277

సీ సకలలోకేశుఁడై ఓ చాల వెలింగెడివలిమలలుఁడు దిగంబరుఁడు తోడ
వాఁడును రివితో ఓ వర్తించువాఁడు నై సర్వాంగములయందు ఓ సౌరు వెలయు
సిగయందు వనమాల ఓ చెన్నారఁ గరమున భిక్షాకపాలంబుఁ ఓ బ్రీతిఁ దార్చి
లివిరియాశ్రమభూమిఁదిరుగాడుచును మౌని పర్ణశాలలఁగూర్చి ఓ పరఁగనేఁగి
ఆ. ధర్మయువతులార ! ఓ దయతోడ భిక్షువు, నిడుఁడు నాకు ననుచు ఓ నిట్లు రలికి
వేడ్క నటఁ జరించిపిదప నాశ్రమభూమి, భాగమునకుఁజోయిఁబరమమాని !

ఆ. అంత బ్రహ్మవాదు ఓ లైనమునీంద్రుల, తెఱవ లాశ్రమమునఁ ఓ దిరుగు కుటిల
రుదుఁ జూచి తత్సర్వరూపసకాతుఁ, హర్షమోహిగాత్త ఓ లై కడంగి

279

క ఓయమ్మరొ ! యీభిక్షుని, నీయొడఁ గనుఁగొనెద మనుచు ఓ నీరీరున నా
తోయజనేత్రలు గుములై, పాయనితమి నొకరినొకరు ఓ ఎరికి మానీ. 280

క. మునిననిత రిట్టులాడుచు, ఘనమగ ఫలమూలములనుఁ ఓ గరకమలములం
దునుఁ దార్చి వేర్చి బిచ్చముఁగొనుమని భాషించి రతనిఁగూర్చి యలరుచున్.

తే. అంత భిక్షాకపాలంబు ఓ హరుఁడు చూచి
బిచ్చమును సాదరంబునఁ ఓ చెట్టుఁ జోత
పస్విసతులార ! మీకింక ఓ భద్రము లొనఁ
గూడు ననుచును బలికితాఁ ఓ స్ఫూర్తిఁ జెలఁగ

282

క దేవేశుఁడైనశంభుఁడు, వానిరి శివచేతఁ జూడఁ ఓ బడి హసితాస్యం
డై వేడ్కతోడ నుండఁగ, నావేళఁ గపాలమందు ఓ నధిశక్తిలిన్

283

క. ఆయువిదలు బిచ్చము నిడి, కాయజాకోలలకు జక్కి ఓ కళవళఁడుచుగా
వేయివిధముల నాముని, నాయకుతో నిట్లు లనిరి ఓ నమ్రాక్షులతోన్.

284

సీ విమలాత్మ ! యీవ్రతవిధి యెట్టిదై యుండు? నేవితంబయ్యనీచేత నిద్ది
భావింపఁజిత్తమైపరఁగ నగ్నంబగుచిహ్నంబుచేతనుఁజెలఁగుచుండి
మానితవరవసమాలును లలిమీఱఁ దార్చి సుందరుఁడగుఁతఁసవగుచు
నలరెద విడి ధర్మగుగున నీవేచుని తలఁచెదవో దానిఁదధ్య మొప్పు

ఆ నాడు మనుచునిట్టులొపాలంతులు పల్క, హసితవదనుఁడగుచునపుడు కుటిల
మానియైనచంద్రమాని యంతట ముని, సతులతోడఁబలికెసంతమున

285

క. వినుఁడిది నాకునుగుప్తం, బునుసూత్తులైనవ్రతముఁభవిసైమిగులఁ
వినిపింపరాదు దోనం, బొనఁగూడును యువతులారా! ॥ యూహింప మదిన్ 286

— మునిపత్నులు హరుని మోహించుట —

క. పెక్కంద్రటనాలించెద, రక్కడ నీవ్రతవిధానఁమాడుటకెట్లా
నక్కజ మరసిన మినుడు, లిక్కిడనుండకయి మారఁలేగుఁడు వడిమై 287

క. మానుగ నిటు లావేళను, సూనాస్తునివైరిచేతఁసురుచిరగతిస
మ్మానినులు చలుకఁబడి త, న్నానినిఁ గని పల్కి రంతఁమమత చిగుర్పన్ 288

చ. మునివర! మేముపోఁగలముఁమోదము మిక్కిలిఁగల్గెఁగ్రమ్మఱ
గనికర ముంచి మాఁడకుఁ ॥ గ్రక్కున రమ్మనిపల్కియూపరా
నన లలినిఁ గరాబ్జములనాఁడె గ్రహించిరి వారియందు సొం
పున నొకబోఁటి కంఠమునఁబుచ్చుకొనినైత యయ్యె సంఠటన్. 289

తే. మదనతత్పరయయ్యెను ॥ మగువ యొకతే
జానువుల నొక్కచేడియఁచరణముల నొ
కత్తు కిటిరంధ్రమండొక ॥ కలికి కేశ
ముల నొకవెలంది లలితయై ॥ వెలసె ననఘ 290

డి. అంతట మాను లార్తసతు ॥ లాయెడఁ జెందు కలంతఁ జూచి బ
ల్వంతనుఁ గుండి చంపుఁ డని ॥ పల్కుచు తాలను గట్టల న్నెసక
బంతముతోఁ గరంబులనుఁ ॥ బాగుగఁ బూని మహాత్ముఁడొనుమా
కాంతునియూర్ధ్వలింగమునుఁ ॥ గాశ్యపఁ గూర్చిరి కోపయుక్తులై 291

అ. అనఘ భీషణంబు ॥ నగులింగ మవనిపైఁ, బడిన దగుచునుండ ॥ భర్తఁ డఖిల
మానివరులు చూడ ॥ మాయమై శైలాస, గిరినిఁ జేరె నంత ॥ గిరిజఁ గూడి.

చ. ఘనశివలింగపుష్ప మిలఁ ॥ గ్రక్కునఁ గూలఁగ భావితాత్తులై
తనరెడిమానినాథులకు ॥ దారుణ మైనకలంఠపుట్ట దా
నిని బొరి నామునీంద్రులు మననీపలయందు నెఱింగి వ్యాకులం
బునుఁ గలవారునై వనటఁ ॥ బొందుచు నుండిరి మానిశీఖరా! 292

తే. వారియం దొక్కతాపసఁపరుఁడు పలికె, నామహాతాపసేంద్రుని ॥ దైవదివ్య
భావము మనము తెలియనివార మైతి,మందుచే నిట్టికష్ట మొప్పారె మిగుల.

క. మన మిల్లెటి గురుభక్తినిఁ, బొనరుచుఁ బరమేష్ఠి శరణఁమున కేగుద మా
వనజాపనుండు కనికర, మున నానినిఁ దెలియఁగలఁడు ॥ మునివరులారా! 293

వ. అని వక్కాణించె నంత 296

అ. వార లిట్టు చెప్పఁ ॥ బడినవారై కలేం, ద్రియులు నగుచువెడలి ॥ లిడకపర్ణ
సేవితంబు నగుచుఁ ॥ శిల్పాండుశతధృతి, భవనవరముఁ జేరి ॥ భక్తితోడ 297

చ. కరయుగ్గంబులు మోప్పి మ్రొక్కి వినుతు ॥ ల్లావించుచుగా సిగ్గునొ
శిరము ల్వించి నటించుచుండిరి మహాసృష్టికుండొ బ్రహ్మ దు
స్తరశోకంబున నున్నతన్నునుల నంతగా జూచి డెందంబులొ
బోరి యోచించి వచించె జిత్రమనుచుగా ॥ బొంము గా మాటలన్ 293

— బ్రహ్మ మునుపట వేదాంతవిధి చెప్పుట. —

క మునులార! మీరు దుష్టులు, ఘనరోషవేశచిత్తకలితులు ధర్మం
బును మఱియేసత్కార్యం, బునుఁ దెలిసినవారు కాదు ॥ మూఢత్వమునన్

సీ. దారుణకర్తులై ॥ తనరెడు మునులార! బుధుఁ డెట్టిధర్మంబు ॥ బుద్ధి నెఱిగి
పుణ్యఫలంబును ॥ బొందునొ మొనసి తద్ధర్మస్వమును మారుఁ ॥ దార్శినినుఁడు
దేహత్వలం దెట్టిదేవుఁ డవ్యయుఁడు నై గీపించుచుండునొ ॥ తివిరి యట్టి
వాఁ డనాదివిభుండు ॥ వాఁడె సుస్థానుండు సొరిది నాతఁడె పృథగ్కూచితుండు

ఆ. మంచినన్నె నుండు ॥ నటి యుపబర్హంబు
చేతఁ దాల్పుఁబడిన ॥ రీతి దన్త
యాత్ముఁ డాత్మకృతుఁడు ॥ నై మనోభేదంబు
నాశ్రయించి కిర్త ॥ మలరు మిగుల

300

వ. అంతః గర్తవశంబున నఖిలస్వర్గనరకభోగంబుల ననుభవించుచుండు, బుద్ధిశాలి
యగువాఁ డట్టిమనస్సును జ్ఞానయోగోపక్రమములతో నిరోధింపనది నిర్మలం
బగుచుండి నంతరాత్ముఁడు తనంతనే వ్యాకులరహితుం డగుచుఁ గాయశ్లేశము
లతో బాధితుఁడు కాకుండును సతత మెవనిచిత్తము సంకుద్ధినొందకుండునొ
వాఁడు సంకుద్ధుఁడు కాఁడు మనుజులు కార్యనియతికొఱకై పాటుపడుచుఁ
బాపప్రకీర్తితు లయ్యెదరు గురుకలుషయుక్త మగుమేను సర్వరంబుగ శుద్ధి
నొందదు. వినుఁ డాకారణంబున లోకములందు సత్ప్రవర్తనము మేటిత్రవయై
యుండు. నీ వర్ణశ్రమవిభాగంబు లోకాధ్యక్షునిచే నేర్పరుపబడె. మోహ
ప్రభావవెల్ల నిహ్నానోత్తమభాగినులకు నిమిత్తమైయుండు మీరు కామక్రో
ధములచేఁ దిరస్కరింపఁబడి యాశ్రమముల మెలఁగుచున్నారు జ్ఞానులకు
నాశ్రమమే గృహంబై యుండు. యోగరహితులకు గృహమాశ్రమమై
యొప్పు నని చెప్పి చెండియు నిట్లనియె

801

సీ ఎలమిఁ దపఃకామమెటఁ పొలంతులమీఁది వలఁ వెట మీఁఘోరబహుళకోప
మెట సమంజసమగునే మీరుఁ బరమాత్ముఁ జూడంగఁజాలరు ॥ సొరిది కోప
కలితుఁ డొ జనుఁ డేది ॥ కావించినను మఱి జనులకీ మిడినను ॥ సంభలంబు
మొనసియొద్దిహామ ॥ మొనరించినదంతయును నిష్ఫలంబునై ॥ తనరియిహము

- ఆ. నందు వెలయుచుండు 1 ననిశమ్ము వానికిఁ
గోప మెవరిశైనఁ 1 గూడి దెవుడు
మిగులఁ గోపమునను 1 మించితి రందునఁ
దపము చెడియొ నిజము 1 తలఁచిచూడ. 302
- వ. ఇట్లు వనకాసనుండు పలుక నయ్యెడ 303
- క మునులు పరమేష్టిమాటల, విని సర్వులు సంరసించి 1 వినులించుచుఁ గ
న్న న నడిగిరి జనులకు శివ, మునుఁ గల్గెడికారణంబు 1 మునికులచంద్రా! 304
- క మన మిపుడు శూలపాణియు, మునిరక్షకుఁ డై చెలంగు 1 ముక్కంటిగృహం
బున కేగుద మాదేవుని, ఘనకృపతోఁ బూర్వరీతిఁగఁగల మనుచున్ 305
- తే. ఇట్లు భావించి ఋషులు వాగ్దేశయుక్తు
లగుచుఁ గైలాసగిరిఁజేరి 1 యార్యఁ గలిసి
హర్ష మొప్పు సుఖాసీనుఁ 1 డైనవారునిఁ
శోభనాకారుఁ జూచిరి 1 చూడ్కు లలర 306
- క లోకపితామహుఁ డగువా, జీకాంతుం డంతః బ్రభుఁడు 1 నిత్యుండు త్రిజగ
చ్ఛ్రీకరుఁ డమరేకుండు సు, శ్లోకుం డగుభవునిఁ బొగడఁ 1 పొచ్చె న్భక్తిన్.

— అక్షరభవుని నులించుట. —

- క. పురవార కరుణాసాగర, వరద మహాదేవ దేవ 1 భగ్దానంతా
సుకుచిరపినాకహస్తా, పరమస్థానిస్వరూప 1 భవ! జోత తమిన్. 308
- ఉ. సంరేతతారకుండవయి 1 కాంతుఁడవై భవనేశ్వరుండ వై
మంతు వహించు చిత్తమున 1 మానితభక్తులకెల్లఁ చెల్విన
త్యంత మొసంగునట్టి పురుషాధ్యుండ వీ వాఁడుండవే యుమా
కాంతుఁడ నీకు మ్రొక్కెదను 1 గాఢదయారస మొప్పు నేలుకూ 309
- ఆ విగతఘోరపాప 1 విధ్వస్తబుధపాప, మానపాబ్జశయన 1 మంజుసదన
బహుళదీర్ఘశోప 1 భాసురసద్రూప, వనజగర్భ! నీకు 1 వందనంబు. 310
- మత్తకోకిల శూరనాయక భద్రదాయక 1 సుందరోజ్వలమాయాకా
సూరిపాలన దుష్టనాశన 1 సూక్ష్మభావనపావనా
సారశూలకరా మహేశ్వర 1 సత్యమార్గగుభోత్కరా
కోరి మ్రొక్కెద నీకు భక్తినిఁ 1 గూర్చిన న్నానించుమా 311
- సీ. శ్రీపార్వతీసతీ 1 చిత్రాబ్జసంచార! చారణాదిసురారి 1 సతత వినుతి
చరణ! రణోజ్వలసాహసచాతుర్య! తుగ్యమూర్తా వేశ 1 శోచసుకర!
కరశూలవిధ్వస్తకర్పరణ! గణనాయకప్రమథజనప్రయుక్త!
యక్షసంబోధసు! యోగదీప్యాలయ! లయకాలకాల! కాళప్రకృష్ట

ఆ గర్వభంగ! భంగః కలితకంధిగభీర! భీరు కావనాధ్యక్షిర! వీర
భద్ర! భద్రరూప! పాలింపు మీవేర, గరుణతోడ మమ్ముఁగరళకంఠ | 312

క జేవా! నీదాసులమై, వావిరి వర్తించుచున్న వారము కానరా
భావించి ప్రోవు మని యిటు, లావనజజమాను లాడి పరతులితభక్తిన్ 313

క. ఓ మూర్ఖండేయా! భవుఁ, డీగూడ్కి నులింపఁబడుచుఁ పృథుతోషముతో
నామాసివరుల కిట్లనె, సామంజసభజిలివలనఁ పజతురులు మెచ్చన్ 314

క మునులార! చనుఁడు క్రమృత, సనితర మగుసుఖము నెల్ల పాలింగమె మీ
కొనకూర్చుగలదు నా వా, క్కును శీఘ్రమె వినుఁడు శ్రద్ధకొమరొప్పంగన్.

క లింగప్రతిష్ఠయందుగా, బొంగారెను ప్రితి నాకుఁ పబుద్ధిని దగఁ ద
త్సంగినిఁ జేయఁ బహువర, మంగళ మగు సందియముగూనుఁడు మతులన్.

ఆ అధిపతి క్షియ్యుక్తు పాలనట్టిపురుషులు, నాదులింగపూజ పనినిఁ జేయ
గలరొ యట్టిజనుల పిలవసాధ్యము లేత, మైన లే దొకప్పు పడెన నరయ

క మనసార సర్వదుష్కృత, మునుఁ జేసిన నరునికె నఁ బూర్ణజ్ఞానం
బనయము నిర్వలమా నా, ఘనలింగార్చనముతోడఁ ప గాశ్వపిలోనన్ 318

ఉ. పాలితలింగతారణము పబంధురవాంఛనుఁజేసి భూమిపై
భ్యాసినఁ గాంచు సన్నిహితీయం దలరారెడిదా కొలంకులో
నీతటి నిల్పుఁ దావెనుక పనేతైరమై హృదయస్థవాంఛల
బాతరలాడఁబొందఁగలవాగు మునీశ్వరులారి! మీరిలన్ 319

నీ అది భువనత్రయమందు వేల్పులకెల్లఁ బూజనీయంబునై పాపఁగి వెండి
లివిరి స్థాణ్వేశ్వరస్థితమైనకలమున స్థాణ్వేశ్వరుండని పజగలి. జెప్పుఁ
బడుచుండు నాస్థాణుఁ పబటుభక్తి నిత్యమేజనులు తలంతురొ పసర్వపాప
నిర్దుక్తులై వారు పనగడుచు నుండురు కైవల్యకాములై పకాలు నరులు

ఆ దానిఁ జూడ నమలతనుగొడు రని యిట్లు
శంభుఁ దాడ మునులు పసంతసించి
దారువనిఁ జెలంగు పదర్పకారాలిలి
గంబుఁ దెచ్చుకొఱకు పకడఁగి రపుడు 320

క ఆలింగముఁ గదలింపను, జాలక చేవలెలు మునులు పచతురాననుది
వ్యాలయమునకునుఁ బోయిరి, వాలాయం బైనపాటు పవర్తింప వెసన్. 321

వ. అంత. 322

క సుగుడియు నగుదుగినుఁడు బలు, చగతోడను భ్రాంతితోడ పటరెడువారై
పొగరెడివేల్పులమానుల, దిగులుగా గని యిట్లులాడె పదివ్యమునీంద్ర! 323

- ఆ దేవదేవుడైన 1 దివ్యశంభునిచేత, లింగ మవనిమూడ 1 లీలవ్రాత
నట్టిదానిఁ దాల్చి 1 నుషధ్ధులైతి రా, పాటుకొడ నేమి 1 పరిధవిల్లు 324
- క మనమందఱ మాకారణ, ముని వేల్పుల నెల్లఁగూడి 1 పురిహరుశరణం
బును బొందుక మాదేవుడు, కినికిరమునఁ దాని చేర్చఁగలఁ డట దానిన్.
- చ. ఇటుల వచింప నిర్జరమునీకులు బమ్మనుఁగూడి యంత ధూ
ర్జటిఁ గనుకొరెత్తో రజతశైలముఁ జేరి సమస్తఘోరసం
కటహరుఁ డైనశంకరుని 1 గానకి డెందములందుఁ బెద్దవే
సట బటువై పెనంగొన విచారముతో నని రబ్బయోనితోన్ 326
- క దేవా! శంభుం డెక్కడ, వావిరినున్నాఁ డనంగ 1 వనజజుఁ డంత
దేవేకుఁ డా మహేశ్వరు, భావంబున మిగుల నరసి 1 భవుఁగని పలికెన్ 327
- ఉ టమునులార! యీకుఁడు చ హోన్నతహస్తిశరీరుఁడై ముని
స్తోమము సన్నులింపఁ గడుతోపముతో సరసీతటస్థమా
భూమిని నున్నవాఁ డనఁగఁ 1 బూర్వపుభక్తిని భారేఁగూడి వా
రామహిశాత్ము జూడ మత్సరిండుఁ దలంచుచుఁబోయి భక్తితోన్ 328
- ఆ స్వయముగా భవుండు 1 భాసిల్లు పుణ్యకా, సారతటముఁ జేరి 1 సకలమైన
వాసములను వెడలి 1 భక్తునిఁ గనలేక, భూరిచింతతోడఁ 1 చొగిలి పిదప 329

— అప్రదీనులు శివుని వెడకుట. —

- క పరమేష్ఠిఁ గలిసి యంతటఁ, బరమేశ్వరు నరసి యరసి 1 భాస్వత్కుండిన్
గరమునఁ దాల్చి ముదంబునఁ, బరగెడి శివఁ జూచి ప్రీతిపరివృతు లగుచున్.
- చ పరిపరి మ్రొక్కి యోజనని 1 భావజగర్వతమఃపతంగుఁడు
సుగపతియుగ సదాసముఁడు 1 సుందరవేషుఁడు దేవదేవుఁడౌ
హరుఁ డట మాకుఁ గన్నకును 1 హర్షముతో వచియింపు మావిభా
విరివిగ నంతట నైదకి 1 వేసటఁ జెందితి మంచు బల్కినన్ 331
- ఉ అంతఁ గృపాసమన్వితయు 1 నై పరమేశ్వరి వారిఁ గాంచి శ్రీ
కంతువిరోధి నిత్యతనిఁ 1 గన్దానఁజాలుడు రీప్థలంబున
జంబిల నేల మీరమృతశనైవమలై యటమూడ శంభుని
బంకుఁగ నార్తలం జెలిసి 1 వర్తిలఁగల్గుడు రింపుపెంపునన్. 332
- క. ఈ విధమునఁ బరమేశ్వరి, భావం బలకారుచుండఁ 1 బల్కిన విని యా
జేవమునీంద్రస్తోమము, లావచనంబులను మిగుల 1 నాలించి తగన్ 333
- ఆ కూరుచుండి వేడ్క 1 కొమరారఁ దచ్చుచి
సుధనుఁ ద్రావి పిదప 1 సొంపుతో సు
భాసనాత్ము లగుచు 1 నందికఁ బొడగొంచి
భక్తితోడ నిట్లు 1 పలికి రపుడు. 334

క. ఓయంబ! శంఖుఁ డిత్తటి, నేయిడ నున్నాఁడొ చెవును న యెటనుండియు నీ
 తోయమున దంతిరూపున, మాయెదుటికి పచ్చునన నుమాచేవి దయగ. 335
 క సగనీమధ్యగతుం డౌ, పరమేశునిఁ జూప దేవవరమును లంతగ
 గరిరూపమున వెలింగెడి, పురహను గని వెల్లడి గులఁగి శౌంగారంగ 336
 నీ శక్రాదిసుతులును న యయమిన్వలంబుఁ గవ లసంధిపు నగ్రగతునిఁజేసి
 భస్మనిఁ బ్రస్తుతించెసి న భవనాగి నికేత నుక్తమా లింగంబు న ముజ్జగంబు
 లుడు నంతమయ్యె న న్దానిఁ దెచ్చుటయందు శక్తుం డెవ్వఁడగునె తలఁప
 నని యిట్లు బ్రహ్మదుఁడ లాఁచి నిని నాగరూపంబుతో నున్నునరుదుఁ డధిక
 ఆ. దయ చిగుర్ప నంతఁడ దాసులనుఁగొడి, దారువనశలంబుఁడ దరియఁ జొచ్చి
 నికారంబువలన న నిత్యలింగము లీలఁ, బూని యధికముదము న పొంగుచుండ
 చ. పురుషునిసంకేతుండు నయి న పచ్చి సరోవరపశ్చిమస్థలిగ
 నిరముగ దాని నిత్యం గడుగదీ ప్తి చెలంగుచునుండ నంత ని
 ర్జరులు మునీంద్రు లాత్మగతసత్ఫలముగ గని పొంగిపొంగి శం
 కరుని నుతింపసాగిరి సకలౌతుకయుక్తులు నయ్యు నోమునీ! 338

— బ్రహ్మసింహులు హరిని తొగడుట. —

క శ్రీపార్వతీమహారా, పాపాఘనహీధృగదురభవహర! నానా
 రూపధర! తత్త్వపాకర! తాపత్రయదుర! భక్తభేదర! ధీం! 339
 నీ బ్రహ్మచిదుర్జయ, న బహునలాగ్నాజ్ఞనియన యోత్రిపురవిహార యోశ!
 బ్రాహ్మణ్యే! మహేశ! న హిమభామగుణభామ సర్వమఖమిత న సాగరేశ
 చంద్రాధర భక్తజనవత్సలవి సగ్గు, యోగనింత రయోగభోగ
 కరయూత్త వనిజ న సర్వకారణకబ్రహ్మతీజోభామ న భద్రనామ
 ఆ. వాసుధివజవరభాసురవిగ్రహ, సర్వచంగళాద్ధరసహిత ఖడ్గ
 చక్రధరపవిత్ర న సర్వలోకవరప్రద! ప్రశస్తసత్య న ధర్మనిపుణ 340
 వ నీలకింకర, జటాధర, లోకసాక్షి, భగవంతు, సర్వజ్ఞ, క్షేత్రజ్ఞ, జ్ఞేయ, మహాశ
 తానంద, మహావిధూతికర, మహాక్షేత్రజ్ఞ, మహాపురుష, సదావిదేవ, సదాశివ,
 కరమేశాన, కుర్విస్తేయ, వ హయోగీశ్వర, త్రినేత్ర, మహాత్మ, పరంజ్యోతిరూప,
 ఓంకార, వహటూర, స్వాహాకార, స్వాభాకార, సర్వగత, సర్వదర్శన, సర్వ
 శక్త, సర్వదేవ, హరభామ, సంశావర, వరాగ్నిలోమాత్మక, పవిత్ర, మహాప
 విత్ర, మహామేఘ, మహాకాగ, మహాకాముక, హిరణ్యవాహ, హిరణ్యవీర్య,
 హిరణ్యనాభ, హిరణ్యగ్రకేశ. సర్వాచుగ్రనాకాగ, జ్ఞానసాగర, హరితన
 యన, జటాధర, పినాకధర, రక్షింపు మని వేడి న జేయు నిట్లు పొగడిరి 341
 దంకకము శ్రీమన్నామోదేవదేవా, మహాకాశ, రూపాభివేశా, భవానీశ, సర్వేశ,
 వారేశ, చంద్రాగ్నినేత్ర, లసద్భక్తగాత్ర, రమానాథమిత్ర, బుధస్తోత్రపా

త్రా, పరంథామనిష్కామసంపూర్ణ కామా, నిరాకార, నిత్యోదయా, శర్య, సర్వేశ్వరా, సంతతానంతయోనీ, సమస్తోరుభూతాధివాసా, మనోవాస, సచ్చ ర్నవాసా, నిరాభాస, సత్యస్వరూపా, దురాదాభ్య, సర్వజ్ఞ, సంప్రార్థ్య, సం వర్త, సంక్షణ్ణా, హంసరూపా, మహాహంసరూపా, మహారాజికా, సర్వదేవార్పిణా, ముంజికేశా, సురేశా, మహాయజ్ఞసంస్తుత్య, భక్తార్త కా, శూలహస్తా, దుశంతోరుసంసారదూరా, వహవీర, కైలాససంచార, భక్తార్తిహారా, మహా ధీర, సాకార, ఘోరారింసంహార, మాసింద్రహృత్పద్మసంచార, నిత్యేశ్వరా, యాజికా, సర్వయజ్ఞేశ్వరా, యజ్ఞకర్తా, త్రినేత్రా, స్వయంధూస్వరూపేశ, యుష్మత్ప్రభావం బచింత్యం బజం బ్రహ్మండం బవాచ్యం బభేద్యంబు నై యుం డు, నీలోకజాలంబుల భాత్యరూపంబుతో సృష్టి గాంచి విష్ణుస్వరూపంబు తో వృద్ధివొందించి కాలాగ్నిరుద్రోరుదూరంబుతో నాశముం జేసి త్రైగుణ్య రూపాభరాముండ వా నిమ్న బ్రాహ్మింపఁగా శక్తుల గాము వాగేంద్రభూ పా, సదాభ్యస్తజోపా, సుధాతుల్యభాషా నమస్తే నమస్తే నమః. 342

తే ఇట్లు బ్రహ్మాదిదేవమునీంద్రులెల్ల
భక్తితో వేడి భవుఁడంతఁ బరమతుష్టి
హస్తీరూపంబు విడిచి సాంసార లింగ
సన్నిధానంబుఁ గావించి సరవి నపుడు.

313

నీ బ్రహ్మపురోగమరబర్హిర్హులఁగూర్చి మహితమాసింద్ర సమతుల్యమునను
బలికె. దీర్ఘభావంబుఁ జెంగట నుండినట్టి యీవరసరసప్రధికపుణ్య
దాసుకం బని చెప్పఁగగ మఱి మన్ని వేళితమున మోక్షసంగస్థి నిచ్చు
నిట నెట్టివాడైన స నీలింగదర్శనమునఁ గాంచుచుందురు స మొనసి పరమ

ఆ పదసుఖంబు మిగులఁ బ్రతిదివసం బందు

నబ్ధిదాక నుండునట్టి సరసి
నర్కుఁ జెలమి నడుమ స నలరార స్థాణులే
గ్ధంబుఁ జొందు నిజము స రమ్యదీప్తి

344

క ఈనుతిచేతను సతతం, ఛననుఁ జలిభక్తి నొప్పి స యింపుతలిర్పా

గా నన్నుఁ జొగడఁగలఁడో, వానికి సులభుండ శంకివల దిక మీకు 345

చ అని భగవంతుఁడొ గరితుఁ స దాదట నిట్లని యంత వారికి
గనులకుఁ గానరాక చనె స గ్రక్కున నయ్యెడ బ్రహ్మదేవుఁడు
మునులును సర్వదేవతలు స పొందుగ శర్యుని బ్రస్తుతించుచు
జనిరి నిజాలయంబులకు స సంతసమొప్పుచు నుండ నోమునీ!

345

డి అంతట నాకలోకము జననావలిలోఁ గడు మిశ్రితంబునై
సంతత మొప్పెఁ దన్తహిమఁ స జాలఁ గనుంగొని నట్టిపూరుషుల

వంతులనెల్లఁ జోవిడిచి ॥ వాసవులోకము నొందుచుండి ర
త్యంతము దానిజూచి సురలందఱు తల్లడపాటుతో వెనఁ 347

క. పరమేష్ఠి శరణుఁ జొచ్చినఁ, గరుణా బద్ధజాడు వారిఁ ॥ గనుఁగొని యొని
వైదులార! యేల యిచ్చటి, కరుదెంచితి రనుచుఁ బలుక ॥ నాలించి వడి 348

క. సుర లిట్లని పల్కిరి యో, సరసిజభవ! మత్స్యతెల్ల ॥ స్వంబున నిం
డిరి వారివలన ధీయు, నిరతము గల్గెడిని దీర్పు ॥ నేర్పున దాని 349

చ. అనవుడు పద్మజం డనియె ॥ నయ్యమరావళికెల్ల ముఖ్యుడై
తనకు పురందరుం గనుచు ॥ భాగదే పాంసువుచేతఁ దీర్థ ము
య్యన నమంఁగిఁగొడి హిత ॥ మారసి పూడ్పు మనంగ నిండుఁ డ
పున ఘోరపాంసువగ్నమున ॥ పూడఁగఁజేసెను దీర్థ ముత్తర 350

క. దానికే దోడ్పడిదివిజలు, మానితత్తీర్థంబు నట్టె ॥ మహి బ్రుంగం
నూనిన శ్రద్ధం జేయఁగ, దానిం గని వారుడు క్రోధతరళాతుం డై 351

క. కర వడ్డి మడియె గానిని, ధరఁ బడఁగంగ నిల్చి ॥ తత్తీర్థముఁ బా
వారలింగము వటవృక్షము. నుగుశిక్లిం గాచె మాను ॥ లోహా యనఁగ 352

సీ. కాపున నత్యంత ॥ పావనం బయ్యె నాతీర్థము భవపాదతీర్థ ॥ మగుట
నందు స్నానముజేయ ॥ నఖలతీర్థంబులఁ గ్రుంకినయట్టు లగున్ నిజంబు
న్యగ్రోధలింగవ ॥ భక్తితోఁడిశ్రద్ధంబుఁ దేసినఁ బితరులు ॥ చిత్తతృప్తి
గాంతురు, దుర్లభశాంతులఁ గూర్తురు, పాంసువగ్నముఁ గాంచినపరమ మాను 353

ఆ. లందు నవయవములనభిషిక్తములఁజేసి, కొని పవిత్ర లగుచుఁజనుల కెపుడుఁ
బొందరానిపదవిఁ ॥ బొందిరిఁ రమేష్ఠి, యవ్వధం బెఱింగి ॥ యద్భుతగతి 354

వ. శిలామయలింగం బాపాంసుతలంబున నిలిపి యధేచ్ఛ నరిగె 354

క. వారు తేజంబున లింగం, బురుతరతేజమున వెల్ల ॥ నొగి నద్దాని
నరులు స్పృశించి విచ్యుత, దురితులు నై పశుపదముఁదోహ్తఁ జెంద 355

ఆ. బ్రహ్మదేవ! వినుము ॥ కరువడిఁ దల్లింగ, దర్శనంబువలన ॥ భాత్రయందు
సకలమైనభూతచయములు ముక్తిని, జెందుచున్న విపుడు ॥ చెప్పనేల 356

క. అన విని భగవంతుం డొ, వనజజాఁ డమరులకు హితము ॥ వాటిల్లుటకై
యొనరించె నేడులింగము, లనుఁ బైవై దానియందు ॥ లాలితలేజా! 357

ఆ. అంత మోక్షవాంఛ ॥ నలరు సర్వులు పాంసు నేవఁజేసి పరమసద్గతి కరిగి
రనిలుఁ డట్టి ధూళి ॥ నాకుకుఁజేత్రంబు, జేచ్చె దానివలన ॥ ఊరిని మిగుల 358

చ. గురుతరపాపయన్తులయి ॥ క్రుష్ణులునట్టి జనంబులెల్ల శ్రీ
కర మగుశంఖలోకమును ॥ గాంతురు నిత్యముఁ దెల్విఁ దెల్వి తే
మి రమణిక్ గ మనుష్యునకు ॥ మించినపాపము స్థాణుత్థిమ 359

కొరిఁ గనినంతమాత్రమునఁ ॥ తోవును నిష్కము మానిశేఖరా! 359

క. విను లింగదర్శనముచే, తనువటయుఁ భక్తి నొనరఁ 1 చాకుటచేతఁ
 పొనకు న్దుక్తయు జనులను, ఏ ననున సంశయమువలదు 1 మాన్యచరిత్రా! 360
 ఆ సతత ముక్తిదాని 1 సన్నిధినుండిన, జలములో మునుంగుటచుఁడు బుద్ధి
 ఎలరు ఘలము నొందు 1 నట్లజలంబుల, వలన నెవఁడు భక్తి 1 ఎవలుచుండిరి!
 వ పితృతప్రణామఁ గావించునోవాఁడు ప్రతిజలంబున ననంతఘలంబు నొందు
 నెవఁడని స్థానలింగవశ్యమంబునఁ గృష్ణతలలలో శ్రద్ధలిగి శ్రాద్ధము పెట్టునో
 యాపురుషుఁడు తనవెతరుల మూఁడుయుగంబులదినుఁ సంతోషపెట్టినవాఁ
 డగు నిలియకాదు మన్వంతరలింగస్థితు లెందఁక వెలయు నంతదనుక నతని
 పితృదేవతలు తన్నిర్మలలోదిక్కుఁ ద్రావుచుండుట కృషియుగంబున సన్నిహిత
 తీర్థము, త్రేతాయుగమందు వాయుప్రాదంబు, లిద్వాపరమధ్యంబున రుద్రకర
 తీర్థము పుణ్యతమంబులై గురుండు, త్రైతబహుళచతుర్థియందు నడుఁ దా
 రుద్రతీర్థమున మునిగి పరపఁడదంబు జెందుఁ పెట్టటములమున రేయి వసించి
 పరమేశ్వరుని భావించివమనుజుఁడు తత్ప్రసాదమువలన నాత్మగతఫలంబుఁ
 పెందు నని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె 362

— స్థానలింగాశ్రితాన్యలింగప్రతిషేధరహితః —

సీ భవ్యవటోత్తరపార్శ్వబాగంబున నఖిలకామ ప్రదాయకము నగుచు
 మొనయు మహాలింగమునుఁ దక్షకుఁడు నిల్పె నావటంబునకు నింకొక విశ్వ
 కర్తవ్యతం బగుభువనలింగ మొప్పారు నది శిశువునానందరై చలంగు
 దానిఁ జూచినవాఁడు 1 తద్దయ సంస్థిత బొందు నక్కడ మహాపుణ్యలింగ
 తే. భాసురాకారమున సరస్వతి తినిర్చు, నామన్వితని మ్రొక్కనట్టి జనుఁడు
 పొందుచుండును మేధసుభూమిలోన, మానికులవంద్ర సద్గణవ హితసాంద్ర!
 క. వనజజుడు దానిపార్శ్వం, బున నిల్పెను వ్యలింగమునుఁ బూనికతో
 జనుఁ కట్టిలింగదర్శన, మునఁ జెందును బరమపదము 1 మోదం బలరె 364
 క విను చూస్థానవటంబునుఁ, గని వలఁగొని నట్లజరుఁడు 1 కాశ్యపి నెల్లఁ
 బనిఁ గొని తిరిగినవాఁ డగు, మునినాథా! నిజము నిజము 1 బుద్ధినిఁ దలఁచఁ.
 సీ సంయమిశ్వకులార! 1 స్థానవటోత్తరమున శుక్లతీర్థంబు 1 పాదలుచుండుఁ
 దత్పూర్వదినయందుఁ 1 దినరుఁ బుష్కరతీర్థ పద్మానికిని బశ్చిమాశయందుఁ
 దక్షతీర్థం బొప్పు 1 స్థానతీర్థంబున కప్పతిదిక్కున 1 నలరు నకుల
 గణతీర్థ మివి పుణ్య కరములు వీనికి నడుమ స్థానాండుండు 1 నవ్యదీప్తి
 తే నవ్తమిని ద్వంద్వని నెన్వఁ 1 డధిభక్తి
 మొనసి యీతీర్థములయందు 1 మునిగి స్థాన
 దర్శనముచేయునో వాఁడు 1 స్థానదయనుఁ
 బరమపదమును జెందును 1 భాసురముగ.

క హరుపార్శ్వంబునఁ బొంపితి, పరమం బగులింగమూర్తి యి భ సిల్లునుఁ ద
ద్వరలింగదర్శనంబున, బురుషునకును మోక్షమబ్బుఁ బుణ్యనిధానా 367

వ స్థానం పశ్యిమభాగమందు నకులీశ్వరుండు కలఁ డామహేశునిఁ బూనిక నర్పిం
చినపురుషుండు సర్వపాపముక్తుఁడగు, దద్దక్షిణదిశయందు రుద్రకరత్నముండు,
దానిలో మునిగినవాఁడు కృతస్వాత్మి, గావానుండు దానికు త్తరశయందు
మహాత్ము డగు రావణాసురుని చే బ్రతిష్ఠింపఁబడినదియు గోకర్ణిభ్యక్షిలిగిన మ
హాలింగము వెలయు నక్కడ నాహ్లాదులచేతుర్దశియందు నోపమానుఁడైనను
జాఁడు స్వాతుండై సకలకలుషవాదిం ఁగు, నక్కడనే మేఘనాదుండు సిద్ధిదలిం
గముఁ బ్రతిష్ఠ చేసె నట్టిలింగముఁ బ్రయత్నమునఁ బూజించినమానవుఁడు సిరిఁ
జెందు దానికై బడిమరదెసయందుఁ గుంభకిర్ణునిచే స్థాపింపఁబడిన వ్యలింగ
మొప్పారు, దల్లింగమును శ్రేష్ఠశుద్ధాష్టమావాసరంబున నుపవాసముఁబడె
యర్పించి వసించుపూరుషుండు సకలాధ్వరిఫలంబు నొందు నందీయమ్ము వెలదు
సతత మాలింగములు మునిసాధ్యాగిశ్యవసుమరుద్విష్ణు భాస్కరాదుల చే
బ్రయత్నపూర్వకంబున నర్పింపఁబడుచుండు ననిల్కి వెండియు నిట్లనియె కిరి

క వెఱవా రగు మఱి కొందఱు, తెలుగనిచి త్తములతోఁ యి స్థావ్యశ్విరునిక
నెఱి నిల్చి పరమపదవికి, నెఱిఁదప్పక జనిరి వేడ్క యి యమ్మకులు నై 369

తే. దేవదేవుండు శూలియు యి వ్యవాసుఁ, డామహేశునిసన్నిధియందు నెట్టి
లింగ ముండునో దానికి యి లిలఁబార్శ్వ, గతయునై లింగరూపుతోఁ గ్రాలుదుర్గ.

క. మానితగోకర్ణముఁ గను, మానవునకుఁ బుణ్యఫలము యి మహిఁ జెంపారు
మానుగఁ గోరియుఁ గోరక, దానుర్విక జేయుపాపలితులు నశించున్. 371

క వరకుండు వాపనిదూరుండు, కరుణాకరుఁ డైనభవుని యి గాంతును గాలుడ
కురితములు సమసిపోవుచు, బరమపదంబును లభించుఁ యి బరమమునీంద్రా

నీ బ్రహ్మచర్యముతోడఁ యి బరగి కమాంబునం దెట్టపుణ్య మొప్పారునట్టి
మహితపుణ్యంబు కుమారేశ్వరునిభక్తిఁ బూజించినందునఁ బాపంబులఁ జెడియుఁ
దత్త్రిసాదంబునఁ యి దద్దయుఁ గోరినభనరూప సాభాగ్యలితులు వెలయు
దానికు త్తరమందు యి దైత్యేశుఁడో విభీషణుఁ డొక్క లింగంబు యి సరవి నిల్చి

తే భక్తి దానినిఁ బూజించి యి ప్రానమరుఁ
డజరుండై వెల్లు నాహ్లాదుండు శుక్ల
పక్షమం దప్తమిని భక్తిభవునిఁ బూజ
చేసి యమృతలక్ష్మమును జెందు యి శిష్టచరిత! 373

క ఆలింగమునకుఁ దూర్పున, లీలఁ బూర్ణేరితాభ్యలింగము వెలయు
కిరించుమతిని మనుజుండు, వాలాయము దానిఁ గొలిచి యి వాంఛలఁ జెందున్

తే. దుష్టదానవు లైనట్టి యి దూషణత్రిశిరులు సద్భక్తితో నట యి శివుని నిల్చి

పూజచేసి మనోభీష్టములను జెంది, సంతతంబున నలరిరి 1 త్వాష్టలమున 375

చ. పరమునీంద్ర! చైత్రసీతపక్షమునందు మనుష్యుఁ డక్కడఁ
విరివినిఁ గొల్పెనేని కడుఁ వేడుక వానికి నామహాత్ము లా
పురహరు లాత్మలో వెలయు 1 పూర్ణఫలంబులనెల్ల నిత్యముగా
జూరిఁజూరి నిచ్చి కాచెదరు 1 భూరిసుఖాత్మునిఁ జేసి చెచ్చెఱన్ 376

చ. స్థావరవటప్రాగ్భాగమందు హస్తపాదేశ్వరుండు కలఁడు. నరుఁ డాశంకిరుని
దర్శించి జన్మాంతరకలుషరహితుండుగు, దద్దక్షిణాశయందు హారితముని ప్రతి
ప్రతిలింగ మొకటి కలదు అట్టిలింగమునకుఁ బూనికతో నమస్కరించిన పూరు
షుండు పరమసిద్ధిఁ జెందు నట్టిలింగమునకు దక్షిణపార్శ్వంబందు నమ్మనివరుని
నడఁబావి కలదు దానియందుఁ బ్రేలోక్యవస్తుతం బగులింగ ముండు నని
మహాత్ముఁడును గాలరూపుఁ డగురుద్రునిచే బ్రతిష్ఠించఁబడినదై సర్వపాపం
బుల నశింపఁజేయునదియు శివంకిరమైనదియు ధిక్తిముక్తిఫలప్రదంబై రాజి
ల్లును. తల్లింగదర్శనంబువలన నరుని! నగ్నిష్టాహారితారత్రఫలంబులభించు, దానికిఁ
బడమరఁదెస నీర్ధలింగము కలదు సతత మది నరసిద్ధిప్రదాయకి మగునీదేశ్వర
లింగ మని వన్నెకొక్కఁచుండుఁ దద్దక్షిణాశాఖాగమందు మార్కండేయప్ర
తిప్రతిలింగము చెలఁగు, దానిదర్శనము సిద్ధిదాయకం బయియుండు నాలింగ
మునకుఁ బ్రాగ్భాగమున సూర్యప్రతిష్ఠితలింగి మొప్పారునది సకలకలుషహర
మగుదివ్యలింగ మని వేర్కొనఁబడుఁ; జిత్రాంగదుం డినుగంధర్వుఁడు వేల్పు
వెల్లాటకత్తెలలో మేటి యగురంభయుఁ బరస్పరానురాగమున స్థావరదర్శ
నంబుఁ గోరివచ్చి తన్నహేశ్వరునిఁ గని భక్తి నర్పించి పిదప నన్యోన్యానురాగు
లై తత్సలమందు రెండుమహేశ్వరలింగములఁ బ్రతిష్ఠచేసిరి వానిఁ జూచిన
మనుజులు సుధగులు దర్శనీయులు సత్కులంబులు లగుదు రని పలికి నసత్కు
మారుఁడు వెండియు నిట్లని వక్కాణించె 377

క మునివర! దానికి దక్షిణ, మునఁ బురుహూతుండు నిల్పె 1 బురహరులింగం
బును నరుండు తత్ప్రసాదం, బున నాత్మేప్రసము నొందుఁ 1 బుధు లుల్లసిల్లా

కా పారాశర్యమునీశ్వరుం డట శివుఁ 1 బ్రార్థించి దర్శించి వి
స్తారోదారకవత్సముఁ బడసె వేదవ్యాసమానీంద్రుఁ డిం
పారంగా భవు వేడి తత్కృపను సరస్వజ్ఞత్వముఁ బ్రహ్లా వి
తార్కజ్ఞానము నొంది వేడ్క నలరెఁ 1 త్వాభాగవం దున్నతన్ 379

తే స్థావర పశ్చిమదిక్కున 1 దనరుచుండు, హిమవదీశ్వరలింగమహిమదీ పిఁ
బుణ్యకరులకు నాయగి 1 పూర్ణసిద్ధి, దాయకం బై చెలంగునుఁ 1 దాపనేంద్ర!

క. ఎను దానికిఁ బడమరఁ గను, వినుతుం డగుకార్తవీర్యవిభుఁ డురుభక్తి
దనరుచు నొకశివలింగం, బును నిర్వినవాఁడు నయ్యుఁ 1 బూర్ణేచ్ఛుండై. 381

౧౧. అద్ది సకలపాప శ హరమై చెలంగును
నరుండు దానిదర్శనమున విగత
పాపుఁ డగుచు చెలసి శ భాసురదీప్తితోఁ
బరమశివునిపదముఁ శ బడయునపుడె

382

క అచఘా! దానికి నుత్తరమున నిల్చె సుపార్శ్వఁ జొక్కపురహరులింగం
బును దాని గొలిచి శ్వసనుని, తనయుఁడు సంసిద్ధి నొందె శ చల్కపలనన్

సీ. మునినాథ! తల్లింగముచు దూర్పురఁ బ్రభవిష్టుడౌ విష్ణుండు శ విపులభక్తి
దనుజభంజనుఁడు సురకృపనుఁ గుశిపుఁ జక్రాంతరంబు శ సగవినిల్చి
పూడించె మున్నుఁ చిత్రార్పభాగం బందు వాసవవరుణులు శ భవ్యతరము
లగులింగముల చెంటి శ నట నిల్చి రవిసర్వకామప్రదంబులై శ క్రాలుచూడు
తే దత్తవర్గగు లై నట్టి శ తాఁసులు సర్వస్వశివైర శంకరశమ్యలింగ
ములను నిల్పిరి వానిఁ శ భూమిలోని, సంఖ్యలేకుండు నిజముగ శ సంతతంబు

క. మునివర! యోఘవతీర , తనరునొ యెందాఁక ధరణిఁ శ దడుదీచి శశ
గన స్థాణునికినిఁ బశ్యిసు, మున లింగము లొక్కతోటి శ పాదలుచు నుండున్

క. దానికిఁ బూర్వస్థలమున, మానితు లగువాలఖిల్యమానీకులు సు
జ్ఞానఫలసిద్ధికోటకు భ, వానీపతిలింగతోటిఁ శ బరమప్రీతిన్

386

తే సన్నిహితదివ్యవాహకా శ సారభూమి
దాఁక నిలిపిరి స్థానీవు శ దక్షిణమున
యక్షగంధర్వోన్నతు శ ల్లరుని లింగ
ముల నసంఖ్యాకముల నిల్చి శ చెలలు శాని!

387

క పోడిమి నొప్పిర వగుచు, మూఁడున్నరతోటిలింగములు పొందికతో
నాడఁగల వనుచు శ్వసనుం దాడె బుధేంద్రులు వినంగ శ నతిహర్షమునన్

388

తే సంఖ్య లేనట్టి లింగము శ ల్లాణుడేవ
భవ్యవాసాశ్రయంబు లై శ పరఁగుచుండుఁ
ఇవిరి దీనిని మగిలోనఁ శ చెలిసి స్థాణు
నాశ్రయంబంగ నౌ నరుఁ శ గవనిఁ బూని-

389

క కారణ మేమన స్థాణుని, సారానుగ్రహముతోడఁ శ జనుఁ దాల్తెనుఁ చెం
పారుఫలంబునుఁ జెందును. బారము లేకుండ మానివర! భాత్రిపయిన్

390

తే. కోర్కె కలిగినమానవు శ లోర్కెల్లెనేని
పురుషు లాస్థాణుమందిరమునకుఁ జేరి
రేని నిర్దుష్టపాపులై శ యీశులోక
మందు భాసిల్లుచుండురు శ హర్ష మొప్పు

391

- సీ. వర్జితమధుమాసరసాండునక్షత్రత్రయోదశీలిధియందు 1 యోగ్యశుక్ర
చంద్రార్కములయోగసత్పుణ్యవాసరమందు లోకేశ్వరుఁ 1 జైననలువ
కడుభక్తి స్థానిలింగము నిల్పె మున్నటఁ జరకాలముననుండి 1 సిద్ధసాధ్య
మునిపూజింబు నై 1 భువి నరి యొప్పారె నాకాలమున నరు 1 లకెనహీను
- ఆ లగుచు శ్రద్ధతోడ 1 నాస్థానిలింగముఁ బూజచేసిరేని 1 పురహారేళు
పరమవయకు సగులఁబోతులై యుందుగు, నందియమ్మలేడు 1 సంయమిశ.
- క మనుజుం డియారూఢం, దనమనమునఁ దెలిసి భక్తితత్పరుఁ డగుచు
దరరి ప్రసక్తిగమునుఁ జేసిన విను మాఘునుస్ఫులముఁ 1 జిత్తం బలరన్. 398
- క సరి వధిపతిగ కానన, వరస ప్లదీప్తము క్తవసుమతి నెల్ల
దిరిగి కడు బూన్కి వలఁగొను, నరుఫలమును జెందు మాని 1 నాయక కీర్తిన్.
- క పరమేశ్వరపవిత్రవా, పరుల సజ్జనులు విగతసాఫల్యులై డు
ర్భాసంసారసముద్రముఁ బోరి దాటుదు రంత్యకాలమున నుడుదీప్తిన్. 395
- క. అనిముఁ దన్నుఁ దలంచెడి, మనుజుల సత్కరుణతో నుమావతి ప్రాచు
గనుక సమస్తజనంబులు, మనసిజహనుఁ దలచు టిప్పు 1 మాటికి భక్తిన్ 396
- క లలితాంబరమణివనితో, జ్వలసురవేల్పాదులెల్ల 1 జర్పింపంగఁ
గలలో గన్నపదార్థంబులవలె నస్థిము లగుచుఁ 1 బొల్పారు ధరన్. 397
- తే అగఘ! సంసారనాగగమందు మునిగి, శ్రువుఁ దలఁపక నిత్యంబు 1 సంతసమున
విట్టనీగుచు నున్నారు 1 వెట్టిమనుజులకట! వారలకిచ్చ మే 1 మని వచింతు.
- వ ఇట్లు సంతృప్తమారుఁడు భాషింప నార్జించి మార్గంజేయుండు తరువాత
వృత్తాంతంబుఁ బలుకు మని యడుగుటయు 399
- క నిరుఁమమంఁగి సంతత, కరుణాకర పరమధీర 1 భాసురహాస
పరమసుభాకర పరివార, నిగమాంధకరచార 1 నిఖిలోద్ధార! 100
- చ పురహరచాపఖండన 1 విభూషణ సంతతి గాత్రచండనా
వరసురసిద్ధసాధ్యుని 1 వ్యముఖోత్కర నిత్యభావనా
ధరణిసుఖ మనస్పదన 1 దిరుణరాక్షసచక్రభేదనా
నరపతిసన్నిధానభవ 1 నాశన భాస్కరవంశపావనా 401
- మందాక్రాంతవృత్తము సర్వతీతా సకలవినుతా 1 సర్వవాక్యాభిపూతా
సర్వాధారా సుగుణనికరా 1 సర్వగీర్వాణాధీనా
సర్వాధీనా సరసవచనా 1 సర్వవిశ్వప్రధానా
సర్వాచారా సమధిచతురా 1 సర్వకార్యప్రచారా 402
- గద్య. ఇది శ్రీరామచంద్రకరుణాసమాసాదితకవితాప్రాభవ, హరితసకులాన్వయ
ప్రభవ, రామవజ్రలవంశకుగసాగరి సుధాకర కొండయగుమార బుధజనవిధేయ
కొండయనానుధేయ ప్రణీతం బగు తెలుగువామనమహాపురాణమందుఁ బంచమ
స్కంధము.

శ్రీ రస్తు

శ్రీసీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్పాద శ్రీరామచంద్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము

చంద్రస్కంధము

రఘువరకులసోమా!

సోమాదిదిగిశ వినుతేసుందరనామా!

నామావశీషితాసూర

ధామా ధామాభిరామ! దశరథరామా!

1

తే ఆవధరింపుము రామచంద్రా! సనత్కు-
మారుతోడ మృకండకుసూరుఁ డనియె.

దాఁ నేశ్వర స్థాణుతీర్థప్రభావ

మును విన్ద గోరుచున్నాఁడఁ ॥ బూర్వభక్తి

2

క. ధారణిపై నఖిలాఘని, వారక మగుసిద్ధి నొందఁబడె నెవ్వనిచే
నాకమ్యపుణ్య సుస్థలి, గారవమునఁ దెలుపు నిపుడు ॥ కరుణాసింధూ! 3

సీ. ఇట్లు మార్కండేయుఁడెలమిఁ బ్రార్థించినమాన్యుఁడైనసనత్కు-మారుఁడనియె
మునిచంద్ర యేతీర్థముఖ్యప్రభావంబుఁ బురుషుఁ డాకర్ణించిభూరిపాద
ముక్తుఁడై చెలఁగునో ॥ మొనసి యాస్థాణుతీర్థప్రభావం చెల్లఁ ॥ దార్పివినుము
సర్వచరాచరసహితప్రపంచ మంతయు వారిమయము నై ॥ తనరుమండ

ఆ. విష్ణు నాభినుండి ॥ విశ్వకరుం డగు, బ్రహ్మ కలిగె నతనివలన ॥ వ్య
పురుషు డౌ మరీచి ॥ పుట్టె నాతనికిఁ గు, శ్వపుడు సంభవించెఁజగము లెన్న

క ఆకశ్యపుసుకుఁ గల్గె వి, భాకరు డాతనికిఁ గల్గెఁ ॥ బ్రభతో మనువా
శ్రీకరుఁ డొకతటిఁ దుష్టిర, నాకస్తికముఁ గను మొగమునందు మునీలబ్రా! 5

క చతురంత యైవపుడమికి, పలియు సుధద్వావనుండు ॥ భవవారుఁ డగుభూ
పతి యొకఁడు కలిగె దీప్తిగ, తులనరపతి యనడిచేర ॥ ఖోణిస్థలిపై 6

తే భయకరయుఁ గాలపుత్రియు ॥ భయసమాహ్వ
యాన్వితయు నై చెలంగెడి ॥ యతివ వాని

నెలఁతఁడు యొప్పె మృత్యుసంగ్గిధివలనను
విబుధులెల్లనుఁ గనుఁగొని 1 వింత నొంది

7

— శ్లోకములు: దశవేదానిచరితము 9 —

- ఉ. దానికిఁ బుట్టె వేదములఁ 1 వద్దయు నింది నొనర్చువాఁడు దు
ర్దానసుఁ డైనవేనుఁ డనుఁగూఁపవాఁడునుఁ డొక్కఁ డాషహీ
ణానియు నా తుతుండు నిజఁబాతుఁడు దుష్టజనాభిరాముఁ డా
వేనునిఁ జూచి చింత మఱి 1 వేంఁద్రమునై వెలుఁగొందుచుండఁగ
- 8
- క. ఘోరవనిఁ జేరి యక్కడ, దారుణతఁ మాచరించి 1 ధర్మాధిపతి
సారెకు రోదసి నెల్ల వ, పారంబుఁగ నిండఁజేసి 1 ప్రాజ్ఞులు మెచ్చు
మ. పునరావృత్తి విహీనమైనపదము 1 బొందె వ్రహ్మాదీప్తి గ్ర
న్తునవేనుండు సమస్తరాజ్యమునకు 1 న్నాథుండు నై సర్వప
త్తనజాలంబులఁ బాడుచేసి శ్రుతినిఁ దాటివృథుం డై మహా
జనులఁ గాఢియపెట్టె దుష్టమతితో 1 ధ్వాభాగమం దంతట
- 9
- 10
- చ. అరదము నెక్కి భూగగనగమం దలఁ డొక్కఁడె యొంటిపాటునం
దిరుగుచు దుష్టకార్యములఁ 1 దెంపున. జేయుచుఁ గ్రూరి మత్తసిం
ధురగతి విజ్ఞప్తిఁగుచును 1 దూషితవర్తనయు క్తితోఁ జనో
త్కరములఁ జూచి పల్కెఁబటు 1 దైర్యము మీఱఁ గ్రమక్రమంబున
- 11
- క. అవ్యయగతి నే నుడివెద, సువ్యక్తస్థితిని వినుడు 1 సొంపార *నయ
వ్రవ్య మదాతవ్య వహో, తవ్యము భూదేవదేవతలి శివుడు ధర
- 12
- క. నే నొకఁడ నీజగంబున, మానుగఁ బూజ్యుండ మీకు 1 మఱి యందఱకు
మానితుఁడ సిద్ధకిన్నర, దానవసురసేవితుండఁ 1 దధ్యం బరయ
- 13
- క. నాచే బాలితు లగుచు, భూచక్రమునందు సుఖముఁ 1 బొందుడు తమిసే
సూచించుపలుకు నాత్మల, వాచస్పతివాక్య మనుచు 1 బావింపదగు
- 14
- క. ఏకడ నైనా బ్రాహ్మ, వీక న్వరియించుచుంట 1 విబుధులలోన
నాకంట నవ్యదైవము, మీ కెక్కడఁ గలడు చూడ 1 మేదినియందు
- 15
- క. అని యీశైవడి వేనుడు, జనులకు బోధింప సకలసంయము లాదు
ష్టునిభాషణంబు విని తమ, మనసులు చింతాబ్ధి మునిగి 1 మల్లడి నెందఁ.
- 16
- క. కనలి పరస్పరమున నా, జనవాధుని చెంతఁ జేరి 1 సరసోక్తుల ని
ట్లనిరి ప్రమాణము ధర్మం, బున కామ్నాయంబు కాదె 1 భవనాధికా!
- 17
- క. ఆకారణమున జన్మము, నాకేశ ప్రముఖదేవనాథుల కెలమి
లోకముల సుప్రతిష్ఠిత, మై కడువిలసిల్లుచుండు 1 నలిశోభనమై
- 18

* అయ్యవ్యయము = దేవకలసేవింపరాదు. అతాకవ్యము = దీక్షసాదులశేదికరాదు. అహో
తవ్యము = యథాదలండుదేవతాత్రివిధముల హోమములచేయఁదగదు.

సీ ఆవనీశ నాకస్తు 1 లై నసుఁద్యులు మఖములు లే కెట్లు 1 మహితతోష
సంయుక్తు లగుదురు 1 నంతేగతహస్తు లై వేల్పు లఖలపరస్వభివృద్ధిఁ
గావింపకుండురు 1 క్రతున్దీరులచేలి వసుధయెల్ల భరింపఁబడుచు నుండు
నని యిట్లు మాసిండు 1 లాడినవాక్కుల నాలించి వేను డగ్రత్యాగ్రహత్ర
లే సహితుఁడై శ్రోధగృప్తితో 1 కిలమాని
వరులఁ గన్గొని భూసుంఁడరుల కెప్పు
డైన నిడఁగూడ దమరుల 1 కిద్వ్యములుఁ
జేయఁ దగదని పలుమారుఁ 1 జెప్పించె

19

ఆ. అంత సర్వమాను 1 లతితోపభరితు లై, వజ్రయుక్తభూరి 1 పరమమంత్ర
కుశలవలన వేనుకుంభినీకునిగత, దీవుఁ జేసి రపుడు 1 చిత్ర మొదవ

20

ఉ పిమ్మట సర్వలోక మతిభీతి నరాజకమై తమస్సుతోఁ
గ్రమ్మిన దయ్య మానవులఁ 1 గౌతుఁ మొప్పంగ దస్యులెల్ల వే
గమ్మన నొవ్వఁజేయఁ గని 1 గాఢభయంబున వారు మానిసం
ఘమ్మల ప్రావుఁజేరి తమఁకప్పపురీతులఁ జెప్పి రంతటఁ

21

మ మును లావేనుని వామహస్తమును బిల్పిన్కి న్నధింఁగ జనిం
చెను ప్రాప్తాంగుడు నైనపూరుషుఁడు విస్తేరంబుఁగాఁ దత్కరం
బున వానిం గని సర్వమానివరులో 1 మూఢాత్మ! భూభాగమం
డు నిషాదుండువె యాడు వీ వనుచు దోఁత్రో బర్కి రోతాపసా!

22

క ఆకారణమున వేనుని, దౌ కల్తపమున జనించి 1 రథిగోద్రతులై
భీకరరూపనిషాడు ల, నేకలు తత్కాలచుండుఁ 1 బృథ్వీస్థలిపై.

23

సీ అంత మానీశ్వరు 1 లాన్మపురక్షిణహస్తంబుఁ బలుమాటుఁ 1 లదిమి త్రచ్చ
దివ్యమహీధ్రప్రసరికాకుడును ధనుర్బాహిరాయతఁబాహుఁ డితుల
చక్రధ్వజోత్కరసహితుఁడౌ విజియొకపురుషుండు పుట్టి నాభిజమునలన
వానిఁ గన్గొని వాసవప్రముఖమరు ల్బుడమి కాసుజనుని 1 భూమిపాలుఁ

ఆ. డైన రాజాఁగాఁగ 1 నభిషిక్తుఁజేసిన, నావిభుండు భూమి 1 నంత ధర్మ
రతుఁడు నగుచు మిగులఁ 1 రంజింపఁజేసెను, సకలజనులు చూచి 1 సంతసిల్లి.

చ జనకవిరంజితంబు నయి 1 చాలఁ గలంగెడిరాజ్యమెల్ల నా
జనపలిసాలితం బగుచు 1 సంతతహృదిసుభాకరస్థితఁ
దనరెను వెండి యాతనికి 1 ధారుణరంజనుఁడౌటచేత రా
జనురమణీయశబ్దము రయంబున గిక్కులఁ బర్యెడిప్తితోఁ

25

సీ. ఆవైవ్యపార్థివుఁ 1 డఖలరాజ్యము నొందినట్టివాఁడై యుండి 1 యధికభక్తి
జిలించె నీరీతి 1 షితిని విజ్ఞనకుఁ దిధర్మియుండును సత్సతంతు నాశ
కరుఁడు నై వర్తించెఁగడిమి నాలని కెట్లు లాముష్మికసుఖావహంబు నగుచు

దనరెడిని జేయఁగదియుండు నని మదిఁ దలఁపొయుచుండినఁ తలఁపిఁ దనదు
 ఆ కడకు నారదుండుఁ కరమర్థి రాజౌచి, వార్ష మొప్ప నతనిఁ కాసనంబు
 నిడి నమస్కరించిఁ పృథుభక్తి ననె ముని, వంశదీప వినుముఁ పరమదయను
 వ మునీంద్ర! నీవు సకలలోకభూభావము నెఱిగినవాఁడవు, నాతండ్రి యగు
 వేనుఁడు దురాచారుఁడును దేవబ్రాహ్మణదూషకుఁడును స్వధర్మరహితుఁడై
 వెలసి పరలోకగతుండయ్యె నని విని నారదుం డపుఁ డాత్మజ్ఞాననేత్రమున నా
 మహిపాలునిగతి నెఱిగి పిదప రాజేంద్రున కిట్లనె; భవజ్ఞవకుఁ డగువేనుఁడు
 మైచ్చులనకుమఁ బుట్టి యుక్తువు రోగములతోఁబడించబడుచున్నవాఁడయ్యె
 అని యిట్లు మహాత్ముఁ డైననారదుఁ డాడి నావాక్యము నాలించి వృషలలాముఁ
 డు మిగుల వగచి నాచే గార్య మెట్లు చేయఁగిన దగు నని కొంతదనుక నా
 లోచించుచుండ నామహాత్మునకు లోకమం దెవఁడు భయమువలనఁ బితృరక్ష
 ణముఁ గావించునో యట్టినరుఁడు సుపుత్రుఁడుకాని తక్కినవాఁడు కాఁ డను
 బుద్ధి పొడిమె, నంత నారాజు నిజమనోగతభావంబు నారదునకు విన్నవించిన
 నామునివర్ధుఁడు హర్షించి పృథ్వీశ్వరుఁ గాంచి రాజవర్య! నీ వాతనికి భేదము
 దీర్ఘములయండుఁ బవిత్ర మైవదానిగఁ జేయుము; మహాతీర్థ మగుసన్నిహిత
 సరస్సునకుఁ బొమ్మని చెప్పి నారదుం డరిగె అంతవృషాలుఁ డమ్మునినాభువచన
 మును విని యాదేశమునకు నేగ నరసి గమనోన్ముఖుండై చని యట కుష్టుక్ష
 యరోగములతోఁ గృశించుచున్నతండ్రిం గని క్రన్నన మనంబున ఘనం
 బగుశోకంబు వ్యాక్తంబై మిన్నందుఁగుండఁ బొగులుచు నమస్కరించి మై
 చ్చులం జూచి. 27

సీ. ఆయ్యయో మైచ్చులారా! నేడు నాతండ్రి కెంతకష్టమువచ్చె నేను యందు
 నితని నాగృహమునకెలమిఁగై కొని పోయి గతరోగునిగ జేయఁగల నటంచు
 దలఁపుండ మీరనిఁ ధరణీకుఁ డాడినఁ బ్రణతసంప్రదించులైఁ పరగి మైచ్చు
 లంద తాపురుషు దయావరుఁ గార్చి యట్లీ నీకుఁ దెలిసినదానిఁ జేయు

ఆ. వన నతండు వేడ్కఁ పంతటఁ బల్లకి
 మోయఁ జాలినట్టి పురుషవరుల
 సొరిం దించి ద్విగుణభుక్తుము నిడి సుఖ
 గలిసి జనకుఁ జేర్చఁ గడగు రాజ్య

28

క అని యిటుల దయావరుఁడౌ, జననాథుఁడు లల్ల నతనిఁ సరసపువాక్యం
 బును విని మైచ్చులు వేనుని, ఘనశిబికావాహన లగుచుఁ గడువడితోడఁగ.

తే. భూరిపుణ్యకురుక్షేత్రభూమి కరిగి
 సరవి నట నుండునట్టిదాఁ సాగుతీర్థ
 వర్యముఁ దాటి యవ్వలి పసుధ కేఁగి
 రట్టియొడ వేనసుతుఁడు హాభ్యాహ్నుమండు

30

- క. తనజనకుని నాల్గొండు, బున భక్తి న్నుంచుటకును ॥ బుద్ధిఁ చలంబుగా
గని వాయుదేవుఁ డాకస, మున నుండి వచించె నిట్లు ॥ భూతి వినిగఁగ. 31
- క. ఓతండ్రి! సాహసము నీ, వీతటి. గాపించుటకు ॥ పృథ్వీరశ్రద్ధా
జాతోత్కర్షణను దీనినిఁ, జేతఃప్రతి. గనుల్రోవు ॥ శివమగు నీకున్ 32
- సీ విసవయ్య యీతఁడు ॥ విపులదారుణపాపనంహితోడను ॥ జాల వెలసె
నామ్నాయనింద యత్యధికపాపం బగుదానికిఁ దుదలేడు ॥ తలఁచె నట్టి
కలుషాత్తు నీతని ॥ గడఁగి ముంచినయె నీపుణ్య తీర్థంబు ॥ నిపుడె చెఱువఁ
గలఁడు నిశ్చయమని ॥ ఇరువలిఁగింప నావాక్యములను నృపాత్మజుండు
- తే. విని మహాశక్త మాత్మలో ॥ వెలయ జనకు
దుఃఖమునుఁ జూచి గురుతరదుఃఖపహితుఁ
డగుచుఁ నివ్వెఱపాటుతో ॥ హ యటంచుఁ
బలుక సాగెను భక్తితోఁ ॥ ఎరిమమాని! 33
- మ. ధర్మపై నీతఁడు ఘోరపాపయుతుడై ॥ తానుండె నీకాలముం
దరయన్నాకపురస్థు లెట్టిపుడు ప్రాయశ్చిత్తముఁ సత్కృపా
కరులై నాకు వచింపఁగాఁ గలరొ నే ॥ గావించెదఁ దానిను
స్థిరచిత్తస్థితి నంచు వేఁ విబుధు ॥ ల్పితంబులం బొంగుచుఁ 34
- క. ఆరాజన్యునితోఁ బల్కిరి మహిళా! నర్వతీర్థంబులఁ
సారెఁ మున్గి విశుద్ధవారిఁ గొనుచుఁ ॥ సద్భక్తియుక్తులై నై
చేరఁ వచ్చి సమస్తపాపములు నిశ్శేషంబులౌ దాఁకఁ జ
న్నారంగా నభిషిక్తు జేయు మితఁ డౌ ॥ నత్యంతపూతుం డిలఁ 35
- చ. అనఘ! సరస్వతీజలమునం దతిభక్తినిఁ గ్రుంకి ముక్తిక
జను నితఁ డాత్మపోషణుఁ డసత్యచరిత్రుఁడు నై సురౌఘముఁ
బనిగొని నిందచేసి గురుపాపనిముక్తుఁడు నై ధర్మాస్థలిఁ
దినరుటచేత నెన్నటికి. ॥ దద్దయు నిర్మలుఁ డౌనె చూడఁగన్ 36
- సీ నరపాల! యాకారణంబున నీ విపు డితని నుద్దేశించి ॥ పృథులభక్తి
మొనసితీర్థములందు ॥ మునిగి యాజలములచే వీని నభిషిక్తుఁ ॥ జేయు మవలఁ
గతకల్పఘండు కాఁగలఁ డని భాషింప నాలించి యతనికి ॥ నాశ్రమంబుఁ
నిర్మించి నృపుఁ డంతఁ ॥ నిజపితకొఱకు నై తీర్థయాత్రకుఁ జని ॥ దినదినంబుఁ
- తే. తీర్థములఁ గ్రుంకి యాతీర్థదివ్యప్రద్యా, వారితో నాత్మజనకు నివాహిఁగాఁగ
స్నాతునిగఁజేసె నత్యంతకౌటుకిము, తాపసామలకులచంద్ర ॥ ధర్మసాంద్ర!

— ౧౩౩ —

- ఆ. అట్టితరుణముందు ॥ నచ్చోటి కొకశున, కంబు వచ్చు దానికధను వినుము
పూర్వముందు ప్లావరపుణ్యమతంబున, నద్ది ధర్మకర్త ॥ యగుచు నుండు. 37

- క. అనిశము పరిగ్రహించె, తనరెడివిత్తంబు దేవధనసంజోహం
బును దమిరక్ష యొనర్చెడి, జనులై విలసిల్లి మఱియుఁ జగములకెల్లన్. 39
- క సరసప్రియుఁడై నిర్దర, వరకార్యరతిఁ జెలంగుఁవాడును నై సు
స్థిరబుద్ధితోడ నతఁ డట, బొరిఁబొరి వర్తించుచుండఁ బుణ్యనిధానా! 40
- తే ధర్మమర్హస్థితుండు నైతనరి పెద్ద, కాలమిమాడ్కి నాతండుఁ క్రాలుచుండ
నతని కామెడి దేవవీర్రాపహర, లిల మా చిత్త మొప్పారెగడిమి మాని!.
- ఉ. అంతనె వాఁ డధర్మమునఁ నట్టి ధర్మాస్థలిఁ గూలి శ్యామలా
కాంతుని చెంగట న్నిలువఁ గ్రైర్యముతోడ నతండు కోప మ
త్యంతరయంబునఁ బెరుగఁ నాతనిఁ గన్గొని యోడురాత్మ! నీ
వింతటఁ గుక్కవై పడఁగిఁ పుట్టి జనింపు మటంచుఁ బల్కినన్ 42
- నీ. సంయమిశ్వాః! వాడుఁ పాగంధికారణ్యమున సారమేయమైఁ పుడమిఁబుట్టి
పెద్దకాలం బటఁ బ్రీతితో విహరించి తద్దయు శునకయూఁధములవలన
నంతఁ బరిత్యక్తఁ యై పరిభూతితో వెలయుచు నాకుక్కఁ విపులశోక
మునఁ బొగలుచు దైవితేఁపుణ్యవనంబును విడిచి వేగంబునఁ విమలపుణ్య
క సన్నిహత్యనామఁసరసికఁ జని నంత, మాత్రముననె స్థానమహితవీర్య
శక్తి నధికకామఁసహిత యై యు సర, స్వతినిఁ గ్రుంకి విగతఁపాప యగుచు
- క. అనఘ! భక్షణలోభ, మ్మున నాశునకంబు మిగులఁ బొగలుచు స్థాణ్డ్య
శుని దైవపుణ్యమరమున, కును జనె నాకాలమందుఁ ఘోరపుఁ దృష్ణన్. 44
- ఆ భయముతోడఁ గూడివచ్చినకుక్కను, వేనుఁ డప్పు డంటిఁ పేగస్థాణు
భవ్యతీర్థమందుఁ భక్తితో స్నానంబు, చేసె నట్టితటినిఁ జిత్తశుద్ధి 45
- చ పలితుండు నయ్య నాతఁ డతిపావనపుణ్యవహార్యతీర్థలిం
దులతిని సంప్లుతుండు నయిఁ దోషవిముక్తినిఁ జెందెఁ నామహీ
పతితనుజాతవారివఁబంధురశీఁకరసిక్త యై విర
క్తత సువిలోకినత్వమునఁ గ్రాలిననయ్యను కుక్కురం బటఁ 46
- ఆ. వెనుఁ డవుడె స్థాణువిపులప్రభావంబు, తోడఁ బుత్రతారితుండు భవ్య
తనుడునై చెలంగిఁస్థాణునకును మ్రొక్కి, సన్నుతింఁ దొడఁగెనత్యనియతి.

— వేనుడు స్థాణుని బొగలుట —

- క. ఈశ నచంద్రభూషా, ధీశా లోకేశ పార్వతీరమణీశా!
కేశవనినుత మహాదే,వా శంకర సత్యనికరివందన మభవా! 48
- నీ. సర్వశత్రువినాశఁ సర్వజేవాధీశి బలవైరిసంహారఁ పరమశూర
సర్వదైత్యామరసంఘసంపూజిత రాజరాజప్రియరమ్యగేయ
చారుసహస్రలోచన వికూపాక్ష నేత్రత్రయ నీవు సగర్వంబు నగుచు
బహుపాదబహునేత్రఁ బహుశీర్షముఖుడ వై వేదమయస్థితిఁ వెలయుచున్న

- ఆ వాఁడ వల్లి సదనసవరద మహాకర్ణ, శంకుకర్ణ నాగపటులనాథ
కర్ణ కుంభకర్ణ 1 కరకర్ణ గోర్ణ, వందనంబునీకు 1 వంద్యవంద్య! 49
- క. శతదశపటుశీర్షంబుల, శతదశపాదాంబళముల 1 సర్వస్థలమం
దలిదీప్తి వెలయు నీకును, సతతము మ్రొక్కెదను భక్తి 1 సర్వాభరణ! 50
- క జేవా ! గాయత్రీముఖ, దేవీచక్రంబు నిన్ను 1 దృఢతరభక్తి
భావించి పాడుచుండును, భవంబలరాదుచుండఁ 1 బ్రత్యహమందున్. 51
- క హరిదశ్యాయననిరతులు, సుగనాథుని హృద్భవమందు 1 సురుచిరలీల
గరము వసించుచు నుండెడి, సమేప్తినిగాఁ దలంతు 1 పటుభక్తి నినున్. 52
- ఆ భూరిరూప ! నీదుఃఖూర్తి మం దభిభూ, సర్వదేవచయము 1 సరవి నెపుడు
గోష్ఠభూమియందుఁగోప. ర్పొ గోవుల, ఎలె వసించుచుండు. బాలి మెఱసి
- సీ. భగవానుఁడా! నీదు 1 భవ్యకాయంబున వాణీశగురుసూర్యోవరుఁడ సోమ
పద్మనాభాగ్నుల 1 బహుకార్యకాండ బ్రహ్మయోన్నతహేతు 1 సర్వవిశ్వ
సంభవలయవృద్ధి 1 సకలతులచు దైవతంబును సర్వభూతముల నెల్లఁ
గనుగొంటి భవశర్వ 1 వరదోగ్రబహురూప పాపాంధకాసుర 1 ప్రాణహరణ
తే నెవలోకేశ త్రిజట త్రిశీర్షశూల, సక్తర పురసంహర 1 సర్వహర
వామదేవ త్రినేత్ర విభావ్యవంద, నంబానరృప నీకు నే 1 నాగభూష! 54
- క డిండిమయుతకరయుగళా, దండంబుసుడిండిముంగిదారుణ విలయో
ద్దండవరాక్రమ పటుతర, చందాఖిలజన్మహేతు 1 సమధికభావా! 55
- క. శ్వేతోర్ధ్వకేశదంష్ట్ర, పాతకహర విభృతభూమ్రపాటలనీలా
జాతాప్రతిరూప శివా, చేతోభవహరణ వినుతి 1 నేనెన భక్తిన్ 56
- క నిజరూపధ్వజమాలా, సుజనాకంసూర్యసూర్య 1 సుందరమాలా
కుజనవిదూరశుభప్రద, రజనీకర చూడి ఘోరరక్షమధనా! 57
- క నానాభిరామపటవర, మానితగజరాజరాజ 1 మంజులతేజో
ధాన వృషాంసగచుర్ధర, దీనావన నీకు జోత 1 దృఢభక్తిమెయిన్ 58
- క వరపర్ణధారపుట గురు, కనుకాకర కనకవర్ణకనకాభ దయా
కర సంక్రందన సంస్తుత, నగదేవస్తుత్య వందనము నీ కభవా! 59
- క. సర్వస్తుతి సమ్యక్స్థితి, సర్వేశ్వర సర్వభూత 1 సంఘశరీరా
సర్వాదనహరణ మహా, సర్వశ్వేకోగ్రకేతు 1 సంయుతదేవా 60
- సీ గతమాయ కృతనాశకటకటాత్థిత శివ ధామసారస్థితధైర్యపదన
వరచండకుత్సిత 1 వాదిత్రసంయుత వర్తనశీలవినాశకార
రమ్యనాట్యాపహాగర ప్రస క్తకమహాబలనాశపుష్కలప్రథమకాల
గర్వసంక్షయరూపకాలసంహరహిమాచలజాహ్నుదగియామలాబ్జ
తే. హంస దశకరనిత్యోగ్ర 1 హరకపాల, సక్తహస్తవిభీషణ 1 చారుచిత్ర్య

- భస్త్రవిప్రియబహుహిమఃవారసతత, ధరమహేశ్వర నీకు వందన మొనర్తు. 51
- క. దేవా! వృషాంకహర్షణ, దేవేశ్వర పవచచాలిదీపిత భీమా
గోవాత్సల్యకటంకట, భావజ్ఞా భావదూరః వందనము తెగన్. 52
- క. ప్రాలేయ వ్రతధర సురజాల విరక్తాన్యభావసంహార మహా
శీలాజపమాలాభే, కాలఘుభేదప్రభిన్నహార నతి నీకున్ 53
- తే. ఘోరఘోరతరాఘోరః ఘోరరూఢ, శాంతతమశాంత భావభవిశాలనేత్ర
యాగభాగప్రియైకమహేశ్వరీర, నీకు నే మ్రొక్కుచున్నాడఁ నీయితోడ 54
- తే. దివ్యయమనియమాన్వితోదేవ పంచ, సదనశుభాంగులబ్ధ విస్తారభాగ
భాసురమీద్రచిత్తోరుభద్రఘంట, వందనము నీకు కైలాసవాస మిగుల. 55
- క. ఘంటాఘంటనిఘంటా, ఘంటామాలావిభూషణామితవేదా
పంటించక నన్నేలుము, మింటను జేజేలు నిన్ను నీ మేలనిపాగడన్ 56
- నీ హుంకార సతత హుంహుంకారః శుంగణసంఘట్టఘట్ట విస్తారశూర
కిలకిల ప్రియపారశ్చిత్తవస్త్రప్రియ సమసమచేత్తవృక్షశస్త్ర
సదన సద్గర్భ మాంసపుగాలకతరోరుతారకప్రహృతసందహనయాగ
యజ్ఞవాహవ్యయః యజ్ఞేశ హుతహవ్యతఃసతవ్యనిరాశః కైత్యనాశ
తే తుండ నాయకభవతుండః తుండ్యభక్త, నాథ నానాన్నిభోజనాన్నప్రదేశ
భక్తమందార నతేజనీపాచదూర, వందనము నీ కిది సహస్రవదనభక్తి 57
- క. పరమసహస్రాభరణా, పరదసహస్రోద్యమాత్తభాస్వచ్ఛూలా
గురువృద్ధబాల నీకొల, కరముడి వందన మొనర్తు నీ నతులితభక్తిన్ 58
- నీ. బాలానుచరగోత్ర, బాలలీలావిలాసక్షోభణాధికః సత్యపాల
గంగాలులిశేకేశః కమనీయతరముంజివాలబద్ధవిరబాలః వారపాల
చట్కర్తసంతుష్టసమధికత్రిక్రియానిరతనగ్నప్రాణః నిపుణతాణ
బంధురఃస్ఫోటనః బహుధర్తకామార్థమోక్షకాధ్యాపకమురహరాష్ట్ర
తే సాంఖ్యయోగముఖామలసాంఖ్యముఖ్య, సాంఖ్యరూపాభిరామసుఃచారుసీమ
సకలపాతకహరనామసత్ప్రకామ, వామదేవ మహాదేవః వందనంబు 59
- వ. సర్వజ్ఞ, స్థవిగరధరధన్య, చతుష్పదరథ, నీలోత్తరీయ, హరిచికుర, త్ర్యంబ
కాంలికానాయక, వ్యక్తాన్యక్త, పరబ్రహ్మస్వరూప, తర్హితగ్ధ, తుష్టాతుష్ట
విచార, సర్వపాపనిశాశ, కల్పసంధ్యానిలోకన, మహాసత్య, మహాహస్త, మహా
బల, మహాభద్ర, ప్రఖ్య, మహాకాల, మహాప్రభ, మేఘవర్త, చంద్రారేఖ
నీకొలకు నమస్కార మని వెండియు నిట్లని స్తుతించె 70
- క. అన్నము నీవభవాయా, శున్నము భక్షించువాడఁ నైయుండువు ప
క్యాన్నావనదహనా నీ, కున్నతమతి మ్రొక్కువాడఁ నీ నుజ్వలభక్తిన్. 71

నీ భూమిని భేదించి 1 పుట్టులతాడులు మావితోఁ గలిగెడిమానవాదు
లండతోడ్బవములై 1 యలకు పట్టాదులుస్వేదోద్భవములై 1 చెలఁగు సూక్ష్మ
జీవు లీ వైయుండి 1 చెన్నారుచుండువు 1 సర్వచరాచరసహిత మైన
విశ్వంబుఁ బుట్టించి 1 వేడ్కతోఁ బాలించి విలయంబుఁ గావించువిభుఁడ వీవ

తే బ్రహ్మచేత్రలు నినుఁ బరబ్రహ్మ మనుచుఁ
గడిమి భాషింతు చిత్రంబుగంటె బయల
వెలుఁగు విలసిల్లుచుండు నానెల్లు నీవు
వెలుఁగులకు వెల్లు నీవు నై 1 వెలయు కథవ! 72

చ పరమబుధేంద్రులెల్లనినుఁ 1 బాదపషట్పదహంసమూర్తిగాఁ
గరము వచింతు యాజకులు 1 గణ్యులు సజ్జనుఁగాను నిన్ను సు
స్థిరగతి నెంచి పల్కుదురు 1 శ్రేష్ఠతతోపనిషచ్చురీడ్యభా
సురనుతులఁ బరింపఁబడి 1 శోభిలుచుండువు నీవు శంకరా! 73

తే బ్రాహ్మణులు క్షత్రియులు వైశ్యపాదజాత, జలధరాశనిగర్జితచంచలాబ్ధ
పక్షయగమాసపక్షత్ర 1 పటలనిగ్ద్ర, హాదు లీవని పల్కుదు 1 రాధ్యు లభవ!

చ. గిరిపరిపుత్రికారమణ! 1 గిమ్మలివంద్య! ద్రుమాభిలోపలా
వరవటవృక్ష మీవు పటపర్వతశంకులయందుఁ బర్యతే
శ్వరుడవు సర్వఘోరమృగవారములోపల వ్యాఘ్ర మాదు నీ
వరయ విలేశయావభులయం దహిరాజపు కోరి చూడఁగన్ 74

తే ఆబ్జులం దీవు క్షీరాబ్ధి 1 వగుచు నుండు
వఖలమైనట్టి యంత్రేఘసమందు దివ్య
కార్డుకాభిఖ్యయంత్ర మై 1 క్రాలుచుండు
వనయ మీవన్నిచోటులయందు భగ్గ 75

క ఆయుధములలో వజ్రం, బైయుండువు వ్రతములందు 1 నలిశయసత్య
ప్రాయుండవు బుధగేయా, మాయామహితాప్రమేయ 1 మంజులకాయా 77

నీ చైరక్షమాక్షమ 1 వ్యవసాయద్రాగధృతిజయాజయములు 1 స్పృధులలోభ
కామమోహకోధ్రోధునగై శ్వములు నీవ చటులగదాశరశస్త్రచాప
ములు నీవ భేత్తవు 1 మోక్షప్రదుండవు నేతవుచేత్తవు 1 నిఖిలహర్త
వగుచు మంతవృక్ష 1 వై చెలంగెన వీవ దశలక్షణాన్వితసంధర్మపర్య

తే తార్థకాసారసరికరణ్యాబ్ధి పక్షి, రాశి బహుఃకర్మగుణగణాగంధకాల
పుష్పఫలదోషధీలతాప్రంజజీవ, మయుఁడ వీ వోమహేశ! యు 1 మాసతీశ! 78

తే ప్రణవగాయత్రు లాదిత్యభద్రసిద్ధ, సాధ్యగంధర్వకన్నరచారణాది
నిర్జరులు నీవె సర్వేశ 1 నిత్యవీర, పండితాత్మాబ్జభాస్కరభాగ్యనికర! 79

క కేవా, సిత, పీత, హరిత, లోహిత, కపాత, కాల, నీల, కపిల, కద్రుకృష్ణ
 వర్ణంబులును, సర్వవర్ణావర్ణంబులును, వాసవాగ్నియమనిర్ముతవరుణపవనధనేశే
 శానాచ్యుష్మదిక్పాలురును, స్వస్థినిహంసోపద్రవంబులును, శిష్యులును, యజు
 స్సావితృతేజోదీయంబులు బవిత్రాతిఃనిత్రంబులును, శుభాతిఃశుభంబులు, బ్ర
 జములందుఁ దున్నికెట్టును, సర్వ శుగలాధార మగుమద్గంబును, బ్రాహ్మంబు
 లును రజస్సత్వతమోగణంబులు సకలపత్రింబు, బ్రాహ్మోపాసవ్యానోదాస
 సమానవాయువులును, నిమేషోపేక్ష్యంభలేక్షుతములును, లోహితాంతర్గతదృష్టి
 యును, మహావక్త్రులును, మహేశ్వరులును, శుచిరోముఖులును, హరిశ్చక్రపు
 లును, భవోద్ధృష్టకేశంబులును, మిసజాలంబులును, జలౌకంబులు, గాలకేలి
 కళాకళలు, గాలాకాలదుష్కాశివకాలంబులును, మృత్యువును, మృత్యు
 కిర్తయు, నధ్వరంబులు, దద్విఘ్నకరులును, సంవర్తకాంతకసంవర్తబలాహాఘం
 టలును నీవై గాతల్లుచుండువు మఱియు ఘంటధరుండవు, మహాఘంటివి, సంఘ
 రుండవు, మూతల్లివై యుండువు, శతానంగయమదహనులకు దండమండిత్రీదం
 డకిరుండవు, మహేశ్వరా! చతుర్ముఖంబులు, చతుర్వేగంబులు, చతుర్హస్తం
 బులు, భవద్రూపమయంబులై రాణించు, మహేశా! నీవు చతుర్హస్తప్రస
 త్కుండవును, జతుర్వాక్రమనేతపును, జాతుర్వర్కరుండవును, నిత్యలక్ష్మణప్రి
 యుండవును, గణాధ్యక్షుండవును, గణాధిపుండవును, శోణితమాల్యవసనధరుం
 డవును గిరికుండవును, గౌరికిబ్రయుండవును, శిల్పులలో శ్రేష్ఠశిల్పి వైనవాండ
 వును, సర్వశిల్పప్రవర్తకుండవును, భగనేత్రాంశకుండవును, శంఖుండవును,
 బూఘోదంతనాశకుండవును, స్వాహాస్వధావమట్కారనమస్కారమయుండవు
 నై రాణించు నీకు వందనం బని పేర్కొని వెండియు నిట్లని స్తుతించె 80

సీ గూఢతఃశ్చరః గూఢప్రతానిశ తారక తారకాధార పీఠ
 థాతవై నీవు సూరథాతవై యరమవిథాతవై తపరి భూధరణపరుండ
 వగుచు మహాదీప్తిః సలగారుచుండువు సత్కాన్తవంబులు సదవ్రితంబు
 లతులితప్రతచర్యః సలపవ నీవే కద భూతాత్మభూతేశః సభూతభవ్య
 తే భూతభరసంతోషోద్భవః పూర్ణభావ, భూర్భువస్సువరాత్మః సముక్తిథామ
 భవ్యదంధ్రువోన్నతః సపరమజాత, నిన్ను వర్తింపఁజాలను స నిఖలనాథ! 81

తే దాంత సంభవద్గుంతః దాంత శాంత, దీప్తిశాదీప్తితోద్భవః దివ్యభావ
 కర్ణికారసున ప్రియః గాఢమాయ, మాని జనకామ సమధికః మంజునీమ! 82

క స్థూలానుభిగ్దుకాంతా, జాలయుగావర్తభూరిసంవర్తమహా
 శీలాబ్జావర్తిగురు, కాలహర సంప్రవర్తకప్రమథేశా! 83

క. శ్రీమహితనందివక్తా, కీమాస్యా కమనదన స విమలాచరణా
 సోమార్థమకుట సర్ప, స్తోమాధికంజరాజ సురుచిర లేళా! 84

- క శకునిని పారణ్యగర్భుఁడు, వక్షశంకుఁడ వీవు ధర్మహరణభ్యంసా
సకలగణోత్కటదుర్ఘట, నకలేశాదంబధగణ సత్యవిహరణ! 85
- క గోనర్ద గోప్రణాం, మోనిత గోనాథరాజ స మంజులవాహ
దీనావన బహు పావన, గానాభిజ్ఞప్రశస్త కలుషహర్త! 86
- సీ గోవింకరక్షక స గోమూలగార్హస్థిరవావనాదిన స పూర్వగాన
సత్తమ సుస్థిర స స్థానికూఁగోప పటుకోపదుర్విషయవంశనాశ
దురతిక్రమానిశ స దుర్వైరణాధిక దుస్సహ దుర్ధ్వ స దుష్ప్రకాశ
దుర్జయ దుర్దర్శ స దుశఖనినాశనక్షుజ్జగమయవహ్ని స సోమతృప్త
తే లాదు లైస్త్వి రోము స లభివ సీవే, తన్ని వాఙ్కుడవు నీవేలిలఁచి చూడ
నాచిదేవుండ వజరుండ స వక్షిరుండ, వచ్యుతుండవు నీవు సర్వామరేతే! 87
- చ. అని కరము ల్నమూహములు స హర్షము సత్క్రియలన్ని నీవు నై
తనదు వజ్రలోచన వితక్కితపద్మవనాలయా మహా
జనసుత దండహస్త జయ స సంభృత త్యగింబక దుష్టదూర పా
వన వరదోగ్రదంష్ట్రమునిభావన ప్రోవుము నన్ను సత్కృపన్ 88
- క మరుదిధిప సీవు న్నామ, మరఁదలిచి ము సోమవానఁచుపీఠుఁడవు సుఖా
వరభోజనుఁడవు దేవే, శ్వరుఁడవు గణఁతవి సత్యసంధుండవహ! 89
- క ఊరాజ్యవిషాగ్నిపవి, స్తార మధుచ్యుతకదంబ స సర్వధువజయా
భార మధుచ్యుతనిస్తుల, వీరా బ్రహ్మస్వరూపసర్వాభారా! 90
- ఆ సకలభివసభోత్తరసర్వలోకపితామ, హా! పారణ్యవీర్యశుత్త కార్య
పురుషులందు. బుణ్యపురుషుండ వీనాం, డవె తాం నిచూడభవవిరహిత! 91
- ఆ. పుణ్యదేవ పుష్కరపుంకస్త్రీమూర్తి, ధర గిరిశ బాలసతరుణజీర్ణ
దంతవృద్ధరూప స తతవిశ్వధరవిశ్వ, కార తూరఘోర స కలుషహరణ! 92
- క లోకంబుల సృష్టించెడి, లోకేశుఁడ వీవు సాధులలోకార్చిత ని
న్నాకేశాదులు ప్రణతులు, నై కిడుపూజించుచుందు స రసవరతంబున్. 93
- తే. తరణి చంద్రులు నీకు నేత్రములు దేవ, పార్వతీదేవి నీకు సర్వాధ్యాయగును
నీవు వైశ్వానరుండవు స నీవు భార, శాత వఖలేశ పాలింపు స దయను నన్ను.
- సీ పురహరవాగ్బలమూలభూతయు నగు వాణి నీవాణియై స వాణిఁగాంచె
రాత్రిందివములకు స రహినిమిషోన్మేషకాలంబునకు నీవు స కర్త వసధు
పరమేష్ఠి గోవింద స పరమమునీంద్రులు యాథార్హ్యముఁగను ని స న్నరయునట్టి
శక్తి లే కుందురు స జనకోటి యెద్దాని వ్యాపించి యుండునా స యట్టిలిమిర
ఆ పారమందు నీవు స భాసిల్లుచు నిగంత, కంబు వంత వగుచు స రక్షణంబు
చేయు చుందు వధికశివమహాసుందర, సాధుహృదయలోల స సత్యశీల 94

౮. సంయతేంద్రియులును 1 సత్వస్థు లపగత, భూరినిద్రులైనబుధులు యోగ
రూఢి నెవని హంసరూపుఁగాఁ గందురొ, భక్తి నట్టి నీకు 1 వందనంబు 96
- చ సుదుచితరూప! నీ తనువుఁ 1 జూచుట శెట్టి సుసూక్ష్మవర్షముల్
పారిఁబారిఁ జాలకుండునొ విమోహితభావనిరూఢి నట్టి శ్రీ
శిరవరమూర్తుల న్నిగులఁ 1 గావుము నన్ను నిజాల్పజ్ఞా దమి
న్నిరతము నేలు తంద్రీగత 1 నీవు కృపారస ముల్లసిల్లఁగన్ 97
- క నే నిపుడు రక్షణీయుఁడ, మానుగ రక్షింపు మీపు 1 మానస మలరం
గా నన్ను; నీకు మ్రొక్కెద, దీనావన విశ్వభవన 1 దేవ మహేశా! 98
- ః నీయందు భూరిభక్తి, న్భాయక వర్తించు చున్నవాడ న్నిన్నీ
తోయంబున భగవానుఁడ, సాయమైసరించి ప్రోవుసాధులు మెచ్చన్ 99
- నీ జడలతోడను మహాచటలుబడండముతోడఁ బాడవు నాలుకతోడ 1 భూరిభయక
వీర్వదంష్ట్రలతోడఁ 1 చేజరిల్లుచు జన్మమందు గణేతుఁడ 1 వైనరుద్ర
కాయ నీకును నమస్కార మేశర్వునికుంతల సర్వాంగగీతుభాగ
గతములై ఒలధర 1 ఘననదీచతురపాంపతు లుండునో యట్టివారి రూపుఁ
- ౮ చెన హరున కిష్ట 1 డభివందనము యుగాం
తెంబునందు భూతతతుల మ్రింగి
నీటి నడుమనుండు 1 నీరశాయయు నగు
వామదేవునకును 1 వందనంబు 100
- ఁ రారిరియందు నే విఘ్నేడు 1 రాహుముఖంబునఁ జొచ్చి చంద్రునికొ
ఖ్యాతిఁగ మ్రింగునో యెవఁడు 1 కాండజమిత్రుగ్రసించుచు న్నహ
భీతిదాహలరక్షితుఁడు 1 విస్తృతతేజఁడు నై వెలింగ నా
భూతగణాధినాథునకు 1 మ్రొక్కెద భక్తి చెలంగుచుండఁగన్. 101
- క. అనుపాలితగర్భములే, వనయం బెద్దాని కభిప్రసలనను రక్షా
దనరెనొ యాస్వాహస్వధ, లనిశము మోదంబుతోడ 1 నలరు న్నిగులన్ 102
- ౮ దివ్యదేవాల లగుచు 1 దీపించి యింగువ, మాత్మలై చెలంగుమాన్యు లెల్ల
భూతతతులఁ బ్రోచి 1 పూర్ణదయ న్నాకు, నధికతోషకారు 1 లగుదు రెపుడు.
- నీ దేవ! ఒక్కోద్యావ 1 ధివ్యనదీవృక్షమూలాశ్వరథహస్తీ 1 ముఖ్యవాస
సాగరకాంఠార 1 సకలచతుష్పథరథ్యాసభాచత్వరములయందు
దిక్కులయందు విదిక్కులయందునుఁ బంచభూతములందు 1 భాస్కరాబ్జ
మధ్యస్థలంబందు 1 మఱిసూర్యచంద్రదీపధితులందు నిరతము 1 తివురునట్టి
- ౮ భవ్యమతులకేను 1 బలుమరు మ్రొక్కెద, విగతరూపసంఖ్య 1 వెలసి మేరఁ
జప్పినట్టి రుద్రతతిఁ నిత్యం బేను, వందనం బొనర్తు 1 వాంఛనోడ 104
- ౮ శరత్! నీవు సుప్రసన్నుఁడ వగు మింక, యుష్పదీయభావాయుతుఁడ నగుటఁ

జేసి భద్ర మగును 1 జెలఁగు నీయందు నా, హృదయమానసంబు 1 లభికభక్తి.
క ఘనముగ నిట్లావేనుం, డనితరమతి యగుచుఁ బొగడి 1 యంతట విరవిం
చెను జితసర్వేంద్రియత, న్నునివర గతవాతదీపముం బోలి ధరణ 106

— ఈశ్వరుడు వేనునకు వరంబు లిచ్చుట. —

నీ త్రిభువనాధీశుఁడు 1 దేవదేవుఁడు వాక్యవేత్తయౌ భవుఁ డంత 1 వేనుతోడ
నాశ్వాసకరమునై 1 యత్యుత్తమం బైనవాక్యంబుఁ బలికెను ప్రతమహీశ!
చిత్రమయ్యెను నీవు 1 చేసినస్తుతితోడ నీకొఱ కిప్పుడు 1 నేను మదిని
సధికమోదంబున 1 నలరిలిఁ బలుమాట రేటికి నాకడ 1 నీవు భూరి
తే కాలచర్యంత ముండి మఁత్కాయజుండ
వగుచు నీ వంతటను హిరణ్యాక్షుసద్వ
మందు సంధకదైత్యుండ 1 వగుచుఁ బుట్టి
విబుధచైరత్వమున విజ్ఞప్తఁడై పెరిగి 107

క. సర్వామరనిందాకృత, వర్యంబై ఘోర మగుచు 1 వర్తించెడితా
పూర్వాధర్మముతో నని, వార్యుండవు నాడు వంతఁ 1 బటుభక్తిమెయిన్. 108

ఆ భువనమాత యగుచుఁ 1 బొల్పారు పార్వతీ
సలినిఁ జూచి కామసస్పృహండ
వగుచు నెప్పు డవని 1 నడరెడవో యట్టి
తరుణమందు నేను 1 దర్ప మొప్పు 109

చ అరుదుగ ఘోరశూలమున 1 నబ్జము లర్బుక మాలతీ న్నినుగ
ధరఁబడఁ గొట్టిత్రోయఁగలఁ 1 దద్దయు దాన సమస్తభూరిదు
చక్రకలుషంబుల న్విడిచి 1 క్రన్నన న న్నని భృంగిరూపునగ
బరఁగి గడేశ్వరుండ వయి 1 వాసి వహింతువు నీవు భూవరా! 110

క మన్నికటస్థుఁడై వగుచుగ, బన్నగ సిద్ధాదిదేవపతులెల్ల నినుగ
సన్నుతి నొసర్ప సిద్ధి, న్నిన్నగఁ బొందెదవు బుధులు 1 మే లని చలుకగ 111

క. భూవర! భవదుక్తస్తుతి, భావించి పఠించునట్టి 1 భవ్యుండు మహా
భావుకమును దీర్ఘాయువు, వావిరిఁ జెందంగఁ గలఁడు 1 వసుధాస్థలిపై 112

క. భగవంతుఁడ నగు నే నొగి, నగజేతదేవాంబులందు 1 నతిభవ్యుండ నై
పొగజొందురీతి నీస్తవ, మగపడు నఖిలస్తవంబులం దాధ్యంతై. 113

దు. ధనవిద్యాసుఖరాజ్యకీర్తులు యశోధర్మార్థసంభూతులుగ
ఘనమానార్తజ్ఞచాత్రసంలేతులు చేడ్కొం గోరువా రీస్తవం
బును శ్రద్ధాయుతులై విసం దగును సుభూతార్తిదుఃఖంబులగ
వనిటగ జెందినదీనమానవులు సదృశ్యుల విసంగా నగుగ 114

తే. నృపతి కార్యవిముక్తులై 1 నెగడువారు:

దస్కరేశ్వరు భయమునఁ 1 కల్లడిల్లు
మనుజులును స్తోత్ర రాజుంబు 1 మహితభక్తిఁ
జదివి గతభీతు లగుదురు 1 సంతలంబు.

115

క. వేనకృత స్థవము నివని, మానవుఁ డీమేనితోడ 1 మహిపై దీప్తి
మానితవర్ణశ్రేష్ఠుఁడు, నై నిర్మలమానసముని 1 నలరును జాంఢి

116

సీ ఎవ్వనిపద్మమం 1 దీప్తులి యరితమై సొంపారుచుండునో 1 సారివి నట్టి
సదనంబునందు రాక్షసపిశాచోరగభూతవిదాయకపుంజ మెల్ల
విఘ్నంబుఁ జేయక 1 వెలయు; ధవాజ్ఞనుఁ బొంది యీస్తవరాజమును వెలంది
తమి విని తనతల్లిదండ్రులపక్షములందు సంపూజ్యయా 1 నార్య మాడ్చి

ఆ మనుజుఁ డెవ్వఁ డిట్టి 1 మాన్యస్తవంబు 4

మాహితాత్ముఁ డగుచు 1 మమత వినునొ
సార భక్తితోడఁ 1 జదువునొ వానికి
నఖిలకార్యసిద్ధి 1 హరువు నొందు.

117

క. మానసవాణీచింతిత, మైవట్టిఫలంబు నొంది 1 హర్షాన్వితుఁ డా

మానుగ నీస్తవపరనము, చే నరుండు నిజంబుగాను 1 సిద్ధులు మెచ్చన్

118

క నరవీర నీకు శివ మగుఁ, బొరిఁబొరి నీచిత్తమందుఁ 1 బొంగారెడి జా
వరమునుఁ గోరు మొసంగెడఁ, బరమానందంబు మిగుల 1 వఱలుచు నుండె.

క మునినాథ! యిట్లు శంభుం, డన వేనప్పాలుఁ డంత 1 నభివ్రుండును దు
ర్జనగణహరుఁ డగుశంకరు, వినులించుమఁ బల్కెనపుడు 1 విస్తృతభక్తి 120

తే. ధరణి నీలింగమావాత్మ్యదర్శనముల

నిన్ను దర్శించినందున 1 నేను విగత
కల్మషుడ నైతింగద తుట్టి 1 కలగెనేని

తరము నొసఁగంగఁ దగు నాకుఁ 1 భార్యభీతి!

121

శా. దేవా! దేవధనాపహరి యగుచు 1 దీపించినీసేవకుం

డివిశ్వంబున శ్వాసయోనిజాఁడు నై 1 యేపారఁ బల్లాశితో

నీవేళా దయతోడ నీతనికి నీ 1 వింకఁ బ్రసాదత్వముగా

భావస్ఫూర్తినిఁ జేయ నర్హుఁడవు గోవాసస్థు లొరాయనగా.

122

సీ. పరక! యేతత్సరోవరవారిజలమధ్యమునఁ బూర్వకుండు నే 1 మునుంగఁబోయి

సురనివారితుఁడ నై 1 శోకింప నీతఁడు బహుభోషకారి యై 1 పరఁగె నాకు

నాకారణంబున 1 నడిగెద వరముఁ దద్విషయమై యని యిట్లు 1 విభుండు పలుక

నావేనువచనంబు 1 నాలించి తుష్టుఁడై భవుఁ డాడ నోరాజ 1 పరమదీయ

ఆ భవ్యలింగసంభవమును సరఃకురు, క్షేత్రమహిమ నెల్ల 1 శిష్టమతిని

విని సమస్తపాపవిరహితుఁడై ముక్తి, కరుగు ననుచుఁ బలికి 1 యాత్మజమున
తే ఆఖిలలోకనమస్కృతుఁడౌ మహేశ్వరుఁ
డట నదృశ్యుండు నయ్యె బ్రహ్మత్యయస్త
నరుల కంటట నాశ్వాన 1 మరయ నాత్మ
పూర్వజన్మగతస్థితి 1 బుద్ధి నెఱిఁగి 124

చ అనుపమమూర్తితో నలరి 1 యానరసాలునిఁ జేరియుండె నా
జనపతిపుత్రుఁ డంటటను 1 స్నాతుఁడు నై విత్పదర్శనాభిలా
షనుఁ జనుదెంచి స్థాణులలోసంగతతీర్థమునందు శూన్య మై
తనరు కుటిం గనుంగొని యోదగ్గ గతశోకుఁడు నయ్యె సంతటన్ 125

చ మునివర! వేనుఁ గత్యధికమోదముతో ననఁ బుత్రుఁ జూచి స
త్తనయుఁడ వైస నీవలనఁ 1 దద్దయు నే నభిషేక మందుచుగా
జానరి దురంతనారకసముద్రము నెల్లఁ దరించి స్థాణుసా
వనసరసీమహాపులిస వాసమునందు విముక్తిఁ జెందితిగా 126

తే వసుధ నీపుణ్యసత్కృపవలన స్థాణు
మూర్తి సందర్శనంబున 1 ముక్త సకల
కల్మషుండ నై శుభంబునఁ 1 గ్రాలు నాక
పురమునకు నేఁగఁగలను నేఁ 1 భూరిదిప్తి 127

శా. ఈమాడ్కి సుతుతోడఁ బల్కి యటఁ బ్రభీష్మకుండు నా వేనుఁ డా
భూమిగా భక్తవశంకరుండు నగుశంఖు న్నిల్చి సర్వామర
స్తోమంబు ఋతిచేయ నాస్థలమునందగా బుత్రసంతారితం
డై మాని క్రియసిద్ధి నొందెను మహావర్షంబుతోఁ దాపసా! 128

ఆ దివ్యభక్తి స్థాణుతీర్థప్రభావమ్ము, వలన శ్వాన మప్పు 1 డఖిలఘోర
పాపములను వీడి 1 భాసురచీప్తితో, స్వర్గమునకు నేగ 1 సరవి నంత 129

క విను వైన్యండు పితృగాం, బుననుండి విముక్తుఁ డగుచు 1 భూమిని ధర్మం
బున నేలి కీర్తిగరు లై, తనరా రెడిసుతులఁ బడసి 1 తజ్జాలు మెచ్చన్ 130

చ. క్రతువు నొనర్చి కామముల 1 బ్రాహ్మణవర్యుల కిచ్చి వేర్చి వి
స్తృతవివిధాఘ్యభోగగణాసిద్ధుల నొప్ప భుజించి ద్రావిణో
న్నతవరకామముక్త లగునాతులఁ దుట్టినఁ జెందఁజేసి శం
సితుఁ డగుపుత్రవర్య నభిషిక్తునిజేసెను రాజ్యమం దొగిన్ 131

ఆ పార్థివుండు పితవః 1 బరమకురుక్షేత్ర
మునకు నేగి భక్తి 1 భూరితపము
చేసి హరునిఁ గొల్చి 1 బాసె స్వేచ్ఛ శరీర
మంతః జనియె దివికి 1 నమలుఁ డగుచు. 132

- క. ఈర్ష్య దివ్యమహిమము, భూతలమున నెవఁడు వినునా ? భూరితరాఘ
వ్రాతముల వీడి ముక్తికై, జేతోమోడమున నలెడు ? చేరు మునీంద్రా ! 135
- క అన విని మార్కండేయుం, దనె ననఘా నృపచతుర్భుజాఞ్శ్చ
విప్రఁ గోరెడఁ బలుకు మనం, గనికరమున నలెడు చెప్పఁగడఁగెఁ గ్రమమునన్.

— సృష్టిచక్రము. —

- సీ వినుము తామరచూలి ? వృత్తంబు వినుపింతుఁ గడిమి సమగ్రంబు ? గాను దొల్లి
భగవంతుఁ డైనట్టి ? బద్ధుడేవర పుట్టి సకలచరాచరసహిత మైన
భూతజాలంబును ? బుట్టించి క్రన్నన సృష్టిచింతాధికస్పృహఁడు నగుచు
రాణించు నలువకు ? రష్యనీలోత్పలపత్రాభగాత్రయు ? భావ రమయు
- అ. కమలనేత్ర యైన ? కన్యక జన్మింప
నామనోజ్ఞరూప ? నబ్జజాండు
కన్నులారఁ జూచి ? కడుఁ దమితో దానిఁ
గలియ నాత్మఁ దలఁచె ? గౌతుకమున. 135
- క. మునివర ! యాపాపముతో, వనజజాతల శీర్షమయ్యు ? వడి నంతటఁ దా
నినిఁ జూచి శతాసండుఁడు, ఘనముగ మదిలోనఁ జింత ? క్రాలుచు నుండన్.
- అ. సకలపాపములను ? సమయించి పుణ్యాంబు, గలుఁగఁజేసి లోకగణ్య మగుచు
వెలయుసన్నిహిత్య ? విమలసరోవర, పుణ్యతీర్థమునకుఁ ? తోయి భక్తి 137
- మ సరిదాఞ్శ్చ త్రైతీర రాజితము నై ? సన్దాని సిద్ధామరో
త్తరసంసేవిత మై సుపుణ్యకరమా ? స్థాణ్వీకుతీర్థంబునఁ
గరికాధీశుఁ బ్రతిష్ఠచేసి గురుభక్తి న్నిత్యముగా గొల్పె భా
సురపుష్పాదులరుద్రసూక్తముల సంశుద్ధోపహారంబులఁ. 138
- మ అనఘా ! యిట్లు భవార్చనారతుఁడు నై ? యత్యంత మా భక్తితో
ననిశంబుగా వెలుఁగొందు ధాత కడకు ? హర్షంబుతోడం దనం
తనె భూతేతుఁడు గాఁ గనుంగొని జగద్గణ్యుండు పుణ్యుండు పా
వనుఁడౌ వేల్పులతోడు మ్రొక్కి భవుని ? బ్రార్థింపసాగె న్తునీ ! 139

— అష్ట శిష్యుల తాగడుట. —

- సీ దేవ భవాశ్రయః దివ్యమహాదేవ భూతభవ్యస్తుతి ? పూర్ణనిత్య
విష్టవత్రయపాల ? విగతకల్పచకాల నిర్మలశుభకాయ ? నిత్యగోకు
సకలవిపన్నాశ ? సదై వ్యద్యబహుశోగహరణ బిలేశయాభరణ నిపుణ
కారవాజినవీర ? రాద్రాఘకల్లోల బుద్ధిసంఘట్టన ? పుణ్యసదన
- తే హరభవన్నామకాచకు ? లై నమర్చ్య
లెల్ల భావాశ్రయులు కారు ? పృథ్వియందు

నిత్యనిత్యదుహాచార 1 నిఖలలోక

నాశోమృత్యోద రక్షింపు 1 నన్ను దయను

140

ఆ. వరద గుహ్యగుహ్యబంధురాలెవర, భాసమానగాత్ర 1 భావజైత్ర
విశ్వగురువరేణ్య 1 విస్తృతాఖిలపుణ్య, వంద్యగణ్య నీకు 1 వందనంబు.

141

క శేషోక్తమహిమ! సంతత, శేషాంగశేషమాగ 1 శేషాభరణ

దోషాకర నాశనసుర, వేషాగతబాధ మాని 1 విభుగణనాథా!

142

ఆ. శంక రాప్రమేయ 1 సర్వభూతప్రియ, సిద్ధవందినుత 1 శిష్టచరిత

భూతభావదుర్గమోక్షే శ్లాఙ్గీశ, వరమహేశవరద 1 పాపహర!

143

క. వనజాననుఁ డిక్షైవడి, ననితరమతిఁ బొగడ శంభుఁ 1 డనె నెన్నటికై

నను మది భవిష్యదర్థం, బురఁ గినుకనుఁ జేయఁదగదు 1 పారి నీచేతన్

144

నీ భూసురజ్యేష్ఠ! నీమూర్ధంబు నాచేతఁ బ్రాప్తి వరాహాకల్పంబునందు

ఛేదింపఁబడె నట్టిశీర్ష మెన్నటికైన నగునె శిక్షిత మైనదయ్యు నీకు

నరయ నీసన్నిహిత్యాభ్యుత్థిర్థం బందు మల్లింగములభక్తి 1 మలయుచుండ

నిలిపి నీ వంతట 1 నిర్లతాఖిలఘోరశిక్షయ్యుతుఁడ వై 1 క్రూరఁ గలవు

తే సృష్టికాముఁడ వైన నీచేతఁ త్రే

తుండ నై నిన్నుఁ గూర్చి సంహోషి కగుచు

నట్లు లగునని పలికి భూతాధిపతి

దివ్యదర్శనగతుఁడ నై 1 దీప్తి నలరి

145

క నేసన్నిహిత్యసరసీ, వాసుఁడ నై తపమొనర్తువాంఛాప్తికై

వాసిఁ గను తపమున న్నీ, వాసించి యుపేక్ష నుండు 1 మనితరకాంత

146

ఆ శిష్టచరిత! నీదుఃఖిల్లంబుతో నేను, సర్వభూతములకు 1 స్రష్టాగాఁగ

గల్పితుండ నాడు 1 ఘనతరదీప్తితో, విబుధవరులు చూచి 1 వింత నొంద.

147

కా ఆవండుకొం డొగి నిన్ను నంత జలమధ్యస్థుండ నొ నన్ను బల్

గివిగ గల్గొని సర్వభూతములకంటె బూర్వసంజాతుఁడ

దేవాధీశుఁడు లేనిచో, బిడప నేదీప్తిగ్రంథాసర్వము

భావోల్లాసుఁడ నై సృ జింతు ననగాఁ 1 బా గొప్ప నీ వత్తటిగ

148

నీ ఆపుణ్యుఁ గనుఁగొని 1 యనఘాత! నీకంటె నగ్రజాతుండు నై 1 యలరునట్టి

పరపూరుషుండు లేఁడు 1 పరముఁడొ స్థాణుండు జీవనమగ్నుడై 1 చెలఁగి వివతుఁ

డయ్యె నాకుహితంబు 1 నాచరింపఁ దగు నని యిట్లు భాషింతు 1 వారఁ డప్పు

డఖిలభూతంబుల 1 నాధ్యక్షగ్రంథాశ్రయ నిర్మించునుఁ 1 బాలి నంత

ఆ నాల్గరితులైన 1 నరులెల్ల తుధితులై

వచ్చి పూనికతోడ 1 వాని మ్రొంగఁ

గడఁగ నతఁడు వెఱచి 1 వడి వచ్చి శరణ

యగుచు నిన్ను గూర్చి 1 యపుడు పలుకు,

149

క. సురసేవ్య! బ్రతుకుచెరు వీ, పురుషులకు విధించు బొప్పు 1 బుధు లగ్నింప
గర మటుచేయనిచో నా, గరఃరి భక్షింతు వీరు 1 గాఢతుభతో. 150

వ. ఇ ట్లాపురుషగణ్యుడు కలుక విని నీ వంల నాప్రజలకు నన్నంబును స్థావరంబు
లగుపర్వతములకు మహాషధులు బలిష్ఠభూతములకు దుర్బలజంగమజీవులు జ
గ్ధిగా విధింపఁగలవు పిదప నాప్రజ లిట్లు నీచే విహితాన్నులై వచ్చినవారిఁ
బట్టి చని పరస్పర మతిప్రీతియుక్తు లగుచుఁ బెంపుసెందెవరు భూతగ్రామవృద్ధి
యందు లోకగురుండ వగునీవు తుష్టుడ నైయుండ నే నపు రాజలముననుండి
వైకివచ్చి ప్రజలఁ జూచి పిదప స్వకీయలేషస్సుతో వారిని వివాహితులఁజేసి
గురుతోపసంయుక్తుడనై లింగముఁ బెకలించి కొలఁకునడుమ దాని మార్గము
గునటుల నుండఁజేసెద అదిమొదలుకొని యీలోకమం దిది స్థాణులింగ
మని ప్రసిద్ధికెక్కును సకృద్దర్శనమున నఖలమానవులు గలకల్తఱు లగుచుఁ
బునరావృత్తిరహిత మగుపరమపదంబు నొందుదురు కృష్ణాష్టమియం దీర్థమున
సమాహితుడై వసించువాఁ డగమ్యాగమనోద్భవము లగుసమస్తపాపముల
వలన విడువంబడు ననుచు నిట్లు వక్కాణించి భగవంతుఁ డగుభక్తుం డంతర్హి
తుండయ్యె ఆంతట వాణిశ్వరుండు విశుద్ధపంకుఁడై చతుర్ముఖుఁ డగుశంకరునిఁ
బూజించి తల్లిలింగముల నాల్గింటిని శగాంతరమాదుఁ బ్రతిష్ఠించె వానియందు

నీ. భవుని పార్శ్వంబున 1 బ్రహ్మసర స్సచువాచంబుతోడను 1 నలిఁ జెలంగి
పుణ్యదాయకము నై 1 పార్వారులింగంబు మొదటిలింగంబు నై 1 మొనయు బ్రహ్మ
సదనాఖ్యఁలది యై 1 స్యస్థానమున ద్వితీయంబు నై నట్టిలింగంబు వెలయు
దానికిఁ దూర్పునఁ 1 దక్షిణోత్తరముండుఁ దృతీయమా లింగంబు 1 దీప్తితోడ

తే గణ్య మైనచతుర్లింగము సరస్వ
తీనదీకూలమందునఁ 1 దివురుచుండు
నామహాలింగమ ల నిరాహారు లగుచుఁ
గనెడుమనుజులు మోక్షంబుఁ 1 గాంతు రనఁడు! 152

క. శిలిశంకపాగ్వలింగము, కృతయుగపూజ్యంబు నగును 1 గీర్తిలు జైత్ర
జతురానవాశ్రమస్థల, గతలింగము సేవ్య మగుచుఁ 1 గ్రాలును ఖాత్రి. 153

క మానుగ ద్వాపరయుగమున, దానికిఁ దూర్పునను దీప్తి 1 దనరాసనకా
మానితలింగము పూజ్యం, చైవకులకు వెలయుచుండు 1 ననిశం బనఁదా! 154

ఆ. శలియుగంబునందుఁ 1 గడిమి సరస్వతీ, తీరగతము నగుచుఁ 1 జేజిరిల్లు
నట్టిలింగ మెప్పు 1 డర్పవార్తంబు నై, రేవకుచుండు నెపుడు 1 ఖాత్రిలోన 155

క నరు లిలింగములను గని, గురుభక్తి బూజచేసి 1 గోపతి కరుణ
దురితముల నీగి పోదురు, పరమపదంబునకు చేడ్క 1 భాసిలుచుండఁ. 156

- ఆ. అఖిలసృష్టికాలముందు సర్వవీ
 దీవ్యదు త్తరస్థితరమందు
 నలువచేతఁ దొర్లి 1 నాల్గుమోములతోడ
 వజ్రము భవ్రుడు నిలుపఁబడెను మాన్! 157
- క. పురుషుడు జితేంద్రియుం డై, పరఁగి నిరాహారుఁ డగుచుఁ 1 బరమశ్రద్ధా
 పరుఁడై యాలింగము గురు, తరభక్తినిఁ బూజచేసి 1 ధన్యుం డగుచున్. 158
- ఆ. నిర్మలాత్మ నొప్పి 1 నిఖిలపంకంబుల, నెఱివి. బాహుదోలి 1 నీలకంఠిఁ
 డైనవారుని లోకముందు రాజ్యమును, సందియంబులేదు 1 సంఘమింద్ర! 159
- సీ గణ్యాత్మ! త్రేతాయుగంబు సంప్రాప్తమై 1 తనరారుచుండ నాస్థానజేవ
 నికటగతంబు నై 1 నెగడు మహాలింగ మపహరితంబు నై 1 యలరునట్టి
 ఘనవతుర్బుఖలింగమునకు శ్రద్ధాన్వితు డై మానవుండు సంగమంబున
 మ్రొక్కి సర్వాఘనిర్ముక్తుడై రాజ్యము నున్ది లీలాశంకారోద్భవుండు
- ఆ భాను శంభుఁ డైనపరమేశ్వరుఁ బూజించి, సర్వదుష్టభాతి 1 సంకరోద్భ
 వాధిఘోరరాజసాత్తభావవిముక్తు, డై చెలంగు మనుజుఁ 1 దామ్య లెన్న.
- క మనుజుఁడు కృత్యవతుర్దశి, ననితరములె సభవుఁ గొలిచి 1 యంత సభాశై
 దనకాలతలుచెములచే, తనువిడువంబడును నిజము 1 తజ్జాలు మెచ్చన్ 161
- క. మునివర! కలికాలము రా, జనులు వసిష్ఠాశ్రమమునఁ 1 జతురాస్యుఁడు నా
 మనసిజవారు నిలిపి ముదం, బున నేగుదు రభవు లోకమునకుం దీప్తిన్. 162
- తే ఆవసిష్ఠాశ్రమంబున 1 నతులభక్తి
 నలరి నరులు నిరాహారు 1 లైజితేంద్రి
 యత్వమున శివుఁ బూజించి 1 హర్ష మొప్పు
 నమలపదమున కేగుదు 1 రసఘు లగుచు. 163
- క. స్థాననితీర్థమహత్త్వము, మానుగఁ జెప్పితిని నీకు 1 మహిమై దీనిగా
 మానవుఁ డాలించి యుమా, జానిదము నిర్వగతపాపచయుఁడౌ ననఘా! 164
- సీ. నారద! యిట్లు సనత్కుమారుఁడు తీర్థమాహత్త్వముల నెల్ల 1 మందరించి
 మగుడ మార్కండేయమౌనినిఁ గనుఁగొని జేవమునీ! నీవు 1 తీర్థయాత్ర
 కేగఁ దలంచితీ 1 వేళత్వమునఁ బృథూదక మనువేర నీధరణి నమరు
 తీర్థంబు శ్రేష్ఠమై 1 తేజరిల్లుచునుండుఁ బుణ్యమా తత్తీర్థమునకు నేగ
- ఆ సర్వ మనుచుఁ బల్కె 1 నమరులారా! యది
 కలుషవారము పుణ్యకరము కాన
 దానిఁ గోరి మీరు 1 దద్దయు భక్తితోఁ
 జనుండు భావికార్య 1 సరణిఁ దలంచి.

క శీతకరసూర్యగీచ్ఛతు, రేలిథియం దింపుఁ గుల్క ॥ మృగశీర్షగురై
భ్యాతిగ నుండురొ యాతిథి, ధూతలమున నక్షయత్వమున గణ్యామగున్
చ సురవరులార! దానఁ గడుశోభనమై యది క్రాలుచుండు నా
వరలిథియందుఁ బోయి పితృవర్యుల నందఱ శ్రాద్ధసత్క్రియ
న్నిరతము ప్రాకృరస్వతిని ॥ నిశ్చలభక్తులు నై యజింప నొ
గర మని చెప్పిపోయి హరి ॥ క్రష్ణున దేవత లంతఁ దాదసా! 167

— { దేవతలు భృహాకమున కేగి పితృదేవతలఁ బ్రార్థించి మేనఁజెల్చి } —
హిమంతునకు భార్యగా నిచ్చుట.

క పురుషోత్తమువాక్యంబుల, గురుబుద్ధుల నాలకించి ॥ గోపలియుతు లై
కురుభూమిస్థపుధూదక, వరలీర్థమునకును భక్తి ॥ వాటిల్లఁ దమిన్. 168

క చని తజ్జలమజ్జనులై, ఘనగురుచోరకులు నగుచుఁ ॥ గమలాప్తుని భ
క్తినిఁ గని భగవంతుఁడ నై, తనరెడు నోసూర్య కేవ! ॥ దయ తల్కోత్తన్

క. పనిఁ గొని యీనక్షత్రం, బును మృగశీర్షంబు గానుఁ ॥ బుణ్యాకర మై
పొనరెడురీతి. బృహదక, మునుఁ జేయుము లీర్థరాజముగ బుధు లెన్నన్.

తే. ఇటుల ప్రార్థించి తారకాగీతం వేడి
విబుధులందఱు భక్తితో ॥ విబుధగురుని
గాంచి వినుతించి వినయసంగతితు లగుచుఁ
బలికి రాకాలమందున ॥ భవ్యచరిత! 171

క. దేవాచార్యా! చంద్రవి, భావసులామృగశిరోదుఃవాసులు నై స
ద్భావమున వెలసి రజీ ముజీ, నీవిపు డీతారఁ జేరు ॥ మింపొందంగన్. 172

క మాకార్యము నీవశమై, ప్రాకటముగ నొప్పుచుండుఁ ॥ బరమప్రీతి
జేకొని దానిం జేయుము, నీకు మహాకీర్తి వచ్చు ॥ నిజముగ థాత్రిన్ 173

క సురవర్యు లిట్లు నుడివిన, సురగురుఁ డాలించి వారిఁ ॥ జూచి వచించె
గరమేను వృష్టివతి నై, పరగినఁ బోగల నటంచుఁ ॥ బరమమునీంద్రా! 174

క అంతట సర్వామరు ల, త్యంతముదం బొప్పనట్లు ॥ లగు ననఁ దారా
కాంతుఁడు మృగశీర్షపదా, క్రాంతుఁడు నై సంరసమున ॥ రాణించె దమిన్

సీ మాన్దర్మ సంయుక్త ॥ మానితేకుచిమాసమున నెట్టి లిథిచంద్రముక్త యగుచుఁ
దనరారునో యట్టి ॥ దర్శు బురందరుఁ డధికసంతుష్టుఁడై ॥ యలరి సర్వ
పితృదేవతలకును ॥ విమలాజ్యతిలమధుసరీరాన్న పిండంబు ॥ సరవి నిచ్చు
గరుణ సంరేన పితృ ॥ గణము లార్తజయునై చెన్నారుమేనతోఁ ॥ శిష్టి రంత
తే నమరు లామేన నస్తు నీహారయుక్తుఁ
డైననగపతి కిడ నలిఁ ॥ డట్టిమేనఁ

జెంది సురలందుఁ బ్రీతుఁడై 1 చెలఁగి దానిఁ
గలిసి క్రిడించె నేవ్వత్తో 1 గణ్యులెన్న

176

— మేనమండు రాగిణి కుటిల కాళి సునాథులు పుట్టుట. —

చ పరమముదంబుతో నడిరి 1 పర్వతగా జఖలేంద్రియుంబుల్
బొరిఁ దనివోవఁ జేసి బుధపూడిలయై వెలుగొందు మేన భా
సురవరదేహకాంతులను 1 శోభలి మోదముతోడ నొప్పి ని
జ్జరవనితోపమానలయి 1 రాగిలుహతులఁ గాంచె మూఁగురన్

177

క నారద! విను పిమ్మట నా, నారీరత్నంబు కనె సునాభాభ్యనుఁ బెం
పారుకుమారుఁ సద్గుణ, వారుఁ బటుధీరుకాంతభవనాథారున్

178

లే అపుడు మేనాత్మజలయందు 1 నాదిపుత్ర
రాగిణీనామయులేయును 1 రక్తదేహ
నేత్రయును రక్తవసనయై 1 నెగడుచుండు
సకలవిబుధులు లేనుఁ జూచి 1 సంలసింప

179

సీ. పరిశుభ్రదేహయు 1 భాస్వదాయతపద్మసత్రేనేత్రయు మహాభాగ్యశీల
లక్షణసద్గుణలక్షితాఘ్నయు నీలవక్త్రశిషియు శుభ్రవసనమాల్య
పుంజరంజితయు నై 1 పాల్వారి కుటిలాభ్యవలన రెండవపుత్ర 1 వజ్రలుచుండుఁ
గాలాంజనోపమగౌత్రయుమేచికేందీవరసయనయు 1 దివ్యభావ

ఆ. కలిత యగుచు మేన 1 కన్నట్టిమూఁడవ, పుత్ర కాళినామకమున వెలుంగు
సరవి వారు నబ్జపట్నూర్వజాతలై, లేప మొనర్పఁ జనిరి 1 తాల్చి నపుడు. 180

చ. సురవరు లాశుభాంగనలఁ 1 జూచిరి ద్వాదశసూర్యు లంత భా
సుర శశిసన్నయాభిను 1 శోభితగౌత్రయుఁ బారుశీలసుం
దరయుఁ దపోవిలాసినియు 1 ధన్యయు నౌ కుటిరాభ్యభామినిఁ
బొరిఁ బరమేష్ఠి లోకమునుఁ 1 బొందఁగఁజేసిరి తాఁ సోత్తమా!

181

ఆ. పిదప విబుధులెల్ల 1 విధినిఁ గన్గొని మహా
మాన్యచరిత యీమె 1 మహిష నాశ
కరుండు నైనసుతునిఁ 1 గన నేర్చునా దయఁ
బలుకఁ దగుడు వీవు 1 పాళి ననఁగ.

182

చ. విని వనజాసనుం డపుడు 1 వేల్పులఁ గన్గొని యీతపస్వి నీ
వనిత పురారివీర్యమును 1 వాసినిఁ రాల్పుట కెట్లు శక్తి యై
పొనరువరాకీకాన నిది 1 ముక్తయు నౌ నని పల్క నావరా
నన పరమేష్ఠితో ననె మనసంబునఁ గోపము పిచ్చులింపఁగన్.

183

మ త్తకోకిల. వారిజాసన! శారవవీర్యమనార్యమై లేసరారినఁ
ధీరభావముతోడ దానినిఁ 1 దెంపుపెంపునఁ బాల్చి వి

స్తారఘోరతపస్సునఁ గురుత ప్త నై హరిఁ గార్చి యా
మార వైరి శిసింబు వంచెదఁ యీ మున్యులెల్ల నుతింపఁగన్.

184

- క ఇనచంద్రులు గలిడప్పిన, బనిఁ గొని నే నుడివిసట్టిఁ పలుకు నిజంబై
తనరారుచుండు నని పొగ, రునఁ బల్కిన నలువ యపుడుఁ దూక్షితుఁడై.
క. కటతటము లదట భ్రూకుటి, నిటలస్థలమందు నాడఁ నేత్రములందుఁ
జటచిట నిష్పులు తొఱఁగఁగఁ, గుటిలాత్మం గనుచుఁ బల్కెఁ గోపస్ఫూర్తిన్.

— బ్రహ్మ కటిలక రాగిని కావ మిచ్చుట —

తే దారుణం బైనమూర్తితోఁ గదనరునట్టి
కుటిల! వటి వినుశంఘుండుఁ గుణగణాఘ్నిః
డక్షుండు మహేశ్వరుఁ గద్యుఁ డమిత
బలుఁడు భగవంతుఁ డగుచునుఁ వెలయుదీప్తి

187

- క. మునులెల శారవశక్తిని, గవఃజాలక వెట్టు లగుచుఁ గ్రాలఁగ గర్వం
బున విట్టవీఁగి యీకర, జేని బల్కుట భర్త మగునె నెలతా నీకున్.

188

నీ పాపాత్ముం బ! నాపలుకు నీచేతను మోలమైనది కాకఁ సమనె నందు
వలన మచ్చాపొరుగవచ్చి నిర్దగ్ధవై సర్వభాగములందుఁ సలిలరూప
కలితవై యొప్పారఁ గలదాన వని చల్కఁ ట్కోణేధరకుమారి కుటిల పిదపఁ
బరమేశ్వరశక్తియై హరిరూపంబునఁ గడువడి బ్రహ్మలోకంబు ముంచె

తే నుద్ధతజలాభియుక్తయై నయనరుకుటిలఁ
గని చతుర్యేదములతోడఁ గమలభవుఁడు
కడిమి నిద్దాని బంధించెఁ గడలకుండ
మానికులచంద్ర సద్గుణమహిత! హాని!

189

ఉ అంత హిమాద్రిపుత్రి యిటుఁ లాఘనశాపముచేత బద్ధయై
వంత మనిఁ జగుర్చఁగనుఁ వారిమయాకృతినుండి వాక్సతీ
కాంతునిదా నిశాంతమునుఁ గ్రక్కున ముంచుచునుండె నింత బల
గుంతకట్టి నిర్దరులుఁ చయ్యన నయ్యుడ కేగి రాగిడన్.

190

క పరమేశ్వరిలోకమునకును, గరమర్థినిఁ దెచ్చి నలువకడ నత్తుణిఁ
గురుభక్తి నిల్పి తెలిపిన, సరగున యాజించి పద్మసంభవుఁ డంతన్

191

క. ఆరాగవతినిఁ గని యో, సారసముఖ! నీవు శార్దూల సద్వీర్యంబుఁ
గోరి భరింపఁగఁజాలవు, చేరకు మిటఁ బొమ్మ వేలుఁ చెప్పక తరుణి!

192

తే మండిపడి మహిషాంతయై మామకాఖ్యఁ
డనరు పుత్రుండు కలుగునందాఁడఁ ఘోర
తపముతోఁ దప్త నయ్యుడఁ దాల్చి ననిన
నిని విరించి మహాకోపవివళుఁ డగుచు.

193

చ నారదా! విను మారాగిణినిజూచి దుష్టాత్మరాలా, చేనతలకైన దాటరాని
నామాటను నీవు గర్వించిధిక్కరించితివి. కాన సంభారాగయాపిణివై భాసిల్లఁ
గల వనిదానికి శాప మిచ్చి ఆభాసిలరామ మావిధిశాపసంకగ్ధయై రాగవతి
యగుచుఁ గృత్తిభాగమున కైలేయధృఢవిగ్రహము నవేక్షించుచుండె ఆంతః
దపస్విని యగుమేన తనకూతు లిద్దరు బ్రహ్మశాః మునః బెడుటఁ దెలిసికొని చిం
తాసాగరమగ్నయై తల్లడిల్లి తపోధురంధరయు మూఁడవకొమరితయు నగు
కాలికడ కరిగి యుమా యని పిలిచి తపముననుండి దాని నివర్తింపఁజేసి యా
పుత్రికి నుమ యనునామం బొనర్చె తండ్రి యైనిహిమవంతుఁ డల్లె యాపుత్రినిఁ
బిలుచుచుండె నంత

191

— ౧౧ శుభ పరమేశ్వరిఁ గూర్చి కథంబుఁ జేయుట —

ఉ. ఆయుమ దీక్షతోడను మహాతఃముగ సుర లెల్ల మెచ్చ నా
తోయమునందు జేను మనిఁ దోచఁ దపోవని కంత భక్తితోఁ
బోయి పినాకపాణియయి బూర్లుఁడు గోభృజుఁడై మహేశ్వరుఁడై
కాయజ వైరియా పారునిఁ గాఢముగా మది నిల్చి శాపనా!

195

క. గురుతర మైనతఁబును, గరమర్థి నొనర్చుచుండఁ గమలాసనుఁ డా
తరుణిమణియోగోన్నత, సరనిఁ గని సురలఁజూచి కచయ్యన నుడివె!

196

చ. సరసరలేఖలార! చని క సాహస మొప్పు హిమాలయంబున
బరమతఃకీప్రభావమున క భాసిలు కాలిని నాసమోచముగ
సగగునఁ జేర్చు డన్న విని కచయ్యన నిర్లకులెల్ల నా యుమా
తరుణిని జేరి తద్విచులభార్థ్యతపోబలనిర్దితాత్మలై

197

క. ఆలలననుఁ గడలింనుఁ, జాలకఁ జింతించుచుండ క క్రుండు వారు
జ్జాలుం డై చని దానిగ, గిలించెడిశక్తి లేకఁ గెజులుచుఁ బిదఁ

199

చ. క్రతుభుజముక్తు డై వెడలి క్రక్కునఁ బర్వజుఁడేరి చేవయా
సలిఁ గొనివచ్చునట్టి దగుశక్తియు మాకుచు లే దటచ్చగి
వృతి యగుబద్ధజం డపుడు కవారిఁ గమంగొని మీరు తత్తపో
జితరుచులై యడంగిలిరి క చిత్రములం దలిగ్గితోచుకగా

199

— ౧౨ బ్రహ్మ జీవితముఁ గాగి శివభార్య యగు నని చెప్పుట —

క. సురలార! యాతఁస్విని, పరశివసతి యగును నిజము క భావింపఁగ మీ
రరయఁగ నిత్తటి వికత, జ్వరులై స్వాబయములకును క జను డింపొందగ

క. తారకయుతమహిమనిఁ బటు, దారుణరణమందు మిగుల క దర్పించి వడిగ

200

భారణఁ గూల్పం గలరని, కూరిమి భాషింప జిహ్వాఁ గూడి ముదమునగ

201

తే. చేల్పులెల్లనుఁ దమతమ ॥ చేళ్ళములకుఁ

జనిరి మేనాసమేతుఁ డైకత్తాధరేశుఁ

డైనహిమవంతుఁ డావేళ ॥ నధికయోగ

పరయుగా నున్నయుమనుఁ దగపంబువలన

202

చ. మరలెడు నట్లుచేసి తనగమంకిరభాగముఁ జేర్చె; రాద్ర మై

ఁరఁగి నిరాశ్రయం బగుచు ॥ భాసిలునట్టి వ్రతంబుఁ బూని సు

స్థిరమతి యైనశంకరు డు ॥ సిద్ధసుమేరుమహామహీధ్రసుం

దరవనభాగసీమను ముగదంబునఁ గ్రువ్వులుచుండి యాయెడఁ

203

క భూరిహిమాచలమునకునుఁ, గోరిఁ నొకనాఁడు వచ్చి ॥ కుధరేశ్వరవి,

స్తానశ్రద్ధార్పితుఁ డై, యారాతిరి నట వనించె ॥ నంతటఁ బ్రీతిఁ.

204

క మనసిజహరు రెండవదిన, మునఁ దగమంత్రితునిఁ జేసి ॥ భూధరవిభుఁ డిం

పున నిట నుండుతపోపా, ధనమునకు మహేశ నీవు ॥ దయ తభుకొత్తఁ

205

క అని హిమవంతుం డాదిన, మనసార మహేశు. డాయు ॥ మాసరియందుఁ

దనమతి నిల్పి తదాశ్రమ, మున విగతనిరాశ్రయత్వోపహర్షవ్రతుఁ డై

206

సీ తనరారుచుండినత్రేతనిఁ దదాశ్రమమున నుండ వాడునుఁ ॥ బుణ్యరూప

ఁరివృతుఁ డగుశూలపాణి యుండినచోటి కగరాజపుత్రి యైయలరి మిగులఁ

గభ్యాణి యైనట్టి ॥ కాలి యేతెంచినఁ జూచి గిరికుండు ॥ చోద్య మొంది

పదఃపడి పుట్టినభార్యగా మది నెంచి స్వాగతంబునఁ బూజనసర్పి యోగ

ఆ తత్పరుండు నగుచుఁ ॥ దనరారుచుండినఁ, జెలులఁ గూడివచ్చి ॥ చేతు లెత్తి

భక్తితోడ భవునిపాదంబులకు మ్రొక్కె, శైలతనయ యచ్చ ॥ శైలమందు

డి పిమ్మట నావధూవణినిఁ ॥ ప్రీతిచెలంగుచునుండఁ దెచ్చకా

లమ్ము నిజాత్మలో హరుడు ॥ లాలితదృగ్గతిఁ జూచి యుక్తికా

దిమైయి నంచుఁ బల్కి ప్రసాదేశులఁగూడి యదృశ్య డయ్య నా

కొమ్మయు నట్టివాక్యమును ॥ ఘోరముగా విని విహ్వలాత్మయై

209

క సగ్గస్థి తనమడికిని, దుగ్గచుమై తోచ మిగుల ॥ దుఃఖాకులతఁ

దుగ్గ చని తండ్రితోడ ను, భర్తుని వాక్యరణిఁ జెప్పి ॥ పదపడి పరితఁ.

209

డి తాత మహాటవీష్ణునిఁ ॥ దద్దయు భూరితపంబు చేయ నే

భ్యాతితల్లిగ నేగి సుగంగఋణుడు శంకరుడుఁ బివాళియుఁ

బాతకహరుఁడౌ హరుని ॥ భక్తి భజించెద నంచు దీక్షతో

నాతఁడఁ బల్కు దండ్రి విని ॥ యల్లె యైనర్పు మనంగఁ ప్రీతితోఁ

210

— ౧౦౦ కాలి లలితాభ్యుదయి శివునిగూర్చి తపంబుఁ జేయుట —

చ మునివర! యాలతాంగి పటుమోదముతోడఁ దడియపాదమం

దనితరభావ మొప్పు లలితాభ్యయు నై శివు నాత్మ నిల్పి పెం

పునుఁ గనునట్టిచా తపముఁ 1 బొందుగ సల్పుచు నుండె నిర్లభు
ల్లనుఁగొని వింతతో నపుడు 1 క్రాలుచు నుండిరి వేడ్క నంతటన్. 211

సీ. నిజసఖమణు లెల్ల 1 నిర్మలకుశలమిత్థలపుష్పములఁ గొనివచ్చియిచ్చి
నిత్యసపర్యను 1 నేర్చుతోడ నొనగ్గ నాలలితాదేవి 1 యధికభక్తి
తేజోమయుండయిదీపించు మృగ్మయశివునిఁ గావించి యాశివుఁడె నాకు
గతి యని భావించి 1 కరదర్శి నాచు ద్రుఁ బలుమలుఁ బూజించి 1 వామదేవు
లే సారెఁ గనుఁగొనుచుండె నాసారసాక్షి
యంత శ్రద్ధాగరిష్ఠుఁ డై 1 యఖిలపతియు
నైన త్రిపురాంతకుండు మహాముదంబుఁ
జెంది వటురూపమునుఁ దాల్చి 1 చిత్త మలర 212

ఉ. హస్తమునందుఁ గుండి యలరారను మోదుఁగుకోలమూఁపుపై
శస్త్రినఁ జెందఁగా గొడుగు 1 జందెము రంజిల భక్తపాలనా
సక్తుండు భూతిపాటలితశచారుశిరీరుఁడు ముంజమేఖలా
నన్యస్తకటిప్రదేశుండు మృగజనభారియు నై శివుం డొగిన్ 213

— శివుఁడు పటురూపమునఁ గాళికదళ పచ్చి సంభాషించుట. —

ఆ. హర్ష మొప్పు నప్పు 1 డఖిలాశ్రమంబుల, యందు సంచరించి 1 యద్వైరాజ
పుత్రిమెలఁగునట్టి 1 పుణ్యాశ్రమమునకు, వచ్చెదీప్తి గుటిలవటుఁడు నగుచు
క అరుదెంచిన గని పార్వతి, సరగునఁ దనచెలులఁగూడినర్వాక్షుం డా
పురహరుఁ బూజించి యనెన్, బరమానందమున నిట్లు 1 పరమోక్తులతోన్.

ఉ. ఎక్కడనుండి యిక్కడికి 1 నింపునఁ జేరితి వాశ్రమంబు నీ
కెక్కడనుండునో యెచటి 1 కేగెదవో కరుణించి భిక్షుఁడా!
మక్కువతోడ నా శివుడు 1 మానుగఁ దెల్పు మటన్న నాల్ఁ డా
చక్కనికల్కితోఁ బలికె 1 సంతస మొప్పుచు నుండఁ దాపనా! 215

ఉ. కన్నెర్రా! మామకాశ్రమము 1 కాశినిఁ జెన్నలరాదుచుండు నేఁ
డున్నతతీర్థయాత్ర మది 1 నొప్పు బృహదాకాశవ్యభూమికి
బన్నుగఁ బోఁ దలంచి యిటవచ్చితి నే ననఁ గాళి సత్యసం
పన్నుండు నైనభూర్జుతినిఁ 1 బాలిఁ గనుంగొని పల్కెఁ గ్రమ్మఱన్ 217

సీ. ఆనఘ పృథూదాశ్రమండు నేపుణ్యంబుఁ బొందఁ బోదువా దానిపుణ్యఫలము
నయనపల్లీకములందు మునింగి ఫలమును భాషింపుము 1 లలిత సంగ
సంగన నేనుఁ బ్రయాగలో మును మున్గి యంతటఁ గుశ్మామ్రమందుఁ గోటి
తీర్థమందున జయంతినిఁ జండికేశ్వరమునఁ గౌవటం బనుజముఖ్యతీర్థ
ఆ ముందు బంధుబృందమందుఁ గర్కంధము, నందుఁ గనఖిలంబునందు నటు

- లగ్నికుండముఁకు 1 నాపగేశ్వరియందు, భద్రతక్షకముల 1 భక్తితోడ. 218
- క వనితా! నిష్కాముడ నై, మునిగి త్వదాశ్రమతలంబుఁజొందితి నిట నుం
డినదానవైన నీతో, మన మలర వ్వాటలాడి 1 మంజులపరణేన్. 219
- క నేనుఁ బృథ్విదకమునకును, మానిని పోఁగలను వినుము! మఱియొకమాటగా
మానుగ నడిగెడఁ గ్రోధముఁ, యానకు మొగి దానియందు 1 బుద్ధి నిగులన్
- క ఓసూక్ష్మోదతి! నిత్యో, ద్భాసిత గుగుతపముతోడఁ 1 బరువఁచి నాత్మ
గాసిల. జేయుచు యోగా, భ్యాసంబున నున్నవాడ 1 భావం బలరన్. 221
- క. భూసురులకు బాల్యంబున, నే సంయుత మైకగాత్ర 1 మెలమిని శ్లాఘ్య
వాస మగుచుండుఁ దలఁచగా, భాసుర మగుదీప్తితోడఁ 1 బ్రత్యహమందున్.
- క. భామా! క్రథిమవయస్సున, భీమం బైవట్టితపముఁ 1 ప్రేమం గొని నీ
వీచూడ్కి నుంటఁ గనుఁగొన, నామదిలో విస్తయంబు 1 నలిఁ బెంపాచెన్ 223
- తే వనితలకు నెల్ల మొదటి జగవ్యవమునందుఁ
గవ్ర భోగాస్పదంబు లా 1 కాలములు సు
భోగితంబులు నై చనుఁ 1 బుడమిలోనఁ
బశులతోఁగూడి వర్తింపఁ 1 బద్ధనేత్ర 224
- క. విరిజోశిరా! నీ వస్థిర, తర మగుయశావశమునందు 1 దారుణతఁముగా
గరమర్థిఁ గోరిలవి దుర్భర మని నామదికిఁ దోఁచె 1 భావింపంగన్ 225
- కా నానాస్థావరజంగమాళులు తమి 1 న్నవ్యాభి రూపోన్నతా
థానప్రాభవనిత్యసంఁదలతోఁ 1 దిల్కోత్తుచున్నట్టి వా
నానైశ్వర్యములందు సంతతము విశ్వాణంబుతో నుండఁగా
వానిం గైకొన కేలఁ బెంజెడలతో 1 వర్తిచెడో భామినీ! 226
- క. గట్టి దురూలాంబరమును, గట్టిక తమి నారచీరఁ 1 గట్టిలివి బలే
పట్టుదలతోడ నీమది, నెట్టన. జెచ్చార పాగె 1 నీరజవయనా! 227
- సీ. మానీంద్ర! భీతుఁ డీమాడ్కిన నన్నిని శిలాభిరామయై 1 చెన్ను మిగిలి
కాలికిఁ జెలియ నై 1 భువతపోవృద్ధయా సోమకృభానామసమదలి యతనిఁ
గని విక్రస్తశ్చవ! 1 కడిమిఁ దపఃప్రీతిఁ గ్రాలె డిపార్యలి 1 రమ్యకథను
విను మామహేశ్వరి 1 విభునిఁగా శంకునిఁ దలపోసినిష్కరోఁ 1 దపముమిగులఁ
- స. జేయుచున్న దనుచుఁ 1 జెప్పినఁ దలయూచి, పెద్దగాను నన్ని 1 విశ్వవిభుఁడు
నై నివామరేవుఁ 1 దాదె నంతట నుమా, కాంతతోడ నపుడు 1 కాతుఁమున
- క బోఁటిరొ వినుమా! యేనొక, మాటాడెద నిట్టి బుద్ధి 1 వహి నెవ్వనిచే
బాటింపబడెనొ నీ కీ, ఖాటిఁ గనగా విస్తయంబు 1 తభుకొత్తై దమిక్ 229
- క. ఆర్యా! పల్లవకోమల, భార్యం బగునీకరంబు 1 తరింప మహా!
వార్యబిలేశయయతమా, శార్యకరంబును వహింపఁ 1 జాలునె చూడగా. 230

- క. బాలా ! చీనాంబరధర, నై లలి వర్తింతు వీవు 1 హరిణాజినవ
స్రాలంకృతుఁడై శంభుఁడు, వాలాయము మెఱయుచుండు 1 భావింఁగన్
క సుందరి ! చందనయుల నై, పొందుగ రాజింతు వీవు 1 పురవారుఁడోలి
సుందరభూతివిభూషిత, ముం దగుకాయమున మిగులఁ 1 బొలుచుఁడు జామీ.
క అనఁ బార్వతి భీమనితో, ననె నాతో నిట్లుపల్క 1 ననఘా ! లగునా!
ఘనుఁ డఖిలగుణాధికుఁడా, మనసిజహరుఁడైనభవుఁడు 1 మది యోజింన్
నీ బ్రాహ్మణోత్తమ! విను 1 భవుఁడు శివుఁడైన ధనియైన మిగుల నిర్ధనుఁడు నైన
రహి నలంకారుఁడై 1 రాజించినను నలంకారవర్జితుఁడు నై 1 కనఁబడినను
దారుణాకారుఁడై 1 లక్ష్మిత్తివాఁడైన నెటువంటివాఁడు నై 1 యెనియుచున్న
మఱియుఁ జర్తాంబరముహితఁడైనను నాగభూషణంబులతోడఁ 1 బొనరుచున్న
ఆ నట్టిశివుఁడె నానునాత్మ ప్రయుండుగాఁ, గలదు పెదవు లడఱఁగడిమి నిట్లు
పలుకినిశ్చయించి 1 భావనియ్యఁని, వెలయుచుండునట్టి 1 భీతుఁ డింక 234
క వారింపఁబడును శ్రోతయు, ఘోరాఘనిముక్తు డగుచు 1 గురుతరనిందా
ధారుఁడు కాడని యిటు బ, ప్రీతతోఁ బలికి యపుడు 1 తెంపు గనఁబడన్

— శివుఁడు విజయమునఁ గాళిని గృహమున కనుపుట —

- ఆ వరద యైనకాళి 1 వడిలేచి పో నెంచ, రుద్రుఁ డంత బిత్తుఁయాచ మెడల
విలసరాత్మరూపవిభ్రాజితుండు నై, నూలతాంగితోడ 1 ననియె నంత 235
చ. తరుణిరా ! నీవు నీజనకుస్థానముఁ జేరుము నీ నిమిత్తమై
ధరణిధరేకుస్పన్నఁడీ 1 దాపసవద్యులఁ గూర్చి బంచెద
బరశివకామవై యిటు విభాసితమృచ్చాయయాపశంకర
నిరుపమభక్తి నిల్పితివి 1 నీవు వినిర్మలచిత్త మొప్పుగన్ 237
తే ఆట్టి రుద్రుఁడు భద్రేశ్వరగాఖ్యతోడ
భవవండున విశ్రుతిఁ 1 బొందు మిగుల
భక్తి నీ శిర్వు సర్వజీవతలు దైత్య
లోలి శుభకాములై కౌల్యః 1 గల రటంచు 238
చ. పరమమునీంద్ర! రుద్రుఁ డిటుఁగిన్నఁ బర్వతరాజపుత్రి భా
సురమతి నింగిదారి ఎత్తిసందరసద్దనుఁ జేరె నంతట
వరకుఁడు నై నశంకితుఁడు 1 పార్వతిఁ బాసి పృథూడకాఖ్యతో
బరఁగడి తీర్థస్నాని 1 విచ్చి తదియవిశుద్ధవారిలోన్. 239
చ. మునిగి విశుద్ధగాత్రుఁడయి 1 మోదముతో వృషభంబు నోకి నం
దినిఁ బ్రమథేశులగా లెసి 1 దివ్యవహీధర మైనచందరం
బనుగిరిఁ జేరె నాయది గగణాన్వితఁడై చనుదెంచినట్టి శం
భునిఁ గని ధూరికాతుకము 1 పొల్పెసలారుచు నుండ నల్లజన్ 240

- ఆ. భవ్యకందమూలఃఫలశుద్ధజలముల, చేతః బూజచేసి 1 చేతు లెత్తి
వందనం బొనర్చి 1 భక్తితో నొప్పారి, సన్నులించె మిగుల 1 సంయమిశ. 241
- ఆ. ఆభవుః డంత మందఃరాద్రిపూజతుఃకు నై, తివిరి యాయగుంధఃలేసమేత
ముగ మునీంద్రవరులముదమున నత్తటి, కలఁచె నాత్మ నట్టితరుణమందు
చ పరశివుచేత నిట్లు మునివర్యులు సంస్కృతు లై సుచారుకం
దర యగుమందరాద్రికి ముగిడంబున వచ్చిరి చేవదేవుఁడై
పరఁగు పుంధరీ యాయుడను 1 వచ్చిరమానులఁ జూచి లేచి సు
స్థిరగతిఁ బూజనల్పి గురుశేముషితో నిటు లాడె నారదా ! 243
- ఉ. తాపసులార ! మీచరణతామరసంబులచేత నిద్ది ని
ష్పాపత నొప్పి భవ్యమయి 1 పావమై సురపూజితంబు నై
ప్రాపితపుణ్యయుక్తమయి 1 భాసిలి భానసముద్భవంబు నొ
తాపము వాపునట్టిదయి 1 ధారణ సొంపెసలారె నియ్యుడన్. 244
- క. ఆతులెతకుభసమసద్వి, స్తుతగురుమందరమహీధ్రఃసానుస్థమహా
న్మతమ్మదుసారసువర్ణాం, చితశిలల వసింపుఁ డిపుడుఁ 1 చలువము మీఱన్
చ పరమమునీశ ! శంఖుఁ డిటు 1 పల్క నరుంధలితోడఁగూడి మం
దరగిరి సానుసచ్చిలలఁ 1 దాచసు లెల్లనుఁ జేరి రంతట
స్థిరమతి నుండునట్టి మునిశేఖరులఁ గని చేవముఖ్యుఁ డై
పరగెడునందిశేష్యుఁడు 1 భక్తి చిగుర్నూచు నుండ నాయున్ 246
- క వారల నర్హ్యదుల వి, స్తారంబుగఁ బూజచేసి 1 సంప్రయతాత్మం
దైరాజిత నంతట జగ, దారాధితుఁ డైనశంఖుఁ 1 డమలగుణాధ్య ! 247
- సీ ఆత్మయశోవృద్ధిశ్చై వనయాన్వితు లైనట్టియుషులతోనపుడు భర్తృ
మై చేవహితము నై 1 యలరువాక్యంబునుఁ బలికె నోశిశ్యపవాదుడేయ
గాధేయగౌతమ 1 గార్హస్థివరభరద్వాజులారా ! మును 1 దక్షపుత్రి
యగుసతి నాభార్య 1 యైయుండి తనతండ్రిచే నవమానంబుఁ 1 జెంది ప్రాణ
తే. ములనుఁ బాసఁ గదా యట్టిముగుడ యిప్పు
డద్రికలిపుత్రి యై యుమాఖ్యనుఁ జనించఁ
గాన నగఁచి నడిగి యాకంబుకంఠ
నిపుడు మత్ప్రియఁగాఁ గూర్చు 1 డింపుతోడ. 248

— నక్షత్రు లరుంధలిసహితులై హిమవంతుని యింటికిఁ బెండ్లివెత్తనము చేయఁబోవుట —

- చ అని యిటు పల్క సప్తయుషు 1 లల్ల యొనర్చెద మంచు నోన్నమో
మనసీజనాశనాయ యని 1 మానుగ నాడివిశేషభక్తితోఁ
జనిరి హిమాచలంబునకు 1 శంకరుఁ డంత నరుంధలేసలి
గనుఁగొని చేక్కుమైఁ బలికె 1 గార్యగతి న్నడిసిం దలంచుచున్ 249

- సీ. చాన ! పురంధ్రులు ! సత్పురంధ్రులకును ధర్మంబులకును సదృశిగ నిన్ను
భావించుచునుభవించుచు డాడవినియా వెంటిగొడియొన్న మోఁభర్తయనుచుఁ
కనెను లోకాచారసరణి నంతట మాను ! లోపధిస్తస్థమహోద్యుతైల
నాథుని శిఖరంబునకు నేగి యక్కడ వాసపుపురివలె ! వజ్రలు తత్పు
ఆ రంబుఁ జూచి దాని ! రామణీయమునకు, మిగుల హర్ష మొంది ! మించినట్టి
వింతతోడ నలరి ! విజ్ఞప్తించుచు నుండి, రట్టియొడను భక్తి ! యతిశయిల్ల 250
- ఆ. అద్రి కన్యలంద ! తాయదుంధతి బల్, శ్రద్ధగోడఁ బూజ ! సల్పి రష్ట్ర
దామునీవర్మ ! లక్ష్మీశ సుతుచేతఁ, తదనుచరసుదేవతతులవలన 251
- ఉ. పూజితులై నగేశ్వరుని ! భూరిసువర్ణమణిం ద్రసుప్రభా
రాజవిచిత్రమందిరము ! రమ్యముగాఁ గని మెచ్చి సత్తిపా
రాజితులై నసర్వముని ! రాజులు నిల్పిరి దానిముందు వి
భ్రాంతి మైనద్వారమున ! ద్వార్పనిరోధము నెంచి నారదా ! 252
- ఉ. ఆయొడ గంధమాదినసమాఖ్యఁ జెలంగెడిద్వాన్విశైల మా
తోయముఁ జూచి విస్మయము ! తోఁడఁ గరంబునఁ బర్వరాగసం
భాయకభూరిదండమును ! దాల్చి రయంబున రామహతపః
శ్రీయుతులై చెలంగు మునిశీఖరు లాచరి వానితోఁ దగన్ 253
- శా. సారోదారమహాశుభాకరుఁడు నా ! శైలేంద్రతో నీవాగి
మారాకఁ దయమీఱఁ దెల్పుము ఒగఁ న్నాన్యక్రియాసక్తి మై
చేరఁ వచ్చితి మంచుఁ జెప్పు మనఁగాఁ ! జత్తంబులోఁ బొంగి యా
ధీరుం డాయొడఁ బర్వతేశు కడకుఁ ! దీపించు సద్భక్తిగోన్. 254
- ఆ. వచ్చి జానువులను ! వసుధాస్థలి న్తోపి, మొగమునందు హస్తములనుఁ దెట్టి
పర్వరాగదీప్తి ! భాసిల్లుదండంబుఁ, గట్టి నుంచి పల్కె ! గాంక్షతోడ 255
- క. ఆనఘా ! భవదీయాంగఁ, మున నుగడెడిద్వారమందు ! మును బరుకార్యం
బునుఁ గల్గివచ్చి నీద, ర్శులలోలత నున్నవారు ! సారె ననంగన్ 256
- క. ఆవాక్యము నగపతి విని, భావం బలరార లేచి ! పరమార్హ్యంబుఁ
రేవం గొని ద్వారంబున, కావేళ న్వచ్చి భక్తి ! హరువొందంగన్ 257
- క. ఎదురేగి యామునీంద్రుల, పదములకును మ్రొక్కి యర్ఘ్యపాద్యంబులచే
తఁ దమిం బూజించి సభా, సదనస్థులఁ జేసి తృప్తిసహితం దగుచున్ 258
- ఆ. భాషణజ్ఞఁ డైనపర్వతేశుండు స, భాగ్యహాసనముల ! భాసమాను
లై చెలంగుమునుల ! నందఱఁ గని పల్కె, సరసభాషణముల ! సంయమిత !
- సీ. ఘనులారా ! యుష్మదాగమనంబుతో నిట వారివాహవిహీనవర్ష మొదవఁ
బువ్వులులేక బలల్పాలుపొందె ఫలములు పాదపంబులయందుఁ బొలిమిఱు

నిది యప్రతర్కమై 1 పాదలి యచింత్యమై చెన్నారసాగముఁ జత్రగలిని
 ధన్యుండ నై భూమి 1 ధరింపలి నై శుభ్రగాత్రుండ నై లిని: 1 గడిమి మామ
 తే కాంగణము సత్యయు క్తిమై 1 యలలి నృప్తి
 పూత మై పాదలిత మై 1 పాసఁగి పుణ్య
 దార్జ్యసారస్వతాఖ్యతీర్థశ్రుతి

మయ్యె మీ రాక్షసజేని 1 వారువుతోడ

250

క. భూసురులారా! యుష్ట, ద్వాసుండ నై భూరిపుణ్యలిలితో మిగులగా

భాసిల్లితి నీధకపై, నానివాఁ జెవఁడు కలఁడు 1 నలి భావింపన్

251

క. మీ రేనితైవచ్చిని, వారొకొ యానిని సత్కృతపాయుతు లగుచుగా

గూరిమి నాజ్ఞాపింపుడు, ధీత నేదానిఁ జేయఁ 1 దివురుడు భక్తిన్

252

ఉ. దారలతోడ భృత్యముదాయములొడనుఁ బుత్రిపుత్రికా

వారములొడ నవ్యయుండ 1 భద్రగిరిశుండ నై చెలంగి వి

స్తారభవాభిషారమును 1 దాటితి నిక్కము యుష్టదాజ్ఞ వా

ప్పారెడివాఁడ నానిని 1 హస్తముతోడనుఁ జెల్పుఁ డియెడన్

253

మ. అని తా భక్తి నడింప సంశ్రితిగుణాయతాత్మగా చూసు లా

ఘనశై లేంద్రునివాఁడము నిన్విని జగద్రుణ్యుండు బుణ్యుండు స

న్తునివక్యం డయినట్టి యంగిఁసునిగా 1 మోచంబుతోఁ గాంచి నీ

వనఘా! వచ్చిన కార్యభాగమును శైలార్థశుతోఁ జెల్పుమా

254

క. నారద! యిట్లాశ్రామములు, గారవమునఁ జెప్ప నలఁడు 1 కర మర్థినిఁ ద

త్పేరితుండై కార్యస్థితి, గూరిమిఁ జెలువంగి దొడఁగె 1 గుధరేశునకున్.

చ. ధరణిధరేశ మే మిపుడు 1 తాలిమి నేపనిఁ గోరి దివ్యసుం

దరభవదీయమంకరింపింబులుఁ గూర్చి యరుంధలీమహా

తరుణినిఁ గూడివచ్చితిమొ 1 తత్పరబుద్ధిని నట్టి కార్యము

తోరి వినుపింతు వెడ్క విను 1 భూరియశోరమ చందు ని న్నొగిన్.

255

— అంగిఁసుండు కాలిని వదన దిచ్చి పెండ్లిచేయుమని హిమంతునకుఁ తెచ్చుట —

సీ ఏవాఁడు సకలదేవేశ్వరుఁ డభ్యురభోక్తయు సత్కృతాపూర్ణుఁ డజ్ఞాఁడు

సర్వాత్ముండును దక్షిణవనపారుండును శూలధరుండుఁ ద్ర్యంతుండు వృషభ

వాహనుండునుఁ బటవారిదక్షిణనుఁ డరవిర్దనుండు ప్రత్యేగగాత్రుఁ డయ్యె

నేమహాదేవేశు 1 నీకుఁ గాఁ గొందలు భావించుచుండురో 1 భావములను

ఆ శర్యశివ మహేశ 1 చంద్రశేఖర వార, భూలిరాధి, మ 1 పురవివాశ

యనెడునామములనుఁ జనులు గొందలు పలం, చెడకొ మిగుల నట్టిశివునివలన

క. సరగునఁ బ్రార్థనాతుల మై, పరగుచు నీ నికటమునకు 1 వచ్చితిమి భవ

ద్యరసుతయునుఁ దిజగత్సుం, దియో నీకాలిహరుండు 1 తద్దయుఁగోరెన్ 256

- క. విను మెవ్వనిపుత్రిక శోభనవరునిగ రూఢగోత్రభాసురలక్ష్మిగ
దనరారఁ జెందునో యా, మనుజుఁడె ధన్యుడుకాని నీ మఱియొకఁ డగునే? 269
- మ. అనమా! స్థావరజంగమాత్రికమునై నీ హర్షోందు భూతౌఘ మెం
దనుక న్నాల్గు లెఱుంగులగ దనరునో నీ త్కంప సందాఁక నా
ఘనభూతాళికి నీయుచూరమణి వీరక డలియూ మేఘకే
తనుఁడౌ నీలగభుండు తండ్రియగుచుక నీదభోత్తు నిక్కింబుగన్ 270
- వ. ఓనగాధిరాజా! అదియునుంగాక వినుము 271
- చ. పురహరుఁ గూర్చి దేవతలు నీ మ్రొక్కి భవత్సృశ యైనకాళిఁగ
సారిది నమస్కరించెదరు నీ చూవె విధూతి కరిపుతంబు నా
చరణము శత్రుమూర్ధమునఁ నీ జక్కగ నుండు నొనర్చునొను మే
మరయగ యువ్వచర్థులమ నీ యైలిమి భూరికృపారసంబుతోన్ 272
- క. గిరివర! హరువిషయంబై, వరదుండ వగు మీపుపూన్కిఁ నీ బాగ్యతి ద్రిజగ
ద్గురుజననిఁగానుఁ జేయుము, నీకేరిగము. చెప్పుఁ జెందు నీ ఊతితలండున్
- క. నారద! విను మంగిరసుం, డీరీలినిఁ బలుక విని నీగేళునిసుత వి
స్తార మగుసిగ్గుతో ముఖ, సారసమును వంచి వాన్ నీసహితయు నగుచున్ 274
- క. ఘనసాహసమున స్థైర్యం, బునుఁ గడిమినిఁ జెందియుండె నీ భూధగః తి
న్నన గంధమీదనాద్రిగ, గని కలెను వేడక మడినిఁ నీ గ్రాల మునీంద్ర!

— పామకూటాదు కులవ్యసంబులఁ దిలికించుట. —

- క. ఓగంధమాదనా! నగ, పూగామంత్రణముకొఱకుఁ నీ బొమ్మ వనఁగా
వేగయుతుఁ డగుచు నతిఁ ను, రాగము మిన్నఁడుచుఁడఁ బ్రతిగృహమునకున్
- క. చని సర్వపర్వతంబులఁ, గని నగవరలార! యద్రిగఁగనాఘఁడు వే
డకను మిమ్ము బిలిచి రమ్మనఁ, గను వచ్చితి ననుచు బలుకఁ నీ గౌతుక మలన్
- క. గిరినాథునివాక్యంబులఁ, గర మర్థి మనస్సులందుఁ నీ గ్రాలుచు నుండు
సరగున స్థిరమగుచున్నద. భరసంస్థితి నట్టితఱినిఁ నీ బరమమునీంద్ర! 273
- వ. హేమకూటా! దయ రమ్యక మందరో ద్దాలఁ వారుగ వర హ గనుడాసన
శుక్తిమి ద్వేగపాను శృంగి దృశ్యంగ చక్రకూట చిత్రకూట హేమకూ
లగిరికులును మఱికొన్ని చిన్నకృతంబులు క్షుటుమ్మలై రూపంబు దాల్చి
యేలెంచి హేమవంత ని సభామందిరమ్ముఁ జేరి యట నున్నచూనులకు. బొందుగ
వందనము లొనర్చి కనికరత్నమయాసనంబులపైఁ నెదాజ్ఞ గూతుగూడి
అంత నగరాజు తపస్వినియు నిజభార్యయు నగుమేననుఁ బిలిపింప నాకళ్యాణ
పుత్రీపుత్ర సహితయై వచ్చి సభాస్థలంబునందు రాజిల్లుమునుల పాదసంకీర్ణంబు
లకుఁ బ్రణమిల్లి సకలజ్ఞాతులతోఁ గుశలభాషణంబుల భాషించియపు క్షణ

నంబున వసించె; నంతః బర్హతేశ్వరుం డర్హాసనోపవిష్టు లగు బంధుగుల నెల్లఁ
గని తేమ ప్రశ్నంబుఁగా నుడివి పిదప స్వరయుక్త మగువాక్యముం జెప్పె
నవధరింపుము 279

సీ. ఈపుణ్యసత్త్వంబున లెలమి నాపుత్రిని హరుని నిమిత్తమై యడిగి రట్టి
సద్వార్త తెలియదు యీ జ్ఞాతులారా! మీకుఁ జెలిపిలిఁ గావున దీనియందుఁ
గలధర్మగతి నెల్లఁ గని చెప్ప నగుమిమ్ముఁ గాదని సుత నియ్యఁగలనె చూడ
నని యిట్లు భాషించి నాతనిపలుకుల నాలించి రత్నసింహాసనములఁ

ఆ. జెలఁగునట్టి సర్వశిఖరు లున్నలిఁ బల్కి

రత్తిరాజా నూను యిట్లు లైరి

వారుఁడు మనకు నెల్లఁగి యిట్లు గానిఁ ద్రిపు

రాంతకునకు నియ్యఁ గని నగును చ్చిలి

280

కి. యిటు లాకులగిరులన్నియుఁ, బటుతరమోదంబుతోడఁబల్కుచు నుండఁ
దటుకున మేనానలి తమ, నటనుండినభ ర్తతోడఁ గనియి మునింఁద్రా! 281

చ. ధరణిధరేశ! నావలుకుఁ గదర్దము నీ విపు దాలకింపు మీ

ఁరమసుతామణి లిత్యసువర్ణము లీఁగికోసమై దయా

కరమతు లాప్స నా కిది యి కాన మహేశునివీర్యశక్తి

తరుణిఁ గల్గువీరు డతిధైర్యసమన్వితుడై మహాధీశన్

282

క. ధీరతరణరంగమునఁ, దారకమహిమలను జంపి భారుణిపై వి

స్తావయశోరమతోఁ జెన్నారగ లవాఁడు నిక్క మద్రిగణేశ! 283

క. అని వాక్రుచ్చిన మేనా, వనితామణివాక్యములనుఁ గరమప్రీతిగా

విని హిమవంతుఁడు పుత్రిక, గనుఁగొని యీరిలిఁ బల్కె గాధాద్యుతితోన్

కి. బాలా! నిను సకృత్తీ, భాలాతుఁడు సతతపత్కురీపాళుం డగునా

శూరికి నిచ్చితి నని ముని, చాలంబుల మ్రోలఁ బల్కె సమరసభణితన్ 285

— హిమవంతుడు మనకు హరున కిచ్చెనని మునుకు తెలుట —

క. ఁరమతపోధనులారా! తరుణి మణియును మదీయతనయయు నా నీ

విరిజోడి భవునిసలి యై, పరఁగు ద్రవంబుగను భక్తిపరయగు మీకున్ 286

క. మునివర యిటు లక్రీకుం, దనిన నకుంధలివిశేష గౌసిగ్గున మో

మును వంచి యున్న కార్తిక, దనతోడపైఁ జేర్చి శరముఁగదకుపుచుదీరిన్ 287

క. హరనామోచితములు నై, నరఁగి శుభప్రదము లగుచు యి భావానందా

కరము లగునతిమాటల, గరమాశ్వాసించె నపుడు యి గణ్యులు మెచ్చన్. 288

సీ. అంత సప్తమ లగణిశుతో నని రనఘ శుభావహ మై చెలంగి

జామిత్రసద్గుణహితోత్తరాఫల్గునీ యోగదూధిని యెగడు దివస,

- మం దహాభాగత్రయమునకుఁ జంద్రుండు చనుదేరిఁ గరిగినసమయమరయ
మైత్రాభ్యతోడనుగలుగయుముహూర్తమై యలకుచుండునుదానియందుఁ బ్రీతి
౮. శివుండు నీకుమారిచేరినివేదోక్త, సరణిబట్టఁగలఁడు 1 జగము లెన్నఁ
గాలిఁ గూర్చుఁబోవఁ 1 గాఢించుచున్నాగ, సూక్ష్మ నిచ్చి మమ్ము 1 ననుపుమనిన.
౯ విని యప్పుడు. 290
౯. మునివర ! యద్విరాజా శుభములఫలాదుల నంత సక్తిధిగ
మునులను బూజచేసి మదిఁ 1 బొంగుచు వారల మెల్లమెల్లనగ
బనుప మహానిశాంతమును 1 బాలిని వేగమె మీటిమందరం
బునకును మాను లేగి సురసౌఖ్యాన్ని నాహరుఁ గాంచి భక్తితోన్. 291
- ౮ చేతులెత్తి మ్రొక్కి 1 శివ ! నీకు నగవుత్తి
భార్య యగును నీవు 1 భర్త వగుదు
వఖిలలోకవాసగవాదులు కనఁగల
రభ్రకేతనుండ 1 వైననిన్ను 292
- ౯ అని చూచులాడఁ బురసూ, దనుఁడు ముదంబున సమస్త శాపసులకు భ
క్తివరుంధతిఁ దగ సక్రమ, మున నపు డర్చింప వారు 1 పోయిని పిదపన్ 293
- ౯ హరుండు తలంచె దేవతల 1 నప్పుడె పద్మజచక్రిచంద్రభా
స్కరముఖదేవతాధిపులు 1 శంకరదేవునిఁ జూడ నేగి సు
స్థిరమతు లొప్పుమ్రొక్కి నివసించిరి క్రమమ నాత్మలోఁబల్గ
బురదమనుండు నందిముఖభూతలలిగ దలపోసెఁ జేర్చిమై 294
- ౯ సారాచారవిశారదా ! వినులసచ్చారిత్రు లైనట్టి యా
ధీరు ల్సర్వసుఽర్వసంయుతుఁడు నై 1 దీపించు గంగాధరుఁ
జేరగ వచ్చి వసించి రాయిడ జగ లేవ్యుండు నాడుక్రుఁ డిం
సారగ వారలఁ గూడి సుందరతనుండై యుంతులుగ రాజిలెన్ 295
- ౯ అంతట నంది వచ్చి యమరాధిపులగ గని క్షేమవార్త న
త్యంత మొనర్చి లేచి జగదాధ్యుండు నా హరిఁ జేరి శాఁగిటగ
బంతువహించఁ జేర్చి తనుబాధ నొనర్చి సరస్వతీమనః
కాంతునిఁ గూర్చి మ్రొక్కెఁ దలఁగఁగాఢను వంచి విధాతృనందనా. 296
- ౯ తిరుగ నతఁ డింద్రుడొడను, సురుచిరగతిమాటలాడి 1 సొంపున నుండగ
బురహరుఁ దఖిలామరతలి, బొరి సన్నానించెఁ జూచి 1 పొంగాకుమరిన్ 297
౯. సరవి సాశువతాదిశోస్త్రములు దివ్య
వీరభక్తపురోగమవినుల కైవ
గణముల భవుండు జయముతోఁ 1 గ్రాలు మిగుల
నని ప్రచేతించిరో తాపసాధివర్య 298

— దేవదాస్యకుండై శివుడు హిమవంతుని గృహంబుఁ జేరుట. —

వ అంత భగవంతుఁ డగుశర్వుఁడు పార్వతిఁ బెండ్లాడ నెంచి సర్వసుపర్వతరివృత్తుఁ
డై సుంకరబంధురకంఠరం బగుమంకరనగంబుననుండి చారువైభవంబున శైల
రాజసదనంబునకుఁ బోవనమకల్పె, అట్టియొడ వేల్పులతల్లి యగునట్టి యదిలియును
శోభనయు సురమయు నగుసురభియు మఱి కొందలుచెలు లాకై లాసంబు
నలంకించుటకై వెడలిరి ఆసమయమునం సిందుధరుఁడు మహాస్థిమాలా
విరాజితశేఖరుఁడును, మంజురోచనాలిలకోద్యాసిలలలాటుండును, మృగేంద్ర
జనుండును, కాకోదరకృతకన్య కుండలుండును, సమున్నతజటాకలాపభాసురుం
డును, దత్తకాంచన మహారత్నస్థగితకంఠగణ శేయూరహారనూపుర రుచిశోభి
తుండును, గోరాజవాహనుండునై రాణించె ఆశివాగ్రభాగమందుఁ దమతమ
వాహనములపై నధిష్ఠించి ప్రవధగగంబులు చనుచుండిరి అన్నిపురోగములైన
దేవతలు ముక్కుంటి వెనువెంట నంటి పోవుచుండిరి 299

ఉ తోయజసంభవండు బహుశోష వెలగ్నగ నంచ నోక్త యా
నోయచు నందుఁ బోయి గణపదోషుఁడు నా వారిచంటిమూపున
చాయని గ్రస్తనో చెలసి 1 పాండురని పృథ్వీవారప
త్రాయతదీప్తితో నడరి 1 యగ్రతః బోయి శచీసమేతుఁ డై 300

క పరబాలవ్యజనంబును, సరిదగ్రణియై నయమున 1 సంతస మలరగ
గరమునఁ గొని కచ్చనమున, నరిగెను గురుభక్తితోడ 1 నాకాలమునన్ 301

తే హంసకుంజేందుసంకాశ 1 మైనక్రొత్త
విసవఃస్త్రిను జేఱుని 1 విమలకంఠి
నడరివచ్చును సరిదాస్యయా సరివ్య
తీతరంగిణి నిజకాంతి 1 దిశలఁ గుల్క 302

ఉ రావులకెల్లఁ దావులయి 1 తద్దయుఁ బంచసువర్ణ కాంతిగో
వానిరిఁ గుల్కపువ్వలను 1 బాలిని చక్రతువు బ్ధించి స
ద్భావనిదూః నేగ సురవారాసన్నిభమ త్వగాగముగ
విని నోక్త పూలగొని 1 రేవఁ బృథూగః మేగ నాయుఁన్ 303

సీ గంధర్వతుంబుడల్ 1 కరమర్థి నొతముఁ గాంతవ్రంబునై 1 క్రాలునట్లు
గానంబుచేయుచు 1 గడలి ౦౦ గిన్నరఃతులు వాయించుచుఁ 1 బాలి నకువ
నచ్చరలెల్లను 1 ముచ్చటతో నాడ సర్వమునీకులు 1 సరస నేగ
భూరితపోనిష్ఠఁ 1 బోల్పారుమానులు పరిరివిధములఁ 1 బ్రస్తుతింప
తే. మూఁడుఁన్నులు కలవాడు 1 పురహరుండు
నిర్దేశకుఁడు తూలపాణియు మహేశుఁ

దై నశంభుని సిద్ధు లగ్రత్యధికభక్తి

చెలయఁ గాలుచుచుఁ బోయిరి విప్రవర్య !

304

వ మఱియు నేకాదశదుక్తకోటులను, ద్వాదశాదిత్యులును, భాసురాష్ట్రకోటివసు
వులును, సంతతోర్ధ్వవీర్యు లగుచతుర్వింశతోక్తి ప్రమథులును, లెక్కలేని
యక్షరాక్షసులు, కిరికంఠునిఁ పెండ్లికొఱకై వచ్చుచుండిరి మృత్యుంజయుఁ
డిట్టివైభవంబున నలరారుచు నొక్కక్షణమాత్ర మునవచ్చి హిమవత్తుగతలంబుఁ
జేరె. అంత నఖిలదిక్కులనుండి కుంజరస్థము లగుచు సర్వపర్వతంబు లకుదెంచి
నిలిచె అపుడు భగవానుఁ డిగుముక్తిఁబొందిస్తావరాధిపుఁ డిగుహిషవంతునకు
నమస్కరించె నగంబులెల్ల హరుగకుఁ బ్రణమిల్లిన నామృత్యుంజయుండు హృద్య
మాణుఁడయి పార్వదామరగహితుం డై సంవీశ్వరుండు దర్శింపఁజేయుదారిని
బట్టినగాధిరాజు దివ్యభవంబు బొచ్చె నంత

305

— పావనమైన పురిత్రులు హరునిఁ గానబోవుట —

ఉ ఆనగరంబున నైలయు 1 నంగిన లంబుదక్షేత్రముం డిట
సూరశరారివచ్చె నని 1 సొంపునఁ బల్కుచు నుండ నక్కడ
మానుగఁ జేయుకార్యముల 1 మాని మునస్విత లై చెలంగి యీ
శానుఁడు నైనశంభునిఁ 1 జయ్యెను. జూహంగ వచ్చి యింపునన్

306

చ. మునివర యొక్కచేడి కిడుఁబొంగుచు నొక్కరంబుతోడఁ గా
పును మఱియొక్కహస్తమునఁ 1 బువ్వులదండనుబట్టి వచ్చు శం
భుని కెదురేగె నన్యతి 1 పొల్పుగులత్తుక నొక్కకాలఁ బూ
సినదయి యన్యపాదమునఁ 1 జేర్పవచ్చు హరుగ గనగ దమన్

307

నీ కలికి యొకరుక 1 కంటికి మృదుశిలాకిమనఁ గాటుకిఁ దీర్చి 1 కన్నఁ కి శంభుఁ
డగుచేర నంబునాయత్తశిలాకిముఁ బూని వేగంబునఁ 1 బోయిఁజూడ
సొంపుతో వేటగుఁసుండరి సరశనావస్త్రంబుఁ జేఁబూని 1 వామదేవుఁ
గనులారఁ జూచెడికాంత వివస్త్రయై వచ్చె వేటొక దివ్యవనిత యపుడు

ఆ. విశ్వవిభుఁడు రాగ 1 విని నిజకుచభరా

లసయు నగుచు నార్తె 1 లలితతరుణ

నవ్యగురుతరస్త్రసంబుల నిండించె

తత్తమందు మిగుల 1 శివ్తచరిత!

308

క. పురహరుఁ డాపురిలోఁగొనిరిబోసులకెల్లఁ గలఁత 1 విపులస్థితి నీ
కరణి జనింఁగ జేసెను, బరిపరివిధములుగ నపుడు 1 భాసురలీలన్

309

లే సరవివృషవాహనుండు నై 1 శంభుఁ డట్టి

నైభవంబున నలరారి 1 శ్వశురదీవ్య

దాలయముఁ జేరె నంతట 1 నటవనించు

భామలందలు నగరాజా 1 వాసమునకు.

310

3. చనుజెంచిన శ్రీశంభునిఁ, గని కాళీపదమునందు. 1 గడుదుర్భరమై
తనకు తపమెల్ల సడలించె నితం డమరేళుఁ డనుచుఁ 1 జెప్పచు మరలన్ 311

ఉ. ఈరమణీయగాత్మఁడు రసరీపలినాథుఁడు జగదయాగసం
హారుఁడు జగదాంతయు మహాత్ముఁడు శూలపినాకహస్తుఁడౌ
నారయ నంచుఁ బల్కి రపు 1 డన్యులు కొందలు భక్తి నామహా
వీరునిఁ జూచి లేచి మడి 1 వింత జనిపుచు నుండ నారదా !

312

చ. వరద ఫణీశచిహ్నితవిభాసితకుంతల శూలహస్త ఘ్రి
కరశమగర్వభంజన నగప్రభుజాధిప నీకు మేము సు
స్థిరమతు లొప్పు వందనముఁ చేసెద మంచని పల్కి రిట్లు లా
సురపతి సంస్తుతిం గనుచుసొంపున నుండెను చేక్క నంతటన్ 313

చ. కరముల నాలపత్రమును 1 గైకొని పట్టుచు వాసపుండు బం
ధురగతి రాఁగఁ గిన్నరులు 1 తోపితులై వినులించుచుండ ఘ్రి
కరఫణయు క్తసర్వభృతకంకణహస్తుఁడు భూలిలిక్షభా
సురవరకాయుఁడౌ హరుఁడు 1 శోభిత నిట్టులు శాపశేష్యరా !

314

సీ. అంతట నగ్రస్థుఁ 1 డగ్రజాతుఁడు మహాకాతుకయుతుఁ డనుగతుఁడు నైన
హరిఁ గూడి మంగళార్థ్యం బగ్నిమిలితమా పెండిలిలిన్నపైఁ 1 బ్రీతిఁ జేరఁ
బురహుఁ డిటుచేరఁ 1 తొల్పారఁ గరుఁడొని సక్షి సహచరసహితుఁడగుచు
నద్రీతుఁ డతులితహర్షయుక్తుం డయ్య నాలనిగృహమున 1 నలకు జనులు
లే తివిరి కాళీసమాలంకృతిని జెలంగఁ

జీయుచుండిరి మేటిజేతేలు మిత్ర
వరులు కులపర్వతములు వైవాహికాగ్ని
వమున ముదమున నలరిరి 1 ప్రాయుకముగ

315

ఉ. చానలు పార్వతీసతినిఁ 1 జారుదుకూలపశుద్ధవస్త్రసం
భానశరీరఁ జేసిరి ముగ్ధమునఁ దమ్ముడు నౌ సునాభుఁడౌ
మానినిఁ బెండ్లెందుగును 1 మారవిశోధిసమీపసంస్థిత
గానొనరించె నాత్మఁ గడుఁగొతుక ముల్లసిల న్ననీశ్వరా. !

316

చ. సురుచిర హేమదివ్యమణిశోభితసౌభమునందు వెల్లు ని
ర్జరు లొగిఁ బార్వతీభవులఁచారుగతి గనుచుండి రంత శం
కరుఁడు గిరిశంక గలిసి 1 కాతుకయై భవనానుజాప్తమా
వరఁదమండు భాసిత నవారితీప్తి చెలంగుచుండఁగన్.

317

సీ. తాపనేశ్వర, యటఁ దనరు శ్రీదారామచిత్రపుష్పగము, లైలుపుమిగుల
గంధాధ్యములు నైన, గంధమార్గములతోఁ బ్రవిరళవనములై, ప్రబలికుంఠి
తంబులై గిండిలోఁ దనరు పుష్కరబిందుపాతనంబులతోడ, భాసమాన
సింధూరపుంజవిశిష్టముక్తాదానుములఁ బార్వతికి తూలభిజాని కిదిక
తే. మైనచేడుకఁ గావించినట్టి వయ్యె, వాక లంతట భూదేవి, భావ మలరఁ
జేసి రాచేళఁ గొడుగుదిత్త సరణి, మానులందఱు సంతోషపహితులైరి

— శాశికంఠులు వివాహజేపైఁ గూర్చుండుట. —

ఉ శంకరుఁ డిట్లు శ్రీదేవమి సర్వ నగార్తజఁ గూడి శోభనోఁ
బొంకిము నై దృఢత్వమునఁ, బొల్పెసలారి ముసీంద్రసంస్థిత
సంకిట మొందునట్టిదయి, చాలవెలింగెడు యాన్యవేషపై
సంకురితప్రమాదభరితాత్మఁడు నై తగఁజేరె సంతటన్ 319

క గిరిపతి తుద్ధినిశుద్ధాం, బరుడై కుశపాణి యగుచుఁ, బ్రత్యగ్విధిసోఁ
బరఁగు మధుఃకర్మమును గొని, వరదీప్తిఁ జెలంగెఁ బూర్వవదనుం డగుచున్.

తే. ఇట్లు లుకవిష్టఁడౌ సర్వరేఖుఁ డచట, నొప్పు సత్తులగాంచుచుండి గడ్డె
నలరు శంభునకును మ్రొక్కి, యాత్మసాధ, నాకిరం బగువాక్యంబు, నాడె భక్తి.

సీ. పురనాశకర విను, పులహగ్రజనిపాత్రి, యై పితృకాహిత్రయై మదుక్తి
యగుచు నాపుత్రయై, యలరు నీకాళినిఁగోరుమా యని యిట్లుకుధరనాథుఁ
డాడి శంభునికర, మాత్మహస్తంబునఁ బట్టి నాకొమరిలఁ, బాల్చి నీవు
దయఁ గొనుమని యిట్లుతిగఁబల్కి సులినియ్యనితీముతీభవుఁడపుడాడెనొంట

ఆ వాడఁ గిరిచయండ్ల, బంధపపితృమాతృ, దాయవిరహితుండ, దమని నేనుఁ
గోరుచున్న వాడఁ, గూర్చి నీడుకుమారి, భావ మలరుచుండఁ, బర్వతేశ

— పాపిని విఁషేషకంఠ పెండ్లాడుట —

మ వరదుం డిట్లు వచించి కాలి కరముగా, భద్రంబుఁగా నాత్మసుం
దరహస్తంబునఁ బట్టె గోరి యపు డుద్యద్ధాత్ర యా దేవి శం
కరసంస్కర్మముఁ జెంది వాస్తయుతయై, త్రాలె దదాదూఢుఁ డై
కరమర్థి భవుఁ డార్యుఁడొడి మధుఃకర్మంబు వ్రహస్పతితోన్ 323

ఆ కొని మనోజ్ఞశుక్లగురుశాసలనుసతి, కరమువండుఁ బెట్టెఁ, గమలజాతుఁ
డంత నగజఁజూచి, పార్లంబు విన్నంది, చెలఁగుచుండఁ బలికెఁ, శివ్యచరిత.

క గిరిజాచంద్రప్రభాసో, బసఁగి చనోవారము నైన, భద్రునిమోముగా
బరికింపుము సమదృష్టినిఁ, బొరి వలగొను మగ్ని కిపుకు, పూర్ణపుభక్తిన్. 325

క ఆనఁ బాపిని శివవచనముఁ, గనుఁగొని పులకాంచితయయి, కాశ్యపికంజా
పుని ఖరకిరతయై నై, ఘనవృష్టినిఁ జెందు కరణఁ, గనుఁగొన నలరెన్. 325

- చ మునివర' యంతః గాలిః గని 1 పుష్కగజాతుఁడు పల్కె చేచి యా
 వినిజిజ్ఞాసెరి నెఱ్ఱెగము 1 మూచితబుద్ధి చెలంగఁ జూడు మీ
 వని గిరిపుత్రి వ్రీడి యలరార మొగంబును వంచి చూతు మె
 ల్లుం ననె శంఖః దామోదను 1 లాలితభావమన్వితుండు నై 327
- క వెంజజగిరిజాన్వితఁడై, తనయచు నగ్నికిఁ ద్రిప్రదక్షిణముల శ్ర
 గ్ధనుఁ జేసి సాజ్యలాజల, నునిచె హుచితశనునియందు 1 నుకుతేరభక్తిన్. 328

— మారుడు మాలినిఁ గోరినారం బిచ్చుట —

- సీ. అంత మూలినవచ్చి 1 హరువరణంబుల జ్ఞాతికారణమునఁ 1 గడిమిఁ బట్టఁ
 నభవు డు 1 ని కోరినట్టి దాతఁడు నిన్ను వదముల విడుపు ముముదిత యనుడుఁ
 బురవారసభతోడఁ 1 బారి నిజగోత్రయ సౌభాగ్యమును నాకు 1 సరవి నిచ్చు
 నట్టిమీం 1 పు నైన 1 ఎనఁకునిచరాద్వయంబు నే విడిచెర 1 నన గిరిశుఁ
 ఆ డల్ల నిడితి విడుపు 1 మట్టి సౌభాగ్యంబు, నే వదింతు వినుము 1 నిజముగాను
 శంఖధరుఁడు నైన 1 చక్రము తోడ్పఁ, మా సుభాగ్య మగుచు 1 నలకు నీకు
 క. అన హరుని వదలి యామా, నినినిజకుఁచలెమూలినయి నయ్యుఁ బురా
 రిని నది పట్టెనుమయం, బున గంగాధరుఁడు వేడ్క 1 పొల్పారంగన్ 330
- ఆ. కరలివెన్న కంటఁ 1 గడువించునట్టి రా, కాలిముఖముఁ జూచి 1 గాఢమోహ
 వకుఁడు నయ్యు నంత 1 భవునికి వీర్యంబు, జారె నంత నతఁడు 1 చాల నడరి
 క చతురత్వబుద్ధితో నై, కిలెనుండున దాని రాచి 1 కడువది వాణి
 పలితో ననె నీభూసుర, తతి వధ కర్తుఁడవు కావు 1 తర్కింపు మదిన్ 332

— వాలభ్యమునానోర్పి. —

- క విను వాలభ్యనావం, బున సీమను లండు గనుచు 1 బురహరుఁ డనఁగా
 నెనుబా యనివి గవేలయి, తన గారెడినట్టి మానితల్లజు లంతన్ 333
- ఆ. వచ్చినిలిచి రిట్లు 1 వైవాహికము నెఱ, వేతె నాటికి త్రివిశ్వవిధిఁడు
 కాలితోడఁ గ్రిడఁ 1 గావించి ప్రాడ్డున, మరల లేచి హర్షవహితుఁ డగుచు.
 కా. శైలాక్షినిచేతఁ బూజితుఁడు నై 1 జాయామశింగుడి యా
 కాలం బందు సమస్తభూతముల వేడ్క గొల్పి స్వాగారముగ
 వాలాయంబునఁ జేరి దివ్యమునిం 1 డ్భ్రష్టేంద్రిగానాథ గో
 పాలార్కాసుపగవ్యస్తములకు 1 భావంబు రంజిల్లగన్ 335
- క వివయమున మ్రోక్కి పక్రమ, మున చారికిఁ బూజింపి 1 భూతంబులతో
 డను సుందరతరకంకర, ఘనమందరగిరినిఁ జేరెఁ 1 గణ్యమునిం ద్రా 336
- సీ. భవుఁ డట్టి గిరియందు 1 వర్తించి విహరించుచును విశ్వేశ్వరు 1 సారిదిఁబిలిచి
 నిర్మింపు మిట నొకగినిలయంబు మాకన విని యలువడినాల్గు వేలయోజ

- నములంత వితి కల్లి 1 నవ్యముత్తాచాలవ.ధ్యంబుకలది యై 1 మణిసువర్ణ
రమ్య మై దంతతోగణకలనిరూప్యహలంత మై స్వస్తికలక్షణములః
- తే గ్రాని శుద్ధంబు లా స్ఫుటఃములమెట్లు
కలిగి వైడూర్యకృతహాళికలు నగుచు
శివము నై సర్వక్షయై 1 చెలగునట్టి
దివ్యగృహమును నిర్మించె 1 గిహి యుత డు 337
- తే అంతగార్హస్థ్యలక్షణమై చెలంగు, సవన మొనరించి పూర్వానుచరితము
నాశ్రయించి ఒగత్తుతి 1 యైనః పు డు, వెలయుచుండినవాడు నై 1 పిరు నహని
చ నకుడు త్రినేత్రుడౌ శివుడు 1 భావము గంజలుచుండఁ బార్వతీ
తరుణినిఁ గూడి ధర్మమున. 1 దాల్చి విసించుచుఁ బెద్దకాల మీ
కరణి జెలంగి యొక్కతటిఁ 1 గాంధను గూర్చి మరించి వేడు మా
కరమని పల్క నాశుక 1 గ్రక్కున రోషవరీతివి త్త యై 339
- వ శర్వునిం గని యిట్లనియె. 340
- నీ పరశుభగ్నతనాప్తు 1 బాణానిన్న కంబు కళావివృద్ధి 1 1 వజ్రలుచుండు
వాగ్దురు క్షంబు 1 1 సస్సనూ వాత్మత చ నయనంబుమున 1 నవర దెండు
వదననిర్మలః టు 1 వాక్యాయకహతుః కై రే యబగభులయందుఁ గుండు
నరుడు సర్వజ్ఞుడై 1 నను నోర్పునవ వని నుభూత్త నీకేతనవలంబు
- ఆ నైన ధర్మ విప్రు 1 దాచరింపంబడె, గాన నాషనంబు 1 కడిమిభేద
విషధిఁ గ్రుంకె జూడ 1 విస్తార మగునట్టి, తపసుతోక నేను 1 దత్త నగుచు
- క నను నీవు కాళి యనుచుక, బనిఁ గాని భాషింకు వట్లు 1 భాసిల్లనిదై
పానరెడిచేరిల గలిగెడి, దినుఁ బ్రయత్నించగలను 1 కగువగుచారిక. 342

— కాళి త్రివ్రహఃకు ప్తి తపంబునయిట —

- చ వరదునితోడ నిట్లగజరవల్కి తవాజ్ఞను బూని మ్రొక్కి పు
ష్కరమున కేగి పూన్ని నటఁ 1 గంజజుచేతను టగిలూనమై
పరగి శివంబు నై చెల గు 1 క్షాతరాఘని దివ్యస్నిగముగ
బగువడి మీటి యావిం లగ్నాగమునందు వసించి యయ్యోన్. 343
- క జయను జయంతిని విజేయు వి, జయనకాశితను బుద్ధి 1 స్మరియింకగా
భయనయములతోను నా, జయ మొదలగుచెలులు వచ్చి 1 నంబువివ ర్య
- క ఘనభక్తితోడఁ గాళిగ, గనుఁగొని ఁలుచూలు మ్రొక్కి 1 సమర్థిఁ కదా
జ్ఞను బూని చేరిని నే, నను జేయుచు నుండి రపుడు 1 భావము లలగన్
- ఉ అంతటఁ బార్వతీరమణి 1 యత్యధికం బగునిష్ఠవాక్సతీ
కాంతునిఁ గూర్చి బలతపము 1 గాఢముఁగా నొనరించుచుండి న

చ మునివర' యంతః గాళిః గని ॥ పుష్కరజాతుండు పల్కె చేవి యా
 పునఃజన్మైరి నెమ్మిగము ॥ మూచితబుద్ధి చెలంగఁ జూడు మీ
 వని గిరిపుత్రి, ప్రీతి యలరార మొగంబును వంచి చూతు మె
 ల్లించ ననె శంఖః దామరము ॥ లాలితభ వమన్వితుండు నై 327

క పంజరగిరిజాన్వితుఁడై, తనయచు నగ్నికిని ద్రి, దక్షిణముల శ్ర
 గ్గిను జేసి సాజ్యలాజల, నునిచె హుదా శనునియందు ॥ నురుతరభ క్తిన్. 328

— ముందు మాత్రం గోపనం బిచ్చుట —

సీ. అంత మూలనివచ్చి ॥ హరుచరణంబుల జ్ఞాతికారణమున ॥ గడిమిఁ బట్టఁ
 నభవు డి, పని పోలెచు దుశాను నిశ్చయముల విడుపు మిమ్మునిత యనుడుఁ
 బుంపాదభుతోడఁ ॥ బారి నిజగోత్రయ సౌభాగ్యమును నాకు ॥ సరవి నిచ్చు
 నట్టడుం బు నైన ॥ పంపునిచరచివ్యయంబు నే విడిచెద ॥ నన గిరిశుఁ
 ఆ డలై నిడిలి విడుపు ॥ మట్టి సౌభాగ్యంబు, నే వదింతు వినుము ॥ నిజముగాను
 శంఖభిక్షుండు నైన ॥ చక్రయ త్వార్థ, మా సుభాగ్య మగుచు ॥ నలకు నీకు
 క. ఆన హనుని వడలి యామా, నినినిజకుఁచరితమాలినియు నయ్యుఁ బుం
 రిని నది పట్టనమయం, బున గం గాధరుండు వేక్ష ॥ పొల్పారంగన్ 330

ఆ. కాలిచెన్న కంటఁ ॥ గడుమించునట్టి జా, కాలిముఖముఁ జూచి ॥ గాఢమోహ
 వకుండు నయ్యు నంత ॥ భవనికి వీర్యంబు, జాతె నంత నతడు ॥ చాల నడరి
 క చతురత్వబుద్ధితో నై, తనకుండున దాని దాచి ॥ కడువడి వాణి
 పతితో ననె నీధునిక, తతి వధ క్తుండును కాపు ॥ తర్కింపు మదిన్ 332

— వాలభిక్షుమహా కృతి. —

క విను వాలభిక్షునావం, బున నీమను లందు గనుచు. ॥ బురహరుఁ డనఁగా
 నెనుబా యనివి వేలయి, తన గాఢనిట్టి హానితల్లజు లంతన్ 333

ఆ. వచ్చినిలిచి రిట్లు ॥ వైవాహికము నెఱ, వేతె నాటి ॥ త్రివిధవిధిఁడు
 కాలితోడఁ గ్రిడఁ ॥ గావించి ప్రాదున, మఱల లేచి హర్షప్రహేతుఁ డగుచు.
 కా శైలాధీశునిచేతఁ బూజితుండు నై ॥ జాయామశింగూడి యా
 కాలం బందు పుష్పపూగముల వేక్షి ॥ గోల్వ స్వాగారముగ
 వాలాయంబునఁ జేరి దివ్యగునికా ॥ క్షృప్తేంద్రికానాథ గో
 పాలార్కాదిసుప్రవృత్తములకు ॥ భావంబు రంజిల్లఁగన్ 335

క వివయమున మ్రొక్కి సక్రమ, మన వారికఁ బూజింపి ॥ భూతంబులతో
 డను సుంకరతరకంగర, ఘనమంకరగిరినిఁ జేరె ॥ గణ్యమునిం ద్రా 336

సీ. భవుఁ డట్టి గిరియందు ॥ వర్తించి విహరించుచును విశ్వేశ్వరు ॥ సారిదిఁబిలిచి
 నిర్మింపు మిట నొకగిరియంబు మాకన విని యలువడినాల్గు వేలయొక

- నములంత వితి కల్గి నవ్యముక్తజాలవ భ్యంబుకలది యై న మణిసువర్ణ
రమ్య మై దంతతోరణాలనిర్య్యాహలంత మై స్వస్తికలక్షణములః
- తే గ్రాలి శుద్ధంబు రా స్ఫటికములనెట్లు
కలిగి వైడూర్యకృతనూరణంబు నగుచు
శివము నై సప్తకిత్తునై న చెలగునట్లు
దివ్యగృహమును నిర్మించె న గిరిని యంత డు 337
- తే అంతగార్వస్థ్యలక్షణమై చెలంగు, సవన మొనరించి పూర్వానుసరితంబు
నాశ్రయించి ఒగవృత్తి యైనః పు డు, వెలయుచుండినవాడు నై న పుంసంబుని
చ నరుడు త్రినేత్రుడౌ శివుడు న భావము కంజలుచుండు బార్హతీ
తరుణిని గూడి ధర్మమున న దాల్చి వసించుచు బెద్దకాల మీ
కరణం జెలంగి యొక్కతటిఁ న గాంధరు గూర్చి విరించి వేడు మా
కరమని నల్క నానకు నే న గ్రక్కున రోషవరీతిచి త్త యై 339
- వ శిరువుని గని యిట్లనెఱు. 340
- నీ పరశుభగ్నరహస్య న బాణాన్ననంబు న గూడివృద్ధి నే న వజ్రలుచుండు
వాద్దుగు కంబు న నగ్రస్థునా వాత్మత చ న్ననంబునమున న వజర చెండు
వదననిర్మలః టుగ వాక్యాయకాహతుః డై రే యబగభులముండు గుండు
నరుడు సర్వజ్ఞుడై న నను నోన్ముననాని నుభూత్ నీనేరీననితంబు
- ఆ నైన ధర్మ నిష్ఠు న దాచరింపంబడె, గాన నామనంబు న గిడిమిభేద
విషణ్ణి గ్రుంకె జూడ న విస్తార మగునట్టి, తపసుతోడ నేను న దక్ష నగుచు
- క నను నీవు కాళి యనుచు, బని నాని బాషింతు వట్లు న భాసిల్లనిడై
పానరెడిపేల గలిగెడి, దను న బ్రయత్నింపంగలను న దగువగుగారిన్. 342

— కాళి ప్రహరణ స్థ తపంబునాట —

- చ వరదునితోడ నిట్లగజవల్కి తవాజ్ఞను బూని మ్రొక్కి పు
ష్కరమున కే గి పూన్ని నటఁ న గింజజు చేతను టంగిలూనమై
పరగి శివంబు నై చెల గు న కృతవాఖుని దివ్యస్సంగమున్
బగువడి మీటి నూచిం లగ నాగమునందు వసించి యయ్యుండున్. 343
- క జయను జయంతిని వజ్రేయు వి, జయనకాశితను బుద్ధి న ప్పరియింకగా
భయనయములతోను నా, జను మొదలగుచెలులు వచ్చి న నంబునివ న్నా.
- క ఘనభక్తితోడఁ గాళిగ, గనుగొని నలుచూలు మ్రొక్కి న రమర్థి దదా
జ్ఞను బూని చేవికిని నే, వను జేయుచు నుండి రపుడు న భావము లలగన్
- ఉ అంతటఁ బార్వతీరమణి న యత్యధికం బగునిష్ఠవాక్కినీ
కాంతుని గూర్చి బలతపము న గాఢముగా నొనరించుచుండ న

- త్యంతరయంబుతోడఁ గుఱిరాధిపు కాననసీమనుండి యా
కంతువిరోధిభార్య యగుకాళి వసించెడిచోటి కుడలిన్ 346
- ః ఖరనఖనంష్ట్రాముఢ యై, పరఁగెడి పులివచ్చి యేకపాదముతోడఁ
స్థిరగతి నుండినదేవిని, బరికించిన దగుచు నిట్లు 1 భావించె మఱిన్ 347
- క ఈమానిని కన నెపు డి, భూమిని బడఁగిలదో యపుడె 1 పూనిక నస్త
ద్రీమవ్యాపారంబును, గాఢుని యొనర్ప గలను 1 గడిమి నటంచున్. 348
- ఉ మానుగ వ్యాఘ్ర మొకరణి 1 మానసమును జింతచేసి యా
మానవలీముఖాబ్జమున 1 మానని కృష్టిని జేర్చి నిత్యం
థానివిలోకినిత్యమున, 1 దద్దయు శోభలే గాళి నిష్ఠురగా
బూని సగన్వితీధవుని 1 పుణ్యంబును జెంది భక్తతోన్ 349
- క ధారఁజెతపములునియతి, సారోదాముగఁ జేయ 1 సకలేశ్వరుఁ డా
వారిజజం దాగిరిజ, జేరగా జని కరుణ మదిని 1 వెన్నలయన్ 350
- ఆ కనుభావమునను 1 భావించె నోదేవి, తనముతోడ సేవు 1 దగ్ధపాప
వైతి వాల్చెయందు 1 నలరెడివరము నే, నితరు గోరు మనుచు 1 నిట్లు పలుక
క గిరిజ వచించెచు వాణీ, శ్వేరు గని నీ విప్రుడు మిగుల 1 వ్యాఘ్రంబునకుఁ
వరదుండ వగుమందును దవి, బరఁగెద నే ననుచు నిట్లు 1 భావించ మునీ 352

— అప్త గాథలమఁకు బార్వతిని వరము లిచ్చుట. —

- సీ. కర్తసంభవు డంతః 1 బరమాద్భుత శ్రీచూపరబుద్ధి నలరాదు 1 వ్యాఘ్రమునకు
భూరిగాఢాఃత్యమును విజయత్యంబు హరునిమోదను భక్తి 1 నధికధార్మి
కత్యంబు నిడి భవుకాంతతో ననె దేని శాశ్వతవరమును 1 సరవి నిప్పు
దడుగు మొసంగెద 1 నన నవలాత్తజవారిజాసనుతోడఁ 1 బలిక నిట్లు
- ఆ బ్రహ్మదేవ నాకు 1 స్వర్గసన్నిభమైన, వన్నె నొగు మనుచుఁ 1 బలుక నాతఁ
డట్టు లగును సీగు 1 నని చెప్పి చనె శైల, పుత్రి యైనకాళి 1 పాలుపు మిగిలి.
- ఆ కృష్ణవర్ష పగుచుఁ 1 గెఱవడితోశంబు, వదలి కర్తమధ్యభాగకే
ర్రభాసమాచరగన్యవర్ణంబున, లరె నట్టితోశశంకు మరల 351
- క అపరికాశ్యయని యై, భాసిలె వేలును దానిఁజ్జసఁ బ్రితిగా
వాసపుడు వచ్చి దక్షిణ, నాసమయమునఁ గ్రహించి 1 యగజకనఁ దమన్
- క. విను వ గనుఁ నీతోశం, బువ నీతోశికి జనించె 1 బుధు లగ్నిం
గనునేఁ గాశికుఁ గనునా, కను నిది పోదరియు నగుచుఁ 1 గామరారుఁదగన్
- కా కారుణ్యంబున నిట్టి తాళిని వేక్షగా నాకు నిమ్మంచు వి
స్తారప్రాభవుఁ డైనశక్రుడు లసచ్చారిత్రయా దేనిగా
ధీరశ్యంబునఁ గొంచు వేగమె ప్రభా 1 దీక్షించు వింధ్యాద్రినిగా
జేరంబోయి తదక్రిపై నిలిచి తాఁ 1 జెన్నారు సద్భక్తిమై 352

లే. కాళినిఁ జూచి యాదివ్యభుననగంబు, నందు నుండి సురాద్విత 1 నై చెలంగి
వింధ్యవాసిని యనుపేర 1 విశ్వమందు, వాసి శక్కుడు వీవని 1 యిది యంత.

ఉ. ఆనగమందు నావరద 1 నాదట నిల్చి మృగారి నిచ్చి దు
ర్దానవసంహతిగ దునుముదానపు భక్తజనాభిశల్ల వి
జ్ఞానదనై చెలంగుమని 1 సన్నుతిచేసి సురేశుఁ డంతట
మానిత నాకలోకమును 1 మానుగఁ జేరెనుఁ దాపనేశ్వరా ! 359

క. గిరిజయు నట్టివరంబును, సరసిజభవువలన నొంది 1 సంలసమున సుం
దర మగునిజమందిరమున, కరుదెంచి విశేషభక్తి 1 యలరుచు నుండన్. 360

ఆ ప్రాణనాథుఁడైన 1 భవునకుఁ బ్రణమిల్లి
వినయసహిత యగుచు 1 వెలయుచుండె
నంత నమరనాథుఁ 1 డగువాఁడు శ్రీమంతుఁ
డవ్యయుండు నైన 1 హరుఁడు పేర్చి. 361

— శ్రీమదాదిత్య పంచాంగము మహామాయామంత్రము. —

చ వరసతి యైనపార్వతిని 1 భావము రంజిల్ల నాడి వేయి వ
త్సరములదాకఁ గాయజని 1 సంగరమందుఁ బెనుగుచుండె నీ
కరణి పురారియుంట సురగణ్యులు భీతిలి రట్లు లింకె దు
స్తరగతి సర్వలోకములు 1 సంఘటనంబునుఁ జెందె నారా 1 362

ఉ. అంతట వేల్పులెల్ల నమరరాధిపుఁ గూడి సరస్వతీమనః
శాంతుగృహంబుఁ జేరఁ జని 1 గాఢపుభక్తిని మ్రొక్కి దుఃఖ మ
త్యంతరయంబులొ నడర 1 నాలని జూచి మహేశ! యెల్లా
వంతను గుండె లోకములు 1 వానిరి నిల్లెటి నంచుఁ జెప్పినన్. 363

చ. ఆనఘ! సురేశు లిమ్మెయిని 1 నాడినఁ బద్మజఁ డంత వారితో
ననె ఘనులార 1 శంభుఁ డగజాసలిఁ గూడి సుమాస్త్రకేలిలోఁ
డనరెను దానలోకములు 1 కదలయు నాక్రమింబు లై పెనం
గొనఁబడుచున్న వీకరణి 1 ఘోరభయంబున విజ్ఞప్తగుచుగా. 364

సీ ఈరిలిగను వాక్సభీతుఁ డాడినసుర లనిరి శక్రునితోడ 1 నమరనాథ!
పారిఁ జారి శంభుని 1 మోహన మెంతాక నసమాప్తి నొందిన 1 కగునొ చూడ
నంతకుముందుంగ 1 సరిగెడ మారలి ముగిసినతోడనె 1 పుట్టునట్టి

బాలుఁ డవ్యయుండు నై 1 భాస్వదైంద్రపదమ్ము నపహరింపంగలఁ 1 డనిరి; పిదప

ఆ విబుధభావణముల 1 విని భవిష్యత్కీయా, చోడకప్రభీతి 1 పొంది నఖిల
కర్బురేశ్వరులకు 1 జ్ఞానమెల్ల నశింప, సాగె నపుడు మిగుల 1 శక్రుఁ డొలికి 365

క. సురదహనసహితుఁ డై మం, కరముగ బొందికనుఁ జేరెఁ 1 కచ్చిఖరములగా
సుర లుండి రామహేశ, జరముఁ బ్రవేశింపలేక 1 చిడిముడిపడుచుగా. 366

ఆ పెద్దకాల మిట్లు 1 పెనుపగుచింతతో, నగరి వార లగ్ని 1 ననుప నాను
చర్యస త్తముండు 1 భవునిముఖద్వార, ముందు జేరి నంది 1 నపుడు చూచి 357

కా. ఈ నందికుండు దుచ్చువేళకు ను నై 1 యేపారుచున్నాడు నే
సూనాస్త్రారిని నెట్లు కాంతు ననుమ 1 తోభంబు మిన్నుండ వి
జ్ఞానం బెయ్యులేక శుద్ధిలభిలో 1 గాఢంబుగా మున్ది సం
ధానోపాయముఁ గానకుండి మ 1 బల్బర్కించుచుం గ్రన్నున్ 358

చ హరుగృహమధ్యనిర్గతయు 1 నౌ పృథుహంసవిశుద్ధపంక్తిని
గరమటఁ గాంచి యాద్ది కడుగగ్గస్త్రియుక్తి యటంచు నెంచి భా
సుర వ గుహంసయామున 1 శోభిలి వంచనతో నందిని
సరగున మీటి సావకుడు 1 శింపిని మంగిలి జూచ్చి నారదా 369

ఆ అభవు శీర్ష చేతమం దతిసూక్ష్మరూ
పముఁ నుండి నవ్వి 1 భర్తజబుధ
వకులవచ్చి భక్తి 1 ద్వాద్వైతై రవి బెట్టి
దముగఁ బల్కె నపుడు 1 ధైర్యవృత్తి 370

క పురహరు దామూటను విని, వసుతిని న్విడిచి లేచి 1 కరువడి వైశ్యా
నకుడు తలవెంటరాఁ జ, త్వరనిగ్గుడు డగుచు వేగ 1 కజల్ వచ్చెన్ 371

చ. జరమమునీ! శంకకుండు 1 వచ్చినఁ జూచి సురేశచంద్రభా
స్కరఃవనాదేవతలు 1 కాశ్యపమూలను వ్రాలి మ్రొక్క నా
హరుఁ డనెః స్త్రీలి నెట్టిపవి 1 నాత్మలఁ గోరి సురేంద్రులారా! నా
సకపకువచ్చి నమ్రలము 1 క్రగ్ధగుర్చుచు నుంఁ భక్తి మై 372

ఆ నిలిచియున్నవారు, 1 నెటి న్నకార్యంబుఁ
బలుగుఁ డిపుడు మీరు 1 భయముఁ దక్కి
కోరినట్టివరముఁ 1 గొనసాగఁజేసెన
ననఁగ విబుధు లనిరి 1 హస్త మొచ్చ 373

క జరమేశ! మేము కోరిన, వరము నొసంగుటకు నీకు 1 వాంఛలిగిన
నిగసింపుము మోసనమును, గరుణానతి నన్నభవుఁడు 1 కాతూహలియై 374

సీ బర్హిర్ముఖులతోడ 1 భాషించె నీరితె వేల్పులారా! నేను 1 విపులమోహ
నంబును వదలితి 1 నలి నాకు నిగ్గటివీర్య ముక్తి కమై 1 వెలసె! దానిఁ
గోర నా నొక్కఁడు 1 కోర్కి మీలోననఁ 1 బుజులలోబడి చిక్కిపొగలు ధేను
చయములచందాన 1 సర్వనిష్ఠు లంత భయయుక్తు లైయున్నఁ 1 బావకుండు

ఆ చంద్రధరునిజేరి 1 శర్య చేతోమోయ, ఇమ్ముఁ బెమ్ము మీవు 1 నెమ్మి దాని
వలచినాడ ననిన 1 వడి బాటువీర్యంబు, చగ్గి విడిచె నభవుఁ 1 డంత బూన్కి.

- కు ఆనలుం దాభవువీర్యముగ గొనెను నాజ్యంబుగ దమి గ్రోరియం
తన బల్లవృక్షను నీరు ద్రావునకుచందం బొప్ప నీ రీతి శం
భుని వీర్యము శృణానువీత మగుచుగ 1 బొల్పార జేవేకు లీ
తుని నామంత్రితుఁ జేసి స్వస్థమతు లై 1 శోభిల్లుచుగ విమ్మటగ 375
- చ. ఆరిగిరి శంభుఁ డాడుడ నిజాలయసేన, నుఁ బొచ్చి పార్వతీ
తరుణిని జూచి జేవి! సురీతల్లజు లండలు వచ్చి సావకుగ
హరువునఁ బంపి నీయుదరమందు సుతుండుదయింపకుండ నా
సరస వచించి యాజ్ఞఁగొని 1 చయ్యన నేగి రటంచుఁ బల్కినగ 377

—౩ పార్వతి సురలకు కావ విచ్చట. ౨—

- ఆ గోత్ర రాజతనయ 1 గోత్ర నుడి విని, శోభనేత్ర యగుచు 1 సారిదిఁ బలికె
నన్నదుదరమందు 1 నావిగ్ధునించెడి, సుతునిఁ జూచిలేని 1 సురలు రతిని 378
- క. తనయులఁ గనఁజాలరు తమ, వనితలయం దనుచుఁ గోపవశ మై శాపం
బును బెట్టి శోచకాలకుఁ, జని జలకిము నాడఁ దలచి 1 సంతప మలరగ 379
- క. లాలిత హేమాభయు గుణ, మాలినియు శుభాంగి యైనిమానినిఁ దమ నా
కాలమున విలువ నది శుభ, జలము నగులెత్తెడికు 1 సద్భక్తి మెయిగ 380
- క. చనుచెంచి శుక్లపరిమళ, ముని నుండినలుఁగు హస్తములఁ బార్వతి మే
నునఁబెట్టఁ గీటగుణమునఁ, దనమిదిలో దానినగజ 1 తలఁక యుండెగ 381
- క. ఆయువిద దాని నొప్పని, కై యుంటం జూచి క్రొత్తకాగంధద్ర
వ్యాయతపిచ్చమునఁ గా, త్యాయినికిని నలుఁగుఁబెట్టి 1 హర్షము మీఱగ. 382
- నీ స్నానకారణమున 1 సద్దంబునకు నేగె నానవ యంబున 1 నద్రితనయ
యమలలక్షణలక్షిగాలిశయుఁడు, జతుర్భుజుఁడు వరపీఠవతుఁ డైన
గజవక్త్రపురుషునిఁ 1 గాంక్ష స్వేదిమలంబువలన నిర్మించి యావసంధ నునిచి
భద్రానంబుపై 1 భాసిల్ల నేలేంచి నవ్వుచు మాలిని 1 ఎగజ నవుడు
లే నువ్వజలముల స్నానంబు 1 నొగి నొసర్పఁ
గొంచె మగునట్టి నవ్వుతోఁ 1 గూడియున్న
మొగము కలమాలినిఁ గాంచి 1 భూధ్రపుత్రి
పలికె నోచెరి! యేటికిఁ 1 బ్రాప్తి నిట్లు 383
- క. మెల్లఁగ నవ్వుచు నీవిపు, దుల్లసనముతోడ విగుల 1 నొప్పెద వన నా
పల్లవసాణి యుమాసరి, కుల్లమురంజిల్ల నుడిచె 1 నుజ్వలమూర్తి! 384
- కు వనితా! నందిగణేశ్వరుండు సుతుఁడ 1 భాసిల్లు నీవేళ నీ
కని పుత్రేప్పిలిపాడితుం దగుభవుం 1 దాడగ దమిగ దాని వే
డ్కును నాలించుటచేత నాకుఁ గలిగెగ 1 గాఢోల్లసద్ధాస మం
దని చెప్ప నిన్ని దేవి స్నానము విధిగ 1 హర్షాంకురజేసె న్నునీ. 385

క. ఈరీరి నలరి యపు డా, సారసముఖ మైనగారి 1 స్నాతము నై వి
స్తారపుభక్తినిఁ బురహరు, నారాధితుఁ జేసి స్వాల్సయమునకు నరిగెన్. 386

ఆ. ఆభవుఁ డంత వచ్చి 1 యట్టిభక్తాసన
మండునుండి స్నాతుఁడై చెలుగ
నట్టి నీటివలన 1 నట నున్న సమయఁదా
నరుడు స్నాతుఁ డగుచుఁ 1 బరఁగుచుండ

387

శ్రీ నారాయణశ్లోకము

సీ. వరమునీ! పార్వతీపరమేశ్వరస్వేదవారిహోఁ దడిసిన 1 వసుధచేరి
కను సముత్థితుఁడయ్యెఁగజవదనుఁడు కరపూల్కార మొనరించిపాలుపుమాటి
భువనేశ్వరుం డంతఁ 1 బుక్తుఁగా నాతని భావించి సంహోషభరితచిత్తుఁ
డై వచ్చి నందికి 1 నా విధమును జెప్పి స్నాతుఁడై పడఁడి 1 సకలదేవ

తే. తలనుఁ బూజించి జలమున 1 దహను సర్వ
పితరులనుఁ దృప్తులనుఁజేసి 1 వేయినామ
ములఁ జపించుచు నగఁపరి 1 పుత్రికడకు
వచ్చి యాదేవినింజూచి 1 మచ్చి కలర

388

క. ఓ నగపత్రి! గుణయుతుఁ, దా నీసుతుఁ జూడు మనుచు 1 నాడిన విని యా
మేనాత్మజ చని యక్కడఁ, గానంబడు నట్టివింతఁ 1 గనుఁజూనువేళన్ 389

క. మనసిజహరుఁ డంతటఁ దన, వనితను బొడఁగాంచి చేచి! 1 భాస్వద్యుత్త
త్తనుమలజనితుం డీసుతుఁ, డన నావిరిబోడి మదిని 1 వార్తము చెలఁగెన్ 390

క. తనయునిఁ గైకొని తొడపై, మనసార న్నిర్మి యతనిసమస్తకమును మూ
ర్కొని కౌఁగించుచుండను, మనసిజహరుఁ డనియె మఱి యుమాసతితోడన్.

తే కూర్చి నాచేతన వినాయకుండు నైన
సుతుఁడు నిర్దింపఁబడఁ గాన 1 ఖోశియందు
నీతఁడు వినాయకాఖ్యతో 1 నెవుడు కీర్త
నీయుఁడై యుండఁగలవాఁడు 1 నిజముగాను.

392

క. వనితరొ వేల్పుల కొడచెడి, ఘనవిఘ్నసహస్రములను 1 గరుణామరినిన్
దనకుచు నీగణదతి నా, శన మొనరింపఁగను జాలుఁ 1 జంచచ్చక్తిన్. 393

క. స్థావరజంగమకలితము, లై వర్తిలు విప్రపంబు 1 లమరులు భక్తిన్
భావించి పూజచేయుడు, రీవారణవదనరేనయు 1 నసఁగెడివాంఁఁడన్. 394

క అని పల్కి గిరిజకభవుఁడు, ఘనకుంభోదరుఁడు సర్వగణ్యుఁడు వినయా
వనతుఁ డుపకారి యగుసుతు, మనసార నొసంగె లోకమాన్యచరిత్రా! 395

ద అంత విఘ్నకరంబు లగుదారుణమూర్త్యుగణభూతంబులు గంగాధరు నానలిఁ
బూని లలితకు నిత్యప్రీతిఁ జనింపఁజేయుచు నేవించుచుండ పార్వతి నిజ

సుతునిఁ గని ముఱియుచుఁ జారుకందరం బగుమందరగిరిమందిరమున నిందు
శేఖరునిఁగూడి మహానందమునఁ గ్రీడించుచుండె నారదా ' మున్ను శుంభని
శుంభాదికై త్యనాథులవధించినకాత్యాయనీదేవి మరల నీవిధంబునఁ గుధర
పుత్రి యై జనించె నని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె 396

చ వరమునిచంద్ర! నే నిటులఁ 1 బాగుగ నీకు వచించినట్టి భూ
ధరపతిపుత్రి దివ్యకథ 1 తద్దయు నాకపదప్రదంబు నై
పరమయశంబు నిచ్చి పటుపాపవినాశ మొనర్చి యూర్జసం
భరితము నై నిరంతరము 1 భాసిలుచుండును వాసిమూఱఁగఁ 397

క. ధర నీకథఁ జదివెడు నరు, టురుపాపాంబుధిని దాఁటి 1 యుజ్వలమతు లై
పురహరులోకంబున సుస్థిరులై సొంపారఁగలరు 1 దీప్తిచెలంగఁ 398

వ. ఇట్లు పులస్త్యుఁడు పార్వతీసంభవంబునుఁ దద్వివాహంబును వినాయకోత్పత్తిని
భాషించిన విని నారదుండు సంతసించి తరువాలి వృత్తాంతంబు నొడువు
మనుటయు. 399

క. కరుణారసభరితాంతః, కరణా! దుష్టారిహరణ 1 కమలాభరణా!
సురకిన్మరగణపూజిత, చరణా! నానాస్రవంచ 1 సన్నతకరణా! 400

క. శ్రీజానకీ మనోత్పల, రాజా! రవికోటిలేజ 1 రాజితచరణాం
భోజ! భవపూజ! విద్యా, రాజా! జితశక్తురాజ! 1 రాజవిదౌహ! 401

ఉత్సాహము సూరిసంఘసాలనిరత 1 శోభనాలవాల వి
స్తారఘోరకై త్యనికర 1 దర్పభంగతత్పరా
సారసాక్ష విబుధరక్ష 1 సాధుపక్షపీక్ష సం
సారఘోరకలుషమూర 1 చారురామభూవరా! 402

గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణా సమాసాదిత కవితాస్రావ, హరితసకులాన్వయ
ప్రభవ, రామవర్ణుల వంశదుగ్ధసాగరసుభాకిర, కొండయకుమార, బుధజనవిధే
య, కొండయనామధేయ ప్రజితమగులెలు గు వామనమహాపురాణమందు
మష్యస్కంధము

శ్రీ రస్తు.

శ్రీసీతామహావిభవశత్రుఘ్న హనుమత్సమేక శ్రీరామచంద్రాయనమః.

తెలుగు వామనపురాణము

రక్తమస్కంధము.

సీతాహృద్వాసా !

భాసురశరవాసా ! భర్తావాసా ! నిత్యో

ద్వాసా ! టుచిద్విలాసా !

దాసావసంతతికామ ! శరభరమా !

1

తే ఆవధింపుము దయ ! భక్తి నంతి దివ్య
మాని యైనపులస్తుడు శ మాననీయుఁ
డైనవాడు గని యిట్లు శ లాడఁదొడఁగె
నరసభిజితిని సంతోష శ సహితుఁ డగుచు

2

క విరజామాహాత్మ్యంబు, స్థిరమైనవైనట్టి శ చిత్రంబున నేఁ
గర మది తెల్పెద వినుడు, మృరపాపహరంబుఁ బుణ్యకరమగు మానీ !

3

— ఆవధింపుము దయ శరభరమా —

సీ పుణ్యండు నాశయ శ్రువకు భాగ్యము నెఱుఁగె ననునానినుంకరి శ దానికలమి
పుత్రులు ముగ్గురు శ పుట్టి వాఁడలో సా కుంభం దగ్గర జాడు నిశుంధుఁ
డనువాడు రెండవ శ తరయుఁ జానువ రీచి మూలపుత్రుఁడోము న్నతండు
బలసమన్వితుఁడు నై శరణి జగంబులయందుఁ బ్రభావితో శ నలర శత్రుఁ
ఆ. డపుడు హస్తమందు శ హృదిని గాని వానిఁ
జంప నెంచి రాఁగ శ జడిసి వడినిఁ
దపనురథమునందు శ దాఁగె విచ్యుతుఁడు నై
పాపదైత్యుఁడంతఁ శ బరమమాని !

4

తే ఆపుడు సుమనస్కుఁడై నిర్భరాభవాభుఁ
డట్టిపాతువుతో వాని శ కృత్య
నితెలియొక నవధ్యులై శ విపులవరము
నిచ్చి సమయమ్ముఁ గావించ శ నెలమి నంత

5

- క ఘనవాహనుఁ డొనరించిన, ఘనసమయము నెఱిగి వాఁడు 1 కమలాక్ష-
బును విడిచి నాగలోకం, బునకునుఁ జని వారియందు 1 మునిగి రయమునఁ.
- శా. పారావారసముద్భవంబు నగుచుఁ 1 భాసిల్లుఁఫేనమ్ము నా
ధీరుం డాయుడఁదాల్చి దృశ్యగతితో 1 దేవేంద్రవాక్యంబు పెం
పారు న్న న్నిపు డంటు నీనురుగు సత్యం బంచు హస్తంబులఁ
సారెఁ ఁ ఫేనముఁ బూని గాత్రమును నేర్పొచ్చ న్నిండఁజేసెఁ దమఁ 7
- క కని కనలి శక్రుఁ డంతట, దనుజునిపైఁ బూన్కి నేసె 1 దాచినవజ్రం
బును దాన భగ్గువాసా, ననుఁ డై యతఁ డీల్లె దేవనాథులు మెచ్చఁ 8
- క చెడనిది యై సమయంబ, స్థిరదరియొడఁ గడిమి బ్రహ్మహత్య సురలఁగ
వడి వెంట వంట నాతఁడు, సుపివడి నీర్థియందుఁ 1 జొచ్చి సభల్లఁ 9
- క. మునిగి విశుద్ధల్యంబునఁ, దనరారనిదేహుఁ డగుచుఁ 1 దహతహఁడుచుం
డిన మనసున సంకిటపకు, చుచు మెలఁగుచు నుండె మిగుల 1 సుభగచరిత్రా! 10
- ఉ అంతట వానిసోదరులు 1 నై వెలుగొందు నిశుంధశుంభు ల
గ్యంతదురంతలెంతె యలఁగారుచు నుండ విశేషశోభులై
సంతనకట్టిపోయి సురసంఘముతో నెకురించి పోరఁగాఁ
జింతిలె వారు ధీలఁ గడుఁ 1 జెని రయగబునఁ బాటి పిమ్మటఁ 11
- తే. హరిపురస్కరు లగుచు నై న్యములఁగొ 12
పాటిపోయిరి తమతపఃపదములకును
పిదప నాడైత్యవాకులు 1 పృథులశ్రీ
శక్రుఁడమును యమమహిషమును మఱియు 12
- క. ధనదుని వగువనిధులను, వనవిభురతనాలగొడుగుఁ 1 బద్మాక్షునిదై
తనరారుగదను నిజభుజ, ఘనశక్తినిఁ జూపి వారు 1 గైకొని రంతఁ 13
- క. కన నాయుడ భువనము లా దనుజులవశగతములయ్యె 1 కర్పన్నతితో
డను వారు భూమిపృష్ఠంబునకు మహాత్కర్ష మొనరఁ 1 బోయి మునీంద్రా!
- ఉ. దాకుణరూపముం గలుగుదానపు న్కిడఁ గాంచి యోమహా
వీర! యెవండ నీ విచట 1 వింతఁగ నుండినవాడ వంచు నా
ఘోరనిశాటులాడ విని 1 కూరిమితోడను రక్తబీజలే
భారి వచించె వారిఁ గని 1 హస్త మెలయుచు నుండ నుద్ధతిఁ 15
- నీ మానితాసుకులారా! 1 మహితవీర్యబలుండ రక్తబీజం గనుఁగొనుండ
మఱి మహిషాసురమాత్యుండ వినుఁ డలికింపులై నిరతముఁ 1 దేజరిల్ల
భువనప్రసిద్ధులై 1 పొంగారుచున్నట్టి చండముండులు వాని 1 సచిపు లరయ
నట్టిమహాభుజా లెల్వలం దిప్పుడ మగ్నులై యున్నారు 1 మాకు మేటి
అ. రాయఁ డైనమహిషా రాక్షసాధీశుండు, విస్తృతంబు నగుచు 1 వెల్లునట్టి

- వింధ్యశైలమందు 1 విగతవీర్యుండు నై, సమసే చేవివలన 1 సంగరమున 18
- క మీ రెవ రెవ్వనితనయులు, థారణి నే నామములను: 1 దనరాదుడుతో
సారపటుశౌర్యములు మీ, కారయ నేసాటి: గలవా 1 యంతయు: జెప్పుడి.
- క అన నాశుంభనిశుంభులు, ఘనబలు: డగురక్తబీజా: 1 గని పల్కిరి యో
దనుజేశ! వినుము నేదను, వనితకు జన్మించినట్టివాడను: బెర్తిగా. 18
- క శుంభం డనునామంబున, గుంభిని వెలసెదను వీడు 1 గురుసాహసు:డౌ
జంభారిని సమరంబున, శుంభద్గర్వమున: దోలె: 1 జావె దిలీళా! 19
- చ సారిది నిశుంభనామమున 1 సాంవెసలారుచు నాకు: దమ్ము:డై
ఁర:గును థాత్రి సీఘరుడు 1 బంధురవిక్రమ మొప్ప నాజి కు
ర్భరబలశౌర్యవీర్యముల 1 భాసిలు నిర్జరు లన్య లుద్ధతిగా
గర మరుడెంచి యోడి రని: 1 గ్రక్కున నీతని: దాడి చెచ్చెఱగా. 20
- క. పోరున: జచ్చె న్నహిషం, డేరితని: జెప్పు మిప్పు 1 డేమాత్త మహా
వీరబలశేషితుల మై, వారల: జెండాడ:గలము 1 వసుధాస్థలిపై. 21
- క. ఇటు లాదైత్యులు యమునా, తటమున భాషింప దువ్వుడైశ్యేశ్వరులుగా
గుటిలు లగుచండముండులు, ఁటుగతి జలమందునుండి 1 పజలించి మునీ! 22
- ఆ వీరు: డైనరక్త 1 బీజానికడ: జేరి, పల్కి రసురనాథ! 1 భాసురముగ
నగ్రసంఘ లగుచు 1 నలరువా రెవ్వరు, పలుకుమనిరి శ్లక్ష్యభాషణముల 23
- క. అన నాటికించి యల: డా, దనుజులతో: బల్కె నన్నదమ్ములు కన నీ
ఘను లాగి శుంభనిశుంభా, ఖ్యను: గలిగినవారు నిర్జితామరు లరయగా. 24
- కా. నే నీవీరులతోడ:గూడి మహిషగా 1 నేలగా వడిగా గూర్చి సం
థానోత్సాహయు నైనదేవి: గనబ 1 ల్ధర్యంబుతో నేగి స
న్నాతస్థితి: జారురత్న యుత యై 1 తల్కొత్తుచుగా దీ ప్తితో:
గాన న్వచ్చెడి యాశుభాంగిని: దమిగా 1 గామించి పెండ్లాడెదగా 25
- క అని రక్తబీజా: డవు డి, ట్లన: జండుం డతనితోడ 1 ననియె న్నీచే
తను: జెప్ప:బడినమాటలు విన నింపైనవియు: గావు 1 విను వివరింతుగా 25
- తే నృపుడు రత్నార్తు: డగు:గాని 1 నీవు మణుల
కర్తు:డవు కావు భావింప 1 నందువలన
నెలమి శుంభనిశుంభాసురేశు లధిపు
లట్లు కావున: కగుదు రా 1 యసురు లసుర! 27
- మ వినులిం:గ ధర నిట్లు పుట్టినది యై 1 వెల్లొందుచుగా దూయో
వనయాశాశివారికి: కగినడై 1 భాసిల్లు సం చిట్లు వా:

దన శుంభుం డపు డార్త మెచ్చుకొని ప్రశ్నాసక్తుడై దూత యా
దనుజా బంపెను దేవిసన్నిధికి మోదం బొప్పుచుండ న్నని!

28

— శుంభాదుడు కన్ను లెంద్రాదుడు కాశి సన్నిధి సుగ్రవాదునిఁబంతుట —

ఆ అంత వాని దూత యైచునుగ్రీవాసుఁడు చెడలిపోయి యరుచి జెలంగు
వింధ్యశైలమందు యేడ్చుచుండినదేచి, కడనుఁ జేరి నేర్పు యకడలుకొనఁగ

29

క. తావచ్చిన కార్యంబును, భావం బలకారఁ బలికి యపరమేశ్వరి సం
భావించి పలుకు పలుకుల, వావిరి విని వాఁడు వచ్చి యపటుకోపమునగా

30

వ. శుంభనిశుంభులఁ గని యిట్లనియె.

31

సీ. మానుషాశనులార! యిట్టిమిటి మీచేత నేబోధితుండ నై యిప్పుడేగి
కాశికినిగా గని యిక్కడ నిట్లంటి దేవి! శుంభుఁడు మహావీర్యుఁడు
కరుదుండు పటుశక్తిగల్గు శత్రువులలో నట్టి యిదొకఁ యనాదుమన్న
విధము భావించెద యేడ్పుతో విను మీపు చానరా! నేఁద్రవిప్లవవిభుండ
ఆ నగుదు భూమి పృష్ఠమందునఁ బాతాళ, మందు వెలుకట్టి యనైసకల
మానికములు పామరమయదుద్భవంతుర, నీమకోశమందుఁ యజెలఁగుచుండు.

క వనజాక్షి! చండముండులు, మణిమయకాశికి యటంచు యమత నృలుకగా
విని కోరితి నినుఁ గావున, ఘనమలిఁ బెంద్లాడు నన్నుఁ యింక మొప్పు

32

చ. నెలఁతెలొ! నన్నుఁ తొందుటకు యీ నీకు మనస్సున వాంఛలేనిదై
చెలఁగిన నాకు సోదగుఁడు యేడ్పుఁడు నైన నిశుంభుఁ గోరి సొం
పలరఁచిం నా ననుచు యీ నాడె సతం దని నేనుఁ బల్క నా
చెలి వినుచుండు నా కపుడు యిచ్చినమాటల నాలకింపుమా.

34

ఆ నిజము చెప్పఁబడెను యీ నీచేత సుగ్రీవ, శుంభదైత్యవరుఁడు యశూరుఁ డఖిల
భవననిశ్రుతుండు యభూరిరన్నాత్ముండు, కానివాఁడు కాఁడు యగ్రాధ్యక్షుఁడు

క. విను దుర్బినీతన తిత్తో, దనరెడి నాకొకమనోరథం బలరును దా
నిని హర్తి నీకుఁ దప్పెద, నని నను నెవ్వండు గెలుచు యనాతఁడె మగఁ డా

35

మ ఇటు లాసుందరి పల్కు గ్రవ్వుటను నే యిట్లంటి నాదేవితోఁ
బటుశత్రువును శుంభుఁ డాశిని సురప్రాతంబులగా గెల్చి యు
ర్జుతుడై గుండినవాఁడు నిన్నుఁ గెలువగా లేఁడె గర్వింపి బల
వహింపగా బల్కుచు నున్నదాన నన నాపద్యాక్షి రోషంబునగా

37

ఆ కనలి పల్కె నపుడు యిడియ నెనాలోచి, గెంబు చేయఁబడెను యి కలఁప లేచి
పొమ్ము నామనోరథమ్మును శుంభుఁడు, రునకుఁ దెలుపు మీపు యి రూఢి మిగుల

క. అన దహనకోటినిన్నిభు, గను దానిగా దలఁచి తలఁచి యకంపించి వడిగా
జనుకెంచితి నీకడకును, దనుజేశా! యిపుడు చేయఁదగినట్టిపనిన్

39

- మ. ఓనరింపఁ దగునన్న శుంభదనుజాం । దుగ్రాతుఁడై ధూమ్రలో
చననామాసురదూతఁ బిల్చి పలికెఁ । సంభ్రాంతుఁ డై దానవా !
భునశౌర్యంబున విజ్ఞప్తిఁగించు మహాగర్వంబు మిన్నంద సాం
పునః జెన్నొందెడిదేవిఁ గానఁ జని సప్తమోదంబుతో నంతటన్. 40
- ఆ. కుంతలములఁబట్టి । కూయిచ్చెట్టఁగ లాగి, సాపరాధదాసి । చంద మొప్పుఁ
జేసి లెమ్ము దానిఁ । జెచ్చెట నందలు, సంతసించి నిన్ను । సంస్తుతింప 41
- సీ ఉద్ధతి నీ వట్టు । లొనరింపఁ దత్పక్షకరుఁడు నై నినుఁగూల్చుఁ కాంక్షవచ్చు
నట్టివాఁ డబ్జజాతడైన విచారించి చంపెన నతని నిఃస్సంశయముగ
నని యిట్టు శుంభుఁడు । నాడినవాఁ డంత నాతండు పంప ధైర్యంబుతో వ
డక్షాపిణిశత్రుదక్షరాక్షసబలసహితుఁ డై వింధ్యకు । సరవి నరిగి
- ఆ భూరిషి ప్తితోడఁ । తొల్పారువిరజను, గాంచి భ్రాంతదృష్టిఁ । గ్రాలి పలికె
దేవి రమ్మ రమ్మ । దిలిశేతుఁ డా శుంభుఁ, జెందు మట్లు చేయఁకుండువేని 42
- ఆ నీ శిరోజములను । నెలీలాగి విహ్వలఁ, జేసి యులనిచెంతఁ । జేర్తు నంచుఁ
బలుక దేవి మరల । భాషించెఁ దత్ప్రేరి, తుండ వగుచు నీవు । దుష్టదైత్య! 43
- క నను బలవంతముతోఁ గై, కొనిపోవుటకొఱకు నీవు । కుతుకంబున వ
చ్చినవాఁడ వబలనై యే, పని చేయఁ దగినదాన । భావింప మదిన్ 44
- ఉ. ఓరి నిశాట! నీకు మదిఁనుండినకొరిగి నొనర్చు మంచు నా
సారసనేత్రయా విరజిసర్వసుపర్వలు పొంగుచుండ వి
స్తారబలుండు దుర్బయుఁడు । సైన్యయుతుం డగుధూమ్రనేత్రువలం
కారముతోడ నాయుడనుఁ । గ్రక్కున భస్మముచేసె నుద్ధతిన్ 45
- క ఆనఘా! యలిఁగెనెగ మై, తనరెను హాహ్వయంబు । ధారణివిరజా
ఘనశక్తివలన దనుజాఁడు, తనసైన్యముతోడఁ గూలు । తరుణమునందున్. 46
- శా శుంభం డట్టి మహారవంబు విని సంతోషాత్ముఁ డై యుద్ధసం
రంభల్యస్థితి నొప్పి చందునిరుక్తా । రక్షేతుఁ డా ముండునిక
శుంభద్గర్వముతోడఁ బంప నపు దాక్షిణ్యద్రాసుకు ల్విగ్రహ
రంభాయత్తము లైనచిత్తములతో । రాగిల్లి సాంపారఁగన్. 47
- మందకరులు శుంభాసురప్రేరితులై నేనఁగూడి కొలికినై! యుద్ధమునకుఁ బోవుట —
- క భునగజరథతురగంబులఁ, తొనరెడిసైన్యమునుఁగూడి । పోయిరి రోషం
బున దేవి యున్నచోటికి, దనుజాధిపుశాసనమున । ధరణి చరింపన్. 48
- క రోటిశతాధిక మగుచుగ, వాటంబుగ వచ్చునట్టి । వైరిబలంబుగ
బాటించి కాంచి సింగం, బాటోపముతోడ వచ్చి । యలిధులెసటయై. 49
- క కొండఱఁ గరఘాలంబునఁ, కొండఱ నాస్యంబుతోడఁ । కొండఱఁ గాల్గె
కొండఱ సురమున నని లోఁ, బండఱవండఱఁగఁ జేసి । చేవగ గూర్చెన్. 50

వ ఇట్లు జైలకందరంబున వసించు హరిచే నాదైత్యులు హతు లగుచుండ దుర్గా నుచరభూతగణంబులచే బొదువఁబడిన చండముండులు వగఁజోఁ బొగలెడిదై త్యనేవలఁ గని మనంబుల ఘనం బగుకినుక జనింపఁ బ్రస్ఫురితాధరులై నీటిపా పనిమీఁది కరుగు పెట్టులచందంబున గౌళినిఁ గూర్చి చనుచుండి రట్లేలెంచు చున్న ఘోరచండముండదనుజవీరులఁ గాంచి పరమేశ్వరి శ్రోధఘూర్ణమాన మానసయుగుచుఁ ద్రిశిఖ భ్రూకుటినిఁజేయ నాకుటిలభృకుటికలితలలాటఫలక ముననుండి కరాళముఖయుఁ బరమకల్యాణయు యోగినియు నగుకాలి జనించి దీప్తి జెలఁగి యువుడు.

51

— శ్లో ౧౧ భ్రూకుటిఁ గాళి జనించి ముండాదిరాక్షసుల వధించుట. —

సీ. కాళోగ్రఖడ్గంబు 1 ఖట్యాంగమునుఁ దనకరమునఁ గైకొని 1 కడిమి నంతే సంశ్లేష్టదేహయు 1 నంద క్తసిక్తాంగసహితయు నృపశిరస్ప్రజయు నగుచుఁ దొడరి ఖడ్గంబునఁ 1 ద్రుంచెనుఁ గొందఱు ఖట్యాంగమున నవ్యకర్మకులను భస్మంబుఁ గావించి 1 పెటకోప మేపారఁ గరిరథగంధర్వకలితు లైన

తే. రక్కసులఁ జంపి యంకుశశ్రుధితచర్మ

చాపముద్గరఘంటికాపక్రకూబ

రాశ్వసారధికులతో 1 నలరు నరద

ములను యోధుల బలబృందములనుఁ బట్టి

52

ఆ. ఘోరవదనమండుఁ 1 గూర్చి నటించుచు

మొనసి యొకనికేళములను వ జేయుఁ

గరమునండు నొకని 1 గాలియం దొక్కని

సరవి నాక్రమించి 1 చంపె వడిని

53

సీ. కాలిచే నీరీతి 1 గణనాథయులమైన సురవైరి బలమెల్ల 1 సారిది మ్రొంగఁ

బడదానిఁగనుఁగొని 1 పదరుచు రురుఁడంతఁజెండ్లిదైత్యుఁడు చూచుచుండబాటి పోవంగ ఖట్యాంగమున శీర్షమును దేవి యడఁచిన నాతండు 1 హతుఁడయి వెస

ఆ. విగతమూల మైనసప్తత్వంబు చాడ్చున, ఊఁజఁబడిన నతనిఁ 1 జూచి వడి వి

భావరియు సకలవశ మైనచిత్తంబు, పెంపుఁ జెందుచుండ 1 భీషణముగ

54

క. చరణాదికరాంతము నై, పరఁగెడికోశంబుఁ గినుకఁ 1 బశువునకువలె

జారిఁ జీర్చి దానిఁ గొని లేసి, గురుసటల గట్ట నద్ది 1 గొడఁగొను బలిమి

— శ్లో చండమాదికంధము. —

వ. బకజడతైలఁ గట్టుపడక పైకెగిరి భూతలంబునఁ బడి ఆకోశముననుండి సార్థ కృష్ణశుక్లవర్ణస్వకరీరయును, స్నేహసిక్తకేశయు భయంకరయు నగుదేవి యొక ర్తు పొడమి మహాసురుని వధించుచున్నా నని వర మిచ్చి పలికె అంతఁ బరదేవి

యాదేవికే జండ్రిమారి యనునామ మొనర్చి యోసుభగా! నీవు చని చండ
ముండాసురుల నిటకుఁ దెమ్ము నే సమయించెద వారిని గైకొని వచ్చుట కీ
వర్తనై యుండువు పొమ్మని భావించిన నావాక్యమును విని యాదేవి చండ
ముండులఁ గొని రా వెడలె 56

డి అంతటఁ జండ్రిముండులు భీమాత్ములు నై వగఁజెంది శ్యామలా
కాంతుని దిక్కుగూర్చి చనఁ గన్గొని కాలి విముక్తవస్త్రయై
నంతనఁజిట్టి తాడ్డుగతిఁ జయ్యన. బోయెడి రాసభంబుపై
మంతుగనుండి యాదురభీమానులవెంబడి పోయె నుద్ధతిన్ 57

కి. వారెట్లు చనినఁ గని తా, నారీతిని దేవిపోయి గయటఁ బొండాభ్యగ
రాదుణ మగుచుండిన యమ, వీరుని మహిమంబుఁ జూచి గవిత జనింన్ 58

క ఘనపర్వసన్నిభం బయి, పావరైడితద్విమాణమును లాగి రయం
బునఁ బూని వారివెంటను, జనుచుండెను ఘోరదూషసహితయు నగుచున్

లే అచ్చ దాదైత్యసత్తము గలవని విడిచి, పుష్కరంబున కేగినఁ గ్రాంతి దేవి
జవము కలిగినదైన రాసభములోడ, సరిగి విషభసర్పంబు గలదు మిగుల.

సీ. ఘనతపహించిన గర్భోట్టకునిఁ దాడ్డుఁ గని యూర్ధ్వరోవయై గ్రాంతి నంత
వినతాత్మజుడు భయవిహ్వలు దై మాంబడిండ్లోఁముండునై గయండ నతని
లలితోరుపక్షంబులను గుంజి వానినిఁ గొని వడిఁ గర్భోట్టకునిగ్రహించి
వేగంబుతో నంత గవెడలి యాచైత్యులవెనువెంటఁ జని భీతి వెలయుచున్న

లే చండముండులపైఁబడి గండు మిగిలి

జిట్టి కర్భోట్టకునితోడ గన బట్టి
తెచ్చి వింధ్యాద్రిపైఁ జేర్చి దీక్షయైన
కౌశికీదేవినిఁ జెప్పి గాంక్ష వెలయ

51

కి ఘనభైరవకోశంబుగ, గొని గరుడునిఁజములను గ్రహారంబులు నా
దనుజులతలనుఁ దులఁదూ, గని మాల నొనర్చి యంబరకు నిడి మరలన్ 62

క వారివర్తనవ్యవృద్ధులు, స్థూర మొసగిన వేక్క నొంది గౌళిక దానిగ
గరమున గైకొని తమ దన, శిరమునఁ దగఁ దాల్చి రోషించిత్రం బలరన్ 63

చ పరువడిదైత్యసత్తమును గల బంధుగ కాంక్ష చలంగఁ గ్రోలి దు
స్తర మగునప్పతో నడలి సాహసపక్రమ శౌర్యంబున
బరగినచండముండులనుఁ గల బట్టి భరిత్రనిఁ గూర్చి యంతఁ ద
చ్చరములజేఖరంబు గను జేసి సురేశులు సన్నుతంపగన్ 64

64

ఆ చండమారిఁగొడి గవెడికకడఁ జేరి, చండముండమూర్ధసహిత మగుచు
వెలసి నృపవాళిజేట్టితం బగుదండఁ, గొను మటంచుఁ బలిక గూర్చి నొనఁగ.

- సీ ఇచ్చిన గౌళికి హితమతి గొని దానిఁ గాల్చి మస్తకిమనఁ గాంక్ష నునిచి
పటిమతో నిట్టి దుర్బరకార్య మజిముటిఁ బ్రయోగంబున నీచేత మగుల
భవ్యులందఱు మెచ్చఁ గౌఁగించుచు నాదాసుశీర్షాత్తఁ మెనఁజేసి
రముఁ దాల్చినందునఁ గరముఁచాముండాభ్యవిష్టంబులలోనఁ గెలయు నీకు
అ. ననుచు నట్టిమాలఁ గెలరి దిగ్వాస ధైర్య మూఁడునేత్రములనుఁ గెలువసియున్న
కాళి నరసి దేవిఁ గడిచి బ్రతితనై, చంపు మసురచముముఁ గెహసమున
క అని కాళికి భాషించిన, విని కాళి ముదంబుఁ జెం గెగొన్నిత యై
ఘనదివ్యశృంగగోటిని, దనరెడిదిలుహస్తమందుఁ గెదాల్చి యధచ్చక్ 67
చ పారిపోరిశత్రుఁ మబలఁబుగఁ గెలుచుచు నవ్యదైత్యులఁ
దురమునఁ ద్రుళ్లఁజేసి గురుతోషముతోఁ జూరించుచుండె నీ
కరణిని జండ్లముండులనుఁ గెగౌళిఁ జంపెను నాబలాబుఁ
కరగతిఁ గూల్చి మున్నువారిఁ గౌతుకముల్లసెల న్నునిశ్వరా! 68
సీ హత్తుల్లనచంకముండాసురుఁడు విద్రుగం బైననీచుఁ గెదైత్యనాథుఁ
డైనశుంభుడు కంచిఁ గెలుతిబలుఁడును ముగ్ధాక్షువర్ణుఁడొకరక్తబీజుఁ
గలవాం బొనర్చనాజ్ఞాపించె నాతఁడు నుని త్రింశతోక్తిఁగింభ్య నొచ్చ
నక్షాపాణుల నలఁగెరెడిదానబలములతోఁ గూడిఁ గెలవరమునకు
అ చెడలే నవుడు వచ్చునీర గాక్షసనై న్న, సంఘములనుఁ జూచిఁ గెండ్లికాంబ
కాళితోడఁ గలిసిఁ గెడువడి సింహనా, కంబుచేసె మిగులఁ గెదర్చ మొప్పు. 69

— గౌళినిన బ్రాప్తి మొదలగుశత్రులు పట్టి నుష్టాశ్రయ విధించుట —

- వ. ఇట్లు సింహనాద మొనర్చు కాళికివడినందుఁ గలవాంసగణరాజులవిమోచ
స్థయుఁ, దివ్యాక్షిసూత్రకుండికాన్వితకరము, ఏ హేళ్యోయుఁ, త్రిశోత్రయు,
గోరాజవాహనారూఢయు, వహసర్పకింకరయుఁ, త్రిశూలయుతయుఁ,
గుండలినియు, సంచుంకయు నగుబ్రాహ్మిదేవి కనించె పిద నాదేవికరముల
నుండి మయూరక్షణు, సుహృదులు, లలిత వాహనయు నగుగమారి
పాడమె మఱి యాహూహేర్వోర్విష్ణుండుఁ ద్వాన్వితరూఢయు, శంఖచక్రగ
దాశార్జ్వలిరాజితకరియు, రూపక రియు నగుచైతన్య సంజాత యయ్యి చెండి
యాదుర్గపృథ్వీయంబున నహినాన విరిగియు, నటాక్షేపవిక్షిప్తహస్తత్ర
తారకయు, దిగ్గన్ధయు, దామరరూపయు నగునా సింహ సంభవించె నంత 70
కి మునివర యిట్లుదయించిన, ఘనశత్రులచేత దైన్యగణ మిఁకతిమై
చొనరుచు భగవంతులమై, చన నాసంగరము భీతిజనకం గెలయ్యగ 71
డి అంతట దేవి దోష మలర రుచునుండ సమస్తదానవు
ర్నిత నడంగున ట్టటచెఁ గెవను బిమ్మట శూలపాదయుగ

గంతువిరోధియుఁ భువనగణ్యుఁడు భక్తవశంకరుం డుమా
కాంతుఁడు నైవశంకరుఁడు ॥ గ్రక్కునవచ్చి విశేషభక్తుఁడ.

72

— శంకరుఁడు కాశీకి దాశ్యం బొనర్చుట. —

వ. కాశీకిదేవికి నమస్కరించి యిట్లనియె

73

తే. దేవి! వచ్చితి నేను నీదివ్యదూత

నాడు నాకాజ్ఞ నొసఁగుము ॥ హర్ష మొప్పు

ననుచు శంకరుఁ డీమాడ్కి ॥ ననెడు లేచిని

శివ శివాంగంబునఁ బుట్టి ॥ శివున కనియె

74

చ పురహర! నీవు దాత్యమునఁ ॥ తోయి దిలీతులఁ గాంచి మీకు నీ

లేరుగమునందుఁ బ్రాణములఁ ॥ దద్దయుఁ గోరికకల్గెనేని యీ

ధర విడనాడి యేడవపదంబగునట్టి రసాతలంబులోఁ

జారుఁడు విశేషభోగములు ॥ శోభిలు నక్కఱ నంచుఁ జెప్పుమా.

75

ఉ వాసపునుండి పొందనగు ॥ స్వర్గము నిర్గతకుఁబరీతిగా

భాసిల నాను దేవతలిఁ బ్రాప్తావద్యులు యజ్ఞ సద్విధిఁ

జేసి సుఖంప నొ నటుల ॥ చేయుట కిష్టము లేనిదైనచో

వాసిని నే వచించెడినుఁ భాసితముఁ వినుఁ డింపుమాఁగఁ

76

క బలగర్వాన్నతితో ననిఁ, జెలఁగుటకునుఁ గోరి కండు ॥ చెచ్చెట మీతోఁ

గలహించు దుర్గ నిజ మని, పలుకందగు నంచుఁ జెప్ప ॥ భక్తుం డరిగెఁ.

77

క మనసిజహరుదాత్యంబునఁ, బనిచిన కారణమువలన ॥ భవదూతి యటం

చను నామము కాశీకిఁ, కనరాఁచెను విష్టపములఁ ॥ దాపసపర్యా!

78

ఆ చంద్ర శేఖరుండు ॥ చని దేవి చెప్పిన, వార్తఁ జెలుప దైత్యవద్యులెల్ల

గర్వయుక్తమైన ॥ గరళకంఠునిమాట, నాలకించి రోష ॥ మతిశయింప.

79

క కనలుచు హుంకారంబును, ఘనతఁ గావించి మించి ॥ కాల్యాణుని యుం

డినచోటికిఁ బటరయమున, జనుకెంచిరి రాత్రరూప ॥ సరణినిఁ తెలుచఁ. 80

వ. ఇ ట్లసురు లకుకెంచి శరశక్తివరాంకుశేపరశ్వధమాలభశుండపట్టసస్త్రాసలీక్ష

పరిఘాదిశస్త్రములవలన సరస్వతిని నొప్పించిన నామహేశ్వరి రాత్రరసోల్లసిత

మూర్తిని యై నిజభుజదండమండితకోదండనిగ్ధతకాంక్షకాండముల వైరిసకర

శరనిఘరముల బిరబిర ధరఁ దూలఁజేసె నంత

81

సీ కాశీకి కొండఱ ॥ ఖట్వాంగమునఁ జంపె భక్తత్రిశూలమ్మువలన మారి

పడఁగొట్టఁ కొండఱ ॥ బ్రాప్తి మహావారివిక్షేపమున గతవీర్యులుగనుఁ

కొండఱఁ గావించెఁ ॥ కొండఱ శూలంబువలన మహేశ్వరి ॥ బహుళభిన్న

నటులఁజేసెను ॥ వైష్ణవి కొండఱ దగ్ధముచేసెను ॥ దర్ప మొప్పు

- ఆ. వడిఁ గుమారిశ్చ త్త్రవలనఁ జండియుఁ గులి, శమ్మునగా వరాహీచక్రమునను
నారసింహి లీక్ష్మి నభిములతోడను, సమయఁజేసి రసురచయము నపుడు. 82
- ఆ. అనఘ! దుర్దమాలి నయ ట్లట్టహాసంబు, వలన రక్కసులను నవసుధఁ ద్రోసి
శూలమున భవుండు నైక్కించెఁ గొండఱ, నొక్కపెట్టినప్పు నడుమ్ముమిలి 83
- క గణపతి పరశ్వధంబును, దనకరమునఁ దార్చి శౌర్యదర్శింపుతులై
పానరెడుదైత్యులఁ గొండఱ, నని గలెదవులను జేసి నయవనిని సూర్యుగా 84
- క దానవు లిట్లాదేవీ, నానారూపములఁ జచ్చి నల్లిశలందుగా
మానుగఁబడి భూతంబుల, చే నలి భక్షితులు నగుచుఁ నైడిరి మునీంద్ర! 85
- క. హరిశ్చేషులైనరాక్షస, పతులు మహామాతృభూతపటుతరబాధా
యతగాత్రులు సంచలలో, లితదృష్టి విముక్తకేశశరేఖాయుతులై. 86
- క. మనసులవగ పెం పగుచుగా, దనరగా గన్నీరుచెడల నదత్తరహాటాం
దినగతి కలపదములతోఁ, లెనుఁగాడుచు రక్తబీజవిభునికడ కొగి. 87
- క. చని శరణాగతులైనగా, గని కనలుచు రక్తబీజకర్షురపతిఁ
న్మనుఁబోయి దివ్యబాణం, బును వింటనుఁగూర్చి మాతృభూతశ్రేణిగా 88
- లే చించిచెందాడుచును మహాశిఘ్రిగతిని
కోపవిస్ఫురితాధరోద్ధిపితుండు
నై ప్రవేశింపఁ గని రోష నమలిశయించ
మాతృభూతము లావేళ నమానివర్య ! 89
- క. చనుదెంచురక్తబీజానిఁ, గని శతకోటిప్రకాండకాండంబుల నా
దనుజానిపై వర్షించిరి, ఘనతరకోపంబు మిగులఁ గ్రాలుచు నుండగా. 90
- వ ఆత్మజి. 91
- ఆ. ఎట్టి రక్తబిందు నవిలఁబడునో యట్టి
బిందువన్యరక్తబీజదైత్యుఁ
డగుచు నుండఁ జూచి నయంబిక నగి మారిఁ
గాంచి నలిక నపుడు నైశ్రవ్య మొప్పు. 92
- వ ఓచండీ! బడబాసలోపమం బగునోరులెఱచి వానిరక్తముఁ ద్రావు మన నాదేవి
నవ్వి నిజవదనము నపుడు భూమ్యాకాశముల నంటునట్లుచేసి తత్తచునిర్గతరక్త
మును గ్రోలుచుఁ జిరము వసించుచుండె అంత మహేశ్వరి రక్తబీజాని దన
వెంట్రుకల నీడ్చి వికలవీర్యునిఁ జేసి నవ్వుచు ముఖమందుఁ బడఁద్రోచి శూల
మున నొప్పించ నాతఁడు తతోద్భవరక్తసిక్తవతుండు నయి కూలె ఇట్లు విగత
వీర్యుండు నై యున్నరక్తబీజాని దేవి కనకమయం బగుచక్రంబున నూలు
తునియలుగ బడించె నంత 93

సీ అసురసేనానాథుఁ ॥ డగురక్తబీజండు దేవిచే మడియుటఁ ॥ తెలిసి యసురు
లన్న మే మిత్తటి ॥ హతులమై హతులమై కూలితి మని పెద్దకూఁతవెట్టి
నీవెటుఁ జనితివో ॥ నెఱు సుంపఁ గుడిచాళ్ళకాలము కాఁకిను ॥ జాలఁ గరుణ
చని. ల్క నన్యుణ్ణా ॥ ననుగుని విలులీ నత్తు సూషణకేశ ॥ పాశచర్తు
“ లై మృదానిదేతి ॥ పాపముల నై ఘోషల, సుందఁ గూలి ఓతి ॥ నలరి గిరిని
విడిచి వెలిలఁబడుచు ॥ వెడివెఁచాటుని ॥ బాటిపోయి రంతః ॥ బరమ మాని!

— ౧౦ భవిష్యపుర్వం కౌశలమోక్షో యాద్ధమోకర్పణము ౧ —

చ చినిగించిర్చు హతుల ॥ కీర్తింబర హామణములఁ
చనఁజెప్పెన్యెఱుగ ॥ సుకళిల్లఱు దైచిశంఖంబు ॥ త్తటిఁ
గని యుపాతిచిక్రిముల ॥ గాఁజెమింపఁగెంబు నెక్కి పెం
పానక మృదాని. హృచ్చ చు ॥ గూర్చి. మృచ్చిచిడిసెంబు నా. 95

తే భక్తముచు బ్రేతలయూఁగి ॥ కాలిమోము
జూచి మోహించి జ్వలన ॥ స్రుక్కి చిత్ర
విలిఖతునిమాడ్కి నాదైర్వ్యము ॥ పు వెలయ
న్మృశులఁ బిఁ గని దేవి ॥ హర్ష మొన 96

ఉ నవ్వుచుఁ బల్కెన్ యసురసాధుక! ॥ పెంపువహించినట్టి యీ
క్రాన్తవనకేదా సుకల ॥ గాఁజెమింపఁజేసితి వట్టి శక్తిచే
నివ్వెరపాటులేక నను ॥ కీర్తి వరించితి వార బుద్ధిలో
నివ్వెఱ నన్న నాదనుక! ॥ కీర్తిరి చెప్పినవాఁకిముగ దుగ 97

చ విని పటువాగ్ధిమై మిగుల ॥ వెల్లి నిశుండు పెద్దకాల మా
న్మను గురుచింతిచేసి సుకళి ॥ గాని యె సగుకౌశల
గని యచేరు! ॥ కీర్తి గల్గుదుఁగాన్రిపు హారమంతవంబుచే
వకలకంబునాడ్కి శశభంగులఁ బోగల వక్కిటా! ధరక 98

ఉ ఆయతనేత్ర! యాదగతి ॥ గాఁజె మి సమయించు బుద్ధిని
శేయనివాడ నైతికిగ ॥ చెన్నలక వృనుఁ బొం భార్యవై
కాయజుఁ గెల్పు; వ గ్ని శిశిభానిచాతము నిండుఁ డోర్పు నే
పాయువని యుద్ధరంగముని ॥ భాసిలుగ్గోసుంబు నీయెడక. 99

క మునిచంద్ర! యిట్లు గవలగి, డనినట్టి దురు ॥ దేవి ॥ యాలించి నిశుం
చిని గో భాగభేదం, బురు గలవాఁక్యమును పలికె ॥ మోదముమోహక

చ. కూక! యజిత సగుచు ॥ తోనెప్పె నెవ్వని, కేను గృహిణ నగుదు ॥ నేడలంప
భార్యగోఁకెట్టి ॥ వాడవైయుండిన, నని జయింపు నన్ను ॥ నధికశక్తి 100

మ అని యిట్లుంబ వదింప వేగమె యగోడాకాలమం దామె మీ
దను భక్తంబును నైచి నంతట మహాగద్దామంబుగా వచ్చు నా

ఘనచర్మావృతసాధనంబుఁ గనుకఁ గాత్రాయనీదేవి కూ
త్పను చక్షుర్న సమేతభాణములఁ దాఁ జిత్రంబు పెంపొందఁగఁ 102

— జేవి నిశంభుని నవనిఁ గూల్చుట. —

సీ సంయమిశ్వర! వాఁడు యిచ్చయుతం బగుఖడ్గంబు చూర్ణంబుఁ గాఁగఁ జూచి
గదఁ గొని యవమానగతితోడ దుర్గవైఁ జన నామహేశ్వరి యశ్వరి మొప్పు
వచ్చెడియావీరుఁడు సమశ్లేష్టహస్తంబుల గదఁ దల యిచ్చి నర్చ
చంద్రాస్త్రమునఁ గూల్చి యాస్థిలో నడి భయకరుఁడును సురవైరి యధిక
ఆ తొక్రుడొ నిశంభుఁ యాసాధీశుండు
సమరమందుఁ జావ యిచ్చి జండికాది
మాతృగణము చూచి యిచ్చి మఱిమఱి కిలకిలా
గ్ధటు లొనర్చె మిగులఁ యిచ్చి బరవసమున 103

ఉత్సాహము వైరి యా నిశంభుఁ డవని యిచ్చి వ్రాలఁగా సమస్తదై
త్యారు లంత శక్రుఁ గలిసి యిచ్చి బరవసమునై మహా
ధీర! వేగ గెల్చి మఖలగిరివిజృంభణ జయంబు వి
స్తారమగును నీ కటంచుఁ యిచ్చి జాలఁ జొగడి రంతటఁ 104

క భూతాఘము తూర్వంబులఁ, జేతోమోదమున మ్రోయఁజేసెను విబుధు
ల్పాతరలాడుచుఁ గురిసిరి, భూతేశ్వరిమోద మేటిపువ్వులవానఁ 105

తే అనఘ! యపుడు నిశంభుఁ డిచ్చియ్యవనిఁ బడినఁ
గాంచి బృందారకాఖ్యతోఁ యిచ్చి గ్రాలు దంతి
నక్కి ప్రాసంబుఁ జేబట్టి యిచ్చి రక్తిసులనుఁ
గూడి వెడలెనుఁ శుంభుండు యిచ్చి కోప మొప్పు 106

ఉ వారణయుక్తుడై వెడలి యిచ్చి శుంభునిఁ జూచి జేవి సొం
పారెడి సత్పురప్రవరభాణచతుష్కముఁ బూని రెంట నా
వారణపాదయుగ్మమును యిచ్చి ముచ్చేసి తేదీయకుంభముఁ
ఘోరశరద్యయంబుననె యిచ్చి కొట్టెను నవ్వుచు లీల నంతటఁ 107

— శుంభుఁ డవనిఁ జ్రక్షుట. —

చ శరహతమైనదై గజము యిచ్చి సులమందునఁ గూల్చి నిర్జరే
శ్వరఁల చూర్ణితంబు నగుశైలచుహశిఖరంబు చాక్కునఁ
సారిపిని దంతినుండి యిచ్చి శుంభునికుండలమండితోరుధి
కరశరముఁ హరించె వడిఁ యిచ్చి గొళికి శస్త్రముతోడ నాయుడఁ 108

ఆ భిన్నమస్తకమున యిచ్చి వెలసినవాఁడు నై
వాఁడు నీలైఁ గ్రంచరవర్ణతంబు

మహిషయుక్త మగుచు 1 మహిః గుమారునిచేత

భస్మమయినమాడ్కిఁ 1 బరమమాని!

109

చ. దురమునఁ బండిచే నధికిదుష్టులు శుంభ నిశుంభదైత్యు లీ

కరణిని నై న్యయుక్తులయి 1 కాశ్యపి గౌల సురేశుఁ డాడియై

పరఁగెడు స్వాదేవతలు 1 భక్తిని వింధ్యవగంబుఁ జేరి యీ

శ్వరిని నులించి రామెడను 1 బాగుగ వేదహిణోక్తులగా దమన్.

110

—|| దేవతలు కాశిని బాగదట ||—

చ హరిహరరాజ్యదాయనివి 1 యై దిలిజేశులదర్పభంగముగా

బారి, బారి, జేసి క్రిష్ణమనఃపూజములగా సమయించి సంతతా

మరచయకార్యకర్తవయి 1 మానుగ శక్తసుపూజితాంఘ్రి నై

పరఁగెడి నీకు వందనము 1 భక్తి నొనర్తుము కావు మీశ్వరి!

111

క. హరిహరభాస్కరనుతనై, కరమస్తాదశవిశాలంగిరములతోడగా

నిరతము వెలుగుచు నుండిన, నరసింహ యొనర్తు మిపుడునలిపముదముమల

సీ వరశిఖగమనపు 1 వరదపు మాలావికటపు సుకేశివి గాఢభీతి

గణనాశనివి దివ్యశిఖగపరిగమనపు యోగసంసిద్ధపు 1 యోగినివియుఁ

జర్మముండపు మఱి 1 శమగమనపు మహాధూర్వహగాత్రపు 1 తుష్టికరపు

సంతలైందివి లసచ్చారుపక్తపు వజ్రసహితపు దుర్దర్శశార్దూభరపు

తే నై ప్రకాశించు నీచరణాబ్జములకు

వినయమున మ్రొక్కి సద్భక్తి 1 వెలసి గంధ

పుష్పములచేతఁ బూజించుఁ 1 బుణ్యమగులు

శుభము నొందుడు రెచ్చుడు 1 ఓడియెందు.

113

దండకము శ్రీమన్మహాదేవవృత్తద్దసంచారిణి, ఘోరశూలాత్తపాణి, సదాభక్త
కమాభిసంహారిణి, దివ్యనాగాయణి, చక్రసంఘారిణి, దేవసంస్తూయవాణి, వృదానీ,
మహాబ్రాహ్మణి, నారసింహీ, లుదైవ్యవీ, సత్యవిశ్వేశ్వరి, చారువింధ్యాద్రిసంచా
సిని, నీపు వజ్రంబు జేబట్టి నాగధ్వజం బొప్పి బైతామహాదివ్యహంసంబుపై
నెక్కిబృందారకారాలిబృందంబుల సర్వసర్వసహభాగమందు నెవ్వర గూల్చు
చుగ గ్రన్ననగా శక్తిని బూని బల్లారవక్త్రంబునగా మూడునేత్రంబుల న్నించి
పాలిగ గరాలించి సింహంబుపైఁ జేరి భూతాఘముగ గూడి దుర్బుధుల చండ
ముండాభ్యుదైత్యేంద్రుల శుంభునిగ రక్తబీజా నిశుంభాసురుగ దబ్బల
శ్రేణినిగ బంపి గంధర్వనాగాదిబర్హిర్బ్రహ్మణానేకమానీంద్రసంస్తూయచారిత్రనై
వాసిఁ గన్నట్టి యోయంబ! యీలోకజాలంబు నిర్మించి పాలించి నాశంబుఁ
గావించి త్రైగుణ్యరూపాత్తనై వెల్లుచున్నావు యుష్మత్ప్రభావం బచింత్యం

జంబప్రఖండంబు నై యుండ వర్జింప మా కెట్లుసాధ్యంబునా సత్కృపాదృష్టితో
మమ్ముఁ బొలింపు సర్వేశ్వరి! దివ్యకేవీ! నమస్తే నమస్తే నమః 114

ఆ. ఇట్లు వినుత యగుచుఁ 1 బృథుతోషమున దేవి, సర్వదేవసిద్ధిసంఘములను
గాంచి నవ్వి పలికెఁ 1 గడఁగి యోసురలార! భవదనుగ్రహంబువలన నిపుడు

క దురమున కనుజాల నెల్లనుఁ, బరిమార్చితి నేను మీరు 1 భాషించిన నీ
వరనులిఁ గీర్తించెడి స, త్పురుషులు దుష్ప్రవృత్తునాశమునుఁ గాంతు రిలన్.

ఉ. కోరినకోర్కె నిచ్చెనుఁ 1 గూరిమితోడను బల్కుండన్న నా
ధీరులు పల్కి రోజననిదివ్యవరంబు నొసంగు బుద్ధి చె
న్నారిననితైత్తి ద్విజసురరాధిపధేనుహిత్యా మై మహా
వీరుల నన్యరాక్షసుల 1 వెండి రణంబునఁ గూల్చుమా యనన్ 117

క. ఆనలోపమరూపంబునఁ, దనరా రెడిచండి విబుధసేతల్లజాలను వే
డ్కనుఁ గాంచి వేల్పులారా! వినుఁ డని చెప్పంగఁ దొడఁగెవిమలగుణాధ్యా!

వ త్రిశకులార! మరల నే నందునిసుందరమందిరమందు యశోదాసుందరికి యోగ
మాయనై జనించి మహాసురు లగులవణాదిరాక్షసుల దంతప్రహరణాదులఁ
బోకార్చెద, పదంపడి పురందరునిసద్దమున దేవ్యంశమువలన మారి నై పొడమి
శాకసంకరములతో నేడులెఱంగుల నమరుల భరించెద, వెండి ఋషిపాలనము
కొఱకును దైత్యమూరణంబుకొఱకును వింశ్యశైలమందుఁ బుట్టి దుర్వృత్తి
నేపారున క్తంచరులఁ బరిమార్చి విజయ మొందెద, క్రష్ణన నరుణాక్షుఁ డను
మహాదైత్యుఁడు సంభవించి లోకంబులఁ గాఢించుతేజీ నమరహిణ్యామై మహా
హలిరూపంబున నుద్భవించి యావీరాసురుని సమయించి స్వర్గపురిఁ జెరెద, అని
యిట్లాడి వరద యగుకాళికి దేవతావర్యులకుఁ బ్రమాణ మొనర్చి భూతవిఠ
తుల విడనాడి యత్యాదినిర్బరులు వెంటనంటిరా ఎంటి కరిగె నసి మఱి యి
ట్లనియె. 119

తే. కాళిజయక్షుతోడను 1 గ్రారి పావ, నంబు నైనట్టి యీపురాణము సమస్త
మనుజులకు నెల్ల నిత్యము 1 మంగళంబు, నగుచు భాసిల్లు మానికులభిషోమ!

క. కర మిది దనుజవివాశన, కరమని భగవానుఁ డనియొగరుణామలితోఁ
బరింప నిద్ది మోక్షా, కరమై పెంపొందుచుండుఁ 1 గాశక్తియందున్ 121

చ. అన విని బ్రహ్మసూనుఁడు ప్రయత్నముతో ననె నోమునీశ్వరా!
ఘనమహిషాన్వితంబు నగుక్రాంచము స్కందునిచేత నెట్లు నా
శనమొనరింపఁగాఁబడెనా 1 సత్కృప దానిని విస్తరించి నా
కును దగఁజెచ్చ మన్న విని 1 కూర్చి నతం డని సంతులంబునన్. 122

— జహరస్వామి చక్కనము. —

- నీ. తాపనేశ్వర! పురాతనమైనదియుఁ బుణ్యఘనకీర్తివృద్ధులఁ గ్రాలునట్టి
కార్తికేయునిదైన నీ కథఁ బఠ్మదను విను భవనిస్తుతంబునై నీ పరఁగి యెట్టి
వీర్యంబు మున్నగివీరిహాతునిచేతఁ బీతమయ్యెనో యెట్టివీర్యమునను
బహుభారయుక్తుడై నీ పాపకుఁ డంతట నమరులసన్నిధి నీ కృతు మంక
- ఆ. వీర్యుఁ డగుచుఁ బోయి నీ విబుధాభిలనుఁగొడి
బ్రహ్మలోకమునకు నీ బహుళ చేగ
ముననుఁబోయి మార్గమున నున్న కుటిలాఖ్య
నదినిఁ గాంచి పలికె నీ నవ్యభిలె. 123
- క ఓకుటిల శంఖనిర్గత మై కడుదుర్భరము నగుచు నీ నలరెడిదగు నీ
భీకరవీర్యము కార్పెగ, బ్రాకట మగుచున్నవిష్టంబుల నెల్లన్ 124
- ఆ అందువలన దీని నీ నభిలషింపుము శిక్షి, నెగడునట్టి సుతుఁడు నీ నీకుఁ గల్లు
ననుచు నుత్తమంబు నీ నగుస్వమతముఁ దెల్పు, గుటిల సంతసించి నీ కూర్చి నంత
- క. పాపకుఁ గన్గొని వీర్యము, నీ వీ నా నీటవిడుపు నీ మిచ్చ డటంచుగా
రేవో బల్కిన నతఁ డా, దేవీగర్భమునఁ గ్రక్కె నీ దివ్యమునింద్రా! 125
- క. ఆవీర్యము నది కైకొని, వానిరిఁ బోషించుచుండె నీ భగవంతుండో
పాపకుఁడు కామచారియు, నై వలలుచుఁ గాంత మిగుల నీ హరువును జెందన్
- వ పంచసహస్రవర్షములదాఁక నవీర్యమునుఁ దార్చినకతంబునఁ దదస్థిమాంసరుధి
రమేదోమజ్జాశ్చక్రకోమాక్షికేశాదులు కనకమయంబు లయ్యె దాన నతఁడు
హిరణ్యవీర్యనామంబున భవప్రసిద్ధుఁడయ్యె నంత. 126
- తే ఆనఘ! కుటిలామహానది మైదువేల, హాయనము లగ్నితుల్య నీ మైకట్టివ్య
గర్భమునుఁ దార్చి బ్రహ్మనికాయ్యమునకుఁ, నరుగ నంతట నావనాజాసనుండు.
- క. గురుతరసంతాపంబునఁ, బరఁగెడి యా పెద్దనదిని నీ బరికించి తలో
దరి! నీ కీగర్భం బే, పురుషునిచే గూర్చబడెనో నీ పురుడింపు మనన్. 127
- చ. విని యది పఠ్మనో సకలవిశ్వవిధాయక! శారవవీర్యముగా
ఘను లరుకంక బావకుఁడు నీ కైకొని దానిభరింపలేక పెం
పొనరెడికేల నాకడకు నీ నుద్ధవిడిగ జనుచెంచి దేవి! శం
భుని దగుదివ్యవీర్యమునుఁ నీ బూనినపూన్ని భరింపుమా దయన్ 128
- నీ అనిచెప్పి దాని నాయందు నాతం డుంచి పోయిన పిమ్మటఁ నీ బూనినట్టి
వీర్యంబు నే నైదు వేలవత్సరములకాలంబు మోసిరిఁ నీ గాని యెట్టి
పుత్రుఁ డొక్కండైనఁ నీ బుట్టఁగన్న విరించి లేమివట్టి నుడి విని నీ దాని కనియె
భాసిని! యుదయసగర్వతమునకునుఁ జని దాడుణవిస్తారకశేసహస్ర

- ఆ. యోజనములతోడ 1 కాశిల్లు లేత్తాను, శరవణమున దీనిఁ 1 జాలభక్తి
వదలుమంత నిద్రి 1 పసివేలవన్నముల్, దాట బాలుఁ డగుచుఁ 1 దనరంగలదు
- చ. చను మని చెప్ప నాకుటిల 1 పాపసంభ్రభాషణంబుల
మన మలంకరుచుండ విని 1 మానినై యుదయాద్రి కేగి యా
మనసిజవైరివీర్యమును 1 మానగువక్త్రముతోడ నాథులం
బున విడనాడి వాగ్విని 1 పొంతకు వెగమె వచ్చి యంతటన్. 133
- తే. వారిరూపంబుతోడను 1 వజ్రలు కుటిల
మంత్రవశమున సతియయ్యె 1 మన్నభారి
వీర్యశక్తిని నచ్చొట 1 వెలయు సగ్వ
పక్షివృక్షాదులెల్లను 1 బాలి మెఱసి 134
- ః కనకమయశరవణచ్చవి, దనరెగ బదివేలయేండ్లు 1 దాటిసమయం
బున బాలభానుదీప్తి, బాసంరెడిబాలుఁ డొకడు 1 పుట్టి మునీంద్ర! 135
- చ వెలికిలపాటుతో నతఁడు 1 వెల్లుచు విస్తృతమైన తెల్లుపై
నలరుచు నాననంబునఁ గగిరాంగుళివెట్టి ఘనంబువైవః
పలుమలు నేడ్వ నియ్యెగను 1 భవ్యమనోహరకాంతంబు శ్రీతోఁ
జెలఁగెడి యాట్యుత్తిలు 1 స్త్రీతనువు బృగ వచ్చి ముచ్చటన్ 136
- వ శరవణగతుం దై ప్రలాపించుబాలుని గని కృపామత్రచిత్తంబులనత్తటి 137
- నీ. నేముందు నేముందు 1 నేమందుఁ బాలితు నడిరి యాబాలుని 1 కనుచు నిట్లు
వాదించుకొనుచుండ 1 వారిని గని యతఁ డాటమొగంబుల 1 నలరె నచ్చ
దాసర్వకృత్తిఁగలపగతభయలు నై బాలకన్నేహంబువలన స్తవ్య
మొసఁగి పోషించుచు 1 నుండఁ దత్పరిపాలకుండు నై యాడింభికుండు స్త్రీతి
- ఆ కరుండు నగుచుఁ బెరిగి 1 కార్తికేయుం డను, పేరుతోఁ జెలంగి 1 ధీమబలులు
నైనవీరులందు 1 సధికుడై విష్ణుప, శ్రయమునందు వెలసె 1 దానంద్ర! 138
- ః వనజజాఁ డంతటఁ బావకుఁ గని నీసుకుఁ జెంత పెరిగి 1 ఘనమగుదీప్తి
దనరానుకొ కనుగొని ర, మృత నాతం డట్టిమాట 1 నాలించి తమిన్. 139
- క తనయునికథఁ దాఁ జెలిసియు, వనజాసచుతోడఁ బల్కె 1 వాణీశగుహం
డనుపుత్రుఁ డెవఁడో తెలియదు, ఘనదయభాషింపుమనుచుఁగడుభక్తిమెయిన్.
- క. అని విని భగవంతుం డౌ, వనజజాఁ డనె నతనితోడఁ 1 బావః! గౌరీ
తుని దగుళుక్రము నీచే, తను బీఠం బగుచు మున్నుఁ 1 దవ్కొల్తెఁ దగన్.
- క. శరవణమున నది లోకే, స్వేరుఁడౌ బాలుండు నగుచు 1 భాసిలె నన నా
పరమేష్ఠివాక్యమును విని, పరువడి మేమంబు నెక్కి 1 పావకుఁ డంతన్. 142
- క చనఁ గుటిల చూచి యనె నీ, వనఘో యుచ్చొటి కిప్పు 1 పరిగెద వన నా
వనితకన్ నన్నిశరవణ, మున నుండెడిపుత్రుఁ డాడఁ 1 బోయెద ననుచుగా. 143

కి అన విని యది నారెనయుం, డినె; దహనుడు నాకుమారు: 1 దాననె; నీరి
 తిని వారు తర్కవాదం, బును: జేయుచు నున్న కాలమున మానీంద్రా! 144

సీ చక్ర తిరుంటెట: 1 జనుచెంచి వారిని: గిని యిట మీ రేమి కారణమున:
 గిలహించుచున్నార 1 కలతెట: గెటె.గింపు:డని నని రాకుటిలాగ్ను లభవ
 పురహరువీర్యం 1 భూతు డా బాలునికొకకు నై మే మిట:గూడి యిట్లు
 వాద మాడెన మన్న 1 వైకుంఠ: డగుహరిచి తింబులో: గాంత:సేపు చింత
 ల చేసి యప్పు డనియొకపునిన్నిధి: జేరి, కార్యసరణ:జెప్పి 1 గరళగళండు
 చెప్పినట్లు మీరు 1 చేయుట సమమని, పలుక నాలకించి 1 వారు భక్తి 145

తే. ప్రమధనాథునికి డి కేగి 1 ప్రస్తుతించి
 దేవ! శిరవిణమందున: 1 విరుగుబాలు:
 దెవని తనయు:డొ తెలియదీ 1 విపు దెలుంగ:
 బలికి మాసంశయంబును: 1 బాపు మనిన 145

చ. మునికులసోమ! యావచనముగా ద్రిపురాంతకు: డాలకించి బల్
 చానరెడికొతుంబు మది: 1 బొంపిరి వోవుచు నుండవెండుక
 ల్లనువున నిక్కి వర్ధిల ము:డంబు ముదం బని భార్యనోడ: జె
 ప్పిన: గుధరేళువు 1 డు:ప్రీతి జనించుచునుండ నాయుడగా. 147

చ. సుర:పతి యైనశంకరుని: 1 జూచి తదర్థకు: గొర్చి పూనితో
 నరిగెన మాత:దేవునిని 1 యంపము నెక్కునా వానిసూను:డై
 పర:గి యశోరమ్ గనెదీ:వా: డగునన్నవృషధ్వజండు భా
 సురకుటిలాద్రిజల్ తుచియు: 1 జొప్పెటు:గిగా దనతోడ రా వెనగా. 148

డి భావజవైరి పాక్షిలియు: 1 భావకుడుగా గుటిలాఖ్యదేవియుగా
 భావము బుల్లసిల్ల: జని 1 ప్రాగ్గిరిసానుశిరస్థహు:పై
 వావిరి: గ్నత్తికాంకతల:వాసు:డు నై చిలునవ్యమోమునగా
 వావిరినున్న బాలకు న 1 వారితలేజని: గాంచి రున్నలిగా. 149

చ. మునివర! యాస్తనంధయు:డు 1 బుద్ధిని వారిమనోగతంబు నం
 తను గని నాల్గుమూర్తులను: 1 వార్చి శిశుత్వమునగా గుమారు:డై
 తనరి హరుగా ద్విశాఖు:డయి 1 తద్దయు: గౌరిని నైగమేయు: డై
 యనలు: 1 ద్విశాఖు డై కుటిలిసం దెనుయోగముతోడ నత్తలిగా. 150

తే అంత వారంద జతులిత 1 వైవశ్వుద్ధి
 నలర చట్టల్లికిలుచూచి 1 హరునిపుగ్న:
 జేమొ చ్చూపు: డని పల్క 1 నీశ్వరుండు
 హస్తమున: బల్కె సవిశేష 1 మైసభజితి. 151

ఓ. పావకసతులార! శివదాతృజాండు నాఁ య గార్తికీమూఖ్యతోఁ య గ్రాలి వీఁడు
సారస్వతావ్యాయోపహీతుఁడై శరవణమునకుఁ బుత్రుండు నై యొనయుఁగుటిల
కునుఁగుమారుం డనుకొనుదుఁడై రాజిల్లు స్కంధాభిభానుఁడై య సరవఁ గరిజ
కును సుతుఁడగును నామకును గుహు డనువేర వెలసెప్పిపుత్రుఁడై యెల్లు జ్వలచు

తే నకు మహాసేనుఁ డనునట్టి నామమునను
నలరు లేనయుండు నగును మఁడంశకలతుఁ
డగుటచేతను మద్భుఖుఁ య డగును సత్య
మిట్టు లీతఁడు ప్రఖ్యాతి య నెఁగు థాతి

152

క. అని గంగాధరుఁ డీవిధ, మునఁ బల్కిసమస్తదేవముఖ్యులవిధి నా
త్తును సంస్తరింఁ జెచ్చెఱు, జని వా రపు డధికభక్తిపహీతులు నగుచుఁ గ

నీ. శైలనందిని యగుశర్వాణికిని మారఁగపంధి యైవట్టిభద్రునకునుఁ
బ్రణమిల్లి పావకఁడత్తులొ మట్కుత్తికలను హుతాశను య గాంచి పిదప
నత్యుగ్రవీర్యుఁడ య హర్షితకుల్యుఁడౌ పాఁనిఁ గనితీక్షణిభానుఁ గాంచు
కనులచందంబునఁ య గ్రాలి త లేజంబువలన మోహితులునై య వలలి సంత

ఆ. సమున విజ్ఞవీఁగి య స్యాదేవోత్తము, లట్టులఁగి రోషుపహేళ! దేవ
కార్యమెల్ల నిపుడు య కవిచేత నీచేత, జేయఁబడెను దానఁ య జెలువ మొప్పు

క. మనమందఱ మిత్తటి నా, శనరహితం బయిన కావ్య య సత్తీర్థముఁగా
ననుఁబోయి కురుక్షేత్రం, బునఁ బుణ్యయు నగుచు మిగులఁ య బూజ్యతమంబై.

— జేవాదులు కడుదనక నేనాధిపత్య మొనఁగట ల —

వ మునిజనస్తుత్యం బైనసరస్వతీనదియందుఁ గిన్నరసిద్ధపాద్యమునింపురుషాది
దేవతలకెల్ల నేనానాథునిఁగ నీకుమారు నభిషిక్తుఁడేసెకము. ఇతఁడు భయం
కరులగుతారకమహిషాసురుల దారుణరణమునఁ బరిమార్చఁగలఁడు నిజమనిన
విని భయఁడు వల్లె యని పలికె, అంత దేవతలు కుమారసహితులై మహాఫల
దాయకం బగుకురుక్షేత్రమునకఁ జని యట బ్రహ్మాంధ్రాచ్యుతయుతులై
మద్భుఖాభిషేకంబుజేయ సమకట్టి మునిగణంబులఁగొడి పుణ్యదంబు లగుసప్త
సముద్రవాహినీనదీజలంబులనెల్లఁ దెచ్చి నానాపక్షిసహస్రమూర్తులతో నతని
నభిషిక్తుఁడేసిరి దివ్యరూపశాలి యగుస్కండుఁ డట్లు దేవసేనాఁల యై
భాసిల్లుతటి.

155

క. వీడిరి భయమును నిర్జరు, లాడిరి రంభాదికాంత య లానందమునగా
బాడిరి మునిగంధర్వులు, పోడిమిఁ దల్కింతుచుండఁ య బుణ్యమునీశా ! 157

తే. ఆత్రిసుత యప్పు య డభిషిక్తుఁడైనస్కండుఁ
గాంచి తోడమూఁకఁ గ్రాలెడి య కార్తికీయు

- శీర్షమును సారెసారెకుఁ ॥ నేహ మొప్ప
మూర్ఖునెను మోడ మాత్మలో ॥ బొంగుచుండ 158
- క మునివర! యభిషేకార్చితఁ, బొసరారెడికార్తికేయుఁ మూర్ఖుంబును మూ
ర్ఖునుదేని శక్రమూర్ధం, బును నాఘాణించు ననితి ॥ పౌలిక వెలిగెగ. 159
- క పుష్పాదుఁ దిగిపిక్తుండై, కరగెడిసుతుఁ జూచి మోడభరితుం డయ్యెగ
వకకుటిలాస్పత్రిఁబును, గరువలి చెలికాఁడు ప్రీతిఁ ॥ గని రాలొసగ. 160
- వ అంత నుమాకాంతుఁ డానందకంఠితహృదయారవిందుడై సర్వసుపర్వసేనాధి
పత్యమం దిగిపిక్తుం కగుకార్తికేయువకు ఘంటాకర్ణలోహితాక్ష, నందివేషణ,
కుముదమాలి, సమాఖ్యల నొప్పువారును, జ్వలనార్కసన్నిభ లగుప్రమథుల
నల్వర నొసంగె. అట్టియొక స్కందునకు హరుఁ డిచ్చినశ్రమధగణవీరుల నవ
లోకించి బ్రహ్మదిదేవత లతనికి నిజాంశ్రమథుల నిచ్చి రెట్లనిన 161
- డి సారససంపన్నం దొసగె ॥ స్థాణుగణంబును సంతసంబునగ
సారసనామఁ దైవహరి ॥ సంక్రమవిక్రమపత్మకాక్రమో
దారగణత్రయంబు నిడెఁ ॥ దామరసాపుఁ డొసంగెఁ బ్రల్లస
త్సారసముగ్ధముగ హరి యొసంగెను దండకపింజలంబులగ. 162
- తే వేలుపులబువ్వ వసుఁ డేవేరఁ బరఁగు, శివ్యరత్నంబు నిడె జ్వలజ్జహ్వవలన
నలరు వెలుఁగనువగరంబు ॥ నగ్ని దేవుఁ, డిచ్చె గుహువకు నల్లతే ॥ నెసఁగుపేర్తి
- ఆ అనుచరత్రయంబు ॥ నమలకుండముకుండ, కుసుమముల నొసంగె ॥ గూర్తి ధాత
వత్సనందినులనుఁ ॥ బరమమోడంబుతో, నిచ్చి గాశ్వినేయు ॥ లింపుమిగుల
- సీ కడఁగి చక్రానుచక్రంబులఁ దవ్వన్వయు నెటి నిచ్చె సుస్థిర ॥ నిస్థిరముల
వేధ యొసంగెనుఁ ॥ బృథుబలులై నట్టి పాణిశ్యజోతేటరభద్రకాళి
కలనుఁ బూషుండుతాఁగరమృతి నిడె సర్వమాలఘరాహ్వయోమహితు లగుచు
నలరెక్రమథుల ॥ నద్రీశ్వరుం డిచ్చె నుచ్చితవింధ్యాద్రి ॥ యొసంగెఁ గృష్ణ
- ఆ పాక్షకుని నొసంగె ॥ బహువక్త్రసుని సువ, ర్పసుని వరుణుఁ డంత ॥ సంగ్రహఖ్య
విగ్రహాఖ్య లనెడివీరుల వటి జయ, జయుల నాగరాజు ॥ సరవి నొసంగె.
- క గిరిపుత్రి, శంకుకన్దుని, వరపుష్పాదవీరవత్సలవైశ్యా
నరుఁడు ఘసాతిఘసాఖ్యలఁ, బరఁగెడి యనుచకుల నిడిరి ॥ చరమప్రీతిగ. 165
- వ సూర్యుడు కరిసు, వట, భీమ, దాహ, వికహనులను, బంచప్రమథులను,
యముఁడు ప్రమథో, చ్చాధ, కాలసేన, న హముఖ, కాలపత్ర, కాలజంఘాఖ్యల
నొప్పు పడనుచకులను, ధాత సుక్రభ, శుభకర్ణ, నందికేశ్వరులను, మిత్రుఁడు
విజవక్త్రు లగుసుప్రసే, సత్యసంధులను, యతులు శంకుపీఠా, నంత, నికుంభ,
కుముదోం, శై, కాక్ష, కునట్టి, చతు, కిరీట, కలలోదర, సూచీవక్త్ర, కోకనడ,
ప్రాహస, ప్రయతో, చ్యుతాఖ్యల నొప్పు పంచదశగణనాథుల గుహున కిడిరి

- సీ. కాలిండికలకందుఁ 1 గడిమి నర్పదరణోత్కటుని గోదావరి 1 కడఁగి సిద్ధ
యాత్తునిఁ దమసామగ్రహానది సాద్రికంబనుని శీతసహస్రబాహు నొకనిఁ
దమిని వంజాల స్థితోదరుని మందాకిని పరమసుగంధునిఁ 1 బాశప్రీతి
నిచ్చె బ్రయంకరు 1 నేరావలీనది పారిఁ జతుర్దంష్ట్రునిఁ బుణ్య యగువి
- ఆ తస్య పోడకాఖ్యుఁ 1 దగ బాహుదానది, శాతశీర్షవాహాసారనంది
కులను బలుఁడు నైనఁగోనందు నిజ మహా, నేనునకును వేడ్క 1 చెలఁగుచుండ
- క గౌతమి క్రోధక్రంచులఁ, జేతోమోదమున నిచ్చె 1 శిప్రానదివి
ఖ్యాతుఁ డగుచిత్రరథుసం, జాలోత్కర్షమున నొసఁగె 1 సంయుమివర్యా ! 169
- తే భీమరథి భీము నిచ్చెనుఁ 1 బ్రీతి మిగుల
నిచ్చెఁ గౌళికి మాదిరి 1 నెలమిఁగారి
యష్టబాహునిగండకి 1 హర్ష మొదవఁ
గా నొసంగె సుబాహునిఁ 1 గాంక్షతోడ
- వ సరయానది వేగారిని, మహానది చిత్రదేవుని, గుహానది కువలయుని, మధూక
మధుచర్ణుని, ధూతపాప జంబూకుని, వేత్ర శ్వేతాననుని, మహర్ణవయగు రేవా
నది సింధువేగుఁడును, సన్నుతుఁ డగుప్రమథుని, గాంచన ప్రభావార్థసమర్థుం
డగుకనకేక్షుని, షణ్మహార చారుపత్నుని, ధూతపాప మహారావునిఁ, గర్జ
విశ్రమసన్నిభుని, విష్ణుమోఘవతి సుప్రసాదసుషర్ణులను, విశాల యజ్ఞవాహుని,
సరస్వతులు గణాధ్యక్షులను, గుటిల త్రింశచ్ఛక్రబలపుత్రగణంబులను, గృష్ణ
కరాళ సితకేళులను, జటాధర మేఘనాథ చతుర్దంష్ట్ర విద్యుజ్జిహ్వా దళా
నులను, సోమ సదాయశో గ్ర దేవయోధినులను, చట్రుత్తికలు హంసా
ఖ్యకుంత జరర ముద్దగ్రీవ హయానన కూర్మగ్రీవనాములగుపంచవీరులను,
సక్షర్ణులు స్థాణుజంఘ లోహజంఘ కంభవక్త్ర మహానన పిండకారులనుఁ,
బృహదకలీర్థము నాగజిహ్వా చంద్రభాస పాణికూర్మ శిక్షకచాపవక్త్ర
జంబూకులను, జక్రలీర్థము సుచక్రాఖ్య మకరాఖ్య గయాశీర్ష గణప శివ
కనఖల స్వకులను, నశితర బంధుదత్త బాహుశాల పుష్కర సర్వాజ్ఞో
మహామహిష మానస పింగళులను జౌళనసుడు రుద్రుని, మిగిలినమార్త్యగ
ణంబులు వజ్రికొండలను, సోమలీర్థము వసుదామునిఁ, బ్రభాసలీర్థము నందిని,
నింద్రలీర్థము విశోకిను, నుదపాసలీర్థము ఘనస్వరను, సక్షసారస్వతలీర్థము
చతురాద్యుతమాలలను, నాగలీర్థము గీతప్రియా మాఘవతి లీర్థనేమి స్థితాన
నులను, విశేషపుణ్యప్రదంబగుకురుక్షేత్ర మేకిమాడను, భద్రయోని చండ
శీతను, భద్రకారి త్రివిష్టపుని, ద్విరదపాపనుఁడు రోండి నేండి పోషభండినులను,
భూదేవి మోచలీయను, మానసహ్రదము ఛాలికను, శతానంద శతఘంటకు
లను, ఉలూఖల మేఖరాచేవిని, బదరికాశ్రమము పద్మావతీమాధవినులను,

170

సుధు మైకచూడను, దేవి ధమధమను, మత్కాధని వేకపంత్రను, కేదారా
మము మాతృభూతంబులను, రాద్రమహాలయము సునత్ర కలూలా, సుత్ర
భార సుచంగళ దేవమిత్రా, చిత్రసేనలను, బ్రయాగ కోటలో ధ్వవేణీ శ్రీమతీ
బాహుపుత్రికా పతితా కమలాక్షినివాప్యనలరు దేవకాంగనలను, సర్వపాప
మోచతీర్థము సుచయూ మధుపింగళా తొంటి దహదహ చరా కోటికలను,
శ్వేతతీర్థము సంతానికా విమలా క్రముకాంబరవాసినీ జలేశ్వరీ కరుణితలా
సుదామా లోమమేఖలా వపుష్పత్యుష్పకాక్షి కోకనామా మహాసనీ రాద్రా
కరుణితకౌతుకాంగలాభిఖ్యల చోహృవారిసంగిరి 171

సీ అనఘ! మహాశుద్ధి యలరు నాద్యుం డట్టి గణమాతృభూతాళిఁ గాంచినంత
సించి పుష్కరాదు నై యెలఁగి మహాజన్మ సై నమయూరుని ననుఁడు డగుచుఁ
దామ్రచూడాభ్యుదయ! దనకపుష్కరిని నిచ్చె బావకుఁ డిచ్చెను న భద్రశక్తి
దనుజ కిగురుఁ డిచ్చె నంపింబు నొక్కటిఁ గుఱిలానుచుదేవి కుండి నిడెను
ఆ మాధవుండు చూలఁమారారి తమిఁ బా, కయునువానవుండు కంఠహార
సత్తమంబు నిడిరి సంతోషభరితాంత, రంగు లగుచు మరల న రమ్యవతుల

తే అవును సేనాధిపత్యవం న దాగువలంకు
వారునిచే దగ నభిషిక్తుఁ న డగుచు శక్తి
హస్తుఁడై మాతృగణముల నలరి నెమిలి
నెక్కి కడలెను రజమాడ్కి న ద్దచరిత

173

క స్కందుండు సేనాధిపత్యము, నం దమరగగాభిషిక్తుఁ డై శంభుశతా
నందగిరిబాగ్నికుటిలా, వడిత చట్టై త్తిలనుఁ న బ్రణమిల్లి యనెన్

174

చ భగవతి యైకపార్వతికి న భక్తిని మ్రొక్కెద మానులార! మీ
కొగిని నమస్కరింతు భవదుజ్వలభూరికృపారసంబుతో
నగణితవీర్యుడౌ పహిషు న సత్యధికాహితుఁ డై వకారకుఁ
జగములు మెచ్చ నే నిపుడు న చంగల్గ భృంశవీర్యసంకర.

175

క వేలుపులారా! కడు పసి, బాలుడ నా కేమిలెలియు న భావించుటకై
చాల దయ నాజ్ఞ నిడుఁడి, కాలంబునఁ బద్మయోనిఁ న గలిసి ముదముచగ

చ. కరమమునీంద్ర! స్కందుఁ డిటుఁగల్గిన నత్తటి సర్వనిర్జరే
శక్రులు లేదాననంబుఁ గని న సంతసమొందుచు వీరభీతులై
పరఁగిరి స్నేహభావమున న భర్తకు లేచి ప్రజేకుసవ్యమా
కరమునుఁ బూనివచ్చె దమిక్రాలఁ గుమారుని చెంత కామిడగ

177

సీ. నగజ యంతట స్కందుఁడను ననె రిపుహనుఁకపు నై నపుత్రరా! రా! జగత్త
యంబులోఁ బూజ్యంబు నై నశ్రీహరిపదముల కతిభక్తితో న మ్రొక్కుమన్న

నాల్గొండు నగి పల్కె ॥ నంబ విష్ణుం దెవ్వఁ దెవని కాదరమున ॥ నెనుగి మద్ది
ధప్రజాతతులచే ॥ దగ నీప్రణామంబు చేయనానో వానిఁ ॥ జెప్పు మనఁగ
నంబికి యాతని ॥ కని వెండి నీ వపు ॥ దొనరించుపనికి ॥ నానమజవారుడు

అ నాయుఁ డగు నటంచు ॥ సరసిజాసనుడనె

సత్యముగను నీడు ॥ జనకుఁ డైన

వారుడు నన్నుఁజూచి ॥ హాకిడు కా రెవ్వ

రనుచు నుడిచె నన్న ॥ నాల్గొండు

178

చ కిరములు మోడ్చి శౌరికిని ॥ గాఢపుభక్తి చెలంగ మ్రొక్కి సు

స్థిరమతి లేచి నిట్ట సురసేవినికేశవ! నాకు నానతి

బారి నిడు మంచు వేడఁగనుఁ ॥ సూర్యభావ్యుడు నైనమాచ నో

వారుఁ డవు దామూరుఁ గని ॥ హస్త మొనర్చుచు నుండ నాయుడఁ.

179

క సంతతశుభసృజిని ధగ, వంతుం డగుచక్రి చేసి ॥ భవసుతునకుఁ దా

నంతట నానతి నిడె బ, ల్పంతస మలం దుచుండ ॥ సంయమివర్యా!

180

చ అనుటయు నారకుం డనె వ ॥ హేమనిరాజ! సుందర్ల కేతుఁడై

తనరెడు నట్టిమాధవుడు ॥ తద్దయు స్వస్థ్యయనంబు బార్యతీ

తనయున కెట్లానర్చె మును ॥ దారఁదెత్తుని దుంతరక్కసుఁ

దునుచును బంపెనో చెప్పుచు ॥ తోషముతో నన నాల్గొండు

181

ఉ నాదుఁ జూచి పల్కె మునినాయక! కానదానవేళుఁగ

ఘోరరణోర్విభాగమునఁ ॥ సూర్యుఁ గుమారుజయంబుతోస మై

శౌరి వచించినట్టి దగుస్వస్థ్యయంబుచు నీవు భక్తిపెం

పారఁగ నాలకింపు వని ॥ యాడఁ దొలంగె నతండు ప్రేమతోఁ.

182

— పారి స్కందునకు స్వర్గయన మొనంగుట. —

క శరజన్త! రజోగుణుడై, పరఁగెడుదుగినుండు నీకుఁ ॥ బరమశుభంబుఁ

గర మిచ్చుఁ జక్రచిహ్నాతఁకుఁ డగువారి నీ తొసంగుఁ ॥ గళ్యాణంబుఁ.

183

క. గోరాజకేతనుండును, గౌరీయుతుఁ డైనవారుడు ॥ ఘనభద్రంబుఁ

గురిమి నిడు నీకొఱకుఁ గు, మారా! నావకుఁ దొసంగుఁచుహితశుభంబుఁ.

క. వారిదశ్వచంద్రకుజబుధ, గురుభార్గవశేనులు నీకు ॥ గురుకుశలంబుఁ

బరువడి నిత్తురు నిత్యము, కరుణాసాగరులు నగుచు ॥ గాఢాదరణఁ.

185

లే క్రతువసిష్ఠులు పులహండు ॥ గగనసంఘ

లైనసప్తర్షు లెరియు ॥ ననఘులైన

భృగుపులస్త్యదురీచులు ॥ మృగకళంక

సంభవు లొసంగుదురు నీకుఁ ॥ చాల శుభము.

185

౧. అశ్వినేయులు మధురగన్నులు సాధ్యులు ద్వాదశరూద్రులు | భవులు యక్ష
గంధర్వవసువులు | గరుడేశ్వరవిశాచతల విశ్వేశ్వరేంద్రముఖును
నాగనదీసుచక్రవర్తి కాసారపుణ్యజలాశయభూరిసార
భూతగణములు | ముఖ్యగణేశ్వరచయచతుష్టదబహుచరణజంతు

తే. చక్రము ద్విపాదములు | సారె శుభము
నిచ్చి ప్రోచునుఁ బ్రాశ్నిత | నెలమి వత్తి
దక్షిణమునుఁ గాలుండు | ధనదుఁ డున్న
రాశఁ బ్రాచేతసుండు : 187 నేలు

157

౨. జ్వలించుడు దక్షిణాపూర్వం, బుల దక్షిణవరుణాశలఁ | బురహరసఖుండు
జ్వలించునుఁ డక్షిణోత్తరములఁ బూర్వాగ్రతరములందుఁ | బ్రోచు శివుఁ డొగ్గి

తే. అద్రు లెల్ల ననోభాగిండు నేలు
నూర్ధ్వమునుఁ బ్రోచు ధ్రువుండు మహోత్సవమున
ముసలలాంగలభిదురకాగ్రదుకులు మేటి
కరుణాదనుఁ బాల్గొను | గణ్యచరిత!

189

౩. నరహరికిరీడుగ్లలు శ్రీ, కరసామశ్రుతిరవంబు | కమలేక్షణుఁ డై
పరఁగెడిమాధవుఁ డోముత, పరమదయాయుత్తచిత్తభరితులు నగుచున్. 190

౪. పురవారసుతుఁ డగుగుహుఁ డీ, కరణిని స్వస్థయనుఁ డగుచుఁ ఘనమగుశక్తి
గరమునుఁ గైకొని నిర్జర, వరులకుఁ బ్రణమిల్లి వ్యోమవిపదమున కెగనెన్ 191

— పృథ్విండుడు తారకాక్షముల జంప నడుగుట. —

౫. అత్తటి నన్యగణామర, సత్తము లాగుహునిచెంట | సంయమియుతు లై
చిత్తములు పొంగ నెగసిరి, మొత్తముగను గామరూపముల ఖగములు నై

అ. సకలమాతృభూతసంఘమ్ము లంతట

దానవులనుఁ జంపఁ | దలచి భూరి

బలుండు నై చెలంగు | ప్సారలీసుతుఁ గూడి

నింగి కెగసి రపుడు | నెనుగుశక్తి

193

ఆ. అంతః గార్తీయుఁ | డతెదీర్ఘమా పథ

మునకు శీఘ్రగతిని | బోయి భూత

తతులఁ జూచి యపుడు | తలపీడ్చులార ! మీ

రవని కేగుఁ డనుచు | ననగ నంత.

194

౬. మునివర ! యాతనిపలుకులు, విని గణములు భూమిఁ జేరి | వేగమెత్తలం
బున కేగి పరిసరంబున, ఘనదారుణ మైనరవముఁ | గావించి రొగ్గి 195

౭. ఆరావ మఖిలభూమి న, వారిగ వ్యాపించి కంధిపటరంధ్రముతో

జేరెను దైత్యాలయమా, దారుణపాతాళమునకు 1 దర్పించి వడిగ 195

ఆ వజ్రతుల్య మగుచు 1 భాసిల్లు నానినా, దము నికుంభకుంభ 1 తారకులు మహాసురేశ్వరుండు 1 నగుచోచను చాల, కించి ధీతిమతులః 1 గెరలుచుం.

క. ఇది యిట్టి రావమో యని, పదమచు మోడించి వారు 1 బలశాలియు నై పొడలెడి యంధః దైత్యుని, సదవమునకు వేగ నేగి 1 సంయమించుద్రా! 196

క. దనుజాధీశ్వరు లంధక, దనుజనితోఁ గలిసి మెలసి 1 తపాలపాపడి యాధ్వనిఁ గూర్చి మానసంబుల, ఘనముగ దర్పించుచున్న 1 కాలమునండుగ.

— పాతాళకేతుం దంధకు జేరి త్రుస్థినిఁ దెచ్చుట. —

సీ వారాహవత్తుండు 1 పాతాళకేతుండగ దానవవతి బలిఁ దైత్యవిభుని విష్టపంబుననుండి 1 విశిఖవిధాంగుండై పలుచురు ధీలిచే 1 బరరి పదరి గడగడ వడఁకుచుఁ 1 గదలి రపాలలన్నుఁ జేరియంధకుఁ 1 బొంది మ్రొక్కి దీవవాక్యముఁ బల్కి 1 దిలిజేశ! గాలవాశ్రమ పూమికిని నేను 1 సరవినొక్క

ఆ మాసమునకుఁ గడఁక 1 మహితోద్ధతినిఁ బోయి బలముతోడ దాని 1 బాడునేయఁ

దలచి కోలరూపధరుండ నై పారిఁ దదా శ్రమమునకును చేగ 1 చనితి నంత

200

క గురుభయకర మగుశాణము, సారిదిని నామేనియంకుఁ 1 జొచ్చెగ దానిగ బరఁగించి వెలుఁగుచుండిన, పురుషునిఁ గనఁ జాల నైతి 1 భూరిబలాధ్య! 1

క. శరభిన్నజత్రువుండ నై, పరిపరివిధములను ధీలివలలుచు నుండగ గురువేగంబున నాముని, వరుని నివాసంబు వదలి 1 పాటి చనంగగ. 202

తే. ఆలెడు ననుఁ గూర్చి వెనువెంట 1 నంటివచ్చి నిలునిలు మటంచు భావించె 1 నెలఁ దదీయ

వాణిఖురనాదమును విని 1 భయమువలనఁ దడిగాల్చినిఁ జొచ్చితి 1 దైత్యనాథ!

203

క. నానావేషాకృతులగ, నానారీతులనుఁ జెలఁగు 1 నానాజనుల న్నే నటఁ గనుఁగొను నంతట, మానుగ వారాడినట్టి 1 మాటల వినుమా! 204

ఆ. కడిమిఁ గొండ అభ్ర 1 గలిసి గర్జించిరి మఱియు మఱియు నల్ల 1 మలయు వేడ్క కడలు కొనఁగ నొరులు 1 గర్జించి రావేళఁ గొండ అపుడు మిగులఁ 1 గోప మొప్పు

205

క త్వరితముగ మహిష దురమునఁ, బరిమార్చుం గల మటంచుఁ 1 బర్కిరి మఱి యత్తరుణమునఁ గొండ తొడిరి, ధరఁ దారకుఁ గూల్తు మనుచుఁ దైర్యస్ఫూర్తిగ.

మ దనుబాధీశ్వర ! దానిని న్విని మహాత్మ్యసుండ నై సాగిం
 బుల నేనుండిఁ పాటి ఘోరిచ్చలెమై పొల్పారుచున్నట్టి దో
 ఘనసంధ్రంబుల వ్రాల నాబలుడు నా గాత్రంబుగా వెంట ర
 గని చింతాకులమూసుండి నగుచు గింపించి వేగింబునా 207

ఆ అపకీయ మగుచు నెలన హింశాభ్యుత్థింపించి విడిచి భయముతో భ
 వాంతికిముండు పుట్టి నరుడెంచితిని ననుగ్రహించు నేలు కిర్మరేశ ! 208

అ అనిన వానినూట నెలలించి యుండును, పుట్టిగల్గిరాభి మైనినుడిని
 బలికై దైత్య ! నిన్ను నెలలించు నిజముగ, వానినెలన భయమువల కటంచు
 నీ మానీశ ! యంతట నమహిషాసులుచు లలింపవలయునై న వలది నీ

కిరు పగుబాటుండు నెలలించుండు జీరి నెటి న్విదగ్రహాన్వితులుగుచు
 గదలి కాశ్యపియందు నెలలించు గావించి దిలపాసి నరువడిదాకుకాపు
 టుల నొప్పగణములు నెలలించు మొప్పార గ సారికి శబ్దించెడినోటి కిపుడు

లే సబలులును సాయుధులును నై నెలలదైత్య

వద్యురేలేంచి రాముడు నవచ్చునట్టి

కిర్మరేశులఁ గనుగొని కార్తికేయు

గణములెల్లను జనుడెంచె నెదనమునకు 210

— స్కందసేనాధిపతులు రాక్షసబలనాశంబు చేయుట —

క గణములకును నగ్రగుండై గిరిశంకు పరిఘమును మహాగ్రహ మొప్పు
 వేగమునఁ దాల్చి దానివ, పూగము నాశంబుచేసె నధూరిబలుండై 211

క. దనుజులఁ జంపెడిపురహరు, గని కలశోదకుండు కోటికెలితుం డగుచు
 ఘన మైనకురముఁ గరమునఁ బూని మహాసురేంద్రముఖులఁ గూర్చె.

ఆ సరధివాదిహస్తీ నైస్యంబు నంతయు, విస్తృతంబు నగుచు నెలయునట్టి
 వదనవండు వైచె నెలమి చ్చాలాముఖు, డని సమస్తదైత్యుల కడరి చెడల

చ. ఘనతరకోపయుక్తుడయి క్రాలెడిదండకుఁ దంతుఁ బ్రాసము
 దనకరమందుఁ దాల్చి పటుధైర్యమునగా రథమెక్కి పూనితో
 ననిఁ దెనుగాడు భూరిదిలిజాధిపు నొక్కని నెత్తి త్రప్పి కం
 ధినిఁ బడవైచె సర్వమునిఁ దేవత లందలు సంరసెంపఁగా 214

ఆ. సారముసలి యైనశింశు కిర్మం డురు, ముసలమునను జూర్ణముగను దైత్య
 వరులఁ జేసె హింసపాదఘః డగుమహి, పాలుఁ జంపు మంత్రి నెలగి మాని

నీ. పుష్పకంఠాభ్యుచే నెలలారుచును ఖడ్గచక్రధరుండు నై నెలలించెలయు
 వీరగణేశుండు నెలలించెలయిదబహుసంఖ్యలతోడను నెలలదాన
 దశ్రేణి సమయించె నెలలించెలయిదబహుసంఖ్యలతోడను నెలలదాన
 కడనంబులోలఁ బె నెలలించెలయిదబహుసంఖ్యలతోడను నెలలదాన

- ఆ. నఖిలగణవరేణ్యుఁ ॥ డగుపాకకాసన, సూనుఁ డాజిలోన ॥ శూలపాద
నమును బట్టి త్రిప్పి ॥ నాగాశ్వరథము క్క, దైత్యదానవులనుఁ ॥ దరిమి చంపె
ఉ భీముఁడు భీమమై మిగుల ॥ వెల్లుశిలోన్నతవృద్ధితోడ ను
ద్దామబలాఘ్యులౌ సకలదైత్యులఁ గూల్చెను వింశ తోష సు
త్రాముఁడు మేటికొండలనుఁ ॥ దద్దయు వజ్రముతోడఁ గొట్టి యీ
భూమినిఁ గూల్చుకై వడిని ॥ భూరితపోధనవంశమండనా! 217
- ఆ పంచశిఖుఁడు రౌద్రవంతుఁడు గురుబల, నాథుఁ డైనశకిటరాముఁ డ౪౨
దీప్తముద్గరమునుఁ ॥ ద్విష్టచు దైత్యుల, ధరణిపాలుచేసెఁ ॥ దైత్య మొదవ
క. భూరి జవ మొప్పుగా వృ, శ్రాంతి రణోర్వి ॥ గూల్చె ॥ నలిదుష్టాడ౪
ఘోరాసురు నాతనికిరి, సారథియుల మైనరథము ॥ శౌర్యస్ఫూర్తి 219
- క చాలుగ నాడీజంఘుఁడు, వాలాయం బైనచుష్టిసాతెంబున మో
కాల భిదురాభశరశుచి, కీలల నుగ్ధాడె రిపులఁ ॥ గెరలెడిపూనిక 220
- మ తురగశ్రీవుఁడు కూర్మకంధరుఁడు తోడొట్టులంరన ప్రక్రియా
గురుశీర్షంబులచేత వైరిబలము ॥ ట్టోడ్డిలిగ గూల్చి రా
తరుణం బందున వాజిదవ్యరథవిస్తారోగ్రదంత్రంబు
కరదైత్యేంద్రయుతంబుగా సురలు వేడక జెందుచుండ న్వసఁ. 221
- క పిండాకారుఁడు తలతో, భండనరతు లైనదనుజశివరులనుఁ గూల్చి
బండపటుశృంగముల వడి, ఖండించెఁ గవిప్రియుండు ॥ కడిమి దనుజుల 222
- క. అంతట గణనాథులచే, నంతముఁగను దైత్యసేన ॥ నారసి నేనా
కాంతుఁ డగుతారకుఁడు బల, వంతుం డగుమహిషుఁ డనికి ॥ వచ్చిరి మానీ

— మహిషతారకులు స్కందునైఁ యుద్ధమున శేనుజెంచుట. —

- క దనుజులు ప్రమథుల నందఱ, సునిశితశరజాలములను ॥ స్మృష్కించిన నా
ఘనుల సురల వారించుచు, గినుక బవరం బొనర్చు ॥ గెరలిరి పిడక 224
- క పరమానిందము నొందుచు, శరచయములు కరములందుఁ ॥ జాల వెలుంగ
దురమునఁ బోరిపోరి నిజురు, లురవడిఁ బోరాడఁ జొచ్చి ॥ దుద్ధతి చెలంగ
వ ఆత్తటి హంసాఖ్యుడు పట్టసంబునను, పోకళాఖ్యుఁడు త్రిశూలంబునను, శత
శీర్షుఁ డనిచేతను, శ్రుతాయుధుండు గదచేతను, విశోకుఁడు ముసలంబునను,
బంధుదత్తుఁడు శూలంబునను, మహిషుని మూర్ధంబుపైఁ గొట్టిరి తక్కినపార్ష
దులు శక్తిముద్గరపట్టిసాదుల బాధించిరి వాడు వానిని సరకుఁగొనక కలహా
య త్రచిత్తోద్యమానుఁ డగుచు మైనాకకుధరంబు చందంబునఁ జలింపఁడయ్యె
భద్రకాలియు నులూఖలయుఁ గోపించి తారకుని బంధింప, నేకచూడవానిఁ
బరమాయుధంబులఁ గాజించె అంత నావీరు లిద్దఱిట్లు సురమూర్త్యుగణంబుల

వలనఁ గలహమందుఁ దాద్యమానులై వెఱవక సమధికతోషులై గణనాథులఁ
 జందఱవందఱఁ జేయఁదొడఁగిరి మహిషుడు కరఘాలముల వడిఁ బ్రమథుల
 భేదించి జయించి మించి బాణబాణాసనపాణేయై కుమారునితో సమర మొనర్చ
 విజృంభించె నంత.

225

క. శరసంజాతునిమూఁడికి, వరిగెడుమహిషాసురేంద్రు 1 నారసి కినుక
 బరఁగుచుఁ జక్రాక్షుడు లేన, కరమునఁ జక్రంబుఁ దార్చి 1 క్రూర్యం బొప్పగ.

సీ ఆదైత్యనాయకుఁ 1 నడ్డగించెను వడి వా రిద్ద తావేళఁ 1 బవరముందుఁ
 జక్రగదాంతరసహితోరువాస్తులై విస్తయలఘుతరవివరతీకు
 లడరఁ బోరిరి; లేమి 1 నంతట మహిషుడు గణనాథువై దనగదనుఁ ద్రిప్పి
 వైచినఁ గనుగొని 1 వాఁ దుడ్ధతుండు నై చక్రంబు మహిషుని 1 స్వందనమ్ముఁ

ఆ. గూర్చి చేయ నడ్ది 1 ఘోరంబుఁగఁ జని
 వాడి మొనలగదను 1 వసుధఁ గలిపి
 వానిమూఁడి కేగ 1 దానవు లయ్యయో!
 కూలె మహిషుఁ డనుచుఁ 1 గూఁత లిడిరి

228

క మునివర! బాణం దాధ్వని, విని ప్రాసముఁబట్టి వచ్చి 1 పృథురక్తాక్షం
 బున నుండుచక్రమును భ్రమి, జనఁ జేసెను ముష్టిచంచళితమునఁ బెలుచగ.

క పంచశతద్రవ్యకరముల, నంచితబలుఁడై చెలంగునట్టి గణేశుగ
 మించినశక్తి గ్రహించె ను, లించుచు దానవులు వేడ్కఁ 1 దివరమునీంద్ర!

లే. అప్పు డొగి నాసుచక్రాక్షుఁ 1 డధికబలుఁడు
 నయ్యు బాణునిచే నిచ్చు 1 యత్నుఁడుగనుఁ
 జేయఁబడి దిక్కుతోచక 1 చిక్కి విగత
 వీర్యుడై యుండె ఘనమగు 1 వెఱపుతోడ

231

క. ఘనబలుఁ డగుమకరాక్షుం, డని బాణునివలనఁ జిక్కినట్టి గణేశుగ
 గనుఁగొని గదఁగొని చని యా, దనుజుని లేలదానితోడఁ 1 కడ్డయు మోఁడగ.

కా ఆలో బాణుడు తెగ్గదాహితములుం 1 డై యుద్ధముగ బాసి యా
 కాలం బండుఁ బరాత్పరుఁడు నగుచుగ 1 గంపించి బల్లిగ్గునగ
 కాలిగ్రామముఁ జేరెఁ 1 బిచ్చటను నానైస్యంబు నిర్మాణమై
 కాలిగ జెందె గణాధినాథులు మహాశ్రోర్యంబు మిన్నండుగగ.

233

క ఆసకలాసురసేనను, గాసిగ బెట్టుచును వారు 1 కడిమినిఁ గోపా
 ద్ధాసితులై పరుగిడఁగఁ, జేసిరి సమరముననుండి 1 శివ్తచరిత్ర!

234

ఉ అంతః బ్రథగ్న సేనఁ గని 1 యత్తటి తారకుఁ దాగ్రహంబునగ
 బంతముఁబట్టి భిక్షమును 1 బాహులేలంబునఁ దార్చి విక్రమా

క్రాంతులు నా గణేశ్వరులఁ గ్రక్కునఁ దా! శిలాస్త్రమున
త్యంతము నొవ్వఁజేసె, దనుఁజాధిపు లందలు సంతసింపఁగ

285

ఆ. అసిధరుండు మఱియు 1 నప్రతిముఁడు నైన, తారకాధిభాన 1 దనుజాచేరఁ
గదనమండు సకలగణమాతృచయములు, విజితు లగుచు వెడలి 1 విపులభీరి

— స్కంధుఁడు తారకానుదుని శక్తితోఁ గూర్చుట. —

సీ శరజన్ముడిఁ జేరి 1 శరణుఁజొచ్చిరి తగ భవసూనుఁ డంతట 1 భగ్గుగణము
ననియుక్తుఁడై యని 1 నరుడెంచుతారకుఁ గని వానిదీర్ఘవక్షమును శక్తి
భేదింప నాలెండు 1 భిన్నమర్దుండు నై ఖోణిపై నురవడిఁ 1 గూలె నపుడు
భగ్గుదర్శనండును 1 భ్రాతృయో నాతారకాసురుఁ డవనిపై 1 హతుఁడు నగుచుఁ

ఆ. బడినదుష్టుఁ డగుచు 1 వజ్రరేడిమహిమండు, సమర భూమివాసిఁ త్వాధరేంద్ర
భూరిగహనతలముఁ 1 వొందెనుఁ జిత్తంబు, ముత్తలంబుఁ జెంద 1 నొప్పుగాను

క. మునివర భూస్థలిఁ దారక, దనుజుఁడు మృతుఁ జౌట మహిమఁదైత్యుఁడు భీతిగ
దనరి కుధరేఖుఁ జెందుటఁ, గని కడలినిఁ దూరఁ బ్రమథగణములు వెంట

క. చని సాపరాధునిఁగ నా, దనుజుని బంధించి రపుడు 1 తారకు నని శం
భునిసుతుఁడు చంపి ఘనజవ, మునఁ బటుతరదివ్యశక్తిఁ 1 బూని ముదమునగ.

చ. అనఘ శిఖండిమండితము 1 నైనమయూరము నెక్కి కిన్న పెం
పున మదిఁగ్రాల నామహిమభూస్థలిఁ ద్రోయఁ దలంచి పోవ శక్తి
నిఁ గరమండుఁ దాల్చి గురుగీష్ఠశిఖండితతాక మొప్ప వే
డ్కను జనుడెంచుస్థానిసుతుఁ 1 గ్రక్కునఁ గన్గని వాఁడు నారదా! 240

తే. వలిమలను విడిచి శ్రాంచపర్యతముఁ జేరి
యామహాకండరంబున 1 నణఁగె, గుహుఁడు
వాని సమయింపఁ గోపించి 1 బంధువధను
జేయఁదగ దని మదినియో 1 జించుచుండ. 241

క. పరమేష్ఠి చక్ర పురహర, సురపతు లరుడెంచి గుహునిఁజూచి కుమారా!
పారిఁ గ్రాంచసహితమహిమని, బరిమార్పుము శక్తి ననుచుఁబలికిరి పిదఁగ.

— స్కంధుఁడు శ్రాంచుని భేదింప నని కలువట. —

క శరజన్ముఁడు వా రాదిన, సురభక్తప్రియములైన 1 సూక్తు ల విని శం
కర హరి విరించి వాసవ, వరులగ గని నవ్వి యపుడు 1 పలుకఁదొడంగెన్. 243

తే రల్లి రెండ్రకి మనుమఁడై 1 రెనరి మార్త
సోదరాత్మజుఁడును నాకు 1 సోదరాభుఁ
డైనశ్రాంచుని నే నెట్లు 1 లకట! కూల్చు
ధర్మమానే రెలంప నో 1 ధన్యులార!

244

- క. చిరకాలసంస్థితము నై, పరఃగడిత్రులిఁ దెలిసినట్టి 1 పరమముసీంద్రుల్
పురుడించుచుండు రనిశము, గురురరపుణ్యములనెల్ల 1 కుంభినియాఁడన్. 245
- క. ధరను త్తమధర్మా! యన, పరులై సతతంబు మిగుల 1 భాసీల్లు మహా
పురుషులు నిర్బరపురికిని, గరమేగుచు నుండు రధికికాంతి చిగుర్పా. 246
- క. గోవుల విప్రుల విలస, ద్భావుల నాధ్యులనుబంధుబాలస్త్రీపు
ణ్యావేకులనాచార్యుల, భావజ్ఞులః గురుల జంపఁబాడియొ చవుఁడి! 247
- క. సురవహ్యులారా! నేనా, వరధర్మస్థితినిఁ దెలిసి 1 భాత్రేయముంజై
బరగడిమాతులతనయు న, కరుణా సమయింతు నెట్లు 1 క్రూర్యం బొప్పున్ 248
- ఆ. కడిమి నాతః దెవుడు 1 గడతో మాతుండు నై, వెడలి రాగలండ్లొ 1 విపులశక్తి
వలన వాని నేను 1 వడిఁ గూల్తు నత్తటి, ననిన శక్రుఁ డంత 1 నతని నుడిని. 249
- వ. అంత. 250

— శక్రస్కందసంవాదము. —

- సీ. అలించి తనమదియం దున్నతమతంబుఁ గలించి వడిఁ గార్తీకీయుఁ గాంచి
మాటాడె నాకంటె 1 మలిమంతుఁడవె నీవు భావింప నేటి కీరగిది మిగుల
భావించెదవు మును 1 పద్మనాభం దనినట్టివాక్యము విను 1 మనఘ యొరుని
కొఱకు నై చెక్కండ్రఁగూల్పురాదనియునుఁబెక్కండ్రకోసమైయొక్కనరుని
- ఆ. ధరణిఁ గూల్పు నొప్పు 1 దానఁ జాడ నరుండు
పాపకాఁ డటంచుఁ 1 బరమశాస్త్ర
విధియుఁ గలదు దాని 1 విని నేను సమయంబు
చేసినట్టివాడ 1 శిఖకుమార! 251
- క. విను తొల్లి నముచి యనువాఁ, డనుజానిచే నీల్లె సోదరరాన్వితముగఁ బూ
న్కినిఁ జంపు క్రాంచయుతమహి, ఘనిఁ బడమున నాక్రమించిసుభగచరిత్రా!
- క. అని యిట్లందుఁడు పరికిన, విని స్కందుఁడు ప్రోధరక్షవికృతాయతలో
చనుఁ దై హరిఁ గంపింపం, గనుఁ జేయుచుఁ బల్కసాగె 1 క్రూర్యస్ఫూర్తి.
- ఆ. మూఢ! లోకమందు 1 బుద్ధిమంతునివలె, నన్ను మిగులఁ జెనకుచున్నవాఁడ
వరయ నీశరీరహస్తసారం దెంత, వడర నేల ననుచుఁ 1 బలిక నంత. 252
- చ. శరవణసూనుడౌ గుహాని 1 శక్రుఁడు కన్గని కార్తీకీయ! సు
స్థిరనిజశక్తితో మిగులఁ 1 జెన్ను నహించెద నన్ను, స్కందుఁ డా
హరి కన్గె నంత నోసురగణాధిప! రా వడిమీఱి యుద్ధముగా
గర మొనరింపు పోర్బలము 1 క్రూరనవాడవు నైనఁ దెంచునన్. 253
- ఆ. ఇట్లందు పలుక 1 నెలమి నాలో నిండుఁ
డధికబలుఁడు నగుచు 1 నాడెఁ గ్రాంచ

పర్యటించుచుట్టు 1 వడి ముందుఁ దిరిగెడి

వాఁడె భూరిబలుఁడు 1 చూడ నిజము.

256

క. అని నరఁడు నీలకంఠం, బును దిగి వడిఁ గామరూపమున నగ్గిరిగ్గ
మును పూన్కినోఁ బ్రకఱిణ, మొనరించెను వింఠ మిగుల 1 నుద్ధతినిఱుఱన్.

చ. కరిపలినుండి వాసపుఁడు 1 గ్రక్కున భూమికి దిగి క్రొంచ భూ
భరమునకుఁ బ్రకఱిణముఁ 1 కర్తణమే యొనరించినచ్చి భా
సురముగ నుండె శంకరునిసూనుఁడు చయ్యనవచ్చి మూఁఁడు!

తిరఘున నుంటి చెందు కని 1 లెంపున నాడిన నాఁడే డత్తజీన్.

258

నీ పలికె నవ్రుచు నిట్లు 1 భవసుఠ! ముందుగఁ గౌటిల్యమున నేనుఁగ్రొంచగిరి
మొనసి ప్రకఱిణ 1 మొనరించి నిలిచిరి నన విని స్కండుఁడే 1 నద్రీ చుట్టి
వచ్చితి మున్ననిఁచిరికా వా రీమాడ్కి నేమున్ను నేమున్ను 1 నిశ్చయముగ
నగముచుట్టుఁదిరిగి 1 నాఁడ! నేవడి నంచు నన్యోన్యవిధి వాదమాడి బ్రహ్మ

అ. శివరమేళులకునుఁ 1 జెప్పిన పిమ్మట

నచ్యుతుండు గుహున 1 కనియొఁ గ్రొంచ

గిరిని నడుగు చుట్టి 1 కెనరి యెవ్వఁడు ముందుఁ

దిరిగె ననునో వాఁడు 1 దివ్యబలుఁడు.

259

క. అన విని స్కండుఁడు క్రొంచం, బునుఁ గన్గొని యొనడు పొరిది 1 మున్నుంబర నీ
కును వలగొనెఁదగఁబలుకును, యన నది గుహఁగాంచిఁచిరికెనమలగునాధ్య!

క. అనఘా! గురుమానసమున, తొనరెడు శక్రుండు నాకు 1 మును వలఁ గొనె! చె
న్కను నీచే జేయంబడె, ఘనరఁ బ్రకఱిణము నేడు 1 కడువడితోడన్. 261

— గుహఁడు మహిమయుక్తగ్రొంచగిరిని భేదిండు. —

చ. ఇటుల వచించుక్రొంచకుఁడరేకునిపై గుహఁ డగ్గి యాఱుడగ్గ
బటుతరతోపుఁడై వెలసి 1 ప్రస్ఫుటితాధర మొప్పుచుండఁగాఁ
గుటిలపుశక్తితో మహిమఁ 1 గూడినక్రొంచుని సంహరించె నం
తట నిజసూనుఁ డిల్లఁ గని 1 లద్దయుఁ గోపము ప్రజ్వలించుగన్.

262

క. అగపార్థివతనయుండ, త్యగజేతబలుఁడౌసునాథుఁ 1 డపు డడుచెంచెగ్గ
గగనమునకు సుర లేగిరి, సొగసున గుహనిహితమహిమఁ 1 జాచి మునీంద్ర!

క. ఘనబలుఁ డగుస్కండుఁడు శక్తిని వడిఁ చెకరించి పట్టి 1 లెగువగ్గ గొని వ
చ్చిన మేనమామఁ గూల్చగ్గ, దనమదిఁ గాంతింబుఁ జక్రధరుఁ డట్టితజీన్.

అ. అధికచేగుఁ డగుచు 1 నారేనిఁ గరములఁ బట్టి గొఁగిరించి 1 భర్తతనయ!
గురుఁ డిరుండు కూల్చు 1 గూడ చెన్నటి కని, చెప్పి చంపకుండఁజేసె నంత.

క. గిరిపతివచ్చి సునాథుని, గరమునఁ దగఁ బూని వానికడఁ జేర్చె! భగే

- శ్వరుడు హరిగుహల వడిఁ బుచ్చురమునుఁబొందించెనపుడు! డువేగమునన్.
వ. అత్తలే సర్వసుపద్యలు ప్రమాదభరితాంతరంగులై యుండిరి. 257
- సీ. అంత దురాత్మజాఁ 1 దమరేశ్వరుం డగుకొరినిఁ గన్గొని 1 సారసాక్షి!
పరమవిచేడియు 1 భారతయు భగవంతుఁ డగుమాతులేయు నసాధ్యగ్రహమునఁ
బంపితిఁ గావునఁ 1 బటులతపస్సునుఁ గానింపఁగలవాఁడఁ 1 గాంక్ష ననిన
హరి వానితోఁ బల్కె 1 నపు డోకుమార! నీ వధికపాపహరంబునా పృథ్వాద
- అ. కాభ్యుత్థమునకు 1 నరిగి స్నాతుండవై, పాలినాథువరిని 1 వలలుహరుని
భక్తితోడఁ గాంచి 1 భాస్కరసమపరాక్రముఁడ వాడు వనుచుఁ 1 గడిమి నిట్లు
- చ. పలుకఁ గుమారుఁ డంత హరి 1 పల్కినతీర్థముఁ జేరి శ్రద్ధమై
నలరి మునింగి ధూర్జటియు 1 నా శివుఁ జూచి సమస్తనిర్జలే
శుల ముద మొందఁజేసి రవిశోభుడు నై తనరారి భక్తితోఁ
జెలఁగి పురారిమందిరముఁ 1 జేరెను మానులు సంతసించగన్. 259
- క. మునినాథ! చక్రనేత్రుం, డనిలాశనుఁ డగుచు నామహాశ్రమశైలం
బున వృషభధ్వజాఁ డగుశంభునిఁ సూర్పి తపంబునేయుఁ 1 బురహరుఁ డంతగా.
- వ. తుష్టివొంది వరదుం డగుచు సాక్షాత్కరింపఁ గని వాఁడు భవునకుఁ బ్రణమల్లి
చేవా! రణరంగమున నస్తచ్చక్రము బాణాసురకరవిధ్ధం బయ్యె దానికి వానికరం
బుల ఖండించునట్టి వరమొసఁగు మని ప్రార్థించిన శంకరుడు గణేశునిఁ జూచి
ప్రమధేశ్వరా! నీవు కోరినవిధంబున భవదాయుధం బగుచక్రంబునకు వరమిచ్చితి
పొమ్ము. మిగులఁ బెంపారినబాణబాహువనంబును భేదింపఁ గలదు. సందియుం
బు వలకని పలికి యపు డంతర్హితుం డయ్యె ఇట్లతండు భవదత్తవరంబై స్కం
దునిఁ జేరి యతనిపదములకు నమస్కరించి హరప్రసాదంబు నివేదించి ముద
మున నుండె ననిచెప్పి వెండియు నిట్లనియె 271
- క. నారద! గుహుఁ డిమాడ్కిగా, ఘోరాసురుఁ డైనమహిషుఁ 1 గూర్చెను శక్తిగా
భారణి నీకథఁ బదివిన, వారికి స్కంధుం డోసంగుఁ 1 బరమపదంబుగా. 272
- క. ఇటుల శులస్తుక్యడు పలికె, బటుతరసంతోష మొప్పు 1 బ్రహ్మాత్మజాఁ డా
దటఁ బల్కె నోమునీశ్వర! కుటిలాసురులెల్ల మిగులఁ 1 గూడినవేళన్. 273
- క. ఏరాక్షసవర్ణుం డే, దారుణశస్త్రమునఁ సూరె 1 దయ నుడువు మనగా
నారదుఁ గన్గొని యాముని, ధీరుడు భాషింపఁ డొడఁగె 1 దివ్యాక్షులతోన్.

— యాకథ్యవ్యవహారము. —

- సీ. అనఘ! రిపువ్రజహంతకుఁ డగురాజా రఘువంశమందున 1 రమణఁ జెలఁగఁ
బరసైన్యదనుకుండు 1 బటుశూరవరుఁ డురుబలుఁడు మహాదయాపరుఁడు సర్వ

విప్రదీనాంధకరవిరతాత్రినాకుండు సుగుణైకనిధి యతిః సుభగవద్యుః
దమలఋతధ్వజాభ్యంగల పుత్రుః దాభూపాలమణినిఃబుట్టె దీప్తి

ఆ. నతఃకు గాలవార్ధః స మై తురఃగారుఢుః
దగుఃచుః బూన్కి మిగులః స నర్థవంద్ర
పరమశరమువలనః స బాతాళకీతుని
బృష్టమండుః గొట్టి స పృథివిః గూర్చు

275

క. అనః గలహాశనుః దపు దా, మునినాథునిః గూర్చి పలికె స మున్నాతం దా
దనుజాధ్యు నేల గాలవ, మునికొఱకై చంచె నెట్టి స మర్చి మునీంద్రా! 276

ఆ. ఇట్లు నారదుండు స పృథుభక్తి ననః బుల
స్తుండు నుడిచె వెండి స సూన్యతార్త!
గాలపుండు మున్నుః స గడఁగి స్వాశ్రమమండు
నుండః దపసుతోడ స నొప్పి యెపుడు

277

క. పాతాళకీతుః దనువా, దాతాపసవరుః దోనర్పునట్టి తపోయో
గాతతనిష్టాభంగముః, శేతోమూర్ధత్య మొప్పః స శేయుచు నుండెన్. 278

ఆ. ఆసురుః దాచరించునట్టి విఘ్నములను, సరకుఁగొనక మానిస త్తముండు
తపముతోడ మిగులః స దనరియు దైత్యునిః, గూర్చుఁజాల కధికఁగోపుఁదగుచు.

క. మినుఁ గన్గొని ఘోరస్థిః, దనరెక్కి నిట్టూర్పువిడిచెః స దద్దయు దానగా
గన గగనచ్యుతమై యొక, ఘనతురగము వ్రాలె త్రసగతి నంత మునీ! 280

ఆ. గగనవాణి యపుడు స గాలపుః గాంచి యీ
దివ్యతురగ మొక్కదివసమునకు
నలిసహస్రయోజనములు పోఁగలదని
పలుక నామునీశవర్యుః దోర్ది.

281

క. ఆవారువరతనముః గొని, వావిరి నపుడా త్తబాణవంతుండు మహా
పావనుః దై నఋతధ్వజ, భూవిభున కొసంగి దివ్యబుద్ధి చెలంగగా 282

క. పరమతపోనిష్ఠారతి, నకుదుగ వర్తించుచుండె స నంతటః బృధ్వీ
వరుః దేలించి శరంబునః, నురవడిః బాతాళకీతు స నుర్విగ గూర్చుగా. 283

దు. అన బ్రహ్మార్తజ్ఞః దంఠః బల్కె మునిచంద్రా! యశ్వ మెవ్వనిచే
తను వ్యోమంబుననుండి త్రయఃబదెనో స తల్కింపఁగా వాణి యే
భునుజేహంబుననుండి పుట్టెనొ వనగా స గౌతూహలం బయ్యె నా
కని ప్రార్థింపఁ బులస్త్యమాని పలికె స హర్షంబుతోఁ గ్రవ్వఱగా. 284

నీ. విను మునినాయక! స విశ్వావసుం దనువాసితోఁ దనరాదుఁవాడు భూరి
బలుఁడు యశస్వియోబంధునోల్లాసకరుఁడు నైనమహేంద్రగాయకాభ్య

- గంధర్వనాథుండు 1 గంధర్వరత్నంబు భార్యార్థమై ఋతఃధ్వజానికడకు
నవనిలంబున 1 కనిచె నం చనిచెప్ప నారదుఁ డనె మునినాథ 1 యువఁడు
ఆ. పనిచె మేటిలేరిఁ 1 బరువడి గంధర్వ, పరి! నెందుకొఱకుఁ 1 బాళి నరఁడు
కువలయాశ్వనామకంఁ డగుభూపాల, సుతుని కేల పనిచె 1 సారిదిఁ జెప్తును.
క. అన నరఁ డనె విశ్వావసుఁ, డనఁబకుగంధర్వవిభుని 1 కాలాక్కటి సాం
వుననుండె బానిసొగసును, మునునే భాషింతు వినుము 1 పుణ్యముసింద్రా!
డి శీలగుణాభియు క్తయ్యయి 1 చెన్నలరారి జగత్త్రయంబునా
లాలితహవసుంకరవిలాసములగా సుభగత్వసంపదగా
జాల చెలింగి చంద్రుచిసన్నిభయై సుమహాలసాభ్యుతో
నాలలితాంగి భాసిలు మహాలసమాడ్కి నిరంతరం బొగిగ. 287
లే ఆసాగసుకత్తై నందనోద్వానమందుఁ, దిరుగుచుండినఁ గన్గొని 1 త్రికశవైరి
యైనపాతాళకేతుఁ డాయితినఁ గొనినఁ, జూచి గంధర్వనాథుండుఁ బోద్యమంది.
చ సరికొఱకై తురంగమముఁ 1 జయ్యన నిచ్చినఁ బార్థివాత్మజం
డలిముకమొప్ప బానిబయి 1 నాదట నెక్కి సురారిఁగూర్చి స
మృతిని కదంగనామణిని 1 మానుగఁగూడి శచీసమేతుఁ డై
సతతము వెల్లువాసపుని 1 చాడ్పున నావిభుఁ డుండె నత్తటిగ. 289
క. అని నుడివినఁ గలహాశనుఁ, డనె నిట్లు మహాసురేంద్రులయి గర్వముతోఁ
కనరిన తారకవహిషులు, మనసిజరిపుసుతునివలన 1 నుడిసిన వేళగ. 290

— అంధుఁడు మందరినినన్న పార్వతినిఁబాది మోహిండుట. —

- ఆ. దివ్యతాపసేంద్ర 1 ధృతిమగతుండును హిర
ణ్యాక్షసుతుండు నైన 1 యంధకుండు
పిదప నేమిచేసెఁ 1 బ్రితితో భాషింపు
మనిన నారఁ డిట్లు 1 లాడఁజొడఁగె. 291
క. అనిఁ గూలినతారకు మహి, ఘని గని దుష్టాత్ముఁ డఖిల 1 సురనైవ్యవినా
శనుఁ డగునంధకుఁ డత్తటి, ఘనముగఁ గోపంబు మదినిఁ 1 గ్రాలుచు నుండగ.
సీ. కరమునఁ బరిఘంబుఁ 1 కైకొని మిలేపరివారంబు వెనుచెంట 1 వచ్చుచుండఁ
బాతాళముననుండి 1 పటలెంచి భూష్టుల నిచ్చవచ్చినరీతి 1 ముచ్చటలరఁ
దిరిగి పిమ్మటఁ బారుదివ్యకంకర మగుమందరనగమండు 1 మమతతోడ
సంచరించుచు నట 1 సరియలనకుమను శోభిల్లునదియుచు 1 శుభయు గౌరి
ఆ. యు నగుకాళిఁ గాంచి 1 మనసిజబాణార్తుఁ
డగుచు నెట్ట కేల 1 కరఁడు చారు
సర్వగాత్ర యైవత్తాధరేకునికూర్చి
రసయ చంద్ర కేగి 1 తాపసేంద్ర!

- ఆ. చక్కఁదనముతోడ 1 సర్వాంగసుందర
 బైభవంబుతోడ 1 వనమునందు
 నెలమిఁ దిరుగునట్టి 1 యీచాన యేవాని
 రామ యగునో తెలియరాదు మదిః 294
- ఉ. ఈవనకాయలాఁగి హృదయేశ్వరియై రసకాఁగిట న్ననుగ
 వాచరిఁ జేర్చుచేని కనఁ 1 బ్రత్యహముగ నెనుపొందునట్టి నా
 దీనము నిచ్చుఁ యాజనరఁ 1 జెందును చక్కఁదనాలకెల్లనుం
 త్రోవగు నాస్వరూప మిలఁ 1 తొందును ధిక్కరి దాన మానుగఁ. 295
- క. నెలరా మొగమది నునుచె, న్నెలరా వాల్చంటినవ్వు 1 నెఱి నీలపువ
 న్నెలఁగుల్కెడిమేర్పీర్చెడ, నెలరాలసరాల మించు 1 నెలఁత నఖంబుల 295
- చ. జరిగిజంకకన్నుగవఁచే నసితాకులకేశంబుచే
 సొగసగుమేనిచే మిగుల 1 శోభిలుదీని నెవండు పూన్కి మై
 తగ సమకూర్చునో యురఁడు 1 ధన్యుఁడు మిత్రుఁడు బండుగుండు బ
 ల్బుగముఁడు సాంపరాయితుఁడు 1 సోదరుఁడై వెలుగొందు నా కౌగి 297

— ప్రహ్లాదుఁ డంధకునకు నీతి తోఁపించుట —

- క. చెడఁగున నంధకుఁ డీతై, వడి నన ధీజలధి యైన ప్రహ్లాదుఁడు పె
 న్నడిఁ జెవులుఁ గరయుగంబున, గడుమూసి శిరంబుఁ ద్రిప్పి 1 కనలుచుఁ బరితా.
 క. దనుజా! యీసరి ర్విజగ, జ్ఞననియు హరునారి యగును 1 సంఠలి నాశం
 బునుఁ గావించెడిదుర్బుద్ధినిఁ బూనకుఁ బాప మొదపు 1 ధృఢముఁగ నీకుగ.
 క. పరభామ యగును నీ వీ, రేకుణిమణి నార్తఁ గోరఁదగునే! చూడగ
 సరవి రసాలలమండుగ, గరము మునుంగకుము మంచిగఠిఁ గనుమసురా! 300
- క. అనిశము సదసత్కుల్పిత, మును మఱి పెరవోటిపొందు 1 మూఢాత్ములు నా
 జను లాచరింతు రిటు స, న్ననుజులు కావించకుండు 1 మహిమట్టిపనిగ 301
- నీ కర్పరేశా! తొల్లి 1 గాధిభూపరి పెరిచేడెలవిషయమై 1 చెప్పినట్టి
 దివ్యమా శ్లోకంబు 1 లివిరి నీచే నశ్రుతము నయ్యుఁ గాఁబోలుఁ! దానిఁబూన్కి
 విను మాన్యపాలుఁడు 1 విప్రియాంతాసక్త మైనసేననుఁ గని 1 యకట! పరుల
 బాధపెట్టుటకన్నఁ 1 బ్రాణంబులను వీడి విడుచుట మే లగు 1 విఘ్నల వెలయు
 ఆ. నఖిలజనుల కహిత 1 మైనవాక్యముఁ బల్క, వలదు చెందులైవఁ 1 బరకేశ్ర
 రలిని బుద్ధిఁ కలఁచరా దన్యవిత్తాప, హర మొనర్చు టొప్పు 1 దనుచు మరల.
 తే. పరులధనములపై నాశ 1 పడుటకంటె
 తైత్తవృత్తిఁ జరించుటఁ 1 బరమధర్మ
 మార్గ మనిచెప్పు చుండును 1 మాన్యు లగుచు
 నిట్లు నరఁ దనె నని చెప్పు 1 నెసఁగుఁ దమిని, 303

— అంధకుడు ప్రక్షాళనీరి యీ పార్వతివై! నీ! మూర్ఖ నొండుట. —

- క. మునివర! వాఁ డామాటను, విని గర్వాంధుండు కామవిశిఖాత్తుండు నై
తనమేనుఁ చెలియఁ కిది రిపు, జననియె యగు ననుచుఁ బరిఁ 1 చని వేగమునగా.
- క. ఘనయంత్రము కైచై చయ్యనఁ బోయెడిరాళ్లమాడ్కి 1 ననురేఖ్యులు లా
దనుజానివెంటని చరఁ గని, కనలుచు నందీశ్వరుండు 1 క్రూర్యస్ఫూర్తిగా. 305
- క. పటుచక్రోద్యుతకరుఁ డై, పటపట దంతములు గీటి 1 బవరంబునకుఁ
జటులగతి వచ్చురాక్షస, పటలంబులఁ బాఱఁజోరె 1 బలివి న్నానీ! 306
- క. తారాదిరత్నరారులు, దారుణభిదురంబుచేరఁ 1 దద్దయు హతులై
చేరిరి దశదిశలకుఁ బెం, పారెడిసాధ్యసముతోడ 1 నడరి ముసింద్రా! 307
- క. అని నంది కులిశవాతు లై, పెనుభీతిగా బోవుదనుజగిరీరుల నెల్లగా
గని యంధకుండు నందినిఁ, దనవరిఘముతోడఁ గాట్టి 1 ధరఁ ద్రొనె వడిగా.
- క. పలికుం డగునందీశ్వరు, నలివేగముతోడ వచ్చునంధకుఁ గని పా
ర్యతి యాదానవఁ టిగా, శతయాపయు నయ్యె నపుడు 1 సౌజన్యనిధి! 309
- నీ. అంత మహాసురుఁ 1 దైనయంధకదైత్యవరుండు దేవీమధ్యభాగసంఘః
దై లోలదృష్టితో 1 నలరారి తమిమీఱఁ గరిణులనడుమనుఁగడిమిఁ దిరుగు
గజరాజులైవడిఁ 1 గామియై తిరుగుచు మదలోభమనుజాలమాడ్కి మఱియు
బాత్యంధ రాగాంధజనులవిధంబున నట నుండుసుదతుల 1 నరసి పూన్కి
- ఆ నగజ యువతి యగుట 1 నత్తటి భావించి, తెలియలేక కుండి 1 రివిరి తన్ని
రాకృతుండు నగుచుఁ 1 బ్రస్ఫుటశరగణ, బద్ధుడై ధరిత్రి 1 వ్రాలె నంత. 310
- చ. గురుబలుఁ దైనయంధకుండు 1 కూలఁ గనుంగొని నూలుదూపులగా
బరఁగిన దేవి యాస్థలము 1 వాసి రయంబున మాయమయ్యె నా
కరణి నటించు నాదనుజాఁ 1 గాశ్యపిఁ జూచి రణార్థు లైవని
ర్జరరిపులెల్ల ఘోరతరరావమొనర్చుచు నేగి రంతటిగా. 311
- చ. చిరచిర నేగురక్కిసుల 1 భీషణరావము నాలకించి సు
స్థిరబలుఁ డాగజేశ్వరుండు 1 తెంచున వాసపుమాడ్కి వజ్రముగా
గరమునఁ దార్చి కంపమున 1 గ్రూరి వడిగా జను దైత్యనాథులగా
గరముఁ జయించి వచ్చి భవుఁకాంతనుఁ గాంచి విశేషభక్తితోగా. 312
- ఆ పాదకేమలములకుఁ 1 బ్రణమిల్లె నాయెడ, గోత్రరాజపుత్రి 1 కూర్చి మిగుల
నాత్మదూఁములను 1 నలరు వలంతులఁ, గాంచి పలికె వేడ్క 1 కడలుకొనఁగ.
- చ. వలఁచినచోటి కైత్తలిన 1 బాళిఁ జనుండు మహీరలంబులోఁ
జెలఁగెడుమానవోత్తములచేరె సుపూరిత లై కడింది సొం
పలరెడుపూలతోటల మహామలదివ్యవనస్థభూములగా
లలితనగోదవృక్షచయిలక్షితవాసములగా జరింపుచుడి! 314

- ఆ. సంయతామాశాః యిట్లు 1 కైలశ భాగంబు, నాలకించి వార 1 లంఘికాంఘ్రి
పద్మయుగళమునకుఁ 1 బ్రతిమల్లి కిన్నర, స్తూయమాన లగుచుఁ 1 దుష్టి యొప్పు.
- తే. ఆఖిలకిన్నరగణముల 1 లగుచు సర్వ, దిక్కులకు నేగి రంధకరిదిలిజాః డంఠ
మూర్ఖజేటి హిమాచలపుత్రి నాత్మ, దనుజబలమును గానక 1 తల్లదిల్లి. 315
- క. ఘనభీరి రసారలమున, కును జని యాడుచ్చజైత్యైకంజకుః డహమం
దు సశేనమునుఁ గుడువక రా, ర్నిని నిద్దురలేక మిగులు 1 దికమకపడుచుగా.
- క. పరజేని యైనగౌరిని, బరిపరివిధములను మదిని 1 భావించుచు దు
ష్కరమడనరాపయుతుఁ డై, నిరతము వర్తించుచుండె 1 నిర్వలచిత్రా! 318

— హరుఁడు తమియ కరుగుట. —

- చ. అని యిటు పల్క బ్రవ్వాసుతుఁ 1 దాడె మునీశ్వర! శంకరుండు నం
దిని గిరిజాసర్పిగ గలిసి 1 దీప్తిజెలంగుచుఁ బోయి జేనికై
పనిఁ గొని యంధకాసురుని 1 భస్మముచేసెనొ పల్కుమున్న నా
మునిపతి చెప్పసాగె గురుమోక్షము దెండమునగా తగుర్చుఁగగా. 319
- సీ. శత్రుఁడు వేయివర్షరములు తమి మహామోహనసిద్ధితోడ 1 మొనయుచుంట
నిర్లతపాతుండు 1 నిస్తేజాః డయి నిజగతవీర్యసరజిని 1 గాంచి తపము
గావించి మది నెంచి 1 కరమర్థి నద్దానిఁ బూని హిమాచలపుత్రినంతః
గూర్చి నాశ్వాసించి 1 గోప్తాద్రియం దుంచి వసుధపైఁ దిరుగుచు 1 భద్రముద్ర
- ఆ. సహితకంధరుండు 1 చారుకటిన్యస్త, శంఖమేఖలుండు 1 సవ్యదివ్య
కరకడుండలుండు 1 కమనీయకక్షిణ, కరకపాలుఁ డగుచుఁ 1 గణ్యులెన్న. 320
- క. త్రైలోక్యస్థానంబున, వాలాయం దైనభక్తి 1 వర్తించుచు స
స్తూలానిలఫలగణి, లాలాశనుఁ డగుచు యోగిలక్షితబుద్ధిగా. 321
- క తరుకలితాద్రితలంబుల, వరశైలప్రస్థసుషమవనముల నొకవా
సరనియిదిని నవశతవ, త్వరములు విలసిల్లి మరల 1 వడనమునండుగా 322
- ఆ. పారివిడెము నునిచి 1 శ్వాసను బంధించి, సమశిలాతలాధ్యసారదీర్ఘ
పర్యతేక పృథ్వీపడమండు నిష్కతోఁ, డనరుచుండె నంతః 1 దాపనోద్ర. 323
- క. పరమేష్ఠికపాలము నది, పరువడి భేదించి మించి 1 బహుదీప్తిమయిం
బరఁగుచు శంకరజాటాం, తరతలముననుండి వ్రాలె 1 ధరపై నంతన్ 324

— శివారవిశోక్తి. —

- క. వరుసగ నానీటిని భూ, ధరమలి వీడితము నగుచు 1 ధరణికి సమమై
బరఁగి తపించుచుఁ బుణ్యా, కర మగుశివార మనెడుభూమి గాంచెన్. 325
- తే. పురహరుం డంతః శివారమునకు మోక్ష, సాధనము వీరకల్పవనసహిత మధిక
శ్రుణ్వవృద్ధికరంబు నై 1 పొడలు వరము, నిచ్చె దాని వచించెక 1 నిర్దళరిత!

వ. ఆట్టి కేదారతీర్థమందు వెలయు జలంబు నేమనుజాలు త్రావి మధుమాంసభక్ష
 గుమ్ము వర్జించి బ్రహ్మచర్యవ్రతస్థితితో నియుతులై వర్జితులతో వారు వక్షాస
 ములకు సకలదురితములఁబోయుదురు. ఇంటియేకాదు వారిచి ర్థములములం
 దట్టిరింగ ముద్భవించఁగలదు. దాని నొకతేటి నైనను దురితాస్త్ర కలుగదు.
 ఆతీర్థమందుఁ జేసినపిర్మకాదం బక్షయం బయి రాణిల్లు. సందియంబులేదు.
 మఱియు నిట మృతులైనమనుజుల గుఱించి చేయున్నానదాసలెపోహోమా
 ద్రియ బక్షయంబు లగునని వాక్రుచ్చు. అందువలన నాతీర్థ మభివృద్ధివలన నట్టి
 వరంబుఁ జెంది తదవ్యవసరముగ దేవతలను సగులను బవిక్రూరఁ జేయు
 చున్నది. ఇట్లు మహాదేవుఁడు కేదారమునకు వరమొసఁగి పికపఁ బాపనాశ
 నియు భానుపుత్రియు నగు కాలిందీనది కేగి దానిందాటి యామహాజలంబున
 మునింగి యంతర్వాసిత్వము దై ద్రుపద యనుపేరుగల గాయత్రిని జపించు
 చుండె మునీశ్వరా! వృషభవృక్షాదు దేవి యైనకాలిందీప్రాదనియందు గాహ
 మానుం దగుచు నొకటిన్నరయేడు జపించుచు లేచి రాకుండ నట్టియిడ. 327

డి. తారలతోడఁ గూడుకొని 1 తద్దయు రాజులు ఋషిరాసు ల
 వ్యాధిగ వ్రాలె భూస్థలిని 1 వాఙ్మలు విప్రవము ల్బలించె వి
 ప్రాచుభీతితో నడరి 1 శక్రపురోగులు నైన సర్వదై
 త్యాదులు తల్లడిల్లరి నిరహసనవిచ్యుతులై రయంబునన్. 328

క. మునివర్యులు లోకంబుల, కవయము కల్యాణ మొదపు 1 నని సర్వశ్రీ
 దనరి జపించుచు నుండిరి, వనకాక్షుని నార్తలందు 1 భావించి మునీ! 329

ఆ. వివిధభవనములను 1 వెలసినవిబుధులు, వెఱచి సర్వదేవవిభుఁడు నైన
 బ్రహ్మ నడుగుటకునుఁ 1 బరువడిఁ జని కని, భక్తితోడ మ్రోక్కి 1 నిలి రపుడు.
 మత్త. సారసోద్భవా యిందుకొసమొ 1 సర్వలోకము లార్తితో
 సారెకుం జరియంబసాగెను 1 సంకయసిలిమిఁజఁ చెం
 పారవచ్చిరి మన్న బ్రహ్మయు 1 నాసురేకులఁ జాచి యా
 తారణంబును నే నెఱుంగను 1 గాన శ్రద్ధను బూనుచున్ 331

క. వరకుఁడు చక్రగదానివ్రత, కరుఁ డగుమురవైరి నడుగఁ 1 గదలుం దని యా
 పరమేష్ఠిపలుక సురల, య్యరవిందాసనునిఁగూడి 1 హరిగృహమునకున్. 332

నీ చని రన నారదసంయుమి యనె నట్టిమురవైరి యెవ్వఁడు 1 మునివరేణ్య!
 దానవుఁడో లేక 1 దైత్యుఁడో కన్నరవర్యుఁడో యక్షుఁడో 1 భవుఁడో లేక
 దేవతయో యెంచి తెల్పుమా యనఁ బులస్త్యుండు నారదమునిఁజాచి కలి
 సంయుమిశ్వరా! రజిస్పత్యైరమోగుగమయుఁడు నిర్గుణుఁడును 1 మధువిరోధి
 ఆ. య నగునాతఁ డన్న 1 నొగి వాఁడు నాముర
 దైత్యుఁ డెవ్వఁ డెవనిరనయుఁ డాతఁ

దెట్లు తొరివలన నీలై దానిని తెచ్చు
మను బులన్యుఁ దాదె నపుడు చేర్చి.

383

చ. పొరిఁ తొరి విస్తయంబునయి నైపుణ్యదమై కలుపాపహంబు నై
దనుజనురేక పుంజమయి నైద్యయు రాజిలునట్టి యీపురా
తనకథ నే వచించెద నుదారమనంబున నాలకింప నా
ననుచుఁ బులన్యుమానివరుఁ నైదాడఁ దొడంగను భవ్యవాక్కులన్.

384

— మురవాసవదరితము. —

సీ. కళ్యపునకు దనుకొంటెకు మురనామదానవుఁ డుదయించె నీ దనయుఁ డగుచు
వాఁ దాదె నిర్దయవరులచే భగ్నురా దనుజులఁ బొడఁగాంచి నీల్లడల్ల
మరణభయంబున నీ మలసి సరస్వతీవిభుఁడు నజేయుఁడౌ నీ విధిని గూర్చి
బహువత్సరంబులు నీ భక్తితోడఁ దపంబుఁ గావింప నంతటఁ నీ గమలభవుఁడు
ఆ పరమశుద్ధి నొంది నీ పజితించి యోవత్స!
వరము నిత్తు ననుచుఁ నీ బలుక నలఁడు
బ్రహ్మ కపుడు మ్రోగి పలుమాలు వినులించి
బలికె సంపదమునఁ నీ బరమమాని!

385

క. కరుణాసాగర యువ్వరిఁ గరతలమున నంటఁగలనొ నీ కదనంబున నా
పురుషులు నిర్దయ లైననా, ధర నీలైదివరము నాకు నీ దయ నిమ్మనినన్.

386

క. విని లోకపితామహుఁడును, భునుఁడును భగవంతుఁడైన నీ కమలాసనుఁ దా
దనుజేతుఁడు తొరినవర, మును చేడ్క నొసంగి యార్తపురి కరిగ మునీ!

387

ఉ. భూరితరప్రభావుఁడయి నీ పొంగుచు నంత మురాసుకుం దొంగ
ధీరుఁడు నై సురాద్రికిని నీ కెంపున నేగి రణంబొనర్ప దై
త్యాకులఁజీర నావిబుధులం దొకఁడైన నెదిర్చి వానితోఁ
తొర నకత్తుడయ్య మది నీ బుట్టడిదారుణభీతి నాయుడగ.

388

క. మురదైత్యుఁ డంత నిర్దయపురికిని గోపమునఁబోయి నీ పురుషాత్మునిసం
గరమునకుఁ దిలువఁ గలహము, హరిహయుఁ దొనరింపకుండెనాదైత్యునితోన్.

ఆ. కరములెత్తి పూన్కి నీ గన వాడు మురపురి
యందుఁ జొచ్చి నంత నీ నమరులందు
నొక్కఁడైన వచ్చుచుండిన మురదైత్యు
నడ్డగింపఁడయ్య నీ నంత మాని!

340

క. ఆరక్కనుఁ డమరేళా, గారంబునుఁ జొచ్చి యలఁసి నీ గని నాతోడ
తొరాడును కాదనిననా, సారస్వర్థంబు విడిచి నీ చనుమని బలికన్.

341

చ. పరమమునీక వాఁ డిటులఁ నీ బర్హిసకత్తుఁడు నాకరాజ్యము
సరసర నీడి తెచ్చగను నీ క్షౌభ్యులైఁ దిరుగాడుచుండె నా

తరుణమునందు నాదనుజగల్గజాఁడుదళిఁ గుంజరేకునిగ
వరకులిశమ్ముఁ గైకొనియె 1 వాసపుఁడార్తను భేదమొందుచున్.

842

క. తనసలినిఁగూడి పుక్తుఁడు, వెనువెంట నవ్వుచుండ 1 విస్తృతభీతిగ
జని కాళిందీదక్షిణ, ఘనతటగతభూమిఁ జేరె 1 గళవళపడుచున్.

843

చ. మురదై త్యేశ్వరుఁ డట్టి నాకమున సమ్మోదంబుతో నిత్యముగ
స్థిరభోగంబుల నొందుచుండెఁ బరులై 1 దీపించు తారాదిదు
స్తరదై త్యేశ్వరు లామహాసురుకడగ 1 సంప్రీతితో నుండి రా
పురిఁ గ్రిడించెడిపుణ్యవంతులక్రియగ 1 బోల్పారి మానీశ్వరా!

844

ఆ. ఆమహాసురుండు 1 హర్షంబుతో నొక్క, రతని దంతి నెక్కి 1 దైర్య మొచ్చు
సాయుఁడెచుడు లేక 1 సరయూమహానదీ, తీరతలమునొంది 1 088 088.

సీ నారద! యామహానదికిని దక్షిణతటభాగమందు నభర్వరసుకర్త
దీక్షితుఁడును గురుగీర్థుఁడు రవివంశజనితుఁడు రఘునామసహితుఁడైన
పార్థివుఁడని యోరి! 1 బవరమ్మనకు రమ్మ రణ మొనర్చుట కీపు 1 రానియెడల
సవన మొనర్చకు 1 సర్వామరుల యిరింపకు మని పలుమాటలుఁ 1 బలుకుచుండ

ఆ. మానసీయఘనుండు 1 మైత్రావతుఁడైన, వరవనీష్ఠుఁడంత 1 వాని కనియె
నసురవీరవిజాతు 1 లగుపూరుషులతోడఁ, బోర లాభ మేమి 1 పాసఁగు జూడ.

చ. ధరఁగలమేటివీరులను 1 దండనచేయుట ధర్మమావిధిగ
గర మొనరించుకోర్కె మడి 1 గ్రాలినభూరిబలాధిక్ష్టితిగ
బరఁగి త్యేదాజ్ఞామీటుజముఁబట్టిజయింపు మతందు చిత్కినా
సరవి నశీవభూతలము 1 చయ్యర లోఁబడు నీకు దానవా!

847

క. మునినాథ! యిటువనీష్ఠుం, దనవిని కడుచేడ్కఁ గదలి 1 యారేఁడు దండం
బును దార్చి యున్న భాస్కర, తనయునికడ కేగుచుండె 1 కర్కశ్శరతోన్.

848

క. చనుదెంచు మురునిఁ గని వీ,దనిఁ జావం దనుచుఁ గాలుఁ 1 దంఠట చేగం
బున దుంత నెక్కి భక్త,వనుఁ డగుహరికడకు నేగి 1 భయభక్తులతోన్.

849

చ. కరములు మోడ్చి మ్రొక్కి మురగిక్కురుచేట్టితము నవ్వింప శ్రీ
ధరుఁడు దినేశ సూనుఁ గని 1 దండధరా! చని యామహాసురే
శ్వరు నిపు డీవు నాకడకుఁ 1 బంపు మటం చని పల్క భార్గవీ
వరుని సుభాక్షిలంబు విని 1 వానిరి నంతకుఁ దాక్షణంబునన్.

850

క. చనుదెంచి కొలువుకూటం, బున నుండె మురాసురుండు 1 భుజబల మొచ్చగ
గనలుచుఁ గాలుని వగరం, బునకునుఁ జనుదెంచుచుండె 1 బుణ్యనిభానా!

851

మ. ఘనవేగంబున వచ్చు నాదనుజానిగ 1 గంజాచ్చసూనుం బోగి
గని యోరాత్రిచరేశ! యేపనిని వేద్యుఁడెయఁ గాంక్షించి పొం

శ్రున నేరెంచినవాడ వైరినా మహామోహంబు చెన్నారః శె

పైన నే దాని నొనర్తు నాడు మనుచుఁ జేవడంగ వాఁ డంబటన్.

352

ఆ. దండధరునిఁ జూచిఁ బరించి పలికెనో, శ్యామలేశ! మనుజుఁసంయమంబు

విడుపు మట్టు లీవుఁ విసతున్న ధర వైతు, నీశరంబుఁ ద్రుంచిఁ నేర్పుతోడ. 353

క. ఆన విని యాతం డనె నో, కనుజేశా! నీవు ప్రాచీనతెనుమనం

బునుఁ జేయఁచేని నే నటు, లనిశము వర్తించువాడఁ నగుదుగా గనుమా. 354

క. విను మొకవిషయము నుడివెద, ఘనబలుఁ దై నట్టిమురుఁడుఁ కలఁ జొక్కడతం

డనఘఁడు నై పాలకుఁడై, పొనరాడు నటన్న దైత్యశ్రుంగపుఁ డనియెన్ 355

తే. కాల! నీకంటె నధికుఁడైఁ గ్రాలువీరు

దున్నఁ బలుకుము నేవానిఁ నుక్కడంచి

పాటఁజొలి నివారింతుఁ బావశక్తి

ననుచుఁ బలికెన విని యముఁ ఁ డనియె నంత.

356

క. భూలాధీశ్వరుఁ డవ్యయుఁ, దారలబలుఁ డతులచక్రహస్తుండు మహా

శ్వేతద్వీపనివాసియు, నై లనరెడివిష్ణుఁ డధికుఁ ఁ డగు నాకంటెన్.

357

చ. ఆని యిటు లంతకుం డనినఁ నామురదైత్యుఁడు పల్కెఁ గాల! యా

ఘనబలుఁ జేనివాసమునఁ గ్రాలునో పల్కుము నే స్వయంబుంగ

జనఁగలఁ కడ్యమోద్యతనుఁ జయ్యన నచ్చటి కంచుఁ బర్జున

విని యుతఁ డంత నాకచుజివీరుని గన్గొని పల్కె నారదా!

358

ఆ. పాలకడలికడకుఁ పలుకెత్తిఁ జను మట, భువనపరియు లోకమూర్తిమేటి

బలుఁడు సత్యధనుఁడుఁ భగవంతుఁ డౌ పారి, లనరుచున్న వాఁడుఁ దైత్యవీర!

చ. పరమమునీంద్ర! యిట్లతఁడుఁ పల్కె మురాసురుఁ దాలించి భీ

కరుఁడయి పల్కె నోశమన! కంజదళాక్షుని గూర్చి యిప్పు జే

నరిగెదఁ గాని భార్గికులనాత్తులఁ జేయకుమన్న సౌరి యా

కరణి నొనర్తు నే ననినఁ గర్పరనాథుఁడు పల్కెఁ గ్రన్ననగా.

359

సీ. శ్రాద్ధజేవా! నీవు సరలజయార్థమై యిటుచేయ నగునట్లుఁ లిపు జొనర్చు

మని యిట్లు భావించి యామురదానపుఁ డహిరాజశాయయుఁ నక్షతుండు

చారుచతుర్హరిఁ సహితుఁడౌ విష్ణుఁడు భాస్వినుంఁడినపాల కడలి

చెలకుఁ జని ననిఁ చెప్పినారదుఁ డనఁ బుండరీకాక్షుఁ ఁ డధిలలోక

ఆ. గతుఁడు నన్యయుండుఁ భునుఁ జేకయాపుండు

నగు నటంచు నాత్మ్యలాడి రెట్లు

నాల్గురూపములగుఁ నలి నొప్పె పారిదానిఁ

బలుకు మన నతండుఁ పలుకఁడొడఁగా!

360

— నిష్ఠవతుత్పత్తులబంధము. —

క. బరమాత్మః కేశదూపుః, వరకుం డవ్యక్తుః డఖిలవాసు డు నగుశ్రీ
 ధరుఁడు చతుర్మాత్తులతో, బరఁగినచందంబు వినుము | పరమశ్రద్ధా. 352
 వ కలహాశనా! మున్ను బ్రహ్మవిదులచేఁ దర్కించరానిదియు, ననిర్దేశ్యమైనదియు,
 శుభ్రమైనదియు, శాంతమైనదియు, నవ్యక్తమయినదియు, ద్వాదశశత్రుసహిత
 మును, వాసుదేవాఖ్యమును నగుపరమదంబు కథితం బయ్యె నన విని నారదుండు
 మునింద్రా! ఆదరమపక మెట్లు' శుక్లము, శాంతము, సంతకాప్రతర్కము
 నిందారహితము నగునది యయ్యె దానికి ద్వాదశశత్రుము లెవ్వయో! కరు
 ణించి భాషింపు మఁ నతః డిట్లనె! నారదా! బ్రహ్మప్రోక్తమగుచు, మిగుల రహ
 స్యమై భాసిల్లి సనత్కుమారునిచే వినఁబడినమద్వాఖ్యము నాలింపు మనః బర
 మేష్టిసుతుఁ డాపులస్త్వనిఁ జూచి మునీశా! సనత్కుమారుఁ డెవఁ డెట్లదివ్య
 యముఁగ బ్రహ్మోక్తమయ్యె సనత్కుమారుఁ డెట్లు బోధించి దానిఁ గ్రతు
 క్రమంబుగ నాకు వివరించి భాషింపు మని పలికెనునారదునితోఁ బులస్త్యుఁడు
 చెప్పఁదొడఁగె. 353

నీ ఆనఘ! యహింసాఖ్య | నలరాదుభామిని ధర్మనిసలియయ్యె | దాని కలమః
 బుక్తులు నలుపుదు | పుట్టిరి యోగశాస్త్రవిచారకులు మహాసర్వశీల
 మహాతులండు సనత్కుమారుఁ డగ్రజుఁడు నా నలిదివ్యలీయుండు సనాతనుండు
 సరవిఁ దృలీయుండు | సనకనాముఁడు సనందనుఁడు చతుర్ముఖై | తనకుఁ బుత్రు
 ఆ. మాన్యు డౌ సనత్కుమారుఁ డౌ కానాక, తతః. కపోధనుండు | తత్త్వవిదుఁడు
 సాంఖ్యయోగరతుఁడు | సర్వజ్ఞుఁడును నగు, కపిలనామమానిఁ | గాంచె నంత.
 ఆ. పిన్నఁదనముతోడ | వెలయుచున్న సనత్కు, మారుఁ జూచి కపిలమానివద్యుఁ
 డానందంబు నిచ్చె | నతనికిఁ దావృద్ధుఁ, డగుచు నుండి యంత | సతఁడు భక్తి.
 క మానియు గుహ్యుఁడు నిశ్చల, మానసుఁడును సాంఖ్యయోగసహితుఁడుసర్పం
 ధానుఁ డగుకపిలమునితో, మానితవచనములఁ గొన్నిమాటాడి తమిగ. 356

క. వనరాసనుసన్నిధికిని, జని యోగజ్ఞానసరణిః | బక్కఁగఁ జెపుమా
 యన | నలువ ధర్మపుక్తుని, గనుఁగొని భాషించె నిట్లు | ఘనభక్తిమయిగా.

ఆ. ఓసనత్కుమార! | యోగి సాంఖ్యమును నీకు
 నాడఁగలను సుతుఁడ | వైసయెడల
 నన్నకుత్తసరణి | నాలించి యారీతిఁ
 తెసి యోగివగుచుఁ | తెలఁగఁగలవు. 358

క. అన నతః డన కేవా! నే, దనయుఁడ నీకాదు నల్ల | తగు వగుశిష్యుం
 డను నాదును శిష్యునకుం, దనయున కరిశయములేదు | తర్కింప నిలగ. 359

క. అన నతః డన సోధర్మక! | విను పలికెడిధర్మకర్తవిస్తృతయోగం

బును: బుక్రునకును శిష్యున, కును భేదముకలదు దాని: 1 గోరి: బెలుపుదు.

సీ. మునిగణాధీశ్వర! పున్నాచనరకంబువలన: బారిం చెడి! వాడు పుక్రు:
దనియును, శేషం! కాపహం దగుశిష్యు: దని వైది: శ్రుతి 1 ఘనత: శిష్యు
నన విని ధర్మజా: 1 దన భూసు: శ్రేష్ఠ! పున్నామగుం దగు! పుక్రు: దివ్య:
దెద్దానిరక్షించు 1 నట్లు శేషాఘంబు సొదిది వారిం చు శిష్యుండు! దాని:

ఆ. బలుకు మన్న నత:డు 1 భాషించె నీ పురా
తమ్ము పుణ్య మగుచు 1 నలి సుయోగ
విలసదంగసరణి 1 వెలయు: బల్కెద విను
మఘము లణఁగు నీకు 1 నండువలన.

371

— అప్రమత్త నశక్తుహారునకు: అత్రశిష్యవిశేషంబు: చెప్పట. —

ఆ. మునికురేంద్ర! సర్వభూతపాదుష్యంబు, పానసేవనంబు 1 భాసమాన
పరశశ్రే రరియు: 1 బ్రథమదుగ్ధతి యని, విబుధమతము కలదు 1 విశ్వచండు.

క. ఫలవృక్షభేదనమును, ఫలహీనాటనము సర్వఫలచౌర్యత్వం
లిల రెండవనరకం బని, పలుకం బడుచుండు నిజము 1 పరమమునీంద్ర! 373

ఆ. విడువ: దగినవస్తువిలలి గ్రహించుట, జంపరాని దుష్టజనుని: గట్టి
చంపుటయును బంధుజనయుత వైవాహిక, కము తృప్తియనారకంబు నగును.

సీ భవభూతినాశంబు 1 బహుభూతభయదంబు నిజధర్మవిచ్యుతి 1 నటి చతుర్థ
నారక మగుచుండు 1 నలిమిత్రవంచనాసరణియు మిత్యాభిశంసనంబు
రంచమసంఖ్యతో 1 వజ్జలి మిచ్చై కాంశనాఖ్యవృథాయాతనం! రై చెలంగు
నఫలాదిహరిణంబు 1 యమనంబు యానశ్య యప్రహరణకార్యమాటవడియు

ఆ. నైన నరక మొప్పు 1 నివసిత! భాగహ, రంబు రాజపత్ని సరియు రాజ
పటలమునకు:గాని 1 పనిసేత సప్తచ, నిరయ మనిరి బుధులు 1 నిజముగాను.

క. మునినాయక! గోలత్వము, ధనబుబ్ధత్వంబు లబ్ధిధర్మార్థవివా
శన మగునష్టమనరకము, ఘనలాలాక్షీర్ణ నామకంబయి భాత్రిన్. 375

తే. అప్రపాఠంబు ద్విజనింక! బ్రాహ్మణోక్తి
నిరసనము బంధువై రంబు 1 నిజము నవమ
నిరయ మని సత్యశీలత 1 నెగడు బుధులు
కల్కుచుండురు నిత్యము 1 వసుధయందు. 377

క. సారాచారవినాశము, సారజనజ్యేషసరణి 1 శాస్త్రస్తేయం
దీరసము ధర్మచౌర్యం, బారయ ధర దశమనరకమంద్రు మునీంద్రుల్. 378

క. ఘనపాక్షిణ్యనిషేధక, మును నిత్యచదంగనాశమును మున్ను మహా
జను లేకాదశనరకం, బని భాషింతురు సరం బహర్యచరిత్ర! 379

క. వరసుస్కారవిహీనతః, తారి 1 చార్యము సత్కీయాత్త్రానిధి యనాచా
రరతియు సజ్జననిందయు, ధరః బంధ్రేందవది యంధ్రు 1 తాపసవద్యుల్. 380

ఆ అర్హధర్మకామగ్రహనియు నవన్లభంగ మఖలధీరబహుశదుగ్ధ
జము శ్రయోదశాభ్యాదాదుగనారక, మనిరి పూర్వమండు 1 నాద్యుల్ల. 381

తే ధర్మహీనంబు యచంబు 1 దహనదంబు, గర్హితము వగ్దనీయంబు 1 కనః జతుర్థ
శాఖ్యమైనట్టి నారక 1 మనిరి తొల్లి, సర్వవదులైన పెద్దలు 1 సంయమింశ 1

నీ. ఆశుభంబు నైనట్టి 1 యాశోచ మజ్జాన మసదుక్తియును నసూయిత్య మరయు
నెఱిఁ బంచకశనామగ్నిరయమా నాలస్య మధికశోషిత్యంబు 1 నాలయాగ్ని
దాపన మఖలాతేతాయిత్య మగుఁ బదియాజవనరకమా 1 నవనిమిఁదః
బరశశ్రేచ్చయు 1 బహుగర్హితోత్థిత్యము శాస్త్ర నిందయుఁ 1 దలఁచ నరక

ఆ. దంబు కాన నిట్టి 1 దాదుగవున్నామ
నరకవిరతివలన 1 నరుఁడు వెలసి
విష్టపేండ్రుఁ దైవవిష్ణుఁ బూజించియు
నరఁడు భద్రకృష్టి 1 నలరి పిదప

383

క. దాదుగవున్నామమహానారకము నశించఁజేయు 1 నరి నిత్యం బా
కారణమునఁ బుత్రుం దనిధీరులు భాషింతు మిగుల 1 దివ్యమునిండ్రా 1 384

క. ఇఁకమిఁదట మిగిలినపా, లేకములలక్షణముఁ జెప్పెదను జేవపితృ
ప్రకరమునిపోదరులకుఁ, బ్రకటితముగ నియ్య నగును 1 బహుసంకుష్టి. 385

వ. సనత్కుమారా 1, పరధనకాంతయు, సర్వవచ్చైకతయుఁ, బరమాంకారనిర్వృ
తియు, గురువాదంబును, నిరతనుగమ్యాగమనము, ఘృతాదివదార్థవిక్రయము,
ఘోరచండాలాదిపరిగ్రహము, స్వకోపాచ్ఛాదనము, పరదోషప్రకాశనము,
మత్సరిత్యము, వాగ్దవ్దత్యము, నిష్ఠురత్యము, టోకిత్యము, తాలవాదిత్యము,
ధర్మరహితనామభాషితము, దాదుగత్యాధర్మత్యము లనునివి బహునరకము
లని చెప్పబడె ఇట్టి నరకములతోఁగూడినవాఁ దయ్య నెవఁడు శంకరుని సం
తుష్టనిఁ జేయఁగలఁడో యట్టిపుత్రుఁడు జ్ఞానాధికుఁడై లక్కుతోషములజయిం
చును పిమ్మటఁ గాయక, వాచిక, మానసిక, భౌత్యుబాంధవకృతపాపంబు లాజన్మ
కృతకలువంబు రెల్ల నలసికె నశించు అట్టిఁడు సుతశిష్యులండు సదర్శుఁడై చెలఁగు.
అట్లు కానివాఁడు విపరీతపదక్రముండగు దానివలనఁ బుత్ర శిష్యులు విద్యాం
సునిచే నిర్దేశ్యులగుదుడు ధర్మరాజా! యాయుర్థమండు శిష్యునికంటె సుతుఁ దధి
కుఁడై యుండు నని లెలంపుము. శిష్యుఁడు శేషపాపహరియగు సుతుఁ దన్నిన
రకముల నులేట హరింపఁజేయు నని చెల్లిన నలువలలుకుల నాలించి పాథ్యుఁ
డునుఁ దపోధనుఁ దగుసనత్కుమారుఁ డిట్లనియె,

386

- ఆ. మూట సత్యమగును 1 బుత్తుడ నీ శేను
బలుకు మనఘ! నాకు 1 భద్రయోగ
సరణి ననుచుఁ బలుక 1 సరసిజాసనుఁ డంత
భర్తసుతున కనియొఁ 1 దాపసేంద్ర! 389
- క. నీతేలిదండ్రులు మోగులు, నై తేనరిన నీవు దాయనై యుండినచో
భ్యాతిగ వా రాయోగముఁ, జేతోముడ మొప్పు నీకుఁ 1 తెప్పెడ రసఘా. 390
- క. అన విని సనత్కుమారుం,డనె నీచే నెవరు జ్ఞాతు 1 లనఁబడుదురా వా
రిని నాకుఁ జెప్ప నర్హుడ, వని సాధ్యశ్రేష్ఠుఁ డడుగ 1 నాలించితమిన్ 391
- క. భగవంతుఁడు పరమేష్ఠియు, నగణితలేజోభిరాముఁ 1 డగుపద్మజాని
సుగుణిఁ గని వత్స! విను మని, సుగమాత్రి వచింప సాగ 1 సుస్థిరచిత్త! 392
- సీ. ఒగి నారసుఁడు క్షేత్రజాపవిధులు గూఢసంఘాతకృత్రిమజాలకత్తు
లనఁబడు నీయాహ్వా 1 రరయ బండుగులును దాయలు నగుదురాతనయులందు
నెలమిఁ బిండక్రియాఽబుగఁగోత్రసామ్యాన్యయప్రవృత్తులు స్థిరమాప్రతిష్ఠ
తనకుఁ దుల్యతే స్వయంబిడ త్తసహాధులు పానర్భవక్రితపారకవులు
తే కన్యకాసంభవుం డని 1 కడలు నిట్టి, తనయు లాత్తుకు వారికిఁ 1 కలఁచు బిండ
తేజులనాదికకథలేడు 1 భాత్రిగోత్ర, సమృథాహ్వాయధారకసరణి కలడు.
- క. అనవుడు భర్తజాఁ డంతట, వనజాసనుఁ డాడినట్టివాక్యము విని బ్ర
హ్మనుఁ గాంచి యావిశేషం, బును బల్కుము కరుణతోడఁ 1 బుణ్యనిధానా!

— అప్త వనత్కుమారుఁడు వ్యాకళిక్రమఁ దప్పేదమున వెలుగుట. —

- క. అనిసనకాగ్రజాఁ డాడిన, విని పద్మజాఁ డనియొఁ బుత్ర 1 విను మాభేదం
బును నేఁ బల్కెడ నారసుఁ, డనువాఁ డాత్మజాఁడు నగుచు 1 నలరుకా జాహ్ని.
- తే. మగతనము లేక చింతను 1 మలసి వెట్టి
వాఁడు నై యున్న పెనిమిటి 1 వలన నాజ్ఞఁ
గొని యనాతురయై భార్య 1 కొమరుఁ గనిన
నరఁడు క్షేత్రజాఁ డగునందు 1 రాహ్యలెల్ల. 396
- క. జననీజనకు లాసంగిన, తనయుఁడు కత్తాభ్య నలరు 1 భారణిపై మి
త్తునిపుత్తుని స్థిగ్గుండి, చ్చినసూనునిఁ గుటిలుగాను 1 జెప్పిరి పెద్దర 397
- ఆ. ఇంటియందు నెవ్వ 1 తెలుగకడే పుట్టి
నట్టి సుతుఁడు గూఢుఁ 1 డగును శ్వేచ్ఛఁ
దెచ్చినట్టివాఁడు 1 తివిరి విధుం డని
పల్కుచుండు బుధులు 1 వశుధయందు. 398
- క. మునివర! కన్నెకుఁ బుట్టిన, తనయుఁడు కానీనుఁ డగును 1 కలఁచ సగర్భ
ధుని భాత్రి సహాధజాఁగా, ననఘము భావించు రాహ్య 1 లఘులగునాధ్యా!

వ. శ్రీకా! వెలఁ గొన్నవాఁడు క్రితుఁడగు. ద్వివిధుఁడు భువనభ్రంశుఁడు. తొలుత నాని కిచ్చి మఱల నింకొని కిచ్చినకన్నే కుదయించినపుక్కుఁడు పొనర్పపుం డనుటకు. దుర్భిక్షవ్యసనములయందు నగునిచే సమర్పించుటదినసూనుఁడు స్వయం కత్తుఁ డనుటకు! నూఢానూఢ యగుశూన్యస్త్రియందు బ్రాహ్మణునకుఁ బుట్టిన వాఁడు పారశపుఁ డగుచుండు ఇట్టి కారణమువలన స్వయముగ నిన్ను నీ విచ్చుటకొఱ కట్లుఁడవు కావు. చెచ్చెట నీతలిదండ్రులఁ బిలుపు వన విని సనక్కుమారుఁడు లేదవ్వచనప్రకారము నిజజననీజనకులఁ దలంచిన నాదంపతు లీకానుఁ డగుచతురానను కర్పింప నెంచి చనుదెంచి యుతని! నమస్కరించి విను తించి యిట్లనిరి.

400

- నీ. అబ్బాననా! మాకు 1 నానలి నిడవగు ననుచు నిచ్చొట సుఖాసనముల వా దురవిష్టులై 1 భాసీల్లఁగా సుతుఁ డాసనకాగ్రజాః 1 డార్తజనకుఁ గని పల్కె నోతండ్రి! 1 కరమర్థి నేయోగవాంఛతో నొప్పారి 1 బ్రహ్మ నకుగ నాసురాధీశ్వరుఁ 1 డార్తజనకుఁడప్పఁ నన్యున కెన్నటి 1 కైనయోగ
- ఆ. భవ్యసరణిఁ జెప్పుఁ 1 బాడికాదని పల్కె, దాన నీవు దాని 1 దయ నొసంగఁ దగుదు వనిన వాఁడు 1 తనయునితోఁగూడి, భక్తియుక్తులగుచు 1 బ్రహ్మ కనిరి.
- క. సురనాథ! యెవఁడు సుతుఁడై, పరఁగెనా మా కిట్టి సుతుఁడు 1 భవదార్తజాఁడా సొరిది నీకమీఁద నని వా, రరిగిరి నిజపురి! మరల 1 నబ్జజాఁ డంతన్. 402
- క. వినయాన్వితుఁడై సుతుఁడై, ఘనుఁ డైనపనక్కుమారుఁ 1 గనుఁగొని ధ్విరతో డను ద్వాదశపత్రక మై, తనరినయోగంబుఁ జెప్పె 1 దానిని వినుమా. 403

— నవాన నువక్తుచునునక హరిరయ్యుర్రదిధిఁ బలుకుట. —

- క. అగణితరత్నోగమునకు, సిగఁ బ్రణవము వెలయుచుండు 1 శిరసునమేషం బిగుకొత్తు రాధమాసము, సొగసగు తొలిరత్ర మగుచు 1 శోభిలుచుండున్.
- తే. వడనకుండు నకారంబు 1 వఱలు దాని యందు వృషభాఖ్యరాశి చెగ్నారు దానిఁ గూడి క్షేప్తంబు నిర్భయుఁ 1 గొమరు మిగులు నెలది రెండవపత్రమై 1 యిద్దవరె!
- 405
- క. కరయుగమున మోకారం, బరలిని రాణించు మిథున! ముందు వెలుంగుగ నిరతిము మూడవదళ మై, సరవిని తుంచి మాస ములరు 1 సజ్జనలిలకా! 406
- ఆ. నేత్రయుగ్మండు 1 నెగడు భ కారంబు, దాని నాశ్రయించి 1 రేమనిఁ గటక రాశి యలరు నుండు 1 శ్రావణంబు చతుర్థ, పత్ర మగును మాని 1 వంశదీప! 407
- క. హృదయమునుండుఁ గకారము, పొదలును హరిగాశి దానిఁ! తొంది శుకాంతికా బిరిలపుఁ బంచమదళమై, విడిరంబుగ భాద్రపదము 1 వెలయును దీప్తిన్. 408

- సీ. సనకాగ్రహా కవచంబు వకారమా నలి దానిఁ గూడి కనన్యయుఁ జెలంగు
నాటవపత్రమై 1 యాశ్విజ మలరాదు జేకారమార్తయై 1 లేజరిల్లు
నట తులారాళి వెంపారుఁ గార్తికమాస మేడవదళము నై 1 యెసఁగు నాభి
నలరును వాకారగమండు వృత్తికరాళి చెలఁగు నచ్చట మార్గశీర్షమాస
- ఆ. మరయ నష్టమదళమగు సుకారము జఘ, సంబు నగును దానినడుమఁ గాంతిఁ
గార్తుకాశ్యరాళి 1 క్రాలునవమదళ, మగుచుఁ బౌష్యమాస 1 మలరుచుండు.
- క. తానుద్యయగత మగుచుగ, మానితజేకార మలరు 1 మకరము దీప్తిగ
దానినిఁ గలియును మాఘము, మానగుదశమదళ మగును 1 మానిలరామా!
- శీ. వాకారము జంభుద్యయ, మై కడఁగును గుంభ మదరు 1 నట సాంపారగ
శ్రీకరఫాల్గుణమాసం, జేకాదశపత్ర మగుచు 1 నెసఁగుచు నుండున్. 411
- క. లలిత యకారము చరణం, బుల నుండును దానిఁ జొంది 1 పాండుగ మిసం
బలరును జైత్రము ద్వాదశ, దళమై రాణించు మిగులఁ 1 దాదసనాథా! 412
- వ. మునీంద్రా! కేశపున కిద్ది ద్వాదశపత్రకం బనియు, ద్వాదశారమనియుఁ,
ద్రివ్యూహమనియు, నేకమూర్తియగుపరమేశ్వరుఁడనియుఁ జెప్పంబడును అది
నిత్యమై మృతీలేనిదై రాణించు, రెండవమూర్తి సత్వాద్యమై చతుర్వర్ణముల
నలరి జతుర్ముఖచతుర్భుజయుత మగుచు నవ్యయత నొప్పి శ్రీవత్సాంకితో
దారాంగమున ఖాసీల్లుచుండును; మూడవరూపము రామసాఖ్యజోడను,
శేషమూర్తితోడను, సహస్రరీతులతోడను వెలసి సంపక్య కృతమై సహస్రశీర్ష
ముల నలరి ప్రజాప్రళయకరమై ఖాసీల్లును; నాల్గవమూర్తి రాజసనామంబునఁ
జతుర్ముఖంబుల శోభిల్లుచు మాలాలంకృతంబు నగుసృష్టికృత్యాదిపురుషుడై
యుండును; ఇట్లు వ్యక్తబ్రహ్మమువలన నీమూఁడుమూర్తులు వ్యక్తంబులయ్యి.
దాన ననేకవిధంబుల మరీచిప్రముఖులు మఱి కొందఱు జుద్ధించిరి. శ్రుతా!
శ్రుతాలనమునై పటుపుష్టివర్ధక మగునట్టి యీవిష్ణుస్వరూపము నీకుఁ జెలియం
జెప్పిరి. సూక్ష్మదృష్టివలన దీనిఁ జెలిసికొని కృతార్థుండ వగుమనిచెప్పి చెందియు
ని ట్లనియె. 413
- దు. మురదై క్త్యండు కృతాంతువాక్యమును సోమోదంబుతో నంలేటగ
సురనాథుండు జతుర్ముఖుండు నగుచుగ 1 శోభిల్లుచున్నట్టి శ్రీ
భదునిగ గానఁగ నేగ నాతఁడు దుహోదర్పంబుతో వచ్చు నా
సురచైరిగ గని చోద్యమంది బలికె 1 సాంపాపు మానీశ్వరా! 414
- క. దనుజా! యేకారణమునఁ, జనుచెంచిరి వన్న వాఁడు 1 శౌరినిఁ గని యి
ట్లని, నీతోడను జోరగ, జనుచెంచినవాఁడ నేను 1 జగములు మెచ్చన్. 415
- క. వరకాళస! వాఁడిట్లన, వారి యని ననుఁ గెల్వ దనుజ! 1 యరుచెంచిరి వీ
లేయగమునఁ జత్త మేలా, జ్వరితునకు భ్వరెని సారె 1 జతియను జొచ్చున్.

- ఆ. అందువలన భీతి 1 నడరిన నీతోడ, నని నొనర్చ ననుచు 1 నచ్యుతుండు
పలుక నెవని తెల్లు 1 పడరె నెక్కడ మనం, బనుచు నాతః దర్శనదార్శికరము.
- డి. అమ్మనఁ బెట్టి విస్తరిని 1 అప్పుచు నేడ్చి విపన్నబుద్ధితో
నిమ్మనఁ గూలఁ జొచ్చి కమలేక్షణుఁ డాడుడ ఘోరమైనచ
క్రమ్మును బైచె; నంత నది 1 గ్రక్కున వానిహృదబ్బముగా మృదు
త్వ మృగులాఘవస్థితినిఁ 1 కడ్డ హరించెను వింత తోఁపఁగన్. 418
- క. అంతట దేవత లపగత, చింతగా కనరాని మిగుల 1 శ్రీసతిపరియా
దంబీంద్రవరదుఁ టాగడిరి, సంతోషస్వాంతు లగుచుఁ 1 జంచద్భక్తిన్. 419
- ఆ. చక్రపాణియుక్తి 1 చాతుర్యకృతము నై, కడిమి మురవి నాశోకరము నగుచు
చెలయు నిట్టిగాథ 1 వివరించి తెలిపిరి, భక్తితోడ నీకుఁ 1 బరమమాని! 420
- క. వనమాలికి నాకారణ, మున మురహరనామ మలరె 1 బుధు లగ్నింపగా
ఘనుండు నృసింహుండు సంతత, జనపరియా చక్రధరుండు 1 సజ్జనలిలకా! 421
- వ. ఇట్లు పులస్త్యుండు దేవీమహాత్మ్యములం జెప్పిన నారదుండు తరువాతివృత్తాం
తంబునుడువ్ర మనుటయు. 422
- డి. రామ! నృపాభిరామ! మునిరాదసుకామ! విశేషసద్గుణో
ద్దామ! సమస్తఘోరతరతానవభీమ! విరక్షితామర
స్తోమ! విశాలవిక్రమ! విశుద్ధయశశ్చరదిందుచంద్రికా
దామ! సదాధ్యభోగగణిభామ! జగన్నులనామ! రాఘవా! 423
- క. కరుణాసాగర! శుభకర!, గరుడోరగసిద్ధసాధ్యగంధర్వముఖా
మరవినుతభవ్యమందిర!, పరమేశ్వర! భూరిఘోరభావవిదూరా! 424
- డి. తాపాము భానుకులవిశాలసింధుభవ్యశీతభాస్కరా!
దీపజనగణాద్విహారదీపితాంగబంధురా!
మాననీయకనకరత్నమంజూహర! శ్రీకరా!
దానవప్రగోత్రభిదురధర్మరామభూవరా! 425
- గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణాసమాసాదిత కవితాప్రాథవ హరితసకులాన్వయప్రభవ
రామవజ్రలవంశదుగ్ధసాగరసుధాకర కొండయుకుమారబుధజనవిధేయకొండయు
నామధేయప్రణీతమగు తెలుగువామనమహాపురాణమందు సప్తమస్కంధము.

శ్రీరామార్చనము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీరామక్షణభరతశత్రుఘ్న హనుమత్సమేక శ్రీరామదండ్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము.

అష్టమస్కంధము.

రమ్యసుగుణనికరా !

కారుణ్యాకర! బుధేంద్రగణనుతసారా!

సారాచారవిచారా

ధార! లసద్దీప్యధామ! 1 కళరథరామా!

1

తే. అవధరింపు పులస్త్యుః డిబ్బాసనార్త, జండు నైనట్టి నారదుః 1 జాచి పరితః
వికప నమరులు వైకుంఠవిమలపురికి, జని రమేతునిఁ గని మ్రొక్కి 1 చాలభీతి

— జీవకలు జగదాత్మనిఁ జెప్పఁ దత్త్వభ్రాంతి వారిఁ హరి చెప్పుట —

నీ కడిమి నులించి లోకక్షోభహేతువు నాడ శ్రీహరి దాని 1 నాలకించి
పురహరుమందిరంబునకు నేగెద మారఁ దరయ మహాజ్ఞాని 1 యగుచు లోక
కష్టంబుఁ దెలిసినభునుఁ దనిపల్కిన నట్టులొ గని నిర్దోషాధిపతులు
వాసుదేవునిఁగూడి 1 వర్తిపురోగములై యంత సుందర 1 మైనమంద

అ. రాత్రి కప్పు జేగి 1 యట శివసార్వభౌ, వృషభములను నందివిభుని తూన్య
మైనమందరాత్రి 1 నజ్ఞానగాఢాంధ, కారయుతులు నగుచుఁ 1 గాన రైరి. 3

ఉ. అంతట దేవదేవుఁడు మహాభుఁడు నా హరి మందదృష్టితో
వంతనుఁ గుండు వేల్పులను 1 వావిరిఁ గాంచి త్వదగ్రసంస్తుఁ జో
కంతు విరోధిఁ గాన కిటు 1 క్రాలెదరా యన వార లట్టులే
చింతిలుచున్న వార మని 1 చెప్పియుఁ గ్రవ్వుటఁ బల్కి రాయిదన్. 4

ఆ. అబ్బనేర్ర! దృష్టి 1 హరిమయ్యో మా కిపు, దేమికారణంబో 1 యెఱుంగమైరి
మనిన లోకమూర్తి 1 యగు హరి వారిని, జాచి పల్కసాగె 1 సుభగచరిత.

ఇ. అరయఁగ మీరు స్వార్థపరులై గిరిజోన్నతగర్భహంత రై
పురహరసాధరాధరనుఁ 1 జొల్పెనలారిలి రండుచేర శం
కరుఁడు హరించె మీకుఁ గలజ్ఞానము నారేని మీరు ముందట
గర మెగిఁ జూచుచుండియునుఁ 1 గన్గొన రైరిరి నేడు పునిమై. 5

5

బి. ఆమరేళులార! మీ 1 రండునః దనుకుద్దికాటకు నీకునిఁజూచు 1 కోస మాద
రంబునః ద ప్రకృత్యభ్రాంతి తోడ విశుద్ధులై జ్ఞాన ముంచ నా 1 నభవమాఁదః
జూరిని ఊరన్నానమునకు నై సాగ్రకుంభశతంబు చేర్చ నా 1 భక్తి నెదుట
వర్తదధిన్నానముండు హవికుంభములను దొంబదియాలు 1 మొనయఁజేయ
ఆ వలయుఁ బంచగవ్యపరివృతతోడక, కుంభములను శ్రద్ధః 1 గూర్చు టొప్పు
భూరిమధుసమేతములు నైనకుంభంబు, లవ్యసంఖ్య నుంచ 1 నగును వినుడు.

వ. జేవలలార! జలకలశంబు లన్నిటికి ద్విగుణంబులై యుండవలయు. అష్టోత్తరశతం
బుగ రోచనాగంధహరిత్రాచూర్ణములు శివుని కలఁది మంత్రారాతిముక్త పారి
జాతేసారసపుష్పములు బిల్వకళంబులు భక్తి నర్పించి కర్పూరాగధూపము
లిడి పకక్రమంబులవలన ఋగ్వేదోక్త మగురుద్రసూక్తము జపింపనగు.
ఇట్లాచరించినచో హరునిఁ గందురుకాని వేటుఁగఁ జూడఁజాలరని యిట్లు శౌరి
భాషింప విని జేవలలు క్రన్నన నలెని కిట్లనిరి మధుసూదనా! ఎద్ది చీర్ణమైన
యెడల కాయకుద్దికాఁగలదో యాకృత్యభ్రాంతి నము మా కానతిచ్చని ప్రార్థింప
మాధవుండు వినుఁ డని వాక్రుచ్చి. వేల్పులారా! మూడుదినము బుష్టోదక
ము దినత్రయము వేడిపాలను మూడువారము బుష్టాజ్యమునుఁ గ్రోలి వారా
శనులై వాసరత్రయ ముండు టొప్పును. ఆజలక్షిరాజ్యములు ద్వాదశాష్ట
పట్నలక్రమంబునఁ బ్రతిదినమును గ్రహింప నగునని వైకుంఠుడు నుడువఁగా
నంతట

8

క. పురువనాతపురోగములై, పరఁగెడు నిర్జరులు జేహాపరిశుభ్రతకై
గురుత ప్రకృత్యగుప్తిని, నిరుపమ మగుపూన్నితోడ 1 నెఱిపిరి మానీ! 9

ఆ. అంత వ్రతము పూర్ణ 1 మైనవేల్పులు జేవ
గణ్యుఁ డైనహరిని 1 గాంచి విష్ణు
చేంద్ర! పార్యతీకుఁ 1 డెట మెలంగుచు నున్న
వాఁడో కరుణతోడఁ 1 బలుకు మిపుడు. 10

క. ఊరాజ్యాదుల విశ్వా, కారుని నభిషిక్తుఁ జేయఁ 1 గడఁగిరి మనుచుగా
సారకు వేడినఁ గరుణా, ధారుండియి చక్రధరుండు 1 దయ తలు కా త్తన.

మ. అని నాజేహమునందు శంకరుండు యోగారూఢుఁడై దీప్తితోఁ
జూసరారగన రైలి రేమొ యన నోభూలేశ! మాయంబుటగా
భును దొ శంభుని జూడఁ జాల మెట నా 1 కామారి భాసిల్లు మా
కును జోధింపు మటంచు నిర్జరవరు 1 ల్లూర్చి న్యచింపగా దయన్. 11

— హరి జేవలల దనశృవయమున శివుఁ డాత్మి. —

ఆ. సాశరహితుఁ డైననారాయణుం డంత, నిజవృక్షబ్జీను 1 నెగడు కాంఠి
జూసరు భవుని లింగమునుఁ దమిఁ జూపించి, నభిలషింపరతి 1 కట్టలేక. 12

- సీ. అంబట విబుధు లభవ్యయము కాశ్వర మైనపార్వతీకాంతుని 1 భవ్యలింగ
మునుఁ బావనాభ్యాక్షిలముఁ గ్రమంబుగ నభిషేకించి శ్రద్ధతోఁ 1 తెలఁగి గంభ
బంధురచందనవారిజగోరోచనాదిబృహదముల 1 నైజఘ్న
సర్పించి పిమ్మట 1 నగదుధూకుం దిడి విమలాక్షుల సమర్పించి దీక్షఁ
- తే. తానదుచును నష్టశతనామముల జపించి
మ్రోక్కి రని చెప్ప నారదముని పులస్త్యుఁ
జూచి పలికెను మునినాథ! 1 సురలవలన
దివిరి హరిహరు రిట్లు చింతితులు నగుచు. 14
- తే. శిష్టసర్వతమస్సులచేతఁ గలిసి
నట్టి ధూర్జటిమాధవు 1 లరయ నెట్లు
కలిరయోగంబుఁ జెందిరా 1 కరుణఁ బల్కు
మనుఁ బులస్త్యుండు క్రమ్మఱి 1 నాడఁదొడఁగె. 15
- చ. మునివర! జేవచింతితము 1 బుద్ధి నెఱింగి నమ స్సభూతిశో
భనగుణసంయుతుండుఁ బటుఁబాణధరుండు విశేష లేజాఁ జా
మనసికాతాత య త్రేతీని 1 మాన్యులు చూచుచు నుండ విశ్వతా
పునుఁ కగఁ దాల్చెఁ జెప్పెదను 1 తొందుగ నీ విపు డాలింపుమా. 16
- చ. సార్థకవ్యయనయనమండింపై బంగారుకుండలమ్ములతోడను, జటాగుడాకీశ
గరుడధ్వజంబులతో వెలసి మాధవయుతమై, హరిసర్వభూషణంబుల రాజ్యి,
గౌరాజినాచ్చాదితకటిస్థలమున నొప్పి సుదర్శనానీహలశార్ఙ్గరాజింబయి, పినాక
కూలాజగవంబులఁ జేజరిల్లి, కపర్దభిట్యాంగకపాఱశంఖారావసహిత మగునా
హరిహరమయస్వరూపంబుఁ జూచి చేవత లచ్చెలువంది యవ్యయా! సర్వ
గతా, నీకు నమస్కార మని పలికి మ్రోక్కి తజేశ్వగ్రమనస్కులైరి; మాధవుఁ
డట్టిచేవతలఁ గైకొని చేగమున స్వాశ్రమం బగుకురుక్షేత్రమునుఁ జేర్చెనంత.
- ఆ. పుష్కరమున స్థానభూతుఁడౌ భవుని చే
వతలు కాంచి పొంగి 1 వందనములు
భర్త! నీ కటంచుఁ 1 బల్కుచు నుపవిష్టు
లయి చెలంగ శక్రుఁ 1 డపుడు పలికె 18
- క. సురలార! రండు మనకును, గరుణభవుం డొసఁగు వరముఁ 1 గనుఁగొనఁ గలఁరౌ
బరఁగెను లోకము లకటా!, హరుండు జలాంతరమునండు 1 నలరుటవలనన్. 19
- సీ. అని యిట్లు నిర్జరు 1 లాడుచుండిన నిరంజనుఁ డవ్యయండు వ్యవధృతాండు
సర్వాంతరస్థుఁడౌ 1 శక్రుఁ డామాధుర్యవాక్యంబు నాలించి 1 వడినిఁ లైఁ
జనుచెంచి నవ్వుచు 1 సర్వనిర్జరులకు వందనం బని యిట్లు 1 పలికి శక్ర
సంయుక్తు లైనట్టి 1 సకలామరులఁగూడి విషయంబుతోడను 1 వెలసి ప్రణతుఁ

ఆ. డగుచు వచ్చె నంత 1 నఖలామరులు బర్కి-
రభవ! యిట్టి ఘోర 1 మాత్రలేంబు
విడు; భవత్తపోగ్ని 1 విష్ణువక్త్రయమును:
గలఁతఁజొండఁజేసె 1 గడిమిఁ జూడ.

20

మ. ఇటు లాదేవత లాడుచుండ విని స1ర్యేకుండు నా శంభుఁ డా
దట వారిగా గని నేను నీవ్రతము స1ర్యం తొప్పుఁ జాలించితిగా
బటుమోదంబున నేగుఁ డన్న విబుధు 1 లృల్లారుఁ గీర్తించి యం
తట స్వర్గంబునుఁ గూర్చి పోయిరి మహాశైర్యంబుతో నారదా !

21

— హరుఁడు శుక్రనఖ సంజీవివిద్య నిచ్చుట. —

క. అంతట నద్రిద్రిపా, క్రాంతం బగుపుడమి యదఱఁ 1 గని యేలకొ బ
ల్పంత్తయయ్యె ధర? యని, చింతార్ణవమందు మునిఁగి 1 శివుఁ డట్టితీన్. 22
క తుడుభూమినిఁ దిరుగాడుచుఁ, బరమాభువనీసుతీరభాగం బండుగా
స్థిర ఘోరతపోనిష్ఠం, బరఁగెడిభార్గవునిఁ జూచి 1 పలికె న్నానీ!

23

క దనుజాచార్యా! జగముల, కును తోభకరంబు నైన 1 ఘోరతపంబుగా
ఘనదీక్ష నేల చేనెడ, వనితరమతి దానిఁ బలుకు 1 మన నతఁ డనియెన్ 24

సీ. అనఘ! భవారాధ 1 నాభిలాషార్థమై చేయఁ గాఁబడెను నాశత్రు నిట్టి
గాఢతఃక్రియ 1 కాన సంజీవిని యనువిద్యఁ దెలియుట 1 కలరెఁ గోర్కె-
యని చేడ శంకరుఁ 1 డనె నీవు చేసినతపముతోడను నేను 1 విపులతృప్తిఁ
జెలఁగితి నీవు సంజీవినివిద్యను గడఁగి యెప్పు డెటుంగఁ 1 గలవు? నిక్క-
ఆ మనిన నట్టివరము 1 నటఁ జెంది కావ్యుండ, బహుతపంబు వడలి 1 స్వభవసంబుఁ
జేర మఱి ధరిత్రి 1 శిఖరి సాగరవృక్ష, గణముతోడ మరలఁ 1 గడలసాగె 25

ఆ శంభుఁ డంతఁ గడలి 1 సప్తపారస్వత
శుద్ధభూమిఁ జేరి 1 సారిది సృత్య
మానుఁ డై చెలంగి 1 మంకణసంజ్ఞతోఁ
గ్రాలు మానివడుని 1 గాంచి మఱియు

26

క. వరయోగభావరూఢిగా, బరఁగినవాఁ డగుచు బాలవత్సాంచితస
త్కరముల నిగుడ్చి సృత్యముఁ, గర మర్థి నొనర్చుచుండ 1 ఘను రెడమెచ్చన్

— మంకణమునిదరితము. —

క ఘనగతి నావేగముతో, వననిధి నగకలిత మైనవసుమతి శీఘ్రం
బును గడలఁ జూచి హరుఁ డా, తనిఁగరమునఁ బట్టి నవ్వి 1 దయమూల ననెన్.
క. అనఘాత్త! యేమికారణ, మన నెటు భావితుడ వగుచుఁ 1 బుడమిని సృత్యం
భాసరించెడ విపు దేముడ, మొనుఁగూడునొ నీకు? దాని 1 నొగిఁ బల్కనగున్!

- చ. అని యిటు శంకరుం డడుగఁ నాతఁడు చల్ల మహాశ! నాకుఁడె
 పానరినకుష్ఠకారణము నొయ్యనఁ జెప్పెద నాలింప నొఁ
 దను పటుశోషణార్థమయి నాదుల మైనతపంబుఁ దెక్కు హ
 యనముల దాఁకఁ జేసిరిని నొత్తుముతో నటమిఁదఁ జాడఁగన్. 30
- ఆ. తురజశాకరసము నొంపున నాచెయి, నుండి వెడలె దాన నొగిఁ బ్రమాద
 కలరచిల్ల మొప్పు నగడువడినృత్యంబు, నేయుచున్నవాఁడ నెచ్చెచ్చ! 31
- ఇ. మునివర! మంకణుఁ డీవిధ, మునఁ జెప్పిన నాలింపి నొంపురసూదనుఁ డి
 ట్లనఁ గరమున తుచిభస్మము, పానరెను నాకొఱకుఁ జాడు నొంపునిధానా! 32
- ఈ. మునిచంద్ర! నాకుఁ దాదన, మున హర్షములేరు నిజము నొంపు మత్తుడ నై
 తనరి వన నతఁ దానుడి, విని యావృషశీరసునకు నొంపుతథ త్తన్. 33
- ఆ. కరయుగంబు మోడ్చి నొంపురించి నృత్యంబు
 వదలి మిగుల వింత నొంపులుచుండ
 భవుని పాదములకుఁ నొంపుమిల్ల నతనితోఁ
 బలికె నిట్లు శివుఁడు నొంపుచుడయను. 34
- సీ ద్విజ! దుర్గమంబునై నొంపుచు పరమేష్ఠి విష్ణుపంబున నొంపు నేడ నగు
 మిపుణ్యతరీర్థ నొంపు బృహదశసంజ్ఞఁ గ్రాలు మహాఫలకరము నగుచు
 నాతీర్థసన్నిధి నొంపురిని మాత్ర మె గంధర్వశిష్యరఘునాథిశ
 విద్యాధరానేకవిబుధులకెల్లప్పు డలిపాపహరము నై నొంపుభగవద్
- ఆ. సన్నిధాన మైననొంపుసారస్వత, ఫలము నడి యొసంగుఁ నొంపుతపంబు
 వినుత మైనదాని నొంపుముఁ జెప్పెద నొంపు, భక్తి మిగుల వినుమాభద్రమూర్తి!
- వ. మునింద్ర! సుప్రభా కాంచనాక్షి సుచేదీ విమలాదరా మహాదరా విశా
 రా ఘవతీ సరస్వతీ నామంబుల నొంపు నొంపుదాసారస్వతు లిందు నివసించు
 గలవు. తనకు లలిపుణ్యదములై నొంపుపానఫలంబు నిచ్చుచున్నవి కురుక్షేత్ర
 హండు నొంపునూర్తిని స్థాపించి, దుర్లభమైనదియు బహుపుణ్యకరం బగు బ్రహ్మ
 లోకమున కేగఁగలవని శివుఁ దాదిన విని మది హర్షించి మంకణుం డంతట
- తే ఆరుల మైనకురుక్షేత్రమందు నాత్మ
 మూర్తి స్థాపించి పరమేష్ఠి నొంపు భవనమునకు
 వశియు నై దీప్తితో నేగ నొంపు యపుడు
 విగతకంపంబుతోడను నొంపు మిగుల. 35
- చ హరుఁ డొగి నిర్దనానసధమై తుచి నొంపుడిమందరాద్రికి
 బరమముదంబుతోడఁ జని నొంపు భద్రతపోరతినుండి తూన్యమై
 పరఁగడి శైలభాగమున నొంపునీలు గొరినిఁ జాచుబుద్ధితో
 సరని నటించి నంత నని నొంపుచక్కఁగఁ బలికిరి తాత్పర్యందనా! 36

క. అన నారదుఁ డన నోముని, జనలిలకా! యంధకుండు 1 చని పాతాళం
బున నేమిచేసె' మండర, మున జేని హతుం డొసర్చె'ముదమునఁ జెల్లమా! 39
ఆ. ఇట్లు నారదుండు 1 పృథుభక్తి ననఁ బుల, స్తుండు పల్కె నంధకుండు నాఁగ
భవనమందు నుండి 1 భూరికామాగ్నిచే, కప్తకాయుఁ డగుచుఁ 1 కల్లడిల్లె. 40
మ దనుబాధీతులతోడ నిట్లు లనె గోత్రస్వామిగఁ బురియై
ఘనతగా జెందిన గౌరి నాడడకు చేడ్కఁగ జెప్పవాఁ డుర్వి నా
జనకుండుగ వరభాంధవుండును మహాచాతుర్యమిత్తుండు నా
నని కామాతురుడై వచింప విని ప్రహ్లాదుండు కోరుబునన్ 41

— ప్రహ్లాదుఁ డంధకునకు నిది కోరింతుట. —

క. ఘనగంధీరధ్వనితోఁ, దనరెడువాక్యంబు నుడిచె 1 జై త్యేశ్వర! నీ
కును భవుఁడు జనకుఁ డద్రిజ, జననియు నగుచుండు రెపుడు సత్యముఁ గాఁగన్.
క. విను మందునఁ గలకారణ, మును గురుధర్మాయునుండ 1 పుత్రుండగు నీ
జనకునిచేతను మును హతుఁ, దనిశము పుత్రార్థముగను 1 నర్పికుఁ డగుచున్.
క. ఘనతుష్టిఁ జెంది యంధక, దనుజుం డగుసుతు నొసంగి 1 తనయేచ్చనుఁ లెం
పొనరాఁరెడి నీజనకునిఁ, గని యిటు వాక్యంబుఁ జెప్పెఁడును లొగి మెచ్చన్.
తే. ఓహీరణ్యాక్ష! నాకు నింపొసఁగుతనయ
వలన నగుయోగసరణితోఁ 1 బరఁగునట్టి
నేత్రములు మూఁడు పీతములై 1 నగర దాన
దివిరె నామూఁడ దమసలి 1 ధృష్ట మొప్పు. 45
క. దానగా గురునీలాఢ్ర, స్వానం బగుభూత మొకటి 1 సరవినిఁ గలిగె
మానుగ నాయుది యుచ్చ, త్సూనునిఁ గైకొనును నిజము 1 చూచె విరిళా! 46
నీ కర్పించి వీఁ జెప్పు 1 తలలోకవిద్వివ్వకార్యంబుఁ గావింపఁగలదొ మూఁడు
జగములకును మహాజననియో పార్వతిఁ గాంతింపఁ గడఁగునోకడిమి నెఱుకు
మఱియు నెన్నఁడు విప్రు, మడియింప నెంచునో కర మబ్బడితనికాయశోష
ణముఁ జేయఁగలవాఁడ 1 సమధికశక్తితో నని యిట్లు శంకరుఁ 1 డాడి నిజగృ
హ. హంబు నైన ముందరొద్రికఁ జనెను నీ, తండ్రి నిను గ్రహించి 1 తార్తితో ర
సాతలంబునకునుఁ 1 జనె మది సంతోష, మావహిల్లుచుండ 1 ననురరాజ! 47
క. విను మట్టిదైనకారణ, మున నీ కగుఁ కల్ల గిరిజ 1 భవనంబుల
ల్ల నగుగొ దండ్రియుఁ బురసూ,కనుఁ డగుగంగాధరుండు 1 రథ్యం బరయన్.
క. నీ వరయ కాస్త్రచేత్రపు, పావనసురశీలభూరి 1 భాస్వత్ప్రగం
భావరవిప్రయుఁడవు బుధ, భావుండవు నయి ధరిల్లిఁ 1 బరఁగిలి వసురా! 49
ఆ. సరవి నిట్టి పాదసంకల్పమున భవ, త్యేకృతుఁ డైనజనుండు 1 సమముఁగాని
మరిని చెట్ట నగునె 1 మారారి సర్వన, మస్కృతుండు చూచె 1 మంచది త్త! 50

- క. అరసి నీదాక్షాయణి, సతి యగు నాశుభదయైస 1 శైలాధిపుస
క్షురః తాండ శక్తుఃశ్రుతా, వరిజోషమువచ్చు నర్హ 1 మగునే రలఃపన్ 51
- ఆ. సగగరుడుఁ గెల్వః1కాలని యాశోరై, పాండరానికగును 1 బురుషుఁ దెవ్వఁ
దర్శిదాటి మేరుపారులఁ గరంబుల, గుంజి త్రోసనేని 1 కువలయమున. 52
- క. ఆవీరుఁ జోర్పు శంభుని, వావిరి నీపనినిశేయ 1 బటుబలుఁ దైసగ
భావింప శక్తుఁ డగునే, కావరమున నిట్లు పల్కు 1 గడఁగిరి వకటా 53
- క. పరమాత్మఁడు పరమేశుఁడు, పురసూదనుఁ డమరమాని 1 పూజ్యుండు మహా
వరకుం డక్షకుఁ డగుశ్రీ, హరుఁ దెలియఁగ శక్యమాన 1 యాలోచింపన్. 54

— దండనృపాజరకము. —

- నీ. కర్మశ్రేణా! పరకామినీకామనుఁ డలిమూర్ఖుఁ డైనదండావనీకుఁ
డఖలరాజ్యముతోడ 1 నలలార్థమై ధర నిల్లినవిధమును 1 నీవు విన్న
వాఁడవు కా వట్టివాఁడై జెప్పెదఁ బ్రాజ్యబలవాహనుండు నై 1 ప్రజ్వరిల్లు
దండాఖ్యభూరిధిధరనుండు నతఁడు పురోహితత్వమునకై 1 రూఢభక్తి
- ఆ. దైత్యగురునిఁ గౌరి 1 రత్నాలకుండు నై, వివిధయజ్ఞములను 1 వేడ్కఁజేసె
గవిఁ నరజనామకలితయా నాకపుత్రి, వెలయుచుండె డిప్తి 1 విబుధు లెన్న 55
- క. దనుజాచార్యుం డొకరతీ, ఘనుఁ డగువృషభర్వుఁ డనెడి 1 కర్మరనాథుఁ
గన నేగి రెదర్చితుఁడై, పనిగాని చిరకాల మచట 1 భాసిల్లెఁ దమిన్. 56
- క. అరజ నిజాలయమందుగా, గరువలినెచ్చెరికి నేవఁ 1 గావించుచు సు
స్థిరమలి నుండెను నాభూ, వరుఁ డసురాచార్యుఁగూర్చి 1 వచ్చి ముదమునన్.
- క. గురుఁ డైనకావ్యుఁ డెక్కడఁ, బరఁగుచు నున్నాఁ డనంగఁ 1 బరిచారికలా
డిరి యాజనమునకై యరఁ, డరిగెను దనుసుతునికడకు 1 నని వివయమునన్.
- క. జనపతి యపు డాయవతులఁ, గని యివ్వఁజె కలదు నేడు 1 కావ్యాశ్రమముం
దనఁ బర్కరి వా రోన్మస, ఘనకవిసుర డైనయరజ 1 కలదని శ్రీలిన్. 59
- క. ఆన విని యపు డాయుత్వా, కునిపుక్రం డట్టి శుక్రకుఁకుఁకుం గన నెం
చినవాఁడై చని నటకిం, తనరాని రలంపుతోడ 1 నసురాధికా 60
- మ. కని వాఁ డాక్షణముండె మన్తధుని బిల్కాండంబులం దప్తుఁ డై
ఘనకాలప్రబలోచితుండు నగుచుగా 1 గావ్యప్రతిష్ఠేఘముగా
దినభృత్యాప్తలభాగ్రల నివ్విడిచి యా1రెన్వంగిని శేర వే
చని నేకాకియు నయ్యు చెన్నానుచు సంగతాతోంధదండుండు నై. 61
- క. మునివర! వచ్చెడి యాన్మపుఁ, గని కీర్తిగా దనరుచున్న 1 కావ్యార్తజ యా
జనపతి కెదురేగి ముదం, బునుఁ దగఁ బూజించె భాగ్యబుద్ధి నిగ్గులన్. 62
- వ. ఇట్లు పూజితుండై. 63

- సీ. ఓజీశ్వరుం దంత 1 శుక్రపుత్రిని జూచి బాలరొ! మనసిజ1బాగాబాల
తెచ్చుండ నగు శను 1 దయతోడ నిర్తతి నీకు పరిష్కారనిత్యసుఖము
ననుగూర్చి సంతోషమును ఘటించు మటంచు నాడిన నవనర 1 యైనయరణ
మూఢాత్ముడైనట్టి 1 భూపతితో నను బాపిష్ఠ నాతండ్రి 1 బహుళకోపి
- ఆ. యగును జేవవరుల 1 నైన దహించును
సోదరుడవు నాకు 1 జూచె నీకు
తెలియ లగుదు నేను 1 శిష్యుండ వగు దీవు
కరము నాదు తండ్రి 1 కరయ నిజము. 64
- ఆ. స్వయముగాను నీవు 1 చనుజెంచి నాచేత, నర్పితుండ వగుచు 1 నలరువిల్లు
కజకుటమ్మలకును 1 గాసిల్లి వెట్టిచె, కడఁగి యిట్టులాడఁ 1 గర్జ మగునా 1 65
- కా. పో నాస్మిధివీడి నీ వనుచు నాపూజోడి యిట్లన్న నా
భూనాథుం దనె సూక్ష్మమధ్య వగుచు 1 బోల్పొందు నారీమణి
సూనాస్త్రాగ్నిదహించుచున్నది వను 1 శుక్రం దోగిం గోపసం
భానంబు న్ననమానసంబున వడి 1 దండించుఁ గాలంబునన్ 66
- క. ఆన శుక్రపుత్రి వానిం, గని యొక్కముహూర్తమాత్ర 1 కాలమునను తే
ర్చిని నేలుము గురుఁ డగుళు, క్రుని వేడుమతం దోసంగు 1 గురుతరకరుణన్.
- ఆ. ఆనఁగ నానృపాలుఁ 1 దనియె, నేఁ గాలయా
పనము నోర్వఁజాల 1 బహుళవిఘ్న
మడకు సమయభంగ 1 మైనచోఁ బాలించు
సుందరాంగి యనిన 1 సుదతి పల్కె. 68
- క. జననాథపుత్ర! వను నీ, కును నే నిడ శక్తిలేమ 1 కుంభినియుం దం
గన లస్యతంత్రశక్తి, దనరాచెడి లోకసరణఁ 1 దలఁచుగవలజే. 69
- క. మనుజాధమ! కవికావం, బున జ్ఞాతిభ్రాతృభృత్యపుంగవతతితో
డను నాళము నొందెద నీ, వని యరణ వచింప నారఁ 1 దనె నట్టిరజన్. 70

— చందరాజ విశ్రాంతకథ నరణకుఁ తెచ్చుట. —

- క. వనితరొ! శుభజేవయుగం, బునఁ విశ్రాంతక యటంచు 1 బోల్పారినమా
నిని యొనరించిన చేట్టిత, మును నే భాడింతు చినుము 1 మోదం బలరన్. 71
- సీ. చిశ్రాంగదాఖ్యతోఁ 1 జెన్నాదుభామిని మును విశ్వకర్తకుఁ 1 బుట్టె నద్ది
వరదూపయావనపరివృతయై గతపద్మయా పద్మిని 1 పగిదిఁ జెలఁగి
చెలువంబుతోఁ దనఁచెలిక తైలనుఁగూడి స్నానార్థమై యొకసమయమందు
నిమిషనామముతోడ1నెగడు మహారణ్యమునకును జని యట 1 మొనయు తీర్థ
- ఆ. మందు మునుఁగుచుండ 1 నపుడు సుజేవుని
పట్టియై చెలంగునట్టి సురభ

పార్థివుండు రాగః 1 బరికించి మోహించి
పరితః జెలులతోడః 1 బారి మెలయ.

72

చ. సుకుచిరరూపభాగ్యముల 1 శోభిల కంతునిరినినుండు నీ
నరపతి కాత్త జేహమును 1 నర్చి నిచ్చిరి నన్నచాదులా
తరుణిని గాంచి చల్కిరి స్వతంత్రతలేడు భవత్ప్రవాసము
జరయఁగ నీకుఁ దండ్రికలః 1 దాతఁడు శాస్త్రవిశారదుండు నా.

73

ఆ. ధర్మియై లనర్చు 1 లండ్రిని మీటి భూ
పరిః నిన్ను నీచె 1 స్వయముగా నొ
సంగ యుక్తమగునె 1 జనులు నవ్వరె యని
చాడులాడు చున్న 1 లేని వేడ్క.

74

చ. ఘనుఁడును సత్యరక్షకుఁడు 1 త్పాపతియకా సురభుండు వచ్చి యా
వనితనుఁ గూర్చి పల్కె స్వరభాధితుఁ డై మదిరాక్షిశో! ననుగా
గనుఁగాని నీవు మోహమును 1 గంటివి నీనయనాంతశస్త్రుఁడౌ
మనసిజాచేత నే నిచ్చుడు 1 మల్లడిఁజెందిలిః జాడు మీయెడన్.

75

క భామా! సద్గుణసీమా! కామాతురమానసమునఁ 1 గ్రాలిన నన్నుగా
గాముని బారిని త్రోయకు, చేమరు నినుఁ బ్రస్తులింతు 1 వివిధవిధములన్. 76

సీ. తన్విశో! నీకుచలతల్యమున నన్నుఁ జెలిమితో శయనింపఁ 1 జేయ నర్హ
వగుడు వాచిధమున 1 నాచరింపక నీవు మసలితివో నేకు 1 మన్మథుండు
ధర్మించుఁ బలుమరు 1 ధట్టించి యలివర్చనంబునో నన్నని 1 నరవిభుండు
పల్కఁ జార్వంగయుఁ 1 బద్మాక్షియైవట్టి విశ్వకర్తార్తజ 1 వేడ్కఁ దానె

ఆ. తన్ను మున్నొసంగ 1 భాత్రీకునకు సఖ
వార్యమాణ యగుచు 1 వాంఛ నిట్లు
లాజెలందిచేత 1 నరఁడు పాలితుఁడయ్యె
గాన నేలు నన్నుఁ 1 గరుణతోడ

77

వ. ఇట్లః దాడి యార్తగతంబున

78

క. నగవు చిగురెత్తుమోమును, నిగనిగమెటుగాడుకురులు 1 నిర్ద్రపుకన్ను
ల్లిగ రవణించెడుచను లీ, మగువకుఁ గల్పించె నలువ 1 మమతె న్నిగులన్. 79

క. జడిసారు మేనిచందము, నడుమునఁ జెన్నారుహాయలు 1 నడుగులచెడఁగూ
డొడలఁ గలరీరు మఱియొక, దిడ కెక్కడలేడు చూడఁ 1 బృథ్వీస్థలిపై. 80

— అరణ్య దండునఁజేఁ బ్రాంగదగరిః తెచ్చుట. —

క. కనుజేశ! దండధూపరి, లనమనమున నిట్లు లెలచి 1 లెల్లదపడ శు
క్రనిశ్చలి వాని కగునడ, లను వానిఁ జెప్పఁదొడఁగ 1 దమిమై నంతక. 81

ఆ రాజ! యాలతాంగి 1 రమ్యవృత్తము నీకుఁ, దెలియ జేయుతానఁ 1 దెలియునట్లు నే వచింతు వినుము 1 నటి నది స్వయముగ, సురభుఁగూడి రతులసారిదిఁ జేలి.

క. వనితాస్వభావమున నది, జననాథుని స్వేచ్ఛఁ జెంది 1 సత్కుల భర్తం బును విడిచి మందబుద్ధిని, దనరారినకారణమున 1 ధారణి యందున్. 83

ఆ. అవశపత్ని యయ్యె 1 నంతః దాఁ దనుఁ దమి నిచ్చినందువలన 1 నెలమిఁ బెండ్లి జరుగదయ్యె మగనిసౌఖ్యంబు సున్నయ్యె పుత్రఫలములేక 1 పొగిలె నపుడు 84

నీ. శాప ముల్పృష్టమై 1 దీపింపఁగా సరస్వతి యకృతార్థుఁడై 1 వజరునట్టి థాకుణీకుని త్రయోదశయోజనంబులు జలవేగమునఁ గొని 1 చనియె నాథఁ డవ్యయఁ డగుచుండ 1 నామె మూర్ఛనఁజెందె నంతటఁ జెలికత్తె 1 లాసరస్వతీనదీజలములు 1 తెచ్చి పైఁజల్లిన నాతీతవారితో 1 నపుడు తడుఁ

ఆ. బడినదయ్యెఁ దెలివిఁ 1 బడయనికై మృత కల్ప యగుచు విశ్వకర్మపుత్రి విగతసంజ్ఞతోడ 1 చెలయ దాడులు మృత తన్వఁగాను దానిఁ 1 దలఁచి తలఁచి. 85

తే. కొందఁ జేగిరి కట్టెలఁ 1 గూర్చుకొఱకు నగ్ని గొనిరాఁగఁ గొందలు 1 యత్నే మొప్ప వనమునకుఁబోయి రంత నావనజనేత్ర తెలివిఁబొందినకై దశదిశలఁ గాంచి. 86

క. జననాథుని స్నిగ్ధసఖి, జనమునుఁ బొడగానలేక 1 సంతాపముతోఁ బోనరి సరస్వతిఁ బడె నది, వనకంపితనేత్ర యగుచు 1 బరువడితోడన్. 87

ఆ. కాంచనాక్షి దాని 1 ఘననది యైనగో మతిని చెలయు కుటిలమహితభంగ జలమునందు నుంచె 1 సరవి నానది దాని తెలుగునంత మిగులఁ 1 దెలిసి యపుడు 88

క. హరిశాద్ధూలాదిమృగో, త్కరములఁ బెంపొందుఘోరగహనమునందుగ బరువడిని వదలి నిట్లా, తరుణిఁ నటనీవ్యవస్థ 1 తనరె నటంచున్. 89

క. జను లాడ వింటి దానగా, ఘనశీలము వదలి నమ్నుఁ 1 గర మర్థి నిడం గనుకల్ల లేడు నా కని, ఎవయోక్తులతోడఁ బల్కె 1 వింత జనింపన్. 90

క. హరిసముఁ దురుబలుఁ డగునా, భరణీనాథుండు కావ్యసేవయోక్తుల నా తరుణమున విని యుగక్షయ, కర దుగుస్వార్థంబుఁ దెల్పఁ 1 గతునంతి యిదిన్.

నీ ఉవిదరా! చిత్రాంగదోత్తరవృత్తంబు రజ్జనకునికథ 1 ధరణిపాలుఁ
డగుసురభునిగతి 1 నాలింప మనసయ్యె సొరిదిఁ జెప్ప మటన్న 1 శుక్రపుత్రి
భాడించె సురభుండు 1 వడిఁ బ్రకృష్టం జైనవిశ్వకర్తార్తజ 1 విపినమండు
వగచుచుండఁగ మింటఁ భాసీల్లు గుహ్యకుఁ దాలతాంగినిఁ జూచి 1 యచటకేగి

ఆ. పూన్కి ననునయించి 1 పొలఁది రాసురభుని

నెలమఁ జెందఁజాల 1 విందు వానిఁ

గలయఁగలవు పిదపఁ 1 గాన శ్రీకంఠునిఁ

గాన నీవు చేగఁ 1 గడలి పొమ్ము

92

వ. అని యలెందు చెప్పి చనిన పిమ్మట.

93

క. జననాయక! గుహ్యకుఁ డి, ట్లన విని యాముగుడ భక్తి 1 యమునాకూలం
బున దక్షిణోత్తరాంతర, మున నుండెడిపుణ్యదిశను 1 మొననెడిదీప్తిన్.

94

క. పరఁగెడు శ్రీకంఠుని గుడి, కరిగి మహేశ్వరుఁడు నీలకంఠకుఁ డగుశం
కరుఁ గని భాస్కరపుత్రీ, వరపుష్కరమధ్యదివ్యభాగమునందున్.

95

క. పరమశిరోనామంబున, హరిమధ్యస్థుండు నగుచు 1 నలరినదాఁకా

గురుభక్తితోడ మునుఁగుచుఁ, గరమర్థి మెలంగుచున్న 1 కాలం బందున్

96

ఆ. పరమసామచేదఁ పారగతుండును, సుభగలక్షణుండు 1 సుగుణయుతుఁడు

భవ్యశీలరతుఁడు 1 పాశుపతాచార్యుఁ, డగుఋతధ్వజుండు 1 నక్కడకును. 97

— ఋతధ్వజుఁ డిత్రాంగదను నోదావరీర్థమనకుఁ బొత్తుల జెప్పట. —

క. మునుఁగుటకు వచ్చి నిర్గత, వనితాంతర యగుచు వగచు 1 భామినిఁ గని యీ
ననతోడి యొవతె యని రేన, మనమునఁ జింతించుచుండె 1 మనుజ ధీశా!

98

క. గురుభక్తితోడ నాసుం,దరి యత్తటి నామునీంద్రప్రేల్లజానకు సు

స్థిరమలిఁ గృతాంజలియు నై, పరఁగ నలెం డపుడు దానిఁబరికించి యనెన్.

తే. సురసుతోపమ! యెవ్వనిసలెపు నీవు

ఘోరమృగములతోడను 1 గూడి విగత

పురుష యగుచున్న నీవనమునకు నేల

వచ్చితి వటంచుఁ బలుక నావనరుహాక్షి

100

వ. కన్నీరుమున్నీరయి ద్రవహింప వివయంబుతో నత్తటి.

101

నీ జరిగినవిధ మెల్ల సంత్యస్థితిగా జెప్ప నాలించి మునివరుఁ 1 దాగ్రహించి

నిజరతుజాతయై 1 నెగదెడి యీసతి భరణేయయైనను 1 బాపి ధవుని

చే నయోజితయు నై 1 చెన్నారెఁ గావున నవనిపైఁ గపి యగు 1 ననుచు కల్పి

వదుని శపించి యోపరచుర్ని క్రమ్మట సవిధాన మొప్పార 1 స్నాతుఁ డగుచు

ఆ. నువనసించి సంధ్య 1 నురుభక్తిపారువిధిఁ, బూజచేసి వచ్చి 1 భూరిశోక

భరిత యగుచు భర్తృపాంశరాణించెడి, యాచెలందిఁ జూచి 1 యనియె నిట్లు.

క. తరుణిమణి! ఎను గోదావరభుభదేశమున కేగి 1 కస్తుండి జగ
ద్గురుఁ దాభ్యుం దగుభర్తృశ్వరుఁ గాలుచుచు గుండు మధికిభక్తి తలర్చన్.

సీ. కదలికాస్తంభోరు 1 కద్యరేకుండైన కంకరమాలికిః 1 గలిగి యచట
వర్తించుచున్న దేవవతియు నంజనగుహ్యకపుత్రియై 1 కొమరు మిగులు
దమయంతియును శక్రరసయయు నగువేదవతియు నీమువ్వరు 1 భక్తితోడ
సప్తగోదావరజలమందు రాజిల్లు దివ్యహాటకమహాత్రిపురహరు

అ. నెపుడు పూజనేయ 1 నెంచి వత్తురొ వారిః

గలియఁగలవు నీవు 1 కాంక్ష నప్పు

డనుచుఁ జెప్ప బాల 1 యైనచిత్రాంగడ

మునిజనేంద్రునకును 1 మ్రొక్కి యంర

104

క. త్వరితముగ సప్తగోదా, వరదీర్ఘముఁ జేరి కంకరఫలభక్షణ యై
హరుఁడుఁ ద్రిశేక్రుం దగుశం, కరునిఁ బూజించుచుండెఁగడుభక్తిమెయిన్

క. ప్రాకటమా జ్ఞానంటనుఁ, జేకొన్నబుకుభ్యజాండు 1 శ్రీకంఠనక్ష
త్లక్షం తొకటి లిఖించెను, వీఁకనుఁ జెప్పెదను దాని 1 ఎను మవసీంద్రా! 106

క. సురదైత్యయక్షమాన, వరులం దెవఁడైన నార్తసటశక్తిని నీ
హరిణశిఖనేత్ర దగువగ, ధరఁ గలుపునొ వాని కేను 1 కండ మొనర్తున్. 107

అ. ఆముసీంద్రుఁ డిట్లు 1 లాడి పయోష్టియై, పరఁగి సర్వమాని 1 వంకరదీర్ఘ
నయన యైనదివ్యసందినిఁ దలఁచుచు, గణ్యపుష్కరేతుఁ 1 గాన నేగె 108

— దండుఁ దరణకు లక్ష్మకర్తగరిః తెచ్చుట. —

తే. దండుఁ డంరటఁ బలికె నోరరుణ! వీర

సురభుఁ జింతించుచును యథా 1 సుఖముతోడఁ

చెడ్డకాలమ్ము కడచెను 1 విశ్వకర్త

తనయ యైనట్టి చిత్రాంగదకు ధరిల్లి

109

సీ. పరమర్షియాబుతేభ్యజానికాపము నొంది విశ్వకర్తయు మేరువిపులశృంగ
భాగచ్యుతుండయి 1 వసుధాస్థలిం బడి కాలూకినీనదీసన్నికర్త

తటతరుగుల్పాధ్య 1 దాదుణవనమందు విలసిల్లుతలమున 1 వెలయుచుండి

ఫలమూలములఁదిని 1 బహుకాలమటనుండి కంకరాభ్యుండునొ 1 కర్పరాధి

అ. వీరుఁ డొక్కనాఁడు 1 ప్రియనిజార్తజయైన, దేవవతినిఁ గూడి 1 దీప్తితోడ
నంబరముననుండి 1 యటకేగుడెంచెను, భూరిమోద మార్తఁగివోదలుచుండ.

చ. జనకునితోడ నాయకవి 1 సంతస ముల్లసిలంగవచ్చు నా

వనితఁ గవీశ్వరుండు కని 1 బల్కె గరంబునఁ బట్టకొన్నయం

తన కపిసంగృహీతయయి 1 తద్దయు భేదము నొందుపుత్రినిం

గనుఁగొని కంకరుండు పటభిక్షముఁ గేల ధరించి క్రుద్ధుఁడై.

111

- క. సరసర రాః గని వానర,వరుః దాసుందరినిః గొనుచు 1 బహుజనమున బం
ధురకనకగిరికి జని భాసురయమునారటమునిండు 1 శోభాధికరణ. 112
- క. రసరెడి శ్రీకంఠేశ్వరుఁ, గని రత్నన్నిధిని చెలయు 1 గహనంబున నుం
డినమునివాసమునం దా, వనితామణి విడిచి కిళివల్లభుఁ డంరన్. 113
- ఆ. కందరాసురుండు 1 కనుఁగొన యమునలో, మునిఁగి దాగఁ గిళిప్రంగప్రండు
చచ్చె నార్తపుత్రి 1 కాళామృగంబుచే, నని రలంచి శోక 1 మడరుచుండ. 114
- క. రసయి ల్లగుబరిగృహమున, కునుఁ జనె రవిపుత్రి వానిఁ 1 గాని చని వేగం
బున బహుజనాశ్రయము నగు, ఘనశివదేశంబుఁ జేర్చుఁ 1 గవివరుఁ డంరన్.
- క. గురుబలమున నాదేశముఁ, బరువడితో దాటి దేవవతియుండినభా
సుర కాపిలవనధూమిక, గర మేగడిగోర్చె నలరి 1 క్రమ్ము నబలా 1 115
- తే వినుము డమయంతి యనుసుత 1 చెంట నంటి
యరుగుచున్నట్టి యంజనాభ్యుప్రగుహ్య
కాధిపునిఁ జూచి కపివర్యుఁ 1 డరనిఁ జంప
నరిగి రత్నర యగునతి 1 నచటఁ గాంచి. 117
- నీ వారి మున్గినబాధ 1 వ్యర్థమయ్యెను నాకు సారిది నీయలనాగఁ 1 జూడ లేవ
వలియు నిజంబని 1 భావించి రాఁగ హిరణ్యవీసడియందుఁ 1 బ్రబలభీతి
నారన్వితరై సంత 1 నావగాజలమందుఁ గూలినసుతఁ జూచి 1 గుహ్యకుండు
ధూరిశోకంబుతోఁ 1 బొడలి యంజనగిరి కరిగి యక్కడ కుచియగుచుమిగుల
- తే మానమైనట్టి వ్రతమున 1 మలనీ బహుళ
వర్తరంబులదాఁకను 1 బరమరథము
నమరనాథులు కని విస్తయమును జెందఁ
జేయుచుండెను బటురర 1 చి ర్రతుద్ధి. 118
- వ. అంత గుహ్యకసుత యగుడమయంతి హిరణ్యవీసడిజలవేగమునఁ బుణ్యకరమును
సాధుసంకలితమును నగుశోసలదేశమును జేరి వగపునఁ బోవుచుండి మిగులఁ
జగురుటాకులతోఁ గప్పఁబడి గొప్పనీడతో రాణించుచు జటాధరుఁ డగుము
క్కంటి మాడ్కి నుండువటవృక్షంబుఁ గని యావృక్షంబుక్రింద సందమునఁ
గ్రండుకొనుశిలాపీఠముం దాసీనయై యుంర. 119
- నీ. పరమరథోధనభాగ్యుడౌ నారంద్రః గని నీకుమారుఁడు 1 కడఁక నిపుడు
వటవృక్షకాళానిఁబడ్డఁ డయ్యె నటంచుఁ బల్కిడిపురుషుఁ డివ్వాడు లేడు
వసుధపై నని యిట్లు 1 పల్కినశిష్టాక్ష రాన్వితవాక్యంబు 1 నాలకించి
యాఱుంటి యుంరట 1 నన్నిదిక్కుల మలీతిర్యగూర్ధ్వంబులఁ 1 దివిరి ఘనిఁ
ఆ. గని పితంగవర్ణ 1 కలిరజటాబడ్డఁ, డగుచు వృక్షశిఖరముండుఁ జూడఁ
బంచవర్తరముల 1 భాసిల్లి భాటించు, బాటుఁ గాంచి శోకభరిత యగుచు, 120

క. అని నో బాలక ! యేడు, ద్దనుఁ డిట బంధించె నిన్నుఁ 1 జయ్యన నాతో
దను బల్కు మన్న నరుఁడా, వనితకు నిజవార్త నంఠఁ 1 బలుక జొడంగెన్. 121

— కావారి కనకాక్షములు దడుయిరిఁ గెచ్చుట —

క. నుండరి విను మీవృక్షం, బండుఁ గవీశ్వరుఁడు శోప 1 మలరుచునుండఁ
గ్రండుకొనిపట్టి నను వడి, బంధించినఁ జిక్కి సుక్కి 1 ప్రత్యహమండున్. 122

క. మునుచున్నాఁడఁ దపోబల, మున మును బరశివునివలనఁ 1 బొల్పారెడిదా
మునుపురమునఁ గలఁ దస్స, జ్ఞనకుండు ఋతభ్యజాండు 1 సారసనేత్రా ! 123

తే. రతరపోయోగనిష్ఠతోఁ 1 దవ్యమానుఁ
జైన యతనిఁ సూసుండ 1 నగుచు దీప్తి
సంభవించితె నే సర్వశాస్త్రవేత్త
నగుచు గర్వాదుమాణభృంగారిఁ గలిసి. 124

క. ననతోఁడిరొ జాబారిఁగ, ననుఁ దలఁచి నమస్కరించి 1 నాతండ్రి వచిం
చినమాటల నీ కిత్తెలి, వినిపించెద శ్రద్ధతోడ 1 విను విశదముగన్. 125

వ. బాఱుఁడా! నీ వయిదువేలసంవత్సరములు బాల్యావస్థ నుండెదవు పదివేలవాయ
సంబులు కౌమారదశ వలరెదవు విశేషిసహస్రవత్సరములు జవ్వనంబున నివ్వటి
లైదవు నలువదివేలసంవత్సరములు వృద్ధత్వంబున నటించెదవు విను వాని
యందుఁ గ్రమంబుగఁ బసిరేసమున నైదుమాత్రేఁడులు దృఢబంధసంబును,
గౌమారావస్థయందుఁ బదిమాత్రేఁడులు కాయశోషణంబును, జవ్వనంబున నిరు
వదిశతవత్సరంబులు సకలభోగంబులను, ముదిమివచ్చినతేలి నలువదిమాత్రేఁడులు
నేలఁ బవలించుచుఁ జెడుకూడుఁ దిని పెద్దకష్టంబులఁ జొందఁగల వని నాతండ్రి
వాక్రుచ్చె నంఠ 126

క ఓయివిదరా ! యయిజేడుల, ప్రాయంబున జేకెత్తవలయుఁడ నగుచుగా
బాయసిపూన్ని ధరాస్థలి, సాయం చెవ్వాడు లేక 1 చని తిరిగి తమన్ 127

చ. వనిత! హిరణ్యలింగమలవారి మునుంగ మడిగ దలంచి నేఁ
జని కపిఁ గంటి నంఠ నది 1 చయ్యన నా గని మూఢ! నీ చెటగా
జనఁగల విందు నుంపఁబడి 1 చారుశరీరవిమాత్తు శోభతోఁ
దశరెడునట్టి దేవవతిఁ 1 దద్దయు నీవు గ్రహింపు మింపునన్ 128

చ అని యిటు రాకేప్రవరుఁ 1 డాడి శిశుత్వమునగా జెలంగు నా
గాని చని యానటాగ్రమున 1 ఘోరజటాపటలంబుతోడ బం
ధన మొనరింప బల్వగలఁ 1 దద్దనయంఠ్రేతలాంతరంబునగా
ఘన దుగుడుగిళిజేకనను 1 గ్రాలుచు నుండినవాఁడ నిత్యమున్. 129

తే. అబల! కాంచనభేద్యమై 1 యలరు దీని
దాఁటఁగారాడు భేదింపఁ 1 కరముకాడు

సకలదిబ్బభముల లతాసంఘయంత్ర
కలితమై సంరతం దిద్ది 1 క్రాలుచుంట

180

క ఇటు లాకపి నను వడి సుం, కటపడ బంధించి న్వేచ్చ 1 కడలుకొనగా దు
ర్లుటమేరుగిరికి జన నే, నిట వగచుచు నిన్నుఁ గాంచి 1 యెలమిఁ బలికిరిన్.

నీ అబల! నీ చెవ్వులై 1 వధికాటవిః భర్తృవనితావహీనవైవాంఛ నట్టి
పనిఁ జేయ మడినెంచి 1 పటలెంచిరినా దాని భాషించు మన నది 1 పలికి విప్ర!
తల్లి ప్రస్థావన 1 తండ్రి యంజనగుహ్యుఁ డగును నాచారకముండు దివ్య
మునినాథుఁ డైనట్టిముద్గలుఁ డీతనిన్ పార్థివేశ్వరునకుఁ 1 బల్ని యగును
ఆ నిక్క మునుచు వ్రాసె 1 నెల నెల్లతేలుపు, లట్టిమాట నప్పు 1 దాలకించి
కూర్చి కుంకుభులను 1 ఘోషింపఁజేసిరి, వంచకాశివారసములు వెలసె. 182

క మునినాథుఁ డంత ననె నీ, తనితామణి బాల్యమందు 1 బహుతరకష్టం
బునుఁ జెంది పిదప భూమి, శునకు మహారాణి యగును 1 ధోని నిజముగన్.

తే ముద్గలుం డిట్లు భాషించి 1 పోయె వడిని
సంత నాతండ్రి ననుఁ గొని 1 యమల మాహి
రణ్యతీప్రాదినీతటరమ్యతీర్థ
మునకుఁ బోయెను వాంఛతో 1 భూసురేంద్ర! 184

చ. వనచరుఁ డంతః గోపమున 1 వావిరి రాఁగ నదీజలంబునం
దునఁ గడుభీతి నేఁ బడఁగఁ 1 పోడనె యానది నిర్జనస్థితిగా
జానరెడియట్టిచేశమును 1 తొందుగఁ జేర్చెనటంచుఁ బల్క నా
వనరువానేత్ర చర్చి న సుభాషితము నిన్వి యారఁ డయ్యెడన్. 185

క. అనె నోభామామణిరో, ఘనయమునారటమునందుఁ 1 గ్రారెడి శ్రీకం
తునిఁ జేర నరుగు మట నా, జనకుండు మథ్యాహ్నముండుఁ 1 జంచద్భ్రష్టన్

ఆ. భవుని భక్తిఁ గాలువ 1 వచ్చు నత్తటి నీకుఁ
గలిగినట్టి లెఱుగుఁ 1 గ్రమముగాను
తెచ్చు మతని తీపు 1 చెచ్చెట మేలును
తొందఁగలవు పొత్తు 1 పువ్వుతోడి 1 187

క. అని యిటు జాబారి వచిం, చిన విని కషయంతె మానిశోభకు రక్షిం
పను కర్మరది హిమనగమునఁ, తొనరెడికాలిందిఁ గూర్చి 1 పోవుచు వారిన్.

చ. నిరుపమదీక్షిత నెగడి 1 నిర్బలకండఘరాశసంబుతోఁ
బరఁగి ఋతేంద్రజం బెపుడు 1 బంధురభక్తిగ నేగునట్టి జా
పురహారు దివ్యవాసమును 1 తొంది కయంబున సర్వనిర్మల
శ్వరుండునుఁ బార్వతీకుఁ డగుశంభునకుఁ బ్రణమిల్లి యింతటన్. 189

సీ. పరమర్షి యాబురధ్వజాఁడు. వ్రాసినవర్ణములఁజూచి కమయంతి । ముకము నెంచి
సాంపారునగవుతో । శోభిల్లి యత్తటి ముద్గలోక్తంబునై । మొనయునట్టి
నిజకథాశ్లోకంబు । నేర్పుతోడ లిఖించి యామునీంద్రునిచేత । నవనిబతి
నా లిడి యగునని । యాడఁగాఁ బడినట్టి దాననా నేనొగి । దాతునార్చి

తే. తొందిలిని నన్నుఁ బ్రోచెడి । ధూతలాధి
వర్యుఁ డెవ్వఁడో యని శిలాపట్టమందు
వ్రాసి స్నానార్థమై లేచి । భానుపుత్రి
యైన యమునానదిఁ గూర్చి । యరిగి యచట 140

డి. కొలెనాదితంబు నయి । నొజ్జఁగిపువ్వులలోనితావులగా
గైకొని వీచుతెచ్చెరల । గ్రాలెడి యాశ్రమధూమిఁ జొచ్చి సు
శ్లోకుఁడు నాబురధ్వజాఁడు । శోభిలు నిక్కడనంచు నాత్మలో
వీఁకమెయిగ దలంచుచును । వేగమె దానిని జొచ్చి యిక్కడన్ 141

తే. ఆమరసంస్థయు శుభదయు । ననిశశుష్క
వదనయును లోలనేత్ర యై । పరఁగుడేవ
వలని వాడినపద్మినివలెనె చూచె
నాపె వచ్చెడి యాకమయంతి సంత. 142

క. కనుఁగొని యెవ్వలె యిది? యని, మనమునఁ జింతించి లేచి । మమత న్నిలిచిగా
బనిగొని గాఢాలింగన, మును బిచ్చట వారు స్నేహమును గాంచి కొగిన్ 143

సీ. మొనసి పరస్పరముగను బ్రశ్నించుచు తేమవార్తల సంతః । జెప్పుకొనుచుఁ
కమలేమపాటులుఁ । కమసుంగకులనెల్లఁ జేటలెల్లంబుగాఁ । చెలిసికొనుచు
బహూదూపములతోడ । భాసిల్లుచున్నట్టి కథలతోఁ గాలంబుఁ । గడపుచున్న
తటిని బురధ్వజరావసక్రీహండు పురవైరిఁ బూజింపఁ । బూర్ణమైన

ఆ. భక్తితోడ వచ్చి । వ్రాసినయక్షర
ములను జూచి చదివి । బుద్ధి దాని
తత్వమును గ్రహించి । తగముహూర్తము భాగిన
సహితుడగుచుఁ జెలిసి । సత్వరమున 144

క. సురనాథుఁ డైనశంభుని, వరభక్తి భజించి పిదప । వాంఛ నతొఱిగి
పురపతియగు నిత్యోతుని, పరిసరమున కేగి చూచి । భావించెఁ దమిన్. 145

చ. జనపరిసంహ ! విన్నవము । సత్కృతో విను శాస్త్రవేత్తయిగా
ఘనగుణుఁ డైననాసుతుని । గైకొని నీవిషయాంశమందుఁ గ
న్కను వటకాఖిలండుఁ గడుఁ । గట్టఁ గట్టిండు దాని మాన్ప నీ
తనయునికంటె వేటొకఁడు । భార్యని శక్తుడు కాఁడు చూడఁగన్. 146

క. ఘనులెన్న కమనీనామం, బుననుండిన భూవిభుండు । పొరి నీకార్యం

బును దీర్చగలడు నిక్కం, బస నారం దంతః చాపసాధిపుమాటన్. 147

ఇత్యుత్తరః కనకమండపమునని చాచారిబంధనములు విడిపించి యిత్యుత్తరములు బంధించి.

క. విని ప్రియుడును సత్వాత్ముడు, దనసూనుం దైనశకునిఁ 1 దచ్చారికిఁ జొ
చ్చన జనకప్రేరితుఁ దై, ఘనముద మేపార నలెడు 1 కదలి రయమునన్ 148

చ. పరమమునీంద్రయుక్తమయి 1 భాసిలునావననీనుఁ జొచ్చి యం
కురనీరదిబ్బుఖంబునయి 1 ఘోరత రాకృతినొప్పి పెద్దదై
పరఁగెడి మట్టిచెట్టుఁ గని 1 వావిరిఁ దద్విటపాంతరంబులో
సారిది జటానిబద్ధుఁడయి 1 సోలుచు మ్రొక్కెడి మానిపుత్రినిన్ 149

నీ. కని లతాపాశసంకలితయంద్రస్థితి నంతటఁ జొడఁగాంచి 1 యవనివిభుఁడు
కరమున విలుఁబూని 1 కడువడి మోపెట్టి మును కపికృతమునై 1 మొనసి నాల్గు
దిగ్భాగములయందు 1 దీపించునట్టి లతాపాశముల వేగ 1 చారుణోరు
బాణాని వెనుగూర్చి 1 బంచవర్షకలంబుకడచనురతిన రాఘవమువలన

ఆ నప్పు జరనిలంద్రీయై నట్టి యాబుర, ధ్వజాడు వ్రరలిచేత 1 వ్యాప్తమైన
వటజహీరుహమును 1 వాంఛతోఁ బ్రాకుచు, వడిని వచ్చె నంతేవచ్చుచున్న

క జనకునిఁ గని బంధనమున, దనరుచు చాచారి మిగులఁ 1 దనమూర్ధము వం
చిన వాఁడు నగుచు నయ్యెడ, వినయాన్వితఁ డగుచు మ్రొక్కెనివస్తృతభక్తిన్
క వనితా! మ్రొక్కినపుత్రునిఁ, గని యవుడు ఋతధ్వజాండు 1 కొఁగిట వానికా
మనసారఁ జేర్చి మూర్ధం, బున నారనికాయమెల్ల 1 మూర్ఖుని పిదపన్. 152

ఆ కపికృతంబు నయిన గాఢలతాయంద్ర, చయము వీడఁజేయుకత్తిలేక
కడిమి దల్లిదిల్లఁ 1 గని బలవంతుఁడౌ, శకునిభూవిభుండు 1 సత్వరమున. 153

క కరముననుండిన విల్లును, కరనికరము ధరను బెట్టి 1 జడచారి గనగా
గురుజటల విడువ నావట, తరుళాఖాతలముఁ జేరి 1 ధైర్యముతోడన్. 154

తే. కపివరునిచేత దృఢముగాఁ 1 గట్టఁబడిన
భూరియంద్రంబులను జటాపుంజములను
విడువ సమకట్టి వానిని 1 వీడఁజేయ
శక్తుఁ డెటుఁగాక వగచుచు 1 శకునివిభుఁడు. 155

చ. కనలుచు మానితోఁ గలిసి 1 గ్రక్కున దానిని దిగ్గి దీప్తితోఁ
దనరెడికాదుకాస్త్రములఁ 1 చార్చి మహోద్ధతి లేగి యత్తటిగా
ఘనమగు నర్థచంద్రకలితకాండయుగంబున నానుహవటం
బున నలరాదు కొత్తులను 1 భూస్థలిఁ గూర్చెను రాఘవంబునన్. 156

క. పరమరసోవిభవంబున, పరఁగెడి చాచారి యంతః 1 బటుకృతకాఖా
గురుభారవాహి యగుచుగా, కరసోచానాయనమున 1 కాని దిగ్గెత్. 157

క థానుష్కం డగుపార్థివ, సూనునిచే నిజసుతుండు 1 సుఖ యగుచుంటా
మానుగఁ జూచి ఋతధ్వజ, మానీండుఁడు సంలసంబు 1 మది నుల్పొంగన్.

ఆ అధికభారవాహి 1 ధైరవజాబాలితోఁ

గూడి వేడివేల్పు 1 కూఁతురైన

యమున కరిగె ననుచు 1 నవనీతుఁ డగుడండ

మనుజవాళుఁ డాడి 1 మఱలఁ బలికె

159

క వనితా! ఎను మాసమయంబున దానవయశసులలు 1 పుణ్యండు మహా
మునినాథుఁ డౌఋతధ్వజుఁగనుటకు మతులాలయ వేడ్కగడలుకొనంగన్.

క ఆరిగి ఋతధ్వజుఁ డేగిన, తటి వాఁడనపూలతోడఁ 1 కతనిర్వాల్వ
త్కరములతోడను వెలనెడి, పురహరుఁ డొడఁగాంచి శ్రద్ధపొడలుచునుండన్.

సీ అమరాధిపుండు నాహరుని స్నాతునిఁ జేసి బగళుల రేలను 1 భక్తిఁ బూజ
కావించుచుండిరా 1 కాలమందునఁ గాలవాఖ్యమునీండుఁ డివ్యక్తుఁ డైన
భవుని దర్శింప నావసమున కేఠించి కన్యకాద్యయమునుఁ 1 గాంచి యెవని
తనయలో! యని మడిఁగిరిక్కించుచునుతోయి యమునానదీజలమందుమునిఁగి

ఆ. సుస్వరంబుతోడ 1 సురచైత్యతనయులు, పాళిఁ బాడునట్టి 1 పాట విని ము
డంబుఁ జెంది వీరు 1 తథ్యంబు గంధర్వకన్య లనుచుఁ జెలిసి 1 గాఢభక్తి

చ ఘనమగు సంవిభానమునఁ 1 గామవిరోధినిఁ బూజచేసి శ్ర
ద్ధను మదిలో జపించుచు విశంకగతి న్వలుగొండ నంత నా
వనితలు వచ్చి మ్రొక్కి తన 1 ప్రక్కను నిల్చి విశేషభక్తితో
కొనరుచునుండ వారిఁ గని 1 పొంగుచు నాతఁడు పల్కె భామినీ!

168

క. ననబోడులారా! మీ రె, వ్యనితనయలో! శవునియందు 1 బహుభక్తిమెయి
దనరి నిజాన్వయమండన, మున కనుగువగునట్టి కార్యమున నుంటి రనన్.

చ. వరకుభవక్త! యిట్లతఁడు 1 పర్కినమాటల నాలకించి యా
గరితలు యోగనిష్ఠఁ డగు 1 గాలవమానిః వాస్తవస్థితి
సరగునఁ జెప్ప నంత మునిసత్రముఁ డాత్మఁ దదీయమైనడు
' ర్భరతరవార్తనంతయును 1 బాగుగఁ దాను నెఱింగి వారించెన్.

165

ఆ. పూజితుండు నగుచుఁ 1 తొలుపొండ నటరాత్రి
నుపవసించి యుండి 1 యుదయకాల
మందు లేచి మునిఁగి 1 యుద్రికాధిపునకు
కాస్త్రవిధినిఁ బూజ 1 సలిపి యంత

166

క ఆమెలఁగె లున్నకడకుఁ, శ్రేమఁ జనుదెంచి బలికె 1 విత్తరులారా!

నే నుకొరదివ్యపుష్కర, భూమాటవిఁ జేర నేడు 1 పోఁగలవాఁడన్.

167

అ. ఆఖిలలోకనాథుఁ ఁ దాహదుఁ గాలుచుచు, దభ్యముగ నటంపుఁ ఁ దగును భక్తి
నిడుఁదనుజ్జ నిర్భుఁ ఁ దేహోయి వచ్చెద, నన్న నాపాలంకుఁలనిరి రమిని. 168

చ. మునికులచంద్ర! నివివుడు ఁ పుష్కరకానననీమ కేలకా
చనఁగల వాదరంబునను ఁ జక్కఁగ దానినిఁ జెల్పు నీసుద
ర్శన మలిదుర్లభంబు నయి ఁ రాగిలు నన్న మహాప్రభావతం
దనరుచు నారేఁ డిట్టులనెఁ ఁ దద్దయు గర్వము పిచ్చరింపఁగన్. 169

ఉ. అంగనలార! కార్తికము ఁ నందుఁ జెలంగెడిపుష్కరంబుల
రంగుచెలంగుచుండఁగను ఁ రాఁగలకార్తికి భూరిపుణ్యస
త్సంగద మాను నిక్కమనఁ ఁ దత్సతు లాడిరి శాపశేష్యరా!
పొంగెడి బుద్ధి నెక్కడికిఁ ఁ బోయెద వచ్చటి కేము పూనికమై 170

తే వచ్చెదము నిన్ను విడనాడి ఁ వాస్తవముగ
నిటఁ బ్రవర్తింప మే ముత్సహింప మనిన
మంచిదని పర్కి మునిపతి ఁ మన్మథారి
కేళిగి మునిపుంగవులఁ గూడి ఁ యింపుతోడ 171

క చనఁ బుష్కరగుడుగహనం, బునకట్టులె వేలకొలఁదిభూపాలుకు స
న్తునివరులు జనులు పోయిరి, ఘనుని ఋతభ్యజాని విడిచి ఁ గాథపుభక్తిన్ 72

నీ అంతః కార్తికమున ఁ నలకు పుష్కరమందు మునుఁగుటకై మహాభుజబలిష్ఠు
లైన నాథాగాడు ఁ లగురాజు లిత్వైకుసహితులై చని రాగి ఁ సంతసమునఁ
గడఁగి గాలవుడు నకాంతలతోఁ గూడి కార్త్యకప్లరమునై ఁ క్రాలుమధ్య
పుష్కరనిర్మలపుష్కరములలోన స్నానంబు చేయును ఁ జని మునింగి

తే మర్వ్యకన్యాయులేంబునై ఁ మాటి కధిక
వార్తమున నీట నొప్పారు ఁ నట్టి పెద్ద
మీనమునుఁ గాంచె నంత నా ఁ మేటిర్షుషము
మలసి వేర్వేటి దిరుగాడు ఁ మర్వ్యసతుల 173

చ కనుఁగొని యిట్టిధర్మమునుఁ ఁ గానరు మీరు సముల్బుణంబునగా
దనరి జనాపవాదమునఁ ఁ దద్దయు దారుణ మైనదీని నే
జనుఁ డొనరించు గాలవుడు ఁ సద్గుణితోడనుఁ జేసె నన్న నా
వనిరలు మీనరాజుఁ గని ఁ పల్కరి వింఠ జనింపు గోమరీ! 174

తే. మర్వ్యరాజేంద్ర! నేవృచ్చతో ఁ మలసి సతుల
గలిసి తిరిగెడిగాలవుఁ ఁ గాన మట్టి
మాని ధర్మాత్ముఁ డైయుండి ఁ మానవాప
వాదమున భీతి నొందక ఁ వజులుచుండ 175

క. నీరాంతరమున దిరుగం, జేరిన నీచేల భీతిఁ ఁ జెందెద వనచే

- సారిగము శోత్రభామలఁ, గూరిమఁ గని పల్కె నపుడు 1 కువలయనేత్రా. 176
- ఆ. ఆతపోధనేతుఁ 1 ధధికరాగాంధుండు, బారితుండుఁ గానఁ 1 బరమధర్మ
గతినిఁ గానలేక 1 గర్వించి నిర్భయ, భావమలర నున్న1వాఁడు పూన్కి. 177
- క ఆన గాలపుఁ దామాటల, విని జలమధ్యస్థుఁ డయ్య 1 చెలిఁ జేరక నీ
గ్లననుండి తిలేంద్రియములఁ, తొనరారుచు నుండె నపుడు1బుధు లగ్నింపన్ 178
- నీ. కదలికాస్తంభోరుకాంక్షతో నాచెలు రిద్దలు జలమందు 1 నెలమి మునిగి
వారిని విడనాడి 1 వచ్చి తీరముఁ జేరి గాలపు దర్శించు 1 కాంక్షవలన
చెలయుచుండఁగ నంతఃవిమలమా పుష్కరయౌత్రయః బూర్ణమైయలరెనట్టి
తజీని మానీంద్రులు 1 భారుణీకులు జానపదు లన్యు లాత్మీయఃపదములకును
- ఆ. తోవ నిర్జనముగఁ 1 తొల్పారుతీరస్థ, కమ్రవారియుండు 1 గాలపుండు
చారుణంబునైన 1 తప మొనరించుచు, నట వసించుచుండె 1 నంత వినుము.
- ఆ మిన్ను చెన్ను దన్ను 1 సన్ననినడుమున
మేటిసోరుఁ గలుగు 1 మేన మిగులఁ
తొనరి విశ్వకర్త 1 పుత్రి యాచిత్రాంగ
దాఖ్య నొప్పుపొలఁలి 1 యట వసించి
- 180
- క. జననాథుఁ డైన సురభునిఁ, దనమదిలోఁ దలఁచి తలఁచి 1 తహతహపడి యా
జనపాలచంద్రరాకనుఁ, గనుఁగొనఁ గాఢించుచుండె 1 గంజదళాక్షి! 181
- నీ. అంత గంధర్వకన్యయు ఘృతాచీగర్భసంభవయును మహాసాధ్వి జేవ
చలిపుత్రి యగుచేక1వలి భక్తి నాపుణ్యమహితతీరముఁ జేరి 1 మధ్య దివ్య
పుష్కరాంతరమందు 1 మునిగి తీరద్యయమున నుండుమువ్వరి 1 ముద్దరాండ్రఁ
గాంచి చిత్రాంగద1కడఁ జేరి మృదుమధురాలాపములతోడ 1 ననియె నప్పు
- ఆ దెవతె వీవు! బుద్ధి 1 నేపనిఁ గావింపఁ, దలఁచి నిర్జనముగఁ 1 దనరునట్టి
వనమునందుఁ బూన్కి 1 వలరెడ వేలకొ! చలుకు మనిన నడి 1 బలికె నిట్లు.

— చిత్రాంగద నేడవరిఁ దనకథ నుఱిగించుట. —

- క మానిని! చిత్రాంగద యను, దానను నీ విశ్వకర్త 1 తనయను భక్తి
స్నాన మొనర్పఁగ నైమిష, కానన నీమకునుఁ జెలులఁగలిసి యథేచ్ఛన్. 182
- క చని కాంచనాక్షినామం, బుననుండి విశేషదివ్య 1 పుణ్యాకరస
జ్జనయ్యుత్రి యాసరస్వరి, మునిగి తటోపరిని నేనుఁ 1 తొడలుచు నుండన్.
- క ధరణీకుండు నై దర్శకుఁ, దురుబలుఁ డై నట్టి సురభుఁ 1 తొగి నను మదనా
తురలో గని నాపజ్జకు, నరుడెంచి నయోత్తిమాట 1 ననియెను వినుమా. 183
- తే కటకుటమ్ములఁ గంటుండు 1 గానీఁ బెట్టఁ
గరుణ రక్షింపు మన సఖి 1 గణనివార్య

కూటనయ్యను నన్ను నా మనుజులతోఁ

గాంధీతోడ నొసంగితిఁ గమలనేత్ర!

186

క. జనకుం దంత కపింబుగ, మనుజేశ్వరము క్త నగుచు మగని న్నదియం
దురుఁ దలంచి గుహ్యకునిచే, తను వారితనగుచు భక్తిరభుకాత్తంగన్

187

క. మనసిజహరు దర్శించుట, కును జని పూజించి పిదప గోదావరినిం
గని మునిఁగితి నద్దానం, జనుజెంచితి నిట్టితీర్థసత్తమమునకున్

188

క. నామానస ప్రియుండును, భూమిశుం దైనసురభుఁ గోడఁగానక నే
వేమరు వగచుచు నెక్కడ, నీమాడ్కి మెలంగుదాన గిచ్చుడు తన్వీ!

189

తే. వృత్తయాత్రాఫలంబున గీపు వేక్క, నిపుడు వచ్చినదాన నీవెవఁతే! వట్టి
వార్తనెల్ల నిజంబుగఁగి బలుకుమన్న, నాతఁడరి తనగతి గాడఁ దాడఁగ

— వేదవతి చిత్రాంగదకుఁ దనకథఁ జెప్పుట. —

నీ ఓక్కోడరి! నిను మొచ్చురుపుష్కర విపులయాత్రాఫలవృత్తమండు
నవగతభాగ్య నై గయదరి నే ఘృతాచికిని జేవేతుఁడొజన్మునకును
వరపుత్రినై వేదవత్యాభ్య నొచ్చురి భాసురశృంగారవనమునందుఁ
గ్రిడింపఁ గని యొకటిశేతుఁ జేరెంచి పూటోడి నీవెట్లుపోవుచున్న

తే దాన వని యామహాశ్రమగఢరణినుండి, హటకాత్రి నను జేర్చి సంత నేనుఁ
బరిసప్తి కీటకుని వలన నట్టి, యద్రియండుఁ గృతాశ్రయ గై చలంగి
తే వేదవతి యనుపేరున గెలయుచుండి, పిదప నాడువ్వవానర గీరుఁ గాంచి
భయముతోఁ బాట బంధుజీవప్రశస్త, శాఖపై నెక్క నాతఁడు సత్వరమున.

క. చనుజెంచి పదంబులచే, తను దానిగ దన్ని కూల్చఁదలఁగనిభీతిగ
దనరి తదీయాయతశా, ఖను గొంగిటఁ జేర్చి నేను గదలక యుంటిన్.

193

కా. అంత వృక్కటనాథుఁ డాగ్రహముతో గావృక్షముగ గంధితో
యాంతర్భాగమునందు నైచె నపు జే గాచెట్టుతోఁగూడ న
త్యంతార్థా బడ నద్రి యంబరతలం బందుండి తా న్యేచ్ఛతోఁ
గ్రాంతిం జెందుచు వ్రాలునట్టితరువుగ గారుణ్యమేపారఁగన్

194

తే సకలమైనట్టిస్థావరజంగమాది
భూతములు చూచె లోకము గల్పాత్మ సౌరి
బడెడుననుఁ గాంచి హాహారవముల మిగులఁ
జేయుచుండినవయ్య నోచిగురుతోడి!

195

నీ. చారణగంధర్వసాధ్యాదిసురవర్యు లత్తటి ననుగని గయార్యనుకుండు
మహితశూరుండునుమనుపుక్రుండు సహస్ర యాగకర్తయును మహాత్ముఁ డధిక
దర్శుఁడైనట్టి యంగద్రవ్యము భూపతి యాలిది యని యజ్ఞఁ గాడె నట్టి
కాంతాదుణి నిట్టి గవ్వంబు వాటిల్లె నెక్కట! యనియట్లు గాడునట్టి

- అ. విమలమధురవాణి 1 విని యాధరేళుని, యందు మోహితార్త 1 నైతి నట్టి
కృత్ మెవనివలన 1 వేయివిధంబుల, దివిరి చెడినగిరిని 1 చెరియ నేను. 196
- వ. చింతించుచున్నరేణి. 197
- క. ఘనుఁ డగునలమిత్రుఁడు రయ, మున నన్నుఁ బరిగ్రహించి 1 పుణ్యోన్నతితోఁ
డనరెడి యీపుష్కరధర, డేనిఁ జేర్చ న్నిన్నుఁ గంటి 1 నెచ్చెరిర్చన్. 198
- తే. తనివ్! చూడుము పుష్కరో! త్తరతటంబు
నందు నుండినదిత్రు 1 లరయ నిద్ద
తెవ్వ! రావోటులనుఁ జూడ 1 నిపుడు లేచి
చెడలిపోదము రా యని 1 చేక్కఁ బరికి. 199
- చ. కనకశరీరయా సుతను 1 గన్యకతోడను గూడి వాంఛమై
దరకుచు నాపాలంతులను 1 దద్దఁ గనుంగొని పృచ్ఛచేయఁగాఁ
జని లేమి వారి వేడ విని 1 చక్కఁగ వత్తటి నాలతాంగు లా
వనితలతోడ నాత్మకథ 1 వాస్తవరినిఁ బల్కి రోసటి! 200
- తే. అంత నానల్ప రటసుండుననట్టి దైన, సప్తగోదావరీనదీజలములోన
మునిఁగియాతీరమందునఁ 1 తొదలుకనక, భవునిఁ బూజించుచుండిరిభక్తితోడ
- క. వనితా! బహువర్ణంబులు, చన నాపూబోండ్లకొఱకు 1 శకునియు మఱి స
న్నని యగుఱుతధ్వజాండును, ఘనుఁ డగుజాబాలికూడి 1 కాంక్ష జనింపన్. 202

— ఇంద్రకృష్ణుడు చిత్రాంగరాదిపతిల పెరుకఁ జరుట. —

- తే. అరిగి రత్తటిఁ బంచశతాబ్దిములును, దాట గతబంధనుండు నైఠండ్రఁగూడి
పోయి జాబాలి కాకలపురమునకును, గొతుకము చిత్తమందునఁ గ్రాల నంత
- క. మనుపుత్రుఁడు శ్రీమంతుఁడు, మనుజేళుఁడు ధూరిశార్యమహితుండు యశో
ధనుఁ డగునింద్రకృష్ణుఁడు, లేనమనసున వారిఁ చెరిసి 1 రతభక్తిమెయిన్.
- వ. పార్వ పాద్యుఁ డగుచు నెదురేగి 205
- నీ. వరముని యగుఱుతేధ్వజాని కత్తనయూదౌ జాబాలిఱుడిపరి 1 త్వారలేంద్ర
తల్లజాండును భాప్యలేనయూండు నిత్యాకుసుతుఁడు నా శకునిని 1 సారిది విధినిఁ
బూజించె నంత నామునినాథుఁ డగుఱుతధ్వజాండునింద్రకృష్ణు 1 పార్థివేంద్రుఁ
గని పల్కి నోరాజి కాంత! మాపురియై కమయంతి యనుపేరకాత్రివాసి
- అ. నడకున్న నవ్వు 1 మయ్యుఁ కదర్థమై, వసుధనెల్ల మేము 1 వడినిఁ జాట్టి
నట్టివారమైతి 1 మద్దాన మార్గస, పోయూఁ డవును గమ్ము 1 యర్చి మొప్ప.
- క. అన విని యింద్రకృష్ణుండు, డనె నోమునినాథ! యువతులం డుత్తరుయా
వనిత యొకర్తుక నవ్వు, బున వెలనెను నాకు నేడు 1 పొందుగ వినుమా 207
- క. గురుతరపాదం గూర్చుచు, బరఁగడి తచ్చరితమేను 1 భామినిశ్రమ నే
డరయ వచించెడఁ దరువం, బరవిచ్యుత మగుచు ఘోరగర్భలేనిభమై. 208

- ఆ వ్రాతే ననుచు నీర్థవద్యులాడినమాట, నాలించి ఘోరః 1 మైనవిశిఖ
చంత్రివలన దాని 1 భస్మంబు చేసితి, వేయివిధము లగుచు 1 విప్రులఃసూల. 209
- క. కనుఁగొన నాశరలాఘవ, మున నాచెలి చెడనికయ్య 1 ముగుడను చెడుకఁ
బనిఁగొనిపోయెద నని యా, మనుజాధీశుండు పల్కి 1 మమత తలర్చన్. 210
- త. పరమజాతారిణి ఋతఃధ్వజమహర్షి
చంద్రునకు భ్రాతృసూనుఁడౌ 1 శకుని విభుని
కరదముల నిచ్చె వారలాఃస్యంకనముల
చేడ్కతోడ నధిష్ఠించి 1 చెడలి పుడమి. 211
- నీ. వరుసఁగాఁ దిరుగుచు 1 బడరికాశ్రమధూమి కరిగి తపోనిధి 1 యగుచు మేటి
తపసుతోడఁ గృశించి 1 తద్దయు దీనుఁడై మలపంకసహితమై 1 మలయు జడల
నొప్పారు మునినాథుఁడొక్కనిఁగని చేరి పార్థివేంద్రుఁడు మహాబాహుఁడ డధిక
భార్తికుఁడైననింద్రద్యుమ్నుఁడనె మునిచంద్ర! నీచేలకొ 1 సాహసించి
- ఆ. భీమయాననమునఁ 1 బెంపొంది మది నెద్ది, గోరి దుర్బటములఁగూడుతపము
భక్తిఁజేయుచున్న 1 వాడ వాడుము దాని, నన్నఁ బల్కె నాతఁ 1 డపుడు పేర్చి.
- క. ఘన మగుశోన్మిలితోఁ, తొనరి తపోనిష్ఠవలనఁ 1 తొగిలెడి నన్ను
గని కరుణఁబలుకు నీ చె, వర్షనివాడవా చెపుము వాస్తవస్థిలి ననఁగన్. 218
- ఆ. ఆలించి యాతఁ 1 డనియె నే కాకల, పురము నేలునట్టి 1 భూవిభుండ
మనుసుతప్రియుండ 1 మానుగ నిత్యాకు, పోడకుండ ననినఁ 1 తోడ్పడ మొదవ.
- క. విని సురభుఁడు సంలేసమునఁ, కనకభ నెఱిఁగింప నతఁడు 1 తమియో ననె నీ
తనువును విడు నాపోడర, లేనయ్యుడ నై యుంటివేని 1 తథ్యముగాఁగన్. 215
- క. వనితను చెడుకను రాఁగల, నని యిటు భావించి కూర్చి 1 నిరదముఁడయి నా
జననాథు నధిష్ఠితుఁగాఁ, గనుఁ జేసియుఁ జెలిపె మాని 1 గణ్యులకెలమిన్. 216
- ఆ. పుత్రుఁగూడి తోచుమున నొప్పుచున్నటు, తథ్యజాండు రాజరేల్లజాండు
నైనసురభుఁ డాచి 1 యవనిశారారము, కడిమి మేలు చేయఁగలను నీకు. 217
- నీ. చిత్రాంగదాభ్యుతోఁ 1 జెన్నారు చున్న యేసుండురి నీచేతఁ 1 జాడఁబడెనా
నైమిశంబున నట్టినారి నాచేతను సత్తగోవావరీచారురీర్థ
మందు వివర్తితయయ్యును తోఁగల మాధూమికిని మేము 1 హర్ష మొప్పు
నందున నక్కడి 1 కరుచేర నగునీవు కన్నెలు మూఁగురుఁ 1 గాంక్షి గొంద
- ఆ. తాస్థలంబులోన 1 నలరెడి మాకడఁ
జేరఁగల రటంచుఁ 1 జెప్పె యతని
క్రూరడించి శకుని 1 నొగి ముందరను నిల్చి
చిత్తమండు న్రితి 1 చెలఁగ నుత.

- క. ఘనుఁ డగునిద్ర ద్యుమ్ననిఁ, దనతనయునిఁగూడి వాణిఁబల్లజములతోఁ
దనరెడితేనుల నెక్కియు, మనముల సంపము మిగుల 1 మఱిమఱివెలయన్.
- క. ఆవనితలు కలిగిన గో, కావరతీర్థంబుఁ జేరిఁ 1 దనమదిలోనగ
భావించి పోఁడొడంగెను, వావిరి నాయొడ ఘృతాచిభావం బందున్. 220
- క తనసుతను దలఁచి దుఃఖంబున నుదయనగంబు నంతఁ 1 తొరి వెకకి వగగ
జనుడెంచి వానరేంద్రునిఁ, గనుఁగొని యావేళ నిట్లు 1 కడక వచించెన్. 221
- తే. కపికులాధీశ ! నీచేతఁ 1 గానఁబడదె
బాల యొక్కటి నిజముగ 1 బల్కు మనిన
నాతలోదరివాక్యంబు 1 నాలకించి
వానరుం డిట్లు లత్యజిఁ 1 బలికె వినుము. 222
- క. వనితరా! నే జేవవరిగ, గని కొని మృగదివ్యరక్షిగణములతోఁ జె
న్నున నలరారెడి యమునా, ఘనకూలాశ్రమమునందు 1 గణ్యస్థితితోన్. 223
- క. పరఁగడి కా శ్రీకంఠే, శ్వరుపదనమునకును ముందు 1 వదలిలి నన నా
విరితోడి యపుడు వానర,వరునిగ తొడగాంచి శ్రీలివాటిల్ల ననన్. 224
- సీ. వనచరేశ్వర ! జేవవరి కాదు సత్యము భావింప నతి చేకవరియు నగును
గాన వే చనకము 1 కడలి రమ్మనిపల్క నామాట నాలించి 1 యాకపీంద్రుఁ
డలిలఘుక్రముఁడు నై 1 యాపె చెన్వొంటనె శాశి పొంతనె 1 కాంక్ష సరిగ
నాన్మపర్వులు మూఁగు 1 రానడికడఁ జేరి సంయమిద్యయముతోఁ 1 బాల వెలిగె
- ఆ. పంచతురగవేగ 1 పరివృతములు నై న
నరకములను డిగ్గి 1 యాసరిక్తు
నందుఁ గ్రుంతుచుండి 1 రపుడు ఘృతాచి యా
పుణ్యనదిని భక్తి 1 మునుఁగుచుండె 225
- తే. అంత జాబారి యాకాంత 1 నాశ్రయించి
కాంక్షనుండిన వానరఃపునుని దఱచుఁ
గాను గని యార్తజనకునిఁ 1 గడుబలుండు
నైనపార్థివుఁ గని యిట్టులాడఁ తొచ్చె 226
- క. జనకా ! బలమున మును నగ, మున జడలను నన్నుఁగట్టి 1 పోయిన కపి శ్ర
న్నున వచ్చె వేగమున, నన, విని శకునివిభుండు ద్రోధవివశుం డగుచున్.
- చ. శరయుత మైనవిల్లుఁగొని 1 శౌర్యముతో ననఁ దాపసేంద్ర ! యీ
గురుబలుఁ దై నవానరుని 1 ఘోరశరంబునఁ గూల్చుచాఁక బ
ల్కుడు ననుజ్ఞ నా కిపుడు 1 గణ్యులు మెచ్చుకొనంగు మంచు నీ
కరణిని బల్కు భూతహితకామనుఁ దై నఋతేధ్వజం డొగిన్. 228

- క. వినురయశోబలసద్గణ, ధనుః డగుచున్నట్టకకుని 1 ధరణీశ్వరుని
గని పల్కె హేతుయులేమై, పానరాశెడిమాట నొకటి 1 బుధు లగ్నింపన్. 250
- క. జననాథ! యెవనిచే నే, జనుః డవనిగా బద్ధుఁడగును 1 జచ్చును, వధ బం
ధనములు ప్రాక్తనకర్తం, బునకు నధీనములు కావె 1 బుద్ధిఁ దలంపన్. 251
- క. అని యిట్లతః డన విని నృప, లేనయుం డనె మానినాథ! 1 దర్శింపగ నుం
డినకపిఁ గాల్చించెద నా, కు ననుజ్ఞ నొసంగు మనియె 1 గోపముతోడన్. 251
- చ. వనితరా! యిట్లు పార్థివుఁడు 1 పల్క బులేధ్వజాఁ డట్టి వానరుగా
గని ప్లవగేశ! నాసుతునిఁ 1 గైకొనిపోయి వటోరుకాఖిలగా
ఘనమగుచున్న పెంజడలఁ 1 గట్టిరి వక్కట! దానినుండి బం
ధనమును బాపఁజాల కటఁ 1 దద్దె గృతించుచు నుంటి నాయెడన్. 252
- చ. ఘనుఁడగు నీనృపాలమణి 1 గ్రక్కున నావటకాఖిలగా శరం
బున ధరఁగూల్చి వింఠఁగను 1 మూఁడులెఱంగుల నొప్పరిరి నా
లేనయుఁడు వానిఁ దాల్చి వ్యధ 1 దాక్కొనఁ బంచశతాబ్దము ల్పునొ
బనిఁగొని దానిఁ బాపఁగలవాఁ డొకఁడైనను లేడు చూడఁగన్. 253

— కపిహరమున శస్త్రవిశ్వకర్త కావాలింధనము వదలించుట. —

- క. మునుకొని నీ వాలంధనమును వీడం జేయు మనుచు 1 మునివర్యుం డా
డినమాటల విని యాతఁడు, ఘనుఁ డగుజాబాలిజడలఁ 1 గడుయు మైయెన్. 254
- ఆ. వెలఁది తిన్నగాను 1 విడిచె నాకొమ్మలు
వసుధఁ జ్యోతము లగుచు 1 వ్రాలె వానిఁ
గాంచి శ్రీతిసొంది 1 కరుణ బులేధ్వజాఁ
డాడె వరదుఁ డగుచు 1 నప్పు డిట్లు. 255
- క. వనచర! నీమడిఁ గలవర, మును గృహతో నిత్తు నడుగు 1 ముదమున నన నా
మునినాథునివాక్యంబును, విని యిట్టివరంబు ప్లవగవిభుఁ డడిగెఁ దమిన్. 256
- సీ. దివ్యతాపస! మహాలేఖోధికుఁడ విశ్వకర్త నై యున్న నే 1 గనఁ గపిత్వ
మున నున్న వాఁడను 1 మొనసి నాకు వరంబు నిచ్చుటకొఱకు నీవిచ్చుగించు
చున్న వాఁడవు కానీనురు ఘోరలేర మగు నాకాశమును బాపు 1 నన్ను మడినిఁ
డగఁ దపోనిధినిఁ గావ్యవృత్తగా మఱియుఁ జిత్రాంగదాశస్యకుఁ 1 దండ్రఁగాఁగఁ
- ఆ. జేటలెల్ల మొప్పుఁ 1 జెలియుము నీకాప, మునను వానరరత్నమును వహించి
చటులపాదములను 1 జపలరఁజేసిరి, వానిఁ బాపి 1 ర్తివసుధఁ గనుము. 257
- తే. అంఠ నరః డనె నోష్లవగిగాధినాథ!
తరలలుం డగుశ్రుత్రు ఘృతాచియండుః

గలుగ నెప్పుడు చేయఁగాఁ 1 గలనా నీకు
నడకు నప్పుడు శాసాంశమై ధరిత్రి.

238

చ. మునివరుఁ డిట్లు బల్కుఁ గవిముఖ్యుఁడు చేగమె యానుహసది
తానరెడినీటిలో మునుఁగఁగోయి ఘృతాచియు సర్వ లంఠ భ
క్తిని గొని మున్ది పుణ్యతరఁజేవచయంబునుఁ బ్రేరముం దగఁ
దనిపి ముదంబు నెంది యరగదంబులఁ గూర్చొని పోయి రాయడన్.

239

— కవిహాసి యగువిశ్వకర్త పుత్రాచఁ గూడుట. —

చ. ఘనమగుసంతతంబు మదిఁ 1 గ్రాల ఘృతాచిసురేశుపత్రసం
బున తెగురంగ నాల్లవగఁపుంగవుఁ డత్తటి నాపాలంఠి చెం
తనె బహువేగుఁ డై యరిగి 1 తా వరదూపవిలాసరేఖలఁ
గనఁబడునట్టి యాఁలికిఁ 1 గాంచెను గామము పిచ్చలింపఁగన్

240

ఆ. అద్ది బలియులందు 1 నత్యుపవస్థితి, గామదుమిగులు కీశంకుంజరేంద్రుఁ
గాంచి బుద్ధి విశ్వోర్ధ్వగుగా నెంచి, కూర్చిరతుల వానిఁ 1 గూడ నెంచె.

241

క. వానరవీరుం డాయడ, నానాతనిఁ గూడి భార్గి 1 భార్యలిన్నిగులం
గానంబడుకోలాహల, మానితనగమండుఁ గ్రిడ 1 మమతను సలిపెన్.

242

క. ఆరమణీమణి వాసర, ధీరుని రతులందుఁ జేర్చెఁ 1 దివిరెడికోర్కె
వా రిటు చిరకాలం బట, గూరిమిఁ గ్రిడించి వలపు 1 గొమరారంగన్.

243

ఆ. వింధ్యఁ జేరి రంఠఁ 1 బృథుతరదీప్తితో
నరదములను మిగుల 1 నలరునట్టి
పార్థివాడు లట్టి 1 పరమతీర్థమునకుఁ
జేరి మింటఁ బ్రొద్దు 1 చెలఁగుచేళ.

244

నీ. సప్తగోదావరసంజ్ఞలంబులఁ జెంది యధికతుష్టార్థు 1 లగుచు శ్రమముఁ
బాపుకొండ మటంచు 1 భావించి తేరుల డిగ రట్టియడ వారిదివ్యవాణి
సారథు లట్టిడు 1 జలములలోఁ గ్రుంకి యానీటి దమిఁగ్రోలి 1 యధికతుష్టి
గనఁ గని వాని నాకమ్రవనంబులఁ దిరుగఁ బోవిడిచిరి 1 కరుణచార

ఆ. లవియు నొకముహూర్తమందె శాద్యలదివ్య
దేశములఁ జరించి 1 తిపురుకోర్కె
చెలసి మేటియైన 1 చేల్పుకోవలకడ
కరుగుచున్నవయ్య 1 నపుడు వడిని.

245

క. తురగభారభావనము నా, విరివోలులు విని యిరెట్టివిధమగు సడియో
నరయగ నగునని కనలే, శ్వరుగుడికినిఁ బోయి కొనేగఁపయ్యఁ జేరి రమిన్.

246

తే. సకలదిక్కులఁ బరికించి 1 సాధుతీర్థ
దివ్యజలమున నాల్గుతేనాములను

గడఁగు మానవగణ్యులఁ గాంచి రట్టి
రజినిఁ జిత్రాంగదయు జటాఁగరినిఁ దార్చి.

247

సీ. శోభిల్లుచున్నట్టి సురభునిఁ బొడగాంచి బాదితో బలికను సదరుణి మేటి
నీలాశ్రకాంతితో నెగడి సురూపుఁడై దీర్ఘభుజంబులఁ దివిరి శోభ
కాఁడు నై రాణించుభునుఁడ రాజసుతుండు కూర్చి నాచేమున్ను శోరఁబడిన
పలి యగు, సత్యము సంగరువన్నెతో వలలి పాండురజటాభారమునను

తే. బరఁగుచున్నట్టి వరబురేధ్వజమునీంద్రుఁ
డనియొ, దమయంతి యంతట సార్వసఖనిఁ
జూచి యట వేలుగా నున్న సుభగుఁ డలని
సూనుఁ డై నట్టిబాబారిమాచె నిజము.

248

క అనిపల్కె సంత నాచెలు, అనితరచిత్తముల వలభి సర్వకు చేగం
బున దిగ్గ శంకరాగ్రంబును జేరి సుభక్తిరసములఁ బాడి కొగిన్.

249

— చిత్రాంగబాదిపనితలు హరుని క్షురించుట. —

క. పురహర! హరకక్షాధ్వర! కరుణాకర! భావహార! కంధిగభీరా!
పరిపాలితసురనికరా! పరమేశ్వర! సద్విచార! పరమాదారా!

250

ఉ. పన్నగభూషణ! సకలసందితపోషణ! భక్తరక్షణ!
పన్నుగ మూఁడుకన్నులను స భాసిలి చారుశరీర మొక్క నా
పన్నుల నేలి మన్నభుని స భస్మముచేసి జగద్విభుత్వముం
జెన్నలరాదు నీకు నలిచేసెడ మెప్పుడు భక్తిమూఁటగన్.

251

తే సర్వసత్వభయంకర! చారుచంద్ర, శేఖరా! భీమసేనేశ! చిచ్ఛికాశ!
శూలధర! జీవగణనాథ! సుభగచరిత! చరితజేవప్రజాధ్యక్ష! సత్యపీఠ!

క. సురుచిరపింగజటాధర! పరమశుభంకర! మహేంద్ర! భస్మప్రియచ
త్వరవాస! కటభభయకర! శరనిధివరశయన! భీమశక్తునినాశా!

253

క వరభగనేత్ర! శివా! త, త్పురుషమహాద్భవ! ప్రియావీముక్తకహర భూ
ధరకాళిందీప్రియకర! వరకృపాణాత్తహస్తాసంకషనేత్రా!

254

సీ. లలితకపాలమూలరావిభూషణ! మహాపురుష! వృషధ్వజపుణ్యచరిత
సకలతీర్థనివాస! శమనగర్వధ్వంస! మానితముచుకుండ! మధునివాస
పరమాపరాజితి! పరిపూర్ణసుండర! శరణశక్త్యాక్ష! చారుచరణ!
సర్వసంభువభూష! సజ్జనగణపోష! వితరచారిత్ర! సంరీతపవిత్ర

తే. సురుచిరాకార! మునిసురస్తులివహర! భక్తమండార! నరజనపాపహర
భవ్యకైలాససంచార! బహుళపార! నిన్ను నెవ్వరు వర్ణింప సేయ రభవ!

255

కండకము. శ్రీపార్వతీమూనినీ దివ్యహృత్పద్మసంచార, ఘోరోరువాధాఘసంహార, మాహేశ్వరా, శంకరా, ప్రాధనాద్యేశ్వరా, కుడ్రరాద్యేశ్వరా, భద్రభద్రేశ్వరా, శర్వసర్వేశ్వరా, భవ్యకామేశ్వరా, సంతతాధిక్యఘోరామరాధార, శివారతీశ్వరా, దైత్యసంహార, సంతోషనాథా, జగన్నాథ, శ్రీకంఠ, సన్నీల కంఠా, భవా, వామదేవా, లసద్దివ్యభావా, గణాధీశ, సర్వేశ, వాణీశ, సోమేశ, లోకేశ, భూలేశ, నానాభిరూపా, హరా, భూరిహంసస్వరూపా, మహాకోప, విద్యాధిరాజా, కలారాజ, రాత్రీశరాజా, నగాధీశరాజా, సమస్తప్రవీణా, మహాల్లాస, సత్యాధివాసా, నిరాభాస, నైచ్చానుచారిత్ర, శ్రీవామనేత్రా, జనాధీశ్వరా, ఘోరరూపా, శివా, స్థానికాత్రా, రిజేత్రా, పవిత్రా, సదాకౌత్ర, సర్వసహభార, భీమారిభీమా, మహాద్వామ, నిష్కామ, సంపూర్ణకామా, కవీంద్రాంతరంగాబ్ధిసోమా, పరంధామ, నీచాప్రభావంబు వర్ణింపమా కెల్లు సాధ్యంబు నైయుండు భర్తేశ్వరా, దేవదేవా, నమస్తే నమస్తే నమః.

క. మొనసెక్కుపూనిక నిట్లా, వనితలు శ్రీకంఠఃకూర్చి 1 పాదెడిసమయంబున నాతాపసవర్ణులు, మనుజగణాధీశు లెలమి 1 మానితలుద్ధిన్. 257

చ. గురుఁడును లోకేశ ర్తయును 1 గోపలిపూజకుఁ దైసహాటశీ శ్వరుగన నేగి స్సాతలయి 1 శంభునిముండలఁ కూరుచుండి సుస్వరముగ మేటిగానమును 1 వావిరిఁజేయుచు నున్నకాంతలగా స్థిరమతిఁ జూచి రంతల సుదీప్తని పుత్రుఁడు విశ్వేశ్వరున్. 258

క. తనయయు నగుచిత్రాంగకఁ, గని తోమం బాత్తయిండుఁ 1 గ్రాల వైసగా ఘనముగఁ బులకలు పలుమటు, జనియించిన యట్టిఁడయ్యె 1 సారసనేత్రా !

క వినుతేతపోధనవిభవం, బున నున్నబులభ్యజొండు 1 పొంగుచు నట నుండువదియుఁ జనుగాత్రంబున, కనరెడిచిత్రాంగదాభ్యులేతుణినిఁ గరుణన్. 259

క. కనుఁగొని యోగాత్తుండై, లేనబుద్ధిని బాలఁగాను, 1 దగఁ దెలిసి ముదంబును జెందెఁ ద్ర్యంబకుం డగు, కనకేశ్వరు, నంత వాడు 1 కడలని భక్తిన్. 260

చ. చేరి పూజాద్రవ్యంబుల సమకూర్చుకొని దివ్యపుష్పాక్షతలఁ గరంబులఁ గైకొని.

నీ. శ్రద్ధతోఁ బూజించి 1 సారెకు వినులించి రాసమయంబునం 1 కట్టికులను కమఁ గని చిత్రాంగకయ్యఁ గృతగాత్రరా సకలాంగనలతోడఁ 1 జటులభక్తి కడలుచుండఁగ మ్రొక్కఁ 1 గని బులభ్యజాఁ దట్టిసుంకడులకుఁ కనసూనుతోడ గడిమిమర్యాదనుఁ 1 గావించి పార్థివసహితం దై హాటశీశ్వరునిగుడిని

అ సుఖముమీఱఁ జేరె 1 సొంపుతోడ భుజించిఁ గూడి యవుడు కీశకుంజరుండు గొమరుఁ గలుగుసప్తగోదావరోత్తమ పుణ్యతీర్థవారి 1 మునిగ నంత.

- ఆ. వాదినట్టిమీనఁ గఁపఁబడె భద్ర, దర్శనమున నున్నఁగనయ నట ఘృ
తాచి చూచె నంతఁ గని జేవ, వలి ముదంబుతోడఁ గఁపఁగొందుట.
- క. అంత ఘృతాచి మనంబున, సంరస మొచ్చుచుండఁ గఁపఁగనయనపు డ
త్యంతము కాఁగిటఁ జేరిచి, బంతుఁగ మూర్ఖానను న్నీహాహాహుంబడె.
- తే. అపుడు శ్రీమంతుఁడై యటఁ గలదునట్టి
యాబురధ్వజఁ దలిబలుఁ గై నకపినిఁ
గాంచి చెంతకు రమ్మని గొతుకమునఁ
విరిచి మర్యాదతో నిట్లు గలుకఁదొడఁగె

266

— యుకధ్వజఁడు వానవాడులఁ విరిచి రమ్మని కపివర్ణునిఁ బంపుట. —

- క. తరుచరఁ యంజనగిరిపైఁ, బరఁగడిగుహ్యకుని నాగభవనుఁడు నైత్య
శ్వరుఁడును వీరుఁడు నగుకం, దరమాలిని నాకవిభునిఁ గఁపఁగైమెయిన్. 267
- ఆ. పిలువఁబొమ్ము వారిఁ గఁపఁగై జోచ్చొనిరమ్మ, వడి ననుగఁ జేవవలి కపిఁ
గాంచి పలికె నీవు గాలవముని నిటఁ, జేర్చుమా యటంచుఁ గఁపెప్ప నరుఁడు
- సీ. అలివిక్రముండు నై గఁపఁగనగిరిఁ జేరి గుహ్యకాధీశునిఁ గూర్చి విరిచి
చేల్చులకొండకు గైవేద్యతో జని యింద్రు నామంత్రిణము నేసి గయమలమైన
సప్తగోదావరఁసాధులీర్థాశ్రమసారభూమికి నీవు గయన నరుగు
మా యని పనిచి కిఁకాధీశుఁ డంతట దర్శంబుతోడఁ బాఠాభిమునకు
- తే. మానుగను బోయి కందరఁమాలిఁ విరిచి
బలిభవనమును విడనాడి గయన నరుఁడే
యగుచుఁ బుడమినిఁ దిరిగి యోగాధిపాద
చిత్తుఁ డై నట్టిగాలపుఁ గఁపె ధర్మ.

269

- వ. జేవవలి చెప్పిపంపిన వృత్తాంతమును జెప్పి యామునిచంద్రునిఁ గాని నైత్యగని
మాహివృత్తిపురి ననుసరించి రయంబున సప్తగోదావరజలంబుఁ జేర్చె. అంత
గాలపుం దాజలంబున సవిభాసమున మునింగి హాటకేశ్వరుని దర్శించి యట
నలరు దమయంతిని, వేదవలినిఁ గాంచె; నపు డామునిచంద్రునిఁ జూచి వేదవలి
లేచి నమస్కరించె. నారాజపుత్రులు యరమలపాదధరుఁడగు గాలపునిఁ
బూజించి మిగుల సంరసించి యథాగుభిష్టిఁ గూరుచుండిరి. ఇట్లాపార్థివులు
సుఖోపవిష్టులై యున్నరతని.

270

— వానవాడులు సప్తగోదావరీర్థముఁజేరి పులికలఁ గాంచుట. —

- క. వనచరనియుండ్రితులు నై, ఘనతా జెన్నాకు యత్గంధర్వమహా
దనుజు లరుదెంచి రాష్ట్రం, ముని కలిమోదంబు పెనఁగి గంఠగార సతీ. 271
- క. చనుదెంచినజనకులఁ గని, ఘనలోచనయౌగళములను గడువెలిగడుగూ

- వనితలు స్నేహార్థంబునఁ, దనరాజెడికనుల వారిఁ 1 కడిపిరి పిదపన్. 272
- ఆ. జనకసహిత లగుచు 1 సంశోషబుద్ధితో, మలయుచుండుకట్టి 1 మానినులగు
జాచి విశ్వకర్త సుత కావ్యయుతనేత్ర, ములయ దుఃఖవార్ధి 1 మునిఁగె నంత.
- క. ముని యగుబురద్యజాం దా, వనితామణిఁ గాంచి పుత్రి 1 వగఁజెంకకు నీ
జనకుం డీవానరవిఘ్నఁ, దని సత్యం బైనమాట 1 నాడెను గూర్చిన్. 274
- క. వనితరా! యది తద్వాక్యము, విని సిగ్గున బద్ధమగుచు 1 వెలసెడిచిత్తం
బున నని నేలాకొ యిపు డీ, ఘోరబలుఁ డగువిశ్వకర్త 1 కపి యయ్యెఁ గనన్.
- నీ అధిఃకల్పివపుత్రి 1 నై నేను బుట్టిలి నాకారణంబున 1 నార్తదేవ
మును వదలెడ నని 1 బుద్ధితో నూహించి పలికె నంతట బురద్యజానిఁ గూర్చి
యనఘ! మహాపాపహతచిత్త నగునన్ను సత్కృపరక్షింపు 1 జనకుఁ గ్రోలిఁ
జేసిన దానను 1 తనంబు విడిచెద నా కాజ్ఞ నిక నగు 1 నంచు నట్లు
- ఆ. లన నతండు పల్కె 1 నబల! శోకించుట, తగదు భావ్యమైన 1 దానియందు
హనిలేదు చూడ 1 నటు కాన నీమేను, వగచి వగచి విడువవలదు వినుము
- క. జనకుడు క్రన్నన సురవ, ర్థనుఁడై పుట్టంగఁగలడు 1 తనయాశ్చరితో
డను నీకొజకు ఘృతాచీ, వనితకు సత్యంబు చింత 1 వలదని హర్షిన్ 277
- క. సుగుణియు భావితచిత్తుం, డగుసత్యద్యజాండు నిట్లు 1 లనుతటి వగతోఁ
కొగరెడి యాసరికడ కొగి, నగజితరుచియో ఘృతాచి 1 యరుచెంచి తమిన్.
- తే. కాఁగిటను జేర్చి యిట్లనెఁ 1 గలి! నీవు
మాను మీదుఃఖమును బదిమాసములకుఁ
బుట్టుఁ బుత్రుఁడు జనకునిఁ 1 జోలువాఁడు
సత్య మాత్మను నీకు సంశయము వలదు. 279
- క. గరితరా! ఘృతాచి యపు డీ, కరణిని భాషింప విశ్వకర్తార్తజయుఁ
సురుచియు నగుచిత్రాంగక, పరమానందమునఁ దాను 1 బాసిలి పిదపన్ 280
- క. మనసున వైవాహికమును, జనకునిఁ గనఁ గోరె నట్టి 1 సమయంబునఁ క [న్.
క్రినచోటులు ప్రియవాంఛగా, దనరుచు డెందములఁ బెండ్లిదలపోసి కొగి

— నలకర్షణ. విశ్వకర్తాదనివృత్తిగ. —

- తే. అంత దశమాసములు పూర్ణ 1 మై తనవృ
తతిని నారీర్థమందు ఘృతాచితెండ్రెఁ
జోలుపుత్రుని గనఁ గపిముఖ్యుఁ డపుడు
తనయుఁ కుడయింప వానరసత్వంబు వాసి 282
- క. చనుచెంచి ప్రియార్తజఁ ప్రేమను దనకాఁగిటనుఁ జేర్చె 1 మానగుభక్తిగా
దనరెడిబుద్ధిని సురవర్ధనుఁ డగునలుఁ దార్తయందుఁ 1 కల్గెమయమునన్. 283

క. సురకిన్నరసహితంబుగఁ, బరమేష్ఠిని సర్వజేవఁపలి యైనపురం
దరుఁ దలఁచెనంత వాణి, శ్వరుఁడు శచీధవుఁడు ముకము 1 వాటిలుచుండన్.

క. సురయుతులై యాహుటక, వరరీర్థముఁ జేరి రిట్లు 1 వాసవముఖిని
ర్జును లరుజెంచినరతే నృపురసలు గంధర్వతులు 1 వచ్చిరి పిదపన్ 285

క. ఇంద్రద్యుమ్నుఁడు మునికుల, చంద్రుఁడు సత్యాత్ముఁడైన 1 సత్యధ్వజాతో
నింద్రాదిదేవతలు కన, సంద్రం బగుభక్తి ననియె 1 సరసపుభణిరిన్. 286

సీ. మునికులనాథ! నీవుత్తుఁ జౌళావారిమానిఁ గండరమారి పుత్రి
యగుదేవవతి నిడ 1 నగునది నీసుతుకరమును సవిభానసరణిఁ బూనఁ
దగు; సుందరంబునఁ 1 కల్పొత్తుశకునిభూపాలుని కమయంతి 1 పాలిమాఱుఁ
లెండ్లాడ నగు నేనుఁ 1 బృథుభక్తి హవ్యంబు సవిధి చెన్నారఁగ 1 జ్వలనులోన

తే. ప్రేర్పి యావేదవతిని సంప్రీతిఁ బెండ్లి
చేసికొనెద నటం చని 1 చెప్ప నాతఁ
డపుడు మనుసూనుఁ గని మంచి 1 కనుచుఁ జెప్పె
నంద తావిధిఁ గొనిరంత 1 నధికతుష్టి 287

— చిత్రాంగదాదివనతల వివాహమము. —

తే. గాలవాదిముసీంద్రులు 1 శాతుకమున
హవ్యమును ప్రేర్పిరట నగ్ని 1 యందు మిగుల
నపుడు గంధర్వవరులాడి 1 రచ్చరలును
బాటఁ బాడిరి యంతట 1 భావమలర. 288

క. మును జావారికరంబును, మనుజాశను పుత్రితార్యైమనుసుతుకరమం
తన వేదవతియుఁ గొనె య, తునిసుతి మతే శకునికరముఁ పొంది గ్రహించెన్.

క. మంగళయగు చిత్రాంగద, పొంగడుమదినంత సురభిభూవిభుకరముఁ
రంగుఁగఁగొనె నీక్రమమున, రంగదైవవాహికంబు 1 రాణించె జేరి 290

ఆ. పెండ్లి ముగియ మాని 1 విభుఁడౌ ఋతధ్వజా, డంత వాసవాదుఁలైనసురలఁ
గని విశేషసరణిఁ 1 గ్రారెడి వైశాఖ, మందు నిట్టిరీర్థమందు మీరు. 291

చ. అరుదుగ నుండనా ననుచు 1 నాడటఁబల్కిన నాలకించి ని
ర్జరవరు లట్లొనర్తు మని 1 చయ్యన నయ్యెడ నాడి తుట్టితోఁ
తొరయుచు మింటికిం జనిరి 1 పుత్ర సమన్వితఁ డౌఋతధ్వజాం
గరమనురక్తిఁ దాపసులు 1 శైకొనిపోయిరి రాజా లంతటన్. 292

సీ. భార్యలఁ గొని తమి 1 స్వపురంబులకు నేగి సంతోష మేపార 1 సతులఁ గలిసి
భూరిగుఱంబులఁ 1 తొరిసమ్ముఖంబున ననుభవించుచునుండి 1 రతులెత్తముగఁ
చిత్రాంగదాపూర్వచిత్రవృత్తాంతంబు సరవి నీవైవడి 1 జరిగ మున్ను
కాన నోకమలాక్షిఁగదగ నా లెండ్లాడు మని యిట్లు కవిసుత 1 యైనయరణఁ

అ. గూర్చి కండవిభుడు 1 కొమరారుచున్నమ్మ
కుక్రమంబుతోడ 1 స్తుతిని మిగులఁ
జేయ నాలకించి 1 ఊరిపాలుఁ జొదండుఁ
గాంచి యాపాలంతి 1 కనరి పలికె.

293

క. నను నే నిడ బహుభాషితమున నెట్టిఫలంబు నీకు 1 మొనఁడునొ కాపం
కొనరించి యైన నను నే, బనిగొని పొందించుకొందుఁ 1 బార్థివ! కంటే.

294

— దండుఁ దరంతు బల్లి భోగించుట. —

చ. అని యిటులాడుకుక్రమంబు 1 నారేడు కామహారాత్ముడై బలం
బునఁ బడఁ ద్రోసి కూడి గతఃపుణ్యచరిత్రనుజేసి యామహా
మునివరువాసము న్విడిచి 1 పొందుగ భృత్యులఁగూడి తీరిపైఁ
కనరి నవ్వుపత్తనంబునకుఁ 1 దాఁ జనె మోదముతోడ నత్తతీన్.

295

అ. శుక్లసుప్తలేమున 1 శోభిలుకవిసుత
పారి రజస్సుతోడఁ 1 జొడలి వగను
వెలసి యాశ్రమంబు 1 విడనాడి వెలిఁ జేరి
మొగమువంచి చూపు 1 భూమి నునిచి

296

చ. జనకుడు నైనభార్గవుని 1 సారెకు సారెకు నార్త నెంచి హా!
యని కడుసోలి రాత్రిపతేయైవహిమాంకునిఁ బాసి దీనతా
కనరి మహాగ్రహంబులకుఁ 1 కద్దయుఁ జిక్కినదైనరోహిణి
వనితను జూలి పెన్వగను 1 వాచిరి వర్తిలుచుండె నంతటిన్.

297

క. దనుజ ! పెక్కుదిసంబులు, చన జన్మము పూర్ణమగుచుఁ 1 జాలవెలుంగ
గని శుక్రుడు పాతాళం, బును విడిచి నిజాశ్రమస్థభూమికి వేడ్కన్.

298

క. చనుకెంచి యాశ్రమాంతంబుననుండి రజస్సువలనఁ 1 జొనరుచు సంఖ్యా
జని రాగసంజ్ఞితం బగు, ఘనరేఖనుఁ జూలుసుతనుఁ 1 గని రోషమునన్.

299

క. అనఁ బన్నగసమరోషంబున నిను ధర్మించి యెవఁడు 1 భోగించెనొ దు
ర్జనుఁడును బాపియు నగునా, జనుఁ దెవఁ జేచోటి కిప్పుడు 1 చన నేవడితోన్.

క. చనెదను శుద్ధాచారంబున నుండిననిన్నుఁ జెలిచి 1 పోయినపాపా
త్తునిఁ బల్కు మనిన నది తన, జనకునిఁ జొడఁగాంచి భయముఁ సారెకుఁజొడమన్.

చ. ఘనమగుదుఃఖవేదనను 1 గ్రాలుచు సిగ్గు మనస్సులోనఁ బె
న్గొన వచియించె కండ్రి! విను 1 కుత్సితభావుఁడు నీకు శిష్యుఁడుగా
జనపతి యైనదండుఁ దుడునై న్యాయులంబుగ నీమహాశ్రమం
బున కరుకెంచి నన్నుఁ గని 1 పూచిలుకానికిఁ జిక్కి స్తుక్కుచున్.

302

అ. వలపుపుట్టినట్టు 1 పలికె నాతో రలిఁ
జేయ నెవఁ జూచి 1 చేటువచ్చు

ననుచు నేను బల్కు 1 నరఁడు నానుడి మోచి
బలిమి నన్నుఁగూడి 1 పాటిపోయె.

803

క. జనకా ! నే నాతనిచే, తను భంగము నిట్లుచెంది 1 రలుగనిడుఁఖం
బున నున్నదాన ననఁ దన, తనయోక్తుల నాలకించి 1 దనుజగురుఁ డొగిన్. 804

— శ్రీ కృష్ణుడు దండునకు కావమిచ్చుట. —

సీ. నలిఁ గోపసంరక్తనయనంబు లేపార నాచమనంబును 1 యత్న మొప్పుఁ
జేసి శుచిర్భూతఁచి త్తంబుతో నపు డీలాటనుడిఁ బల్కె 1 నిల మడియ
ముఖ్యశాసనభయంబును గౌరవస్థితి నడఁకువలేని దండాభ్యవిభుఁడు
గరువంబుతోఁ దిరగిపార్వరంబుఁ గావించె గాన దిగంబరఁ 1 గాంచి సప్త
అ. నిశలు కడచుతఱిని 1 నిఖలాశ్వరథబల, మంత్రిగణముతోడ 1 మడియ నిక్క
మనుచు నిట్లుపలి 1 యాతనిని శాప, మిచ్చి పుత్రిఁజూచి 1 యెలమి ననియె.
క. తనయా ! పాపవిమోచన, మునశ్చ యిటుఁ దనముతోడఁ 1 జొల్వారుము నీ
వని యిట్లార్తజతును నీ, తిని శ్రీకృష్ణుడు గజపి పిదపఁ 1 దివిరికకాంక్షన్ 805
చ దనుజవరిష్టగేహముల 1 దద్దచెలింగెడి నాగవిష్టపం
బునకును పోయె దండుఁడును 1 భూరిమదంబున సైన్యరాష్ట్రవా
హనబలరాశితో మడిసి 1 నాయుడ చేనల లట్టిదండకా
వని నెడఁబాసి పోయి రలిపాపపదం బని దైత్యశేఖరా!.

807

క. కరిచర్తవననుఁ డగుశం, కరుచే నది చేయఁబడెను 1 గర్భరగణము
దిరముగ నిటు వెజకాంతలు, గురుపుణ్యములగ గ్రహించిశానిపోకు రొగిన్.

మ. దనుకా ! ప్రాకృకు లైనమానవులు సల్యంబిట్లు గర్వంబుచే
తను బూజోఁడులపొందుఁగోరి ధర విస్తారావమానస్థితి
గని దుష్కిర్తినిఁ జచ్చి రక్కట ! మహాశిశ్యాశియా పార్వతీ
వనితగా గోరుట నీకుఁ బాడియగునే 1 పల్కెలు భావించినన్.

809

చ. పారిఁబారిఁ బ్రాకృతాంగనయ 1 భూమిని నిట్లు దహింప నిర్దర
శ్వకునకు భార్య యైనగిరిజాసతి కాల్ప దటంచుఁ జెప్ప న
చ్చిరువగుఁ గాదె, శంకరుఁ డశేయుఁడు దాననచేపజోటిగా
గర మతనిగఁ జయించుటకుఁ 1 గాదు రణస్థితి నెట్టివారికన్.

810

— అంధకుడు ప్రహ్లాదునిది నిరసించుట. —

తే. అనఘ ! ప్రహ్లాదుఁ డిట్లాడ 1 నాలకించి
యంధకుఁడు గోపతాపరక్తాంబకుండు
నగుచు నిట్టూర్పు నిగుడించి 1 యధికవీర్యఁ
డగుచు నాతనిఁ గని యపు 1 డలుకఁబలికె.

811

- క విను నాచేతను సుగర, మున శక్తుడు కాండ గలువ 1 ముక్కంటి కనం
గ నధర్మం దసహాయుడు, ఘనభస్మాదుణితదీప్త ప్రకాశం దరయన్ 312
- క. దనుజాధీశ్వర! యంభకుఁ, దని వాసపువలన భీతి 1 నందున చెపుమా
వనచరులవలన నతనికి, జనియించెడిభయ మదెంత 1 చర్చించుగన్ 313
- తే. ఆతఁడు పురవీక్షణంబున 1 నడవనట్టి, భవ్యవృషపత్రనామునీవలన భయముఁ
జెంద లే జేమొకో! యని 1 చెప్ప నాతఁ, దంధకునిఘోరవాక్యంబు 1 నాలకించి.

— ప్రహ్లాదుఁ దంధకునకు నసికమునిచ్చెననీతి బోధించుట. —

- క. అనె నీపలు కలిగిల్లిత, మున నలరి యసవ్యాసరణిఁ 1 తొలుపొందినదై
కన ధర్మార్థవిరుద్ధం, బును నయ్యెను వినఁగ నేడు 1 బుద్ధివిహీనా! 315
- క. ధర సింగమునకు నక్కఁకుఁ, గరికి న్నశకమున కిచ్చి 1 భగములకును బం
గరునకు రాలికిఁ గల దంతర మని భాషింపఁబడెను 1 దజ్జలచేతగా. 316
- ఆ. ఆట్టి దైనమీర 1 యభవునకును నీకుఁ, గలదె! నీతిఁ జెప్పఁ 1 గా దటంచుఁ
దివిరి యునక వీవు 1 చేవర్తియును మహా, మనుజుడైన యసిలేమానివడుడు
న మంతనంబునఁ గాంతపడి లోకోద్ధరణహితబుద్ధిఁ జింతించి. 318
- నీ. ఎరిగినవాక్యంబు 1 భాషింతు విను మెవ్వఁ దలిధర్మశీలత 1 నడరి విశత
గర్వరోషంబులఁ 1 గ్రాలుచుఁ బరులకు హనిఁజేయకయి వివాదావినీతుఁ
డై స్వదారలఁగూడినవార్షించి వెఱవోంటల్లపొందుగోరఁజొ యట్టిపురుషునకును
భయ మొకించుకయైన 1 వాటిల్ల దెప్పుడు పరుల నిత్యంబును 1 బాధపెట్టి
- ఆ. పోరితమునఁ ద్రిలి 1 పొంగారఁ బరసరి, ఎత్తవాంఛతోడ 1 తెలసి శాస్త్ర
సరణి వీడి నీచసతులఁ గూడెడువాడు, పొందఁ దుభయలోకములనుఖంబు.
- క. భగవానుడు ధర్మన్వితఁ, దగురవిసంల్యక్తరోషఁడయి కీర్తిఁ గనగా
సుగుణముని యైనవాడునె, జగములఁ గీర్తింపఁబడెను 1 సత్పురుషులచేన్. 320
- క. తరణిసుతుం దగుమను వాగి, వరవిద్యాన్వితఁడు నగుచు 1 వాసిని జెందెగా
సారిది నగ స్త్రుఁడు మును నిజ,తరుణిసంతుష్టబుద్ధిఁ 1 కనఁచెగా జాండీ. 321
- క. ఇటు లీధీరులు ము న్నీ, పటులెరకలుషోభదూరబంధురధర్మో
త్కటపుణ్యంబులఁ జేసిరి, చటులస్థితి లేనివంశ 1 సక్రమభణిన్. 322
- క. కర మట్లు వీరు నిర్దర, గరుడాద్యర్పితులు శాపకరగణ్యులు దు
స్తరవీర్యకీర్తిగడుధన, పరివృతులై దీప్తితోడఁ 1 బరఁగిరి మిగులన్. 323
- క. నీ పథిపుడవై నిత్యము, కావరమున ఘోరపాపకారోద్ధమసం
భావకుడవు కలహప్రియ, భావుండవు నైతి వకట! 1 పాపనిశాటా. 324
- నీ. చెడుగగునడతతోఁ 1 జెన్నారి పరులను బాధించు నముచియు 1 బహుళగర్వ
మున నున్నసనకాభ్యుభూపతియును బరాధాధిరాహిన్మతి 1 నడరి దైత్యుఁ
డైనహిరణ్యాక్షుఁ 1 దలని! సోదరుఁ దగుచు మూర్ఖస్థితి 1 నలరి పాప

కలికుఁ దైనహిరణ్యకలిత్రుఁడు స్వర్ణావహరుఁడు నుత్తమరేఖఁదైనయిడుఁడు

ఆ. మున్ను వీడు నాశమును జెంది రద్దాన, ధర్మసరణి దాటఁ 1 కగడు భవ్య
గతి నొసంగు నద్ది 1 ఘనవరకము గత, ధర్మ లాండుచుండు 1 రథ్య మసుగ. 1

ఆ. బుధులు రెండులోకములయందు ధర్మంబు, సద్గతుల నొసంగు 1 జనుల కనిరి
పారి నధర్మ ముభయభవనవాసంబులఁ, బాలనంబుకొఱకు 1 వజలు నెఱుడు.

క. గురుధర్మాన్వితు లగుస, త్పురుషులు విడువంగ నగును 1 భూభాగమునగా
బర లలనాసంగమమును, నిరతము గురుమానసముల 1 నిలిచి దిలికా! 327

క. పరకాంత లేకవింశతి, నరకంబులఁ జేరునట్లు 1 నలిఁజేయుడు రి
ధర నఖిలవర్ణులకు సు, స్థిరధర్మ మె యుక్త మనుచుఁ 1 జెప్పిరి పెద్దల్. 328

మ. పరదారార్థములందు నిత్యము మహావాంఛగా బ్రవర్తించు దు
చ్చురుషుం డారయ రారవాఖ్యనరకంబుం జెందుఁ దెక్కిండ్లు వి
స్తరకుఁబిస్థితి నంచుఁ దెల్పె హరికి 1 సర్వాశనస్వామికి
సరవి నైనానివరుండు నా నసితుఁడో 1 సర్వానురాధీశ్వరా! 329

క కనుకఁ గవి దూరముగఁ బర, వనితల విడనాడ నగును; 1 భామలు నికృతా
త్మను బరిభవమును నరులకు, ననయము సమకూర్చుచుండు 1 రవనిని గనుమా.

— అంధకుఁడు ప్రహ్లాదసిరిఁ దిరస్కరించి శంఖరుని హరునిక కడుపుట. —

క. మునివర! ప్రహ్లాదుం డిటు, లన నంధకుఁ డతనితోడ 1 ననె ధర్మరథిగా
కనరిలి వీ వాకఁడచె నేఁ, గన ధర్మముఁ జేయువాడఁ 1 గాను ధరిల్లన్. 331

మ. అని ప్రహ్లాదునితోడ నంధకుఁడు నిట్లావేళ వాక్రుచ్చి చెం
తనె వర్తించెడిశంబరుగా గని యనగా 1 దైత్యేశ! కుర్చేతుఁడై
ఘనతగా జెందినమందరాద్రికిని వేగం జేగి గంగాధరుగా
గని భాషింపు మదెట్టు లన్న విను కాగిండ్లగా దాని నేఁ బల్కిదన్. 332

మల్లకోకిల, ఓరిభితుఁడ! సుందరంబుగ నొప్పినాశసమంబు నై
భూరిషీప్తి చెలుంగుమందరభూధరంబును నేలానో
వారకేఁ బరిరక్షఁ గూర్తువా 1 వానిచే నిది కత్తమై
భారణిగా జాలుపాఠె నీకొగి 1 దానిఁ బల్కు నిజంబుగన్ 333

ఆ. వాసవాదిదేవవరులు నాయానలి, యందు బద్ధబుద్ధి 1 నలర నీవు
ననుఁ దిరస్కరించి 1 నలి నీమహిగిరి, పయి వసించుచున్న 1 వాడ వేల! 334

క. నీ కివరనగ మిష్టం, నై కడఁగినయెడల నిప్పు 1 దాదెడినుడులగా
జేకొని చేయుము నీసరి, నా కిడు మని పల్కు ప్రమథనాథునితోడన్. 335

మ. అని యిట్లారెడు పల్కు శంఖరుఁడు ప్రత్యాసక్తమై మందరం
బునకుం బోయి యామానమేతుఁ డగుచుం 1 జోర్పారు గారితుని

గని వాఁ డన్న తెలుగుఁబల్క సతి యా । కాత్యాయనీజేవి సాం
ప్రస నానించుచు నుండ నయ్యెడను శంభుం డాడె నీశైవడిన్. 336

మ. కనుక! వాసపుఁ డిచ్చె నీఘనమహిఁధ్రంబుఁ దమిఁ దాని నా
రనిదొనానతిలేక వీడ నగునే । తరించె నీ విప్రు డి
చ్చునుచుఁ బరిస శైలరాజసుత పోనానే స్వకామంబుఁ దా
ల్చును శక్తుండనుఁ గా నటంచుఁ గడఁక । న్నాడించె మానీశ్వరా. 337

ఆ. అంత నట్టికనుక! నంబిక పాడఁగాంచి, దైత్యయంధకాఖ్యకనుజాఁ జేరి
నేను బలుకునట్టి । నీతిభాషణములఁ బలుకు మనుచు నిట్లు । పలుకసాగె. 338
సీ. నేఁ గాలిబంటనై । నెగడుదు నని శంభుఁ డట్టివాఁడును నయియలరుమమ్ము
వడిఁబ్రాగదూతనుఁబంపి యెవ్వఁడుచంపఁగలఁడొవాఁడుఫలంబుఁ గాంచుననుచు
నాడ శంబరుఁ డంధకాసురుకడ కేఁగి పార్వతిచిప్పినపలుకులెల్ల
వినిపించ దానిని । విని వాఁడు క్రోధాతుఁ డగుచు నిట్టూర్పుల । నడరఁజేసి
తే. విసి! దుశ్యోధనాసురుఁబిలిచి దుష్టశీల యగుపార్వతికి భీతిఁచెలఁగ గాఢ
చటులసాన్నాహిక యనెడి । సమరభేరి, దెసలు ఘూర్ణిల్లఁగొట్టుము । భీనులెన్న

— దుశ్యోధనాసురుఁడంధకాస్థాపితుండై రణభేరిఁ గొట్టుట. —

మ. అనఘ! వాఁ డిటు లంధకాసురునిచే । నాజ్ఞాపితుండై మహా
కనుకా ర్విస్తయమండ నంత బలిమిఁ । దర్శించి ప్రాణంబురి
లిని భేరి న్వడిఁ గొట్టె నద్ది బలుఁడై । దీపించుచున్నట్టి యా
కనుకబ్రాహ్మణచేతఁ దాడితమునై । తల్కొల్లి చిత్తంబుగన్. 340

తే. తైరవాకారమునఁ జాలఁబరఁగుభయద, రావమొనరించె రాసభిరవముమాడ్కి
నట్టి భీకరనాదంబు । నాలకించి, దైత్యదానపు లెల్లనుఁ దల్లడిలుచు. 341

క. ఈనాద మేమొకో యని, మానుగఁ దర్కించుకొనుచు । మహితాశ్చర్యా
భానమటు లొప్పు వడి నా, దానవపతి సభకుఁ జనిరి । తాపసవర్యా! 342

క. చనుకెంచినరక్కసులను, గనుఁగొని నేనేశ్వరుండు । కలతెఱఁగును జె
ప్పిన నాపటుబలదానవ, ఘను లరిసన్నద్ధు లగుచుఁ । గలహేచ్ఛఁ దమిన్. 343

— అంధకాసురుఁడు నలలుఁడై క్రునిపై యుద్ధమున కరుగుట. —

మ. ఘననాగోష్ఠ్యైరభాతులై చెడలి రాశ్రవ్యాదనాఘండు శ్ర
న్నవ దివ్యోన్నతపంచనల్వపరిమాణం బొప్పుచున్నట్టి స్వం
దనముఁ దీరత నెక్కి శంకరునియుద్ధప్రక్రియఁ గెల్ప నెం
చించిత్తంబున నేఁగ దేవతలు నిశ్చేష్టాత్ములై రాయెడన్. 344

సీ. జంభాసురుండు కుఁజంభుఁడు హండుండు బలవంతులైనశంబరతుహండు
భాగకార్తస్వరభాస్కరరిపువాస్తీ దైత్యనాథులు మహోకరుఁడు శిలియు

కాదుండు వృషపర్వశంకుకర్ణులు విరోచనపాయస్రీవ్రులు 1 సుహృదుండు
కాలనేమియు ఘోరకాలాననుండును సబలులు నగుచున్న సరభవృత్త
తే. నలులు దుర్యోధనుండు విపాకపాక

దానవేకులు మఱి పటుదర్శనీర్ము
లైసలహుడైత్యు లని నేయ 1 నఖలశస్త్ర
పాణులై చేక్క వెళలిరి 1 వసుధ కదల

345

చ. పరమమునీంద్ర! యిట్లసురపాలుండు దుర్జనుఁ డైనయంధకా
సురుండు రణస్థలిఁ బలివి 1 శోభిల శంభునితోడ ఘోరసం
గర మొనరించుకోర్కె మదిఁ 1 గ్రాలుగఁ గాలవిపాకబద్ధుఁ డై
గురునగ మైనమండరముఁ 1 గూడఁజనె స్ఫురమాడ్చురస్థితిన్.

346

ఆ. శర్వుఁ డపుడు సమరసన్నాహుండై నంది, గాంచి యుష్మదాజ్ఞఁ 1 గ్రాలునట్టి
పర్వతాదులైన 1 ప్రమథగణంబులఁ, బిలువు మన నరెండు 1 ప్రీతి నంత. 347

క. గిరిశేఖనివచనంబునఁ, బరువడిఁ జని జలము నంటి 1 భావములోనగ
స్థిరభక్తిని గణనాథులఁ, గరమర్ధిని సంస్కరించె 1 గతుచరిత్రా!

348

చ. అఱిముఱి నందిసంస్పృతులు 1 నై గణనాయకులెల్ల నుద్ధతిగా
వెఱుగు జనింపుచుండఁగను 1 వేలకొలందినిఁ బైకిలేచి చె
చ్చెఱ నరుచెంచి నందివిభుఁ 1 శేరి శిరస్సులు వ్రాల్చి మ్రొక్కి ర
త్తఱిఁ జనుచెంచినట్టి ప్రమోదప్రభులం గని భక్తి మూఱుగన్.

349

— నంది హరునకుఁ బ్రహుధాదిగణనిరూపణముఁ తెచ్చుట. —

నీ నాశంబులేనట్టి 1 నంది వారికి మ్రొక్కి యందఱ నభవుని 1 కపుడు లేలుఁ
బూని భాషించెను 1 మూఁడుకన్నుల నొప్పి పావనులై జటాపటలకాంతిఁ
గడఁగెడివీర లేకాదకొటిరుద్రులు మర్కటాననరుచులవలన
వెల్లుచు కాడ్డాలవిక్రమగురుయశోధనముల నెప్పుడు 1 ఘనత నొందు

ఆ. వీరు ద్వారపాలవీరు లీశూరులు
వస్తుభముల ఘోరశక్తిహస్త
ముల నెమిల్ల కుక్కెముల నొప్పి యటువది
యాటుకోట్లు స్కండు 1 లగుడు రభవ!

350

ఆ. శర్వ యెల్ల యివ్వకాభాఖ్యఁ గలమహా, నైగమేయగణము 1 లీగరి యగు
సరవి సప్తకోటి 1 శతసంఖ్య నొప్పారు, నట్టి ప్రమథవర్య 1 లగుడు రోలి.

క. కల రొక్కొకని! శతమా, రలు కనుగొనుభస్మమిలితరేనులును ముక్కం
టులు శూలకరులు నగునీ, రలు కైలగణాధిపతులు 1 రాక్షసదమనా!.

351

క. వరభూరిప్రహరణు లై, పారి డిప్తిగా కాశుఁతులు 1 పొంగారుచు నా
కరణి నసంఖ్యలుఁ గా వచ్చిరి సాయముకొఱకు నీరు 1 తేవ చలంగన్.

352

వ. జేవా! పినాకములఁ బూని దుహభయంకరులై కాలముఖంబుల నేపారి భవక్ష్మ
 నలరుదుర్రగణవీరులును, రక్తచందనముల మేనుల నలండుకొని దిగ్విక్రమై
 దివ్యమూలల ధరించి గంటలవాయించుచుండు నిరాశ్రయాభ్యయోధగణవీరు
 లును, సార్వత్రికనైత్రములరాణించుచుఁ బద్మనైత్రముల విలసిల్లి శ్రీవత్సాంకితవ
 త్తులై నాశములేక వృషభశేతనంబులఁ జేరిల్లుచుఁ బడులపై నుండినధూతగ
 నేకులును, జక్రశూలములఁ దాల్చినమహాపాశుపతగణంబులును, భేదరహి
 తుఁడును సర్వపూజితుఁ డగునారాయణుఁ గూడినభైరవుండును, శూలచాపక
 రంబులఁ గరంబులఁ దాల్చి భవద్దోమసంజాతు లగుసింహవదనులును, మఱి
 కొన్ని ధూతకాలము రిపుకు సాహాయ్యంబుకొఱివై వచ్చిరని భాషించ నట్టియొడ
 ధూతగణంబులెల్ల నేలించి భవునకు నమస్కరించి నిలిచిరఁ గాంచి శివుఁ డా
 గణనాథుల సత్కారమునఁ గూర్చుండ నియోగించి మహాపాశుపతులఁ జూచి
 లేచి యిదురేఁగి గాఢాలింగనమొనర్చిన వారలిభక్తి మహేశ్వరునకు
 మ్రొక్కిరి పిదప నట్టివెద్దవింతను తాడఁగాంచి గణేశ్వరు రిట్టిచిత్ర మేమని
 చింతించుచు విస్మితులైరి అట్టితఁడే జత్రితనేత్రు లగుగణేశుల నాలోకించి
 యోగివద్యుఁ డగుచైలాది నవ్వి శూలహస్తుఁడును సర్వధూతాధినాథుఁడును
 నగు గంగాధరునకు మ్రొక్కి యిట్లనియె.

354

చ. పురహర! నీవు పాశుపతీపుణ్యగణంబులఁ గొంగిరించి నా
 దరమతితో మెలంగినకళింఱున విస్ఫుటలోకబృంహకం
 బరలి గణారిక తాడమె నట్టులె జ్ఞానవిశేషరూపముల
 పరఁగును స్వేచ్ఛ వారికిని న బాగుగ దానినిఁ దెల్పు సత్కృపన్

355

— శివుఁడు హరినిఁ దనకు భేదములేకని ప్రభుఁడనఁ జెప్పట. —

క. అన ధూతభావముం డా, ఘనుఁ డాడించుడుల నపుడు నీరుగ న్విని శం
 కనుఁ జెందినగణనాథులఁ గని యిటు భాషించె మాని నీ గణ్యులు మెచ్చన్.
 డి. హరుఁడనా ననుభక్తి నర్పించి వైష్ణవభవ్యరకంబు గగిర్వంబునోడ
 నలరి నిండిచిలి నీ రట్టికాజ్ఞానంబుచేత సాదృశ్యంబు నీ చెదెను మీకు
 నజాఁడును భగవంతుఁ నీ డగువారి నే నాదు; నిత్యుండ నై నట్టి నీ నేన చక్రి
 నగుదు; మాయాదువురియందు లేదు విశేష; మెసఁగె రెండుగ నిట్టులేకమూర్తి
 ఆ కాన భక్తిభావగణ్యులు నరసింహం
 లైసధూతగణములార! నేను
 తెలియఁబడితి; జక్రి నీ రివిరి మీచేఁ దెలి
 యంగఁ బడనివాఁడు నీ నయ్యుఁ జాడ.

357

ఆ. హరి వినిందితుండు నీ నయ్యు మీచే నట్టి, కారణమున మీకు నీ జ్ఞానశూన్య
 కుయ్యి నందువలన నీ నాలింగనంబు నా, వలన లేనిదయ్యు నీ వాస్తవముగ. 358

సీ. అనఘ! యిట్లు పురారి 1 యన గణాధీశులు పర్వి కోపార్వతీప్రాణనాథ! నీవు మనోజ్ఞాననిర్మలుఁడవు నిరంజనుఁడ వక్షుఁడవు 1 కాంతనిధివి శుద్ధకాయుండవు 1 శుద్ధస్థితికవర్ణసముఁడవై యుండు వా 1 కోరి ఎలస దంజనసంకాతుఁ 1 డగునాతని! నీకు నైక్య మేరితితో 1 నడచె ననిన లే నభ్ర కేతనుఁ డాగణాధిధాన్యవాక్య, సరణి విని నవ్వి మేఘునిస్వనమురిఁ బలికెఁ జెప్పెద మీకు సగర్వస్వీర్తి, వర్ధనం జైనమాటను 1 భక్తి వినుఁడు.

— శాకుఁడు శ్రమభగదానుబంధ కవితావైక్యంబుఁ జెప్పుచు విశ్వరూపంబుఁ కావుట, —

మత్త జ్ఞానమందున మీరు యోగులు 1 కాచె' యట్టిఁడు లైన నే మానుగా నపవాదభీతిని 1 మానితంబయి ప్రీతి నా మానసంబున నున్న గుహ్యము 1 మాన్యు లెన్న వచించెడఁ గాన మీరట జ్ఞానవైఖరి 1 గాంక్షతో వినుఁ డిత్తటిన్. 850

క. నను నేకరూపకాయుని, గను జేసియు జ్ఞానవాంఛఁ 1 గడఁగెడు మీ రిం పున నభిషేకింపుఁడి పా,లను హవ్యాదులను భక్తి 1 లాయుచు నుండన్ 851

ఆ. అమలదివ్యచంద్రనాదులతో నాకుఁ గలుగ జెపుడు ప్రీతి 1 కాన అంప మును ధరించి కడిమి 1 పూన్కి నాకాయంబుఁ గోయుఁ డట్టులైనఁ 1 గొమరు మిగుల 852

క. కనఁబడు నస్తద్విగ్రహమున మధుసూదనుఁడు దివ్యపురుషుండు మహా కనుజపారుఁ జైన శ్రీహరి, ఘనతర మగుదీప్తితోడ 1 గణవరులారా! 853

క. హరిభక్తుఁ జైనమానవ, వరుఁ జేకాహారమునను 1 భాసిల్లెడిస త్పురుషుండు సము లీయిద్దలు, ధరపై సందియములేకు 1 తరింపంగన్. 854

క. వినుఁ డిలోకము చెప్పునె, కన నెవరికి నైన భేద 1 గలి వెల్లడిత్రో వను విస్తయమగు మోకర, మున నర్థము నిడను భేదమున నలరుటచేన్. 855

సీ. నలినాక్షుండును లోకనాథుండు కందర్పసన్నిభకాయుఁడౌ 1 కోరి మీరు నిండింపఁదగినట్టి 1 నిత్యైక్యరూపం దెచ్చి సర్వస్వరూపుండు 1 సకలభూత గణనాథుఁ డభిలలోకవ్యాప్తుఁ డగుచుండు నతనిఁ డుల్కుఁడై 1 యవభుజించు జనుఁ డెవ్వఁడును జరాచరములలో లేడు పరికింప నాభగవానుఁ డెలమి

ఆ. కాంతుర క్షప్తీభోగక్షుండు నగుచుండు వానికంటె నన్యవసు వెట్టి చైనలేడు త్రిగుణి 1 యై సదాశివమూర్తి నలరి లోకపూజ్యఁ 1 డగుచు నుండు. 856

ఆ. శంభుఁ డిట్లు లనఁగ 1 శైలాదురౌ ప్రమ భండు లాడి కోరుకొనె! మాకుఁ

బరమదయ సదాశివప్రభావోన్నతి
విస్తరించి చెవుము 1 వీను లలర.

867

— శ్రుకు ప్రభుభువ నభ్యవహూర్తిః కాపుట. —

- క. మునివర ! ప్రమథేశులు చెప్పినమాటల నీలగళుడు 1 విని వారికిఁ జా
పెను నాశివసద్రూపం, బును తెలిపెద దాని వినుము 1 పూర్ణప్రీతిన్. 868
- నీ. శతసహస్రసుచక్రచరణదారుణదండ భుజములరాజిల్లి 1 భువనభాగ
తలములయందెల్ల 1 కట్టంబుగాఁ బర్వి కాన సశక్యమా 1 గరళిండు
గాఢస్వరూపంబు 1 గనుఁగాని దేవతాప్రచారణ దండోరుభద్రవాస
ములఁ జూచి యాగణిముఖ్య లేకముఖంబువలన రాణించెడిభవునిగాంచి
- ఆ. పిదపఁ బార్వతీశ 1 విష్ణుచిహ్నంబుల, వేయివిధము లగుచు 1 వెల్లు రూపుఁ
గాంచి యర్థవిష్ణుకాలారివిగ్రహ, కలిత మైన మూర్తిః 1 గనిరి మఱియు.
- వ. మునీంద్రా ! విను మంత నాచరమేశ్వరుని లీలాస్వరూపంబు కొంతవడి వృష
భాదూఢగరుడకేతనవిరాజితంబై మఱికొంతదనుక నాగాంతరాదూఢ వృష
ధ్వజవిలసితంబయి చూడట్లు. ఆయ్యెడ సద్గుణగణమణి యగుప్రణేత్రుఁ దేయే
సమయముల నెట్టిట్టిరూపముల ధరించునో 1 న నట్లట్లు మహాపాశుపతీగణంబు
లుజ్వలించిరి. పిదప నిట్లు వెక్కుమూర్తుల నక్కజంబుగఁ దార్చిన ముక్కంటి
యొక్కరూపమును ధరించి కదలాల్పమంబుగ శుక్లరక్త పీత నీల మిశ్ర
వర్ణుండుగను విగతవర్ణుండుగను మహాపాశుపతీరూపుడుగను రాణించి క్రన్నన
రుద్రేంద్రశంభుప్రభాకరవిష్ణుపితామహసమమూర్తుల నలరె. అంతః కడక్కులె
డివ్యరూపమును బొడఁగని గణేశ్వరులు విస్తికులై ఐరమేశ్వరుడు బ్రహ్మశి
వాసవ భాస్కర తులై శ్రీకృష్ణ విగ్రహుండినియును సనాతనుఁడనియును దేవ
దేవుండనియును భేదరహితుండనియును భావించిరి దాన నాపార్వదులు నిరూ
తకల్పపులైరి వారిట్లభేదులును విగతపాపులు నై తేజరిల్లుచుండ హరిశ్చరుం
డగుశక్తుండు సంతృప్తాంతరంగుడై భావించె 870
- ఆ. సుప్రతాక్తులార ! 1 సారిది మీజ్ఞానంబు,చేత నేను ముదముః 1 జెందినాఁడ
నిడుదుఁ గోరుఁ దాత్త 1 నెనుగుకొరికతోడ, నలరి కొలఁదిలేని 1 దైనవరము.

— శ్రమభువ భేదనికపాదనిరసవరంబుఁ గోరుట. —

- చ. ఐరమమునీశ ! శంభుఁ డిటు 1 పల్క గణేశ్వరు లాడి రీశ్వరా
పారిఁబారి భేదకృష్టిమెయి 1 బుట్టినపాదము లెండిపోవ నొ
వరమును మాకు నిమ్మనుచుఁ 1 ప్రార్థనసేసిన మంచి దంచు శం
కరుఁ డొగి వారిని నిగ్రహింపఁబాపులఁ జేసి ప్రీతితోన్. 872
- క. విను రా వ్యక్తినితోఁ, బానరెడియాసుగుణగణముఁ 1 బొంగారెడిబు
ద్ధిని దనకొఁగిటఁజేర్చెను, మననీజహరుఁ దైవశివుఁడు 1 మానిలరామా ! 873

లే. అంతః ప్రణాత్యర్థిసంహారుః 1 దళబనిర్జరావతంసుండు మేధురభాన్వితుండు
నైసకంభునివలన వారరత్తిమండ, రంబుపై మానితులునైరి 1 రహించెలంగ 374

చ ప్రమథగణాత్తమై శివునిపాదయుగంబున నొప్పి శ్వేతకా
యమునః శైలంగుమండరనగధ్యము నల్లనిలోలుతో విశే
షముగను గూడుకాయమునః 1 బాలః దనమ్ముచు శారదాభ్రవ
ర్ణము కలపార్వతీశ్వరుని 1 రమ్యవృషంబును బోలి రాజిలెన్. 375

లే కమలలోచనపార్వతీశాంతు లేక
రూపమున నొప్పి నిత్యము 1 రూఢి వెలయుః
చెలివి లేనట్టిమనుజు లీశైలఃగు నెఱుంగ
చైరి భిన్నత్వసరణుల 1 నలరు మతుల 376

క. అని యిశ్శైవడి సతః దన, విని నారదుః డామునీశశివభుః గని చలితా
మునిచంద్ర! యంధకుం జే, పనిఁ బిమ్మటఁ జేసె దానిభావం బలరన్. 377

వ భాషింపు మనుటయు 378

క. నీరజలోచన సత్యా, భార సువర్ణాద్రిధీర 1 ధర్మవిహారా
కారుణ్యాకర నిత్యా, చార మహాకూర రామచంద్రనరేంద్రా! 379

మానిసివృత్తము. పావనతాపస భావకుశేతయభాస్కరబంధురకీర్తిధరా
ధీవర సంతతవీర మహాన్నత 1 దీప్తశరాసన దివ్యకరా
భూవర దుర్జనపుంగవకుంజర 1 పూగమృగేశ్వర పాపహరా
పావనిశేచితపాదసుపుష్కర 1 భానుకులాంబుధితకరా! 380

లేరల. వరదపావన భద్రమానసభక్తసంచయపాలనా
గరుడకిన్నరసిద్ధచారణగణ్యవంద్యనికేతినా
పరమధూషణ పాపశోషణ 1 యదితస్తుతభాషణా
ధరణీచారమణా సురాధిపతీల్లజానిశభీషణా! 381

గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణాసమాసాదితకవితాప్రాభవ, హరితసకులాన్వయప్రభవ,
రామనర్జులవంశమృగసాగరసుధాకర, కొండయకుమార, బుధజనవిధేయ,
కొండయనాదుధేయప్రణీతమగు లెలుగువామనపురాణము దష్టమస్కంధము.

శ్రీరామార్చనము.

శ్రీ రస్తు.

ప్రసీదానాభరణకళామృతానుభవమృతశ్రీరామరంద్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము.

న వ మ స్కంధము.

రఘువంశవికాశా

దారాంబుధిచంద్ర! ధర్మరతినిస్తుద్రా!

కారుణ్యభావసాంద్రా!

సారమహాచార! రామచంద్ర నరేంద్రా!.

1

క. అవధారు పులస్త్యముని, ప్రవరుడు నారదునిఁ జూచి పరిశ్రమ బ్రహ్మ
ద్యవ! యంధకుండు దానవ, నివహంబులఁగూడి యువుడు నీటుచెలంగన్. 2

చ. కకలివచాఁడు నై ప్రమథగిగద్యసమాశ్రితకంఠరంబులగా
గడికొని శైలపత్వమునఁ గ్రాలి లతాతరుపుష్పసంహతిగా
జాకలెడిమంఠరంబునకుఁ బోఁ బ్రమథేకులు వారిఁ జూచి చే
పొడలెడిశోషతాపములు బుడ్డులఁ దద్దయు దంపడింపఁగన్ 3

క. పలువిధములఁ గిలకిలరవ, ములుచేయుచుఁ బెక్కుతూర్యముల వడి సుం
ఘలు నై కొట్టిరి వేల్పుల, చెలు లచ్చర లెల్లఁ జూచి చిత్రపడంగన్ 4

కా. అవిస్తారనినాక మంత లయకారారావతుల్యంబు నై
తీర్థా బుష్కరభూమిభాగములలోఁ దీర్థాల్పఁగా సాగఁ ద
ద్రావంబుగా దగఁ బుష్కరస్థలమునగా దళింపుత్తువిఘ్నేశ్వరుం
దావేళ నివని క్రుద్ధుఁడై ప్రమథదీవాన్యనీకసంయుక్తుఁడై. 5

ఉ. భాసురకంఠరంబులను భాసిలి శైలగణంబులందుఁ బ
ర్యాసినఁ గాంచు మంఠరము బంధురచేగముతోడఁ జేరి ది
గ్వాసుఁడు తండ్రి యైనహరుభక్తినిఁ గాంచి నమస్కరించి యో
దాసకరణ్య! యంచు నులిఁ దద్ద యొనర్చుచుఁ బల్కెఁ దాపసా! 6

— గారివిఘ్నేశ్వరు లంధకుఁ జంప హతునిఁ బొత్తుట. —

ఆ. భువననాథ! దైత్యరపుంగవు లనిశేయ, వచ్చి నిలిచియున్న హార బూర
కుండు నేల ఎగ్గిఁజూర్చవరలబ్ధి, నెలయ లెక్కు ప్రమథదీవు లెన్న. 7

- క. మునివర! విఘ్నేశ్వరుఁ డి, ట్లన గంగాధరుఁడు పలికె ॥ నని సంధకుఁ జం
పను జోవుచున్నవాఁడను, బనిఁ గొని నే నప్రమాదపద్ధతి ననుచున్. 8
- ఆ. ఆశ్రమ గౌరి సారసకథపునిఁ గాఁగిటి, యందుఁ జెలిమిఁ జేర్చియామహేశుఁ
గాంచి యంధకాఖ్యకర్షరేకునిఁ గూల్చు, జను మటంచుఁ బలి ॥ సారభక్తి.
- చ. ఆలకుచు రోచనోజ్వలము ॥ నై రసరారిసచందనంబు ని
శ్వలమతియై పురారిపదసారసయుగ్మమునం దలంచుచుగా
బలుమలు మ్రొక్కి సంతసిత ॥ భర్త దు నెచ్చెలి యైనమాలిసి
లలనను జూచి యంత ననె ॥ లాలితసూక్తులతోడ నర్తచిన్. 10
- నీ వెలఁదిరా ! నీవును ॥ విజయయు జయయును నపరాజితయునా జయింపింకూడి
మాటిమాటికి నప్రమత్తలై గరిజను మానిరరక్షితమందిరమున
భక్తముగా నుంచి ॥ పాలింపుఁ డనియిట్లు లభవుఁ డాచెలులనో ॥ నాడి వృషభ
మును నెక్కి రసగృహముననుండి ముదమున వెడలె నాడుద్రునివెంటఁపటి
ఆ గణము లరుగుచుండ ॥ గణనాథు లావేళ, నట్టిమందిరము ॥ నందు నుండి
విజయశబ్దములను ॥ వేడ్కతోఁ జేయుచు, వెడలి రరనివెంట ॥ విప్రులకే ॥

— హరుఁ డంభకుపై కరుగుట. —

- క. జగదవసుండు మహేశ్వరుఁ, డగణితవీర్యుండు శూలహస్తుండు మహా
సుగుణయు నగుపాలాతుండు, పగతుర సమయింప నని ॥ వచ్చెడిచేళన్. 12
- క గురుతరకుంభసామ్యస్థితిఁ, బరఁగెడిచిన్నములు జయము ॥ బాగుగ శ్రీశం
కరునకుఁ గలిగెడిరీతిని, సరవిఁ బ్రశంసింపసాగె ॥ సజ్జను లెన్నన్. 13
- చ సురసనినాదము న్నిగుల ॥ శోభిలఁజేయుచు నక్కరింపుతో
నరిగెను వామభాగమున ॥ నామచజగ్గినిఁ గోరురాక్షసో
త్కరములు శోణిశార్థమయి ॥ గాఢపుఁదృష్టచెలంగ నేగ శం
కరుని నఖాంతకక్షిణపుఁ ॥ గాయము కంపముఁ జెందెఁ డాపసా! 14
- తే శకునిసారీరకతులు ॥ సత్వరమున
నరుగఁ జొచ్చుఁ బరాక్రమ ॥ లగుచు నట్టి
వరనిమిత్తంబులనుగాంచి ॥ బహుళభూత
భావనుం డాద్యుఁ డైనట్టి ॥ భర్త డంత 15
- క. రసమొగమునఁ బరునగ నొగి, రసఁగాన శైలాదిఁ జూచి ॥ విను మని పలికె
గనఁబడె నిమిత్తములు జయ, మొనకుఁ బరాజయముకలుగ ॥ దూహింపంగన్.
- తే అంత నరఁడు మహేశ్వరుఁ ॥ డాడినట్టి
భాషణంబుల నాలించి ॥ భవ! మహేశ!
సమరమున గెల్చు శాస్త్రవ్రతసమిలిన్లెల్లఁ
బారి నని యిట్లు లాఠిఁ ॥ బలి యంత.

- డి. సరముమహాపాశుపతగణంబులనెల్ల సందీకదుద్రగగణముల నెలవి
సమరంబుకొఱకు నాగ్జ్ఞాపింప వారంబుఁజని బహుళస్తాన్త్రసహితు లగుచుఁ
లిడుగుతాఁజెట్లును 1 లిండి చేసినమాడ్కి వడి చైత్యబలముల 1 బాధపెట్టఁ
దబ్బాధితులును నై 1 చైత్యదానపులనిఁ బ్రమథుల గాఁజింప 1 బహుళకూట
ఆ ముద్గరముల హస్తములఁబట్టి తమరాగ, వాసవాదిదేవతద్యు లట్టి
కలహచిత్రగరిని 1 గనులారఁ గనుఁగొను, వలఁపుతోడ దివిని 1 వజలి రంఠ.
క దుండుభివ్యకవిప్రియ, బంధురగీతాదివాద్య 1 భాసురమగుచుగ
సుందరసుప్తర ఘోషము, పాండికతో నభమునందుఁ 1 బుట్టెను విదవన్. 19

— ప్రతాపరాక్షసులద్వంద్వయుద్ధము. —

- క. సురవరులందఱు కనుఁగొనఁ, గరము మహాపాశుపతులు 1 గణనాథాదు
ల్లరుకోపమదర రాక్షస, పరివారముఁ బుడమిమీఁదఁ 1 బడఁగొట్టి రాగిన్. 20
క. ధరగణనాథులచే నీ, సగఁగ జతురంగబలము 1 సమయుటఁ గని దు
ర్భరకోపుఁ దగుతుహండా, సురుఁ డనిఁ గావించవచ్చె 1 సుర లరుదండన్.
ఆ కట్లు నూలుకలిగి 1 కడు ఘోరమూర్తితో
నెఱఁగుచుండునట్టి 1 యినుపగుదెను
హస్తమందుఁ దాల్చి 1 వడి వెల్లె నింద్రధన్వ
జోపమాన మగుచు 1 నురుగునాధన్వ ! 22
క ఆట్టిదుపరిఘము నారేడు, కట్టలకుఁ ద్రిప్పి ప్రమథగణనాథులపై
దట్టించి వైవ వెలచుచుఁ, గొట్టరి వా రరని మరల 1 ఘోరాస్త్రములన్. 23
క. అని భగ్నమయినబలమును, గని సర్వగజేతుఁడైన 1 గణనాయకుఁ డా
దనుజానిమీఁదికి రయమునఁ, జనుదెంచెను గోపమూర్తఁ 1 జాల వెలుంగన్
క ఆరుదెంచు చున్నవిఘ్నే, శ్వరుఁ గని యాదుష్టుఁ డశనిసమపరిఘంబుగ
విరవిరఁద్రిప్తచు వైచెను, గర చూతని నెత్తి నడుమఁ 1 క్రౌర్యం బొప్పన్.
క చని యది తక్కుంఁభాంతర, మునఁబడి స్వర్ణాద్రిశిఖరమును దాఁచినక
క్రునివజ్రముచందంబున, ననిఁబడి శరవిధము లగుచు 1 నలిరావమునన్. 26
క. పరిఘము భగ్నస్థిలితో, బరఁగినఁ గని వచ్చు విఘ్నసరి నారేడు దు
స్తరకరపాశముతోడను, తొరి వడి లాగుచును గట్టి 1 భుజబల మొప్పున్. 27
క. దారుణముద్గరమున నా, వీరునిలల నదరప్రియఁ 1 బృథుకోపముతో
పారంబుం డారాక్షస, శూరుఁ బరశ్వభముతోడ 1 సుక్కఁ గొట్టన్. 28
ఆ. అడఁచఁ గట్టె పగిలివట్టుల రెండుఁగ, వాఁడు చీలి పుడమి 1 వ్రాలియున్న
వాఁడు నయ్య నాగవదనునిఁ గరముల, విడువకుండె సంఠ 1 విఘ్నవిఘ్నఁడు.
క. కరమూక్షగప్రయత్నము, సరసరఁ గావించి విగతికై స్ఫూర్తిగా
ఘరఁగుచు నుండఁగఁ గుండో, దరనామగజేతుఁ డట్టి 1 చైత్యకరములన్. 30

క. నలిగెడుగణపతిఁ గనుఁగొని, చలమున ముసలంబుఁ బూని 1 చని పాని కరం
బుల నది నామహానీయుఁడు, విలసిల్ల మగుశక్తి నలీక 1 విబుధులు మెచ్చన్.

ఆ. అంతః గలశక్తిఁ 1 దగుగణపతిపూని.

రాహునాముఁ దైన 1 రాక్షసేంద్ర

హృదయలముఁ జించె 1 బృగులరప్రాసంబు

తోడఁ బ్రమథగణము 1 కున్పి నొంద.

32

క. మునినాథ! కుహండాసురుఁ, దనిఁ గూలను రాహుచైత్యుఁ 1 దదరి విముఖులై
చనఁ బంచవీరగణపులు, మనముల రోషంబు మిగుల 1 మల్లడినెంచన్.

33

చ. ప్రళయధనంజయోపములు 1 బాహుబలాధ్యులు నై మహాద్ధరి
తెలుఁగుచు రాక్షసేశ్వరుల 1 నేనలమధ్యను జొచ్చి యామహా
బలములఁ జంప భూరిబలఁబంధుఁడౌ బలిదానవుం దనిగా
మలనెడునాత్మ నేనఁ గని 1 మారుతవేగసమున్నతస్థితిన్.

34

సీ. గడఁ గరంబునఁ దార్చి 1 గణనాథుకరకుంభకటములపైఁ గొట్టి 1 కలహవిముఖుఁ
జేసి కుండోదరు 1 శీర్షహస్తకపాలములఁ బిండి కావించి 1 మోహరించి
కుంభధ్వజాఖ్యుని 1 ఘూర్జితసంధిబంధనునిగ నొనరించి 1 రేము ఘటోద
రాభిధేయుని గురుఁహస్తాదిసంఘల భిన్నంబుఁ గావించ 1 లెచరి వారు

తే. విముఖులై పోయి రంతట 1 విశ్వవిభుని

గణములను గాంచి పటుశౌర్యకలితుఁ దగుచు

నాశరేఖుఁడు రేగి స్కంభాదియోధ

వర్యులనుఁ జంపఁ దిరుగుచు 1 వచ్చె నంత.

35

క. అరుదెంచెడు నారాక్షస, వరుఁ గని భగవంతుఁడైన 1 భద్రుండు గజే
శ్వరుఁ దగు చైలాదిని దన, పరిసరమున కవుడు పిలిచి 1 పలికె మునింద్రా!

క. అనిలో నీనాగి నీకు, ర్జనుఁబట్టి వధింపుమన్న 1 శైలాదసుతుం

దనిరరమలి హరువాశ్యం, బును విని చక్రంబు హస్తమునఁ గొని పెలుచన్.

చ. చని బలిచైత్యుఁజేరి పటుశక్తిని వానిశిరంబుఁ గొట్టి నా

దనుజాఁడు మూర్ఖునొంది వసుఁధాస్థలి వ్రాలఁ గుజంభుఁ దత్త్రేణిం

జనిఁ దనభ్రాతృసంజనుఁడు 1 చయ్యన మూర్ఖునుకూలఁ గోప మా

త్తను లెనుగాడ ముద్గరము 1 మానుగ హస్తమునండుఁ బూనిమ్మై

36

తే. తార్చి త్రిప్రచు నందినిఁ 1 దరిమి చంప

నెంచి రాఁ జొంచి యాదనుజేతుచేరఁ

బరఁగు ముసలంబుఁ గొని భగవంతుఁడైన

నంది వానిశిరస్సును 1 నలియఁ జొడిచె.

37

క. మునివర ముసలముతో నా, దనుజాఁడు గరజివుఁ దగుచు 1 థార్మినిఁ గూలగా

గని నంది వజ్రమున దిలి, తనయుల భంజించె వడి శరణభక్తు లొసరన్. 40
తే. అపుడు గణపతివలన నాగియ్యసురులెల్ల, వధ్యమానులు నై మహాభయముతోడః
గదలి దుర్యోధనాసురుకడకు నేగి, శరణుఁ జొచ్చిరి కడువడి 1 సంయుదాశి.

క. శరణాగతులును లంబో, దరవజ్రహతులు నైన 1 తక్షనుజాల న
త్రుణమునఁ జొచ్చి వాఁ డుడు, తరళోపం బార్తయందుఁ 1 కడ వలంగన్. 42

నీ. అఖిలదిగ్భాసిత 1 మగుపాశమును గేలఁ బూనికొడ ధరించి 1 పొలనె నంచు
నిటుపల్కి నందివైఁ 1 దటుకునఁ బడవైవ నుల నందిశ్రవఁ 1 డదుగుజెంచు
బాశంబు చూర్ణమై 1 కడఁజేసె గుహ్యంబు చెనఁటియా పురుషుఁడు 1 చించురీతి
భగ్నుమై పోయినపాశంబుఁ గని వాఁడు పిడిలి పైకెత్తి 1 పృథులచేగ

అ. వంతుఁ డగుచు రాఁగ 1 వానిశీర్షము వజ్ర, తాటిపండుకూడ్కి 1 దర్పముప్ప
వజ్రహరినిఁ గూల్చి 1 వాఁ డపగతదీవుఁ, డగుచు వడిని థాత్రి 1 వ్రాలెనుల.

క. వెలుచుచుఁ బదిదెసలకు న, రైతే రక్కసు లేగి రాత్రితనయుఁడు మృతుఁడై
వలులుటఁ గని హస్త్యసురుం, డుటేకెను వడి నందిపైః 1 నురుకొర్యమునన్. 44

చ. అరిగి శరాసనంబుఁ గరగిండు సముద్ధతిఁ దార్చి కిన్ని భా
స్కరసులదండతుల్యపటుశాలశరంబులతోడ సర్వశం
కరగణనాభులగా ధర నగంబును మేఘము వర్షధారలగా
సరవనిఁ గప్పించెదమునఁ 1 జయ్యన నయ్యడఁ గప్పె నులటన్. 45

తే. ఏకదండాదిగణపతు 1 లెల్ల నీర
బలులు నై యుండి యాఘారభాగవృతులు
నగుచు సింగంబునకుఁ జిక్కి 1 నట్టి చైన
వృషభములమాడ్కిఁ దెసలకు 1 వెలుచి చనిరి. 46

చ. ఇట్లు సర్వగణేశులు విగతసారసంపన్నులై చనుచున్న సమయంబున. 47

చ. అనఘ! పరస్పరేక్షణులు 1 నై చనుచున్న గణాధినాథులగా
గని శిరశ్చక్తిహస్తమునఁ 1 గ్రక్కున స్కందుఁడు తార్చి ధీరతగా
జని రిపువద్యునందుఁ గలశ్చక్తినిఁ గైకొని వానిదెందముగా
ఘనవిజ్ఞశక్తితో నడఁచెఁ 1 క్రూర్య మవార్యము నై చెలంగఁగన్. 48

అ. సమరమందు శక్త్రుసైన్యమధ్యంబున, శక్తి భిన్నహృదయసహితుఁ డగుచు
హస్తీదానవుండు 1 హతుఁ డైనతేటి భగ్ను, శక్త్రుసేనఁ గాంచి 1 సంలించి 49

క. వినిసి గణేశులు నంది, కుని మ్రొలను నిల్చి రాక్షసులఁ గూల్చఁగ నా
దనుజాలు రహితహృదయం, జని రాహవధూమి విడిచి 1 సంయుదినాథా! 50

చ. ప్రమథులచేత బాధపడి 1 రక్కసులెల్లఁ బరాభుభిష్టిగా
ప్రదుసి చనంగ ధూరిబలభాసితుల దిలిజేకముఖ్యులగా

గ్రమమునః గూడి యాచిని 1 గ్రమ్మటి రాః గని వ్యాఘ్రకుల్యవ
క్రముకల సంధిపేషణుడు 1 తద్దయుః గిన్నను నిశ్వసించుచున్. 51

క. కరమునః బట్టినమునుః గాని, కర మని కరుదేరః గాంచి 1 కాంశస్వరక
ర్బురుః కురుగదః గాని విజవిజ, నరుదెంచె రణంబొనర్ప 1 నత్కుద్ధలిమై. 52

నీ వహ్నిసంకాతుఁడై 1 వచ్చెడునాడై త్యవీరునిః గని సంధిపేషణుడు
పట్టినమునుః ద్రిప్పి 1 వానినెత్తినిఁగొట్ట గతదంతశబ్దంఁడై 1 గాసిఁ గూలె
మేటిబలుండును 1 మేనమామసుతుండు నై నకార్తస్వరుః 1 డవని నీల్ల
వాణవక్త్రంబున 1 వజరుకక్కనుఁ డొక్క డలుకఁ బట్టి సయుక్తుః 1 డధికవీరుఁ

ల డైననందిపేషణాభ్యగణేతునిఁ, బాశముననుగట్టఁ 1 బటుబలుండు
శక్తిహస్తుఁడైన 1 మాణ్డాతురుఁడు కాంచి, బవర మొనరుటంగ 1 వచ్చి నిలిచె.

వ. అట్టిరేటి. 54

ల. అనఘ! లోహవక్త్రుః 1 డధికబలాధ్యుండు, నైవదై త్యవద్యుః 1 దాగ్రహించి
కుక్కుటధ్వజండు 1 గురుశౌర్యుఁడొసంగుఁ, గడిసి బాణములను 1 గప్పి కట్టె.

క. అనిఁ జిక్కినక్రొంచారినిఁ, గని శాఖుఁడు నై గమేయగణవద్యులు పెం
పును గనుకోపముతో నా, దనుజేతునిఁ జాట్టుముట్టి 1 తాఁకిరి కడిమిన్. 55

చ. పరువడి నై గమేయుఁ డొకభాగముః గ్రక్కునఁ జించుచుండ కు
ర్భరబలుఁ డొకుమారునకు 1 బాగుగఁ బ్రియ నొనర్చుకొల్పెతోఁ
బరఁగి విశాఖనాముఁ డొకపార్శ్వము నొంప గణేశ్వరుండు భీ
కరపటుబాణసంఘముల 1 గాసిలఁ గొట్టెను దాదసేశ్వరా!.

ల. అపుడు వాడు శంకరాత్మజత్రయశస్త్ర, వీడితాంగుఁ డగుచు 1 భీతితోడ
సంగరస్థలంబుఁ 1 జయ్యన విడనాడి, శంబరాసురేంద్రునిసరస కేగి. 56

క. దనుజేశ్వర! గణనాథులు, ననువడితో నేచ మిగుల 1 నలఁగి మహాభీ
తిని వచ్చిరిఁ బాలింపుము, ఘనదయ నన శంబరుండు 1 కనలి మునింద్రా!.

చ. పారిఁబారి లోప మార్తవడిఁ 1 తొంగఁగఁ బాశముఁ బట్టి యాగణే
శ్వరులను నొంప నేగఁ గని 1 శత్రుని నలువరుసూను లాయుడౌ
విరుసున వానిపాశమును 1 భీషణశక్తినిఁ గూల్చి నద్ది యెం
బరముననుండి భూస్థలిని 1 వ్రాలెను దేజము బ్రుంగ నర్తతన్.

క. ఘననిజపాశము భంగం, బును గాంచినఁ గాంచి భీతిఁ 1 తొడలుచుఁ దమి న
ద్దనుజాఁడు కాలరద్యక్కులఁ, దనరుచుఁ జని దెసల కెంతఁ 1 దహితపాఁడుచున్.

వ. అట్టియెడ. 57

మ. శరజస్త్రం కురుదై త్యవేన ననిఁ జంఁచవచ్చు మై నొంప శం
కరసూను ర్బలఁగి వీచమడఁప 1 గాసిల్లి యానెన భు

ధృరభీవిహ్వలగాత్రయై విగతభాగస్వద్యర్శయాచంబులః

హరి నేపారుచుఁ బోయి శుక్రశరణఁబుం జెందె దైన్యస్థితిన్.

68

సీ. అనఘ! కుజంభుఁ డసర్వాత్మచాలయమున కరుగ నేనయుఁ బ్రదుకఁబాధిరతుల చేత పారంబయి 1 చెలువొంద సంధకాసురుఁడ భీతినిజెంది 1 శుక్రకడకు నరిగి పానునయుండునై మ్రొక్కి యనె భక్తిభవదాత్రితులమునై 1 బహరమండు నిర్జ్వలను మేము 1 నిర్జించితిమి నేడు పాలితమదైత్యవర్యసేన

అ. కలహముండుఁ బ్రమథఁగగములచేఁ జిక్కి, మగఁడులేక వెలయుఁమగునమాడ్కి నడరె నాకు భ్రాత 1 లగుకుజంభాదిరా, తనులు నల్లి రకట! 1 త్తైస్థలమున.

క. లలి నాప్రచుకులసంఖ్యఁ, జెలఁగి కురుక్షేత్రభూమిఁ 1 జెన్నారెడి స త్వలమువలెఁ బెంపుతో నిపు, డలరుచు నున్నారు చూడు 1 మటుకాన దయన్.

క. పగవారికి ననిఁ జెలియని, కగుమార్గ మొనర్చు మరుల 1 ననిలో మే మ త్యగఁడతకత్తి జయింతుము, లేగ నాకై వడిని నిపు 1 దయఁ జూడు మనన్.

క. దనుజగురుం డపు డంధకుఁ, దను గుడి విని యూఱడించి 1 యాతనిచిత్తం బును సంలేసింపఁజేయుచుఁ, బనిఁగొని భాషించె నిట్లు పరమమునింద్రా!.

69

— శుక్రఁడు నందీనీవిద్యవలనఁ జచ్చిన రక్కసుల ప్రదించుట. —

క. దనుజా! వరతీర్థంబున, కును జని నీతోర్కెఁ బ్రీతిఁ 1 గూర్చంగలఁ బో మ్మని కల్కి పుణ్యపుష్కర, మునకును సద్భక్తితోడఁ 1 పోయి నియతుఁడై.

70

క. మునిఁగి శుచివ్రతదీక్షఁ, దనరుచు సవిభాససరణిఁ 1 దనమతి సుజీ వని దలఁచె రాన నత్రతీ, ననిఁ బ్రమథులవలనఁ జచ్చినట్టి దితిసుతుల్.

71

క. వెండి సముత్థికులై వడిఁ, జందకుజంభాదిదైత్యసహితులు నగుచుఁ భండన మొనరింప మహా, ద్దండగలి నవచ్చి రవుడు 1 లాపసనాథా!.

72

క. కనలుచు వచ్చెడిదనుజులఁ, గని నందీశ్వరుఁడు నీలకంఠునితో ని ట్లనె వార! ప్రమథేశులు చం, పినదానవు లసురగురునివిద్య వ్తఱలన్.

73

అ. ప్రాణయుతులు నైరి 1 బహరంబునం దట్టి, విద్యవలన నిట్టి 1 పెద్దకార్య ములరె నద్ది చూడ 1 నల్పంబు కాదంచు, నిట్టులాడఁ దార్యఃకీర్త్యకుండు.

74

సీ. అన్యయానందముఁ 1 దగునందిఁ గన్గొని కడురోష మాత్మలోఁ 1 గ్రాల పార్థ వరసాధనం బగుఁబాక్యంబు భాషించె; గణనాథ! శుక్రుని 1 కడకు నీవు నరిగి నాచెంతకు 1 నాతనిఁ గొనిరమ్ము నే యోగరతిజొంది 1 నిక్కముగను జంపెద నని యిట్లు 1 శంభుఁ డాడిననంది కావ్యజిహ్వుఁడతోఁ 1 గడలి దైత్య

అ. బలముఁ జేరె నంతఁ 1 బటుబలుండును భయం

కరుఁడు నై నదైత్యగణ్యుఁ డతని

నడ్డగించె నడవి 1 హరిమూర్తమును గిన్న-
పకువు పొడువుమాడ్కి 1 భద్రమూర్తి.

73

క. పరువడి నంతనె నంది, శ్వేతుఁ డశనిసమంబు నైన 1 చక్ర ముతోడ
గర మడచిన నిస్సంజ్ఞా, బరఁగి రగస్థలిని వాఁడు 1 పడె నావేళన్.

74

తే. అంత జంభకు జంభవృత్తాభ్యదనుజ, వద్యు లాహవసింహులై 1 బహుళ ఘోర
చటులకస్త్రాస్త్రములఁ దాల్చి 1 చనిరి నంది, విభునిదూఁది 1 నయ్యెడ 1 విల్వలక

చ. ఆటల మయప్రావాదిదనుఁజాధిపు లెల్లగు రోషయుక్తులై
పటపటఁ బండ్లుగిటుచును 1 బాహువులందు మహాయుధాఘముగా
దటుకునుఁ దాల్చి చివ్వ గగఁలెల్లఱఁ దాఁకిరి పూని- నంత నా
కుటిలబలాసురాధిపతి 1 కోటినిరుద్ధుఁడు నై రయంబునన్.

75

క. పోరెడినందినఁ గనుఁగొనఁ, గోరి ముదం బాత్తలందుఁ 1 గొమరార దివిగా
జేరి విలసిల్లుచుండిరి, వారిజసంభవుఁడు చేవవరు లావేళన్.

77

నీ. భగవంతుఁ డైనట్టి బ్రహ్మదేవుం డంత నందిని గని శచీనాయకాది
సురలతో నిట్లని 1 సూనాస్త్రవైరి 1 పాయంబుఁ జేయుడి 1 పాధుసమయ
మం దన్నవిధివాక్కు 1 నాలించి వాసవప్రముఖామరోత్తము 1 ల్వడినిగగన
భాగంబు విడనాడి 1 భర్తనైస్యముఁ జేర రా వారివేగంబు 1 బ్రమథనాథ

ఆ. నేనలొన వెలసె 1 సింధుపరన్నదీ, భూరిజనము మాడ్కి 1 బొలుపుమాట
నంత నుభయసేన 1 లం దొగి హలహల, శబ్ద ముచ్చినిల్లె 1 జడి గొనంగ.

79

క. మునినాయక! యాసమయం, బున నందివిభుండు గినుకఁ 1 జోయఁ గడిపిమై
వనమృగమును హరి కొని వడిఁ, జనినట్టుల శుక్రుఁ గొనుచు 1 శత్రునికడకున్,

క. చనుచుగా దద్రక్షకులౌ, దనుజులఁ బెక్కండ్రఁ గూల్చి 1 దర్పకు గర్వం
బును బాపి 1 భర్తకడ నిలి, పినశివుఁ డాశుక్రమ్రుంగె 1 విస్తయ ములరన్.

80

వ. ఆయెడ.

81

చ. హరునిముఖంబునందుఁ గవి 1 వ్యాపృతుఁడొటనుఁ గాంచి దానవే
శ్వరు లభిభీతులై రతుఁడు 1 శంకరభాదితుఁడై తమ త్రమా
దరముననుండి యంతః బురఁదాహకుఁడు నిరితేఱుఁ డామహా
శ్వరుని నులింపసాగె గురుభక్తి తనర్పుచు నుండ నారదా!.

82

— శుక్రుఁడు శ్రునిఁ జొగడుట. —

క. హర జీవనగుణానికరా, వరదాఖలవిష్టవేశ 1 ప్రమథగజేశా!
పురహర వృషశేతన నీ, కురుభక్తి నమస్కరింతు 1 నుద్యమ ములరన్.

83

క. స్వరదహనకాలనాశన, నిరతగతి వామదేవ 1 నీరజసఖ యీ
శ్వర శర్య భూరిదేవా, కరుణాకర నీకు జోత 1 కాపాడు ననున్.

84

- చ. ఆవని మహాశక్తకాననిరగతా కరకుల త్రినేత్ర సత్తమా
భవ ఘనకీరణ గణపఃపరవ్రతరాజసుతామనోహరా
కవిజనపాద తత్పురుషకర్మరనాశన భూలిలేపనా
భవహర నీ కొనక్తు నలిఖంధురభక్తిని ప్రోవు మాకృపన్. 85
- క. మునినాథా! యిటు కవిచే, తను నుత్తుడై శివుడు ప్రీతిః 1 దనరారుచు తు
క్రుని జూచి కోరుమా వరమును నొసఁగెద ననుచుఁ బలికె 1 ముకముననంపన్.
- క. దనుజాచార్యుఁడు శంభుని, కనె నోజగదీశ ! యుష్మదమలోకరమం
దుననుండి వెలికి నిమ్ముగఁ, జనుకెంచు వరమ్ము నిమ్ము 1 సజ్జను లెన్నన్. 87
- ఆ. ఆపు తుక్రుఁ డిట్టులాడ శంభుఁడు తన
కనులమోడ్చి రమ్ము 1 కావ్య! యనుచుఁ
బలుకె నారఁ డంత 1 భవుగర్భమందుండి
నిర్లమించుచుండి 1 నీలగభుని. 88
- సీ. ఉదరకోటరమందు 1 నొప్పు చరాచరసహితలోకంబుల 1 సాగరముల
నాదిత్యవసుమతుఁడవ్యుక్తగణముల సత్యవిశ్వామరసాధ్యుఁడు
మనుజులంపురుషాధ్య 1 మానిగంధర్వులఁ బతుసరీస్పదముల 1 బహుపిఠి
కలఁ గిటకంబుల 1 ఘననగఫలగుల్లసాకౌషధుల జలస్థావరస్థ
ఆ. భూతముల నిమేషముల నిమిషావ్యక్త, ములను గిరుల వ్యక్తములఁ జతుష్ప
దద్విపాదజంతులతఱిఁ గని భయమొంది, కడిమి సంభ్రమించు 1 గావ్యునకును.
- క. గిరితేకునివదనంబున, సరగున దివ్యాబ్జ మొకటి 1 చన నంలేంబుగా
గనలేక మలసి శ్రాంతిగా, తొనరెడితెనుఁ గాంచి వెడలిపాఁజాల కొగిన్. 90
- చ. స్థిరమగుభక్తితో శివునిచెంతనుఁ జేరి నమస్కరించి యా
వరద! సహస్రనేత్రపద! 1 పన్నగభూషణ! పాపశోషణ!
హర! కెన! శర్య! శంకర! మహాగురుమూర్తిధరా! మహేశ్వరా!
పురహర! విశ్వరూపధర! 1 పూర్ణకృపాకర! ప్రోవు మ్రొక్కదన్. 91
- క. గంగాధర! నీకుఁజిని, రంగారెడిసర్వభువనరాశిని గని బ
ల్పాంగి శ్రమించుచు వెలుబలి, కిం గదలంజాల తేను 1 గరరెడితగతోన్. 92
- ఆ. సుభగ! నిన్ను కరణుఁ 1 జూచ్చితి నని యిట్లు
భార్గవుండు నుడువ 1 భక్తుఁ డతని
వినుతవాక్యములను 1 విని నవిన్ ముకమాల్మ
యందు వెలయుచుండ 1 ననియె మాని!.

93

— శివుడు నిజమైతిన్న కవిని బయలుదేరు నదలుట. —

- క. భువభృగుకులచంద్రా! నా, తనయుఁడ విప్రులైరి వరయఁ 1 దగ మగగుటిత్రో
వను రాఁగ తుక్రుఁ డనుచుగా, నినుఁ జొగడుదు రామ్యలెల్లనిజముగ తాత్రిన్.

- క. అని భవుఁడు శేషమున విడి, చినఁ గవితా చెడలివచ్చి సీతవర్ణత్యంబునుఁ దాల్చి హరుని వలఁగొని, చనె నంతట దానవేంద్ర సైన్యముఁ జేరన్. 95
- ఉ. శుక్రుఁడు వెండి రా దనుజశూరులు శత్రుగణంబుతో ననిగ విక్రమమొప్పుఁ జేయుటకు సేగముతోఁ జనుచేరఁ జూచి నిర్వృత్త బలాధ్యులౌ ప్రమథవద్యులు వేల్పులఁగూడి సంగతో పక్రము లైనరక్కసులఁబట్టి వధింఁగ నేగి రోమునీ! 96
- చ. అట్టియొడ. 97
- చ. ఇనుమడివాగు లుద్ధతజయేచ్ఛను సంకులసంగరంబులోఁ దెనఁగుచునుండి రంఠఁ బటువిస్తతశ్చ నౌనద్యునట్టి యా దనుజసరేశ సైన్యముల స క్షంక్షరణం బలిఘోరయాప మై కనుఁగొనువారికన్నులకుఁ స గానఁబడె న్నునివంశమండనా! 98
- చ. అత్తటి నంధకుండు నందిని, లోహశీర్షుఁడు శంకుకర్ణుని, ధీమంతుఁ డగుబలి చైత్యుఁడు కుంభధ్వజుని, విరోచనుండు నందివేషణుని, హయవదనుఁడు విశాఖుని, వృత్తుఁడు శాఖునిఁ దాఁకిరి. అట్లె నైగమేయుఁడు బాణాసురుని, రాక్షసాధిపుఁడగుజంబుమాలి మహావీర్యుఁడును బరశుధరుఁడగువినాయకునిఁ గవిసిరి. దానవు లంతఁ గుపితులై లేగి దాయలగు షట్పత్రప్రమథనాథులతోఁ గలహించుచుండి రత్తటి. 99

— శ్రమభాసురద్వితీయద్వంద్వయుద్ధము. —

- చ. కులిశముఁ దాల్చి వేగమునఁ స గ్రుద్ధుఁడు నై చనుదెంచి దీప్తితోఁ జెలఁగెడియొండునిం దనుజసంహారు నైనతుహండు నుద్ధతిగ గలిసియుఁ తోరసాగఁ గడు స శౌర్యముతో హ్రదుఁ డంత వీరుడై మలయు ఘటోదరుం గదిసి స మార్కొనుచుండెను దర్పమొప్పుఁగన్. 100
- క. కుండోదరగణనాథుని, భండనమున హస్తదైత్యుఁడలి తాఁక మహాద్దండగతి షట్పతాసుర, మండలమాప్రమథగణము స మార్కొనుచుండెన్. 101
- క. సురగణపరివృతుఁ డై సంగరమున కేఠంచుశత్రుఁ స గని కుంభదితీ శ్వరుఁడు నివారించుచు వడిఁ, బరమేష్ఠినిఁ దాఁక బాహుబల మేపారన్. 102
- క. మాయావి యశాకుజంభుఁడు, మాయారహితుండునైన స మూపలిఁ దాఁక బాయని బల్కినుకను వడి, ధీయుతుఁడగురవినిఁ గెల్వఁ జెంపున సరిగన్. 103
- క. వరుణునిమీఁదికిఁ ద్రిశిరుం, డరిగె ద్వితీయుండు వెలుచ స ననిలుగ గవనెగ వరమిత్రాన్యతుఁ డగుశశ, ధరుని విరూపాక్షుఁ డలుకఁ స దాఁక న్మెలుచన్.
- సీ. అవుడు విద్యున్వాలియనురక్కసుఁడు రౌద్రదానవుండును మహాచైత్యుఁడైన కాలనేదుయుఁ బటు స కలహోత్కటాసురుఁ డేగనైత్రాసురుఁ స డిలమి రోష

కలకులై కడలి యోకాకళకుల నెదిరిండు బోయరి 1 పృథులక 1
 నరకుఁ దక్కినది కంఠముఁ దక్కులను మరుద్దణముల సాధ్యులఁగడిమిగెలువఁ
 ఆ. గాంక్షతో నివార 1 కవచాదిదైత్యులు
 పోయి రిట్లు ప్రమథ 1 పుంగవులకు
 దిలిపవరులతోడ 1 ద్విసహస్రపట్టరా
 మరకరక్తు లరిగె 1 మానిరాజ! 105

ఆ. వేల్పు లెపుడు పోర 1 వెఱచి పోయిరొ యపు, దనురు లడరి వారిసాననములఁ
 వెఱచి మ్రొంగ దాన 1 దేవతాప్రమథేశ, బలము శూన్య మయ్యెనెవరమండు.

— బృంభాంబికృత్తి. —

క. ధరఁ బ్రమథామరబల మీ, కరణ్ణ బొలివోయి మిగులఁ 1 గ్రస్తోరుగణా
 మురుల వశికాద్రిసానువు, నరుడుగఁ గని వశియు నైనసహారుఁ దాచేశన్. 107
 తే. కడిమిఁ గలుపించి బృంభాంబికను సృణించె
 నామహాదేవిచేత దేవారులెల్ల
 నప్పు డాకృష్టులై యని 1 నలసు లగుచు
 మూఢవాక్కులతోడను 1 మొనయుచుండి. 108

క. తమతమ మొగముల వగ వికృతములను గావించి కన్త్రతకులగా ధరణిం
 గ్రమమున విడుచుచు వెడవెడ, గుము లై చెలరేగి రమలగుణరత్ననిధి 109
 ఆ. అంతః ప్రమథవర్ష్యుఁ లమరు లభ్రప్రభఁ, తొనరుచైత్యకాయ 1 ములను విడిచి
 వడినిఁ గార్చెఱుంగునలన వెల్పడినట్టి, మెఱుంగుములమాడ్కిమించి వచ్చి.
 క. సారసనేత్రులు నై పెం,పారుచు నాదేవనాథు 1 లని కనుజాల దు
 ర్వారకరసికరముల న,వ్యూరిగ కాధించి మించి 1 నటలుచు నుండన్. 111
 క. ఆయిద భవభుజపాలిత, కాయామరవిజితులగుచుఁ 1 గర్భుడు లెల్లగా
 హయని వగచుచు వెఱచుచు, బోయి రహర్నికలయిండుఁ 1 బుణ్యనిధానా!

— కవుడు సంధ్య నుపాసించి నృత్య మొనర్చుట. —

సీ. అభవుఁ దంలన కుచ్చి 1 నలరుచు సప్తాష్టకతమా కాలంబు 1 చదుచు నుండఁ
 గడఁగి యష్టాకళికయఁ దవ్యయుండు నై పరమసరస్వతీవారి నంటి
 నిష్కతో మునుఁగుచు 1 నివసంధ్య నేవించి మించి కృతార్థుఁడై 1 మెఱసి మూర్ధ
 ముండుఁ బుష్పాంబరి 1 నరిదిక్ నర్పించి వలగాని కిరముతో 1 వందనంబు
 ఆ. దేని కూరుచుండి 1 స్థిరబుద్ధి రవిఁ గూర్చి
 హుటాదారేరి 1 యని జరించి
 నే నమస్కరింతు 1 నీకొఱ కిపు దని
 భక్తి మిగుల నిట్లు 1 పులి యంత. 115

త. భావగర్భితుఁడైనట్టిభావళారి, చేతులార్చుచు స్మర్యంబుఁ చేయుచుండఁ
గాంచి ప్రమథాదిదేవతాగణ్యులట్లు, సంతసంబున స్మర్యంబుఁ పలికి రపుడు.

కా. దేవాధీశుఁ డజాండు నిత్యుడు మహాఁ లేఖోభిరాముండు న
ద్భావుండాహరుఁ డిట్లు నిత్యమగుసంధ్యన్తు నేనించి బర
లేవన్మృత్యము సర్పి మోడము మర్తిగఁగొల్పి జైత్యాలితో
నావేళ సమరం తొనర్చుటకు నైఁయత్నించె నత్యుద్ధతిన్. 115

క. హరభుజపరిపాలకులును, బరివర్జితభయము భూరిఁబలు లగుప్రమథే
శ్వరసుధులచేత రాక్షస, వరు లందఱు జతులు నైరి యవరమునందున్. 116

— అంధకుఁడు శివయాత్రుఁడై గిరిఁ గలియ నేగుట. —

ఉ. అంధకుఁ డంత నిర్జితముఁ నొనిజనేనను జూచి దెందమం
దిందుభకుం డజేయుఁడని యెంచుచు వస్తువులందు నమృత
తొందిననుండు. బిచ్చి దిలిఁపుంగవ! భ్రాతృప్ర నాకుఁ గిర్తినిగా
తెందినవాఁడ నీ వగుటఁ యేని వచించెద నొక్కవార్తనున్. 117

సీ దయ విని చేయుము యిహాని నాశంకరు నరసి చూచినఁ గారణాంతరముల
వలన మహాత్ముఁడు యిటురణిగోవిదుఁ డటుకాన దుర్జయుఁ యిడగుచునుండుఁ
గడిమి నాచిత్తంబు యిల్కొనియగునగ పార్థివపుత్రివైఁ యిత్తహంబు
భాసిల్లుచున్నది యిదిపరివిధముల నాచారుహాసిని యిలరుచోటి

తే. కరుగుదము పూనికతోడ నే యభవుమూర్తి
నింపుగనుఁ దార్చి దాని మోహింపఁ గలను
నీవు రుద్రానుచకుఁడును యిపుణుఁడైన
నందివాఁడుఁడెగుము నే యింది కలర 118

చ. అజీముటి దానితోఁ గలిసి యంగజాకేళిఁ దెనంగి తుష్టితోఁ
వలలి సురౌఢుముగ బ్రమథవయ్యలఁ గూర్చెదనంచు నాతఁ డీ
తెఱఁగున నాడ వాడు వినిగిధీర! బళా! యని చేక్కఁ బలికె యా
తఱిఁ గన నంది యయ్యె బ్రమథప్రభుఁ డంధకుఁ డయ్యె వింతగన్ 119

తే. అనఁ! వారట్టిమూర్తుల యి నడర మంద
రంబునకు నేగి పటుతరఁబాణిహత
కాయులై రంధకుఁడు నందికరముఁ బట్టి
భవునిగోపంబు దృఢబుద్ధివలనఁ జొచ్చె 120

ఆ. అవును గిరిజ శంకరకృతి నొప్పి ప్ర, హరజర్జరాభుఁ యిడయిలికాద
సూనుమూర్తి నలరుసుండుని కరముల, పట్టి దూరముఁగను యిదొలిచెలయ.

క. చనుకెంచెడు నంధకునిగా, గనుఁగొనె వాఁడంతలోనె యిడిమిఁ బ్రవేశిం

- చినఁ గి ర్తివి త్త యగువిజ, యను మూరిని జయముఁ గూర్చి 1 యనె గిరిజ తమిన్.
చ. కనుఁ దివు డస్త దర్శమయి 1 కామవిరోధిఁ భీమయాపు రా
దనుజులతోడఁ జోరడరె 1 దాననె కల్గె వ్రణంబు ప్రాతన
యని లవణంబు జీరమును 1 యింపగుత్తముఁ దెండు నేను నా
పెనిమిటిమేనిగాయమును 1 వేగమె మాన్పెకఁ బూన్కి నియ్యడన్. 128
- క. అనియిట్టులాడి దివ్యా, సనతలముననుండి లేచి 1 శంభుండని యా
త్మనుఁ కలపోయెఁడు గడుఁదమిఁ, జని భక్తిని నావ్రణంబు 1 శరద్రమునన్.
డి. ఛేదించి క్రన్ననఁ 1 జిహ్వాంబులను నెల్ల నరసి యత్తః బార్శ్వమందుదీప్తి
గడఁగువారిద్దఱఁ 1 గని మాయతోఁ గప్పఁబడినట్టి మేనులఁ 1 బర్వి ఘోర
విగ్రహంబు లాచైత్యవీరులఁ గా మడి 1 చెలిని మహాభీతి 1 తివుడుచుండఁ
బాటిపోయెను వాడు 1 పార్వతిచింతితమునుఁ గనలేక విమాధబుద్ధిఁ
ఆ దనరి సుందు విడిచి 1 తద్ద నిందించుచు, దల్లడిల్లి యెట్టిచారిఁ గారి
నడక గిరిజ పోయె 1 నలి నట్టిమార్గంబుఁ, బట్టి యారఁ దరిగె 1 వలపు చెలఁగ.
క. అరుచెంచునట్టియంధకుఁ, బురహరుసలి చూచి వెఱపుఁపొనర న్నిజమం
దిరమును వదలి సఖిజన, పరివృత యయి యుపవసంబుఁ 1 బరువడిఁ జొచ్చెన్.
క. వెనుకొని యాచైత్యుం డ, వ్యనికరిగె మదాంధుఁ డగుచు 1 వాచిరి నటురాఁ
గనుఁగొని యగజ తపోగో, పనమునకు శపింపకుండిభయవిహ్వల యై. 127
- తే. అమలశుక్లాంబులపుష్పంబునందుఁ జొచ్చె
సంత గుల్పంబునకుమ జయ్యాడు లై న
కామినులు దాఁగి యుండిరి 1 కాలి కాన
రాని దగుచుండ సంధకరాక్షసుండు 128
- క. సుందాసురుకరయుగమును, జొందికఁ గొని యార్త నేనఁ 1 జొంచెను తేర్చి
గ్రంధుకొనె మరల నిర్జర, బృందంబుల కాహవంబు 1 దృఢుతర మగుచున్.
వ. ఇట్లు ద్వంద్వసమరంబు వెల్లె. 130

— హరివ్రహ్మ రక్షసుల వధిండుట. —

- డి. అంత సురేశ్వరుండును మహాత్ముడు చక్రగదాధరుండు మా
కాంతుఁడు నై నశోరి హరకామ్యుఁడునై దనుజేశనై న్యముగా
సంతనకట్టి కూర్చి పటుశాస్త్రధనుర్గలితాస్త్రశస్త్రముల్
మంతముఁ బట్టి నైవ నని 1 బద్ధులునై దిలిపంగపు ల్వడిన్. 131
- ఆ. భానుపాదబద్ధవారివాహంబుల
పగిడిఁ జిక్కి యెచ్చెపంచసప్త
సంఖ్యకొలది మెలయ 1 శోరి రణోత్సాహ
కాలి యగుచు నపుడు 1 శౌర్యమొప్పు. 132

- క. కొండల గడతోఁ జంపెను, కొండలఁ జక్రంబువలనఁ గుంభినిఁ ద్రోసె
కొండల హలమునలంబులఁ, కొండల దృక్పథములను గూర్చి రయమునన్.
- చ. గరుడఁడు పక్షపాలమునఁ గాభల ముక్కున రామున న్యసా
ధరఁ బడఁ గొట్టె కొండలఁ దిలరామహం దాదిజనుండు దేవతా
వరుడు పురాణజేవుఁ డగుఁపద్మజాఁ డుద్ధరిఁ బెద్దతమ్మినిగా
బరువడిఁ ద్రిప్పి యాకమలవారి నవారిగ ముంచె నత్తఱన్. 134
- తే. ఆభలబీర్థమయంబు నొనబ్బజన్తు, వారిసంస్పృష్టు లై దేవదరులుఁ బ్రమథ
ధీరు లందఱు గణశతాధికులు నగుచు, బెంపునెందిరి క్రొత్తగ నెంతడోఁర.
- క. కలుషహరం బగునావిధి, జలమున నాదైత్యు లెల్ల నె సుసీక్తులు నై
కులిశహతాశ్రులైనది, బలవాహనయుతులు నగుచుఁ నెడిరి ధరిత్రిన్ 136
- చ. బవరమునందు రక్కసుల నె భస్మముచేయుచు నున్న బ్రహ్మ
భవులనుఁ గాంచి యుద్ధమతిఁ నె చాల్చి సురేశ్వరుఁ జేగ వచ్చువా
సప్తని బలాసురుండు కనిసారవిమానగుఁ డైనపద్మసం
భవునకుఁ జక్రవాస్తునకు నె భక్తిని మ్రొక్కి క్రమక్రమంబునన్. 137
- వ. ఆయోధనోద్యుక్తుడై సంభ్రమించి చనుడెంచుచు. 138
- క. ఘనముద్ది నెత్తికొని వడి, జనుడెంచెడువాఁడు నధికశక్తుండు మహా
దనుజసురాజేయుఁడు బల, ధనుఁడగు బలదైత్యుఁ గాంచితమ శక్రుఁడొగిన్.
- ఆ. పటుసహస్రహస్తాబలమున శతకోటి, నపుడు త్రిప్పి యాసురారిశీర్ష
మందు వైచె నద్ది నె యస్త్రాధ్య మైయుండి, వేయితునుకలగుచు నె విప్రులయందు.
- క. పడె బలుఁ డలికాద్రాక్షులి, నడరుచు వెడచెడను వడినినడుగుల నిడుచుగా
బెడికంపుగలిసి రాఁ గని, గడగడ వడఁకుచును దేవగణవిభుఁ డంతన్. 141
- క. అని వీడి పడఁమొగంబున, జనుచుండిన బిష్ణుఁ గాంచి నె న్యంబులతో
డను గూడి జంభుఁ డుద్ధరి, తొనరాచుచు నిట్టివాక్యమును భావించెన్ 142
- క. నిలునిలు నీవు చరాచర, ములనేరెడిదొరపునయ్యుఁ నె బోవచ్చునా భీ
తిలి చనుట యధర్మం బని, పలుకంబడె బుధులచేతఁ నె తాకవిరోధి. 143
- మ. అని యీనైవది జంభుఁ దాడ విని దేవాధీశుఁ దావే భీ
తిని వైకుంఠునిఁ జేరి భక్తి మదిలో నె దీపింపగా మ్రొక్కి యి
ట్లనె, దామోదర! భావ్యభూతపతివై నె వారొందుచున్నావు నా
విసయోక్తిని నాలింపి కయిశో నె వీక్షించి పారింపుమా! 144
- చ. అనఘ! నిరాయుధుండ నగునట్టివనుగా గని జంభదానవుం
డని నడలించి నిల్వమని నె యాడఁ దొడంగిన భీతి నొంది నె
ననిరేరబుద్ధి నీకరణునందితిఁ గాన మహాయుధంబు చే
డ్కును నిడుమంచుఁ బల్క విని నె కంజదళాక్షుండు వక్రతోననన్. 145

- ఆ. ఆశని విడిచి యగ్నినతిభక్తిఁ బ్రార్థింపు, మారఁ జొనుగు నీకు నాయుధంబు
శంక లేకటంచు నీ కొరి పల్కిన విని, శక్తుఁ డగ్నిఁ జేరి శరణుఁ జొచ్చి.
- సీ. పలిక నోపావళి నీ బలదానపునిఁ దాఁకి దంభోలి భిన్న మై నీ భాగ్రి నూలు
విధము లై పడ నట్టివీరాసురుఁడు నన్ను రవ్వనుచున్నాఁడు నీ రణ మొనర్చ
గాన నాయుధమును నీ గరుడతో నిడుమని ప్రార్థింపఁ బ్రీతుఁ డై నీ పావకుండు
తమిఁ బల్కె వాసవదీపరవంబు విడనాడి శ్రద్ధలెల్లింపనాశరణుఁ జొచ్చి
- ఆ. నట్టివాఁడనైతి నీ వని యిట్లు భావించి, యాత్మేశక్తితోడ నపుడు శక్తిఁ
గొని పురంకరునకుఁ నీ గూర్చితో నిడి విను, వీధి కేగ నంతనిమలచరిత్ర!
- క. సురుచిరశతేఘుంటలతోఁ, బరఁగినదై ఘోరమగుచునీభాసీలు నైశ్వా
నరక త్రతః శాని డు, ర్భకుఁడౌ జంభాసురేంద్రుఁ నీ బరిమార్చుటకై. 148
- చ పరబలమర్దనుం డయినవాసపుఁ దామహానీయశక్తినిగా
జోరిఁజోరిఁ దాల్చి త్రిప్పుచునుఁ నీ జోంగి బలంబులఁ నూడి యుద్ధతిగా
బరఁగి రణంబొనర్చఁ జనోపచ్యుపురందరుఁ గాంచి దానవే
శ్వరుఁడగు జంభుఁ డల్లి హరివారణకుంభముఁ గొట్టి ముట్టితోన్. 149
- ఆ. జంభదైత్యముద్భవటులనిపాఠంబు, వలన నతనిగజము నీ భగ్నుకుంభ
కటము నగుచుఁ గూరఁ నీ గడువడి మును హరి, వజ్రనిహితనగముఁబగిడి నంత.

— ఇంద్రుఁ డంతరముననుండి కలకండుఁగఁ బడుట —

- చ. కరిపతి కూలఁ బైకగని నీ గ్రక్కున జిహ్వుఁడు ఓలితోడ మం
జరగిరి వీడి భూమికిని నీ దల్లడ మొందుచుఁ గ్రిందుమోఁడు నై
పొరలుచుఁ జోవఁ గిన్నరసమాహము సిద్ధులు సాధ్యచారణో
త్కరములు చూచి చిత్రపడి నీ గ్రక్కున నిట్లు వనించి రాఁజుడన్. 151
- క. వాసవ! తలక్రిందై బ, లేవసటమునఁ బడకు పడకు నీ విస్తృతదైశ్య
ల్లాపాపాదితసరణిని, భాసిల్లుచు నుండు మవనిభావంబలరన్. 152
- చ పరమమునీంద్ర! వారిటులఁ నీ బల్కినసూక్తుల నాలకించి యా
తరుణమునందు యోగివరఁ నీ దా మణికాలముదాఁక నిర్జలే
శ్వరుఁడు వసించి యంత సురవద్యులతో ననే వేల్పులార! డు
స్తరగిరి వ్రాలు నే నభిలషైత్యుల నెల్లదిరించి పోరుడున్. 153
- తీ. అప్పు డతఁ డిట్లు నుడువ వాగరసిరి నీవు
పారి విషాదంబు నొందకు నీ భువనరథముఁ
బనుడుగల మట్టి రథముపైఁ నీ బాళిఁ జేరి
కలహ మొనరింపు మత్యంత నీ కొడుకమున. 154
- సీ. సూన్యతవ్రత! యిట్లు నీ సుర లాడి వానరధ్వజముతో సంహారాశ్వములతోడఁ
గడఁగినదై చిరుగంటల గుములతోఁ బ్రజ్వరిల్లుచు మణిప్రభలనొప్పి

- యముల పానును యుంబురగుచు స్వ స్తికవివ్యలక్షణంబులతోడః 1 లలి శెలంగు
తేడును బనిచిరి 1 దేవతాధిపుఁ డంత సారథి లేనట్టి స్యంధనంబు
ఆ జూచి యప్పు డనియోసురలారా! నేనెట్లు, లని నొకర్తు స్యంధావాక్యములను
నడుపనేర్తు దైత్యునాథుల నెదిరించి, గాఢశక్తి బోరఁగలముః 1 శివుఁడు 155
- క. సారథ్యము నెవఁడైనను, దీరఁతఁ గావించెనేని 1 దివిజులనెల్ల
భారణఁ గూర్చెద నిక్కం, బారీతి పాసంగకున్న 1 నగునే పోరన్. 156
- ఆ. పరమమానినాథ! వాసపుం డీమాడ్కి
బల్క విబుధు లపుడు 1 పల్క రోసు
రేళ! సూతుఁ డొక్కఁడేని మాలో లేడు
నీవె కలహమందు 1 నేర్పుతోడఁ. 157
- క. వారువముల నడిపించుచు, దారుణరాక్షసులఁ జంఁ 1 దగుదు వటంచు
వారాడిన శక్రుండా, లేదును విడనాడి భాత్రిఁ 1 దిశమకపడుచున్ 158
- చ. పరువడిఁ గూలుచుండె నటుఁ బ్రారేడివాఁడు విముక్తకేశ
గరుఁడుఁ జలల్కి రీటుఁడును 1 స్కన్నశరాస్పదుఁ దైనయాపురం
దరుఁ గని సారెసారెకునుఁ 1 డల్లడమందెను భూమి యట్లు డు
స్తరగతి నట్టిపాటునను 1 భాత్రి నటించెడికాలమం దొగిన్. 159

— మౌళికవిశేషము. —

- క. అనఘ! శమీకునికులసతి, తనఁబలిఁ గని ప్రాణనాథ! 1 తనయుని చేగం
బునఁ గొని వెలిఁజేర్చుము నీ, వని నావాక్యంబు నాఁతఁ 1 దారించి తమిన్. 150
- క. పలికెను బాలునిఁ గైకొని, వెలిఁజేర్చు మటంచు నీవు 1 వినయోక్తులతో
నలరుచుఁ బల్కెద వెలకొ, కలరూపెఱిగింపు నాకుఁ 1 గంజదళాక్షి! 151
- నీ మాన్యుఁడైనశమీకమాని యీచందాన భాషింప నాచెలి 1 పలికె నాథ!
కడివి నీభూదేవి 1 కంపించినంతనె శిశువు బహిష్ఠుఁడైర్చి ద్విగుణ
మగునని దైవజ్ఞఁ 1 దాడిననుడి విని చెప్పితి నన్న నాచేదె పలికె
నట్టిమాటను వినియాత్మజాం డగుబాలు ముదమునఁ గొని బహిష్ఠులమున
ఆ. శంకరేళ చేర్చిసత్వరంబున గోయు, గార్థ మగుచు మరల 1 నాఁతఁ దేగ
నరుగవలదు హని 1 యగునని నిజసలి, పలుక వెడలి మరల 1 వచ్చి భాత్రి. 152
- చ. ఘనసమరూపశేఖరముఁ 1 గ్రాలుచు నుండినబాలకద్యయం
బును గురువిస్తయస్థితినిఁ 1 బొల్పెసలారెడి దర్శనంబుతోఁ
దనరుచుఁ బూజ్యరాటునయి 1 తద్ద వెలుంగుచు నున్న భార్యనుగా
గనుఁగొని వింతచి త్తమున 1 గాఢముగాఁ బెనఁగంగ నిట్లనెన్ 153
- ఆ. రేణవ! కలరేణంగుఁ 1 చెలియఁజాలక నిను
నడుగుచున్న వాడ 1 నాడు మీద్య

లియశిశువునకును 1 జేఱరిల్లెడిభవి

వృద్ధులుంబు లెట్టి 1 వగునా మఱియు.

164

డి. కామిని గాలవుం దనిన 1 కార్య ముదెట్టిది చెప్పు మన్న నా
భామిని బల్కె; నీయెడను: 1 బల్కె:గరాదు నిజంబు జీవితే
శా! మఱి నీకు చెన్న మనసార వచించెద నన్న నార:డో
కోమలి! చెప్పుకున్న: దిన: 1 గూడును నే నని బల్కె నాయెడన్.

165

చ. మిడికాడుబుద్ధితోడను శ్రీమీశమునీశ్వరు: డిట్లు చెప్పు నా
బడలి వచించె నాథ! హితవాక్యము: బల్కెద నాలకింపు భీ
తు:కు నగుమానవుం దడు:గ: 1 తోడనె దాని నొనర్చునట్లు వెం
బడి వడి: జింతేయె:దగు 1 వావిరి నం చని పల్క నల్లజీగ.

166

ఆ. ప్రాణరహితు: డగుచు 1 భాసీలునట్టి యా, చిన్నిబిడ్డ: డపుడు 1 జిహ్వనకును
సాయపడుటకొఱకు: 1 జనె రథవైశార, దత్తబుద్ధితోడ: 1 దాచనొండ్ర.

167

వ. ఆపుడు విశ్వావసుప్రముఖగంధర్వపతులు చనుచుండినట్టి యాబాలుని శక్త
సహాయునిగ: దమతమచిత్తంబుల నెఱింగి నిజతేజస్సులవలన: బెంపొందించిరి
తల్త్రేతోయుక్తుం దై యాడింభకుండు వాసపుకడ యిట్లనియె.

168

చ. సురగగనాథ! నీకు: బ్రియసమాతు:డ నైలిని రమ్మటంచు నీ
సరడి ననగా బురంకరు:కు 1 సంతస మొందుచు నాలకించి య
చెరువు జనింబ నీ వెవనిచిన్నికుమారు:డ బెట్లు యంతనై
తురగములగా రణస్థలిని: 1 తోల:గ నేర్చువు శంక కల్లెడిన్.

169

నీ. ఇట్లున నాబాలు: 1 డిండునితో ననె: బాకశాసన! నేనుభక్తవాహ
యానవిశారదు:డనుభూమిభవు:డను సుభగు: దైశశ్రీమీశసమతు:డ మఱియు
సారగంధర్వత్రేతోయుతుండను మది శంకింప వలదని 1 సారె కిట్లు
భాడింబ నర: డట్టివాక్యంబు విని యోగివిదు:కు నై దివియండు: 1 బ్రజ్జరిల్లె

ఆ. పొరిది నట్టివిప్రసమాను:కు మాతలి, యనెడివేరుతోడ 1 హరువు: గాంచె
నమరపుంగవుండు 1 నట్టిదివ్యరథంబు, నెక్కి మోదమార్త 1 ననుగుచుండ.

170

— మఱలి భంబు నడువ నిండు:కు బంధాదిరాక్షసుల వధించుట. —

చ. మిలమిల వెల్లువా:డును శ్రీమీశునిపుత్రు:కు నై చెలంగుమా
రలిని గ్రహించి మేటియరదంబుపయిగా వడి నెక్కి మండరా
చలమున కేగి శౌర్యభుజసారమతోల్కటజాలవృత్తితో
నలరెడిశక్తు నేను గనిపార్వముచే: బెనుపొంది యక్కడన్

171

ఆ. ఆరుదవీరకుల్ల 1 పొరిదనీతోజ్జ్వల, పంచవర్ణమగుచు 1 బాగరతుల
నడలి జేవకథిర 1 మావిలు: గని దాని, సంగ్రహించి జేవసల్తముండు.

172

- క. రసమదిలోఁ ద్రిగుణులు నా, వసజాసనపార్వతీశాచీశ్వరులగా
వినుతించి మ్రొక్కి భక్తిగా, కనరుచు శరణాపములనుఁ 1 దార్పి కడంకన్.
- క. అంత శరంబుల సింగిణిఁ, బంటంబునఁ గూర్చి శస్త్రబర్హిణుఁ డగుచుగా
వింత జనింప రణంబున, సంతస మేపారఁ దిరిగె 1 శత్రుఁడు వెలుచన్. 174
- క. తోయజభవహరిహరులా, తోయంబున నిండునకును 1 జోరై విలస
త్సాయకముల గర్భరసము, వాయుము ననిఁ గూర్చి రథికికర్పాకథిమై 175
- ఆ. ఆమరవిభుఁడు పుష్కరావని కళదిశలో, నిండి వెలుగునట్లు 1 నేర్పుబాట
బాణములను బటసి 1 పరపక్షములఁ గప్పె, సమరభూమి నంత 1 సంయమాశ!
- క. లేడఁబడి రథిరిహరు లొగి, వడిఁ కచ్చరపాఠనమున 1 బలువిడిఁ జెడియొ
మడిసిరి నై న్యేళులు 1 జం, భుఁడును మహామాత్రుఁ డయ్యుఁ 1 బుణ్యనిథానా!
- చ. కడిమిఁ దదన్త్రభగ్నుఁ డయి 1 గాసిలెఁ గాల్పులమెల్ల నోలుచుగా
బడి వగతోడ దిక్కునిడిపాతె దురాసదమైన నాబలం
బడరెడివాసవాస్త్రముల 1 నార్తిఁ బెనంగొనఁ జంభుఁడుగా గుజం
భుఁడు కని ఘోషాగదలఁ 1 బూని మహోద్ధతితోడ నాయుడన్ 178
- క. ఊరరహితుఁ డైననిర్దర, వరుమీఁదికి నేగ వల్పుడు 1 వచ్చెడునాడు
ర్భరదైత్యులఁ గనుఁగొనిశ్రీ, హరి కోపాయత్తబుద్ధి 1 నాత్పుచుఁ బెలుచన్.
- ఆ. శత్రుహరము నైనచక్రంబుతోడఁ గుజంభు నేయ సతఁడు 1 సర్వరముగ
నవనిమీడఁ గూలెస్వంధనచ్యుతినొంది, జీవరహితుఁ డగుచు 1 శిష్టచరిత!
- మ. హరిచక్రాహరితోఁ గుజంభదితిజాండావేళ నిల్ల వ్రహ
సురుఁ జౌజంభుఁడు కోపమార్తఁ బెడఁగై 1 శోభిల్ల దుర్బుద్ధితో
హరి వాఁకగా జనుజింకచండమున వృత్తారాలిపై కేగ సం
గరభూభాగమునందు హస్తవిలసిత్రేక్షుండు నై పూన్కితోన్. 181
- క. చనుదెంచుచున్న జంభుని, గని సశరంబయినకాత్తుకము విడిచి రయం
బునఁ గాలదండసమముగు, ఘనశక్తిఁ బురందరుండు 1 కైకొని వానిన్. 182
- చ. సరసర నేయ నద్ది స్వర 1 సస్వనమై విలసిల్లుగంటలగా
బరఁగి లయాగ్నిచండమున 1 వచ్చుచునుండ కడగా ధరించి వాఁ
దురువడి వాని ప్రేయ నదియుద్ధతి నాగదఁ గూర్చి యామహ
సురుహృదయంబు దూరి ధరఁ 1 జొచ్చెను చేల్పులు సంతసించుగన్. 183
- మ. అనఘా! జంభుఁడు శక్తిభిన్నహృదయుం 1 కై సోలుచుగా జచ్చె చే
డ్కునుఁ దదీయర్యముఁ బ్రస్తుతించిరి జగద్రద్యాండు నాశత్రుఁ డం
రన గొరీశ్వరుఁ డైనశంకరునిచెంతగా జేరి సద్భక్తి బు
ద్ధినిఁ చెంపార నమస్కరించి నిలిచె 1 దీప్తి నివృట్టంభించుచున్. 184

— { ఇంత్రం దంధకుని గని బయటకు పోవడం } —
వా: దంధకుని చేతలపై నడుగుట.

- క. ఆరాక్షసగురునైస్యము, దారుణగరి నేలఁగూలఁజై త్యక్తుఁడు దు
ర్వారబలుఁడైనయంధఁ, వీరునితోఁ బల్కె చేవనిభుఁడాచేతన్. 185
- క. వీరా! రాకా క్రమము, తోరెద మిపు డద్రి నలరుపురసూదనుని
జేరి మనమిద్దటము సుర, వైరులు నగుదైత్యపక్షులు 1 పడిరనిలోనన్. 186
- క. అని యిట్లు వాసపుం దన, విని యంధకుఁ డనియె నేను 1 వెలగండ్లి కులం
బునఁ జెల్వొంచెడిపారుష, మును విడిచినవాఁడ నగుచుఁ 1 తోడునె లలఁచన్.
- క. సురసింహ! తాల్పుటకు దు, ర్భరమగు నాదిక్రమంబు 1 పద్ధతిఁ గను !
స్మరవిధి శర్వముఖావర, వరుల జయించెదను బాహుబల మేపారగ. 189
- నీ అనఘ! యంధకుఁ డిట్టులొడి సారథి నంల నూరడించుచుఁ గోపమురవడియ
మధురాక్షరంబులమానైనమాటనుఁ బలికె నోసూతుఁడా! 1 భవునిఁ జేర
నరదము నడుపుము 1 శరముల సురనేన నేఁ జంపెదనుఁ జూడు 1 నేఁ డటన్న
నామాట నాలించి 1 యారఁ డాయెడ భూరిగాత్రంబు లేపారఁ 1 గాలవర్ణ
- అ. ముల వెలుంగుగుఱ్ఱముల నరదమునకుఁ, గట్టి యత్న మొప్పుఁ 1 గరళకంఠ
కడకుఁ జోలఁ గడలుకటలుతో శ్రమపడి, యవియుఁ బవనచేగమావహిల్ల.
- క. అరదమునుఁ బూని ప్రమదే, శ్వరభూరిబలంబుఁ జేరఁ 1 జనె సంధకుఁ డా
తరుణంబున దృఢతరశశ, ధరసన్నిభ మైనవిల్లుఁ 1 దార్పి రయమునన్. 190
- క. సుకుచిరబ్రహ్మాండ్రామా, వరమానాథాదిచేవనివల్లభులను సం
గరమున దారుణశస్త్రో, త్కరముల బాధించి మించెఁ 1 క్రౌర్యహ్సార్తిన్ 191
- ద. ఆత్మలంబున 192
- తే. కడిమి నాబాణములతోడఁ 1 గప్పుబడిన
బలముఁ గనుగొని త్రైలోక్యపాలకుండు
చక్రపాణియు నగునట్టి 1 శౌరి విబుధ
సత్తములఁ గాంచి యిట్లని 1 సంయమిశ!

— వారి చేతలతో సంధకానురుధసారథులఁ బంపుడుని చెప్పుట. —

- ఉ. వేలుపులార! యంధకుని 1 వేండ్రపుడూపులఁ గానిఁ జెంది యి
ట్లెలకొ యూరకుంటిరిపుడేదైరఁ గిడొనఁగూడుఁ గాన నీ
కాలమునగ రణేప్పులయ్యఁత్రాలుఁడు వాని కురంగమంబులగ
మేలగుసారథిగ రథము 1 మేడిని గూల్చు దగుగ రయంబునన్. 194
- అ. విరథుఁ డగునుఁ బిదప 1 వినుఁ డపగరరథుఁ
డైనవీనిఁ బట్టి 1 యభవుఁ డాతిఁ

గూల్పు శక్తుః దసురగురునిచే నుద్రిక్తుః
దయ్యో మారకుంట 1 నర్త మగునా.

195

చ. హరి యిటు లాడ నిర్దరసమావృతు లాఁ బ్రమథేంద్రు బుద్ధిరా
బరఁగి శచీమనోహరునిఁ 1 బంకజనేత్రునిఁ గూడి ఘోరసం
గరమున శిగ ర త్తతనిఁ 1 గాటుమెటుంగులచాయ నున్న భా
సురహయబోలి శౌంకద 1 జ్జోడినిఁ గూర్చెను తెప్పపాటునన్.

195

చ. అరదముఁ బూన్కినో నడపునట్టి నియంతకు లాగి పట్టి జు
ర్భరమగు శక్తితో నలని 1 వక్షము స్కండుఁడు క్రుచ్చి చంపి స
ర్వరముగఁ ద్రోసి నంత గణితల్లజా లాఁచుమథేకు లెల్ల ని
ర్దరవరయుక్తు లై చటులసంగరభాగమునగా జెలంగుచున్

197

క. గురుశీలనాక్షయితమా, నరదమున విచార మొనర 1 నస్త్రంబులతో
నురవడి నుగ్గుగఁ జేసిరి, కర మాత్మలయందు ముదము 1 కడఁగ మునింద్రా!

తే. అంత వాఁడు మహావీర్యుఁ 1 దయ్యో విరభుఁ
దగుచు విల్లును వీడి గజాయుధంబుఁ
బట్టి త్రిప్పచుఁ గ్రమమునఁ 1 బ్రమథజేవ
పతుల నెనమండఁ దలుముచు 1 భక్తుఁ జేరి.

199

మ. ఘనగంభీరము నై సహేతుకము నై 1 కన్నట్టువాక్యంబుఁ జె
ప్పెను నోభిక్షుఁడ! నిత్ర నైన్యములతో 1 వెల్లాందుచున్నావు సాం
పున నేసాయము లేనివాఁడ నగుచుగాఁబోల్పారినగా నిన్ను నే
ననిలోఁ జంపెడఁ జాడు మీనపుడు ధైర్యం బర్పడియం బోగిన్.

200

నీ. అంధకుఁ డీమాడ్కి 1 నన విని పలుకుల భవుఁడంటఁ బ్రమథుల 1 వాసవాది
సకలజీవతలనుజయ్యనఁ దనమేనఁ జొనిపి యాచైత్యునిఁ 1 జూచి పలిక
రారక్షు దుర్హర! 1 రాక్షసాధమ! నిస్సహాయుండ నై యనినదరుచున్న
వాఁడ నే నని యిట్లు 1 పలికిన వాఁ డట్టిసకలామరక్షయసహితధూరి

ఆ. విస్తయంబుఁ గాంచి 1 విస్తారమగుగడఁ, బూని శివునిపైఁకి 1 బో నలందు
బహుళగర్వమునను 1 వచ్చెడునంధకుఁ, గాంచి యెద్దు డిగ్గి 1 క్రూర్యమొప్పు.

— ఈ పాదము నవతరైరవాక్యకులఁ బాల్చి యంధకునిఁ ధరఁ గూల్పుట. —

చ. కరతలమందు శూలమును 1 కైకొని భూధరఁ సానువండు దు
ర్భరగతితోఁ బదాలియయి 1 క్రూరి త్రివిష్టపభీకరుండు నై
సారికిని తైరవాక్యతిని 1 జ్జోభ మొనర్చెడునానురారి దు
ష్టరహితయంబుఁ జించె యుధితల్లజ! చెప్పెక నాలకింపుమా

202

నీ. దంష్ట్రాకరాళరః 1 దనరిభాస్కరబోటిసన్నిభమై హరిచర్మసహిత
మగుచు జటాధర 1 మై ముఖసంకంభావలన రాణించుచు 1 భవ్యసర్ప

హారాతితో: గడుపహనణించి కాడ్డాలకరములతోడను 1 గ్రావి చంద్ర
నేత్రయుగంబున 1 నెగడెడి యీదృశ మూర్తిని: దమిదాల్చి 1 పురహతుండు
ఆ. శివుడు కాశ్యకుండు 1 శివదుండు భగవంతుం, దజాడు భూతభావనాద్దు: దైన
పార్వతీకు: దతనివత్తుంబు: జిల్పె: ద్రి, శూలమునను వినిధిశూరు లెన్న.

చ. పరువడి వాడు భిన్న పరగవతుండు నయ్య సశూలు: జామపా
శ్వరు: గొని శ్రీసుదవ్యరు:గ 1 వానిరి శంభు: దతి శ్రమంబున
తారలుచు వచ్చిశూలమున 1 భూరిగదాధరుండు స్తహభయం
కరుడగువాని వత్తుమును: 1 గ్రక్కున: గ్రుచ్చెను సంగరంబునన్ 204

తే ఆంధకుండంత శివుమూర్ధిమండు గదను, వైచి కరముల శూలంబు: బట్టి కొట్ట
సత్వమున కున్కివట్టెన్ 1 శంకరుండు, పరమయోగివిధంబున: 1 బరిధవల్లె. 205

వ. ఆంధ వాని దారుణగదాపాతక్షుంజేసి నా ముక్కుంటిరలయండు నెత్తురు
ధారలు జాజ: దొడంగె. తొలిధారం గాలినెచ్చిలవన్నెకలిగి రామరపూల
దండలతో: బ్రజ్జరిల్లునట్టి తైరవుండు పాడమ విద్యారాజని ప్రసిద్ధికెక్కె.
ద్విలియశోజితధారవలన నఖిలభవనార్పితుండును, శూలమండితుండగు తైరవుం
దావిర్భవించి రుద్రనామమున రాజిల్లె, నన్యరక్తధారం బుట్టిన నలుగురుతైర
వులు చందాద్యేకకపాల్యనాము లై రాణించిరి నేల:గారిస నెత్తురుధారచే
జనించిన తైరవుండు శోభాంజనాభుండు శూలరాజితుండు నై లలితరాజాఖ్య
నలరాచె అట్లాశివుండు సప్తవిధతైరవరూపు: దయ్యె వినాయకు: దష్టమ
తైరవుం దగు, నిదితైరవాప్తకిం బగు అట్టిమూర్తులుకలశంభునిచే మహా
సురు: దగునట్టి యంధకాసురుండు శూలప్రాకు:దై వాసవాయుధప్రభా
వుంజరంజితుం దగుచు గొడుగుమాడ్కి ధారితుం దై విలసిల్లె నయ్యెద. 206

డి మునివర శూలపాతమున: 1 బుట్టినరక్తమునందు గొంతుదా
కను ముని:గెగ బరాక్రమము 1 శ్రాలమపాశ్వరు: దేదుమూర్తులగా
గనలుచు వంతనావిభునికాయమునందు మహాప్రవాహమై
ఘనమగు స్వేదమాయెడను 1 గల్గెను మిక్కిలి: దండడించుచున్ 207

— చర్మకాంగారకుల జన్మవిధి. ౨ —

తే. గరళకంఠునిముఖఫలకంబునందు, గలిగె రక్తప్లుతాంగయాకన్న ధరణి:
జెంపినట్టివినాశకస్వేదబిందు, వండు సంగారపుంజాభు: 1 దై నశిశువు. 208

క కలిగి తదాసురరక్తము, బలితవు: దృచతోడ: ద్రావె 1 బాలకక్షుంజుం
దలరెడిశోజితమును మి, క్కిలిపానము చేసె నాశకశరలంక సంతన్ 209

క. బాలార్కపన్నిభాభుండు, గాలారియు వరదు: దమర 1 గగనాభుం జా
శూలాయుధు: దల్తెలి నా, బాలామణి: జాచి ప్రితి 1 పరిధవిలంగన్. 210

చ. పరమమునీంద్ర ! లోకపితృబంధురవాక్యముఁ బల్కెఁ జేసి నిగ
నరసురమానిచారణులు 1 నాగులుయొక్కపితృవ్రజంబులుగ
గురుబలిపుష్పధూపములఁ 1 గూర్చి నొసంగి నులించి మ్రొక్కుచుగ
నిరతముఁ గొల్పుచుండుదురు 1 నిక్కము మిక్కిలి నిర్వరాత్తులై. 211

క. ఎను శోణితార్చితవు నై, పానరినకలమునను నీకు 1 భువనంబులయం
దనిశముఁ జర్చిక యనుచే, రొనరును శుభదంబు నగుచు 1 నుజ్వలరూపా! 212

చ. పురహరుఁ డిట్లు చెప్ప విని 1 పాంగుచుఁ జర్చిక వింధ్యశైలభా
సురతలమండు దీప్తిమెయి 1 శోభిలుదుర్లనుఁ గూడి సర్వమా
ధర విహరించి హింగుళేశభాత్రి ధరోత్తమచారువాసమం
దురురుచితోడ భాసిలుచు 1 నుండెను నిత్యము సంతసించుచున్ 213

సీ. చర్చిక పోయిన 1 శర్వుండు సర్వవరాధ్య మై జగములకన్నిటికిని
బరమశుభాశుభఫలద మా గాముల దొరతనమును మహాత్ముఁడు గుజాని
కపు డిచ్చి నీకు గ్రహంతరవ్యసనంబు కాగలదని చల్కఁ 1 గాంక్ష నాతః
డరిగ నంధకు నంత 1 నాటైరవుఁడు దివ్యసాహస్రవర్షములన్నిత్రిత్రే
ల వహ్నితోడ శుష్క 1 బలశైర్యశక్తుని, గాఢ్యగన్ధిశేషుఁగ నొనర్చెఁ
దత్తినేత్రవహ్ని 1 దగ్ధుఁడై యపు డతః, డట విముక్తపాపుఁడగుచు నంత.

ఉ. సర్వవరాచరేతుఁడుఁ బ్రహబహురూపుఁడు చేవనాధుఁడుగ
గర్వితజైత్యమర్దనుఁడుఁ 1 గామవిరోధియు సర్వమానిగం
ధర్వపురందరాదిసురతలల్లజసంతతవంధ్యుఁడైననా
శర్వుని నంధకాసురుఁడు 1 చక్కగఁ గన్గొనె నీమ్యనాద్యుఁగన్ 215

క. మునివర! వాఁ డీశైవడి, మనసిజహరుఁడెరిసి భక్తి 1 మాటికిఁ బాడమగ
వినయమున మ్రొక్కి యీవిధ, మునఁ బొగడం దొడఁగ దివ్యబుద్ధి రలిర్పన్.

— అంధకుఁడు హరుని నులించుట. —

ఉ. తైరవరూప! లోకగణపాలన! హస్తకపాల! శుద్ధ! దు
ర్వారమహాత్రిశూల! భయభాసితమూర్తిధరా! మహేశ్వరా!
సారభుజంగహార! బహు 1 శక్తువిదార! విపన్నబుద్ధిఁ బెం
పారెడి నన్నుఁ బ్రోపు మనసారఁగ మ్రొక్కెద నీకు భక్తితోన్ 217

క. గురువిశ్వరూప! కర్పర, సురవందితపాదపీఠ 1 సుందర! విశ్వే
శ్వర! లోకజనక! నేనీ, శరణును పొచ్చిలి జయింపు 1 సకవి వృషాంక! 218

చ. హరుఁడని నీధులుగ శివుఁడనటంచని నేల్పులు నుగ్రుండంచు ని
ర్జరరిపులు స్తపాతుఁడని 1 సర్వజనంబులు భీముఁడంచు గిం
పురుషులు యొక్కపుంగవులు 1 భూతగణేశ్వరుఁడంచు భూతముల
నరభవుడంచు నిన్ను పితృవర్యులు కలుగుదు రోమహాధిపా! 219

- క. పరమేశ్వర! లోకేశ్వర! హర! దాసుఁడ నైతి నీకు 1 నస్త్రత్పాదా
 ర్కరముల నడంచి దయతోఁ, బరిపాలనచేయు మిపుడు 1 భానంబలరన్. 220
- చ. జేవా! నీవు త్రిజేవుండవుఁ ద్రియుగుండవుఁ ద్రిధర్ముండవుఁ ద్రిపుష్కరుండవుఁ
 ద్రియ్యారుణివియుఁ ద్రినేత్రుండ వవ్యయుండ వామ్నాయమయుండ వభిలవి
 ఘండ వగుచున్నాఁడవు నేను శరణాగతుఁడ నైతిఁ బునీతుఁ జేయుము. లోకేశ్వ
 శ్వరా! నీవు త్రినాథనాథుఁడవుఁ, త్రిపదప్రవిష్టుఁడవు యడంగవిదుఁడవు లలనా
 లంపటుఁడవు నగుదువు. దాసుండ నగునేను భీతుండ నై శరణుఁ జొచ్చితిఁ బవి
 త్రునిఁ జేయుము. 221
- క గిరిశ మహాశంకర గురు, తరభూతగణేశ! గర్వరత్నరమితోఁ
 బరగుచుఁ దప్పను నీకును, గర మొనరించితిని గావు 1 కరుణాభారా! 222
- ఆ. ఆభవ! కామహీన 1 మాస్థిరబుద్ధితోఁ
 బరఁగి నిన్ను వేడువాడ నగుచు
 శిరము వంచి వినుతిఁ 1 జేసెద ననుఁ బునీ
 తునిఁగఁ జేయు మిపుడు 1 తోషమొప్ప 223
- ఉ. పాపుఁడఁ బాపకర్తుఁడను 1 బాపరతుండనుఁ బాపహతుఁడన్
 బాపమనస్కుఁడనిచ్చులఁపాపకరుండనుఁ గాన నోమహా
 పాపవినాశనా! సకలపాపచయంబుల నెల్ల నిర్మలా
 బాపి కయూనిరూఢి ననుఁ 1 బాలనచేయుము నీకు మ్రొక్కెదన్. 224
- క. పురహర! నీచే నేనీ, కరణ నొనర్పంగఁబడియు 1 గరిపంకమునన్
 బరఁగితి నేలుము స్పృహతఁ, బారి నభువృత్తాంతసరణిఁ 1 బొందిరి విలమిన్
- క. సురుచిరుఁడవు భారవు సు, స్థిరమూర్తివి కర్త వమర! శీఖరుఁడవు భీ
 కరుఁడవు హరుఁడవు నగుశక్తి, ధర! నీవు జయింపు మధికదర్శితార్థన్. 225
- నీ. నీవు మంగళుఁడవు 1 నీవీశ్వరుండవు నీవవ్యయుండవునీవు సృష్టి
 కరుఁడవు నీవు పంకజలోచనుండవు నీవు శివుండవు 1 నీవునాక
 పార్థివుండవు నీవుప్రణవరూపుండవు నీవు ధర్ముండవు 1 నీవుకుక్షిత
 సత్త్వముండవు నీవుసారవషట్కార మీపు సుసూక్ష్మండవీవు ధీర
 ఆ. పరుడ వీవు వ్యక్తభాసురమూర్తి వ, వ్యక్త మగుదు వీవు భవ్యవీర్య
 భక్తలోకపాల 1 బంధురసద్గణ, జాల! నన్నుఁ బ్రితి 1 జాల నేలు. 227
- క. స్థావరజంగమకలితం బైవజరెడి యీప్రపంచమంతయు నీచే
 వాచిరి వ్యాప్తం బయ్యెను, పావనసుతనామ మోక్షభాస్వదానూ. 228
- తే. ఆదిమభ్యాంతరములు నీవె 1 వార్షమావె
 విజయుఁడవు నీవె భావింప 1 విశ్వరూప!

వేయిపదములతోడను 1 వేయికనుల

తోడ రాజిల్లుదువు నీవు 1 దుష్టదూర!

229

ఉ. సారమహాభుజాండవయి 1 సర్వగతుండవు నై సుదీప్తితో

మీరి సమస్తభాగముల 1 మేమెయిఁ జాట్టి యనంతమూర్తివై

సారెకు హంసరూపమునఁ 1 చాల వెలుంగుచుఁ జిత్తపాఖ్యఁజె

న్నారెడి నిన్ను భక్తిచెలువార నుతించెద నేలుమీశ్వరా!

230

క. సురరాజా పుణ్యాధిక, పరమేశా వ్యగ్ర రుద్రప్రళయనాయక దు

స్తరవీర్యవిజయదూ, కరుణఁ బవిత్రనిఁగఁ జేసి 1 కాపాడు శివా!

231

ళా. శ్రైవిద్యాన్విత శూలహస్త విజయా 1 రమ్యాదయా శాశ్వతా

భావజ్ఞా విజలేంద్రియా విజయదుర్వారాతిసంజోహస

ద్భావా నిత్యనిరంజనా నిరుపమా 1 భద్రేశ! పారింపు మా

జేవేళా! శరణాగతుండ నగునుగా 1 దీపించు నన్నిత్యతన్

232

చ. మునివర! యిల్లు దైత్యకులపుంగవుఁ దై చెలువొందు సంధకుం

డనితరబుద్ధితోఁ తొగడ 1 సత్తతి బింగళనేత్రుఁడు న్నహ

భునుఁ డగుశంభుఁ డత్యధికశత్రుక మార్తనుఁ జిందులాడఁగాఁ

గనకసులోచనంబులనుఁ 1 గ్రారెడి యాసురవైరి కిట్లనన్.

233

ఉ. దానవనాయకా! యిపుడు 1 తద్దయు హృష్టుఁడ నై చెలంగితిగా

గానఁ డ్యదీయచిత్రమునఁ 1 గ్రాలుచునుండిన జావరంబునీ

మానుగ నిత్తుఁ గోరుమని 1 మారవిరోధి వచింప నారఁదా

దీనశరణ్యుతోఁ బలికె 1 దీపితవాంఛ లెరిప్పుచుండఁగన్.

234

ఆ జనని గిరిజ నాకుశరర్చ! లెండివి నీవు

మానితములు సతతమంజూములు

నైనమాతృపాదుకాబ్జంబులనుఁ గూర్చి

మ్రొక్కుచున్నవాఁడఁ 1 బూర్ణభక్తి

235

క. శారీరచిత్రకృతవి, స్తారము నై దుర్విచింబిలంబును నగునా.

క్రూరాభుము డనుజత్వా, ధారణీలి వాపి యొసగు 1 త్వత్పదభక్తిన్.

236

— హరుఁ డంధకుని భృంగీశ్వరుఁ డగుకట్టు పరయొసగుట. —

మ అనఘా! వాఁడిటు లాడఁగాఁ బ్రమథజేవాధీశుఁ జౌశంభుఁ డి

ట్లన నోదానవనాభ! నీకుఁ గలసగర్వాభుంబు దైత్యత్వమిం

క నలిగ తోవు గజేశ్వరుండవు మహాగణ్యుండ వాభృంగి నై

భునకిర్తిగా దనరారఁగాఁ గలవు నికంబించు నీతైవదీన్.

237

క. అని వాని సుంగరస్థల, మునకుండి లరించుజేసి 1 ముదమొదవఁ గరం

- బును దుడిచి విప్రమునిఁ జేసి నిలింపులఁ దలఁచె నంతః 1 తత్తమునందున్. 238
- క. మనసునఁ దలఁచినమాత్రమే, వనజాసనముఖ్యజేవవరు లలిభక్తిగా
జనుదెంచి భవనకును వం,దనములు కావించి రపుడు 1 తాపసనాథా! 239
- డి. ఇందుధరుండు నందిని గగిజేశుల నందఱఁ బిర్చి ప్రేమతో
ముందఱ నిర్చి యాయసురకపుంగవుఁ డంధకుఁ డంచు భృంగినిగా
తొందుఁగఁ జూప విస్తయముఁ 1 తొందుచు వారెనలేనిమేనితో
నందు గజేశుఁ డై వెలయునట్టి సురారినిఁ జూచి భక్తితోన్. 240
- క. వరదుండు వృషభధ్వజఁ జౌ, హరునిఁ బ్రశంసించి రంత 1 సతఃదాసురలగా
బరికించి పలికె మీమం, దిరములకుగా తోయి వేడ్కఁ 1 ద్రివిధసుఖంబున్.
- తే. ఆనుభవించుచునుండుఁడి 1 యమరవిభుండు
మంగళప్రద మైనట్టి 1 మలయగిరికి
నరిగి నిజకార్యమును నేటి 1 నాచరించి
చేరనగు వెండి స్వర్ణంబు 1 శివ్వులార! 242
- ఆ. ఇట్లు లాడి శంభుఁ 1 దెలమి సన్తానించి
పనుప నేగి రంత 1 వాసపుండు
హరినిఁ గొఁగిలించి 1 యజ్ఞాసనునిచర
కాబ్జములకు మ్రొక్కి 1 యంతః గదలి 243
- క. ఘనమైన మలయగిరికినిఁ, జని తనవనిఁ బూర్తిచేసి 1 సంతోషంబా
త్తును వెలయు దివికి నరిగెను, దను నెల్లరుఁ బ్రస్తుతింపఁ 1 దాపసనాథా! 244
- డి. శ్రాద్ధజేవలేల్పున సుస్థిరుండయి భగవంతుఁ డైనట్టి 1 భక్తుఁ డవుడు
మూనితనమధ్యమాంగంబువలనను విడిచెను బ్రమథుల 1 వేడ్క వారు
తగ శంభునకు మ్రొక్కి 1 తమతమవాహనముల న్నెక్కి నిజవరకృత్యలోక
ములకును జని కామగముల నిచ్చు సర్వకామాకరంబులు నగునట్టియాల
- ఆ. నలరుతావులందు 1 నమృతప్రదాపగా
చారులలములందు 1 సారపాయ
సప్రకర్షమములు 1 సరసంబు లాచ్రుద
చయములందుఁ దిరుగఁ 1 జనిరి వేడ్క. 245
- క. తమతమవసతుల కాయా, ప్రమథులు చన వాస్తమందు 1 భవుఁ డంధకునిగా
సమమతిఁ గొని మందరశై, లమునకు శైలాదిఁ గూడి 1 లలి నరిగె మునీ! 246
- ఆ. వారుండు రెండువేలహయనంబులకును, వేత్తమునకు నేగి 1 శ్వేతభాను
కుసుమగతయైనై 1 కుధరజ గనె జయ, లక్షణముల నంత 1 లలిఁ తెలంగి.
- క. చనుదెంచు శివుని గని గిరి, తనయయూ భుభాగ్నిపుష్పతల్లజమును జ

య్యన వీడి దాగియుండిన, రసచరిత్రలనుఁ బిల్చె 1 కయ చిగురాత్తన్. 249
 ఆ. అంత జేవచేర 1 నానానాత లై విజ, యాదులైనచెలులు 1 హర్ష మొప్పు
 రాగ నట్టిసఖుల 1 రహిఁ గూడి తవ తవ, కర్పనాభిలాషఁ 1 కనరుచుండె. 249

మ. అనఘ! శంభుఁడు నంది సంధకసురేంద్రరానిగా గొనిగా
 గని యంతగ సలిఁ గొనించి మదిలోఁ 1 గొరూహలంకాపు ని
 ట్లనఁ నీదైత్యుఁడు జేవి! నీకింకను దాసాగ్ర్యుండు నైయుండు న
 ట్లొనరింపంబదె యుష్మదాగతసుతుగా 1 సోల్కంకతోఁ జూడుమా. 250

ఆ. ఇట్టు లాడి కడ్చుచేతులొ ననఁ బుత్ర
 రమ్మ రమ్మ సత్వీరమున నిప్పు
 దగజశరణుఁ జొందు 1 మది నీకు మంగళ
 ప్రకయు నగునటంచుఁ 1 బలికెఁ దమిని 251

మ. హరుఁ డీశవడిఁ బల్క భృంగియను చైత్ర్యాధీశుఁడుగా సక్లదే
 శ్వరుఁ డౌనంధకుఁ డంత వచ్చి గిరిజాపాదాంబుజాతపస్యిగా
 శిరమున్నోపి నమస్కరించి సలిపెగా 1 నేవ్యంబు పాపఘ్నమా
 పరమశ్రీశుభిసమృతస్తుతిని సదావస్థితి న్నారదా! 252

— అంధకుండు పార్వతిని తొగడుట. —

క. శ్రీరంజిలైడిమొగమున, సారకు రాణించి మించి 1 శర్వాధాంగా
 థారిణి చా నీకును మన, సారకు మ్రొక్కెదను బ్రోవుమా పరజేవీ! 253

క. ధీరవు విలసచ్చుభదా, కారవు నిర్మలవు భూరిశాతుకవు సదా
 చారవు మామోపాయా, ధారవు మ్రొక్కెదను గావు 1 కయతో గిరిజా!

చ. పురహరురాణి నై కనుజపుంగవులగా బటుకత్తితోడ సం
 గరమున గెల్చి సర్వసురశాంతసమర్పితపాదపద్మ నై
 నిరతము భక్తిసంఘముల 1 నేర్చున నేలుచుఁ బూజ్యపద్ధతిగా
 బరఁగెడినీకు మ్రొక్కెదను 1 భావమురంజిల నేలు మోక్ష్యరి! 255

క. నారాయణసోదరి నై, దారుణపంకముల నడచి 1 రత్నస్థితికా
 థారవగు నీపదాంబుజ, సారసములఁ గూర్చి జోతసర్పైక నార్యా! 256

నీ. నీవు శరణ్యవు 1 నీవు మృదానివి నీవు విద్యవు నీవు 1 నిపుణకత్తి
 వీవు త్యగింబకసరి 1 వీవు సంతతసర్వభూతార్పితవు నీవు 1 భూక్రతుత్రి
 వీవు మహామాయ 1 వీవు సుమాయవు నీవు లజ్జవు మఱి 1 నీవు శుభద
 వీవు సరస్వతి 1 వీవు క్రితివి నీవు వైజయంతివి మహాపావనివియు

ఆ. నీవు కయయు స్పృధివి 1 నీవు వేదము నీవు, రసము నీవు కారోరాత్రి వీవు
 కామదవును నీవు 1 కళ్యాణివియు నీవు, కరుణతోడ నన్నుఁ 1 గావు జేవి!

న ఓమాపాక్ష్యరి! నీవు భవానివి, భూతభవ్యప్రియవు, శౌమారివి, మూలవు,

మహాదేవప్రియపు, స్వందినిది, త్రైలోక్యజనయిత్రివి, భాత్రివి, జేవరపు, నగు
దుపు, శరణుఁ జొచ్చితిఁ గరుణాకటాక్షవీక్షణంబుల నీక్షణముండు పీఠ నను
రక్షించుమని వేఁడె. ఇట్లుంధకుండు స్తుతించిన విభావరియగుసార్వతి సంతసిల్లి
పుత్ర! నీపొగడ్తకు నీభక్తి మెచ్చితిఁ గావలసినవరంబుఁ గోరు మిత్తునన నా
దేవి కథఁ దిట్లనియె 258

క. గిరిజా మత్రివిభాఘము, పారిఁజారి నశియుంచునట్లు 1 పురహరునై నా
కరణిని సంతలముఁ స్థిర, తరమగుచున్నట్టిభక్తి 1 దయమై నిడుమూ. 259

క. మునివర! యాతం దాయెద, నన నట్లగునంచుఁ బెర్తి 1 నగసుత యన శ్ర
న్నననాడె మదగ్రంబునఁ, దనరారుచు భక్తిబుద్ధిరేఖొత్తంగన్. 260

క. హరునర్పించుచుఁ బ్రమథే, శక్తుండపుగా నుండుమనుచుఁ 1 బరమవరంబుఁ
గరుణ నొసంగిన వాఁడా, సరణిన్వర్తించుచుండె 1 సంతసపడుచున్. 261

సీ హరుఁడు భయంకరమైనట్టిభైరవమూర్తిని గైకొని 1 మోహరమున
యసురేశుఁ డైనట్టియంధకుఁ బరిమార్చి తనశక్తితోడ నాదనుజవిభుని
భృంగీకుఁగాఁ జేసేరంగాడునట్టియీ హరః ప్రివర్ధన 1 మతులకుభద
కరము పుణ్యోదయగిరిగ్రంథు నగుగాథ నీకు నేఁ జెప్పితి 1 నన్ని దిని

ఆ. వితతధర్మకామవిత్తాయురారోగ్య, వాంఛ నలరువారు 1 భక్తితోడఁ
జదివరేని మోక్షసామ్రాజ్యముఖసర్వ, భవ్యఫలములెల్లఁ 1 బడయఁగలరు.

క. అని యిట్లు పులస్త్యుం డన, విని నారదుఁ డనియె దేవవిభుఁ డుద్ధరితో
డను మలయంబున నేచని నొనరించెనొ దానిఁ బల్కు 1 ముజ్జ్వలలేచా! 262

— ఇంద్రుఁడు మలయగిరిపై నున్నసాధికాక్షులఁ జంపుట. —

ఉ. నారదుఁ డిట్లుపల్క మునినాయకుఁ డైనపులస్త్యుఁ డంత వి
స్తారకయన్వదించి మునిసత్తమ! యామలయాద్రియందు దై
త్యారియు నై నశక్రుఁడు నిజాఖిలలోకహితార్థమై మహా
ధీరతఁ జేసినట్టిదనిఁ 1 చెల్వెద నీవిపు డాలకింపుమా! 264

క. సురవిజతు లగుచుఁ గర్షుర, వరు లభుడైత్యోన్మలనఁ 1 బాతాళమహా
పురగఢనోత్సుకు రై చను, తరుణంబున దారియందుఁ 1 దాపసనాథా! 265

సీ భూసురమునిసిద్ధార్థుంగవసేవిరళంకరంబుల నొప్పిఘనలతావి
మానావృతంబు నై సమర్తజంతువ్యస్తమగుచు శీతలమునై సలరి భూరి
భుజగగణాశ్రాన్తములు నైననిరపులచేత నెల్లవృడు 1 నేవ్యమగుచు
మాధవీసుమసురీమళిగంధి యగునట్టి మంజులతరమునా 1 మలయగిరిని

ఆ. కల్గిరిస్థలిఖరీరలముల గురుసాను, కలిరేడుచుల దివ్యకమలరేతులఁ
గండకైలభాతుగక్రమంబంబులఁ, నెలదుఁ గాంచి కుతుక 1 మెసఁగుచుండ.

క. చని శ్రమకర్మకులయి యో, కనుజాలు ఘులయాద్రియందుఁ 1 దనరాచెడిచ

- ల్లనితావులనన్వసించుచుఁ, దనివిగా జెన్నొందునట్టిలేరుడంబందున్. 267
- త. చాగమునకును ముదమునుఁ 1 గలుగఁజేసి
 రమినిఁ జావులకెల్లను 1 చావునగుచుఁ
 జల్లఁదనమున నేపారి 1 మెల్లఁగాను
 దక్షిణపుగాలి వీచె నుద్దామలీల 268
- వ అంత సంతసంబున. 269
- క. తారకమయాపదానన, వీరులు నాస్థలమునందు 1 వేకుకతోడగా
 శేరి సమస్తసుధీజన, వైరులు నైయుండఁ జెరిసి 1 భవుఁ డమరేంద్రున్. 270
- ఆ పనిచె నపుడు నాక 1 పార్థివుం దరుగుచు
 మార్గమందు ధేను 1 మారఁ గాంచి
 దాని తెరఁగి దీప్తిః 1 దనరెడుమలయాద్రిఁ
 శేరఁ జోయి యుండుఁ 1 జెలువ మమర 271
- ఉ. పెక్కుసుఖంబులగా జెలఁగు 1 భీకరదైత్యులఁ గాంచి కిన్నబ
 ద్విక్కటిలగా సురేశ్వరుఁడు 1 పిల్వేను రమ్మని వారిఁజవ్వకుగా
 మిక్కిలి యానిశాచరులు 1 మేదుర సాయకపంక్తులగా వడిగా
 జక్కఁగ నేయుచుగా బృథుల 1 శౌర్యమునగా జనుదెంచి రత్తజిన్. 272
- క. సురనాథుం దాబాణో, త్కరమునధస్తుండుఁ జిత్ర 1 దర్శనుఁ డగుచుగా
 గిరిమొయలు కప్పినట్టుల, శరములఁ గఱకజీనిఁ గప్పెఁ 1 జటులోడ్ధరితోన్
- వ. ఇట్లు విజృంభించి తూపులఁ గప్పి వెండి శరాసంబున విరానఁ గంఠచక్రసమం
 బులగు కఱకుటమ్ముల సుధించి నైచి మయతారకాదిన క్తంచరులను బాకదాన
 వ్రునిఖండించి సకలదేవవిఘండగు వాస్తోచ్చరినిజకాససంబున నటఁ బాకకాస
 నుండనుదృఢనామంబు లిఖించి క్రచ్చున. 274
- క. కరమావిధమునఁ బురక, ర్భురుబాణాసురశతంబు 1 భుజబల మొర్పుగా
 గురుపుంభాస్త్రంబులతోఁ, బరువడి భస్మంబుచేసి 1 వసుధగా గూల్చెన్. 275
- క. మునివర దాన పురందరుఁ, డనునామము హరికి నలరెసని విజయుఁడు నై
 భునులందఱు వినుతిండుగ, దనుజేశ్వరబలము నడఁచె 1 దర్పస్ఫూర్తిన్ 276
- క. ఈకరణి దైత్యనైన్యము, పాకారిజలంబు నగుచుఁ 1 బాతాళమహా
 లోకమును జొచ్చి నపు డురు, భీలిలం బగుచు సోలి 1 వేగముతోడన్ 277
- క. మునివర యాచునిజొచ్చె, భునవాహనుఁ డనుచఁబడెను 1 గరకంఠునిచే
 తను నీవిఁక నెడ్డానిగా, వినవలఁతునొ యడుగు నీకువినుపింతుఁ దగన్. 278
- చ. అనుటయు నారదుండు మదిపార్వ ము పెంపునుజెంద నాతనిగా
 గని యన నేలాణో విబుధిగణ్యుఁడు నాహరి గోత్రభేది యై

రసరెనా యట్టిసందియము 1 రద్దయ్యుఁ బెన్దొనసాఁగెనన్న నా
ముని యనె దానిఁ జెప్పెదను 1 మోక్షముతో విను నీవు నారదా.

279

— చతుశ్చర్మి. —

- నీ. కనకశివుఁడనిఁగమలాక్షుచేఁ జాన దిలి నవ్వపుత్రయై 1 దీపబుద్ధిఁ
గళ్యపుతోననఁగణ్యాత్త 1 నాకునుఁ బలివగుచున్నావు 1 పరమదయను
సురపతిఁ జంపెడిసుతు నిడుచుని వేడ 1 నాఘనుఁదాదెనోయలివ 1 విసవ
నీవు సదాచారనిపుణునై వెయ్యెండ్లు నివసించగలవేనినిర్వరేంద్రు
- ఆ. గెలుచునట్టివాఁడు 1 క్రిందవంతుఁడు నగు, గణ్యాపుత్రుఁ బడయఁగలవు నిక్క
మట్టు చేయుకున్న 1 నాల్గవచ్చ కొనసాఁగ, దనుచు నిట్లలందు 1 ననియె నంత.
- క. ఆనాటి నిష్ఠనుండెను, మానితుఁ డగుకళ్యపుండు 1 మమతను గర్భా
భానము దాని కొనర్చియు, భానుండుదయించునట్టిపరవ్రతమునకున్. 281
- ఆ. అప్పుడేగ దేవరథాధీశుఁ డాయాశ్ర, మస్థభూమిఁ జేరిమహితనిష్ఠఁ
గడఁగుచున్నదిలి 1 గని వల్కెఁ గడుభక్తి, చెలఁగుచుండ నిట్లు 1 శిష్టచరిత
- క. ఓరల్లి నీకు నేవను, జేతఁప్రీతుండ నగుచుఁ 1 జేనెద నిష్ఠం
దీరజేఁ గలిగినచో నీ, వాతలమలి దానిఁ బల్కు 1 మాత్యులు మెచ్చన్. 283
- క. అన భావికర్తవశగత, మనమున నాదేవి యపుడు 1 మంచిది శక్త
యన నంత నలఁడు సంతన, మున నట వర్తించుచుండి 1 పుణ్యనిభానా. 284
- క. దిలమును చెడకెడిసర్పము, వలఁ జనపనిఁ గోరి దుష్టభావంబున నా
లలనకు సమిదావారణా, దులఁ దోడయికొలుచుచుండెఁ 1 తోడ్తోడఁ కగన్
- చ. పరమగుణాఢ్య యైనదిలి 1 బంధురదివ్యలహరివిలాసభా
సుర యగుచుండి భూరితరఁగోకముతోడఁ బెనంగి వేయువ
త్సరములు దాఁట మూర్ధసహితంబుగ మున్ది విముక్తశీకయై
సరవి నితోత్తమాంగమును 1 జానుయగోపరిఁ జేర్చి యాయెడన్ 286
- ఆ. శిష్టపాద యగుచుఁ 1 జెడరినవైనట్టి, కురులకుడలఁ జొదలికూర్కునొండె
నిర్వరుండు నయ్యు 1 నిర్వరేకుం డట్టి, యదనజింగి తుష్టియావహిల్లు. 287
- క. నాసాలిలమున నాదిలి, భాసుర మగుకుక్షిఁ జొచ్చి 1 పడఁపడి జకరా
వాసంబునఁ బెనుపునుఁ గని, భానీల్లుచునుండి యపుడు 1 భావంబలరన్ 288
- క. కరములుమొలయెండిమ్ముఁగఁ,చొరలాడుచునుండ నూర్ధ్వముఖుఁ జైరుచిఁజొం
పిరివోవు డింభకుని నా, కరణా బటుమాంసవేళిఁగనె మొగమందున్. 289
- చ. పటికఃపుత్రాల శైవడిని 1 భానీలు నాగురుమాంసవేళిని
దటుకున బాహుయ్యమునఁ 1 దాల్చి మహేంద్రుఁడు దానినిష్టహా

త్కటరటుకోపుఁ దై విసుకఁ ॥ గ్రక్కున నూర్ధ్వగతం బధస్థమం
రట గతినంబునై చెలసి ॥ తారసిల్లె గననద్ది వింతగన్.

290

ఉ. నారద! పుట్టె దానివల ॥ నన్మరణోటులనొప్పినట్టితా
దారుణవజ్ర మట్టిపవిఁ ॥ కత్త గమాదివిష్ణుగర్భముగ
ధీరుఁడు నై పురందరుఁడు ॥ త్రొంచెను సప్తవిధంబు లొప్పున
వ్యాఠిగ నాస్త్రసంధయుఁడు ॥ బాధితుఁ డై ప్రలపించె నాయెడన్.

291

క. పడఁబడి దిలి మేల్కొని హరి, యడయుఁడు నై చేసినట్టిదగు చేష్టిరమున్
మడిఁ దెలియక రోదనమునఁ, బొడలెడి సుతుఁ డాడువాక్యముల మాసింఁద్రా!

క. విని సురపతి యాబాలుని, గనుఁగొని యొడువ్వు! నీవు ॥ ఘర్జరముఁగఁ బెం
పున నిటు ప్రలపింపకుమా, యని సప్తవిధంబు లొప్పునశనివృక్షబన్.

292

వ. ఒక్కొక్కనిఁ గ్రమంబున.

294

సీ. నలుక వారలు చేసినాథుఁ డొనర్చిన సకలౌపచారసంఘయముతోడఁ
గడఁగి మరుద్గణాభ్యును చేపభృత్యులై వెలసిరి దీప్తితో ॥ విబుధవరుఁడు
కులిశంబుఁ జేఁబట్టి ॥ కుక్షిచ్యుతుండు నై వచ్చిశాపభయంబువలన దిలి
దండమర్చించి యోతల్లి! నాయం దపరాధంబు లేదింక ॥ బాధకుఁడని

తే. పట్టి చంపిరిఁ గ్రోధంబు ॥ వలదటన్న
నామె యని శ్రేష్ఠ! సంపూర్ణమైనకాల
మందు నీలాటివధ మలరారాఁ జూడ
నిట్టిదుర్విధి మున్నయ్యె ॥ నెంచ నకట!

295

క. అని యిట్టులాడి దిలి నిజ, రసయుల నూరార్చి చేసినాధపువెంటగ
బనిచెను మును హరి యిటు రస, యనుజాల గర్భగులఁ జంపెనశనిని భీతిన్.

వ. ఇట్లాముని పలుకఁ గలహాశనుఁ డతనిఁ గాంచి ఋషిపుంగవా! యిపుడు నీచేరఁ
జెప్పఁబడిన దిలితోల్లములగు మరుత్తు లెవరు? మరున్వార్గస్థులై మున్నున్నమరుత్తు
లేవారు? తొల్లి మనస్వంతరముల వెలసినమరుత్తు లెవరు? కరుణించి వారిని
దెలుపు మని ప్రార్థించిన మహానందకందలితహృదయారవిండుఁ డై పులస్త్యుఁడు
చెప్పఁజొడంగ.

297

— స్వాయంభువును గలమరుదుత్పత్తిగ్రహము. —

క. అనఘ! మనస్వంతరముల, నొనరుమరు త్సంభవంబు ॥ నురుతరభక్తిగ
జొనరారుచున్నబుద్ధి, నివ్రుమా యనుమానమేల ॥ వివరింతుఁ దగన్

298

క. ఘనుఁ డొస్వాయంభువునకు, జనియించెను సువ్రతుండు ॥ సజ్జనవరుఁ డా
మనువారేనిని సువసుం, డనుసుతుఁ డుడయించెఁ ద్రిభువనాధిపతి రెన్.

299

క. అనభక్యందయి యారఁడు, చనిఁ బిల్వగరి కంత నతనిసద్భార్యయు నై

తనరినసుజేవి దుఃఖం, బున విహ్వలమైనచిత్తమునఁ దనచుగనిన్.

800

తే. కాఁగిటను జేర్చి వెఱపునఁ 1 గ్రూరి నాథ
నాథ! యని సారె సారె కనాథరీతి
గాను విలపించి యగ్నిలోఁ 1 గాల్చుకొఱకు
నిదనిదయ్యెను బ్రాణేశు 1 నిద్ధచరిత!

801

నీ. ఆసమయంబున 1 వని నశరీరిణి వినునీధిపైనుండి 1 వింతచలఁగ
ధూపలిసలి నీవు 1 పొగలకు మిఁకొడ నధికసత్యము నీకు 1 నలరెనేని
పలిఁ గూడి చిచ్చునఁబడుమన్న నామాట నాచెలి విని యోవిహగమా! విగత
తనయుండు నగునిట్టిధరణీశ్వరునితోడ నగ్ని నేఁ బడఁజాలననిన నద్ది

ఆ. పలికె నంత బాల! 1 ప్రలపించకుము వహ్ని
వడినిఁ జారుము వాస్తవముగఁ బుత్రు
లేడ్చు రావసుంధరేశ్వరునకుఁ గల్గఁ
గలరు శ్రద్ధఁ బూని 1 క్రాలుమిపుడు.

802

క. ఆనఘ! యిట్లశరీరిణి, యన నాచెలి చిలినిఁ బలిని 1 నలిమోదముతో
డనుఁ జేర్చి దహను మదిలో, వినులించుచుఁ బిచ్చుఁజొచ్చె 1 విస్తృతభక్తిన్.

ఉ. అంత ముహూర్తమాత్రమున 1 కారఁడు శ్రీయుతుఁడై నిజాంగసగ
సంతసమొప్పుఁగాఁ గలిసిచయ్యవ లేచి ధరియైఁ జేరి ని
శ్చింత సునాథపుత్రియు విశిష్టయు నాసలితోడ నాయుడగా
గంతునిశీలిలో మలఁగఁ 1 గొతుకమాత్మఁ దెనంగ నారదా!

804

చ. వితరణస్ఫుతోఁ గలిసివెల్లునిజప్రియఁ జొందినట్టియా
క్షిరిపలిగ్నహమతులు 1 శ్రేష్ఠులు బంధుర వీర్యయుక్తులుగా
జతురమతుల మహీశ్వరులుసాహసశాలురు శౌర్యవంతుల
సుతు లుడయించి రత్యధికశోభితజీవాలు నై ముదంబునన్.

805

ద మునివర! భవ్యయోగమున 1 ధూపలియా సువసుండునై దునా
డినములు జాయతో వెలసి 1 దీప్తిని మింట వసించియుండి శ్ర
న్నన ముక మొప్ప నాటవదినంబునఁ బూర్ణరజస్త్రవ మేర్పడం
గని ప్రియరాలిగోడ రతిఁ 1 గాంక్ష నొనర్చెను గామచారియై.

806

నీ. వినునీధివలన నావీర్యంబు జారె నావిధమైనపిదప నావిభుఁడు పేర్చి
భార్యాయుతుండు నై 1 బమ్మజేవరకడ కమలమా గలితోడనరిగె సత్య
వాదులు భుజబలవరులు కృతాస్తురైలిక్కును లలరిరి 1 భాత్రిమిఁడ
నశ్రవల్లంబునై 1 యంబరచ్యుతమునై దీప్తి నాధూనకుడివ్యవీర్య

ఆ. మును గ్రహించి నలిని 1 ముదమొందె నలిసీల
చిత్రకవికాలశిష్టహరి

విమలనామములను 1 వెలిగెడిమునిసతు

ల్పుచ్చరస్థ మగుచుఁ 1 తొడిలి మిగుల

807

క. ఓనరెడినృపుకు క్రము నేర్చు చును గని రెడమృతమునెల్ల 1 సంలేతలేరుగం

బుననలరువలపుతోఁ గై, కొనఁదలఁచి రేపొధనులను 1 సూర్పి మునీశా!

808

చ. అడుగనివారలై సవిధినంత మునింగి విశేషభక్తితో

నడరుచుఁ బ్రాణనాథచరణాబ్జయుగంబులఁ గొల్చి పిమ్మట

వెడవెడఁ బుచ్చరస్థమయి 1 వెల్లుమహిశ్వరు దివ్యవీర్యముగా

గడునిజభర్తృశాసనముఁ 1 గైకొని క్రొలిరి కాంక్షతో మునీ!

809

క. మానవపతివీర్యంబును, మానితగతిఁ గ్రొలినంతమాత్రంబుననా

మానినులు బ్రహ్మలేశో, థానవిహీనత్వసరణిఁ 1 కనరాని రొగిన్.

810

క. దానగా కదఖలమునివరు, లానారులు తోషకలిత 1 లగుదురటంచుగా

మానసములఁ దలపోయుచు, మానుగ వెడనాడి రట్టిమానినులు మునీ!

811

చ కనిరట సప్తమానులను 1 గ్రక్కున వారతిదారుణంబుగాఁ

గను బ్రలపించి రట్టిగతిఁ 1 గ్రాలినఁ తద్రుదితారవంబుపెం

పునుఁ జెలరేగి సర్వమును 1 తొంది సముద్ధరినిండవారిచా

సనుఁ దరుణించి యావిపులశౌర్యవిలాసులతోడ నాయుడన్.

812

మ. అనె నోశాలకులారా! దుఃఖపడ నేలారండు వన్వీధిపైఁ

తొనరారున్నరుదాఖ్య బాకుఁడి రమై 1 పొల్పారి సత్యంబటం

చని వారిగా గొని యభ్రమార్గచరుఁడై 1 హర్షాండుచుగా దీప్తితోఁ

జని వారంబులఁ గా మహాకరుణ నాజ్ఞాపించె మానీశ్వరా!

813

వ. నారద! ప్రథమస్వాయంభుపుమనుదివ్యమందు వారిట్లు మరుక్తులైరి. స్వార్థోచిత

మనుసమయమున నుద్భవించిన మరుదాఖ్యుల వివరించెద నానింపుము.

814

— స్వార్థోచితమనుకాలమరుదుకృత్రికముంబు. —

క. స్వార్థోచితమనువునకును, ధీరుఁడు శ్రీమంతుఁ డధికరీదీప్తుండు మహా

వీరుఁడు ఋతధ్వజాఖ్యకు, మారుఁడు జన్మించెఁ తొల్లి 1 మానిలలామా! 815

క. అతనిఁ థానుపరాక్రము, లలిలలులగు పుక్తు లేద్యు 1 రలరి తపస్సం

గలిగై స్యర్థాద్రికిఁ జని, రేతజ్ఞుపకంబుఁ గోరి 1 రేజ్జాలు మెచ్చన్. 816

నీ. బ్రహ్మను భక్తి నారాధింప వారి భయాతురుఁడు విపన్నచిక్తుండు నగుచు

నచ్చరచేడియీలందుఁ తొగడ్డతో నలరారుపూరనాభ్యాధ్వరసను

రమ్మని పిలిచి యోరామ! పెద్దపసిండికొండకు హాయలుబరల్కామరుమిగులఁ

తొయి యాయత్రిపై 1 భూరితపస్సునఁ దల్లులు నొములేధ్వజానితనయా

తే. లకుఁ కపోభంగసరణి యేలాగుఁ తొనరఁ

గలుగునో యట్లు చేయుము 1 కార్యసిద్ధి

భంగమగు భారలకు నాకు 1 భావగలేము

నై నభయమంతయును బోవుననుచుఁ జేర్చి

817

క సురపతి యిట్లన విని నుం, దరవరదూఢంబుతోడఁ 1 కనరెడియాదు

చూరయు బురేధ్వజసూనులు, సారిజఁ జహానిష్ఠనుండుఁచోటి వడితోన్. 818

ఆ. అరిగె నాశ్రమమునఁగనలిదూరంబున, మందజలముతోడఁమలసిపాలు

నట్టియేటియండు 1 నారాజసుతు లరి, గిరి మునుంగుటకును 1 గెరలుకోర్కె.

ఉ చారులమావిలాసమునఁ 1 చాల వెలింగెడు నావెలంది యా

భూరినది న్దునుంగుటకుఁబోయి జలంబునఁ గ్రుంకుచుండె నా

వీరులు దానిఁ గన్నులను 1 వేక్కఁ గనుంగొన వీర్య మయ్యలం

జేరెఁ దడియఁతుక్రమును 1 జేకొని సంతస మొప్పుచుండఁగన్. 820

వ. శంఖాఖ్యగ్రాహవల్లభయు జలచారిణయు నగుశంఖని త్రాగె. 821

కా. వారంతగ జెడినట్టిచారపమునఁనన్వర్తించుచుఁ బైతృకం

పైరాజెల్లడి రాజ్యభూమిని భేదాయత్తచిత్తంబు లా

హ్మరగఁ బోయిరి శక్ర సన్నిధికి నశ్యంతానుమోదంబుతో

నారామాక్షణి వోయి యాస్థిలిని సశ్యంతోప్పు జెప్పెగ దగన్. 822

ఆ. అనఘ! వార లట్టు 1 లరుగ నాగ్రహిణి, పెద్దకాలమునకుఁ 1 దడ్డఁ జిక్కి

భాత్రినుండ దాని 1 దర్శించి చాలరు, లాత్తలందు విస్తయంబుపాదల. 823

క. చని ధీరులౌ బురేధ్వజ, రసయుల జేజీఁగింప నొగగిధనవరు లగునా

జనవిభు లాయెడ నచటికి, జని దాని గృహంబుఁ జేర్చి 1 సంతసమలరన్. 824

చ. ఘనపురవాసి వీడ నదిక్రస్తునఁ బుత్రుల నేడ్వరగ గనగ

. దనయులు పుట్ట మోక్షసుపఃఖంబున కాయది చేరెఁ దండ్రియుగ

జననియు లేక వారు జలసంస్థితులై చనుఁబాలకోసమై

పెనఁగొనుచింత నేడ్వ విధి 1 వేగమె వచ్చి వచించె గాదిలిన్. 825

వ. బాలకులారా, ప్రలపింప వలదు స్వస్థచిత్తులై యుండుండు. మీరు వారస్కుంధ

విచారు లగుజేవరలు కాఁగల రని పల్కి వారిందజను గొని మరున్వార్గముండు

పైవరస్థితులఁ జేసి విరాజమానుఁడయి నిజసకనంబున కరిగె. ఇట్లు స్వార్థోచిత

మనుకాలమరుత్తు లాశ్వాసించఁబడిరి ఉత్తమమనుసమయమున నెవ్వరు మరుత్తు

లైపో వారిని జెప్పక నాలింపుము. 826

— ఉత్తమమనుసమయమర్చిక్రమము. —

క మునివర యుత్తమమనుకుల, మునను వపుష్పంతుఁ దనదీపుక్రండు జనిం

చెను నిషధేతుండు రవిసమ, రును జోక్కఁడు మున్ను చందీరప్రభులెన్నన్.

క. ఆరిసిం బుట్టెను వి,ఖ్యాతగుణోత్తముండు ధర్మయత్నాత్మం బా

జ్యోతిష్మంతుడు శాస్త్రవ, భీతికరుం దగుచు దీప్తి 1 వెలయుచునుండన్. 328

ఆ. అతఁడు పుత్ర కాముఁ 1 దగుచు మిన్నేటిని
దపసుతోడ మిగులఁ 1 దపుఁ దయ్యె
నరసిభార్య యైన 1 నమరగురుప్రియ
పుత్రి యట్టె తివురు 1 బుద్ధితోడ. 329

క. మానితభూరితపోసం, భానుం దగుపరిః ధర్మిదభృకౌ త్తంగా
గాననసమిత్వలాభిని, మానుగ నర్పించి దానీమాడ్కి మునీంద్రా. 330

తే. వెలసి యాసారసాక్షి సంప్రీతి మిగుల
నలిఖి సత్కారమును బ్రత్యహంబు సలిపి
నతతధర్మభరతయు నైచాలః జిక్కి
పరిని నేవించుచుండెను 1 బాలిమెఱిసి 331

ఆ. భూరితపమువలనఁ 1 బోల్వారి తేజోభి, రామ యగుచు సతతః రామణీయ
శాస్త్ర మొప్పునట్టి 1 కాంతను సప్తర్షి, వరులు చూచి యిట్లు 1 పరిః రసభు 332

క. వనితామణి నీపరిని, వనితరమతు లొప్పు ఘోరమగుచున్నతప
స్సునుఁ జేసెద రేకారణ, మునశ్చ యన నామె పలికె 1 ముదము చెలంగన్.

చ. తనయులఁ గోరి మేమిపుడు 1 తద్దః దపక్రియనుంటిమన్న నా
వనితకుఁ బుత్రదానమును 1 వారిడ నార్తలయందు నెంచి యి
ట్లనిరి మునిప్రసాదమున 1 నాధ్యులు నొసుతు లేడువరింక మీ
కును జనియింతు సత్యమని 1 కూరిమి నిట్లు వచించి యామెడన్ 334

క. పోయిన నాన్యపముణి నిజ, జాయామణిఁ గూడి భూరిసంతోషముతో
నాయెడ నిజపురమునకు సుఖాయతమతితోడ నరిగె 1 నాధ్యులు పొగడన్.

నీ అంతః బెక్కుదినంబు 1 లరిగిన నారాజపత్ని మహారాజపవరుడు నగుచు
భాసిల్లు తననాథునివలన గర్భముఁ దాల్చి భూరిభారంబునఁబోదలె నప్పు
దారఁ దుమ్ముఁజెంద 1 నాపతివ్రత పరిః గలిసినదై యగ్నిః 1 గ్రాలుబుద్ధి
నలరి మంత్రులు వల 1 దనుచుఁ దన్వారింప విసక నిశ్చలభక్తి 1 వెలయుచుండఁ

ఆ. వరునిఁగూడి చిరిని 1 వ్రాలఁగా నత్తటి, నగ్నిమధ్యభాగ 1 ముడు నుండి
పదె నపకృష్టమైన 1 పరమశీతలవారి, దానసిక్త మగుచుఁ 1 దాననంద్ర. 336

వ. అంత నద్ది సప్తవిధంబుభయ్యె నిట్లొనరినవారొత్తమమనన్వంతరమందు జనించి
నశ్వసనులు తా మసాంతరోద్భవు లగుగంధవహంబ నుడివెద నాలింపు. 337

— కామనకున్వంతరమతిక్సంభవక్రమము. —

తే. గానవాద్యకవిప్రియ 1 మానధనుడు
చారుణీకుడు గురుకీర్తి 1 సహితుఁ దైన

చిత్తకుడు కల్లెఁ దామస 1 శ్రేష్ఠ మనువు
నకును బ్రియసూనుఁడును జననాథుఁ డగుచు.

838

సీ. ఆరాజశేఖరుఁ 1 దార్తజాలనుగోరి నిజజేహమందున 1 నెగడునట్టి
మజ్జాయకృత్తక్షమాంసాస్థిశోణితన్నాయువీర్యములఁగేళములనప్త
వీరిజూత్తులయందు 1 వేల్చెను గ్రమమున వీర్యపాతనమైన 1 వెనుకచేల్చు
వల దనుకొట్టెను 1 నజరె నానృపుఁ డీల్లెఁ బడఁచడి యాయగ్నివలన నేడు
తే. రచ్చకులు సుప్రకాశత 1 నలరి కలిగి, భయకరంబుగ నేడ్వ నాఁబాలశోభ
నారవంబును విని కను 1 లాసనుండు, పచ్చి వారి విచారించి 1 పరమదయను. 839

క. మరుదమరులఁజేసి సురే, శ్వరుఁ డగుపరమేష్ఠి వోవ 1 వారలిశోభా
కరులై తామసమన్వరి, తరమున రాజల్లి రతుల 1 దర్శిద్ధతితోన్. 840

— రైవతమన్వరికరహుతోన్నయిది. —

క. రైవతమనుకాలంబున, నే వారు మరుత్తులైరొ 1 యెలమి న్యారి
భావించి చెప్పెదను గురుభావంబున నాలకింపు 1 పరమేష్ఠిసుతా. 841

క. మును శాస్త్రవతిత్రేను సుతుఁ, డనఘం డగురైవతునకు 1 నలిడి ప్రిని గ
ల్లెను వాడు పుత్రహీనతఁ, దనరి రవిగఁ గూర్చి భక్తితత్పరుఁ డగుచున్ 842

క. సాకోదారతప్తయ, నారాధనచేసి సురలి 1 యనుకన్యను తె
ల్వారంగఁ బడసి కొని చనె, నారమణీమణి ప్రియాలయంబునఁ గూర్చిన్. 843

ఆ. వెల్లుచుండఁ బ్రాణవిభు డంతఁ జొలిపోవ
నాపె వగను మిగుల 1 నడలుమేను
విడుచుటకును బూన్కి 1 వెలసినఁ దల్పీకు
లగుచు సత్తపోధ 1 నాధ్యులైన. 844

క. మును లేడురు వలదని దానిని వారించినను విసక 1 నెలవగ నాజ
వ్యనిలెగువ వెడద వెల్లునఁ, తొనరెడి చిచ్చందునపుడు 1 పొగులుచుఁ గూరెన్.

క. కనలుచునుండెడు నానతిఁ, గనుచుగఁ దచ్చిత్తు లగుచుఁ 1 గవ్వం బకటా
యని వాదించుచు నట నా, మునినాథులు శోకవార్ధి 1 మునిఁగిరి పెలుచన్ 845

ఉ. నారడ! యంత నగ్నివలసనా సురసప్తక ముద్భవించి చె
ల్వారుచుఁ దల్లిలేక గరహితులు నై ప్రలపించుచుండ వి
స్తారదయానిరూఢమతి 1 దామరసోద్భవుఁ డట్టిచోటికి
జేరియు నూటడించి తమిఁజేసెను వారి మరుద్గణేశులన్ 846

క. ఎనిక నీర్వులు రైవత, మనుకాలచుదత్తులైరి 1 మానుగ నింక
నిగ్గున మా చెప్పెదఁ దామస, మనుకాశోర్వృత్తి నీకు 1 మానిలరామా! 847

— కామన మన్వంతరానిలాక్ష్య లక్షణ. —

- చ. రసికుడు సత్యవాక్యః డలిరమ్యఃకు సంకిరాఖ్యః దాధ్యమా
నమఃకు రేఖాధనుండు గుణానవ్యయఃకు నైననుతుండు దీప్తిః కా
మనునకుఁ బుట్టి నాతఁడు కుసూరులఁ గాంచెడికోర్కె సప్తసా
రస మనుభీర్థమండు ఋషి 1 రాజులు మెచ్చుచు నుండఁ బూన్కితోగ. 846
- ఆ. తతరం తానర్ప 1 దానిభంగముఁ జేయ, నమరులెల్లఁ దుక్షిత 1 ననుమదీ ప్తి
నావెలందివచ్చి 1 యాచగాతటమండు, దళుకుచెళుకుతోడఁ 1 చారన్గి. 847
- క. వలిచెల్లఁ తోలుమోమునఁ, దిలకము బల్కాగసుతోడ 1 దివరగా గుచము
త్యలఁ జేరి కులుకఁజూపుల, నలరించుచు హోయలుమీఱినకుగుచుఁడమమై.
- క. పలుకుచుఁ బువ్వులు గోయుచు, వల వెలమిగా వెనఁగునట్లు 1 వటలుచు నిట్లా
యలనాగ మెలఁగి యామునిఁ, గలఁతనడఁ జేయసాగఁ 1 గాంతాస్ఫూర్తిన్.
- వ. దానంజేసి. 850
- క నారద! తద్వీర్యం కా, సారస్వతీర్థమండు 1 సరసరఁబడఁ గో
పారుణేతనేత్రములు వెం, పారుచు నుండంగ నాతఁ 1 డ త్రైలిఁ గినుకన్. 851
- ఆ. పగతురాలు మూర్ధభావయు నగుదాని, గాంచి మువ్వబుద్ధిఁ 1 గడఁగి యిట్టి
పాపమునకు నీచె 1 బహుఫలం బైతివి, తెలియు మట్టు కాన 1 ధీరులెన్న. 852
- సీ. పరమాధ్వరయ 1 ప్రాప్తమాచేళలోఁ గలుగును భంగంబు 1 కడిమి నీకు
వెడలిపోపొచ్చుని 1 వినిఁగి యిట్లు శపించి యతఁ దాశ్రమస్థుల 1 కప్పు చేరె
నెలమి సప్తసరస్వతీలనుండి సప్తాకుగులుపుట్టి రాయఁడఁ 1 గామరు మిగుల
సకలజగత్తుల 1 సంవరించెడునిట్టి పూర్వమదర్శన 1 పుణ్యగాథఁ
- తే తెప్పిలిని నీకు నీకథ 1 ఊరిని భక్తి
వినినఁ జదివినవారికి 1 విపులజన్మ
సంభవస్థితపాపము 1 ల్పమనీపోయి
హరువుఁ జెందును నభ్యుదయంబు మిగుల. 853
- క. విను మేరదర్శమున బలి, దనుజుఁడు రాజయ్యఁ మంత్రితల్లజాఁ డగుచుగా
దనరెను బ్రహ్మాదుఁడు 1 కవి, యొనరెఁ బురోహితుఁడు నగుచు 1 నుజ్జ్వలతేజా!
- క. వైరోచని యగుబలి వెం, పారుచు నభిషిక్తుఁ డగుచు 1 నలరం గని జే
వారులు ముదమునఁ గనుఁగొనఁ, గా రహి నేతెంచి రప్పు 1 దార్యచరిత్రా!
- క. చనుదెంచిన నాదనుజులఁ, గనుఁగొని బలిదానవుండు 1 క్రమమునఁ బూజిం
చినవాఁడై కల్యాణ, మొనరెగదా నాకు మూకు 1 నురుభాగ్యంతే. 856
- క. ఆన విని కా రాదిరి యే, పని నీకు కుభంబు నగుచు 1 వాటిల్లునా మా
కు నదియొ హిత మా విను నీ, జనకునకుం డండ్రి యగుచు 1 సారస్ఫూర్తిన్.

- తే. చెలఁగినట్టి సౌరణ్యకళిపుఁడు విష్ణు
చక్రయుంబందు వాసితో 1 వాసపుండు
నగుచు వీరుండు నై యలఁగారుచుండ
నమరగణగణ్యుఁ డైనట్టి 1 యుచ్యుతుండు 858
- క. నరసింహాకృతితో భీ, కరగతి నావీరుఁ జేరి 1 కర్బురులెల్ల
బరికించిచూడఁ గోల్లం, గరకరఁ దునియులుగఁ జిల్పి 1 కాశ్యపిఁ గలిపెన్. 859
- క. ఎను శూరియు ముక్కంటియు, మనసిజసంహరుఁడు శివుఁడు 1 మచ్చరమున నీ
జనకుని రాజ్యపదచ్యుతుఁ, గను జేసెను సకలజీవగణములు పొగడన్. 860
- సీ హరిచేఁ గుజంభుఁడు 1 హతుఁడయ్యుఁ బ్రత్యక్షపశుపుచండంబున 1 వాసపుండు
నీకు సోదరుఁడు నై 1 నెగడినపాకుని శంఖుని జంభునిఁ 1 జంపి మించెఁ
గూఁతె భవజ్ఞనకుండు చెప్పితి మున్న శక్తునిచేరను 1 సమనీనట్టి
విగతవంశస్థితి 1 విని బలిచైత్యుండు గురుదానవ శ్రేణిఁ 1 గూడి కడిమిఁ
- తే గలహ మొనరింప సమకట్టఁ 1 గరులనెక్కి
కొండతేగిరి రథములఁ 1 గూర్చి జేరి
కొండ తేగిరి హయములఁ 1 గూడి వడిని
జనిరి మఱికొండ బుద్ధులి 1 సమరమునకు. 861

— అతిపురస్కరులై రక్కసులు వెల్లువ కయింప నేగుట. —

- చ. అరిగిరి కాలిబంట్లు వడి 1 నత్తటి సర్వబలాధినాథుఁడై
గరువముతో మయాసురుఁడు 1 క్రాలుచుఁ బోయెను వేడ్క ముండు దు
ర్భరగతి నేగ వెన్న గురుఁబాహుబలుండగు కాలనేమియుఁ
బరువడి కాకలుండు కుడిఁప్రక్కఁ జనఁ బటువిక్రమస్థితిన్ 862
- క. మునివర! దక్షిణపుండ్రెస, భునులు భయంకరులు చైత్యగణ్యులు నగుచుం
డినలారకాది దనుజాలు, కనలుచు వడి నేగిరపుడు 1 క్రూరస్ఫూర్తిన్ 863
- వ. ఇట్లసురు లాహవసన్నాహసంరంభులై సహస్రాయుతార్చ్యకసంఖ్యలకొలంది
నేపారి కడలితరఁగలమాడ్కి నెడలెగని గలితోడఁ బారల భగవంతుఁడును
బలియు నగుపాకకాసనుండు లేర్పమఱోత్యోగము నాలించి జన్మంపు దిందుల
తోడ రక్కసులు చతురంగయుతులై కలహకాంక్ష నలరి వెలువడుచున్న
వారని పరిఁ రథారూఢుఁ డయ్యె అలె మాతలి రథాశ్వముల నడుగుఁ బ్రయ
త్నించె నయ్యెడ. 864
- సీ. స్వంకనస్థితుఁడయి 1 శక్తుండు రాజుల్ల నాదిర్యవసుమతుఁడాశ్వినేయ
పాధ్యవిద్యాధర 1 చారణవన్నగగంధర్వయక్షేశగరుడరాజ
సిద్ధమానీశ్వరశిష్యు లింపురుచనరులు లేమలేమనాహనముల
నెక్కి రణేచ్ఛతో 1 నేగిరి కరిరథాశ్వముల నధిష్ఠించి 1 సరవిఁ గొండ

ఆ. అరిగి రధికిడిప్తి 1 నలరారి శుద్ధవి, మానుగులు విహంగమప్రరోహం
లగుచుఁ గొండ తేగి 1 రసురబలంబున్న, సమరభూమిఁ జేరఁ 1 జటులశక్తి.

డి. ఆసమయంబునందు వినఁబాల్సేవాఁ డాగతుఁడైన నామహా
భాసురమూర్తిపై విబుధసేవకుఁడు నాహరి యుద్ధకాంతతో
వాసిగ నెక్కిరాఁగ సురసాధిపుఁ డొయ్యన వచ్చినట్టిశ్రీ
వాసుఁ డజాండు లోకగణివల్లభుఁ డాహరిఁ గాంచి భక్తితోన్. 856

— జీవశల యుద్ధమున కడుగుట. —

చ. అలకుచు సర్వజీవయుతుఁ 1 డై యెదురేగి శిరస్సు వంచి భూ
తలమున వ్రాలి మ్రొక్కె గడఁదాల్చి శిరోద్భవుఁ డంత జేవతా
బలమున కగ్రభాగమున 1 భాసిలి రత్నరిచాలకుండు నై
బలము చలంబు శౌర్య మనివార్యము నై హవనింబ నుద్ధరిన్. 857

వ. బలంబుల నాశ్రయించి 858

క. చనె మానాథుఁడు జఘనం, బున శక్రుం డడిగ నడుముఁ 1 బొంగారుచుఁ డ
త్తనయుం జేగను గుడినై, పున నెడమను బాళి చేరి 1 పోయి మునింఁడ్రా !

చ శిరజనితామరేశహరిశక్రసుతాపురిపాలిలంబు నై
సురబలమాధ్యక్షిర్రిఁ గని 1 శోభిలుచుగా బహుశాస్త్రశస్త్రసం
భరితశరీంద్రహస్తసమభాహంచయంబుల నొప్పి రాక్షసే
శ్వర! బలమున్నచోటికి నసవారిరశక్తి చెలంగ నుద్ధరిన్. 870

ఆ. విగతవృక్షపక్షివిరతితోఁ జెలువొంది, సమశిలారలములఁ 1 జాల నలరి
శుద్ధరమ్యపరణి 1 సొంపారుప్రాగ్లిరి, తటమునందుఁ గడిమఁ 1 దాదనెండ్ర! 871

వ. సురాసురులకుఁ బోరుపొసఁగ విను ముభయనేన లురవడి డాయ తైరవార
వంబు వాటిల్లె. అంత ధూళిలేని యక్కొండయందు నుద్ధండగతి మెఁజొడ్డి
యాపెద్దరక్కసులడందు గండు మిగిలి నడచునెడ. 872

— జీవశాసనయుద్ధము. —

క. శిరజస్తపాలికులు నై, బిరబిర సురనేన తొడరి 1 నెడదశరంబుల్
పొరిఁబొరిఁ బఱగించి మహా, సురులను బాధించి రోలి 1 సురుచిరమూర్తి! 873

వ. ఇట్లు కలహంబునఁ బీడనొంది. 874

చ. ఆపుడు మయప్రగుప్తులు ప్రహర్తలునా కవిశిష్యులెల్ల బల్
కుపితులు నై శిరోభుమురఁ 1 గొట్టిరి చేట్టులఁ జొల్లి నాగిరిగా
గపికరులాల్చి పోరునెడఁ 1 గల్గినపాంసువిధంబుగా వడిగా
విపులమునై రణస్థలిని 1 బింగళధూళి జనించి పెన్లుచున్. 875

తే. సంజాతంబాయనో మించి 1 చడలునందుఁ
డనరుచుండిన మొగులుచందాన వెల్లె

- నట్టికలహంభు తుములంబు 1 నగుచు గాంచె
మైనఁ బెరియ నశక్యమై 1 యలరె నంత. 875
- క. ఛేదింపుడు భేదింపుడు, వాదము రింకల ననుచు 1 వడిమీఱంగా
వాదించునట్టివారిని, నాదం బంతటను నిండె 1 నని నామీఁదన్. 877
- క. అని సురలవలనఁ జాచా, దనుజబలంబునకుఁ గల్గె 1 తేరేరక్షము పు
ట్టినదై శమించు శేనెను, భువరణసుంజాతభూరిః 1 గన విస్తయితన్. 878
- ఆ. విగత మగుచు దుష్టు 1 వెలసినతటి యజ్ఞ, భుగ్గణంబు దైత్యభూరిబలము
తారఁ జొరి స్కంధగరివృత మై యార్చి, వేర్చి కూర్చె నపుడు 1 విప్రులకత్తి. 879
- వ ఇట్లు సురలు విజృంభించి పోదునడ 880
- క. సొరిది న్నయపాలనమునఁ, బరఁగినరక్కసులు విబుధవద్యులఁ గడిమిగ
శరనికరంబులవలనగా, బరువడి తాధించి రథికిబలవిస్ఫూర్తిన్. 881
- సీ. అంతవేల్పులు విగతామృతరసపాను లై సంగరస్థలి 1 నసురవరుల
చే జతులై రొగి 1 నేనలతోఁ గూడ నిర్దితు లైనట్టి 1 నిఖలదేవ
గణములఁబొడఁగాంచి 1 గరుడధ్వజాదు శార్ఙ్గచాపంబుఁ జేఁబూనికేస్త్రరతులఁ
గడుఁగూర్చి యుక్కడకక్కడ నున్నదనుజులఁ గాంక్షోల్కరంబులఁగనలఁ జేసె
- ఆ. గరుడుఁ దాగ్రహించి 1 గరుడనిలంబున
గాఢకుండపాదగ్రహితమునను
జంకుఁ గాలనేమి 1 శరణుఁ జొచ్చిరి దైత్య
వరులు భీతు లగుచు 1 వగను చొలిరి 882
- క. అనఘా! వారికి నభయం, బును వాఁడావేళ నొసఁగి 1 మురసంహరుఁ డుం
డినచోటికిఁ బెనువృద్ధిగా, జన రుగపక్షితుఁడు నైననీజనుఁ జొలి వడిన్. 883
- క. ఏయేవేల్పులఁ గని వాఁ, డాయెడ హస్తములతోడ 1 నని దాకునా యా
తోయమువారిం గైకొని, పాయనిలమి స్వాస్థ్యమందుఁ 1 బడవైచి మునీ 884
- సీ. అస్త్రహీనుం డయుగ్మనాటోపమున వాఁడు కలహమందున దైత్యగణముచేత
నమృతంబునై శశి 1 హరిపాశశాసనహిత మాసురసేన 1 సర్వరముగఁ
బావకాభంబు గా 1 పదకరనఖములవలనఁ బుష్కరమందు 1 వసుధయందుఁ
బయినఁ గ్రిందను నన్నిభాగములందును వ్యాపించి సకలప్రళయమయము
తే, నగుచుఁ గల్పాంతము దలఁచారువహ్ని
రూప మగుదానిఁగాఁ జేసె 1 రూఢి నంత
వరమానుండుఁ బగవాడు 1 బలియుఁ దైన
కాలనేమి నిశాచరకాంతుఁ గాంచి. 885
- చ. తరళము లైననేత్రములు 1 తర్జి పెలుంగుచునుండ సాధ్య!
స్మరవరచారణాదిగురనాయకు లేగిరి భీతితో దిగె

తీరముల తెల్ల నుద్దవిడి 1 దర్పితు లై కవిశిష్యులుద్ధరి
సురగగనాపూజనీయుఁడును 1 సుందరమారియు నై సమాధవున్.

885

ఆ. పటురేరాస్త్రశస్త్రపాఠసంబులతోడ

విగతిల్ల మిగుల 1 చెలయుఁ జేసి

రట్టిమయముఖాదు 1 లగురక్కసులఁ గాంచి

చక్ర శార్దూమందు 1 సాహసమున

887

క ఎడ దూరి పోవునవియును, భిదురసమానంబు లైన 1 వివిధాస్త్రములగా

బదిలమునఁ గూర్చి కినుకగా, తొడరెడి వారత్తనేత్రముల నొప్పించెన్. 888

క. సరథాశ్వకరులు నా నా, గరువపురక్కసులబద్ధుల్ 1 గరవీధ్యులఁ గాఁ

ద్యర హేమపుంఖశరములఁ, గర ముద్రిని మొగులుమాడ్కిగ పృన్పెన్లుచన్.

లే. కాలదండభములు హరికరగతంబు

లైన నారాచములతోడ 1 నర్థచంద్ర

బాణములతోడ నాదైత్యవరులు కప్పఁ

బడి మహాభీతు లై వెను 1 బాటి రంఠ.

890

చ. మునివర! కాలనేమి మును 1 ముందు సమస్తసురేశకుఁ దైవజ

ప్లుని నడలించి యిట్టిటుల 1 సోల నొనర్చి మహాబలుండు నై

ఘనసురనైస్యనాథుండు జగత్త్రయపాలుండు కేశవుండు నా

వనజదళాక్షుఁ డాఁక జనె 1 వ్రాలినశౌర్యము పిచ్చులింపఁగన్

891

శ్రీహరి కాలనేమినిఁ గూర్చుట. ౪౫

క పదిపదులరేలలతోఁ బటు, గదతో బృహదద్రిశృంగగణ్యాకృతితోఁ

గదనంబున నిట్టిటులం, తొడరెడునాకాలనేమిఁ 1 తొడఁగని కినుకన్.

892

ము. హరి శార్దూబును వీడి చక్రము వడిగా 1 హస్తంబునం దార్చె నా

తరుణంబుండు విశుద్ధమారియు మహాదైత్యోఘనాశుండు సు

స్థిరుఁ డాశోరిని జూచి వాఁడు కడిమిగా 1 తెన్నారచు న్నువ్రచుగా

గరనినైవడిఁ బర్కె నభ్రరవుఁ దై 1 గర్వంబు మిన్నుండగన్.

893

క. దనువుత్ర నాశనండును, దనుజబలత్రస్తకరుండు 1 కరేబంధురతో

పనుండు బహువుష్పపూజా, ధనరతుండు హిరణ్యనేత్రదానవహరుఁ డా. 894

క. అనిలోన నాకు భంగం, బును జేయుచు నసదృశత్యమున బెల్లెడునీ

వనజాక్షుం డస్తద్భృక్కునఁ బడె నాట్యగ నా నీకుంఠితశక్తిన్.

895

నీ. ఈయంబుతోడరు 1 డెలమి నస్తద్భృగమహితభూమినిఁ జెంది 1 మఱి మరల

నార్తమందిరమున 1 కరుగఁ జాలఁడు నిక్క మరయ నే నడరించునట్టిముద్ది

వలన పిండిగఁ జేయఁబడి భస్తమయిరైలు కాయంబుతో నున్న 1 కమలనాథుఁ

గాతరాక్షంబులఁగడఁగి నెల్పులు చూడఁగలరంచు నీమూడ్కిఁగడిమి వాఁడు

లే. నలుకతోడను విస్ఫురితాధరోహః

డగుచు నిండుండు శైలంబునందుఁ బనిని

నైచుచందాన గరుడునిపయిని గదను

బటురయంబునఁ బరచె నసావ్యశక్తి

396

చ మునివర! కాలనేమి భుజముక్తయు నై యలిదారుణాకృతిం

దనరుచు వచ్చుతద్దగను 1 దర్శితచక్రముతోడ శౌరి మ

ర్జనుని మనోరథంబు వెను 1 బ్రాకనకర్తము ద్రుంచునట్లుగాఁ

గనలుచుఁ గొని ఖాత్రిపయి 1 గ్రక్కునఁ గూర్చె సురలో నులింపఁగన్. 397

ఉ. దారుణ మైనవానిగదఁ 1 దద్ద హరించి మురారి పూన్నితోఁ

శేరి బలిష్ఠమా నతనిచేతులఁ జక్రముతోడఁ ద్రుంపఁ బెం

సారెడువహ్నిచే దనరి 1 వర్తిలుచుండెడు కొండరీతి నా

వీరుఁడు యుద్ధరంగమున 1 వెల్లుచు నుండఁగ శౌరి పిమ్మటన్

398

చ. కనలుచు వానిశీర్షమును 1 గ్రక్కునఁ దాళెఫలంబుమాడ్కిఁ ద్రుం

చెను బటుచక్రసంహతిని 1 శీర్షకరంబులు లేక మొండెమై

వనముననుండు తాళగతి 1 వాఁడు కబంధుఁడు నై గిరికమా

కనకనగంబు శైవడినిఁ 1 గాశ్యపిపై నలరారె నాయెడన్.

399

లే. మున్నుశక్రండు పవిత్రతః 1 బుష్కరమునఁ

దొడరురాహు శిరస్సును 1 ద్రుంప నద్ది

గగనముననుండి పడుమాడ్కిఁ 1 గదనమందు

వక్షమున వాని గరుడుండు 1 వసుధఁబడియె.

400

క. అని వాఁడు చావ సురశర, ఘనవీడను జెంది సకలకర్బురు లరిభి

లిని గేశంబులు వీడ వ, సనములు జారంగ విగతశస్త్రాస్త్రులునై

401

క హా! యని పోలుచుఁ బడి యా, తోయంబున మిగుల బాహ్యతోయముజార

బాయనివగ బాణునికడ, కామిడఁ జని శరణుఁ జొచ్చి 1 రతిభీతిమెయిన్. 402

వ. ఇట్లు పులస్త్యుండు పలుక విని నారదుండు తరువారి వృత్తాంతంబు నొడుపు

మనుటయు.

403

ఉ. శ్రీరఘవీర! రాజకులసింధుసుధాకర! సత్యభాషణ

ధార! భవాపహర! బుధిరల్లజచిత్తవహర! ఘోరసం

సారవిదూర! మేరునగసన్నిభధీర! నిరంతరాభిగం

భీర! దురంతసార! పరభీకర! రామన్యపాలశీఘరా!.

404

గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణా సమాసాదిత వితాస్త్రాభవ, హరితసకులాన్వయప్రభవ,

రామవజ్రల కంశదుగ్ధ సాగరసుధాకర, కొండయ కుమారబుధజన విధేయ

కొండయ నామధేయ ప్రణీతమగు తెలుగువామన మహాపురాణమందు నవమ

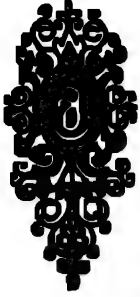
స్కంధము.

శ్రీ రస్తు.

ప్రీతికలక్షణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్పటేకప్రీతిరామరామ్రామనమః.

తెలుగు వామనపురాణము.

దశమ స్కంధము

సాకేతమహాపుర

వాస ! సముజ్జ్వలితభర్తావాసా ! ధర్తా

ల్లాస ! వరచిద్విలాసా !

దాసజనాశ్రంతపాల ! 1 దశరథబాలా !

1

క. ఆవధారు పులస్త్యముని, ప్రవరుడు నారదున కనియె 1 బలిబాణులు మా
ధవజకు లై వచ్చిన దిలి, భవులకు నభయం జొసంగి 1 బవరంబునకున్.

2

— దేవకలనై! బలిబాణాదిరాక్షసు లని! వచ్చుట. —

క. గరువంబునఁ జనఁ గనుఁగొని, సొరిదిగ శస్త్రాస్త్రలాలసలు నై చైత్యే
శ్వరు లుద్ధరిఁ గ్రవ్వుట ని, ర్జరసేనను దాఁకి పోరఁ 1 జనిరి మునింద్రా!

3

వ. ఇక్కైవడి రక్కసు లుక్కుమిగిలి పిక్కుటిలుచు నొక్కువ్వుడి నురువడించి యరు
దెంచునెడ.

4

క. హరి బలిసుకుఁడౌ బాణా, సురు నలిబలుఁగా నెఱింగి 1 సురరాజముఖా
మరవరులఁ బలిచి విగత, జ్వరు లై సమరం జొనర్చు 1 జనుఁ డని చలితన్.

5

నీ. అంత దేవతలెల్ల 1 హరిసమాదిప్తు లై దనుజులతోఁ గూడ 1 దర్పమొప్పుఁ
బోరుచునుండిరి 1 మురహరుఁ డాయెడ నంతర్హితుం డైన 1 నసురగురుఁడు
తద్గమనంబును 1 దాఁ గనఁజాలక బలిఁగాంచి యారీరిఁ 1 బలిత వీర!
నారాయణుఁడు దేవనాథుల నని వీడి చని నీవు దేవతావయము నిప్పు

అ. సమరమందుఁ గొట్టి 1 జయమును గొనుమన్న

వాడు శుక్రమూటవలనఁ బ్రితుఁ

డగుచు సాహసమున 1 నట్టి కాలమునందు

గడను గరమునందుఁ 1 గడిమిఁ బూని

6

క. తిరవడి నేల్పులగుదునై, శరిగను బవరం జొనర్చు 1 నంతన బాణా

- సురుఁ డాహవరలేబుద్ధిం, బరఁగుచుఁ బటు ధీరవృత్తి 1 వర్ధిలుచుండన్. 7
- క. శూరుండై వెనఁ లేగి శార్యబలముల్ 1 శోభిల్ల మోదంబుతో
నారక్షణతి చేయివాహువుల శస్త్రాస్త్రంబులం దార్చి డు
ష్కారం బొసురనేనఁ జాట్టుకొని లేదృఢంబులం గొట్టి మా
యారమ్యాకృతి నొప్పునట్టి మయదైవత్యాధీశ్వరుం డోమునీ! 8
- క. ఆయాదూపంబుల వడి, నాయెడ నడరుచును దేవతాధీశులతో
వేయివిధంబులఁ బోరెను, దాయుచుఁ బెన్నాయఁ గప్పి 1 దర్పంబలరన్. 9
- వ. ఆపు డనిలేక్షణుం డగువృషభువండును, భద్రవిద్యుచ్ఛక్తిహంవులు, విపాకవివర్ధనా
సురులు కినుక నురవడించని 10
- క. సురనేనఁ దాడి పటులేర, శరముల బాధింప శస్త్రచయవీడితు లై
హరిలేసందునఁ దటచుఁగ, నరిగిరి పెడమొగమువెట్టి 1 యమరులు భీరిన్. 11
- క. అని విడిచి పరాజ్ఞులు లై, చనుచుండిన సకలదేవతలై ములను గ
న్గొని బలిబాణాదిమహా, దనుజులు త్రైలోక్యవిజయతేర్పరబుద్ధిన్. 12

— విలిచెక్కడను నృకాధిపతి యగుట. —

- చ. మొనయుచు వారివెంటఁ బడిపోయినఁ దర్పిరిపీడ్యమానులై
చనిచని నాకలోకమును 1 జయ్యన వీడి విరించివచ్చుం
బునకుఁ బురందరాశ్యమరగపుంగవు లేగిన వాఁడు బండుగుల్
లనయులు మిత్రులుగ నకలగై త్యవలేణ్యులు కొల్పించుండఁగన్. 13
- వ. నాకాధీశ్వరుం డయ్యె విను మయ్యెడ. 14
- చ. పరమమునీంద్ర! ధూరిబలబంధుఁడౌ బలి శిష్టుఁ డయ్యెఁ బు
ష్కరపతి బాణుఁ డయ్యె మయశిష్యుఁడయ్యెను జంకమాను డు
ర్భరుఁడగు ప్రాదనామ దిలివల్లభుఁ డయ్యె విధుంతుడుండు భీ
శరుఁడగు సైంహిశియుఁడు వికర్రుం డయ్యెను దీప్తి కుల్కఁగన్. 15
- ఆ. ఆమరగురుఁడు శుక్రుఁ 1 డయ్యె నన్యులు నైన, దిలిజవరులు సర్వదేవనాథు
లైరి ద్వాపరాంతరీకుండు దారుణంబు, మాభ్యనోప్పకరియోగదాయండు. 16
- క. బలవిక్రమశాలియు నౌ, బలి శక్రుం డగుచునుండ 1 బంధురశక్తిగ
వెలసి సురాసురయుద్ధం, బలరెను ఘోరంబు నగుచు 1 నలివిస్తయు మై. 17
- నీ పరమేష్ఠిసుతో సప్తసాతాశలోకము ల్వచ్చవర్తిరయ మావిభున కొనరె
ధూర్జువస్వాభ్యుతోఁ 1 కొల్పారునీచదిభువనంబులకు నధిపుండు నగుచు
సంతసంబున వాడు 1 స్వర్గంబునండుండి పూర్ణభోగంబులఁ 1 కొండుచుండె
నిధాదిదేవతాశక్తి లక్కడ భీతి తెలఁగుచుండిరి భృతాశీలిశక్తి

౮. కూడిజేవజేక్య 1 లట నాడుచుండిరి
చారణాడు లైస 1 సకలజేవ
వరులు వాద్యములను 1 వాయించుచుండిరి
కడిమిఁ గాలగలిసి 1 గ్రారి యపుడు. 18
౯. త్రైలోక్యాయతభోగమున్నదని యారం దార్తః బ్రహ్మాదుని
వాలాయంబు లలంక విష్ణుపదసేవాచారసంకుప్తుఁడు
శీలాచారరతుండు నైతనకునాశిష్టాత్మఁ దావేళః బా
తాళంబు న్నడి వీడి స్వర్ణమునకు 1 దర్శిత్త నేతెంచినన్. 19
౧౦. చనుదెంచిన బ్రహ్మాదుని, గని బలివీళంబు వీడి 1 కడుభక్త నకు
కొని వచ్చి కృతాంజలితో, దనరాకుచు మ్రోక్కఁ దర్పదంబుల తెలమిన్. 20
౧౧. అక్కలమందు 21
౧౨. పాదవ్యంవ్యమునందు వ్రాలినబలి 1 బాగొచ్చు నాతెండు మ
ర్యాదగా గొంగిటఁ జేర్చి యెత్తి నవరత్నాభ్యంబు నొగడె నై
మోదంబొచ్చు వనింపఁజేయ బలి లాఁ 1 బొంగారుచిత్తంబుతో
నాచైత్యశ్రవణతోడ నిట్టులనె నత్యంతానురాగంబునన్. 22
౧౩. తాతా! చేల్పుల నీకృపగా గలిచి బల్బులించి యానిర్జర
వ్రాతాధీశుని నాశివోలి విలసత్స్వర్లోడురాజ్యంబు వి
భాగిం బొందిరి నిట్టిభోగపదముం 1 గణ్యు ల్నినుం జేర్కొనం
జేరఁగ్గిరిని నేలు నీయిడుటనే 1 జెల్వారుచున్నత్యమున్. 23
౧౪. తెల్లయేనుగునెక్కి 1 తిరుగుచు నీపాదనీరచార్యునతోడ 1 నెగడి నీవు
కుడువ జేపించినకూడు భక్షించెద ధైర్యంబుతోడ నే 1 దనరియున్న
వాడనై రాజ్యంబుఁ 1 బాలింప గురుపాద సేవయందు మడియించిత్త మొకచె
నని యిట్లు బలిదైత్యుఁ 1 దన విని యారఁడు ధర్మమోక్షార్థపాధకము దివ్య
౧౫. మైనవలుకు నుడిచె 1 ననుచేళ! నాచేత
మున్నకంటకత్వ 1 మొదవ రాజ్య
పాలనం బొనర్చఁబడెను మిత్రులు నిత్య
పూజ్యపాత్రులైరి 1 భూమియందు. 24
౧౬. దనుజేళ! యద్విప్రప్తిన, లేనయులకు యథేష్టసరణిఁ 1 దగ దత్తం బ
య్యెను యోగపాధనంబునఁ, దనరిలి నేనిపుడు ఖాత్రిఁ 1 దర్శింపంగన్. 25
౧౭. లేనయుల విధిచొప్పునఁ గై, కొనఁబడి యిడఁబడినదయ్యెఁ 1 గూరిమి నాచే
లేను నీ కనుచు న్ననుమని, దనదక్షిణకరమువలనఁ 1 దయఁబట్టి మునీ! 26
౧౮. హరిరత్నపీఠమందుగా, ద్వారలంబుగ నునుప నరఁడు 1 వత్తివిధమునగా
జొర రాణించుచు నయ్యెడఁ, గరములు నుకుళించి తారఁగనుఁగాని భక్తున్. 27

తే. వనకగంభీరసూక్తులః 1 బలిః బుగ్య, సత్తమా! ముష్టిగంబులః 1 బాలనలు
 నట్టినాచేర భర్తామాధ్యమోహ, శిష్టఫలసిద్ధిగోఽతి 1 చేయనగునా. 28
 వ చానిం గరుడించి నారాసరిమ్మని ప్రార్థించిన విని ప్రక్షాదుడు భర్తమాహ
 కరంబు నుత్తమంబగుమాటః జెప్పె వివరించెక విను. 29

— ప్రక్షాదుడు బలి రాధర్తంబు నెచ్చుట. —

సీ. కనుజపార్థివ! యుద్ధిభవము త్రైలోక్యహిరంబుగ వచ్చునా 1 భాత్రి నద్ది
 దూధిని భర్తావిరోధార్థసంపాదనంబు నా నెయ్యది 1 నవ్యసరణి
 నలరుచు సర్వసాత్త్వానుగమనము నై తగః ద్రివర్గఫలప్రదంబు నగునా!
 ధరమందు నిచామందుఁ బొలి నేయె భర్త మగునాయాపనిఁ జేయుమనిక మెట్లు

ఆ. నీకుఁ గీర్తి చెలయు 1 నెఱి నెట్లు క్లాఘ్య మే
 తేరఁ గలవా యెట్లు 1 రివిరి కీర్తి
 హాని కలుగకుండ 1 నలరారు నవ్విధి
 చిత్తకుద్ది నీవు 1 చేయనగును. 30

ఉ. ఇందునిమిత్తమై ధర వశతలు దీప్తము నై నలక్ష్మినిం
 తొందః కలంకు రెల్లెడలః 1 బూర్ణపుసంపద లస్తకాలయం
 బందుఁ దొలుంగనీని విను 1 మన్వయబాతుడు కోకంధినిం
 జెంది బహిష్కృతుండు నగుఁ 1 జెచ్చుట నర్వులచే దిరీక్ష్వరా! 31

క. ముదుసలివాఁ దగుజ్ఞానియు, విదితగుణాధారుఁ జైనవిప్రుండు యశ
 స్పదములు నగుచుండుడు రా, సదసకభిజ్ఞులను గొల్వఁ 1 జను నో పాత్రా! 32

ఆ. అనయ ముండువలన 1 నట్టిడు రిచ్చుచె, ప్లయిన రాజ్యమందు 1 నలరి వంశ
 జాండ వైననీకు 1 సొరిది నిక్కడ నుండు, నట్టుచేయు మరుదు 1 నధికితై. 33

క. కురలేశ్వరశలిరయు సు, రేవప్రగజేంద్ర భూషణరయు గుడుసేవా
 రలిసుజాతయు దృఢవా, హిర యగుభువిఁ తొండుచుండ్రునపు లలివృద్ధిన్.

వ చాసంజేసి. 35

ఆ భవ్యచేకశాస్త్రసరివృత్తు రొద్దిజ
 వర్యు లుండనగును 1 వసుమతీకు
 లండ జిహ్వరముల 1 నాచరించుచు నుండఁ
 కగును సురేంబు 1 జైత్రనాథ! 36

క. కరమర్ది విప్రవరు ల, కర్మరముల నొనరించు టొప్పుఁ 1 కన్నభవైశ్వా
 నరభూమముతోఁ బార్థివ, వరులకు నగుచుండు కాంతి 1 వసుధను జాంది 37

సీ. అఖలవిప్రైర్తములగృహసంధ్యయనాభ్యాసనారతు 1 లగుచు నెచ్చుకు
 నీయాసరినిఁ తొందినెఱి నృపార్చనతోడ నలరారు టొప్పు పాప్తాభ్యాసులు

నిరతు లై పారిఁజారి / నృపలలాములు శస్త్రచిహ్నలై ప్రజల రక్షించి భర్త
దార లైయుండుటఁ / దగు నధ్వరాధ్యయనాత్తు లై దార లై యలరి కృపిని
తే. శేయుచును బాకుపాల్గొంటు / చేర విపణి
దీనముచేర వైశ్యులు / చెలఁగవలయు
విప్రస్థులైశ్వరేవః గావించి యుత్త
దాజ్ఞ నెప్పుడు శూద్రు లేపారవలయు. 38

క. భర నాల్లువర్ణములు సుస్థిరనిజధర్మము లగుచుఁ / శిల్పాండుమఠో
శరమెపుడు భర్తవృద్ధియు, సరవిని రాజ్యునపుడె / చటులొత్కర్షన్. 39

ఆ. పుణ్యవృద్ధి శరయ / భూపురె గలి యగు, దాన వర్ణజాల స్వభర్తృపరులః
శేయు మట్టివృద్ధిఁ / శిన్నారులెంపు నీ, కునది చెడిన నేఁగి / కూడు నిజము. 40

మ. అనఘా! యిట్లఁటఁ దాడఁగా విని నరేంద్రాధీశ్వరుండు / యశో
ధనుఁ దా నాబలి యూరకుండి మఱి యోధన్యాత్మ! నీవానలి
చ్చినమాడ్కి / గురుబుద్ధి నెప్పుడయినం / శిల్పాంజెడ న్నే నటం
చని నిశ్చంకను గొల్పుకూటమునయం / దాచేళ బల్కెం దమిన్. 41

— కర్మమఘఁడు బ్రహ్మకద శిల మొనెట్టెడుట. —

చ. పరమతపోధనా! సురలు / బ్రహ్మచదంబున శీగ నంత దు
ర్భరబలుఁ దాబలిశ్వరుండు / బంధురధర్మసమన్వితుండు నై
నిరతము ముజ్జగంబులను / నేర్పున నేల గృతస్థధర్మసం
భరితజగంబుఁ గన్గొని స్వభావనిరోధతతోడ నాయెడన్. 42

వ. కలి నలువ శరణార్థియై చని యట. 43

తే. సారిది నిజదీప్తితో సురాసురసమేత
మైననిజవాసమును గర్భానట్టివాఁడు
శక్రముఖజేవరాజులసహితుఁడైన
బ్రహ్మదేవుని గనుఁగొని / భక్తి మ్రొక్కి. 44

క. అన జేన మత్స్యభావం, బును బలి హరియించె నన్ను / బుచ్చరజాతుం
డును భగవంతుండు నిత్యుం, దనఘం డగునలువ వాని / కన నీరితన్. 45

క. తనధర్మము జగమున కది, ఘనతరకార్యంబువలనఁ / గ్రారెడు బలిచే
తను నీస్వభావగలి తై, కొనఁబడినది కాదు మది మిగుల యోజంపన్. 46

క. బలవంతుఁ డైనబలివిధు, బలమున రవి విగతదీప్తి / భాసలసాగ
జలపమడుక్కుతుఁ డై వగ, నలరెడివారి లేది చూడుమా! యీచేళన్. 47

సీ. బలివిధుం తొనరించు / దనిని నిక్షేపించువాఁడు ముజ్జగముల / తే. దివండు
పాదశీర్షసహస్రపరివృతుఁ దాకొరి త్రిదివరాఖ్యంబును / దీప్తి ర్తి

లక్ష్మీబలంబులారాధితధర్మగోచరగరి నిర్తతః సంగ్రహించె
సత్యంబుగా నభిసరసిజాసనుఁ డిట్లు లన నాశరహితుఁ డైసప్తికరింప

ఆ. భండు దీనబుద్ధిఁ గోల్పాదుకృతాది
విబుధవరులఁ గని విభీతకాట

విడిసిఁ జోయఁ గృతము స చలనఁ దైలోక్యంబు
నందుఁ గరి విహినుఁ స దయ్య సంత.

48

క. చరణచతుష్టయమున భువిఁ, బరఁగను ధర్మంబు నాల్గునర్థంబుల వా
రురవడి నిందియనిగ్రహ, పరులై యక్రూరభావపద్ధతితోడన్

49

చ. తనరి యహింసయుగా దయయు సదానము సత్యము యాగకార్యముగా
వనజదళాతునేవయు నసావరిత శ్రీముదంబు లొప్పుగా
ననిశము నుండి రెల్లెడల స నాశ్రమభూముల కేగి నిష్ఠతోఁ
జొనరి స్వధర్మయుక్తులయి స భూసురు లుండిరి బ్రహ్మనందనా!.

50

తే. సార్థివు ల్పరపాలనపరమధర్మ, రతులు నైయుండి రిట్లు ధర్మంబు మూఁడు
భువనములయందు నభివృద్ధి స పొడల సాగె, సంత నాలోకవిలసితమైనలక్ష్మి.

— యలక్ష్మి బలిం శేషు. —

న రక్కాంబున.

52

క. డిరిసులేనివతుఁ జొబరి, నలిముద మేపారఁ జేరె స నరుడెంచిన నా
యలివను గని వాఁ డత్తలేఁ, జతురోక్తులఁ బల్కె నిట్లు స సౌజన్యనిధి!

53

క. వనితా! నీవెవ్వరై వే, పనితై వచ్చితివో! దానిఁ స బలుఁమటన్తుగా
విని పద్మమాలతోడను, జొనరెడు నాదేవి క్రింది స పొంగార ననన్.

54

మ. బలిరాజా! విను మప్రరక్కుఁడు మహాభాగుండు శ్రీవాసుఁడుగా
జలజాతుండు గదాధరుండు విలసచ్ఛక్తుండు నాకొరిచే
బలవిద్యేక్షి విముక్తుఁ డైనకలనగా స భావించి నిస్సర్దు గా
బలసంతంబునఁ గోరి వచ్చితిని నే స బాగాప్ప నీభార్య నై.

55

క. నిగనిగ మెఱుగెడిమేనుల, నగదెడుచెలఁడుల నరండు స నిర్మించెను నా
మగువలతెలుగును జెప్పెదఁ, దగు నాలింపంగ నీవు స ధన్యచరిత్రా!

56

— జతుర్విధరహస్యహాసవిర్ణయము. —

నీ. పాంథురజేవాయుఁ స పాంథురవస్త్రయుఁ పాంథురపుష్పయుఁ స పాంథుగంధ
పరిమళవిధియుఁ స పాంథుసర్వాధ్యయుఁ బరిశుభ్ర జేసరావాహయు నగు
రమ యొకర్తుక యుండు, స రహి మఱియొకదేవి రక్తగాత్రంబరగరక్తపుష్ప
గంధయు నై రక్తగంధర్వముననుండి కొమరారురాజుసగుణముతోడఁ

- ఆ. వీరచేనాచస్త్రవిలసిత యై వీర, గంధలేపపుష్పకలిత యగుచు
భర్తరథమునుండి 1 భాస్వి రామస, గుణముతో నొకడు 1 కొమరుమిగులు.
- క. నీలాంబరగంధయు నై, వాలాయము మేలిభృంగివర్ణభయు నై
నీలవృషవాహ యగుచుగా, నాలవచెలి యలకుఁ ద్రిగుణవన్యస్థితితోన్ 58
- ఆ. సత్వరూపచేవిచంద్రవిప్రులఁ దదా
శ్రితులఁ జెందె నెటుపునీరినిఁ బాఠి
మనువునకును కత్కురమాదున కొనుగను
సంతసంబుతోడఁ 1 జక్రధరుఁడు. 59
- క. పామాభతో వెలింగడి, తామసగుణజేవి నిదెను 1 కయతో హరి సు
త్రామునకు మనుజనాథ, స్తోమమునకు నైశ్యులకును 1 సుభగచరిత్రా! 60
- క. గురునీలయుఁ ద్రిగుణయు నగు, తరుణియుఁ గోదేశముఖ్యదానవవిద్యా
ధరులకుఁ దదాశ్రితులకును, సరసీరుహనేత్రుఁ డొసఁగ 1 సంతోషమునన్ 61
- ఆ. శ్వేతరూపముననుశేలఁగెడునాదేవి, బాడబాదిసుకవివరులు బ్రహ్మ
వదనజనితవేదీవరమంత్రముల సర, స్వతిఁగఁ బొగడుచుండు 1 భక్తితోడ 62
- క. జనపతులు రక్తవర్ణం, బున నలరెడిదేవి నెపుడు 1 భువనజయశ్రీఁ
గను మఱి యశస్వినిఁగ నా, మనుజేంద్రులు పొగడుచుండు 1 మాటికిఁ బ్రియన్.
- క. కనకాభ నొప్పుదానిం, గనకాంబికఁ గాను వైశ్యగణ్యులు భక్తి
విసులింతురట్ట లక్ష్మిఁగ, జనపతులు గణింతు రెపుడు 1 సమరసభణిన్. 64
- క. నీలద్యుతి నలరెడునా, బాలామణి నెపుడు శూద్రవర్ణులు దైత్యుల్
వాలాయము ప్రియదేవిని, గా లలి వర్ణింతు హర్షకలితాత్మకులై. 65
- న. ఇట్లావెలంకు లీశ్వరేశుఁ దైనదామోకరునిచే విభక్త లైరి తత్సర్వరూపస్థము
లగుచు నవ్యయంబు లైననిధు లుండును వివరించెక విను పురాణేతిహాసము
లు, దేవసంగమంబులుఁ జతుష్పక్షికుంధవిద్య లనునివన్తియు, మహాపద్మనిధియై
యుండుఁ గనకరజరత్న గణాశ్వరభధూషణశస్త్రాస్త్రంబు లనునివి రక్తపద్మ
నిధియని చెప్పఁబడును. గజోష్ఠ మహిషఖర సువర్ణాంబరవసుధాషధిఁకు
లకు లనునివి వీరమహానీలనిధి యై రాజిల్లు సకలజాతుల కొకచాలిప్రతిష్ఠిత
మైయుండుఁ బరహంత్రి యగునది మహానీలశంఖనిధి యగు. నీనాల్గునిధులతో
జగంబులనలరారు నట్టిపూరుషులకుఁ గల రూపునితోధమును భావించెక సావ
ధానచిత్తండ నై యొనింపుము 66
- నీ. బలసర్వదేవోత్సవప్రశుద్ధులు మహాపద్మాశ్రితులు నై నీప్రజలు నగుదు
రధికకఠిణ లగుయజ్వులు సుభగులు మానితసర్వసామాన్యసుఖులు
మారిను లై నట్టిమానవవర్ణులు చక్షాశ్రయంబునఁ 1 బరఁగుచుండు
కరము ధర్మాధర్మకలితవ్యయులు దానమహితు లై నట్టిసామాను లస్మర

- తే. సత్యు లగుదురు శ్యామలోక్తయులు నైన
నరులు శుద్ధులు కృపణులు 1 నా స్తికు లన్య
తోరుచోరకథోలాసయకులు శంఖ
నిధిసమాశ్రితమనుజులై 1 నెగడుచుండు 57
- క. శునిధివిధులను తెప్పిలి, మానుగ రాగంబుతోడ 1 మలయు జయశ్రీ
నా నే నరుదెంచిలి నిను, మానసపరి: గాను గోరి 1 మాన్యులు పొగడన్. 58
- ఆ. సత్యశీలసాధుసమృతశపథంబు, కలదు నాకు ధైర్యకలితు: చైన
వాని: తెరుచున్నచాన: గ్లిబుండైన, పురుషు నెన్నటికిని 1 తొండఁజాల. 59
- క. కనుఁగొన నీభవనశ్రయ, మున నీకు సముండు నధికభజబలు: దెవ్వా:
దును లే దురుబలమున నుం, దిన నీచే: బ్రితి నాకు: 1 దీక్షాససాగన్. 70
- క. అని విక్రమించి భుజబల, మున శక్తుని: గెల్చి కీర్తి: 1 తొనరారిలి వం
దున నాకు సుస్థిరత్వం, బున నలరెడివలపు మిగుల: 1 బుట్టె దిలీళ! 71
- సీ. అంకజకంఠె నసత్యధికబలంబున: దనరు నీదివ్యసత్యంబు: గాంచి
కొండీర్యమాని నై 1 సంతతవీరుండ వగునిను: గూర్చి యే 1 నరుగుదెంచి
నట్టిదానను హిరణ్యకశిపుకులజాడ వగునికు నిట్టి దైవనట్టికార్య
మగునె చిత్రంబు పరాహృత మగునట్టి విష్ణువక్త్రయమును 1 విక్రమమున:
- తే. తెలఁగి నైకొన్ననీచే విశేషితుండు
నయ్య: బ్రహ్మరామహం దార! 1 యనుచు నిట్టు
లాడి శుభదయు: జంద్రాస్య 1 యఖిలలోక
లలిత యగునట్టి యాజయ్యలక్ష్మి బలిని. 72
- వ ప్రవేశించె నంత. 73
- ఉ. ఆజయ్యలక్ష్మి దీప్తి నట 1 హరివెలుంగ శ్రుతిప్రభాత్మమా
రాజత భూతిసీతమలిరంజిత కుడ్డిసుళాంత సర్వవి
ద్యాజయ ముఖ్యదేవసత్కులండ అనాథలు నై సుఖస్థితిగ
రాజలిరా బలిండుకడ: 1 బ్రాకటహర్షము పిచ్చులింపంగన్. 74
- వ. మునీంద్రా, ఇట్టి సుగుణగణంబుల నొప్పి యాదనుజపుంగవుండు మహాత్ముండును,
శుభప్రవృద్ధుండును, సోమాసియు, దపసియు, మృదుమధురభాషణుండును, దా
తయు, స్వజనపాలకుండు నై త్రివిష్టపము నేలుచుండ తుభాక్తుండు దీనుడు
మలినుండు ధర్మహీనుండు విగతలేజాడు కామోపభోగియు నగుమనుజా:
దెవ్వాడు లేదయ్య ననిచెప్పి వెండియు నిట్లనియె. 75

— ఇంద్రుడు అప్రకడత: అని నిరర్థాన్నిత్యుల: తెల్పుట —

- క. మునివరకులదీపా! త్రిభు, వనరాజ్యం జేగ దేవపరివృత్తు: దగుచుగ

ఘనవాహనుండు పోయెను, వనజాసను లోకమునకు 1 వగ చెనఁగొనఁగన్. 76

చ. చని యట దేవనాథుఁడును 1 సారససంభవుఁడు న్నహులహి
భనుఁడు మహాత్ముఁడౌ నలువఁ 1 కంద్రియుఁ బుణ్యుఁడు నై నకళ్యణం
గని విబుధాభిఁతోఁ గలిసి 1 గాఢపుభక్తిని మ్రొక్కి పరెన్ నా
కును గలరాజ్యముగఁ బలి యికుంతిలకృతి వారిం చె నో విధూ! 77

ఆ. ఆన సరెండు పరెన్ 1 నమరేశ! మనసార
దేసిసప్త యిట్టి 1 చెడ్డ ఫలముఁ
తాళిఁ గుడుచుచున్నవాఁడ నై రివికవా
యన సురేంద్రుఁ డతని 1 కనియె మరల 78

క. మునిసేవిలపడ నేఁ జే, సినదుష్కృత మెట్టి యొక్కొ! 1 చెవు మని ప్రార్థిం
చినఁ గళ్యణుండు శక్రునిఁ, గనుఁగొని భావించె నిట్లు 1 కమలజపుత్రా! 79

ఆ. దేవనాథ నీవు 1 దిలిగర్చమును బటు, బలమువలనఁ బెక్కుపడకులుగఁ
జేసినాడ వండుచే భ్రూణహత్యసం, ప్రార్థ మయ్యె నన్న 1 నమరవిధుఁడు 80

సీ. అంతః కంద్రినిఁ గూర్చి 1 యనె నకొంచుబునఁ దనరెను దిలియు నసద్దానివలన
గర్భ మాకరణతోఁ 1 గ్రాలె నయ్యది తల్లి చేసినలప్పు నా 1 జెలఁగె నిక్క
మన్న నాతం డనె 1 నమరేశ! యది యట్లుచెలసిన నీచేల 1 భృత్యవృత్తి
వజలుచు నుండినవాఁడనై కులిశంబుతోడ నాగర్భంబుఁ 1 దునియలుగను,
తే. జేసితి కుటిలబుద్ధిచై 1 చెప్పుమన్న, నట్టివాశ్యంబు వాసవుఁ 1 డాలకించి
బ్రహ్మనో నన దేవా యాపాచ మెట్టు, సేగిఁ గనునట్టిమార్గంబుఁ 1 జెప్పుమన్న.

క. వనజవనిష్ఠకళ్యణ, లని రోజేవేంద్ర! నీకు 1 నఖిలం బగుచుం
డినవివ్వరములకును బలి, వనజభాక్షుండు కాన 1 బంధురభక్తిన్. 82

ఆ. ఆతని శరణుఁబొందు 1 మాకొరి సర్వంబు, జేయఁగలఁ డటన్న 1 జన్మఁ డట్టి
ఘనులభాషణములఁ 1 గరమర్థి రెస్సఁగా, విన్నవాఁడు నగుచు 1 మోడి యితి.

క. ఘనత మహోదయ మొక్కటి, కనుఁగొనఁబడు నర్జునునైన 1 కాలములో నా
కనిపల్కి యంతః కదను, జ్ఞాను గొని భూభృత్యమునకుఁ 1 జని యచ్చోటన్

— ఇంద్రుఁడు శరస్వతీరమండు హరిఁగూర్చి కదచ్చుచేయుట. —

క. ధరకాలాంజరమున కు, త్తరమయి హిమనగమునకు సుదీపిణిమై భా
సురవసపుర బల్కిమమై, పరమకుశస్థలమునకును 1 బ్రాగ్భాగమునన్ 83

న. తనరి యేపుణ్యవాసము విలసిల్లె, మున్నెట గయఁ డనుజేఁడు పెక్కుదక్షిణల
రెక్కకు మిక్కుటమైన నిడి సరాశ్య మహామేధంబుల నెయ్యనడఁ దదివృత్తుక
రులై రక్కసు లుక్కుమిగిలి రాఁగని సర్వసుపర్య నేనితుండును మురదమనుఁ
డవ్యక్తుండు భగవానుఁడు సుమూర్తియు నగుమాధవుఁ డాధూపాలునకు

ద్యావృత్తము నొనర్చి గదాధకుం డని ప్రభావినొందె నక్కడ విప్రవతులు
చేకళాస్త్రరహితులై యుండి బ్రహ్మతుల్యులై కా స్థలముండు నకులు పితృపూజ
నొనర్చి మహామేధఫలంబుఁ జెందెదరో యట్టి పుణ్యభూమియందు దేవర్షిశిష్య
యగుమహానది సలిలాపదేశమున హిమనగముఁ జెంది దర్శనస్వర్ణవమజ్జన ప్రాశ
నంబులవలన నరులను జగంబునెల్లఁ బవిత్రంబుఁ జేయుచున్నది. అట్టి మహాసర
స్వతీనదీవిస్త యతీరమందు. 86

బి. వారిపదనీవార్ధమై యాశ్రమంబును గల్పించి విగలేచ్చఁ గ్రారి యేక
భక్తుఁడై నిత్యము 1 భూకయనంబుతో రాజ్యి హృదయసాగరసమునందు
శంఖగదాచక్రసహితుఁ డౌ శౌరిని బలుమరుఁ జొగడుచుఁ 1 బరమలేఖముఁ
జేయుచు నింద్రియచేష్టలఁ గ్రోధంబుఁ గామంబు విడనాడి 1 కడిమి నిష్ఠ
ఆ. నలర సాగ్రమయిన 1 హేయనం జొక్కటి
కడచె నంతః బ్రీతి 1 కలితుఁ డగుచు
నచ్యుతుండు పలికె 1 నమరేశ! గతకలు
చుండ వైరి నీవు 1 సారిది నివుడు 87

క. సురుచిర మగునీరాజ్యము, విరవిరః జెందెదవ్ర నేను 1 బృథుహర్షముతోఁ
బరఁగుచును భావిమంగళ, కరసరణిని నీకుఁ జేయఁగల నిక్కముగన్. 88

క. ఆనచూర్త! యిటుల జిహ్వాదు, వనజాతునిచేతఁ బలుకఁబడి వర్జితుఁడై
ఘనభక్తి నామహానది, మునిగినవాఁ డయ్యె నపుడు 1 మోడము మీఱన్. 89

ఆ. అశ్రుడు స్నాతుఁడయిన 1 వారి పాపజాలు నగు
మనుజు లరేనిజాచి 1 మమ్ము శక్ర
శక్తితులనుగాను 1 జేయు మహాదయ
ననుచు నిట్లు వార 1 లాడి నంత. 90

క. పారి దాడుణకర్తంబులఁ, బరఁగు పులిండులనుఁ జాచి 1 పలికెను నస్త
ద్దకుపాపజనితు లగుచుగా, తొరలెడి యావ్యాధులార! 1 పూర్ణప్రీతిన్. 91

క. ధరఁగల హిమనగకాలాం, జరమధ్యస్థలమునందు 1 సులేసమున మీ
రుడవడి వసింపుఁ డని యీ, కరణిని వారినిఁ జెప్పి 1 గగన్యచరిత్రా! 92

— ఇంద్రుఁ డదిలి నిశక్తముఁ జెప్పొడట. —

ఉత్సాహ. చారణాదిసకలదేవసంఘపూజ్యమానుఁ డై
చాచుపుణ్యవాస మాచుఁ 1 జాలనీడ్యరమము నై
భారణిని జెలంగుచున్న 1 లెల్లియున్నచోటిం
జేరి యదిలిఁ జాచి భక్తి 1 చిత్తమందుఁ బెన్దొనన్. 93

చ. శిరమున హస్తయుగ్మమును 1 జేర్చి విసక్రండు నై రక్షియగుం
దరశరీరత్రసన్నిభపరకంబులఁ గూరిచి మ్రోక్కి యార్తడు

ర్భరగతి నుతః దెల్ప విని 1 వాసవుః గౌఁగిటఁ జేర్చి యుతః ద
చృరమును దృష్టిమాదములచేతను మూర్కాని యామె పిమ్మటన్. 94

క. జరగినపాతువు నడిగిన, సురనాథుఁడు లేనకు సర్వసురలకు నైత్య
శ్వరకృతమైన పరాజయ, సరణిని భాషించె చాకలు 1 సంకాపమునన్. 95

క మునినాథ! యిట్లు శక్రుం, డన విని శుగ్ధగళాయ 1 యై పుత్రుండౌ
ఘనవాహనుఁ డసురులచే, లేను జితుఁ డని యామె తెలిసిలేహతహపడుచున్.

తే. స్తుతుఁ డనాద్యుండు సుతలేశోభనుండు
చరమజేవుఁడు నైన శ్రీవాసుజేవు
శరణమును జెందె నన విధిజనితుఁ డైన
నారదుఁడు పల్కె నోమునినాథచంద్ర 97

క. వినులే చరిత్రయు నిర్జర, జననియు నగునట్టి యదిలి 1 శౌరియు నగుచుం
డిన దామాదరు నెటు భ, క్తినిఁ బొగడెనా నాకుఁ జెవును 1 కృప చిగురార్తన్.

సీ. అన నతఃడిట్లనె 1 నసురేశు డౌ బలిచే విజతుండు నై 1 శిష్టుఁ డౌపుఁ
గర్భరగణములు 1 కనుఁగొని శుక్ల చక్షుంబున మకరనక్షత్రగతుఁడు
నై రవి భాసిల్ల 1 నలికాంతి వెలిగిరి యదిలి సప్తమదినముండు రమణఁ
డనరుచుండిన మహోదయమందు వాసవాశాధిరూఢుఁడు త్రిదశాధినాథుఁ

తే డైనహరిఁ గాంచి నిరళన 1 యగుచు నియత
వాక్యవృత్తిని నలరారి 1 భవ్యుఁ డయిన
నీరజాక్షుని మదిలోన 1 నిల్చి యిట్లు
పొగడసాగెను భక్తితో 1 మునివరేణ్య! 99

— అదిలి హరిని పొగడుట. —

ఆ జలజదివ్యతోళ! 1 చౌర్యభావకురార!, చటులపాపకాష్ఠ 1 జాలచేడ!
భానుదివ్యదూప! 1 పాలి జయింపుము, సుతలేంబు నీవు 1 చారుకీర్తి 100

క. త్రైలోక్య శ్రీనాథా!, లాలితవనమాలధర్మలక్షణపాలా!
పాలితనిర్జరజాలా!, వాలాయము గెలుపు బూవు 1 ప్రాథవీలన్. 101

క భూరిచరాచరమునకును, గారణుడవు పాలకుడవు 1 గణ్యుండవు వి
స్తారయశోధనుడవు ననుఁ, గారుణ్యముతోడ నీవు 1 కావు రమేశా! 102

వ. జగన్నాథా! జగన్తయిండవు సర్వనాథుఁడ వగునీవలన నింద్రుఁడు నిజరాజ్య
విచ్యుతిని బరాజయంబు నొందె నాకారణంబున నిను శరణుఁ జొచ్చితి నక్షణ
కృపాకటాక్షవీక్షణంబుల నను రక్షింపు మని యిట్లుచెలి కన్నన 103

క. సుమనోగగనైవ్యముర, క్రము చగు శ్రీఖండ మలఁది 1 కరవీరలస
త్పుమరటలంబులతో స, క్రమముగఁ బూజించి భక్తి 1 కడలుకొనంగన్. 104

- ఆ. పూన్ని ఘోషపాఠోఽభ్యాస్యనై చేద్య
సాయసాన్తు ములను 1 బంకవాతు
హితముకొఱకు నిచ్చి 1 కృత్యురభక్తతోః
తెలుగునట్టి వినుతి 1 చేయుచుండి. 105
- క. నిరశనయై రెండవవా, సరమున సవిధిగను మునిఁగి 1 శ్రద్ధాన్విత యై
కరవీరంబులతోడను, గర మాహరిఁ బూజచేసి 1 కలని నిష్ఠన్ 106
- న. పలుమఱు ప్రార్థించి రిలాజ్యయురహామంబు విప్రుల కిది నియతయై యుండ
రవిమండలనిర్లతుండు ధృతజ్ఞాం దగుశ్రీధరుఁ డేరెంచి ప్రీతుఁడై ముండట
నిలిచి యా ట్లనియె. 107

— అదివి హరి వ్రక్కవలె సంభాషించుట. —

- సీ. కక్షనందిని నేను 1 కవిలి ప్రీతుఁడనైతి నీకు నీవ్రతమున 1 నిజముఁ జొంద
గూడని దైవట్టితోర్కెఁ శెంచెద నీవు మల్లసాదంబున 1 మదిని శంక
వలదప్ప! రాజ్యంబు 1 వాసవాదులు నైన నీకుమారులకును 1 నేర్పుతోడఁ
నిడఁగలదైత్యుల 1 నలుఁగుల్పఁగలవాఁడ నీగర్భయందున 1 నేను బుట్టి
ఆ. యనిన వాసుదేవుఁ 1 డాదినమాటల, నాలకించి సారె 1 కడ్డి భీతి
వలరి లోకయోని 1 యైనట్టిమాధవుఁ, గాంచి యాట్టుకలిశ 1 గాధభీతి 108
- ఆ. అనిశ మెవనికుఁడి 1 నలరారునో చరా, చరమయంబు నైన సజగము దీప్తి
నట్టిదుర్భయండు 1 వగునిన్ను నేఁ దాల్చుఁ, జాల జతరమందుఁ 1 జక్రవాస్త 109
- క. గురుతరలోకత్రయమును, ధరియించెడు నిన్నెవండు 1 తాల్పంగలఁ డీ
ధరయందు సరసిచూచిన, సరసిరుహపత్రనేత్ర! 1 సత్యచరిత్రా. 110
- క గిరియులేములైనజలధులు, కర మే జగదీశుపక్షిఁ 1 గాంతిస్ఫూర్త
బరఁగునో యట్టినినుగ ను, స్థిరశక్తి ధరించు నెవఁడు 1 ఁలిపై శారీ 111
- ఆ. జలజనేత్ర! దాన 1 శక్తుఁ డెట్లయరేంద్రుఁ
దగునో, నాదుశ్లేశ 1 మరయఁ జెడిన
దగునో; యట్లు లీవు 1 నాచరింపుము దయఁ
బరమపురుష! సర్వభక్తపాప! 112
- క. మునివర! దేవారణియును, వనితామణి యైనయదిలి 1 బంధురభక్త
జానకుచు నిట్లు వచించిన, విని హరి యాచేరితోడ 1 చేడుకలూరన్. 113
- సీ. భాషించె నోమహాభాగ! నీవాదినవార్త సత్యంబయివఱు చేద
దైత్యుల నేను దుర్ధరుఁడ నట్టి నను గూర్చి జనింతు నీకుఁడియందు
నద్రిసమన్విత 1 మైనలోకంబును గశ్యపయ్యుక్త నై 1 క్రాలునిన్ను
నను నేనె తార్చెద 1 ఘనయాగసరణితో నివుడు భేదము నొందనేల వ్యర్థ

- అ. మగును యువ్వ దీయ 1 మైనగర్భమునందు, గడిమి నే జనిండు 1 గలనా యువ్వు
దప్పు దనురులెల్ల 1 నవగతతేజా లై, యుండఁ గలరు శంక 1 మానవలకు. 114
- మ. మునినాథా! భగవంతుఁ డాధ్యుఁడు జగత్కృత్యాండు దుష్టారివా
శనుఁ డా మాధవుఁ డిట్టు లాడి నిజలేఖసూక్ష్మర్థితో నామెకు
ఁగినిఁ దద్దాత్రములందుఁ జొచ్చె హరికా 1 శిఖ్మింబె మేలియ్యనెం
చినవాఁ డై మఱి సుతసంబు మదిలోఁ 1 శెల్వారుచుండం దమిన్. 115
- తే వామనాకృతితోదను 1 వాసుదేవుఁ, దమరజనసిపిచండమం 1 దలరుచుంట
ననురులెల్లను నిర్వీర్యు 1 లైరి విశ్వ, యోని చప్పినక్షత్రవడి 1 యోగ్యచరిలి.
వ అయ్యోద. 117

అలలి దనులేటోహనికారణముఁ బ్రహ్లాదు ననుగుట. ౧౧

- క. అనఘా! బలి గతదీప్తిని, దనరెడురక్కసులఁ గాంచి 1 దానవసేంహం
దును విజ్ఞఁ డైసప్రహ్లాదున కనె నిటువంటిమాటఁ 1 దొడఁబడుబుద్ధిన్. 118
- క. తాతా! నిస్తేజముతో, డై తేయులు చెలసి రేల 1 ధర్మజ్ఞఁడవుగా
నీలిశుభాశుభవిదుఁడవు, నై తనరెడు నీవు నాకు 1 నాడుము దానిన్. 119
- చ. అని యిటు పాత్రుఁ డాడ విని 1 యాఘనుఁ డాయెడ వీర్యహాని యె
వ్వనివలనగా దిలిశులకు 1 వావిరి వాటిరె నేమికారణం
బున నని యించి భ్యాసగతబుద్ధి వనించె ముహూర్తమాత్ర మై
తనరెడిచేరవాఁక నియోరస్థితుఁ డై వనచాసనార్తచా. 120
- చ. ఆతండాయెడ నిట్లు యోగరతితో 1 హర్వాంధి శ్రీనాథుచే
డై తేయాగి. గల్లినట్టిభయముగా 1 జర్మించుచుం గాంచి యా
భూలేశుం డెటనున్నవాఁ డిపుడు సమ్రాదంబుతో ను చొగిగా
శేరంబందుఁ దలంచె భక్తిగతురగా 1 శెల్వాంధి మిన్నంకగన్. 121
- సీ. ఆభారచక్రంబునందుండుసప్తపాతాలలోకంబుల 1 దానిపైనఁ
గడఁగుధరాదిజగంబుల నేడిఁటిఁ గ్రమమున యోజించి 1 కమలయూర
మున నున్నభూమిని 1 వొడఁగాంచి తనధ్యకమృత్రుఫలంబును 1 గమలమూర్తి
చెలసి నగేంద్రమై 1 చెల్లు బంగరుకొండఁ గని దానిమోఁదను 1 గ్రాలునవ్వు
- తే. పత్రసంబులఁ దత్పరిపాలకులను
దత్తురంబులపై దీప్తిఁ 1 దనరునలున
నగరమును దానిక్రిందుగ 1 నాకవాస
జననిదివ్యాశ్రమముఁ గనె 1 సయమింద్ర! 122
- క. సురనిత్యపూజితము థా, సురసగమృగపక్షిసంఘాశోభితము శుభా
శర మగునదిలినివాసముఁ, గరమట నివసించు నదిలి 1 గనుఁగొని యుండున్. 123

- క. ఆరక్షోవిభుః డమలా, చారుండగుముఖవిరోధి 1 సంతతపర్వా
భారుని వెడకుటకొఱచై, ధీరత నాఘలమునందుఁ 1 జేజస్సుర్తిన్. 124
- సీ చని జేవరామాత్యుఁజరమందున సర్వభూతవరేణ్యుండు 1 బుండరిక
చతుండు గతశంఖశక్తుండు నఖిలామరాసురాధీశ్వరవాప్తకాయఁ
డగుశౌరిఁ గని యతఁడట్టియోగంబున వామనాకృతిఁ దాల్చి 1 బహుళజైత్ర్య
లేఖోహకుండు నై 1 దీపించువిష్ణునిఁ గాంచి చెన్నాయులోఁ 1 గ్రూరి సోలి
- ఆ పిదపఁ బెద్దబుద్ధి 1 వెలయుప్రహ్లాదుండు, మాధవునకు మ్రొక్కి 1 మధురరీతి
ననియె దను విరోచనాత్మజుం డగుబలి, జైత్ర్యనాథుడొడఁ 1 దాపసేంద్ర!
- క. దనుజేశ! మీకుఁ గలిగిన, ఘనసర్వభయంబు నెట్టికారణమున నీ
దనుజులు నిస్తేజోగతిఁ, దసరికొ భాషింతు విరుము 1 దానినిఁ బ్రితిన్ 126
- క. పురుషాచార్యుడ్రపావక, వరుణాదిసమస్తదేవపతులెల్లను సు
గరభూమిలోన నీచే, గరము వినిర్జితులు నగుచుఁ 1 గడుభీతిమెయిన్ 127
- ఆ. త్రిభువనేశ్వరుండు 1 జేవేశుఁ జౌహరి
చెంత కరిగి శరణు 1 చెంది లోక
విభుఁడు శ్రీధరుండు 1 వేడ్కతో నభయంబు
వారి 1 చ్చి యపు డసవార్యశక్తి 128
- చ. సుగముండు దీర్ఘబాహుఁడును 1 శోభనుఁ జౌహరి వామనాకృతిగ
దిగి సురమాతృగర్భమున 1 దీప్తి వసించినకారణంబుతో
నగదెను రాక్షసేంద్రులకు 1 నిర్గతవీర్యము ప్రాడ్డుపుట్టఁ బె
జరిగినిన్నచీకటిసశించినవడి నోబలిశ్వరా! 129

— అలి ప్రహ్లాదునితో హరిని నింపించి కలువట. ౧ —

- ఆ ఆనఘ యెట్లలెందు 1 నాదిన బలివిభుఁ, డట్టిభాషణముల 1 నాలకించి
రోషభాషితాధీయండు నై యనె భావి, కర్తవతుఁడు నగుచుఁ 1 గ్రౌర్యవృత్తి.
- క ఏవానివలన మాకును, వానిరి సాధ్యసము మిగుల 1 వాటిల్లెన్ సు
భావింప వాఁ దెవంజొగొ!, నే వక్కాణింతు విరుము 1 నిజముగఁ దాతా!
- సీ ఆసురు లెవ్వరు సంగరరాంగణమందున శక్రాదిసురలను 1 సాహసమున
భంజింప వారలిభయమున స్వర్గంబు వీడి దర్పము లేక 1 వెలపువలన
వడిఁ జనిరో యట్టివాడును హరి బలాధికు లైనదనుజులు 1 దివిరి నాకుఁ
గలరు కోట్లకొలది 1 గణులింప మఱి వేగ కలితమై పొనరాకుఁకనులమిత్తు
- ఆ. భవ్యరథమువలన 1 బహుచేగవంతమా, చక్రమును గ్రహించి 1 చటులశక్తిఁ
జేలుగవిప్రచిత్తి 1 సేనాపురస్కరుఁ, డయ్యె నాకు నెంచ 1 నసురచాధ! 132
- క. సురపూర్ణరాజ్యలక్ష్మి, తరుణిమణియుతుఁడ భూరిదైర్యుండ నిశా

చరనాఘఃడ నగునను సం,గరమున సిరిమగఁడు గెల్వఁగలఁడే చూడన్. 133

వ. మఱియు నయశ్శంకు శిరివిరూపాసిలోదుత్రి శీర్షమక రాక్షవృషపర్వాసిరేక్షణా
భ్యాసురులు బలాధికులు బహుశస్త్రాస్త్రవిశారదు లగువెక్కిండ్లు రక్కసులు
నాకుఁ గలరు కేశవుఁడు వారియందొక్కొకనిఁ బదియూజవపాలున కిడగునే
యని బలిదైత్యుఁ డిట్లు గరువంబున నాడిన నలనిభాషణములఁ బ్రహ్లాదుఁ డారిం
చి ప్రోధఘూర్ణితమానసుం డయి నారాయణనిండాకరుం డగుబలిఁ జూచి
సత్కారంబుఁ గావించి యిట్లనియె. 134

— ప్రహ్లాదుఁడు బలి కారపిచ్చుట. —

మత్తకోకిల ఓరి బారిశ! దుష్టమానస! యోరి పాపరథా! హరిగ
దూరసాగినవాఁడ నై బహుదోషి నైతివి దాన నీ
భారణి భవదీయజిహ్వాయు 1 భవ్త్వస్త మై పడవట్లు పెం
పారు చీ వెడమాట నియ్యడఁ 1 బల్క నేల మహోద్ధతిన్ 135

అ. ఓరిదుష్టభావ! యొగి నీవు త్రైలోక్య
జనకుఁ డైనకొరిఁ 1 జాల నిండ
చేసినాఁడ నందుచే శోచ్యుఁడవు భక్త
గర్హితుండ వగుచుఁ 1 గనఁబడుదువు. 136

ఆ కర్కశుఁడవు దేవగణ్యావమానక, మండ వగుచు నలవిరోచనునకు
నార్తజాండ వగుచు 1 నలరారినందున, శోచ్యుఁడవు నిజంబు 1 చూచె నిజము

వ. కుటిలచిత్త! వాసుదేవునికంటె వేఱగు ప్రియుఁడెవండు లేడనురది నీకు నీ
క్కసులకుఁ దెలిసినదే కదా! సర్వేశ్వరుఁడును, జనార్దనుఁడును, నాకుఁ బ్రియ
తముఁ డగుచక్రపాదని నీ వెఱిగినవాఁడ వయ్య నెట్లు నిండించిలివి, నీకు
నీతండ్రి పూజ్యగురుఁ డయ్య నట్టినీతండ్రి! నేనుఁ బూజ్యగురుండ నైతి భగ
వంతుఁడు సకలభవనజనకుఁడును బుభార్పితుఁడును నగుచూడవుండు నాకు
గురుం డయ్య నని మఱియు నిట్లనియె 138

క. గురుగురుగురుఁడగువాఁడును, తొరిఁతొరి నర్పితులయందుఁ 1 బూజ్యాండగుశ్రీ
పరమేశ్వరి నిండించుచుఁ, బరుషోక్తుల నాడుచున్న 1 వాఁడవు మిగులన్. 139

క. హరినిండవలనఁ గలిగిన, గురుపాపమువలన నెట్లు 1 కుంభినిమీఁదం
బరువడిఁ బడకుండువు దుర్భరగతితో నీవు చూడఁ 1 బాపనిశాటా! 140

నీ కర్కశుఁడవు దోషగర్భితుఁడవును హరినిండాపరుండ వా 1 నీవు సర్వ
కర్మరసతి నై నగరణంబున దురాచారులును నగునిశాచరేంద్ర
లందఱు నీవంకనలిశోచ్యు లగుదురు నిజముగాఁ బూజ్యాఁడు 1 నిఖిలపూజ్యాఁ
డగునట్టిచూడవు 1 నకట! నిండించితి వందున నీరాజ్యహానికలుగు

- ఆ. బుద్ధికర్త వాఙ్మయములతోడ నాకు శ్రీ, హరిః మించినట్టి 1 దై నవస్తు
చేడియైన రేడా 1 యెట్టులట్టుల నీవు, విగరరాజ్యలక్ష్మీ 1 వెలయ మనుము.
- ఆ. ఆచ్యుతునకు విగిరి 1 యుష్టాదశశబ్దగంబు, లండు నెద్ది రేడా 1 యరయ నల్లు
పడుము నీవు రాజ్యపదవిచ్యుతుండ వై, గణ్యు లెన్నఁ బాపకర్మచేంద్ర 1.
- ఇ. ఇల నెట్టుపర్వధూరం, బులకాపెద్దియును రేక 1 పొలయునొ కన నా
పొలుపున నిను నే గాంచెద, బలివడుచున్నట్టి రాజ్యశ్లోబునిఁ గాఁగన్

— ఇలి వికాపహాతముఁ జేయుచుని ప్రహ్లాదునిఁ బ్రార్థించుట. —

- క. మునివర! ప్రహ్లాదుం డి, ట్లన విని బలి సర్వరమున 1 నాసనమును డి
గ్గి నతిఁ గృతాంజలిపుటుఁ దై, ఘనభక్తి శిరంబు వాంచి 1 కావించి యనన్.
- చ. అనఘ! కృతాపరాధు లగునట్టి స్తనంధయుల స్తుకు ల్పహా
మనములఁ బ్రోతురట్టి నను 1 మానుగ నేలుము పాపి నైన నా
కును నెల శాపము న్విపులగోపముతో నిడినాడ వద్దిస
జ్జనగణపమృతస్థితినిఁ 1 బాల వెలింగెను గాతె చూడఁగన్ 145
- క. గురుభోగంబులు సమనీశఁ, బరపూరుషగణమువలన 1 వాటిల్లెడు ని
ర్జరరాజ్యభ్రష్టాన్నులిఁ, గరమొదవిన దుఃఖమాత్మఁ 1 గలుగదు నాకున్. 146
- క. నాయపరాధముతో నీ, కీయెడ గురుదుఃఖ మొదవెఁ 1 బృథుడయ దానిం
బాయునటు చేయు నే నస, హేయఁడ బాలుఁడను దుష్టయత్నాత్ముడనన్. 147
- ఉ. నేరము చేసి దై న్యమున 1 నిత్యము వర్తిలు చిన్నిబిడ్డల
భూరికయానిరూఢగతిఁ 1 ప్రోతురు తండ్రులటంచు నిట్లు వి
స్తారభయాలితకమున 1 సారెకు దీనతి నాడ సంఠ చే
వారియు నొ బలిండ్రుఁ గని 1 యత్తఱిఁ తేర్చి చెలంగుచుండఁగన్. 148
- క. పరమేశపాదభక్తుడు, గురుమోహవిముక్తుఁ డధికగోవిదుఁడు గుణా
కరుఁ డగుప్రహ్లాదుఁడు తా, స్థిరయోగసమాధి నిష్ఠఁ 1 శెంపి మునింద్రా! 149
- క. చిరకాలము మదిఁ బరితిరి, పరమాత్మ్యత మిద్దియునుచు 1 భావించి మహా
గురుఁడునుఁ బాత్రుం డగుబలి, సురకౌత్యవ్రతోడ మఘరసూ 1 వచించెన్.

— ప్రహ్లాదుడు బలికి నీతిఁ జెప్పుట. —

- క. మనుమఁడ! సర్వగతుండగు, వనమూరినిఁ దెలిసి యెట్టిబంధురమోహం
బున నిను శపించితిన్ యా, ఘనతరమోహంబుతోడఁ 1 గన నీయెడలన్. 151
- క. జ్ఞానవివేకంబులు చెదె, మానుగ నే నిర్భయ దెట్టిమంకప్రజ్ఞం
బూని శపించితిన్ య, జ్ఞానం బగు నెద్ది నాకుఁ 1 గడు భావించన్. 152
- క. ఘనభుజ! నాకును గలతెలి, విని నది బంధించి మించి 1 వెననండున నీ
కును వలదు రాజ్యమునుగూర్చిన డగుఁ బటుదుఃఖబుద్ధి 1 చింతింపంగన్. 153

సీ. జగతి భావిప్రయోజనము లవశ్య మెప్పుటి నశింపవు 1 బంధుపుత్ర
 జాయార్థ మయ్య రాజ్యప్రాగ్భోగవిత్తంబులు ముఖ్యతః 1 కనరుచుండు
 నాగమనిర్లమమండు భేదంబును గవి యొనర్చుడు పూర్వకర్తసరణిః
 తొరి నెట్లు సుఖదుఃఖములు వచ్చునో యట్లు లోర్వనా కడిమి నోర్తముండు
 ఆ. పాసుగుచుండు దుఃఖములఁ గని దుఃఖంప
 రాదు, విప్రులమైన 1 రమ్యలక్షిః
 తొంద పొగరునోడఁ 1 తొంగారఁ గూడదు
 సతతశాంతభావసహితుఁ డగుచు

154

క. శ్రుతుపోత్తము శాపెద్దలు, కరము ధనక్షయముచేతః 1 గానీల్లరు భా
 సురలక్షి వచ్చినప్పుడు, గరువంబును జెంద రెండు 1 గడలనిపూన్కిన్. 155

ఆ. అసురవర్య! యిట్టిదని దీనిఁ జెలిసిన, వాడ వగుచు నెప్పు 1 వాస్తవముగఁ
 బరితపింపవలదు 1 కుండితుండవు కాచె, కవి! దుఃఖసరణి 1 కలదె చూడ. 156

క. కనుఁగొన మహార్థకంబునఁ, తొనరుహితంబును వతింతుఁ 1 బూర్వప్రీతి
 విని నవన్యలు నేఁ జె, ప్రివకరణ నొనర్పు బొప్పు 1 విస్తృతబుద్ధిన్. 157

క. వినుమా మాధవుఁ డీభయ, మున కుండియి భూరికరుణ 1 పొంగారఁగఁ
 చును నీవనన్యబుద్ధిని, వనజకళాతుని భజించి 1 వర్ధిలుము ధరన్. 158

ఆ. అజాఁ డనాదిమధ్యః 1 దాధ్యుఁ డీతుండు చరా
 చరగురుండు భావజలధిగర్త
 పతితతారకుండు 1 బరమేశ్వరుండు భక్త
 పాలకుండు నైన 1 వాసుదేవు

159

క. నిరతము భక్తిశ్రద్ధా, పరు లై నేవించునరులు 1 భద్రస్థితితోఁ
 బరఁగినవారయి విగత, జ్వరమున వాటిలుదు రెపుడు 1 వసుభాస్థిలో. 160

క. వనమాలి! భక్తుండవు, ఘనుడవు శ్రీశౌరివినులికలితుండవు స
 జ్జనుడవు నగుమా కృప నా, వనజాతుం డిడఁగలండు 1 భద్రము నీకున్ 161

సీ. ఇంకఁ దీర్థయాత్రయం 1 చేసు గల్గచహరణార్థ మై భక్తినారాయణుని భ
 జించినవాడ నై 1 శిష్టు రెన్న విముక్తపాపుడ నయ్యెడఁ 1 బరముఁ డభిల
 జగడవసుండును 1 శౌరియు నరసింహుఁ డచ్యుతుండును గాఁజియాపఁడనుచు
 బలినిట్లరెండు నాశక్వాసించి యోగాధిపతియైన మాధవుఁపాదపద్మ

ఆ. ములను సంస్మరించి 1 భుజబలసర్వని, శాచరాధ్యభూరినై న్యవతులఁ
 గూర్చిమాట నీకుఁకొని దీర్థయాత్రస, ల్పంగఁ జనెను మానివంశలిలక! 162

వ. ఇట్లు పులస్త్యుం డన నారదుండు క్రన్నన నిట్లనియె. 163

క. అనఘా! ప్రహ్లాదుం డే, ఘనదీర్ఘములకుఁ తోయఁ 1 గరుణామలి వా
 నినిదెల్పుచునఁ బులస్త్యుం, డనితరమగుబుద్ధితోడ 1 ననియెం ద్రిలిన్. 164

— పులస్త్యుడు నారదునకుఁ బ్రోక్షాదతీర్థయాత్రాక్రమము నెవ్వట. —

- క. మునివర్య! పాపంకం, బును బాపెడి దగుచు దీప్తిః 1 తొనరెం బ్రహ్మ
దునితీర్థయాత్రః జెప్పెద, మనమలరఁగ నాలింపు 1 మానితభక్తిన్. 155
- క వినుతుండగు ప్రహ్లాదుడు, కనుజగణవ్యాప్తితోడఁ 1 కనరాఁచి కా
కనకధరాధరమును వీ, దినవాఁడయి శ్రద్ధ మదిఁ గడింపిగఁ గడురన్ 156
- మ. ఘనవై సారిగహూఢశౌరియుత మై 1 కన్నట్టుచు న్నానసా
ఖ్యను బెంపారుచు భర్తశైలతలగఁగన్యం బైనతీర్థంబుఁ జే
రినవాఁడై యట ముల్లి పైత్రమును వాఁ 1 దీతాత్మలం జేసి భ
క్తినిఁ బూజించె శ్రుతిప్రయుక్తుఁ డగుచక్రి సర్వలోకేశునిన్ 157
- క. వెండియు నుపవాసము వా, నుండి దృఢంబుగను మానసోత్తమగణముగ
మండితమునిపితృనిర్దర, మండలినిఁ ననిపె నపుడు 1 మానితబుద్ధిన్ 158
- నీ ఆంధః గౌళియెందు 1 నలరారునదియును విగతపంకంబున 1 వెలయుకచ్చ
పముఁ గనఁ జని యట్టి పావననదియెందు మునుఁగుచుఁబూన్కితో 1 మొనసీలోక
పూజ్యః శామాశ్రమః 1 బూజించి వెండియు విగతభోజనుడు నై 1 విప్రులకును
దక్షిణ లిచ్చి శ్రీధరుడు కూర్చాకార మహితుఁ శాహరి నమస్కరించి
- ఆ. పికః గృచ్ఛయెందు 1 వెలుగొందుహయముఖఁ
డయినశివునిఁ జూడ 1 నరిగి యాహ్ర
దంబునందు మునిఁగి 1 దైత్యారి పితృకుడ్డి
సరిపి దివ్యభావసహితుఁ డగుచు 159
- క. తురగముఖం డగుశంభునిఁ, గరమర్దినిఁ బూజిచేసి 1 గజసాహ్వయభా
సురతీర్థమునకుఁ జని యట, వరవిధిని మునిగి శ్రద్ధభాసలుచుండన్ 170
- క గోవిందుడు జగదీశుడు, భావవిదూరుండు లోకపరియగు చక్రి
వానినిఁ బూజించి మహా, పావనయగు యమున కపుడు 1 భావంబలరన్. 171
- క. చని యాదివ్యనదీజల, మున మునిగి నిశుద్ధబుద్ధి 1 మునిజేవతలగ
దనపెతరులఁ దనిపి జగ, ద్వినుకుఁ ద్రివిక్రమునిఁ జూచె 1 విమలచరిత్రా. 172
- చ. ఆనుటయు నారదుండు ముకళచూర్తఁ బెసంగొనఁ బల్కి వాచసా!
కన బలిబంధనత్యమునఁ 1 గ్రాలి జగత్త్రయమెల్ల నిండి పెం
పునఁ జెలువొందుకాయమును 1 బూజ్యాడు నై నత్రివిక్రముండుఁ వా
ర్చును దమి నడ్ది యెట్లు మునిసేవ్యుడు నా హరి వెండి భాత్రిపై. 173
- క ఆరయఁ ద్రివిక్రముఁ డగుచుం, గరమెవనిఁ బంధనంబు 1 గావించెనొ దు
ర్భరశక్తి నట్టివానిం, గరుణామతిఁ జెప్పి నన్ను 1 గాపాడు మునీ. 174
- చ ఆనుటయు నారఁ దిట్టులన 1 నట్టభవార్తజ! యెట్టికాలమం
దనఘటు మెచ్చుచుండ దనుకొరి త్రివిక్రముఁ బై జనించి యె

వ్యని నడి మోసపుచ్చి కడు 1 వాని వహించెన్ జానినంబయ్య
న్యను వినిపింతు నీకనుచు 1 చేడ్క వచింప దొడంగ నాయుడన్. 175

— ధంధుడనుజాచరికము. —

ఆ. మున్ను గళ్యపునకుఁ 1 బుట్టెను కనుగర్భ
సంభవుండు భూరిసారశౌర్య
ధుక్కుఁ జాసుతుండు 1 ధుంధ్వభిధేయుండు
దీప్తి దిక్కులందుఁ 1 చేజరిల్ల. 176

వ ఇట్లుదయించి వాఁ డంబట 177

క. చేవలవలనఁ జావని, జా వరమును జెండఁగోరి 1 యుష్టాసనునిగా
భావమున నిల్చి తపమును, వావిరి గావింప మెచ్చి 1 వాణికుఁ జొగిన్. 178

చ కరుణను వచ్చి వానిమదిఁ 1 గ్రాలెడికోర్కె నొసంగి యార్తమం
దిరమున కేగ భూరిబలిదీపితుఁ దై యతఁ డంతఁ దుష్టితోఁ
బరఁగుచు సర్వజైత్యుఁడరివారసమేతుఁడు నై మహాద్ధరిగా
సురపరిదివ్యపత్నముఁ 1 జొచ్చి సుపద్యులఁ గ్రౌర్య మొప్పుఁగన్ 179

ఆ కదనమునఁ జతుర్థికిరియుగాది జయించి, వాసవర్య మొసఁగె 1 భర్తకళిత
నకును వాడు పిదప 1 నైపుణియలరఁగాఁ, గడిమి నార్తముదముక్త్రాలుచుండ

క నిరవధికశౌర్యయుతుఁ దై, గరువంబున ధంధుడైత్యుఁకిరితుఁడు నయి మం
కరనగసుంకరతరకం, కరబంధురలములందుఁ 1 దాఁ జరియించెన్ 181

క అంత దిలీళ్యుడు లాయెడ, సంతసమున స్వగ్గమందు 1 సరవి నిజేచ్ఛా
క్రాంతసాన్వంతంబులతో, వింతఁగఁ జరియించి రోలి 1 చేడ్క మునీంద్రా! 182

ఆ. అప్పు డమరు లంద 1 జరిగితితో బ్రహ్మ, సకనమునకు నేగి 1 చాల భిరి
వలర ధంధుఁ డమరు 1 లబ్ధజాసభనుంట, నాలకించి కోప 1 మాత్సర్యోన 183

ఉ. కండడి నేయ నిట్టులనె 1 దానవులార! పితామహాలయం
బుడు కచిపలిప్రముఖు 1 రాసురు లుండిరి కాని చేవలా
బృందముల వైహాద్ధరిని 1 వేర్చి యడల్చి జయించుదీక్షనుం
జొందినవారమై మనము 1 పోయెడ మన్న దిలీళు లాయెడన్. 184

ఆ. అసురారిమాట 1 నాలించి పలికి రో, జగదధీశ! మాకు 1 జలజయోని
భువనమునకుఁ గడలి 1 పోయెడిశక్తి రే, చెన్నటికిని జాడ 1 నెందులగని 185

నీ. అడిగెదవా విను 1 ముష్టాసనాలయ మలిదుర్గమస్థితి 1 నలరుచుంట
దిలిజేతు రెవ్వరి 1 దృష్ట్యర్థవప్రచోదితదారుజేతగా 1 దీప్తి కన్దు
లగుచుండు రట్టిమహామునీశ్వరయుత మైనమహర్ణాక 1 మతిసహస్ర
యోజనంబులయందు 1 రాజిల్లుదాని కూర్ధవ్రంబున సురభియుక్తంబునగుచు

- ఆ. సరవి నొకసహస్ర సుఖ్యయోజనదూర, మచ్చట జనలోక 1 మమమనండు
వెలయు వేల్పుగిడ్డగివులాగ్రహవ్యాప్తి, శివైః డిల్లకుండు 1 నిల సురారి.
- బ. ఆట్టిజనలోకమున కవ్వల ముప్పదికోట్లయోజనంబులందు భానుకోటి ప్రదీప్త
మయినదియు, భవద్వరప్రదుఃడగు విరించి నివాసమైన సత్యలోకంబు రాజిల్లు
చుండు. విను మేదేవునిశబ్దంబు వేల్పులకు ముకంబును కైత్యులకు దుఃఖంబు
నిచ్చునో యట్టి వాణికుసకనంబున కరుగఁ దలంచునట్టి బుద్ధి నీకుఁ గలుగుట
సమమగునో! పరమేష్టిభవనమునకుఁ జనుట దుష్టరంబయ్యుండు నన నాభాష
ణంబుల ధుంధుఁడు విని యాదానవుల కిట్లనియె 187
- ఆ. సరసిజాసనాధ్యోపకనంబు గెలువఁ బోఁ, దలఁచునట్టి నరుఁడు 1 ధరణి నెట్లు
తెట్టిదని నొనర్చి 1 యేగు నిండుం దెట్లు, లక్కడికినిఁ బోయె 1 నాడుఁ దనుచు.
- చ. పనిగొని ధుంధుఁ డీకరణిః 1 బర్హిన సరస్వనిశాచరేండు లా
దనుజానిఁ గాంచి నిక్కముగ 1 దానవనాయక! మేమెటుంగ మా
దని మనముం దెటుంగు నని 1 పర్హిన నాదితిహరివాక్యము
నివ్వని యిరుఁ దంత కైత్యవరబృందపురోహితుఁ దైవశుక్రత్రాన్. 189
- మ ఆనె నోభార్గవ! యుట్టిదైనపనినేయ నృప్తగేహంబుఁ జే
రనగుఁ జెప్పుమటన్న నారఁ దనె వృత్ర ద్వేషియుఁ బాకళ
సనుఁడౌ శక్రుఁడు నూలువాణిమఖము 1 ల్పంప్రీతిఁ గావించి చెం
దెను వాణికుసకంబు దానఁ గడిమి 1 దీప్తి నివృజ్ఞంభించుచున్. 190
- ఆ ఆనుచు నిట్లు దేవతాధీశుచరితంబు, నసురగురుఁడు వాని 1 కపుడు చెప్పి
వాణిమఖశరంబు 1 భక్తిఁ జేయుము విధి, వస్త్ర్యగరియు నీకు 1 వజరఁ గలదు.
- బ. ఇట్లు భార్గవుం డనియె నంత. 192
- క. గురుబలుఁ డగుడితిసుతుఁడౌ, సురశాస్త్రవగురునిదివ్యసూక్తుల విని తా
స్థిరమతి శరహయమఖములఁ, తొరిఁతొరిఁ గావింప నెంచి 1 పూర్ణప్రీతిన్. 193
- క. దనుజశ్రేష్ఠుల శుక్రునిఁ, గనుఁగొని రమిఁ బిల్చి నేను 1 గడుదక్షిణలగా
దనరెడిశరహయమఖముల, నొనరింపఁ దలంచినాఁడ 1 నొగి మారు దయన్.
- క రానగు వసుభాస్థలిని, తోనగు మనమిచ్చుడు సకలభూమిశ్యాకులం
గానఁ జని గెల్చి ధనముల, మానుగఁ గైకొనుచు వచ్చిమానుగ్యులు మెచ్చన్.
- సీ. కాంక్షతోడను యథాకామగుణంబులఁ దనరెడివాణిమేధములుఁ జేయఁ
దగు సరస్వనిధులకు 1 దగఁ దిలువైఁ దఖిలగుహ్యాకులకు నిడుఁ దాజ్ఞ సనజనిసురులఁ
దిలువుఁడు మనము దేవిక యనుపేరుతో వెలయుమహానదీవిపులరటము
నకు నేగ నగునద్ది 1 నలి పుణ్యదము నదీవర మఖలాధ్యంసభరిత మండు
- ఆ. వలన దానిపూర్వభాగంబుఁ జేరి క, రాశ్వమేధములఁ బ్రయత్ని మొచ్చుఁ
. శ్రేయఃదగుగు మనము 1 స్థిరమతి నన కైత్య, యాజకులు విశేషవార్షసరణి 195

- క. పానకుచు నాతనిపలుకుల, విని మేలని చర్చిరంత 1 విరతోత్కర్షం
బనిగొని నవనిధివలి యా, ధనకుని కానలి నొసంగి 1 ధరః బావనియా. 197
- నీ. దేవికానదికిఁ బ్రోద్ధితయందు భార్గవేశ్వరుఁ డైనకవితేర 1 వాణిమేధ
దివ్యాభ్యుదయ మై 1 దీక్షితుఁ డయ్యె వాఁ డట్టివన్నుంబండునట్టిరతని
భార్గవకులజాతి 1 పరమద్విజాలు ఋత్విజాలు యాజకులునైరి 1 సారిది భార్గ
వాజ్ఞతోఁ బండితు 1 లగునైంపిఁకేయాది కర్మరులందఱుఁ 1 గడివి సవన
ఆ. భాగముల గ్రహింపఁ 1 బడిరి ధుంధునిచేర, యజ్ఞ ముప్పు డిట్టులదర హయము
విడువఁబడెను దానివెంట శ్రీమంతుఁ డా, ఖడ్గరోమనామకకర్మరుండు 198
- క. చనె యాగధూమ మాయాడ, ఘనమై కళకళలఁ గడివి 1 త్వాధరవలెరిం
దసరా రెడివసుభాస్థల, మును జాట్టినదయ్యె మిగుల 1 మునికులలిలకా! 199
- ఆ. అంతరిక్షమందు 1 వ్యాపించివట్టి యా, మేటితావిన్లెల్ల 1 మింటనెసఁగు
నట్టిగాలి సరసిఁబాసనులోకంబు, నిండునట్లొనర్చ 1 నిఖిలసురులు. 200
- క. మూరుకొని భూరిచింతా, వారిధిఁ బడి వాణిమేధావరదీక్షను తె
న్నా రెడి ధుంధునిఁ దెలిసిన, వాచై సురనాథుఁ గూడి 1 వగ పెనఁగొనఁగన్.
- ఉ. అంత జనార్దనుండును మహాత్ముండు లోకపరాయణుండు శ్రీ
కాంతుండు బద్ధనాథుఁ డలిగఁగ్యుండుండు శరణ్యుండు స్థయా
శ్రాంతుండు నైవచక్రధరుఁ 1 గావఁగ నేగి నమస్కరించి య
త్యంతభయాతిరేకమున 1 నాసురు లందఱు చర్చిరోమునీ! 202
- క. ప్రాకటధీర! చరాచర, లోకపరాయణ! రమావిలోలా! విష్ణూ
నాకనివాసార్తిహర! కాకోదరరాజశయన! 1 కల్యాణనిధీ! 203
- ఆ. విన్నపంబు దయను 1 విను బలవంతుండు, దనుజపలియు భూరిధనముతోడ
నలరుధుంధుడై త్యుఁ 1 దఖలామరుల గెల్చి, విష్ణురత్రయంబు 1 విపులశక్తి. 204
- చ. పానర గ్రహించె నాకవిధుఁ 1 బ్రోచెడివాఁ డెవఁడైన నారయ
గనఁబడఁ డందుచే నతఁడు 1 గర్వమునం దెనుపొందె నూరకుం
డినఁ బటుశక్తితోడ వడి 1 దీక్షాను రోగము మాడ్కి నిచ్చుడా
దనుజాండు బ్రహ్మలోకగతరైత్యవిరోధుల గెల్చి నార్తలోన్. 205
- చ. తలఁచినవాండు నై కవిమితప్రియబుద్ధి చలంగ నియ్యుడం
గలిరతురంగయజ్ఞవిధిఁ 1 గైకొని మాటుమహాశ్వమేధముర
నలి నొనరించి బ్రహ్మభవనంబును జేరి విశేషరక్తితో
నలిరి సుకౌఘముగ గెలువ 1 నాతఁడు వేడ్కఁ దలంచె మాధవా! 206
- ఉ. దాన నకాలహీనగతిఁ 1 దద్దయు నీమదిఁ జింతనీయనా
మానుగ నీవు నానిదగుమానితయజ్ఞవినాశమం దొగి

- దానపురెల్ల భ్రష్టులయి ధాత్రిరయం బడునట్టిమార్గముగ
జానుగః జేయుమా యనుచు ధర్మసుబద్ధులు పల్క నయ్యుడన్. 207
- క. భగవంతుడు మధుసూదనుఁ, డగుకేశవుఁ డంత నమరు ధరిభీతులు నై
వగ నన్నునుడుల విని డయ, నెగడినభావంబు నిగుడ ధర్మలచరితా. 208
- ఆ. అపుడు వారిశిల్ల ధర్మయం తొసంగి పో, బనిచి సర్వములను ధర్మశిల్ప
ములను వీడి ధైర్య ధర్మగ్రంథును ధర్మ, శాలి యధిక ధైర్యసహితముడైన
క ధంధుకుహాసురనాథుని, బంధింప మదిగ కలంచి వామనమూర్తి
బంధురలీలనుఁ గైకొని, గంధర్వప్రముఖదేవగణులు మెచ్చన్. 210

— వామనోత్పత్తి. —

- క. విమలనిరాలంబనజే, వాముఁ బూన్కిని విడిచి దేవికానదిసీటగా
భ్రమనాండుకావ్యచైఖరి, సమహీనస్థిలినిఁ గ్రారి ధర్మసంయమినాథా. 211
- ఆ. ముక్తకేశపంక్తి మొనయ నిజేచ్ఛతో, గాంతనేపు మునుఁగుఁ ధర్మగోతరాదాకః
దైవి లేచి వచ్చు ధర్మంబు నిటుశోరి, నీటియందు లీల ధర్మగమనండు. 212
- క. పరమర్షులు ధంధుడు ని, ర్హరరిపు నైసట్టి సర్వరాక్షసు లాధూ
సురడింభకుఁ గనుఁగొని య, భర్తకర్తము విడిచిపెట్టి ధర్మపాదముచున్. 213
- చ. కడుదయతోడ నాసరిదగభజలంబులఁ తొచ్చి యక్కడగ
గడిమి సమర్పహీనగతిఁ గ్రాలుచు నీటను మున్గి చింతతోఁ
గడఁగడువాడు పొట్టిగను ధర్మపాదములనిపట్టి నాయెడగ
వడి నిజహస్తయుగముల ధర్మముఁగాఁ గొని నేర్పుమీఱఁగన్ 214
- క. దరిఁ జేర్చి సంతసంబునఁ, బరఁగుచు వారందఁ జట్టిబాలునితో నీ
కరణి నని రోమహీసుర, వరతనయా! నిన్నెచుడు ధర్మవారినికనుకన్. 215
- ఉత్సాహము. ఈనిదీజలంబునందు ధర్మనరుండు త్రాసెన్
దాని సీత మాకుఁ జెప్పఁ ధర్మనటంచుఁ బల్క నా
మానసియమూర్తి వానినడుంబ నాలకించి సం
ధానకంపితస్వజేహాధారి యగుచు నయ్యుడన్. 216
- క. అని నాధుంధ్రాద్రిమహా, దనుజులఁ గని నాకు నిట్టి దారుణదళగ
ర్హినకారణంబుఁ జెప్పెద, ఎనుఁ డని భాషించె మిగుల ధర్మ వినింపన్. 217

— ధంధునకు వామనుడు నిజవృత్తాంతంబుఁ తెల్పుట. —

- సీ. వారుగతులకాండుఁ ధర్మబంధుండును సర్వకాస్త్రార్థవేత్తయు ధర్మరక్షకుడుఁ
బరమకాంతుండుఁ బ్రభాసనాముండగు జన్మిగట్టాక్కడు ధర్మగతి నలరు
నతని! దుఃఖలేమరి మంజమానస మగునట్టిపుత్రద్యుతుంబు కలిగ
నందు నాకగ్రహః ధర్మదరు నేను గనియనుండ నాకు ముదగ్రహండు నేర్ప

- ఆ. భాసనామమునను 1 బరఁగెను గరిభాసుఁ, డనడిపేరు నాకు 1 నాత్తజనకుఁ
దొసఁగఁ గొతుకమున 1 నుర్వి మారంద్రికి, గాంధసదనమొకటి 1 కలదు దీప్తి.
- క. త్రైవిప్తపగుణముల వది, వాని విలసిల్లి స్వర్గవాసోపమ మై
రీది న్నిత్యముఁ గుల్కుచు, భావానందదము నగుచు 1 భాసిలుచుండున్ 219
- ఆ. అంతః బెద్దకాల 1 ముగిస మారంద్రి, కాలగతినిఁ జావఁ 1 గాంచి యార్థవ్య
రైహికము ముగించి 1 తగనాత్మగృహమున, కరిగి భేదబుద్ధి 1 నలరి నేను 220
- నీ సకనార్థములయందు 1 సగపాలుఁ బంచి యిమ్మంటి; నాపల్కుల 1 నారఁ డాల
కించి యొకింతయుఁ 1 గృహలేక భాపించె వర్ధాలయాదులయందు నీకు
భాగ మర్థము లేదు 1 వామనోన్మత్తాంధకులకు క్షీణశక్తి 1 కుబ్జఖంజ
పురుషులశ్చెల్లను 1 భోజనాచ్ఛాదన ప్రియవాక్యమందిర 1 ప్రీతివాస
- ఆ. మాత్ర మిచ్చు టొప్పు 1 మహి నర్థమున సగ
పాలు లే కటంచుఁ 1 బలుకుచుండఁ
విర్యగృహంబునందు 1 చెలసినభాగంబు
ధనమహామణింద్ర 1 తేకులయందు 221
- క. పా రెట్టి శాస్త్రఁదర్శి, చే లేడో నాకు ననుచుఁ 1 శెచ్చెట ననఁగా
నాలించి యారఁ కుదుబల, కాలియు నైనందువలనఁ 1 జటులోల్కర్చన్. 222
- క. తనకరమున నాకుదులం, గొని వడిఁ బైకెత్తి యిట్టి 1 గురునదిలో నై
చిన నే నవతారణమును, మనమునఁ దెలియంగలేక 1 కులసెడుగతితోన్. 223
- క. మునుఁగుచు నుండఁగ నా కీ, భునసరిదంబరమునందుఁ 1 గడచెను నొకహా
యన మిప్పు డేను మీచే, తను సలిలోద్భవుఁడ నగుచుఁ 1 కనరిలిఁ బుడమిన్.
- క. మీ రెవ్వ రిటకుఁ జెలిమిని, జేరిలి రాత్తులనుఁ బోలి 1 జిహ్వాపముఁ దా
శూరుం దెవ్వం డగునో, వారనిదయ సర్వమంతః 1 బలుకుడు నాకున్. 225
- త. మీరు బ్రహ్మాక్షితుల్యులై 1 మించుచుండి
కరుణ నాబోటివానినిఁ 1 గాంచి పాను
కంపచిత్తంబు లేపారఁ 1 గ్రూరి గట్టఁ
జేర్చి రక్షించిలి రటంచుఁ 1 శెప్పె నంభ.
- 226
- క. ఆపలుకుల విని వారా, పాఁనితో ననిరి మేము 1 భార్గవులము సు
ప్రాపితకులవర్ధనులము, దీపితుఁడగు నీడు భుంధుఁడతిశేష్యుఁడ.
- 227
- ఆ. ఈమహాసురుండుఁడపుభుదారయును మహా, భోక్తవివ్యవిభుఁడు 1 భుజబలుండు
యజ్ఞకర్తమండు 1 హర్షాంక దీక్షితుఁ, డయ్యె భర్తబుద్ధి 1 నలరుచుండ. 228
- చ. అని యిటులాడి జేవుఁడు మహాత్ముఁడు నై వెలుగొందు నామనుం
గని యిటురల్కి యంత దిలిగిగర్భజనాకుఁడు నై నభుంధుతో

నని రోగి వామనార్థకర 1 మైననుడిగ దనుజేశ వీనికొ
భునబహురత్న గేహముల 1 గాదిలి నీదగు నంచు నాయుడన్. 229

క మునివర ధుంధుం డాద్వితా, లనినట్టి సుభాషణముల 1 నాలించి మహా
వినయముతో నా వామనుఁ, గని యీతైవదీనిఁ బలికెః 1 గోతూహలి యై 230

మ కడులో భూరిభనంబులోఁ బశువులో 1 గ్రామంబులో భూములో
వరరత్నంబులో కన్యలో రథములో 1 వజ్రంబులో రాజ్యమో
హకులో మేడలో హేమవస్త్రములో నీ 1 యాత్మస్థమై యుద్ధి భా
సురత న్విల్లునా దానిఁ గోరు మిడెదగ 1 సొంపార విప్రోత్తమా. 231

క. అనఘా యిటువాఁడను నుడి, విని వామనుఁ డంత స్వార్థ 1 విస్తృతసిద్ధిగ
దనరెడువాక్యముఁ బల్కెను, దనుజేశుం డైనధుంధు 1 డైత్వనితోడన్. 232

మ దనుజాధీశ! మదగ్రజాండు కడిమిం 1 దల్కొత్తు నాసంపదం
గొనె నాయర్థవిచార మేల వినుమా 1 కూర్చి న్నహరత్న వా
హనదానీగణదాసభృత్యజనగేహరామరాజ్యంబులగ్
భుసులొ విప్రుల కిచ్చి కీర్తిఁ గని వేడ్కం జెంక నా భార్యపై 233

తే కర్బురేశ్వర! నామేఱఁ 1 గాంచి నాకుఁ, దగిన దగునట్టిభూమిఁ బరద్రయంబు
నీదిగా నాకొసంగుము 1 నేను దాని, గనకగిరిమాడ్కి భావింతు 1 గణ్యు లెన్న.

క. భునుడు మహాత్ముం డగువా, మనుఁ డిట్లనువాక్యములను 1 మనసారంగా
విని బుద్ధిజాఁ డగుధుంధుడు, వినయంబున నాసనంబు 1 విడిచినవాఁడై. 235

— వామనుడు ధుంధునిఁ బాతాళమునకుఁ ద్రొక్కుట. —

ఆ. వరదుఁ డైనహరికః 1 బాకత్రయావని, భక్తి నొసంగ డైత్యసార్థిచేంద్ర
దత్తమైనపుడమిఁ 1 దాఁ గ్రమత్రయముగ, నపుడు చూచె వశియు 1 నైనకౌరి.

వ. ఇట్లు మాయామాణవకుం డగుమాధవుండు చూచి యంత. 237

చ. అనఘఁ డనంతశక్తియుతుఁ 1 డైనరమేశుండు విష్ణురత్రయం
బును గడు దాఁట నెంచి ద్వీజపుంగవు లంకలు దానవేశ్వరు
లగని బహువిస్తయత్యమునఁ 1 గ్రాలఁ ద్రివిక్రమమూర్తిఁ దాల్చి స
న్తునులకు సక్రమస్థిలిని 1 మ్రొక్కి దిలీకులనెల్ల నాయుడన్ 238

నీ. చంప సముస్తాద్రిసహిత యై వననిధి బహురత్న సంజోహాబరివృతాధ్య
పత్రనరమ్యయా 1 వసుధ నొక్కపడంబుతో మూల జేవరాగ్రుద్ధి నార్త
వలఁచి రెండవకారివలన సోమార్కనక్షత్రమండితమైన 1 గగనరేలము
నిర్జరావాసమై 1 నెగడు నాకపురంబు వడిఁదాఁటి మూఁడవసదము పెట్టు

తే. భూమి లేసండువలనను 1 భూరిరోష
చిత్తుడై వామనుడు భర్తసఖినితుల్య

గాఢకాయంబు కల త్రివిక్రమసుమూర్తి:

దార్పిణ్య వానిలల మహాశ్రద్ధతి చెలంగ.

239

వ. ఇట్లు త్రివిక్రమండునై హరి వానినై: బడ ముప్పదివేలయోజనంబుల నొప్పు
పుడమి సాతాళమునకు నడఁగి యట దృఢంబుగనుండె నంత శ్రీధరుఁ డా
ధుంధుదైత్యునిఁబట్టి యెత్తి వడి నాగర్తమందు: బడవైచి నైకతవృద్ధుఁ గురి
పించి దానివలన నామహాలింబు నిండఁజేసె నయ్యడ.

240

క. హరికయతో స్వర్గంబును, హరి వడసెను సకలదేవతాధీశ్వరులు
న్నిరుపద్రవగతివలనం, బరఁగి త్రివిష్టపమునందు 1 ఖాసిలిరి మునీ!.

241

క. వరదుఁడు భగవంతుం డగు, పరమేశుఁడు ధుంధుదైత్యుఁ 1 బటునైకతసా
గరమందుఁ ద్రోసి యమునా, సరిదాకృతి నలరి దాఁగెఁ 1 జంచద్దీప్తిన్.

242

చ. మును హరి యిట్లు ధుంధుదిలీపుంగవుఁ గెల్వఁ ద్రివిక్రమాకృతిం
దనఁచెనా యట్టి ధర్మఫలదాయక మైనచుహాశ్రమస్థలం
బునకును దానవాధిపుని 1 పుత్రుఁడు మానసమందు భక్తి పెం
పును గనుచుండ బంధుజనపూగముతోడను గూడి చేక్కెనై

243

క. చని కాలిందీజలమున, మునిగి మహాశ్రద్ధతోడ 1 మొనరియు నొకతే
యి నుపోష్యముండి వరవా, మనదేవునిఁ బూజచేసి 1 మానిలరామా!.

244

ఆ పరమలింగభేదరహస్యలంబున కేగి, కాస్త్రవిధిగ నవట 1 స్నాతుఁ డగుచు
శర్వనకును బూజిసలుపుచు నొకతేయి, నుపవసించి పిదప 1 నుత్సవమున.

245

క. ఘనమగు కేదారమునకుఁ, జని యట సవిధిని మునింగి 1 సర్వేశ్వరునిఁ
దినసప్తకంబునం దవ, శనుఁడై పూజించి పొగడి 1 శ్రద్ధ స్మరల్.

246

లే. పుణ్యకుష్టాచ్రమునకును 1 బోయి సవిధి
నట మునింగి తిలం ద్రియుఁ 1 డగుచు నశన
హినుఁడై శౌరిఁ బూజించి 1 పృథులభక్తి
బడరికాశ్రమమున కేగి 1 భద్రబుద్ధి.

247

నీ పుణ్యసరస్వతీపుష్కరంబున ముల్లి పస్తుండి యధికమా 1 భక్తితోడఁ
బోసరి నారాయణుఁ 1 బూజించి వినుతించి సంతోషపరచియు 1 శ్రద్ధతోడ
దివ్యమా వారాహవీర్యమందుండిన గరుడాసనంబును 1 గాంచి పూజ
సర్వి విప్రత్రయచయమునకును రత్నవిత్తాంబరాదులఁ 1 ద్రిలి నొసఁగి

ఆ. వారిదీపనలను 1 బడసి మోడంబున, వజలి పిదప దివ్యభద్రకర్ణ
మునకు నేగి శివునిఁ 1 బూజించి వశియు నై, చని విపాకనామచారునది

248

డి. ఆవిమలాపగాజలముగఁగందు మునింగి ద్విజప్రియుండు నా
భావకాచైరి నర్తతని 1 రాగుగఁ గార్చి యారావతీమహా

పావనధూమః శేరి యట 1 భాసిలు లోకగురుండు చేవతా

దేవుడు భక్తపాలకుడు 1 దివ్యుడు నా హరిః గాంచి నారదా 1. 249

ఉ. మున్ను గురూపియౌ భృగుడు 1 పుణ్యుడు కాశ్యకుఁ దక్షరుండు నా

పన్నకరణ్యుఁడౌ హరిని 1 భక్తినిఁ గొల్చి సుదుర్లభస్థిలిం

జెన్నలరారుచున్నసిరి 1 చిన్నికుమారుల దివ్యకాయముం

బన్నుగఁ జెందె నట్టిమురసినైరినిఁ గొల్చె నతండు పూనికై. 250

క. అన విని నారదుఁ డన నెటు, ఘనుఁ డైనపురూరపుండు 1 కమలాక్షునిఁ గొ

ల్చి నిమిరిమై వరదూపం, బును బుక్తులఁ బడసె చెఱుమ 1 మునికులదీపా 1.

ఆ ఇట్లతండు నుడువ 1 హితమతితో బ్రహ్మ, తనయుఁ జూచి పాపరేకులఁ బాపు

నట్టి దివ్యగాథ 1 నాడెద నతిభక్తి, చెలుగ విను మటంచు 1 జెప్పఁదొడఁగ

— శుభదుని చరితము. —

సీ. రావసాధిశ! త్రేతాయుగారంభంబునందు మున్నీకథ 1 యలరె మిగుల

విప్రసర్కులి ధర 1 వెలసినకా మద్రజేశ మొక్కటి దీప్తి 1 దివరు దాని

యం దుత్తమస్థిలి 1 నలరు కాకలమహాపుర మట్టిబట్టిగామున విశేష

విపణిప్రవృత్తితో 1 వెల్లి సుధర్మాభిధేయుఁడై నిత్యముః 1 చేబరిల్లి

తే యథలకాస్త్రవిశారదుఁ 1 డగుచు భోగ

సహితుఁడై గుణధనములఁ 1 జాల నొప్పు

నట్టివర్తకుఁడేపారు 1 నారఁడొక్క

తటిని నిజరాష్ట్రముననుండి 1 తమిని మించి. 253

కా పౌరాస్త్రాభ్యును వెల్లుజేశమునకు 1 సంక్రీలిః బో నెంచి వి

స్తారానేవిశేషవస్తువులతోఁ 1 దర్శిల్లి సార్థండునై

ధీరత్వంబున నేగి నిర్జనముగా 1 దీపించుజేశంబులో

నాదూధేచ్ఛఁ జనంగ నావణిజా దివ్యానేకవస్త్రాఘమున్ 254

క. లేయని దొంగలు శైలాని, పోయిన గతసర్వవస్తువుంజాడు నై యా

తోయంబున నరఁడార్త, బాయనివగ పెంపుఁ జెందఁ 1 బరమమునింద్రా 1.

తే. మలసి మరుధూమియందు నున్నట్టుపగిది

నిస్సహాయుండు నై వగ 1 నెగడఁ బరిగి

మేటి దై మంగళంబుల 1 మెఱయు జమ్మి

చెట్టుఁ దాఁ గాంచె నప్పుడు 1 చిత్త మలర. 255

క. కని మృగపక్షివిహీనరఁ, బొసరడునారరువుకడకుఁ 1 బోయి మహాత్మ

త్వనిఁ జెందుచు తుత్తేష్టలఁ, గనలుచుఁ దచ్చాయయందుఁ 1 గాసిని మాని.

తే. వేదివేలుపు నట్టుట 1 వెల్లుజేశ, నిడురను జెంది విక్రాంతి 1 నెగడి లేది

వెండి ప్రేతరేణుతో 1 వేడ్క నడరి, పాలితోఁ జాలఁ జెలువారివచ్చువాడు.

- క. చైత్రాక్షకాయములతో, సారెకు విలసిల్లి ముందు 1 సర్వరగతిః శ
న్నారెకు శ్రాంతి నిశాచర, వారంబులనలన మిగుల 1 వలలుచు మఱియున్.
- క. అటు లనన్యప్రేరముతో, నట నీటున నుహ్యమానుఁ 1 డగుచుండిన దు
ర్లుటధీరప్రేరథిపు, దటుకున నాతండు చూచెఁ 1 దాపన! యంతన్. 250
- క. అరుదుగ నాప్రేరథి, శ్వరుఁ డటఁ దిరుగుచును నట్టిసాలము మొకటం
బరఁగువడిక్కుటఁ గనుఁగొని, పరమానందంబు మిగుల 1 భాసించుండన్ 251
- ఆ మ్రొక్కి స్వాగతంబు 1 పోల్పారు నొంజొరు
ల్కుశలవార్తః శిష్యులొనుచు నట్టి
చట్టునడఁ బ్రితి 1 చెలువొంది రంతః శ్రే
తాధిపుండు హర్ష 1 మాత్త నెగడ. 252
- నీ. చైత్రార్థజానితోడఁ 1 బలిక నోచెరికాఁడ! నీనివాసం బెందు 1 నెగడుచుండు
నండజమృగహీన 1 మైనట్టి యావెడ్డవనమున ! చెట్లు 1 భయము లేక
చేరిపో నాకుఁ 1 శిష్య నా నీకును మేలగు నని యిట్లు 1 మేటికయ్యను
బలుక నాప్రేరేకుఁపరమభాషణముల విని వాఁడు సంతోషవివశుఁ డగుచు
తే. నాత్తచేతఁధనచ్యుతి 1 నంతః దెలుప, నాతఁ డాయెడఁ దత్కథ 1 నాలకించి
వానిదుఃఖంబు గాంచి తావగచి నైజ, బాంధవునిరీతిఁ బ్రలపించి 1 పలిక నిట్లు.
- ఆ. ధనముఁ గోలుపోయి 1 తల్లడపాటుతో, నలరుచున్నవాడ 1 వయ్యు లేద
పడుటఁ దగదు చైర్యిలలమున్న నర్థము, లొనరు నీకు మరల 1 నునుగుణాధ్య!
- క. హయకరిధనములు భాగ్య, క్షయమునఁ జెడు మరల వచ్చుఁ 1 గర్వాణమహా
దయమున నావిషయం బై, భయపడిరా దనుచు బుధులు 1 పల్కిరి భాత్రిన్.
- తే. అస్థిరంబగు మేనిచై 1 నలరునట్టి
చింత నర్థోదయము చెడు 1 క్షితిరలంబు
నందు నని యిట్లు లాడి భృత్యాః విరిచి
సంతపముతోడఁ శిష్యుగ 1 సాగె మాని! 255
- క. ఈరం దరిధియుఁ బూజ్యం, దారలేగుగళారి సహజాఁ 1 దనఘుండుఁ గడుగా
ప్రితిదుఁడు చేతజాఁడు వి, భ్యానిని నాకనుచుఁ బలిక 1 క్రన్ననఁ బలికన్ 257
- వ. ప్రేరగణములారా! నేనీరనిఁ గనినంతమాత్రముననే స్వబంధువులఁ జాచి
నట్లయ్యి నిలియ కాదు వినుఁ డిరుఁడు నాడఁ జేర నకులప్రితి చెలని నని
యిట్లాడుతటి నాప్రేరనాయకుని చెంతకుఁ దభోదనపూర్ణ మయినదియుఁ
గోరినవోర్కల నిచ్చునదియుఁ గ్రాత్రదగు వృత్తాత్ర మొకటి వచ్చె; నట్లె
భవ్యోదకపూర్ణమయి నూతనమున రాణించు జలభానిక యొక్కటి తదగ్ర
భాగమున కేఠించి నిలిచి నిట్లకుదెంచిన సలిపదధ్యన్న వృత్తాత్రముం జాచి
సంతసించి ప్రేరేకుఁడు మహాదుర్జ్వు వనికొప్పునునిఁ గని యంత.

- క. అనఘ! రెచ్చుపు చాపిన్, మొరరింపు ముటంచు: తెప్పి 1 యుచుమరి నర: చా
రని: గూడి యాజలంబున, మునిగి కృతాపిన్ కులు నైరి 1 ముక మొకవంగన్.
- తె. అంధ: ప్రేతేశ్వరుండు దగధ్యన్నమును య
థేచ్ఛ నైగమసుతునకు 1 నింపుమీఱఁ
చెట్టి మిగిలిన కూడు సంప్రీతి: ప్రేత
సకలసంతోహమున 12 1 శ్రద్ధ నపుడు. 270
- క. అండలు. దివి కడుపారను, తొండక జలములను గ్రోలి 1 పొంగార మహా
నందంబున దివ్యాన్నం, బుం దగ నాన.కు భుజించె: 1 బూనిక మాన 1.271
- క. ప్రేతాధీశుండు రిని బల్, చేతో మోదమున చెలయ: 1 శిరముగా నా
పూతోచకధిపాత్రము, లాఠి నాచైశ్వరుడు 1 నాలోకింపన్. 272
- న. అదృశ్యంబు లయ్యె నంత 273
- క. మునివర! యాయద్యుతమును, గని వణిగార్చుజుడు మిగుల: 1 గొతూహల మా
త్తును తిందురాడ: ప్రేత, తునితో నీరి: లెల్క 1 సురుచిరభణివన్ 274
- నీ. సాధురత్నమ! గరిజనమైనవనమందు నెట్లన్న సంభవ 1 మెసఁగెఁ బరమ
వారిసంపూర్ణమై 1 వఱలు పుష్కరపాత్ర మేరిరి నరుదెంచె 1 నీష్టలాంత
రంబునకును మఱి 1 రమణీయభవదీయవర్ణంబువలన నీలవహళభృత్య
లచగరకాంతిలో 1 నలరిరి నీవొగి: చేజన్మి వగుచును 1 దివిరి కొంచె
- అ. ముగను బుద్ధి చేహమున నొప్పి ప్రేతాళి, పాలకుండ వగుచు: 1 నాండువర్ణ
వస్త్రమున: జెలంగువా:డవు నైరివో, పలుకు ముట్టిదాని 1 భావమలర. 275
- క. అని పార్థవాహజాం దన, విని ప్రేతాధీశు: చార్త 1 వృత్తాంతము నా
రనిగిని జెప్ప: తొడంగెను, మనమున మోదంబు మిగుల 1 మల్లడి: గొనఁగన్.
- క. విను నే బహుళాచేవి, జనియించి ధరిల్లి సోమశక్త్యాభ్యును జెం
దిన విప్రు:డ నై కాకల, మనుపురిలో నుంటి మున్ను 1 హర్షము మిగులన్.
- మ. ధనవంతుండును బ్రాచీనేశ్యుండు యశోధన్యుండు సోమశక్త్యం
దనువేరగ జెలువొందువా:డు హరిభక్తాగ్రేసరుం దావణి
క్రసయం దొక్కెడు నామ నెచ్చెరియు నై 1 రోక్కెత్తు నే: గాంతో
ధనమందుగ గృహంబుండ నై చెలసి మంగకప్రజ్ఞ: జెల్వారుచున్ 276
- న. నిజమందిరమందు వసించి యుండి. 277
- క. నిరతము కూడు భుజించక, ధరణిసురేకులకు నిడక 1 కధిమిత్రమా
పరమాజ్యక్షిరాన్నము: తొరపాటున: తింటి నేను 1 బూర్ణప్రీతిన్. 280
- నీ. అనఘ! యారాత్రియం 1 కలిఘారనాడిరయ్యావారి నేనొగి 1 నలర చేగు
జామున: బటుమృత్యుసన్నిభంబగువిఘానవాధి పొడమెను 1 తేక నొక్క

- బండుగుం దైన నాశ్రుక్కుఁ జేరండయ్యె బహుళప్రయాససంభరితవృత్తి
నాచేతః బ్రాణమూర్తినరిభారిమలయ్యెఁ దెలియబెట్టాకా యిట్లుఁగిరివి బ్రతి
ఆ నట్టివాఁడ నగుచు నట నిర్ఘ్నగస్థితి, నొప్పి పాపనగుచు నుండి నూఁగు
లిండిఁ బుల్లనీళ్లుఁ నీ తేలూఁ దవ్రడును, గుల్పికాన్నములను నీ గూరఁ బ్రీతి.
- వ. కుడుచుచుఁ బెద్దకాలం బటనుండ నంత. 282
- క. శ్రవగద్వాదశితోడగా, బ్రవిమలమై వెలయుభాద్రసదమాసమునం
దవహితమతులై నాగర, నివహంబులు గుంపుగూడి నీశ్వలభత్తిన్. 283
- సీ. సారిది నిరావరీశోభనసంగమతలమున కరిగ నుద్దామలీల
నంత నాచెలికాని నీ కాప్రసంగంబుతో నాభూమి నేఁ జేరి యచ్చహన
దీజలంబునఁ గ్రుంకి నీ దివ్యకాయంబున నడరి యేకాదశాయందు నియత
మైనవ్రతంబుతో నీ వావణించి తత్కుణ్యవారిపూర్ణంబు నై నీ వలలి ఛత్ర
తే పాదరక్షింతు లేపారి నీఁటపునోడ, నడరి దభ్యన్నకలిత మైననట్టి మృత్యు
భానికనుజాతికర్త సంభానుఁ దైన, విప్రవరునకు నిచ్చితి నీ విమలచరితః. 284
- వ. ఈదానముతప్ప నే నొకానొకతటినైన నెవరి నేమియు నిడక బెట్టదినవ్వరంబు
లిట్లు మని చచ్చి ప్రేతనైయుండి నీకేపు డీయన్నముఁ బెట్టితి మద్దత్తాదనమున
జీవించు నీప్రేతలు మున్నెవరికి నెడ్డియు నిచ్చినవారు కాదు నీకీకారణంబుఁ
జెప్పితి. నాచే మున్నెడ్డికల్తరుయ్యె నట్టిజలాన్నవస్తు ప్రశస్తమృత్పాత్రములు
నిత్యము మథ్యాన్నకాలమునకు నాకడఁ జేరుచున్నవని చర్చి మరల
నిట్లనియె. 285
- క. అనయం బాపాత్రము లే, దినుదాఁక నశింపకుండి నీలిని గురుకుట్టం
దనర నదృశ్యస్థితితో, జనుచుండును వింతగాను నీ సరసగుణాధ్యా. 286
- క. విను మూలపత్రదానం, బున నిట నీజమ్మిచెట్టు నీ పుట్టెను గడునీ
డ నిటం జెచ్చల నిడినం, దునఁ ప్రతావాహనంబు నీ తోడ్తో వెలసెన్. 287
- క. నీనాళబుద్ధితోడను, నూనుగ వర్తించినట్టి నీ మచ్చరితంబుగా
నూనితగలి నంతయు నీ, నీ నీపు దాడిలిని సత్యమేర్పడ మిత్రా. 288
- క. శ్రవగద్వాదశి మిక్కిలి, భవహర మగుచుండుఁ బుణ్యవర్ధనకర మా
భువిఁ గలనరులకు నని యితః, దవిరళమలి వైశ్యపుత్రుఁ నీ దాదృలిఁ బలుకెన్. 289
- క. అనిధూ! నాచే నేపని, యునరింపం దగిన దగునొ నీ యురుమలి దానిగా
ఘనమగుదయ నానలి యి, మ్మని వివయము తోఁచు బలికె నీ నమృతోక్తులతోన్. 290
- ఆ. అంతః ప్రేతనాథుఁ నీ దాతనిమాటల, నాలకించి బలికె నీ నరనితో ని
కార్థసిద్ధికరము నీ నైనట్టివాక్కును, గూర్చి దెండమండుఁ నీ గౌమరుమిగుల. 291
- క. జనకా! నాకేపుడు కుంభం, బును జేగెడిదైనవాక్యోక్తులును జెప్పెద దా

- నిని జేయసగును దయతో, నని చెప్పందొడఁగ శ్రద్ధతో యలరుచునుండన్.
- క. అమలగయఁబీర్థమునకు, సుమహిరమతి నేగి మునిఁగి శుద్ధిని మన్నా
మునులను గూరించి వ్రేల్చుము, నమరగ బిండముల నిడుము శ్రద్ధనలిలకా ।
- సీ. అటఁ బిండములు బెట్టిసెట్టెన నేను ప్రతాభావసరణితో శరణి ముక్తి
జొంది పైతృకలోకమునకేగదను భాద్రపదమాసగరిసీర శ్రద్ధకుండుఁ
దనరాదునట్టి బుద్ధశ్రవణాన్విత మైనట్టి ద్వాదశి శ్రద్ధాభిధాత్ర
శరమని యిటు పల్కుఁ శ్రీ గౌతమావలంబితృ యందు మిక్కిలి చిండులరాదుచుండ
- ఆ. నాలకించి శుచియు శ్రీ నగువనిట్టుక్తుండు, నట్లానర్పు టుచిత శ్రీ మని వచించి
విశ్రులకాంక్ష నంతః శ్రేతేశ్వరసంకంభ, భాగముండుఁ జేరి శ్రీ పాఠికులుక. 294
- క. మరుభూమి విడిచి గురుసుం, దరబంధురశూరసేనశరణేశము భా
సురగతిః జేరినవాఁడై, కరమట వసియించి భూరికాతుక దులరన్. 295
- క. తనకర్మధర్మమోగం, బున బహుమణిదివ్యధనముఁ శ్రీ జొంది పొగడ్తగ
దనరాదుచున్న గయకుం, జని యాబీర్థంబునందు శ్రీ స్నాతుం దగుచున్. 296
- క. ప్రేతానుపూర్వకంబుగ, నాశతే బిండములఁ బెట్టి శ్రద్ధతో
చేరమతి నాత్తి విత్పసం, భూతములకు సర్వబంధుగణముల శ్రీ విన్. 297
- న. పిండనిర్వాణం జొనర్చి లిలరహితముగఁ దనకుఁ బిండముఁ బెట్టుకొని పిదప
నాత్తియెరు లైని నిజజ్ఞాతులకు నటులొనర్చె; నిట్లెందు పంచపిండముల సు
భావమున నెఱవేర్చిన సంజలు విముక్తపాపులై బ్రహ్మలోకమున శ్రీ గిరి. వడి
కూనుండు మరలి నిజాలయంబున శ్రీలెంచి శ్రవణద్వాదశిః జేయుచుఁ గాల
గలి నొంది గంధర్వలోకమందు సుందరమర్లభభోగసంజోహములఁ బెక్కు
కాలముదాఁడి మహానందకండలితప్పాదయారవిందుఁ డై యనుభవించి యనంత
రంబ. 298
- క. మనుజుత్వముఁ జొంది మహా, జనపతి యై యార్జ్యధర్మసంస్కర్తములం
దనరుచు శ్రవణద్వాదశి, భుసభక్తి జేసి కాలగతిఁ జెంది ముని! 299
- క. భాసురతరమగుగుహ్య, వాసంబును జేరి భోగపారంబు మనో
ల్లాసమున ననుభవించుచు, వాసిని గని మరల భాగ్రిః శ్రీ బ్రకటితదీప్తిన్. 300
- క. జననాభపుత్రుఁ దగుచుగా, జనియించి నృపాలవృత్తిసహితుండు యశో
ధనదానభోగపరుఁడై, మన ములర నటించె నరేఁడు శ్రీ మానిలరామా! 301
- ఆ. ఇట్లెందు సత్యసహితవృత్తి నిత్యము, నలరుచుండి గోగ్రహంబునందు
సాహసమున దైరిసముదాయమును గూర్చి, కాలగతిని జొందిగణ్యు లెన్న.
- ఉ. నాశపదంబుఁ జేరి సురసాధముభామరహజనియుఁడై
వీరఁ జెలంగుచు నిర్వగతివిస్తృతపుణ్యముతోడ భ్రష్టుఁడై

శాకలరాజభాని ద్విజగత్రముఁ దై ప్రభవించి వైకృతిం
గైకొనునట్టిరూపమునఁ 1 గ్రాలుచు శాస్త్రవికారమందు నై.

303

క. అనుబంధరూపస్థితితోఁ, దనరాచెడి విప్రసుతను 1 దలతోషముతో
దను బెండ్లాడెను నాసలి, లేనవిధుని సుశీలుఁగాను 1 దలఁచెను విదపన.

304

౧. విను వైకృతరూపునిఁగాఁ, దనమదిఁ దలపోసి విసిగి 1 ధరణిసుతుం దా
వనితామణిరూపంబును, గని దుఃఖముతోడ మిగులఁ 1 గ్రాలి మునీశా.

305

సీ. క్రన్నన వీరశోకంబున విలసతిరావలీతటమందు 1 రమణఁ గుల్కు
శిష్టాశ్రమస్థులఁ 1 జేరి సుందరరూపమును గోరి నక్షత్రప్రభుమనహితం
దై నట్టివరమేళు 1 నతిభక్తి నర్పించి యాజన్యమందె శోభాభిరామ
తనువుతో భాసిల్లి 1 తమ వచ్చి నలిఁ గూడి కూర్చి భోగంబులఁకోటిఁ జెంది

ఆ. వశియు నగుచుఁ బుడమి 1 వాసిఁ బూర్వాభ్యాస
సరణివలన నలేడు 1 శ్రవణసహిత
మై విశేషపుణ్యసమాద్యాదశీవ్రత
భక్తియందు మిగులఁ 1 బ్రబలుచుండె.

305

చ. మునివర! యిట్లు పూర్వమున 1 భూసురసత్తముఁ దై జనించి క్ర
న్నన వికృతస్వరూపమున 1 నాఁతోగి వెన్నుని దా ననుగ్రహం
బున వలరాజరూపమును 1 బొంది పురారవుఁ దై జనించిన
మనుజగణేశుఁ డన్న విని 1 మానుగ నారదుఁ డంతఁ బ్రియతోన్.

307

మ. అని విప్రోత్తమ ము స్ఫురారవుఁడు దీప్తతారకాఖ్యం దెటర
వనమాలిం దగఁ గొల్చె దానిఁ గరుణ 1 న్నాడింప నొనర్చి నా
భునుఁ దాదె నివ్వను మేను జెప్పెదను నక్షత్రప్రకృతప్రవరం
బును దైకుండునితారకాంగముల సమ్మోదంబుతో నియ్యెడన్.

308

— నక్షత్రపురుషప్రకరణ. —

సీ. హరికి బాదంబు లోనసురనక్షత్రంబు జంభు లో లోహిణి 1 చక్రి శిష్య
దశ్యసినక్షత్ర 1 మగుఁ గబంధంబునీ యాషాఢ కులకు గుహ్యంబు ఫల్గు
నీద్యయం బలిపి ప్తి 1 నెగడుఁ గటిస్థంబు లగుచుండుఁ గృత్తికల్ప ద్రుతోడ
ననురాధ తోడలందు 1 నలకు ధనిష్ఠ పృథ్వీంబున నుండు విశాఖ భుజము

ఆ. లంకు వెలయుచుండు 1 హస్త యుత్తమకర
ద్యుంద్యమందు దీప్తి 1 దనరుఁ గ్రింది
చీలమండజంటఁ 1 జెలఁగుఁ బునర్యసు
తార మాధవునకుఁ 1 దాదనంద్ర!

309

క. ఉరగర్తము నఖిలమునఁ, ఖరఁగును గుత్తుకను జ్యేష్ఠ 1 భాసిలుఁ జెత్రల
నటలును శ్రవణము పుష్యుని, కిరమోహమునందుఁ గాంధీఁగ్రాలుచునుండున్.

వ. మునీంద్రా! దంతంబులయందు స్వాతియు, తెక్కిరిఁ బునర్వసు తారయు, నానీకమందు మైత్రంబును, గర్జనయందు రోహిణియు, దలచెందుకల నైత్రంబు రాజిల్లు, నిది చక్రిఁ దారకాంగ మగుచుండు. నావిభానమును యథాన్యామముగఁ జెప్పెద వినుము ధీమంతుఁ డైనకేశవుఁడు పూజితుండయి భక్తులకుఁ గోర్క నొసంగును. చైత్రశుద్ధాష్టమియందెరుడు చందురుఁడు మూలర్షగతుఁ డగునొ యక్కాలమందు సవిధినిఁ బుండరీకనయను చరణంబుల నర్పించు టొప్పు, విజయ నక్షత్రపురుషప్రీత్యర్థ మై విశ్రులకు భోజనం విడనగు. రోహిణియోగంబున జానుయోగంబుఁ బూజించి హవిష్యాన్న దోహదంబు నర్పించి బ్రాహ్మణుల కన్నప్రదానంబుఁ జేయనగును. ఆషాఢవ్యయంబున విజ్ఞాఁడు స్థిగ్రూపమును బూజించి శీతజలంబు దోహదంబుగ నర్పించనగు

811

నీ. తాపన! ఫల్గునీద్యయమందు గుహ్యంబుఁ బూజించి గోక్షరములను భజిపారి! నర్పించి విస్త్రాళి! భోజనమును బెట్టినగు గరభోజనులును విజితేంద్రియులునైనవిద్యాంసులొగిఁ గృత్తికలయందు శ్రద్ధతోఁగటిరలంబుఁ బూజించి తాపతోఁ గొల్పారుకునుమజలంబు నర్పించ నొక లలితముగను

తే భార్యపదయుగమునను బాగర్వముల నవిధి నడరి పూజించి కాలేయ కమాగుడాత్ర దోహదము దానవారిఁ కి దుష్టికొఱకు నిచ్చు టొప్పును భక్తితో నిర్ధరితి.

812

క. రేవతిఁ గుక్షివ్యయమును, వాసిరిఁ బూజించి ముద్గ్రవరమోదకసంభావిత దోహదమును గురు, భావంబున నిదఁగవలయుఁ కి బరమమునీంద్రా!

క. అనురాధయందు టొమ్మును, భువరను బూజించి మద్భికింబగుకూడుగ వనమాలి! దోహదముగ, నొనరించు దగును బూన్కి కి యొనరుచునుండన్.

క. మునివర! యజ్ఞ ధనిష్ఠనుఁ, బనిగొని పూజించి కాలిభక్తంబున నుండిన దోహదమును నిశ్చల, మనమున నర్పించనగును కి మానాభునకున్.

813

అ. అమలమతి వికాభియందు భుజంబులఁ, బూజనీసి దివ్యభోజనంబు దోహదమున పారిఁ కి తోడ్పాద నర్పించు, దగును మేటిభక్తి కి నెగడుచుండ.

క. కరతారా గరయుగముఁ, గరమర్థి యజించి యానీకము దోహదమందురురమతితో నిదఁదగు, సురసేవితుఁ డైనపారి కి సుభగచరిత్రా!

817

అ. అదితితారయందు కి సంగురీయుగంబుఁ, బూజచేసి శ్రద్ధ కి మొనయి దోహదమున తొట్లనుంచఁదగు పారిసఖముల, సర్వతారఁ బూజిసలిసి పూన్కి.

నీ. మేటివాఁ దిత్తిరామియము దోహదమందు నర్పించి శ్రేష్ఠయం కి దధిభక్తిఁ గంఠంబు నర్పించి కి కాంక్షతోఁ దిలమోదకంబు నిడందగు కి గడిమి శ్రవణ

మందు: గర్లంబుల 1 నలిపి: బూడిచి దధ్యన్నమును జోహాదంబునందు:
 బట్ట నా: బుడ్యమి: 1 బ్రీరిముఖంబును నర్పించి ఘృతయుక్త 1 మైసపాయ
 తే. సంబు నర్పింపవలయును 1 స్వాధియందు:
 బండ: బూడిచి రిలలతో: 1 బర:గు మేటి
 చక్కి-లంబుల దివ్యభోజనము నొసంగ
 వలయు హరితుష్టితై విప్రవరున కలమి

819

వ. శరభియందు గండ్లంబుల: బూడిచి మధుహరమగు ప్రియంగుభోజనం
 విడనగు. మఖయందు నాసికంబు నర్పించి మధురాజ్యంబు సమర్పించుకగు.
 మృగశిర: గల్లవను యడిచి మృగమాంసము నివేదింపవలయు: శిర్తయందు
 లలాటమును బూడిచి మనోహరభోజన మర్చణచేయు టొప్పు భరణీనక్షత్ర
 మందు హరిశీర్షంబును బూడిచి దివ్యభక్ష్యంబుల నియ్య:కగు, నార్ద్ర: కల
 పెండుకల నర్పించి గుడాద్భృతాన్నంబు సమర్పించవగును ఇట్లీనక్షత్రయోగ
 ములలో లోకేశు: కగునారాయణు: బూడిచి వేదవేదాంగపారగు లగు
 విశ్రులకు వస్త్రంబులు, గాడుగులు: బాదరక్షలు, ఘృతపాత్రములు: బాలిచ్చు
 మొదవులు, దక్షిణలు, దానము నేయవగును. ప్రతితారాయోగమందు:
 బుడమివేల్పులు పూజనీయు లయి యుండురు నక్షత్రజ్ఞ: యైన బ్రాహ్మణునకు:
 బ్రత్యేకముగ దక్షిణల నిడవగు నక్షత్రపురుషాఖ్య నలరారునదియును, సకల
 కలుషహర మగునట్టి యిట్టివ్రతోత్తమంబు మును భృగువుచేర నాచరిండు
 బడి: బూజ్యములగు వెన్నుని సర్వాంగోపాంగముల: బూడిచువారికి
 సురూపము లగు ప్రత్యేకాంగోపాంగము లారని కృపవలన: తోడము నని
 చెప్పి పెండియు నిట్లనియె.

820

చ. ఘనకలిసంగమస్థితిని: 1 గ్రాలెడి పాపము సప్తజన్మసం
 జనితమహాఘము న్ననకజంబగు కిర్బిచము వృహోద్ధతిం
 దనరిన మార్తంధరమును 1 దారుణభూరిపమ ప్రకల్పమం
 బును వెను బాపు నీవ్రతము 1 పొందుగ నందఱకు న్దునీశ్వరా!

821

తే. తారకాంగుండు నై నట్టిదానవారి, పూజితుండై మహోన్నతశ్రేణ్యములను
 రమ్యరూపంబు వార్తాధురీత్యపర్య, కామకాంతుల నిచ్చును 1 గౌరవమున.

క. సరవి నరుంధతి మున్నీ, వరతారాయోగమందు: 1 బస్తుండి రమే
 శ్వరు: బూడిచి జగంబుల: గరమగ్ర్యభ్యాతి: గాంచె 1 గణ్యులు మెచ్చు.

తే. అదిలి నక్షత్రదూవుతో 1 నలరునట్టి
 బానుచేవుని నైవరీపర్యరమున:
 బుణ్యపుత్రార్థ మై భక్తి: 1 బూజచేసి
 బానుసస్యమి: దనయూ:గా: 1 బడన దీప్తి.

824

- క. మును రంభ దివ్యదూరు, బును తెందె: దిలోత్తమాఖ్య: 1 తొల్పారెడిచా
వనితయు వాల్మీకురత్నము, ఘనులెన్నెగఁ తెందె దీనగణ్యచరిత్రా! 825
- ఆ. చంకమామమాడ్కి 1 సత్కిర్తినిం బుదూ, రవ్రుడు భవ్యమైన 1 రమ్యకాంతి
రాజ్యములను బడసి 1 రాజరాజయ్య నీ, వ్రతము: తెసినంతువలన భాత్రి.
- క. ఆనఘా! యిట్టివిభానం, బునఁ దారాంగుండు నైన 1 పురుషోత్తము నే
జను: కర్పించునా వా: డా, త్వను గలకోరికలనెల్లఁ 1 కష్టయు: బడయున్.
- క. వినయము నాకోగ్యము: గీ, ర్తిని శుభమును బావనర్యరీతిని బుణ్యం
బును నిచ్చెడునివ్రతవిధి, వినితివి కక తీర్థయాత్ర 1 విను భాషింతున్. 828

— ప్రహ్లాదతీర్థయాత్రకథ. —

- నీ గాఢపుణ్యయు మునిగవ్యయు నగునిరావలి: తెరి ప్రహ్లాదపరమభాగ
వతు: డట స్నాతు: డై 1 భవ్యచైత్రాష్టమి: బావనం లైనయీ! వ్రతము మీటి
భక్తి: గావించినవాడు నై నక్షత్రపురుషు: వాళారిని: 1 బూజచేసి
పుణ్యకురుక్షేత్రమున కేగి యేరావతాఖ్య మంత్రంబుతో 1 నట సుకర్మ
- ఆ. నాభిధేయమునను 1 హరువాండుచక్రతీ, ర్థమును మంఠిరించి 1 దార్ద్యబుద్ధి
చేకకథితమైన 1 విధి: స్త్రుంకి యొకరేయి, నుపవసించి యారే: 1 దుర్వచమున.
- క. వినులంబగు గోకర్ణం, బునకును జని తూర్పుదెసను 1 తొల్పారుచు నుం
డినదా తీర్థమునందు, న్నునిగి మహాపూజ్య: దైవపురహరు: బ్రీతిన్. 830
- క. పూనించి దాని కవ్వల, రాజిలు కామేశతీర్థరాజము: గానం
గాఁ జని యట మున్లి మహా, లేజాం డగుహరుని: గొల్చి 1 దృఢభక్తిమెయిన్.
- ఆ. భూరివారియందు: 1 తొడరెడిపుండరీ, కాఖ్యశివుని: జాడ 1 నరిగి యట్టి
జలమునందు: స్త్రుంకి 1 సద్భక్తి: చెరరులఁ, దనిపి పుండరీకు: 1 కగ భజించి.
- వ. మూఁడుదినంబు లాష్టలంబున నుపవసించి పిదప విశాఖయూరమున జతు: డై
యుండిన శంభుని కర్పించి యాకృష్ణతీర్థమందు మునిగి త్రిరాత్రము లవనిపై
శయించుచు నామహాచేవుని: గొల్చి పిదప హంసపద్మం డగుహంసేశుని:
బూజించి పయోన్య నలరుకొరి: గననేగి యాజలంబుల: స్త్రుంకి జగత్పతి యగు
నట్టి యఖండమాధవు నర్పించి వెండి విరస్తయందు రాజిల్లు కుమారిలతీర్థమున
కరిగి యావారి: స్త్రుంకి వాలఖిల్యాదిమునీశ్వరాద్వితు:డును బదివేలసాళముల
వారిండువా:డగు చంద్రశేఖరుని: బూజించి నులించి యంతట. 833
- ఆ. కామధేను వెదట: 1 గవీలాఖ్యపుత్రిని, గనెనా సర్వలోకగణ్యమాని
పతిహితార్థముగను: 1 బరమకృపాబుద్ధి, నట్టివేల్పుమడుంగునందు: బూన్చి.
- చ. మునిగి విధిప్రకారముగ 1 భూతగణేశు:డు నైనశంభుని
ఘనమతి: బూజచేసి మునిగణ్యము నా మనీషుంరతీర్థము:

గనఁ జని యామనోజ్జితర 1 కాండములం గృతముజ్జనుండు నై
తనపిర్వచేవసంఘములఁ 1 దద్దయుఁ దృప్తులఁ జేసి యక్కడన్.

884

అ. పొనకుహరుని విధిని 1 బుండరీకాక్షుని
గాంచి కేలుమోడ్చి 1 గాధభక్తి
సంస్తులించి యచట 1 సప్తరాత్రము లుండి
పికప చేడ్క మడినిఁ 1 లెంచు నొండ

885

క. వరమధునందినిని జని, గర మట స్నాతుండు నగుచు 1 ఘనబాహుండు శ్రీ
ధరుఁ డగుగోవిందునిఁ గని, గురుమతిఁ బూజించి పొగడె 1 గుణరత్న నిధి. 886

చ అని యిటు లామునిప్రవరుఁ 1 డాడిన నారదుఁ డంతఁ బల్కె నో
మునివర! యేల చక్రమును 1 మున్ను హరుండు ధరించె నేలకో
మనసిజవైరి శూలమును 1 మాధవుఁ డాహరి పట్టి దాని నా
కును దయఁ జెప్పమన్న విని 1 కూరిమి నాముని పల్కె నిట్లాన్

887

— జలోద్భవాసురునికథ. —

సీ. విను మేను భూమిపై 1 వెలసెద నని హరి యమరులతో నాడినట్టి యాత్ర
రాతనగాధను 1 రహి నాడెదను; జలోద్భవనాముఁ డైనట్టి 1 దనుజనాథుఁ
డబ్బాసనునిఁ గూర్చి 1 యలిఘోరతపమును గావించి మెప్పించి 1 కడిమి నరని
వలన సంగరమందు 1 స్వసురాసురాస్త్రాల్లి బహుళవిరించిశాపములతోడఁ

తే జాపులేనట్టి వరములఁ 1 జాలఁ దాను, తొంది గర్వించి మునిజేవభూపమనుజ
వర్ణముల బాధ పెట్టుచు 1 భయదరూప, శాలి యై ముజ్జగంబుల 1 సంచరించె.

వ. ఇట్లాడుప్తదైత్యుఁడు విచ్చలవిడి గరువంబున ముచ్చటలరఁ దిరుగుచుండి. 889

క మునివర్యులు సజ్జనులును, జననాథులు చేయునట్టి 1 జన్మంబులఁ ద
క్కినపుణ్యాకార్యముల నా, శనముగ గావించుచుండఁ 1 జంచచ్చకిన్. 890

వ. తత్కాలమందు 891

చ. సురలు నిషణ్ణు లై భువిని 1 సోలి శరణ్యుండు రాయఁ డైనశ్రీ
హరికడఁ జేరి చేడ నరఁ 1 డాయమరాలినిఁ గూడి పార్వతీ
శ్వరయుతమా హిమాద్రికిని 1 సత్వరబుద్ధినిఁ బోయి జాహ్నువీ
ధరుఁ డగుశంభునిగ గలిసి 1 తద్దయు నూహ యొనర్చె నాయెడన్

892

చ సొరిది జలోద్భవాసురుని 1 ఙ్గోణినిఁ గూర్చి మునీంద్రచేవలా
వరులకు మేలు చేయఁ దమభావములగ దలపోసి యాసుర
శ్వరులు వినిర్లతాస్త్రు లయి 1 శౌర్య మవార్యము నై చెలంగ దు
ర్భరమగునట్టి కృత్యమును 1 వావిరిఁ జేయుచుఁ బోయి దుర్ధరిన్.

893

- డి. నారక! యీర నాదనుజనాథుడు రేగ సమయింపవచ్చుడై
త్యాగి పురారులం గని మనహటకాత్మవకోటిచేత నీ
వీరు లజ్జయు లాదురని 1 విహ్వలభావముతోఁ జలంచి వి
ప్తారసదీపబంబున వెస న్నడి దాఁగెను కర్పహీనుఁ డై. 344
- ఆ. వాణమర్శ్య రాజిపరిపూర్ణమాసరి, ద్విరతవారియందు 1 వెలయుచుండు
నట్టివాఁడు నిర్దోరారియు నగుజలో, దృఢునిఁ జెరిసి శౌరిభక్త లంత. 345
- నీ. ప్రచ్ఛన్నమూర్తుల 1 భాసిల్లి గట్టుపైఁ దిరుగుచుండిరి వానిఁ 1 చెరియకారఁ
దారితి వజ్రులుచు 1 నరిగి స్వర్ణముఁ జూచి భయకంపితాక్షుఁ డై 1 బహుళవేగ
మున దుర్గమస్థిఁ 1 తొనరెడి వరిమల శరిగె నంబట హరిహరులు వాని
నటఁ గనలేక హిమాద్రిశృంగముపైన నివ్వెఱపాటున 1 నెగడి రిరుగు
- ఆ. వానిఁ గా నెఱింగి 1 వడిఁ ద్రిశూలము హరి
పురహరుండు చక్రమును ధరించి
శస్త్రపాణు లగుచు 1 సరవి నాడై తేష్టండు
పయి! నుటే! బాహుబలము మెఱయి. 346
- క. సురసత్తము లగుహరిశం, కరు లాడై తేష్టండుఁ గాంచి 1 కడనంబున భీ
కరచక్రశూలములకు, ర్భరగతిఁ దూటాడి రపుడు 1 పారుచుమొప్పన్ 347
- చ. హరిహర శస్త్రభిన్నతనుఁ 1 డై యరఁ డంబరవిచ్యుతంబు లై
ధరఁ బడునట్టి వా మనుజులారలమాడ్కి హిమాద్రినుండి వే
వరకనకాథుఁ డై ధరణి 1 వ్రాలెను శక్తునిఁ జంప నెంచి యీ
సరణిఁ ద్రిశూలముగా హరియుఁ 1 జక్రము శంఖుఁడు లాల్చె నత్తతన్ 348
- డి. శూలభవాభిఘాతమున 1 సోలుచు వాఁడు హిమాద్రినుండి బ
ట్టాలుచు థార్తిమీఁదఁ బడి 1 తోయము వాసి నిజార్తనీమలో
మూలలసామనోహరుని 1 మారవిరోధి నెఱింగి వారి నా
కాలమునందుఁ జెందె రుచి 1 గాఢము నై దిశలందుఁ బర్యగన్. 349
- క. వనమాలి శంఖుపోషిత, ముననుండిన నాసులీగ్రమునకును భక్తిం
జని ప్రస్థాదం దాజలమున నునిఁగి యుపోష్యముండి 1 మొననెడిదీక్షన్.
- డి. మారమణాద్రితేజ! వర 1 మాగ్ధము నై గిరిపార్థివంబు నై
సారలతాప్రమానఫల 1 సాలమహోన్నతసానుయక్త మై
ధూరి మణిం ద్రజాలములఁ 1 తొల్పెనలారు హిమాద్రిఁ జేరి చె
న్నారెడి చావిభాసమున 1 నాగిరి సర్వన చేసి యింకటన్. 351
- వ పెక్కుభనంబులఁ లెక్కండు విప్రులకు నక్కజంబగు భక్తి నిచ్చి పిదప
నెక్కడ మున్ను ముక్కంటి జేవవర్తద్యుంధగు శౌరి శక్తనాశకర

మైనదియు నాయుభోత్తమంబగు చక్రమును నిచ్చెనో యట్టి హిమవన్నగర్భ
భృగుకుంగరిర్థరాజమున కాదైత్యపుంగవుఁ డరిగె నని పులస్త్యుఁ డాడ విని
కలహాశనుం డతని క్రిందియె. 853

చ. ఆనధు! మహాయుధంబు జగ 1 దర్శిత మైనసుదర్శనంబు దు
ర్జనహరుఁ డైనశంకరుఁడు 1 శార్ఙ్గి! నేల నొసంగ నావిధం
బును దమిఁ జెప్పమన్న విని 1 పొంగి పులస్త్యమహామునీండ్రుఁ డా
వనజజాసునుతో మధుర 1 వాక్కుల నిట్లని పల్కి నాయెడన్. 854

— శివమయ్యవిభాగ —

సీ. పరమమునీశ్వర! 1 పార్వతీశ! మహర్షవృద్ధికరంబు నై 1 పృథ్వి నలరి
దర్శితచక్రప్రదాననిబద్ధమై తనరారు నీపురాతనచరిత్ర
చెప్పెక నాలింపు 1 చిత్తనిరూఢిన్ బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుండు 1 పరమభోగ
పరివృతుఁడును వేదపారగుఁడును గృహస్థాశ్రమరతుఁడు కుశాగ్రబుద్ధి
ఆ. శాలియును సమస్త 1 శాస్త్రవేదియు శాంత
కలితసర్వసుగుణ 1 కాండుఁడు నగు
వీరమన్యుఁ డనెడు 1 పేరుతో రాణిల్లు
పురుషసత్తముండు 1 భువిని గలఁడు. 854

ఆ. ఆర్తిపుత్రి యధిక 1 హర్షమహాభాగ, శిష్టశీల ధర్మ 1 శీలనామ
భర్తృజీవరూప 1 పరమపతివ్రత, యైన పాలితి వాని 1 కలరు సరిగ. 855

క. సుతవాంఛ నలరి యాతఁడు, ఋతుకాలమునందు జీవితేశ్వరితోడ
రతి సల్పు గలిగె వారికి, సుతుఁ డుపమన్యుండు భూరిసుగుణాకరుఁ డై. 856

సీ. శ్రీమంతుఁడును మహాశిష్టుఁడౌ నాతనితల్లి కరిత్రుఁ 1 కల్లదిల్లి
చనుఁబాలు లేని డై 1 శాలిపిష్టరసంబు స్తవ్యమిద్దియటంచు 1 సంతతంబుఁ
బాలించుచుండె నాపాల శార్దూలుండు బాలయెందుండిన 1 స్వాదు నెఱుగు
వాఁడును గాకుండి 1 పాలని తద్రసమును కలంచుచునుండి 1 జనకు గూడి

ఆ. భూమిసురునిగేహమున నొక్కరటిఁ బ్రాణి
గణములకును దుష్టి 1 కరమునైన
పాయసంబుఁ గుడిచి 1 పాల నుండినమంచి
లీపు నెల్లఁ దాను 1 చెరిసి యంత.

తే. జనని మఱునా జొసంగిన 1 శాలిపిష్టరసముఁ బానము నేయక 1 విసికి విసికి
పయసుఁ గ్రోలఁగఁ జారకపక్షిమూడ్కి, బాల్యమందునఁ గుయ్యిచెవడినలేండు.

ఆ. అంతః కల్లి యెడ్డు 1 నట్టి నిజార్తజాఁ
గాంచి దుఃఖయులేము 1 గర్లదంబు

నైన భాషిణమున 1 నాయుడ నీరీతి
బల్కె దాని వినుము 1 భావ మలర.

359

క. రేనయి! యుమానాభుండై, ఘనశూలధరుండు భూతగణవరు డగుత్ర్య
తునిధూర్యుకంపయ రేకునికొ ఓరాన్న మెట్టు 1 లొగి నీ కమరున్. 350

ఆ. బలము వృద్ధిఁ జేయు 1 చాలఁ గ్రోరెడి కోర్కె, కడిమి నీకు నిపుడు 1 కలిగినేని
భాలనేత్రుఁ డైన 1 పశుపతి నేవింపు, మధికభక్తి బుద్ధి 1 నతిశయిల్ల. 351

చ. సకలశుభ ప్రదుండు పటుశౌర్యసమగ్రుండు శూరి దేవతా
నికరవిభుండు నా శివుండు 1 నీవలన న్నెఱిఁ దృప్తుఁ డైనచో
సుకరము గాఁ బయోమధురశోభనభోజన మబ్బుఁ బాలపై
నొకరెఱి నైన నిక్కముగ 1 నుండదు కోర్కె గుమారరత్నమా! 352

చ. ఆన విని మార్తవాక్యముల 1 నాయుపమన్యుండు భక్తితోడ నో
జననిరా! నీవు పూజ్యుఁ డని 1 చాలవచించిన భాలనేత్రుఁడే
ఘనుడొకొ పల్కుమన్న గురుశాతుకబుద్ధిని ధర్మశీలస
జ్ఞనుడగు పుత్రుఁ గాంచి యను 1 సత్యహితోక్తుల మానిశేషరా! 353

క. ఏవాఁడు భాలనేత్రుండు, నై వాసిని గాంచి దీప్తిసప్త యుమేశుగ
భావించి భక్తిఁ జెప్పెడఁ, బావనమతి దాని వినుము 1 బాగుగఁ దనయా! 354

శ్రీరామనామానుభవరికము.

సీ. మున్ను శ్రీరామనామాముం డగురాక్షసపతి యొక్కఁ డీభాత్రిఁ 1 బ్రజ్వరిల్లె
వైకుంఠవైవడి 1 వాఁ డన్నిజగములఁ గ్రుమ్మరి పొగరుతో 1 గొమరుమిగిలి
నిశ్చీకములు గాఁగ 1 నిఖిలలోకంబులఁ గావించి ప్రభాత్యతిఁ 1 గాంచిబలిమిఁ
జెలఁగి విష్ణునిదైనశ్రీవత్సమును గ్రహించెడికోర్కెఁ జెన్నారశ్రీశుం డట్టి
ఆ. దానవేంద్రు డుష్ట 1 తాత్పర్యసరణిని, దెలిసి వానిఁ జంపఁ 1 దివురువాంఛ
నడరి శివునికడకు 1 నరిగె నాయుడ నరఁ,దధికయోగమూర్తిసలరి పూనిన్.

చ. వలిమల వెల్లుసానులెట 1 భాసురవాసము నాశ్రయించి ని
శ్వలమతితోడఁ జెన్నలరి 1 శక్లవిధూషితుఁ డై చెలంగ శ్రీ
కలితుండు నాజనార్దనుండు 1 గాఢపుభక్తిని బోయి వేయిక
న్నులఁ బడినూటుశీర్షముల 1 సూల్కానువాడును నైనశంభునిన్. 355

తే. తాన నిజబుద్ధిలోపలఁ 1 దద్ద నిర్వి, నిష్ఠఁ బాదాంగుళంబు పై 1 నిలిచి భక్తి
దివ్యసాహస్రవర్షము 1 దీప్తతపముఁ, దన్నగంబునఁ జేయుచుఁదార్పి నంత 356

క. మానిధ్యయుఁ దనంతుండు, మానితుండు సనాతనుండు 1 మనసిజహరుడుగ
దానవహరుఁ దొళింభుని, మానుగ నేవించుచుండె 1 మఱిమఱి పుత్రా! 357

అ. భర్తః శంత మెచ్చి ప్రత్యక్షవీర్యము
క్రము సుదర్శనంబుఁ గ్రమపదము
నైనచక్రమును సహార్తుఁడై భూతేశుఁ
డచ్యుతుని కొనంగి యనెను వెండి.

859

వ. గరుడధ్వజా! ఎను సుదర్శనం బగునట్టి యీచక్రంబు శాలచక్రతుల్యంబు.
భవ్యాయుధంబు సర్వశస్త్రాస్త్రహరణంబుఁ బడిరెండుబండికన్నులు కలదియు నై
రాజిల్లి వేగమందుఁ బడివరఁ జనుచుండు. దీనికిఁ గ్రిందుగ నాటును, మీఁది
నైపున నాటుఁగాఁ గలిసి మెలసి నెలలును, రాసులు నుండు శిష్టరక్షణము
కొఱకు ఋతువులాటును. సూర్యచంద్రా స్థివరుణ శక్రానిల విశ్వదేవ
వైద్యధన్వంతరి తపోధన తపంబులు దీనియందుఁ బ్రతిష్ఠింపబడి యుండు నట్టి
యీచక్రాయుధంబు నీకిచ్చిరిఁ గానఁ గైకొని దేవతలకుఁ బగవాఁడగు శ్రీరా
మనామదైత్యుని నిశ్చయముగఁ జంపుము. సురపూజితమై యిదియుఁ దపోబ
లంబువలన మంత్రగతంబై నాచే ధరింపఁబడినకయ్య నీపరమాయుధంబు
మిగుల నమోఘ మైనదని భవుఁడు భావించిన విని విస్తయాకులమానమా
నసుఁడై గోవిందుఁడు పరమేశుండగు శంకరునితో మఱల నిట్లనియె 870

క హర! మోఘామోఘస్థిరి, తొరి నీచక్రంబునందుఁ గొనుగుట నేనే
కరణం దెలియుదు నిది దు, ర్భరమై యంతటను శక్తి వజరినయెడలన్. 871

క. తెలియుటకొఱకై దీనిగ, బలిమి న్నిమిఁడ నైచి భావంబందుగ
గలతెఱఁగుఁ గాంచుకోరిక, లఁగెను నాపుడు నాగశిఖర! శంధా! 872

కా. మానీంద్రాత్మజ! యిట్లు శంకమిగుల న్ననాథుఁ డాడగ గృహ
థానత్వస్థితి శంభుఁ డట్టిరెడి నాదైత్యారివాక్యంబుల
దానంబెన్నిని పల్కె శార్ఙ్గధర మోదంబొప్ప నిశ్చంకి నై
దాని స్వేయ మటన్న శ్రీధరుఁడు రోడ్దకొప్పకులం బొందుగన్. 873

క. విని లేజోజిజ్ఞాస, న్ననసిజహరుమిఁడ నట్టిమానిరచక్రం
బును వడి నైచిన నాయది, ఘనతరమగుదీప్తితోడఁ గనలుచుఁ బెలుచన్. 874

అ. యజ్ఞయాజకుండు యజ్ఞేశ్వరుండు వి
శ్వేశుఁడునగు శివునిఁ బృథులగలిసి
బొంది మూఁడుభాగములు గాఁగ నత్తఱిఁ
గడిమిఁ జేసె నతని గణ్యచరిత.

875

క. శ్రీహరి మూఁడువిధంబుల, తో హవణించెడిగిరిఁకుఁ గని వ్రీ
దాహతుఁడై యాచిత్రము, నూహించుట కలవిరామ! కురుతరభీతిన్. 876

- క. పదములపైఁ బడ నిర్మల, పదుఁ దైన మహేశ్వరదాత్రీపాదంబులపైఁ
బొడరెడి దామోదరుఁ గని, సకయుండయి యంత 1 మిగులసరసోక్తులతోన్.
- క. నారాయణ! రెమ్మా యని, సారెకు సారెకును బల్కి 1 జలజాతుని వి
స్తారమతిఁ, గరయుగమ్మునఁ గూరిమిఁ గూర్పుండఁ బెట్టి 1 గొబ్బునఁ బలికెన్.
- సీ. ఆచ్యుత! బ్రహ్మాంబు 1 నగునట్టి నాకగు ప్రాకృతం దీవికారంబు నిజము
భావింపఁ గా మత్స్యభావ మచ్చేద్యమదాహ్యాంబు నొనికృత్రంబు నగునె
కడిమినావికృతియై 1 కనుఁగొనఁగానిట్లు మూఁడంగములతోడ 1 మొనసె నవియు
బుణ్యాకరస్థితిఁ 1 బొనరు నీమూ గురియం దీతఁ డగుహటకాక్షుఁ డనున్.
- ఆ. డగుసువర్ణనేత్ర 1 వారుఁ డతనికి వేట
గా వెలుంగునట్టి 1 ఘనుఁడు వికృత
నేత్రయుగళుఁ దైన 1 నీలగళుండు నీ
రండటిగిని బాజ్య 1 లగుదురెపుడు 379
- క. అనఘ! రెమ్మా నాకును, ఘనశక్త్రుండగుచు మిగులః 1 గడఁగిన శ్రీరా
ముని జంపుము వాఁడీల్లినఁ, గని వేల్పులు సంతసమునఁ 1 గ్రాలుదు రోరిన్
- ఆ. ఇటుల శంభుఁ డనఁగ 1 నీశుఁ డాశ్రీవారి, భర్తశిఖరిమూఁడఁ 1 బ్రజ్వరిల్లు
శిష్టస్థానులటముఁ 1 శేరి శ్రీరామాఖ్య, దైత్యు డేవవర్గదర్పహరుని 381
- క. కనుఁగొని తేడగు వెన్నుఁడు, దనుజ! చచ్చితి పటంచుఁ 1 కరవేగమునం
బొనరారుచున్నచక్రం, బును వై చెను వానిమూఁడ 1 బొంగెడి పూనికన్. 382
- తే. ఆర్జు డప్రతిపాదుష 1 మైననాసు
దర్శనముచేతఁ డునిఁగిన 1 రేలయుఁ గలిగి
కులిశవాతమైనపర్వతకూటగర్భిని
వాఁడు కైలచ్యుతుండు నై 1 పసుధఁ గూరె 383
- డి. ఆసురవైరి భాల్మిఁ బడ 1 నచ్యుతుఁ డంత విరూపనేత్రుఁ డై
భాసురసర్పహరుఁడగు 1 భర్తని వేడి మహాయుధంబునై
వాసి వహించు చక్రమును 1 భక్తిని గైకొని ఘ్రత్రపక్రియా
భ్యాసన మా గృహంబునకు 1 నాయుడఁ బోయెను సంతసంబునన్. 384
- మ. అనఘ! యట్టిశివుండ నిక్కము విరూపాక్షాఖ్యదేవుండునా
విను మాదేవునిఁ గొల్పు నీకు మదిలో 1 వెల్లొందు శ్రీరామ్మభో
జన మబ్బున్వడిఁ దర్కసాదమున విస్తారంబు నా భక్తి నా
పనిఁ గావింపు మటంచుఁ జెప్ప జననీ 1 భక్తీక్తుల స్థితతోన్. 385
- క. విని యావిరూపనయనుని, మనమతరం గొట్టి శ్రీరమంజాతరామ్మం
బును దన్నునిసుతుఁ డత్తతీ, ఘను లందఱు మెచ్చఁ బొందె 1 గాదెమునీంద్రా!.

వ. మడు క్రమయినట్టి యాతీర్థము పరమమును బవిశ్రము నైనదియుఁ బాశరకు
 చేదనంబు నై యుండు నట్టితీర్థరాజంబునకుఁ బాశ్యాధియై ప్రహ్లాదుం డరిగె నని
 పలి! చెండియుఁ బలస్త్వః డలెని కట్లనియె. 387

— శ్రహ్లాదతీర్థయాత్రాక్రమః. —

తే. అపుడు ప్రహ్లాదుఁ డాతీర్థ 1 మండు మునిఁగి
 భర్తలోచనుఁ డైనట్టి 1 పరమశివుని
 భక్తిఁ బూజించి మది నెంచి 1 ప్రస్తుతించి
 నైమిషాటవి కేగఁ గ్రన్నన ముసీంద్ర! 388

సీ. అనైమిషాటవియందు గోమత్యాది కమ్రతీర్థంబులు 1 కాంచనాక్షి
 మొదలైనతీర్థము 1 బృహ్పదివేలుండు నని పాపములనెల్ల 1 నడపఁజాలు
 నట్టితీర్థములందు 1 నాతండు మునుఁగుచుఁ గనకచేలుండును 1 గమఃపనయనుఁ
 డచ్యుతుండును నగుఁపారిని భక్తినిఁ గొల్చి యాకాశసంబునఁగలదుమునులఁ

అ. దనిపి సర్వదేవ 1 లెల్లజాం డాధ్యుఁ డా
 శివునిఁ బూనికఁ బూజ 1 చేసి గయను
 వజ్రలు గోపితమును 1 వాంఛతోఁ జూడంగ
 సరిగె నచటి కప్పు 1 డమలలేజ! 389

క. చని యాబ్రహ్మతటాకం, బున నాతండు మున్ది మ్రొక్కి 1 పుణ్యాత్మం దై
 తనవెతరులకెల్లనుఁ బూనికనిఁ బిండంబులకు చెట్టి 1 నెగఁజెడిగోర్కెన్. 390

తే మొనసి యుదపానమం దల్లె 1 మునుఁగుచుఁ బిత్త
 పటలకుట్టి నొనర్చి గోపతియు నైన
 భవుని గడతోడ రాజులు 1 పంకజాక్షుఁ
 డైన మానాథు సేవించి 1 యంత మాని! 391

క. మునినాథ! యంద్రతీర్థంబున నట్టెమునింగి పితృసమాహము సురలగా
 దనిపి మహానదిలో దగ,ననితరమలిఁ గ్రుంకి యంత 1 హర్షముమీఱన్ 392

క. సరయూనదికినిఁ జని త,ద్వారపారిస్తునిఁగి గోప్రతారుం డగు శం
 కరుఁ గొల్చి యొక్కరాతిరి, తొరి ననశముఁ జొచు నియలిఁబూని ముసీంద్ర!

క. పరమరజ స్తీర్థంబున, కరిగి తదంభసులఁ గ్రుంకి 1 హరదేవుని సు
 స్థిరభక్తిఁ గొలిచి పితరులఁ, గరమర్థిగా దన్ని హరిని 1 గనుఁగొన నేగన్ 394

సీ. చని యుజితుండును 1 సారసనేత్రుఁడుఁ బరముఁ డక్షరుండు మఁగ్రార్ధరలేజా.
 డగునట్టి వైకుండు 1 నమలుఁ దై దర్శించి షణ్ణశలం దనశసత నుండి
 శిష్టమసౌందర్యదక్షిణభాగమున కేగి యర్ధనారీరూపి 1 యైనవాఁడు
 నమలుండు దేవుఁడై నట్టికంభునిఁ గాంచి నేవించి పితృకుట్టిఁ 1 తరి యాన

తే. గోత్రరంబున కరిగి సుగోత్రముండు

గోవుడును జంద్రచూడుడు 1 గోపవరుడు

నైనభక్తుని నేవించి 1 యధికభక్తి

తోడఁ బలుముటుఁ బ్రార్థించి 1 తుష్టి మించి.

395

వ. అంత సోమరీర్థమున కరిగి.

396

క. ఆపారరీర్థమందున, భాసురమలిఁ గ్రుంకి యాభివాసీతు మహా

ల్లాసమునఁ గొల్చి యంతట, వాసింగన్నట్టి సహ్యావరగిరి తెలమిన్

397

క. చని యాశైలమహాదళి, మునిఁగి మహాభక్తితోడ 1 మురహరునేవా

దనిపి పితృదేవవర్ణములను దృపులఁ జేసి యంత 1 లాలితబుద్ధిన్.

398

తే. పారియాత్రాభ్యుతో నుండుపరవ్రతమున, కరిగి తత్ర త్యలాంగలియందుఁగ్రుంకి

శంభుఁ గొల్చి శోరురజీశంబుఁజేరి, విశ్వరూపుని దర్శించె 1 వినుతచరిత్ర.

399

క. విను మట్టిదేశమందుగా, ఘనుఁ డగుశశిఖరుండు 1 గణపూజితుఁడై

తనవిశ్వమూర్తి వారిఁక, గనఁబడఁగాఁ జేసె మున్ను 1 కరుణామలి యై.

400

ఆ. అట్టివిషయమందు 1 నలరుమంకణికాభ్య, వారియందుఁ గ్రుంకి 1 భక్తుఁ గొలిచి

మహితసురభినాస్సోమలయాద్రికిని బోయి, యానగంబునందునలరుచున్న.

401

క. వినుతమహావ్రాతజలమున, మునిఁగి భవాసీతుఁ గొలిచి 1 పొందుగవింధ్యా

ద్రినిఁ గలపురారిఁ గానం, జనె మనసలరంగ నపుకు 1 సాధులరామా

402

క. చని యటనున్న విపాశం, దనరాచెడి నీటియందుఁ 1 దద్దగుభక్తి

నున్దిఁగి వారుఁ గొల్పుచును నిర, శనతః ద్రిరాత్రంబు లుండి 1 సంరసమలరన్.

403

వ. భరమపాళుపరరీర్థమున కరిగి యా రీర్థజలంబందు స్నాతుఁ డై కాసీనాథుండును

సాధుసంరక్షకుం డగువారునిఁ బూజించి.

404

సీ. అంత నవంలికి 1 నరిగి ఊస్త్రానదీజలనిమగ్నుండయి 1 శౌరిఁ గొలిచి

మున్ను శ్వేతః కియనుభూమిఁగోఁ గొనిపోవ వచ్చినకాలుని 1 భక్తుఁ డపుకు

తామసతనువుతో 1 దగ్ధంబుఁ గావించి ప్రమథార్పితుండు నై 1 వానిఁ గాచి

మునిసురదేవర్షిపూజ్యాఁ డై యేచోట భాసీలైనో యట్టి 1 భద్రధూరి

ఆ. పితృవంశబునకును 1 వ్రీలితోఁ బ్రహ్లాదుఁ

డరిగి యాస్థలంబునందు తెలయు

పుణ్యరీర్థవారి 1 మునిఁగి మహాభక్తి

చెలఁగుచుండ నంత 1 శివచరిత్ర.

405

వ. దండధరసంయమనుడును, మృత్యుమృత్యురూపుండును, భూతార్థత్వ కానమంది

థుండును, జగన్నాథుండును, మహాకాలుండును, గాలకాలాంతకాలకుఁ డగు

శివుని నర్పించి పితృ నివృత్తికమును గూర్చి చని యాజేకముడు మిగుల రాజించుచుండిన.

406

క. పరమం దగుసోమేశ్వరు, నిరుపమముగ శ్రద్ధః గొలిచి 1 నిర్వలమతితోఁ
బరఁగి మహాదయమునకుం, గరమర్థం జేరి యచటఁ 1 గాంధిస్ఫూర్తిన్. 407

త. శ్రాబుచున్న వాయుగ్రుః 1 గాంచి యశ్వ
తీర్థమునఁ గ్రుం! దీప్తితోఁ 1 దేజరిల్లు
వాణివకనుని శ్రీధరస్వామిఁ గొలిచి
సారిదిఁ బాంచాలజేకంబుఁ 1 జొచ్చి యుం.

408

క. ధనదుని సూనుడు ధూర్జటి, ఘనగుణయుక్తుండు సత్యశ్రవకుండు యశో
ధనుఁ దగుపాంచాలికునిం, గని మ్రొక్కి ప్రయాగఁ జేరి 1 పదునిష్ఠమయిన్.

క. పరఃగుఃఁ బ్రయాగయామున, వరవిష్ణుపదీపలా త్రోబంధురమృత్యా
శరతీర్థమందు నిష్ఠా, పరుఁ డై స్నానంబు చేసి 1 పదపది చూసి.

410

అ. అట వటేశ్వరాఖ్య 1 నలరాకు పారుయోగ
కాలి యైనవారిని 1 సాధుభక్తి
మలయఁ గొలుచుచుండి 1 మాఘమూగుం బంఠ
ననశముండు నగుచు 1 నంత భక్తి.

411

సీ. వారాణశి నేగి 1 బహుభాషువారమైన జాహ్నువీజలమున 1 స్నాతుఁ దగుచు
నట నున్నతీర్థంబులందు వేర్వేలుగా మునుగుఁచుచిత్తసురమునుల మిగులఁ
దనిపి యాపురిఁ బ్రసక్తిగా మ్రొసరించి యన్నపూర్ణాయుక్తుఁ 1 డైనభక్తు
నాదికేశవుని దీప్తివృద్ధిండుమాధవతైరవలోలార్కప్రసవమధుం

అ. గగనజేవవరులఁ 1 గని కార్చి మధువన
ధూమిఁ జేరి యందుఁ 1 జొదలువిధిని
బూజచేసి యుంఠఁ 1 బుష్కరాటవి కేగి
యాష్టలంబునందు 1 నధికదీప్తి

412

క. పినరెడి తీర్థత్రయమున, మునిగి సురావళులను విద్యమునివరరతులగా
ఘనభక్తిఁ దనిపి ముదమునఁ, జాననినవాఁ దయ్యె నత్రుడు 1 బుధు లగ్గించన్. 413

క. అనఘా! యగస్త్యమునిచేతను తెచ్చుంబడిన దగుఁచు 1 దర్శింబైడియీ
విసులేత్రరాగాముఁ జదివిన, వినినఁ బఠించినను ముక్తి 1 వెలయు నకులకుక్.

త. పావనంబు పవిత్రంబు 1 భక్త మగుచు
నలిఁ జెలంగడి యీశ్వరాగ్రామ్ము మనుజు
మ్రొంగవ్రులకును ధన్యత్వమును సమస్త
పాపహరినాశంబుఁ 1 బాధి నొసంగు

415

— బలికృతులు పదభూమి శీఘ్రము. —

- సీ. మునిచంద్ర! దానవశ్రుంగవ్రుఁ దైనప్రహ్లాదుఁడు బిర్భయా! త్రాధిలాడి
యై చన బలివిధుఁ 1 దంధటఁ గురుభూమిఁ గనుఁగొనఁగా నేగఁగొండ్ వట్టి
పుణ్యస్థలంబునఁ 1 బానకుబిర్భమునందు ద్విజకులప్రవచుండు 1 దివ్యమూర్తి
యగుకుక్రుఁ దామెడ 1 నభలభూసుకులను దిలువ నాలించి సంప్రీతితోడఁ
- ఆ. కల్పవిదులు దివ్యతాపసప్రవకు లా, గౌరమాదిమానిగణము లెలమి
గుంపులుగను జేరి 1 కురుకాంగలోత్తర, విక్కునందుఁ బాఱి 1 లేజరిల్లు.
- క. వినుతిశిరద్రవతీనది, జని జని తజ్జలమునందుఁ 1 గెరలెడిభక్త
మునిఁగి యట వివాసంబున, కును జని యట వెల్లురలిని 1 గొదురార మునీ!
- మ. జని యాబిర్భమునందుఁ గ్రుంతి పితృవర్గంబు సురశ్రీసులభా
దనివిం జెంద నొనర్చి పిమ్మటను మిత్రప్రాంకుసంపన్న మై
భునతం బొందుగభస్మీనామనదిలో 1 గాఢంబు నాభక్తచే
తను దా మున్ది దినేకుఁ గొల్చి కడుమోదం బొబ్బఁగా నంధటన్. 418
- క. గురుపుణ్యోదం బగుచును, ధర నలరెడిచేగవలికఁ 1 కరుతోఁ జని యా
సరిదమలతోయమందునఁ, గరమర్థి న్దునిఁగి భక్త 1 గదురగా మానీ. 419
- క. దేవిక యనునదిఁజని స, ద్వావంబునఁ జేరి మునిఁగి 1 భద్రపయోగి
పావనజలమున నామెడ, వాచరి మజ్జన మొనర్చి 1 భక్త తలర్పన్. 420
- తే. మాధవాఖ్యాదినడులందు 1 మహిరీరి
మునిఁగి భానుమతీనామపుణ్యనదిఁ
బోయి యాపుష్కరంబందు 1 మునిఁగి వార
లాత్తలింబంబులను గని 1 యపు లేచి. 421
- క. సరగున నిజలింబము లా, సరజలమునఁ గాంచి వింత 1 వజలి యయోగం
ధిరమేశవాక్సతీకులఁ, బోరిఁబోరి బూడించి యంతః 1 బుణ్యనిధానా! 422
- వ. త్రిభువనంబుల వన్నెగన్న మిన్నేటిబిర్భమందుఁ గోటిబిర్భమం దామునులు స్నా
తులై యాయాబిర్భముల రాజిల్లు దుద్రోటి నర్పించి మఱియు నైమిషమాగధ
సింధుధర్మారణ్యపుష్కరకాననదండకారణ్యచాంపేయ తారకచ్చదేవికారటాకాది
మహాబిర్భముం దగుపార్వతీకునిఁ గనఁ జని నేముండు నేముండు భవుని దర్శించు
మని తద్దర్శనలాలను లై రాగా నపు దాశంకకుఁడు నిజదర్శనాధిలాష నలరి
వచ్చువాడును గరతోష లగునామునులఁ గని వారియందుఁ గరుణించి కోటి
మూర్తుల ధరించి అంత నాబుధులందఱు హర్షించి యట చేర్యజుబిర్భముల
నిర్మించుకొని యాగిరీకునిఁ బూజించుచుండిరి. ఇట్లు భూర్జుటి కోటినామము
లతో వాటిల్లె. నట్టిపురాని నళియు భువారోహఁ దగుప్రహ్లాదుఁడు దర్శించి

తత్ర త్యనిఖలతీర్థములః శ్రుం! దేవపితృమునిసంజోహములః దనిపి యోశివ
కోటినిః బూజించి పిదపః గురుజాంగలదేశంబున శేగి యట. 423

చ. అమలవరస్వతీజలమునందు నిరుక్కుడు నద్రిచామను
కమలవరప్రియుండు సురగగన్యవిభుం డగుస్థానః జాచి యా
కమలమునందు శ్రుం! మదిః 1 గ్రారెడిభక్తిని నామహేళుని
సమధికర స్ఫుటించి చుటి 1 సారదశాశ్వముః శేరి నారదా! 424

క. అతీర్థంబునః శ్రుం! తుండుః దయ దేవాధీశపిత్రాదులం
శేరుప్రీతినిః దన్ని యాస్థలమునం 1 శెన్నాడుచుగా భూస్థలిగా
భ్యాసం శెందినకోటిలింగముల దీవ్యద్భుత సేవించి సు
కాతోల్కర్షః గవిగా భరించి దృఢమా 1 శాంతంబు వాటిల్లగన్. 425

తే. సోమతీర్థంబునకు నంత 1 సారిది శేగి
యట మునింగి రదీశ్వరు 1 నధికభక్తి
గారిచి పితృదేవగణములః 1 గూర్చిః దనిపి
లివిరి చనె ఊరికావాస 1 తీర్థమునకు 426

వ ఇట్లతిభక్తి నాప్రహ్లాదుః జేగి యంత. 427

క. మునినాయక! యాజలమున, మునింగి మహావరుగానగముః 1 బూజించియు గ్ర
న్నన వరపక్షావలికిని, జని యాజలమందుః శ్రుం! 1 సజ్జను లెన్నన్. 428

తే. అఖిలలోకపూజ్యా 1 లైసమిత్రావరు, కాఖ్యభాస్కరులను 1 నధికభక్తిః
గడఁగి కొలిచి యంతః 1 గౌమారభారకు, నరిగి లోకనాథుః 1 చైవశివుని. 429

వ. పూజించి యాకుమారభారతీర్థమునందు. 430

క. స్నాతుం చై పితృదేవమానివరులగా 1 సంప్రీతులం శేసి చ
భ్యాతుంచైన కుమారుః గాంచి వినుతిం 1 గావించి పూజించి స
త్వాతీతప్రార్థ్యము నైన నర్పదకు నా 1 రక్షోవిభుం డంతటం
ప్రీతిం శేరి రదీయపుష్కరమునగా 1 వీరాఘ్నః చై శ్రద్ధతోన్. 431

నీ. మునింగి శ్రీమాధవుః 1 బూజించి క్రస్తునః జిత్రాయుధుండును 1 త్వాధరుండు
పుణ్యుః చైన వరాహముద్రినిః గన నేగి కోశాముఖాఖ్యచేః గోమరు మిగులు
తీర్థంబులోః శ్రుం! 1 దివ్యవరాహేళు భద్రప్రసాదర్ణభర్తుః గారిచి
మధుదేశమున శేగిమాన్య మై రాజల్లు నాదీప్రాకండిండు 1 స్నాతుః డగుచుః

తే. బ్రమహవతిః గార్చి కాలాంజరంబుః శేరి
నీలకంఠుని దర్శించి 1 నీలతీర్థ
మండును మునింగి భూరగఃకాధినాథుః
చైవశివునిః బూజించి 1 యంత మాని! 432

- సి. సరికదిపామానఁచాచుప్రభాసతీర్థః తా పార్యతీరధవుని గాను
జని సరస్వత్యద్ధిఁసంగమతలమందు ప్నాకుండు నగుచును 1 సర్వలోక
విభుఁడుఁ గవర్తియు 1 విశ్వనాథుఁడునగు సోమేశ్వరునిఁ గొల్చి 1 సారిది సంత
కక్షప్రభాపరీతనపుత్రి కలునగు కప్రాదితారల 1 తద్ద నగను
- ఆ. గాంచి చందురునకు 1 గాధకామ విడ
నలేడు దాన కగుఁ 1 కగుచు సోలి
చంద్రధరుని కృపను 1 కాపవిముక్తుఁ డై
యలరె నెట్టిచోట 1 పార్వ మొప్పు. 433
- వ. అట్టిపుణ్య తీర్థస్థలమునకుఁ బ్రహ్లాదుఁ డరిగి జేవాధీశ్వరులగు మురారిశంకరుల
నర్పించి మహాలయక్షేత్రమున కరిగి యటనున్నరుద్రు నేవించి పిదప నుత్తర
కుడుజేశములకుఁ జోయి యాస్థలమున భాసీల్లుపద్మనాభుని నేవించి వెండి సప్త
గోదావరిఁ జేరి రత్తిర్థమునఁ గ్రుంతి ప్రిభువనార్పితం డగుభీమేశ్వరునిఁ
బూజించి శ్రన్నన దాకువనంబునకుఁ జోయి యందున్న శ్రీలింగమును గాంచి
నేవించి యంత బ్రాహ్మణేంద్ర శ్రీ రత్నత్యుద్దితేశ్వరు నర్పించి కడలి ప్లక్షావరరణ
మునకుఁ జని యట భాసీలు శ్రీనివాసునిఁ గొలిచి మఱియుఁ గుండెనపురవరం
బుఁ జేరి యాస్థలంబున విలసిల్లు చతుర్భుజశూర్పారేశ్వరుని భజించి యంత.
- డి. మాగధకాననస్థలిః 1 మానుగ నేగి ధరాధినాథుఁడు
వాగధిపాదసర్వసురవందితుఁడౌ భవుఁ బూజచేసి భూ
భాగమునందు నిత్యమును 1 వాసినీ గాంచి ప్రకాశుభాఖ్యతో
రాగిలుపుణ్యభూమిని 1 బ్రాకటభక్తినిఁ జేరి నారదా 1. 435
- ళ. శ్రీవాసు న్మఱియించి యంత సురసంసేవ్యంబు నాశోకకుగ
భావానందము మీఱ నేగి విలసద్యాకృతప్రకర్తాధ్యుఁడు
శ్రీవిశ్వకుండు నైననీలగళుని 1 నేవించి క్షిరించి భూ
జేవశ్రీసులఁ బూజచేసి మఱియు 1 స్థపించుమార్గంబునన్. 436
- టి. అమలమైన మహాకోకి 1 నలరుహంస
నామయుతుఁ డైనపార్యతీరనాథునంత
సరనిఁ బూజించి మోడించి 1 సైంధవోత్త
మాటవిః జోయి మానికుఁలొగ్రగణ్య 1. 437
- వ. ఇట్లాసురనాథుఁ జేగి 438
- క. ఆయటవి నలరుకొరిని, కామనిదగు భక్తిఁ గొలిచి 1 కడపడి తమ నా
తోయమునఁ గనఖిలమునకుఁ, జోయెను సంతోషపార్థి 1 ముఖిగి మునీంద్రా 1.
- క. చని రత్తిర్థతలంబున, భువదీప్తిం దనరునట్టి 1 కాళేశ్వరునిగా
ధననాభవీరభద్రుల, కనకాచలరవినిఁ గొలిచి 1 కామాచారి యై. 440

వ. అంత నయ్యెడ.

441

త. పుణ్యదండో గిరివ్రజమునకు నేగి
ధూతపరియు మహేశుండు 1 భువనభర్త
యైనవారు విధిఁ బూజించి 1 యంతః గామ
మూర్తిర్థంబునకుఁ జని 1 ధూరిభక్తి.

442

ఉ. అవరత్తిర్థభూమి నలరారెడివాఁడు శక్తిప్రకాశుఁడు
జేవవరుండు త్ర్యంబకుఁడు 1 దీప్తహిమాచల పుత్రికాత్ముఁడౌ
భావజన్మరినిం గొలిచి 1 భవ్యమహాభ్యులేఖంబుఁ జేరి యా
సావనత్తిర్థభాగమున 1 భాసీలుకంభునిఁ గార్చి యంతటన్.

443

ఆ శైలవాతంబు నచ్యుత 1 సహితమాద్రి
కూటఁగిరిఁ జూడఁ జని యటఁ 1 గొమరుమిగులు
వీరవసుదు భజించి జపించె దంఠి
సార్థిపుని మోక్షణము దృఢభావుఁ డగుచు

444

క. మనమలర నంత నలేఁదా, వని మాసత్రయము దాక 1 ఫలమధుకండా
శకుఁడై వసించి మన్నన, ధనము ధరామరుల కిచ్చి 1 రాపసనాథా |.

445

ఉ. దారుణకండకాటవిః 1 కద్దగు పూన్నినిఁ బోయి యక్కడగ
సారతకోరుకాఖుఁడును 1 సాలవపుర్థకుఁ డార్తిహారుఁడౌ
కొరిని గాంచి యాదనుజసత్తముఁ దాతని శ్రీందివైపునం
జేరి దినత్రయంబు గురుశ్రీముపి స్థండిలకాయై యై మునీ |.

446

నీ. సరవి సారస్వతః ప్రవముఁ బరించుచుఁ గడఁగి క్రన్నన సర్వోకలుషనాశ
కరమైనత్తిర్థంబు 1 గాధాఘహారుఁ డైన హరిఁ గననేగి తీరదగ్రభాగ
మందుండి కిటిరూపి 1 యైభగవంతుఁ డౌనజాఁడు మున్నాపించి 1 నట్టిసాచ
హారస్తవంబుల 1 నతిభక్తి జపియించి స్థావరంబులు నగుస్తంభతతుల

ఆ. మురపారుండు నెట్టిపుణ్యశాలగ్రామ, మందు నలరెఁ దొల్లి 1 యట్టిచోటి
కరిగి యాస్థలంబునందు శ్రీవిఘ్నండు, సర్వగతుఁ డటంచుఁ 1 జాలఁ దలచి.

వ. పరమభాగవతుఁ డగుప్రహ్లాదుఁడొకరి సాదారవిందద్యంద్యము నర్పించె నా
రదా | నీకు నేఁజెప్పినట్టియీ ప్రహ్లాదత్తిర్థయాత్రావిధంబు పుణ్యకరంబు ముని
సేవ్యంబు నై యుండు; దీని వినినఁ జదివిన మనుజులు కలుషరహితు లగుదు ర
నఁ గలహాశసుం దరని! మఱియు నిట్లనియె.

448

త. ఆనఘ! హరి నార్త నిలిపి బ్రహ్లాదుఁ డెట్టి, నాల్గువ్యస్తవంబుల 1 నైభక్తి
నెరుగి జపియించె నట్టిగతేంద్రమోక్ష, గాదిసంస్తుతులకు జెప్పుమార్యచరిత్ర!

— గణేంద్రమోక్షము. ౪ —

- మ. అన నాలించి పులస్త్యుఁ డాఘనునితో 1 నాడె న్దుసిండ్రోత్తమా
 ఎను మానార్థిఁటి భక్తితోఁ కలఁచిన 1 నివృత్తం కగం బర్హిసగ
 ఘనదుస్వప్నహరంబు మానవులకుం 1 గల్లుగ ధరస్తుండుఁగా
 వినులంచైన గణేంద్రమోక్షము నే 1 వేద్యస్సృశించెదన్. 450
- క. పారస్వతనులి సంతటఁ, గూరిమి భాషింతు వెనుక 1 గురుపుణ్యము రా
 దారుణపాప ప్రళయన, కారస్తోత్రములఁ జెప్పఁ 1 గడఁగడఁ ద్రిలిన్. 451
- సీ. భాస్కరమృతితోడ 1 భాసిల్లుచును నగపార్థివంబైనట్టి 1 భర్తగిరికి
 తనయుఁ దైన త్రికూటధరణిధరం బొందు కల కట్టిగిరి రత్న 1 గణమయంబు
 నగుచు శ్రీమంత మై 1 యనిశము మీరాబ్ధి వీచ్యగ్రములతోడ 1 విమల మైన
 పాపాణములతోడ 1 వజ్రలుచుఁ గంధిని భేదించి పైకి నభవ్యవృత్తిః
- ఆ. జెలఁగి వచ్చి మాని 1 సిద్ధాబ్ధిలో చేవ, తాళియుక్త మైన 1 కగుచుఁ గొండ
 నెలల నీటఁ గలఁతఁ 1 జెన్నారి దీప్తితో, సంతలంబు వెలయు 1 సంయమిౌళి.
- వ. అది మఱియు సుపత్నిక గంధర్వ కిన్నర యుక్త చారణ గుహ్య విద్యాధర బహు
 రేఖాధనులతోడను దృఢకాయంబుల నలరు వృకసింహళరభ శార్దూలసదామద
 కంతావళి జీవంజీవకపన్నగాదు లగుమృగములతోడను విద్యామలకపాటలసి
 పకకంబ చంకనాగరు చంపక సాల తాలరసాల తమాల సరభాక్షన కర్పటాదివృక్ష
 ములతోడను, సకలభాగవ్యాప్త నానాభాతుగణాంకిత ప్రసవత్కూటముల
 తోడను విస్తీర్ణసానుశ్రయంబుతో రాజిల్లు దానియం దొక బంగరుశిఖరమును
 చేడిచేల్పు కొలుచుచుండుఁ బెక్కుపుణ్యములవలనఁ దిక్కటిల్లుచుఁ దావులకుఁ
 దావగు రెండవవెండికూటముఁ జందురుఁడు నేవించుచుండు. శ్వేతవారివాహ
 సంతాళించై వజ్రవైడూర్యాది నవరత్నగణప్రభా పటలమున దీపించు మేటి
 మూఁడవశృంగము నలువసదనం బైయుండు వినుము. 453
- క. ధరఁ గలకృతఘ్నులును దు, ర్భరకలుషలు నరులఁ జంపు 1 రాక్షసులు రేఖా
 భరితాత్మలు కాకుండిన, పురుషులు రేఖదనమునకుఁ 1 బోఁజాల రిలన్. 454
- సీ. ఆగిరిమూఁడ భిక్షాబ్ధిలితమై కారండవాణిలక్ష్మిహంస
 బకములతోడను 1 భాసిల్లి కల్హారపుండరీకోత్పలపూర్ణకుముద
 శతపత్రరతులతోఁ 1 జాల రాజిల్లుచుఁ గాంచనసంతాళి కాంతమరక
 రప్రభృతుమములఁ 1 కనరి కీచకచేణుగుల్మకాండంబులఁ 1 సూడినట్టి
- ఆ. దివ్యమైనకొలను 1 లేజరిల్లును దాని, నీటినడుమ నెవుడు 1 నెగడి కరుల
 కలవఁ గాని కగుచునసధికపారస్పూర్తిఁ, గడఁగు మొసలి యుక్తటిగండుమిగిలి.
- క. మకగంధపరిమళమునఁ, బోదలుచు విహరించునట్టిభూభ్రముమాడ్కిగ
 గదలుచు నగ్గిరిజవలి, మకఘూర్ణితలోచనముల 1 మురుత వసించున్. 455

చ. సురవిభువా స్త్రీచందమున 1 శోభిలి యంజనసన్నిభంబునై
గురుభువిదంబిదీప్తి నటఁ 1 గ్రుమ్మలుచుండెడు నాకరిండుఁ దా
సరసిః కృష్ణతో నరిగి 1 సారసదివ్యవనంబునందు ఖా
సురకరిణీసమీతుఁడయి 1 సొంపున దిగ్గి విభాతృనావతిన్. 457

చ. కర మట ముద్గి మోదమునఁ 1 గ్రాలి జలంబులఁ గ్రోలి యాకరి
'శ్వరుఁడు నిజోరుహ స్తమున 1 భాసురసారసపంక్తిఁ ద్రుంచుచుం
గరిణులెల్ల నిచ్చుచును 1 గ్రక్కున నీభుల మింటి నంటఁగాఁ
బరువడిఁ జల్లుచుగా కమిని 1 వాటిలు చుండెను భూరిలీలతోన్. 458

నీ. అక్కాలమందున 1 వ్యక్తరూపంబుతో నలరి మహారాద్ర్యమైవ మొసరి
పెంటియేనుఁగులన్నిఁదెడలి చూచుచు నుండఁ గనలి యానాగేంద్రకాలుఁబట్టి
కడు నీడ్య గజపతి 1 వడి దాని మఱి లాగె నీరిలి నారెండు 1 పృథులక్ష్మి
వఱి దివ్యసహస్రవర్షము లోఁచెను వారణాధిపుఁ డంత 1 బలిమి నొప్పు

త. వాఁడునై ఘోరవారుఁడసాశబ్ధుఁ
డగుచు పూర్వార్ కలతుఁడై 1 యధిక రవముఁ
తేనె గర్వముతో వృద్ధిఁ 1 జెందు రోగ
మునకు వడి జక్కి యుటచెడి 1 పురుష మూడ్కి.

డి. ఆపడఁ జెంది కుంది యపు 1 దాగజనాకుఁడు సుస్థిరస్థితిగా
దీపితమైన భావమున 1 దివ్యుఁడు భూతగణాంతరాత్ముఁడుగా
బాపహరుండు సాధుజనభావ్యుఁడు భాస్కరతోటి తుల్యుఁడుగా
శ్రీకలియైన మాధవుని 1 శిష్టపదంబుల సంస్కరింపుచున్ 460

నీ. అఖలజన్మాంతరాభ్యాసవశంబున గరుడధ్వజానియందుఁ 1 గరివిభుండు
భక్తుఁడొఁ జెన్నారి 1 భగవంతుఁడును మహాదేవుఁడు సంతరిపీఠత్రయండు
మథితామృతసుఫేనమంజారాభుండు శింఖచక్రగదాధరసహితుఁ డజాఁడు
వాణీసతీశసంభవనాభికమలుండుఁ బద్మాకళత్రుఁ డోపరమశౌరి

ఆ నాల్గ్ నిలిపి యంత 1 నాచన్ని వారణే, చ్ఛారకుండు నగుచు 1 సరవి దివ్య
వేదవోదితంబు 1 విషలమా స్తులిఁజేయి, సాగ వినుము నిష్కసంయమింద్ర!

— గజేంద్రుఁడు హరిని నులించుట. —

క. శ్రీరమ్యరత్నమందిర, సారోదారప్రచార! 1 సర్వవిచారా!
సారావారగభీరా! కారుణ్యముతోడ నన్నుఁ 1 గావు రమేశా! 462

క. గురుమూలప్రకృతివి సు, స్థిరుఁడవు నజితుఁడవు భూరిదీపితుఁడవు ఖా
సురుఁడవు నిస్పృహుఁడవు నగు, వరదా! మ్రొక్కెదను నీకు 1 భక్తలెర్పన్.

క. మునివరుఁడ వనాశ్రితుఁడవు, భునుఁడ వనంతుండ వఖిల 1 గణ్యుఁడవు సనా
త్రుండుడవు నొకఁడవు నగునీకును మ్రొక్కెద నన్నుఁ గావు 1 కూరిమిమూలన్,

క. ఆదిప్రపత్తకాద్య! సాకరసావ్యక్తగుహ్య! చక్రి! సుగుణా
సాదిత! మాధవ! భూధవ! నేఁ దమ మ్రొక్కెదను భు! నీకు మూరారి !.

తే. ఆప్రతర్కాన్యప్రమేయ మహాతులాధ్య
కాంతగురు శ్రీ సయంతేసర్వనిరత
రమ్య నిశ్చింత పూర్వపురాణపురుష!
భక్తి మ్రొక్కెదఁ బాడింపు ! పరమజయను.

466

చ. ఆమలుండ నై గుణాత్ముండపు ! నై గుణి నై పరమేశ్వరుండ నై
కుమరివినాశకారివయి ! గోపతి నై భవనేశ్వరుండ నై
సమధికకాంతయు క్తజనసంఘవృద్ధివికర్తముండ నై
సుమహిరశక్తితో మిగులశోభిలునీకు నమస్కరించెదన్.

467

క. భవనాళి సాంఖ్యయోగో, ద్భవ! జీవా! భద్రనాథ! దానవనాశ!
భవనార్పిత! గోవిందా!, శివ! హర! మ్రొక్కెదను భక్తిచేలఁగ న్నీకున్

468

క. విశ్వేశ్వర! నారాయణ, విశ్వంభరహూట విబుధసమంతచరిత్ర!
శక్త్యక్తుభి వామన హరి, జశ్వసహస్రాభ! వందనాని నొనర్తున్.

469

క. పురుషోత్తమ! చక్రగదా, వరశార్ఙ్గధరా మహేశ ! భాసురపదనా!
గురుసర్వసంహదానవ, హర! నీకు నమస్కరింతు ! నఖలాథారా!

470

జీ. చారణసిద్ధసాధ్యముని ! సారససంభవదుద్రసన్నుతా
ఘోరవికారహూర సురగోస్థిత సర్వమ నాశహీన భూ
భారధురంధ రాహితీ ! భాసురసచ్చయనా సనాతనా
క్షీరసువర్ణనీలఘనచిత్రకుశోదమ! నీకు మ్రొక్కెదన్.

471

క. కనకాంబరవిశ్వాద్యాఘనమధుకైటభవినాశకమలాధీశా
వనజాక్షాక్షర నినుఁ గడు, వినుతించెద నన్నుఁగావు ! విశ్వాధిపతి!

472

క. క్షీరాబ్ధిసదన సత్యాచారా నానావిచిత్రచామికర కే
యూరకిరిటసుధూచణ, భారాధర సన్నిభాంగ దయ ! నేలు ననున్.

473

నీ భక్తిప్రియాధిక ! బహుదీప్తకరచక్ర శక్రమహావిఘ్న ! కమనయిత్ను
విక్రమవికచాబ్జవిమలలోచన యోగివర వరదా బ్రహ్మవర్తదీవ్య
దమరాణినా జగదయనా మహాయనా బంధురప్రవివాస ! భద్రవాస
నానాచరాచరనాథనిరాబాధభవహర కుభకర ! పరమహూర

ఆ. సాధుసంఘలోల ! సారమహోన్నత, శీలసుగుణజాల ! శిష్టపాల
చాలదస్సి మిగులఁ ! జడుపుఁ జెందిననన్ను, నేలు కరుణతోడ ! నిందితే! 474

తే. ఆక్షయండు నచింత్యండు ! నమ్యతుండు
సృతరావ్యక్తుఁ దాడినిర్బంధుఁడు కూట

వాసుండును గారణుండును 1 బహుయుగాంధ
శేషపురుషుండు నగుచున్న 1 శ్రీశుః దలఁతు.

475

క. కాంతచిత్రిరీటా! కాంతాజ్ఞేయాగ్ర్యయోగిసత్తమ! లక్ష్మీ
కాంతాంతరాత్తభవ! మా, యాంతజ్ఞా! ప్రాప్త నన్ను 1 నరికయతోడన్. 476

చ. కనులకుఁ గానరాక నెఱిగఁబుట్టుడు కాక సనాతనస్థితిం
దనరుచు భావ్యరూపములఁ 1 దద్ద వెలింగి యచింత్యుఁడై యశో
ధనుండును వేదగుహ్యుండును 1 భార్యమయుం డగునంచు మానులె
వ్వనినుతియుండు రట్టివారి 1 భక్తి భజించెద నే మనంబునన్. 477

ఆ. అజ్ఞాండు నాశహీనుఁ 1 డగునట్టి యేవాని
బ్రహ్మగాను మునులు 1 పలుకుచుండు
రెట్టిసర్వగుని నశేతులు విని మృత్యు
ముత్తలగుడు రట్టిపురుషుఁ దలఁతు. 478

సీ ఏవానిమదియందుఁ 1 బృథుభక్తి సేవింపఁ బాఠకరాసులు 1 పాఠిప్రాప్త
నేపరాత్మరుశ్రద్ధ 1 నెసఁగి భావించిన జన్మరాహిత్యమై 1 జగతి వఱలు
నేవాడు బ్రహ్మరుద్రేంద్రార్పితపదారవిండుఁడై నిత్యము 1 వెల్లుచుండు
నేవాని వీక్షింప 1 నిల నెవ్వరు నశక్తు లగుచుండు ప్రత్యహామండు మిగుల

తే. నట్టికార్యక్రియండు నా 1 హరినిఁ గొలుతు
నరిసనాథుండు వరపక్షనాథుఁ డధిక
బలుండు బహుదేవనిధియును 1 భావ్యభావ్యః
దప్రమేయుఁ డనంతుఁడౌవారి భజంతు 479

ఆ. హరికార్షరత్న 1 హరిరీటాంగ, దప్రభాభిరామితనుండు ఘనుండు
భావహారుండు భక్తబంధనహరుఁడైన, పరిమళేరిఁ గొల్తు 1 భావమండు. 480

క. తారోద్భవుండు ధర్మ, ధారుండు యోగాత్ముఁ డధికదత్తుండు సాంఖ్య
చారజ్ఞులకుండు నగువారి, సారెకు సారెకును దలఁతు 1 శ్రద్ధాభిరతిన్. 481

క. హరిచంద్రశ్చిమరుద్గణ, గరుడోరగసిద్ధసాధ్యగంధర్వమునీ
శ్వరనుతుఁడగు మానాథునిఁ, బరిపరివిధములను నేను 1 భక్తిఁ దలంతున్.

క శ్రీవత్సాంకచునోరిమ, చేవ మహాచేవ గుహ్యచేవేశ్వర స
ద్భావవరేణ్యా సూక్ష్మా, ధీమద్యా భీతిహరణ 1 భృతిచెడె మిగులన్ 483

ఆ ముక్తసంగులైన 1 మునులకు మేలగు, గరియు నగుచు జీవగణము నెల్లఁ
గలుగఁ జేయునట్టి 1 కంజాతుమ్మదుపాద, వనజముల కొనర్తు 1 వందనంబు 484

ఉ. అక్షరుఁ డంబుజేక్షుండు 1 హరికచేలుండు కాంతసద్గుణ
ధ్యతుండు భక్తవత్సలుండు 1 ధర్మశరణ్యుండు నై నశౌరిని

- దీక్ష భజితు లోకముల 1 దీప్తి వెలింగడివాడు చేసెనా
దక్షుడు నైనమాధవుని 1 దద్ద నులింపెదః జత్తసిమలోన్. 485
- క. సర్వజనప్రపితామహ, సర్వేశ్త్రివిక్రమా సుచరితాధారా
శర్వజనార్దన సరితా, ఖర్వతపోమోగధావా 1 కాపుము నన్నున్. 486
- క. వ్యక్తావ్యక్తసహితన, భక్తిప్రియ చేపచేప 1 భక్తావనసం
యుక్త ద్విజప్రియ భాసుర, ముక్తిపదా! ప్రోవు నన్ను 1 మ్రొక్కెద నీకున్. 487
- సీ. నీవు సూక్ష్మమున కిడియొనుఁ డవు చేపపతివి హరుండవు 1 భద్రకుండవు
సర్వమహుండవా 1 సర్వేశ్వరేశ్వరా మ్రొక్కెద నీకు నే 1 భూరిభక్తి
నేకమా మూర్తితో 1 నెనఁగి జగత్పితృండవు నగునినుఁగొల్తు 1 నమలబుద్ధి
బరమాత్మఁడా నిన్ను 1 బ్రహ్మముండని పలుకుదు రాద్యులు 1 ప్రత్యహంబు
- ఆ నట్టివాడ వగుచు 1 నలరునీచే నాకు
గతియుఁ గాని వేలు 1 గాననన్నుఁ
గరుణతోడ వచ్చి 1 కనులకుఁ గనఁబడి
ముదము మిగులఁ ప్రోవు 1 పుణ్యపురుషు.
- క. వరదా బ్రహ్మణ్యదయా, కర భక్తభయద నిర్భయకరుణాధారా
కరణాగతుండను నగుననుఁ, గరుణను గాపాడి కీర్తి 1 గనుమా మిగులన్. 489
- కా. శ్రీవాగీశ్వరసన్నుతా మకరి బ్రహ్మేవ గానా జాడుమా
తావుల్లప్పుచు శోమఁ బ్రాణములు కంఠప్రాంతముం బొందె నా
భావానందము కుండె చేహము వడిగ 1 స్వాధీనము వచ్చె నో
చేవాధీశ్వర! నామొఱ నివ్వి దయ 1 స్థిపించి పాలింపచే 490
- క. మునివర! గజేంద్రుఁ డీవిధ, మునఁ బొగడఁ దదీయమా నమోఘృతభక్తిం
దనమనచున హరిఁ దలపో, నీనవాఁడై కరుణ మిగులఁ 1 తెలఁగుచునుండన్.

— హరి గజేంద్రుని రక్షించుట. —

- సీ. మణిగణహాటకప్రమయికిరీటము తల నలరఁ గస్తురినాచు 1 మానసమున
నమర నురంబున 1 నతులకాస్తుభమణి ఘనదీప్తిఁ జెన్నారఁ 1 గంఠకుండు
వనమాల రాణింప 1 బాహుమూలంబులఁ గేయూరకాంతులు 1 కెరలుచుండఁ
గరముల చక్రశంఖంబులు విలసిల్లు బక్షికుపై నెక్కి 1 పైడిపటము
- తే. పైన భాసిల్ల జిగిరి 1 పర్వత గడల
జలధరము చెంత వెలిగెడి 1 శంపమాడ్కి
లక్ష్మీ తనవెంట రాఁగ నాసలలితసంఘ
సన్నిధిని జేరె చెన్నుండు 1 సంయమింద్ర! 492
- వ. ఇట్లు జగదాధారుడు దబోధనుడు నగుదామోదకుడు కరుణారసభరితా
భజకరణుం డగుచు నేలించి యుండు.

- ఆ. వారియందుఁ దెనఁగు 1 వారణమకరుల, నీటనుండి వెలికి 1 నిపుణశ్శః
మొనసి లాగి చక్రమున మఱినిఁ ద్రుంచి, హస్తినాథుఁ గాచె 1 నధికంయను.
- క. అనఘా! వాచాహానామం, బును గలగంధర్వరాజా 1 మను సురశాపద
బున నక్రమయ్యు నియ్యడఁ, గనకాంబరువలన ముక్తిః 1 గని విలసిల్లెన్. 496
- క. హరి సుప్రసాదమున భా, సురతనుఁ జై హస్తివిభుఁడు 1 శోభిల్లెను నీ
కరణిని నాకరిమకరము, లురుశాపవిముక్తితోడ 1 నొప్పెను దీప్తిన్. 495
- క. శరణాగతవత్సలుఁడై, సరసిరుహనేత్రుఁడైన 1 చక్రధరుండా
తరుణమున వారిచేతను, తొరిఁ తొరి పూజితుఁడు నగుచుఁగొంగి మునింద్రా!
- క. కరుణాగతుఁడును శ్రద్ధా, పరుఁడు విధేయుండు భక్తిబంధుఁడు జానా
కరివరుఁ గని మధురంబుగ, హరి యీచందానఁ బల్కి 1 నాలింపు తగన్. 498
- సీ. త్వాస్థి నవ్యఁ డీశాసారమును నన్నుగ్రహవారణములఁ 1 గాంత నిన్నుఁ
గుల్మకీచకరేణుగురుమేరుసుతరూపమును రావిచెట్టును 1 బ్రాద్దు సుస్థి
రాత్తులై పూనినో 1 నాలించి కీర్తించి చదువుదురో యట్టిసజ్జనులకు
దుస్వప్ననాశింబు 1 దుఃఖసంహారంబు గలుగు సుస్వప్నము 1 ల్లాలుచుండు
- తే. మత్స్యకూర్తవరాహవాహనఖగేశ, సర్వపరినారసింహులఁ 1 జాలవేకు
వను కలంచినవారు పాపముల వాసి, పుణ్యలోకంబులకు దీప్తిఁబోదు రనఘ!
- ఆ. ఇట్టు కంటితోడ 1 హితమొప్పుగా శౌరి, పలికి మదిని ముదము 1 ప్రజ్వోల్ల
హస్తమునను వాని 1 నంట నత్తటి దివ్య, కాయ మలర భక్తి 1 గవిభుండు.
- ఉ. శౌరిపరాయణుండు నయి 1 చక్కఁగ నాహరి భక్తి వేడివగ
సారసనాథుఁ డాయెడ గజప్రభుపాశములగ సడల్చి యా
వారివశోగ్రపాపములఁ 1 బాపి మహాసురగోష్ఠ్యసత్తులొ
ధీరులు మానులుం బొగడఁ 1 దీప్తి నదృశ్యుండు నై చనె న్నున్!
- వ. ఆత్మాలయండు. 501
- చ. సురలును బాకశాసనుఁడు 1 సుస్థిరచిత్తులు నైనతాపసురో
కరివిభుమోక్షణంబుఁ గని 1 గ్రక్కున వింతను విచ్చుకన్నులగ
గరిమ చెలుంగువారు నయి 1 కంజకళాతుఁడు నైనమాధవుం
బరిపరి ప్రస్తుతించి రతిభక్తి చెలంగుచునుండ నాయెడన్.
- చ. భువకరినాథుమోక్షణముఁ 1 గంజకళాతునిదివ్యచేష్టితం
బును గని భార్యశంకరులు 1 పొంగుచుఁ బల్కిరి దీని శ్రద్ధమై
వినిన స్తరించినగ జడువ 1 విష్ణుపదంబును గూర్చి మానవుల
చని యట సంతసించుచును 1 జాల చెలుంగుదు రంచు చేడుకన్.
- సీ. మునినాథ 1 యీగాథ 1 భువి విన్నఁ జదివినఁ కలంచిన మానవతల్లజాలకు
దుస్వప్నదుఃఖఘోర్ణాలఁగుఁ బంకహారంబు కలుగుచునుండు నీకమలనేత్రు

కథ | ర్తనీయ మై | గణ్య మై పరమ మై పుణ్యాకరస్థితిః | జానకు దీనిఁ
గనులార థాత్రిలోః | గన్నట్టిమనుజుఁడు గజపతి కొడవనగరినిఁ జెందు.

ఆ. నజుఁడు పద్మనాభుఁ | దమరేశ్వరుఁడు బ్రహ్మ
నిధి సనాతనుండు | నిర్మలుండు
నమరగుహ్యుఁ డాధ్యుఁ | దగునట్టివారి కేను
మ్రొక్కుచున్నవాడఁ | బూన్కి నిపుడు

505

— దుష్టస్వరూపిచరితము. ౪ —

వ. మునింద్రా! సారస్వతస్తులిని వక్కాడంచెద సావధానచిత్తుండ నై వినుము
చ. కలఁడు నృపాధముం డొకఁడు | కాశ్యపిఁ డొల్ల యలండు దావ్యసం
కలితుఁడు నిర్మలుండు నయి | క్రూర్యమునం బరవీడఁ జేయుచు
బలిమిని విజ్ఞప్తి వడిఁ | బాపలఁ బెద్దల మానులగా రయా
కలితులు నైనవేల్పులను | గాని మదిం దలఁపం డొకప్పుడున్.

507

మ. అనఘా వాఁ డిటు దుచ్చివ ర్తనపరుం | దై నిల్లి తత్కర్తసం
జనితాఘంబున రాక్షసుండు నగుచు | జన్మించి యామీఁదటగా
దనుజత్వంబునఁ బాపకార్యముల విస్తారంబుగా నూలుచు
యనముల్పేసి తపీయకర్తమున దుష్టాత్ముండు నై నిత్యమున్

508

నీ. కనులకు నెట్టిమృగంబులు మనుజులు కనఁబడునో వానిఁ | క్రూర్యవృత్తిః
బట్టి చంపుచు మహాపాపి యై బహుకాలపర్యంత మీరిరి | వసుధమీఁదఁ
దిరుగుచు నొకతటి | దివ్యనదీకూలమం దూర్ధ్వభుజముల | నలరి యోగ
కలితుఁ డై శుచియు నై | కడిమి దతుండు నై వారిపాదఁకళాఁయై త్రబుద్ధి

ఆ నిట్టరక్షతోడఁ | గృతరీతుఁడును దఁ
కలితుఁ డైనమానిఁ | గాంచె నొకని
దత్తేంద్రుండు నైన | దైత్యారంజర
మును వచింతు భక్తి | మొనయుబుద్ధి.

509

వ సావధానచిత్తుండ నై వినుము.

510

— పారిపంజరము. ౨ —

ఆ. చక్రధరుఁడు నైన | శౌరి తూర్పునగదా
ధరుఁడు నొమురారి | దక్షిణమున
కార్ణభుజుఁడు నైన | సారసాక్షుఁడు కడుఁ
బశ్చిమాశ నాకుఁ | బరఁగుఁ గాక !.

511

క. కరభిక్షుం దగువారి యుత్తరమునఁ గోణములయందుఁ | దచ్చిర్రములం
కు రహి హృదీశేతుఁడు థా, సురుఁ డైనజనార్దనుఁడు | శోభిలు నాకన్. 512

- క. కిరీటాపి యైనశ్రీహరి, ధరణి నృసింహుండు గగనతలమున నాకుం
బరిపరివిధముల రక్షా, కరులై సంతతము నుండి 1 కాతురు ప్రీతిన్. 518
- చ. ఆమలము సంభ్రమంబును తులారా న్తము నిత్యమవర్జనంబు నై
సుమహితదీప్తితో నెపుడు 1 శోభిలు చక్రము ప్రేరణైత్యులం
గ్రమమున ద్రుంచు నీగదయుఁ 1 గాంతుల చేయిటి నొప్ప మింటిపై
నమరు వృథాదిభూతముల 1 నన్నిటి నాశమొనర్చు నుద్ధరిన్. 519
- ఆ. చాల వెలుగునట్టి 1 శౌరిశార్దూల బస్త
దీయులై నరిపుల 1 భృతి తరిర్చు
దిశలఁ జెలఁగునట్టి 1 తిర్యక్తునుష్యకూ
శ్చాండగణము ప్రేరచయము నణఁచు 515
- క. ఆనిశము నా కహితము లగు, వనచరములు భిక్షభారవలన నశించుగా
వినతాత్మజాచేఁ బాములు, ఘనముగ నుగ్గగుచుఁ గూలుకై వడి మిగులన్. 516
- సీ. దానవకూశ్చాండ 1 దైత్యయక్షప్రేత భీమషనుష్యులు 1 విఘ్నపతులుఁ
గడిమి బృంభకమునా 1 ఘనభగవంతులంబు నింహాదివృగము లాశీవిషంబు
లచ్యుతు శంఖవరాహలిచే శాంతిఁ జెందుచు నుండును 1 తిర్తవృత్తి
సరణి స్వత్తులనెల్లఁ 1 జాల హరించెడి జనము లోహోబలహంఠిహరులు 517
- ఆ. చాయ నడచువారు 1 సద్భోగలక్షణ
హరులు నై చెలంగునట్టిదులును
చక్రరయమువలన 1 సమయదు రనిశము
భీతి మనసులందుఁ 1 చెంపునెంద. 518
- క. మలిమానసేంద్రియస్థిర, గతి కలుగును నాకు దేవగణపుండు మహా
చతురుఁ డగువాసుదేవుని, వితతామలకీర్తనమున 1 విశ్వంబుండున్. 519
- ఆ. అగ్రమందుఁ బృథ్వీమందు విశోణంబు, లందు నుత్తరంబునందు కక్ష
కాశయందు నాకు 1 ననవరతము లోక, పరియు నైనశౌరి 1 పరిధవిల్లు. 520
- చ. ఘనతరవిశ్వరూపమునఁ 1 గ్రాలెడి బ్రహ్మమె కేశవుండు నై
యనిశము వెల్లునట్టిజగదాధ్యుడు నిత్యుడు నైనచక్రీ
ర్తనమున మూఁడులోకములకందడిసేనెడి నేగి శాంతితోఁ
తొనరుచుచుండు నాకభిలభాస్థలమందు నహర్నిశంబులన్. 521
- క. ఇటు లాత్మరక్షకార్థము, పటుతర మగుభక్తితోడఁ 1 బద్మాతుని డు.
ర్లుటంజరంబు నాతఁడు, తటవటఁ గావించుచుండ 1 దైత్యుడు దానిన్. 522
- ఓ. కని వెలచి పాటి పటియా, మునిగణనాథుని సమాధి 1 ముగిసెడి దనుకం
గన వానివలన గతిజవ, మున నుండెను నాల్గునెలలు 1 పొగులుచు నచటన్. 523

తే. అనఘ! రక్షాపానంబునందుఁ గనుల
విచ్చి యాణాపనోద్దుఁడు 1 వెఱపుతోడఁ
గడఁగి గతతోషకత్తులఁ 1 గ్రాలి సోలి
విగతవీర్యుఁడు నగుచైత్యసీతుఁ గాంచి.

523

మ. అనుకంపాయతచిత్తుఁడై యతనితో 1 నాడె వృహదైత్య! యే
దనికై వచ్చితివన్న వాఁడతనితో 1 వాగొప్పు నాత్మాగమం
బును రక్షంబున సంభవించిన భయంగిబుం జెప్పి నైజక్రియ
భునమాడుభిము వింతగా మనసులోఁ 1 గ్రాలంగ నిర్విణ్ణుఁడై.

524

క. అని నోమునినాయక! దుర్బనుఁడను బాపుఁడను బ్రాణిసంఘాశనుఁడ
దనుజాధముఁడను గావునఁ, గనికరము చిగుర్చ నన్నుఁ 1 గాపాడఁ దగున్.

నీ. గణ్యాత్మ! విను మహాగర్వంబుతో నేను బలిసులిపీన లై 1 పరఁగునట్లు
చేసితిఁ బెక్కండ్ర 1 చెలుల నిర్దోషు లా పురుషులఁ జంపితి 1 భూస్థలమున
నందుచేతను బాపి 1 నై నీప్రసాదంబువలన ముక్తిని గోరువాడ నైతి
ధర్మనాశనమునోఁ 1 దనరెడునాపాపశమనంబుకొఱకు నై 1 చాలవెలయు

తే. నట్టిహితమార్గగతి నాకు 1 నాడు మనుచు
ధర్మమార్గార్థపాతుభూతంబు సత్య
భరిత మైనట్టిదా నిజ 1 భాషణంబుఁ
బలికె దానపుఁ డీమాడ్కి 1 భక్తినంత.

525

క. మునివరుఁ డామాటను విని, యనె చైత్యా! క్రూరబుద్ధి 1 నలరారెడి నీ
కును బలిమి నెట్లు ధర్మా, యనమున జిజ్ఞాస పొడమె 1 నాద్యుతిఁ జెపుమా.

మ. అన నాచైత్యుఁడు పల్కె నోమునివరేణ్యా! నిన్నుఁ జంప వృనం
బునఁ గాంఠించినవాడ నై కినుక బ 1 ల్పొంగార నేలెంచి యీ
భునరక్షాగతభీతి నే నిట మహా 1 కంపంబున స్థిల్బుఁగా
ఎను నీకూడికతోడ నాకు గురునిర్యేకంబు పుట్టె వడిన్.

526

క. నూనింక్రరక్ష యెట్టిదో, మానుగ నడ్డానిఁగాన 1 మఱి తన్నహిమం
గాన మహానిర్యేకము, దాన న్నానొడవె మిగుల 1 దర్శింపితి మై

527

ఆ. కాన నిప్పు డీవు 1 గాఢమై వెల్లాండు, కరుణతోడఁ బాప 1 గణము పోవు
నటులొనర్చు మన్న 1 నాచైత్యునుడి విని, యాతపస్వివర్యుఁ 1 డనియి మరల.

క. దనుజా! మహాపదేశం, బును జేయుమటంచు దీనబుద్ధి వృన్నుం
గని ల్కొలి వదియుక్తమె, కనఁ గలుషనివృత్తి భద్రకారియుఁ గాదే

528

ఆ. అట్లుచేయ ధర్మమైనరక్కసులకుఁ, బభ్యమైనపలుకుఁ 1 బలుకనొల్ల
వేదబలితిశాస్త్ర 1 పవయము నెఱిగిన, ధరణిసురుల నడుగఁ 1 దగును చైత్య!

౪. మునివర! యితః దీప్తివడి, నన విని రేనపాప మెట్టు 1 బడఁగునో యని బు
ద్ధిని కలబోయుచు: గళవళ, మును జెంచెడునింద్రియముల: 1 బోసరినవాఁడై .
- ఉ. భూసురకర్మనార్థమయి 1 పోవుచు నాఁకరిచేత నెంతయుఁ
గానీలుచున్న వాఁడగుచు: 1 గంటికిఁ గన్పడుభూతవర్గమే
వాసములోనఁ జిక్కినను 1 వాంఛను మ్రొంగక దీక్ష నాలునా
మాసము లేకఁ దాఁ దినును 1 మానుగ నారఁడు నొక్కజంతువున్ 534
- వ. ఇట్లారక్కసుం డాటునెలల కొకపారి యొకజంతువును బట్టి మ్రొగుచు: దిరుగు
చుండి యొకానొకతటి నావనమునందు ఫలగ్రహణము: గావించుచున్న బ్రహ్మ
చారిని: గని తుఠాత్తుఁ డై కడుచేగమున వచ్చి యంత 535
- చ. కరమునఁ బట్ట నాద్విజాఁడు 1 కంపితుఁ డై యిఁక జీవితంబు లే
దరయుఁగ నాకు ధాత్రిపయి 1 నంచు నిరాశుఁడు నై యపూర్వభీ
కరతేనుఁడుఁ దురాత్తుఁడును 1 గాఢబలుం డగునట్టి యామహా
సురు: గని కల్కపాగె నిటుసోలుచు సొక్కుచు బ్రహ్మనందనా! 536
- క. దనుజా! నను నేకారణ, మునఁ బట్టిలి వట్టికార్యోమును: గడు దయతో
డను జెప్పి చంప నొ నా, పని యొప్పిక మాను నీకుభద్రము కలుగున్ 537
- చ. అని వగ నాద్విజప్రవరు: 1 డాడిన వాఁ డనె షష్ఠమంబునై
చనునెల నాఁకరిగ మిగుల 1 సత్త్వముఁబోయినవాఁడ నిర్దయం
దసరినవాఁడఁ గర్కశుండు 1 దర్శితచాపుఁడ నైననాకు నీ
వసమున నీవు దివ్యమగు 1 భక్షణ మైలివి నేడు భూసురా! 538
- క. అన నతఁ డనె దైత్యా! కో, నినఫలముల గురునకిచ్చి 1 చెలఁగెడి పూన్కిం
జనుదెంచి యంత నీచేతను భక్త్యుడ నగుడు వినుము 1 దయ నామాటన్ 539
- లే. గురునికార్యార్థ మై భక్తిఁ 1 గోయఁబడెను
బండ్లు నాచేత నేనిట 1 భక్షితుండ
నైనయెడ నట్టిఫలముల 1 నతనికిజెడి
వాఁడు లేడింకఁ బాపంబు 1 వచ్చుగాన 540
- క. చని యతనికి ఫలముల నిడి, చనుదెంచెడికనుక నన్ను: 1 జంపి లినక బ
ల్కనికరమున నేలంపగు, నని వేఁడెడువిప్రుమాట 1 నారించి మునీ! 541
- క. అనె వాఁ డోబ్రాహ్మణ! యే, జను: డాహారంబుకొఱకు 1 షాస్త్రాసములం
దున రాఁ దాళను విడువదు, కనుఁగొని నాపాపజీవికయు నద్దానన్ 542
- నీ. పురుషు: డొక్కఁడు భవన్తోక్షణంబునకును గారణంబైయుండు: 1 గడిమి నిప్పు
వినుము నిక్కము నిను 1 విడుతు నీవారీలి: గావించినట్టె నఁ 1 గొతుకమున
నన విని యాభూసు! రాత్తజాఁ దాలని: గని యిట్టు పల్కె నోకర్చురేళ!
భర్తావిరోధతఁ 1 దనరుచు గురునకు నవిరుద్ధమగుచు: జెన్నారి మదన్య!

- ఆ. రావిసాకోసరణి 1 హవశించుచని యైవః శేయఃగలరటంచుః 1 శెప్ప సరఃకు
మానితాలుః జూచి 1 మఱియు నీచందానఃబలుకసాగె వినుము 1 బ్రహ్మతనయి
ఆ. వినుతచరిత్ర! నిర్విచేదచిత్తంబురః, గర్తములను నేను 1 గడిమి నెత్తుడు
దుష్టభావజాతి 1 దోషంబుతోడను జేసినాడ మఱియుః 1 శివతి నగుచు 544
- క. మనమా బాల్యమునందొగి, బొనరె నధర్మోరుపాచములలోఁ దన్నా
శనమును నేనేకారణ, మునఁ జెందంగలనొ చెప్పుము 1 మునికులలిలకా! 545
- ఆ. చిన్న నాటనుండి 1 చేసినసర్వపా
రకగణంబువలన 1 ధరణి నిట్టి
పాపదనుజయోని 1 భవుఁడ నైతినిఁ జదివ
ముక్తిఁ బలుకు మీవు 1 బుధులు మెచ్చు 546
- క. ధరణిసురా! దీనిని గురు, కరుణా సర్వంబుః శెప్పఁ 1 గలిగితివా యీ
తరుణంబున తుట్టిడం, బరఁగడి నావలన ముక్తిఁ 1 బడనెదవు చెసన్ 547
- ఉ. నీవటు చేయవేని కడు 1 నిర్దయనుండిన మాసషట్ట ముగ
బోవఁగ నపు నేమనుజ 1 పుంజమునెల్ల నృశంసకుండ నై
వావిరి రేగి ఘోరముగఁ 1 బట్టి మహోద్ధతి మ్రొంగెడ న్వడిం
గావున దానిఁ జెప్పి నను 1 గణ్యులు మెచ్చగ నేలు మియ్యడన్. 548
- మ. మునినాథా! యిటు లాదు రాత్తుఁ డన నా 1 భూదేవుఁ డామాటయం
డు నశక్తుండయి చాలఁ జింత వడిఁ దోడ్పడ్డఁ బుట్టఁగా సంశయం
బునఁ జెన్నాడుచు జ్ఞానదానమునకై 1 పుణ్యండు సద్గణ్యుడుగ
ఘనుఁ జొఁ బావకునంతవేడఁ దొడఁగె 1 స్వాధంబు నాభక్తితోన్. 549
- క. గురుదహనులకుఁక్రూరగ, బొరి సుప్రతములను జేసి 1 భూస్థలమందుగ
స్థిరమతి నుండినయొక నీ, తరుణంబున వన్నుఁ గాచు 1 దహనుఁడు వేర్చిన్. 550
- ఆ. గౌరవంబుతోడఁ 1 గ్రారి నేఁ బరమార్థ
గురులఁ బ్రత్యహంబుః 1 గొలుచుచున్న
వాఁడ నైతినేని 1 పావకుం డిల్లఱిఁ
గరుణతోడ నన్నుఁ 1 గాచుఁగాత. 551
- ఉ. మానసకర్తవాక్యముల 1 మాన్యుని సద్గురువర్యు నెన్నఁడుగ
మానుగ నిండచేయకయి 1 మాటికిమాటికి నామహాత్మునిం
గానఁగ నేగి భక్తి మదిఁ 1 గ్రాలుచునుండ భజింతునేని నగ
బూనికతోఁ గృతానుఁ దొగి 1 బ్రోచు నటంచని ధీరవృత్తిమై 552
- చ. శివభముఁ బట్టి యీకరణి 1 సంయమి బాలుఁడు దీక్షమీఱఁగాఁ
గపటములేనిభావమును 1 క్షణిని సర్వకుఁ బల్క నాయుడగ

గృహ మదిలోఁ బెనంగొన సుకీర్తనుఁ జై విలసిల్లుపావకుం
దపగతిపీడిఁ జెన్నలకు 1 నట్టిసరస్వతిఁ బంచ జెచ్చుటన్

553

క. జ్వలన ప్రేషితయై యా, జలజాసనురాని యపుడు 1 సకలాశలయం
దు లలితనిజరసుకాంతులు, చెలఁగను సాక్షాత్కరించి 1 శివచరిత్రా!

554

సీ. అసురునిచేఁ జిక్కి 1 నట్టియాభూసురుఁ గని పల్కె నోవిప్రగణ్య! యిచ్చ
దీపాధనుండి నిగ 1 బృథువయ విడిపింతు భయపడ శే నాగి 1 బారి నీడు
జహ్వగ్ర ముందుండి 1 చెనటియానీడై త్యునకు నెట్లు తేమంబు 1 వరిగలుగునో
తదిప్రభానము నెల్ల 1 కయఁ జెప్పఁగలదాన నందున ముక్తుండ 1 వగుదు వనుచు

ఆ. నాసురారికనుల 1 కగపడ కిరిరి, ననుచు మాయ మయ్యె 1 నంలే నవని
జేప్రసూనుఁ డట్టి 1 దిలికులజానిఁ జాచి, కలుకఁ దొడఁగ నిట్లుపరమమాని!

క. కరులకు నీకునుఁ గలదు, మృరకలుచమను నడఁచి పుణ్యచయమును శివముగ
గర మొనరించెడినుతినే, స్థిరభ 1 వచింతు వినుము 1 రివిరి నికాటా!

555

తే. ఆస్తమయమందు మథ్యాహ్నమందుఁ బ్రొద్దు
పొడుచులేటి జావకుండు దీని 1 భూరిభ 1

వెలయుచుండ జపింపనా 1 విపులకుష్టి
శాంతికరమైన జై యిది 1 జగతి చెల్లు.

557

క. శ్రీమంతుండు గోవిందుడు, గామితఫలదుండు నైన 1 కమలాతునకుగ
వేమలు మ్రొక్కెద నన్న, ద్విమాధుము నజఁచు నరఁడు 1 ప్రితి చెలంగన్.

క. వరదుండుహృషీకేతుండు, స్థిరుండు జనార్దనుండు వాసుదేవుండు నగుమా
వరునిఁ మ్రొక్కెద నాడు, ర్భరపావముఁ బాపు శౌరి 1 పాయనికరుణన్.

559

క. సకలోరుచరాచరగురుఁ, డకళంకుండు శేషశయనుఁ 1 దధిపుం డగుచ
1 మ్రొక్కెద నాడుచ్చుర, నికరము నాశౌరి పాపు 1 నెఱిదయమాటన్.

తే. పరమజేవుండు పరముండు 1 భద్రదుండు
శార్దూలును స్రగ్ధరుండును 1 శంఖచక్ర
ధరుండు నైనట్టి హరిః పరిదన మొనర్తు
నామహాత్ముండు నాకలుపారి నడచు.

561

క. దామోదరుం డుదారుండు, సామజవరదుండు నైన 1 చక్రి నుతి నే
వేమలుఁ జేసెద నాగుణభాముండు నాకలుచవిరేరి 1 కయఁ బాపు నొగిన్.

తే. సుర్యనుతుండును సురేరే 1 సుగుణశీలుఁ, డచ్యుతుం డబ్బనేత్రుండు 1 నైనహరిః
భ 1 మ్రొక్కెద నాశౌరి 1 పారిమిగులనన్నకళుములనడచుఁ బ్రయత్నమతిని.

క. నారాయణుండు హరియును, శౌరియు మధుసూదనుండు 1 సజ్జనుఁ డగుచై
త్యారిః మ్రొక్కెద నన్న, త్కూర్రాధుము నామురారి 1 కూరిమిఁ బాపున్.

౪. శీతైత్యవారుడు 1 శీత్రండును మహా
భూతాడు కంసగర్వ 1 భుజగగరుడు
నక్షుండు నైన 1 హరి శేను మ్రొక్కెద
నరేడు పాపు నన్న 1 దళుము నెవుడు

565

౫. దక్షుడు శ్రీవర్సాంకిర, నక్షుడు శ్రీకుండు శ్రీనివాసుండు సురా
ధ్యక్షుడు దగుకొరిని నరి, దీక్షగావింతు నభుముం 1 కైంచు నరే తొగిన్

తే. సర్వభూరాధినాథుఁ దగ్గరుడునైన, చక్ర నేమానివద్యులు 1 చాలఁ దలఁడు
రట్టికూనాకునింగూర్చి 1 యధికభక్తి, శరణుఁజొచ్చెదఁగలుగ్గర్చి శాంతిఁజూపు.

నీ. నరి వధిరాలంబనంబుల మాను లేవాసుదేవాభ్యుని 1 భావగతునిఁ
గాఁ జేసి తలఁతురా 1 కడిమి నానైకుండు శరణుఁ జొచ్చెద నేను సంతతంబు
నఖిలజగంబుల 1 కాథాదుఁ దగువాఁడు సర్వభూతమయ్యుండు 1 సర్వగుండు
వాసుదేవుండు పరబ్రహ్మంబు నగుపరాత్పరునకుఁ జేసెద 1 వందనంబు

తే. నధిపుఁ దవ్యక్తుఁడును బరమాత్ముఁడైన
మాధవుఁ గవులు తలఁచి కిర్రక్షయంబు
నందు ముక్తినిఁ గందురా 1 యట్టికొరి
శరణమునుఁ గోరి మ్రొక్కెదఁ 1 బరమభక్తి.

568

౫. మును లేవనిఁ జెంది పుణ్యంబును గని పాపముల వాసి 1 భువిపై జన్మం
బునుఁ జెంద రట్టికార్జి, ననిశము శరణాగతుండ 1 నగుచున్నాఁడన్.

569

౫. చరమేష్టి యగుచు మానవ, సురదానవసమిలితోడ 1 శోభిలు జగముగా
గరము సృజించెడు నచ్యుతు, శరణముఁ జొచ్చెదను భక్తిసహితాత్ముడ నై.

తే. వారిజాసుముఖములవలన నెట్టి
కొరికాయంబు శ్రుతి చతుష్టయమయంబు
నైన బ్రహ్మర్షముగను స్తుత్యంబు నయ్యె
నట్టివారి శేను మ్రొక్కెద 1 నతులభక్తి

571

౫. సృష్టియందు బ్రహ్మరూపియు జగద్యోనియు జనార్దనుఁ దగువాసుదేవునిఁ
గూర్చి శరణాగతుండ నగుచున్నాఁడ. భూధతుండును దేవరక్షకుండును రాక్ష
సనాశకుఁ దగువారికి నమస్కరించెద విశ్రు లేవరదని సవనభావనుఁ దగుయ
క్షేత్రునిగా, జన్నములందు మిన్నగ యెఱింతురా యాయజ్ఞపురుషునకు మ్రొక్కెద.
కాలరుద్రుఁడై యేపరాత్పరుండు పారాశస్థాదిసకలభూతంబుల హరించుచుం
డునో యట్టి జగదీశునకు వలగొనుచున్నాఁడ

572

నీ. నిర్మలంబులు నైననిఖిలవిష్టవములఁ గాలుఁడై మ్రొగి యేభునుండు కుచ్చ
పుర్యంబు సలుపుచు! నెగడునో యట్టిదైత్యప్రభేదిని వందన యొనర్తు

నరసురగంధర్వనాగనభశ్చరతగుల్మవగతుః / దండకా
 ఋష్యాదు లేవాని / పరమాంశభవములో నరవి నాశానికి / కరణుకరణు

ఆ. హరిః మించినట్టి / దైవవస్తువు కాంచె
 మైన లేడో యెవనియందు నెల
 ముందు నెవఁ దనంతుఁ / తొగి సర్వగుఁడో యట్టి
 వాసుజీవునకును / వందనంబు

578

లే. కట్టెలం దగ్ని దాఁగిన / కరణి నెపుడు
 సకలభూతంబులందు నే / చక్రి చెలయు
 నట్టివిష్ణుఁడు నాసమస్తాఘసమితిఁ
 కాపి నిత్యము నన్నేలుఁ / బరమదయను

క. చర మచరము బ్రహ్మాదులు, కర మెటుహరిమయము లగునొకడఁగెడు తెలివిం
 తొరి నడచెడిదగు నాడు, ర్భరపాసు బట్టె నశ్వీరము నై పోవున్. 579

చ. సరవిభుభాతుభంబులును / సత్వీరజ స్తమసు ల్నమస్తడు
 ప్రరథరజస్తకర్తగణసంభవకల్పవము ర్ని కావ్నభా
 స్కరపరమోదయా స్తమయకాలకృతాఘముఁ గర్తవాక్యహృ
 త్కరపటుపాపజాలములఁ / గంజదళాక్షుఁడు వాపి ప్రోవుతన్. 575

సీ. శయ్యాగ్రంథు లొ / సకలాఘములు లేచి సంచరించెడివేళ / సంభవించు
 కలువచక్రంబులు / కాయజడురిలము లజ్జానజనితంబు / లైవంక [వృత్తి
 ములు జ్ఞానకృతకర్తములు మదకృతకర్తములు చంచలాత్మతొ / మొనజ్ఞు
 సంఘములెల్ల శ్రీకొరినామోచ్చారణంబున నిత్యము / నశ్వీరంబు

ఆ. లగుచునుండు మఱియు / ననన్యదారావిత్త
 బంధునాశవాంఛఁ / బరఁగుదుష్కృ
 తంబు ననన్యదీదఁ / దనరుపంకము హరి
 స్తరణమునను మిగుల / సమయఁగాక! 577

క. సురదీనపాథుగణములఁ, తొరిఁ బొరిఁ గాతించి దానఁ / బుట్టిన పాపా
 త్కరములు నశించు దామో, దరునామస్తరణమునను / దభ్యముఁ గాఁగన్.

ఆ. భోజ్యవేయభక్ష్యభూయిష్టచోష్యవి
 లేపనములఁ గల్గు / పాపగణము
 లయముఁ తెండుఁ జూడ / లవణభాజన మెట్టు
 లచ్చలందు మ్రగ్గునట్లు మిగుల. 579

సీ. కాలకౌమారయావనవార్ధకములందు జన్మాభిరములందుఁ / జాలఁ తెయిఁ
 బడినపంకము కృష్ణ / వాసుజీవాచ్యుదీనా రాయణాక్షరసలిసలేత్ర

గోపాలగోవిందగోవర్ధనోద్ధారనరసఖ యనుకీర్తనంబువలన
జలగరేలవగాభావనము వైవదిని నశించు మహామునిగీత్యుః దబాడు

౮. వారుడు వాసుదేవుః 1 దక్షుండు మహా

పుండు వరజనార్ద్రసుండుః గృష్ణుః

దైవచక్రపాణి 1 కనకరథము నేను

మ్రొక్కుచున్నవాడ 1 మొనయుభక్తి

580

తే. భావికర్తృశ్చుడును గంసవైరియును న

రిష్టకీముఖామరగివుహరుండు

భక్తజనపోషకుం దగుపరమేశ్వరి

పాదములఁ గూర్చి మ్రొక్కెదఁ 1 బ్రత్యహంబు.

581

ఉ. వారిధియందు నేతువును 1 వావిరి నెవ్వఁ డొసర్చు నేమహా

పూరుషఁ డాతి హైహయముని 1 పొంగు నడంచె నెవండు సర్వతే

వారియు నొబరీకువిభవారికయంబు గ్రహించె నట్టికం

సారిః మ్రొక్కువాడఁ జెలువారెడి భక్తి చిగుర్చుచుండఁగన్.

582

ఉ. రామనృపాలుఁ దై యెవఁడు 1 రావణు మంత్రిసమేతుఁ గాఁగ నీ

భూమినిఁ గూర్చి నేఘునుఁడు 1 పొంగుచు నందునిగోకులంబులోఁ

త్రేమ నటించి పూరనను 1 భీషణమూర్తుల నొప్పురాక్షస

స్తోమముఁ జంపె నట్టిమధుసూదనుఁ గూర్చి నమస్కరించెకన్.

583

తే. శిక్షణ! దేవదేవసుగీత్య యనుచు !

నిట్లు రిస్తోత్ర రాజంబు 1 నెలమి నరుండు

భక్తితోడ జపించ నాఁ 1 బ్రత్యహంబు

ఘోరపాతకనాశంబు 1 కొఱకు నిజము.

584

క. జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబులు, నైనమహాపాపరాసు 1 లన్నియు మఱి యి

ష్టానిష్టాజ్ఞానలుపా, భానస్థితి యడఁగు దీన 1 ధరపై మిగులన్.

585

౮. ఇద్ది యజ్ఞహోమ 1 పృథుజపాదులఁ గల్గు

పుణ్యఫలము యోగిపుంగవులకుఁ

తేర్చునీటియందు 1 తెలఁగెడి యానపా

త్రంబుమాడ్కిఁ బుణ్యదంబు నగుచు.

586

చ. జనుఁ డొకవర్షరంబు రిలసంభృతపాత్రములం బదాటిటిగ

ధనములతోడ ఎర్రులకు 1 దానముఁ బ్రత్యహముండుఁ జేయనే

ఘనరేరమైన పుణ్య మిలఁ 1 గ్రాలునొ యీస్తురి శ్రద్ధతోఁ బఠిం

చినయొడఁ జర్చమానభలగినిద్దియుఁ గల్గును సత్య మారయన్.

587

- లే. ఆసుర! చెడనట్టి బ్రహ్మచర్యమున నరుఁడు, నదిననాథుని సంస్కరణము నొనర్చి
చెండు వారివిష్టపంబు నేఁగెప్పినట్టి, యిద్ది పుణ్యాలవాల మై 1 తద్ద వెలయు.
- తే. భక్తి నేఁ బల్కినట్టి యాభర్తవినుతి, రేళమైన నబద్ధంబు 1 లేని దగుచు
సత్యమున నొప్పెనేని రాగమునిచేతఁ, బట్టుపడినట్టి నామేను 1 వదలు గాక 1.
- వ. ఇట్లతండన నారక్కసుండు విప్రుని వదలి నంత నామునిబాలుఁడు వాని
కీర్తనియె 590
- సీ. దానవ! విస రోరి! 1 దహనచోదితయు నై యురుదెంచి నాజిహ్వాయందు నిలిచి
పద్మాసనునిరాణిభాషించినట్టి యీదైత్యారిపారస్వరస్థవంబు
భక్తితో నీకు నేఁ 1 బలికితి నిది సర్వభయశాంతికంబు నై 1 ప్రజ్వరిల్లు
నీమహస్తవముతో 1 నీవు కేశపుఁడును జగదీశుఁ డైనట్టికొరిఁ గొల్పు
- ఆ. మామురారి స్తుత్యుఁ 1 డైన నీశావంబు, పాటిపోవు నిజము 1 ప్రత్యహంబుఁ
గనకవసను దీనఁ 1 గడిమి నారాధింపు, సర్వపాపవితతి 1 సమయఁ బిదప 591
- తి. ఈనుతి ఘోరపాపముల 1 నెల్ల వారించు నిజంబు స్తుత్యుఁడై
దానవవైరి యైనవారి 1 తద్దయుఁ గవ్వము వాపి మోక్షముగా
మానుగ నిచ్చునన్న విని 1 మాటికి నారేనిఁ జేరి మ్రొక్కి యా
దానవుఁ డంత నాకరణఁ 1 చార్చి నొనర్చు దలంచి పూనిక మై. 592
- వ. ఆత్మాలమందు. 593
- కా. పాలగ్రామముఁ జేరి యాస్తవముఁ జంగవచ్చుత్తితో నిత్యముగా
వారాయంబు పఠించుచుగా సకలజీవప్రక్షయోసక్తుఁడై
శ్రీలోలుం డగుకొరిఁ గూర్చి తపము 1 నిష్ఠాత్ముఁ డై చేసి పా
పారిగా వేగమె పాసి పొందె విమలం 1 బొవిష్ణుసాయుజ్యమున్. 594
- చ. మునివర! విప్రవక్త్రమును 1 బొల్పెసలారివ వాణిసత్కృపం
బొనరి వచించినట్టిదియుఁ 1 బుణ్యకరం బగునట్టియీస్తవం
బును దయ నీకుఁ జెప్పితినిఁ 1 బూర్ణపు భక్తిని దీని నేజనుం
డనితరబుద్ధితోఁ జదువు 1 నారేనిదుఃఖము రెల్లఁ బోయెడున్. 595
- క. ఆని యిట్లు పులస్త్యుం డన, విని భక్తి మనంబులోన 1 వెలయుగ వనకా
సనుపుత్రుఁ డైననారద, మునివర్యుం డతని గాంచి 1 పూనిక వచించెన్. 596
- క. మునినాథ! నీవు చెప్పిన, వినుతస్తోత్రంబు నేను 1 వింటిని గురుభ
క్తిని నాదురితంబులు నా, శన మయ్యెను బుణ్య మయ్యె 1 సంరస మలరెన్. 597
- వ. ఇట్లతండు పలికి తరువాతిస్తవంబులు భాషింపు మనుటయు 598
- చ. దురితలకాలవిధ్ర! బహు 1 దుర్జనకానన వీరిహార! ని
ర్జరమరిపార! భూరితర 1 జైత్ర! వలాహకతుల్యగార! శం

కరవరమిత్ర! కాంతగుణ! గణ్యచరత్ర! చవిత్ర! దివ్యభా
స్కరకులదీప! సారకర! చాప! మహాశ్వర! జానశ్వర!.

599

ఉ. అంగజభంగసంగ! చర! మాంగ! నిశాటవిపత్నరంపరో
త్తుంగ! నిరానుదంగ! బుధ! తోషణభాషణరంగ! జీవతా
చంగ! కృపాంతరంగ! కలుషప్రకరోత్కటఘోరమూర్తికూ
లంగ! ధరాత్తజాహృదయ! తామరదీపితభృంగ! రాఘవా!.

600

మానసివృత్తము. సోమపురందరసాధ్యమునీశ్వర! సూర్యముఖామరవండ్ల! లస
ద్దామ! మణిప్రకరాంచితహాటక! దామ! హిమాచలతేజసమా!
భీమతరోన్నతరాక్షససంచయ! భీమపయోధరతుల్యతను
శ్యామ! నృపాలలలామ! బుధేశ్వర! సంతతమంగళ! రామవిభూ!.

601

గద్య. ఇది శ్రీరామకరుణాసమాసాదిత కవితాస్రావ వారితసకులాన్వయప్రళవ,
రామవజ్జలవంశసాగరసుధాకర కొండయుకుమార బుధజనవిధేయ కొండయు
నానుధేయప్రణీతమగు తెలుగువామనమహాపురాణమందుడకమస్కంధము.

శ్రీ ర మ్మ.

శ్రీశాలివృక్షభరణక కృష్ణహనుమత్పాదక ప్రాశస్త్యము.

తెలుగు వామనపురాణము.

ఏ కా ద శ స్కంధము

కరగుణగణమాలా !

పాకారిప్రముఖదేవతగణపాలా !

భీకరదుర్జనకాలా !

ప్రాకటలేఖావికాల ! 1 కామస్వపాలా !

1

క. అపభాకు పులస్త్యముని, ప్రవరుడు నారదున కధిక 1 బంధురపాపా
ద్యవజోషప్రశమనసం, స్తవముల రెండిటినిఁ జెప్ప 1 సాగెను బ్రీతిన్.

2

శ్లోకరకృతపాదరక్షణము ప్రథమ.

క. శ్రీరమ్యమందిరా ! వి, స్తాయశోచార ! మురిత 1 తలిసంహారా !
సారాచారవిచారా ! నారాయణ నీకు వందనం తొనరింతున్.

3

దండకము. శ్రీమూనినీచిత్తచోరా నిరాకార భక్తాభిహృత్పద్మసంచార దేవాది
దేవా జగన్నాథ దామోదరా వాసుదేవా మహాదేవ సత్యాభిరామా
కృతావర్త యజ్ఞభవజానంత భర్తభవజా భర్తవాసా మహామూలవాసా
మహానాథ కాలాధ్యనాథా మహావర్త వైకుంఠ తాలభవజైకాధ్య
శృంగా జయంతా లసత్పద్మగర్భా జలావాస శ్రీవాస శక్రంజయా సృష్టి
గర్భా మహావాక్యతీకప్రియా కాలనేత్రా మహాకల్ప సర్వార్థ సర్వేశ
నిత్యేశ, నీలా మహానీల కాలార్త భూతార్త విష్ణూ వరేణ్యా వృషాంక
ధరాధార భద్రంజయా గోభవజా వృష్టిమూలా బలాధ్యక్ష పద్మాక్ష హై
రణ్యగర్భా గదాశంఖచక్రాన్విలా మానవాధ్యక్ష సామస్వయాపా భ్రహ్మ
సాత్త సూక్ష్మాత్త వేదార్త కర్తార్త యజ్ఞేశ యజ్ఞార్త బ్రహ్మభిధానా మహా
నేన, దివ్యాహృద్దీకేశ శ్రీకేశవా పద్మనాథా మహాకేశ సమంతకేశా గు
డాకేశ మృత్యుంజయా ద్వాదశాత్మానిదుర్ధా జగద్వీర ముష్టారిసంహార
సంసారమూరా సదాచార స్వర్ణాద్రిధీరా బయోరాశిగంభీర నీతాభకేశా
రమీశా నిరాళా నమస్తే నమస్తే నమః.

4

- క. విజయా'విష్వక్సేనా, సుజనాకర పురుషవర్య ! సుస్థిరవీర్యా
గజరాజవరద ధర్మ, వ్రజ రవిశశికహననేత్ర ! రమ్యచరిత్రా. 5
- క. సత్యవృషధ్వజసంతత, కాత్యాయన ముఖ్యమాని ! గణసంస్తుత్యా
నిత్యదుపాశకుచివ్రత, నిత్యజగత్పాల ధర్మ ! నిలయ నలియిదే. 9
- క. భూరిపుష్కలవలహాక, ల్పారమ్యాగార ధీర ! పాలా విమలా
సారస్వితేజనా భూ, భారహరా సతతభూరి ! భావా! జోరల్ 7
- తే. ఆదిమధ్యాంత రహిత సురరాధినాథ, దివ్యదేవ కుచిక్రవ ! దీప్తభావ
కాలకాల ధనంజయ ! గణ్యగణ్య, పరమశూరపురంజయ ! వందనంబు 8
- నీ. కల్పనాముఖహరి ! గాఢోదుభీకర కాలపాండురచేల ! కాంతిజాల
వరకేశ పరమేశ ! పద్మజేశ జయేశ వార్షకారకభూత ! హంసదూర
శార్లధ్వజాఢోక్షిణ వామనామ భుచ్చేదకా సాహస్ర ! శీర్ష బ్రహ్మ
శీర్షసహస్రవిచిత్రసాహస్రనేత్ర ప్రభాకర కోటి ! తరణికుల్య
ఆ. బహుశీర్ష భూరి ! బలధర్మనేత్రమ, హసునేత్ర దుష్ట ! హర సహస్ర
పాదకర సమస్త ! పాపనాశనకర, పరమశూర నీకు ! వందనంబు
- తే. క్రతువరాహప్రభాదూప ! గరుడవాహ, విశ్వదేవ శివాత్మక ! విశ్వజనక
విశ్వరూప మహాదీప ! విగతకోప, పరమపూరుష ! మ్రొక్కెద ! భక్తిమిగుల.
- వ. నిర్వికారా ! నిరాభాస! ప్రత్యగాత్మస్వరూపా ! నీకు వందనములు 11
- తే. చెలఁగి యీవిశ్వమెల్ల నీచేతఁ గల్పి
తంబు నయ్యెఁగదా వటలేకువు దాని
శాఖలును బల్లవంబులు ! స్కంధపత్ర
సముదయము నీవె మ్రొక్కెద ! సరసిజాక్ష ! 12
- చ. మొదలు ధరామరు ల్నిపులు ! బోదెలు కొమ్మలు వైశ్య లంప్రేతార్
పదిలము లైసపట్టులయి ! భాసిలుచుండు వటస్వరూప నీ
పదముల కేను మ్రొక్కెదను ! బాదము లెల్లను బాపి నిత్యముఁ
ముదము చెలంగుచుండఁగను ! బ్రోవుము పాపహరా మహేశ్వరా. 13
- నీ సాగ్నులై చెన్నారు ! సర్వవిప్రులు నీముఖంబునబటుతరఁ గాండసహితు
లగునృపుల్ హస్తంబులం దుద్భవించిరి పార్శ్వరులేలముల ! వైశ్యగణము
పుష్టను వరపదముల శూద్రులును నేత్రముల సూర్యుఁడునుమహాపుణ్యపదము
లందు భూమియుఁ జెవులందు దిక్కులు నాభియుం దంతరిక్షము ! నార్తయందు
ఆ. నల్లవైరి యనువులందుఁ దెచ్చెరలునుఁ, గోర్కివలన బ్రహ్మ ! కోపమునఁ బు
రారి శీర్షమందు ! నమ రపురం బుద్ధ, వింధ గాదె పరమ ! విశ్వయోని. ! 14

- క. అనలుం దిండ్లుం దానన, మున నోచుడులండు రోమములు రతువులు వి
ట్టునఁ బుట్టె నీకు విరజిరఁ, దనరిన నీకేను మ్రొక్కెదను బచ్చికా. 15
- సీ. ప్రణవరూపుఁడ వీచె 1 స్వాహావహట్రారవోపట్టుభాస్వభా 1 భద్రవాక్య
ములు నీస్వరూపమై 1 మొనయు సర్వాకారుఁడవుదు నిరాకారుఁ 1 డవుదు వీచె
భద్రహానుఁడ వీచెపరజేవుఁడవు వేదమయుఁడవు బహువీర్ధ్రమయుఁడ వీచె
యజ్ఞమయుఁడవు 1 యజ్ఞ పూరుషుఁడవు యజ్ఞ భాగభుజుఁడ 1 వగుదు వట్టి
ఆ. నీకు వందనంబు 1 నెలీ దశశతధార, భరుఁడ వీవు నూలు 1 ధార తొనరు
వాఁడ వై ననీకు 1 వందనం తొనరింతు, బరమశూర! ప్రోవు 1 కరుణమెఱయ.
- వ భూర్భుస్సుస్వరూపుండవు, గోదామృతప్రదుండవు, బ్రహ్మధరుండవు, సర్వభ
రుండవు, బ్రహ్మణ్యుండవు, బరబ్రహ్మవు, శబ్దబ్రహ్మంబ వగునీకు నమస్కరిం
చెద. 17
- డి. విద్యవు వేద్యరూపుఁడవు 1 విచ్యుతసారుఁడ వీవు వందనీ
యాద్యుఁడ వత్తుండవు మహాత్ముఁడ వీవాగి భూరి సద్గుణా
పాద్యసుబోధ్యహవ్యవహ 1 హవనసర్వసుభ్రాజ్యజేవతా
రాధ్యనిరామయా సకల 1 రాజమహేశ్వర ప్రోవు మ్రొక్కెదన్ 18
- సీ. బుద్ధియు హోమంబు 1 పుణ్యంబు హవ్యంబు హవాయమానుండవు 1 హోరవీవు
హోతృః హోతృః 1 బూతృ హోతృ హవ్యమానుండ వీ 1 వరయ నెపుడు
హర్తృ నీలియు 1 నగ్ర్యుండు విశ్వభాద్యుండు నీ వగుదువు 1 దూధిగాను
విశ్వభాముండును 1 విశ్వభావుండును సృష్టవంబులు నీచె 1 శబ్దచరిత
ఆ. యాజకుండ వీచె 1 యజ్ఞేశ్వరుఁడ వీచె, యజ్ఞ మీచె సర్వ 1 యాగఫలము
నీచె జ్ఞాన మీచె 1 నిజముఁగా గోపాల, భర్త చేల! నీకు 1 వందనంబు. 19
- తే. యజ్ఞపాత్రారణేయుండ 1 వగుదు వీవు
నీలిసుఖమోక్షములు నీవు 1 నిఖిల మీవు
భృతీయు యోగంబు సత్యంబు 1 దివ్యపదము
నీకు మ్రొక్కెద నన్నావు 1 నిర్వలాత్త! 20
- మ. యజమానుండవు నీద్యగణ్యుఁడవు యోగదూధతత్త్వండు వీ
వజరాధ్యుండవు సర్వగుండ వలిహారాత్ముండ వీ వోమహా
సుజనావాస మహేశ భద్రచరణా 1 శోభాకరా కాలచ
క్రమనాథార నమస్కరింతు నను దీక్షా ప్రోవుమా శ్రీహరి! 21
- క. ఒకటిగ మూఁటిగఁ బెక్కుగ, సకలంబును నిందినట్టి , చేతురుండవు నీ
వశంకుండవు జ్ఞాతవు, సుకరుండవు నీవు మిగుల 1 సుజనాధారా! 22
- క. జ్ఞేయుండవు భాగ్యతవు ది, వ్యాయుధుఁడవు నరుఁడ వీవు 1 హరిహరరూపా

- పాడునక్కొకటో నన్నీ, తోయంబునఁ గావు మఖల 1 దుష్టాదులారా. 23
- క. ద్విగుణాత్రివ్యూహావర, నిగమాంబవిచార తార 1 నిఖలాధారా
భగవాహ కపాలా భవ, విగతేచ్ఛా నన్నుఁ బ్రోవు 1 విపులకరుణచేన్. 24
- క. రవిదండ్రసహస్రాక్షా, భవ గృహ్యేశాన మాని 1 వరాన్య ధురాన్య
భవనేశ మహామేధా, భవహర వందన మొనర్తు 1 భక్తిన్నీకున్. 25
- క. విక్రమమైత్రావరుణా, చక్రాయుధవహనభూత 1 చముమూలవిభా
చక్రోర్ధ్వధరామృతని, రవీకృపరాక్రమ భరింతుఁ 1 బాలింపు ననున్. 26
- క. భీరుండవు శరనిధిగం, భీరుండ వనేకదైత్య 1 భీరుండవు వ
ప్తారకృపాకరుడవు నీ, వారయ నన్నేలు గరుణ 1 నలరి రమేశా! 27
- వ: జీవా! నీవు ద్విజాడవు, సూర్యకేతుడవు, సూర్యవీరుణుండవు, మహాపాతశోప
పాపహరుడవు, మహాభూతాద్యుండవు, మహాపురుషుండవు, వడ్డారకారుండ
వు, గ్రియమాణుండవు, నష్టరూపుండవు, బాధరహితుడవు, బ్రాగ్జ్యోతి
హుండవు, సోమయాపుండవు, నుద్ధాలపు నై రాజిల్లుదువు మలీయు దీక్షయు
బురోడాశంబులు మహాజనంబులు నులూఖలారణులు నీవకావె పక్షివాహనా!
మ్రొక్కెడ నక్షిణకరుణాకటాక్షవీక్షణంబుల నీక్షణంబ నను రక్షింపుము 28
- క. పరమేశ్వర కరుణాకర, వరసుందరమందిరా విభాకరకరచ
క్రరమేశ్వర పాదోల్కర, వార మ్రొక్కెడ నన్నుఁ బ్రోవు 1 మఖలాధారా! 29
- చ. మునివర చంద్రశేఖరుడు 1 మున్నకడోదముచేతఁ జిక్కి బా
ధనుబడి కాళిఁ జేరి యటఁ 1 దద్దవెలుంగు రమేళముండటక
భవమగు దీక్ష నిల్చి పటు 1 కల్పవహం బగునట్టియీ స్తవం
బును బొనరించి కాంతి గని 1 పూర్ణసుఖంబున నుండె దీప్తితోన్. 30
- చ. పురహరుచేతఁ జెప్పఁబడి 1 వ్రుణ్యద మై వెలుగొందునట్టి యీ
వరసుతి థాత్రి నేనరుడు 1 భక్తిఁ బఠించునా వాడు పారశో
ల్కరములఁ బాసి జీవగణ 1 గణ్యుడు నై హరిలోకమందు థా
సురతరకాంతిరూపమున 1 శోభిలుచుండును సంతసంబునన్ 31

— అగస్త్యకృత ద్వితీయపాదమునంతరి: —

- క. విప్రా! యింక రెండవపా, పప్రశమనసంస్తవంబు 1 బల్కెడ వినుమా
ప్రమే యది పాపార్థి, బ్రప్రథమమునందె యడఁచి 1 పరమదడదమా 32
- క. సారిణిరూపా కూర్తా, కారా హయశీర్షభక్త 1 గణపాల మహా
వీర త్రివిక్రమ వీష్ణూ, సారెకు మ్రొక్కెడను గావు 1 సంతోషమునన్. 33
- క. ఈకానాచ్యుతుల హృదీ, శేకమూరతులఁ గూర్చి 1 ద్రిందజ శ్రీ
కా కాంతా నారాయణ, పాలిముఖామరసుగేష్వ 1 పద ప్రోత్త దయన్. 34

- స. నవ్యజయేతుః శా 1 నారసింహున కనురూపభారియూ నామరూప్యతేకు
నకు నఖండుడు మహాప్రకటించు బ్రాహ్మణలోయః శా. నామరూపాలునకు నతితుః
దగువిశ్వేశ్వరుడు 1 నరిభృత్ మ్రొక్కెదః బుందరీకాతుః 1 భూసురేంద్ర
సురతప్రియుః దగు 1 శారిః పాదునకు భృత్ మ్రొక్కెదః బ్రహ్మపరియుః నై న
- త. బుద్ధుకును శూలపాణిః 1 బరమచక్ర, భరునకును వీరవసంఖుః 1 చాల్మీకట్టి
విష్ణునకు స్వర్ణ నేత్రుః 1 విరతగోప, పరియు నగుభావజారిః 1 వందనంబు.
- త. అర్ధనాభిశ్చరుండు బాహులిహరి, యైనశంభునకును గది 1 యైనహరిః
నభివ్రునకు దివ్యగోపాలుః 1 దస్త్రధారి, యైనశివునకు మ్రొక్కెద 1 నభిభృత్.
- క. వరదుఃడు శ్వేచ్ఛేకుండగు, మురహరునకు దివ్యపంచముఖుఃడును గౌరి
శ్చరుఃడుఁ గుశేయుః దగుశం, కరునకు-వందన మొనర్తుఁగడుఁబూన్కిమెయిన్.
- స. జంబుకసహితుః 1 కాంతుః చైనమృకండులనయునిగూర్చి వందనమొనర్తు
బడబాముఖుడైనపద్మాంకునకుఁ గార్తికేయునకును శంఖిని నమస్క
రింతు స్థానిండును 1 వీరుఁడౌ పాదునకు మలహినుఁ డౌ వనమాలిదేవు
నకును లాంగలమునః 1 బ్రకటీర్తిం గను బలరామునకు నీరిపరిః జోర
- త. వేసికన్నులవానిః 1 వీరిహాతు
నకు త్రిసోవర్ణుడగు భాత్రి 1 నైజకత్తిః
చాల్మీ దేవేశ్వరునకు వందన మొనర్తు
నేను సద్భృత్ మదిలోను 1 బూనియుండ.
- త. పరుఁడును త్రిశాచికేతుః శా 1 బ్రహ్మమునకుఁ
జంద్రధరుఁడుఁ గపర్దియు 1 సకలలోగ
పాదుఁడు నాశంభునకు నహార్యలిః జంద్రు
నకును మ్రొక్కెద నిష్ఠః బూసంగ నేను.
- మ. ఘనవీర్యాధికుఁ చైనరుద్రునకు రసజోహంసయాశారిః
గనకాతుండును నాశహినుఁడు జగద్రణ్యుండు నైసర్జిస్కం
దునకు స్త్రొక్కెద భీమహంసల మది 1 జోడోడ భావించుచు
గనకాభ్యేశ్వరుఁ గూర్చి వేదజను భక్తశ్రేణి మేల్లేలనన్.
- అ. నిర్యహంసరూపనిఖిలేశ్వరాధ్యక్ష, రత్నరా మహాశ 1 చైత్యనాశ
రుక్మకవయోగదాధ్యక్షరా నే న, మస్కరింతు నీకు 1 మహితభృత్
- క. బ్రహ్మోత్తముఁడుఁ జతురుద్ధో, పరివృతుఁడు సుధేశ్వరుండుఁ బరముండు మహా
రథమధుపరి యయి రగు చూ,వరునకు వందనమొనర్తు 1 భావనిహాధిన్.
- క. స్థిరుఁడై మనకును సుశ్రీ, కరుఁ జనితస్త్రిపుఁ దధివిగమ్యుఁడు శ్రీశం
ధరుఁడుఁ గులపేతుఁ దనఘుఁడు, వరదుండగు తిరుని నేను 1 వలగొనువావన్.

తె. సారసయ్యుండు రుచ్యుండు ॥ చక్రహస్తుః
 డధికతీర్తిధనుండు మహాభుజుండు
 గదియః గిరప్రియుండు నాగప్రశంసి
 తుండు సగుళ్యుడు నేభత్రిశోః కలంతు

44

సీ. శంకుకర్ణుండును ॥ సారబలుండును భద్రాత్మః డా వీరభద్రుః గాలుతు
 వృషభధ్వజుండు మహాభుజుండు గురువిశ్వసఖుండు చంద్రాభుండు ॥ సారసప్రి
 యుండు నుపేంద్రుండు ॥ యోగియాగోవిందునకును మ్రొక్కెదనేను ॥ బ్రకటభ
 కశశతశీర్షుండు ॥ దానవారియుః గుండమాలాధరుండును ॥ మామనోబ్ధ

అ. భాస్కరుడయి గృత్తివాసుః డా కాలాగ్ని
 రుద్రునకును నేను ॥ మ్రొక్కుచున్న
 వాః డ భాగధేయ ॥ పరమేష్ఠిని గురు
 భత్త నే నొనర్తు ॥ వందనంబు.

45

క. హరిహరము సహస్రాక్షము, పరమం బగుశోకనదము ॥ భద్రాత్మః డ నై
 నిరతము నామదిలోపలః, గరము స్థరించుచును మ్రొక్కి ॥ గణులింతుః కమిన్.

క. గరుడాగస్త్యుల విష్ణుని, గురుండును బ్రహ్మోత్తమయుండు ॥ ఘోరాఘమహా
 త్కరహరుః డగుకపిలేశుని, వరభత్తిః కలంది మ్రొక్కువాడను మిగులన్.

అ. కరచతుష్టయండు ॥ గరుడవాహుం డప్ర
 తర్క్యుండును సహస్రచార్ద్యకరణుః
 డక్షరుండు కపోమయాత్మః డు సగుధర్మ
 పతి ॥ నేనొనర్తు ॥ వందనంబు.

46

సీ. సర్వభూతగుండును ॥ శాంతుండు సర్వలక్షణుండు నిర్మలుండు ముగ్ధురమహాభు
 వారుః డక్షరుండు సవ్యక్తుండు బహుయోగ పరుడైన హరికిని ॥ వందనముం
 నిర్ణయండు విశిష్టనిలయుః డనాకారుః డజాః డు నిరంజనుః ॥ డక్షరుండు
 పరమేశ్వరణ్యుః డాపంకజాతున కేను మ్రొక్కెద నిత్యము ॥ మొనయుపూని

అ. ననుచుః గుంభజాతుః ॥ దాదె నీ ప్రత్యసం, స్తవము నిద్ది ఘోరసకలపాప
 హరము పావనంబు ॥ నగు దీనిః జదివిన, వినినవారికెల్ల ॥ వెలయు ముత్తి. 49

— అది కుత్తులు కరుకీర్తననకు నరుగుట. —

క. మునివర! హిరణ్యకశిపుని, రేవయుండు వీర్థములః గూర్చి ॥ తరభత్తిని జో
 యునబెనుకః గురుకీర్తం, యను గన బలిచక్రవర్తి ॥ పోయెను బూన్కిన్.

క. ఆర్తతీ శుక్రుండు.

51

అ. ఆర్తపుణ్యభూమియందున్న భూదేవ, వరులనెల్లః బిలువః ॥ బనుప నంత
 నాలకింది భార్గవామంత్రితులు నయి, కాతుకంబు మతులః ॥ గ్రాలుచుండ. 52

సీ. కురుకాంగలస్థలిః । గౌమరాదువారును జత్వజ్జలము జహోధనులు నైన
కళ్యపాశ్రేయాది । ఘనమును లేతెంచి శుక్రనితోః గూడి । సారిది ధనదు
చెసయిండు మిక్కిలిః । దేజరిల్లు శరద్రవీనదినిఁ బోయి । వేడ్క నలరి
యానదీజలముండు । నాయెడ మున్దుచుఁ బిరుగుల వేల్పులః । బ్రతులుఁగను

ఆ. జేసి రవికరవిచ్యుతిః । తెలఁగి పుణ్య
కరయు నైనట్టి కిరణాపగకు నిరావ
లినిఁ జని యాజలంబందుఁ । దిపురు పూన్కి
మునిఁగి పిమ్మట వా రలిమోద మొప్పు.

53

క. వావిరి భూరిపయోధీ, సావనజలముందుఁ గ్రుంతి । బహువిస్తయసం
భావితనిజబింబమ్ముల, నావనమధ్యమునఁ గాంచి । యయ్యుడ మానీ ।

54

ఆ. నీటనుండి లేచి । నెఱి దానిఁ గ్రన్ననఁ, గాంచి వింతతోడఁ । గ్రాలునట్టి
చిత్తసరణి వారు । చెన్నారి స్నాతు లై, వారి విడిచి బయట । వచ్చి పడవ.

చ. చనుచు నిజేమొకో యనుచు । శంకను వారు పరస్పరంబుఁగా
మనములలోనఁ జింటిలుచు । మాటికి మాటికి నాడుకొంచు నా
వినుతమహాస్థలి న్విడిచి । విస్తృతభక్తినిఁ బోయి దవ్వునగా
వనచయశోభితంబునగు । భాసురవాసముఁ గాంచి రాయెడన్.

55

సీ. అనిశ మాయదిఘనమగుచును ఘనదళశ్యామమై పతులశ్రమము పాపు
నదియు నై యున్నది । నడరుచు మిన్నుండి సుమధువృక్షసంశోభితంబు
నగుచు జళారభాగిణిసన్నిభము లాచుక్కల మిక్కిలి । సొంపుఁజెందు
వినువీధిచైవది । చెడచెడ విలసిల్లి రత్నోత్పలంబుల । రహిఁ తెలంగి

ఆ. పద్మవనమువలెను । భాసీలునట్టిఁ డు
శిష్టభూమి వారు । చెన్నమిగుల
నంచగుములు సరసి । యందుఁ బోచ్చిన మాడ్కిఁ
తేరి రథిక తుట్టిచేవఁ గులుక.

56

వ. మునీంద్రా! వినుమా భూస్థలమందు ధర్మరూపమున జగదర్చిరమగు చతుర్మువ
నపాలవర్ణముల పుణ్యాశ్రమంబు కలదు దానికిఁ దూర్పుచెస మోడుగు
చెట్లతో నిండినదగు ధర్మాశ్రమంబును, దక్కినంపుకడ రంభాశోకవనయుతం
బగు కామ్యాశ్రమంబును, బడమరఁ బుణ్యవనాశ్రమంబు, ఉత్తరమందు శుద్ధ
స్ఫటికస్పర్శిభంబగు మోక్షాశ్రమంబును గలవు. ఆయాశ్రమంబులఁ గృత
శ్రీరాజ్యాపరకలియుగాంతములయందు నొకమోక్షకామయగు మహర్షి
నిర్మించె నద్దాని నాశరహితులగు భార్గవాదులు చూచి యింత.

58

చ. పరమజలప్రపూర్ణమయి । భాసీలు నాస్థలమందు వా రొగి
స్థిరరలి నిల్చి యొక్కడఁ బ్రతిష్ఠితుఁ దాద్యుఁ డభండనాముడుగా

- వరకుఁడు విక్రతుండు నగు 1 వారిజనేత్రుని బ్రహ్మచర్యదు
ర్భరగురుయోగనీవలగు 1 భక్తినిఁ నొల్పుచునుండి రోముని | 59
- చ. కిరమిటు శ్రుతయుక్తులయి 1 గాఢపుడీక్షఁ జెలంగి యాముని
శ్వరు లొగి నాల్గురూపముల 1 వర్తిలు మావరుఁ బెద్దనిష్ఠతోఁ
బరఁగి భజించుచుండ నట 1 భాసిలు మానులు దైత్యభీతులై
యరిగి రఖండపర్వతము 1 లై సకలాశలఁ గూర్చి చెచ్చెఱన్. 60
- తే. ఆత్మకుట్టమరీచిపాద్యవ్యవచ్ర
వద్య లారీతి యమునాప్రవాహవారి
యందుఁ గ్రుంతి భయంబుచే 1 నలరి కక్షి
కాభిముఖులై రయంబున 1 నరిగి విదప. 61
- క. వినుతానంతిజేశం, బునకును జని యట వెలుంగుపురుషోత్తముచెం
తను నిలిచి నిర్భయస్థితిఁ, దనరాదుచు నుండి రద్ది 1 భారతయందున్. 62
- క వారిసుప్రభావశక్తి, స్ఫురణను జెన్నాదుచుంట 1 సురవిద్యేషుల
గురుభయమున నాచోట, దిరుగనివారైరి మిగుల 1 భృతిచెడి మానీ | 63
- తే. వాలఖిల్యాదు లై నట్టి 1 బ్రహ్మచారు
లంక తాదైత్యభీతి 1 నవకు లగుచుఁ
బుణ్యమగు రుద్రకోటికి 1 బోయి శంక
రాశ్రితస్థితి నుండిరి 1 వార్ష మొప్ప 64

— మరుక్షేత్రకుండు బలి హయశేధ మొనర్చుట —

- క. విను మిట్లరిగి రసాదులు, చనఁ గవిభార్గవుల వాఁజి 1 నవవిధిలో ని
ల్చినవాఁ జై గురుకాంతి, దనరెడి బలిదైత్యనాథుఁ 1 దన్తఖమందున్. 65
- నీ సవనదీక్షితుఁ జేసె 1 సవిధిఁ దానంతన యాదైత్యవిభుఁడు శ్వేతాంబరముల
వరకుళ్లమాల్యలేచనముల భరియించి దివ్యమృగాజినదీప్తపుష్టఁ
జై రహి బర్హిచక్రాభిరామవిచిత్రకుండు నై వెల్లుచు 1 ఘోరవాఁ
శంభరతురమయఃపునఃపాణముఖదైత్యగణసదస్యలతోడఁ 1 గడఁగుచుండ
ఆ. దెక్కువనితలందుఁ 1 తేరుఁగన్నదియును, నాబలికుభార్య 1 యైనదియు మ
హర్షిదివ్యపుత్రి 1 యైనవింధ్యావలి, యాగకర్తదీక్ష 1 నలరె నంత. 66
- ఉ. భాసురకుళ్లవర్ణమున 1 బంధురకాశ్వరలక్షణంబుల
వాసినిఁ గాంచునట్టి కగు 1 వాఁని భూస్థలి సంచరింపు ను
ల్లాసముతోడఁ బంపెఁ గవి 1 క్లాఘ్యులు మెచ్చుఁగ దానివెంట వి
త్రాసగతిఁ జనెఁ గడిమి 1 రాగిరి తారకనేత్రుఁ దాముడన్. 67
- మ. అనఘ! యామఖమండు భార్గవునిచే 1 యజ్ఞాశ్వ ముర్నుష్టరం
పానర మ్మాతునల బృహా గడిమి యై 1 పొల్పాదుచున్నట్టి

జ్ఞుడు వైశ్యానరుఁడుండ యుగ్మగతుఁడై 1 సప్తాశ్వః దేవారదు
ర్జనురా రాక్షసులెల్లః బూజితులు నై 1 రాగిల్ల నావేళలోన్.

58

— వాడునం దుదయింప నుంప న్తులింతుట. —

చ. సురజనయిత్రి ప్రాస్వలనుసుందరుడౌ పరమేశుః గాంచె నా
తరుణమునందుఁ బద్మజాఁడు 1 రాపసవర్ణముఁ గూడి వచ్చి ని
ర్జరవరుఁడు న్న పాశ్వరుఁడు 1 త్వాధరుఁడు స్మగవంతుఁడౌరమా
వరుఁ గని మానియుక్తుఁడయి 1 భక్తిని నిట్లు నులించె నారదా !

59

క. శ్రీపురుషోత్తమ ! పావన, పాదపారా ! సత్యరూప ! 1 పరిహృతకోపా
ద్దీపిత ! విశ్వాకారా ! భూపా ! మ్రొక్కెదను నీకుఁ 1 బూర్ణపుభక్తిన్.

70

ఉ. చైరిగజేంధన ప్రకటపావక ! పాపమహారింద్రదు
ర్వారమృగేంద్ర ! లోకగణభావన ! పారసలోచనా ! మహా
దార ! నమస్తవ్యవవిధాయః ! హృతచేల ! విశ్వరూ
పా ! రమణీయ ! క్రూరహర ! 1 పావన ! మ్రొక్కెద నీకు భక్తితోన్.

71

క. వరద ! జనార్దన ! భర్తా, కర ! సర్వాధార ! ఘోర ! కలువవికూరా !
సురమేశ్వర ! కరుణాకర, నరసఖ ! నీకొఱకు వందనం బొసరింతున్

72

నీ. నీవు రక్షకుఁడవు 1 నీవు గోచ్రపు సర్వవిశ్వాత్మకుఁడ వీవు 1 విశ్వనాథ !
నీవు సర్వగుఁడవు 1 నీ వవ్యయుండవు సర్వధారివి నీవు 1 సత్య మ్మావు
నీవు భూధరుఁడవు 1 నీవు వర్ధితుఁడవు దేవపూజ్యుఁడ వీవు 1 దేవదేవ
వర్ధిష్ఠుఁడవు నీవు 1 వాసుదేవుఁడ వీవు యరమపావననీవు 1 వాసవునిఁ
క. గలిగినట్టిదైన 1 కన్నీరు పోవఁగాఁ, జేయు మీవు సత్యశీలుఁడవు వి
భాత వీవు సంవిభాతవు హంతువు, సకలమానిపాల 1 సాధులోల !

73

ఆ. యోగి వీవు భూరియోగశాయివి నీవు
సర్వ మీవు విబుధభాలవినుత
హరజనార్దనా ! మహాలయ ! గతలయ !
నే నమస్కరింతు 1 నీకు భక్తి.

74

క. ఆనఘ ! దుగినుం డీవిధి, వినులించిన సంతసించి 1 విశ్వేశ్వరుఁ డి
ట్లని నుపనయనము చే నా, కును జేయుము చేడ్క నిత్రుడు 1 గుణరత్ననిధి !.

వ. ఇట్లా పురాణపురుషుఁడన విని మహామునివర్యులును దశాధనులు నగుభార
ద్వాజబార్హస్పత్యులు భక్తి నాసర్యేశ్వరునకు జాతకర్తాదిత్రియల జరిపించి
రయ్యుడ వామనేశునిఁ బులహాఁడు జందెమును బులస్యుఁడు శ్వేతవస్త్ర
యుగ్మంబు నగస్త్యుఁడు మృగాజినంబును, భారద్వాజుండు మొలమాలును బ్రహ్మ
స్థుఁడు డగుఘోరిచి మోక్షగుండమును వారుణి జటమాళును, సంగిరథుఁడు

పట్టుగోచిని చేడి వెలుగు గొడుగును భృగుమహర్షి పాదరక్షలును భూరితే
జన్మి యగుబృహస్పతి కమండలువును గ్రమక్రమంబున నొసఁగి రయ్యెడ. 76

ఆ. భూరిభావనుండు 1 భూరితేజ్వరుండు భగ
వంతుఁ డాద్యుఁ డఖిల 1 వంద్యుఁ డైన
వరదుఁ డిట్లు లట్టి 1 వారిచే నుపనీతుఁ
డగుచు దీప్తితోడ 1 నలరుచుండి

77

సీ. తత్సజ్జః తౌభరద్యాజమహామునివలన నంగిరసునివలన నంత
పారమహాభ్యాస 1 సంభృతంబును మహాదార్శస్వరంబు గాంధర్వమైన
సామవేదంబును 1 సక్రమంబుగ నొక్కనెలలోనఁ దెలిసి మనీషి యగుచు
వేదార్థవస్థితి 1 నెలసి లోకాచార వృత్తర్థ మై యిట్లు 1 విమలబుద్ధి

ఆ. విద్యైలండు మిగులః 1 రథేవాఁ డై సర్వ శాస్త్రనైపుణమునఁ 1 జాల నలరి
యవ్యయుండు నక్షియాత్ముండు జేవుఁ డౌ, వామనేతుఁ డంతః 1 బాధి మెఱసి.

క. ధునుఁ డైనభరద్వాజున, కనిను మహాదయముతోడ 1 నలరా రెడిదా
వినుతకురుక్షేత్రమునకుఁ, జనునట్టి యనుజ్ఞ నిడుము 1 సంయమిచంద్రా! 79

చ. బలి యటఁ బుణ్యదంబయిన 1 వాణిమఖంబును జేయసాగె నా
స్థలమునఁ బర్వతేజముఁబ 1 చాల వెలింగెను జూడు మెన్వి మ
ల్లరితమహాంశధర్మపటఁలప్రవిధానము లయ్యెనో కనగా
తెలియుదు వాని వన్నిటిని 1 దీపితచిత్తమునందుఁ దాపసా!.

80

క. నీవెట్టిటుఁగుదువని మది, భావింపకు తెలియు డైత్యపరియా బలి యా
పావనకురువిభుధూమి, న్యావిరి నీమాడ్కి నున్న 1 వాఁడని మానీ!.

81

క. అని యిట్లు వామనుం డన, విని భారద్వాజుఁ డనియె 1 విశ్వేశ్వర! యా
జ్ఞ నిడంగాఁ గూర్చుండును, చనెడము మఱి బలి దిలీకుఁజన్నముఁ జాడన్.

క. ఏయేచోటులలో భవ, దీయాకారములు కలవా 1 తెలియుటకొఱ 1
కోయిమునఁ గోర్క పొడమెను, బాయనిదయ వానినెల్లః 1 బలకు మురారి!.

క. నారద! యిట్లన హరి యని, ధీరా! యేయునిపట్ల 1 దీప్తిగ నే వి
ప్తారాకారంబులఁ జెన్నారెడఁ జెప్పెదను వాని 1 నాలింప నగున్.

84

సీ. వసుమతీపుష్కరసాతాళవననిధిస్వర్గసమ స్తపర్యతము లస్త
దనురూపశస్థితి 1 నలరెడునవరారములతోడ నిత్యము 1 మోసయముచుండు
నెవ్వరు దివ్యులై 1 యొసఁగి చెవ్వరు ధరఁ జొడమిరి జలమందుఁ 1 బుష్కరమున
నెవ్వరుఁ దిరుగుదు 1 రెవ్వ స్థావరము లౌ నెవరు భాస్కరవాసఁవేందువరుగ

ఆ. కాలకహనలోకగణపాలవాణీకు, రైరా యిట్టివార 1 లందఱు
తాంకరేడిఁ దనత్పునట్టినానలన భూ, పూరణంబుకొఱకుఁ 1 తొసఁగి రవధు!.

- క. ధర సన్నిహితులు నగునీ, పురుషులు పుణ్యులు సమస్తమునికర్పరని
ర్జరపూరితు లగుదురు తత్సర్వరణము దర్శనము కలుగలేది: బాప్తు చెనన్. 86
- క. మునిచంద్ర! మానసప్రాద, మున నాతోలియౌచ ముందు 1 భువిసది సుస్ప
ర్శనకీర్తనాదివిధితో, ననిశము సర్వాభునాశ 1 మై విలసిల్లున్. 87
- క భువనూ కార్తుకరూపము, పానదుగ్ గౌళిసమాఖ్య: 1 బొందిన నది చె
లను భూరిపాపచయనా, కనకరమై యద్ది జగది: 1 బాల వెలుంగున్. 88
- నీ. అనఘ! కృష్ణానదియం దలరారును హయశీర్షమూర్తియు 1 హస్తినాపు
రంబందు గోవిందగీరమ్యరూపంబుండు వెల్లు: గాలింది: దైవిశ్రమంబు
లనరును లింగభేదంబుండు భవవిభుమూర్తి భాసిలుచుండు: 1 బుద్ధ్యమైన
శౌచ కుష్ఠామ్రుల 1 సంతాపములండు: గేదారమండును 1 గృష్ణమూర్ధ
తే. బార్ధరూపంబు మిగుల: జేన్నారుచుండు
వజ్రులు నారాయణాభ్యరూపంబు బదరి
కాశ్రమంబున వారాహామండు దీప్తి
వెలయు గరుడధ్వజంబు వివేకధుర్య!.
- 89
- క. వినులజయేశ్వరరూపము, భువలనువిలసిల్లు భద్రకర్ణమున విహ
శను గాంతిమీఱ నిర్భము: దనరారు ద్విజప్రియంబు 1 ధరజీష్ఠిపై. 90
- క. పరఃగు నిరావతిసన్నిధి: బరమంబగురూపధారభాసిలుచుండుగ్
గురుదివ్యక్షేత్రంబున, సరవికురుధ్వజము వెలయు: 1 జంచర్మిర్తన్ 91
- క కృతశౌచమున నృసింహము, లతదీప్తి జలఃగు విశ్వభారయు: బుణ్యో
న్నతమగుగోకర్ణంబున, సతతము రాణించుచుండ 1 సరసగుణాధ్య!.
- 92
- నీ ప్రాచీనమండు: గోపాలంబు వాసిల్లు: బుండరీకము వెల్లు 1 భూరివారి
హంసపదంబుండు 1 హంసస్వరూపంబు పరఃగు విశాఖయూపమున నతి
మౌర్ఖ: బయోన్లయం: దోగి యమఖండంబు లమి: గుమారిలయువిలేస్త నలకు
మణిమతీప్రాదమండు 1 మానితమగు శంభుమూర్తియు బ్రహ్మణ్యముభ్యుతీర్థ
- అ. మున: బ్రహ్మపతియును 1 బోల్పారు మధునది:
జక్రధరము వెలయు 1 త్వాధరేంద్ర
మండు తూలహస్త 1 మనుమూర్తి నిర్భము
వెల్లుచుండు మిగుల 1 విలలితాంధి.
- 93
- వ. మునీంద్ర! శౌచధసానువండు విష్ణ్వభ్యవలన భృగుకుంగక్షేత్రమండు మవర్ణ
నామమున నైరుదంబున: వీరవాసాభిధేయమున గయాస్థానమండు గోపిత,
గదాపాణి త్రైలోక్యనాథ గోప్రచార వరదకుశేకయాభిధానములవలన నేపా
రుచుండు: నాదకీణనగమునం దర్ధనాభిశ్వర ముండు నుత్తరమున గోపాలము

రాజులు. మహేంద్రగిరిమీఁద సోమవీధి వెలుగొండు. సహ్యాపర్వతమున తైళం
తముఁ బారియాత్రాద్రిపయః బరాజితముఁ గోరుచేతముండు. దహోధనచేత
మగు విశ్వమూర్తియు మలయకుథ్రముండు సోగింధియు వింధ్యపాదముండు
సదాశివంబు నవంబివచయమున ధిష్ణ్యాకారయు నిషధయం దమరేశ్వరంబుఁ
బాంచాలముండుఁ బాంచాలికస్వరూపంబు విలసిల్లు మఱియు. 94

చ. పరమహంసోదయస్థలిని 1 వాణిముఖంబగు మూర్తిసొప్ప శ్రీ
కరఫలకప్రయాగమున 1 గణ్యపదంబున యోగశాయియై
పరఁగెడిమూర్తి వెల్లు మధుఁబంధురకానసభూస్థలంబులోఁ
గరము స్వయంభునామమునఁ 1 గ్రాలుచు నుండును మానిశేఖరా । 95

తే ఆబ్జగంధాభ్యతోడఁ జెన్నారపుష్ప-
రఫలంబుండు నిత్యము 1 రమణఁ గాళి
యందు భూదేవకులగణ్య 1 మగుచు నాది
శేఖరాకార మలరారుఁ 1 గిర్తి మిగుల 96

క. దానినె యవిముక్షం బని, మానవులు సమస్తచేవమాన్యులు పెద్దల్
మానులు నిత్యశ్రద్ధా, భానులు నై సంలేఖంబుఁ 1 దలఁతురు మిగులన్ 97

క. వననిధి బడబామఖమను, భునలేనామంబుతోడఁ 1 గ్రాలుచు వరపం
చనువెల్లుఁ బక్షిరణా, ఖ్యను నిత్యము దీప్తితోడ 1 గణ్యంబగుచున్ 98

ఆ. ధరణిపైఁ గుమారభారబహ్విశసం, జ్ఞను జెలంగుచుండుఁ 1 గార్తవీయ
మనెడిపేరుతోడ 1 నలరు బర్హణముండు, భాసమానమగుచు 1 భక్తమూర్తి !.

క. వినురంబగు కురుకాంగల, మున స్థాణులెవంబుతోడ 1 మొనయును దీప్తి
దనరెడియోజస్సుండున, మనసిజపారు మూర్తితోడ 1 మానుగ నలరున్. 100

నీ. క్షింధపురియండుఁ 1 గెరరెడిమనుజులు వనమాలినంచు నగ 1 బ్రస్తుతింతు
శంఖగదాచక్రసహితమై శ్రీవర్సచిహ్నారమును వీరసేవ్య మగుచుఁ
గువలయారూఢమై 1 గుణగణోదాగాంగ మగుచు నర్హదయండు 1 నలరుచుండు
నమలమూహిష్యలియండు హృతాశన ర్హినయన మూర్తులఁ 1 దేజరిల్లు

ఆ. నక్షుదంబునండు 1 నమలమ్రసౌవర్ణ, మగుచు సూర్యకాఖ్య 1 నలరు కొండ
యందు ధైర్యరంబు 1 ననునట్టిపేరుతోఁ, బాల వెలయుచుండు 1 సుయమిశి.

వ. మఱియుఁ బ్రభాసరీర్థమండుఁ ద్రిణాదికేతు, కపర్ది, శశిశిఖరమూర్తులతో
మిగుల రంజిల్లుచుండు. 102

క. ఇనకళిధ్రునవామస్థితి, ననిశము నుదయాద్రినలరు 1 హృతకూటం
బున హైరణ్యాక్షము శర, వనమున స్కంధప్రకీర్తి 1 భాసిలుచుండున్. 103

క. భునమగుచున్న మహాలయ, మున రుద్రాకారమునను 1 తొర్చెనబారుగ

- వినుతోత్తరకురుభూముల, ననభుస్థితిః బద్ధనాథ 1 మగుచుండు మునీ! 104
- ఉ. వావిరిహాటకాభ్యః గడువాసినిగాంచుచు నుండునప్తగో
 దావరియందు నిర్వయిగిః 1 దత్తలమందురుహంసనామసం
 భావిత మై మహేశ్వరత 1 భాసీలు శోణమహాస్థలంబులోఁ
 బావనభర్త సర్వవచబంధరమూర్తిఁ జెలంగు నిర్వయిన్. 105
- క. కుండినపురమందున్నది, నుండును నాసార్వణంబు 1 నుకుతరశోభా
 మండితమగు భిల్లివన, మండలిబహుయోగమూర్తి 1 మానుగ వెల్లున్. 106
- క. పురుషోత్తమంబు మంత్రోత్కరములలో వెల్లు విప్రగణ్యప్రియమా
 వరవిశ్వమూర్తికాంతిగ, బరఃగుగ్ బలైవతరణవసుధాస్థలిపై 107
- క. సుమహితసూర్యారకతీ, ధమునః జతుర్వాహుమూర్తి 1 రహిమాభవవా
 సమున సుధాపితమురుదీ, ప్రము నై సంతతము మిగుల 1 భాసీలుచుండున్.
- క. యమునారటమున శ్రీకం, తమును గిరివ్రజమునందు 1 దక్కొనుచుండుగ
 విమలంబగు పశుపతిరూ, పము సుస్థిరశోభతోడఁ 1 బరమమునింద్రా! 109
- నీ. దండకావనమందుఁ 1 దనరువనస్పరిమూర్తియు రూఢిగా 1 భూరితీ ప్తి
 కాలాంజరమునందు 1 ఘనతరసింకంధరము రాజిలుచుండుఁ 1 దద్దనరయు
 వం దుత్తమస్థితి 1 నలరుమహామూర్తి యరతిమహాశోభ్యమందుఁ బాద
 వారణ మై వెలుఁగొందు 1 హంసయుక్తంబురుత్పిగోకర్ణదక్షిణమునందు
 తే. శర్వముండుఁ బ్రణాముఖ 1 చారుతీర్థ
 వాసమున వాసుదేవంబు 1 ప్రజ్వరిల్లు
 దగ మహాగౌరవంబు వింధ్యస్థశిఖర
 మందుఁ జెన్నారుచుండు నిర్యంబుదీప్తి. 110
- క. ఆనఘాత్మా! 1 కంధస్థల, మున మధుసూదనము కూట 1 భూభ్రంశిఖరమం
 దునఁ జక్రపాణి మూర్తియు, ననిశముఁ జెన్నారుచుండునతిదీప్తిమెయిన్. 111
- వ. లోహదండమందు పృష్ఠీకేశముఁ గౌశలమున మహాదయము సురాష్ట్రదేశ
 మందు మహావాసమూర్తియు నవరాష్ట్రమందు యశోధనరూపము దేవికానదీ
 తీరమున భూధరమూర్తియు, విదేహయందుఁ గుశప్రియము గోమతియందు
 ఛాదితగదిస్వరూపము శంఖద్యారమందు శంఖయు సైంధవాటవియందు సునే
 త్రంబు, శూరపురంబున శూరంబు, నహిరణ్యతియందు రుద్రాభ్యమూర్తియు,
 ద్రివిష్టవమున వీరభక్రము శంకుకర్ణస్థలంబున నీలాభరూపంబు కాలవనమందు
 భిమాకారము ఘటితమున విశ్వామిత్రమూర్తియు, గైలాసమందు వృక్షభ
 ధ్వజము, తుక్లప్రభాభాసీలంబునై ప్రకీర్తి నలరారుచుండును. 112
- ఆ. మహాలక్ష్మిలమున హిమప్రభ నేపారుఁ
 గాదుమూర్తి యొకటి 1 కడునలభ్య

పుణ్యతీర్థమందుఁ 1 తాల్పాదుగోమిత్ర
మొందు దీప్తితోడ 1 నొప్పుచుండు.

113

క. మునినాయక ! సింహాశ్రమమున, తానరు నుచేంద్రంబోకండు 1 పారిఁ జక్రావృత్తిం
బునఁ గుండమాలి వెలుంగును, వినుతంబై జగములందు 1 విస్తృతకాంతిన్.

మ. బలిసత్తంబున వెయికిర్న ములతో 1 వర్తిల్లి కాలాగ్నిసం
కలితంబై గజచర్మనస్త్రయంతమై 1 కన్నట్టురూపంబు భా
సిలుచుండు 1 సుతలంబుం నం దచలమై 1 శిష్టోరుకూర్తాభిను
జ్వలమై ముక్తకరంబు నై వెలయునస్తద్భూతి మాలాపసా !.

115

వ. విలిలమునఁ బంకజాసనాకృతిగను, మహాలలమందు మహావృషరేఖరాకారం
బుగను, దలమున సహస్రశీర్షభుజంబుల నేపారి ముసలాకృష్టదానవంబగుచు
సహస్రాభ్య కలదిగను రసాలలమందు యోగీశమగుచు పారిశంకర మయం
బైనదిగను మమ్మార్చి రాణించుచుండు వినుము

116

నీ. భారాలంబందుఁ 1 దనరుఁ గోతనదంబు వసుధమీఁదను జక్రపాణియగుచు
నలరు భువకోకిమందు గారుడమూర్తి హవణించు స్వర్లోకిమందు నవ్య
యంబు విష్ణుమయంబు 1 నామహలోకంబునందు దీప్తి నగస్త్యమగుచునుండు
జనవిష్టపంబున 1 సత్కపిలాకృతి నలరుఁ దపోలోకిమందు సప్త

అ. యుతము వాల్చయంబు 1 యోగ్యంబు నఖలంబు
నైనమూర్తి వెలయు 1 ననిశ మబ్జ
భ్రునిలోకమందు 1 బ్రహ్మస్వరూపమై
యస్తదీయమూర్తి 1 యలరు ననఘ !.

117

క. శైవమునందు సనాతన, మై వర్తిలు వైష్ణవంబు 1 నందాద్యంబై
శేవలభరమబ్రహ్మము, నై వావిరి వెలయుచుండు 1 నదిదీప్తిమెయిన్.

118

అ. అనఘ ! నిర్గుణంబునందుఁ దపోమయ
మగుచు నస్త్రతర్క్యమై నిరాకృ
తిని మహాన్నతముగ 1 దీపించు నామూర్తి
సంతతంబు సర్వసంఘ లెన్న

119

నీ. అమల జంటాద్విపమందుఁ జతుర్భుజ మొనరుఁ గుళదీప్తిపమునఁ గుళేశ
యంబు ప్లక్షదీప్తిపమందు భగవద్వరవాహనంబనుచేర 1 వఱలుఁ గ్రౌంచ
ముతోగి బ్రహ్మనాభాభ్యతోఁ దనరారు కాల్యబద్ధిప వికాబధూమి
గరుడదృశంబు నై 1 క్రాలు సహస్రాక్ష మగుచు కాకద్విప 1 మమరు నంభి

అ. వామనస్వరూప 1 భాసిల మైయుండు
సర్వనగములందు 1 నజలవితథ

మైనసర్వభూములందు నామూర్తులు
బహుళమగుచు మిగులః ॥ బ్రజ్వరిల్లు.

120

వ. మునీంద్రా! శాలిగ్రామమున సకలము నేనై యున్నవాడ నిప్పు దాదినట్టి
యూవుగ్యమహాలయంబులు సనాతనములు బ్రహ్మప్రదంబులు తేజోభిరామ
ములుఁ గీర్తనీయములుఁబాపనాశనంబులు నై యుండు ఈమహాస్థానములసంకీర్త
నంబువలన నాస్థలస్థదేవతల సందర్శనంబువలన మనుజులు నిర్ధూతపాపు లైభర్తా
ర్థసిద్ధిఁ బడసి దేవత్వమున మోక్షము నొందెదరు నీకు నేవసించునట్టి పుణ్యని
వాసముల నన్నింటినఁ జెప్పితి నింక మహాసుకుండగు బలిచక్రవర్తి చేయుజన్మ
మునకు దేవహితార్థమై పోదము లెమ్మని యిట్లు వాడునుండు భారద్వాజము
నిఁ బలికె యంతట.

121

— వాడునుండు బలిసపథామిఁ బ్రయాణమగుట. —

క. కురుజాంగలమ్మనకు శ్రీ, ధరుఁ డామునినాథుతోడఁ ॥ దసరినవాడై
సురుచిరగమనస్థితో, నరిగెను సంతోషమాత్మ ॥ నలర మునీంద్రా.

122

ఆ వాసుదేవుఁ డవుడు ॥ వచ్చుచుండఁగ నంతః
బుడమి తిరుగసాగె ॥ భూధ్రుసంఘ
మెగురఁ జొచ్చెఁ గడలు ॥ లెల్ల తుల్యము లయ్యె
గగనవిష్టపములు ॥ గతుల కచ్చె.

123

నీ. మధువిరోధియునైన ॥ మాసలీనాథుండు చనుడెంచి తెలిసినా ॥ శాంతినేమి
చేయుకుండునె మహాక్షితివుఁ జా బలిచేత నే బ్రకగ్ధస్థితి ॥ నెగడిలేని
యలుకతో నేమైన ॥ నాడఁజొగో యని జన్నమాకులముతోఁ ॥ జాలఁజెలఁగ
మఱియుఁబుష్పమసన్తంత్రాహుతులతోడ నలరుతదాసురీ ॥ యాహుతులును

ఆ. భక్ష్యములు ద్విజేంద్ర ॥ వారప్రకల్తంబు
లై చెలంగుచున్న ॥ వైనవాని
నవుడు గోరకున్న ॥ వయ్యె నగ్నులు హరి
భయమువలన నలరి ॥ భాగసరణే.

124

వ అంత.

125

క. మునివర దారుణరూపం, బున నలరెడునానిమి త్రేమును గని బలి శు
క్రునితోఁ గృతాంజలియు నై, వివయంబున మ్రొక్కి పలికెన్విన్నతుఁ డగుచున్.

చ. కరువలిచేతఁ గొట్టఁబడి ॥ కంపముఁ జెందెడిరంభమాడ్కి వి
స్తరగిరివృక్షజాలమునఁ ॥ జాల వెలింగడిభూమి యేలాగో
పకునడి సంచరించె సుర ॥ బైకులభాగము లాహారంబులం
గరువలిమిక్రు ర్లియెడను ॥ గైకొను బూన రిజేల భార్గవా !

127

త. అట్లు రేలానా తుట్టంబు 1 లయ్య మంటఁ
 బూర్వవిధమునఁ జాక్కలు 1 పొడలవేల
 దెసలు చీకట్ల నేలానా 1 తేజరిల్ల
 నట్టతోసంబుతో నిట్టు 1 రెసఁగఁ జెప్పుమ.

128

క. అని యీకై నడి బలివిధుఁ, దనునుడి విని శుక్రుఁ దంత 1 నాపేతువు నా
 త్తను దెలిసి పలికె దైత్యా, వినిపించెద నీకు దాని 1 వినుమా శ్రద్ధన్.

129

నీ. వసుదేవతనయుండు 1 వచ్చుచున్నందున నీమంత్రహుతముల 1 నిచ్చు దగ్గు
 తాసఁగకున్నవి రాక్షసోత్తములకు నట్టి శ్రీహరిపాదవిక్షేపమునను
 సంభవమై గిరియుతాక్రాంతమా భూమియు దిక్కులు కంపించెఁ 1 దివిరిదాని
 యుండున్నమకరాలయంబు బుద్ధ్యుత్తవేలాత్తంబు లగుచుఁ దెంపారసాగె

ఆ. దితిజాతిల్ల విగత 1 దీప్తు లైరని యిట్లు, పరిణెనట్టి శుక్రు 1 భాషణముల
 విని యింతు ధర్మ 1 విశ్రులసతోత్సాహ, పథ్యసహిత మైనపలుకు పలికె.

ఉ. భూసురవర్య! నాసవన 1 భూమికి శ్రీహరి వచ్చెనేని నే
 వానిని ధర్మకామముల 1 వర్ధిలు నేపనిఁ జేయనా మనో
 ల్లాసముతోడ నీయెడను 1 లాలితరత్నసువర్ణవస్త్రస
 ద్వాసములందు చేసి నిడవచ్చునా నాకు నెలుంగఁ బల్క నా.

131

నీ. నిజహిత మైనదై 1 నీరజాతునకును బభ్య మై తథ్యమై 1 భద్రదంబు
 నై ప్రియ మైనట్టిదగు నెట్టివాక్యంబుఁ బలుకవర్తమొ దానిఁ 1 బరమదయను
 భాషింపుమా నీవు 1 పల్కెడుచంచానఁ జేసెద వేలుగాఁ 1 జేయననుచు
 బలివిధుఁ డిమాడ్కి 1 వచియింప నాగురువాక్యంబు విని యంతఃఖార్తవుండు

త. భూతభావ్యార్థముగఁ దన 1 బుద్ధిఁ గొంత
 దాఁక యోశించి నుడిచె నో 1 దైత్యనాథ
 నేకహృష్టాగ్ర్యమాధ్మ రా 1 విబుధవర్య
 రెల్ల నీచే బహిష్కృతి 1 నెసఁగి రిపుడు.

132

చ. వినుము శ్రుతిప్రమాణముగ 1 వేల్పులు యాగవిభాగదివ్యభా
 జను లటుకాన వారికిని 1 శౌరి హితం జానరింపఁ బూని వ
 ద్విను సవనంబుఁ గూర్చి తమిఁ 1 జెచ్చెట వచ్చెడు నామురారికే
 డని సమకూర్చవచ్చునని 1 పల్కితి వాస్థితి నాలకింపుమా.

133

ఉ. ఆనలినాయరాతునకు 1 నధ్వరభూధనరత్న వాణి
 మ్రానితనస్త్రవాహనవిమానము లైనఁ దృణాగ్రమైన నే
 మైన నొసంగరాదు హితమానుడి మారక నీవు పల్కఁగా
 నా నెఱఁ డియ కత్తుఁ దగు 1 నారయ నీకు నరంబుఁ గాంతమై.

134

- క. కారణ మేమన వినుమా, వారిజదళనేత్రులు ॥ వననిధిభూదే
 వారామాదులు నిర్వృ మ, వారిలమగు దీప్తితోడ ॥ భాసిలుచుంటన్ 135
- ఆ. ఇట్లు శుక్రుఁ డాడినట్టివాక్యము నారఁ, డాలించి పలికె ॥ నర్థజనుల
 శ్రద్ధయైన నిచ్చుటలను నీమాట, యందు నాచుచిత్త ॥ మలర దిపుడు, 136
- సీ. విను పీనవృత్తితో ॥ వెలసి కదా యుద్ధి చనుడెంచు యాచింప ॥ జగరియందు
 నట్టిదావృత్తి నాయుచ్యుతుఁ డేటికి నరుడెంచునట్లు జగనార్థమందు
 విష్టవేకుండైన ॥ విష్ణుఁ డేలేర లేదని యెట్లు పలుకుదు ॥ నట్టి విబుధ
 సత్తమశ్రుతము నై ॥ చాల నాయది ధార్మిఁ జెన్నాకునే నట్లుచెప్పుగలనె
- ఆ. కాన దానిఁ బలుకు ॥ గణ్యులైవిప్రులయందు సాధుభావ ॥ మలరు టర్
 మగును భూలివాంఁ ॥ నడరెడువానిచే, నద్ది నిజము దృశ్యమైనకతన 137
- క. విను పూర్వాభ్యాసమున, వ్రనుజాలకందజకు యోనిమధ్యగములు వా
 త్రుచిత్తములగు కర్తము, లొనఁగూడుచునుండు మిగుల ॥ నుర్విస్థలిపై. 138
- ఆ. మున్ను మలయగిరిని ॥ మొననెడికోశకా, రాత్తెజాని ప్రవృత్తి ॥ మగుపురాణ
 గాథనెల్ల నీవు ॥ కరమర్థి వినుకున్న, వాఁడ వేమొ చూడ ॥ భవ్యశీల. 139
- చ. పరమమునీశ! యెట్లు బలి ॥ పల్కిన భార్గవుఁ డాడె నోమహా
 సురవర! కోశకారసుతు ॥ శోభనపుణ్యపురాణగాథను
 స్థిరమతిఁ జెప్పమా వినఁగఁ ॥ జెన్నలరారెను గోర్కి నాకు నీ
 తరుణమునందన నిన్వని యితం డనె శుక్రునితోడ నిట్లాగన్. 140

— శోశకారసుతుఁ డగునికాడ పరికమ. —

- క. దనుజాచార్యా! యాకథ, వినిపించెక నేను భక్తి ॥ వినుమా క్రితిగా
 ఘనుఁడగు ముద్గలమునికిని, దనయుం డొక్కఁడు జనించె ॥ దక్షలు మెచ్చన్.
- ఆ. అతఁడు కోశకారుఁ ॥ దనువేర ధాత్రిపై, నడరుచును దబోధనాన్వితుండు
 ధీరవరుఁడు జ్ఞాన ॥ దీపితమూర్తియు, నై నిరంతరంబు ॥ నతిశయిల్లు. 142
- సీ. భర్తశీలయును వాఁతస్పృయనసుతయును భవ్యభావయుఁ బలివ్రతయు నైన
 భర్తిష్టనామసుంబరి వానికిని సతి యయ్యె నాసతియందు ॥ నామహర్ని
 పలికిని బ్రకృతితో ॥ బలిసి జడాకృతిఁ జొడరెడిసూనుండు ॥ పుట్టె నట్టి
 బాలుఁడు మూర్ఖుని ॥ వలె నేమి భాషింప కంధునిచందాన ॥ ననిశ మేది
- తే. గనుఁగొనం డయ్యె నంతటఁ ॥ గలిగినట్టి
 వాఁడు నంధుండు మూర్ఖుండుఁ ॥ బండితుండు
 నైనతనయునిఁ జొడఁగించి ॥ యలెనిలెల్ల
 యైనభర్తిష్టదుఃఖిల ॥ యగుచు నపుడు. 143
- క. ఆరయ నాటవదినమున, ద్వారంబున నైచె నంతఁ ॥ బరుషయు దుష్టా
 చారయు శూర్పాఖ్యయు శిశు, హరిణియగు దనుజభాను ॥ యాచోటి కొగిన్.

- ఆ పారహీనుడైన 1 స్వయంతునిఁ గొనివచ్చి, చూచి వికప నాత్మసుతుని విడిచి
కోశకాదు పుత్రుఁ 1 గొని వేగ చనఁ దిన, విపులశైలగుహకు 1 చేడ్క నపుడు.
- క. అరుదెంచిపట్టి నిజసుం, దరి గని యామగువమగఁడు 1 దర్పితుఁడు ఘటో
దరనామధేయఁ డగుక, ద్భరుఁ డాయుడఁ బలికె నిట్లుపుణ్యమునింద్రా! 146
- చ. పనితరొ జేమి తెచ్చితివా 1 కల్కచె నీవన నాపె చెప్పె నో
దనుజవరేణ్య! నేను జని 1 భారణిలో విహరించి కోశకా
దునిసుతుఁ గాంచు నక్కడ విరూపుఁడు నానిజపుత్రునుంచి చ
య్యనఁ జనుదెంచితిగా గుతుక 1 మార్తఁ దెసంగాన నన్న వాడనన్. 147
- ఆ. అబల నీవు చేసినపట్టి యీపని శుభ, దంబు నగునె యిట్టిధరణిదేవ
తనయుఁ డధికధర్మతత్వజ్ఞఁ డలిగిన, కాప మొసఁగు మనకు 1 నిర్భయుగను.
- క. వినునూ నీవాకారణ, మున నీతని విడిచి వికృతమూర్తియు నగుచుం
డిన మఱియొకబాలునిఁ గై, కొని రా నీనేర్పుతోడఁ 1 గొబ్బునఁ జెలియా!.
- క. ఇటు లారైతు్యుఁడు పలికె, బటురొద్రియుఁ గామదూరపరివృత యగునా
కుటిరాసురి మింటికి దు, ర్లుటగతితో నెగసిపోయెఁ 1 గడువడి నంతన్ 150
- ఆ. విప్రవరునిగృహమువెలి నిలువంబడి, నట్టిచైతన్యసూనుఁ 1 దాననమున
జాటనప్రేలునునిచి 1 పారిఁబారి నేడ్చిన, సరవి నారవంబుఁ 1 జాల శేపు 151
- నీ అలిందినట్టిదై 1 యెప్పు డాధర్మివై ప్రాణనాథునిఁ జూచి 1 బ్రాహ్మజేంద్ర
కుభశబ్దఁడయ్య నీసుతుఁడు చూడుమ యని ఁలి నివ్వెఱపాటుగఱఱలమంది
రాంతరంబుననుండియరిగె వేగముతోడ వర్ణరూపాదులఁ 1 బ్రజ్వరిల్లు
నిజసుతు పోలిక 1 నెగదెడు నాబాలుఁ గని నవ్వి యాకోశకాదు డంత
- ఆ. నాత్మసలినిఁ గూర్చి 1 యనెను భూతంబిటఁ, జేరి మనకు వెఱపు 1 చలఁగునట్లు
వసుధపై స్వరూపవంతుఁ డానొకబాలు, నునిచి చనె నటంచుగనువిక తలఁకు.
- దు అని యీశైవడి భార్యతో నపుడు విప్రప్రాధీశ్వరుం డాడి థా
త్రిని కర్పానియతపాడి గిచి యట నాదివ్యార్థకు వృందశ్రీ
త్తిని బంధించెను కూర్పనేత్రములతో 1 దీపించుచున్నట్టి బా
దనుజస్త్రి చనుదెంచి విప్రసుతు సదృష్టంబు నాభూమిన్. 153
- క. దూరమున వీడి మాయా, కారంబున నేగఁ గోశకాదుండు గుణా
భారుం డగుతనసూనునిఁ, గూరిమఁ గైకొనెను జేర్చి 1 కొమరార మునీ! 154
- చ. తడనంతరంబున. 155
- క. దనుకాంగన వచ్చినదై, రసతనయు గ్రహింపలేక 1 తల్లటపాటాం
దిగమతి నట్టిటు తిరుగుచు, దెసఁగాను నివ్వగను నెగడి 1 విధుడకట పడిన్ 156
- క. ఇది యత్తలే. 157

- క. తనలేనయు హరించినవి, ప్రసిద్ధగువృత్తంబుఁ జెప్పె 1 దూధగ నిరి
తిని రక్కసి పోయినయొడఁ, దనసరికా విప్రవరుడు 1 దనుజాత్మజునిన్. 158
- నీ అర్పించి మాడతో 1 నడదనల్లనియావుసంబంధమై యిటుగపక్రసోప
మంబగుపాలతో 1 మఱి దధితో విప్రుఁ డాత్మజాతునిఁ బెంప 1 నధికకుష్టి
నాథులురిద్దలు 1 హరువాంబి యేదేండ్ల వయసుతో నలర నాగ్రాస్తామిండు
కాంక్షమీఱఁగ నిశాకరదివాళరులను పేరులు వారికి 1 బెట్టు నంత
- ల. నసురసుతుఁడు పగటియందు స్వప్రక్రుఁడు, రాత్రివేళఁ గ్లిర్తి 1 బ్రజ్వరిల్ల
నాద్విజాంకు వారికపు డుపనయనంబు, వేదవిధి నొనర్చు 1 వేడుకలర 159
- క. ప్రతబంధమైనవేదము, సరలేంబు దివాళరుండు 1 చదివెను మాల్దోన్
న్నతిని నిశాకరుఁ డొగినా, క్రుతిఁ జదువక మొనయుచుండెసోమరి యగుచున్.
- క. జననీజనకులు బాంధవ, జనములు మలయున్లు లట్టిజడతాలునిఁ గ
న్తోని నిందించిరి విసిగెడి, మనసులతోఁ బ్రత్యహంబు 1 మానిలరామా! 161
- క కనుఁగొని జనకుఁడు కోపం, బున నిర్బలమైనకూపమునఁ ద్రోసి రయం
బునఁ బుత్రుదూఁడ గురుశిలఁ, గనికర మిసుమంత లేక 1 కడకఁగ వైచెన్ 162
- క. అనిశము వాఁడాకూపం, బునఁబడి యాచోటునందుఁ 1 తొడరెడిశిలదూ
కను జేరి డుఃఖమార్తను, బెనఁగొన వర్తిల్లుచుండి 1 పిమ్మట భృతితోన్. 163
- ల. అట్టికూపమందు 1 నాథులుఁ డుశిరిక, చెట్టునందుఁ గాచినట్టిచండ్ల
వాంఛ మెసవి ప్రతుకవర్తరంబులు పడి, చనెను విదప వానిజనని మాని!.
- క. గురుపాపాగముతోడను, బరివృత మై వెలయునట్టిరథావికడకు నా
తరుణమున నేగి విస్తృత, తరగిరిసన్నిభమునైన 1 తరళిలతోడన్. 165
- ల పటఁబడినపెద్దరథావిని గనిదీని, యం దెవండు నిట్టిదైనగొప్ప
బండ్లనైచె ననుచు 1 బహురావ మేపార, ననుగ నంతః గూపముండు వెలయు.
- దు. లేనయుం దైననిశాకరుం డపుడు లేద్రక్కో! నాలించి యా
జననీ! నాజనకుండు కూపమునఁ జంపచ్చ! నీబండ్లనై
చె ననగా భీతి యావెలంది యనె బిల్వీశ్రవ్యరం తొప్ప నూ
తిని తెన్నారెడివాఁడ ఏవెవఁడనో 1 లేంబొప్ప భాషింపుమా. 167
- చ. అన విని వాడు పర్కె విను 1 మంబ నిశాకరనాముఁడగా భవ
త్తనయుఁడ నన్న నాకాకసుగ్రప్రవరుండు దివాళరాఖ్యతోఁ
తొనరు నిశాచరుండనడిపుక్రుఁడు లేడని యిద్ది పల్క నా
వనిలేకుఁ బూర్వవృత్తమును 1 వాడు సమస్తముఁ దెల్పె నాయెడన్ 168
- క లేనసుతునికూట విని యా, పనితామణి యట్టిగొప్పపాపాగంబుగా
దనచేత నెత్తి దూరం, బున వైచిన వాడు మోక్షమున నానూరిన్. 169

ఆ. బిడి వై! వచ్చి 1 విస్తృతభక్తితో, దల్లిపాదములకు 1 దక్ష మ్రోగి
సంత స్యానురూపుఁ 1 దగుసుతుఁ గని యామె, సంరసించి వాని 1 శ్రద్ధతోడ.

క. కొని బంధుజనులకడకుం, జనిపతితో నార్తరసయుఁసంగరినెల్ల
న్వనిపించ నారఁ జేలాకొ, తనరారెను భారమనుచుఁ 1 దగ కుటి చర్కెన్.

క. మున్నెట్టిది పొసఁగెనొ నా, కున్నతమతిఁ బల్కుమాత్త 1 నొప్పారె ముదం
బన్న విని యామునీంద్రుని, చిన్ని కుమారుండు భక్తి 1 చెలఁగుచునుండన్.

తే. కోక కారాభ్యుతోడను 1 గొరురుమిగులు
జనకునకు సర్వసహితయాజనని కరఁడు
చిత్రమైనట్టి తనవార్తఁ 1 జెప్పె దాని
విన్నవించెద నాలించు 1 విమలచరిత !.

178

సీ. జనక నామూడాంధ్రజడకారగము విను దేవవృషాపిడివ్యవిప్రు
మహారవంశంబుండు 1 మూలాభ్యసలికేను బూర్వకాలంబునఁ 1 బుట్టి పెరుగఁ
దండ్రి యంతట నన్ను 1 ధర్మకామార్థమోక్షకరమైన వేదాంతశాస్త్ర
మును జతుర్వేదంబులను బురాణేహిసంబులఁ జదివించ 1 జ్ఞాని నగుచు

తే. బహుళవిద్యావికారదప్రాభవుండ, నగుచు గర్వంబుతోడ నే 1 నలర దాన
విప్రులకల్పమవిగతవివేకదీప్త, మానసంబుల నేపారి 1 మగిడి దాన. 174

క. గురుమోహవార్ధిఁ బడి దుర్భరజడభావంబువలన 1 బహుతోషినినై
పరదారార్థగ్రహణము, నిరతముఁ గావించుచుంటి 1 నే నలికాంక్షన్. 175

క. పరసతులఁ గూడినందునఁ, బరధనహరణంబువలన 1 బంధురపాప
త్కరుఁడనయి చచ్చి యుచుఁ, కరబంధనమునకుఁ జిక్కి 1 కాలునిపురికిన్. 176

క. చని రారవాభ్యునారిక, మునఁ బడి వెయ్యేండ్లదాఁకఁ 1 తొగులుచుఁ గష్టం
బున వెలసి భుక్తిశేషతఁ, దనరుచు తోసంబు చెలఁగుతటి నోజనకా !. 177

ఆ కాననమున ఘోరకలుషి యామృగవతి
నగుచు నేను బుట్టి 1 వ్యాఘ్రచేష్ట
వలలి యొక్కతఱిని 1 బంజరంబునఁ బడి
నెగడువగను మిగులఁ 1 తొగలుచుండ.

178

క. సరవిభుఁ తొక్కఁడు ననుఁ దన, పురి. శిర్పిన తోనులోనుఁ 1 తొరి ప్రిక్కి వ్యధక
బరఁగుచు వ్యాఘ్రస్థితో, నిరతము వర్తించుచుంటి 1 నిర్బలదిత్తా !. 179

క. కామార్థధర్మశాస్త్రము, రామనుజాధీశుసద్ద 1 మంతట వెలయక
గావించి నేను వానిని, వేమటు వినుచుండ నంత 1 విభుఁ తొక్కరతన్. 180

సీ. ఒక్కతోపతితోడ 1 నొప్పి గదాపాటి యై పురివెలువలి 1 కరిగ నపుడు
జలయగు వేరుతోఁ 1 తెలఁగి దూరప్రతిమయు నై మహాదీప్తిమయమట్టి

ధరణీశ్వరునిసతి 1 భవుడు పోయినచేతఁ గనుఁగొనుటకును నాకడకు రాఁగ
నాథామఁ గనుఁగోర్కొనఁగఁ బూర్వాభ్యాసమునఁ బెంపునెంచెనుబుద్ధిఁబొందుఁ
తే. బంచశరుఁ డందువలన నేసకారిఁ గాదు
కాస్త్రబద్ధుఁ గానట్టిచానతోడ
నెగడుచతురోక్తులను గొన్నిసీటుకులుకఁ
బలికి వలపుమిన్నుండ 1 వాని వినుము. 181

క. నవయావనసహితా 1 పార్థివతనయా! నిర్వృథక్ర! 1 దృఢనాదముతో
పావణించు పికమువలె నాకు వజలు మనముంపు నీవు 1 కొంటవి భీమా! 182

క. వలరాజాచేరిచిలుకా! పలుమలు కంటుండు రేగి 1 బలువాడిశరం
బులతో నప్పుచు నిర్తతీ, బలిమి గాఁజించె నన్నుఁ 1 బాలింపు కయన్. 183

తే. ఇట్లు లేనన నామాట 1 నెలమి నది
యాలకించి ననుకొ గాంచి 1 వ్యాఘ్రగ్రాస
మనకు రతియొగ మేలాగుఁ 1 తొనరు నన్న
నాచోరాక్షతోడ నే 1 నర్పు డిట్లు 184

చ. అనితి సుమధ్య మా! విపులమాదయ వారి దీయు మీపు నే
మనమలరార రాగలను 1 మాట లికిటి నన్న నాపె నా
గనియనె వ్యాఘ్రమా పగటికాలమునం దొగి నెల్లవారుఁ గ
న్లొనెదరు రేయి ద్వారమును 1 గూరిమిఁ దీసెద సంక న్యచ్చమై. 185

వ. మనము సంరసమున రమితముని. 186

క. పలిక నేనాదితి నో, కలికా! నామాట వినుము 1 కాలక్షేపం
బలకుల కోర్వడు మది వా, కిరిఁ జెఱచిన దానవగుచుఁ 1 గజరెడికరుగన్.

ఉ. కట్టనరాదు కట్టులనుఁ 1 గ్రక్కునవీడగఁ జేయుమంత నే
దిట్టరి నై రమింప నరుఁడెంతు ననన్విని యుద్ధి ప్రీతితోఁ
జాట్టిన వాంచచిత్తమున 1 శోభిలఁ బంజరమందు గట్టిగాఁ
చెట్టిన మూఁతవాఁడిని 1 నేడుకఁ దీసెను మెల్లమెల్లనన్. 188

క. అనఘా ద్వారముఁజెఱచినఁ, గని చెలువలిచోటి కపుడ 1 కడునేగముతోఁ
జనుడెంచి నేను ఘనబల, మున నిగడాదిప్రపాళములఁ ద్రుంచి రతిన్. 189

క. మొనసెడివలపున వడి నా, జనరతిసతిఁ బట్టి నమిరసకువలు నగు నా
మనుజేతునిదూరలు ననుఁ, గని శరశరు రాచు సంతఁ 1 క్రౌర్యస్ఫూర్తిన్.

నీ. వచ్చి యిర్తతీ నన్ను 1వడిఁ జాట్టుకొని పటుముద్గరంబులచేరఁమోడి మిగుల
శృంఖలంబులచేరఁ 1 బృథుపాళములచేరఁ గట్టనే వారిని 1 గాంచి మీరు
నన్నిట్లు చంపుట 1 న్యాయంబు కాదన్న నామాట నాథలు 1 లర్పు చెలమి
నాలించి వలవృక్షముండు నన్బంధించి ఖండింప మృతిఁ జెంది 1 కాలపురికి.

- త. తోయి పికర సరళములఁ బరచారని
 మేవణమునఁ జాలఁ 1 తెంది వేయి
 హాయనములదాఁక 1 నట బాధలం గుండి
 భక్తశేషకర్తమున భరియి. 191
- త. అఖలవిద్యావికారదుం 1 రై వెలుంగు
 నగ్నివేళాఖ్యవిప్రగృహమున శ్వేత
 ఖరము నై పుట్టి తెలివితోఁ 1 గ్రారి క్రితి
 నిత్యమావాసమందున 1 నెగడి నేను. 192
- క. భూసురవనితావాహాన్య, చ్ఛాసితవిధి నుంటి నొక్కరతని సువాస్తా
 భాస్యసహితచేకజయు నా, భూసురసతి యైన విమతి 1 పొంగారు మురిన్ 193
- సీ. జనకాలయమునకుఁ 1 జన మదిఁ గోరఁ దత్పరిదానిఁ గన్గొని 1 భామ యీఖ
 రంబు నధిష్టించి 1 రహి నేగి పితృగృహముం దొకనెలదాఁక 1 నధికతుష్టి
 నుండి యోపై నట 1 నొప్పారుచుండక రమ్మని పల్క నాగరమణి యిట్లు
 కలిచేతఁ బలుకఁగాఁ1బడి గతబంధన మేపారు నామోఁద 1 నెక్కి వడిగ
- ఆ. నెనుగి యర్థహూర 1 మేగి నాపై నుండి
 డిగ్గి యేటిలోనఁ 1 దివ్రరునీటి
 యందుఁ గ్రుంకుచుండ 1 నార్చివస్త్రమున స
 ర్వాంగసుందరమున 1 నడచుచున్న 194
- వ. ఆచిలుకలకొరికిని దిలకించి వలరాజావాడికొలలకుఁ దాళఁజాల కేసరిగి పట్ట నా
 రిడ పుడమి వ్రాలె నంత. 195
- క. కడుఁడమి నాకురమతి నై, యడరుచు నావెలఁదిమోఁద 1 నక్తుకర్థతి నా
 యొడ వడిఁ బడ నాదిడ వెం, బడి వచ్చిననరుఁడు చూచి 1 పలుకోపమునన్.
- ఉ. హస్తముచేతఁ గట్టఁ గొని 1 యప్పుడె వాఁ డరుజెంచి కొట్ట నేఁ
 క్రస్తమనంబుతో నలరి 1 దాని వడి నివ్వడనాడి సోలి వి
 భ్వస్తముడంబున న్వలసి 1 భాస్కరసూరిదిగాన నుండ నై
 విస్తరమైనవేగమున 1 వెల్లుచు నేగగ నంత నోమునీ. 197
- తీ. వాణిరసనంబు వెడవెడఁ 1 బాటుమర్చ
 దంబులకుఁ జాట్టుకొనె నది 1 రద్దఁ బ్రా
 హానికరమైన కేతన నృద్ధాన నాటు
 నిశలు కడచెడివలకు నేసీన్ని యంత. 198
- క. నిరయప్రాప్తుఁడ నై యటఁ, తొరికెచ్చము లగుభవించి 1 ముక్తుఁడ నై యో
 తరుణమునఁ జిలుకయోపున, భరపై జన్మించి గగనరేఖమున నొకటిన్. 199
- క. మనములరఁ దిరుగుచుండఁ, గనుఁగొని యొకతోయవాఁడు 1 గ్రక్కున ననున్ గ

కొని పంజరాంతరంబున, నునిచి దయాహీనబుద్ధి నొప్పారమునీ । 200

ఆ. భాగ్యకాలయైన నీ వణిగార్తజాని కమ్మె
నంత నరుడు మేడ నీ నడరు చెలుల
కడను నిలుప నేను నీ గడుసర్వకాస్తార్థ
విడునిమాడ్కిఁ జోచి నీ విగతురీ 201

క. నెగడుచునుండిన నటఁ గల, ముగుడలు దాడిమఫలాన్నములతో ననుఁ బా
గుగఁ చెంచుచుండఁ బెరుగుచు, జిగిరితో వెలయుచుంటి చెలువము మీఱన్.

సీ. అంతట నొక్కనాఁ నీ దబ్బకపాక్షియు శుభయు సుశ్రీణియు నీ సుంకరాంగ
సహితయుఁ బృథులర స్రవయు భాసురతనుమధ్యయుఁ జంద్రాభ్యసమహితయుధిక
వల్లుహాసినయగు నీ వణిజానికూతురు పంజరంబును గొని నీ పాలి నన్నుఁ
గరమునఁ గైకొని నీ ఘననిజకుచయుగ్మమందఁ బల్తమినుంచ నీ నంత దానిఁ

తే. గలయ మది నెంచి రహి మించి నీ కడిమి లలిత
గతిని మీఁదికి వలపుతోఁ నీ గ్రాలి చనుచు
హరణవానరబంధన నీ ముందుఁ జిక్కి
యట మహాపాపమతినుండి నీ యంత నీల్లి 203

క. కడుదారుణనారకమునఁ, బడి కష్టము ననుభవించి నీ బహుదుర్గతితో
నడరి విము క్తస్థితిఁ బడఁ, పడి గోపలితగుచు నీచుభవనములోనన్. 204

చ. కలిగితి నొక్కనాఁ డతఁడు నీ గాదిలి బండికి నన్నుఁ గట్టి సొం
పిలెడి నిబాంగనామణిని నీ వేడ్క నధిష్ఠితఁ జేసి కావన
స్థలినిఁ జోవుకోర్కె మదిఁ జాలవెలుంగఁగ మున్నుఁ జోవ నా
చిలుకలకొల్కి పుష్పమునఁ నీ జెన్నలరారుచు నుండి యుయ్యెడన్. 205

ఉ. గాన మొనర్చుచుఁ జనిన నీ గాఢముడంబున నాలకించి నీ
సూనక రాస్త్రకాలముల నీ సోలుచు సంవృధి లేండ్రియుండ నై
మానుగ వ్యర్థయ్యుస్థిలిని నీ మాటికి లాగుచు భూరివిభ్రమా
భానగలిగి ధరాస్థలిని నీ దద్దయు నాక్షిణమండె కూలితిన్. 206

తే. ఆపుడు నామెడఁగట్టినదైన పలుపు
తోడ నాచోట నొగిని బ్రదుండ నగుచుఁ
జచ్చి దుర్గతి వేయివారసరము లుండి
జాలిసంస్కృతితో నిట్టిజగతియందు 207

ము. జనకా నీపరమాలయాంతరమునఁ నీ జన్మించియే ముందుఁబు
ట్టినజన్మంబుల నానుపూర్వికముగా నీ దెందంబులో సారఁ చె
నన్వనటఁ జింతిలుచుంటిఁ బూర్వజనితాభ్యాసాత్తసంసిద్ధిచే
తను కాస్త్రో జనించె నాకు నిపు దుష్టామస్థితిం దానొగిన్. 208

న విప్రేంద్రా జ్ఞాతవిజ్ఞానసహితః ధైర్యుండియు నేనాకాస్త్రోచితాగమోక్తులసర
 డి నెన్నఁదైన నొసర్చునైతి విను మనోవాక్కాయకర్తములవలనః శేషసభీష్ట
 కలుషములు శుభాశుభంబులు స్వాభ్యాసశాస్త్ర జీవికములు వధబంధనాడు
 లు పూర్వాభ్యాససరణిః గలుగుచున్నవి పూర్వజంబగు జాతినః దలఁచువాఁడు
 సకలపంకనివృత్తి నొసర్చుగలఁడు కానః గలుషముల నడంచి పుణ్యములఁ బెం
 పొందించుట కొఱకు సరణ్యమునకు నేగెద నీవీదివాక రాఖ్యపుత్రుని గృహస్థ
 ధర్మముండు నియోగింపు మని యిట్లానిశాకరుఁడు భాషించి రేలదండ్రులకు
 నమస్కరించి పుణ్యాద్యైశమైనదియు వారినివాసమగు బడ ర్యాశ్రమమున కరిగ
 నని చెప్పి వెండియు నిట్లనియె. 209

- క. దనుజాచార్యా! యిట్లలఁ, దనరుఁ బురాభ్యాససరణిః 1 దానము ధర్మం
 బును విత్తాదులు ధరః గల, మనుజులకును సంపదంబు 1 మాటికిఁ జూడన్.
 ఆ. కానః బూర్వమందుఁ 1 గడిమి నాచే నభ్య, సింపఁబడినదానిఁ 1 జెప్పినాఁడ
 నీకు నన్యగతిని 1 నెగదెడుదానినిఁ, బలుకనైతి నిపుడు 1 భక్తిమీఱ. 211
 నీ. భార్గవా! దానతపస్త్యైశ్చయములు నగ్నిదాహకంబులు మహాదాహకాఘ
 ములు విమలజ్ఞానములు ధర్మకామార్థసీద్ధ్యయనంబులు 1 తీరితలమునఁ
 జొనరుఁ బూర్వాభ్యాసమునమానవులశ్రేష్ఠ నన్యంబుగా నెన్నఁదైన నగునె
 తలపోయ నని యిట్లు 1 కై శ్రేష్ఠ్యరుండును బలవంతుఁ డైనట్టి 1 బలివిధుండు
 ఆ. తనగురుండు ధర్మతత్పరుం డగు కవి, కపుడు చెప్పి శ్రేష్ఠభారి మధువి
 దారి యైనవక్రిః 1 దతభక్తి సహితఁడై, రలఁచుచుండె మిగుల 1 ధర్మబుద్ధి.

— వాడునుఁడు బలిసవనభరిః శేషుట. —

- ఆ. ఆనఘ! యట్టితరుణావంతు శ్రీభగవంతుఁ, డైనవామనుండు 1 హర్ష మొప్పు
 యజ్ఞ వాటధూమి 1 కరుదెంచి గట్టిగా, నాడె నొక్కమాట 1 నార్యు లెన్న.
 నీ. ఓదైత్యపార్థివ! 1 యోంకారపూర్వంబు నైనవేదంబు లీయజ్ఞమందుఁ
 గడిమిఁ దపోధనగణ్యరూపముతోడ వావణించుచున్నవి 1 యాగభావ్య
 మైనట్టిదగువాహాయజ్ఞ మేచందానః శేయ నా నారీలిః 1 శేయుమనుచు
 భాషించె నట్టియావాక్యంబు నానించి వశియు దిలికుఁడౌ 1 బలి విధుండు
 ఆ. సాధ్యపాత్రుఁ డగుచుఁ 1 జక్రియుండినచోటి, శేగుదెంచి యంత 1 నీశ్వరుండు
 దేవదేవుఁ డైన 1 దివ్యవామను వేద, విధిని బూజచేసి 1 వేడ్కఁ బలికె. 214
 కా. దేవాధీశ్వర యేమి నీవడిగతో 1 తెంపొప్పు నద్దానినే
 భావానందముతోడ నిచ్చెద దయ 1 భాగిల్లి భాషింప నా
 నీవన్న నిన్ని యంత వ్యయముఁడుఁ బరదైతుండు చైకుండుడుగా
 ధీమత్యుం డయినట్టివామనుఁడు బరీక్షించుకాంక్ష న్తునీ. 215

- క. చిరకాలము నవ్వుచు బలిఁ, బరమతపోధనుఁడు నైనఁ భారద్వాజా
గరమాలోకించుచు బలి, ధరణీశునితోడఁ బలిఁ 1 దాపసవర్యా. 216
- క. బలినాయక! నాగురునకు, గలదగ్నిపరిగ్రహంబు 1 భువతరమై యా
జ్వలనునిఁ బారకృష్టితి, నలరారెడిపుడమిఁ బెట్టఁ 1 దామునిచూడన్. 217
- క. ఆతాదసార్థమయి నే, నీతటి యాచింపవలసె 1 నెలమి న్నిన్ను
తేతఃప్రీతిఁ బడత్రయ, భూతలమును మత్ప్రమాణముగ నిడు భూపా 218
- క. అని వామనుఁ డపుడీవిధ, మున నన నాదైత్యవిభుఁడు 1 భుజసాకుండుగా
దనయుండగుబాణుని నిజ, వనితామనేఁ గాంచి యిట్టుపరితను ప్రీతిన్ 219
- ఉ. భూరిరమావిలాసమునఁ 1 తొల్పెసలారెడి నన్నుఁ ప్రీతితోఁ
తేరి క్రమత్రయంబు నిడు 1 చిత్తమురంజిలనంచు నేవిభుం
దారయఁ గోరివేఁచె ధరణాలఘుకాముఁడు నైన వామనా
కారునిజా ప్రమాణమొగిఁ 1 గ్రాలె నకేవలమై విచిత్రతన్ 220
- చ. విమలము లైనపుణ్యముల 1 వెల్లనివాడును స్వల్పబుద్ధుల
జనులకుఁ బ్రాయముగా ధనము 1 శాంతిసుఖాదుల దుర్లభుండు నా
వనజకళాతుచందమున 1 వాగ్దానితాహృదయాబ్జహంస యా
వనజభవుం డొసంగఁ డిల 1 భగ్నదయారసయుక్త బుద్ధితోన్. 221
- ఆ ధనముఁ గోలుపోయి 1 తల్లడిల్లెడివాని, కిడడు నలువ ధనము 1 నెలమి దాత
నైననన్ను నేమిసడుగఁ జేయక తొరి, కిడఁ బడత్రయేచ్ఛ 1 నెలమి నార.
- చ. పరమమునీశ్వరా యిటుల 1 చల్కి జనార్దనుఁ జూచి రానవే
శ్వరుఁడు మహాక్షుఁడు నివ్విబుధ 1 చక్రవిరోధియు నాబలీంద్రుఁ డా
లేరుణమునందుఁ గ్రన్ననముదంబు మదిగా బదిలంబు నై రిమిగా
బరఁగుచునుండ నీకరణఁ 1 బల్కు దొడంగెను దెంపువెంపునన్. 222
- మ. వరదా రాజ్యమొ భూములో కనకమో 1 వజ్రంబులో సొమ్ములో
కరులో వస్త్రములో మహాధనములో 1 కంజాతులో మేడలో
వాడులో గ్రామములో మణిప్రకరమో 1 యారామవాసంబులో
సిరియో లేక మతేమి నీమనసులోఁ 1 జెల్వారె భాషింపుమా 223
- మత్తకోకిల దేవతాధిప! నేను నీజగతిగా విభుండనుదాతనై
వావిరిగా వెలయుంగ నీవిట 1 వచ్చి నన్నుఁ బడత్రయం
తొనసుంధర నిమ్మటంచని 1 యడ్గినాఁడపు దానినే
నేవిధంబున నిత్తు నా కిపు 1 జేతైరగా మదిసి గ్లాగిన్. 224
- క. నాకుండినవసుధావర, నాకరసాతలములందు 1 నలి లేని మదిం
తేగొని యొక్కటనైనద, యాకరుఁడపు నగుఁడుఁ గోరుకూ మానాథా. 225

చ. అని యిటు లాదిలిప్తవరుఁ డాడిన వామనమూర్తిపల్కె నో
దనుజవరేణ్య రత్న హయదంఠి హిరణ్యముల న్నహన్తు రా
జనులకు నట్టు లీదగు విశాలయశస్సులరారు నెను గో
రినదగు నీచదత్తయముఁ 1 బ్రీతి నొసంగుమ నాకు భూధవా. 227

క. దానిని హరికరిఁగా, మానసమున నేఁ కలంతు 1 మాటికి నని యి
ట్లా నారాయణుఁ డన నా, దానవనాథుండు భక్తి 1 తథావొత్తంగన్. 228

క. రంగారెడిదగుబంగరు, శృంగారపుగిన్నెఁ దాల్చి 1 నీరిమగనికి ను
త్తుంగమలితోడ నాదిలి, పుంగవుడు పదత్తయంబుఁ 1 తొంగుచు నిచ్చెన్. 229

— వామనుడు విశ్వరూపమెత్తుట. —

తే. అంత లిదికల్తమైనవోయంబు హస్త
మండుఁ బడినంతమాత్రమే 1 హర్షమాత్ర
నలర హరి ముజ్జగంబుల 1 నాశ్రమించు
నట్టిదగు విశ్వరూపంబు 1 నవుడు తాల్చె 230

క. మునీంద్రా, వినుమా విశ్వరూపాభిరామపరణి భాషింతుఁ బాదమండు భూమి
యు, జంఘలః ద్రౌలోక్యపూడితంబగు మిన్నును, లిక్కలందుఁ దపోసత్యంబు
లును, గట్టిప్రదేశమున విశ్వేదేవతలును, వస్త్రీమస్తకములఁ బ్రకృతమడు
ర్గణంబులును, లింగమం దనంగుడును, వృషభములఁ బ్రకాశలియును, గుఱి
యందు సప్తసాగరోన్నతమహావిశాలచతుర్దశభవనములును, ద్వివళిండు
నదీబృందంబులు నంతఃకుఱియం దఖిలాధ్వరక్రియామంత్రేష్టాపూర్తాడులును,
బృహ్మమం దవ్వవసువులును, స్కంధమున రుద్రులును, భుజములందు నఖిలదిక్కు
లును, హృదయమునః బరమేష్ఠియుఁ దదస్థుల వజ్రాయుధంబును, వక్షస్థుల
మండు సుందరీమణులును, మనసండుఁ జండురుడును, గంఠమున దేవజననియ
గునట్టి యపిలియుఁ, దద్వలయమండుఁ జతుష్పత్తివిద్యలును ముఖమున నగ్నియు
తులగువిశ్రులును, దంతముల సంస్కారసూక్తధర్మకామార్గమోక్షశాస్త్రంబు
లును, లలాటమండుఁ బద్మయుఁ జెవులలో నశ్వినీదేవతలును, శ్వాసములందు
శ్వసనులును, సర్వసంధుల మరుద్గణంబులును, జిహ్వను సరస్వతియు, నేత్రము
లందుఁ జంద్రసూర్యులును, రెప్పలలోఁ గృత్తికాడులును, బ్రూకుభ్యభాగ
మున విశాఖాడులును, రోమకూపములందు మహర్షినక్షత్రలోమరాకులును
గలిగి భూతభావకుండును భూతేశ్వరుడును భగవంతుండు నగువామనదేవుఁ
దేతాదృశగుణంబులతో గాణించి యొకపాదముతోడ స్థావర జంగమాత్మకమగు
జగంబు నాశ్రమించి యంత 231

ఉ. ఎన్నుచు మిన్నుఁ బ్రాణినడి 1 నేర్చెట నద్భుత మైనమూర్తితో
నున్నుతిఁ గన్న వామనుని 1 కొయ్యన దక్కినవైపునం గనగ

- చెన్నులతేడు చెన్నులరి వల్లెను మిక్కిలి సవ్యపార్వ్యసం
చన్నుడు నై విభాకరుడు 1 పాలిని భాసిలె బ్రహ్మనందనా! 282
- వ. అంతే దత్తాత్రయండు. 283
- సీ. అదులద్విధియపా 1 బార్ధంబుతోడను సర్వహర్షణలోక 1 సంఘులైన
మేటితాఁసులను 1 మించితదర్ధంబువలన నభంబున 1 వాఙ్మదీ ప్తి
దాటిమంట వనించి 1 క్షమితరమందు నలివృద్ధి జెలగి బ్రహ్మాండవిలస
దుడరమాహర్త్యని 1 కోరువిష్టవమున వెల్లి చాచినదైన 1 విశ్వపాద
తే. మును గటాహంబు భేదింప 1 మొనసి దాన
భాల్మవిష్టవమందును 1 దనకు కుటిల
యామురారిపదంబున 1 నాకులాత్త
యగుచుఁ బ్రవహించసాగె మ 1 హర్షి చంద్ర! 284
- ఆ. దానఁ జేసి యమ్మ 1 హసది మానులు, విష్ణుపది యటంచు 1 విలెతభక్తి
మొనయుచుండునట్టి 1 బుద్ధులతోఁ బ్రస్తు, తించుచుండురెల్లడు 1 దివజాలెమ్మ.
వ. ఆసమయమందు. 286
- క హరిమాండవయ్యడుగిడుటకు, నిరు వృద్ధియులేనికతన 1 నీడత్సుర్నితా
ధరయుఁడైనవచ్చిబలి, శ్వరుతో భాషించెన్లు 1 పరమమునీశా. 287
- క. దనుజేశ్వరునిముతోడను, దనరిలివటుకాన ఘోర 1 దర్శనమగుటం
ధనమొనరునుమాండవ కడ, మునుబూర్ణము చేయుమిప్రబుధు లగ్నింపన్. 288
- క. నీ వాపదమును నా కిడ, వాపడిబంధనముఁగోర 1 నా నీవన నా
జేత్రం దాడినభీషణ, మావాక్యము నాలకించి 1 యాకాలమునన్. 289
- ఆ భీతితోడ మిగుల 1 చెంపారువాడయి, బలితనూజాడైన 1 బాణుఁ డమర
వర్యపాలుఁడైన 1 వామనుతో పేతు, కరివృతంబునైన 1 కలుకుఁ బలికె. 240
- బాణుడును వామనునితో వాడిండుట. —
- ఆ. జగదధీశ నీవు 1 సర్వవిష్టవముల, నేలునట్టిదొరల 1 కెల్ల తేడ
వగుచు నెల్లఘామి 1 నల్పమా స్థితితోడఁ, దివురునట్టుచేసి 1 తివి స్వక 241
- క. మును విస్తారముగా భూ, మిని జేయక నీవు వాంఛ 1 మెఱయ నిష్కలుం
బును గల్గుపుడమి నిడుమా, యని యిటు బలిదైత్యనాథు 1 నడిగెద వనఘా.
- క. జగదంతరాళమందున, నెగడెడి యిట్టెడు ధరిత్రి 1 నీచేతను సొం
పుగఁ జేయఁబడెనా కన నా, జగతిని నారేంద్ర నీకు 1 సరవి నాసంగన్. 243
- ఆ. ఈశ! నుముతోడ 1 నట్టు లీవిఘఁగట్ట, నేర్తు వట్టులైన 1 నీవిశేష
బలముతోడఁ దొల్లి 1 భాసిలె నాకెత్తి, వలన నిష్పా దిరఁడు 1 వజరె దీ ప్తి. 244
- ఉ. మురవార! సర్వకర్తృఁడవు 1 పూజ్యుడ వీ వరయి వృహక్యపా
కరకుఠితోడ నీయెడను 1 గౌరవ నగుగా బలిదానమేంద్రు డు

- స్తర మగుబంధ నాజ్ఞను నోసంగకు ధన్యునిజేసి కీర్తితో:
 బరఃగ ధరాస్థలి న్నిగుల 1 భాసిలుజేయుము నీకు మ్రొక్కెదగా. 245
- క. ఉడుగనిపూన్నిని బాక్రుల, కిడుదానము సౌఖ్యమునకు 1 నిరవగు ననుచున్
 గడు శ్రుతి నీచే జెప్పం! బదఃగక నిక్కంబు చూడ 1 భావవిదూరా. 246
- ఆ. పద్మనేత్ర చక్రపాణివా నీయందు, బుణ్యజేశకాల 1 ములు సమస్త
 ధర్మరాసులెల్ల 1 దనరారుచుండును, సంరేతంబు దీప్తి 1 జాల వెలసి. 247
- వ జేవా! యవధరింపుము విన్నవించెద.
- నీ. సకలకామంబుల 1 సమకూర్పు ధరదానమతితాత్పుడవు సకలరాధిపుండ
 వగు నీవె పాత్రంబు 1 నమరేశ మూలనక్షత్ర యోగమృగాంక 1 సహితసుప్ర
 సిద్ధకాలము కురుక్షేత్రంబు జేశమై భాసిల్ల గడుదుష్టభావయాధి
 నలరెడి చూవంటి 1 యజ్ఞానదనుజాలచే నైన జెడు మేటి 1 శివ నెట్టు
- ఆ. పొండ నగున సకల 1 భూలేశ శ్రుతులండు, నాదికర్తవీ వసించు జెప్పః
 బదెను నీర్మభావ 1 బంధురక్షిని, నవః బెఱుంగ నేర్పు 1 నెప్పు దనని. 249
- మ అనఘ! యిద్ధర నీవు 1 హీనగతి బల్లర్వాండు మానంబుతో:
 దనరగా జేసి పదత్రయంబు గురుమోదం తొప్ప నాకిచ్చటం
 చని యాచించి నమస్తలోకతతిపూజ్యం బైనచూపంబుఁ గై
 కొని యేతనది సంగ్రహించెదవు నాకుగా బెల్పుచూ సత్పురన్. 250
- తే. జగదధిశ! సమగ్రమా 1 జగతి సరణి
 కాట క్షుండ వగునీవు 1 ధరణినిల్ల
 మూఁడుపదములతోదనె 1 ముగియఃజేయు
 దానియం జేమిచిత్రము 1 తనకు నీకు. 251
- చ. నరనిఖ! పద్మనాభ! మురసినాళ! రమేశ! గతప్రమాణమా
 ధరణిని నీవె చేసి పటు 1 దర్పముతో బలి నెట్టు కట్టినాః
 గరము విచార్య మేదెటులు 1 కాంక్ష నొనర్చు జలంతు పార్తనా
 కరణిని జేయుచూ విబుధ 1 గణ్యులు నిగ నొనియాడ నియ్యదన్. 252
- క. అని యిట్టుల బలియును బలి, లేనయుం దగుకాణుఁ డాడ 1 దయతోడ జనా
 ర్థముఁ డాదికర్త యగుముర, దనుకాంతకుఁ డతనితోడఁ 1 దాఁబర్కెఁ జరిగా.
- ఆ. కాడదనుజ! నీవు 1 కలిగినమాటల, కిట్లు నే వచింతు 1 నెలమి హేతు
 కలిత మైననుడులఁ 1 గరమర్థిణో నాల, వింఁనగును శ్రద్ధ 1 శరలుచుండ. 254
- మ. మును నీతండ్రిని గూర్చి నాకొలఁది నోభూపాల పాదత్రయా
 వని నిచ్చున్ నతండు నాథుని నిరెగా 1 బాగొప్ప నాచేత ని
 ట్టానరించుబదె నావిధిగా జెలిసి తా 1 నూహించు లేక నే
 ద్కను నామేరఁ బదత్రయంబు నిదె శం 1 కానీయఁదై క్రన్ననన్. 255

వ. అక్కారగంబున.

256

సీ. బాలేయ! విను మొకపాదంబుతో భూర్భూవాదివసుంధర ! సంర మగుల
దాటితి నిక్కము ! దానవేళుంచైన బలి! మే లొనరించు ! భావసరచి
నీకృతుల్రయమునే ! నీమాడ్కి జేసిరి నీతంద్రిచే నెట్టి ! నీరమార్త
హస్తంబుతో జ త్తమయ్యునా యాచారిత నాయు ఎరని! ! పిరిని నొక్క.

ఆ. కల్ప మొనరు ననుచు ! గరుణతో నీమాడ్కి

బలిసుతుండు నైన ! బానితోడ

వామనేక్యుండు ! చలి! కన్నన వాని

జనకు జూచి పలికె ! మునివరేగ్య.

257

ఆ. జైత్రనాథ! నీవు ! జఘానాశా పూర, గంబుకొలుకు: గకలి ! నవ్యగతిని:
జొమ్ము భూరిఫలసు ! భోగ్యరసాతల, మున నిరామయత్వమున వసింపు. 258

క. అని యాజైవడి వామను, దనునుడి విని జైత్రనాథు: ! దగుబలి యాశ్రీ
కుని: గాంచి చలికె భక్తిగ, దనరా రెడిబుద్ధితోడ: ! దాపసనాథా! 259

క. అనఘ! సురలస్థలమున, జానరెడి నాశెట్లు దివ్యభోగంబులు క
ల్లును నే నిరామయు:డ నై, యనిశం బట నెట్టులుండు ! నాడుము కరుణన్.

క. అన విని వామను: దనె నీ, కును సురలమునండు నెట్టి ! గురుభోగ్యము లిం
లొనరగ గలవో యిపుడే, వినిపించెద వినుము వాని! లేకుక బారన్. 261

తే. దనుజ యశ్రీత్రియ శ్రాద్ధరేకులు నవిధి
దానములు నక్రతులచేరే: ! దాల్చి: జడువ:
బడినవియు నైనవిద్యలు ! ఫలము నీకు
నెలమి నిడగల వంతట: ! బృథులముగను.

262

వ. దనుజవరాపురుషవ్యాఘ్ర! మఱియు నింకమహోత్సవముజరగురేటి దీపప్రదాన
మనుపేరుగల పెద్దచేతుక యొండు నీకు: గా:గలదు. దానియండు హృష్టపుష్ప
లును, నిబాలంకృతు లగుజనులు ని న్నర్పించెదరు ఆదివోత్సవము జగతి
యండు భవన్నామచిహ్నారమై వానికెక్కు నీరాజ్యమం దది మిన్నగ చెన్నల
వలె మిన్నండుచు నంతట వన్నె:గాంచు నని యాదరంబున. 263

చ. పరమమునీక! యిట్లు బలి ! పార్థివుతో నని వామనేళు: దా
రేకుమునండు దాని సురదారలతోడను వీడి యంతటన్
ధర:గాని చూని జేవరలి ! రద్దయుభక్తిని: గాల్య దీప్తితో:
బర:గుచు: జోయి క్రతునకు: ! బాలిని: దాని నొసంగి విప్పటన్. 264

క. నిరుదమ మగుస్వర్గము నట, సురుచిరముగ చెల్లజేసి ! సురనాథుల న
ధ్వరభాగాశులను గా,గరుణ గావించి విలుధగగలాపూజకుండై. 265

- క. సురనాథులు రనుఁ జొడఁగన,వరకుఁడు విశ్వకుఁ డైన వామనదేవుఁ
డునుకొంటి మాయమయ్యెను, గరమాశ్చర్యంబుతోఁడుఁ గమలజపుత్రా. 266
- సీ సురమథాతయు నైన నీ వామదేవుఁడునాకమున కేగఁ గనియిచ్చి ముదముఁదెలఁగ
కాల్యాణ్యుఁ డనువాఁడు నీ పాఠోద్ధరిని మించి యాకాశమందుననసురులకును
నప్రతిమంబు మహాప్రసిద్ధం డైనసౌంధ్యకం బనువురిఁ నీ జతురసరణిఁ
జేసి యభేచ్ఛతోఁ నీ తెలుఁగుఁడు దిరిగెను మయుఁ డట్టకనకతామ్రమునలొహ
న గుగ్రసుఖక మగుచు నీ నొప్పారునాత్రిపు
రంబునందు నెపుడు నీ రమణుడైద్యు
తాసురేంద్రుఁ గూడి నీ యాత్మజబాంధవా
కులను గలిసి యుండెఁ నీ దుష్టినంబ. 267
- మ. బలిబద్ధస్థితితో రసాతలమున నీ న్భాసిల్లఁ జక్షుస్సునుఁడుగ
బలియాబాణుఁడు గుప్తితోఁగపురమునన్పల్కిత్ర మేపార నీ
యిలనైఁ గల్పనచేరి భూరిబలు లై నీ యింభాండురక్షోగజే
కులతోఁ గూడి వసించుచుండె మిగులగ నీ శోభోన్నతి న్నారదా! 268
- ఆ. ఇట్లు పూర్వరంధ్రుఁడు నీ నింద్రగోత్రావ్రాణ,
జేవహితముకొఱకు నీ దీప్తిఁ జక్ర
ధరుఁడు వామనుండు నీ చైత్యారి యగుహరి
బలిని బద్ధుఁజేసెఁ నీ బ్రాజ్ఞు లెన్న. 269
- వ. మునీంద్రా! విను మెద్దిఁ గీర్తించినను సంస్థరించిన నఖిలపాపహరం బై పుణ్యో
న్నతగతి నలరారునో యట్టివామనప్రాదుర్భావగాథ నీపుడు చెప్పితి నదిధర్మ
రయు మోక్షము నిచ్చుచుండు నీవిక భక్తి జేసి విసఁ గోరెకనా
దాని నడుగుము నుడిచెద నని పులఃస్థుండు పలుకుటయు. 270
- ఉ. శ్రీరమణీయపాదసర నీ నీరుహబంధుర దివ్యసుందరా
కార సుధీవిహార! వరకంధర సంతలేపాపహర వి
ప్తారకృపాకరా! పరమ నీ ధర్మవిచార సమస్తవిష్టపా
ధార సుకార్తుకాత్మకర! దానవభీకర! రామధూవరా! 271
- గద్య శ్రీరామకథనా సమాపాదితకవితా ప్రాథమ, హరితసకులాన్వయప్రథమ, రా
మవర్ణనలంకారగ్రంథసాగర సుధాకర, కొండయకుమార, బుధజనవిధేయకొండయ
నామధేయప్రణీతమగు తెలుఁగు వామనపురాణము దేవాదకస్మంధము.

శ్రీ రస్తు.

శ్రీశాలక్షణభారతశ్రుద్ధుహనుమత్కవిత్రాపదంత్రాయ నమః.

తెలుగు వామనపురాణము

ద్వై ద శ స్కం ధ ము.

కరకుభగుణజాలా !

భీకరసురనైరికాలప్రభుసంశీలా !

శ్రీకౌసల్యాబాలా !

ప్రాకటలేఖోవికాల ! రామనృపాలా !

1

క. ఆవళాహ భద్రగుణుడును, భవహరుడు భవోధనుండు ! బ్రహ్మభద్రాదుగా
గవివరుడు నైననారదుఁ, డవిరళమతి నిట్టు కలిక ! నలిమోదమునగా.

2

మ. మునినాథా ! భగవంతుఁ డాధ్యుడు మహా ! బ్రహ్మండు నావామనే
తునిచే బద్ధుఁడు నా బలిండుకథ నే ! సాంపాకుసద్భుత్వా
వినినాడం దగఁ బ్రశ్న కర్తమగుచు ! న్యైల్లాండు చేతాక్కదా
నిని మోదంబున నాలకించు తమితో ! నే బలైదగా గ్రన్ననన్.

3

క. సకలాత్ముడు భగవంతుం, డకలంకుడు నైనకౌరి ! యమరేకుసకు
ప్రకటితభువనరేయమును, సుకరస్థితి నొసఁగి భూరిశోభచలంగన్.

4

ఆ. మాయ మగుచునేగి ! మానుగ నెటనుండెఁ
బల్కుమనుచు నిట్లు ! బ్రహ్మపుత్రుఁ
డనఁగ విని పులస్త్యుఁ ! దారేనితోడను
జెప్పె మోద మూర్తఁ ! కిండులాడ.

5

సీ. ఆనకు యుష్టానను ! దాక్షాలయమునకు వచ్చిన మురనైరిరదయుగంబుఁ
జొరి విధిఁ బూజించి ! మురహర నీచేల చిరకాలమునకు వచ్చితి వనంగ
విని జగన్నాథుఁ డోవిష్టుఁ డానలువతో భావించె నే సురపతిహితంబుఁ
గావించు జని బలి ! గట్టి వచ్చితి నన్న నాహరివాక్యంబు ! నాలించి

ఆ. సరకు తుమ్మఁ డగుచు ! బ్రహ్మదేవుం డనె, లేవ యెట్టు రెట్టు ! లేబర్ని
బలియుఁ డైనబలిని ! బంధించితి నొయదం, భయము నాకుఁ జూపఁదగునటన్.

వ. ఎని యత్తపి.

7

క. భగవంతుడు సుగుణాభ్యుదయ, భగవతీతరుణుడు నై నగంజకళాక్షుం
దగణితజీవమయోన్మతి, నెగదెడి లఘుమూర్తిః జూచి 1 నిపుణతతోఃపన్. 8

ఆ. పిదప వింతతోఃకు 1 బెంపొందుయాపంబు

వలన వెలసె నంత 1 బ్రహ్మ యోజ

నాయతోన్నతుండు 1 నట్లూర్ధ్వమానుః జా

మురవిదారిః జూచి 1 మ్రొక్కి యపుడు

9

— బ్రహ్మ వామనని తోగకుట. —

మత్తతోఃప. సార నీచరితంబు మేలిక 1 సారసాక్ష యటంచువి

స్తారబుద్ధిని బల్కి యంతను 1 చారభక్తి రమేళుపైః

తేరి పెంపునః గుల్కుచుండను 1 తేని రెన్నయసంయుతా

తారుః దై పొగడంగ సాగెను 1 గంజసంభవుః జోమునీ!.

10

నీ. ఓన్నతుస్తే జగ 1 దుద్భవానేకరూపా మహాసురజీవవాసుజీవ

జీవాధిజీవసుపీపితభూతభావనరూప సరపరివాస శ్రీని

వాస సురాసురసంపిత్ సురగగనిర్వ్యాణసకలము 1 నిప్రకాశ

కపిలమహోన్నతకపిలవిష్ణ్వశ్వేన విమలగుణోత్కర 1 వృషభయంత

తే జయవిజయపురుషశ్రేష్ఠ 1 చామహాస, నవ్యతూర పురంజయా 1 సంతసద్ధ

నంజయా వేదసంచార 1 నాగముఖ్య, నిర్జరాత్పిత పదయుగ 1 నీరజాక్ష! 11

11

క. నిరతావిఘ్న వరేణ్య, వరమేళా విప్లవజీవ 1 వైకుంఠసురో

త్కరసంస్తుత నారాయణ, వరదా పృథుగర్భ నీకుసంకనము హరి!

12

తే. కమలగర్భ పృథుశ్రవణకగర్భ,

కమలసత్తాశ్రయా వృష్టిగణ్యమాల

భూతవాస వృషభవజ్రపుణ్యపురుష

నీకు మ్రొక్కెద నిత్యము 1 నియతభక్తి.

13

క. ఆపరాంత భవజీవిత, నిపుణాద్యంతోదుమధ్య 1 నిధనకృతాన

ర్తప్రరాక్రమ గుణసంయుత, విపులానాదిస్వరూప 1 విశ్వాధిపతి!

14

క. వర్ణాధ్యక్ష గదాధర, భర్తాధరసుకేశ్య 1 బహుకల్పప్రజా

స్థగర విగతభవసం, స్థగ మహాకల్ప జోత 1 సరవిన్నీకుగ.

15

క. శ్రీధరరమాంగనాధర, భూధర వనమాల ఘోరమురకైత్యహరా

సాధుహృదంబుజచర మధు, బాధాకర మ్రొక్కు నీకు 1 బరమేశ్వరీ! 16

16

తే. నిఖిలలోకాధివాస విసేలవాస, సావనాలయ సుప్రీతివాస హంస

నీరజీతన సంతతశీలరక్త, వస్త్ర వలగానెకను భక్తివలలుచుండ.

17

సీ. పక్షనాథుడ వీవు! బ్రహ్మజేవుడ వీవు సర్వగుండవు నీవు! సర్వమీవు
 శర్వార్థకుడ వీవు! సర్వార్థకుడ వీవు ద్వాకకాత్ముడ వీవు! భద్రమీవు
 శేతుమంతుడ వీవు! ర్తనీయుడ వీవు భర్తకల్పుడ వీవు! భర్తమీవు
 ముంజాశేతుడ వీవు! భూతార్థకుడ వీవు సోమార్థకుడ వీవు! చూడుకొనివు
 తే. సర్వభూతేశ భవనాశీచారుశేశ, నిర్వరేశ గుడాశేశ! స్వభగదేశ
 పాలభవ్య సనాతన! పాండువస్త్ర, నీకు మ్రొక్కెడ నే నిష్ఠ! నగడుచుండ.

క నేనాధ్యక్షా గురుతర, నేనపరిష్టత సుసూక్ష్మ! చిరసంస్థులా
 మానారీతాధోక్షజ, నానావిధరూప వందనము నీకు నజా!.

19

ఆ. వీరరక్ష తుళ్ల! ప్రభువర్ణరత్నంబ, రప్రియా మహేశ! రమ్యపదన
 వామనాధిరామ! వంద్య జనార్దన, వందనం తొనర్తు! భక్తి నీకు.

20

వ జేవా! జేవతలు నిన్ను సహస్రశీర్షవదన నేత్రకరపదములు గలవానిగ భా
 వించుదు. విశ్వజేవుడవు, విశ్వభద్రుడవు, విశ్వార్థుడవు, విశ్వరూపుడవు,
 విశ్వంబు నీవగుదువు, నీముఖంబందు విప్రులును, బాహువుల రాజులుఁ దొడ
 లందు బైకులుఁ బాదముల తూర్పులును, నాభియందు మిన్నును, ముఖంబు
 జమున నింద్రాక్షులును, మనస్సుండు జంద్రుఁడును, భవదనుగ్రహంబున నేనును
 గ్రోధమున దుక్కుఁడుఁ బ్రాణంబుల సప్తమాతృతమ్ములును, శిరస్సిందు స్వర్ణంబును,
 శ్రోత్రంబుల చిశ్చిదిక్కులును పాదములందు సమస్తవస్తువృక్షసగాభిప్రతస్తనిష్ఠు
 లం బగునట్టివుడవియుఁ గలిగె. ఆకాశనక్షత్ర నేవదాండజ మూర్తామూర్తంబు
 లన్నియు నీవతాన మ్రొక్కెడ. పుష్పహాసుడవు, బరముడవు, మహాహాసుం
 డవు, నోంకారుడవు, వయటస్విహాకారుడవును, యాగచతుడవు, ద్రిశో
 శివియును, హోతృవును, హోమమును, హోమాయమానుండవును బరబ్రహ్మమును
 నీవె కావె! పాతవు నీలిపేథాపావళ, విశ్వభామార్థ భర్తస్పృశ్యార్థములు నర
 జేయు నరజేయుడవు జ్ఞానమయుడవును భాన్వనభేద్యములును యాగేష్టము
 లును యవ్యయు దానము సవనపశును బూజ్యాండవు నిత్యాండవు హోతృగీతృ
 యజమానుండవును జ్ఞానియుజ్ఞానము యోగియోగములును మోక్షకాములకు
 మోక్షంబును శ్రీమల్లత్తియును గృహ్యముఁబరము సోమము దక్షిణయు దీక్షి
 తుడవు నకుడవును దుక్కుడవును భాను దీప్తుడవు తుచియుతుడవు నగు
 చున్నావు. సర్వేశ్వరా చక్రము గగనము నభస్యముఁ గ్రతువు సహము సహ
 స్యముఁ దరంబుఁ దపస్యము విక్రమబరాక్రమంబులు మధుమాసకాల సంక్ర
 మంబులు నీవగుదువు. హయగ్రీవుడవు మహామేధుడవు శంకరుడవు హరిశ్చ
 రుడవు సర్వస్వరూపుడవు స్వరమును మిత్రవరుణుడవు బ్రాగ్వింశత్రకాశం
 డవు మహాభూతం బవు భూతాద్యుడవు మార్గ్యకర్తారంభకర్తవు నఖిలలుషహ
 రుడవు వామనజేవుడ వగుచున్నావు నీకు నమస్కరించెద

21

- క. అని యాములు సద్ద సంభవుఁ, దనితరమతి వేడ సంతరాడ్పుతర్రం
యన మిక్కిలి నలరెడినా, మనజేవుం దనియె మోదగపహితాత్మం జై. 22
- ఆ. అనఘ దివ్యవరము 1 నధికాభిలాషతోఁ
గోరు మిదెడ ననుచుఁ 1 గూర్చి నన్న
ముదితూ దగుచు నలువ 1 మురవైరితోఁ బల్కె
భక్తి మిగుల వెలయ 1 భద్రచరిత్ర 23
- క. జేవా! నాగేహంబున, వావిరి నీమూర్తితోడ 1 వర్తించెడి జా
పావనవరమును దయతో, నీవేళ నొసంగు నాకు 1 హితమలి వగుచున్. 24
- క. కరమిట్టులు త్తముం దగు, సరమేష్టి యచింత్యమైన 1 వాక్కునుబలుక
వరదూడు భద్రాత్ముం దగు, సరసిజదళనేత్రుఁ దలని 1 సద్దమునందున్ 25
- చ. సరవిని బూజ్యమానుడయి 1 చాలవెలింగెడివామనాకృతిగ
బరఁగి వసించె శేర్చి సురభావలు గీతముఁ బాడి రచ్చర
పరమముదంబునఁ జెలఁగి 1 బాలిని బాడిరి సర్వసర్వరా
సురవరసిద్ధపన్నగులు 1 సుస్థిరభక్తి నులించి రాయెదన్. 26
- వ. మునీంద్రా! యత్కాలవండు సంతోషాక్రాంతస్వాంతులై వెలసి. 27
- నీ విద్యాధరులు తూర్యవిపులనాదంబులఁ జెలఁగుచు నుండఁగాఁ 1 తేసి రంభఁ
బరమేష్టి వామనుభక్తితో మిక్కిలి యర్పించి గతములుఁ 1 దగుచు శుద్ధఁ
దయ్యో సంతట వారి 1 యబ్బాసనునిసద్దమును వీడి సురనాథు 1 పురినిఁజేరి
చేయియోజనములు 1 వెల్లడిమేరతో వరువొంది వామనుఁ 1 దయ్యఁజాడ
- ఆ. నట సురేశ్వరుండు 1 నబ్బాసనునిమాడ్కి, నామురారి కధిః 1 మైనభక్తి
బుద్ధితోన మిగులఁ 1 బొంగారి మిన్నంక, బూజసల్పె నపుడు 1 పుణ్యమాని !
- ను. వరదండుగా భగవంతుఁ డిఁకుండు జగద్యందుయ్యండు నా చక్ర యా
దర మేపార సురార్థమై బలిని బాఁతాళస్థునిఁజేసి రా
స్థిరీర్తిం గనినట్టి యాశ్రమము బ 1 ర్దిశించుభావంబుతోఁ
బరమశ్రద్ధలిర్ప నీ క్రుడు నే 1 భావించితి న్నారదా ! 29

— అని మతలమండు నిదనిండుట. —

- వ. ఇట్లు చెప్పి మరలఁ బులస్త్యుండు. 30
- క. మునినాథ పెన్నుఁ జొనుగిన, ఘనమగుచున్నట్టియాజ్ఞఁ 1 గైకొని సురలం
బునకును బలి తనసతితోఁ, బని యాదవ్వఁమునందుసరగున సంతన్ 31
- నీ. అగిరితోడను 1 జెలఁగెదెడటికపు కలలతో సొంపుగఁజేయఁబడెన
సోపానరంక్తుల 1 కోకిల్లుచును మహారత్నచిత్రితము నొరమ్యపురముఁ
దత్పురవరమభ్య 1 తలఁపండు మాత్రికలాలారదావారసహిత మగుచు

చెప్పినదికలతో ! వెలయుప్రాసాదము విశ్వకర్త సృజించెక్క నుడుఁ
నివసించి వేయికిన్మెలయుండు మిన్నయై శీలమండనములఁ ! తెలఁగుభార్య
త. యైనవింధ్యావలీనిఁ గూడి ! హర్ష మొప్పు
దివ్యమానుషభోగముల ! దీప్తిమిగుల
ననుభవించుచుఁ గామవాంఛా త్తచిత్తుఁ
డగుచు వర్తించుచుండె మనోహరిచంద్ర !

52

— చక్రకు సాతాశమున కడుగుట. —

చ. సుతలమునకా బలికర్వుడు ! సొంపున నీవిధ మొప్పు మత్తుఁ బై
మతుకముతో వసించునెడ ! గొట్టున నాస్థలభూమిన్ నహా
న్నతరవ మొప్పుఁగా దనుజనాథుల తేజముఁ బాపునట్టియ
చ్యుతుని సుదర్శనము గురుశోభను వచ్చెను భీషణాకృతిన్.

53

త. సుతలమునకును జక్రంబుసారిది నేగ
నసుతులకు నెల్ల భూరిభోయములు ఘోర
వాలవాలారావ మొక్కఁ డాయ్యదన నొడవఁ
గలఁత నొప్పారుచుండెడి ! కంధి కూడి.

54

క. ఆవిపులరవము విని బలి, తా వడి ఖడ్గమును బట్టి ! దర్పించి యిడే
మో వచియింపుం డని యీ, వైవది భాషింప సాగె ! గడుఁగోపియునై. 55
వ ఆర్తజీ వింధ్యావలీ ఖడ్గంబు నిజకరంబునఁ గైకొని మరల నొరయిండుఁ బట్టి
దృఢచిత్తంబున నుండువాఁడును చైత్యాధిపుఁడుఁ బ్రాజ్ఞేశ్వరుఁడగు బలిని
నూటడించుచు మధురోత్తులఁ బలికె.

56

క. దనుజేశ ! చైత్యబలశాశనకరము సుదర్శనంబు ! సద్భాగవతం
బననొప్పునట్టి యీవా,మనుచక్రము పూజ్య మగును ! మాట లిఁకేలా ! 57

ఆ. కాన బూన్కిఁ బూజఁ ! గావింపుమా యని
పలి! యావెలంది ! పలినిఁ గూడి
చాల భక్తి నెడుదు ! చన సహస్రారమా
బరమచక్ర ముపుడె ! వచ్చె దీప్తి.

58

క. చనువెంచినఁ గని దాని, దనుచాధీశ్వరుడు భక్తి ! దళివొత్తెడిమ
ద్దని బూజ సర్వి విసయం, బున మ్రొక్కి నుతింప సాగె ! మునికులదీపా ! 59

నీ. ఏనుదర్శనమున ! తెలమి తొడ్డునవిధి పై భాగమున మహాభర్తఁ డరము
నుడు సమస్తాదు ! లభితారములయందు విబుధులు పటులెరఁచేగమందు
వాఱువొచ్చివృధివీనభక్తులారానంధుల మొగుటలుఁ జాక్కలు ! భూరితార
లాగి వెలుపలిచోట ! నుడుతపోధనులైన బాధభిర్యాదులు ! నలులుఁ భోరిని

తె. యట్టిహరిచక్రమునకు నే 1 నధికభక్తి

మ్రొక్కినను వాచ్చినకాయముల జనించు
నట్టి త్రివిధాభిముల దీప్తిరొంతువిష్ణు
చక్రరాజమ ఖండించు 1 సుతరంబు.

40

క. పరమేశాయుధమూ దు, ర్భరకలిపిల్పమాల్పదూప 1 ఎటురెరసాపా
త్కరము హరించుము కృప నే, స్థిరమతితో నీకు తోత 1 శేనక దుగులన్. 41

క. నీవేరుఁ దలఁపఁగా నా, యాదకలు మహత్తరంబు 1 లగుకష్టంబుల్
తేనకు నశించుఁ తొరిఁ తొరిఁ, బాపము నాశమును జెందుఁబరువడి ననుచున్.

తె. అనఘ! మలిమంతుఁ డగుబలి 1 యప్పు డిట్టు
పరికి పంకహరుండగు 1 చక్షనేత్రు
సారసారెకుఁ దలపోసి 1 సారథి
నలరి చక్రంబుఁ బూజించె 1 నమరు లెన్న.

43

— చక్రము మరలి చనుట. —

క. దనుజేతుం డగుబలిచే, తను బూజిత మగుచు నానుదర్శన మంత
గనకక్షిణవిషవంబం, దున సుతలము నీడి దీప్తితోఁ జన వడిగన్. 44

క. సరసరఁ జక్రంబేగిన, తరుణంబున విక్లబమానః 1 దనరుచు బలి దు
ర్భరభేదస్థితితోడగ, బరుఁగుచుఁ బ్రహ్లాదు నార్తభావంబుడున్ 45

చ. తలఁచిన యంత నాదనుజితల్లజః దామోడః తేర్చి తోరసా
తలమునుఁ జేరఁ జూచి బలి 1 కైత్యగజేతుఁడు సాధ్యపాత్రముగ
జెలఁగెడిభక్తితోడఁ గాని 1 చెచ్చెట వచ్చి గజేశ్వరుండు ను
జ్జ్వలమలి యాపితామహానిఁ 1 చాల యజించి విసమ్రభావుఁ డై. 46

చ. కరములు మోడ్చి మ్రొక్కి యనె 1 గాధభయంబున నే స్పరింప బ
ల్కరుగను బూని వచ్చిరివి 1 కాదె విషాదపుబుద్ధి చెల్ల నీ
తరుణమునందు వచ్చుట హితంబును బధ్యము శోభనంబు సు
స్థిరఫలదంబు నై మిగులఁ 1 జేతుతె నాకు మహాసురేశ్వరా! 47

చ. పితామహా! సంసారమందు మెలఁగునరుఁ జేమిఁ జేయఁ దగు నెద్దానిచే నాథ
వమునకు బంధనం తొనరు సంసారసాగరమగ్నులును, స్వల్పచిత్తులగు మాన
వులు తరించుకొట తెడ్దిముఖ్య మగునో దానిఁ గడుజించి నాకుఁ జెబుపు మన
దనుజేతుఁ డగుప్రహ్లాదుఁడు మనుమఁ డైనబలివిభుఁ డాదిననుడుల విని కొంత
వడిఁ జింతించి తరించుటకొట కర్తమగురకమా 1 వదించె వినుము. 48

— ప్రహ్లాదుఁడు బలిహరిభక్తిః తెచ్చుట. —

నీ కైత్యక! యిత్రతః 1 దనరారినట్టి యాబుద్ధి భర్తస్థితిః 1 తొనరె! నీకుఁ
బరులకు హితమగు 1 వాక్యంబు భాషింతు విను దాని శ్రద్ధతో 1 నెలసి నీవు

గాధసంపారసాగరగతులును ద్వంద్వవాతాహతులు పుత్రపౌత్రపుత్రి
కాకళత్రాణాః యువభార్యులును విలంబితయోగ్యుర విషమవారి
ఆ. మగ్నతేజస్వైరైవ మానవులకు నాక, శౌరి యునెడినాన శరణ మగును
గాని యన్యమైన శరణి యొక్కైనను, ధరణి లేదు చూడఁ దభ్యముగను.

శా. ఏవా రంధజయానుఁ డక్షరుఁడుఁ బద్యేతుం దనాద్యుండు స
చ్ఛాపం దాద్యుఁ డనంతుఁ డీద్యుఁడు జగద్యుండు సర్వేతుఁడు
జీవాధీతుఁడు నైవశ్రీహరిని భక్తిగ్నాల్పరో యామహా
ధీవర్యుల్ల రిసూనుఁ జొందరు మహాధీప్తి నివృజ్ఞంభించుచున్. 55

ఆ. యముఁడు పాశవాస్తుఁ ఁ దగునిజభటుఁ గాంచి
తొలుతఁ జెప్పె భక్తిఁ దోయజాక్ష
భక్తవరుల వీడు పయలకు నే నధి
పుండ్రుగాను వైష్ణవలకు ననుచు. 51

క. హరిదాసు లేపుడు కాలుని, పురిఁ జూడఁగ నెన్నఁచెనఁ శౌరని మున్నీ
ధరయం దిత్వాకునరే, శ్వరుఁ డనియొక బుధులకడను సభ్యులు మెచ్చన్.

నీ. శ్రీహరిఁ జింతించు చిత్తంబె చిత్తంబు హరినామమును బల్కునట్టిజహ్వా
జహ్వాయా మాధవుసేవించుకరములుకరము లై భువి వాసీగ్రామితుండు
శౌరిసాదద్యయసారసంబుల పూజఁ జేయనిచేతులు చిగురుటాకు
గుములసొంపును గనిఁ కూడియుండినవగు కొమ్మలకైవడిఁ గొమరు మిగులు

ఆ వరడు సద్గణముల వర్ణనచేయని
దైవజహ్వా యుష్ప దధికరోగ
సమము కంఠభాగశాలాకతుల్య మా
మూలరసన యగుచు మొనయుచుండు 52

చ. గురుతరభక్తితో నడరి కుంజరపాలుఁడు నైవశౌరి నే
పురుషుఁడు గర్వయుక్తుఁడయి బుద్ధిఁ దలంకుఁడో జీవయుక్తుఁడై
ధరణిని బంధుబృందములఁ దద్ద నటించియు శోచనీయతం
బరఁగి మృతోపమానుఁడయి వాఁడు చెలంగును గాదె యారయన్. 54

క. పురుషోత్తము సేవించెడి, పురుషులు చచ్చియును గీర్తిఁ బొంగారుచు శ్రీ
కరసరణిఁ గుల్కుదురు నా, గురువాక్యము నిజము నిజము గుణరత్ననిధి.

ద. వాల్మీకికాయజ మూర్తామూర్త చరాచర దృశ్యాదృశ్యస్పృశ్యము లగుని
దన్నియు నారాయణార్చకము లై రాణిల్లును. 56

క. భగవంతుఁ జొత్రివిక్రము, నొగి నెవ్వఁడు కొలుచు నట్టియుత్తముచే నే
త్యగణితజేవానురగణ, జగములు సేవితము లగును సత్యముగాఁగన్. 57

ఆ. కడలియందు మణులు 1 కడురెక్కలేనివై

చెలయమాడ్కి సర్వవిధుడు నైన
చక్రియందు సుగుణచక్రంబు రెప్పుడ
సంఖ్యతోడ నుండు 1 సంరంబు.

58

చ. వరదుడు మామనోపారుడు: 1 బహిగణేశ్వరకేలనుండు భా
మరవరశంఖశార్దూకుఁ శోభితచక్రరాజ్ఞుడుఁ జగ

ద్గుండగు చంకతేజుని: 1 గార్వడివారు భవప్రగర్తముం
జారకు నిజంబు క్రన్నన విశుద్ధయశోధను లై దివిశ్వరా !

59

క. గోవిందు: దేవసంబుల, భావంబున దీ ప్తితోడ 1 భాసీల్లునో యా

శీవరుల పరిభవంబున, వావిరి వర్తించుచుండు 1 వసుధా జాండీ !

60

ఆ. సర్వదేవవిధుడు 1 శౌరియు విష్ణుండు, భక్తరత్నరుండు 1 భక్త్యు: నైన

చక్రి నాశ్రయించుజనులకు యమపుర, నిరయగతులు లేవు 1 నిజము పాత్ర !

క. శ్రుతిశాస్త్రవిశారదు లగు, వసుంతులు పోవునట్టిమాన్యపదమును

న్నతదీప్తి విష్ణుభక్తులు, కుతు బున: బొందుచుండు 1 గురుతరదీప్తిన్

61

క. సంగరమున: జచ్చిననర, పుంగ లకు నెట్టిసుగతి 1 పాసగునో కననా

తుంగగతి కన్న మిన్నఁగఁ, బొంగారెడి పదము వైష్ణవుల కొనఁగూడున్.

62

సీ. సద్భర్తలరు 1 సార్వభృత లగుమామనుజుల శీలాట్రమాన్యపదము

నమకూరునో యట్టిసద్గతి యలరును వారిభక్తవరులకు 1 ననుచు బుధులు

బల్కుదు రభిలసంవాసుండు సూక్తుండు వసుదేవపుత్రు: దీవ్యభక్తరుండు

భవవిచ్ఛిదుండునైన 1 పద్మాక్షు: గని విధి మ్రోక్కినపురుషులు 1 ముక్తిగాంతు

ఆ. సృష్టిచేయుటదిన 1 దీవరాసులదేహ

ముక్తియందు: గాంతి 1 వలలి శౌరి

కడిమి చెలుగుచుండఁగా నకలేతుని:

బొగడ ముక్తి దొరకు: 1 బురుషులకును.

64

సీ. నీరుగఁ దెరికి ద్రియుండో, కరమారని కామనుష్యగణ్యాలు ప్రియు లై

ధర మరల వారు పుట్టక, నిరతము నెగడుదురు ధర్మనియతస్థితోన్.

65

క. విసయోన్మత్తమానసమున, బొనరుచు నెవ్వోడు శౌరి: 1 బూరించునో యా

జను: దీభవదుద్మంకం, బున: గూలండు నిజము దైర్ఘ్యపురుషాధికా !

66

ఉ. పేకువయందు లేచి మునివిశ్రుతుడుఁ సుగుణాలవాలుఁ

శ్రీకమలాక్షునిం దలంచి 1 శిష్టము నొపారినామసంస్తుతి

త్రాకటభక్తి తేసి విని 1 భాసీలునో యివ: దట్టివాఁడు ను

శ్లోకులు మెచ్చ: గడ్డములఁజేరి నదంచును నిత్య ముద్ధరిన్.

67

- వ. దనుజనాథా! యువ్వరిచునంబులు భగవంతుని నామామృతంబును భృతో శ్రవణయుగ్మములం గోరి సంతసంబున నుండునో యట్టిపురుషులు బాధలఁ బాసి స్తుతినొందుచు ముక్తినిఁ గాంతురు. 68
- ఆ. చక్రగదల వెలయుఁకొరిపై నెవరికి, భృద్భిక్షముగాను 1 వజరుచుండు నట్టివారు కార్జి 1 యనికము నివసించు, చోటుఁ జేరుచుండు 1 సొంపుమీఱఁ.
- సీ. హరిచింతనాసక్తులగువారి కేగరి పొసరునో యద్దియ 1 భూస్థలమున వెయ్యేండ్లు తపసుతో 1 వెలసిననరులకుఁ బొసఁగ దెవ్వనిని 1 బుద్ధిలోన భవ్యమా హరినుతి 1 వాటిల్లతో వాని కాశ్రమంబులతోడ 1 నకులజన్మ తరమంత్రములతోడః 1 కరతపారతితోడ నెట్టిరాధము కల్గ 1 దెన్నఁజెను
- ఆ. బరమభృద్ మిగులఁ 1 బద్దేశ్వరునియందు నిలువనట్టి నరుని 1 నిఖిలదాన యాగయోగభోగగమత్నంబు లన్ని వ్యర్థంబు లగును జాడు 1 చైతన్యనాథ!.
- క నారాయణతో వైరము, సారెకుఁ గావించునట్టిజనుఁ డున్నతనిం గోరి యొనర్చిన సర్వో, దారక్రియ లన్ని చెడును 1 కలపోయ ధరన్. 71
- ఆ. సంతలేంబు శ్రీకుఁ 1 జింఱించువారికి, నెన్నఁచైన భీరి 1 యొసఁగ దెండు కొరిఁ కలఁపనట్టిజనులకు నాచడ, లనిక మమరుచుండు 1 ననిరి బుధులు. 72
- వ. శ్రీమదష్టాక్షర మంత్ర మఖిలార్థసాధకంబగు జనార్దనుండు నిందీవరశ్యాముఁ డైనదామోదకుఁ దెవ్వరిహృత్పద్మవాసుం డగు వారి కపజయంబు వాటిల్లక జయరాధంబు లొసరు సర్వమంగళమాంగల్యుండు వరేణ్యుండు వరదుండుఁ బార్థివుం డగుహృషీకేతునకు నమస్కరించుమనుజుల సకలకార్యములు నిర్విఘ్నముగ నెఱచేటును. విష్ణువ్యతీసారాదులు దుష్టగతిజనితము లగుతోసంబులు పద్మనాభుని స్మరింప నశించు. 73
- తే. లిర్భణోటిసహస్రము 1 ల్లిర్భణోటి శరశతంబులు హరినమఁస్కారపాద కాంక్షకాలంబునకు సమఁమగునె బుద్ధిఁ కలఁచి చూచిన నెప్పుడు 1 దానవేంద్ర. 74
- వ. మఱియుఁ శెప్పెద వినుము. 75
- చ. స్థిరఁ గల సర్వపుణ్యగురు 1 లిర్భణలంబుల విఘ్ననాథా గురవర్తిర్దనంబున విఠకుండుఁడు నై నరుఁడొండు సద్యశ్రీ చరణులు నైనపండితులు 1 చక్రధరుత్తులగా స్మరించి గుం కరమగుము త్తినదమును 1 దక్షులు మెచ్చ వనింతు దున్నతిన్. 76

సీ. పరజీవరాళ్లు 1 వజరుచు మిథ్యతోఁ జెల్లి నర్పించెడి 1 జనుఁడు సాధు
పురుషులుండెడిచోఁ బుఁగొందునిక్కముజగదన్తండున్యనిఁబూరింగివచ్చుఫలముఁ
బరిబూర్ణతపముతో 1 భాసిల్లువాఁ డొకరెట్లైనఁ జెందఁడు 1 తేభ్య మరయు
భక్తిఁ ద్రిసంధ్యలఁ 1 బద్ధనాథుఁ డలంచుభద్రాత్ముఁ డుపవాసీఫలము నొందు
ఆ సుదియంబు లేడు 1 కావ్యమహాకృష్ణుఁ, తొనరునట్టి కర్షమున భరింపు
చక్రధరుని కల్పింపాడముతో నీకుఁ, గలుగు ముక్తి నిజముగఁగూర్చి లెన్న.

ఆ. అరేనిమిఁద చిత్త 1 మారేనివై భక్తి, సుతతంబు గలిగి 1 సర్వజేవ
తాధినాథు మిగుల 1 నర్పించి సుఫలంబుఁ, జెందఁగలవు నీవు 1 శివ్యచరిత్ర 78

మ. వనజాతుం డజరుం డనంతఁడును సర్వవ్యాపకుం డచ్యుతుం
డనఘుండుగ బరమాత్ముఁడుగ బరముఁ డసవ్య క్తుండు నాశొరినిగ
ఘనభక్తిగ డలపోయుమానవులు వేడ్కగ కాశ్యకంఠైనవి
క్షునిలోకంబును జెందుచుండురు మహాశోభోన్నతిగ దానవా ! 79

ఉ. శ్రీయుతుఁ డచ్యుతుండు మునిసేవ్యుఁడు తేఁడు సురేశుఁ డైననా
రాయణునిగ స్మరించు మనుజుఁడధ్యులు ధౌరివిశుద్ధరక్షసం
ధాయక రాజహంసలవిధంబున దుస్తరభావకంధితో
యాయలేపారతారణులు 1 నై విలసిల్లుదు రాధ్యు లెన్నఁగన్ 80

ఉ. మావడనామలాబ్జనర 1 మల్లేమధువ్రతుఁ డాశ్రి లేతుఁడుగ
భావముఁడుగ గదాచటల 1 భాసురచక్రశంఖహస్తుఁ డొ
శ్రీవనమాలినామముల 1 శివ్యరమంబగు భక్తి విన్నవా
రాజనజాతుసద్భగతు 1 లెదురు సత్యము దానవాధిపా ! 81

చ. వినుతుఁడు కీర్త్యమానుఁ డురువిక్రముఁ డాద్యుఁడు నైనశొరి పా
జనతరనామకీర్తనము 1 భక్తి నొనర్చినవాఁడు తొల్లి చే
నీనగురుపాదరాసులగు 1 జెచ్చెట వాసి సుధారసంబుఁ ద్రా
వినఁ జనుమాడ్కి మోడమున 1 వెల్లుచు ముక్తిని గాంచుఁ బిమ్మటన్. 82

సీ. మనుమఁడా! విను దాన 1 మధువైరినామంబు ధ్యానించి కీర్తించి 1 రక్షఁ జదివి
నినెడిసత్పురుషుల 1 విమలాత్ము లై యెట్టిమనుజులు కొలుకురొ 1 మహితభక్తి
నట్టిపూరుషవద్యు 1 రాచరించినపూజ పొరిసేవ శైవడి 1 నలరు ననుచుఁ
బలికి లేవతల 1 బాహ్యంబుతోడ సంరక్షరణముతోడఁ 1 దార్పితోడఁ

ఆ. సకలకాలపుష్పసారసక్రమల
యోగులందు హరిని 1 యోగ్యమైన
విధిని బూజిచేయు 1 విమలు లొ జనులెల్ల
నఖిలపూజ్యా లగుదు 1 రన్నీకడల.

క. మునినాయక ప్రహ్లాదుడు, వనజాతునిమహిమ నిట్లు 1 వర్ణించిన శ
 ॥ని విని బలివిధుఁ డాతని, గని క్రన్ననఁ బలిగ నపుడు 1 కాతాహరి ల్లు. 84
 ప. పితామహా ! నీచే శిష్యుఁబడినసర్వగుఁడగు జనార్దనుడు లోకమండుఁ బురుషు
 లచే నె ట్టారాధింపఁ దగియుండునో దేనివలన వెన్నుఁడు మిన్నఁగ మెప్పున్నుఁ
 డగునో జగదధిపుఁడగు భగవాహనుప్రీతికొఱకుఁ దగినదానంబు లెవ్వయో
 యతిభులందు నుపవాసాదు లానర్చనగునో లెప్పులింత చేయనర్హుడు కార్య
 ములెవ్వయో వృష్టులు శ్రద్ధాభి లగునకు లేమి యాచరించు టొప్పునో
 వానిన్నింటిని గరుణించి నాకుఁ దెలిపి రక్షింపుమని ప్రార్థించినఁ బ్రహ్లాదుడు
 చెప్పఁ జొడంగె. 85

— ప్రహ్లాదుడు బలి వానాదిప్రళంఘనఁ జేయుట. —

తే శ్రద్ధభానులు సద్భక్తి 1 సహితు లైన
 జనులు వారిఁ గూర్చి చేసిన 1 సర్వదాన
 తతులు నాశంబు లేనివై 1 గాత్రిలోనఁ
 దనకు చుండును సత్యము 1 దైత్యనాథ ! 86

మ మనుజుం దేలిభులందు లోకవిధుఁడొ 1 మావల్లభు న్భక్తిచే
 తను నర్పించునో యెవ్వ దివ్యతిథులొ 1 దర్శింపఁ దక్షుపద
 ర్చనచిత్తుండుపవాసి యా సకలవిప్రశ్రేణి నర్పింప దు
 ర్జనహరుం డగుచక్ర తుప్తుఁడగు నిస్సందేహ మూహించినన్ 87

క. నరుఁ డెవ్వఁడు విప్రులతో, నిరతము చేర్చింపె నేని 1 నిచ్చలఠఁడు బలే
 నరకప్రాప్తుఁడు నై దు, స్తరతాధల ననుభవించుఁ 1 దభ్యము పాత్రా! 88

క మును విప్రులు నాతనువని, వనజేక్షణుఁ డిట్లు ప్రీతిఁ 1 బల్కెను గాన
 భునభక్తి నాద్విజేంద్రుల, మనుజుఁడు పూరింపఁ దగును 1 మాధవపదుఁడై. 89

ఆ. ఆవనిసురుఁడు ప్రాజ్ఞఁ 1 డైన నపండితుఁ
 డైన నిందుయఁ డగునె 1 యాద్విజేతుఁ
 డచ్యుతాధ్యదేహ 1 మగుదానఁ బూరింపఁ
 దగుమనుష్యుఁ డతనిఁ 1 దగిన భక్తి 90

ఆ. భద్రరససుగంధ 1 వర్ణయు క్తంబులొ, పుష్పజాతు లెల్లఁ బూజ కర్త
 మగును వారికి బ్రియముఁగలుగితిదానము,లను వచింతు భక్తివినుము పాత్ర! 91

సీ బహుదళచందక 1 బాణజాలికుండకరవీరయాధికా కమ్రపారి
 భద్రవీరకవచా 1 పాటలాశోఽతిలకగిరికావకుఁగ్రహృష్ట
 తగరక కావ్యాదిరథులకాళాతపుష్పంబులుఁ దావులఁగజలునట్టి
 నేలుగుపూవులు 1 విష్ణ్వర్చనమునందుఁ దగిన వాఁ గేతవీరబృ జమ్మ

తే. యాకు మా రేడుదళము మృగంకభృంగ
దళములును మాలతీపత్ర 1 తతి రమాల
దళము లజీముటి శ్రీరమా 1 ధవనిపూజ
యందు యోగ్యంబు లగుచుండు 1 నమరనాథ ! 92

క. విను యాతకుసుమములు శ్రీ, శుని పూజార్తంబు లట్టిశుభనగములః బు
ట్టినపల్లవములు హర్యర్చనమందుః బ్రశస్తములు విచారింపంగన్ 93

క. వీరుద్భర్తిస్థుల నల, రాఁదెడివిగుళుల మురారి 1 నర్చింపనగు
ధీరుం డగునరవద్యుఁడు, సారం బగుభక్తి మదినిః 1 జాల వెలుంగన్. 94

క. నానామూర్త్యనుభావము, రా నలినీభవ్యతైరవాదులతోడగ
మానితహార్యంబులతో, మానాథు యజించుటాప్సమనుజుఁడు భక్తిన్. 95

ఆ సూక్ష్మవారితోడ 1 సారిదిః బ్రత్యుభిత, మై విశిష్టసరణి 1 నలకు వృక్ష
పత్రతరులతోడః 1 బంకజాతుని భక్తి, బూజనేయనగును 1 బురుషుఁ డవని

చ. జనుఁ డటు పత్రకుడ్డవరచారు సుగంధసుమారితోడ నీ
శునిఁ గడుఁబూజచేయనగు 1 శోభనచందనకుంకుమంబులగ
ఘనమగుభక్తిః బూయనగుః 1 గామునితాతకు నిత్యభక్తిచే
తను మది ముక్తిః గోరు జన 1 తల్లజఁ డోడనుజాధిపాయకా ! 97

చ. జోశీర పద్మకళారాగరు మహిషాఖ్యకణ దారునిహ్నిక నాగర శంఖజాతీఫలధూ
పము హరిప్రీతికొఱకు నిడఁదగు హవిస్సుస్ఫురము లగుయవళారిగోధూమ
ప్రీహి మాష ముద్గంబులును బచిత్రములైన గోధూవప్రాన్నస్వర్ణములును
మాఘమాసమునఁ దిలలుఁ దిలఁదేనుకావ్యంబులు మధువైరిప్రీతుఁ డగుఁగాకని
మనుజుఁడు దానము చేయఁదగును వినుము. 98

తే. ప్రీహివస్త్రాణినాదులు 1 విష్ణుకున్ద
కొఱకుఁ బురుషర్షభుండు ఫాల్గుణసమాఖ్య
నెఱగుచుండిన నెలయందు 1 నిచ్చుటాప్స
ధరణిసురులకు నిత్యము 1 కై త్యనాథ ! 99

క. చైత్రంబున ధీమంతుఁడు, చిత్రాసనశయనవస్త్ర 1 శిఖరములన
త్పాత్రులగు ద్విజాలః కిడఁ దగు, ధాత్రిగ హరికున్దకొఱకుఁ 1 దడయకభక్తిన్.

తే. తావులకు దావు లగువస్తురతులుఁ దాళ
వృంథగోచందనంబులు 1 విమలవారి
కలశములు శౌరికున్దతై 1 కడిమి సాధు
జనులు విప్రుల కిడనగు 1 శ్రద్ధతోడ

చ. సతత మెవండు పౌత్ర సురేశాయలః గూడినవాఁడునయ్య మా
సతికథ నాలింది విధి 1 వాటిల నావిధుఁ గూర్చి మ్రొక్కునో

ఓరిని సదఃకాశ్యసవశిష్టఫలంబును దత్తభూమిగో

తరితరవాణి హేతుకరి 1 దానఫలంబులఁ జెందు వాఁడొగ్గన్.

102

సీ. పురుషవర్ణం దైనఁ 1 తొలఁది యైనను హరిపద్యంబునం దలిభక్తి నొక్క
పాదంబు విని గలెఁపంకు లై తుచితోడ నలరుచు హరిభక్తు 1 లై విశిష్ట
కోకాముఖంబందు 1 గురుపుణ్యనైమిషగణ్యపుష్కరలసద్దాంగబీర్థ
ములయందు మనుజులు పారిఁజొరె శ్రద్ధతో మునుఁగ నెట్టిఫలంబు మొనయునట్టి

తే. పుణ్యముఁ బ్రయాగజలమున 1 భూరిబుద్ధి
మూఢుమాసంబులో మున్లు 1 మానవులకు

విశ్రు లెట్టిఫలంబును 1 వెలయునందు

రట్టిఫలముల నెల్లవా 1 రండుచుండు.

103

చ. మనసలరార నేనిపుడు 1 మానుగ నీ కలిభక్తిమీఱఁ జె
ప్పినదగు వామనేతుకక 1 విన్నఁ బరించిన సుతతంబు శో
భనమును రాజసూయమఖ 1 భద్రఫలంబును నాకభోగము
జన భవనంబునం దొనరు సత్యము సత్యము ధాత్రిఁ బాత్రుఁడా !

న విను రావలగ్రస్తసూర్యచంద్రోపరాగకాలములందును రత్నముల దానము
చేసినవానిని దుర్బిక్షమందు భార్యాపుత్రుల బ్రలింప నెంచి వచ్చినవాయల
రక్షించువానిని జేవాన్నిమునిపితృ సూతృగురుశిష్యస్థసోదరాదిపాలకునకు నెట్టి
పుణ్యము కలుగునో యట్టిఫలం బీవామనపురాణశ్రవణవశన మొనర్చు పుణ్య
జనులకు లభించును. పాపహరం బగ్ర్యమగునట్టియీ వామనము పడునెనిమిది
పురాణంబులందుఁ బడునాల్పదది యగు ఈవామనస్థములగు శ్లోకములం దొక
దానిని వినిన వ్రాసినఁ జదివినఁ దాఁకినమనుజులు విగతాఘ్నులై వామనదేవుని
కృపవలన నక్షయం బగుమోక్షమందిరముఁ జొంది సుఖంతు రని నామనంబు
నందు నిసుమంతయైన శంక కలుగదు వినుము.

105

క సాముజ్ఞోపానద్యుగ, భామలకములను నరుండు 1 నాపాదమున
వామను ప్రీత్యర్థముఁగా, నీమహా నిడవలయు భక్తి 1 నెసఁగి దిలకా !

106

తే. ఆద్యమధుయు క్తమైనపాదయసము లవణ
గుడసమేతంబు నగునట్టి 1 కూడు భార్య
పదమునందు మహాత్ములొ 1 బ్రాహ్మణులకు
నొసఁగనగు కౌరితుష్టికై 1 యుర్వి జనుడు

107

క. మనుజుం దాశ్వయుజంబున, భుననీలతురంగ శస్త్రగణములు వృక్షభం
బును దధ్యాదుల నిడ నగు, వనజాతునిప్రీతికొఱకు 1 బ్రాహ్మణతరిగన్.

108

ఆ కాలకుంభరజిత 1 సప్తణిదీరము, క్షాఫలములు సర్వదానవారి

- సంతసించుటకును 1 సద్విజ్ఞానకు నిదఁ, దగునుఁ గార్తికమునఁ 1 బార్తి నరుఁడు.
- క. పురుషుఁడు మార్గశిరంబున, హరితుష్టిఁ నిచ్చుటొప్పు 1 నవనిమరులకుఁ
దురగోష్ఠాశాపకములు, ఖరములు శకటములు భక్తి 1 గ్రారెడిబుద్ధిన్ 110
- నీ. రమ్యాలయ ప్రావరణపురప్రముఖము లచ్యుతప్రీతికై 1 యధికభక్తిఁ
బాడమాసంబందు 1 బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠుల నొసంగ నాఁ బూన్కితోఁ1కొనుగుమరిని
దాసీగణంబులదాసుల మద్రసకలతోదనము నలంకారములను
సర్వకాలములందు 1 శౌరిసంప్రీతికై యిడనగు ద్విజాలకుఁ 1 బృథ్వి నరుఁడు
- ఆ. నిష్టతమము నగుచు 1 నెయ్యది తుచినిజ
భవనమందు వెలయు 1 భక్తి దాని
శౌరితుష్టికొఱకు 1 సత్యవిప్రులకును
ననిశ మిచ్చు బొప్పు 1 నమరులెన్న 111
- క. హరిగోపారామంబుల, ధరపైఁ గట్టించి కీర్తిఁ 1 దసరినవాఁడౌ
నరుఁ డురకాశ్వతపుణ్యో, త్కరసుఖముల నొంది ముదముకడలుకొనంగన్
- క. కరమర్థి నలువముందర, సుర లొనా ననఁగ వెలసి 1 సొంపున నష్ట
త్తరగోర్రజాలకు ముక్తిని, నిరరము సమకూర్చుచుండు 1 నిజముఁగఁ బాత్రా!
- క. రచసియు నమోఘచరితుం, దపగరతోషుండు నైన 1 హరిచెంగట ని
మృపటంబునఁ బెరులు యో, గిపు రాడిననుడుల వినుమ 1 కృప భాషింతున్.
- నీ. అస్తక్కులంబందు 1 నావిర్భవించినమనుజు లెవ్వరు శౌరిమందిరముల
గట్టించి దీక్ష నాఁఘనసద్గములయందు సరవి ధ్వజప్రతిష్ఠల నొనర్చి
గోమయంబున నట్టిగుడులను నలికించి పంచవర్ణపురంగవల్లకలను
గడిమి శృంగారింపఁ 1 గాఁ జేసి ధూపనివేదనంబుల సమర్పిండుగలరా
- ఆ. వసుధ నట్టివారు 1 బహుళమహాపాత్ర, కోపపాత్రకముల 1 నొప్పి చక్ర
కరుణతోడ విగత 1 కల్పచు లై దళ, దిక్కులందు దీప్తి 1 లేజరిల్ల 115
- క. మముఁ గాంచుచుండి మోక్షప, దమునందు వసింపఁగలరు 1 రథ్యంబని యీ
క్రమమున వారారాక్షస, దమనునికడఁ బల్కుచున్న 1 రతుణం బాడున్. 116
- క. జ్యోతుఘః దనురాజేంద్రుం, డామూటల నాలకించి 1 హరిని దీవ్య
ధామంబుల శృంగారో, ధ్వామాన్విరములును గాఁగ 1 ధరఁ గట్టించెన్. 117
- క. రంగుల నాసదనంబుల, శృంగారింపంగఁజేసి 1 చిత్రపుష్పగుల్
పొంగుచుఁ బెట్టించి విప, త్సంగరి విదనాడి యుంఁ 1 సంతభక్తిన్ 118
- వ కనకధూపదీపపాత్రములఁ జేయించి దీపములఁ పెట్టించి భక్త్యభ్యాజ్యనివేదన
ముఖ నిదఁ జేయుచు హరిద్రాచూర్ణరంజితనానావర్ణవైజయంతికలరములును

తాండుపాటలికాశ్రమంబిష్టానవరంగాయములును దేవదారునగళోభితములును
దృఢరత్నసంస్కారాభరణ మండితగాంధర్వ విద్యారాగజ్ఞనిపుణ గణాలంకృ
తంబులును లతాపల్లవ ఛన్నలలితపుష్ప ఫలకాలాభిరామంబు లగువివిధారా
మములఁ గల్పింపఁజేసి వానియందు దీనాంధయలిబ్రహ్మచారివికలాంగుల సంత
తము సంతసంబునఁ బూజించుచుండి.

119

క ఆలసీసర్వ పదుధునగ, లలితీతోద్భవము నైన 1 లైలములగ శ్రీ
పరికిని దివియలఁ దగ సం, లలితముఁ బ్రకాశింపఁ జేసె 1 దత్తరబుద్ధిన్. 120

క. దనుజేశ ! దాన నాతఁడు, ఘనరామస్రాంధసంజ్ఞ 1 కలనరకములగా
మునులెన్న దాఁటి హరిగృహ, మున కేగెను భార్యఁ గూడిముదమొదవంగన్.

ఆ. ఇట్లు రాన్మపాలుఁ 1 దెసఁగినశ్రద్ధతో
దను జలైంద్రియుండు 1 వినులెసర్వ
భువనసత్తముండుఁ 1 బుణ్యుఁ దై హరిఁ జెందె
ననఁగ నేను వింటి 1 నసురనాథ !

122

క మతిమంతు లట్టిశ్యామఘ, కృతమార్గము ననుసరించి 1 కేశవపదకాం
క్షితులై పోవుచునుండురు, వితరంబగుభక్తి మదిని 1 చెలయ ధరిత్రిన్. 123

ఉ నీవును శౌరిమందిరము 1 నిశ్చలభక్తినిఁ గట్టఁజేసి యా
భావజాతంద్రిఁ గొల్పుచును 1 బావనులుగ శ్రుతిశాస్త్రపారగుల
ధీవరులం బురాణములఁ 1 దెల్పెడివారును శీలురైన భూ
దేవకులార్గగమ్యులకు 1 దీపితభక్తి చెలంగఁ బొక్కుఁదా !.

124

క. కనకాశ్వధేనుభూబహు, ధనముల వస్త్రముల రత్న 1 రత్నముల నీ
కొనరినవిధవోన్నతి కొలఁదిని మాధవుక్తుప్తికొఱకుఁ 1 దెంపున నిడుమీ. 125

ఉ. ఇట్టిడు కర్మయోగమున 1 నీ వలరారుచు దీక్ష నేర్చెరగ
బట్టిలివేసి నిన్ను హరిపాలనచేయు నిజంబు ధాత్రిపైఁ
బుట్టినమానవోత్తములు 1 పూర్ణపుభక్తి భరించి జాళివా
పుట్టముఁ దాల్చుకొందయ 1 ముక్తినిఁ జెందిరి దానవాధిపా !.

126

శా.మాసింద్రా ! యిటు విష్ణుభక్తుఁడు మహామాన్యుండు దివ్యుండు ని
త్యానందుండును సుస్థిరుండు నగుప్రహ్లాదుండు సత్యోక్తులం
దా నావేళ బలిండుతోఁ బలికి యాదైత్యేకుచేఁ బూజకుం
దై నవ్యస్థిలి నేగ నైజపురి కర్యంతానుమాడుండు నై.

127

నీ. అనఘాత్రి ! కుట్టుఁ బ్రహ్లాదుఁ డత్తఁజిఁ జన బలిగృహ మొగి నిందుఁవర్ణకాంతి
హవణించె సంత మహాత్ముండు నగుదేవలిన్ బలికుండు 1 చెప్పినట్టి
భూస్థలంబున నొక్క 1 మురలైరిసదనంబుఁ గట్టి బలివంతోఁ 1 గ్రాల నట్టి
గుడియండుఁ దనభార్యఁగూడి తా సమార్థనాడు లాక్రియల నర్యంతభక్తి

త నాచరించుచు శర్కరాద్యాదికింబు
 నై నవరబలి నర్పించె 1 నాయుతాఁ
 యైనవింధ్యావలియు నట్టియాలయమున
 దీపదానంబుఁ గావించె 1 దివ్యమతిని.

128

చ. వరదుపురాణగాథలను 1 వావిరి సద్విజా రాడఁ దాను భా
 సురమతి నాలకించుచును 1 సుస్థిరభక్తి రమేళు నాత్మలోఁ
 జొరిఁబారి నిల్చి కొల్పుచును 1 భూతగణేశ మహేశ శ్రీశ సుం
 దరతరమందిరా సుజనతత్పర! కావచె యంచు నిట్లాగన్

129

— హరి భక్తభక్తుఁ డై బలిగృహద్వారముండుఁ గాపుండు. —

చ. నిరతము భర్తమార్గమున 1 నిశ్చలభక్తి బలిండ్రుఁ దుండ భా
 స్కరశతకోటిసుప్రభలఁ 1 జాలవెలింగడిభక్తరాజముం
 గరమునఁ బట్టి దేవపతిగణ్యపదుండు జనార్దనుండు శ్రీ
 కరతేనుఁ డైనచక్రి దయ 1 గ్రాలుచు నుండఁగ వచ్చి యయ్యెడన్

130

క. మనసలరఁగ బలిరక్షణ, మును జేయఁ దలంచి ద్వారమున వెలయుచు దు
 ర్జనబలిరపులను ద్రుంచుచు, భునులందఱు తన్నుఁ జొగడఁ 1 గమనీయగతిన్

క. ప్రాకారగుప్తమా నా, శ్రీకరతలమందు నిలిచి 1 చేవఁ జెలఁగుచుగా
 భీకరులకును బ్రచేశము, నేకడ నిడకుండె దీప్తి 1 నెసఁగుచు నుండన్.

132

వ. మునీంద్రా ! సర్వభువననిర్మాణచాతురీధురీనుండును సుగుణమణిగణాభిరా
 ముండును భూతపాలకుం డగునారాయణుం డాబలిప్రాసాదాంతద్వారగతుండు
 నై రాణిల్ల బాణజనకుండును రాక్షసపార్థివుం డగుబలివిభుండు సంతతము
 శ్రీకాంతునిఁ దలఁచుచుఁ దత్పాదఁకజమ్మల నర్పించుచు హరిభాషించినవా
 క్యములఁ బలుమఱు స్మరింపుచుండ నతనికి వినయవివేకవైశారద్యబుద్ధి పొడ
 మె నంత నాకర్ష్యరాధీకుండు గురుండును బితామహుండు నింద్రకుల్యుండగు
 ప్రహ్లాదుఁ డాదినట్టివియు నివాసరలోఁ కుభప్రదంబు లగు హితతత్వభాష
 ణంబుల నెన్నుచు నిట్టివృత్తంబు నుడివె దానిఁ జెప్పెద నాలింపుము.

133

— ప్రహ్లాదోత్తుల ప్రకంఠించుట —

చ. భరణిని వృద్ధురాడివనిధంబునఁ జొల్త నటించినట్టిస
 త్పురుషులు పిమ్మట సకలగ్రూఢ్యాలు నై నవనీతకుడుతై
 కరము సమప్రభోగములఁ 1 గ్రాలుచుఁ గీర్తిని వెల్లిశ్రీమనో
 హుంఁడగు శౌరిమందిరము 1 నందుకు రంకము చిందురాడఁగన్

134

నీ. దర్శితాపత్సర్వకన్ఠండుఁ దద్వివహరమంత్రహైన్యసమాత్మఁ డైన
 వాని! వృద్ధసాక్షాత్కృషధులు విషపటులేరబాధను 1 బాపుచుండు

నమలనూ వృద్ధవాశ్వామృతంబును గ్రోలి తద్భాషణంబులఁ దనివిఁ జెందు
నరులకు సోమహాసంబండు నభిరుచి యలరునె యాపదయిండుఁ బడిన

తే. వారికిని నీతి బోధించుఁ దరమవృద్ధ
జనులు లేకున్న శోచ్యులైఁ దచ్చినట్టి
పురుషులను బోలి బంధుసమాహమందు
వెలయుచుండురు నిత్యముఁ దేడ్క లెక్కి. 135

క ఘనబాధానక్రగ్, స్తునకును వృద్ధుం డొకండుఁ దొడ్డిపల్లి నుం
డనియెడల నట్టికా బంధన మెట్టుల వదలిపోవుఁ దరింపంగన్. 136

తే అనయ మాపస్తహజలమందు మునిఁగి
శోకభంగారితోడనుఁ దొరిది సిగ్గు
పడెడివారికి వృద్ధులఁ దామణములె
తారణంబగు వేతెద్దిఁ దనరు నెట్టు. 137

మ. మునివర్యా! యిటు లాబలీశ్వరుండు సమ్రాహత్రమా బుద్ధిఁ జె
ప్పెను దా నన్నరు దార్యభాషణములఁ దబ్బివృత్తహాభక్తితో
విని యాశ్చర్యఁ జెనెనని సొరిదిఁ దన్వభ్యస్తకష్టండునై
ఘను లెన్నఁ బరిమాడ్కి శ్రీహరికృపఁ దాంచు న్నహాదీప్తితోన్. 138

క నే నీపుణ్యపురాణము, మానుగఁ జెప్పితిని నీకుఁ దమజాడు దీనిఁ
మానితమతి విని దీప్తి, వ్రానాథుని చెంత నలరుఁ దమనిలరామా! 139

— వాడునపురాణప్రశంస. —

క. ఘనగంగాపుష్కరగా, హనమున నెట్టఘము లడఁగునట్టులె వడి వా
మనునిపురాణశ్రవణంబునఁ బంకము లన్ని నాశమును గను గడిమిన్. 140

అ. వామనమును వినెడివారియంగంబుల
యందుఁగూడి లిరుగునట్టిరోగ
విషములెల్ల మిగులఁవలయు మొందు సమస్త
పుణ్యములు లభించుఁ తమునివరేణ్య! 141

వ. నీకు నేఁజెప్పినట్టి యీపరమరహస్యము నవనిసురగర్వఁ జరకుండును, సహేతు
వాశ్వాదృతకలుషసత్త్వండును, హరిభక్తిరహితుండునునగునరునకుఁ జెప్పవలడు.

క. నారాయణ పురుషోత్తమ, సారాసిగదాధ్యచక్రశార్ఙ్గధరా! వి
స్తారపరాక్రమ మ్రొక్కెద, కారణవామన మహేశ! యాపుము నన్నున్. 142

క. అని యిట్లెవ్వఁడు నియతిం, బోనరాదెడి భక్తితోడఁ దబ్బురుపోత్రమథా
వనుఁడై పలుకునో వానికి, మునివందితుఁ డైనకొరి యుక్తి నొసంగున్ 143

క. విను వామనవాచకునకు, గనకాంబరభూమిధేనుగణముల నిడ నొ

విసనట్టివాఁడు విస్తృత, ధనకార్యుఁడ తృప్తిదండఁగఁ 1 కగళో మానీ 1. 145
 క. గురుపాపహరము సంపత్కరమగువామనము మూఁడుకాలములందుగా
 నరుఁ డోర్చునఁ జదివిన సు, స్థిరమతి విస తొరిపడముఁ 1 జెందు ధరిత్రిన్. 146

— నాగవింధము. —

చ. నరవర దీపసారకర ! 1 నారక ముఖ్యసురేశ వందితా!
 సురవరభావిభారధర 1 శూరకులప్రవరోదితా ! మునీ
 శ్వరవళి భూతఘోరబవి ! భావితభక్త విచారలోల ! శం
 కరవిదితా ! సుధారచిత 1 కాంతసుదివ్యతనూ రమాభ రా ! 147

— భద్రవింధము. —

క. సురవర సారవర ! స్ఫుర,కరవిందసమాననేత్ర 1 యంచితపాత్రా !
 కరివరదనీలజలక, స్ఫురకభివవకాంతిచాల 1 శోభితగాత్రా ! 148

ఉత్సాహము. శ్రీరసార్తచాళిత్రచిత్రవోర ! విష్ణుపా
 థార ! భూరిసార ! ఘోర 1 చైత్యమూర ! ధర్మని
 ప్తార ! భర్తభవ్యరత్న 1 చారుమోక్షమందిరా !
 ధీరసద్గుణాభిహార ! 1 దివ్యరామభూవ రా ! 149

గద్య శ్రీరామకథనా సమాసాదితకవితా ప్రాభవ, పారితసకులాన్వయప్రభవ,రా
 మవక్షులవంశదుగ్ధసాగర సుధాకర, కొండయకుమూర, బుధజనవిధేయకొండయ
 నామధేయప్రణీతమగు తెలుఁగు వామనపురాణమందు ద్వాదశస్కంధము.

సంపూర్ణము.

శ్రీరామార్పణమస్తు

నీ. శ్రీశివోన్నతులతోఁ 1 జెన్నారభువిఁ బడునెనిమిది నూలుల , నెనుగి నలువ
 చైకగుచున్న సంగఖ్యలుకల్లుకొలివాహనశకవర్షంబుగలందు వెలయు
 క్రమధిరోద్ధారిసమమాఘసిరఁక్షకశమితోఁ గలిసినచైత్యగురుని
 వారమునాటికి 1 వామనాఖ్యమహాపురాణంబుఁ తెలుఁగునీరమణ బూర్తి
 ఆ. తేనీ భద్రమూర్తిఁ 1 జెన్నారరఘురామ, భూపశేఖరునకు 1 భూరిభక్తి
 నొనుగినాడ నిద్రి 1 యుర్విఁ జంద్రాదిత్య, లోపుదాక దీప్తి 1 నుండుఁగారె

ప ద్య కా వ్య ము.

ప్రతి 1-8 కు. ఆ	
అచ్చలేనుగురామాయణము,	
శుద్ధప్రతి	1 4
డిటో కాలిగోలైందు	1 10
అడవిమల్లెలు, ఎనమండ్ర నారా	
యణమూర్తి గారిది	0 8
అభ్యర్థ రామాయణము	1 8
అసంతునిఘంపము, ఘంజోదర్పణం	0 14
అనిగుద్ధపరిత్రము, కనుపర్తి అబ్బయ	
మార్త్యప్రణీతము	0 8
డిటో కాలిగోలైందు	0 14
అప్పివీయము, శ్రీగురామ	
మూర్తిపంతులుగారి విమర్శ	
తో నున్నది.	2 8
అంబరిషోపాఖ్యానము, సటీక	0 4
అక్షుక్తమాల్యద, వానిల్ల రామ	
స్వామికాస్త్రీగారి వ్యాఖ్యాన	
ముతో మేలుకాకితముల మీఁ	
దచక్కఁగ మరల ముద్రితము	8
అంజనేయదండకము, హనుమ	
ద్దండకము	0 2
అంధభాగవతము, పోతనామార్త్య	
ప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రిత	
మైనప్రతులకన్న అన్నివిధముల	
తాగుగనున్నది.	5 8
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండు	
సంపుటములు	7 8
డిటో 8 సంపుటములు	9 0
శ్రీమదాంధ్రభారతము-పద్యకావ్యము:-	
7 సంపుటములప్రతి	14 0
8 సంపుటములప్రతి	18 0
అది, నిఖార్యములుగ	2 0
అరణ్యపర్వము	2 0

ప్రతి 1-8 కు. ఆ	
విరాటోద్యోగపర్వములు ,,	2 0
భీష్మద్రోణపర్వములు ,,	2 0
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు	2 0
శాంతిపర్వము	2 0
అనుశాసనిక, అశ్వమేధ, ఆశ్రమ	
వాస, మాసల, మహాప్రస్థానిక,	
స్వర్గారోహణపర్వములు గల	
సంపుటము	2 0
అదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము	5 8
యుద్ధపంచకము స్త్రీపర్వము	3 12
శాంతిసప్తకము ,,	3 12
అదిపర్వముమూత్రము, పెద్దచ్చు,	
చిన్ననైజ	1 8
అంధభారతవిమర్శనము, వల్లాది	
సూర్యనారాయణకాస్త్రీ	0 8
అనందరంగరాట్టుండము, కాలిగో	1 8
అంధభాషాభూషణము	0 2
అంధభాషార్థవము, అట్టలైందు	0 12
,, కాలిగోలైందు	1 2
అంధనామసంగ్రహము, అంధనామ	
శేషము, సాంబినిఘంటువు, టికా	
నుక్తమణికాసహితము	0 12
డిటో కాలిగోలైందు	1 0
అంధచంద్రాలోకము సటీక	0 8
కవిసంశయవిచ్ఛేదము, అదికము	
సూరకవిది	0 8
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాఠ	
రాజప్రణీతము చక్కనికూర్పు	2 0
ఉత్తరహరివంశము, నాచనసోమ	
నాథకృతము	1 8
కవికర్ణరసాయనము	1 8
మేలుప్రతి, కాలిగోలైందు	1 14

కావ్యముల తీర్థం.

శ్రీజనమంచి శేషాద్రి శర్మగారి గ్రంథములు.

ప్రతి 1-8 రూ. ఆ.

శ్రీకృష్ణావతార తత్వము:—

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 భాగములు

ప్రతి 1-8 1 8

ఆంధ్రశ్రీమద్భాగవతము, నిర్వచనము వాఖ్యానములలోని భావ
ముకూడ విడువక తెనిగింపబడినది. ఏళ్లకమున కేపడ్యమో
తెలియుటకై శ్లోకసంఖ్యసూచకం దెలుపబడినది

3 సంపుటములప్రతి 12 0

7 సంపుటములప్రతి 14 0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము

... 5 0

హరిశ్చంద్రమాహాత్మ్యము, స్కాంధపురాణమునుండి తెనిగింపబడినది.

మధురాపురమాహాత్మ్యమును దెలుపును. మినానామ సంకరేశ్వర

కుల విలాసచరిత్రములు బిబ్బడిరెండుకథ రెండుకలపు. ... 1 0

ఆంధ్రలలితోపాఖ్యానము, భండారుని లలితాదేవి చంపుటమొదలగు

గాథలనేకములిందున్నవి మంచిబైందు ... 1 8

విచిత్రపాదుకా చట్టాధిపతినాటకము ... 0 12

పాండవాష్ట్రాలవాసనాటకము ... 0 12

రామవనవాసనాటకము ... 0 12

సంగ్రహరామాయణము, వచనము సులభశైలి ... 0 10

సంగ్రహభారతము ... 1 0

సంగ్రహభాగవతము ... 1 0

కలివిలాసము, విచిత్రప్రబంధము (అచ్చగుచున్నది.)

హనుమద్విజయము ... 0 8

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు ఆంధ్రసెన్స్,

292, ఎన్.పి. రోడ్, చెన్నై. ఈ.

న వ రణ

పుట.	సం. కి.	కవ్య.	కవ్య.
2	10	శకున్	శకున్
	23	సావకున్	సావకున్
4	8	శ్రీ	శ్రీ [భంగము]
7	10	భయగుడు సం, తా దాసావన	సాధ్యస సం, తా తార్థిభక్తసాలన (యలి)
	14	శ్రీ	శ్రీ
9	1	వెలది	వెలది
	5	మహాశ్రీము	మహాశ్రీము
	16	మహాశ్రీని	మహాశ్రీని
	25	నిరనాచరిము	నిరనాచరిము
10	19	శ్రీ	శ్రీ
11	24	పుష్పము	పుష్పము
13	22	లలి	లలి
	22	గర్వమేల	గర్వమేల
15	10	ఆనవుడా పురుషుడా	మిపువననాతడా (యలిభంగము)
	22	ప్రహ్లాదాశ్రమము	ప్రహ్లాదాశ్రమము
17	4	సారిగము	సారిగము (యలిభంగము)
20	25	మంది	మంది
	28	పల్లకము	పల్లకము
22	23	మొగిద	మొగిని
23	1	చివ్వ	చివ్వ
	22	బొట్టిబొట్టి	పొట్టిబొట్టి
	25	మీ	మీ
	28	పొల్లారు	పొల్లారు
24	15	రక్తాంబిక	రక్తాంబిక
25	17	వింతతోప	వింతతోప
	25	తరువో	కవిరావిరాశిము
26	9	అర్థము	అర్థము
	10	తెలగి	తెలగి
27	30	నైకకళాభూములందు	నైకకళాభూములందు
	31	నిరంతు గుర్తి	నిరంతు గుర్తి
32	1	ఆగివరా	ఆగివరా
37	10	నిరాశిత	నిరాశిత
33	18	మేటిదైన	మేటిదైన [యలిభంగము]
39	27	తోడనుండు వసుంతు నిర్మలము	తోడనున్న కపట స్వాంతున్వ సంతున్వన
40	7	దానినన్నట్ల	దానినన్నట్ల
44	9	వరహాను	వరహాను
47	10	జయింపలే	జయింపలే

పుట.	పంక్తి.	తప్పు
	21	తని
48	10	హృషీకేశపుండ్రు
49	10	తానని
53	27	నిదర్శిత
64	24	నరు
65	13	గర్భ
67	32	ఆంధ్రు
77	5	నభాజ్య
	27	పాపాలు
78	2	జెనటి
90	21	చదుగుని
94	11	చందంబు
96	6	గుణము
102	28	రాక్షసేశ్వర
117	25	పరియోగ
122	26	గౌరవయు
131	7	బద్ధిన
	7	భాగుగ
134	25	ప్రహ్లాదునతో
139	31	సురులు
143	11	గంధులు
159	25	బట్టి
166	29	ధృవకుని
174	25	చెలంగుచుండక
192	9	భావించు
193	10	వనజా
196	27	భావము
198	23	పాప
203	13	రము నా
208	21	భానుగ
225	33	శరణా
233	32	రక్తాశము
235	16	బిడ్డ
241	30	నటి
245	27	పండు
250	8	గణ్యు
259	12	నన్య
260	32	సాగున
262	17	రండు

ఒప్పు
తని
హృషీకేశుండ్రు
తానని
మనోబలు
నగు
గర్భ
ఆంధ్రు
నభాజ్య
పాపిష్టులు
జెనటి
తెనరని (యతిభంగము)
చందంబు
గుణము
రాక్షసేశ్వరి
కరమి
నెంకయు
బద్ధిన
భాగుగ
ప్రహ్లాదున
సురులు
గంధులు
బట్టి
ధృవకును
చెలంగుచుండక
భావించు
వనజా
భావము
తాప
రము నా
కలమటి (యతిభంగము)
శరణార్థి
గర్భాంధ్రు
బిడ్డ
నటి
పండు
గణ్యు
నన్య
సాగున
రండు

పుట.	చం. కీ.	శబ్దము
266	12	హికాలం
267	1	జంబ
272	9	గన్నిద
278	24	దంత
279	23	సురల
288	4	ముక్తవైచ
	6	చక్రద్రుత
296	29	ధర్మతా
299	21	ఇట్లు
307	23	నిన
312	15	మాన
313	24	మునుజేరి
314	30	తద్దన
318	22	అనుగువగు
320	24	నే
326	12	కిం
327	18	జగద్విభుత్వము
328	20	యట్టిదయ్యె
339	25	దగినట్టి
	29	వసు
351	9	విస్తృత
352	27	మూర్త
353	7	ప్రమథాతులు
	8	సురుల
354	4	యింపగు
352	22	నై
358	23	ప్రస్థరిల్లె
375	7	సమిత్సలాని
380	8	హుచ్చ
391	18	తేసిని
393	26	చరాచరమునను
395	24	యోచించు
397	7	సత్కారము
399	22	లా
400	11	ననివె
401	24	సురు
402	22	దా
	29	సురుల
403	12	సురులు

జిహ్వ
వికాల
బంజ
సన్నిధి
దంత
సురుల
ముక్తములు
చక్రద్రుత
ధర్మ
ఇట్లు
నన
మానన
మునుజేరి
తద్దను
అనువగు
నే
కిం
జగద్విభుత్వము
నట్టివయ్యె
దగినట్టి
వసు
విస్తృత
మూర్తి
ప్రమథాతులు
సురుల
నింపగు
నై
ప్రస్థరిల్లె (యగిభంగము)
సమిత్సలాని
హుచ్చ
తేసిని
చరాచరములకును
యోచించు
రస్కారము
లా
నినివె
సురు
దా
సురుల
సురులు

పు. సం.	తపస్	ఓష్య.
	18 ఆసురులు	ఆసురులు
416	22 ఆస్థలం యన	ఆస్థలం యన
	30 మద్ది	మద్ది
419	11 చెప్పెద	జెప్పెద
421	19 ల గను	శిల గను
	23 పాల	బాల
425	20 భుం	భుండి
426	సద్భావం యన	సద్భావం యన
427	బిందు	బిందు
435	నదికం యన	నదికం యన
438	లాప్రెజాల్	లాప్రెజాల్
448	26 సాగ్నై చెన్నాదు	సవీలిహోత్రా (యలిభంగమా)
457	28 విలక	విలక
459	20 వింధ్యస్థ	వింధ్యస్థ
	28 నహి	నుహి
460	11 వారిశంకర	వారిశంకర
476	21 దయ	దయ
479	9 క్రధు	కృధా
	21 వుమ	వుమ
487	19 నిశ్చలతః	నిశ్చలతః
494	5 ముఖ్య	ముఖ్య

